Contenta in

Volumine per eximium Artium et Medicine Oratorem dominum Hieronymum de Nuciarellis Romanũ correcta ⁊ emendata Lector inuenies.

Passus super Uniuersalia ⁊ Predicamenta Aristotelis illuminati Francisci Maironis.

Formalitates eiusdem: Annotationibus nonnullis eiusdem Magistri Hieronymi decorate.

De principio complexo eiusdem Francisci.

De terminis Theologicis eiusdem.

Formalitates Petri Thome distinctionesq; predicamentorum inseruntur.

De secundis intentionibus Opusculum eiusdem Magistri Hieronymi.

De ente ⁊ essentia Diui Thome cum multis additionibus seu annotationibus eiusdem Magistri Hieronymi.

Tria principia rerum naturalium Antonij Andree q̄pluribus annotationibus constituta.

Expositio Francisci Maironis super octo libros Physicorum cum textus ⁊ cõmenti annotatione.

De cuiuscunq; scientie subiecto magistri Cometij hispani.

Questiones super libros de anima Subtilis Doctoris Joãnis Scoti.

Necnõ de vniuocatione entis eiusdem Francisci Maironis.

Hieronymus Nucerellus Romanus Artium & Medicinę Doctor Francisco Bragadeno Patritio Veneto: ac Senatori Clarissimo. S.P.D.

PRoposueram Patrone amplissime: ac Singulare virtutū omnium decus: & precipuum to/
tius scientię specimen: nec proposueram modo: sed etiam prorsus constitueram propter re/
rum difficultates: temporum perturbationes Bellorumq; tumultus (hęc enim vel sapien
tis animum mentemq; perturbant) aliquādo conquiescere: & ab ocio me: litterarumq; stu/
dys tantisper amouere: donec felicior temporu3 conditio: melior rerum facies nobis rena/
sceretur & fortuna: Vel potius deus ipse Optimus Maximus nobiscuę mitius ageret. Quo mens si/
mul: & animus affectionibus: ac perturbationibus carēs sedatius acquiesceret: altiusq; : & pręstantius
lucubrationibus: & vigilys litteratum intenti speculari possemus: & contemplari. cum hęc agerem quo
rundam persuasione: & pręcipue amicorum: quibus honesta petentibus parendum semper: atq; obse/
quendum censui: sententiam mutare coactus sum. hi nanq; quotidiano conuiuio efflagitarūt: vt Sub
tilis Doctoris Scoti quęstiones in libros Aristotelis de anima: Antony Andreę Sermones exquisitis
simos de tribus rerum naturalium principys: illuminati Francisci Maronis in Octo naturalis phi
losophię libros eiusde3 Aristotelis peripateticorum facile principis: eiusdemq3 puncta: seu lineas su
per Vniuersalia: predicamenta: & quas vocant Formalitates. Pręterea tractatum eiusdem Doctoris
nunq; antea impressu3 de Vniuocatione entis: postremo diui Thomę Aquinatis de ente & essentia li
bellum: qua fieri posset diligentia corrigerē correctaq3 in pristinam dignitatem integritatemq3: & re/
digerem: & reformarem. quę omnia pręter quem dixi de Vniuocatione entis tractatum: etsi antea sę/
pe impressa: nunq; tamen (vt mea fert opinio) ad solidum restituta fuere: vt par erat: nec emenda/
ta. quo nomine interdum miratus tam vtilia: tamq; necessaria opera plurimis in locis mendosa a
nemine quod sciam: correctorum: vel impressorum (pace omnium dixerim) castigata hactenus exti/
tisse vehemēter indolui. Quare etsi onus hoc humeris meis longe impar esse videbatur: tamen non vs/
quequaq3 inuitus ad hanc prouintiam licet mihi arduam: & perdifficilem inductus sum. obstabāt dū/
taxat rerum angustię: & inopia temporum quibus ętatem mea3 rebus victui: honoriq3 meo magis ne/
cessarys consumebam. hinc factum: vt talem: tantamq3 rem diutius ęquo distuleri3. nuper autem cu3
egregius vir Amadęus Scotus Modętiensis impressorum longe omnium primus: Solertissimusq3
magister me conuenisset: mecumq3 egisset: vt hoc negocium omnino susciperē: & quę supra retulimus:
opuscula corrigerem: homini rem honestam petenti: & mei in primis studioso obtemperare operępre/
cium duxi: idq3 cum ob plurimorum vtilitatem: tum propter clarissimorum: de quibus supra memi/
ni: philosophorum faciliorem sensum: atq3 intellectum. His itaq3 rationibus ad hoc negocium: pro/
uintiamq3 suscipiendam impulsus: cui nam huiusmodi fructus: labores: vigiliasq3 meas: & (vt ita di/
xerim) fasciculum ex illustrium virorum sermonibus constitutum: excerptu3: atq3 compilatum: & nō
solum correctione: emendatione: plurimisq3 meis additionibus: textu: & cōmento in libri margine an
notatis: Verum etiam opusculum de secundis intentionibus quod alias: dum Paduę dialecticen pu/
blice profiterer composui: pręterea Petri Thomę ordinis minorum Formalitates: quas nuperrime
in lucem edidi: ac restitui: cui inq; hęc omnia inscriberem: dicaremq3 cum diu: multumq3 cogita/
rem tu tu Francisce primus omnium occurristi: qui longe dignissimus omniu3 hoc munusculo videre
ris: cum ob eximiam humanitatem: ac liberalitatem: quam in studiosissimum quenq3 bonarum artiū
semper ostendisti. tum propter meam singularem obseruantiam erga te. Accedit pręterea tua excellē
tissima in omni disciplinarum genere cognitio: & incomparabilis virtutum pręstantia. Tu eni3 vsque
adeo inter primos: liberalium artiū studiosos excellis: vt ab omnibus merito: & humanissimus: & do/
ctissimus habearis: neq3 solū in ista pręclarissima Vrbe parēte simul & alumna omniu3 artiū laudata
rum: Sed vbiq3 terrarum tanq; sidus: & iubar splendidissimum virtus tua elucescit: quo magis ampli/
tudinem tuam oro: ac suppliciter peto: vt munusculum hoc: quantulumcūq3 est: tuo ductu inchoatum:
tuisq3 auspicys confectu3: tuę Magnificentię dedicatum: licet indignum: fortasse tamen non ingratū:
cum ex eo mei erga te animi omnimodam obseruantiam perspexeris: & accipere lęta fronte: & perlege
re non graueris. Id enim mihi summę laudi: tibi vero non paruo decori futurum spero. Vale pręsi/
dium: ac dulce decus meum.

¶ Doctoris Illuminati Francisci de Maironis Passus super Universalia et Predicamenta Aristotelis feliciter Incipiunt.

Arma militie nostre nõ sunt carnalia sed potentia Dei ad destructionẽ munitionum: ɔsilia destruẽtes et oẽm altitudinẽ extollẽtẽ se aduersus sciaꝫ dei: et in captiuitatem redigẽtes oẽm itellectũ in obsequium christi. 2. Cor. 10. ca°. Quia vo scia pħie iter ceteras disciplinas i nõnullis sup hec solet se erigere aduersus sciam dei occurrẽte Paulo aplo huic extollẽtie. Tũ qr dicit ad Colossen. 2° caplo. Nemo nos decipiat i sublimitate sermonũ. Tũ qr ibidẽ dicit: videte ne qs vos seducat p pħiam et inanẽ fallaciã ṡm traditionẽ hoium ṡm elemẽta huius mũdi et nõ ṡm christũ. ¶ Ideirco ad ostẽdẽduꝫ ꝙ veritas pħie nõ ɔdicit auctoritati diuine sapiẽtie decreui passus cões pħie discurrere resecãdo supflua que in hac facultate ɔtineri videnť: prestituto fine q̃drupliei qui tãgitur in auctoritate assumpta. Quoꝝ pmus est vt munitiones rõnũ pħicarũ ɔtra verã pħiam et sapiẽtiã garriẽtiũ destruãtur sicut dicit Apls ad destructionẽ munitionũ. ¶ Scđs finis est vt ɔsilia argumẽtationũ ifideliũ aduersus theologiã isurgẽtiũ dissipenť. io sequitur: ɔsilia destruẽtes. ¶ Tercius finis est vt supbie igenioꝝ subtiliũ aduersus doctrinã catholicã se erigentiũ cõprimanť. io sequitur: et oẽm altitudinẽ extollẽtẽ se aduersus sciam dei. ¶ Quartus finis est vt excellẽtie itellectuũ subtiliũ ad veritatis notitiã venire cupiẽtiũ ad chri dñi nři seruitiũ adducanť ṡm ꝙ sequitur: in captiuitatẽ redigẽtes oẽm itellectũ i obsequiuꝫ chri. Et ṡm istũ modũ ꝓcedẽdo: occurrit pmo icõsueta apud latinos pħia liß Platonis q dř Sophistes: qꝫ fuerit (sicut Boetius refert) editus a Platone: fuit tñ a Porphyrio repertus. Et io vulgo allegať ibi Porphyrius. Quia tñ auctas Platonis est pstãtissima iter auctes omnium phoꝝ apud sanctos nřos. io magis conuenit in hoc libro allegare Platonẽ qui fuit reputatus olim inter philosophos sicut Juppiter inter deos. ¶ Et lꝫ ꝙ iste liber fuit tradit9 a Platone pma veritas in eo ɔtenta est ista.

Primus passus ẽ: ꝙ quinque

[margin: P° passus i sermone pdicabili. / Cõtra. / Rñdetur ad p^m. / Ad 2^m / Ad 3^m / Ad 4^m / p° difficultas / Solo.]

sunt pdicabilia. s. Genus: Spẽs: Dña: Propriũ et Accidens. ¶ Sꝫ ɔ hãc diuisionez pdicabilis ꝙ nõ sit sufficiẽs istať q̃druplr. Primo qr ens est pdicabile cũ de oibus pdiceť: et tñ nõ poniť ibi aliqd istoꝝ pdicabiliũ. ¶ Scđo qr idiuiduũ est pdicabile cũ de vno solo sit aptũ natũ pdicari et tñ nõ est hoꝝ aliqd. ¶ Tertio qr diffinitio distiguiť a singulis istoꝝ: et tñ ɔstat ꝙ ipsa est pdicabilis de diffinito. ¶ Quarto qr ens ꝓhibituꝫ vt chimera est pdicabile de aliquo: cũ hec sit va hoc ens ꝓhibitũ est chimera: et tñ nõ ẽ aliqd istoꝝ qnque pdicabiliũ. ¶ Ad p^m dř ꝙ hic Plato nõ itẽdit ꝓcedere de pdicabili ṡm ꝙ extẽdiť tã ad trãscẽdẽtia q̃ ad limitata: sꝫ solũ q̃tuꝫ ad pdicabilia limitata: tale aũt nõ est ens. et io remanet diuisio sufficiens. ¶ Ad scđm ꝙ lꝫ idiuiduũ sit pdicabile cõiter sumptũ: tñ hic ꝓprie accipiť pdicabile pro eo qd est aptũ de plibus pdicari in his q̃ sunt limitata et nõ trãscendẽtia. ¶ Ad 3^m dř ꝙ diffinitio ɔstãs ex gñe et dña reduciť ad illa pdicabilia sic ad suas ptes ẽentiales. ¶ Ad 4^m dř ꝙ illud nõ est pdicabile nisi ṡm qd: sicut veritas entis diminuti nõ est nisi sꝫ qd: et p ɔñs nec est pdicatio ei9. ¶ Sꝫ oriť difficultas qd est pdicabile. ¶ Dř aũt ꝙ illud qd est aptũ natũ de plib9 pdicari: qr oĩa nola terminata i bilis dicũt aptitudinez et nõ actũ. ¶ Scđa dif. est qd est vle. ¶ Dř aũt ꝙ vle est qd est aptũ natũ in plibus esse: qd nõ est itelligẽdũ ṡm numeralem idẽtitatẽ ꝓpter cõitatẽ diuine essentie ad tres psonas. ¶ Tertia dif. est si pdicabile et vle sunt idẽ. ¶ Diciť aũt ꝙ sic absolute: qr oĩs nã que est apta nata eẽ in pluribus: est et apta nata pdicari de plurib9 et ecõuerso. nõ tñ sunt idẽ respectiue: qr vle dicit cõitatẽ in ordine ad esse: cũ diciť qd est aptũ natũ in pluribus eẽ. Predicabile autem ad dici cũ dř ꝙ pdicabile est aptũ natũ de plurib9 pdicari qd est dici. ¶ Quarta dif. est qr si pdicabile nõ est tale nisi in ordine ad dici tunc nullũ erit predicatũ nisi sit vocaliter dictũ: et sic mutus nullã poterit facere pdicationem. ¶ Diciť ꝙ cũ dř ꝙ pdicabile est qd est aptũ natũ de plibus pdicari vel dici: nõ accipiť hic solũ dictio vocalis: imo principalr mẽtalis. cũ actus pdicationis sit pncipalr in itellu sicut actus cõpositionis. Et sic pꝫ ꝙ nõ solũ theologi sꝫ et pħi hñt ponere apud intellectũ actũ dicẽdi.

[margin: 2° / Solo. / 3° / Solo. / 4° / Solo.]

Secundus passus est: ꝙ genus

[margin: 2° passus. / Cõtra. / p° / 2° / 3° / 4° / Rñdetur ad p^m arg^m / Ad 2^m / Ad 3^m / Ad 4^m / p° difficultas / Solo. / 2° difficultas / Solo. / No^m]

est qd predicať de plibus differẽtibus spẽ in eo qd qd: vt aial de hoie et leone caplo pmo. ¶ Sꝫ ɔ hãc diffõnez istať q̃druplr. Primo qr ens pdicať de plibus differẽtib9 spẽ in qd: et tñ nõ poniť genus. ¶ Scđo qr diffinitio aialis pdicať de plibus differẽtib9 specie in qd sicut et ipsuꝫ aial: et tñ diffinitio est pdicatũ ɔ genus distinctũ aut pdicabile. ¶ Tertio qr pdicať accñs de plib9 differẽtibus specie in qd vt color de albedine et nigredine: et tñ in pdicationibus distiguiť ɔ genus. ¶ Quarto qr pdicabile pdicať de plib9 differẽtib9 spẽ in qd: vt de gñe et specie q̃ differũt specie in nuõ pdicabiliũ: et tñ pdicabile nõ est genus cum ipsum diuidať in alia pdicabilia. ¶ Ad p^m dř ꝙ hic vt patuit intẽdit loq de pdicabilib9 limitatis et nõ trãscẽdentibus q̃le est ens. ¶ Ad scđm dř ꝙ illa diffinitio pdicať in quid rõne gñis qd icludit. et sic diffinitio gñis lꝫ nõ sit totaliter tñ particulariter est ipsũ genus. ¶ Ad 3^m dř ꝙ color habet duplicẽ habitudinẽ: Unã ad iferiora de qbus pdicať: et sic est genus et nõ accñs suoꝝ iferioꝝ: et ita ei cõpetit generis diffinitio. Aliã habitudinẽ hꝫ ad subiectũ: et sic est accñs et nõ genus: lꝫ accñs et gen9 coincidãt absolute in eodẽ: non tñ ṡm eũdẽ respectũ. ¶ Ad 4^m diciť ꝙ in ordine secũdarũ intẽtionuꝫ predicabile videť eẽ gen9 ad quinque pdicabilia cũ dicať in quid de quolibet ipsoꝝ. Si eniꝫ querať qd est genus cõueniẽter respõdeť pdicabile et sic de alijs: et constat ꝙ singula pdicabilia ab alijs plus q̃ numero distinguunť. magis eni differt spẽs a genere: cũ sint diuersarũ rõnum: q̃ vna spẽs ab alia specie que sunt eiusdẽ rõnis in ordine secũdarum intẽtionum. ¶ Sed oriť dif. qd est predicari in quid. ¶ Diciť aũt ꝙ illud diciť pdicari in quid per qd ɔueniẽter respõdeť ad interrogationẽ factã per qd. Sicut cuꝫ queriť qd est hõ: conueniẽter rñdeť aial: aut corpus: aut suba. ¶ Secũda dif. qr si pdicari de pluribus includiť in qditate generis: tũc cessante actu intelligẽdi per qd fit talis pdicatio desinit eẽ genus. ¶ Dicũt aũt logici ꝙ istud verbũ pdicatur in ꝓposito dicit aptitudinẽ et nõ actũ vt intelligať illud esse genus qd est aptũ natũ predicari de plibus differẽtib9 specie in eo qd qd. ¶ Intelligẽdũ tñ ꝙ in ista diffinitiõe gñis ponũtur q̃tuor particule distincte. Quarũ pma talis est ꝙ genus pdicať: ad differẽtiã subiecti qd in quãtũ tale de nullo pdicať. Secũda est ꝙ pdicať de plibus: ad dñiam indiuidui qd de vno solo pdicať. Tertia est ꝙ predicatur de plurib9 differẽtib9 specie: ad dñiam spẽi que de solis numero differẽtibus pdicatur. Quarta est ꝙ predicatur in eo ꝙ quid: ad differẽtiã differentie proprij et accidentis que in quale pdicãtur. Et sic hec diffinitio nõ cõtinet aliquid superfluum aut diminutum.

Tertius passus est: ꝙ species ẽ

[margin: 3° passus / Cõtra. / p°]

que pdicať de plurib9 differẽtibus numero i eo qd qd: sicut hõ de sor. et Platone. c. 2°. ¶ Sed ɔtra hãc diffinitionez instať quadruplr. ¶ Primo qr genus pdicať de pluribus differentibus nuõ in eo qd quid: et tñ non est spẽs:

assumptũ patet: q̄ de quocũq; dicit̃ inferius qditatiue:
2° ⁊ superius. ℂ Secũdo q̄ accidẽs dr̃ de pluribus differẽ-
tibus nuõ: sicut albedo de hac albedine ⁊ de hac: ⁊ tñ ac-
3° cidẽs distinguit̃ ꝯ spẽm. ℂ Tertio q̄ ꝓpriũ nõ est spẽs: ⁊
tñ risibilitas p̃dicat̃ de hac risibilitate ⁊ de hac: que diffe
4° runt nuõ: sicut qditas de suis indiuiduis. ℂ Quarto q̄
ista diffinitio dat̃ in ordine ad iferiora: spẽs aũt inquãtũ
spẽs videt̃ solũ respicere suꝑiora: cũ ꝯtineat̃ sub pte sub-
R. ñdetur ad lectiua. ℂ Ad p̃ᵐ dr̃ q̄ isti diffõni ab aliqb⁹ addit̃ q̄ spẽs
p̃ᵐ argᵐ est que p̃dicat̃ de plib⁹ differẽtibus nuõ solũ ⁊ ñ nõ appo-
nitur: ista determinatio est tñ subītelligẽda: aut tota dif-
Ad 2ᵐ finitio accipiẽda est ſm imediatã p̃dicationẽ. ℂ Ad scd̃z
dicit̃ q̄ albedo h3 duplicẽ habitudinẽ. vnã ad suũ subm:
⁊ ſm illã dicit̃ acciñs: q̄ inheret subto. ⁊ aliã ad sua iferio
ra ⁊ ſm illã dicit̃ spẽs: ⁊ sic idẽ est acciñs ⁊ spẽs absolute ⁊
Ad 3ᵐ mãliter nõ tñ respectiue ⁊ formalr̃. ℂ Ad 3ᵐ dr̃ q̄ sicut ac-
cidens h3 duplicẽ habitudinez vtpote albedo sic risibili-
tas. In habitudine ad hoiem est ꝓpriũ: ⁊ in habitudine
ad hãc risibilitatẽ ⁊ hãc est spẽs: vt eadẽ nã sit spẽs ⁊ pro-
Ad 4ᵐ priuz nõ absolute: sed tñ respectiue. ℂ Ad 4ᵐ dr̃ q̄ nã ho
minis nõ solũ in habitudine ad suꝑiora dr̃ spẽs gñis: sed
ẽt in habitudine ad iferiora dr̃ spẽs indiuiduoꝝ. Et cuz
dicit̃ q̄ ꝯtineat̃ sub parte subiectiua: verũ est inquãtũ re-
spicit suꝑiora: inquãtũ aũt respicit iferiora ꝯtinet̃ sub to
p̃ diff. alias to vli. ℂ Sed oritur dif. ſi ista diffinitio hic data est de oĩ
Solõ. specie. ℂ Dicit̃ aũt Porphyrius q̄ nõ: sed tñ de spãlissi
ma: q̄ subalterna nõ solũ p̃dicatur de pluribus differẽti
2° diff. bus numero sed ẽt specie. ℂ Secũda dif. q̄ spẽs subalter
na p̃dicat̃ de pluribus differẽtibus nuõ in eo q̄ qd: sicut
Solõ. color de hoc colore ⁊ de hoc. ℂ Dicit̃ aũt q̄õ verũ est me
diate. Ista tñ diffinitio vt patuit est accipiẽda cuz modo
3° diff. imediationis. ℂ Tertia dif. est ſi ẽ alia diffinitio spẽi spe
Solõ. cialissime nisi ista. ℂ Dicit aũt Porphyrius q̄ sic: q̄ di-
cit spẽm spãlissimã esse q̄ cũ sit spẽs nõ põt esse genus cuz
4° diff. nullaz spẽm sub se habeat. ℂ Quarta dif. ſi põt dari aliq̃
vna diffinitio ꝯueniẽs tam spẽi spãlissime q̄ subalterne.
Solo. ℂ Dicit̃ aũt q̄ nõ videt̃: q̄ spẽs vr̃ dici eqnoce de vtra-
q3 specie: ⁊ ea que sunt equoca nõ hñt vnam rõnẽ.

4° passus Quartus passus est: q̄ species

est que ponit̃ sub assignato gñe ⁊ de qua genus p̃dicat̃ in
eo q̄õ qd est. c° eodẽ. Et ista diffinitio ꝯtinet duas ptic-
las: quarũ p̃ma distiguit spẽm a gñe generalissimo: q̄ di
cit q̄ ponit̃ sub genere: cũ illud genus nõ ponat̃ sub aliq̃
genere. Secũda particula distinguit spẽm a differẽtia: q̄
l3 cõtineat̃ sub genere sicut diuidẽs sub diuiso: tñ genus
p̃° diff. non dicit̃ de ea in quid sicut ifra patebit. ℂ Sed orit̃ dif.
q̄ diffinitio ista cõpetit indiuiduo sicut spẽi cuz ponatur
Solo. sub genere ⁊ genus de ipso in quid p̃dicet̃. ℂ Dicit̃ autẽ
q̄ ista diffinitio oportet vt intelligat̃ cuz imediatione ad
hoc vt indiuiduũ excludat̃: sicut superior diffinitio cum
2° diff. imediatione spẽi ad indiuidua subintelligebat̃. ℂ Secũ
da dif. est q̄ ſi ista diffinitio intelligat̃ cuz imediatione: ⁊
spẽs sit q̄õ imediate ponitur sub genere: tũc hõ non esset
spẽs substãtie vel corpus vel corporis aiati: q̄ sub nullo
istoꝝ imediate ponitur. ℂ Dicit̃ q̄ ſm hoc oportet tolli
Solõ. imediationẽ ab hac diffinitione respectu generũ remoto
rum: ⁊ tũc excludi posset indiuiduũ q̄ nõ est predicabile
proprie sumptũ. vnde q̄ ista diffinitio vacillare videtur
5° diff. melius est dicẽda notificatio quedã. ℂ Tertia dif. ſi ista
diffinitio qn aliscũq3 ponit̃ seu notificatio ꝯuenit spẽi spe
Solo. cialissime. ℂ Dicit aũt Porphyrius q̄ sic: ⁊ ita videtur
q̄ spẽs spãlissima sub genere ponat̃ ⁊ de ipsa in quid ge-
nus p̃dicet̃ sicut de subalterna: ⁊ sic ista diffinitio videt̃
4° diff. cõis vtriq3. ℂ Quarta dif. est q̄ spẽs spãlissima in prece-
dẽti passu fuit diffinita i ordine ad inferiora ⁊ in ista dif-
Solo. finitione in ordine ad suꝑiora. ℂ Dicit̃ autẽ q̄ spẽs spe-
cialissima habet duplicẽ habitudinẽ. Unã ad superiora
⁊ quãtũ ad illã cõuenit ei ista diffinitio. Et aliaz ad infe-
riora: ⁊ ſm illã conuenit ei diffinitio supius data. ⁊ sic q̄õ
dictũ est q̄ spẽs dicitur equoce de specie subalterna ⁊ spe
cialissima accipiẽda est specialissima s3 habitudinẽ quã
habet ad inferiora: q̄ ſm aliã habitudinẽ diffinitiue cõ-
uenit cũ specie subalterna. ℂ Sed remanet dif. ſi species 5° diff.
specialissima est bis spẽs ſm ista. ℂ Dicitur aũt q̄ ipsa ẽ Solõ.
spẽs ſm duplicẽ acceptionẽ spẽi equiuocaz: quare dicitur
spẽs ſm duplicẽ speciei diffinitionem iam datam.

Quintus passus est: q̄ genus ẽ 5° passus.

alicuius genus: ⁊ spẽs est alicui⁹ spẽs. Ideo ingt neces
se est vtroꝝq3 rõnibus vtrisq3 vti. cap° eodẽ. Ex quo di
cto eliciunt̃ q̄tuor ꝯclusiones. Quarũ p̃ma talis est. Ge-
nus ⁊ spẽs relatiue sunt opposita: q̄ hoc itẽdit ꝓbare cuz
dicit q̄ genus est alicuius genus: ⁊ spẽs est alicuius spẽs. 2° ꝯclusio
ℂ Secũda ꝯclusio est q̄ omne q̄õ est alicui⁹ est relatiuuz
ad illud: q̄ per hoc q̄ genus ⁊ spẽs sunt alicuius itẽdit 3° ꝯclusio.
ostẽdere q̄ sunt relatiua. ℂ Tertia ꝯclusio est q̄ qñcũq3
aliqua sunt correlatiua vnũ debet poni in diffinitione al Cap. de spe.
terius ⁊ ecõuerso: q̄ dicit q̄ q̄ ista sunt alicuius. s. adin-
uicem necesse est in rõnibus. i. diffõnibus vtroꝝq3 vtris
q3 vti. ℂ Quarta cõclusio est q̄ qcunq3 cognoscit distin- 4° ꝯclusio.
cte vnũ correlatiuoꝝ cognoscit distincte reliquũ: q̄ noti-
tia diffinitiua est distincta: ⁊ vnum istoꝝ diffinitur per
reliquũ. ℂ Sed oritur difficultas ſi genus ⁊ species ſm Dif.
q̄ ipsa respiciũt iferiora dicunt̃ adinuicẽ relatiue. ℂ Dici Solõ.
tur aũt q̄ nõ: q̄ alia est habitudo ad suꝑiora: ⁊ alia ẽ ad
inferiora: ⁊ nõ põt referri spẽs ad gen⁹ nisi per habitudi-
nem ad ipsuz q̄õ est supius. Uñ ſm illã diffõnẽ qua dicit̃
spẽs est que ponit̃ sub genere: spẽs refert̃ ad genus: ⁊ sic
genus ingredit̃ eius diffinitionẽ. Et ſm illuz qua dicit̃:
spẽs est que dr̃ de plurib⁹ differẽtibus nuõ: non refert̃ ad
ipsum: cuius signũ est q̄ nõ ponit̃ genus in tali diffõne: ⁊
tũc refert̃ ad idiuidua que in tali diffinitione ponunt̃.

Sextus passus ẽ: q̄ in vnoquo 6° passus.

q3 p̃dicamẽto generalissimũ est supra q̄õ nõ est aliud sup
ueniens genus sicut suba. c° eodẽ. ℂ Sed ꝯ istã diffõnez Cõtra.
instat̃ q̄drupliciter. Primo q̄ supra subaz supuenit ens p̃°
q̄õ p̃dicat̃ de plurib⁹ differẽtibus specie in eo q̄õ qd que
est diffinitio gñis. ℂ Scd̃o q̄ absolutũ dicit̃ de suba quã 2°
titate ⁊ qualitate in qd: cũ vnũqdq3 istoꝝ ſm suam qdi-
tatem sit ad se ⁊ nõ ad aliud: ⁊ sic cõuenit ei ratio gñis su-
perioris q̄ sit suba. ℂ Tertio q̄ respectiuũ dicit̃ in quid 3°
de pluribus p̃dicamẽtis: cũ septẽ p̃dicamẽta vltima cõi-
ter ponant̃ nũc respectiua: eo q̄ ſm suaz quiditatẽ sũt ad
aliud. ℂ Quarto q̄ acciñs est qd cõe ad nouẽ p̃dicamẽta 4°
que sunt gñalissima: ⁊ sic hñt supius ista generalissima.
ℂ Ad p̃ᵐ dicit̃ q̄ ens supuenit supra subam: non sicut ge R. ñdetur ad
nus: s3 sicut trãscendẽs oẽ genus: q̄ est illimitatũ ad oĩa. p̃ᵐ
ℂ Ad scd̃m q̄ l3 absolutũ sit inferius ente: eo q̄ ens p̃mo Ad 2ᵐ
diuidit̃ in absolutũ ⁊ respectiuũ: tñ q̄ supius q̄ suba po
nitur trãscẽdẽs: ideo nõ est gen⁹. ℂ Ad 3ᵐ q̄ l3 relatio sit Ad 3ᵐ
sit vnũ determinatũ p̃dicamentũ: tñ respectus in plus se
habet: vtpote ad oĩa septẽ. ⁊ sic est transcẽdẽs sicut abso-
lutũ. ℂ Ad 4ᵐ q̄ accidẽs nõ dicit̃ in qd de nouẽ predica- Ad 4ᵐ
mẽtis cũ inherẽtia sit posterior iherere: ⁊ ideo nõ põt po
ni gen⁹. ℂ S3 orit̃ dif. q̄ tota diffõ gñis hic data p Pla- Diff.
tonẽ ꝯuenit enti quãtũcũq3 ponat̃ trãscẽdẽs ⁊ in q̄cunq3
mã iueniat̃ diffinitio ⁊ diffinitũ. ℂ Dr̃ aũt q̄ ſi ista Plo Solõ.
nis diffinitio esset sufficiẽs nullus põt euadere quin ens
sit genus: ſi tamẽ est vniuocũ: nisi forte dicatur q̄ non di-
citur in quid generis modo.

Septimus passus est: q̄ specia- 7° pas.

lissimum est post q̄õ nõ est alia iferior spẽs sicut hõ: patet
in subẽ p̃dicamẽto. c° eodez. Ex quo dicto accipit̃ docu-
mentũ q̄ ꝓcedẽtibus in linea p̃dicamẽtali semp iferio-
ra sunt posteriora: q̄ hic supponit̃ q̄ iferi⁹ aduenit supio
ri cũ dicẽ q̄ post spãlissimũ nõ est posterius. ℂ S3 hic orit̃ Diff.
dif. q̄ iste hõ dr̃ de sorte ⁊ Plone cũ glibet sit iste hõ: ⁊ sic
iste hõ dr̃ de plib⁹ differẽtib⁹ nuõ in qd: ⁊ per ꝯñs est spẽs
sub hoie q̄ ponit̃ spẽs spãlissima. ℂ Dr̃ aũt q̄ iste hõ put Solo.
est cõe ad pla idiuidua nõ est idiuiduũ signatuz sed dicit̃
idiuiduũ vagũ. ⁊ istud nõ est spẽs spãlissima. Et tale nõ
dr̃ in qd de idiuiduo signato. vñ sor. qditatiue l3 sit hõ tñ
non quiditatiue hic hõ: ſm q̄ hec ecceitas est cõis sibi ⁊
alijs:

2ª dif. alijs: q: sic vĩ esse itẽtio scđa. ¶ Scđa dif. est q: ptlculare in plus se hz q̃ singulare: vt qđa hõ hic hõ: ⁊ tñ pticulare
Solo. ptinet sub specie spẽalissima. ¶ Dicit aũt q̃ pticulare sic acceptũ nõ vĩ aliud quãtũ spectat ad ppositũ: nisi indiui
3ª dif. duũ vagũ. Et iõ lz sit cõe: nõ tñ in qđ. ¶ Tertia dif. q: indiuiduũ dĩ de plib⁹ differẽtib⁹ nuõ in qđ: vtpote de hoc indiuiduo inquãtũ ẽ idiuiduũ ⁊ de illo: sicut echeitas dĩ
Solo. de hac echeitate ⁊ de hac. ¶ Dicit aũt q̃ accipiendo sic idiuiduũ pro scđa itẽtione: tũc idiuiduũ est spẽs spẽalissima pdicabilis cõiter sũpti: ⁊ sic nõ ptinet sub hoie: tũc. n. indiuiduũ qditatiue foret hõ: sz vt est pma itẽtio ⁊ sic nõ
4ª dif. cõuenit plibus. ¶ Quarta dif. q: ois hõ ptinet sub hoie. ois eniz hõ infert hoiem ⁊ nõ ecõuerso: ⁊ tñ ois hõ vĩ esse
Solo supra hũc hominẽ: ⁊ sic habere cõitatẽ specificã. ¶ Dicit aũt q̃ lz ois hõ supra hũc hominẽ habeat cõitatem extẽsiuam nõ tñ qditatiuã vt sit eius spẽs: vnde hic hõ nõ est vere nec quiditatiue ois homo: ⁊ sic nõ est species.

8ª passus Octauus passus est: q̃ subalter

na sunt illa q̃ sunt media iter illa extrema q̃ sunt gñalissimum ⁊ spẽalissimũ. c° codẽ. Et dicit q̃ ista subalterna hñt duplicẽ habitudinẽ. Vnã ad supiora: ⁊ sm illã sunt spẽs subalterne. Aliã ad iferiora: ⁊ sm illã sũt gña subalterna. Et adiũgit q̃ extrema quarũ sunt ista media nõ hñt nisi vnã solã habitudinẽ: vtpote gñalissimũ ad sua iferiora: ⁊
Dif. spẽalissimũ ad sua supiora. ¶ Sed orit dif. q: spẽs spẽalissima respicit indiuidua: de qbus pdicat in qđ: vt inferiora: ⁊ sic nõ habet habitudinẽ solũ ad supiora. ¶ Dicitur
Solo aũt sm Porphyriũ q̃ nõ põt negari quin spẽs ptineat indiuidua sicut ptinet a supioribus: tñ istud nõ sufficit ad soluẽdũ nisi dicat q̃ hic intẽdit loq de ordine pdicatoruz pprie sumptoz adinuicẽ. Indiuiduũ aũt sic nõ est pdica
2ª dif. bile. ¶ Scđa dif. est q: gñalissima hñt habitudinẽ iferiorum respectu trãscẽdentiũ: ⁊ sic nõ videt eis negãda habi
Solo tudo ad supiora. ¶ Dicit aũt q̃ talis habitudo nõ est
3ª dif. ad pdicabilia sicut hic accepta. ¶ Tertia dif. cũ subalterna habeat habitudinẽ tam ad iferiora q̃ ad supiora que
Solo. istaz habitudinũ est prior. ¶ Dicit aũt q̃ habitudo ad supiora: q: in habitudine ad illa pstituunt: ⁊ i habitudine ad iferiora pstituũt. vnũqdq: aũt pus in eẽ pstituit q̃ aliud pstituat: pro eo q̃ pstituere psupponit esse: ⁊ sic subal
4ª dif. terna pus sunt spẽs q̃ gña. ¶ Quarta dif. q: gen⁹ sm suã rõnẽ formalẽ ordine puenit spẽm sicut cã puenit suũ effectũ ⁊ eẽntialis ps suũ totũ: ⁊ vbicũqz erũt sil iste rõnes rõ
Solo. gñis erit por. ¶ Dĩ aũt q̃ sic cã puenit suũ effectuz: tñ qñ ista pcurrũt pus est vnusqsqz effectus q̃ causa: pro eo q̃ causare pcedit eẽ: ⁊ eo q̃ effectus a causa accipit esse.

9ª passus. Nonus passus est: q̃ nõ est de

uenire in gñibus ad vnũ primũ genus sicut i familijs: sz quẽadmodũ air dictũ est in pdicamẽtis decẽ sunt gña sicut decẽ pma rerũ pncipia. c° codẽ. Et adiũgit q̃ siqs ea s. decẽ gña entia vocet equoce inqt Ar. nõ vniuoce nũcupabit. Et itez adiũgit q̃ si eẽt ens vnũ cõe genus oium: vniuoce dicerent oia entia. Et iterũ adiũgit q̃ cũ sint decẽ pma pncipia cõia. s. entis: ipsũz est cõe ad ipsa sm solũ nomẽ ⁊ non sm diffinitionis rõnẽ. ¶ Ex qbus dictis ac
pᵐ docuᵐ cipiũtur q̃tuor philosophica documẽta. Quoz primũ est q̃ lz Porphyri⁹ istũ libruz reperẽs fuerit Platonicus in diffõnib⁹ ⁊ pprietatib⁹ pdicabiliũ: tñ in icidẽtib⁹ fuit peripateric⁹: q: in ista disgressione hui⁹ passus inducit pro se Ar. ⁊ nõ Platonẽ: ⁊ in pncipio libri idez fecit. Diffõnes sũt iste ⁊ pprietates nõ fuerũt date pmo ab Aristotele sz
2ᵐ docuᵐ a Platone. ¶ Scđm documẽtũ ẽ q̃ Porphyri⁹ fuit istius itẽtionis q̃ ens dĩ equoce de decẽ pdicamẽtis: ⁊ lz aliqui nitant ipm exponere tñ pstat q̃ illa expõ corrũpit textũ q: dicit q̃ solũ nomẽ entis est eis cõe ⁊ nõ diffinitio sz illud nomẽ. ¶ Tertiũ documẽtũ est q̃ Porphyrius allegat hic Ar. pro entis equocatione dicẽtẽ q̃ siqs ista decẽ pdicamẽta vocet entia equoce ⁊ nõ vniuoce nũcupabit. Istud aũt dictũ nõ iuenit in libris Ar. ⁊ iõ allegatio ista nõ est multũ curãda. ¶ Quartũ documẽtũ est q̃ lz Porphyrius intẽdat hic seq Aristotelẽ nõ tñ itẽdit seq Platonem: q: pstat q̃ Plato posuit vnã boni ideã que est rõ formalis: ⁊ eodez mõ de ente. ¶ Sz orit difficultas q̃ est ratio p quã Porphyrius fuit mot⁹ ad ponẽdã istã equocationẽ. ¶ Dicit aũt q̃ istã hic assignat q: decẽ pdicamẽta sunt decẽ pma rez pncipia. ⁊ ideo si rõ entis foret vniuoca: tũc ipsa eẽt istis pma q: omne supius est pus nã suis iferiorib⁹. ¶ Scđa dif. si ista rõ ẽ demõstratiua. ¶ Dicit aũt q̃ nõ videt: q: lz decẽ pdicamẽta sint pma rerum pncipia in ordine pdicamẽtoz sm se acceptoz: nõ tñ cõparãdo ad ordinẽ trãscẽdentiũ aut simplr: alioqn non esset deuenire in vniuerso ad vnũ pmᵐ simplr primũ. ¶ Sz remanet difficultas si decẽ pdicamẽta pñt appellari entia equoce sicut inducit Aristotelẽ. ¶ Dicit autẽ q̃ dicere ens equiuocũ: ⁊ dicere decẽ pdicamẽta entia appellari: videt oppositũ in adiecto: q: quecũqz plurali numero enũtiãtur hñt cõe illud qđ tali noie significat: ⁊ ideo non dicimus aial verũ ⁊ aial pictũ esse duo aialia sz duas aialis acceptiones. Ista aũt deductio pfirmat. Tũz q: illa q̃ sunt diuersarũ rõnum inquãtũ talia nõ numerãtur: sicut hõ ⁊ asinus inquãtũ talia nõ sunt duo. ⁊ sic de alijs. Tum q: illa q̃ numerant inquãtũ numerant sunt vni⁹ rõnis: sicut hõ ⁊ asin⁹ dicunt duo aialia aut duo corpa. Tũ q: vbi sunt ples entitates ibi est entitas ⁊ entitas: ⁊ per pñs entitas iterata. Si aũt scđa nõ eẽt eiusdẽ rõnis cũ prima iã nõ esset entitas iterata sed alia noua icepta. Tũ q: in ordine pdicamẽtoz entitas per pus dĩ de sub̃a ⁊ per posterius de alijs vt ab oibus cõcedit. ratio aũt entis nõ põt esse in aliquo posterius nisi in alio fuerit prius. Alioquin si alia rõ in pori: iam nõ esset posterius in isto q̃ in alio.

q. 4. meta. (margin, right)
Dif. | Solo. | 2ª | Solo. | Dif. | Solo. (margin, right)

Decimus passus est: q̃ decem 10ª passus

sunt gñalissima. spẽalissima võ in numero quodã sunt: nõ tamen diffinito. Indiuidua aũt que post spẽalissima sunt ifinita sunt: quapropter vsqz ad spẽalissima a gñalissimis descendẽtẽ iubet Plato qescere. Infinita ingt eni relinquẽda sunt. Neqz eni eoz posse fieri disciplina. c° codem. ¶ Ex quo dicto accipiunt septẽ philosophica documenta. Primum est q̃ sm Platonẽ: quez sequit in isto pas- pᵐ docuᵐ
su: decẽ sunt pdicamẽta: q: dicit decẽ esse generalissima ⁊ ista sunt pdicamẽta: ⁊ sic patet q̃ Plato ⁊ Aristoteles in nuõ pdicamẽtoz cõueniũt. ¶ Scđm documentũ est 2ᵐ
q̃ in vniuerso nõ est dare spẽs infinitas: q: dicit q̃ spẽalissima in numero quodã sunt: nõ tñ in diffinito. ¶ Tertiũ 3ᵐ
documẽtũ est q̃ indiuidua in vniuerso sunt ifinita: q: dicit q̃ que sunt post spẽalissima ifinita sunt. ¶ Quartũ documentũ est q̃ ista ifinitas nõ est intelligẽda in actu sz in 4ᵐ
potẽtia: q: cõis sñia philosophoz fuit q̃ nõ est dare infinita idiuidua in actu. ¶ Quintũ documentũ est q̃ infinitas spẽs esse negat nõ solũ in actu sed etiã in potentia: q: 5ᵐ
eo mõ quo pcedit hic indiuidua ifinita negat specieꝝ infinitatẽ: ⁊ tñ vt patuit nõ ponit infinitatẽ indiuiduoz nisi in potẽtia. ¶ Sextũ documentũ est q̃ idiuidua sunt ex- 6ᵐ
tra cõsiderationẽ cuiuslibet sciẽtie: q: dicit q̃ in processu scientifico descẽdentẽ a generalissimis ad specialissima iubet Plato quiescere. ¶ Septimũ documẽtũ est q̃ infi- 7ᵐ
nitoꝝ non põt esse nostra sciẽtia. q: dicit q̃ Plato asserit infinitoz non posse fieri disciplina. Et ideo dicit q̃ infinita: qualia sunt indiuidua: relinquenda sunt.

Undecimus passus ẽ: q̃ descẽ 11ª pas.

dẽtibus ad spẽalissima necesse est diuidẽtẽ p multitudinẽ ire: ascẽdẽtẽ võ ad gñalissima necesse est colligere multitudinem. Collectiuũ eniz multoz est spẽs in vnã nãm: ⁊ magis illud qđ est genus. Participatione eni: ingt: spẽi plures hoies sunt vnus hõ. Particulares aũt vni⁹ est plures. c° codẽ. ¶ Ex quo dicto elicitur q̃tuor philosophica documẽta. Primum est q̃ oium idiuiduoz indistinc- pᵐ docuᵐ
toz sm spẽs est vna nã specifica: q: dicit q̃ spẽs est collectiuũ multoz in vnã naturaz specificã. Et inde seqtur q̃ vnitas specifica non solũ est in aĩa sed ẽt in reruz natura.
¶ Scđm documẽtũ est q̃ oiuz specieꝝ idistinctaꝝ sm ge- 2ᵐ
nus est vna nã gñis: q: dicit q̃ magis est collectiuuz gen⁹ multoz in vnã naturaz q̃ sit spẽs: vt illud magis referat

Exponit de equocatione pphyrica seu li imitata a q̃ nõ absoluit analogia. vide. q. 4. pdicamẽtoꝝ Scot. ⁊. 3. de sũ. pmi ⁊. 14. q. qlib. ⁊ pª

ad multa ⁊ nõ ad vnitatẽ: Et inde seqtur ꝙ nõ solũ vni-
3m tas spẽi sed etiã gñis est ex nã rei. ¶ Tertiũ documẽtum
est ꝙ participatione spẽi plures hoĩes sunt vnus hõ: Et
inde videt accipi aliud argumẽtũ: ꝙ sicut est vna cõis na
tura specifica: ita esset vnũ cõe suppositũ illius nature: qꝛ
hõ est nomẽ suppositi sicut humanitas significat huma-
4m nam nãm. ¶ Quartũ documẽtũ est ꝙ in particularibꝰ di
uisis vnus hõ est plꝛes: qꝛ vnus fm spẽm diuidit in plꝛes
pᵒ ꝯtraᵒ fm numerũ. ¶ Intelligẽdũ tñ est ꝙ vnitas specifica ⁊ ge-
neris q̃ hic ponunt in nã confirmant q̃druplr. ¶ Primo
qꝛ cũ vnũ oppositũ est i natura ⁊ reliquũ. Idẽ aũt ⁊ diuer
sum sunt opposita modo ꝯtꝛio circa vnũqdqꝫ: ⁊ iõ cum di
stinctio specifica ⁊ gñis sit in rerũ nã inter indiuidua di-
uersarũ spẽꝝ ⁊ generꝝ: opꝫ vt sit ibi vnitas generis ⁊ spẽi.
2o ¶ Scdo qꝛ a quibuscũqꝫ aufert vnũ ꝯtꝛioꝝ imediatoꝝ in-
troducitur reliquũ: alioqn nõ essent imediata: sed idẽ ⁊
diuersum sunt imediata ꝯtꝛia. ergo si distinctio specifica
in re aufert ab indiuiduis eiusdẽ rõnis: necessario in re
3o introducit vnitas specifica vel idẽtitas. ¶ Tertio qꝛ idẽ
⁊ diuersũ in gñe sunt imediata circa genus: sicut egritu-
do ⁊ sanitas circa aial. Et iõ sicut ablata egritudine ne-
cessario itroducit sanitas in re: sic remota diũsiõne gene-
ris a spẽbus que ponunt in eodẽ gñe: introducit opposi-
4o ta idẽtitas. ¶ Quarto qꝛ vnũ ⁊ multa sunt ꝑuatiue oppo
sita: q̃ sunt euidẽter imediata circa totũ ens ⁊ circa quã
libet eiꝰ portionẽ. Cũ ꝑuatiue formalr sũpta sint ꝯdicto-
ria: ⁊ ideo cũ illa que sunt infra speciẽ aliquã nõ sint mul-
ta fm spẽm opꝫ ꝙ sic sint vnum: ⁊ ita de genere.

12ᵘˢ pas. **Duodecimus passus ẽ: ꝙ sem**

per in plꝛes spẽs diuisio gñis est. caplo eodẽ. Et istiꝰ rõ ẽ:
qꝛ ois diuisio tẽdit ad pluralitatẽ: ⁊ tũc eadẽ rõne diuisio
Dif. spẽi semp ẽẽt in plꝛa idiuidua. ¶ Sꝫ oritur dif. qꝛ est dare
spẽm q̃ nõ hꝫ nisi vnũ indiuiduũ sicut phenix dĩ vnica ẽẽ.
Solo. ¶ Dicit aũt ꝙ lꝫ sit vnica in actu tñ plꝛes in potẽtia nãli:
cũ vna post aliã generet. Et diuisio respicit ea q̃ sũt i po-
tẽtia: cũ talia recipiãt spẽi predicationẽ: silr ⁊ gñis. Vñ si
2o cut rosa in actu est flos ita ros in potẽtia. ¶ Scda dif. est
qꝛ in incorruptibilibus est dare vnicũ indiuiduũ vnius
spẽi: sicut patet in sole ⁊ luna que sunt ꝑpetua: ⁊ ideo non
sunt alia in potẽtia naturali de qua tractant philosophi.
Solo. ¶ Dicit aũt ꝙ tũc talis spẽs nõ diuidit in indiuidua sꝫ
remanet indiuisa: ⁊ adhuc saluat ꝙ semp diuisio spẽi est
3o in plura indiuidua. s. qñ diuidit. ¶ Tertia dif. est qꝛ tũc
diffinitio data de specie saluari nõ põt: cũ dicit ꝙ spẽs est
que ꝑdicatur de pluribus differẽtibus numero in eo qõ
qd: cũ talis spẽs nõ dicat neqꝫ in actu neqꝫ in potẽtia de
Solo. pluribus numero differẽtibus. ¶ Dicit ꝙ lꝫ in potentia
naturali nõ sunt plura indiuidua sub tali specie: hñt tñ in
potẽtia obiectiuali per quã põt saluari diffinitio in eis.
4o ¶ Quarta dif. ẽ: qꝛ nõnulli gymnosophiste ponũt ꝙ in i-
materialibus sub vna specie nõ põt esse nisi vnũ in indi-
uiduũ per potẽtiã aliquã naturalẽ vel supernaturalem.
Solo. ¶ Dicit aũt ꝙ oportet ꝙ isti intimãt istã diffinitionẽ spe
ciei que fuit data a Platone ab Aristotele tanq̃ vnũ de
5o ꝑmis ꝑncipijs phie. ¶ Sed remanet dif. ⁊ ẽ 5ᵃ si isto mo-
do põt esse genus cũ vnica specie sicut spẽs ad idiuidua.
Solo. ¶ Dicit aũt ꝙ nõ videt. Ratio. qꝛ sicut spẽs reqrit mul-
ta indiuidua in potẽtia aliqua aut in ẽẽ qditatiuo ⁊ non
6o in actu: ita ⁊ genus respectu specierũ. ¶ Sexta diff. si est
in vniuerso aliqõ genus qõ habeat actu vnã tñ spẽm: si
Solo. cut spẽs phenicis actu habet nisi vnicũ idiuiduũ. ¶ Dici
tur aũt ꝙ istud nõ est vsquequaqꝫ ꝑspicuũ i sensibilibꝰ:
quoꝝ differẽtie qditatiue sunt nobis occulte: tñ caꝫ suba
dicatur diuidi per corporeũ ⁊ icorporeũ spũs ꝯstituus ꝑ
istã diiaꝫ nõ hꝫ nisi vnã spẽm fm illos qui ponũt oẽs an-
7o gelos eiusdẽ speciei. ¶ Septima dif. est si rõ spẽi põt sal-
Solo. uari in vnico indiuiduo existẽte in actu. ¶ Di ꝙ sic nul-
lo existẽte in actu: qꝛ cũ dicit predicari spẽs de pluribus.
istud verbũ ꝑdicari intelligit fm aptitudinẽ nõ fm actũ:
fm oẽs phos. Illa autẽ que sunt in potẽtia sunt apta na-
8o ta ꝑdicari sicut sunt apta nata existere. ¶ Octaua dif. est
si ratio gñis eodẽ modo põt saluari sine illa specie existẽ-

te in actu. ¶ Dicit aũt ꝙ sic per solas spẽs existẽs in potẽ Solo.
tia plures: qꝛ vle est qõ est aptũ natũ in pluribꝰ esse: ⁊ nã
gñis sic sumpti in potẽtia cũ suis spẽbus est apta nata in
pluribus esse ⁊ sic est vle: ⁊ nõ nisi genus: vt pꝫ iductiue ꝑ
quinque vniuersalia aut ꝑdicabilia dicta superius.

Tertiusdecimus passus est: ꝙ 13ᵘˢ pas.

oportet equa de equis ꝑdicari: vt hinibile de equo. aut
maiora de minoribus: vt aial de hoie. maiora võ de ma-
ioribus minime: qꝛ nõ dicimus ingt aial esse hoiem quẽ
admodũ dicimus hoiem ẽẽ aial. cᵒ. eo. Ex quo passu ac-
cipiunt duo philosophica documẽta. ¶ Primũ est ꝙ in pᵐ docᵐ
subordinatis ꝑdicabilibꝰ supiora sunt iferioribꝰ maiora:
qꝛ dicẽ ꝙ opꝫ maiora de minoribꝰ ꝑdicari: accipiẽdo ma-
iora pro supioribꝰ ⁊ minora pro iferioribꝰ sicut pꝫ in datis
exẽplis. Et ista maioritas accipiẽda ẽ extẽsiue fm ambi-
tũ ⁊ nõ itẽsiue. ¶ Scdꝫ do. est ꝙ illa q̃ sunt idẽ ꝯuertibilr 2ᵐ
sunt adeq̃ta: qꝛ hic vocãs ꝯuertibilia adeq̃ta dicit ꝙ opꝫ
equa de eqs ꝑdicari: dicunt aũt ista equa fm ambitũ ⁊
nõ fm ꝑfectionẽ: ⁊ isto mõ idẽtitas adeq̃ta. ¶ Sꝫ ꝯ istũ Cõtra
passũ arguit q̃druplr in eo ꝙ dicit iferiora de supioribꝰ
minime. Primo per actum diuisiõis: qꝛ cũ diuidit aial
per rõnale ⁊ irrõnale dĩ ꝙ aial aliud rõnale aliud irrõna
le: ⁊ sic vtrũqꝫ iferius dĩ de superiori diuisiue. ¶ Secũdo
per actũ diffinitionis: qꝛ cũ dicit ꝙ hõ est aial rõnale sup
ponit hoc aial rõnale ẽẽ sicut ois cõplexio presupponit su
os terminos. Vñ q ꝑdicat aliqd de hoie albo: supponit
ꝙ hõ sit albꝰ. ¶ Tertio per actũ ꝯuersionis: qꝛ si ꝯuertẽs
est vera ꝯuersa debet ẽẽ vera. Cũ autẽ dĩ ois hõ est aial:
ista ꝯuertit in hãc qõdã aial est hõ per accñs ⁊ ibi ꝑdica
tur iferius de supiori: ⁊ tñ valet sicut ista aial est hõ quã-
tũ ad ꝯuersionẽ. ¶ Quarto per actũ syllogistice deductio
nis qꝛ sic arguit in tertia figura: oẽ rõnale est hõ: oẽ rõna
le est aial: ergo aial est hõ. ¶ Dicit aũt oibus istis ꝙ ista Rñdet
est vera ꝑdicatio in qua iferiꝰ de supiori ꝑticulariter aut
indefinite sumpto ꝑdicat: ⁊ tñ regula Platonica in isto
passu idncta nõ fallit: qꝛ itẽdit loqui de ꝑdicatione ꝑ se:
qualis est supioris de iferiori: aut passionis de subto: qꝛ
iferius de supiori ꝑdicat per accñs: accidit eni aiali vt sit
hõ sine hoc aial. ¶ Sed orit dif. si illa q̃ ꝑmissa sunt pos- Dif.
sumus redigere in obsequiũ christi. ¶ Dicitur aũt ꝙ sic Solo.
oĩa: ⁊ spãliter passũ ꝑcedẽtẽ in quo fuit ostẽsum ꝙ nulla
põt ẽẽ spẽs q̃ nõ sit apta nata ꝑdicari de pluribus: ⁊ iõ na
tura solis nata est ẽẽ i pluribꝰ idiuiduis: ⁊ lune: ⁊ ista po-
tẽtia frustra ẽẽt nisi foret aliq̃ cã per quã posset redigi ad
actũ. Et tũc sequunt due ꝯ̃nes fidei christiane ad reducẽ
dũ philosophãtes. ¶ Pria ẽ ꝙ deꝰ nõ agit causando mñ pᵃ ꝯclusio
dũ de necessitate nature: qꝛ tũc fecisset quicqd facere po-
tuisset: ⁊ iõ cũ natura solis posset esse in pluribꝰ idiuidu-
is fecisset multos soles. ¶ Scda cõclusio est ꝙ deꝰ posset 2ᵃ ꝯclusio
aliũ mũdũ distinctũ numero facere ab isto: qꝛ nã spectfi-
ca istius est cõicabilis pluribus idiuiduis vt põt argui ꝑ
ꝑncipalibus eius partibꝰ sicut fuit argutũ de sole.

Quartusdecimus passus ẽ iste: 14ᵘˢ pas.

ꝙ de qbus spẽs ꝑdicat de his nẽcio ⁊ spẽi genus ⁊ gene-
ris genus vsqꝫ ad gñalissimũ. cᵒ eodẽ. Ex quo dicto Pla
tonico videt extraxisse Ari. illã regulã quã ponit in ꝑdi-
camẽtis. s. qñ alter de altero ꝑdicat. vt de subto: quicqd
ꝑdicat de ꝑdicato ⁊ de subto ꝑdicat. ¶ Et fm eũdẽ mo-
dum accipiũtur q̃tuor cõbinationes regularũ ad opposi-
ta relatiue. Quarũ prima est: qcqd est supius supiore est pᵃ regula
supius iferiore: ⁊ qcqd est iferius iferiore est iferius su-
periore: qꝛ sic tenet ista. ¶ Scda est qcqd est maius ma- 2ᵃ
iore est maius minore: ⁊ qcqd est minus minore est mi-
nus maiori per eũdẽ moduꝫ. ¶ Tertia regula est ꝙ quic 3ᵃ
quid est ꝑus ꝑore est ꝑus posteriore: ⁊ qcqd est posterius
posteriore est posteriꝰ ꝑori: per eũdẽ modũ. ¶ Quarta re 4ᵃ
gula est: qcqd ꝯtinet ꝯtinẽs: ꝯtinet ꝯtẽtũ: ⁊ quicqd ꝯtine
tur a ꝯtẽto ꝯtinet a ꝯtinente. Et fm illũ modũ accipitur
illa regula: quicqd est causa cause: ẽ causa causati: qꝛ oẽs
iste habẽt equalẽ euidẽtiã cũ regula ꝑma que est Plato-
nis: ⁊ per idẽ mediũ deducitur. ¶ Sed oritur dif. vnde Dif.
habẽt

Solo. habent euidētiā oēs iste regule. ¶ Dicit aūt q̄ ex hoc q̄
qcqd est vltra cōparatiuū inquantū cōparatiuus: est vl-
tra eius positiuū qđ supponit cōparatiuus vbi est cōpa-
ratio: vbi autē nō est: sicut in ꝯtinente ⁊ cōtento: tūc me-
diū continens se habet ad ꝯtentū per modū cōparatiui:
⁊ ad aliud vlterius ꝯtinēs sicut vltra comparatiuum.

15ᵘˢ pas. **Quintusdecimus passus ē: q̄ in-**

diuidua dicunt hmōi q̄ ex pprietatibus ꝯstitit vnūquodq₃ eo-
rū: quarū inqt collectio eadē nunq̄ in alio erit: Socratis enim
pprietates nunq̄ in alio erūt particularib. c°. co. Ex q̄ pas-
1ᵐ docuᵐ su accipiunt duo pncipalia documenta. ¶ Primū ē q̄ collectio
accītaliū pprietatū vnius indiuidui nunq̄ erit i alio indiui-
duo: q̄z. s. qdlibet indiuiduū hēt aliqđ accns qđ aliud nō
2ᵐ hēt. ¶ Scdm do. ē q̄ opinio fuit Porphyrij q̄ iste pprieta
tes indiuiduoꝝ accītales eēnt cā ⁊ rō indiuiduatiōis ipsi⁹
Rōnes ꝯtra Porphy. sube: q̄z dicit q̄ vnūquodq₃ indiuiduoꝝ ex istis pprietatibus ꝯsi-
stit. ¶ Ista tn̄ opio cōiter nō tenet q̄drupli rōne: quarū pri-
1ª rō ma talis ē: q̄z suba ē cā oīuz accītiuz: ⁊ nō pōt causare ni-
si indiuiduata sit ipsa suba: ḡ cū cā iquātū talis pcedat ef-
fectū: ipsa suba añ eē accītiū erit indiuiduata. ¶ Et cōfir-
mat q̄z accns singulare nō pōt recipi nisi in subo singula-
2ª ri. ḡ suba vt receptiua cuiuslibet accītis ē indiuiduata: ⁊
sic nō indiuiduat p ei⁹ receptionē. ¶ Scda rō q̄z tot⁹ ordo
pdicamēti sube pueniit totū ordinē alioꝝ pdicamētoꝝ q̄
sunt accītia. Sz ordo pdicamētalis ducit vsq₃ ad indiui-
3ª dua sic ad vltima: ḡ indiuidua sube sunt priora accītibus oī-
bus fm nām. ¶ Tertia rō: q̄z q̄lis ē ordo eēntialis inter
vlia: talis est iter ipsoꝝ indiuidua: cū ordo eēntialis cōse-
quat rōnē formalē: ⁊ tota rō formalis vlis seruet i indiui-
duo. Et iđ cū pdicamētū sube ordie eēntiali pueniat alia
4ª pdicamēta fz nām: indiuidua sube erūt accītibus priora.
¶ Quarta rō ē q̄z qdlibet indiuiduū de genē sube hēt esse
per se in pdicamēto sube: cū recipiat ei⁹ pdicationē qdi-
tatiue. Si aūt fieret indiuiduū sube p accns: tūc nō p se sed
p accns foret in illo gñe. ¶ Et ꝯfirmat q̄z nullū accns dī
in qd de indiuiduo sube ⁊ ꝯstitutiuū dī in qd de ꝯstituto.
Et iter suba nō dī in qd de aliq̄ p accns ꝯstituto. Et iđ
videt q̄ hic nō ē admittēdus dns Porphyri⁹. q̄z illđ di-
rit a se: nō vt habuit a Platone vel ab Aristotele nisi for-
te itelligat p istas pprietates ecceitates q̄ sunt de gñe sub
Dis. stātie admodū dīaꝝ diuisiuaꝝ spēi. ¶ Sz orit dis. circa
ad 1ᵐ docuᵐ: que sūt iste pprietates quarū collectio nō pōt
Solo eē in alio indiuiduo. ¶ Dī aūt q̄ fm q̄ ipse videt itēdere
nō sūt accītia que ꝯsequunt spēz inquantū ē talis nā: sic esse
bipedē hoiez: aut erectū: q̄z talia sūt eadē i oīb⁹ indiuidu-
is. sz de illis que ꝯsequunt indiuiduū ⁊ sūt septē: vt sūt lo-
cus: tps: forma: figura: cognomē: sanguis: patria sunt se
2ª dis. ptē que nō sūt vni⁹ ⁊ alteri⁹. ¶ Scda dis. cū dic̄ q̄ nō pñt
eē oīa in aliq̄ indiuiduo: si itēdit de eisdē fz spēz aut nume
Solo rū. ¶ Dī q̄ fz spēz: q̄z i oīb⁹ accītib⁹ q̄naliter istđ ē verū
3ª dis. q̄ idē nūero nō pōt eē in diuersis. ¶ Tertia dis. q̄z videt
q̄ duo oua aut duo triāguli eiusdē spēi habeāt oīa accī-
Solo tia in spē sīlia: ⁊ sic nō erit verū qđ supponit. ¶ Dī aūt q̄
lz forte oīa accītia absolute eiusdē spēi possint eē in duo-
bus indiuiduis: nō tn̄ respectiua i istis. vn̄ duo oua quan-
tū sīlia sine ꝯformia sint: tn̄ differūt spe fz sitū q̄z vnum a
dextris aliud a sinistris: aut sursum: aut deorsum: ⁊ sic de
4ª dis. alijs q̄ntitatibus sīlib⁹. ¶ Quarta dis. si p istā distōnē specificā
Solo accidentiū talia indiuidua a nobis discernant. ¶ Dī q̄
sic. vn̄ si successiue videant in eodē situ duo penitus sīlia
nunq̄ poterimus distinguere inter ipsa. Et fm istū mo-
dum posset sustineri Porphyrius q̄ essent talia accidē-
tia causa indiuiduationis quantum ad notitiā nostram.

16ᵘˢ pas. **Sextusdecim⁹ passus est: q̄ ge-**

nus ē qddā totū: indiuiduū aūt ps: spēs aūt totū ⁊ ps: sed
Dis. ps qdē alteri⁹: alteri⁹ vo totū. c°. co. ¶ Sz orit dis. q̄uo in-
diuiduū pt eē ps spēi: cū se hēat p iclusionē ⁊ additionē
Solo ad ipaz: spēs eni icludit i suo indiuiduo: ⁊ indiuiduū addit
ad ipz ecceitatē. ¶ Dī aūt q̄ indiuiduū ⁊ spēs pñt indiui-
eē dupl'r ꝯsiderari seu cōparari: aut extēsiue: ⁊ sic spēs in-
cludit indiuiduū ⁊ se hēt p additionē ad ipz: q̄z se extēdit

ad ipz ⁊ vltra ꝯtinēdo: aut itēsiue: ⁊ sic indiuiduū includit
totā pfectionē spēi ⁊ addit gradū ecceitatis: ⁊ iđ extensi-
ue spēs ē totū ⁊ indiuiduū ps: ⁊ itēsiue eo. ¶ Scda dis. est 2ª dis.
quō spēs pt eē ps gñis cū gen⁹ ⁊ dña ꝯstituāt spēz sic par-
tes. ¶ Dī q̄ nō ē icōueniēs idē eē eiusdē totū ⁊ ptē fz di- Solo
uersos modos toti⁹ ⁊ ptis. Nūc autē i toto eēntiali ⁊ pti-
bus ei⁹ spēs ē qddā totū cui⁹ ptes sūt gen⁹ ⁊ dña: q̄z eēn-
tialr ipz ꝯstituūt. In toto aūt vli ⁊ ei⁹ parte gen⁹ ē totū ⁊
spēs ei⁹ ps subiectiua: ⁊ sic loqt i pposito. ¶ Tertia dis. ē q̄z 3ª dis.
oē totū ē mai⁹ sua pte: ⁊ idē ⁊ eodē mō nō pt eē mai⁹ ⁊ mi-
nus ⁊ sic nec totū ⁊ ps respectu eiusdē. ¶ Dī q̄ lz fz eun- Solo
dē modū q̄ntitatis idē eodē mō nō possit eē mai⁹ ⁊ min⁹:
tn̄ hn̄ fz diuersos modos: sic hō ē minor bruto fm q̄ntitatē
molis: ⁊ maior eo fz q̄ntitatē vtutis ⁊ pfectiōis: ⁊ ita ge-
nus ē mai⁹ spe fz cōitatē: ⁊ min⁹ fz eēntialē pfectionē: cuz
spēs totā pfectionē ei⁹ icludat qditatiue seu diffinitiue.
¶ Quarta dis. qđ istoꝝ excedit aliđ simplr oīa cōpēsādo. 4ª dis.
¶ Dī aūt q̄ spēs simplr videt genus excedē: q̄z excessus Solo
gñis respectu spērū nō ē nisi p sua posteriora iquātū p am-
bitū suū ad plura iferiora extēdit. Excessus aūt spēi respe-
ctu gñis ē p priora: q̄z p ptes ei⁹ eēntiales: priora aūt sūt essen-
tialia ⁊ nō posteriora: ⁊ excessus i eēntialib⁹ ē maior q̄ in
nō eēntialib⁹. ¶ Sz remanet q̄nta dis. si gen⁹ pdicat dē q̄- 5ª dis.
libet spe seorsuz accepta fz totū ambitū suū. ¶ Dī aūt q̄ Solo
nō: q̄z cū ambit⁹ gñis sit ei⁹ ꝯtinētia tūc fz totā suā ꝯtinē-
tiā respiceret vnā spēm tm̄: ⁊ sic eēt pdicatio adequata sic
vnūquodq₃ ꝯtinēs ē adeq̄tū q̄d aliđ recipit fz totā ꝯtinētiā
suā. ¶ Sexta dis. ē si genus de q̄libet spe dicit fz ptē am- 6ª dis.
bitus sui. ¶ Dī aūt q̄ sic: q̄z cū ambit⁹ sit respect⁹ ꝯtinen- Solo.
tis generis ad spēz: respectu cuiuslibet spēi est alia ⁊ alia
ꝯtinētia: cū respect⁹ ex terminis diuersificēt: ⁊ iđ cū totalis
ambit⁹ gñis ex talib⁹ respectib⁹ aggregēt: opz vt fz aliam
⁊ aliam huius ambitus partez ista pdicatio attendatur.
¶ Septia dis. ē si gen⁹ de q̄libet spe dī fz se totū. ¶ Dī aūt 7ª dis.
q̄ sic: q̄z tota rō diffinitiua cuiuslibet gñis saluat i q̄libet Solo
ei⁹ spe: ⁊ vbi ē tota diffinitio: opz vt sit totū diffinituz ibi.
Et ita de spe respectu indiuiduoꝝ eadez rōne. ¶ Octaua 8ª dis.
dis. ē q̄z cū ambit⁹ gñis sit respect⁹ fundat⁹ in ipo gñe sicut
respect⁹ ꝯtinētie fundat i ꝯtinēte. iđ vbi ē gen⁹ fz se totuz
ibi est tot⁹ ei⁹ ambit⁹ sic respect⁹ in eo fundat⁹: ⁊ iđ totus
ambit⁹ in q̄libet spe. ¶ Dī aūt q̄ lz forte tot⁹ ambit⁹ gene- Solo
ris erit in q̄libet specie formalr ⁊ subiectiue: cū cōitas ge-
neris ⁊ ei⁹ cōicabilitas sit per se passio ei⁹: tn̄ talis ambi-
tus nō est in ea terminatiue: ⁊ iđ q̄z ad ipsam tot⁹ ambit⁹
non terminat nō fm totū ambitū de ipsa predicatur.

Decimusseptimus passus est: 17ᵘˢ pas.

q̄ qddā sūt dñe q̄ faciūt alteratū: ⁊ qddā faciūt aliđ. ca°. 3°.
Et dñe faciētes alteratū sūt q̄ faciūt diuersitatē accīta-
lē. Ille aūt q̄ faciūt aliđ sūt ille q̄ faciūt diuersitatē eēntia-
lez. ¶ Sz orit dis. q̄z ꝯgregatiuū ⁊ disgregatiuum sūt dñe Dis.
accītales: ⁊ tn̄ faciūt aliđ: cū albedo ⁊ nigredo per istas
dñas ꝯstitutas differāt essentialr. ¶ Dī autē q̄ iste dñe lz Solo
sint accītales vt cōparant ad subz: tn̄ in pprio gñe q̄litatis
sūt eēntiales. ¶ Scda dis. q̄z rōnale ⁊ irrōnale sūt dñe es- 2ª dis.
sentiales: ⁊ tn̄ nō faciūt aliđ gen⁹ cui adueniūt: cū gen⁹ fz
se semp sit idē eēntialr respectu oīum spērū. ¶ Dī aūt q̄ Solo
iste dñe nō faciūt aliđ illđ cui adueniunt sic pcipito: vt ē No̅
gen⁹: sz illđ cui adueniūt sic ꝯstituto sic ē spēs. ¶ Intelli-
gēdū tn̄ est q̄ i eodē textu psequēs mēbrū dñaꝝ q̄ faciunt
aliđ ponit duos act⁹ ordinatos q̄ fiūt ex ipis. ¶ Quoꝝ pri- Duos actus.
mus ē diuisio gñis. ¶ Scds est ꝯstitutio diffōnis. vn̄ dic̄ Scds
q̄ fz dñas q̄ faciūt aliđ fiūt diuisiōes generꝫ ⁊ assignatio-
nes diffōnū q̄ sūt inqt ex genē ⁊ hmōi differētijs. Ex q̄ dcđ
eliciunt due vulgate ꝯnes: quaꝝ prima est q̄ diffinitio q-
ditatiua de qua hic loqtur ex genē ⁊ differētijs ꝯstitutis
ipsi⁹ gñis ꝯstat q̄z hoc dicit explicite. Secūda ꝯclusiōe q̄
sola species diffinitur tali diffinitiōe: q̄z sola species ha-
bet genus ⁊ tales differentias sui constitutiuas.

Decimusoctauus passus ē: q̄ 18ᵘˢ pas.

sūt qddā differētie separabiles: vt albū ⁊ nigrū: ⁊ qddā inse-
parabiles. Inseparabiliū qddā sunt per se: sicut rationale

ꝛ irrõnale mortale ꝛ discipline pceptibile. Et quedã per
accñs sicut simus aquilus. c°. eo. Et adiungit ꝙ istarum dñiarum ille
que sunt per se in sube rõne. i. diffõne qditatiua accipiũ-
tur: ꝛ nõ ille q̃ sũt p accñs. Ex quo dicto accipiuntur duo
p^m docu^m pbica documẽta. ¶ Primum ẽ ꝙ mortale ẽ dña eẽntialis
hoĩs. q2 hic ponit istã dñã iter illas q̃ igrediunt diffõnem.
2^m ¶ Scdm do. ẽ ꝙ pceptibile discipline ẽ talis dña qditati-
Dif. ua: q2 hic iter illas eã enũerat. ¶ Sz oriẽ dif. quo mõrtale
pot eẽ dña per se que facit adesse cũ sit hoĩs destructiua.
Solo ¶ Dicit aũt ꝙ lz mors pũet hoĩs eẽ: tñ mortalitas non
pũat imo supponit: q2 mortalitas dicit aptitudinẽ ad mo-
riẽdũ: ꝛ ista aptitudo dicit aliqd positiuũ: q̃uis dicat ordi-
2°dif. nẽ ad pũationẽ. ¶ Scda dif. cũ ois aptitudo sit posterior
nã in qua fundat que dr apta nata: quo mortalitas q̃ po-
nit aptitudo nãe hũane pot eẽ eius dña ↄstitutiua: presertim
Solo cũ ois talis dña sit pot eo qd facit adeẽ. ¶ Dr aũt ꝙ nulla
talis aptitudo pot poni dña p se qditatiua: q̃uis p ipsam
3°dif. circũloqmur dñã talẽ: quẽadmodũ p bipedem. ¶ Tertia
Solo dif. qd dicit ista mortalitas i hoĩe. ¶ Dr aũt ꝙ eius p se pas-
sionẽ: cũ dicat nãlẽ hoĩs aptitudinẽ sicut risibilitas: sz ideo
mortalitas nõ ẽ ppa passio eius sz corporis aiati: q2 oẽ tale
aptũ natũ ẽ mori p separationẽ qualemcũq3 aie a corpore.
4°dif. ¶ Quarta dif. ẽ quo pot eẽ p se passio hoĩs ista mortali-
tas cũ subz nullũ possit eẽ sine sui p se passiõe: ꝛ tñ sz fidẽ
chrĩanã chrs nũc ẽ imortalis ꝛ nos oẽs post futurã resur
Solo rectionẽ erim⁹ imortales. ¶ Dicit aũt ꝙ lz tũc sim⁹ futu-
ri imortales sz qd. i. ĩ ordie ad agẽtia causata q̃ nõ pote-
rũt de facto isligẽ mortẽ: tamẽ semp remanebit aptitudo
mortis i ordie ad cãm pmã: q̃ semp poterit aiam a corpore
separe: ꝛ et nãe nõ repugnat ex se hoc respectu nãliũ agẽ-
5° dif. tiũ. ¶ Sz remãet 5° dif. de alia differẽtia scda q̃ dicit pce
Solo ptibile discipline si ista ẽ qditatiua. ¶ Dicit aũt ꝙ nõ q2
dicit potẽtiã receptiuã respectu discipline. ois aũt po^a ẽ po
6°dif. sterior suo fundamẽto sicut supra patuit de aptitudie. ¶ Se
xta dif. ẽ q2 discipline pceptibilitas ẽ rõnabilitas q̃dã. cum
act⁹ discipline sit act⁹ rõnis: ꝛ tñ nullus dubitat qn rõnale
Solo sit differẽtia qditatiua. ¶ Dicit aũt ꝙ eodẽ mõ de rõna
li pũt dicit aptitudinẽ ad actũ rõnis vt magis ifra patebit.

19°pas. Decimusnonus passus ẽ: ꝙ cũ

differẽtiarum isepabiliũ q̃dã sint p se ꝛ q̃dã p accñs: ille que
sũt p se nõ recipiũt magis ꝛ min⁹: sz bñ ille q̃ sũt p accñs.
p°rõ c°. eo. Et istud dcm p^m ipse declarat triplici rõne. ¶ Qua
rũ pma ẽ q2 gen⁹: nec magis: nec min⁹ pdicabit de eo cu-
ius fuerit gen⁹: nec gñis differẽtie sm q̃s diuidit genus.
Ex q̃ dicto accipit talis rõ: illud qd nõ pdicat sz magis et
min⁹ nõ recipit magis ꝛ min⁹: cũ pdicari sit sz eẽ: sz gen⁹
ꝛ ei⁹ differẽtia nõ pdicant sz magis ꝛ min⁹. g̃ nõ suscipi-
2°rõ unt magis ꝛ min⁹. ¶ Scda rõ illi⁹ ẽ q2 dicit ꝙ iste dñe sũt
que vniuscuiusq3 rõnẽ cõplẽt. Et tũc sic arguit. Illa q̃ cõ-
stituũt diffõnẽ cõpletiue nõ suscipiunt magis ꝛ minus: ꝛ
ista nõ hẽt euidẽtiã nisi supponẽdo ꝙ diffinitiua rõ non
recipit magis ꝛ min⁹: sz rõ diffinitiua vt supra osidit cõ-
3°rõ plet p istas differẽtias: g̃ n recipiũt magis ꝛ min⁹. ¶ Ter-
tia rõ quã assignat ẽ q2 dicit ꝙ eẽ vniuscuiusq3 vnũ ꝛ idem: neq3
itẽsionẽ neq3 remissionẽ suscipiẽs ẽ: vñ arguit sic: nihil pt
itẽdi aut remitti i ordie ad illud cui ẽ idẽ. Sz iste differen-
tie sũt idẽ cũ illis de q̃ dicunt eẽntialr: g̃ nõ pñt itẽdi ꝛ re
Dif. mitti ĩ ordie ad ipsa. ¶ Sz oriẽ dif. q2 iste rõnes ita vidẽ
tur ↄcludẽ ĩ accñtalib⁹ differẽtijs sicut i subalib⁹ cũ i accñta
lib⁹ ita sint idẽ gen⁹ ꝛ dña cũ illis de qb⁹ pdicant sicut ĩ sub
Solo stãtialib⁹. ¶ Dicit ꝙ sicut in subaib⁹ nõ ẽ magis ꝛ minus
suscipe in ordie ad supiora ita nec ĩ accñtalib⁹: q2 albedo
non pot eẽ magis nec min⁹ color: aut magis ꝛ min⁹ albe-
do: q̃uis subz possit eẽ magis aut min⁹ albũ. Et iõ nõ sz
se sz in ordie ad subm recipiũt ista magis ꝛ min⁹ isto mõ.
2°dif. ¶ Scda dif. ẽ ꝙ accñtia sepata sz fidẽ catholicã ĩ eucha-
ristia itẽdunt ꝛ remittunt: ꝛ sic habent magis ꝛ min⁹ ĩ tali
Solo forma sz se ꝛ nõ solũ ĩ ordie ad subm. ¶ Dicit aũt ꝙ lz ta
lia accñtia itẽdant ꝛ remittant sz suã nãm vt sepata sũt a
subto: nõ tñ sz ordinẽ suũ qditatiuũ. sm quẽ sit pdicatio
supioris de iferiori: ꝛ istud est qd hic itẽdit excludere. Et
sic patet quo redigimus oẽm itellectũ in obsequiũ christi
vt veritas naturalr nata a vitate credita nõ discordet.

¶ Sz remanet tertia dif. q2 tũc eodẽ mõ videt negari ĩ- 3°dif.
tẽsio ꝛ remissio ab illis differẽtijs que sũt de gñib⁹ accidẽ
tiũ sicut in illis de gñe sube. ¶ Dicit aũt ꝙ vex est q̃tũ ad Solo.
rationes qditatiuas: tñ q2 substãtiales nõ hñt subm ad
qd cõparent vt alie que itẽsionẽ cõstituũt: ꝛ q2 ↄsistũt sm
suas exheitates: ꝛ iõ nõ itẽdunt ꝛ remittunt sicut ille.

Uigesimus passus ẽ: ꝙ quedã 20°pas.

sunt differẽtie diuisiue generum: ꝛ q̃dã ↄstitutiue specierũ. Et
adiũgit ꝙ eedẽ dñe sunt diuisiue generum ꝛ ↄstitutiue siue
cõpletiue specierũ. c°. eo. ¶ Et si dicat q2 dicit in pn⁹ ꝙ diffe-
rẽtiarum alie sũt p q̃s genera diuidunt: ꝛ alie sũt p q̃s ea q̃
diuisa sunt. i. diuidẽtia specificant. Forte vult distigue-
re iter dñas specificas ꝛ alias que diuidũt ipsam spem spe
cialissimã ꝛ ↄstituũt ipa iduidua. ¶ Sz oriẽ dif. si ois dif Dif.
ferẽtia est diuisiua gñis. ¶ Dicit aũt ꝙ nõ ille dñe in q̃s Solo
diuidit ens añq3 cadat in decẽ pdicamẽta: vt qn diuidit
in absolutũ ꝛ respectiuũ: q2 imediate diuidũt ens qd nõ
est gen⁹ ꝛ ↄstituũt aliqd qd est supra oẽ gen⁹ vt ẽ absolu-
tũ ꝛ respectiuũ: ꝛ silr ille dñe per q̃s nã spẽi spãlissime cõ-
trahit ad iduidua que nõ sũt gñis diuisiue. ¶ Scda dif. 2°dif.
est si ois differẽtia ẽ ↄstitutiua spẽi. ¶ Dicit aũt ꝙ nõ il- Solo
le que sũt trãscẽdẽtes: q2 ibi nulla ẽ spẽs. nec ille q̃ sũt idi
uiduales de qb⁹ est nũc dcm. Et iõ cũ dicit ꝙ dñe sũt di-
uisiue generum ꝛ ↄstitutiue specierũ ẽ itelligẽdũ de limitatis ĩ
gñe ad dñas trãscẽdẽtiũ: ꝛ de qditatiuis: ad differẽtiã p
prietatũ iduidualiũ siue dñarum que non sunt qditatiue.
Silr dñe p q̃s nã specifica ↄhit ad iduidua nõ sũt gene
ris diuisiue. ¶ Tertia dif. ẽ si dña vltia que ponit in diffi 3°dif.
nitiõe ↄuertat cũ diffinito q̃ vocat specifica. ¶ Dicit aũt Solo
ꝙ sic: q2 cũ diffinitio pcedat a magis cõib⁹ ad min⁹ cõia:
si vltima differẽtia in plus se hẽt: tũc tota diffinitio eẽt ĩ
plus q̃ diffinitũ: ꝛ si diffinitũ i plus: illa ĩ min⁹. ¶ Quar- 4°dif.
ta dif. q2 cũ vltia differẽtia hoĩs ponat rõnale aut morta
le sm diuersitatem op. ꝛ tamẽ nulla istarum ↄuertitur cum
hoĩe: cũ vltra hoĩem bruta sunt mortalia: ꝛ vltra ipsum an
geli sunt rõnales. ¶ Dicitur autẽ neutra istarum ppie Solo
sm se accepta est vltima q̃uis per alteram istarum circũ
loquimur differentiam simpliciter vltimam.

Uigesimusprimus passus ẽ: ꝙ 21°pas.

differẽtia ẽ qua abũdat spẽs a genere: hõ enĩ ab aiali plus
hẽt rõnale. c°. eo. Et istud dcm nõ ẽ subitelligẽdũ ꝙ spe-
cies abũdet dña a gñe. i. ꝙ abũdanti⁹ hẽat eã q̃ genus q2
hic itẽdit ꝙ gen⁹ ea caret. Nec est itelligẽdũ ꝙ ea abũdat
a gñe q̃si ab eo eã recipiat: q2 illã qua caret non pot dare.
Sz est ĩtelligẽdũ ꝙ spẽs abũdat dña a gñe. i. sic gen⁹ ipsas No^m
nõ hẽt: q2 istũ sensum sequẽtia manifestãt cũ dicit: nam vñ
hẽbũt dñas. s. ipsa genera. ¶ Et vt iste passus redigat ĩ
obsequiũ chri: isto mõ itelligit illud Saluatoris vbum de
pharisco ꝛ publicano: descẽdit hic. s. publicanus ĩ domũ
suã iustificat⁹ ab eo. i. ita ꝙ nõ ille: ꝛ sic spẽs hẽt dñam a ge
nere. s. remouẽdo eã. ¶ Et ꝙ gen⁹ nõ hẽat dñas pbat in
eodẽ pcessu q̃drupliti rõne ibi tacta. ¶ Prima ẽ ꝙ gen⁹ p°rõ
nihil harum ẽ. s. dñarum vtputa aial qd ẽ gen⁹ nõ ẽ rõnale nec
irrõnale. Alioqn cũ ipm icludat in oĩ spe sua: ois spẽs eẽt
rõnalis aut ois irrõnalis. Et iõ si nihil eorum ẽ nec aliquã
eẽntialr earum hẽt sicut est h itẽtio. ¶ Scda rõ q2 si gen⁹ hẽt 2°
vnã dñam eadẽ rõne hẽt aliã: cũ sit ad ipsas sm se idiffe-
rẽs: ꝛ eadẽ rõne oẽs: qd videt icõueniẽs tãtã multitudi-
nẽ differẽtiarum in eadẽ qditate icludi. ¶ Tertia rõ ẽ q2 sicut 3°
illa que hñtur ꝛ isunt actu hñtur simplr: ita illa que habẽ
tur in potẽtia hñtur tñ sm qd ꝛ nõ simplr: sz gen⁹ nõ hẽt
differẽtias nisi in potestate. i. in potẽtia sicut ideterminatum
est in potẽtia ad determinari. ergo simplr nõ habet eas.
¶ Quarta rõ est q2 sicut ex his que nõ sũt nõ pot fieri aliqd 4°
ita opposita nõ pñt eẽ circa idẽ simul: ꝛ iõ cũ dñe sint op-
posite nõ pñt icludi in eadẽ simplici generis eẽntia. ¶ In No^m
telligẽdũ tñ est ꝙ ex isto passu accipiant duo pbica docu-
mẽta. ¶ Quorum pmũ est ꝙ differẽtia non pdicat de genere. p^m docu^m
q2 genus nõ hẽt differẽtiã aliquã: ꝛ tñ genus subz habet
in se suũ formale pdicatũ. ¶ Scdm do. est ꝙ genus non 2^m
pdicat de dña: q2 si pdicaret de ea vt dicendo: rationale

Dif. est aial tūc ɔuersione facta simplr: aial eēt rōnale. ¶ Sed
oritᷣ dif. q: sup⁹ fuit ōnsū ꝙ iferiora de supiorib⁹ aliquo
Solo mō pdicant ꝛ spāliter i gnib⁹ ꝛ dītijs. ¶ Dī: aūt ꝙ pdi-
catio i eis p accñs nō ē negāda cū accidit sic aiali eē rōna
le aut irrōnale. hic aūt ē itētio de pdicatiōe p se ꝛ eēntia-
2ª dif. li. ¶ Scda dif. ē q: rōnes hic assignate videntᷣ ɔcludē ita
de pdicatiōe p accñs sic de eēntiali: q: opposita nō pnt sil
Solo ineē eidē nūero ita p accñs sic p se. ¶ Dī: āt ꝙ lʒ opposita
p accñs nō possint sil ineē eidē nūero: bn̄ tn̄ eidē fm spēm
aut gen⁹: eidē autē fʒ spē;: aut gen⁹ fʒ rōnē gnis: aut spe-
cie: cōtraria nō possunt simul inesse essentialiter.

22ᵘˢ pas. Uigesimussecūdus passus ē: ꝙ

dīa ē q̄ pdicatᷣ de plib⁹ dītib⁹ spē i eo qđ q̄le: sic eni cū
q̄ritᷣ qd ē hō. rñdetᷣ aial: ita cū q̄ritᷣ q̄lis ē hō. rñdetᷣ rōna
Contra lis. c⁹. eo. ¶ Sʒ ɔ hāc diffōnē istatᷣ q̄drupl'r. Pˢo q: diffi
nitio tota pdicatᷣ in qd cū ipa sit rō qditatiua: ꝛ tn̄ dīa ē
altera ps totalis diffōnis. ¶ Scdo q: totū ɔstitutū solet
seq modū ptis magis variabilis: q: ɔstitutū ex ɔtigēti ꝛ
necio ē totū ɔtigēs: ꝛ sic si diffinitio ɔstat ex qd ꝛ q̄li tota
erit q̄litatiua. ¶ Tertio q: dīa ē de eēntia spēi sic ei⁹ ps
ɔstitutiua: ꝛ oīs pdicatio eēntialis est qditatiua ꝛ idēti-
tas eēntialis ē cā talis pdicatiōis. ¶ Quarto q: oīs q̄li-
tas ē posterior q̄lī: cū tale eē psupponit eē: sʒ dīa ē pōr spe
Rñdetur cū ipaʒ ɔstituat. ḡ nō dī i q̄le. ¶ Dī: aūt oīb⁹ istis istātijs
ꝙ lʒ dīa fʒ suū modū significādi pdicetᷣ in q̄le q: p nomē
adiectiuū exprimitᷣ: tn̄ q̄tū ad rē significatā vere dī in qd:
cū sit formalis ps qditatis ꝛ ipa ptinet ad p̄ᵐ modū pseī
Dif. tatis. ¶ Sʒ oritᷣ dif. q: ista diffinitio nō cōpetit dīe spēi
spālissime: cū ipa nō pdicetᷣ de pluribus differentib⁹ spe-
Solo. cie. ¶ Dicitᷣ aūt ꝙ ista non est nisi speciei subalterne.

23ᵘˢ pas. Uigesimustertius passus ē: ꝙ

sicut i reb⁹ ex mā ꝛ forma ɔstātib⁹ vel ad silitudinē ppor-
tionē ꝗ mā ꝛ forme ɔstitutionē hñtib⁹: quēadmodū ex
mā eris sit statua ꝛ ex forma figura: sic hō cōis ꝛ spālis ex
mā q̄dā pportionabil'r ɔsistit ex gnē ꝛ differētia sic forā:
totū aūt aial rōnale mortale quēadmodū illic statua. c⁹.
p̄ᵐ doᵐ eo. ¶ Ex q̄ dicto accipiuntᷣ q̄tuor pōtica documēta. Quo
rū p̄ᵐ ē ꝙ i ɔstōne spēi lʒ gen⁹ sit admodū māe: q: i poten
tia respectu dīaʒ ꝛ i dītijs admodū māe: nō tn̄ est ppe
mā: q: dīcitᷣ ꝙ se hēt ad silitudinē ꝛ pportionē māe non ꝙ
2ᵐ sit mā. ¶ Scdm do. ē ꝙ lʒ dīa sit admodū forme: vtpote
q: cōparatᷣ ad gen⁹ sic act⁹ ad potētiā sic ipʒ determinās:
nō tn̄ ē simplr ei⁹ forma: q: dīcitᷣ hic ꝙ ē ad silitudinē ꝛ p-
3ᵐ portionē forme: ꝛ nihil ē sic sibiipsi. ¶ Tertiū do. ē ꝙ nul
la res extrīs i aliq̄ spe pōt eē simplr simplex: q: i ea icluditᷣ
nā specifica q̄ fʒ hūc passum resoluitᷣ i gen⁹ ꝛ dīā: ꝛ nullū
4ᵐ simplr simplr ē resolubile i aliq̄ plura. ¶ Quartū do. ē ꝙ
oīs res extrīs i aliq̄ gnē ē vere cōposita ex gnē ꝛ dīa: q: qc
qd ē i gnē necio ē i aliq̄ ei⁹ spe: ꝛ tale icludit nāʒ specificaʒ
q̄ ɔstat ex gnē admodū māe ꝛ dīa admodū forme vt hic
Dif. tactū ē. ¶ Sʒ oritᷣ dif. q̄re genus nō ponitᷣ vā mā respectu
Solo dīe cū sit i potētia ad ipaʒ. Dī āt ꝙ ad rōnē māe nō suffi
cit potētas nisi sit receptiua: gen⁹ āt dīā n̄ recipit tanq̄ ei⁹
subm̄ marie i simplicib⁹ formis sʒ sunt due ptes qditatis
eiusdē eidē fundamēto aduenictes sic disgregatiuū nō i-
2ª dif. format colorē sʒ ambo ista supficiē lʒ ordie q̄dā. ¶ Scda
Solo dif. si dīe sint vere forme. ¶ Dī: āt ꝙ sic ab aliqb⁹. vñ tot
ponūt i q̄libet formas q̄t dīas. Dōm tn̄ vī ꝙ si accipiatᷣ
forma sic accipit Plato p rōne qditatiua sic tot sūt qdi-
tates ptiales q̄t pdicata i qd. tn̄ accipiēdo formā sic eaʒ
accipit Ari. p altera pte cōpositi pōici sic ɔstat ꝙ ab vna
forma sumūtᷣ mlte dīe: sic ab vno idiuiduo albedis acci
3ª dif. piūtᷣ oēs dīe subordiate i gnē q̄litatʒ. ¶ Tertia dif. si ista
Solo cōpositio q̄ ē ex gnē ꝛ dīa ē i aīa nr̄a. ¶ Dī: āt ꝙ sic obie-
ctiue: cū nr̄a itellectiua opatio ad eā terminetᷣ ꝛ oīa q̄ a no
bis itelligūtᷣ i po⁹ itellectiua nr̄a obiectiue ponūtᷣ: ꝛ istud n̄ ē
4ª dif. magnū: q: oīa ista ēt singlaria sūt i aīa nr̄a. ¶ Quarta dif.
Solo si talis cōpō ē i reʒ nā. ¶ Dī: āt ꝙ talis cōpō sic ē i aīa nr̄a
obiectiue sic est in rerū natura subiectiue: cū oīs scia rea
lis pcedat per diffinitiōes ppter qd demōstrādo ꝙ non
eēt si cōpositio ista que est diffinitiua esset tm̄ in ratiōe.

Uigesimusquartus passus est: 24ᵘˢ pas.

ꝙ dīa est fm aliq̄rū assignationē qua differūt a se singu-
la. Nā fʒ gen⁹ nō differūt. Sum⁹ eni nos aialia ꝛ irrōna-
lia: sʒ additū rōnale sepat nos ab illis: ꝛ rōnales sum⁹ in-
q̄t nos ꝛ dij: sʒ mortale nobis appositū sepat nos ab illis
c⁹. eo. ¶ Sʒ oritᷣ dif. qd hic itēdit p deos. Dī āt ꝙ nō itelli- Dif.
gētias sepatas: q: ɔstat ꝙ ille n̄ sūt aialia: ꝛ hic supponit Solo
istos deos eē aialia q̄dā rōnalia: sʒ more platonico ponū
tur hic dij aialia q̄dā rōnalia ꝛ imortalia ꝛ sēpiterna cō-
stātia ex aīa rōnali ꝛ corpe icorruptibili sic posuit Plato
de demōib⁹: vt recitat Aug⁹ i li⁹ de ci. dei. ¶ Scda dif. q: 2ª dif.
btūs Gre. ponit angelū eē aial rōnale sup Math. q̄re sic
vī ꝙ potuit itelligē Plato. ¶ Dī ꝙ btūs Gre. ibi accipit Solo
aial equoce sic sēsus dī equoce de aiali ꝛ itellectuali. Cū
dīcitᷣ sapiēs ꝙ cogitare de sapia sēsus sit ɔsūmat⁹ q: sapia
pficit itellectū: nō sic āt potuit accipē Plato aial de q̄ hic
logtur: q: istō aial ponit sub corpe i recta linea pdicamē-
tali. ¶ Tertia dif. si Plato ponēdo talia icorruptibilia ꝛ 3ª dif.
rōnalia errabat. ¶ Dī āt ꝙ sic fʒ fidē xp̄ianā fʒ quā nul Solo
la creatura ē rōnalis nisi āgelus ꝛ hō: sʒ āt viā rōnis nā-
lis nō vī demrabile q̄re nō possit aliqđ aliō cōponi ex aīa
itellectiua dīnte spe ab hūana nā ꝛ corpore icorruptibili.
¶ Quarta dif. si rōnale qđ lʒ sumitᷣ est dīa hois qditati 4ª dif.
ua. ¶ Dī āt ꝙ accipiēdo rōnale fʒ nois ppriā sīgnatiōeʒ Solo
p aptitudīe ad rōnādū nō ē dīa sʒ ppa passio: cū tal' apti
tudo sit posterior suo apto nato fūdamēto. i. subto. Si aūt
accipiatᷣ rōnale p eēntia aīe rōnalis sic ē dīa qditatiua:
q: illa ē hois p̄ñᵐ ɔstitutiuū. ¶ Sʒ 5ª dif. remāet si rōnale 5ª dif.
ē vltia hois dīa. ¶ Dī aūt ꝙ sic accipiēdo eā mō tā dcō: Solo
q: vltia pfectio hois eēntialᷣ ē aīa itellectiua: ꝛ isto mō rō
nale ɔuertitᷣ cū hoie: q: put ɔuenit cū āgelis i rōnali tunc
sumitᷣ p po⁹ itellectiua q̄ non ē hois qditatiua. ¶ Sexta 6ª dif.
dif. q̄re ponitᷣ hic mortale vltia dīa si rōnale est nouissi-
ma. ¶ Dī āt ꝙ h Porphyri⁹ errauit nō solū fm fidē sʒ ēt Solo
fʒ nālē rōnalē si itellexit mortale fore vltimā dīaʒ hois q
ditatiuā: tū q: mortale ē cōe oī aiali: ꝛ tn̄ vltia dīa nūq̄ ē
gnī adeq̄ta: tū q: mors ꝛ vita sūt opposita: ꝛ iō cūʒ pla sint
viuētia q̄ sēsibilia vt pʒ i plātʒ mortale ɔuēit oīb⁹ corpib⁹
aiatis: ꝛ sic i plus ē q̄ aial: ꝛ p ɔñs nō ē ei⁹ dīa diuisiua.

Uigesimusquintus passus est: 25ᵘˢ pas.

ꝙ dīa ē fʒ aliq̄rū diffōnē qđ aptū natū ē diuidē q̄ sub eo
dē gnē sūt. c⁹. eo. Et adiūgit psequēdo istā diffōnē ꝙ ife-
ri⁹ pscrutātes ꝛ speculātes: dīaʒ dicūt nō qđlibet eoꝝ di-
uidētiū q̄ sub eodē sūt gnē sʒ qđ ad eē ɔducit ꝛ ꝙ ei⁹ eē est
ps rei: sic idē exēplificat qđ aptū natū eē nauigare nō est
hois dīa sʒ ppriū ei⁹: q: nō ē qd cōpletiuū sube: neq̄ ei⁹
ps aptitudo q̄dā ei⁹ ē. ¶ Ex q̄ dcō elicitᷣ q̄tuor pōtica do p̄ᵐ doᵐ
cumēta. Quoꝝ p̄ᵐ ē ꝙ diuisio gnis nō solū fit p dīas essen
tiales: sʒ ēt p accñtales sic cū dī vt exēplificat ꝙ aialiuʒ q̄-
dā sūt apta nata ad nauigādū ꝛ q̄dā nō. Et iō dīcitᷣ ꝙ non
oē qđ diuidit gen⁹ ē dīa d q̄ hic logtᷣ: sʒ qđ ad eē ɔducit:
qđ ē itelligēdū formal'r ꝛ n̄ effectiue. ¶ Scdʒ do. ē ꝙ dīa 2ᵐ
eo mō quo lʒ accipitᷣ ē ps rei quā ɔstituit ɔ illos q dicunt
ꝙ gen⁹ ꝛ dīa dicūt totū q̄uis alio ꝛ alio mō: tūc eni n̄ eēt
dīa ps cū posset eē totū alio mō sūptū. ¶ Tertiū do. ē ꝙ 3ᵐ
oīs nālis aptitudo alicui⁹ ē ppa passio ei⁹: q: hic assignat
rōnē q̄re aptū natū nauigare n̄ ē dīa sʒ ppriū: q: nō ē cō-
pletiuū sube: sʒ aptitudo ei⁹: vt n̄ cōpletiuū ad illō qđ n̄ ē
dīa referatᷣ: ꝛ nālis aptitudo ad hoc ꝙ sit ppriū: ꝛ eadē ca.
dē rōne oīs aptitudo. ¶ Quartū do. ē ꝙ nlla nālis aptitu 4ᵐ
do pt eē alic⁹ qditatiua dīa apti nati: q: ppriū tal' dīa eē
n̄ pt: cū ad esse n̄ faciat sʒ eē ipi iā pfecto adueniat. ¶ In- p̄ᵃ ɔclo
telligēdū tn̄ ꝙ ex isto vltio dcō sequūtᷣ q̄tuor ɔnes. ¶ Pri
ma ē ꝙ sēsibilitas nō ē dīa ɔstitutiua aialᷣ: q: sēsibilitas
dīcitᷣ aptitudinē ad sentiēdū sic risibilitas ad ridēdū: cum
noīa terminata i bilis fʒ grāmaticos dicāt aptitudinē ꝛ n̄
actū. ¶ Scda ɔ ē ꝙ rōnale nō ē dīa hois ɔstitutiua: sʒ il- 2ª ɔclo
lod cui ipositū ē ad significādū: q: sic risibilitas dīcitᷣ apti-
tudinē ad actū ridēdi ita rōnabilitas ad actū rōnādi q ē
act⁹ sic act⁹ ridēdi. ¶ Tertia ɔ ꝙ mortale n̄ ē hois specifi 3ª ɔclo
ca dīa: q: dīcitᷣ ipa mōtalitas aptitudinē ad actū moriēdi

4ª pclo sicut bimibilitas actū binlendi. ¶ Quarta pclusio ꝙ cō-
gregatiuū ⁊ disgregatiuū nō sunt dr̄e pstitutiue albedis
⁊ nigredinis. q2 pgregatiuū dicit nālē aptitudinē nigre-
dinis ad actū suū fm ꝙ est pgregare: ⁊ idē de disgrega-
Dif. tiuo respectu albedis. ¶ Sz oritur difficultas quare oia
ista assignant in diffinitiōib9 p differētijs constitutiuis.
Solo ¶ Dicit aūt q2 differētie qditatiue rex sunt nobis igno
te: iō circūloqmur eas per passiōes: ⁊ sic facimus descri-
2ª dif. ptiōes loco diffōnuz. ¶ Scđa difficultas q̄re nō ponit de
Solo. corporeo ⁊ aiato sicut de istis vt sint passiōes. ¶ Dicitur
aūt ꝙ corporeitas ⁊ ipsa aia sūt priora suis pstitutiuis: ⁊
iō sunt qditatiua: non eni dicūt aptitudinē sz actū pmū:
⁊ iste que hic dicte sunt oēs dicunt aptitudinem: ⁊ ipsum
primum actum consequentem.

26ᵘˢ pas. Uigesimussertus passus est: ꝙ
pprīū quadrifariā diuidūt. vno mō dicunt ipm qđ inest
oi pteto sub specie ⁊ nō soli spēi sicut eē bipedē hoi. Alio
mō ꝙ nō oi sed soli: sicut eē medicū. Alio mō ꝙ oi ⁊ soli sz
nō semp: vt canescere in senectute. Alio mō ꝙ oi ⁊ soli et
semp: sic eē risibile hoi: nō ꝙ semp actu rideat: sz q2 semp
Dif. apt9 nat9 est ad ridēdū: ⁊ ita binibile eq̄. c9. eo. ¶ Sz orit
dif. q2 pprīū nō videt pdicabile distictū a gñe: cū diffini-
tio gñis ei pueniat: p eo ꝙ mobile qđ ē pprīa passio cor
poris pdicat de plurib9 diñtib9 spē in qd: sicut eni motus
dī de alteratiōe ⁊ augmētatiōe in qd tāq̄ diñtib9 spē: ita
mobile de alterabili ⁊ augmētabili que sūt ei9 ptes subie
Solo ctiue. ¶ Dicit aūt ꝙ idē absolutū pōt eē pprīū per cōpa-
ratione ad subiectū: vtpote mobilitas ad corp9: ⁊ gen9 in
2ª dif. ordine ad sua iferiora sic fuit dictū de accite. ¶ Secūda
dif. q2 pprīū videt eē spēs cū risibilitas pdicet de plurib9
diñtib9 nūero in quid: vtpote de hac ⁊ de illa risibilitate.
Solo ¶ Dī aūt ꝙ nō eodē mō sz est pprīū i habitudie ad sub
iectū ⁊ est spēs per cōparationē ad iferiora: ⁊ iō lz sint idē
3ª dif. fundamētalr: nō tñ idē formalr. ¶ Tertia dif. q2 pprium
videt esse dr̄ia specifica cū dicat de plurib9 diñtib9 nūero
Solo in q̄le sicut illa. ¶ Dī aūt ꝙ illud pdicari in q̄le talis dr̄e
itelligit qditatiuū ⁊ essentiale ⁊ nō accītale sicut pprīuz.
4ª dif. ¶ Quarta dif. si pprīū est accidēs. ¶ Dicit autē ꝙ nō: q2
Solo tūc nō eēnt nisi q̄tuor pdicabilia ⁊ frustra foret ptra acci-
dēs distictū. Et pfirmat q2 nō cōpetit ei diffinitio accidē
5ª dif. tis iferi9 ānotāda. ¶ Sz est q̄nta dif. q2 dicūt cōiter logi-
Solo ci ꝙ pprīū manat de genere accītiū fm Boetiuz. ¶ Dī
aūt ꝙ istud est itelligēdū ꝙ hēt modū accītis i eo qđ nō
2ª dif. cōducit ad eē simplr sz aduenit post eē cōpletuz. ¶ Scđa
dif. q2 oē illud qđ aduenit post eē cōpletū dī accīs sz cōia
Solo philosophātiū dicta. ¶ Dicit aūt ꝙ pprīe loquēdo ipm p
prīū nō aduenit: q2 pullulat ab itrīsecis pncipijs spēi. Ac-
cidētia aūt aduenīūt: q2 nō ex pprijs pncipijs innascunt:
3ª dif. q̄uis aliq̄ mō pprīuz pcedat aduenire. ¶ Tertia dif. q2
distictio dat de accidēte pprio ⁊ cōi ⁊ ista supponit pprīū
Solo esse accīs qđ hic est diuisuz. ¶ Dī aūt ꝙ hic accipit lar-
ge accidēs pro oi non qditatiuo: nō pprīe vt ifra diffiniet.
4ª dif. ¶ Quarta dif. est q2 qcqd est aut est suba aut accīs: cum
ens per ista diuidat imediate: ⁊ iō cū pprīū nō sit suba: p
eo qđ ad simplr eē nō facit: videt ꝙ sit ponēduz accidēs.
Solo ¶ Dicit aūt ꝙ sicut dr̄ia reducit ad gen9 spēi cōstitute p
ipsaz: q̄uis nō dicat in qd tale gen9 de ea: ita pprīum suo
mō in eo qđ pullulat ab intrinsecis pncipijs speciei.

27ᵘˢ pas. Uigesimusseptimus passus ē:
ꝙ accīs ē qđ adest ⁊ abest pter subiecti corruptiōez. c9. s.
Et diuidit ibi accīs in sepabile sic ē dormire: ⁊ in isepa-
Contra bile sic cornio eē nigrū. ¶ Sz p hāc diffōnē istat q̄drupl̄r.
Prio q2 illđ qđ adiacet circa corp9 aut vestimētū adest ⁊
abest pter subiecti corruptionē: ⁊ tñ nō ē accīs. ¶ Scđo
q2 forma subalis nō ē accīs: ⁊ tñ adest ⁊ abest m̄ae q̄ ē ei9
subz pter ipsi9 m̄ae corruptionē: cū ipsa m̄a sit ppetua ⁊ in
corruptibilis. ¶ Tertio q2 corruptio ē accīs: vt combu-
stio: ⁊ tñ nō adest ⁊ abest pter subti corruptiōez. ¶ Quar
to q2 accīs iseparabile lz adsit tñ nō pōt abesse: ⁊ iō nō pt
Rñr ad pᵐ ei cōpetere diffinitio accītis. ¶ Ad pᵐ ꝙ corp9 nō ē subuz
vestimēti ⁊ illud adesse ⁊ abesse intelligit p modū subie-
cti. ¶ Ad scđz ꝙ hic accipit adeē nō p modū substātifica Ad 2ᵐ
tis: sic forma subalis dat eē substātificatū cōposito: sz per
modū inherētis ⁊ depēdētis sic accīs. ¶ Ad tertiū ꝙ cor Ad 3ᵐ
ruptio ē puatio: ⁊ iō nō ē accīs: cū rō accītis sit positiua.
¶ Et si dicat ꝙ trāsmutatio subal ē positiua: ⁊ tñ ipa nō
adest aut abest pter subti corruptionē. ¶ Dī ꝙ ipsa trā-
smutatio adest dū forma gignit vt cōpositū: ⁊ abest gña-
tiōe cōpleta sine subiecti corruptiōe. ¶ Ad quartū ꝙ ista Ad 4ᵐ
diffinitio forte videt dari de solo sepabili accīte: non tñ
vz q2 postq̄ accīs sic diffinit ipz diuidit i sepabile ⁊ in ise
parabile. Et iō nō videt posse saluari ista Platonis dif
finitio nisi p quādā potētiā. i. p quā possit oē accīs sepa-
ri: vt ille passus redigat i obsequiū chrīsti. ¶ Sz orit dif. Dif.
q̄ō redigit iste passus i chrīsti obsequiū iuxta pmissum.
¶ Dī aūt ꝙ cū ista diffinitio nō possit saluari de oi accī- Solo
te respectu agētis nālis opz pcedē ꝙ ab ipa nō deuiando
ꝙ agēs supnaturale pōt aliq̄ i nā pter ea q̄ eueniūt sz or-
dinē nāe: vtpote separe oē accīs a suba: fm illā regulam
ꝙ in realr distictis de9 pōt facere pus sine oi posteriori: ⁊
sic saluabimus multa miracula diuine oipotentie.

Uigesimusoctauus passus est: 28ᵘˢ pas.
ꝙ accīs ē qđ ptigit eidē inesse ⁊ nō ineē. c9. eo. ¶ Sz ptra Cōtra
hāc diffōnē istat q̄drupl̄r. Primo q2 ista diffinitio nō vr̄
differre ab alia pcedēte: cū idē sit ineē sic adesse: ⁊ idē nō
ineē sic abeē: eo mō q̄ hic sumit. ¶ Scđo q2 cū accītis eē
sit ineē: nō iesse nō pōt cadē i ei9 diffōne: ⁊ sic lz ptigat ineē
nō tñ nō ineē sic accipit ista diffinitio. ¶ Tertio q2 illđ qđ
nec̄io inest: nō ptigit ineē cū nec̄iuz ⁊ ptingēs ex opposito
distigwant: oē aūt accīs nec̄io inest: ḡ nō ptigit ipz ineē.
¶ Quarto q2 si ineē icludat i rōne diffinitiua accīt9: tūc
p nullā potētiā poterit nō ineē: cū diffinitū sine diffōne eē
nō possit: ⁊ tñ oppᵐ ponit fm fidē catholicā: vt ille passus
redigat i obsequiū chrī. ¶ Ad pmū ꝙ i ista nō ponit pter Rñr ad pᵐ
subti corruptionē sic i pcedēti: tñ ipa subitelligit cū dī ei-
dē: q2 vbi subz ē idē nō ē corruptū: ⁊ iō nō videt diffinitio
alia i re lz sit alia i rōne. ¶ Ad scđz qđ cū dī ꝙ accīs ptin- Ad 2ᵐ
git ineē ⁊ nō ineē: ista idr̄ia nō attēdit i ordine ad accīs:
q̄si sit idifferēs adeē ⁊ nō ineē: sz rōne subti cui pōt ineē ta
lis iherētia ⁊ nō ineē. ¶ Ad tertiū ꝙ si accipiat hic ptigē Ad 3ᵐ
tia ex pte istētie accītis: tūc accīs poterit nō ineē sic te
net fides: q2 oē ptigēs ē pōse aliter se hēe. Si aūt ex parte
subti tūc oē subz pōt eē sine q̄cūq3 accīte p diuā potētiaz
vt ista redigant i obsequiū chrī. ¶ Ad q̄rtū dī cōiter istā Ad 4ᵐ
diffōnē itelligi debē de iherētia aptitudiali ⁊ nō actuali:
⁊ tūc dicūt ꝙ accītia sepata hāt iherētiā aptitudinalē q̄
dz itelligi i diffōne ista accītis. Istđ tñ non videt valē: q2
cū dī accīs adesse vel abeē: aut ineē vel nō inesse pstat ꝙ
nō pōt p q̄cūq3 potētiā nō ineē vel abeē sz aptitudialē in
herētiā. Jō videt ꝙ ista nō sit accītis diffinitio: sz notifi-
catio q̄dā: vt dicat ꝙ accīs sz ꝙ accīs nō pōt eē sine suo
subto: sicut nec iherēs sz ꝙ iherēs: lz absolute qđ accidit
aut iheret sine subto eē possit. ¶ Sz orit dif. si phī istā dif Dif.
finitiōnē accītis: q̄ dat p inesse: reput auerint qditatiuā.
¶ Dī aūt ꝙ rōnabilr hoc nō potuerūt: q2 iherētia dic̄ or Solo.
dinē accītis ad subz cui inheret: ⁊ ordo est posterior suo
fundamēto: sicut respectus suis extremis: ⁊ nullū poste-
rius est de qditate prioris. ¶ Secunda dif. si ista diffini- 2ª dif.
tio data est pprīe descriptio. ¶ Dicit ꝙ si hic accipiat i- Solo
esse p inherētia aptitudiali tūc est pprīe descriptio q̄ sit
per passionē pprīā: ⁊ talis inherētia aptitudialis sz pmis
sa est passio accītis. Si aūt istđ ineē accipiat p inheren
tia actuali tūc est notificatio per illa que per accīs isunt.
¶ Sed remanet tertia dif. si phī istā diffōnez inherentie 3ª dif.
posuerunt sicut fides chrīstiana facit. ¶ Dicit aūt ꝙ nō: Solo
q2 non perceperūt possibilitatez istius separationis quā
ponimus in diuina eucharistia. Et ideo istas diffinitio
nes retulerunt ad inherentias actuales.

Uigesimusnonus passus ē: ꝙ 29ᵘˢ pas.
pōt itelligi corui9 alb9 ⁊ ethiops nitēs cādore pter subiecti
corruptionem. c9. eo. Et istud iducit Porphyrius ad de
clarandum q̄ō accidētia inseparabilia possunt adeē vel

Dif. abesse preter subiecti corruptionē fm datā diffōnē. ℭ Sʒ
oriř dif. q: p eūdē modū posset qs itelligere hoiem nō eē
aial: sicut itelligit cor▯ū nō nigrū: cū neutrū sit in rerū nā.
Solo ℭ Dī ꝙ nō est sile. q: aial est ð pmo ꝯceptu ꝛ itellu hois:
ꝛ iō nō pōt qditatiue ꝯcipi sine aiali: nō sic aūt de nigredi
2ª dif. ne cor▯i q̄ nō est de pmario eius itellu. ℭ Scđa dif. q: ri/
sibile nō est de itellu hois: ꝛ sic poterit hō itelligi nō risi/
bilis sicut cor▯us nō niger. ꝛ tūc pprium eo mō quo accñs
Solo aderit ꝛ aberit pter sibi corruptionē. ℭ Dī aūt ꝙ lʒ risibi
litas nō sit de ei⁹ pmario ꝯceptu: tñ bñ noscit inee ex eius
rōne formali noticia pp qd. Nō sic aūt accñs inseꝑabile:
3ª dif. ꝛ iō nō pōt sic subintelligi cū opposito. ℭ Tertia dif. est q:
ista itellectio qua itelligit cor▯us alb⁹ aut est vera: ꝛ tunc
nō est nigredo accñs inseꝑabile. aut falsa: ꝛ tūc nō pōt ab
esse sibi sicut falsa ppositio: vt cū dī hoiem nō esse aial.
Solo ℭ Dicit aūt ꝙ ista subitellectio de qua hic loquit nō est
accipiēda de facto: vt affirmet cor▯ū alb⁹: tūc eni eēt fal/
sa cōplexio: sed vt itelligat ꝙ ex rōne sua diffinitiua nō re
4ª dif. pugnat ei albedo sicut ei repugnat opp^m passiōis. ℭ Quar/
ta dif. est q: si nō repugnat ex rōne sua: tūc nō erit ipōse. ꝛ
Solo sic nigredo talis erit seꝑabilis. ℭ Dī aūt ꝙ forsitā posset
aliūde repugnare q̄ʒ ex rōne formali: q: illud tñ nō iuenit
videt ꝙ talis seꝑatio lʒ sit iposis per nām: tñ nō videtur
imposis in habitudine ad cām primā. Istud tñ transcen
dit pħiam. ꝛ sic iste passus redigat in obsequiū chri: vt nō
possit veritas philosophica sine vitare fidei saluari.

30ᵘˢ pas. **Trigesimus passus est: ꝙ com**

Dif. mune est oibus ƿbilibus istis de plibus ƿri. c⁹ 6⁹. ℭ Sʒ
oriř dif. Si oibus istis ƿbilibus est aliqd cōe vniuocum.
Solo ℭ Dicit aūt ꝙ sic vʒ. ƿdicabile qð est supius diffinituʒ
qð est aptū natū de plurib⁹ ƿdicari. Et ꝙ istud sit eis cōe
pʒ q: qðlibet istoꝝ dī ƿbile. Qð aūt sit vniuocuʒ ꝓbat: q:
dicit de eis ƿʒ vnā diffōnē que est de pluribus ƿdicari. q:
2ª dif. hic dicit ꝙ ista diffinitio oibus ƿbilib⁹ est cōis. ℭ Scđa
dif. q: cū oē cōe vniuocū sit genus aut dr̄ia ꝛc. qð istoꝝ est
Solo istud cōe? ℭ Dicunt aūt ꝙ ƿbile dicit ad modū gñis de
istis qnqꝫ ƿbilib⁹ sicut genus de spēbus: ꝛ ista ƿdicabi/
lia differūt spe: q: q̄rēti de quolibet istoꝝ vt est scđa inte/
3ª dif. tio qd est? rñdet ꝯueniēter ꝙ ē ƿdicabile. ℭ Tertia dif.
q: si istud cōe est gen⁹: cū istud sit cōe ad gen⁹ ꝛ ad alia: tūc
gen⁹ erit cōius seipso ꝛ erit cōe ad oia alia ʒ que fuit disti
Solo ctum vt disperatū. ℭ Iō videt dōm. ꝙ lʒ istud cōe se ha/
beat per modū gñis. tñ pprie nō est gen⁹ q: est supi⁹ ad
genus. imo videt esse trāscēdēs ad modū entis: q: circuit
oē ƿbile ꝛ oē genus. Et hoc nō est pp aliud nisi pp trāscē/
dentiaʒ suā: ita ꝙ ad hoc ꝙ aliqd sit genus ppue reqrit
ꝙ dicat quādā nāni limitatā: eo ꝙ genus ƿtur de spēbus
4ª dif. suis per modū partis mālis. ℭ Quarta dif. q: accipiēdo
istud trāscendēs: istud diuidit in ista ƿbilia per dr̄ias si/
bi coīncidentes diuisiuas: ꝛ ille aduenientes ꝯstituunt ali/
quid ad modū spēi: ꝛ sic sunt in talibus tria ꝛ ab istis tri/
bus pōt abstrahi vnus cōis ꝯcept⁹ ƿbilis sicut a ƿoribus
nō transcēdētibus ꝛ de illo cōi sic arguet. ꝛ sic erit proces/
Solo sus in ifinitū. ℭ Dicit aūt ꝙ ab illis trāscēdētibus nō cō
tingit abstrahere vlteriorē ꝯceptū: sed seipsis hñt talia il
lam trāscēdētē cōitatē: aut opʒ cōcedi in talibus ꝓcessuʒ
5ª dif. in infinitū sicut in diuisione cōtinui. ℭ Sʒ remanet qnta
Solo dif. si numer⁹ istoꝝ ƿdicabiliuʒ est per se notus. ℭ Dicit
aūt ꝙ nō lʒ sit suppositus ab oibus pħis post Platonē. tñ
declarat isti⁹ numeri euidētia: q: ƿdicabile aut est natuʒ
ƿdicari in qd aut in q̄le: accipio q̄le pro oi nō qditatiuo.
Si in qd aut de diuersis qditatibus: ꝛ sic est gen⁹: aut de
diuersis ecceitatib⁹: ꝛ sic est spēs. Si in quale. aut in q̄le
eēntiale: ꝛ sic est dr̄ia: aut in q̄le accñtale. ꝛ tunc aut intrin
secū: ꝛ sic est pprium: aut extrisecū: ꝛ sic est accidēs.

31ᵘˢ pas. **Trigesimusprimus passus est:**

ꝙ ista ƿbilia hñt adinuicē cōitatē: sic gen⁹ ꝯuenit cū spe in
eo ꝙ ē ƿri in qd: ꝛ cū dr̄ia i eo qð ē dici de plibus spēb⁹: ꝛ
cū pprio in eo qð ē eē ꝯnis ad spēm: ꝛ cū accñte de plibus
Dif. et spe differētibus dici. c⁹ eo. ℭ Sʒ oriř dif. q̄ cōitas ē iter
Solo spēm ꝛ alia. ℭ Dī ꝙ spēs cōicat cuʒ dr̄ia in ƿri de plibus
nuō differētib⁹: ꝛ cū pprio de solis nuō differētib⁹: ꝛ cuʒ
accidēte in eo qð est ƿri sic fuit supra dictū de oibus: ꝛ di/
cit ꝙ in istis est rara ꝯuenientia. ℭ Scđa dif. q̄ est cōitas 2ª dif.
iter dr̄iam ꝛ sequētia. ℭ Dī aūt ꝙ dr̄ia cōicat cū pprio q: Solo
vtraqꝫ de plibus differētib⁹ nuō ꝛ in q̄le qd dicunt: ꝛ cuʒ
accñte: q: in q̄le ꝛ nō ꝯuertibilr. ℭ Tertia dif. q̄ est cōitas 3ª dif.
inter pprium ꝛ accñs. ℭ Dī ꝙ pprium ƿtur in q̄le ꝛ accñs ꝛ Solo
vtrūqꝫ accñtalr. i. nō qditatiue. ℭ Quarta dif. qd est ƿri 4ª dif.
in qd ꝛ in q̄le. ℭ Dicit aūt ꝙ illud ƿ dī ƿri in qd per qð cō Solo
uenienter rñdet ad interrogationē factā p qd: vt cū q̄rit
qd est hō? ꝯuenienter rñdet aial. Et ƿri in quale dī illud
per qð ꝯueniēter rñdet ad interrogationē factā p q̄le: vt
cū q̄rit q̄lis est hō? ꝯueniēter dī risibilis. ℭ Sʒ remanet 5ª dif.
qnta dif. si isti duo modi ƿdi adequāt totā latitudinē ƿ
dicationis. ℭ Dī aūt ꝙ sic in ordine ad ƿbilia: q: nullū ē Solo
ƿbile fm ƿmissa qð non ƿdicet in qd vel in q̄le. ℭ Sexta 6ª dif.
dif. q: q̄titas ē accñs sube: ꝛ tñ nō ƿtur de ea in q̄le. nec in
qd: sʒ in q̄tū sicut nec relō aliq̄ istoꝝ modoꝝ. ꝛ sic circa acci
dens nō sūt ista imediata. ℭ Dī aūt ꝙ ad istō saluādū ē Solo
accipiēda in q̄le ƿelo pro oi nō qditatiuo largo mō.

Trigesimussecūdus passus ē: 32ᵘˢ pas.

ꝙ oia ista ƿdicabilia hñt adinuicē diuersitatē q: nō solū
hic assignant eoꝝ ꝯueniētie ʒ et dr̄ie. c⁹ eo. ℭ Sʒ oriř dif. Dif.
q̄ est dr̄ia gñis ad sequētia. ℭ Dicit autē ꝙ gen⁹ differt a Solo
spe. q: de plibus spēbus dī ꝛ spēs nō: ꝛ a dr̄ia q: in qd: ꝛ a
pprio q: nō ꝯuertit cū spe: ꝛ ab accñte q: eēntiale. ℭ Se/ 2ª dif.
cūda dif. que est dr̄ia spēi ad sequētia. ℭ Dī aūt ꝙ a dr̄ia Solo
differt q: ƿtur in qd: ꝛ a pprio: q: illud in q̄le accñtale: ꝛ
ab accñte per idē. Et iterū accñs aliqð pōt esse gen⁹ gñā/
lissimuʒ. ℭ Tertia dif. que est distō dr̄ie ad alia. ℭ Dicit 3ª dif.
aūt ꝙ ipsa differt a pprio. q: illa de plib⁹ differētib⁹ spe: ꝛ Solo
istud de vna specie sola: ꝛ ab accñte: q: illa essentialr ƿdi/
catur ꝛ accñs nō. ℭ Quarta dif. que est distictio pprij ad 4ª dif.
accidēs. ℭ Dicit ꝙ propriū ꝯuertibilr ƿdicatur de eo cu Solo
ius est propriū: ꝛ accñs non cōuertibilr. ℭ Sed oriř qnta 5ª dif.
dif. q: fm ƿmissa in hoc est dr̄ia inter dr̄iam ꝛ propriū: lo/
quendo de dr̄ia specifica: q: illa in q̄le essentiale ꝛ istud in
q̄le accñtale: ꝛ sic propriū vʒ accñtale: ꝛ per ꝯñs erit accñs
cōtra ƿmissa. ℭ Dicit aūt ꝙ nō dicit accñtale istud pro/ Solo
prie: sed put accñtale sumit large p oi qditatiuo. Et cō/
firmat: q: pprium nō dī p accñs sed p se in scđo mō. ℭ Sex 6ª dif.
ta dif. est q: illud qð est eēntiale videt qditatiuū: dr̄ia au
tem dicit essentialr ergo qditatiue. ℭ Dicit autē ꝙ ipsa Solo
realr: ꝛ fm eē est de qditate: fm aūt dici. i. fm modū ƿdi
candi vt patuit dicit qualicatiue vel qualificatiue.

Trigesimustertius passus ē: ꝙ 33ᵘˢ pas.

genera ƿora sunt his que sub se posite sunt differētijs: p/
pter qð ꝛ simul qdem eas auferūt. nō autē simul auferun
tur. c⁹ eo. Et adiūgit ꝙ si differētie diuisiue aialis auferā
tur pōt subintelligi suba aiata sensibilis que est aial. Ex
quo qdem passu accipit talis regula ꝙ quecūqꝫ aliq̄ duo
ita se habēt ꝙ vnū est posterius reliquo: ablato priori ne
cessariuʒ est auferri posterius ꝛ posterius pōt auferri nō
ablato ƿori: q: hic pter hoc ꝙ ponit esse gen⁹ esse prius
dr̄ia infert ꝙ ablato gñe auferatur dr̄ia: ꝛ tñ ablata differē
tia nō auferatur genus: ꝙ nō posset inferri nisi i virtute re
gule ƿassumpte. ℭ Sed cōtra hāc regulā instatur q̄dru/ Cōtra
pliciter. Primo in creaturis pater est ƿus filio: ꝛ tamē fi/ pᵒ
lius pōt esse sine patre. ℭ Secūdo ois causa est ƿor suo ef 2ᵒ
fectu: ꝛ tñ destructa causa pōt effectus remanere: sicut ca
lor in aqua igne cōsumpto. ℭ Tertio q: passio ponit esse 3ᵒ
posterior subiecto fm nām: ꝛ tamē ablata passione neces
sarium est auferri subiectū vt hic ponit cuʒ cōuertantur:
ꝛ cū regula supponit ꝙ posteriori ablato non auferat ƿus.
ℭ Quarto cū ista regula applicet hic ad genus ꝛ differē/ 4ᵒ
tiam cōstat ꝙ sublato rōnali ꝛ irrōnali non remanet aial
in rerū natura: aut sublatis cōgregatiuo ꝛ disgregatiuo
non remanet color. ℭ Ad primū dicit ꝙ hic nō est inten/ Rñr ad pᵐ
tio de ƿoritate tēporis fm ꝙ pater preuenit filiū ꝛ aurora
vesperū: sed de ƿoritate nature q̄lis est inter genus ꝛ dif
ferentiā. ℭ Ad scđm ꝙ istā regulā intelligi opʒ fm essen/ Ad 2ᵐ

tialiter ordinata sicut sunt genus ꝛ differētia. non sic autē effectus ꝛ cā vniuoca q: accidit semp ꝙ talis effectus sit
Ad 3ᵐ a tali causa. ❡ Ad tertiū ꝙ nō repugnat subiecto ee sua rō ne formali existere sine passione cū sm nām preexistat ei:
Ad 4ᵐ ꝛ in illo ꝑori sit sine ea cuꝫ tota sua rōne diffinitiua. ❡ Ad quartū ꝙ eodē modo generi nō repugnat ex sua quidita te fore sine differētia cū ꝑexistat ei ꝛ in illo priori sit qdita tiue sine ea: pp idētitatē tn̄ realē in nōnullis necessario se
Dif. quitur de facto dīa. ❡ Sed oriꝭ dif. q̄re dicit ꝙ si dīe di uisiue aialis auferātur pōt subintelligi subā aiata sensibi
So.o lis que est aial. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ ad ostēdendū qūo aial in suo ꝯceptu abstrahit a differentijs diuisiuis: ꝛ oē qd ab
2ᵒ dif. strahit ab alio pōt itelligi sine illo eē in eē itellecto. ❡ Se cunda dif. qr cū genus non sit de qditate dīe sm ꝑmissa: ita videtꝭ ꝙ dīa posse cōcipi sine genere sicut econuerso.
Solo ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ lꝫ absolute possit ꝯcipi rōnale sine aiali: ꝑ eo ꝙ nō est intra eius qditatē inclusum: tn̄ descendēdo a sūmis ad ifima per lineā ꝑdicamētalē rectā ꝑintelligitur semp diuisiū diuidētibus suis. ꝛ sic videtꝭ hic loqui.

34ᵘˢ pas. Trigesimusquartus passus ē:

ꝙ genera ꝑiacere opꝫ: ꝛ formata spēs differentijs perfice re spēs. vn̄ priora (inquit) nāliter sunt genera ꝛ simul ite rimētia: ꝛ ipsis. s. genere ꝛ dīa interēptis iterimūtur spe cies: sed interēptis spēbus nō simul interimunꝭ. s. genus ꝛ differētia. cᵒ eo. Ex isto passu accipiūtur quatuor philo
ꝑᵐ doᵐ sophica documēta. ❡ Primū est ꝙ in ꝑfectione spēi ꝛ in cōpositione: genus ꝑiacet: qd nō est semp intelligēduꝫ ad modū subiecti: qr rōnalitas nō inest aialitati sicut subie cto: sed aialitas ꝑiacet sicut effectus ꝑoi: vt illuminatio
2ᵐ aeris ꝑuenit eius calefactionē a sole. ❡ Scdꝫ est ꝙ i ista cōpositione dīa informat genus: qd aliqn̄ potest itelligi per insistentiam formalē in ipso vt in receptiuo: vt aiatuꝫ
3ᵐ in corpore: q̄uis in aiali ꝛ rationali nō ita sit. ❡ Tertium
ꝑᵐ quesitū docu. est ꝙ genera sunt ꝑora sꝫ naturā q̄ ipse spēs. ❡ Et
R̄isio si dicatur qd hic intēdit per ꝑus natura. ❡ Dicitꝭ ꝙ qn̄ cunqꝫ aliqua duo ita se hñt ꝙ vnū preexigit reliquū: pre
2ᵐ quesitū exigēs est prius sm naturā preexigente. ❡ Et si dicaꝭ ad
R̄isio qd cognoscitꝭ ꝙ istud ꝑexigat reliquū. ❡ Dicitꝭ ꝙ qn̄ vnū ex sua rōne formali repugnat esse sine alio ꝛ nō ecōuerso.
4ᵐ doᵐ ❡ Quartū do. est ꝙ interēptis gn̄ibus interimūtur spēs ꝛ nō econuerso: qr dicit ꝙ genera sunt interimētia. s. spe
Dif. cies: sed nō simul interimūtur. s. ablatione spērum. ❡ Sꝫ oritur dif. qr hic videtꝭ supponere interemptionē generū
Solo ꝛ spērum que est ipossibilis sm philosophos. ❡ Dicitur aūt ꝙ vel ipse loquitꝭ per impossē ꝙ si interimeretꝭ genus ꝛ spēs interimeretꝭ: ꝛ nō econuerso. Aut si loquitꝭ per possi bile vt si dicaꝭ ꝙ ista sunt annihilabilia per diuinā poten tiaꝫ quātū ad suū esse in actu sicut docet christiana fides.
2ᵒ dif. ❡ Secūda dif. est qr correlatiua posita se ponūt ꝛ perem pta se perimunt: ꝛ genus ꝛ spēs sunt correlatiua: ꝛ idō sicut
Solo interēpto gn̄e interimitꝭ spēs ita ecōuerso. ❡ Dicitꝭ autēꝫ ꝙ verū est inquantū sunt relatiua: nō tn̄ q̄tū ad qditateꝫ absolutā generis que abstrahit a nā specifica: ꝛ sic intelli
Noᵐ git in hoc loco. ❡ Intelligēdū tn̄ ꝙ videtꝭ hic accipi argu mētū ꝙ genus ꝛ spēs differāt realr̄: qr in eisdeꝫ realr̄ vno perēpto perimitꝭ ꝛ reliquū. Nisi dicaꝭ ꝙ verū est de facto vel de possibili: non tamen vbi supponitur impossibile. s. non differunt realiter.

35ᵘˢ pas. Trigesimusquintus passus ē:

ꝙ accidētia ꝑncipaliter in indiuiduis subsistūt: gn̄a vō ꝛ spēs nāliter ꝑora sunt indiuiduis subē. cᵒ eo. Ex quo di
ꝑᵐ doᵐ cto eliciūtur duo philosophica do. ❡ Primū est ꝙ secun de sube sunt ꝑores sm nām q̄ ꝑme: qr indiuidua sube di
2ᵐ cuntur sube ꝑme. Genera aūt ꝛ spēs sube scde. ❡ Scdm do. est ꝙ accidētia per ꝑus insunt ꝑmis substātijs q̄ secū
Dif. dis: qr dicit ꝙ ꝑncipalr̄ in indiuiduis subsistūt. ❡ Sꝫ ori tur dif. qūo dicunꝭ iste ꝑme sube si sunt posteriores: ꝛ iste
Solo scde si sunt ꝑores. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ iste dicunꝭ ꝑme: qr quo ad nos ꝑus videnꝭ apprehēdi: cū abstrahimus vle a sin
2ᵒ dif. gularibus: nō tn̄ in se. ❡ Scda dif. qūo accn̄tia per prius dicunꝭ inesse ꝑmis substātijs cū ipse sint natura posterio res. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ cuꝫ vniuersalia sint abstracta ꝛ sm se Solo ꝑcisa in esse eēntie: illa que cōtingūt: q̄lia sunt accidentia nō pñt eis inesse nisi ꝑut sunt indiuiduata ꝛ sic per idiui dua: ꝛ tūc scdario qr per aliud. ❡ Tertia dif. est si ꝑpria 3ᵒ dif. passio inest ꝑus indiuiduis q̄ vlibus. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ nō: Solo imo ecōuerso: qr ipsa inest per se spēi: ꝛ sic per spēꝫ ꝯuenit idiuiduis. Vn̄ sicut in ꝑdicatis per accn̄s procedit ab in ferioribus ad supiora sm ꝑmissa: ita in ꝑdicatis ꝑ se ecō uerso. Cuius rō est: qr ꝑdicata per se insunt qditatibꝰ in sua abstractione: sm quaꝫ sunt vles. ❡ Quarta dif. est qr 4ᵒ dif. sor. non pōt esse albus nisi hō sit albus: ꝛ tn̄ homo potest esse albus sorte nō albo. Et sm regulā prioritatis datam prius est esse albū hoīs q̄ sor. cū ab ipso non ꝯuertaꝭ cōse quentia. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ sicut hic hō non pōt eē albus nisi Solo ꝛ hō: ita nec hō nisi aliqs singularis homo q̄uis nō sor. ꝛ ita ꝯuertitꝭ ꝯñtia ad singularia q̄uis non ad sortē.

Trigesimussextus passus est: 36ᵘˢ pas.

ꝙ illa que participāt genera equaliter participāt: cū tn̄ ac cidentia intēsionē ꝛ remissionē recipiant. cᵒ eo. Et postea adiūgit in sequētibus ꝙ. s. cōe est spēi ꝛ differētie partici pari equaliter ab illis a qbus participātur. Et iterū in se quentibus addit ꝙ equaliter participātur species ꝛ pro pria passio ab illis a quibus participātur. ❡ Ex quo eli ciuntur q̄tuor ꝯclusiones. Quaꝝ prima est ꝙ gn̄a equalr̄ ꝑᵃ ꝯclo dicūtur de oībus suis partibꝰ subiectiuis: qr dicit ꝙ equa liter participātur a suis inferioribꝰ. ❡ Scda cōclusio est 2ᵃ ꝙ equaliter dicitꝭ spēs de indiuiduis sm eundē modū: qr dicit ꝙ in ista equali participatione ꝯuenit spēs cū diffe rentia. ❡ Tertia cōclusio ꝙ differētia respectu suoꝝ infe 3ᵃ riorum habet talē equalitatē: qr in eodē ponitur hic cōi care cū specie. ❡ Quarta ꝯclusio ꝙ ꝑpriū dicitꝭ equalr̄ de 4ᵃ oībꝰ suis subiectis: qr ponit ꝙ equalr̄ participaꝭ ꝑpriuꝫ: sicut spēs ab indiuiduis. ❡ Sed cōtra cōclusiones instaꝭ Cōtra quadrupliciter. ❡ Primo qr hō dicitꝭ esse perfectissimuꝫ ꝑᵒ aial ꝛ sic nobiliori ꝛ pfectiori modo participare aialitateꝫ q̄ bruta: cōtra generis equalitatē. ❡ Secūdo qr lꝫ lux so 2ᵒ lis ꝛ lune videātur eiusdē speciei tamē naturaliter lucem esse perfectioreꝫ in sole q̄ in luna cernimus. ❡ Tertio qr 3ᵒ vna albedo ē magis disgregatiua q̄ alia aut nigredo cō gregatiua. ꝛ sic differētia iequaliter participaꝭ. ❡ Quar 4ᵒ to qr vnus homo videtꝭ risibilior altero: aut vnuꝫ corpus altero mobilius: cōtra proprij equalitatē. ❡ Ad primū re R̄ir ad ꝑᵐ spondetꝭ ꝙ hō est pfectior brutis per rōnabilitatē ꝛ non ꝑ aialitatē: idō est nobilissimū aialium: non tn̄ inquātū aia lia sunt. ❡ Ad scdm ꝙ lꝫ lux solis sit pfectior luce lune: tn̄ Ad 2ᵐ non sm qditatiuā lucis rōnem specificaꝫ: sed sm gradus materiales aut indiuiduales. ❡ Ad tertium ꝙ nō est in Ad 3ᵐ tēsius disgregatiuū q̄tū ad qditatē disgregatiui: que rō tota saluaꝭ in quolibet gradu: sed quo ad gradus vnius rōnis sicut dictū est in spe. ❡ Ad quartū ꝙ sicut vnū cor Ad 4ᵐ pus est facilius mobile aut velocius q̄ reliquū ita in risi bilitate: tn̄ ita est vnū mobile sicut reliquū ꝛ isti risibile in tensiue. ❡ Sed oritur dif. qr eo mō quo ista predicabilia Dif. cōceduntur intēdi ꝛ remitti: puta sm gradus indiuidua les: ita ꝯcedi opꝫ de accn̄te: ꝛ sicut negatur de eis intensio ꝛ remissio sm rōnem formaleꝫ ita in accidente. Et tn̄ hic ꝯceditꝭ accn̄s intēdi ꝛ remitti qn̄ de alijs oibus ꝑdicabili bus negaꝭ. ❡ Dicitꝭ aūt ꝙ cetera videnꝭ cōparari ad sua Solo inferiora qn̄ oēm gradū intrinsecū vt de eis ꝑdicanꝭ ꝛ sic nō sm magis ꝛ minus. Accn̄s aūt ad subm sicut ad poste rius se habēs post oēm intēsionē: ꝛ ideo forte eius inten sio ꝛ remissio cōceditur vbi negatur de alijs.

Trigesimusseptimꝰ passus est: 37ᵘˢ pas.

ꝙ differētia cōponitur cum alia differētia. Rōnale enim aīt ꝛ mortale cōpositū est in substātia hominis. Species vō nō cōponitur spēi vt gignat aliquā spēm. cᵒ eodeꝫ. Et adiungit ibi vnum exēplum multuꝫ mirabile qd non est credenduꝫ fuisse Platonis: sed superadditū a Porphy rio ad remouēdam instantiaꝫ ꝙ quedaꝫ equa permisceꝭ asino ad muli generationē: equus autē simplr̄ asine nun quā. Ex isto passu accipiūtur quatuor philosophica do.

❡ Primū

p^m docu^m Dic due for/ me subales. ¶ Primū est ꝙ duo actu existētia pñt cōcurrere ad faciē
dum vnū cōpositū: dum tñ aliqd aliud vnū sit in potētia
respectu ambor: q2 cū dñe sint in actu respectu generis
⁊ gen^o in potētia respectu earū: vt superius fuit ostēsum:
2^m plures dñe ɔcurrūt hic ad faciendū vnū cōpositū. ¶ Se
cundū documētū ꝙ nō est incōueniēs si plēs forme suba
les ɔcurrūt ad faciēdū cōpositū vnū: sicut hic ad faciēdū
vnū eēntiale ɔstitutū q2 eadē incōueniētia possent addu/
ci de dñijs eēntialibus sicut de subalib^o formis: vt pꝫ sub
Eē simplr a forma subali esse sm qd a forma in acci dentale. tiliter intuēti. sicut eñi eē est a forma ita a dña. ¶ Tertiū
do. ꝙ vna spēs ɔria non pōt pmisceri alteri ad faciendū
vnā mediā qlitatē ab eis specie distictā: vtputa albedo ⁊
nigredo ad mediū colorē: ⁊ ide hōbet ꝙ isti colores nō
Optie tunuit Sco. 4. sē. di stin. ii. q. 3. pmiscenē formalr in medio sꝫ vtualr tñ. ¶ Quartū do.
ꝙ q̄tuor elemēta nō pmiscenē ad faciēdā vnā mixti for/
mam quā ɔstat ab eis eē distictā spē. Et arguiē ꝙ in mi/
xto nō sunt elementa formalr q2 spēs spēi nō pmisceē ad
Dif. aliā spēm faciēdā. ¶ Sꝫ oriē dif. q2 dicit ꝙ pticularis eq̄
cū asino pmisceē: ⁊ nō tñ equus simplr. ⁊ tñ loc^o est a par
te subiectiua ꝙ si hic equ^o aliqd opaē ⁊ equ^o simpliciter.
Solū. ¶ Diciē aūt ꝙ exēplū istud positū ibi modicū facit ad ꝓ
positū de ɔiūctione dñe cū alia ⁊ nō spēi cū alia ad vnum
ɔstituendū cōpositū. ⁊ iō modicū est curādū de opposito
Porphyrij q̄uis regula pponitca sit v̄a. s. ꝙ vna spēs non
ɔdiungiē alteri ad faciendum vnū tertiū: ita ꝙ quelibet
species sit pars talis tertij cōpositi q2 vt efficientes sic be
ne asinus ⁊ equa faciunt mulum.

38° pas. Trigesimusoctauus passus: ꝙ

impmixte qdeꝫ sunt ɔrie dñe: mixtavō sunt ɔria acciden
Cōtra. tia. c^o codeꝫ. ¶ Sed ɔ istū passum instaē quadrupliciter.
p^o Primo q2 ɔgregatiuum ⁊ disgregatiuū cū sint dñe colo
ris ɔrie pmiscenē in diuersis coloribus quorū viriditas
minus ɔgregat q̄ nigredo ⁊ minus disgregat q̄ albedo.
2° ¶ Scdo q2 calor ⁊ frig^o pmiscenē in tepido ⁊ non est pōe
ꝙ duo disticta specie pmisceātur quin pmisceanē eorum
3° dñe. ¶ Tertio q2 differentie accñtiū sunt accidentia: sed
cōtraria accidētia: vt hic diciē: permiscētur ergo differē/
4° tie eor. ¶ Quarto q2 cōtraria accidētia differūt specie:
dictū autē est in passu precedēti ꝙ spēs plures nō couenī/
R̄ndetur ad p^m unt ad vnius ɔstitutionē. ¶ Ad pmū ꝙ talis pmixtio ne
gari nō pōt sicut in accñtalibus est ɔcessa: ⁊ ideo videtur
ꝙ nō fuerit hic intētio nisi de differētijs generis substan
Ad 2^m tie que sunt ɔtra accidētia distincte. ¶ Ad scdm ꝙ ibi p/
miscenē dñe specifice sicut ipse nature specifice: tñ nō ita
Ad 3^m fit in subalibus de qbus est in proposito sermo. ¶ Ad 3^m
Ad 4^m ꝙ cōcludit demōstratiue. ¶ Ad 4^m ꝙ ista ɔria permiscē/
tur: nō vt faciant vnā tertiā speciē: sed i tepido caliditas
⁊ frigiditas que ibi sunt remissa: vnūqdqꝫ pmanet in p/
Dif. pria specie: nulla specie noua ɔstituta. ¶ Sed oriē dif. q2
nō solū in accñtibus sed etiā in genere substātie corporeū
⁊ incorporeū sic permiscētur ad ɔstitutionē hōis ex aīa rō
Solū. nali ⁊ corpore. ¶ Diciē aūt ꝙ hic nō est pmixtio ex diffe/
rentijs ɔrijs: q2 corporeū ⁊ rōnale sunt dñe subalternatiꝫ
posite: ⁊ ideo ista non pōt cadere sub incorporeo.

39° pas. Trigesimusnonus passus est:

ꝙ species ante subintelligi pōt q̄ accidētia inseparabilia
oportet: inqt: esse subiectū vt illi aliqd accidat. Acciden/
tia vō: ait: posterioris sūt generis: ⁊ aduētitie nature. c^o
codē. Et sic patet ꝙ hic loquēdo de specieb^o ⁊ differētijs
non refert se nisi ad illa que sunt de genere substātie: cuꝫ
hic supponat spēm de qua hic loqtur esse accidētiū subie
ctum. Et in isto qdem passu ɔtinentur q̄tuor philosophi
p^a veritas ce veritates. ¶ Prima est ꝙ substātia est pōr accidēte or
dine cognitionis. q2 dicit ꝙ spēs ante subitelligi pōt q̄ ac
cidentia. Et non debet intelligi ꝙ pus apprehēdatur: cū
per accidētia deueniamus ad notitiā subē: sed q2 in ipsa
2ª notitia arguim^o ꝙ ipsa est pōr. ¶ Secūda veritas ꝙ sub
stantia est prior accñte nō solū in esse cognito sed etiā sm
ordinē nature: q2 dicit ꝙ oportet esse subiectū vt aliqd il/
li accidat: q2. s. prius est eē q̄ recipere: sicut pati presuppo
3ª nit existere. ¶ Tertia veritas ꝙ totū genus accidētis est
posterius toto genere subē: q2 dicit ꝙ accidētia posterio
ris sunt gñis: nō inquātum ponaē vnū genus oium acci/
dentium: cū sint eor nouem gña prima: sed q2 accipiēdo
genus cuiuslibet dati predicamēti accidētis illud sm se
totū est posterius. ¶ Quarta veritas est ꝙ oia accidētia 4^a
sunt ab extriseco: q2 dicit ꝙ sunt nature aduentitie: ⁊ iste
aduent^o designat extraneitatē. ¶ Sꝫ oriē dif. q2 sicut for/ Dif.
ma substātialis educiē de potētia materie: ita accidētia
naturalia: cū nō creentur: ⁊ iō videntur eque ab intrinse
co. ¶ Diciē aūt ꝙ q2 forma substātialis educiē de poten Solū.
tia illius cū quo facit ideꝫ per essentiaꝫ: ideo magis dici/
tur ab intrinseco q̄ accidens qd non est natum sic idem
facere cū subiecto de cuius potentia est eductum.

Quadragesimus passus est il/ 40° pas.

lius figure que arbor Porphyrij appellaē nō ꝙ ista figu
ra a Porphyrio fuerit descripta: sꝫ q2 ex dictis in isto li/
bro q Porphyrius vulgo nūcupaē est accepta q̄ talis est.

Substantia

incorporea		corporea
	Corpus	
inanimatum		animatū
	Uegetabile	
insensibile		sensibile
	Animal	
irrationale		rationale
	Aial rōnale	
imortale		mortale
	Homo	
Plato. Cicero.		Sor. Aristo.

Et ista quidem figura vt patet

ad sensum ɔtinet sex subalternatas diuisiones. Quarum
prima est suba corporea ⁊ incorporea: ⁊ sub q̄libet diuisio
ne sit vna ɔstitutio diuisi cū diuidente ad illud qd est in
recta linea. Et sm hoc ad declarationē occurrūt nōnulle
difficultates. Quar pma est. ¶ Si in quolibet alio pdica p^a dif.
mento posset describi talis figura: cū ista recipiat solū ge
nus sube. ¶ Diciē aūt ꝙ sic: q2 in omni pdicamento est Solū.
inuenire genera ⁊ differētias ⁊ spēs sm quor diuisionē ⁊
ɔstitutioneꝫ sit istius figure subordinatio: ⁊ q2 differētie
rerum sunt ignote: vt est sermo vulgatus: iō nō est facile
hāc figurā in quolibet pdicamēto describere. ¶ Secūda 2ª dif.
dif. est. si in ista subordinatione pdicabiliū in eodeꝫ pdi/
camēto diuisio generis semp est in duas dñas tñ. ¶ Di Solū.
ciē aūt ꝙ ita videē supponere ista figura que semp diui/
dit in duo tñ. Et in isto libro Porphyrius sequēs Pla
tonē nō fecit aliquā generis diuisionē nisi in dñas duas.
Et istud ɔfirmaē: q2 puatiue opposita circa illud cui na/
ta sunt i eē sunt semp imediata: ⁊ iste diuisiones vt patet
inductiue fiūt per opposita puatiue. ¶ Tertia dif. est q2 si 3ª dif.
semp diuisio generis est tñ in duas dñas: tūc bruta spe/
cie disticta nō erūt imediata aialia irrōnalia nisi vna spe
cies tñ. cuius opposita differentia subdiuidereē. Aut es/
sent due spēs tñ. ⁊ istud videē incōueniens. Et ɔfirmaē
istud: tū q2 eadem rōne in qlitatis pdicamento color nō
posset descendere in plēs coloris spēs eque imediate nisi
per dñas geminatas ⁊ subalternati positas: qd videtur
absurdū. Tū q2 directe ɔria sunt nata fieri circa idē eque
imediate: ⁊ tūc esse nō posset de albedine puta ⁊ nigredi/
ne: q2 si disgregatiuū esset vna dña: tunc oporteret disgre
gatiuū subdiuidi ad ꝓcedendū ad alias spēs: ⁊ sub ipso
caderet differētia specifica nigredinis. Tum q2 in nume
ris cū sint infinite species oportet ibi eē ifinitas subalter
nationes specier subdiuisar per differētias: q2 finite ta/
les semp redderent finitas spēs: ⁊ sic cum oēs dñe subal/
ternatim posite concurrāt ad qditatem spēi spālissime in
eadem qditate multiplicarenē dñe in ifinitū subalternā/
do diuisiones. Tum q2 cū sint infinite quo ad nos aialiū
irrationaliū spēs: si aial sub diuidēdo sic ꝓcedit ad eas:
antē q̄ oēs habeātur erunt innumerabiles sub diuisiones
subalternati posite: ⁊ sic cum oēs subalternatim posite cō

currant ad diffinitionē speciei spālissime: vltima species
ad quā sic deueniret̄ habebit innumerabiles differentias
in sua diffinitione. Et ideo magis videt̄ cōsonū ꝙ aliqđ
genus imediate cadat in multas spēs: ⁊ per cōsequēs ꝙ
4ª dif. per multas dr̄ias diuidatur simul. ¶ Quarta diffi. est ꝙ
oia priuatiua sunt imediata circa aptum natū. ⁊ iste dif-
ferentie accipiūtur vt priuatiue opposite. Et cōfirmatur
q: inter corporeū ⁊ incorporeū circa subam nullum est da
Solū. re mediū: nec inter aiatum ⁊ inaiatum circa corpus. ⁊ sic
de alijs. ¶ Dicit̄ aūt ꝙ differentia priuatiua nunꝙ pōt
cōstituere aliqđ positiuū: ⁊ ideo per istas priuatiuas cir-
cumloquimur aliquā differentiā positiuam: puta per incor
poreum spūale quod cōstituit spiritū: qui forte imediate
diuidit̄ in dr̄ias specificas omniū angelor̄. Et ita cum
aial diuiditur per rōnale ⁊ irrōnale: irrōnale ꝯstituit bru
tum: qđ forte imediate diuidit̄ per dr̄ias specificas oīuꝫ
brutor̄: ⁊ nō sic diuidit̄ sicut in ista figura sunt diuisiones
5ª dif. subordinate. ¶ Quita dif. est. si dr̄ia modo priuatiuo ex-
plicata semp significat aliquā dr̄iam positiuā cōstituentē
Solū. spēm aliquā subalternā aut spālissimam. ¶ Dicit̄ autem
ꝙ sic qñqꝫ q: sicut per incorporeū circūloquimur dr̄iaꝫ spūa
lis sube que cōstituit spūm qđ est genus subalternuꝫ ad
oia incorporalia: ⁊ ita irrōnale forte cōstituit brutum: tñ
istud nō pōt semp poni: q: cum qđlibet genus imediate
possit diuidi per vnā dr̄iam ⁊ eius priuationeꝫ: tūc opor-
teret diuisionē esse solū in duas differentias: cuius oppo
6ª dif. situm fuit declaratū. ¶ Sexta dif. est. si dr̄ia priuatiue nō
Solū. cupata est semp perfectior positiua aut ecōuerso. ¶ Di-
citur aūt ꝙ qñqꝫ illa que tenet se ex pte priuationis est pfe
ctior: sicut illa quā circūloquimur per icorporeū ꝙ̄ corpo
reum eo ꝙ spūalia corporalibus pferūtur: aliqñ aūt ecō-
uerso sicut animatū est pfectius inaiato: eo ꝙ viuētia nō
7ª dif. viuentibus sunt meliora. ¶ Septima dif. est. si differētie
Solū. minus perfecte semp hñt plures spālissimas sub se. Di-
cunt aūt ꝙ sic q: videmus ꝙ natura est magis intēta ad
multiplicandū minus pfecta sicut sunt corruptibilia: ⁊ iđ
plures spēs videnť ꝯtineri sub corpeo ꝙ̄ sub icorporeo: ⁊
plura sub irrōnali ꝙ̄ sub rōnali: Tñ non est ita pspicuum
ꝙ plures spēs sint inaiator̄ ꝙ̄ aiatorū ꝑpter multitudi-
nem plantar̄ ⁊ aialiū: nisi forte oēs stelle differāt specie:
nec ꝙ maior sit multitudo plantarū sub insensibili ꝙ̄ aia
lium sub sensibili. Et iter̄ si oēs stelle ⁊ angeli specie sunt
distincti vt aliq putāt nō videt̄ tanta multitudo spērum
Noᵐ corruptibiliū esse. ¶ Intelligēdum tñ est ꝙ si ponant̄ im-
perfectiora semp esse plura sicut videt̄ ꝓbabile: tunc non
pōt poni ꝯuenienter ꝙ oēs stelle differāt specie que vidē-
tur excedere numerū corruptibiliū spērum. Et eodē mo
do tūc nō est ꝯsonū oēs angelos esse specie differētes: q:
eor̄ multitudo videt̄ excedere numerū corporaliū spērū.
8ª dif. ¶ Octaua dif. est. si oēs spēs spālissime in tali predicamē
to distant eq̄liter a genere generalissimo. i. per equalē nu
Solū. merum dr̄iarum subalternatarū. ¶ Dicit̄ aūt ꝙ nō vide
tur: q: si oēs angeli forent eiusdē spēi: vt nōnulli putant:
tūc dr̄ia icorpea eēt dr̄ia vltima ⁊ specifica. Et ꝯfirmat̄ q:
dicūt nōnulli ꝙ rōnale est dr̄ia vltima hoīs: ⁊ tñ cōstat ꝙ
irrōnale nō est talis: alioqn oīa bruta forent eiusdē spēi.
9ª dif. ¶ Nona dif. cum corporale ⁊ spūale: aut corpale ⁊ incor-
porale ꝯueniant cū accidētibus: eo ꝙ quedā eor̄ sunt cor
poralia ⁊ quedā spūalia aut incorporalia: quō pñt ista eē
sube dr̄ie diuisiue cū nulla differētia talis exeat suuꝫ genꝰ
Solū. diuisum. ¶ Dicit̄ autē ꝙ aliud est dicere corporale ⁊ in-
corporale: ⁊ aliud corporeum ⁊ incorporeum: quia prima
duo sunt cōia sube ⁊ accidēti: alia aūt duo nō ponūtur ni
si in suba. Et ideo isto modo corporeū ⁊ incorporeū sunt
sube dr̄ie diuisiue. Corporale aūt ⁊ incorporale nō: q: ista
circueunt totā entis cōitatem. Et dato ꝙ corporale ⁊ spi
rituale ponerent̄ sube differētie diuisiue: tñ ista nō essent
in accidētibus vniuoca imo analogice: sicut sanitas est ī
10ª dif. vrina per ordinē ad ipsum aial. ¶ Decima dif. cū dr̄ia in
corporea ꝯstituat spūm ⁊ spūs dicat̄ de deo: sicut testatur
Saluator noster dñs chr̄s. Jo. 4º. Spūs est deus: ⁊ p cō-
sequens icorporeus: quō ista dr̄ia pōt esse diuisiua sube ꝯ̄
ꝯuenit deo qui nō est sm̄ theologos in genere sube: ⁊ dif
ferentia diuisiua generis nō pōt cōpetere nisi existentibꝰ
in illo genere? ¶ Dicit̄ aūt ꝙ sicut suba accipitur dupli- Solū.
citer. Uno modo pro trāscendēti qđ est cōe deo ⁊ creatu- Suba .ᶠ
ris cōitate quadā siue vniuoca siue analoga. Alio modo
ꝓut est qđdam pdicamentū determinatū tñ ad limita-
ta. Ita spūs vno modo est trāscendēs ꝓut est qđ cōe deo
⁊ creaturis. Et alio mō est genus subalternuꝫ sube sicut
corpus. Et isto mō dicit̄ eius dr̄ia ꝯstitutiua incorporea.
¶ Et si dicat̄ ꝙ tunc est dare duas spūalitates: vnā tran Obiectio
scendentē ⁊ aliā existentē in genere. ¶ Dicit̄ ꝙ qñcunqꝫ Solū.
assignātur differētie accidentales vt bipes homini: sicut
nō est dare duas bipedalitates sed vnā que est accidēta-
lis: ⁊ circūloquimur dr̄iam essentialē per ipsam: ita cū sit
vnica spūalitas in angelo ⁊ illa est trāscēdēs ⁊ per illā cir-
cūloquimur dr̄iam diuisiuā sube nobis ignotā que est adiū
cta cuꝫ rōne spūalitatis in creatura. ¶ Undecima dif. est 11ª dif.
si corpus qđ est hic genꝰ aut spēs subalterna differt a cor-
pore qđ est altera ps cōpositi in hoie vel in bruto. ¶ Di- Solū.
citur aūt ꝙ nō videt̄: q: corpus qđ est altera pars cōposi-
ti est suba corporea cū nō sit icorporea: ⁊ ista est diffinitio
generis subalterni. Et ꝯfirmatur. Tū q: due pfectiones
subales eiusdē rōnis nō possunt esse in eodeꝫ composito.
Tum q: duo corpora nō possunt esse simul in eodeꝫ loco.
Tum q: trina dimēsio est passio vtriusqꝫ corporis: ⁊ sic es
set homo bis ista dimēsiōe quātus. Tū q: discedēte ani-
ma nō manet corpus nisi quod est altera pars compositi
aut fuit: ⁊ tñ illud est suba corpea que est diffinitio vt pa-
tuit generis subalterni. ¶ Duodecima difficultas q: cor 12ª dif.
pus qđ est pars nō videt̄ essentialiter dici de toto cōposi-
to: cū nullū totū sit essentialiter sua pars: ⁊ tamen corpus
qđ est genus dicitur essentialr̄ de cōposito isto. ¶ Dicit̄ Solū.
aūt ꝙ genus est pars eēntialis spēi sicut dr̄ia: vt fuit ostē-
sum superius: ⁊ tñ dicit̄ essentialr̄ de sua specie: nō in vlti
mata abstractione cū humanitas non sit aialitas: ⁊ ideo
in quadā cōcretione seu cōitate: ⁊ sic in proposito tale cō-
positum vt hō non est corporeitas sed bene corpus. Nisi
forte dicat̄ ꝙ illud corpus etiā ꝯcretiue sumptū est pars.
¶ Et si dicat̄ vlterius ꝙ corpus dicit̄ equoce de corpore
qđ est genus ⁊ talis pars: ⁊ tūc non sunt duo corpora sed
due corporis acceptiones. tñ non videt̄ quare vtraqꝫ nō
sit suba corporea: nisi q: cōstitutiua nō videātur in genere
per se sed per reductionē ad cōstitutum: ⁊ ideo pars non
sit spēs cū sit cōstitutum. ¶ Tertiadecima dif. cuꝫ hoc sit 13ª dif.
formalr̄ ⁊ essentialr̄ corpus qđ est genus: qđ est istud cor
pus? aut materia? aut forma? aut cōpositū qđ ē vtrūqꝫ?
aut cōpositū qđ resultat ex istis? ¶ Et dr̄ ꝙ non est sola Solū.
materia pma: q: illa per se nō est in aliquo determinato
pdicamēto: nec sola forma: q: illa dicit̄ esse in gñe per re-
ductionē: cum tñ oīs spēs per se sit directe in gñe: nec cō-
positum acceptum pro vtroqꝫ simul: q: illud nō addit ad
vtrūqꝫ nisi respectū simultatis qui nō ponerek esse in ge-
nere sube. Et iđ relinqt̄ur ꝙ sit cōpositū resultās ex istis.
Et tūc istud resultās resultat aut ab aia rōnali: ⁊ istud vi-
detur ipossibile: q: dr̄ia rōnalis est posterior que sumitur
ab aia intellectiua ꝙ̄ corpus in genere sube ⁊ nullū prius
resultat a suo posteriori. Aut ab alia forma ⁊ tūc oporte-
ret ponere plures formas in hoie. ¶ Quartadecima dif- 14ª dif.
ficultas est. si in diuisione cuiuslibet generis istor̄ in diffe
rentias semp vna dr̄ia est perfectior altera. ¶ Dicit̄ au- Solū
tem vniuersaliter ab omnibus ꝙ sic: q: constat ꝙ incor-
poreum est melius corporeo: ⁊ animatū melius inanima
to: sensibile insensibili: ⁊ rationale irrationali. Et confir-
matur istud: tum q: omnia illa que sunt eiusdeꝫ generis
oportet esse ordinata: cum nō sint cōfusa: ⁊ non potest ibi
vniuersaliter attēdi aliquis ordo nisi eminentie: qui re-
mouet ab oibus equalitatem. Tum q: vnicuiqꝫ compe-
tit quātitas virtutis sm̄ suam rationē formalē: cū ex sua
ratione formali vnū sit perfectius alio eēntialiter: ⁊ ideo
sicut qđitates nō sunt vnius rōnis ita nec eorū finitates
que sunt virtutis quātitates: ⁊ sic non potest esse equali-
tas que inter quātitates semper eiusdem rationis cōsur
git: cum sit respectus equiparātie. ¶ Intelligendū tamē Noᵐ
est ꝙ quicquid cadit sub differētia perfectiori est perfe-
ctius quocūqꝫ cadente sub imperfectiori: q: habet perfe
ctiorem diffinitionē. s. ex eodē genere cū perfectiori diffe
rentia.

15ª dif. rentia. ¶ Quintadecima difficultas. cū triplex sit anima
sm philosophos scilz vegetatiua: sensitiua: ⁊ intellectiua: a
Solo. qua sumitur ista differētia animatū. ¶ Dicitur autem
ꝙ precise a vegetatiua: qꝛ in ista sola omnia animata cō
ueniunt: ⁊ per cōsequēs sensibile ab anima sensitiua: ⁊ ra
tionale ab anima intellectiua: ⁊ ideo animatū adueniēs
corpori constituit vegetabile: sicut sensibile adueniens
corpori animato: quod est vegetabile: cōstituit animal.
No^m ¶ Intelligendū tamen ꝙ ex isto sequuntur due cōclusio
1ª cōclusio nes. ¶ Prima est ꝙ rationalis anima nō dat esse istud
animatū de quo hic loquitur: qꝛ rationale est posterius
2ª animato: ⁊ nullū posterius dat esse priori. ¶ Secūda con
clusio ꝙ talis anima rationalis nō dat esse animal qꝛ pri
16ª dif. us est animal ꝙ̄ rationale sicut diuisum diuidēte. ¶ Se
xtadecima dif. est. si inanimatū quod est differentia cōsti
tuit vnā speciem subalternā sicut animatum: aut descen
dit immediate ad multas species: vtputa in elemēta ⁊ cor
Solo. pora supercelestia. ¶ Dicitur autem ꝙ non est nota vna
perfectio positiua ex parte inanimati sicut est anima ve
getatiua ex parte animati: ideo forte immediate descendit
inanimatū in plures species subalternas: puta corrupti
bilium ⁊ incorruptibilium quibus nihil apparet cōe sub cor
No^m pore positum. ¶ Intelligendū tamē ꝙ non est sic de incor
poreo sicut de inanimato: qꝛ omnibus incorporeis inue
nitur ratio spūalitatis positiua cōmunis: ⁊ ideo incorpo
17ª dif. reum immediate cōstituit vnam speciē. ¶ Decimaseptima
difficultas est. Si animati differētia essentialiter est per
fectior ꝙ̄ differētia inanimati: ⁊ per cōsequēs omne ani
matum melius est inanimato: ⁊ tunc plante erunt perfe
ctiores: vt herbe: ꝙ̄ sint omnia corpora supercelestia: qđ
videtur absurdū. Si autē ecōuerso inanimati foret dif
ferentia nobilior: tunc omne inanimatū esset perfectius
quocūqꝫ animato: ⁊ sic lapides essent meliores ꝙ̄ hoīes.
Solo. ¶ Dicitur autem ꝙ melius est dicere ꝙ herbe sunt me
Plato in ti/meo ⁊ Auer. 2. celi. cō. 42. ⁊ 12. meta. cō. 36 ⁊ pluribꝰ alijs locis.
liores ꝙ̄ sidera sm essentiam: ꝙ̄ si diceret ꝙ lapides pre
cellunt homines: qꝛ incōparabilis res est vita qua side
ra carent. ¶ Intelligendū tamen ꝙ ab ista diuisione ne
cessaria philosophi nōnulli viquequaqꝫ declarari posuerūt
corpora supercelestia fore animata vt essent magis nobi
18ª dif. lia. Istud tamē nō admittit theologus. ¶ Decimaocta
ua difficultas quare ita bene corruptibile ⁊ incorruptibi
le non sunt differentie diuisiue corporis sicut animatum
⁊ inanimatum: cū omne corpus sit corruptibile aut incor
Solo ruptibile sicut animatū aut inanimatum. ¶ Et dicitur ꝙ
corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas sunt posteriora talibꝰ
naturis cum sint aptitudines ad actus corruptionis ⁊ in
corruptionis: sicut corporis corruptibilis ⁊ incorruptibi
lis: corruptibilitas ⁊ incorruptibilitas sunt taliū aptitu
dinum priuationes. Animatū autem est prius re anima
ta: in eo ꝙ anima vegetatiua: a qua sumitur ista differē
tia: est rei cōstitutiua: ⁊ ideo cū sint priores differētie eis
quibus cōueniunt: ideo melius animatū ⁊ suum opposi
No^m tum ꝙ̄ corruptibile ⁊ suū oppositū pro differētijs assignā
tur. ¶ Intelligendum tamē ꝙ corporis diuisio per corru
ptibile ⁊ incorruptibile est diuisio per passionē: sicut ani
malium aliud est risibile aliud non: qꝛ vtrobiqꝫ est apti
tudo ad actum qui accidit: nec possunt poni differētie es
sentiales qꝛ non subalternātur animato aut inanimato:
19ª dif. ⁊ omnes differētias eidem essentialiter cōuenientes opor
tet esse positas subalternatim. ¶ Decimanona difficul
Solo tas est. si idem corpus potest esse sub differētia animati ⁊
inanimati. ¶ Dicitur autē ꝙ quecūqꝫ differunt genere
differunt specie: ⁊ quecūqꝫ differūt specie differunt nume
ro: ⁊ cum animatū ⁊ inanimatum constituant distincta ge
nera subalterna semper corpus animatū ⁊ inanimatum
differūt genere: ⁊ magis specie: ⁊ multomagis numero: ⁊
ideo idem corpus numero non potest esse sub differētijs
Dictum ali/quorū animati ⁊ inanimati. ¶ Intelligendum tamen ꝙ aliqui
dicunt ꝙ licet idem simul non possit esse sub vtraqꝫ differē
tia: tamē bene successiue: qꝛ idem corpus numero successi
Obiectio. ue est mortuū ⁊ viuū: ⁊ sic animatū ⁊ inanimatū. ¶ Istud
tamen non valet: qꝛ impossibile est aliquod indiuiduū tran
sire de vno genere ad aliud genus cum vnūquodqꝫ sit ne
cessario in genere sicut in primo modo dicēdi per se: ani
matum autem ⁊ inanimatū diuersa genera constituunt.
¶ Et ideo videt esse dicendum ꝙ corpus mortuum per Sen. ppria.
se non est in genere: sicut nec materia cum sit pars essen
tialis cōpositi: aut si est in genere nō nisi in genere corpo
ris animati reductiue: sicut principia reducuntur ad ge
nus totius. ¶ Uigesima difficultas si differētia superad 20ª dif.
dita generi in tali diuisione semper differt ab eo realiter.
¶ Dicitur autē ꝙ quandoqꝫ est idem realiter: sicut diffe Solo.
rentia corporeitatis adueniēs substantie facit corpus: in
quo ratio corporis a ratione substātie nō videtur eē rea
liter distincta: qꝛ cum in realiter distinctis priori sine po
steriori esse non repugnat: tūc posset tale corpus remane
re: puta substātia: ablata corporeitate qđ nō videtur. In
alijs autē videtur esse realis distinctio: sicut cum anima
tum apponitur corpori: qꝛ separata anima remanet vere
corpus. Unde constat corpus ⁊ animā in tali composito
differre realiter: ⁊ ita est cum sensibile additur vegetabi
li: ⁊ idem cum rōnale additur animali. si iste tres anime
ponantur in eodem distincte realiter vt nonnulli putant.
¶ Intelligendū tamen ꝙ sm sētentiā aliquorum corpus No^m
non est genus nec anima sic sumpta est differentia: ꝙ̄uis
ratio generis sumat a corpore: ⁊ ratio differentie ab ipsa
anima. ¶ Uigesimaprima difficultas est. cū dicat Boe 21ª dif.
tius diuidēs substantiam in materiā ⁊ formam ⁊ cōpositū
ꝙ relictis extremis de medio est agendū: cum sit tracta
turus de predicamēto substantie quasi talia ad istud ge
nus directe nō pertineant: non videtur ꝙ sit hic curādum
de anima ⁊ corpore prout sunt materia ⁊ forma. Et ideo
licet differentia corporei sit a forma corporis sumpta: tamē
ipsa est effectus formalis illius forme inquātum cōstitu
it compositū resultans ex talibus. Et eodem modo ani Solo.
mati differētia sit effectus formalis ipsius anime vt infor
mat. Et tūc genera ⁊ differentie licet sint a materia ⁊ forma
principiata: tamen ipsa non sunt genus ⁊ differentia sed
sunt effectus formales qui sūt in illa tertia entitate resul
tante a materia ⁊ forma: ⁊ sic nō pertinent ad genus per
se nisi compositum: ꝙ̄uis principia possunt reduci. ¶ In No^m
telligendum tū est ꝙ isti effectus formales diuersi quan
doqꝫ dantur ab vna forma: sicut eadē forma dat esse cor
pus ⁊ substantiam: licet in se videatur cōtinere duas ratio
nes formales sm quarum quālibet dat esse cōposito cor
respondens: quādoqꝫ dantur a diuersis formis: sicut esse
corporeum datur a forma corporea: ⁊ esse animatū ab ani
ma vegetatiua. ¶ Uigesimasecūda dif. si ponendo talia 22ª dif.
omnia radicari formaliter in tertia entitate resultāte ex
materia ⁊ forma: si tunc est necessarium ponere vt genus
⁊ differentia realiter distinguātur in aliquo. ¶ Dicitur Solo.
autem ꝙ non videtur quātuncunqꝫ ibi ponantur forme
realiter distincte: qꝛ plures cause realiter distincte possunt
concurrere ad vnum effectū realiter distinctum: ⁊ illa vna
tertia entitas fundat omnes illas rationes formales ge
nerum ⁊ differentiarum in substantia. ¶ Intelligendum No^m
tamen ꝙ istud non est intelligendū de tertia entitate par
tiali que resultare dicit ex materia ⁊ forma organici cor
poris: qꝛ illa differt realiter ab entitate tertia resultante
finaliter ex materia ipsa cum omnibus formis: quibus
est humanitas a qua abstrahuntur genera ⁊ differentie
vsqꝫ ad suprema. ¶ Uigesimatertia dif. si per aliquā vi 23ª dif.
am potest saluari identitas realis diffinitionis cum dif
finito. ¶ Dicitur autem ꝙ si differentie sint ipse forme: Solo.
vtpote corporeum sit forma corporis: ⁊ animatū ipsa ani
ma: constat ꝙ ista differunt realiter ab inuicem. Et vlte
rius cum diffinitum sit compositum ex istis resultans: si
cut formalis effectus qui resoluitur in ista sicut in partes
essentiales: ⁊ effectus omnis differt realiter a suis causis
tunc non solum partes diffinitionis ab inuicem: imo etiā
diffinitum a tota diffinitione erit realiter distinctum. Et
tunc etiā in realiter distinctis prius sine posteriori eē pos
sit: diffinitio sine diffinito poterit esse: sicut corpus ⁊ ani
ma sine composito resultante. ¶ Intelligendum tamen ꝙ No^m
si omnia ista ponātur radicaliter in tertia totali ⁊ simpli
ci entitate ex omnibus principijs resultāte: tūc poterunt
poni realiter idem: qꝛ nō se habent sicut causa ⁊ effectus:
sed sicut vnus totalis simplex effectus. ¶ Uigesima quar 24ª dif.
tio.

ta dif. est. qꝛ dicunt aliqui ꝙ in vno composito non est da
re nisi vnicam substãtialez formã: ⁊ tunc non oportet tot
Solu. difficilia multiplicare. ¶ Dicitur autem ꝙ ad idez redit
quantũ ad propositum: qꝛ tunc multitudo generuz ⁊ dif-
ferentiarum aut accipitur ex parte vnius tñ forme: ⁊ sic
cum illa differant realiter a composito sicut a suo ef-
fectu: tunc diffinitio erit realiter distincta a diffinito:
aut sumitur ex parte compositi resultantis: ⁊ tunc habe-
Nom tur quod hic dicitur modo. ¶ Intelligendũ tamẽ ꝙ ista
multitudo generum ac differentiarũ in ordine predica-
mentali non arguit pluralitatẽ formarũ: qꝛ in formis ac-
cidentalibus inuenitur talis multitudo vbi est vnica for
25ª dif. ma simplex. ¶ Vigesimaqnta dif. qꝛ dicunt aliqui ꝙ oĩs
ista multitudo generum ⁊ differentiarũ est solũ per actuz
nostre rationis: ⁊ iccirco erga talem multitudinẽ non est
multum laborãdum: cum entia rationis de facili possint
Nom multiplicari. ¶ Istud tamen non valet qꝛ cuz in talibus
entibus de facili concedant processum in infinituz: ita fa
cile foret assignare infinita talia sicut certa. Et cõfirma-
tur: tũ qꝛ cũ omnis distincta notitia resoluatur in genus
⁊ differentiaz: nulla distincta notitia respiceret nisi entia
rationis. Tũ qꝛ omnis demonstratio esset circa talia en-
tia: cum accipiat genus ⁊ differentiam in suo medio. Tũ
qꝛ omnis sciẽtia foret de talibus. cum procedat ex demõ
stratione. Tũ qꝛ omnis sermo noster: vt videtur: reduci
tur ad ista quinque. ¶ Intelligenduz tamẽ ꝙ isti qui oĩa
faciunt entia rationis: euadũt faciliter omnia difficilia:
26ª dif. sed nullã certitudinem afferunt. ¶ Vigesimasexta dif. si
diuisio corporis animati in sensibile ⁊ in insensibile est in
differentias essentiales sicut corporis in animatũ ⁊ in in-
Solu. animatum. ¶ Dicitur autẽ ꝙ non quãtũ ad illud quod
important nomina istarũ differentiarũ: qꝛ sensibile dicit
naturalem aptitudinem ad actuz sentiendi: sicut risibile
ad actum ridendi: ⁊ ideo cuz oĩs aptitudo: ƒm premissa:
sit posterior apto nato: nõ potest esse quidditatiua differẽ-
tia: sicut animatuz qđ est prius ƒm qđ importat animaz
Nom ꝙ̃ illud quod cõstituitur per ipsam. ¶ Intelligendum ta
men est ꝙ per sensibile hic circũloquimur animam sensi-
tiuam sicut supra per animatũ datur intelligi anima ve-
getatiua: ⁊ ideo cũ differentia sensitiua sit de essentia ani
27ª dif. malis ista differẽtia est reputanda essentialis. ¶ Vigesi
maseptima dif. si cuz diuiditur corpus animatũ per sensi
bile ⁊ insensibile ⁊ sensibile cõstituit animal. Si per eũdẽ
modum in sensibile: aut differẽtia circũlocuta per ipsum
Solu. constituit aliquod genus subalternum. ¶ Dicitur autez
ꝙ sic. s. plãtã: qꝛ omne corpus animatũ insensibile est plã-
Nom ta: ⁊ omne tale corpus. s. plãta est essentialiter corpus ani
matum insensibile. ¶ Intelligendũ tamen est ꝙ cum di-
citur planta dicitur ordo vegetabilis ad nutrimentũ ter
re: ⁊ istud ƒm se nõ dicit aliquid essentiale sed est aliquid
apparens: vnde accipitur ratio generis inquãtuz ex ipso
28ª dif. argumentatur. ¶ Vigesimaoctaua dif. est qꝛ cum sensi-
bilitas cõueniat omnibus corporibus tam corruptibili-
bus ꝙ̃ incorruptibilibus: non videtur posse poni differẽ
tia diuisiua: cum tam ad animata ꝙ̃ ad inanimata se ex
tendat: ⁊ nulla differẽtia diuisiua se extendat vltra ambi
Solu. tum sui diuisi. ¶ Dicitur autẽ ꝙ sensibile hic est equiuo
cum: qꝛ potest accipi actiue qđ est natum sentire: ⁊ sic cõ-
tinetur sub corpore animato: nulla eniz res sentire potest
nisi sit animata. Aut potest accipi passiue pro eo quod est
aptum natum sentiri. ⁊ sic cõuenit omni corpori tam ani
mato ꝙ̃ inanimato: quẽadmodũ distinguuntur sensibi-
Nom lia cõtra intellectualia. i. spiritualia. ¶ Intelligẽdũ tamẽ
ꝙ ista sensibilitas passiua non est differẽtia quidditatiua
sed propria passio corporis: qꝛ omne corpus est aptuz na-
tum habere in se sensibilem qualitatẽ per quã potest sen-
tiri: ipsa tum sensibilitas: vt quo: primo conuenit accidẽ
29ª dif. tib9 vt experimur. ¶ Vigesimanona dif. est si in ista sub-
ordinatione generum ⁊ differẽtiarum semper inferiora
Solu. vel posteriora sunt perfectiora. ¶ Dicitur autez ꝙ sic: qꝛ
illa que sunt posteriora via generationis sunt priora or-
dine perfectionis vt suo loco patebit. Et primo ostendit
hoc de differẽtia respectu generis: qꝛ actus est melior po
tentia: in cõcursu autez istorum duorum principiorũ: ge-
nus se habet per modũ potentie ⁊ differentia per modũ
actus. Secundo de specie respectu generis: qꝛ spẽs se ha
bet per additionem essentialez ad genus: cum includat
ipsum ⁊ differentiaz: ⁊ omne totum est maius sua parte.
Tertio de specie respectu differẽtie: qꝛ differẽtia est pars
spẽi vt fuit ostensum. Quarto de indiuiduo respectu spe
ciei: qꝛ tota ratio diffinitiua spẽi includitur in quolibet
indiuiduo: ⁊ vltra illud per quod natura specifica indiui
duat. ¶ Trigesima difficultas est si rationale ⁊ irratio- 30ª dif.
nale diuidunt animal sicut differẽtie quidditatiue. ¶ Di- Solu.
citur autem ꝙ si sensibilitas ⁊ insensibilitas ƒm illud qđ
dicunt non possunt esse quidditatiue differẽtie: vt fuit ostẽ
sum: ita rationale: cum dicat aptitudinez ad actuz ratio
nandi sicut sensibile ad actũ sentiẽdi: ⁊ nulla aptitudo: vt
sepe fuit ostẽsum: est quidditatiua nature que est apta na
ta cum in eo fundetur: tamẽ per istas differentias circũ-
loquimur essentiales differentias vt per rationale diffe-
rentiam que sumitur ab aĩa intellectiua sicut per sensibi
le illã que sumitur ab aĩa sensitiua que anime nullo sunt
de animati corporis quidditate. ¶ Intelligendum tamen Nom
est ꝙ sicut risibilitas est aptitudo ad actum ridendi qui
est accidens: ita rationabilitas est aptitudo ad actuz ra-
tionandi qui est accidẽs. Et ideo sicut risibilitas est pas-
sio ita ⁊ rationabilitas eadem ratione: lz hoc multi time
ant ponere qꝛ philosophi hoc pro exemplo nõ posuerũt:
ꝙ̃uis concedant ꝙ non potest magis de risibili ꝙ̃ de ra-
tionali ratio assignari. ¶ Trigesimaprima difficultas est 31ª dif.
si in tali diuisione animalis in rationale ⁊ irratiõale que
libet differentia constituit speciem suam. ¶ Dicitur au- Solu.
tem ꝙ sic cõmuniter: qꝛ ista constituit animal rationale:
aut hominem: ⁊ illa brutum quod est cõmune ad omnia
alia irrationalia: ⁊ ista est species subalterna si tamẽ est
species. ¶ Intelligendum tamen ꝙ ƒm dicta cõia genus Nom
quodlibet argumentatur ex aliquo apparenti cõi multis
speciebus: sicut ex actu sentiendi qui est cõmunis omni-
bus animalibus accipimus gen9 animalis: ⁊ ex actu ve-
getandi genus corporis animati qꝛ quidditates rex sunt
occulte: ⁊ forme manifestanẽ per suos actus vel per sensi
bilia queqz. Et qꝛ non videtur vnum cõmune apparens
omnibus brutis vt distinguuntur ab homine sicut omni
bus hominibus vt distinguuntur a brutis. s. actus ratio
nandi: ideo non ita apparet tale subalternuz genus lz no
men bruti sit eis cõmune ⁊ ista cõmunitas potest saluari
per cõmunitatez irrationabilitatis imediate ad omnes
tales species descendentis. ¶ Trigesimasecunda diffi. si 32ª dif.
rationale est vltima hominis differentia vt hic sumitur.
¶ Dicitur autem ꝙ non ƒm viam Platonis in loco isto Solu.
qꝛ cõstituit animal rationale quod ponit cõmune homi-
ni ⁊ diis. In isto tamen errauit ƒm fidem christianam: qꝛ
non ponimus aliquod rationale animal nisi hominem.
Angeli enim non sunt corpora nec animalia. ipse autem
posuit deos cõpositos ex corporibus incorruptibilibus ⁊
animabus intellectiuis. Ideo oportet dicere ꝙ differen-
tia vltima hominis est rationalis. ⁊ istud non solum ƒm
fidem sed etiam ƒm rationem naturalem: qꝛ nobilissima
perfectio hominis est rationalis anima: ⁊ vltima differẽ
tia semper: vt patuit: est perfectissima. Unde si rationa-
le non esset vltima oporteret dare vlteriorem perfectio- Nom
nem in homine ⁊ prestantiorem qđ nõ videtur. ¶ Intel- Po3. viii. me
telligendum tamen ꝙ sicut transmutatio facit scire ma- ta. tex. cõ. 4. ⁊
teriam ita operatio formam: ⁊ ideo cum nulla operatio 4. phy. 34. id
in homine declaret formam posteriorem non videtur es colligit̃ ẽt. 12.
se ponenda. ¶ Trigesimatertia dif. quomodo rationale meta. 14.
potest esse vltima hominis differẽtia cum talis sit specifi 33ª dif.
ca que debet conuerti cum diffinito: ⁊ tamen non solum
homines sed etiaz angeli ƒm veritatem sunt rationales.
¶ Dicitur autem ꝙ hic accipitur rationale pro essentia Solu.
anime rationalis a qua sumitur ista differentia: ⁊ sic ra- Rõnale 2ª
tionale est propriũ homini: ⁊ angelo non conuenit: ⁊ ƒm Nom
istum modum ponitur vltima differentia. ¶ Intelligen-
dum tamen est ꝙ accipiendo rationale ƒm se non circũ-
loquẽdo aliud istud est cõmune homini ⁊ angelo: ⁊ sic est
passio substantie intellectualis ⁊ non differentia quiddita
tiua: qꝛ sic dicit naturalem aptitudinem ad recipienduz
actum

34° dif. acrum rationis. ¶ Trigesimaquarta dif. q: isto arbore
Porphyrij ponitur mortale sicut vltima hominis diffe
Solo rentia & non rationale. ¶ Dicitur autem q in hoc erra
uit Porphyrius non solum sm fidem sed etiam sm na
turalem rationem. Tum quia mortale se habet in plus
q animal: cum omne animal sit mortale & multa mori
untur que non sunt animalia. Tum q: omne corpus ani
matum est mortale: & tamen differētia vltima speciei spe
cialissime nō potest attingere ad communitatem alicu
No^m ius generis subalterni. ¶ Intelligēdū tamen q mortali
tas est propria passio corporis animati: q: cū dicat natu
ralem aptitudinem ad moriendū: omne corpus anima
35° dif. tum est aptū natū mori. ¶ Trigesimaquinta dif. est. Si
anima rōnalis a qua sumitur ista differētia dat esse cor
poreum & animatū & animal cum cōtineat totum huma
Solo. num cōpositū virtualiter. ¶ Dicunt aūt aliqui q sic: q:
rationale omnia alia cōtinet in virtute. Istud tamen nō
videtur posse stare. Tum q: causa formalis vltima non
potest esse causa sui prioris cū ois effectus vniuersaliter
sit posterior sua causa: esse aūt animal & animatū corpus
& corpus ista oia sunt priora rōnali etc: & ideo illud a quo
sumitur ista differētia: non pōt dare talia esse. Tū q: ois
causa formalis est de eēntia sui effectus: q: causa forma
lis in genere substātie non est causa sui nec materie: ergo
solum cōpositi: cū priora non sint in genere substantie: & tū
omne cōpositum essentialiter includit formā per quā in
esse cōstituitur. sed aia rationalis non pōt esse de essentia
istorū: ergo nō potest esse causa formalis eorū. minor autē
ista pbatur. Tū q: esse animal esset nobilius esse rationa
li cū includēs sit perfectius incluso. Tum q: si anima rō
nalis intraret quiditatē aialis: omne aial esset rationale
q: quecunq3 aliqua sunt eiusdē rōnis: quicquid includit
qditatiue in vno & in reliquo. Animalitas aūt est eiusdē
No^m rōnis sm genus in oibus speciebus aialis. ¶ Intelligen
dum tū q si omnes forme cōcurrūt ad constituendū vl
timatum cōpositū: tunc quelibet dat esse sm illā rōnem
36°. dif. quā in se formaliter habet. ¶ Trigesimasexta dif. est. Si
differētia irrationalis circa bruta aut illa per quā illam
circūloquimur est pfectior in eis q differentia sensibilis.
Solo. ¶ Dicitur autē q sic q: ostēsum fuit q inferiora semper
Obiectio. sunt pfectiora superioribus. ¶ Istud tū videtur non pos
se stare. Tum q: sicut sūma perfectio hois est aia intelle
ctiua: ita sūma perfectio bruti videtur aia sēsitiua a qua
sumitur differētia sensibilis. Tū q: cū operatio facit sci
re formā & melior operatio meliorē formam: nō enim sci
mus intellectiuā esse meliorē sensitiua. nisi q: intelligere
Solo. melius est q sentire. ¶ Dicitur aūt q sensitiua videtur
esse nobilissima quedā perfectio bruti. Tum q: in brutis
differētibus specie differt ista aia specie: ideirco ipsa sm
rōnem specificā in quolibet bruto est pfectior seipsa sub
rōne cōi: per irrationale autē circūloquimur illam rōnē
No^m specificā aut per aliud sub irrationali cōtentum. ¶ Intel
ligendum tū q si irrationale non cōstituit spēm vt fuit po
situm supra tūc non est perfectius sensibili: sed tūc ille dif
ferētie specifice in quas imediate cadit aial ex parte bru
37° dif. ti sunt perfectiores vt patuit. ¶ Trigesimaseptima dif.
q: si aia sensitiua in quolibet bruto cōtinet duas rationes
formales. vnā sm quā dat esse sensibile qd est esse aial: &
aliā sm quā dat esse specificū cuilibet bruto: pro eo q aia
sensitiua in brutis est vltima & optima pfectio: tūc anima
sensitiua in bruto erit multo perfectior q in hoie cui non
dat nisi esse aial: cū esse specificū ei detur per aiam intelle
Solo. ctiuam. ¶ Dicit autē q ista rō nimis vrget & cogit: nisi
dicat q aialitas bruti & hois sunt diuersarū rationū: eo
q latēt equocationes in generibus & istud est tollere ge
nus. Aut dicat q anima sensitiua & intellectiua sunt idē
in hoie: & ē ita nobilis aia sensitiua sicut itellectiua. Istud
tamē non valet q: cū aia sensitiua cōstituat animal & oia
animalia cōueniant in rōne generis: tunc anima intelle
ctiua esset de essentia omnis aialis. Et iterum homo in
ratione generis foret perfectior q brutū in ratione spe
No^m cifica. ¶ Intelligēdum tamē q magnum argumentū ex
cellentie anime sensitiue in bruto esse videt q multa bru
ta in nobiliori sensu: puta visu: excellant hominē: tamen

melior potētia est imaginatiua: & imaginatio que est in
hoie semper excellit. ¶ Trigesimaoctaua dif. est. Si hō 38° dif.
cōtrahitur ad indiuidua in vltima diuisione istius arbo
ris per aliquas differentias. ¶ Dicit aūt q sic per dtias Solo.
indiuiduales que dicuntur ecceitates: q: cū ista indiui Uide Sco. in
dua cōueniant in specie & differūt numero: oportet in eis 12. q. 7. meta.
esse illud per qd cōueniunt: & istud est natura specifica: &
illud per qd distinguūtur: & istud est differētia indiuidua
lis que differētia vt patuit est illud per qd illa que sūt in
eodē genere ab inuicē distinguūtur. ¶ Intelligēdū tū est No^m
q iste differētie nō sunt quiditatiue: q: idiuidua eiusdē
speciei nō sunt distincta essentialiter & a priori: sed a po
steriori tū est distinctio nature specifice. ¶ Trigesimano 39° dif.
na dif. est. Si iste indiuiduales differentie sunt perfectio
res q dtie specifice vt supra fuit dictū q i tali ordine eius Po3 8° meta.
dē gnis semp inferiora sunt pfectiora: & illa que sunt po
steriora prioribus. ¶ Istud tamē stare non pōt in propo
sito. Tum q: essentialia & quiditatiua in quolibet genere
semper sunt priora. Tū q: vnum indiuiduū aliud posset
excedere in differētia indiuiduali: sicut vna albedo aliā:
quare maior esset iste excessus perfectionis q ille quo ex
cederet vna species aliam: puta albedo nigredinē: quā
to entitas in qua excederet foret perfectior: qd non vide
tur. ¶ Intelligendum tū est q illa regula superius assum No^m
pta q posteriora & inferiora semp sunt perfectiora est in Po3 8° meta.
fallibilis in qditatiuis rōnibus. Iste autē differentie vt Solo.
patuit non sunt quiditatiue. ¶ Quadragesima dif. est q: 40° dif.
sm ista videt q idiuidua possint diffiniri diffinitione p
pria: accipiendo spēm & illam differētiā indiuidualē sicut
spēs diffinitur per genus & differentiā specificā. Et tunc
eodē modo de idiuiduis poterit esse sciētia propter qd.
Cum tū sm Platonē de ipsis nō possit fieri disciplina.
¶ Dicitur aūt q ipsa indiuidua non sunt per se diffini Solo.
bilia pro eo q indiuidualis proprietas nullā dicit quidi
tatem nec quiditatiuā perfectionē: & sic nec sciētia de eis
esse potest. ¶ Intelligendū tū est q species dicit totam es No^m.
sentiam indiuiduorū pro eis q indiuidua non addunt
ad spēm nisi ecceitatem que nullā dicit quiditatem nec
per cōsequēs diffinitiuā rationē. ¶ Sed remanet. 41° dif. 41° dif.
quid proficiūt oia ista difficilia ad redigendū omnem in
tellectum in obsequiū christi. ¶ Dicitur autē q cum in Solo.
tertio sententiarū volumus tractare de vnitate nature
humane christi vt extollamus sue incarnationis myste
rium opz nos scire quid genus quid species & dtia: vt vi
deamus in quo gnē & specie ipsū collocabimus: & vt cir
ca talia sciamus dissoluere versutias pbor̄ pūt se erigūt
infideles ad incarnationis mysteriū impugnandū.

S Ecūdo occurrit liber pdicamēto pm° passus i
rū Aristotelis. In cuius pmone pdi
exordio Prim° passus ē camentorū.
q equoca dicunt quorū nomē solū cōe ē: Uide Boe
& sm illud nomē sube ratio diuersa: vt tiū loco isto
animal homo & quod depingitur. c° pri qlr li solū mi
mo. ¶ Sed contra hanc diffinitionē in nplr dz. nlr li
statur quadrupliciter. Primo q: illis cōnue li rō e
que sunt de predicamento vno non potest solum nomen li equocū e
cōmune esse: cum eis conueniat vna ratio cōmunis gene qd sit a casu e
ris: & tamen ibi sunt multa equiuoca. ¶ Secundo q: nul qd a cōsilio. 2°
lis rebus potest esse solū nomen cōe: cū omnia que sunt
res cōueniant in entis ratione: & sic ista diffinitio non po
test aliquibus cōuenire. ¶ Tertio q: sol ponitur esse cau 3°
sa equiuoca respectu eorum que generantur & corrūpun
tur: & tamen conuenit cum eis non in solo nomine sed et
in corporis ratione quod est genus subalternū. ¶ Quar 4°
to q: ista vox domus significat multa: cum domus nō sit
vnum per se: aut aceruus: & tunc ista multa conueniunt
in isto nomine solo: & tamen istud nomen nō ponitur eis
equiuocum. ¶ Ad primum dicitur q illa que sunt equi R ñdetur ad
uoca in predicamento substantie: vt canis animali latra pm.
bili & pisci & sideri quorum quodlibet dicitur canis: lz sit
aliquid cōmune vniuocum preter nomen: non tamē sm
illud nomen: sed sub ratione substantie vel corporis: & iō
additur in diffinitione equiuoci: & sm illud nomen ratio
substantie diuersa. ¶ Ad scdm q lz in talibus sit quid cō Ad 2^m

mune ſm rem vel ſm nomen entis: non tamen ſm illud
Ad 3m in quo ponitur equiuocatio nominis. ¶ Ad tertiū ꝙ sol
non causat iſta inquantū eſt corpus: ſed ſm rationē pro
priam in qua nullam habet cōitatem vel conuenientiā
Ad 4m cum eis: ⁊ ideo dicitur cauſa eqꝰuoca. ¶ Ad quartū ꝙ
non dicitur eqꝰuoca vox cōmunis multis cōmunitate par
tiali ſicut domus: ſed cōitate totali quādo illa vox attri
Nota bui tur tota cuilibet illoꝝ ſicut canis. ¶ Intelligēdum ta
men eſt ꝙ quatuoꝛ poſſunt poni ſpēs equiuocationis q̄
p.ª ſpēs equiuocationis. uis non ponātur cōmuniter niſi tres. ¶ Quaꝝ prima eſt
quando vnū nomē equaliter ſignificat multa: ſicut canis
animal latrabile piſces ⁊ celeſte ſidus. ⁊ tale dicitur equi
uocum a caſu q: caſu aliter idem nomē talibus eſt impo
2ª ſpēs ſitum. ¶ Secūda ſpēs qñ dictio equiuoca ſignificat vnū
proprie ⁊ reliquū tranſumptiue: ſicut id quod eſt ridere ſi
gnificat propriū actum hominis ⁊ trāſfumitur ad florere.
3ª ¶ Tertia ſpecies qñ vna dictio ſignificat multa ex conſi
gnificatione: ſicut epi: aliud denotat vt eſt noīatiuus plu
4ª ralis ⁊ aliud dat itelligi vt ē genitiuꝰ ſingularis. ¶ Quar
ta ſpēs quando vna dictio eſt ſic cōis duobus vt vni con
ueniat eius ſignificatio per ſe: ⁊ alteri per attributionem
ad illud: ſicut Ceſar dicitur de principe per ſe ⁊ de eius
Cuꝫ hac ſtat analogia. imagine in attributione ad ipſum. Et iſte modus equi
uocationis eſt in aiali picto ⁊ vero: q: pictura nō dicitur
animal niſi in ordine ad illud qḋ eſt ſubſtantia animata
ſenſibilis: ⁊ iſte modus eſt ſimilis tranſumptioni: q̄uis
Dif. hic nō ponatur trāſumptio. ¶ Sed oritur dif. ad qḋ iſta
rum ſpecierū reducūtur ſimpliciter ⁊ ſm quid: vt cuꝫ ho
Solo. mo dicitur equiuoce de homine viuo ⁊ mortuo. ¶ Di ꝺ
ꝙ ſimplr ⁊ ſm quid intelligūtur duobus modis. Aut qñ
ſm quid dicitur diminute ſiue diſtractiue: ſicut in propo
ſito: ⁊ ſic eſt qᵈarta ſpēs: q: homo mortuus non dr̄ homo
niſi in attributione ad hoīem verum. Aut qñ ſm qd acci
pitur partialiter: ſicut albus dentes: ſm qd dicitur albꝰ.
Et iſtud non eſt equiuocū ſed vniuocuꝫ: lꝫ partialiter.

2ᵒ paſſus.

Secundus paſſus eſt: ꝙ vniuo

ca dicūtur: quoꝝ nomen cōmune eſt: ⁊ ſm illud nomē ea
Cōtra. dem ſubſtātie ratio: vt aial homo bos. cª pᵐo. ¶ Sed cō
p.ª tra hanc diffinitionē inſtatur quadrupliciter. Primo q:
quibuſcūq3 eſt aliqḋ nomen cōe: ⁊ eis ratio illius nomi
nis cōmunis eſſe videtur. q: quibuſcūq3 eſt cōmune dif
finitū ſibi eſt cōis diffinitio que hoc nomine. ſ. rationis:
ſignificatur. ⁊ ſic ſm hanc diffinitionē vniuoci: omne no
2ª men cōmune erit vniuocū. ¶ Secundo q: nomen aialis
eſt cōmune vniuocū ad hominē ⁊ ad brutum: ⁊ tamē dif
finitiones iſtoꝝ ſunt cōtrarie ſicut a cōtrarijs differē
3ª tijs date. ¶ Tertio q: ratio ſubſtātie nō inuenitur in ac
cidentibus: ⁊ ſic cū non ſit ibi idētitas rationis ſubſtātie:
4ª ibi non poterit eſſe vniuocatio. ¶ Quarto q: indiuidua
eiuſdē ſpēi nō poſſunt habere rōnē ſube niſi eandē: ⁊ tñ
quādo dicitur de duobus vnū nomē ꝓpriū nō dicit̃ vni
uoce ſicut hoc nomē Joānes de Joāne baptiſta ⁊ euāge
Rñdetur ad pᵐ. liſta. ¶ Ad primū dicitur ꝙ lꝫ in nomine eqꝰuoco iddem
nomen ⁊ eadē nominis ratio prout nomen eſt pars ora
tionis cōueniat equiuocatis: non tamē vna ratio ſigni
ficata per nomē de qua eſt hic intentio: ⁊ ideo in iſta diffi
nitione dicit̃ ꝙ ratio ſubſtātie eſt eadem: ⁊ nō ſit mentio
Ad 2m de nois ratione. ¶ Ad ſcḋm ꝙ nō oportet vniuocatoꝝ
rōnes proprias eaſdem eſſe: ſufficit aūt ꝙ ſm illud nomē
cōmune habeant eandē rationē cōmunē: ſicut bruta ha
Ad 3m bent eandē rationē cum hoīe in aiali. ¶ Ad tertiū ꝙ hic
accipitur in hac diffinitione ratio ſube pro qditatiua ra
tione in quocūq3 genere reperiatur: accepta ſuba pro eſ
Ad 4m ſentia vel quiditate. ¶ Ad quartū ꝙ indiuidua talia ha
bent qdem vnā rationē ſm nomen ſue ſpēi: ſed non in
quantū noia propria ſunt eis cōmunia niſi forte aliqḋ
accidens. vnde ſic appellātur ſit eis cōmune: ⁊ tunc foret
vniuocatio in illo accidēte: ſicut duo Joānes i gratia ſue
Dif. runt equales. ¶ Sꝫ oritur dif. Si ois predicatio aut eſt
Solo. vniuoca aut equiuoca. ¶ Dicitur autē ꝙ non: q: cum di
citur ſoꝛ. eſt hoc album: albū iſtud non eſt vniuocum nec
equiuocum: q: in cuiuſlibet iſtoꝝ diffinitione ponitur
cōmunitas nominis: ⁊ hic nulla eſt cōitas cum dicit̃ ſoꝛ.
eſt hoc album: aut ſoꝛ. eſt hic homo. ¶ Secunda dif. Si 2ª dif.
omnis predicatio in qua eſt nomē pluribus cōe vt cuili
bet poſſit aſſignari ſunt ita imediata vt ois talis predica
Solo tio ſit vniuoca vel equiuoca. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ ſic: q: quoꝝ
diffinitiones dantur per imediata cōtraria: illa ſunt im
mediata. Diffinitiones aūt iſtoꝝ dātur per imediata
cōtraria puta per idem ⁊ diuerſum: q: vbi idem nomen
⁊ eadē ratio ibi eſt diffinitio vniuocationis: vbi iddē no
men ⁊ alia ratio ibi equiuocationis diffinitio. ergo diffi
nita imediata. ¶ Tertia dif. q: aliqui iter iſta ponūt me 3ª dif.
dium illud cōmune qḋ vocant analogum ſiue ambiguū.
¶ Iſtud tamē non eſt intelligibile: q: inter priuatiue op Solo.
poſita: cū includat cōtradictionē eſſentialiter: non eſt me
dium aſſignare circa ſubiectū natum. Nunc autem vnū
⁊ multa ſunt priuatiue oppoſita. ⁊ ideo nullum poteſt eſſe
cōmune niſi vel ſm vnam rationem ⁊ ſic vniuocum: aut
ſm multas ⁊ ſic ſub diffinitione equiuoci. Et ideo nō vi
detur ꝙ aliqs poſſit euadere ſaluatis iſtis diffinitioni
bus. vnde illi qui curāt ſubterfugere apponūt ad diffini
tionē qḋ eis placet. ¶ Quarta dif. ſi analogia poteſt eſſe 4ª dif.
media inter vniuocationē ⁊ equiuocationē. ¶ Dicitur Solo
aūt ꝙ quedā eſt analogia in qua dicit̃ vnū de duobus ſꝫ
attributionē vnius ad alterū: ſicut ſanitas de vrina ⁊ de
aiali: ⁊ analogia cadit ſub equiuocatione vt ſuit oſtēſuꝫ.
Alia que ſm prius ⁊ poſterius: ſicut ens de ſubſtantia ⁊
accidente ⁊ talia videntur cadere ſub vniuocatione q: pri
us ⁊ poſterius non variant cuiuſcūq3 rationem formalem.
⁊ ſic iſtoꝝ nullum eſt medium inuenire.

Tertius paſſus eſt: ꝙ denomi 3ᵒ paſſus

natiua dicunt̃ quecūq3 ab aliquo ſolo caſu differētia ſm
nomen habēt appellationem: vt a grāmatica grāmaticꝰ.
cª eodem. ¶ Sed orit̃ dif. Si denoīatiua hic diſtinguan Dif.
tur cōtra vniuoca ⁊ equiuoca. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ non: cū illa Solo.
vt patuit ſint imediata. vnde quādocūq3 denominatiua
ſunt vniuoca ſicut riſibile dicitur vniuoce de indiuiduis
hoīs ⁊ tamē denominatiue vt vult expreſſe Plato in ſo
phiſte: quandoq3 aūt ſunt equiuoca vt cū albū dicitur de
albo in voce ⁊ albo in corpoꝛe ⁊ ſic patet ꝙ nō cōtra diui
ditur illis. ¶ Scḋa dif. Si predicata eſſentialia ſunt de 2ª dif.
nominatiua. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ ſic cum oēs differētie predi Solo.
cētur denoīatiue ⁊ adiectiue: vt rationale ⁊ ſenſibile que
omnia ſunt eſſentialia. Et iteꝝ diffinitio eſſentialis quā
tum ad differentias denominatiue ꝑdicatur vt cum ani
mal eſt ſubſtantia animata ſenſibilis ⁊ homo eſt animal
rationale moꝛtale. ¶ Tertia dif. eſt in ꝑdicatis eſſentiali 3ª dif.
bus que dicūtur in quid: puta que ſunt in recta linea: eſt
predicatio denominatiua. ¶ Dicitur aūt ꝙ ſic ſubſtanti Solo.
ue lꝫ nō adiectiue: q: ab animalitate dicitur aial: ⁊ ab hu
manitate homo: ſm differētiaꝫ caſus ſicut ſuo modo grā
maticus. Et ꝯfirmatur: q: omne quod non eſt vltimate
abſtractū: eſt aliquo modo concretum. ¶ Quarta dif. q: 4ª dif.
predicatio quiditatiua ⁊ denominatiua videntur diſtin
gui ex oppoſito: ⁊ ideo cum iſte ſint recte quiditatiue nō
videntur denominatiue. ¶ Dicitur autē ꝙ illa quidita Solo.
tiua que ſit in abſtractione vltimata: ſicut cū dicitur eq
nitas eſt tñ equinitas: diſtinguitur oīno cōtra denomi
natiuā: nō illa que ſit per aliquā concretionem: ſicut cum
dicitur homo eſt aial: cuius cōcretionis ſignuꝫ eſt: q: iſta
nō eſt vera humanitas eſt aialitas. Et iſta quiditatiua
pōt etiam diſtingui cōtra denominatiuam adiectiue fa
ctam nō ſubſtantiue. ¶ Sed remanet dif. quare in predi 5ª dif.
catis eſſentialibus ſit talis denoīatio cū ſit iddem eſſen
tialiter ꝑdicatū ⁊ ſuū ſubiectū ⁊ idem nō denoīet ſeipſuꝫ.
¶ Dicit̃ aūt ꝙ in talibus ſm ꝙ patuit in ſophiſte ſupiꝰ Solo.
eſt pars eēntialis ſui inferioris ⁊ nō idē oio: ⁊ pars de to
to nō pōt dici niſi ſm aliquā denoīationem intelligatur:
q: nullū totū eſt ſua pars q̄uis ſit habēs illaꝫ partē: ideo
aīal non eſt aīa ſed aiatum. ¶ Sexta dif. eſt. Si in ꝑdica 6ª dif.
mentis accidētium accipit̃ talis denoīatio ſic itellecta ſi
cut poſita eſt in illis que ſunt in ꝑdicamēto ſube. ¶ Dici Solo.
tur aūt ꝙ ſic eadē rōne: q: vbiq3 genus ⁊ differentia ſunt

ſpēi

speciei partes essentiales. vñ in qualitate lz albedo sit co
lor: tamē albedineitas nō est coloreitas in vltima abstra
ctiōe. vñ semp est intelligēda denoīatio fm rē lz non ex/
7° dif. primeret fm vocē. ¶ Septima dif. est q: sic albū 7 colora
tuz dicunt eē cōcreta ita albedo 7 color dicunt eē abstra/
Solo cta: 7 tñ abstractū nō est denoiatiuū. ¶ Dicit aūt q verū
est quādo est abstractū vltimata abstractiōe: tale aūt nō
est albedo: imo ipsa est mediū iter vltimate ɔcretū: qð ē
albū: 7 vltimate abstractū: qð est albedineitas: 7 per ɔse/
quens aliqualr abstractū 7 aliqualiter cōcretū. Dicit tñ
8° dif. simplex abstractū q: abstrahit a subiecto. ¶ Octaua dif.
est. Si aliqua predicatio qditatiua pōt esse vera in vlti/
Solo mata abstractiōe. ¶ Dicit aūt q lz istud non videat in
predicamētis: tñ bñ in trāscēdētibus: q: rō entis vltima
te abstracta videt dici de oib⁹: pro eo q oēs qditates sūt
quedam entitates: nisi fiat abstractio per secūdas inten/
tiones: vt cū dicit q ratio formalis humanitatis nō est
Dif. ratio formalis entitatis. ¶ Sed reuertit dif. Si inueni/
tur aliqua qditatiua pdicatio in omni abstractiōe vlti/
Solo mata. ¶ Dicit autē q sic quādo idē oino dicit de seipo:
vt cum dicit q eqnitas est eqnitas vel humanitas ē hu
manitas. Alioqn vbi predicatū 7 subiectū sunt aliq̄ mo/
do distincta nō pōt vnū de alio affirmari in vltimata pci
sione cum vltimata precisio fiat in eo solo in quo distin/
guuntur 7 fm tale fit remotio 7 non affirmatio.

4° pas. Quartus passus ē: q eorū que

dicunt de subiecto: alia qdez fm cōplexionē dicuntur de
subiecto: vt hō currit. Alia sine complexiōe: vt hō. c°. eo.
Et in sequētib⁹ adiūgit q illa que fm nullā cōplexionem
dicūtur nec vera nec falsa sunt. Ex istis autē fit cōplexio
affirmatiōis 7 negatiōis in qbus consistit veritas 7 falsi
Contra tas. vñ dicit q ois affirmatio est vera vel falsa. ¶ Sz cō
p̄ tra istā vniuersem hic datā instat quadrupliciter. Primo
q: oro iperatiua pōt fieri affirmatiua vel negatiua: 7 ta/
2° mē nō est vera aut falsa. ¶ Secūdo q: idez de optatiua.
3° ¶ Tertio q: idē de subiūctiua quātuz ad añcedēs: q: cō/
4° sequēs pertinet ad idicatiuā. ¶ Quarto q: idē de infini/
Rñdetur. tiua vt cū dicit nō esse. ¶ Dicit aūt oibus istis q intētio
fuit Ari. loqui de affirmatiōe ppōnis non cuiuscūqz ora/
tionis: sola aūt oro indicatiua est ppositio: 7 ideo sola si/
Dif. gnificat verū aut falsum. ¶ Sed orit dif. q: hic dicit q in
cōplexa non sunt vera: 7 tamē ipsa sunt entia: cū ens 7 ve
Solo rū ɔuertant. ¶ Dicit aūt q veritas dupliciter accipi po
test. Uno mō put dicit ordinē rez ad intellectū fz q ipse
sunt intelligibiles: 7 sic veritas est passio entis. Alio mo/
do prout dicit habitudinem vnius termini ad alium in
complexione: 7 sic termini fm se sumpti veritatez nō ha/
bent: q: talis veritas non est ad se sed ad aliud.

5° pas. Quintus passus ē: q eoz que

sunt: quedā dicunt de subiecto 7 nō sūt in subiecto: sicut
hō dicit de subiecto vt de aliquo hoie: 7 in subiecto nul/
lo est. Alia in subto sunt 7 nō dicunt de subiecto: sicut q̄/
dā grāmatica est in aīa 7 nō dicit de subiecto. i. de iferio
ri. Alia dicunt de subiecto 7 sunt in subto: vt scia ē in aīa
7 dicit de subiecto vt de hac grāmatica. Alia nō sūt i sub
iecto nec dicunt de subiecto: vt aliqs hō vel aliqs equ⁹.
Et adiūgit q simplr. i. vniūsr indiuidua de nullo subie/
cto dicunt: in subto aūt eē ea nihil phibet: vt ista grāma
tica. c°. eo. Et in eodē textu declarās qd intēdit p esse in
subiecto dicit sic. In subto aūt esse dico qð cū in aliquo ē
nō sicut quedā ps est in suo iferiori: qm̄ tale bñ pōt esse si
ne suo iferiori: sed accñs ipossibile est eē sine eo in quo ē
quasi diceret q nō ē sua intētio accipere eē in subto sicut
superius est in suo iferiori vt ps eius: sed sic accipit eē in
subiecto p inherētia accñtis qð sine subto eē est impoīe.
Et istud est intelligēdū fm ordinez ad causas nāles quas
Aristo. ɔsiderauit. Quia fides catholica ponat oppositū
quantū in ordine ad cām supernaturalē: vt nō ɔtradicat
Dif. veritas phie veritati fidei orthodoxe. ¶ Sed orit dif. q:
eo mō quo aliqua dicunt de aliquo subiecto opz vt sint
in illo subiecto: 7 ideo si hō dicit essentialr de hoc homi/
ne vt de subiecto opz vt essentialiter sit in eo sicut in sub/
iecto. ¶ Dicit aūt q istud nō intēdit negare isto mō. s. si Solo
cut superius est in suo iferiori sed per modum accñtis in
subto. ¶ Scda dif. est. q: eo mō quo aliqd est in aliq̄ pōt 2° dif.
dici de illo denoīatiue. Et ideo cuz accñs particulare sit
forma in subiecto non potest negari quin dicatur de illo.
¶ Dicit aūt q hic Arist. accipit subiectū pro parte subie Solo
ctiua respectu totius vniuersalis 7 nō sic subiectū dicitur
fundamētum. ¶ Sed remanet dif. q: fm istam distictio
nem subiecti in tota ista distinctiōe hic posita Ari. vide/
tur equiuocare de subiecto: 7 sic pcedit per equiuoca cū
dicit q quedam dicuntur de subiecto pro parte subiecti
ua 7 non sunt in subiecto pro fundamēto. ¶ Et ideo di/
citur q hic non syllogizat: 7 ideo per hanc equiuocatio/
nem nullam deceptionem inducit.

Sextus passus est iste. quando 6° pas.

alterum de altero predicatur vt de subiecto. i. de pte sub
iectiua: quecunqz dicūtur de eo qð predicatur: omnia de
subiecto dicuntur. ca°. eo. ¶ Sed cōtra hanc regulaz in/ Contra
statur quadrupliciter. Primo q: animal predicat de ho p̄
mine sicut de subiecto hoc modo: 7 tamen genus pdicat
de aīali: ita q nō de hoie qui nō est genus. ¶ Scdo quia 2°
sūba predicatur de corpore sicut de subiecto: 7 tñ simpli/
citas predicat de substātia per carētiā cōpositionis ex ge
nere 7 differētia: 7 tñ nō predicatur de corpore talis simi/
plicitas. ¶ Tertio q: ista pōt verificari: aīal currit vel est 3°
albū hoie non currente: 7 sic aliquid predicatur de supe/
riori qð nō predicat de inferiori: cum pcedere a superio/
ri ad iferius affirmando dicatur fallacia consequentis.
¶ Quarto q: cū corp⁹ pdicet de aīali vt de subiecto: 7 ta/ 4°
mē corpus est imediate substantia 7 non animal vt in li
nea predicamentali patet. ¶ Ad primū dicitur q ista re Rñr ad p̄m
gula non tenet in secūdis intentionibus: cuz superiora 7
inferiora vt ab inuicem distinguuntur habeant proprie
istas intentiones. ¶ Ad scdm q sicut genus gnālissimuz Ad 2m
pertinet ad ordinē scdarū intentionū ita non esse cōposi
tuz ex genere 7 dīa: 7 sic nō itelligit de illis pdicatis. aut
forte nō tenet regula in priuatiuis pdicatis de quoz nūe/
ro est simplicitas. ¶ Ad tertiū q nō intelligit etiā regu/ Ad 3m
la de pdicatis per accñs: sicut sunt currere 7 albū eē: q: in
tentio Arist. est hic loq de pdicatis essentialib⁹ vt in suis
patet exēplis. ¶ Ad quartū q lz pdicatū eēntiale supio/ Ad 4m
ris semp pdicet de iferiori nō tñ eodē modo. Et ideo lz
substantia sit imediata corpori non tñ aīali. ¶ Sed orit Dif.
dif. q: aīal est essentialiter pars hois cum sit pars ei⁹ eēn
tialis: 7 tamē istud predicatuz nō ɔuenit homini qui nō
est ps suiipsius. ¶ Dicit autē q esse partē ɔuenit anima Solo
li in eo qð est diffinitionis pars: 7 istud conuenit ei rōne
scde intentionis vel in ordine ad secundam intētionem.
¶ Secūda dif. q: homo fm suā naturam specificaz 7 eēn 2° dif.
tialem vel rationem diffinitiuā cōicatur plurib⁹. 7 tamē
istud nō predicatur de suis indiuiduis. ¶ Dicitur autē Solo
q cōmunicari 7 cōe eē pertinent ad secūdas intentiōes
sicut eē vniuersale. ¶ Intelligēdum tamē est q sicut quic Nom
qd pdicat de superiori pdicatur de iferiori 7 in pdicatis
per se 7 non per accidens vt fuit ostēsum: ita ecōuerso qc
quid pdicatur de inferiori predicat de supiori pdicatis
per accidens 7 nō per se: q: si hō currit 7 aīal currit. nō tñ
si homo est aīal essentialr sequtur q corpus sit aīal eēntia
liter. In pdicatis per accñs aūt assignat locus a pte sub/
iectiua: cui⁹ maxima est q qcquid attribuit inferiori at/
tribuitur 7 superiori. ¶ Sz remanet tertia dif. si illa regu Dif.
la pma. s. qñ alterū de altero pdicat: tenet in pdicatis per
se tā in pmo q̄ scdo mō. ¶ Dicit q lz non adducat nisi p Solo
superiorib⁹ in recta linea vt patet in exēplis Arist. tñ fm
veritatem tenet secundo modo perseitatis: q: omnis p/
pria passio superioris est per se passio inferioris: sicut risi
bilitas est per se passio soz. quia propria passio hominis.
¶ Secūda dif. q: cum cōicabilitas sit passio nature speci 2° dif.
fice tunc pdicabitur de idiuiduo sub natura specifica cō/
tento. ¶ Dicit aūt q nō est passio hois vt hō: sed put na Solo.
tura specifica quelibet est ab hecceitatibus precisa: et vt
sic est cōmunis: 7 ista cōitas est nomen secunde intētiōis

Dif. sicut vniuersalitas. ¶ Sed remanet dif. q2 si in p̄dicatis
per accidens licet procedere ab inferiori ad superi9 affir-
mādo sicut dicit scd̄a regula: cū scd̄e intētiōes pertineāt
ad accidētalia tūc sicut sor. est idiuiduū ⁊ hō ē idiuiduū.
Solo ¶ Dicit aūt ꝙ nulla istaꝝ regulaꝝ est itelligēda in scd̄is
intētionib9 que sunt respectus ꝯsequētes ⁊ ꝯuenientes īfe-
rioribus ⁊ superioribus vt ab inuicem distinguuntur.

7us pas. Septimus passus est: ꝙ diuer

sorꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ diuerse sunt spēs
Cōtra ⁊ differētie. c°. eo. ¶ Sed ꝯtra hanc regulaꝫ instat̄ ꝗdru-
p̄ plicirer. Primo q2 aial ⁊ planta sunt diuersa genera ⁊ nō
subalternatim posita: ⁊ tn̄ habēt eādem differētiā. s. aia-
2° tum. ¶ Scd̄o q2 corpus ⁊ sp̄us sunt diuersa genera non
subalternatim posita: ⁊ tamē rationalis differentia ꝯue-
nit corpori ⁊ spiritui: cum cōstituat hominem ⁊ etiaꝫ spi-
3° ritum: cuꝫ angelus sit ratiōalis sicut homo. ¶ Tertio q2
dicūt aliqui ꝙ relatio similitudinis vt cōparatur ad fun-
damenta trāsit vt sit species qualitatis: ⁊ comparata ad
oppositum manet vt sit species relationis: que sunt gene-
4° ra disperata. ¶ Quarto q2 eadem numero calefactio est
in genere actiōis vt denominat agens: ⁊ in p̄dicamento
passionis vt denominat patiens: ⁊ per ꝯsequens spēs ea-
Rn̄r ad p̄m dem. ¶ Ad p̄mū dicitur ꝙ hic nō loquitur de differētijs
cōstitutiuis sed de diuisiuis: q2 constat ꝙ omnia gn̄a sub
corpore cōtenta participant illā differētiaꝫ que est corpo-
ris cōstitutiua. Et iteꝝ differentia cōstitutiua nunꝙ̄ est
generis subalterni vt genus: sed put est species subalter-
Ad 2m na. ¶ Ad scd̄m ꝙ ista differētia rōnalis vt sumit̄ put est
hominis constitutiua nunꝙ̄ nisi hominis est differētia:
⁊ per cōsequens corporis: vt fuit ostensum in sophiste: et
cum attribuit̄ rationale angelo: tunc accipitur rōnale p
potētia ⁊ nō pro differentia qua circūloquimur aīe essen-
Ad 3m tiam. ¶ Ad tertiuꝫ ꝙ si respectus similitudinis vt cōpa-
ratur ad fundamētū est species qualitatis: ⁊ vt ad oppo-
situm relatiōis: tunc erūt due spēs ⁊ non vna sm̄ istā du-
plicem cōparationē: ⁊ sm̄ quālibet habet aliud genus: et
per ꝯsequens aliā differētiam que cōstituit aliam spēm.
Ad 4m ¶ Ad quartū ꝙ si talis calefactio sꝫ duplicē istā denoīa-
tionē est in duplici p̄dicamento: sm̄ quālibet habebit dif-
finitionē p̄priaꝫ in illo: ⁊ sm̄ quālibet diffinitionē distin-
Dif ctā spēm. ¶ Sꝫ oritur dif. quare nō pōt eē eadē spēs sꝫ aliā
Solo. ⁊ aliā rōnē diuersoꝝ geneꝝ. ¶ Dicit̄ aūt ꝙ si accipiat̄ rō
pro figmēto aīe nr̄e. i. p cōparatiōe itellectus: illa nō fac̄
ad eē in genere. Si vō p diffōne: tūc cū spēs sit diffinitū:
2° dif. multiplicata diffinitione multiplicabit̄ ⁊ diffinitū. ¶ Se-
cūda dif. Cū in transcēdentibus eadem res possit conti-
neri sub cōi absoluto ⁊ respectiuo: vt ponūt de dependē-
tia creature absolute ad deum ⁊ suo fundamēto: quare
Solo nō ita bene idem in diuersis generib9 eē pōt. ¶ Dicit̄ au-
tē ꝙ quecūꝙ̄ differūt genere differūt essentialr̄: cū distin-
cta genera dicāt distinctas essentias: nō sic aūt que diffe-
rūt disperatis trāscēdentib9 cōibus: vt alibi patebit.

8us pas. Octauus passus est: ꝙ eorum

que sm̄ nullā cōplexionē dicunt̄ singulū eoꝝ. aut substan-
tiā significat: aut qualitatē: aut quātitateꝫ: aut ad aliqd:
aut vbi: aut quādo: aut situs: aut habere: aut facere: aut
pati. c°. eo. Et oia ista per exēpla demōstrās dicit ꝙ sub-
stantia est vt equus: quātitas vt bicubitū: qualitas vt al-
bū: ad aliqd vt duplū: vbi vō vt in loco: qn̄ vt heri: situs
vt sedere: habere vt coloratū eē: facere vt secare: pati vt
Dif. secari. ¶ Sꝫ oritur dif. si esse decē predicamenta sicut hic
Solo sunt ab Aristo. enumerata est per se notum. ¶ Dicūt ali-
qui ꝙ sic q2 nusꝙ̄ inuenit̄ istud ab Aristo. pbatū sꝫ semp
suppositū: ⁊ ipse nō supponebat nisi per se nota. Istud ta-
mē non video q2 termini sunt euidētiores in oī ppōne p
se nota cuꝫ ex illis cōplexio cognoscat̄: ⁊ tamē tota die cō-
2° dif. tendimus de qditatib9 multoꝝ p̄dicamētoꝝ. ¶ Secūda
Solo dif. si esse decem predicamenta est demōstrabile. ¶ Di-
citur autē sm̄ Auicē. ꝙ nulla ratiōe fuit pbatum decē eē
predicamenta sicut Aristo. supposuit. Si autē fuisset pos-
sibilis demonstratio. mirum est ꝙ ipse ad hoc non insu-
dauerit vel laborauerit cū isto sublato fundamento ma-
gna pars eius doctrine auferat̄. ¶ Tertia dif. est. si sunt 3° dif.
ponēda ista decē p̄dicamēta. ¶ Dicit̄ ꝙ sicut ipse docu- Solo
it: circa talia est loquēdū vt plures ⁊ sentiendū vt pauci.
Et iō cū oēs hodie supponāt decē p̄dicamēta eē: ipsa nō
sunt negāda: ⁊ tūc habet̄ sola fides p auctoritate: ⁊ istud
redigit̄ in obsequiū christi: q2 si intellectui Ari. se gratis
subiugauerūt tot sollertes vt ꝯsentirēt in his vel illō qō
nulla rōne pbatū est sm̄ Auicē. multomagis est subijciē-
dus itellectus iugo christi cui p3 oia reuelauit. ¶ Quar-
ta dif. est: quot p̄dicamēta pūt euidēter ostēdi. ¶ Dicit̄ 4° dif.
ꝙ ꝗtuor vt p̄ma facie videt̄. s. suba: quātitas: qualitas: ⁊ Solo
relatio: cū ⁊ omne qō dicit̄. aut dicit̄ sm̄ qd: aut sm̄ ꝗle:
aut sm̄ quātum: aut ad aliud. Omnia eni sex sequentia
dicūt formas respectiuas: sicut patet in diffōnib9 que ad
aliqd semper de eis dant̄. Et ideo diffinitio data de p̄-
dicamēto relatiōis posset oib9 ꝯuenire. Et si ꝗtitas po-
neret̄ forma respectiua nō eēnt forsitā nisi tria. ¶ Intelli- Nom
gēdū tn̄ est ꝙ sequēdo dicta cōia numerus iste p̄dicamē-
toꝝ pōt sic deduci: q2 ens primo diuiditur in subaꝫ ⁊ ac- Sufficientia
cidēs. ⁊ sic habet̄ primū predicamētuꝫ in prima parte: ac- predicamētoꝝ
cidēs autē diuiditur in absolutū ⁊ respectiuum. Si abso-
lutū: aut dicitur in quale: ⁊ sic est qualitas: aut in quātū:
⁊ sic est quantitas. Si respectiuū: aut dicit respectū itrin-
secus aduenientē: ⁊ sic est relatio: aut extrinsecus adue-
nientē: ⁊ tunc pertinet ad causalitateꝫ: aut ad mensurā:
aut ad ordinem. Si causalitatem: aut actiuam: ⁊ sic est
actio: vel passiuam: ⁊ sic est passio. Si ad mensuraꝫ: aut
quantitatis permanentis: ⁊ sic est vbi: aut successiue: et
sic est quando. Si autem ad ordinem: aut ad ordinē par-
tium: ⁊ sic est situs: aut totius: ⁊ sic est habitus.

Nonus passus est: ꝙ substātia 9us pas.

est que p̄prie ⁊ p̄ncipalr̄ ⁊ maxie dicit̄: que neꝙ̄ de subie-
cto dī neꝙ̄ in subiecto ē: vt aliqs hō. ca° scd̄o. Et hic itē-
dit diffinire p̄mā subaꝫ que est idiuidua: vt pꝫ p ei9 exē-
plū: que sm̄ ip̄m p̄prie ⁊ p̄ncipalr̄ ⁊ maxie dī suba. Et ad-
iūgit ꝙ scd̄e sube dicunt̄ spēs in qb9 ille que dicunt̄ p̄nci-
palr̄ sube insunt ⁊ eaꝝ spērū genera. Et istud inesse ē in-
telligēdū sicut ps subiectiua ꝯtinet̄ in suo toto. ¶ Sꝫ cō- Contra
tra hāc descriptionē p̄me substātie istat̄ quadrupliciter.
Primo q2 superiora sm̄ nām sunt p̄ora iferiorib9: vt in p̄
primo libro fuit ostēsuꝫ: sed suba que est gen9 gn̄alissimū
est in p̄dicamēto sube suprema: ergo ipsa est p̄ma. ¶ Se- 2°
cūdo q2 illud qō ꝯuenit alicui p̄prie ꝯuenit illi soli: alio-
quin si nō ꝯuenit soli ꝯuenit cōiter: nō cōuenit aūt soli in-
diuiduo eē subam. Aliogn genera ⁊ spēs nō essent in tali
predicamēto: ergo idiuidua nō sunt p̄prie suba. ¶ Ter- 3°
tio q2 mensura est principalior mensurato: genus autem
substantie est mensura omnium que sunt in illo genere:
⁊ ideo ipsuꝫ videtur principalius substantia. ¶ Quarto 4°
quia illud est magis tale qō est tale per essentiaꝫ ꝗ̄ illud
qō est tale per participationeꝫ. Sicut autē participatiōe
spēi plures hoies sunt vnus hō vt patuit: ita participa-
tiōe substātie: que est p̄dicamētuꝫ: plures substantie sunt
vna substātia: ⁊ sic illa est maxime substātia. ¶ Ad p̄muꝫ Rn̄r ad p̄m
dicitur ꝙ lꝫ superiora sint priora in īferendo: q2 ab eis nō
cōuertitur subsistendi consequētia: tamen inferiora sunt
priora in essendo. ¶ Istud tn̄ nō valet q2 in inferiori repu- Obijcitur.
gnat eē sine superiori: ⁊ tn̄ nō supiori vt tale sine hoc infe-
riori ⁊ alio ⁊ sic de alijs. Ideo videt̄ esse dicēdū ꝙ substā- Rn̄io ꝓpa.
tia pōt dupliciter accipi: aut put dicit̄ a substādo: ⁊ sic su-
periora prius substāt sicut p̄us sunt ⁊ prius eis diffinitio
ꝯuenit entis per se. Aut put substātia dicit̄ a subsistendo
per modū suppositi: ⁊ sic indiuidua prius subsistūt: q2 ra-
tio suppositi primo ꝯuenit indiuiduo: ⁊ cōia non nisi per
indiuidua supponant̄. ¶ Ad scd̄m ꝙ esse substantiaꝫ a Ad 2m
subsistendo ita p̄prie ꝯuenit indiuiduo vt nulli alteri p̄-
ter ip̄m: cum idiuiduū solū substantie sit suppositalr̄ sub-
sistens: superiora aūt nō nisi in eo supponant̄. ¶ Ad ter- Ad 3m
tium ꝙ ipsum est substātia p̄ncipalr̄ a substando sm̄ rō-
nem diffinitiuam substantie que est genus: non put sub-
stantia accipitur pro supposito. ¶ Ad quartum ꝙ illa vi- Ad 4m
det̄ maxime substātia suo modo: hic aūt accipit̄ substā-

tia pro supposito: sicut antiqui in fide nostra loquentes
concesserūt in diuinis esse tres substātias ⁊ vnā essētiaꝫ: vt
Dif. pꝫ in pmo sniaꝝ. ¶ Sed oritur dif. qd facit ad suū ꝓpositū
hic diffinire substātiam que est suppositū cū intēdat hic
Solo negociari circa subam que est pdicamētū. ¶ Dicit autē
2a dif. ꝙ circa vtrūqꝫ versat suum intētū. ¶ Secūda dif. quia
qualem ordinem habent aliqua in essendo talem ordinē
vident hic in subsistēdo: ⁊ iō si supiora sūt in eēndo prio-
Solo ra vident eē talia in subsistēdo. ¶ Dicit aūt ꝙ eū eē sup
posit ale sit incōicabile qualē ordinē habēt i essendo incōi
cabilia talem ordinē habēt in subsistēdo. Indiuidua aūt
pmo sunt incōicabilia ⁊ per ea illa que reperiunt in eis.

10a pas. **Decimus passus est: ꝙ eoꝝ q̄**

sunt in subiecto: in pluribꝰ qdem: nec nomē nec rō predi-
cat de subiecto. In aliqbꝰ aūt nihil nomē ꝓhibet pdicari
de subiecto: rōnē vo impossibile est. caꝰ. co. Et ponit exē-
pluꝫ de albo qd dicit de subiecto in quo est: rō vo eiꝰ nū-
Contra q̄. ¶ Sed cōtra hūc passuꝫ instat dupl'r. Primo q: de q̄
p cūqꝫ dicit aliqd diffinitū dicit ⁊ diffinitio: per locū diffini
tionis ⁊ diffiniti: ⁊ ideo si albū dicit de aliquo subiecto i-
2o possibile est ꝙ diffinitio eius de eo nō dicat. ¶ Scdo q:
sicut albedo est color disgregatiuus visus diffinitiue: ita
albū est coloratū colore disgregatiuo visus: ⁊ tn̄ de quoli
Rndetur. bet de quo dicitur albedo dicit ⁊ ista ratio. ¶ Dicit aūt
ꝙ non pōt negari quin eo mō quo albedo dicit denomi-
natiue de subiecto quin rō eius denoiatiue sumpta dicat
de ipso. Et ideo hic accipit pro rōne albi ipsam albedi-
nem in abstracto que dicit rō albi: q: est ipsius cā forma-
Dif. lis. ¶ Sed orit diffi. si iste effectus formalis differt a sua
Solo causa. ¶ Dicit autē ꝙ non capit rō ꝙ idem sit causa sui
ipsius. ⁊ ideo cum effectus albedinis formalis sit album
oportet vt albū ab albedine realiter distinguatur sicut ef
2a dif. fectus a sua causa. ¶ Secūda dif. qd addit album ad al-
Solo bedineꝫ: vt per illud ab eo realr distinguat. ¶ Dicit au
tem ꝙ sicut albedo dicit formā per se sumptaꝫ ita album
dicit subiectum vt tali forma informatū: ⁊ ideo albuꝫ ad
Nom albedinem addit talem informationē. ¶ Intelligendum
tamē ꝙ istud ⁊ quolibet aliud cōcretum includit in se q̄-
tuoꝝ. s. formā: ⁊ subiectū: ⁊ respectū inherētie forme ad sub
iectū: ⁊ respectū receptiōis subiecti ad accñs: q: sine aliq̄
istoꝝ nullū subiectū pōt intelligi informatum esse.

11a pas. **Undecimꝰ passus ē: ꝙ oīa alia**

aut de substātijs pncipalibus. i. primis dicunt: aut in eis
sunt: nō ergo: ait: existētibꝰ primis substātijs ipossibile ē
eē aliquid alioꝝ. cꝰ. co. Et ꝙ oīa que sunt: aut sint in pri-
mis substātijs. aut de eis dicant: ipse ꝓbat duplici exem
plo. Primū est ꝙ si aīal dicit de hoie: ergo de aliquo ho-
mine. Scōm est ꝙ si color est in corpore. ergo in aliq̄ cor-
Contra pore. ¶ Sed ꝯtra hāc cōclusionē quā hic infert Ari. s. nō
p existentibꝰ pmis substātijs ⁊c. instat quadrupl'r. Pmo q:
ipse arguit ab inferioribꝰ ad suū superius negādo: cuꝫ tn̄
a parte subiectiua locus non teneat negatiue: cū ad abla
tionē indiuiduoꝝ infert ablationē omniuꝫ vniuersaliū.
2o ¶ Secūdo q: istā ꝯsequētiam ipse hic ꝓbās arguit a su-
periori ad inferius affirmādo: vbi ponitur fallacia cōse-
quentis sicut in precedēti: pro eo ꝙ locus a toto vniuer-
sali non tenet nisi destructiue. Dicit enim ꝙ si aīal dicit
de hoie: ergo de aliquo hoie: ⁊ si color est in corpore. ergo
3o in aliquo corpore. ¶ Tertio q: cum superiora vt patuit
sint priora iferioribꝰ: pro illo priori quo ꝯueniūt vniuer-
salia ipsa singularia: non est incōueniens si non existenti
4o bus primis substantijs illa existūt sicut ꝑexistūt. ¶ Quar
to q: hic vt patuit accipit primaꝫ substantiam pro suppo
sito substantiali: ⁊ tamē constat ꝙ non existente supposi-
to possunt aliqua alia remanere: sicut in morte hominis
ipse homo desinit esse suppositum: ⁊ tamen remanet ani
Rñr ad pm ma ⁊ materia nō suppositata. ¶ Ad primū dicit ꝙ lꝫ ad
ablationeꝫ vnius indiuidui nō auferatur vniuersale: ta-
mē bene ad ablationē oium indiuiduoꝝ: non per locuꝫ a
parte subiectiua: sed per locū a parte in quātitate: ⁊ ita i
fert ꝙ nō existētibus oībus idiuiduis omnia alia aufe-

runtur. ¶ Ad scdꝫ ꝙ lꝫ a superiori non liceat arguere ad Ad 2m
indiuiduū signatū: vt si color est in corpore. ergo in hoc
corpore. tamē bene ad indiuiduū vagum: quale est ali-
quod corpus: q: ea que cōueniunt superioribus quo ad
actus: cōueniunt ratiōe alicuius inferioris. ¶ Ad terciū Ad 3m
ꝙ non intēdit istam cōclusionem inferre quātum ad or-
dinem nature quo superiora ꝓueniūt: sed quo ad ordi
nem durationis quo superiora sine inferioribꝰ nō sunt. i.
nō existunt. ¶ Ad quartū ꝙ Aristo. nō distinguit hic in- Ad 4m
ter indiuiduū substātie ⁊ suppositum quantuꝫ spectabat
ad propositū. s. destructio primis substātijs. i. indiuiduis
quibuscunqꝫ: in ista tamē illatione intēdit per primā sub
stantiam indiuiduum quodlibet substantie: siue sit sup-
positum: siue non proprie loquendo: q: est ibi prima sub-
stantia: suppositū: particulare: indiuiduum ⁊ persona.

Duodecimus passus est: ꝙ se- 12a pas.

cūdarum substantiarum magis est substantia species q̄
genus: ꝓpinquior enim est pme substātie. caꝰ. co. Et istō
declarat ibidē dicens. Siqs enim assignet pmam subaꝫ
quid est euidētius ⁊ conuenientius assignabit. i. rñdebit
spēm proferens q̄ genus vt hoiem q̄ animal. Ex qbus
dictis accipiuntur quatuor philosophica documenta.
¶ Primum est ꝙ quanto aliqua sunt superiora minus p m docum
sunt substātialia: q: dicit ꝙ magis ē substātia spēs q̄ ge-
nus: eo ꝙ inferior est ifimis ꝓpinquior. ¶ Scōm do. est ꝙ 2m dom
quādo aliquid cōuenit alicui summe: illō ꝯuenit magis
illis que plus illi summo appropinquāt: vt si homo est ꝑ-
fectissimū animal: illud aīal qd homini ꝓpinquius est: est
perfectiꝰ nō ꝓpinqtate locali sed formali. Et ideo hic ꝓ-
bat spēs eē magis subas: q: sunt ꝓpinquiores pmis substā
tijs que sunt maxie tales. ¶ Tertiū do. ꝙ notiora sūt no- 3m dom
bis inferiora de idiuiduis pdicari q̄ supiora. i. ꝙ si que-
rat qd est sor. cōuenientiꝰ rñdet hō q̄ animal: q: dicit ꝙ
euidētius assignat spēs cum querit qd de prima suba q̄
genus. ¶ Quartū do. ꝙ magis ꝯueniens est pdicatio mi 4m dom
nus cōis: q: dicit ꝙ cōuenientius assignat spēs de indiui-
duo q̄ genus. ¶ Sꝫ orit dif. q: si superiora sūt minꝰ sube Dif.
tunc ipsa substātia que est supma erit minima substātia.
¶ Dicit aūt ꝙ hic loquitur Arist. de suba: put dicit a sub Solo
sistendo: ⁊ sic substātia que est suprema erit minime sub-
stātia. i. minime subsistit: ⁊ sic pme substātie: q: oibꝰ alijs
subsistunt sunt maxie substātie nō ꝙ plus ꝯueniat eis ra
tio generis substātie que est ens per se: sꝫ q: principaliter
subsistunt substantie. ¶ Secūda dif. est q: si spēs est ma- 2a dif.
gis substātia q̄ genus cū vtrūqꝫ includatur in idiuiduo:
ipsum erit magis ⁊ minus substantia fm vtrūqꝫ existēs
substantia. ¶ Dicit autē ꝙ ratio substantie nō geminat Solo
in inferioribus vt indiuiduū sit bis substantia aut speci-
es: sed vna ratio substantie est in superiori magis in de-
terminata ⁊ in inferiori plus determiata ⁊ pluribus sup-
posita. Et ideo fm istum modum dicitur magis substā-
tia. ¶ Tertia dif. q: citius cognoscimus de vnoquoqꝫ in 3a dif.
quo genere sit q̄ in qua specie: ⁊ tamen hic dicit inferio-
ra esse euidentiora de prima substantia. ¶ Dicitur au- Solo
teꝫ ꝙ non videtur hic intendere ꝙ superiora sint minus
nota: sed ꝙ euidentius cognoscit hunc hominem qui no
uit ipsum esse hoiem q̄ animal: pro eo ꝙ perfectius no-
uit qui nouit rōnem propriam q̄ cōem. ¶ Quarta diffi. 4a dif.
quare dicimus conuenientius assignari speciem de idiui-
duo q̄ genus. ¶ Dicitur autē q: magis ꝓprie. vnū hꝫ ꝙ Solo
noticia q̄to magis ꝓpria tanto ꝯuenientior est iudicāda.

Tertiusdecimus passus est: ꝙ 13a pas.

ipsaruꝫ spērum quecūqꝫ non sunt genera: nihil magis al
terū altero substantia est: nihil enim: ait: familiarius as-
signabis de aliquo hoie hoieꝫ assignādo q̄ de aliq̄ equo
equū. cꝰ. co. Et adiungit sic de primis substātijs loquēs:
simil'r autē ⁊ pncipalium substantiaꝝ nihil magis alterū
altero substantia est sicut aliquis hō q̄ aliquis bos. Ex
quibus dictis accipiunt q̄tuor phica documēta. ¶ Pri- p m dom
mū est ꝙ vnū idiuiduū vnius spēi nō est magis substātia
q̄ indiuiduuꝫ alteriꝰ: q: ostendens ꝙ vna prima substā-

tia nõ est magis q̃ alia exemplificat de aliquo hoie z bone. 2m docu ¶ Secdm docu q species vna specialissima non est magis suba q̃ alia: q2 illud probat pro eo q non assignatur familiarius .i. ppinquius equus de aliq̃ equo q̃ homo de aliquo homine. 3m docu ¶ Tertiuz do. q vna spẽs subalterna est magis substãtia q̃ alia: q2 ostendẽs q vna species non est magis substãtia q̃ alia adiungit de illis spẽbus que nõ sunt genera qõ frustra apponeret si in spẽb9 subalternis idem esset. 4m docu ¶ Quartum docu q lz in subalternis suboꝛdinatis adinuicẽ vna species sit magis substantia q̃ alia: nõ tamẽ in desperatis eque distantibus a sua prima substãtia: sicut forte aial z planta: q2 magis eẽ substãtiam hic pꝛobat per maiorem ppinquitatez ad individua. Dif. ¶ Sed oritur dif. q2 perfectio in inferiori videtur arguere perfectionẽ in superiori: sicut perfectioꝛ albedo videẽ inferre perfectioꝛem coloꝛez. z ideo perfectius animal est perfectiua substantia: z ideo cum vna species sit alia perfectioꝛ in genere substãtie: videtur etiam magis z perfectius participare substantiam. Et tunc eadez Solo ratione indiuidua speciei perfectioꝛis. ¶ Dicit autez q nulli dubiũ est quin vna spẽs sit perfectioꝛ z nobilioꝛ substãtia z natura q̃ alia. z hoc nõ intẽdit hic negare: sed q non magis substat eis que sunt in ea si est eque distãs a pꝛima substãtia: non eñi loquitur hic de magis z minus fm perfectionem: sed fm hoc qõ est alijs substare.

14 pas.
Quartusdecimus passus ẽ: q

cõmune est omni substantie in subiecto nõ eẽ: z istud ostẽdit tam in pꝛima q̃ secunda substantia que lz dicatur de subiecto: nõ tamen est in subiecto sicut accidẽs est in subiecto. caplo eodẽ. Et adiungit q non est istud ppꝛiũ substantie: scilicet in subiecto nõ esse: q2 conuenit differẽtie Contra que dicitur de subiecto z nõ est in subiecto. ¶ Sed cõtra p hunc passum instatur quadrupliciter. ¶ Pꝛimo q2 forma substantialis est in materia sicut in pꝛopꝛio subiecto: 2o z tamẽ ipsa forma est substantia. ¶ Secundo q2 cum diuiditur corpus per animatum z inanimatum: animatũ est cum corpoꝛe sicut cum subiecto. vtpote anima vegeta 3o tiua a qua sumitur ista differẽtia. ¶ Tertio q2 differentia substantie videtur eẽ de genere substãtie: z ideo frustra dicitur q nõ est intelligendum esse ppꝛium substan 4o tie. s. in subiecto non eẽ q2 conuenit etiam dr̃ie. ¶ Quarto q2 istud qõ est in subiecto non esse: nõ soluz videẽ cõmune omni substantie: sed etiam pꝛopꝛiuz: q2 quicquid est aut est substantia aut accidens: z ideo cum accidenti repugnet in subiecto non esse fm naturaz. ergo soli sub R̃sio ad pm stantie conuenit istud. ¶ Ad pꝛimuz q Aristo. non accipit hic subiectum pro quocũq3 formali susceptiuo: sed p composito vltimate specificato in genere substantie. z fz istum modum ponit alibi generationem fieri de nõ subiecto in subiectum: z coꝛruptionẽ de subiecto ad nõ sub Ad 2m iectum. ¶ Ad secũdum q illud coꝛpus non est subiectuz isto modo acceptum. z vlterius talia non sunt in genere substantie directe. s. differentie: sed tñ per reductionez. Ad 3m ¶ Ad tertium q lz differẽtia substantie reducatur ad genus substãtie: tamẽ ipsa nõ est substantia eo mõ quo hic accipitur substãtia: q2 cuz substãtia diuidatur in mãm z formam z cõpositum: dicit hic Boetius q relictis extre Ad 4m mis de medio est agẽdum. ¶ Ad quartuz q accipiendo substãtiam isto modo iam dicto: put etiam diuidiẽ contra differẽtiam hic ab Arist. nõ est ppꝛium substantie: q2 conuenit etiam differẽtie: sed put substãtia diuidiẽ contra accidẽs sic est ppꝛiũ ei nõ esse hoc modo in subiecto. No ¶ Intelligẽdũ est q in eodẽ pꝛocessu remouens dubium de partibus substãtie que videntur esse in toto sicut in subiecto sic dicit: nõ vos zturbẽt substãtiarũ partes que ita sunt in toto coꝛpoꝛe quasi in subiecto ne foꝛte: inquit: cogamur nõ eas esse substantias cõfiteri: nõ eñi: ait in subiecto eẽ dicuntur que tanq̃ partes insunt in aliquo.

15 pas.
Decimusquintus passus ẽ: q

omnis substãtia videẽ hoc aliquid significare z in pmis substantijs qdem indubitabile z verũ est: qm hoc aliquid significat: indiuiduũ enim est quo vnũ numero significatur. co eo. Et adiũgit imediate q in secundis substãtijs videẽ similr sub appellationis figura hoc aliquid significare quãdo qs dixerit hoiem aut aial: nõ tñ: inqt: veruz est: sed magis q̃le qd significat. i. aliqd cõe. Et iterũ hoc declarãs dicit nec vnũ est qõ subz est. i. significatũ: quemadmodũ pme sube sed de pluribꝰ hõ dicit z aial: nõ autez simplr quale qd significat quẽadmodũ albedo: nihil eniz aliud albũ significat q̃ qualitatẽ: genus autẽ z spẽs circa subam qualitatẽ determinãt: quale eniz quãdã substantiã significant: plus eñi in genere q̃ in specie determiatio fit: dicẽs eñi animal plus cõplectiẽ q̃ hoiem. hec omnia in textu illo. ¶ Sed oriẽ dif. qd intẽdit hic Arist. per hoc Dif. aliqd cum dicit q pꝛima substãtia significat hoc aliquid. ¶ Dicit aũt q per hoc aliqd non videẽ hic intẽdere so Solo lã rõnem indiuidui: q2 nulli dubiũ est quin suba pma sit indiuidua z q secũda nõ est neq3 videẽ idiuidua. Et cõfirmaẽ q2 ipse pbat q albũ non significat hoc aliqd: q2 significat qualitatẽ: z tñ zstat q indiuidua multa qualita 2 dif. tez significãt. ¶ Secunda dif. qd vltra indiuiduũ intẽdit Solo per hoc aliqd? ¶ Dicit autẽ q nõ videẽ intẽdere hic nisi suppositũ: q2 istud videẽ zuenire solis indiuiduis substãtie que dicunẽ pme substãtie z nihil aliud vt distinguũ 3 dif. tur ab indiuiduis accñtium. ¶ Tertia dif. qd addit sup Solo positũ vltra rõnem indiuidui? ¶ Dicit aũt q idiuiduũ est incõmunicabile ad partẽ subiectiuã: z tñ nõ repugnat ei esse cõmunicabile ad subiectuz: sicut hec albedo cõmunicat suũ esse subiecto cum dat ei esse album. Suppositũ autem habet istam duplicem incõmunicabilitatẽ vt ipz non solum non possit cõmunicari indiuiduis: verũetiaz nec subiectis: z ideo sola indiuidua substantie sunt sup 4 dif. posita: q2 non sunt nata cõmunicari aliquo mõ. ¶ Quarta dif. q2 si omne indiuiduum substantie est hoc aliquid z suppositum tunc anima intellectiua z coꝛpus moꝛtuuz Solo erunt hoc aliquid: cũ tamẽ non sint supposita. ¶ Dicitur autem q nõ sunt indiuidua substãtie totalia z per se subsistentia: z ideo non sunt simpliciter substãtie nec partes substantie: z ideo non sunt supposita: q2 oĩa ista sunt cõ[mu]cabilia entitati compositi sicut pꝛincipium intrinsecũ cõ 5 dif. municat suum esse pꝛincipiato. ¶ Sz remanet qnta diffi. Solo quid intẽdit hic per quale quid. ¶ Dicitur autẽ q oẽ illud qõ est cõmunicabile aliquo dictoꝛum modoꝛuz: quia omne tale nõ est suppositum qõ est hoc aliquid qõ distin 6 dif. guitur contra quale quid. ¶ Sexta dif. est quare dicit q in secundis substantijs videtur sub appellationis figu Solo ra hoc aliquid signare? ¶ Dicitur q fm modum significandi homo vel aial videnẽ esse nomina suppositoꝛuz si 7 dif. cut hic homo. ¶ Septima dif. quare diẽ q genera z spe cies circa substantiã. s. pꝛimã qualitatẽ quandã determi Solo nãt? ¶ Dicitur aũt q genus z species nõ pꝛedicantur in abstracto vt patuit imo in quadaz concretione designante eoꝝ cõmunicationem: ideo per modũ qualis hoc mõ. 8 dif. ¶ Octaua diffi. quare dicit q in genere plus q̃ in specie Solo sit determinatio? ¶ Dicit aũt q loqtur de ista determinatione que diciẽ quale qd: q2 significat plus: sicut eñi genus est magis cõicabile ita magis est quale quid.

Decimussextꝰ passus ẽ: q inest 16 pas.

substãtijs nihil eẽ zriũ illis: z exẽplificat tã de pma q̃ secũda suba. co eo. Et adiũgit q istud nõ est ppꝛiũ substãtie cũ zueniat quãtitati vt bicubito nihil est zriũ aut denario. nisi foꝛte aliqs dicat multa paucis eẽ zria: z tñ diẽ Contra q ista zria nõ sũt. ¶ Sz z hũc passum instaẽ quadruplr. p Pꝛimo q2 actꝰ z potẽtia sunt zrie opposita z talia inueniũ 2o tur pmo in genere sube. ¶ Scdo q2 idẽ z diuersum sunt zria imediata circa totũ ens: z iõ cũ rõ entis pncipalr saluet in substãtia ibi erit talis zrietas que est entis passio 3o disiũcta. ¶ Tertio q2 genus qõlibet diuidiẽ per differen tias zrias cuz sint opposite z vtraq3 positiua vt patuit su 4o pꝛa. ¶ Quarto q2 foꝛme substãtiales elementoꝛum videntur eẽ cõtrarie: cũ oĩs trãsmutatio inter positiuos terminos sit inter zria que in eodem susceptibili vicissim insunt. Et zfirmaẽ q2 generatio fit semp in zrijs: z omnis R̃sio ad pm mixtio ex zrijs. ¶ Ad pmũ uideo q talis zrarietas ne

gari nõ potest: nec per cõsequens illa de secũda instãtia: nec de tertia: ⁊ per idem ad quartũ. Ex iõ nõ videt hic negasse Ari. ɔtrietatẽ verã circa subam: sꝫ tñ illaꝫ que est inter extrema que adinuicẽ pmiscent in successiua gene ratiõe ⁊ corruptiõe: qualis est in ɋlitatib⁹: q2 ois talis ɔ-trietas arguit magis ⁊ min⁹ qḋ hic itẽdit excludẽ a suba.
Dif. ℭ Sꝫ orit dif. quare dicit ꝙ magnũ ⁊ puũ ⁊ multa ⁊ pau-
Solo ca nõ sũt ɔria? ℭ Dicit aũt q2 ɔria absolute nõ sunt com possibilia in habitudie ad quecũqꝫ sicut calidum ⁊ frigidum: in istis autẽ est magnitudo ⁊ paruitas multitudo ⁊ paucitas per respectuꝫ ad diuersa vt infra patebit. ⁊ iõ non negatur hic ɔtrarietas respectiua sed absoluta.

17ᵘˢ pas. **Decimusseptimus passus est:**

ꝙ videt substãtia nõ suscipere magis ⁊ minus. Dico autẽ hoc: inqt: nõ q2 suba non est a suba magis ⁊ min⁹: hoc aũt dictũ est q2 est: sꝫ qꝛ vnaqueqꝫ suba hoc ipsũ qḋ est nõ dicit magis ⁊ minus. vt hõ non est magis aut minus substãtia a seipso vel ab alio quẽadmodũ albũ magis altero albũ ⁊ ipsuꝫ ad se magis ⁊ minus. ca°. co. ℭ Ex quo
1ᵃ ɔclio dicto eliciuntur ꝗtuor philosophice ɔclusiones. Quarũ prima est ꝙ nulla substãtia in seipsa suscipit magis ⁊ minus siue intẽsionẽ ⁊ remissionẽ: q2 dicit ꝙ substãtia hoc ipsũ ꝙ est nõ dicit magis ⁊ minus. intẽsio aũt est sꝫ ma-
2ᵃ ɔclio gis ⁊ remissio sm minus. ℭ Secũda ɔclusio ꝙ substãtia per cõparationẽ ad aliã subam eiusdem speciei nõ suscipit intensionẽ ⁊ remissionẽ: q2 dicit ꝙ vnus hõ nõ est ma-
3ᵃ ɔclio gis vel minus substãtia ꝗ alius. ℭ Tertia ɔclusio ꝙ substantia non generatur successiue: q2 tunc acquireret partem post partẽ donec esset perfecta: ⁊ sic prius eẽt remissa
4ᵃ ɔclio ꝗ itẽsa. ℭ Quarta ɔclusio ꝙ substãtia nõ habet gradus q2 cũ sm tales gradus fiat intẽsio aut remissio tũc eẽt in-
Dif. tensa aut remissa. ℭ Sꝫ orit dif. si in ipsa est magis ⁊ mi
Solo nus sm diuersas spẽs. ℭ Dicit autẽ ꝙ cum vna differẽtia sit semper magis pfecta ꝗ alia essentialr vt supra satis ostẽsum: ideo opꝫ vt inter oẽs spẽs sit magis ⁊ min⁹ sꝫ
2ᵃ dif. earum substãtiales perfectiões ⁊ specificas. ℭ Scḋa dif.
Solo quare magis iter spẽs ꝗ iter idiuidua spẽi vni⁹? ℭ Dicit autẽ ꝙ species habet gradus essentiales etherogeneos et qbus ɔstant eoꝝ diffinitiones: ⁊ sm tales vna est pfectior alia. Indiuidua aũt non possunt infra vnaꝫ spẽm habere gradus nisi homogeneos: cum oia vnius speciei sint vnius rationis: ⁊ tales gradus repugnãt substantie
3ᵃ dif. que sm eos cõsistit in idiuisibili. ℭ Tertia dif. si vna species est magis substantia ꝗ alia sicut est magis perfecta.
Solo ℭ Dicit autẽ ꝙ non videtur q2 tota ratio diffinitiua generis saluat in qualibet specie: ⁊ ideo habet eosdeꝫ gradus ⁊ homogeneos eque: ⁊ sm illos nõ est magis. s. nec
4ᵃ dif. minus in substãtia. ℭ Quarta dif. q2 sicut homo est perfectissimuꝫ aialium ita angelus videt eẽ pfectissima substãtiarum creatarũ que sunt in predicamẽto substãtie: ⁊ tamẽ vna substãtia nõ esset perfectior alia nisi rõnẽ sube
Solo perfectius participaret. ℭ Dicit autẽ ꝙ lꝫ vna substãtia sit perfectior alia: nõ tamẽ inquãtũ est substãtia sed rõne differentiaruꝫ que sunt diuersaꝝ rationũ: q2 oia que sũt in aliquo genere sunt idem in illo ⁊ ideo eqlia: cum ineq-
5ᵃ dif. litas sit opposita relationi fundate super vnum. ℭ Sꝫ remanet quinta dif. quare dicit ꝙ substantia est a substan-
Solo tia sm magis ⁊ minus. ℭ Dicitur autem quia superius comparauit primaꝫ substãtiam ad secundam sm magis ⁊ minus nec hic illud videatur excludere.

18ᵘˢ pas. **Decimusoctau⁹ passus est:** ꝙ

Intellit hec ppꝛietas sm sui mutationem. maxime propriuꝫ sub stãtie esse videt: ꝙ cum sit vnum ⁊ idem numero est cõtrarioruꝫ susceptiuus: ⁊ in alijs: inqt: non habebit quisꝗ ꝙ proferat. i. de quo det instantiã. c°. codẽ. Et contra istud dictuꝫ ipse ibideꝫ inducit duas instantias. Quarũ prima est de oratione que vna ⁊ eadeꝫ manens quãdoqꝫ est vera ⁊ quãdoqꝫ falsa: sicut ista. sor. sedet: ipso sedẽte est vera: ipso surgẽte est falsa. Secũda instantia est de visu. i. de op. vt siquis opinet sor. sedere: op. ipso sedẽte est vera. ⁊ eo surgente est falsa. Dicit aũt Arist. soluens istas instãtias ꝙ ppꝛiuꝫ substãtie est vt sit sm sui mutationẽ susceptibilis cõtrarioꝝ. opinio autẽ ⁊ oratio nõ sm sui mutationẽ suscipiũt talia cõtraria: sed per mutationẽ factam in re extra cũ transit de sessiõe ad
Cõtra 1ᵐ statũ. ℭ Sꝫ ɔtra istũ passuꝫ instat quadrupli. Primo q2 cõmuniter theologi ponũt ꝙ quãtitas est imediatũ susceptiuũ accidẽtiũ sensibiliũ: vnde in diuina eucharistia ponunt spẽs remanẽtes esse in quãtitate sicut in subiecto: ⁊ sic quãtitas in ipsa eucharistia erit susceptibilis contra-
2° riaꝝ qualitatũ. ℭ Secũdo q2 cõiter ponunt pꝛi ꝙ subiectum imediatũ coloꝝ est supficies cui ppꝛiũ est primo loco colorari sm peripateticos. ⁊ ɔstat ꝙ ipsa transit de cõ-
3° trario ad ɔtrariũ: cũ tñ nõ sit suba. ℭ Tertio q2 potẽtiaꝫ itellectiuã nõ ponũt eẽ subaꝫ: ⁊ tñ cõstat ꝙ trãsit eadẽ nu-
4° mero ab vna op. ɔria ad aliã. ℭ Quarto q2 potẽtiã volitiuã ponũt qualitatẽ: ⁊ tñ ɔstat ꝙ trãsit de iustitia ad iniu-
Rñr ad 1ᵐ stitiã. ℭ Ad pᵐ ꝙ qui vult hãc ppꝛietatẽ seruare habet tenere ꝙ qualitates ɔrie imediate iformãt subam sicut quãtitas ipsa: ⁊ ideo illi qui hoc tenẽt in theologia deueniãt
Ad 2ᵐ ab ipsa Aristo. pbia. ℭ Ad scḋꝫ ꝙ opꝫ sm istos exponere istum passum ꝙ albedo ⁊ superficies sunt imediate in eodẽ corpore sicut in subiecto: vnũ tñ accñs denoiat aliũ p-
Ad 3ᵐ pter idẽtitatẽ subiecti ⁊ ordinẽ ipsoꝝ circa illũ. ℭ Ad tertiũ ꝙ alijs videt esse determinatio ista ex vbis Arist. ꝙ potẽtia intellectiua sit suba: quare sic se habet itellect⁹ ad talia ɔria. Et per idẽ de volitiua patet ꝙ nõ sit qualitas.
Dif. ℭ Sꝫ orit dif. q2 in eadẽ albedie fundat siitudo ⁊ dissimi-
tudo ad idẽ successiue. ⁊ in eadẽ quãtitate eqlitas ⁊ ineq-
Solo litas. ℭ Dicit aũt ꝙ intẽtio istius passus est de ɔrijs absolutis nõ respectiuis que simul in eodẽ eẽ possunt p cõparationem ad diuersa. Et ideo superius statiꝫ negauit magnũ ⁊ paruuꝫ multũ ⁊ paucuꝫ eẽ ɔria mõ ꝗ nũc itẽdit.

19ᵘˢ pas. **Decimusnon⁹ passus ẽ:** ꝙ ab

eo qḋ res est vel non est in eo oratio dicit vera aut falsa eẽ: nõ in eo qḋ ipsa captabilis sit ɔrioꝝ. c°. co. Et istõ dictum ipse inducit ad ostẽdendũ ꝙ oratio nõ suscipit contraria nec op. cũ nulla: inqt: passio facta sit i eis. Ex quo
1ᵐ doᵐ dicto eliciunt duo pbica documenta. ℭ Primũ est ꝙ ad veritatẽ ppositionis requirit esse rei: q2 dicit ꝙ ab eo qḋ
2ᵐ res est dicit oratio vera. ℭ Secũduꝫ do. ꝙ ad falsitatem ppõnis sufficit nõ esse rei: q2 dicit ꝙ ab eo qḋ non est res
Contra 1ᵐ dicit oratio falsa. ℭ Sed ɔtra hoc qḋ dicit ꝙ oio non suscipit ɔtraria instatur ꝗdrupliciter. Primo ꝙ trãsitus a ɔtradictorio in contradictorium nõ potest intelligi sine mutatiõe: ⁊ omnis mutatio est de cõtrario in contrariuꝫ ⁊ ipse hic negat orationem ⁊ op. eẽ mutataꝫ sed solam rẽ
2° que trãsit de veritate ad falsitatem aut ecõuerso. ℭ Secũdo q2 cuꝫ veritas sit adequatio rei ad intellectũ ⁊ ecõuerso quãdo pmutatione rei oratio trãsit de veritate ad falsitatem: tunc transit de adequatione ad inequationeꝫ que sunt contraria. ℭ Tertio q2 omnis ppositio vera ha-
3° bet cõformitatem ad suum obiectũ ⁊ omnis falsa diffor-mitatem: ⁊ sic transiens de veritate ad falsitatem transit
4° de cõformitate ad difformitatẽ que sunt ɔria. ℭ Quarto q2 veritas ⁊ falsitas sm se videntur esse contraria: ⁊ ideo non videt intelligibile ꝙ eadem oratio vel opi. transeat de veritate ad falsitatem sine successiua contrariorum su-
Rñdetur sceptione. ℭ Respõdetur ad omnia ista ꝙ non potest negari quin transeũte oratione vel op. ex mutatione rei superius exemplificate de veritate ad falsitatẽ: vel ecõuerso fiat in ea mutatio respectiua cõformitatis ⁊ difformitatis: ⁊ per ɔsequens veritatis ⁊ falsitatis que cõsistũt in hac conformitate ⁊ difformitate: tamẽ nõ est ibi aliq̃ contrarietas absoluta: ⁊ tñ istam solã: vt patuit: Arist. inten-
Dif. dit hic euitare. ℭ Sꝫ orit dif. si ad veritatem ppõnis re-
Solo quiritur entitas terminoꝝ. ℭ Dicit aũt ꝙ sic q2 cũ ens ⁊ verum ɔuertãtur sm pncipia prime philosophie. i. metaphysice de non ente nõ põt formari aliqua veritas simpliciter. ℭ Secũda dif. est si ad veritatem propositionis re-
2ᵃ dif.
Solo quiritur esse terminorum. ℭ Dicit aũt ꝙ sic esse essentie q2 omnis veritas cõpleta dependet eẽntialiter a suis terminis: sicut ois habitudo a suis extremis: termini autẽ id est res: in nullo differunt a suo esse essentie. ℭ Tertia
3ᵃ dif. diffi. si ad veritatem propositionis requiritur termino-

Solo rum existentia. ¶ Dicit aūt ꝙ nō quādo ꝑpositio est sim
pliciter necessaria: q꞉ cū oium terminorū creatorū existē
tia sit ꝯtingens: ⁊ sublato omni ꝯtigente remanet qđ est
necessariū ⁊ per ꝯsequens veritas necessaria sine tali exi/
4° dif. stentia remanebit: vt ꝙ omne totū est maius sua parte:
nō existente toto vel parte. ¶ Quarta dif. si ad veritatez
ꝑpositiōis contingentis requiratur existētia terminorū.
Solo ¶ Dicit autez ꝙ sic: q꞉ nulla pōt esse contingentia nisi in
actuali existentia: cum omnia in potentia sint necessario
compossibilia. Et ideo cōtingens ꝑpositio verificari nō
potest nisi existentibus terminis suis: ⁊ de talibus hic lo
quens Arist. que mutari possunt dicit ꝙ ab eo ꝙ res est
5° dif. vel nō ⁊c. ¶ Sed remanet dif. q꞉ de nō ente pōt formari
vera ꝑpositio: vt cū dicit: ꝙ non ens ꝯdicit enti: ⁊ similr
qđ non est ens est nihil: ⁊ sic non videt ꝙ ad veritatez ꝑ/
Solo positionis reqratur entitas terminorum. ¶ Dicit autez
ꝙ ista nō est veritas simpliciter sed sm quid tñ: sicut ois
veritas formata de hoie mortuo aut de ente prohibito.
6° dif. ¶ Sexta dif. est si ad veritatem ꝑpositionū que formā/
tur de deo requirat existentia terminorū: cum omnes ille
Solo sint necessarie ad intra. ¶ Dicit aūt ꝙ sic: q꞉ omnia que
sunt in deo formaliter sunt necessarie esse ⁊ necessarie exi
7° dif. stere. ¶ Septima dif. cū in creaturis omnia sint contin
gentia quomō possunt ibi formari ꝑpositiōes necessarie
de quibus fuit dictum ꝙ ad veritatez earū non requira
Solo tur existentia terminorū. ¶ Dicit autem ꝙ lz omnia alia
a ꝑma causa sint contingētia quātū ad suum esse existen
8° dif. tie: non tamē quātū ad esse essentie de quo formant in/
cōmutabiles veritates: vt alibi patebit. ¶ Octaua dif. si
ad veritatez ꝑpositionum requiratur existētia habitudi
nū vnius termini ad alium plus ꝙ existentia terminorū.
Solo ¶ Dicit aūt ꝙ in ꝑpositionibus necessarijs circa creata
sicut nō requirit existētia terminorū: ita nec habitudinū.
In cōtingentibꝰ vō sicut requirit existentia terminorum
ita existentia habitudinum: alioquin ista esset vera ho/
mo est asinus vtroqꝫ termino existente.

20° pas. Uigesimus passus ē: ꝙ q̄ntitas

aliud est continuū aliud est discretū. c°. 3°. Et istō aliō
substātiuatur in neutro genere: vt itelligatur alia res est
cōtinua ⁊ alia discreta. aut subintelligit hic aliud. s. genꝰ
subalternū est cōtinuum ⁊ aliud discretū: vel magis ꝑ/
prie: aliud mēbrum diuisiōis est cōtinuū: ⁊ aliud discre/
tū: vt sicut substātia imediate diuiditur per differētias
corporei ⁊ incorporei: sic quātitas diuiditur per differen
tias ꝯtinui ⁊ discreti. Et ista duo mēbra declarās postea
determinat ꝙ quantitas ꝯtinua est cuius partes ad ali/
quez cōem terminū copulant: sicut partes linee ad pun/
ctū ⁊ superficiei ad lineā. Et quātitas discreta est cuiꝰ par/
tes nō terminātur ad aliquem cōem terminū: sicut quqꝫ
⁊ quinqꝫ nō terminantur ad decem sed semp discreta re/
Dif. manent. ¶ Sz orit difficultas si iste differentie quantita
tis. s. ꝯtinuū ⁊ discretū sunt eiꝰ differentie essentiales ⁊ q
Solo aliqrū ditatiue. ¶ Dicūt aūt ꝙ nō sed per ipsas circūloquntur il
Obijcitur. las que sunt qditatiue sicut circa hoiem bipes. ¶ Istud
tamē nō videt valere: q꞉ tūc nulla inueniret differentia
quiditatiua quin de ipsa idez dicat: sicut de corporeo ⁊ i/
Rñsio ꝑpa. corporeo aliqui dicere nō verent. ¶ Ideo videt ꝙ sint q
ditatiue q꞉ ꝯtinuū ⁊ discretū nō inueniunt in quo alio ge/
nere possint poni: nec per quas differētias ista duo gene/
2° dif. ra quātitatis possint cōstitui. ¶ Secūda dif. si ratio con
Solo tinuitatis vt hic accipit est absoluta vel relatiua. ¶ Di/
citur ꝙ nō videt absoluta sed respectiua: q꞉ ois cōtinui/
tas intelligitur ad aliud cū continuū sit alicui ꝯtinuū.
Et ꝯfirmatur q꞉ sicut continua quātitas est: vt hic dici/
tur: cuius partes copulant ad aliquez terminū cōmunē:
ita partium copulatio est ꝯtinuatio ⁊ talis copulatio nō
3° dif. potest ad se concipi. ¶ Tertia difficultas si ratio discre/
Solo tiōis vt hic est sumpta est respectiua vel absoluta. ¶ Di
citur ꝙ non videtur ita pure absoluta sed respectiua: q꞉
omne discretum est ab alio discretum: sicut etiam distin/
ctū. ⁊ ideo sicut distinctio est respectiua ita videtur dis/
cretio ista. Et confirmat quia discretio omnis dicit ali/
quem discretorum sequestrationez vel separationē quo/
rum ratio ad aliud est cōcepta. ¶ Quarta difficultas est 4° dif.
si ex hoc ꝙ iste differentie sunt respectiue potest īferri ꝙ
hoc predicamentū sit respectiuū. ¶ Dicit aūt ꝙ sic sup/ Solo.
posito ꝙ sint in eo qditatiue q꞉ predicamentū absolutū
non potest habere species respectiuas: ⁊ per cōsequens
nec differentias illarū spērum constitutiuas cum oia sint
essentialiter ad se que sunt in absoluto ꝑdicamento.
¶ Ista autem sentētia quadrupliciter cōfirmatur. Pri/ p° ꝯfirma°
mo q꞉ nullum absolutū potest fundari in respectiuo: cū
fundamentum sit absolutius fundato: quātitas autē cō/
tinua fundatur in respectu cū dicitur actio longa est con
tinua: cum actionis ratio vt nūc supponit sit relatiua: ꝙ
autē ipsa sit formaliter cōtinua patet: q꞉ eius partes ter/
minātur ad cōem terminū sicut tēporis. ¶ Secundo q꞉ 2°
omnis forma que per motū acqritur habet in se conti/
nuitatem quātū ad suū fieri: cum habeat partes adiui/
cem continuatas: sed vbi est forma que per motū localē
acquiritur: ergo habet in se cōtinuā quātitatem: cum ta
men vbi sit purus respectus. ¶ Tertio q꞉ albedo diuidi 3°
tur ad diuisionem corporis: aut separata per suam quan
titatem: diuiditur autem simul eius silitudo cum partes
sint similes post diuisionē cuiusqꝫ quibus aliquādo assi/
milabant: ⁊ sic est dare vnū numerum similitudinum: et
tūc non poterit esse absoluta talis quātitas: puta nume/
rus ex quo fundatur in silitudinibus cum talia numera
ta sint respectiua. ¶ Quarto q꞉ sicut numerant quatuor 4°
hoies ita numerātur decem paternitates in genere rela
tionis: sicut illi in substātia. Et ideo denarius fundatus
in illis paternitatibus nō potest esse quid absolutum sed
respectiuum: sm assumptū mediū: nullū autē genus ab
solutum pōt habere aliquā spēm respectiuam. ¶ Sz ori Dif.
tur dif. quō istud predicamētū potest intelligi respectiuū
cū sit cōtra relationē distinctū. ¶ Dicit autē ꝙ in plus se Solo
habet respectus ꝙ relatio: q꞉ sex vltima predicamēta cōi
ter ponunt nūc respectiua: ⁊ tūc isto modo quātitas esset
respectus ⁊ non relatio. Quia tamen cōmuniter ponunt
omnes istud predicamentum absolutum ⁊ nō imerito iō
loquēdū est vt plures. Et alibi ꝑfundiꝰ ē hoc inuestigādū.

Uigesimusprimus passus ē: ꝙ 21° pas.

quantitas discreta est vt numerus vel oratio. ca°. eo. Et
probat primo ꝙ numerus sit quātitas discreta q꞉ partes
eius vt tria ⁊ septē ad nullum terminū cōmunem copu/
lātur. sed semper distincta: inqt: sunt ⁊ separata. Secun/
do ꝑbat ꝙ oratio sit quātitas: q꞉ mēsuratur syllaba bre/
uis ⁊ longa vt oratio cū voce prolata: ⁊ ꝙ sit discreta quā
titas probat q꞉ ad nullum terminū cōem eius particule
terminātur. Ex quo processu elicitur quatuor philoso/
phica documēta. ¶ Primū est ꝙ omne qđ mēsuratur sz p^m docum^m
breue ⁊ lōgum est in genere quātitatis. ⁊ hic probat ora/
tionē esse in illo genere: q꞉ ipsa ⁊ eius dictio mensuratur
breuitate ⁊ lōgitudine. ¶ Secūdū documentū est ꝙ oē 2^m
quod mensurat sm latū ⁊ strictū inquātum tale est in ge
nere quātitatis: q꞉ sicut lōgitudo ⁊ breuitas pertinēt ad
quātitatem ita latitudo ⁊ strictitas: cū longitudo ⁊ lati
tudo sint cōtradiuise dimensiōes. ¶ Tertium documētū 3^m
ꝙ omne qđ mēsuratur sm magnum ⁊ paruū inquātū ta/
lia sunt in hoc ꝑdicamento: q꞉ magnū ⁊ paruum sunt de
essentia breuis ⁊ lōgi. ¶ Quartū documētū est ꝙ omne 4^m
mensuratum sm multū ⁊ paucum est quātitas: q꞉ intra/
nea sunt quātitati ista sicut illa cōtraria. ¶ Istis autem p° ꝯclio
premissis elicitur quatuor ꝯclusiones. Prima est ꝙ po
pulus est in genere quātitatis sicut oratio: q꞉ mēsuratur
vt paucus ⁊ multus: vel exercitus. ¶ Secūda cōclusio ꝙ 2° ꝯclio
aceruus est in eodē genere: q꞉ mēsuratur paruus vel ma
gnus sicut ipsa oratio. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ via est in 3° ꝯclio
eodez genere: quia mēsuratur breuis ⁊ longa. ¶ Quar/ 4° ꝯclio
ta cōclusio ꝙ ciuitas est ibidem: q꞉ mēsurata lata ⁊ stri/
cta. ¶ Sed orit dif. q꞉ oratio est vox essentialiter: cū vox Dif.
sit genus positū in eius diffinitione: ⁊ vox est essentiali/
ter sonus. Per idez ⁊ sonus est qualitas sicut obiecta ce
terorū sensibiliū particulariū ab auditu: ⁊ ideo nō vide
tur oratio de genere quantitatis. ¶ Dicit autem ꝙ sicut Solo

aceruus

acervus aut populus materialiter continent substantiā ⁊ formaliter quo ad numer͛ sunt quantitates quēadmodum corpus dicitur de genere quātitatis ſm trinam dimensionē. Et ita videt̃ ꝙ partes orationis materialiter sumpte sunt qualitates q̄uis ipsa formal͛r sit quātitas .s.
2ª dif. ſm longitudinē ⁊ brevitatē. ¶ Secūda dif. ſi oratio i scripto est ita in genere quātitatis sicut illa que est in sermone prolato.
Solo. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ ita videtur eadē rōne: q͛ mensuratur brevis ⁊ lōga: ⁊ tñ cōstat ꝙ ipse littere ex quibus materialiter cōstat sunt de genere quātitatis. Si v͛o accipiatur color cū figura est de genere qualitatis. aut est de genere substātie vt rotolū ac inclaustrū: ⁊ cōsimiliter illa
3ª dif. que in voce est potest poni. ¶ Tertia dif. est ſi oīo in mente
Solo. est in isto genere. ¶ Dicit̃ autē ꝙ sic: q͛ sicut vna locutio sermocinalis pōt dici brevis aut lōga: ita vna locutio mētalis que cōiter ipsam cōcomitatur. Et sic eadē rōne quātitas discreta: ⁊ tñ constat ꝙ oēs actus intelligēdi ex
4ª dif. quibus integrat̃ vna locutio sunt qualitates. ¶ Quarta dif. q͛ in oīone prolata nō videtur attēdi longitudo: nisi aut ſm multitudinē partiū: puta litterarū: syllabarū ⁊ dictionum: aut ſm diuturnitatē ꝓlationis ipsarū. Si pmo modo tunc istud ptinet ad numerū qui est alia spēs ist᷒ quātitatis. Si aūt scdo mō tūc istud ptinet ad quātitatē ꝯtinuā ſm quā ꝓtrahit̃ accēt᷒ cuiuslꝫ vocal͛ vel breviat̃.
Solo. ¶ Dī aūt ꝙ quātitas orationis vł partiꝫ cōstare ex multitudine quātū ad numerū partiū: ⁊ parti ex cōtinuitate
5ª dif. quātū ad cuiuslibet ꝓlationis fluxū cōtinuū. ¶ Sꝫ remanet qnta dif. quare Ari. posuit hic orationē spēm quantitatis distinctā cōtra numerū ſi eius quātitas discreta nō
Solo. est nisi multitudo? ¶ Dicitur autē ꝙ exhibitio. i. positio exēplo͛ non est accipienda a philosophis pro regula aut pro cōclusione intenta. Aut ꝙ pmo exēplificat de numero abstracto ⁊ de oīone in cōcreto sicut magis patet in oratione scripta cuius lōgitudo cōsistit in magnitudine ⁊ la
6ª dif. titudine littera͛. ¶ Sexta dif. quare dicit ꝙ partes quātitatis discrete non sunt copulate ad terminū cōem cum oēs littere orationis sint copulate ad finez vltime sive in
Solo. scripto sive in ꝓlatione. ¶ Dicit̃ autē ꝙ talis copulatio nō fit ſm idētitatem: qualis requirit̃ in cōtinuis vt extrema sint idē: sed ſm simultatē fit talis copulatio vt extre-
7ª dif. ma sint simul ⁊ talis est cōtiguo͛. ¶ Septima dif. quare dicit ꝙ partes quātitatis cōtinue copulātur ad terminū cōem cum habere terminū sit oīs quantitatis finite sive
Solo. cōtinue sive discrete. ¶ Dicitur autē ꝙ partes quantitatis discrete quelibet habet suū propriū terminū vt patet in ordine: ⁊ ideo nō habet vnum cōem terminuꝫ: partes aūt quantitatis cōtinue habēt terminū cōmunē q͛ nulla terminatur nisi in fine cōi omniū vt patet in partibus linee alioquin ſi citra terminarētur iam nō essent cōtinue
8ª dif. sed cōtigue. ¶ Octava dif. q͛ cum eadē sit diffinitio quātitatis finite ⁊ infinite pro eo ꝙ finitū ⁊ infinitū nō diversificant essentiā. hec aūt diffinitio cōtinui videtur īfinite quātitati repugnare cū ibi nullus sit terminus ad quē ta
Solo. les partes copularētur. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ nō intēdebat hic diffinire q̄ditatiue sed tñ notificare quātitatē finitā.

22ª passus. Vigesimussecundus passus ē:

ꝙ cōtinuū est. i. cōtinua quātitas vt linea: superficies: corpus. Ampli᷒ aūt preter hec locus ⁊ tēpus. c° eodē. Et probat per ordinē postea singula isto͛ esse quātitates continuas. Primo de linea q͛ eius ptes copulantur ad vnuꝫ cōem terminū. s. ad pūctū. Scdo de superficie q͛ eius ptes terminantur ad lineam. Tertio de corpore cuius partes copulant̃ ad superficiē. Quarto de tēpore q͛ presens ⁊ preteritum copulant̃ ad futurū. Quinto de loco q͛ cuꝫ singule ptes loci obtineāt singulas corporis pticulas ⁊ ecōverso ad eūdē terminū copulant̃ partes loci ⁊ corporis partes.
Cōtra. ¶ Sed ꝯtra hec dicta istat̃ q̄druplr. Primo q͛ linea cir-
p° cularis non habet aliquē punctū ad quē eius pticule ter
2° minētur alioq̄n nō esset circularis. ¶ Scdo q͛ superficies corpis sperici non hꝫ villā lineā ad quā terminentur eius
3° partes alioq̄n nō esset vna superficies tñ. ¶ Tertio q͛ preteritū tēpus ⁊ psens cōtinuatur cū futuro sive preteritū cum presenti ⁊ sic nō terminātur ad ipsum cū terminus discō-
tinuet quātū. ¶ Quarto q͛ corporis ptes terminant̃ ad 4°
superficiē. ⁊ locus cū sit superficies non pōt ad superficiē terminari. Et ꝯfirmat̃ q͛ sicut corpus specicū habet vnā superficiem ita locus cōtinēs ipsum: ⁊ sic illa nullū habet terminum. ¶ Ad primuꝫ ꝙ in ista diffinitione qua dicit̃ conti- Rūdetur ad
nuum est cuius ptes ad aliquē terminū cōem copulātur. p^m
istud verbū copulant̃: dicit aptitudinē ⁊ nō actū: sicut cuꝫ supra fuit dictū q͛ genus diffinit̃ qꝺ predicat̃ de plurib᷒ differētibus specie: cuꝫ linea circularis nullū habeat terminum actu. ¶ Ad 1^m ꝙ lꝫ nō habeat talē lineā in actu hē- Ad 2^m
ne tñ in potētia. Sed istud nō videt̃ sufficere q͛ in qualibet linea isto modo sunt infinita pūcta. s. in potētia: ⁊ respectu cuiuslibet esset terminus ꝯtinui. Dī aūt ꝙ respectu cuiuslibet potētia psūt dici partes pcedētes ad ipsum terminari rōne eadē. ¶ Ad 3^m q᷒ sicut in linea sunt infini- Ad 3^m
ta pūcta ita in tpe sunt īfinita instātia respectu quo͛ psūt intelligi tēpus terminari q̄uis nō terminet̃ sicut nō finit̃ tēpus vnq̄. ¶ Ad quartū ꝙ hic videt̃ magis loqui Ari. Ad 4^m
de loco accipiēdo pro loco spatiū occupatū q̄ꝫ superficiē corporis ambiētis: q͛ hic distinguit locū cōtra superficiē inter spēs ꝯtinue quātitatis. Et iterū dicit eūdē esse terminū corporis ⁊ loci: ⁊ tñ termin᷒ corporis est superficies que nō est terminus superficiei corpis ambiētis ſꝫ corpis tñ. Et dicit ꝙ singule ptes loci obtinent singulas partes corporis ⁊ econverso. ¶ Sed oritur dif. quare ponit corpus es- Dif.
se quātitatē cum sit spēs subalterna substantie. ¶ Dicit̃ Solo.
aūt ꝙ hic accipitur corpus equivoce pro ipsa trina dimēsione ⁊ non pro substantia corporea.

Vigesimustertius passus ē: ꝙ 23ª pas.

quedā q̄ntitates ꝯstant ex ptibus hñtibus adinvicē positionē: ⁊ quedā ex nō hñtibus positionē. Et pmo ostendit ꝙ linee pticule hñt talē positionē que sunt site alicubi in linea. ⁊ idē dicit de pticulis plani. i. superficiei. Et idē dicit de soliditate. i. corpore ⁊ de loco. Deīde ośdit ꝙ partes numeri nō sunt site adinvicē: nec tpis partes q͛ non pmanēt: nec oīonis ptes q͛ trāseūt. vñ dicit qꝺ semel dictum est amplius resumi nō pōt. c° eodē. ¶ Ex quo dicto accipit̃ do. ꝙ eadē oratio numero nunq̄ iterari pōt: q͛ dicit qꝺ semel dictū est amplius resumi nō pōt. ¶ Sed orit̃ Dif.
dif. ſi ista divisio quātitatis quā ponit hic est in dīas essentiales. ¶ Dicit̃ aūt ꝙ nō videtur: q͛ cū divisio in cōti- Solo.
nuum ⁊ discretū sit premissa ista nō cōtinet̃ sub aliqua illarū sicut divisiones essentiales i eodē genere semp sunt subalterne. Et istud declarat̃ q͛ sub quātitate ꝯtinua cōtinet̃ vtrūq̄ isto͛ mēbro͛: q͛ partes corpis sunt site ⁊ nō tēporis. ⁊ aliud mēbrū non sitarū partiū cōplectitur oēm
quātitateꝫ discretā. ¶ Secūda dif. ſi divisio quantitatis 2ª dif.
in pmanētē ⁊ successivā quā hic supponit Ari. est eēntialis. ¶ Et dī ꝙ nō. q͛ nō subordinat̃ alteri mēbro͛ prime Solo.
divisionis cū aliqua quātitas cōtinua sit permanēs vt linea ⁊ alia successiva vt tēpus. Et iterū quedam discreta permanēs vt numerus: quedā successiva vt oīo. ¶ Ter- 3ª dif.
tia dif. ſi ista situatio qua dicuntur partes quātitatis site alicubi ptinēt ad pdicamētū situs. ¶ Dicit̃ autē ſꝫ Sub- Solo.
tilem doctorē ꝙ quedā est situatio que dicit ordinez partium in toto vt ꝙ collū sit iter caput ⁊ humeros: ⁊ nasus inter os ⁊ duos oculos: ⁊ ista dicitur pertinere ad genus quātitatis. Et alia situatio est que dicit ordinem partiū in loco: ſm quam dicitur quis iacere ⁊ sedere ⁊ ista pertinet ad illud predicamētū quod dicitur situs. ⁊ de prima situatione videtur ista prima locutio q̄re ptinet ad quantitatis genus. ¶ Quarta dif. ſi iste ordo partiū i toto dif- 4ª dif.
fert ab ipsa cōtinuitate. ¶ Dicit̃ autē q᷒ cōtinuitas non Solo.
est nisi copulatio partiū adinvicem ad vnū terminuꝫ cōmunem ſm diffinitionē hic datā. Et ideo cū talis partiū copulatio nō sit nisi quedam ipsarū coordinatio videtur idē ista situatio cum continuatione: non quacunq̄ sed quantitatis permanētis: aut valde propinqua.

Vigesimusquartus passus est: 24ª pas.

ꝙ proprie quātitates he sole sunt que dicte sunt. Alie aūt

oēs ſm accidens.c°codē.Et ſi dicatur que ſunt iſte que
dicte ſunt. Dicit ꝙ quinque ſpēs quantitatis cōtinue.ſ.
linea:ſupficies:corpus locus ⁊ tēpus:⁊ due ſpēs quanti
tatis diſcrete: vt numerus ⁊ oīo.Et poſt iſtas adiūgit il/
las quas vocat quātitates per accidēs.Quarū prima eſt
cū dicit multū albū.i.multa albedo.⁊ dicit ꝙ nō eſt quan
ta albedo niſi rōne ſupficiei:quanta enim: ait ſuperficies
fuerit tātū albū eſſe dices. Scōa ē cū dī actio lōga: ⁊ dicit
ꝙ nō eſt longa niſi q² tēpus lōgū. Tertia eſt cū motus ſit
Dis. multus ⁊ huius rōnem nō reddit vñ habeat.℄ Sed orī
tur dis.ſi iſta que hic dicunt per accidēs reducunt ad ali
Solo. quā illaꝝ que dicte ſunt per ſe.℄ Dicit aūt ꝙ ſic neceſſa/
rio: alioquin ſi nō reducerētur ad per ſe talia nō eſſent p
accidēs cū omne per accidēs ad per ſe reducat. Et ideo
dicit ꝙ albedo eſt quāta per ſupficiem.⁊ actio quāta per
2° dis. tēpus.℄ Secūda dis.ſi motus qui ponit quātitas per ac
Solo cidens pōt reduci ad tēpus.℄ Dicit aūt ꝙ non q² ſi mo
tus nō eſſet quātus niſi per tēpus tūc ad maioritatē mo/
tus ſequeret maioritas tpis ⁊ ſic maiori tpe moueretur
pmū mobile ꝙ̄ alij celi. Et iterū videmus ꝙ maior mo/
3° dis. tus pōt fieri in minori tēpore ex velocitate.℄ Tertia dis.
ſi quātitas motus pōt reduci ad quātitatem magnitudi
Solo. nis:puta rōne linee:ſupficiei: aut corporis . ℄ Dicit aūt
ꝙ non q² maiorē motū ɔtingit fieri in minori magnitudi
ne ⁊ minorē in maiori vt patet in alteratione ⁊ etiam in
ablatione: cū ſit maior motus minime ſtelle ꝙ̄ ſpere ſo/
lis. Et cōfirmatur q² a quātitate permanēte non poſſet
4° dis. motus eſſe ſucceſſiue quantus.℄ Quarta dis.cū motus
nō ſit quātus aliqua tali quātitate per accidēs quare nō
ponitur genus.ſ.in genere quātitatis per ſe.ſicut illa.ſ.li
Solo nea ſupficies ⁊ alia que ponunt quātitates per ſe. ℄ Di
co q² nō apparet mihi ratio aliqua quare nō: q² mot⁹ ſm
naturā ſuā proprīaꝫ eſt ſucceſſiuus: ſic ꝙ oēs eius pticule
terminant ad vnū terminū cōem qui eſt mutatū eē ſicut
5° dis. inſtās in tpe aut pūctus in linea.℄ Sed orit dis.qd tunc
Solo. dicet ad exēplū Ar.℄ Dicitur aūt ꝙ cū duplex fuerit de
Talis motus motu opinio vna.ſ.ꝙ forma fluēs: ⁊ alia ꝙ fluxus forme:
ductio hf. 9. ipſe hic loqtur per pma op.⁊ ſic ipſa forma fluēs non eſt
physi. cō.4. ɔtinua niſi per talē fluxū. Fluxus autē ipſe eſt eēntialiter
quedā ſucceſſio cuius oēs partes ſunt copulate ad vlti/
mum mutatū eē: ⁊ idō talis fluxus ſm ſe eſt cōtinuus.

25° passus Uigeſimuſquintus paſſus eſt:

ꝙ ɔ̄titati nihil eſt ɔ̄riū bicubito ⁊ tricubito.c°codem.
Et cōtra iſtud ipſe ponit duas inſtātias. Quarū pma eſt
de multis ⁊ paucis circa quātitatē diſcretaꝫ: ⁊ de magno
⁊ paruo circa ɔtinuā. Et iſtā inſtātiam ſoluit dupliciter.
Primo oſtēdit ꝙ magnū ⁊ paruū multū ⁊ paucū nō ſunt
quantitates ſed ad aliud: qđ probat q² mons dicit par/
uus reſpectu mōtis multū magni. Et rurſus in vico di/
cuntur pauci hoīes in reſpectu ciuitatis cuꝫ ſit hic maior
multitudo. Et idō cū talia oppoſita ſic dicant nō ſunt ab/
ſolute quātitates ſed ad aliud. Scōo ſoluit eādē inſtan/
tiam q² dato ꝙ iſte eēnt quātitates nō habēt tñ ɔ̄rietatē.
Et oſtēdit tripliciter. Primo q² cōtraria eidē ineſſe nō
poſſunt: magnū aūt ⁊ paruū eidē inſunt per cōparationē
ad diuerſa: ergo nō ſunt cōtraria abſoluta. Secūdo q² lꝫ
ſubſtātia ſit ſuſceptibilis cōtrarioꝝ non tñ ſimul. Tertio
q² idē eſſet ſibiipſi cōtrariū ſimul exiſtēs magnū ⁊ paruū.
Secūda inſtātia quam ponit eſt ꝙ circa locū maxime vi
detur cōtrarietas quātitatis: ſicut ſurſum ⁊ deorſum: q²
dicunt nōnulli philoſophi ꝙ locus deorſum cōtrariatur
loco ſurſum: eo ꝙ locus qui eſt in medio.i.terra multaꝫ
habet diſtātiā ad terminos mundi.i.ad polos. Et iſti.ſ.
philoſophi diffiniūt cōtraria que maxime a ſe diſtāt ſub
Dis. eodē genere ⁊ iſtā inſtātiā dimittit inſolutaꝫ. ℄ Sed ori
tur dis.quare nō ſoluit hanc inſtātiā cum oppoſitū tene/
Solo. at.℄ Dicitur autē ꝙ ſatis videt ſoluta ex precedētibus:
q² ſurſum ⁊ deorſum nō ſunt cōtraria ſicut hic ſumit cō/
traria abſoluta: q² idem per cōparationē ad diuerſa po/
teſt ſimul eſſe ſurſum ⁊ deorſuꝫ ſicut fuit dictum circa ma
2° dis. gnum ⁊ paruū.℄ Secūda dis.ſi ipſe admittit hāc cōtra/
Solo. riorum diffinitionē cū nō impugnet eam.℄ Dicit ꝙ ſm

premiſſa nō poteſt eā admittere: q² tūc poneret cōtrarie/
tatem in omni genere qđ negauit: cū in omni genere ſint
aliqua que maxime ſibi diſtāt.⁊ ideo nō videtur ſufficiēs
diffinitio.℄ Tertia dis.qđ eſt addēdū ad iſtā diffinitio/ 3° dis.
nem vt ſit ſufficiēs.℄ Dicit autē ꝙ in ſuſceptibili eodeꝫ Solo.
inſint viciſſim.⁊ ſic excludūtur iſte ɔ̄rietates que dicte ſūt
reſpectiue ꝙ̄ inſunt ſiſ in habitudie ad diuerſa.℄ Quar/ 4° dis.
ta dis.q² tūc eſſet vera ɔ̄rietas inter formas ſubſales que
ſunt termini ḡnationis ⁊ corruptionis ⁊ in eodē ſuſcepti
bili viciſſim inſunt.ſ.in eadeꝫ materia nudā.℄ Et q² hic Solo.
magis ſtricte ſumit cōtrarietatē ideo iſta viciſſitudo eſt
intelligēda cū pmixtione formarū: qualis non eſt in ſub/
ſtantialibus ſm premiſſa.℄ Intelligendum tamen eſt ꝙ No^m
ex hoc qđ hic dicit de locatione terre intermedia ſm di/
ſtantiam ad mūdi terminos: potuit ratio accipi illorum
qui poſuerūt formaliter locuꝫ cuiuſlibet aſſignari ſm di/
ſtantiam ⁊ proximitatem ad polos mundi.

Uigeſimuſſextus paſſus eſt: ꝙ 26° passus

non videt quātitas ſuſcipe magis ⁊ minus ſicut exēplifi
cat de bicubito ⁊ numero.c°codē.℄ Sed orit dis.ſi quili Dis.
bet numerus vt binarius ⁊ ternarius ⁊ ſic in alijs proce/
dēdo differt ſpecie ab alio.℄ Dicit aūt ꝙ ſic: q² ſicut diſ Solo.
ſimilitudo nō pōt eſſe niſi inter qualitates ſpecie differē/
tes: ita nec inequalitas niſi iter quātitates ſpecie differē
tes. Cuius ratio eſt q² inequalitas eſt relatio diſquipan
tie que non ɔſurgit inter eiuſdē rōnis extrema.℄ Scōa 2° dis.
dis.ſi bicubitū ⁊ tricubitū ⁊ ſic de alijs ſemp differūt ſpe/
cie in cōtinua quātitate ſicut numeri in diſcreta.℄ Dici Solo.
tur aūt ꝙ ſic: q² oīa talia ſicut numeri ſunt inequalia ⁊ in
equalitas vt patuit arguit quātitates diſtinctas ſpecie.
℄ Tertia dis.ſi oīs pars ſiue aliq̄ta ſiue nō aliquota dif/ 3° dis.
fert ſpecie a ſuo toto.℄ Dicit aūt ꝙ ſic in gñe quātitatis Solo.
ɔ̄tis qn̄qꝫ ſint vnius rōnis in alio genere vt duplū ⁊ di/
midium aque aut coloris.⁊ ſic quocūqꝫ poſito vel ablato
ſemp mutat ſpēs quātitatis q² extrema ieq̄lia.℄ Quar/ 4° dis.
ta dis.eſt ſi in ſpēbus vtriuſqꝫ quantitatis eſt pceſſus in
infinitū.℄ Dicit aūt ꝙ ſic tñ oppoſito mō: q² dū ɔtinuuꝫ Solo.
in infinitū eſt diuiſibile ex diuiſione tali numerus augmē/
tatur ſed ɔtinuum diminuit: ⁊ ſic ex pte numeri ſemper
ſpecies maior fit ⁊ ex parte cōtinui ſemp minor fit.

Uigeſimuſſeptimus paſſus ē: 27° passus

ꝙ maxime propriū quātitatis eſt equale vel inequale di/
ci. Et iſtud declarat in ſingulis quātitatis ſpēbus iaꝫ di/
ctis.c°codē.℄ Sed ɔtra hoc ppriū inſtatur quadrupli. Cōtra.
Primo q² ſuba ſpūalis eſt pfectior corporali in genere p°
ſube ⁊ magis perfectū ſemp eſt inequale imprfectione mi
nus perfecto.℄ Scōo q² albedo in genere qualitatis eſt 2°
perfectior nigredine ſicut inequaliter participat luceꝫ: ⁊
ſic ei inequalis circūſcripta quātitate.℄ Tertio q² color 3°
intēſus eſt inequalis colori remiſſo imprfectione ⁊ actua/
litate: ⁊ tñ in eodē ſubiecto vnus nō habet plus de quāti
tate ꝙ̄ alius.℄ Quarto q² primū ens infinitū excedit oē 4°
ens limitatū ⁊ ſic ineq̄le cū tñ ſit ſine tali quātitate.℄ Ad Rñdetur ad
primū ꝙ illa inequalitas nō eſt attēdēda ſm quantitatē p^m
molis de qua hic loqmur ſed de inequalitate virtutis q̄
eſt alterius rōnis ab iſta de qua hic Ari.intendit.℄ Ad Ad 2^m
ſcōm ꝙ talis inequalitas nō eſt extenſiua de qua hic eſt
ſermo ſed intēſiua.℄ Ad tertiū ꝙ illa inequalitas eſt in/ Ad 3^m
equalitas graduū ⁊ iſta de qua loqmur partium ad par/
tes.℄ Ad quartū ꝙ equale ⁊ ineq̄le ſimpliciter ſunt paſ/ Ad 4^m
ſio diſiuncta quātitatis tranſcendentis que eſt cōmunis
ad quantitatē molis ⁊ virtutis ⁊ ſic conuenit deo. Iſta tñ
de qua hic loquimur eſt equalitas ⁊ inequalitas contra
cta ad quantitatē extēſionis ⁊ multitudinis molis.

Uigeſimuſoctauus paſſus eſt 28° passus

iſte: ꝙ ad aliquid talia dicūtur: quecūqꝫ hoc ipſuꝫ quod
ſunt alioꝝ dicūtur: vel quomodolibet aliter ad aliud: ſi/
cut maius aliquo maius ⁊ duplū alicui⁹ dupluꝫ.c°tertio.
Et iſtam intēdit eſſe diffinitionē relationis ſm qđ eſt p/
dicamentū. Ex qua diffinitione accipiūt duo philoſo/
phica

p^m docu^m pbica documēta. ¶ Primuz est ꝙ ꝯdictio manifesta est
ponere ꝙ relatio sit ad nihil: qꝛ aliud ⁊ nihil ꝯdicūt: ⁊ re
latio ex suo primo significato est ad aliqd ⁊ ideo ꝯdicit et
2^m qḋ dicit ad nihil. ¶ Secūduz do. est ꝙ ꝯdictio manifesta
est ponere relationē possibilē esse sine termino: qꝛ illḋ ali
ud ad qḋ dicit relatio est terminus eius: ⁊ ideo si nō ha
bet terminū nō est ad aliud: ⁊ sic cū sit ad aliud qditatiue
nō est ad nihil. ¶ Et si dicat qd intēdit cum dicit in ista
diffinitione vel quomodolibet aliter ad aliud? ¶ Expo
nitur cōiter ꝙ relatiua dicunt aliorꝫ. i. genitiue: vel quo
modolibet aliter ad aliud. i. quocunqꝫ alio casu obliquo
No^m alio a genitiuo dicunt ad aliud. ¶ Ad cuius euidētiā ⁊ de
clarationē est intelligēdū ꝙ qñcūqꝫ aliud pdicat de alio
in recto nō est nota pdicationis relatiue: vt cū dī hoc esse
illud in noīatiuo vel vocatiuo. Qñ aūt ē pdicatio in quo
cunqꝫ obliquo tūc est nota relationis: vt cū dī hoc est ali
cuius in genitiuo: vel alicui in datiuo: vel ad aliquē in ac
cusatiuo: vel ab aliquo in ablatiuo. Et ideo cū dixit hoc
ipsuz ꝙ sunt aliorꝫ dicunt: ibi adiūgit vel quomodolibet
No^m aliter. i. ad aliud in quocūqꝫ alio obliquo. ¶ Intelligēdū
tñ ꝙ ex ista diffinitione sic declarata eliciunt ꝗtuor ꝯclu
p^a ꝯclusio siones. Quarū prima est ꝙ ois pars referf ad suū totum
2ª ꝯcl.o qꝛ est eius genitiue. ¶ Scđa ꝯclusio ꝙ oē donū refertur
3ª ꝯclo ad illud cui daf qꝛ est illi datiue. ¶ Tertia conclusio est
qḋ est ad finem refertur ad ipsum finem. accusatiue enī
4ª ꝯclio est ad ipsum. ¶ Quarta ꝯclusio ꝙ omne originatū refer
tur ad suū originās qꝛ est ab eo ablatiue ⁊ pdicatio cuius
Cōtra libet istorꝫ obliquorū vt patuit est nota relationis. ¶ Sꝫ
p^o ꝯtra istā diffinitionē instat ꝗdrupli̅r. Primo qꝛ pdicamē
tum sube dicit absolutissimū sicut essentia. ⁊ tñ spēs dicit
2° tota suba indiuiduorꝫ genitiue. ¶ Scđo qꝛ qualitas di
cit pdicamentū absolutuz ⁊ tñ albedo dicit margarite ⁊
3° equi in obliquo. ¶ Tertio qꝛ quātitas cōiter ponit abso
4° luta: ⁊ tñ dicitur quātitas corporis ⁊ sube. ¶ Quarto qꝛ
oīa que sunt in vniuerso dicuntur aliqd vniuersi ⁊ sic oīa
R ñdetur ad p^m. que sunt in vniuerso absoluta essent relatiua. ¶ Ad pri
mum ꝙ cū suba dicit alicuius vt humanitas sor. nō sub
rōne humanitatis est eius sed inquātū ipsa humanitas
est eius principiū cōstitutiuū cū eccheitate ⁊ subintellecta
Ad 2^m tali rōne respectiua dicitur humanitas eius. ¶ Ad secū
dum ꝙ albedo nō sub rōne qua albedo sed sub rōne acci
Ad 3^m dentis que est respectiua dicit margarite. ¶ Ad tertiuz
ꝙ subintelligit esse corporis in rōne mēsure vel forme ꝗ
Ad 4^m sunt respectiue: lꝫ talis respectus non exprimatur. ¶ Ad
quartū ꝙ oīa que sunt in vniuerso sunt relatiua denomi
natiue nō qditatiue sed inquātū sunt vniuersi ptes.

29^s passus. Uigesimusnonus passus est: ꝙ

quecūqꝫ sunt huiusmodi. i. talia qualia sunt dupluz ⁊ di
midium sunt ad aliud. ⁊ ponit exēplū de habitu ⁊ affectu
Dif. disciplina ⁊ positione que oīa sunt alicuius. c^o eodē. ¶ Sꝫ
Solo. oritur dif. de quo habitu hic loqtur. ¶ Dicit ꝙ nō vt vi
detur de eo qui est in genere qualitatis qꝛ sub illo cōtine
tur disciplina quā postea ponit: ⁊ ideo videt loqui de ha
bere qḋ est predicamentū: sicut habere indumentū vel ar
2^a dif. maturaz. ¶ Scđa difficultas ad quid referf affectus vt
Solo dicat alicuius affectus. ¶ Dicit autē ꝙ ad subiectū per
modū inherentis ⁊ ad obiectū illius affectionis per mo
3^a dif. dum tēdētis. ¶ Tertia dif. ad quid referetur disciplina.
Solo. ¶ Dicitur ꝙ ad doctrinā sicut discipulus ad doctorem:
lꝫ posset etiā dici ad subiectū per moduz informantis vt
4^a dif. ad aliud. ¶ Quarta dif. de qua positione hic loqtur cum
Solo. dicit ipsam ad esse ad aliud. ¶ Dicit ꝙ de illa que dicit
situs: qꝛ hic exēplificat de sessione ⁊ statione lꝫ dicat ꝙ se
dere ⁊ stare nō sunt positiones sed sunt distincta denoīa
tiue ab illis: sicut agere īquātū ab actione. ¶ Sed rema
5^a dif. net quinta dif. quomodo hic reducit illa duo pdicamēta
scilꝫ habitū ⁊ sitū ad relationem cōtra regulā supius da
tam ꝙ diuersorū generum ⁊ non subalternatim positorꝫ
diuerse sunt species ⁊ dīe. ⁊ omnia ac singula predicamē
Solo. ta sunt genera desperata ⁊ nō subalternatiꝫ posita. ¶ Di
citur autē ꝙ ista diffinitio quā hic dat de ad aliqd est cō
munis omni respectui. Et qꝛ sex predicamēta posterio

ra sunt relatiua vt hic manifeste exēplificat de positione
⁊ habitu: ideo ista diffinitio oībus est cōmunis. ¶ Sex 6ª dif.
ta dif. qꝛ quibus est cōmunis diffinitio ⁊ diffinitum ⁊ ideo
cū hic diffiniat predicamētū relationis ipsum videt cō
mune ad omnia alia. ¶ Dicitur ꝙ lꝫ ista diffinitio sit p Solo.
dicamenti relationis nō tñ propria sed sicut hō est substā
tia aīata sensibilis. Cuius signū est qꝛ respectus realis q
ponitur transcēdētes: vtpote depēdentia omniū aliorꝫ
ad primaz causam ⁊ respectus qui sunt in ipsa prima cau
sa qui nō sunt in aliquo genere cause cadūt sub ista diffi
nitione. ¶ Sed remanet septima dif. que est diffinitio p 7^a dif.
pria istius predicamēti de quo nūc agitur. ¶ Dicit autē Solo.
ꝙ fm diffinitionē subtilis doctoris ꝙ oportet apponi ad
istā diffinitionē vt sit propria ꝙ talia ad aliqd sint intrin Intrinseco ⁊
secus aduenientia: qꝛ de extrinsecis aduenientibus sumun extrinseco.
tur alia sex predicamēta sequentia. ¶ Octaua diffi. quid 8ª dif.
intendit per respectus intrinsecus aduenientes quos po
nit esse relationes. ¶ Dicitur ꝙ illos qui inascuntur po Solo.
sito termino ⁊ fundamēto: sicut similitudo vel eqlitas: si De isto du
tñ sint accidētia qꝛ transcēdētia nō sunt talia eo ꝙ nō ac plici respectu
cidūt: de extrinsecis aūt aduenientibus dicetur postea. vide Sco. 1.
dist. 2. q. 3. 11.
⁊ 13 q. q̄ libeti

Trigesimus passus est: ꝙ inest 30^s passus.

cōtrarietas relationi: vt virtus vitio cū sit: inquit: ꝯriuz
vtrūqꝫ eorꝫ ad aliquid est ⁊ disciplina ignorātie. c^o eodē.
Et adiūgit ꝙ nō oībus relatiuis inest contrarietas sicut
exēplificat de duplo ⁊ triplo. ¶ Sed orit dif. qꝛ vītus ⁊ vi Dif.
tium videntur esse ꝯria fm ꝙ sunt qualitates contrarie ⁊
nō sicut relationes. ¶ Dicit aūt ꝙ sicut absoluta sunt cō Solo.
traria ita ⁊ respectus fundati in eis. s. ꝯformitas ⁊ diffor
mitas ad rectā rationē. ¶ Scđa dif. qꝛ disciplina ⁊ igno 2^a dif.
rantia nō videntur esse cōtraria sed priuatiua. ¶ Dicitur Solo.
aūt ꝙ hic accipit doctrina pro vera opinione: aut sciētia
⁊ ignorātia pro opinione falsa. ¶ Sꝫ remanet tertia dif. 3^a dif.
quare nō inducit equalitatē ⁊ inequalitatē similitudinez
⁊ dissimilitudinē que adinuicē contrariantur directius in
relatione. ¶ Dicit aūt ꝙ talia sunt eidē respectu diuer Solo.
sorū ⁊ talia ꝯria supra exclusit a sua cōsideratione.

Trigesimusprimus passus ē: 31^s pas.

ꝙ videntur magis ⁊ minus relatiua suscipe sicut sunt sile
⁊ inequale. c^o eodē. Et adiūgit ꝙ nō omnia relatiua susci
piunt magis ⁊ minus sicut duplex nō dicit alio magis du
plex. ¶ Dicitur tñ cōmuniter ꝙ relationes nō suscipiūt
magis ⁊ minus nisi ratione sui fundamēti: ⁊ ideo ista p
prietas nō inest talibus relationibus per se. ¶ Sed ꝯtra Cōtra
istud arguit quadrupliciter. Primo qꝛ si nō intēderetur p^o
respectus nisi ex intēsione sui fundamēti: tūc fundamēto
equali permanēte nunꝗ intensio fieret ipsius relationis.
Nūc aūt videmus ꝙ eodē fundamēto in mobili perma
nente per augmētū aut diminutionem alterius istud sit
magis inequale. ¶ Secūdo qꝛ videmus ꝙ si duo calores 2°
sint equales itēsiue quāto alter plus remittitur tāto plus
eius inequalitas intēditur cū sit magis inequale. ¶ Ter 3°
tio qꝛ distātia que est respectus intendit nihil ablato vel
apposito ad extrema illius distātie. Et si dicat ꝙ non est
maior distātia intēsiue sed maior extēsiue. Non valet: qꝛ
ista distātia nō est in spatio sicut in subiecto sed in mobi
li ⁊ nullū accidēs extēditur vltra suū subiectū. ¶ Quarto 4°
qꝛ magis etiā dicitur approinquare illud qḋ distat mi
nus. ⁊ sic respectus approinquationis nō intēdit ibi fm
intēsionē subiecti. ¶ Ideo dico ꝙ relationes per se vidē R ñdetur
tur intēdi ⁊ remitti sine intēsione ⁊ remissione subiecti. ⁊
ista est intētio Ari. in hoc loco: qꝛ sicut hic cōcedit de re
latione ita supius negauit de quātitate: ⁊ tñ ꝯstat ꝙ mul
ta numeri fundamēta intēdantur ⁊ remittant: Et cōfir
matur ista sentētia qꝛ cū calor pducit per motuz per hoc
dicit intēdi ⁊ remitti: qꝛ pars eiusdē rōnis apponit infra
partē: sicut in augmēto pars extra partē: sꝫ quālibet par
tez caloris cōcomitatur pars similitudinis: cū omni alio
nō ente quelibet pars similis esset: ergo eadē rōne inten
ditur similitudo quā causat caliditas vel albedo. ¶ Sed Dif.
oritur dif. si respectus inequalitatis recipit magis ⁊ mi

Solo. mus sicut respectus dissimilitudinis. ¶ Dicitur autez ꝙ
nõ videtur: q̃ dissimilitudo nõ cõsistit in indiuisibili: re-
spectus aũt vere inequalitatis in indiuisibili consistit: q̃
quocunq̧ apposito equalibus vel quantocunq̧ deposito
2ª dif. statim fit inequalitas. ¶ Secũda dif. q̃ si duo calores eq̃
les equaliter intẽdãtur cuilibet parti acquisite inerit eq̃-
litas noua ad aliã partẽ: ⁊ ita sicut ex partibus calor̃ ite-
rũs fit earũ intẽsio sic eadẽ rõne ex equalitatibus ↄsequẽti
Solo bus ipsas. ¶ Dicit̃ autẽ ꝙ equalitas vnius partis nõ tẽ
dit in idẽ cũ equalitate totius sed remanẽt distincta: non
sic aũt de similitudine que coextẽdit̃ albedini: respectus
aũt equalitatis: sicut ⁊ totalitatis: nõ est in q̃libet pte.

32ᵘˢ passus Trigesimussecũdus passus ẽ:

ꝙ oĩa relatiua ad cõuertẽtiã dicũtur: sicut seruus dñi ser
uus: ⁊ dñs serui dñs: ⁊ idez de duplo ⁊ dimidio ⁊ maiore
ac minore. c° eodẽ. Et ponit in eodẽ processu quatuor no
1ᵐ notabile tabilia ad declarãdã istius passus materiã. ¶ Quor̃ pri-
mũ est ꝙ ista cõuertẽtia differt casu: ita videlicet ꝙ vnũ
relatiuũ dicitur ad aliud in vno casu ⁊ aliud conuertitur
ad ipsum in alio casu: sicut disciplina dicit̃ disciplinati ge
nitiue: ⁊ disciplinatũ dicit̃ non genitiue discipline sed di-
2ᵐ sciplina ablatiue disciplinatũ. ¶ Secũdũ notabile est ꝙ
ad istã conuertẽtiam reqritur ꝙ conueniẽs assignatio ex
primatur vt cum ala sit alicuius si assignet̃ ad auẽ nõ est
conueniẽs assignatio q̃ multor̃ alior̃ ale sunt sed ala di-
3ᵐ citur alati ala. ¶ Tertium notabile ꝙ oportet fingere ali
quotiẽs noĩa eo q̃ nõ sint imposita: sicut remus cũ sit ali-
cuius remus nõ cõuenienter assignat̃ ad nauẽ cũz multe
sint naues sine remis: sed remus dicatur ficto noĩe rei re
mite remus: ⁊ ita caput capitati caput ⁊ non animalis q̃
4ᵐ multa sunt: inquit aĩalia capita nõ hñtia. ¶ Quartuz no
tabile est ꝙ si relatiuũ ad quodlibet aliud q̃. s. ad suũ op
positũ assignet̃: ⁊ ideo ad illud dicat̃ nõ ↄuertitur: sicut si
Noᵐ seruus nõ assignet̃ dño sed homini aut bipedi. ¶ Intelli
gendũ tñ est ꝙ ex istis in eodẽ pcessu infert talẽ regulaz:
amplius si cõuenienter assignet̃ ad illud aliud ad qd̃ di-
citur. s. relatiue: oĩbus aliis circũscriptis idest remotis:
quecũq̧ accñtia sunt relicto illo solo ad qd̃ assignatuz est
semp ad ipsum dicet̃. Ex qua regula elicitũtur a diuersis
1ª ↄclusio due ↄclusiones diuerse. ¶ Prima est ꝙ relatio terminat̃
⁊ dicit̃ ad suũ oppositũ relatiuũ ⁊ non ad absolutuz: q̃ ad
illud terminat̃ ad qd̃ refert̃: ⁊ ad illud refert̃ ad qd̃ dicit̃
circũscripto omni alio a seruo pter seruitẽtem adhuc dñs
2ª ad ipsũz diceret̃. ¶ Scd̃a cõclusio quã alij dicũt est ꝙ re-
latio nõ terminat̃ ad oppositũ sed ad absolutũ fundamẽ
tum oppositi: q̃ circũscripto omni respectu ab aliqua al-
bedine adhuc alia est illi similis: lz non ista illi: hoc est ꝙ
alia albedo põt eẽ silis que est sine silitudine siue per pos-
sibile vel impossibile: q̃ habet conformitatez ad ipsam.
Dif. ¶ Sed remanet dif. que istarũ videt̃ esse magis de mẽte
Solo. phi in loco isto. ¶ Dicit̃ ꝙ pma q̃ istã regulaz ipse ponit
cũ loquimur de cõuertẽtia relatiuor̃. Et constat ꝙ abso
lutum nõ dicit̃ ad cõuertentiã vt albedo non dicit̃ simili
tudinis albedo: sed bene similitudinis silitudo.

33ᵘˢ passus. Trigesimustertius passus est:

ꝙ vident̃ ad aliquid simul esse natura. c° eodem. Et ipse
istud exẽplificat de duplo ⁊ dimidio q̃ cũ sit duplũ ⁊ dimi
dium est: ⁊ si duplũ nõ est nec dimidiũ ⁊ si nõ dimidium
nec duplũ. Sed quo dicto accipiuntur duo philosophica
1ᵐ docᵐ documẽta. ¶ Primũ est ꝙ q̃ãdocũq̧ aliqua duo ita se
habẽt ꝙ vno posito ponitur reliquũ ⁊ remoto vno remo
uetur ⁊ reliquũ ⁊ ecõuerso illa sunt simul natura. ⁊ ideo p
2ᵐ hoc probat relatiua simul esse natura. ¶ Scd̃m do. est ꝙ
omnia cõuertibilia sunt simul natura: q̃ illa sunt talia q̃
Cõtra. ita se habẽt ꝙ posito vno ponit̃ reliquũ. ¶ Sed ↄtra hec
1° documenta instat̃ dupliciter. Primo q̃ diffinitio prius
natura videtur esse q̃ diffinitũ: cum in diffinitione resol
uatur diffinitũ tanq̃ in suas partes essentiales: ⁊ tñ vno
istorũ posito aut perempto iddem seqtur in alio. ⁊ econ-
2° uerso. ¶ Secũdo q̃ subiectũ ⁊ propria passio ↄuertũtur.
⁊ tñ non sunt simul natura. cũ subiectũ sit prius fm natu-
ram: sicut pmus modus perseitatis preuenit secundũ.
¶ Id videtur esse dicendũ ꝙ ista documenta sunt magis R. ideo
argumenta. ⁊ ꝙ ratio Ari. hic posita magis videtur pro-
bare simultatez durationis q̃ nature. Nisi forte dicat̃ ꝙ
illa que sunt sic ordinata fm ordinẽ nature pro illo signo
quo fm naturam vnũ preuenit reliquũ aliud nõ est. ⁊ sic
pro tunc vnum ponitur reliquo nõdũ posito: ⁊ scd̃m negã
do perimitur alio iã cõcesso. ¶ Intelligendũ tamẽ ꝙ an- Noᵐ
tiqua cõis expositio istius cũz dic itur relatiua sunt simul
natura fuit. i. simul naturali intelligẽtia. Istud tamẽ non
valet vt referatur solũ ad intellectũ q̃ ipse probat istã si-
multatẽ q̃ posito vno ponitur reliquũ ⁊ sublato vno reli
quum remouet̃. ⁊ tamẽ cõstat ꝙ istud est verũ de relati-
uis in rerũ natura sicut in nostra intelligẽtia. ergo nõ so-
lum in nostra intelligẽtia sed in rerũ natura est intelligẽ-
da ista simultas q̃ eadẽ ratione vtrobiq̧ deducit̃. ¶ Sz Dif.
ori̇t dif. qd̃ significat simultas ista relatiua oppositorũ in
rerũ natura? ¶ Dicit̃ autẽ ꝙ significat talem pexigen Solo.
tiam ꝙ vnũ nõ pexigit aliud q̃ talis pexigentia arguit
prius ⁊ posterius fm naturam. ¶ Secunda dif. qd̃ signi- 2ª dif.
ficat ista simultas apud naturalem intelligentiam quaz
communiter ponunt. ¶ Dicitur ꝙ inest naturaliter intel Solo.
lectui vt correlatiua ita intelligantur vt vnum alteri non
pexigat in intelligendo.

Trigesimusquartus passus ẽ: 34ᵘˢ passus

ꝙ relatiua posita se ponũt ⁊ perempta se pimũt: Non est
aũt in textu nisi ꝙ se inuicẽ auferant: tñ exẽpla ostendunt
ꝙ ipse supponit ꝙ posita se ponũt: q̃ dicit ꝙ si duplũz est
dimidiũ est: ⁊ si seruus est dñs est. c° eodẽ. ¶ Sed contra
hãc regulã ipse instat dupr̃. Primo q̃ supposito ꝙ scibi-
le ⁊ sciẽtia ad inuicẽ referãtur sublato scibili aufert̃ sciẽ
tia: ⁊ tñ sublata sciẽtia nõ aufert̃ scibile: vt exẽplificat de
circuli quadratura que si est scibilis sciẽtia eius: inquit:
nõdũ est. Et ad idẽ dicit ꝙ in pluribus subsistẽtibus sciẽ
tias recipimus. In paucis vero vel nullis hoc qs reperiet
simul sciẽtiã cũ scibili esse. Et iteruz dicit ꝙ aĩali sublato
aufert̃ sciẽtia ⁊ tñ remanent multa scibilia. ¶ Scd̃o ipse
instat de sensu ⁊ sensibili: q̃ cũ ista sint relatiua vt nũc sup
ponit sensibile interemptũ aufert sensum: sensus autẽ si-
mul sensibile nõ perimit. Et iterũ adiũgit ꝙ cũ sensibile
sit circa corpus perempto sensibili pimit̃ corpus: ⁊ cũ sen
sus sit circa aĩal pempto sensu nõ pimitur sensibile: sicut
pempto aĩali nõ pimit̃ corpus. Et iter̃ addit ꝙ sensus si-
mul sit cũ sensato aĩali: sensibile aũt ante ipsum sensatũ: sic
ignis ⁊ aqua ex q̃bus aĩal cõstat ante sunt q̃ ipsum aĩal.
¶ Sed ori̇t dif. si per istas duas instãtias itẽdit hic interi Dif.
mere regulã datã q̃ posito vno ponit̃ reliquuz ⁊ perẽpto
vno pimit̃ reliquũ. ¶ Dicit̃ autẽ ꝙ p hoc ꝙ nõ soluit hic Solo.
istas instãtias videret̃ dissentire: tñ q̃ hic loquitur dubita
tiue: q̃ dicit videt̃ nec istud assentit. melius vr̃ dicẽdũ ꝙ
hic nihil determinauit. ¶ Scd̃a dif. qd̃ est hic sentiẽduz 2ª dif.
de scibili ⁊ sciẽtia. ¶ Dicit̃ aũt ꝙ argumẽta Ari. demon Solo.
strant ꝙ scibile põt existere in actu: dato ꝙ actualis scia
nõ existat apud nostrũ intellectũ: Aliogn nullus itellẽs de
nouo posset aliqd inuenire. ¶ Tertia dif. qd̃ sentiẽdum 3ª dif.
est de sensibili ⁊ sensu. ¶ Dicit̃ ꝙ eodem mõ: q̃ cõstat ꝙ Solo.
sensibilia fuerũt ante sensum causata fm fidẽ ⁊ fm rõnez
nãlẽ vt hic tãgit pueniũt ordine nature sicut cõstituentia
sensum. Et iõ in talibꝰ nõ tenet regula quãtũ ad existẽtiaz.
¶ Quarta dif. est quomodo põt saluari ista regula q̃ tan 4ª dif.
tuz est vulgata. s. relatiua posita se ponũt ⁊ pempta se pi-
mũt. ¶ Dicit̃ ꝙ respectus semp reqrit terminũ: tñ respe Solo.
ctus actualis in actu: ⁊ aptitudinalis in aptitudine: sicut
risibilitas est ad actũ ridẽdi qui est in potẽtia: ⁊ sic sensi-
bilitas ⁊ scibilitas ad actũ sentiẽdi ⁊ sciẽdi ĩ potẽtia: ⁊ sic
ista regula nõ est vr̃ intelligẽda quãtũ ad actualẽ existẽtiã.
¶ Sed remanet quinta dif. q̃ illa q̃ sunt in pura potentia 5ª dif.
obiectiua sunt oĩno nihil: sicut sciẽtia aĩe antẽq̃ sit in aĩa
causata. ⁊ sic cũ sit scibile erit respectꝰ ad nihil: ⁊ sic nõ ad
aliqd qd̃ est patuit euidẽs ↄdictio. ¶ Dicit̃ ꝙ si entia in Solo.
tali potẽtia essent oĩno nihil non posset negari. Unũ istud
videtur demõstrare ꝙ sint aliquid quodãmodo.

Trigesimusqntꝰ

35 passus. ## Trigesimusquintus passus ē:

ꝙ habet questionē vtruz nulla sub̄a ad aliquid dicatur.
Et dicit ꝙ istud est vez in primis substātijs.s.ꝙ nulla di
citur ad aliqd nec totū nec ptes qꝛ aliqs homo non dicit
alicuius homo nec quoddā caput dr̄ alicuius quoddā ca
put. Et idē dicit de plurib⁹ scd̄is substātijs: sicut homo
nō dicit alicuius hō aut bos: tn̄ dicit ꝙ in aliqbus secun
dis substātijs habet dubitationē sicut caput dr̄ alicuius
caput ⁊ manus alicuius manus. Et subiūgit illatiue di
cens. Si igit sufficiēter eoꝝ que sunt ad aliqd diffinitio
assignata est: aut nimis difficile aut ipose est ꝙ nulla sub
Dif. stantia ad aliqd dicat. c⁰ eodē. ℭ Sed orit difficultas qd
Solo. est tenēdū de qōne quā hic mouet. ℭ Dicit ꝙ dici ad ali
quid pōt dupl'r intelligi. Aut qditatiue: aut denoiatiue.
Et tūc manifestū est ꝙ nulla sub̄a dicit ad aliqd qditati
ue cū sit qditatiue ad se: denoiatiue aūt bene: qꝛ ꝯstat ꝙ
1⁰ dif. hō denoiatur pater a paternitate. ℭ Scd̄a dif. qꝛ f̄m istā
distinctionē nō esset magis difficilis ista questio in sub̄a
ꝗ̄ in qualitate: qꝛ nulla q̄litas dicit ad aliqd quidditati
ue cū sit ad se sicut sub̄a: ⁊ est ad aliqd denoiatiue sicut al
bedo denoiat filis a similitudine. ⁊ tamē Ar. nō pōderauit
Solo istā qōnem circa qualitatē sed tn̄ circa sub̄am. ℭ Dicit
aūt ꝙ lz vtrunqꝫ sit absolutū: tn̄ sub̄a est absolutior ⁊ ma
3⁰ dif. gis idepēdēs: ⁊ ideo in ea qō est magis pōderata. ℭ Ter
tia dif. quare magis ꝯcedit dici ad aliqd sub̄am in parte
Solo. ꝗ̄ in toto cū dicit caput alicuius ⁊ nō hō. ℭ Dicitur ꝙ lz
istud nomē caput sit ipositū substantiue: tn̄ fuit impositū
a respectu: vt videt: cuiusdā preminētie: ⁊ sic cōcedit ma
gis esse ad aliqd f̄m vocē: tamē nihil obstat cuz dicimus
for. humanitatē: subintelligendo respectū nature ad sup
4⁰ dif. positū in rōne cōstitutiui. ℭ Quarta dif. qꝛ ipse cōcedit ꝙ
manus est ad aliqd: ⁊ tamē nō est impositū istud nomē a
Solo. respectu: sicut nec hoc nomē hō de quo negat. ℭ Dicitur
aūt ꝙ impositiones sunt ad placitū: tn̄ manus significat
organum qō f̄m se est respectiuū: sicut instrumentū dici
5⁰ dif. tur semp alicuius instrumētū. ℭ Sed remanet qria dif
ficultas quare negat istud totaliter sic de prima substan
tia cum hoc caput sit istius capitati caput sicut caput sim
Solo. pliciter capitati caput simpliciter. ℭ Dicit autē ꝙ nō in
uenitur ratio quare hoc caput nō dicatur huius capitati
sicut in cōi: tamē nō dicit huius inquātū hoc sed inquan
tum caput: ⁊ hec videt intētio eius in dato exēplo.

36 pas. ## Trigesimussextus passus ē: ꝙ

si nō est data sufficiēter diffinitio relatiuoꝝ: cū dictū est ꝙ
relatiua sunt quecūqꝫ hoc ipsuz ꝙ sunt alioꝝ dicunt: sed
sunt: inquit: ad aliqd qbus hoc ipsuz esse est ad aliquid
quodāmodo se hēre forasse ꝯ hoc dicet. i. ꝯ illud qō di
ctum est ꝙ sub̄a est eoꝝ que dicunt ad aliqd. c⁰ eodē. Et
adiūgit cōparans hāc diffinitionē ad illā que superi⁹ fuit
data de ad aliqd: qꝛ prior diffinitio sequit oīa relatiua:
non tn̄ hoc est eis esse ꝙ sunt ad aliquid qꝛ eaipsa q̄ sunt
alioꝝ dicūtur. ℭ Ex qbus dictis accipiunt quatuor phy
1ᵐ docuᵐ sica documēta. ℭ Primuz est ꝙ in isto caplo posuit Ari.
duas de ad aliqd diffinitiones q̄ñ volēs corrigere p̄mā
per scd̄am: qꝛ hoc sonat patēter iste tex. ibi inuit primam
2ᵐ docuᵐ fuisse insufficiētē. ℭ Secunduz do. est ꝙ prima est ista ad
aliqd sunt illa quecūqꝫ hoc ipsum ꝙ sunt aliorum dicun
3ᵐ docuᵐ tur: ita ꝙ ista diffinitio data est per dici ad aliud. ℭ Ter
tium do. qꝛ secūda dif. est ista. ad aliqd sunt quibus hoc
ipsuz esse est ad aliud se habere. vn̄ sicut prima diffinitio
4ᵐ docuᵐ dat per dici ad aliud ita ista per ad aliō se hēre. ℭ Quar
tum do. ꝙ istarū diffinitionū prima nō est qditatiua sed
secūda: qꝛ dici ad aliud est cōsequēs. ad aliud vō se habe
re est antecedēs: sic vere dici p̄supponit esse. Illa igit dif
finitio est a posteriori que nunq̄ est qditatiua. Secunda
vō est qditatiua: qꝛ relatio quidditatiue est ad aliud habi
tudo: ideo dicit de p̄ma diffinitione ꝙ sequtur omnia rela
Dif. tiua: nō tn̄ hoc est eis esse qō ad aliud dicunt. ℭ Sꝫ orit
Solo. dif. si p̄ma diffinitio cū nō sit qditatiua est adeq̄ta. ℭ Di
citur ꝙ ipsa est vl'is: qꝛ dicit ꝙ cōsequuntur oīa relatiua:
nō tn̄ est ꝯuertibilis f̄m eius intētionē: qꝛ lz omne qō ad
aliud se habet: ad aliud dicat: nō tn̄ oē qō ad aliud dicit
ad aliud se habet: qꝛ. s. multa denoiant per modū relati
uoꝝ: que f̄m suū esse sunt absoluta: sicut caput aut man⁹
cū dicūtur alicuius. ℭ Scd̄a dif. qꝛ cū aliqd dicit tale: qō 2⁰ dif.
non est tale: illa denoiatio est falsa: ⁊ omne qō vere di ad
aliquid: videt ꝙ vere se habeat ad illud: ⁊ sic oē qō dicit
ad aliud est vere ad aliquid: ac per hoc illa diffinitio ade
quata est sicut scd̄a. ℭ Dicit autē ꝙ lz denoiatio ista non Solo.
fiat sine respectu. tn̄ talis respectus nō significatur tali no
mine ꝗ̄uis subintelligat. ℭ Tertia dif. quare magis ne 3⁰ dif.
gat sub̄am esse ad aliud quātū ad secūdā diffinitionez ꝗ̄
quo ad primā? ℭ Dicit autē ꝙ nō est incōueniēs si sub Solo.
stantia dicat ad aliqd sub noie proprio respectu subītelle
cto: ⁊ tn̄ fieret incōueniens si sub̄a esset ad aliqd f̄m illud
qō ei⁹ noie significat cū illud sit mere absolutū. ℭ Quar 4⁰ dif.
ta dif. est si ex isto passu habet ꝙ relatio nō possit imedia
te fundari supra sub̄am qꝛ nulla sub̄a se habet ad aliud.
ℭ Dicit autē ꝙ bene accipit ad hoc apparēs argumētū Solo.
qꝛ si formaliter esset in eo relatio daret sibi suuz effectum
formalē: qui est ad aliqd se habere: sicut omne accidens
denoiat suū subiectū. ℭ Istud tn̄ argumentū nō demon
strat: qꝛ lz paternitas ponat formal'r in potētia gñatiua:
tn̄ non denoiat eā. ℭ Intelligendū tn̄ est ꝙ ex ista duplici Noᵐ
diffinitione relatiuoꝝ accipit illa antiqua distinctio rela
tiuoꝝ in relatiuis f̄m dici ⁊ f̄m esse: qꝛ diffinitio p̄ma da
ta est per dici: ⁊ secūda per ad aliud se habere: qō est rela
tiuoꝝ esse. Et iō relatiua significata per primā diffōnem
sunt f̄m dici: ⁊ illa que sunt significata per scd̄am sunt f̄m
esse. ℭ Sed orit dif. que sunt relatiua f̄m esse ⁊ f̄m dici. Dif.
ℭ Dicitur autez ꝙ relatiua f̄m dici sunt illa q̄ ex p̄missa Solo.
diffōne f̄m se ⁊ significatuz sunt alterius gñis: tn̄ propter
subintellectū respectū dicunt relatiua: sicut fuit supra exē
plificatū de capite ⁊ manu. Scd̄z aūt esse sunt quoꝝ signi
ficatū directe ē in isto p̄dicamēto: sicut eq̄litas ⁊ silitudo.
ℭ Scd̄a dif. si alio mō p̄nt distingui. ℭ Dicit autē ꝙ sic: 2⁰ dif.
qꝛ aliqua dicūtur relatiua denoiatione extrīseca a respe Solo.
ctu qui est in alio: ⁊ talia sunt relatiua f̄m dici tm̄: qꝛ non
sunt ad aliud: lz dicātur ad aliud sicut di de scibili respe
ctu scientie. Scd̄m aūt esse sunt que circūscripta omni de
noiatione f̄m se sunt ad aliud: sicut dicit de scientia.

Trigesimusseptim⁹ passus est: 37 pas.

ꝙ siquis aliqd eoꝝ que sunt ad aliqd diffinitiue sciat ⁊ il
lud ad qō dicit diffinitiue sciturus est. c⁰ eodez. Et istud
ipse ꝓbat ibidē: qꝛ siqs nouit aliqd qō est ad aliud nouit
illud ad qō est: si enim: ait: nō nouit ad qō se habet: nec si
ad aliud se hꝫ: sicut patet exemplificādo in duplo ⁊ dimi
dio ⁊ sic de alijs. Et adiungit ꝙ illa que sunt sub̄e vt ca
put ⁊ manus q. s. sunt relatiua f̄m dici p̄nt sciri absqꝫ hoc
qō sciatur cuius sunt: ⁊ ideo infert ꝙ nō sunt relatiua: ⁊
ideo ꝙ nulla substātia relatiue dicat: tamē ꝯcludit ꝙ de
talibus difficile est tractare nisi sepe fuerit pertractatū:
dubitare tn̄: ait: de singulis nō est inutile. ℭ Intelligēduz Noᵐ
tn̄ est ꝙ ex isto passu accipiunt quatuor philosophica do.
Primū est ꝙ vnum relatiuū cadit in diffinitione alteri 1ᵐ docuᵐ
us vt vnū per reliquū diffiniatur: qꝛ pro tāto dicit ꝙ qui
diffinite nouit vnū relatiuoꝝ diffinite nouit ⁊ reliquum.
ℭ Scd̄m do. est ꝙ vnū relatiuuz est de qditate alterius: 2ᵐ doᵐ
qꝛ oīa diffinitiua sunt de essentia diffiniti: ⁊ prout patuit
vnū per reliquū diffinitur. ℭ Tertiū do. est ꝙ vnū relati 3ᵐ doᵐ
uum est de intellectu alteri⁹ qꝛ nō pōt aliqd distincte ꝯci
pi sine eo qō est de qditate sua. ℭ Quartū do. est ꝙ relati 4ᵐ doᵐ
ua ꝯcipiunt eodē actu intelligendi quādo sunt opposita:
qꝛ si distinctis actibus tūc eēnt due qualitates absolute:
illi duo actus realiter distincte quaruz vna posset ab alia
separari cū eēnt simul natura: sicut duo alba: ⁊ iō vna ab
alia nō depēderet: ⁊ talia per potētiā p̄me cause vidētur
separabilia: ⁊ sic intelligeret vnū relatiuū alio nō intelle
cto. ℭ Sed orit dif. si ista diffinitio qua diffinit vnū rela Dif.
tiuum per reliquū est quidditatiua. ℭ Dicit aūt ꝙ non qꝛ Solo.
oīs diffinitio quidditatiua dat per priora f̄m naturaz que
sunt partes essentiales: correlatiua aūt vt patuit sunt si
mul natura. Et cōfirmatur: tū qꝛ nō capit intellectus: ꝙ

vnum oppo. fit de quiditate alterius. ¶ Tum qr non capit in intellectus quin distincta specie vere sint eēntialiter distincta: & illa que distinguūtur essentialiter distinguūtur
1° d.f. quiditatiue. ¶ Secūda dif. quid valet talis diffinitio si
Solo nō est quiditatiua. ¶ Dicitur aūt q pōt dici diffinitio p additamētum sicut cū accidens diffinit per subiectū aut cū effectus per suā causam efficiētē: aut finalē causaz: que
3° dif. nō ingrediūtur ipsius quiditatē. ¶ Tertia dif. que est q-
Solo. ditatiua diffinitio relationis. ¶ Dicit q cum in isto predicamēto sint genera & dīe sicut in ceteris p̄dicamentis: per genus & dīaz ibi datur diffinitio quiditatiua que est diffinitio simpliciter: sicut p̄nitas est relatio modo actiui: aut similitudo relatio equparantie circa vnū in qualitate.
4° dif. ¶ Quarta dif. qr tota q̄ditas relationis ꝯsistit in ad aliud se habere cū nihil habeat ad se: & iō tota eius q̄ditatiua diffinitio ꝯsistit in ordine ad correlatiuū. ¶ Dicit aūt
Solo. q lz tota eius q̄ditas sit ad aliud: tū illud aliud nō cadit in illa q̄ditate sed tm̄ ipsa habitudo: & ista habitudo ad aliud essendi ꝯtinet sub genere & dīis que sunt ad aliud.
5° dif. ¶ Sed remanet q̄nta dif. si vnū relatiuū est de itellu alte-
Solo. rius. ¶ Dē aūt q lz sint simul nāli intelligētia ac per hoc vnū sit de cōi intellectu alterius nō tū de itellectu p̄mario:
6° dif. qr hoc est esse q̄ditatiuuz illi. ¶ Sexta dif. qd est prius in relatione: vel esse ad terminū: vel eē in fundamēto: cum
Solo. ab istis solū depēdeat. ¶ Dicit aūt q esse ad oppositum qr pro illo signo quo accidēs absolutū ē ad se: accidēs relatiuū est ad aliud: cū esse ad se & ad aliud p̄mo diuidant ipsum ens: sz accn̄s absolutū p̄us est ad se q̄ in alio: cum primū sit ei eēntiale & nō scd̄m vt alibi patebit: ergo respe-
Dif. ctiuus p̄us est ad aliud q̄ sit in alio fm naturā. ¶ Sed reuertit dif. si genus gn̄alissimū relationis habet aliqd re-
Solo. latiue oppositū ad qd dicatur vt simul cointelligat. ¶ Dicitur aūt q istud nō pōt dari qr ois relatio cōtinetur sub isto p̄dicamēto & vnū oppositum nō pōt sub alio cōtineri.
Dicit aūt q̄dā doctor valde sollēnis q iō est necesū tenere q relatio nō terminet semp vt habeat terminū. Istud tū lati° ē alibi pertractatuz. s. in. 34. passu in penultima dif.

38° passus

Trigesimusoctauus passus ē

iste. Qualitatē dico fm quā quales esse dicimur. c° q̄nto. Et intēdit diffinire qualitatis p̄dicamentum de quo est
Cōtra. istud capl̄m. ¶ Sed ꝯtra hāc diffinitionē instat quadru-
p° pliciter. Primo qr dīa in predicamēto subē in quale predicatur vt fm ipsam dicamur quales: & tū nō est de qua-
2° litatis p̄dicamēto. ¶ Scd̄o qr ꝓpriū in quolibet gn̄e predicat in quale: & tū nō est q̄litas cuz q̄litas ponat accidēs
3° cōe. ¶ Tertio qr accidēs p̄dicat in quale & tū nō oē accidens est q̄litas cū accidēs sit qd cōe ad nouē p̄dicamēta.
4° ¶ Quarto q: multa trāscēdētia vt bonitas & veritas predicātur in q̄le cū sint entis passiones & tū sunt in gn̄e non
Rñdetur ad p̄m. q̄litatis. Vñ ista diffinitio nō videt esse cōis. ¶ Ad p̄m q aliq putāt dīam subalē esse q̄litatē fm dici. i. fm moduz p̄dicādi lz sit suba fm esse: ista aūt diffō respicit q̄litatem fm eē. Et iterū dicūt q nō est icōueniēs si modus vnius
Ad 2m p̄dicamēti ꝯueniat alteri. ¶ Ad 2m q hic est mētio de q̄lit qd est ꝓprie accn̄s. Propriū aūt nō pōt esse accn̄s inio reducit ad genus cuius est ꝓpriū cū circuadat oē genus in quo est nata fieri demōstratio pp qd in qua ꝯcludit pas-
Ad 3m sio de subiecto. ¶ Ad 3m q cū oī accn̄s predicari in quale ibi accipit p̄dicatio talis pro p̄dicatione que nō est per se aut q̄ditatiua: ꝯstat enim q numerus qui est accn̄s in q̄-
Ad 4m le nō p̄dicat sed in quātū. ¶ Ad 4m q hic est sermo de q̄lit limitato ad determinatū genus q̄lia nō sunt trāscēdētia. & sic patet q ista diffinitio idiget multiplici declaratione.
5° dif. ¶ Sz dīt q̄nta dif. si ista diffinitio est q̄ditatiua. ¶ Dici-
Solo. tur q nō: qr eē quale est effectus formalis q̄litatis q semper est posterior ipsa q̄litate: & dici q̄le est posteri° esse q̄li: & nulla q̄ditatiua diffinitio datur per posteriora.

39° passus

Trigesimusnonus passus est:

q vna species qualitatis habitus dispositioq dicitur. c° eodez. Et adiūgit q sic differt habitus a dispositione qr permanētior & diuturnior est. s. habit°: sicut sciētie & virtutes que sunt de difficili mobiles a subiecto: vt exēplificat de iustitia & castitate. Sz affectiones. i. dispōnes sunt de facili mobiles a subiecto: vt exēplificat de calore & frigidi-
tate egritudine & sanitate. ¶ Sed dīt dif. qr cū hoc mo- Dif.
do ponat habitus qualitas & de difficili mobilis: & ois q̄litas: aut sit de facili aut de difficili mobilis videt q ista prima spēs qualitatis euacuat totū hoc predicamētum.
¶ Dicit q ipse videtur loq de qualitate difficiliter mo- Solo.
bili nō circa quācūqz materiā sed circa perfectiones que sunt in aīa: quales sunt itellectuales & morales virtutes
de quibus exēplificat. ¶ Scd̄a dif. qr exēplificans de dis- 2° dif.
positione quā hic enumerat cū habitu dat exēpla de accidētibus corporalib° vt de caliditate & frigiditate egri-
tudine & sanitate. ¶ Dicitur aūt q illa exēplificatio non Solo.
intēdit hic nisi ad ostēdendū q talia sunt de facili mobilia: nō q sint in p̄ma specie q̄litatis qr in alijs vt patebit
collocabunt. ¶ Tertia dif. si habitus & dispositio hic po- 3° dif.
nantur pro plurib° spēbus aut tm̄ pro vna. ¶ Dicitur q Solo.
pro vna: qr dicit vnā spēm qualitatis cū istam describit. Et istud ꝯfirmat qr facilitas & difficilitas ad mouēdum nō sunt dīe essentiales: cum eadē virtus anteq̄ sit firmata est facilis ad mouenduz & postea difficiliter mobilis &
sic p̄mo est dispositio & postea sit habitus. ¶ Quarta dif. 4° dif.
cum ista spēs agat de pfectionibus aīe acquisitis ad quā istarū reducūtur actus intelligēdi & spēs intelligibiles q̄
faciunt ad habitus generationē. ¶ Dicit autez q actus Solo.
pertinet ad dispositionē de facili mobili & spēs ad habitum ꝓpter oppositā causam. Et iterū habere spēm dicit notitia habitualis: & sic patet q iste spēs in aīa oēs redu-
cuntur ad primā spēm qualitatis. ¶ Intelligenduz tamē No°
est q in eodē textu ꝑsequēs Ari. qualitates de facili mobiles: dicit q dispositiones que vocātur affectiones sunt de facili mobiles: nisi forte: ait: in his que contingūt per temporis lōgitudinē in naturam cuiuscūqz trāsformari posse vt insanabilis vel de difficili mobilis dicat affect° quē: inquit: q̄libet habitudinē vocāt. Et inde sumuntur
duo moralia do. ¶ Primū est q vitia ex diuturnitate in- p̄m docu.
ueterata de necessitate efficiunt ꝯnaturalia: qr dicit q p longitudinē tpis affectiones male de quibus nūc loqtur
transferūtur in vniuscuiusqz naturā. ¶ Secūdū do. est q 2m do.
tales malitie que sunt inueterate fiunt sicut imobiles vt voluntas ab eis sit isanabilis: qr dicit q insanabilis vel difficile mobilis fit ex talibus affectus. Et ista duo valēt ad prouocādū hoies prolapsos. i. pronos ad cadēdum in malū ad celestē conuersationez vt dicta philosophica redigantur more apostolico in obsequiū Christi.

Quadragesimus passus est: q 40° passus.

aliud est genus qualitatis fm q pugillatores vel cursores vel salubres vel insanabiles dicimur. & sūt: ait: quecūqz fm potētiā nālem vel impotētiā dicunt. c° eo. Et adiūgit exēplū de duro qd habet naturalē potētiā faciliter nō secari & molle qd naturalē impotētiā ad resistēdū secanti.
¶ Ex isto aūt passu accipiunt q̄tuor pūlica do. Primum p̄m do.
est q potētie aīe intellectiue puta intellectus memoria & volūtas sunt q̄litates: qr cōstat q sunt naturales potētie
ad aliquid operādum. ¶ Secūdū do. q potētie aīe sensi- 2m do.
tiue sunt tales qualitates vt hic exēplificat de cursore & pugillatore quoz potētia nō est nisi valitudo potētie exe-
cutiue que ponit potētia aīe sensitiue. ¶ Tertiū do. est q 3m do.
potētia materie pertinet ad genus q̄litatis: qr naturalis potētia ponitur in ista specie & illa potētia est naturalissi-
ma. ¶ Quartū do. est q potētia receptiua per quaz sub- 4m do.
stantia est nata recipe accidēs est qualitas talis: qr quicquid cōuenit substātie vt ꝯuenit accidēs est sibi cōnatu-
rale: cū sola accidētia sint extra suā naturaz. ¶ Sed dīt Dif.
dif. si primū documētuz ꝓcedit de potentijs aīe intellecti-
ue. ¶ Dicit q non: qr si iste potentie essent q̄litates qua- Solo.
rum subiectuz essentia aīe foret: tunc ad istas potentias essent alique priores potētie. Et cū omne subiectuz sit in potētia respectu forme quā recipit tunc pari rōne ille potentie essent qualitates & ad illas alie potētie & sic in infi-
nitum. ¶ Scd̄a dif. si scd̄z do. procedit de potentijs sen- 2° dif.
sitiuis.

Solo firinis. ¶ Dicit̃ q̃ nõ: q̃ cũ potentia sentiendi in v̾tute
essentie sic moueat corpus: sicut isti ponũt accidẽtia age
re in virtute substãtie: illa virtus sub̃e in qua mouet̃ po,
tentia eẽt quedã naturalis potẽtia: ⁊ per ꝯsequẽs quali,
3ᵃ dif. tas ⁊ sic in infinitũ sicut prius. ¶ Tertia difficultas. si ter
Solo tium documẽtũ procedit. ¶ Dicit̃ q̃ non: q̃ cum ad qua
litatem sit potẽtia: tunc ante potentiam materie eẽt alia
4ᵃ dif. potentia ad illam potentiam ⁊ sic in infinitum. ¶ Quar,
Solo ta difficultas. si quartũ documẽtũ procedit. ¶ Dicit̃ au
tem q̃ non q̃ tũc ante accidens esset aliud accidẽs ⁊ an,
te omnẽ qualitatẽ alia qualitas sicut in aliis deduceba
5ᵃ dif. tur. ¶ Sed remanet quinta diffi. q̃ proprie passiones di
cunt cõiter nãles aptitudines: ⁊ per ꝯsequens potẽtie: et
Solo tamẽ nõ videnť poni qualitates. ¶ Dicit̃ aũt q̃ iste apti
tudines nõ videnť qualitates: nisi quãdo fundanť in q̃li
taribus: sicut ꝯgregatiuũ ⁊ disgregatiuũ in coloribus: q̃
6ᵃ dif. passio vt alibi patet reducit̃ ad genꝰ sui subiecti. ¶ Sexta
dif. q̃d dicet̃ ad auctoritatẽ pbĩ cũ ponit naturalem po,
Solo tẽtiam esse secũdã spẽz qualitatis. ¶ Dici potest q̃ ista
species est qualitas s̃m dici sicut differentia substãtialis
q̃litas in aliquibus sint qualitates s̃m esse vt quãdo fun,
danť i q̃litate sicut patuit de ꝯgregatiuo ⁊ disgregatiuo.

41ᵘˢ pas. Quadragesimusprimus pas-

sus est: q̃ tertia spẽs qualitatis est passibilis qualitas ẽt
passiones. Et dicit q̃ passibiles qualitates sunt que sen
sibus percipiunť sicut color per visum: amaritudo ⁊ dul,
cedo per gustũ: caliditas ⁊ frigiditas per tactũ. Et dicit
q̃ iste sunt passibiles qualitates nõ ex hoc q̃ illa que ips
suscipiunt patianť sed q̃ inferunt sensui passionẽ. cᵒ. eo.
Et adiungit q̃ passiones dicuntur ⁊ non passibiles qua,
litates que cito facile soluuntur ⁊ cito transeũt sicut exẽpli
ficat q̃ cum aliquis erubescẽs fit rubeꝰ ⁊ timidus fit pal,
lidus: iste eni sunt passiões ⁊ nõ passibiles qualitates: q̃
ex hoc nõ dicit̃ quis simpliciter rubeus ⁊ pallidus sed ad
tẽpus. Quãdo autẽ talia sunt permanẽtia tũc possunt di,
ci passibiles qualitates: vt si color niger vel palledo pue,
niat a longa egritudine. Et iterum adiũgit q̃ passiones
dicũtur sicut sunt iracũdie ⁊ tristicie ⁊ nõ passibiles quali
Dif. tates. ¶ Sz oritur dif. q̃ diuersoꝝ generũ ⁊ non subalter
natim positoꝝ vt supra fuit ostensũ diuerse sunt species
⁊ differentie: ⁊ tamẽ hic ponit caliditatẽ in ista tertia spe
Solo cie qualitatis ⁊ supra posuit ipsaz in prima. ¶ Dicit̃ aũt
q̃ istud fuit hic ex intentiõe: illud aũt gratia exẽpli vt su,
2ᵃ dif. pra fuit ostẽsum. ¶ Secũda difficultas. q̃ caliditas ⁊ fri
giditas cum sint forme actiue nãliter dicũt naturales po
tentie ad operandũ: vt calor est potẽtia calefactiua ⁊ fri,
giditas frigefactiua: ⁊ sic sunt in secunda specie qualita,
tis in qua est naturalis potẽtia: ⁊ per consequens non po
Solo test esse in ista tertia. ¶ Dicit autem hic ⁊ satis apparen
ter q̃ per istas q̃tuor spẽs q̃litatis nõ itẽdit Ari. face dis,
tinctionẽ eẽntialẽ spẽruz pprie sumptarum: sed quorũdaz
modorum quibus nõ repugnat coincidẽtia sicut spẽbus.

42ᵘˢ pas. Quadragesimussecũdus pas-

sus est: q̃ quartum genus qualitatis est forma ⁊ circa ali
quid constans figura: vt rectitudo ac curuitas q̃ signifi
cat quale quid sicut ⁊ triangulus aut quadrangulus. caᵒ
eodem. Et adiungit q̃ rarum ⁊ spissum ⁊ asperũ ⁊ lene
videntur significare qualitatem: tamen dicit q̃ non imo
positionem: q̃ spissum est cuius partes sunt sibi propin,
que. Et rarum cuius partes distant. Et asperum cuius
partes supereminent vt vna sit inferior ⁊ alia superior.
Et planũ cuius partes adiacent. Et lene cuiꝰ partes ad
Dif. inuicem sunt equales. ¶ Sed oritur diffi. quid intendit
Solo hic per formam vt cõnumerat ipsam cum figura. ¶ Di,
citur q̃ cum quedam sit figura plana vt omnis que req,
rit vnam superficiem tñ quemadmoduz circularis ⁊ an
gularis. Et alia nõ plana que requirit plures q̃z duas di
mensiones vt spica ⁊ corporis quadrati: forma potest re
2ᵃ dif. ferri ad figuras preeminentes ⁊ figura ad planas. ¶ Se
Solo cũda dif. est: quare dicit circa aliq̃d cõstãs figura? ¶ Di
citur q̃ omnis figura plana circuit aliquam superficiem

quã in se claudit per differentiã vnius linee recte vel ob,
lique. ¶ Tertia dif. est q̃re dicit q̃ rectitudo ⁊ curuitas p 3ᵃ dif.
tinẽt ad genus q̃litatis cũ rectitudo nõ sit nisi ordo ptiũ
in linea: vt. s. mediũ ab extremis non exeat. Et curuitas
vt mediũ exeat a ptibꝰ suis: ⁊ ordo est q̃d respectiuũ: ⁊ tñ
ꝯstat q̃litatis p̃dicamẽtũ absolutũ ẽ. ¶ Dicit̃ aũt q̃ licz ista Solo
sint q̃litates s̃m dici vt fuit tactũ de potẽtia: tñ videnť eẽ
relatiões s̃m eẽ: q̃ diffõnes eoꝝ vt pz sunt ad aliq̃d que
date hic sũt. ¶ Quarta dif. q̃re ponit triãgulũ eẽ q̃litatez 4ᵃ dif.
cũ vltra lineas que sũt de quãtitate nõ dicat nisi ipsaꝝ li,
neaꝝ ꝯtactionẽ ⁊ ordinẽ ac ꝯtactũ: ⁊ sic purũ respectum ⁊
nullus respectꝰ põt eẽ de genẽ absoluto. ¶ Di aũt q̃ tota Solo
ista quarta spẽs videt̃ eẽ respectiua cũ respiciat solũz or,
dinẽ ptiũ q̃titatis: ⁊ iõ videt̃ q̃litas solũ s̃z dici. ¶ Sz re 5ᵃ dif.
manet q̃nta dif. q̃re magis excludit a q̃litate rarũ ⁊ spis,
sum que dicũt solũ partiũ ordinẽ q̃z ista. ¶ Dicit̃ q̃ non Solo
apparet aliq̃ rõ in re sed solũz in vocis significatiõe q̃ fi,
gure magis significanť per modũ q̃litatis cũ q̃rit̃ de q̃li,
tate. ¶ Sexta diffi. est q̃ s̃m istã diffõnẽ hic datã de raro 6ᵃ dif.
nullũ corpus ꝯtinuũ posset eẽ rarũ: q̃ ꝯtinui ptes abinui,
cem distare nõ possunt. ¶ Et dicit̃ q̃ fortẽ loq̃tur de ra Solo
ritate que inenit̃ in corporibꝰ multũ porosis: ⁊ s̃m istã dif
finitionẽ ꝯtigua rara eẽ nõ possunt cũ eoꝝ extrema sint si
mul. ¶ Septima dif. q̃ s̃m diffõnem hic datã de spisso ⁊ 7ᵃ dif.
denso nullũ ꝯtinuũ poterit eẽ densum: nec ẽt cõtiguuz: q̃
ꝓpinquitas arguit distinctionẽ: cũ nulla res sit sibi ꝓpin
qua: extrema aũt ꝯtinuoꝝ sunt idẽ: ⁊ ideo nõ sunt ꝓpin,
qua: nec ẽt illa que sunt simul hñt ꝓpinq̃tatez sicut conti,
gua. ¶ Octaua dif. est q̃re plus ponit qualitatẽ rectum ⁊ 8ᵃ dif.
curuũ q̃z asperũ ⁊ lene cũ rectũ ⁊ asperũ non distinguanť:
nisi q̃ in vno pars est extra partẽ. s. in curuo: ⁊ in alio ps
supra partẽ. s. in aspero s̃m datas diffinitiões: ⁊ nõ sit ma
gis respectiuũ ordo partis supra partez q̃z ad latus ptis.
¶ Ideo nõ videt̃ differẽtia nisi forte in mõ p̃dicãdi quaz
etiam non video. ¶ Intelligẽdum tamẽ q̃ in eodem ꝓ, Noᵃ.
cessu ostendens istas species esse quosdam modos sub,
stantie sic dicit: fortasse alij apparebunt qualitatis modi
sed qui maxime dicuntur hi sunt. Et quia isti modi nõ
declarant quiditatem istius predicamenti: icirco hic si
cut in substantia formari põt arbor Porphyriana sic.

	Qualitas	
Spiritualis		Corporalis
	Corporalis Qualitas	
Insensibilis		Sensibilis
	Qualitas Sensibilis	
Inuisibilis		Uisibilis
	Color	
Disgregatiuus		Cõgregatiuꝰ
	Nigredo	
Hec		Hec
	Ista	

Sed oritur difficultas q̃ eedẽ Dif.

nõ sũt dr̃ie sub̃e ⁊ q̃litatis p illã regulã diuersoꝝ generũ:
s̃z corporeũ ⁊ icorporeũ: vt supra patuit: sũt dr̃ie substãtie.
¶ Dicit̃ aũt q̃ corporale ⁊ spũale dicunť de q̃litatibꝰ s̃m Solo
analogiã ad sub̃az ⁊ nõ vniuoce. Et iõ nõ sũt eedẽ dr̃ie
q̃litatiue. ¶ Scd̃a dif. si iste dr̃ie sũt q̃litatiue. ¶ Di, 2ᵃ dif.
cit̃ aũt q̃ sic: q̃ ita eẽntialr̃ videnť corporale ⁊ spũale cir, Solo
ca qualitatẽ sicut circa sub̃az ⁊ in sub̃a iste p̃me differentie
sunt posite essentiales. ¶ Tertia dif. si sensibile ⁊ isensibi, 3ᵃ dif.
le sunt differẽtie qualitatis eẽntiales. ¶ Dicit̃ q̃ non sicut Solo
dcm̃ fuit in sub̃a: q̃ dicte aptitudines naturas ꝯsĩtes: tñ
per istas passiões circũloq̃mur q̃litatiuas sicut fuit dcm̃
in substantia. ¶ Quarta diffi. que sunt qualitates insen, 4ᵃ dif.
sibiles corporales: ⁊ quomodo deuenimus in eaꝝ noti,
tiaz. ¶ Dicit̃ q̃ ex effectibꝰ qui foris sunt: q̃ opatio facit Solo
scire formã sicut ex nãli motu deorsum arguimus formaz Arĩ. 8. me. c.
grauitatis quã non percepimus sensu: ⁊ ex motu sursum 11. 4. ph. c. 54
formam leuitatis. ¶ Quinta difficultas est si diuisio q̃li,
tatis sensibilis in visibilẽ ⁊ in inuisibilem est essentialis. 5ᵃ dif.

Solo ¶ Dicitur ꝙ nõ sicut prima qꝛ visibilitas dicit naturalẽ
aptitudinẽ que nunꝗ̃ est quidditatiua sicut fuit supra di
6ᵃ dif. ctum de rationali ⁊ irrationali. ¶ Sexta difficultas que
Solo sunt qualitates sensibiles inuisibiles. ¶ Dicitur autem
ꝙ omnes ille que sunt obiecta aliorum sensuũ vt sonus
auditus: frigiditas ⁊ caliditas tactus: amaritudo ⁊ dul
7ᵃ dif. cedo gustus: ⁊ ita de odoratu ⁊ sapore. ¶ Septima diffi.
si diuisio coloris in congregatiuum ⁊ disgregatiuũ est es/
Solo sentialis. ¶ Dicitur autem ꝙ non qꝛ ista duo dicunt or/
dinem aptitudinalẽ coloris ad visum: omnis autẽ ordo
est posterior suis extremis: ⁊ nullũ posterius est quidita
tiuum sicut fuit supra dictũ de rationali ⁊ irrationali: i/
mo ista duo sunt coloris passiones per superius dicta.
8ᵃ dif. ¶ Octaua difficultas est quare dicitur nigredo color cõ
Solo gregatiuus visus ⁊ albedo disgregatiuus. ¶ Dicitur ꝙ
lux habet disgregare visum sicut excellens sensibile obrũ
dit sensum ⁊ debilitat: ⁊ qꝛ lux participatur ab albedine
excellenter: ideo est sicut excellens sensibile: ⁊ nigredo cõ/
gregat: qꝛ remisse participat lucem. vnde experientia do
cet ꝙ nigredo confortat visum ⁊ albedo ipsũ debilitat.
No^m ¶ Intelligendum est tamen ꝙ medij coloris non exclu/
dantur ab istis differentijs: quia rubedo magis imo sim
pliciter disgregat ⁊ croceitas: quia magis appropinquãt
ad albedinem: viriditas autem ⁊ liuiditas congregant:
quia magis ad nigredinem appropinquant: ⁊ sic cũ me
dij colores ab extremis differant specie oportet quãlibet
istarum differentiarũ subdiuidi vt ad singulas species
9ᵃ dif. veniatur. ¶ Sꝫ remanet nona difficultas quomodo ista
Solo que hic dicta sunt possunt redigi in obsequiũ chri. ¶ Di
citur ꝙ cum circa tertiũ sententiarũ tractamus in theo
logia de donis ⁊ perfectiõibus infusis anime christi que
sunt de genere qualitatis oportet nos respicere ad suũ
genus vt ea que sunt perfectionis in suo genere ei attri/
buamus ad laudem ipsius superlaudabilis Jesu qui in
nostris naturalibus supernaturaliter erat ⁊ ineffabiliter
qui est super omnia benedictus deus. Amen.

43ᵘˢ pas. Quadragesimustertiꝰ passus

est: ꝙ qualitates sunt que dicte sũt: qualia võ que sꝫ hec
denominatiue dicuntur: sicut a candore candidus: a grã
matica grãmaticus. caplo eodem. Et adiungit ibi duo
p^m notabile notabilia. ¶ Quorum primum est ꝙ non omnibus qua/
litatibus: vnde dicũtur qualia est nomen impositum: si/
cut cursor ⁊ pugillator dicitur ab aliqua valitudine non
2^m nominata. ¶ Secũdũ notabile ꝙ denominatio qualis
non semper fit sm illud nomen: sicut dicitur ꝙ studiosus
Dif. dicitur a virtute ⁊ non a studio. ¶ Sed oritur diffi. qua/
Solo liter se habet quale ad qualitatem. ¶ Dicitur autẽ ꝙ si/
cut effectus formalis ad suam causam: candidum enim
est formalis effectus candoris: ⁊ iustũ esse est effectꝰ ipsiꝰ
2ᵃ dif. iustitie. ¶ Secunda difficultas si iste effectꝰ formalis dif
Solo fert realiter ab ipsa qualitate. ¶ Dicitur autẽ ꝙ sic quia
omnis causa differt realiter a suo effectu. alioquin eadẽ
res causaret seipsam qđ est contra Augustinũ dicentẽ ni
3ᵃ dif. hil gignit seipsũ. ¶ Tertia diffi. si iste effectus formalis
realiter a tali causa distinctus se habet per additionem
ad materiam ⁊ formã cũ sit effectus formalis forme: ita
istud quale se habet per additionẽ ad qualitatẽ ex quo
4ᵃ dif. est eius causa formalis. ¶ Quarta diffi. si illud qđ addit
Solo istud quale ad qualitatẽ est aliquid absolutũ. ¶ Dicit
autẽ ꝙ sic: qꝛ qualis est forma talis est eius effectꝰ forma
lis: ⁊ ideo sicut forma respectiua nõ põt dare absolutum
esse: ita forma absoluta: qualis est qualitas: non põt da/
5ᵃ dif re esse respectiuũ. ¶ Sed remanet quinta diffi. qꝛ si ponat
aliqua tertia entitas absoluta resultãs ex forma ⁊ subie/
cto tali sicut ex cõponẽtibꝰ: cũ vtrũꝗ̃ componẽtiũ sit itri/
secum composito: tūc compositũ erit melius componẽti/
bus: ⁊ sic albũ erit melius ꝗ̃ homo ⁊ adueniẽte quolibet
accidente fiet meliꝰ compositũ ꝗ̃ sit ipsa substãtia: ⁊ hoc
6ᵃ dif. videt inconuenientissimũ. ¶ Sexta dif. qꝛ forsitã diceret
ꝙ in talibꝰ cõponentibꝰ accidẽtiũ cũ subiecto nõ includi
tur in illa tertia entitate substantia sicut in cõpositiõe de
genere substãtie: sed effectꝰ formalis formã tñ includit.
Istud tamẽ non est intelligibile. qꝛ omne compositũ re/
sultans ex aliqbꝰ includit illa componẽtia vt videt ⁊ ab/
solutũ posterius sit semper perfectius suis principijs cõ/
stitutiuis. ¶ Sed reuertit difficultas si ponat respectiuũ Dif.
illud qđ resultat quomodo potest saluari ꝙ tale esse sit a
forma absoluta. ¶ Dicit ꝙ eẽ albũ nõ videt eẽ nisi in se Solo
formaliter habere albedinem: ⁊ istud in se habere ꝯstat
ꝙ dicit respectiuũ: ⁊ sic albedo sm hanc viam dat esse ab
solutum dando seipsam sed vltra ipsam quicquid dicit
effectus formalis est respectiuum.

Quadragesimusquartꝰ passus 44ᵘˢ pas.

est: ꝙ inest contrarietas sm ꝙ quale est: vt iustitia iniu/
stitie cõtraria est: ⁊ albedo nigredini: ⁊ idẽ dicit de qua/
li sicut iustum ⁊ iniustũ. caᵒ. eodẽ. Et adiũgit duo nota/
bilia. ¶ Primũ est nõ in omnibus est cõtrarietas: sic exẽ p^m no^m
plificat de medijs coloribꝰ: vt in rubeo ⁊ pallido vbi ne/
gat contrarietatẽ. ¶ Secũm notabile est ꝙ si vnũ ꝯtrariorũ 2^m
est quale ⁊ reliquũ erit quale: qꝛ ꝯtraria sunt in eodẽ ge/
nere. ¶ Sꝫ orit dif. si motus semper est inter extrema cõ Dif.
traria ⁊ ꝯtingit fieri motũ inter colores medios sicut ru/
bedo ad viriditatem. ¶ Dicitur autem ꝙ ibi contrarie Solo
tas negari non potest vt vnam possit cadere sub disgre/
gatiuo vt rubedo: ⁊ aliud sub cõgregatiuo vt viriditas:
sed non est sic directe ⁊ primo contrarietas sicut inter al/
bedinem ⁊ nigredinem: per quarum participationẽ alij
colores adinuicem contrariantur.

Quadragesimusquintus pas/ 45ᵘˢ pas.

sus est: ꝙ suscipit qualitas magis ⁊ minus: album enim
magis ⁊ minus alterum altero dicitur ⁊ iustum. caᵒ. eo.
Et istum passum prosequens ponit ibi duo notabilia in
eodem textu. ¶ Primum est ꝙ lꝫ iustum recipiat magis p^m no^m
⁊ minus: dubium tamen est de iustitia ⁊ alijs affectioni/
bus: qꝛ dicunt: inquit: aliqui ꝙ iustitia sanitas ⁊ grãma/
tica non sm magis ⁊ minus dicunt: lꝫ alter altero sit grã
maticior iustior ⁊ sanior. ¶ Secũdum notabile ꝙ nõ oĩa 2^m
qualia suscipiunt magis ⁊ minus: sicut exẽplificat de tri
angulo ⁊ circulo ⁊ generaliter cõcludit de omni figura: et
assignat rationem: qꝛ quecũꝗ̃ suscipiunt triãguli diffini/
tionem ⁊ circuli nihil magis alterum altero dicit. ¶ Ex
quibus notabilibꝰ accipiunt duo pꝛica documẽta. Pri/ p^m do^m
mũ est ꝙ forme que intendũtur ⁊ remittũtur nõ recipiũt
magis ⁊ minus sm se sed sm subiecti participationẽ: qꝛ
dicit ꝙ iustitia non recipit magis ⁊ minꝰ sed iustũ. ¶ Se 2^m do^m
cũdum documentum ꝙ nulla forma recipit magis ⁊ mi
nus nisi vbi participatur sm magis ⁊ minus eius ratio
diffinitiua: quia ideo probat triangulum ⁊ circulum non
recipere magis ⁊ minus: qꝛ sm eorũ diffinitiones nihil
magis altero dicitur. ¶ Sed oritur difficultas si primũ Dif.
documentum procedit ꝙ per solã subiecti participatio
nẽ fiat forme intensio: aut forma in se non intendat nisi
quanto plus in subiecto intimatur sicut aliqui putant.
¶ Dicitur autem ꝙ non: quia si per talem intimatiõẽ: Solo
eo ꝙ maior intensiue: fieret intẽsio omnis forme cũ ipsa
intensio sit quedam forma: tunc aliqua forma per se in/
tẽderetur. ¶ Secũda difficultas quid dicet ad illud qđ 2ᵃ dif.
contrariari videtur. ¶ Dicitur ꝙ iustitia in sua vltima Solo
ta abstractiõe nõ intẽdit in sua quiditate ꝑcisa sed bene
vt est indiuiduata: ⁊ per cõsequẽs quodãmodo concre/
ta: ⁊ potest dici quale: ⁊ ista videt intentio sua. ¶ Tertia 3ᵃ dif.
difficultas si scõm documentum procedit vt fiat intensio
in forma sm qđ participatur a suis indiuiduis magis ⁊
minus eius ratio diffinitiua. ¶ Dicitur autem ꝙ non: Solo
quia tota diffinitio saluatur equaliter in quolibet indiui
duo cum in ea nullatenus distinguantur: ⁊ ideo sm ratio
nem quidditatiuã sue speciei nunꝗ̃ in indiuiduis est ma
gis ⁊ minus. ¶ Quarta difficultas quid tunc dicetur ad 4ᵃ dif.
illud documentum. ¶ Dicitur ꝙ non comparat rationẽ Solo
diffinitiuam speciei ad sua indiuidua: sed ad subiectũ:
⁊ tunc verum est ꝙ illud quod habet plus de congrega/
tiuo visus habet plus de nigredine.

Quadragesimussextus passus 46ᵘˢ pas.

est: ꝙ proprium est qualitati s̄m eam simile vel dissimi-
Cōtra le dici. capitulo eodem. ¶ Sed contra assignationē huius
p̄ ius proprij instatur quadrupliciter. Primo quia omnis
propria passio inest adequate: nullum autem istorum
2° simile vel dissimile est adequatum qualitati. ¶ Secun-
do quia nullum accidens videtur propria passio cū sint
predicabilia ex opposito distincta: ⁊ tamen similitudo est
3° accidens qualitatis cū sibi adueniat ⁊ discedat sine eius
corruptione: ⁊ ita dissimilitudo. ¶ Tertio quia nō vide-
tur quare substantialis similitudo non adueniat substā-
tie s̄m quā dicitur simile a simili generari in substantia-
4° libus: sicut similitudo accidentalis qualitati. ¶ Quarto
quia in relationibus ⁊ ceteris predicamentis posteriori-
bus est vera conformitas: ⁊ illa non est idētitas stricte:
Ad p̄m nec equalitas: ⁊ sic non restat nisi similitudo. ¶ Ad primū
dicendum. ꝙ quando est passio determinata tūc est ade-
quata sicut risibilitas homini: quando autem est passio
disiuncta sicut est par ⁊ impar circa numerum: tunc suffi-
cit vtrunq̄ extremum sub disiunctione esse adequatum:
Ad 2m sicut est in proposito. ¶ Ad secundum ꝙ licz accidens non
possit esse passio determinata: tamen bene disiūcta: quā-
do sub disiunctione inest necessario. ⁊ si ita est omnia cō-
traria immediata forent passio disiuncta ⁊ sub illa disiū-
ctione non accidunt. ⁊ iterum si ita est per nullam poten-
tiam poterit qualitas simul absolui a similitudine ⁊ dissi-
militudine vt aliqui putant: cum passio sit inseparabilis
Ad 3m simpliciter a subiecto. ¶ Ad tertium ꝙ licz largo modo su-
mendo in substantialib⁹ sit similitudo: tamen stricte nō
cum sint tres modi cōformitatis: scilicet idētitas que est
in substantia: equalitas in quantitate: ⁊ similitudo in q̄-
Ad 4m litate. ¶ Ad quartum ꝙ cum in illis predicamētis sit ve-
ra conformitas eo ꝙ sunt ibi idez genere ⁊ specie sicut in
alijs: oportet ponere quatuor modos conformitatis q̄-
uis vnus sit innominatus: aut aliquod istorum ibi poni.
Dif. ¶ Sed oritur difficultas si in qualitate est similitudo in-
Solo ter illa que sunt idem genere. ¶ Dicitur ꝙ sic quāuis re
mote: quia cum sint idem genere oportet ibi ponere con-
formitatem que fundatur supra vnum: ⁊ in qualitate nō
2° dif. est conformitas nisi similitudo. ¶ Secunda difficultas.
quia similitudo ⁊ dissimilitudo sunt contraria: ⁊ inter il-
Solo la que sunt distincta specie semp est dissimilitudo. ¶ Di-
citur autem ꝙ non est inconueniens si vnum contrario-
rum insit s̄m rationem generis: ⁊ aliud s̄m rationem spe-
cificam: sicut constat eadez genere distincta esse specie: cū
idētitas ⁊ diuersitas contrarientur...

47° pas. Quadragesimusseptim⁹ pas-

sus est: ꝙ si contingit hoc ipsum quale relatiuum esse: ni-
hil inconueniens in vtrisq̄ est hoc generibus annume-
rare. capitulo eodez. Et istud ipse inducit ad excusandū
Do= se: quia tractando de qualitate multa interseruit de ad
aliquid: sicut habitum ⁊ dispositionez. ¶ Et tunc ex isto
passu accipitur documentum ꝙ vnuz ⁊ iddem potest esse
simul in diuersis predicamentis: quia dicit ꝙ nihil est in-
conueniens iddez quale annumerare in vtrisq̄ generi-
Contra bus: scilicet relationis ⁊ qualitatis. ¶ Sed cōtra hoc do-
p̄ cumentum arguitur quadrupliciter. Primo quia diuer-
sorum generum ⁊ non subalternatim positorū: vt patu-
it: diuerse sunt species ⁊ differentie: ⁊ sic vna species que
detur: puta habitus: non poterit esse in relatione ⁊ qua-
2° litate que non subalternantur. ¶ Secundo quia quecū-
q̄ sunt iddez numero sunt iddez specie: ⁊ quecunq̄ sunt
iddez specie sunt iddem genere: cum iste idētitates sint
sicut subordinate: ⁊ ideo si eadem ponatur forma in nu-
3° mero necessario est in genere vno ⁊ nō in plurib⁹. ¶ Ter-
tio quia quecunq̄ differunt genere differūt specie: ⁊ que-
cunq̄ differunt specie differūt numero: ⁊ ideo si vna for-
ma ponatur in diuersis generibus nō erit vna forma nu-
4° mero: sed due forme. ¶ Quarto quia quecūq̄ sunt in di-
uersis generibus habent in illis diuersas diffinitiōes cō-
stitutas ex generibus ⁊ differentijs: ⁊ sic diuersas essen-
Sen. p̄pa tias: ⁊ tunc non erit vna forma. ¶ Ideo dico ꝙ iddē sim-
pliciter non potest esse in diuersis generibus disperatis:
quia omnia talia essentialiter sunt distincta ⁊ essentiali-
ter distincta non simpliciter videntur esse vnum. ¶ Sed Dif.
tunc remanet difficultas. quia dicit Aristo. nihil esse in-
conueniens iddez quale in diuersis generibus annume-
rare. ¶ Dicitur autem ꝙ istud quale inquantum repo- Solo
nitur in diuersis predicamētis: puta habitus: nō est vnū
simpliciter: sed duo: scilicet respectus ad oppositum qui
est de genere relationis ⁊ fundamentum eius qđ est de
genere qualitatis: sicut cum dicitur albuz formale est q̄-
litas ⁊ fundamentale est substantia.

Quadragesimusoctauus pas- 48° pas.

sus est: ꝙ pene in omnibus talibus qualia sunt habitus
⁊ dispositiones genera ad aliquid dicuntur: nil autez eo-
rum que singularia sunt inferiora: qđ exemplificat de spe-
ciebus dicens ꝙ disciplina dicitur alicuius disciplina et
non grāmatica aut musica: nisi forte: alt: s̄m gen⁹: vt grā-
matica est alicuius disciplina. capitulo eodem. ¶ Sz cō- Contra
tra hunc passum instatur quadrupliciter. Primo quia p̄
quando alterum de altero predicatur vt de inferiori: q̄-
quid per se predicatur de predicato: predicatur ⁊ de sub-
iecto: s̄m regulam superius datā: ⁊ ideo si genus est ibi
ad aliquid necessariū est vt species ei subiecta sit ad ali-
quid. ¶ Secundo quia quicquid conuenit inferiori con- 2°
uenit ⁊ superiori: per locū a parte subiectiua: ⁊ ideo si spe-
cies est ad se oportet ꝙ genus sit ad se: ⁊ eē ad se dicit eē
absolutum. ¶ Tertio quia genus respectiuū semper di- 3°
uiditur per differentias respectiuas: cum differentie ad
idem genus reducantur: ⁊ sic species omnis sub genere
tali constituta semper erit respectiua sicut eius diffinitio
tota. ¶ Quarto quia omne cōstitutū ex absoluto ⁊ respe- 4°
ctiuo est re pectiuum: sicut constitutum ex substantia et
accidente semper dicitur per accidens totum: eo ꝙ effe-
ctus se tenet ex parte magis variabili: ⁊ ideo cum genus
intret speciei quiditatem quantūcunq̄ alia omnia forēt
absoluta quelibet species generis respectiui erit respe-
ctiua. ¶ Ideo dico ꝙ in omni p̄dicamēto ⁊ genere quan- Sen. p̄pa
do superiora sunt quiditatiue ad aliquid ⁊ inferiora: cū
superiora essentialiter in inferioribus includanť. ¶ Sed Dif.
oritur difficultas quare ponit hic Aristo. superiora esse
ad aliqđ ⁊ non inferiora. ¶ Dicitur ꝙ illa superiora nō Solo
sunt magis ad aliquid s̄m esse q̄ inferiora: sed tn̄ s̄z di-
ci: quia nomen superioris dat intelligere respectū quem
non dat intelligere nomen inferioris: sicut disciplina dat
intelligere respectum ad docentem quem non dat intelli-
gere grāmatica. ¶ Intelligendum tamen ꝙ s̄m istū mo- No=
dum inuenitur quadrupler proportio in genere qualita-
tis. Quarum prima est ꝙ tam superius q̄ inferius sunt p̄°
ad aliquid: sicut patet in scientia ⁊ habitu quorum vtrū-
q̄ dicit respectum ad oppositū. ⁊ s̄m ipsum Arist. vtrū-
q̄ ad aliquid dicitur cū sciētie sit genus habitus. ¶ Se- 2°
cunda proportio ꝙ inferius est ad aliquid ⁊ non superi-
us: sicut habitus ⁊ dispositio s̄m ipsum ad aliquid dicū-
tur: ⁊ tamen qualitas non dicitur ad aliquid s̄m se sum-
pta: aut qualitas spiritualis: aut non: quia non dicit illū
respectum. ¶ Tertia proportio ꝙ inferius non dicit ad 3°
aliquid sed superius: sicut hic dicit de grāmatica ⁊ disci-
plina: quia nec grāmaticam nec musicam vult ad aliqđ
dici licz bene disciplinam. ¶ Quarta proportio ꝙ nec su- 4°
perius nec inferius ad aliquid dicūtur: sicut albedo ⁊ co-
lor que ita dicuntur ad se ꝙ non ad aliquid. ¶ Sed re- Dif.
manet difficultas quia omnis color est alicuius color et
similiter albedo ⁊ sic de quacunq̄ specie data de genere
qualitatis. ¶ Dicitur ꝙ color vt color nullius est: licz be- Solo
ne vt est forma vel accidens: ⁊ istud subintelligitur cum
dicitur alicuius color vel vt inherens est.

Quadragesimusnon⁹ passus 49° pas.

est: ꝙ facere ⁊ pati recipiunt magis ⁊ minus: id est actio
⁊ passio: ⁊ cōtrarietatē sicut calefacere ⁊ frigefacere sunt
contraria ⁊ calefieri ⁊ frigefieri: ⁊ ista fiunt s̄m magis et
minus. capitulo sexto. ¶ Sz oritur difficultas. si iste due Dif.
proprietates: scilicet habere cōtrarietatē ⁊ suscipere ma-
gis ⁊ minus sint adequate. ¶ Dicit̄ ꝙ sic quātū ad ista Solo

predicamenta: quia sicut supra patuit quecunq; suscipi-
unt contrarietatem suscipiunt magis ⁊ minus ⁊ econver-
2ª dif. so. ¶ Secunda difficultas que istarum proprietatum in
Solo habentibus eas est prior. ¶ Dicitur autem ꝙ contra-
rietas inest naturis ex rationibus suis formalibus cum
contrariorum sint contrarie diffinitiones: intensio autez
⁊ remissio inest ex quantitate virtutis cuius passio est eq-
litas ⁊ inequalitas intensiua: quiditas autez in omnib⁹
3ª dif. preuenit quantitatem. ¶ Tertia difficultas si contrarie-
tas est causa susceptionis magis ⁊ minus sicut aliqui di-
Solo cunt. ¶ Dicitur autem ꝙ licet ipsam preueniat: non tamen
videtur ipsius causa: quia vniformiter semper contrarie
tate manente fit variatio in intensione ⁊ remissione. vn-
4ª dif. de causa proxima videtur esse diuersitas forme sm gra-
dus per quos fit talis intensio ⁊ remissio. ¶ Quarta dif-
ficultas. quia videmus ꝙ lux intenditur ⁊ remittitur: cum
nullum tamen contrarium habeat positiuum: ⁊ sic istius
intensio ⁊ remissio fit sine contrarietate: ⁊ per cõsequens
non sunt adequate iste contrarietates ⁊ intensiõis ac re-
Solo missionis proprietates. ¶ Dicitur autem ꝙ non oportet
ponere talem adequationem nisi quo ad predicamenta
que iam fuerunt ostensa.

50ᵘˢ pas. **Quinquagesimus passus ē: ꝙ**

de situ dictum est in his que sunt ad aliquid: quia deno-
minatiue a positionibus dicuntur: de reliquis autez sci-
licet quãdo: vbi: ⁊ habitus: eo ꝙ manifesta: inquit: sunt
nihil aliud dicitur ꝙ̄ quod in principio dictum est: quan
do scilicet superius enumerauit predicamenta capitulo
primo: ⁊ istud dictum ponitur capitulo septimo. Et sic fi
nit tractatum predicamentorum ⁊ transit ad postpredi-
Dif camenta. ¶ Sed oritur difficultas quid est predicamen
Solo tum. ¶ Dicitur ꝙ dupliciter accipitur predicamentum.
Uno modo pro ordinatione predicabilium in eodez ge
nere tali. ⁊ sic videtur sapere naturam totius integralis.
Alio modo pro genere generalissimo sub quo fit talis co
ordinatio. ⁊ sic pertinet ad naturam totius vniuersalis.
2ª dif. Et ideo magis est propria acceptio ista. ¶ Secũda dif-
ficultas si predicamentum dicitur vniuoce de decem pre
Solo dicamentis vel generibus istis. ¶ Dicitur autem ꝙ sic:
quia cum predicamentum sit genus generalissimũ istud
dicitur de quolibet talium sm idem nomen ⁊ sm eandẽ
diffinitionez: accepta diffinitione generis generalissimi
3ª dif. superius data. ¶ Tertia difficultas. si predicamentuz vt
Solo dicitur vniuoce de istis est genus. ¶ Dicitur autem ꝙ
non quia sic est secunda intentio que non predicatur in
quid de suis inferioribus: immo est transcendens: quia
nihil est cõmune decem predicamentis nisi transcenden
4ª dif. tia. ¶ Quarta difficultas in quo differunt predicabile ⁊
Solo predicamentum. ¶ Dicitur ꝙ in ordine secundarum in
tentionum predicamentum continetur sub predicabili si
cut eius pars subiectiua: quia cum genus ꝯtineatur sub
predicabili ⁊ genus subdiuidatur in subalternum ⁊ gene
5ª dif. ralissimum istud continetur sub eius contento. ¶ Sz re-
manet quinta difficultas. si ista decem predicamẽta sunt
Solo simpliciter simplicia. ¶ Dicitur ꝙ sic quia ad ipsa stat vl
tima resolutio omnium quiditatum diffinibilium in ge
nere. ⁊ illud est simpliciter simplex qđ est irresolubile in
alia: sicut in partes essentiales sicut simpliciter indiuisi-
bile in quantitate qđ nullam habet partem in quã diui-
6ª dif. datur. ¶ Sexta difficultas. si ista decez sunt primo diuer
Solo sa: id est se totis distincta. ¶ Dicit ꝙ sic accepta sm suas
quiditates: alioquin nõ eẽnt decẽ pma pncipia: q2 si per
aliqđ conuenirent ⁊ per aliquid differrẽt illa per que dif-
ferrent ⁊ cõuenirent essent eoꝝ essentialia principia.

51ᵘˢ pas. **Quĩquagesimusprimus pas-**

sus est: ꝙ dicitur alterum alteri opponi quadrupliciter.
aut sicut ad aliquid: id est relatiue opposita vt duplũ di
midio: aut sicut contraria vt malum bono: aut sicut pri-
uatiua vt visus ⁊ cecitas: aut sicut affirmatio ⁊ negatio:
idest ꝯtradictoria. vt sedere ⁊ non sedere. capitulo eodẽ.
Et adiungit ꝙ differunt relatiue opposita a contrarijs:
quia vnum illorum dicitur alterius vt duplum dicit di-
midij: ⁊ in contrarijs vnum non est alterius sicut bonum
mali. ¶ Et circa istum passum eliciuntur quatuor cõclu-
siones. Quarum prima est ꝙ oppositio non est aliqua en 1ª ꝯclio
titas absoluta sed respectiua: quia omne oppositum di-
citur oppositum ad aliquid ⁊ non ad se que est quiditas
respectiuorum. ¶ Secũda conclusio ꝙ iste respectus op 2ª ꝯclio
positionis non est extrinsecus adueniens sed intrinsec⁹:
quia oppositio oritur inter opposita ex rationibus for-
malibus talium extremorum. ideo enim albedo opponi
tur nigredini: quia color iste disgregatiuus ⁊ ille congre
gatiuus est visus sm suam rationem diffinitiuam: ⁊ illa
que consurgũt ex rationibus formalibus omnia sunt in-
trinseca. ¶ Tertia conclusio ꝙ iste respectus nõ est in ge 3ª ꝯclio
nere existens: sed transcendens: quia que conueniunt en
ti anteꝙ̄ descendat in decem predicamenta sunt transcẽ
dentia cum non possint esse in genere constituta. Oppo-
sitio autem est huiusmodi: quia cum in illo priori diuidi
tur ens per absolutum ⁊ respectiuum iste differentie ha-
bent abinuicem oppositionem que constituunt ex opposi
to distincta. ¶ Quarta conclusio ꝙ iste respectus non est 4ª ꝯclio
equiparantie sed disquiparantie: quia cõsurgit inter ex-
trema diuersarum rationum cum sm eandem rationez
nunꝙ̄ alterum alteri opponatur. ¶ Sed contra has con Contra
clusiones instatur quadrupliciter. Primo quia idẽ nõ P°
potest esse superius ⁊ inferius eodem modo: si autem en
titas ista est relatiua sm suam quiditatem: tunc relatio
in plus se habet ꝙ̄ oppositio: cum de alijs etiam dicatur
puta de conformitate: ⁊ tamen in isto passu ponitur rela
tiua oppositio que est adequata toti relationis predica-
mento vt species eius. ¶ Secundo quia sursum ⁊ deor- 2°
sum respectus oppositionis dicuntur. ⁊ tamen sunt respe
ctus extrinsecus aduenientes: cum manentibus hisdez
extremis illud qđ est sursum possit fieri deorsum ⁊ econ-
uerso. ¶ Tertio quia isti respectui ꝯuenit quecunq; dif- 3°
finitio data de relationis predicamento: ⁊ tamen nulla
diffinitio se extendit vltra suum diffinitũ. ¶ Quarto q2 4°
non referuntur difformiter adinuicem opposita sicut pa-
ter ⁊ filius aut dominus ⁊ seruus sm aliud nomen ⁊ sm
aliam rationem: imo videtur ꝙ conformiter: ⁊ sic sm eq
parantiam. ¶ Ad primum dicitur ꝙ respectus qui diui- R̃ſir ad pᵐᵘᵐ
ditur in istas quatuor oppositionis species est transcen-
dens vt patuit: ⁊ ille qui continetur vt species oppositio
nis sub eo est non transcendens sed limitatus. Idez au-
tem potest esse superius ⁊ inferius sm diuersas coordi-
nationes vt alibi patebit. ¶ Ad secũdum ꝙ lz sursum et Ad 2ᵐ
deorsum sint respectus extrinsecus aduenientes corpo-
ri: tamen inter respectus sursum ⁊ deorsum consurgit op
positio ex rationibus formalibus ita ꝙ ipsis existentib⁹
non potest non esse oppositio talis. ¶ Ad tertium ꝙ illa- Ad 3ᵐ
rum diffinitionum datarum ipsius relationis quelibet
diffinitio conuenit respectibus transcendẽtibus vniuer
sis: ⁊ ideo nõ videtur esse adequata huic generi nisi sub
intelligatur determinatio limitationis vel finitationis.
¶ Ad quartum ꝙ lz non difformiter referantur in voce Ad 4ᵐ
tamẽ bene in re: sicut dissimilitudo: inequalitas ⁊ diuer-
sitas eodem nomine referuntur adinuicez tamen est ibi
realis disquiparantia rationum formaliuz. ¶ Sed orit Dif.
difficultas si oppositio dicit dissimilitudinem inter duas
contrarias qualitates. ¶ Dicitur ꝙ non videtur: quia Solo
inter extrema eiusdem rationis inquantuz talia semper
pullulant respectus rõnis eiusdem ⁊ ista sm rõnem illaz
sm quã sunt dissimilia sunt ꝯtraria. ⁊ tunc idem sequit
de inequalitate in quãtitate ⁊ diuersitate in substantia.

Quinquagesimussecũdus pas 52ᵘˢ pas.

sus est: ꝙ contrariorum quedam sunt in aliquibus nata
fieri circa iddem que sunt imediata: sicut sunt par ⁊ im-
par circa numerum. ⁊ sanitas ⁊ egritudo circa aial. ⁊ ta-
lium necessarium est semper inesse alterũ. Alia sunt me-
diata sicut album ⁊ nigrũ ⁊ taliũ non est necessariuz inesẽ
verum. capitulo eodez. Et adiungit ꝙ in aliquibus con
trarijs mediatis nomina sunt posita sicut medium in-
ter albedinem ⁊ nigredinem est fuscum ⁊ pallidum. In

alijs antẽ nomina in medio: inquit: assignare idoneum
non est: sed per vtrius𝔮 suorum id est extremorum abnega-
tionem qd medium est terminatur vt quod nec bonum
nec malum. ¶ Ex quo passu accipiuntur quatuor phys-
pᵐ docuᵐ ca documẽta. Primũ est ꝙ contraria nata sunt fieri cir-
ca idẽ: quia supponit hic cum diuidit contraria per me-
diata ꝛ imediata: quia vtra𝔮 nata sunt fieri circa idẽ.
2ᵐ ¶ Secũdum documentum est ꝙ in contrarijs imedia-
tis remoto vno ponitur reliquum: quia dicit ꝙ semper ne-
cessarium est inesse alterum: ꝛ ideo locus a contrarijs in-
mediatis non solum tenet affirmatiue vt posito vno re-
mouetur reliquum. Immo etiã negatiue ꝙ remoto vno
3ᵐ ponitur reliquum. ¶ Tertiũ documẽtum est ꝙ in ꝯtra-
rijs mediatis remoto vno nõ ponit necessario reliquum
lz vno posito reliquũ remoueatur: q: dicit ꝙ in talibus
non est necessarium alterum inesse: ꝛ inde sequitur ꝙ lo-
cus a cõtrarijs mediatis non tenet destructiue sed con-
structiue tñ: vt posito vno remoueatur reliquũ: ꝛ tamẽ
4ᵐ non remoto vno aliud ponatur. ¶ Quartũ documẽtum
est ꝙ in contrarijs mediatis contingit assignare mediũ
per vtrius𝔮 abnegationem extremorum: q: dicit hic me-
diũ assignari per vtrius𝔮 suorum. i. extremorũ abnega-
Noᵐ tionem. ¶ Intelligẽdum tamẽ est ꝙ quatuor modis con-
tingit aliquod medium assignari inter aliqua extrema.
Primo illud qd se habet per vtrius𝔮 extremi perfectã
Mediũ q̃-druplicitr. inclusionem: sicut compositũ ponitur esse medium inter
materiam ꝛ formã. Unde Boetius diuidẽs substãtiã
in materiã ꝛ forma ꝛ compositũ: pro isto modo dicit: ꝙ
relictis extremis de medio est agẽdum. Secundo id qd
se habet per vtrius𝔮 extremi abnegationem: sicut ponit
hic exẽplum Aristo. de prauo ꝛ studioso quorum mediũ
vtrũ𝔮 negat: vt puer q nõ est prauus nec studiosus. Ter-
tio illud qd se habet per vtrius𝔮 extremi participationẽ
formalem: sicut tepidum est medium inter calidũ ꝛ frigi-
dum: quia vtrũ𝔮 formaliter participat in motu calefa-
ctionis: cum omne mobile sit in termino partim a quo ꝛ
partim in termino adquem. Quarto id qd se habet per
vtrius𝔮 participationẽ virtualẽ: sicut medij colores di-
cuntur participare extrema: non quidem formaliter cũ
sint species cõtrarie ĩpossibiles sed virtualiter vt vulgo
dicitur sicut dicitur de elemẽtis respectu mixti.

53ᵘˢ pas. Quinquagesimustertiꝰ passus

est: ꝙ priuatio ꝛ habitus fiunt circa idem subiectũ ordi-
ne irregressibili: sicut visus ꝛ cecitas circa oculũ. capitulo
eodem. Et adiũgit ꝙ priuari dicitur habitu susceptiuũ
quando illud qd natum est habere nõ habet: sicut: inq̃t:
nõ dicuntur edentuli qui non habẽt dentes: aut ceci qui
carent visu: sed quando contingit habere ꝛ nõ habent. i.
quando sunt idonei ad habendum ꝛ carent. Ex quo pas-
pᵐ docuᵐ su eliciuntur quatuor philosophica documẽta. ¶ Primũ
est ꝙ priuatio semper concernit subiectum: quia dicit ꝙ
priuatio ꝛ habitus habẽt fieri circa iddem subiectum: ꝛ
2ᵐ doᵐ ideo circũcernit subiectum. ¶ Secũdum documentum
ꝙ non solum concernit subiectum: sed etiam idem subie-
ctum cum habitu: nam si respiceret aliud non esset priua-
3ᵐ doᵐ tio eius. ¶ Tertium documentum ꝙ priuatio concernit
subiectum aptũ natum: q: sicut hic ostendit non dicitur
priuatum nisi sit aptum natũ: ꝛ per ista tria distinguitur
priuatio a negatiõe que non requirit subiectum: nec per
cõsequens iddem subiectum: nec etiam aptũ natũ sicut
4ᵐ doᵐ lapis quãuis non sit cecus: tamẽ est nõ videns. ¶ Quar-
tum documẽtum ꝙ priuatio ꝛ habitus habẽt ordinẽ ir-
regressibilem. i. ꝙ ab habitu est deuenire in priuationẽ
Cõtra ꝛ a priuatione in habitum non est deuenire. ¶ Sed con-
p̃ tra hanc irregressibilitatem instaꝛ quadrupliciter. Pri-
mo in generatione forme substãtialis fit processus a pri-
uatione ad formam: cum priuatio sit talis generationis
2° principium. ¶ Secũdo quia tenebra ꝛ lux sunt priuatiue
opposita in formis accidentalibus: ꝛ tamẽ cõtingit mul-
3° totiens venire a tenebris ad lucem. ¶ Tertio q: in exem-
plo hic posito de edentulo patet ꝙ a priuatione dentium
4° amissorum deuenitur sepe ad habitum. ¶ Quarto quia
in exemplo de ceco nonnulli ex cecitate per albuginẽ fue-

rũt per artem medicine ad visum reducti. ¶ Ad primũ Rñr ad pᵐ.
ꝙ in processu a tali priuatione ad formam non est ad ha-
bitum regressio nisi prius illa fuisset prehabita: ꝛ tũc non
esset reducibilis per naturam. ¶ Ad scdm q: cũ dicitur Ad 2ᵐ
a priuatione nõ est deuenire ad habitũ sic est intelligẽdũ
iam amissum pro eo qd iddem numero nõ est reparabi-
le per naturã: ꝛ in noua illuminatiõe nõ fit talis regres-
sio: sed noue lucis ꝓductio. ¶ Ad tertiũ ꝙ nõ recuperaꝛ Ad 3ᵐ
dens amissus sed ꝓducitur nouus: q: distinctus numero
formatus. ¶ Et si dicaꝛ ꝙ eodẽ mõ est impossibile deue-
nire ad eãdem numero priuationẽ ab habitu. Non va-
let: q: eadẽ numero priuatio reuertitur dente corrupto
qui fuit ante eius priuationẽ cũ vnius positiui in nume-
ro sit vna priuatio in numero. ¶ Ad quartũ ꝙ ibi nõ est Ad 4ᵐ.
priuatio visus cũ sit ibi potẽtia visiua quãdiu organum
manet incorruptũ: ꝛ ideo nõ est in tali illuminatiõe ꝓces-
sus a cecitate vera: sed solũ ab obstaculo visiõis sicut cũ
facies velata reuelatur. ¶ Sed oritur difficultas. q: dñs Dif.
noster Jesus christus inter cetera sue deitatis miracula
non solum cecum natum illuminauit: sed ꝛ multis cecis
lumen restituit regressu a priuatiõe ad habitũ. ¶ Dicitꝛ Solũ
autem ꝙ quidam catholicus auctor istam regulam redi-
gens in obsequium christi dicit ꝙ a priuatiõe non est de-
uenire ad habitum nisi per miraculum.

Quiquagesimusquartꝰ passus 54ᵘˢ pas.

est: ꝙ ꝛ priuari ꝛ habere habitũ nõ est habitus ꝛ ꝑuatio:
q: hẽre visũ nõ est visus: nec habere cecitatẽ est cecitas
nam si idẽ: ait: essẽt cecitas ꝛ cecũ eẽ vtrũ𝔮 de eodem p-
dicaretur: nũc vero minime: sed cecus dicitur hõ ꝛ nõ ceci-
tas. capitulo eodẽ. Et adiũgit ibidem ꝙ eũdem modũ
oppõnis habẽt adinuicem priuari ꝛ habitũ habere tan-
q̃ priuatio ꝛ habitꝰ. ¶ Ex isto autẽ passu accipiũtur duo
philosophica documẽta. Primum est ꝙ in formis deno- pᵐ doᵐ
minãtibus aliqd subiectum concretum ꝛ abstractũ non
sunt idẽ: q: dicit ꝙ habitus ꝛ ꝑuatio non sunt habere ha-
bitum ꝛ priuationem cum duo prima sint abstracta quo-
rũ sequẽtia sunt ꝯcreta. ¶ Scdm est q̃cũ𝔮 aliq̃ duo sũt 2ᵐ
iddẽ de quocũ𝔮 ꝑdicaꝛ vnũ ꝛ reliquũ: q: dicit ꝙ si eẽnt
iddem. s. cõcretũ ꝛ abstractũ vtrũ𝔮 de eodem ꝑdicareꝛ
qd non potest inferri nisi in virtute regule in isto notabi-
li assumpte. ¶ Intelligẽdum tamẽ est ꝙ ex isto documẽ- Noᵐ
to eliciuntur due cõclusiones. Quarũ prima est ꝙ quã- pᵃ ꝯclo
do aliqua duo ita se habẽt ꝙ de quocun𝔮 ꝑdicatur vnũ
non predicatur reliquũ illa non sunt eadẽ: q: quando ali-
qua consequẽtia est bona ad oppositum consequẽtis se-
quitur oppositum antecedẽtis: ꝛ ita est in ista cõclusione
respectu documẽti dati. ¶ Secũda conclusio est ꝙ quan- 2ᵃ ꝯclo
do aliqua duo ita se habẽt ꝙ aliquid ꝑdicaꝛ de vno qd
non ꝑdicaꝛ de reliquo illa duo non sunt idem. q: nõ hñt
maiorem efficaciã affirmatio vel negatio cõcludẽdi nõ
idẽtitatem ex parte subiecti q̃ ex parte ꝑdicati cum vni-
uersalis negatiua cõuertatur simpliciter. ¶ Intelligẽdũ Noᵐ
vlterius ꝙ iste due cõclusiones inferũt duo correlaria.
Quorum primũ est ꝙ omne superius aliquo modo disti- pᵐ corᵐ.
guitur a suo inferiori: quia iuxta primum documentũ su-
perius de aliquo predicatur de quo inferius non predi-
catur. ¶ Secundum correlarium est ꝙ suppositum di- 2ᵐ corᵐ.
stinguitur a natura: quia suppositũ dicitur de aliquo de
quo non dicitur natura sm documentum secundum: q:
sunt iddem homo ꝛ humanitas.

Quiquagesimusq̃ntus passus 55ᵘˢ pas.

est: ꝙ sicut affirmatio negatiõi opposita est vt qd sedere
qd nõ sedet sic ꝛ res que sub vtro𝔮 opposita ẽ sedẽ ꝛ non
sedere. caᵒ. eo. ¶ Ex quo dicto eliciũtur duo phica docu-
mẽta. Primũ est ꝙ ꝯtradictio de qua hic loquiꝛ sub no- pᵐ doᵐ
mine affirmationis ꝛ negatiõis est realis oppositio ꝛ nõ
tñ rõnis sicut aliq ponũt: q: dicẽ hic ꝙ res que ẽ sub vtro-
q3. s. affirmatiõe ꝛ negatione est opposita. ¶ Scdm docu- 2ᵐ doᵐ.
mentum est ꝙ talis oppositio inuenitꝛ inter actus oppo-
sitorũ obiectorum qualis inuenitur inter ipsa obiecta di-
uersa: quia dicit ꝙ sicut affirmatio negatiõi est opposi-

ta: qđ est intelligendum quātum ad actum affirmandi ⁊
negandi que sunt in aīa: ita dicit ꝙ opponūtur res subie
Dif. cte que .s. obijciunt talib⁹ actib⁹. ¶ Sȝ oritur difficultas
quomō potest esse realis oppositio vbi nō est realitas: cū
vnū extremū ꝯtradictionis sit negatio que nullaȝ habet
Solo realitatē. ¶ Dicit ꝙ ꝓ tanto dr̄ realis oppositio qꝛ in re
est sic ꝙ nō est fabricata ab aīa. si eni nō sedere hominis
eēt ab anima circūscripto ratiōis opere semper sederet:
⁊ ideo ista oppositio vere realis est q̄uis non sit nisi vnū
2ª dif. extremum positiuū reale. ¶ Secūda dif. oppositio est q̄
dam respectus: sicut supra fuit ostensum: ⁊ respectus rea
lis nō est ad nihil: ⁊ ideo cū negatio sit purū nihil: ens po
Solo sitiuū nō potest ad ipm̄ opponi realr̄. ¶ Dicitur ꝙ oppo
sitio positiua nō videtur ꝙ possit eē ad nō ens oīno: q̄lis
est negatio entis: qꝛ negat oēm entitatem: alioqn respe
ctus positiuus esset ad nihil: ⁊ ideo oppositio ista non vi
detur eē positiua sed tm̄ ꝑuatiua: qꝛ lȝ priuatio possit fun
3ª dif. dari in positiuo: nō tn̄ positiuū in priuatiuo. ¶ Tertia dif
ficultas. qꝛ cū genus oppositionis hic diuise sit positiuū:
opȝ ꝙ quelibet eius species sit positiua cuȝ genus in spe
Solo cie essentialr̄ includatur. ¶ Dicit antē ꝙ cōtradictio lȝ
ex modo significādi denotet respectum oppōnis directe:
tamē in re nō dicit nisi incōpossibilitatem taliū extremo
ruȝ: ⁊ ideo nō est directe spēs oppōnis quāuis sic directe
4ª dif. denotētur cū nihileitas in nulla specie icludaẗ. ¶ Quar
ta difficultas est. qꝛ oē ens qđ non est ꝓhibitum est posi
tiuū: cuȝ includat rōneȝ entis simplr̄ que est positiua: nul
la antē species vel genus est ens ꝓhibitū cum illud nō sit
in vllo genere. ergo nec genus oppōnis nec aliqua eius
Solo species erit nisi positiua. ¶ Dicit ꝙ si directe ponaẗ con
tradictio spēs oppōnis: non patet bene fuga: lȝ sicut idē
titas eiusdē oīno ad se nō dicit nisi negationē oīs distin
ctionis ita videẗ ista oppositio ꝯtradictoria dicere solaȝ
5ª dif. extremorȝ incōpossibilitatē. ¶ Sed remanet qnta dif. qꝛ
dicit ꝙ affirmatio ⁊ negatio quātū ad actus intelligendi
ita opponiẗ sicut res affirmatiōis ⁊ negatiōis: ⁊ tn̄ actus
isti sūt positiui nec vnus ē alteri⁹ negatio: cū ambo sint si
Solo mul dū qs cōparet extrema ꝯdictiōis adinuicē. ¶ Dicit
ꝙ non est intelligendum ꝙ actus: accipiendo subiectiue
⁊ formaliter: sic opponantur sicut nec voces: sed obiecti
ue accipiendo obiecta ad que determinantur isto modo
opponuntur voces ratione obiectorum.

56ª pas. Quiquagesimussextus passus

est: ꝙ priuatio ⁊ habitus non sic opponuntur sicut ad ali
quid. Et istud ipse declarat: qꝛ vnum relatiue opposito
rum dicitur alterius vt pater filij ⁊ econuerso. ⁊ tamē nō
in priuatiuis: qꝛ visus nō dicitur cecitatis nec cecitas vi
sus. caplo eodē. Et adiungit ibi aliam differentiaȝ qꝛ di
cit ꝙ omnia ad aliquid .i. relatiua sūt reciprocatiua .i. ad
Dif. conuertētiam dicta. ¶ Sed oritur difficultas. quia sicut
vnum relatiuum dicitur alterius: ita habitus dr̄ respe
Solo ctu alterius habitus. ¶ Dicitur ꝙ habitus dicitur equi
uoce prout distinguitur contra priuationem: ⁊ prout di
stinguitur contra dispositionem: ⁊ lȝ isto modo sit alicui⁹
habitus vtpote obiecti: non tamen primo modo: qꝛ tunc
est idem ꝙ positiuum distinctum contra priuatiuum: et
2ª dif. positiuum non dicitur alicuius positiuum ¶ Secunda
difficultas. qꝛ lȝ forte talis habitus non sit priuatiōis si
bi opposite habitus: tamen priuatio est essentialiter ips⁹
habitus priuatio: cum sit essentialiter carentia ⁊ non ali
Solo cuius nisi eius .s. habitus. ¶ Dicitur ꝙ lȝ forte priuatio
sit alicuius in cōmuni: non tamen cecitas in speciali: aut
alia talis carentia: quia non dicitur visus cecitas nec au
Dub. ōrio. ditus surditas. ¶ Et si dicatur ꝙ cecitas ⁊ surditas sint
Solo essentialiter priuationes ⁊ carentie. ¶ Dicimr autem ꝙ
cecitas quasi essentialiter est ad se ⁊ entitas: quantū ad
suum esse: quasi absoluta: ⁊ sic non est ad aliud: sed pro
ut est non entitas huius: ⁊ sm̄ hoc dicitur carentia ⁊ pri
uatio cause: ⁊ istud non est ei essentiale cuȝ sit quasi respe
3ª dif. ctus consequens ipsam. ¶ Sed remanet tertia difficul
tas quia sm̄ premissa quando alterum de altero predica
tur quicquid predicatur de predicato ꝑdicatur ⁊ de sub
iecto: vt superius est dictum: ⁊ ideo cum ad aliquid pre
dicetur de oppositiōe: ⁊ oppositio de priuatione sicut de
specie subalterna: ⁊ priuatio de visu ⁊ cecitate sicut de spe
cie specialissima: tunc illa erunt essentialiter ad aliquid. Solo
¶ Dicitur autem ꝙ oppositio priuatiua non dicitur in
quid de visu ⁊ cecitate vt superius de inferiori: quemad
modum contrarietas nō dicitur quiditatiue de albedi
ne ⁊ nigredine imo est respectus fundatus in eis ⁊ poste
rior eis cum per cōtrarietatem referantur: sed ista dicū
tur admodū quo secūda intētio dicit de primo denoiati
ue: ⁊ ideo deductio est inualida sicut genus est ad aliqd:
⁊ tamen animal cum sit genus non est ad aliquid.

Quiquagesimusseptimus pas 57ª pas.

sus est: ꝙ non vt contraria opponuntur illa que sm̄ pri
uationē ⁊ habitum dicūtur. ca⁹. eo. Et istud ipse decla
rat dupliciter in codeȝ processu. Primo in contrarijs i
mediatis: qꝛ dicit ꝙ semp in cōtrarijs imediatis alterū
inest susceptibili in quo nata sūt fieri ⁊ non in ꝑuatiōe: qꝛ
dicit ꝙ illud qđ habet nām ad vidēdum: neqȝ cecum est:
neqȝ videns: ⁊ istud ostēdit de catulo ante diē nonū: qꝛ lȝ
sit aptus natus nō tamē pro tūc. Secūdo declarat idem
in ꝯtrarijs mediatis: qꝛ dicit ꝙ in illis nunq̄ necessariū
est alterȝ inesse vel alterutrū nisi alterȝ sit determinatuȝ a
natura sicut calor in igne: aut candor in niue inest. Item
adiūgit differētiā inter priuatiue opposita ⁊ cōtraria oīa
in cōmuni: qꝛ dicit ꝙ in contrarijs cōtingit in alterū fie
ri mutationem nisi alterum insit a natura: vt igni calidū
esse sicut exemplificat cum quis ex studioso .id est virtuo
so fit prauus ⁊ ex prauo dīc ꝙ potest fieri studiosus si ad
meliores exercitationes deducatur. In priuatiuis auteȝ
dicit ꝙ est impossibile mutationem in alterutrum fieri:
lȝ enim ab habitu possit mutari in priuationem: tamen
a priuatione in habitum est: inquit: impossibile: sicut di
cit ꝙ nec cecus factus rursus vidit: nec caluus comatus
factus est: nec cum esset sine dentibus dentes orti sunt.
¶ Sed oritur difficultas quia istud exemplum qđ indu Dif.
cit hic de dentibus videtur contra experientiam cuȝ vi
deamus nōnullos recuperare dentes post amissionem. ⁊
sic erit processus a priuatione ad habituȝ. ¶ Dicitur ꝙ Solo
loquitur de amissione dentium finaliter que est vera pri
uatio de qua hic loquitur sicut non est caluus qui nō est
priuatus capillis nisi finaliter. ¶ Secunda difficultas si 2ª dif.
istam incompossibilitatem regressionis ad habitum in
tendit sm̄ idētitatem specificam: aut solum sm̄ numera
lem. ¶ Dicitur ꝙ non sm̄ numeralem tn̄ sicut supra in Solo
nuebatur: immo etiam sm̄ specificaȝ: quia hic negat istā
mutationem in priuatiuis eo modo quo eaȝ concedit in
contrarijs: ⁊ tamen in contrarijs non potest fieri regres
sio ad idem numero. ¶ Tertia difficultas que est maior 3ª dif
oppositio relatiuorum aut contrariorum. ¶ Dicitur au Solo
tem ꝙ contrariorum quia omnis contrarietas includit
respectuȝ dissimilitudinis ⁊ diuersitatis ⁊ addit ad ipȝ:
⁊ qđ se habet per additioneȝ excedit. ¶ Quarta difficul 4ª dif.
tas. si cōtrarietas est maior q̄ priuatio. ¶ Dicitur ꝙ pri Solo.
uatio videtur esse oppositio maior: quia contraria sem
per in aliquo conueniunt cum sint eiusdeȝ generis: ⁊ per
illud non opponuntur: priuatiue autem opposita se totis
opponuntur cum in nulla ratione conueniant cum vnuȝ
sic formaliter ens ⁊ aliud non ens: ⁊ ens non enti nō op
ponitur in aliquo genere.

Quiquagesimusoctauus pas 58ª pas.

sus est: ꝙ ex studioso prauum ⁊ ex prauo studiosuȝ possi
bile est fieri. Et istud ipse inducit ad exemplificādū quo
modo ex alterutro contrariorum in alterum potest fieri
mutatio. capitulo eodē. Et quia fieri ex studioso prauuȝ
non videtur reputare multum difficile illud dimittit in
discussum ⁊ procedit ad declarandum quomodo potest
fieri studiosus ex prauo: quia istud reputat multum dif
ficile. Et ad istud declarandum ponit ibi quatuor nota
bilia dicta. ¶ Primum est ꝙ prauus ad meliorēs exer 1ᵐ notabile
citationes deductus ⁊ ad doctrinas ad modicum profi
ciet vt sit melior: cuius ratio est quia habitus virtuosus
paulatim

2m paulatim ex talibus actibus generatur. ¶ Secundū no-
tabile ꝙ si semper: id est assidue crementuꝫ sumpserit pa
lam qꝛ perfecte mutabitur: scilicet ad virtutem oppositā
vitio suo: cuius ratio est quia paulatiꝫ ꝓcedendo in ope
3m re assidue tandem venitur ad perfectam. ¶ Tertiuꝫ no-
tabile ꝙ quando prauus modicum crementum sumpsit
virtutis a principio fit bene mobilior ad virtuteꝫ: cuius
ratio est quia contrarium quod impediebat istum motū
4m est remissum per illud crementum. ¶ Quartuꝫ notabile
quia per successiuam sumptionem talis crementi dū sem
per fit id est duꝫ assiduatur restituitur perfecte. i. prauus
in cōtrariuꝫ habitū. s. virtutis: nisi forte aliꝗ tēpore suspen
sum sit. i. interpaulatio facta operandi sm virtutem. Et
istius ratio est qꝛ interemptio temporis in quo non agit
quis sm virtutem est illa in qua est corruptū qđ fuerat p
illud crementum de virtute acquisitum: ꝛ sic patet ꝙ nul
lus potest saluari a prauitate nisi assidue operetur melio
Nom res exercitationes. ¶ Intelligenduꝫ tamen est ꝙ iste pas
sus conuenientissime reducitur in obsequiuꝫ Christi cu
ius cura fuit assidua ex summa eius benignitate sanare
egrotantes egritudine prauitatis moralis. Et hic inue-
nitur modus datus occasionaliter pro exemplo vt quili-
bet prauus sm aliqđ vitiū conetur ad assiduas exercita-
tiones meliores sm virtutem oppositam.

59us pas. Quinquagesimusnonus pas-

sus est ꝙ quecūꝗ tanꝗ affirmatio vel negatio. i. contra-
dictorie opponuntur nullo illorum modoꝝ opposita sunt
sciꝫ relatiue ꝯtrarie ꝛ priuatiue. capitulo eodē. Et istud
ipse declarat dupliciter. Primo quidem quando aliqua
opposita accipiuntur incomplexe vt duplū ꝛ dimidium:
egruꝫ ꝛ sanum: visus ꝛ cecitas: qꝛ ista sic accepta nec sunt
vera nec falsa: cū veritas ꝛ falsitas sint circa cōplexioneꝫ.
ꝛ in contradictorijs si vna est falsa semper alia est vera ꝛ
econuerso. Secundo qꝛ aliquādo aliqua opposita accipi
untur modo complexo sicut exemplificat de languore ꝛ es
se sano in contrarijs: ꝛ de videre ꝛ esse cecum in priuati-
uis: qꝛ neutrum istorum est verum de animali nisi dum
est: imo vtrunqꝫ falsum: ꝛ ita cum animal non est: nō est
verum ipsum esse cecum nec videre: ꝛ ideo in solis con-
Dif. tradictorijs illa proprietas: vt concludit: reperiť. ¶ Sed
oritur difficultas quia sicut vtraqꝫ istaruꝫ esset falsa: ho-
mo est sanus ꝛ homo est eger: aut homo est cecus ꝛ ho-
mo est videns: sine constantia subiecti ita videtur ꝙ iste
due homo est videns ꝛ homo non est videns cuꝫ esse nō
Solo. videntem presupponat esse. ¶ Dicitur autem ꝙ ista nō
sunt contradictoria: quia non videns non est negatio ne
gans: sed infinitans: sed bene iste due: homo est videns:
homo non est videns: qꝛ negatio posita ad verbum non
2a dif. infinitat sed negat. ¶ Secunda difficultas. si homine nō
existente ista est falsa simpliciter homo est non albus aut
Solo vera. ¶ Dicitur autem ꝙ ad negatiuam de predicato fi
nito sequitur affirmatiua de predicato infinito vt nōnul
li putant: quia si homo non est iustus: sequitur ꝙ si nō iu
stus: tunc cum homine non existente: ista sit vera: homo
non est albus: ꝛ ista per consequens homo est non albus:
ꝛ sic saluaretur differentia inter contradictoria ꝛ alia op
posita dato ꝙ ista sint contradictoria: homo est videns ꝛ
3a dif. non videns. ¶ Tertia difficultas quia videre ꝛ nō vide
re sunt incomplexa ꝛ ista sunt cōtradictoria: sicut visus ꝛ
cecitas priuatiua. Quod probatur quia nō sunt nisi qua-
tuor oppositiones ꝛ ista nulla illarum: vt per se patet: es-
se potest. Et videre est affirmatio. ꝛ non videre negatio.
ꝛ tamen incomplexa non sunt vera aut falsa. ꝛ sic erūt cō-
tradictoria quorum vnum non erit veruꝫ ꝛ aliud falsuꝫ.
Solo ¶ Dicitur ꝙ ita oportet ponere si concedatur contradi-
ctio incomplexa vt album ꝛ non album. ꝛ oportet dicere
ꝙ Aristoteles assignans hanc proprietateꝫ aspiciebat so
4a dif. lum ad complexa. ¶ Quarta difficultas si est dare talem
contradictionem incomplexam quā hic non ponit Ari-
stoteles. ¶ Dicunt autem ꝙ non quia affirmatio ꝛ nega
Solo tio videntur semper respicere complexioneꝫ. ¶ Istud nō
valet: tum quia esse ꝛ non esse nullum est complexuꝫ ꝛ ta-

men sunt affirmatio ꝛ negatio. Tum quia extrema con-
tradictionis semper sunt contradictoria sicut contrarie-
tatis cōtraria: cōmunicabile autē ꝛ non communicabile
ponuntur semper extrema contradictionis cum sint in-
complexa. Tum qꝛ videre ꝛ non videre sunt opposita: cū
sint incompossibilia. ꝛ non relatiua: nec cōtraria: nec pri
uatiua: qꝛ alterum semper inest: etiam nō apta nata ergo
ꝯdictoria. Tum qꝛ ens ꝛ nihil sunt ꝯdictorie opposita cū
creatio sit inter talia extrema: ꝛ tñ ista sunt incomplexa.
¶ Sed remanet qnta dif. si ista oppositio ꝯdictionis est 5a dif.
minima. ¶ Diciť aūt ꝙ si esset oppositio rationis tñ: es- Solo.
set tunc minima: cuꝫ alie sint reales: ꝛ ens ratiōis sit ens
diminutū: sic aūt non est rōnis qꝛ cū incōpossibilitas pro
ueniat ex tali oppositiōe aut sit ipsa: tūc circūscripto actu
rōnis nulla ꝯtradictionis extrema forent incōpossibilia.
¶ Secūda difficultas si ista oppositio est maxima. ¶ Di 2a dif.
citur autē ꝙ ita videtur: cū sit realis qꝛ in omnibus alijs Solo.
oppositionibus extrema in aliquo cōueniunt aut forma-
liter: sicut in cōtrarijs ꝛ relatiuis: aut concernēdo subie-
ctum sicut in priuatiuis. Ista aūt extrema sic se totis op-
ponuntur vt nullā habeant in aliquo cōueniētiā. ¶ Ter- 3a dif.
tia difficultas si ista oppositio est in alijs reperta. ¶ Dici Solo
tur ꝙ in oībus inuenitur denominatiue non soluꝫ in op-
positis sed etiā in desperatis: qꝛ vnuꝫ non est aliud: sicut
in lacte dulcedo est non albedo ꝛ albedo non dulcedo: et
sic omnia opposita in se habent ista extrema: non tamen
quiditatiue: quia nulla negatio est de quiditate positiui.
¶ Quarta difficultas si ista oppositio est in alijs inclusa. 4a dif.
¶ Dicitur ꝙ non quiditatiue: quia nunꝗ minus in mi- Solo
nori includitur essentialiter cuꝫ includens se habeat per
additionē ad inclusum. Ista auteꝫ oppositio est maxima
vt cōmuniter cōceditur: ꝛ ideo in alijs non potest quidi-
tatiue esse inclusa. ¶ Sed reuertitur difficultas qꝛ dicūt Dif.
theologi ꝙ omne simpliciter impossibile icludit ꝯdictio-
nem: ꝛ tamē duo cōtraria aut priuatiua simul esse dicunť
impossibilia simpliciter. ¶ Dicitur ꝙ ista inclusio nō po Solo.
test intelligi qditatiue: qꝛ cū sit spēs distīcta oppositionis
nunꝗ vna spēs inueniť inclusa in alia cōdiuisa. ꝛ sufficit
si accipiatur ista inclusio denoīatiue qꝛ sic includiť in de-
speratis oppositionibus vt fuit ostēsum: ꝛ ideo alius mo
dus est alibi querēdus. s. in 52o passu in q̄rto notabili.

Sexagesimus passus est: ꝙ bo 60us passus

num est necessario malo cōtrariuꝫ vt patet per inductio-
nem de sanitate ꝛ lāguore: iustitia ꝛ iniustitia: ꝛ malo qū
qꝫ bonū ꝛ qñqꝫ aliud malū sicut exēplificat de superabun
dancia ꝛ egestate que sunt ꝯtraria ꝛ ambo mala. co eodē.
Ex quo dicto accipiūtur duo philosophica documenta.
¶ Primū est ꝙ nunꝗ bonū cōtrariatur bono qꝛ dicit ꝙ pm docum
bonū necessario est malo contrariū: ꝛ ideo nunꝗ bono: ꝛ
inde sequitur ꝙ virtutes nō sunt incōpossibiles qꝛ nullā
hīt ꝯrietatē. ¶ Secundū documentū est ꝙ nullus potest 2m dom
esse ita integralr malus sicut bonus qꝛ lꝫ vnū bonuꝫ nō sit
alteri cōtrariū tñ bene vnū malū alteri ꝯtrariatur vt hic
dicit ꝛ omnia simul esse nō possunt. ¶ Sed cōtra primuꝫ Cōtra.
do. istať dupliciter. Primo qꝛ frigiditas ꝛ caliditas sunt po
bone q̄litates que sunt diuersoꝝ elemētoꝝ pfectiones cō
uenientes ꝛ tñ sunt ꝯrie q̄litates. ¶ Scdo qꝛ albū ꝛ nigruꝫ 2o
nō opponunť sicut bonū ꝛ maluꝫ: cū sint nonnullis subiecti
ꝯuenientia ꝛ reo ꝯuenientis ē rō boni. ¶ Et dī ad ista duo Rñdetur
ꝙ hic loqtur in moralibꝰ tñ vbi nō ꝯtigit bonū morale al
teri bono ꝯriari. ¶ Sed oriť dif. qꝛ malū nō vi dicere ali- Dif.
quid positiuū cū ens ꝛ bonū ꝯuertanť ꝛ sic nō videť ꝯria-
ri malū bono sed opponi pˀuatiue. ¶ Dī ꝙ lꝫ malū forma Solo
liter sumptū nō dicat nisi carētiā boni: tñ sumptū mālr
pro ipsa q̄litate habitus vitiosi sic est directe ꝯriū virtuti.
¶ Intelligendū tñ est ꝙ in eodē processu ponit duo nota- Nom
bilia de ipsis ꝯriis. Primū est ꝙ ꝯria sunt circa idē gene
re aut specie sicut: ait: sanitas ꝛ egritudo in corpore aīa-
lis: albedo ꝛ nigredo simplr in corpore: iustitia ꝛ iniusti-
tia in aīa. ¶ Scdm notabile est ꝙ necessariuꝫ est omnia 2m nom
contraria in eodem genere esse vel in cōtrarijs generibꝰ
vel ipsa genera. s. ꝯria esse: sicut exēplificat dicēs ꝙ albe-

do ⁊ nigredo sunt in gñe coloris: iustitia ⁊ iniustitia sub
generibus virtutis ⁊ vitij: bonum autem ⁊ malum non
sunt: ait: sub genere sed ipsa sunt gña. ⁊ istud notat hic.

61ᵘˢ pas. Sexagesimusprimus passus ē:

ꝙ prius altero alterū dicitur q̄drupliciter. Primo qui-
dem proprie sm̄ tēpus sicut qd̄ est antiquius. Scd̄o mo-
do dicitur prius qd̄ nō cōuertitur sm̄ subsistendi ꝯsequē-
tiam: sicut exemplificat de vno ⁊ duobus: q̄ duobus posi-
tis in subsistētia. sequit ergo vnū subsistit ⁊ nō ecōuerso.
⁊ ideo duo est posterius in cōsequētia. Tertio modo sm̄
ordinē sicut in disciplinis elemēta sunt prius .i. principia
s. cōclusionib⁹: ⁊ in grāmatica littere syllabis ⁊ oratione.
Quarto modo qd̄ est melius ⁊ honorabili⁹. Et dicit ꝙ
iste modus pene est alienissimus. Et istius rō est q̄ plu-
Noᵐ rima meliora sunt posteriora. ¶ Intelligendum tñ est ꝙ
ibidē adiungit quintū modum prioritatis qñ aliqua cō-
uertuntur sm̄ cōsequentiā ⁊ vnum illoꝝ est causa alteri-
us digne: inquit: prius natura dicit̄ qd̄ causa alterius est
sicut exēplificat: q̄ esse hominē cōuertitur sm̄ ꝯsequētiā
ad verā de se propositionem. Nā si est homo: vera est ora-
tio in qua dicit̄ ꝙ est homo: ⁊ cōuertitur: ⁊ tamē dicit ꝙ
vera oratio nō est causa rei: res aūt: inquit: videtur quo-
dāmodo causa vt sit oratio vera. Dum enim: ait: res est
Doᵐ aut nō est vera orō aut fal'a dicit̄ esse. ¶ Ex dicto isto ac-
cipitur documentū ꝙ ad veritatē propōnis reqritur exi-
stentia rei: q̄ volēs ostēdere ꝙ esse rei est causa veritatis
in orōne dicit ꝙ in eo qd̄ res est vel nō est dicit̄ orō vera
Cōtra. aut falsa. ¶ Sed cōtra istud documētū instat̄ quadrupli-
pᵒ citer. Primo q̄ ista regula est eterna: duo ⁊ tria sunt qn-
que. ⁊ tñ sm̄ fidē verā nō sunt duo ⁊ tria ab eterno existē-
2ᵒ tia. ¶ Scd̄o q̄ ista regula: omne totū est maius sua par-
te est necessaria ⁊ incōmutabilis veritatis cū per se sit no-
bis nota: ⁊ tñ omne totū ⁊ pars destrui possunt sm̄ certis-
3ᵒ simam fidē. ¶ Tertio q̄ ista est vera: omni tēpore pluuia
4ᵒ est aqua. ⁊ tamē non omni tēpore existit pluuia. ¶ Quar-
to q̄ ista est vera in hyeme sicut in estate rosa est flos ⁊ ta-
Rñsio men non est rosa nisi in estate. ¶ Et ideo dico ꝙ ad veri-
tatem propositionis nō reqritur vniuersaliter existia rei
de qua format̄ illa propositio. Et istud cōfirmatur: tum
q̄ in tēpore formatur ꝓpositio vocalis de instāti: vt cum
dicit̄ omne instās est indiuisibile: aut istud instās ⁊ tñ in
toto illo tēpore nec in aliq̄ eius parte est instās. Tū q̄ in
instāti pōt formari aliqua cōplexio apud itellectū huma-
num vel angelicū de tēpore: vt ꝙ omne tēpus est successi-
uum: ⁊ tamē cōstat ꝙ in illo instanti non existit tēpus vel
Dif. successio eius. ¶ Sed oritur dif. q̄ nō omne qd̄ non con-
uertitur sm̄ subsistēdi cōsequentiā videtur esse prius si-
cut dicit secūdus modus: q̄ ad rationē cuiuslibet substā-
tie sequit ratio vnitatis ⁊ nō ecōuerso: ⁊ tamē cuiuslibet
substātie quiditas prior est q̄ sua vnitas sicut prior vide-
tur sortis humanitas q̄ risibilitas a qua nō conuertitur
Solō sic cōsequentia. ¶ Dicitur autē ꝙ lȝ hec vnitas substan-
tie sit posterior eius qditate non tñ vt videt̄ vnitas cōis
entis a qua nō ꝯuertitur cōsequentia: ⁊ ita passio vt ade-
2ᵃ dif. quata speciei videtur preuenire indiuiduū. ¶ Secunda
difficultas quomodo pōt verificari qd̄ dicit ꝙ illud qd̄ ē
causa alterius digne est prius natura cuȝ relatiua sint si-
Solō mul natura ⁊ causa cū effectu sunt relatiua. ¶ Dicit̄ aūt
ꝙ quantū ad sua obiecta sm̄ que habēt ordinem nature
nō sunt correlatiua: ⁊ sic remanet itegra illa regula ꝙ ois
3ᵃ dif. causa ē prior suo effectu. ¶ Tertia difficultas q̄ dicit ꝙ
esse hominē conuertitur cū de se vera propositione: ⁊ sic
cum dicitur pluuia est aqua istud nō erit verum nisi cum
Solō pluit. ¶ Dicitur ꝙ hic non loquitur nisi de propositioni-
bus in qbus ponitur est scd̄m adiacēs: q̄ de illa exēplifi-
cat cum dicit ꝙ hominē esse cōuertitur cū ista hō est ⁊ ta-
lis propositio cōiter solet designare eē actualis existētie.
4ᵃ dif. ¶ Quarta difficultas quomodo pōt saluari dictū Arist.
cū hic dicit ꝙ in eo ꝙ res est vel non est dicitur orō vera
vel falsa cum tamen sit ostensum ꝙ ad veritatē proposi-
Solō. tionis non reqritur existentia rei vel terminoꝝ. ¶ Dici-
tur aūt ꝙ istud qd̄ dicit Ari. in eo ꝙ res est vel nō est refe-
rendum ad esse essentie qd̄ semper requiritur ad proposi-
tionis veritatē. ¶ Sȝ remanet quīta difficultas q̄ entia 5ᵃ dif.
prohibita non habēt esse eēntie: ⁊ tñ de ipsis formant̄ ve-
re cōplexiones: vt cū dicitur ꝙ chimera est ens ꝓhibitū.
¶ Dicit̄ ꝙ sicut entia talia sunt entia sm̄ quid ita habēt Solō.
esse essentie sm̄ quid ⁊ sic veritatē sm̄ qd. i. diminutā.

Sexagesimussecundus passus 62ᵘˢ pas.

est: ꝙ simul aliqua dicitur simpliciter quoȝ generatio
est in eodem tēpore: ⁊ ita simultas est sm̄ idē tēpus: Na-
turaliter autē dicūtur simul quecūqȝ cōuertuntur sm̄ cō-
sequentiā ⁊ vnuȝ non est causa alterius sm̄ aliquos sicut
exēplificat de duplo ⁊ dimidio. Et ponit aliū modum si-
multatis sm̄ naturā que ex eodem genere ⁊ diuerso diui-
dūtur a se inuicē: sicut cum aīal diuidit̄ in gressibile: vo-
latile ⁊ aquatile: nihil: inquit: horuȝ prius natura altero
esse videtur. cᵒ eodē. ¶ Ex quo dicto accipiuntur quatu-
or philosophica documēta. Primū est ꝙ relatiua sunt si- pᵐ docuᵐ
mul natura q̄ dicit hoc ponēdo duos modos simultatis
sm̄ naturā quoꝝ primus est qñ cōuertuntur. ⁊ exēplificat
de duplo ⁊ dimidio: ⁊ apponit ꝙ vnū nō est alterius cau-
sa. Cōstat autē ꝙ oīa relatiua dicuntur ad conuertentiā
⁊ vnum nō est alterius causa: eadē enīȝ ratione qua vnū
causaret reliquū ⁊ econuerso. ⁊ sic esset circulatio vt ideȝ
causaret seipsum. ¶ Secundū documentū est ꝙ ꝯtraria 2ᵐ doᵐ
sunt simul natura scilȝ nata inesse: q̄ dicit ꝙ scd̄s modus
simultatis nature est qñ aliqua in eodē genere e diuerso
diuidūtur. s. vt opposite differētie diuisiue sub qbus sem-
per cōtraria cadunt. Et tūc sequit̄ ꝙ relatio prius est ad
q̄. in. q̄ cū ens diuidatur vt accidēs per absolutū qd̄ est
ad se ⁊ respectiuū qd̄ est ad aliud ⁊ ista sunt simul natura
istud est ad aliud ⁊ illud ad se: sed absolutū prius natura
est ad se q̄ in alio ergo respectiuū prius est ad aliud q̄ in
alio sm̄ naturā: ⁊ ideo incōuenientius videtur ponere re-
spectiuū sine termino q̄ sine fundamēto. ¶ Tertiū docu. 3ᵐ doᵐ
ꝙ diffinitū ⁊ diffinitio sunt simul natura: q̄ dicūtur con-
uertibiliter ⁊ vnū nō est alterius causa: cū sint idem reali-
ter: ⁊ idē realiter non possit sui ipsius esse causa: ⁊ ista est
diffinitio p̄mi modi sm̄ simultatē nature. ¶ Quartū do- 4ᵐ doᵐ
cumentuȝ ꝙ subiectū ⁊ ꝓpria passio nō sunt simul nā sm̄
cōia dicta: q̄ passio dicit̄ oriri ex ꝓprijs principijs subie-
cti: ⁊ sic videt̄ esse effectus ipsius: ⁊ per ꝯsequēs posteri⁹
natura q̄uis cū eo ꝯuertantur ad ꝯsequentiā. ¶ Sed orit̄ Dif.
difficultas q̄ nōnulli ponūt ꝙ passio ⁊ subiectū sunt ideȝ
realiter: ⁊ per ꝯsequēs vnū nō est causa alterius ⁊ sic erūt
simul natura cū cōuertantur ad ꝯsequentiā. ¶ Dicit̄ au- Solō.
tem ꝙ ista simultas hic data arguit ꝙ nō differant reali-
ter: ⁊ ꝙ vnū est causa alterius: ⁊ ꝙ vere sint simul natura
qd̄ nullus posuit: nisi forte dicat̄ ꝙ subiectū est quasi cau-
sa pro eo ꝙ passio pullulat ab ei⁹ p̄ncipijs: ⁊ istud sufficit
ad talē excludēdā simultatē. ¶ Scd̄a difficultas q̄ cū dif- 2ᵃ dif.
finitio dicat partes essentiales in quas resoluit̄ diffinitū:
⁊ diffinitū dicat ipsuȝ totū: ordine nature p̄tes eēntiales:
sicut p̄ncipia ꝯstitutiue: vident̄ p̄uenire suū totū. ¶ Dici- Solō.
tur aūt ꝙ si diffinitū ponatur cōpositū resultans ex gñe ⁊
differētia sicut ex cōstitutiuis p̄ncipijs oportet ponere ꝙ
diffinitio que est ipsa p̄ncipia ꝯstitutiua sit prior natura:
⁊ tūc diffinitū est effectus formalis ipsi⁹ diffōnis vel qua-
si: sicut dicitur de subiecto ⁊ passione vt fuit ostēsum.

Sexagesimustertius passus est: 63ᵘˢ pas.

ꝙ motus species sunt sex. generatio: corruptio: augmen-
tatio: diminutio: alteratio: sm̄ locum mutatio. capitulo
eodem. Et adiungit ꝙ distinctio motuum est patēs: de
alteratione tamen est dubiū ne forte sit ab alijs indistin-
cta. Et addit ꝙ non est ita q̄ contingit aliquid alterari
sine alio motu: nec oportet ea que mouentur alijs moti-
bus alterari: cum quedam crescant que non alterantur:
sicut ponit exemplum de quadrangulo apposito sibi gno-
mone quod crescit ⁊ non est alteratum: quia scilicet rema-
net eadem figura quadrāgularis q̄uis sit maior effecta.
¶ Sed contra hūc passum instatur quadrupliciter. Pri- Cōtra.
mo quia generatio sit sm̄ cōmunia dicta philosophātiuȝ pᵒ

2° in instanti: ⁊ tamen in instāti motus esse nō potest. ¶ Se
cundo quia omnis motus habet aliquem terminum po
sitiuum: corruptio autem terminatur ad non esse quod
3° est priuatiuum. ¶ Tertio quia augmentum fit per appo
sitionem: appositio autem fit in instanti: cuȝ extrema sub
sistant in indiuisibili: ⁊ ideo in indiuisibili coniungantur
4° ⁊ sic non erit motus. ¶ Quarto quia diminutio est ad de
fectum quantitatis. defectus autem est nihil. ⁊ ad nihil
Rñdetur ad p^m. motus esse non potest. ¶ Ad primum dicitur ꝙ hic acci
pit generationeȝ pro prima alteratione. ¶ Sed istud nō
valet: quia hic distinguit hanc generationem contra al
Quia pprie. terationem. Et ideo dicitur ꝙ hic Arist. fuit locutus de
Ad 2^m motu cōmuniter ⁊ non proprie. ¶ Ad secundum ꝙ corru
ptio prout distinguitur contra generationem est proces
sus ad priuationem: ⁊ sic est motus priuatiuus sicut ter
Ad 3^m minus eius. ¶ Ad tertium ꝙ non est motus proprie sum
ptus nisi talis augmentatio sit continua: quando autem
fit per vnam appositionem dicitur motus large sicut ge
Ad 4^m neratio pro mutatione. ¶ Ad quartum dicitur sicut de
Dif. corruptione. ¶ Sed oritur difficultas. quare non ponun
tur iste due species motus cōtrarie in qualitate quo ad
alterationem sicut in substantia de generatione ⁊ corru
ptione: ⁊ in quantitate de augmētatione ⁊ diminutione.
Solo. ¶ Dicitur ꝙ nulla realis ratio assignari potest: q̄ quali
tas ita per motuȝ acquiritur ⁊ amittitur sicut quodlibet
aliorum. tamen quia nomen alterationis vtriqȝ conue
nit ideo eodem nomine vterqȝ motus significatus est.
2° dif. ¶ Secunda difficultas si in loci mutatione sunt duo mo
Solo tus ɔtrarij in se sicut in qualitate. ¶ Dicitur ꝙ sic quia
sicut qualitas per motum acquiritur ⁊ per motum amit
titur ita locus. Et sic sm rem sunt octo species motus si
cut hic de motu loquitur pro mutatione quacunqȝ: aut si
vis tm̄ sex tenere assigna rationem si potes.

64° passus

Sexagesimusquart⁹ passus ē:

ꝙ motui cōtrariatur quies: ⁊ per singula generationi cor
ruptio: augmentationi diminutio: mutationi vo sm lo
cuȝ vl̄ qes sm locū: ⁊ fortasse in ɔtrā loci mutatio: vt ei q̄
est sursū illa q̄ est deorsuȝ: de reliquo aūt. i. de alteratione
Dif. qes motui aut denigratio dealbationi. c° eodē. ¶ Sȝ orit
Solo. difficultas si quies directe motui ɔtriatur. ¶ Dicitur ꝙ
imo magis priuatiue opponitur: cum omne corpus natū
moueri per hoc quiescat ꝙ actualiter non mouetur: quē
admodum silentium voci: quia quies est cessatio ⁊ vaca
tio quedam. Et si dicatur quid est motui contrarium.
¶ Dicitur ꝙ sicut color non habet contrarium in gene
2° dif. re ꝗuis in specie ita motus. ¶ Secunda difficultas quo
modo corruptio contrariatur generationi cum sit talis
contrarietas motuum qualis est terminorum a quibus
specificantur: ⁊ termini generationis ⁊ corruptionis: pu
ta priuatio ⁊ forma non contrariantur sed priuatiue op
Solo. ponuntur. ¶ Dicitur autem ꝙ sicut motus supra sumi
tur large pro mutatione: ita hic contrarietas pro opposi
Quesit in Rinno tione ⁊ sic etiam dicitur de quiete. ¶ Sed quare hic tra
ctat de motu cuȝ non sit materia huius libri? ¶ Dicitur
ꝙ pro tanto motus pertinet ad istum libruȝ quia est via
ad acquirendas predicamentorum formas: ⁊ non poni
tur predicamentum sed postpredicamentum.

65° passus

Sexagesimusquītus passus ē:

ꝙ habere multis modis dicitur: aut quantitateȝ: aut ea
que circa corpus sunt vt tunicam: aut in membro vt anu
lum in manu: aut ipsum membrum: aut in vase: aut pos
sessionem: aut vxorem ⁊ ipsa virum. Et addit ꝙ iste mo
dus habendi videtur alienissimus quia per ipsum nō si
gnificatur nisi cohabitatio mulieris ⁊ viri. capitulo eo
dem. Ex quo dicto accipitur docu. ꝙ carnalis copula nō
est de veri matrimonij istud redigatur in obsequiū chri
sti inter sanctissimam Virgineȝ ⁊ sponsum eius Joseph
fuit verum matrimonium per illam celibeȝ ⁊ felicissimā
habitationē in qua emicantibus puritatis radijs a vul
tu virgineo Joseph ad tam floridum animum creditur
sublimatus non immerito vt ad puritatem angelicam ac
cessisset. ¶ Sed oritur difficultas quare hic loquitur de Dif.
habere cum superius inter predicamenta de ipso tracta
uerit ⁊ ipsum dimiserit. ¶ Dicunt autem aliqui ꝙ habe Solo.
re vno modo sumptum est predicamentum ⁊ alio modo
postpredicamentū: ⁊ sic tractat hic de ipso inter postpre
dicamenta. ¶ Secunda difficultas que differētia est in 2° dif.
ter ipsum habere vt est predicamentum ⁊ prout est post
predicamentum. ¶ Dicitur ꝙ isto modo vltimo accipi Solo.
tur latius: quia ipse vocat hic habere non solum esse ar
matum ⁊ calciatum sed etiam habere quantitateȝ ⁊ pos
sessionem ⁊ cetera que videntur extendi vltra illud pre
dicamentum de quo magis infra.

Ertio occurrit liber

primus peribermenias in cuius exordio pm⁹ passus i
¶ Primus passus est ꝙ ea que sunt in vo pmione diuer
ce sunt earum que sunt in anima passio ptatione.
num note: ⁊ ea que scribuntur eorū que
sunt in voce. capitulo primo. Et adiun
git ꝙ quēadmodū nec littere omnibus
eedem sunt: ita nec voces: passiones autem anime qua
rum iste sunt note sunt omnibus eedem ⁊ res eedeȝ qua
rum sunt iste similitudines. ¶ Et sic patet ꝙ in isto pas
su tanguntur quatuor que se habent per ordinem. Quo
rum primum est ꝙ res que significatur per mentis conce
ptum: quem hic vocat passioneȝ nihil significat vlterius
quātum ad propositum spectat. ¶ Secundum est ꝙ pas
sio anime. i. similitudo rei in anima que significat ipsam
rem et significatur per vocem: q̄ per voces exprimuntur
mentis cōceptus. ¶ Tertiū est ꝙ vox que significat ipsuȝ
mentis conceptū vt patuit etiam significatur per scriptu
ram. ¶ Quartū est ꝙ ipsum scriptū quod significat vocē
non significatur per aliud: vnde sicut res est significata ⁊
⁊ non significans ita scriptura significās ⁊ nō significata.
¶ Sed oritur difficultas quare ponitur hic scriptura si Dif.
gnum vocis vere: cuȝ oratio affirmatiua in scriptura ve
rificari non possit: vt cū dicitur homo est animal: cū scri
ptura subiecti non sit scriptura predicati. ¶ Dicitur au Solo
tem ꝙ nō verificatur scriptura nisi in ordine ad vocē cu
ius est signum. ¶ Secūda difficultas q̄ eadem ratio est 2° dif.
de voce cum vox hominis nō sit vox animalis. ¶ Dici Solo.
tur ꝙ verificatur ipsa vox in ordine ad mentis cōceptū
cui⁹ ipsa vox ē signū. ¶ Tertia dif. ē q̄ eadē rō ē de mētis 3° dif.
ɔceptu cū conceptus hois nō sit conceptus animalis: im
mo sunt actus specie distincti. ¶ Dicitur ꝙ ista verifica Solo
tio vnius conceptus de alio non fit nisi in ordine ad res
quarum sunt ɔceptus signa. ¶ Quarta difficultas ꝙ cō 4° dif.
ceptus hominis in ordine ad hominem ⁊ aialis ad ani
mal non dicit nisi actum intelligēdi cuȝ respectu talis or
dinis: constat autē ꝙ vnus actus cum tali respectu nō sit
alius cum alio respectu. ¶ Et ideo dicitur ꝙ non fit ista Solo
verificatio pro actu cum quocūqȝ ordine: sed accipiendo
ipsa signa pro rebus significatis que sic se hn̄t sicut dant
intelligere signa. ¶ Intelligendū tamē est ꝙ in eodē pro No^m
cessu supponens distinctionē signoꝝ naturaliū ⁊ signoruȝ
ad placitum: quorum prima sunt passiones anime ⁊ res
significate: ⁊ secunda voces ⁊ littere: dicit ꝙ littere ⁊ vo
ces non sunt eedem apud omnes sed bene passiones ani
me ⁊ ipse res: intendens ꝙ signa naturalia sunt eadem
apud omnes ⁊ non ad placitum. Cuius ratio est q̄ natu
ra est principiuȝ vniforme ⁊ ars procedit difformiter ad
quam spectant placita signa.

2° passus

Secūdus passus est: ꝙ circa cō

positionem ⁊ diuisionē cōsistit veritas falsitasqȝ. c° eodē.
Et ideo ꝓbat ꝙ noia vel verba nō significāt veꝝ vel fal
sum q̄ sunt sine compositione ⁊ diuisione. ¶ Sed oritur Dif.
difficultas quid est ista compositio de qua fit hic mētio.
¶ Dicitur autem ꝙ attributio predicati ad subiectum: Solo.
sicut in rebus naturalibus cōpositio est applicatio forme
ad materiaȝ sicut cum dicit homo est animal ipsum ani
mal homini attribuitur. ¶ Secūda difficultas quid est 2° dif.
ista diuisio. ¶ Dicitur ꝙ remotio predicati a subiecto si Solo.

cut in naturalibus diuisio fit per partium separationem ab inuicē: vt cum dicitur homo nō est planta: ipsa planta ab homine remouetur. Ista autē remotio fit per negationem sicut illa attributio per affirmationē. vnde sicut cō-
3° dif. ponere est affirmare: ita diuidere ē negare. ℂ Tertia difficultas qualiter consistit veritas ꝛ falsitas in ista compo-
Solo sitione aut diuisione. ℂ Dicitur ꝙ subiectum per se sumptum nullam dicit veritatem aut falsitatem nec predicatum: sed quando predicatum copulatur subiecto aut ab eo remouetur: tūc est veritas aut falsitas ſm ꝙ talis cō-
4° dif. positio aut diuisio ꝯsonat vel dissonat rei. ℂ Quarta difficultas qꝛ ens ꝛ verum conuertūtur vt dicitur in prima philosophia: ꝛ ideo cum termini vt preueniunt composi-
Solo tionem sint entia habebunt veritatem. ℂ Dicitur ꝙ sic incōplexam: hic autē est mentio solum de veritate cōplexa que consistit in habitudine terminorum adinuicem.
5° dif ℂ Sed remanet quinta difficultas si ista que dicta sunt
Solo compositio ꝛ diuisio sunt in re vel in mēte. ℂ Dicitur cōmuniter ꝙ in mente qꝛ attribuere aliqd alicui vel ab eo remouere pertinet ad intellectū cuius est attribuere ſm
6° dif. conceptū suorū variam applicationē ꝛ precisionē. ℂ Sexta difficultas quomodo veritas ꝛ falsitas sunt in tali cōpositione ꝛ diuisione cū conceptus rei in voce de se inui-
Solo cem nō verificentur ſm se. ℂ Dicitur autem ꝙ veritas ista non est in ipsa cōpositione ꝛ diuisione subiectiue sed tm̄ obiectiue. accipiendo obiecta ipsoꝝ conceptuum que
7° dif. sunt in re. ℂ Septima difficultas cū in re non sint nisi termini in quibus non ꝯsistit ipsa veritas cōplexa: quomodo in re potest poni ista veritas formaliter ꝛ subiectiue?
Solo ℂ Dicitur ꝙ in re non solū sunt termini sed etiam habitudo mutua terminorum ꝛ in ista cōsistit veritas aut falsitas complexa. ꝛ sic est in re vere: non solum totū ꝛ pars sed etiā habitudo maioritatis totius ad partē ſm quā
8° dif. verificatur omne totum est maius sua parte. ℂ Octaua difficultas quomodo potest veritas in re formaliter esse cum consistat in affirmatione ꝛ negatione que nō sunt in
Solo rebus. ℂ Dicitur ꝙ affirmatio ꝛ negatio sunt tota identitatis ꝛ diuersitatis aut non idētitatis. ꝛ ideo sicut veritas mentis consistit in affirmatione ꝛ negatione ita veritas realis in idētitate ꝛ diuersitate ipsoꝝ terminoꝝ.

3° pas. Tertius passus est: ꝙ nomen ē

vox significatiua ad placitū sine tēpore cuius nulla pars significatiua est separata finita ꝛ recta. c° eo. Et ibidē declarat duas particulas positas in ista diffinitione. Quarum prima est cuius nulla pars significat separata: qꝛ in hoc noīe cōposito equiferus nulla pars significat: sicut cū sit oīo de equifero. Et idē dicit de simplicibus noībus tū dicit diuersimode: qꝛ in simplicibus: vt homo: partes nō possunt per se significare qualitercūqꝫ accipiātur: vt patet de istis duabus syllabis in hoc nomine homo contentis: in cōpositis autem possunt partes significare si per se accipiātur vt dictiones. Secūdo declarat aliā particulā que est ꝙ nomē significat ad placitū: qꝛ dicit ꝙ nihil nomen materialiter significat sed quādo fit nomen. i. quando imponitur ad significādum: nā designant: inquit: ꝛ illitterati soni quoꝝ nihil est nomen qꝛ. s. naturaliter ꝛ nō
No^m ad placitū significant sicut est gemitus infirmoꝝ. ℂ Intelligendum tamē est ꝙ in eodē processu ponit duo notabi-
p^m notabile lia. Primū est ꝙ non homo non est nomen. s. proprie nec etiā oratio: ꝛ ideo cū nomen ei impositū sit vocat nomen infinitū. vnde habet ꝙ omne nomen cui est negatio preposita est nomē infinitū. Et iterū habetur ꝙ negatio po-
2^m sita ad nomē est negatio infinitās. ℂ Secundū notabile est ꝙ Catonis ꝛ catoni: ꝛ similia non sunt noīa sed casus nominis. vnde habetur ꝙ ſm logicū nomina obliqua nō sunt noīa: qꝛ dicit ꝛ similia pro ipsis. ℂ Et si dicatur quare non? qꝛ nō possunt ingredi actū syllogisticū qui est in
Dif. hac facultate principaliter intentus. ℂ Sed oritur difficultas si in nominis impositione cōfertur aliqua virtus nomini ad significādum: cum experiamur per talia no-
Solo mina in nobis acquiri doctrinā vel scientiā. ℂ Dicitur aūt ꝙ talis virtutis impressio nō videtur esse possibilis: cum volūtas nostra non sit impressiua taliū formarum: ꝛ tamē nominis impositio fit ad placitū solius volūtatis.
ℂ Secūda dif. quomodo pōt sermo gignere doctrinam 2° dif.
significatiuus qō non posset si ad significandum institutus nō esset. ℂ Dicitur ꝙ istud significat per virtutē im- Solo.
pressam in nobis ꝛ non in voce: dū enim vox imponitur ad significandum. aut dum docetur imposita esse relinquitur in phantasia per quam fit recordatio de eo cui imponitur audita ipsa voce ꝛ sic fit doctrina.

Quartus passus est: ꝙ verbū 4° pas.

est qō significat tēpus cuius nulla pars extra significat: ꝛ est semper nota eoꝝ que de altero predicātur. c° 3°. Et declarat ibidē duas particulas positas in ista diffinitione. Quarū prima est ꝙ significat tēpus quod importat non quantū ad significatum sed quantū ad modum significādi: sicut currit significat nūc esse in presenti. Secunda est ꝙ semper eoꝝ est nota que de altero dicitur: id est signū predicati: qꝛ eorum que dicuntur de subiecto vel sunt in subiecto: cuius est: inquit: ratio: quia significat per modum adiectiui illud quod denotat ꝛ per modum depen-
dentis. ℂ Intelligendū tn̄ ꝙ in sequentibus ponit qua- No^m
tuor notabilia. Primū est ꝙ non laborat non est verbū p^m notabile
sed verbum infinitū: sicut fuit supra dictū de nomine in-
finito. ℂ Secundū notabile est ꝙ curret ꝛ currebat non 2^m
sunt verba sed casus verbi. differunt autē a verbo quia verbū significat presens: alia vō que complectuntur non
id est preteritum ꝛ futurū. ℂ Tertium notabile ꝙ verba 3^m
ſm se dicta nomina sunt: id est materialiter accepta: vt cum dicitur currit est verbum qꝛ dicit ꝙ sic constituit in-
tellectum: ꝛ qui audit quies scit. ℂ Quartū notabile est 4^m
quod est vel non est nō est signum rei. significat autē: inquit: quandā compositionem quā sine extremis non est intelligere. Et ad istius declarationem est intelligendū ꝙ in omni logicali complexione est tria inuenire. s. subiectum predicatū ꝛ copulam: aut cum dicitur homo est animal: homo est subiectū: animal predicatum. ꝛ istud verbum est copula puta istorum duorū terminoꝝ. Et ideo dicit ꝙ esse vel non esse non significat rem id est terminū aliquem in propositione sed compositionē quandam qꝛ scilꝫ est copula denotans cōpositionem subiecti cum predicato quam: inquit: scilꝫ compositionē nō est intelligere
sine compositis id est sine cōponentibus terminis. ℂ In- No^m
telligendum est ꝙ ex isto dicto sic intellecto eliciunt qua-
tuor philosophica documenta. Primum est ꝙ nulla cō- p^m do^m
positio potest intelligi nisi componentia intelligantur: qꝛ dicit sed compositionem quam sine compositis nō est intelligere: accipiendo composita pro cōponentibus vt fuit
dictum. ℂ Secundum est ꝙ nulla oratio potest intelligi 2^m do^m
nisi termini eius intelligantur: cum oratio sit quid cōplexum: ꝛ complexio sit compositio quedam: termini quoqꝫ
sunt componentes ipsam complexionem. ℂ Tertiū do- 3^m do^m
cumentum ꝙ nulla habitudo potest intelligi nisi intellectis suis extremis: qꝛ cōpositio de qua hic loquimur est
habitudo que per verbalē copulā denotatur. ℂ Quartū 4^m do^m
documentū ꝙ nulla habitudo potest esse sine extremis: quia magis sunt separabilia ab inuicem entia in esse obiectiuali q̄ꝫ in esse reali cū intellectus separet ea que sunt in re coniuncta: ꝛ ideo cum habitudo non possit esse sine extremis in esse cognito vt hic habetur multo minus in
esse reali. ℂ Sed oritur difficultas quia istud verbū co- Dif.
pulatiuum est de quo hic loquitur nō videtur includi in
omni oratione de qua intendit. ℂ Dicitur ꝙ quandoqꝫ Solo
ponitur sicut cum dicitur homo est animal: quādoqꝫ subintelligitur vt cum dicitur homo currit sic exponendo: id est homo est currens.

Quintus passus est: ꝙ oratio ē 5° pas.

vox significatiua ad placitū cuius partes aliquid significant separate vt dictio non vt affirmatio. capitulo quarto. Et in sequētib⁹ declarat duas pticulas positas i diffinitione ista. Prima est ꝙ orationis partes significant vt dictio non tamen syllaba nisi in compositis nominibus si

separent

separentur vt cum dicitur forex ibi rex nihil significat ni
si per se sumatur. Secunda particula est ꝙ significat ad
placitum q: non significat sicut instrumentum naturali,
ter. Et forte vocat hic instrumentū speciem per quā res
naturaliter representatur ⁊ qua ad intelligendū vtitur
intellectus vt instrumento: aut forte melius instrumen,
ta artis significant naturaliter id ad quod sunt facta si,
cut apud omnes videns dolabrum percipit ꝙ est instru,
mentum aptum ad scindendum. ❡ Intelligendū tamē
Noᵐ ꝙ oratio sumitur quadrupliciter. Primo quidē pro
ꝙ ōo q̄drupl. illa que est in scripto: ⁊ sic pertinet ad quartā speciē qua
litatis: q: sicut littera est caracter partialis: ita syllaba to
talis ⁊ sic dictio: ⁊ per consequens oratio: caracter autem
omnis est figura: sicut diceretur de picta hystoria. ❡ Se
cundo modo pro illa que est in vocali verbo: ⁊ sic perti,
net ad tertiam speciem qualitatis in qua sunt que infe,
runt sensui passionē: ⁊ isto modo oratio est vox ⁊ vox est
sonus que est obiectum auditus. ❡ Tertio modo pro il,
la que est in rationali anima: ⁊ sic pertinet ad primā qua
litatis speciem in qua est habitus ⁊ dispositio. Actus au,
tem intelligendi est dispositio quedam ad habitum ⁊ sic
oratio est secundus actus rationis qui vocatur composi
tio ⁊ diuisio. ❡ Quarto modo pro illa que est in reali sub
iecto: idest in re extra: ⁊ ista non est in aliquo determina
to genere: quia de rebus cuiuslibet generis formari po,
Cōtra. test. ❡ Sed contra istas assignationes arguitur quadru
pᵒ pliciter. Primo quia sicut se habet oratio sermonis ad
auditum ita scripta complexio se videtur habere ad vi,
sum: ⁊ ideo sicut illa continetur sub obiecto auditus: ita
ista sub obiecto visus vtpote sub colore ⁊ sic non in quar
2ᵒ ta specie qualitatis. ❡ Secundo quia si oratio secundo
modo: ⁊ pͥmo est qualitas frustra ponitur in genere quā,
titatis discrete ab Aristo. in predicamentis presertim cū
tertia acceptio sit etiam qualitas ⁊ quarta in genere de,
3ᵒ terminato. ❡ Tertio quia cū tertia acceptio orationis
sit principalior ꝙ secunda melius debuit hic diffiniri vt
4ᵒ diceretur oratio est actꝰ rationis ꝙ oīo est vox. ❡ Quar,
to quia oratio non videtur esse in re extra: cum ens extra
animam sufficienter diuidatur in decem predicamenta
que omnia sunt incomplexa ⁊ omnia realia incomplexa
R. ādetur ad esse videntur cum cadunt sub incomplexis. ❡ Ad primū
pᵐ. dicitur ꝙ non sic se habet oratio videlicet vocalis ad au
ditum sicut se habet scriptura ad visum: quia variato
quocunq̄ colore dum tamen figura litterarum eadē re,
maneat sunt littere eedem ⁊ eadem oratio. ⁊ ita forte di,
ceretur de voce siue sit acuta siue grauis nō tamē est ma,
Ad 2ᵐ gna vis. ❡ Ad secundum ꝙ ponitur in quātitate discre,
ta prout integratur ex illis sicut aceruus videtur discre,
ta quantitas cuius eius partes sint in genere substantie.
Ad 3ᵐ ❡ Ad tertium ꝙ logica primo docet modum loquendi:
⁊ ideo circa sermonem hic voluit Aristo. negociari: con,
Ad 4ᵐ ceptum mentis derelinquēs naturali philosopho. ❡ Ad
quartum ꝙ veritas orationis ponitur in re subiectiue si,
cut in anima obiectiue: ⁊ per consequens idem de eius
entitate. Et ideo cum dicitur ꝙ omnia extrema sunt in,
complexa. dicitur ꝙ verum est si accipiantur simpliciter
⁊ particulariter ⁊ singulariter vtpote subiectum predica
tum ⁊ habitudo. Si tamen ista accipiantur integraliter.
tunc est quid complexum in re vt aggregatū vt domus
Dif. est quid integrale. ❡ Sed oritur diffi. quare non concedi
tur ita esse oratio in rerum natura sicut in anima vel in
voce aut in scripto: cum in natura sit similis terminorū
Solo. complexio. ❡ Dicit autem ꝙ ista ordinatio terminorū
in re non potest dici compositio ⁊ diuisio: quia in summe
simplicibus est talis ordo sine omni distinctione reali. In
alijs autem termini semper differunt realiter ⁊ ideo fa,
ciunt veram compositionem vt in aīa vel in voce: ⁊ ideo
ibi ponitur oratio ⁊ non in rebus.

6ᵘˢ passus Sextus passus est: ꝙ enuntiati

ua non omnis oratio est sed in qua verum vel falsum est
cᵒ eodem. Et adiungit ꝙ non omnis oratio est vera vel
falsa vt deprecatio quedam idest oratio optatiua oratio
est sed non vera vel falsa. Et iterum addit ꝙ cetere ab
enuntiatiua que scilicet dicitur indicatiua apud grāma,
ticos relinquetur rhetorice vel poetice quia conuenien,
tior est ibi earum consideratio: enuntiatiua vͦ presentis
speculationis est. ❡ Intelligendum est tamen ꝙ quadru Noᵐ
plex oratio apud grammaticos est distincta. Prima dici
tur indicatiua sicut cum dicitur lego: ⁊ ista significat sem
per verum aut falsum quia aliquid affirmat ⁊ negat: et
ideo hec vocatur enūtiatiua a philosopho. Secunda di,
citur imperatiua: vt cum dicitur tu lege: ⁊ ista non signi,
ficat verum aut falsum: quia nihil enuntiat sed precipit
solum. Tertia dicitur optatiua vt ista vtinam legerem:
⁊ nec ista significat verum aut falsū: quia nihil enuntiat
sed solum desiderat. Quarta est subiūctiua vt si bene ege
ris recipies: ⁊ ista etiam nec verum nec falsum significat
quia non indicat sed solum subiungit. Et ideo cum sola
indicatiua significet verū aut falsū illa sola dicitur pro,
positio. Et sm hoc habet diffinitio ꝙ propositio est ora,
tio verum aut falsum significans. ❡ Sed oritur difficul, Dif.
tas cum preter modos quattuor iam dictos sit modus in
finitiuus apud grāmaticos quare nō est enumerata ora,
tio infinitiua sicut subiunctiua vel optatiua. ❡ Dicitur Solo.
ꝙ ex verbo infinitiuo per se sine alio oratio fieri nequit
ordinate significans: ⁊ tūc ab alio verbo nominatur ora,
tio sicut ista volo currere est indicatiua. ❡ Secunda dif. 2ᵃ dif.
quia non solum indicatiua sed etiam subiunctiua vide,
tur significare verum aut falsum: cum subiunctiua sit cō,
ditionalis: vt si bene egeris recipies: ⁊ omnis conditio,
nalis aut est vera aut falsa. ❡ Dicitur ꝙ tota conditio, Solo.
nalis constat ex subiunctiua ⁊ indicatiua ⁊ ratione poste
rioris non prioris est vera aut falsa.

Septimus passus est: ꝙ ē vna 7ᵘˢ pus.

oratio pͥma enūtiatio affirmatio deinde ⁊ negatio. Alie
vͦ coniunctione vna. cᵒ eodem. Et ponit ibidem quatu,
or notabilia circa istum passum. ❡ Primum est ꝙ neces pᵐ notabile
se est omnem enuntiatiuam orationem ex verbo esse vel
ex casu verbi. Et istius ratio est quia indicatio non po,
test fieri nisi per verbum. ❡ Secundum notabile est ꝙ 2ᵐ
diffinitio vel ratio hominis non est oratio enuntiatiua:
quia nihil enuntiat nisi addatur ei verbum. ⁊ ideo con,
cludit ꝙ vnum est id est incomplexum animal gressibile
bipes quod significat hominis diffinitionem: dicit tamē
ꝙ istud pertinet ad aliud negocium. ❡ Tertium notabi 3ᵐ
le ꝙ est vna oratio enuntiatiua que vnum de vno signifi,
cat vel coniunctione vna: plures autem que plura ⁊ non
vnum in coniunctione. ❡ Quartum notabile ꝙ affirma 4ᵐ
tio est enuntiatio alicuius de aliquo: negatio vͦ alicuius
ab aliquo. ❡ Sed oritur difficultas que differētia est in, Dif.
ter propositionem in qua vnū de vno ⁊ illam que hic di,
citur coniunctione vna. ❡ Dicitur autem ꝙ prima vide Solo
tur esse categorica: quia habet vnicum subiectum ⁊ vni,
cum predicatum: ⁊ secunda videtur esse hypothetica q:
in ea coniungantur due categorice: ⁊ ideo coniunctione
vna. ❡ Secunda difficultas que est differentia inter ora 2ᵃ dif.
tionē que est vna ⁊ plures sicut in tertio notabili. ❡ Dici Solo.
tur ꝙ vna est illa que habet terminos simplices: ⁊ plures
econuerso que habet terminos simplices: vtpote equiuo
cos. ❡ Tertia difficultas quare dicit affirmationem esse 3ᵃ dif.
de aliquo ⁊ negationem ab aliquo. ❡ Dicitur ꝙ in pri, Solo
mo subintelligitur attributio predicati ⁊ in secundo re,
motio: quia in affirmatiua predicatum attribuitur sub,
iecto ⁊ in negatiua remouetur a subiecto. ❡ Quarta dif, 4ᵃ dif.
ficultas si propositionis diuisio in affirmatiuam ⁊ negati
uam est essentialis. ❡ Dicunt ꝙ non quia affirmatio et Solo
negatio non pertinet ad propositionis quiditatē sed ad
qualitatem cum queritur qualis est ista. ❡ Istud tamen
non valet quia opposita semper oportet esse quiditatiue
distincta: ista autem sunt contradictorie opposita vt pate
bit que est oppositio summa.

❡ Expliciunt Passus Francisci
de Maironis feliciter.

¶ Incipit Tractatus Formalitatum sm doctrinam Francisci Maironis.

Solēt do-
ctores cōmuniter inuestigare. Utrum
illa que distinguū-
tur formaliter. di-
p° stinguāt realiter.
Et arguo sic. Primo
q non per nouem
rōnes. Et pmo ac
cipio duas formali
tates τ q̄ro vel for
malitates sunt ali-
que res aut nulle.
si alique habeo pro
positum. si nulle igi
tur sunt nihil per beatū Aug^m libro de doctrina chrīana
2° vbi ait: q illud qđ oino nulla res ē nihil ē. ¶ Scđo sic. illa
q̄ distinguūtur ex nā rei distiguūtur realr. sz q̄ distinguū-
tur formalr. sunt huiusmodi ergo τc. Hoc patet. naz aut
distinguuntur per opus itellectus aut pter opus itellect⁹:
3° si sic est distictio realis: τ sic idē qđ prius. ¶ Tertio sic. nā si
cut se hz res subiecti ad formalitatē subiecti sic se habet
res passionis ad formalitatē passionis. igitur per locum
a trāsmutata proportione: sed sic se habet res passionis
ad rez subiecti q est eadē res per te: igitur ita erit de for
malitate subiecti ad formalitatez passionis qđ erit idez.
sed hoc est impossibile. igitur erit impossibile scilz q pas
sio τ subiectum realiter sunt idem: ergo que distinguunt
formaliter τ realiter. ¶ Quarto arguo sic. nā qđ vere est
4° Tex.cō.2. substātia est res vera vt patet per Aristotelem 7° meta-
physices. sed formalitas est vere substātia hoc patet. naz
formalitas est quiditas substātie: modo quiditas substā
tie est subā vt patet. 7° metaphysices. ergo τc. ¶ Quinto
t.cō.20.21. sic. si enim hoc esset veruz scilicet q illa que distinguūtur
5° formaliter nō distinguantur realiter: tunc formalitas nō
faceret differre reale. hoc patet ex terminis. sed hoc ē fal
suz q: tūc essentia diuina non differret essentialiter a sup
positis q: tunc esset quiditas. sed supposita differūt vt pa
tet. nam pater differt a filio per paternitatez: τ filius a pa
tre per filiationem: ergo ista supposita inter se distinguū
6° tur realiter. ¶ Sexto sic. naz illa que habēt distinctas dif
finitiones distinguūtur realiter. hoc patet. naz diffinitio
videtur esse causa sufficiēs distinguendi realiter: sed illa
que distinguūtur formaliter habēt distinctas diffinitio-
nes. hoc patet per omnes formalizantes. ergo illa que di
7° stinguūtur formaliter distinguūtur realiter. ¶ Septimo
sic. nā illa que distinguūtur quiditatiue distinguunt rea-
7. meta. tex. cō 11. τ 12. τ 13. τ 19. 35. τ 8. me. t. cō. 16 liter. hoc patet. nā quiditas rei τ essentia rei idez sunt vt
habetur quarto τ qnto metaphysices. sed que distinguū
tur qditatiue distinguūtur formaliter τ hoc per forma-
8° lizātes. ergo qui distiguūtur realiter τ formalr. ¶ Octa-
uo sic. nā si illa que distinguūtur realiter nō distinguūtur
formalr tūc ab vno progrederent idētitas τ pluralitas.
hoc patet. nā pluralitas formarum est idētitas rei. sz hoc
tex. cō 56. est falsum vt clare patet secundo de gñatione. vbi dicit
q idem inquātū idē aptū natum est facere idez. ergo τc.
9° ¶ Nono. nā si hoc esset verū tūc sequerētur q passio egre
Rō Heruei deretur extra suū subiectū vt patet. nā distinctio est entis
brito. passio. vt patet. 4° meta. sed ens non dicitur nisi duobus
tex. cō. 14. sed modis. s. reale τ rationis vt patet qnto meta. ergo non
expssi⁹ hr ad erit nisi distinctio realis τ rōnis. q: si sint plures passio ex
finē. 6. meta cederet suum subiectū. sed hoc est falsum: q: hoc esset po
In oppo^m nere passionē sine subiecto. ergo τc. ¶ In oppositū arguit
p° arg. sic quinque auctoritatib⁹. τ pmo auctē logicali. Scđo au
Uide Frāci. ctoritate nāli. Tertio auctē mathematicali. Quarto au-
i suo sup sen. ctoritate morali. Quito τ vltimo auctē theologali. ¶ Et
L. 1. p. de qli. primo auctoritate logicali sic arguo. nā dicit phs in pre-
tate. dicamentis. q color qui est de prima specie q̄litatis ē pas
sio de secūda specie qualitatis: sed hoc nō esset nisi illa q̄

distinguūtur formaliter essent idē realiter. ergo τc. ¶ Se 2°
cūdo sic. nā dicit tertio physicoꝝ. q actus mobilis τ mot⁹ tex. cō. 21. 22
sunt idē numero. distincti tñ ratione: sed hoc nō esset nisi τ 3. ḡt. 3. d. ī
illa que distinguunt formaliter essent idē realiter. ergo q̄ t. cō. 9. s. aliud
distinguūtur formaliter sunt idē realiter. ¶ Tertio sic. nā ē magnitudo
habet. 4. metaphysices. q ens τ vnuz sunt eadē natura. τ magnitudi
distincta tñ ratione. sed hoc nō eēt nisi illa que distinguū nis esse.
tur formaliter idē eēnt realiter. ergo τc. ¶ Quarto sic. nā tex. cō. 3. τ. 4
dicitur qnto ethicoꝝ. q iustitia nāliter est ois virtus di- top. c° pmo.
stincta tñ rōne quantū ad esse: sed hoc non esset nisi ista q̄ 4°
distinguūtur formaliter idē essent realiter. ¶ Quinto sic Caplo. 4.
nā dicitur q essentia diuina est distincta formalr. a pře tñ 5°
est idem realiter cū ipso patre q: aliter nō esset ibi trini-
tas. igitur videtur dari ex istis rōnibus q illa que distin
guuntur formaliter sunt idez realr. ¶ In isto tractatu sic pm° articul⁹
intendo procedere. nā primo ponā aliqua notabilia. Se 2° articulus.
cundo ponētur modi distinctionum cum aliqbus alijs τ 3° articulus.
coꝝ rationes sequētium. In tertio respōdebitur ad que- 4° articulus.
stionem. Quarto soluētur rōnes. ¶ Quantū ad primum p° articulus.
articulū declarandū. Primo vidēdum est qđ sit formali
tas pro quo ponūtur tres cōclusiones propositū declarā-
tes. quaꝝ prima in ordine est ista. Formalitas nō est ra- p° ɔclūo declaratiua.
tio cōsequens ɔditionē forme adequate. hec ɔclusio posi
ta est cōtra quorūdā opinionē qui dicerunt q sicut mate
rialitas dicit a materia sic formalitas dicitur a forma: τ
per cōsequēs sicut est vna forma vel plures forme: ita est
vna formalitas vel plures formalitates: vnde apđ istos
ponere plures formalitates sine pluribus formis erat cō
tradictio manifesta: τ ideo apud eos formalitates conse
quebatur ɔditionē forme adequate cuius oppositū dicit
cōclusio que probatur sic. Sicut se habet essentiale ad es-
sentiam ita se habet formale ad formā. sed cū vnitate es
sentie stat pluralitas rōnum essentialiū. igit cuz vnitate
forme stat formalitatū ɔsequētia. patet: τ maior nota qñ
similis est habitudo eētialis ad essentiaz τ formalis ad
formā. minor patet: q: in diuinis ponunt plura eētialia Quid sit eēntiale τ diui. q̄ Sco. 1 d.
sed solū vnica essentia semp benedicta sm beatū Diony q. 1.
sium inde vnica τ discreta theo. hoc etiā patet. q: in vna
psona diuina ponūtur plura personalia sm magistruz in
primo sniaꝝ in plerisqz distinctionibus: vt in filio ponū
tur due relationes videlicet filiatio τ spiratio. actiua re-
spectu spūs sancti τ tñ in filio nō sunt plures persone. Ita
silr stāt in vna forma plures formalitates intelligi: τ per
ɔsequēs non videt necesse dicere q formalitas sequatur
formatiue cōditionē ipsius forme. ¶ Circa hāc q̄stionez No^m
est notādum q forma accipit quadrupliciter. vno modo Forma 4r
pro pfectione que est pars rei subalis. τ sic aia intellecti- s̄. d. Sco. 7.
ua dicit esse forma ipsi⁹ fortis. ¶ Secūdo sic accipit pro t. 2° meta. de
perfectione que nō est pars rei subalis sed accitalis. τ sic hac for^a que
albedo dicit esse forma parietis vel alterius sube cōposi terminus est
te. ¶ Tertio mō accipitur pro pfectione que ɔsegtur to- gñationis sci-
tam naturā vel totū cōpositum humanū: τ sic risibilitas licz extra
pōt dici forma hōis: hinibilitas equi τc. ¶ Quarto mo- secus.
do accipit pro rōne diffinitiua seu qditatiua. τ sic accipie
bat hoc nomen forma Plato. vt narrat Beatus Augu-
stinus in libro 8°. tertia. q. vbi dicit q istud nomen idea
pmo fuit inuētū a Platone: τ idē est q forma. τ si formali
tas abstracta est a forma hoc vltimo mō accepta veꝝ est
qđ dicit predicta opinio. si aūt intelligit q formalitas ab
stracta est a forma pmo vel secundo vel tertio falsum est
qđ dicit. ¶ Scđo notandum est q a forma qualitercūqz 2° No^m
accepta pōt ab ea abstrahi hoc aduerbiū formaliter: sed Nota q hec
nō idē iportat. Nā si a pma forma abstrahit formalr. tūc dictio forma
veꝝ est dicere q corpus aiatū formaliter viuit ex quo ani liter aduerbi
ma est forma corporis organici: τ isto modo opponit ma alio modalis
terie q: corpus nō viuit rōne materie sed rōne forme. vz τ determina
aie intellectiue. ¶ Scđo mō veꝝ est dicere hō formaliter tiue sumit q
est albus falte qñ in se hz albedinē τ isto modo opponit qz modis s
virtualr. ¶ Tertio mō hō formaliter est risibilis. τ crea- Frācis. in p°
tura formaliter finita. deus vō formalr infinitus: τ isto sen. dist. 8.
mō opponit qditatiue. q: non est veruz hō qditatiue est
risibilis. Et istis trib⁹ modis accipiēdo formalr tātū va-
let quātū realr: τ q̄cūqz formalr τ tātū valet quātū realiter.
tñ non ecōuerso. Nā diuina essentia realr est paternitas

in supposito patris nō tñ essentia formalr. Et si a forma quarto modo accepta abstrahit̄ .i. formalr. tūc tantū valet quātū qditatiue. ⁊ isto modo dī q̄ hō non est formalr albus nec formalr risibilis. sed vt sic formalr. ē aial ⁊ formaliter est rōnalis ⁊ gñaliter quecunq; sunt in primo mō dicēdi per se. dicunt̄ de subiecto mediante isto. aduerbio

2ª ɔclō formaliter isto Quarto modo accepto. ¶ Secunda conclusio. formalitas non est ratio diffinitiua rei adequate. apparet hec cōclusio ex duob⁹. pmo q̄ rationes personales in diuinis vt paternitas ⁊ filiatio. dicunt̄ differre formatiue: ⁊ tñ nulla istarum est diffinibilis. igit̄ rō formalitatis nō videt̄ cōsistere in rōnib⁹ rerum diffinitiuis. Secūdo patet. nā rō trāscendens est q̄dā formalitas: ⁊ tamē ipsa nō est diffinibilis: vt ens ⁊ passiōes eius, p eo q̄ nullū habet gen⁹ supra se ex quo ex genē ⁊ differētia cōstituit̄

Libro 6° 7° diffinitio fm p̄hm in topicis. nec est diffinitiua alteri⁹ p

met. l. cō. 45. pter eādem rōnem. aīs patet primū de entitate bonita-

3ª ɔclō te ⁊ veritate trāscendētibus. ¶ Tertia ɔclusio sit ista. formalitas est qditas vniuscuiusq; rei: siue ip̄a sit diffinibi-

No^m le siue nō. Pro ista ɔclusiōe est notādū q̄ ista q̄tuor sunt subordinata diffinitio eēntia formalitas qditas: diffinitio solum est eoꝝ que sunt in genere. eēntia est eoꝝ q̄ sunt in genere ⁊ extra genus: plus tamē eoꝝ que sunt extra genus. Sz qditas solū est eoꝝ que sunt extra genus. verūtamē vnū sepius ab altero ponit̄: vt quiditas pro diffōne ⁊

No^m formalitate. Notādum q̄ formalitates sunt in q̄drupli-

Formalitas q̄druplicitér. ci differētia: q̄ quedā specialissima vt hūanitas ⁊ asineitas. secūde sunt subalterne vt aialitas ⁊ corporeitas. tertie sunt gnālissime vt formalitas q̄litatis ⁊ quātitatis. q̄r te sunt trāscendētis vt entitas vnitas veritas bonitas: sed oēs formalitates: que in deo sunt dicunt̄ trāscenden-

Obiectio tes: ex quo in nullo genere ponunt̄. ¶ Sz diceret hic aliquis quomō possit apprehendi si aliqua rō dicit̄ formalitas vel non. ¶ Pro quo sciēdū ⁊ vidēdū est de diuisione entis in generali ⁊ ēt ɔtentoꝝ sub eo: ⁊ quicqd ɔtinet̄ sub quiditate hec est vera qditas ⁊ formalitas: ⁊ illō qō continet̄ sub mō intrinseco nō est formalitas vel qditas sed modus qditatis. ⁊ q̄uis multi explicuerūt diuisionem entis breuiter tñ fm mētem Frācisci de maironis hec est.

Diuiso ens. Ens in sua p̄ma diuisiōe diuidit̄ i ens in aīa ⁊ in ens ex-

Ens i aīa du pliciter. tra aīam: sed ens in aīa est duplex: q: qōdā est elaboratū per actū reflexū intel'ect⁹: vel per imperiū voluntario ⁊ de tali ente in aīa ⁊ extra aīam ens dicit̄ equiuoce. Aliud est ens in aīa derelictum ⁊ est qditas in eē cognito ɔdūcta ⁊ de tali ente in aīa ens nō dicit̄ equiuoce. Ens extra aīam diuiditur in qditatē ⁊ in modū quiditatis de diuisione modi qditatis siue modi intrinseci: qō idē est: nūc supersedeo vsq; ad sequētem articulū. Quiditas autez diuiditur in absolutā ⁊ respectiuā. Absolutū est qō pōt ɔcipi sine omni alio. Respectiuū diuidit̄ in respectū intrinsecus aduenientem ⁊ extrinsecus aduenientē. Respectus intrinsecus adueniens est ille qui nascit̄ inter extrema posita in quacūq; distātia sicut posita hac albedīe ⁊ posita illa albedine innascitur silitudo. Sz respectus extrinsecus adueniens est ille qui nō nascit̄ statim positis terminis: sed adhuc requiritur approximatio extremoꝝ: vt posito hoc igne ⁊ alibi abbate nō nō innascit̄ cōbustio sine debita approximatiōe. Nūc quilibet istoꝝ respectuuz diuidit̄ in trāscendentem ⁊ p̄dicamētalem. Trāscendens est in deo vel cōis pñtis: p̄dicamentalis v̄o ponit̄ in creaturis ⁊ in aliquo certo ⁊ determinato genere. Sed respectus intrisecus aduenīēs diuidit̄ in respectū aptitudinalē ⁊ formalē. Respectus aptitudinalis est qui respicit tñ rem in potētia ⁊ nō in actu: vt risibilitas respicit tñ suuz terminū in potētia ⁊ nō in actu. s. ip̄m actum ridēdi. Respectus v̄o formalis est qui respicit suū terminuz in actu vt paternitas filiatio silitudo. Diuisionē vlteriorē respectū relatiuoꝝ nūc relinquo. ¶ Absolutū diuidit̄ in absolutum de quo demōstrabilis est finitas: ⁊ in absolutū de quo demōstrabilis est ifinitas: ⁊ talia oia sunt in deo depītis relationibus quibus fm se ⁊ formatiue nō cōpetit infinitas. Sed absolutū de quo demōstrabilis est infinitas diuidit̄ in subiectum ⁊ accidēs: ⁊ accidēs est duplex. qōdam respicit mām ⁊ hoc est quātitas. Aliud respicit. formaz ⁊ hoc est qualitas. Et sic patet que rō sit formalitas ⁊ que nō. ois nāq; ratio siue fuerit respectiua siue absoluta demptis modis intrisecis vocatur formalitas siue qditas quedam: ⁊ hec tñ de primo articulo.

Respect⁹ intri se⁹ ō quo est mo Sco. p° l. 2. ⁊. 3. ⁊. u. d. 13. q q̄dlib.

Respect⁹ extrinsecus.

Quātuz ad scōm articulū. vz

Scōs articlus circa modos.

de modis: ⁊ quātum ad hoc sunt hic quatuor pūcta notāda. Primus est qd sit modus intrinsecus. Scōus est q̄t sunt genera modoꝝ intrinsecoꝝ. Tertius est si isti modi abinuicē distinguātur. Quartus qd sit ordo distiguēdi.

Circa p^m pūctum. Modus intrisec⁹ ō quo Sco. q. vi. p. q. 2.

¶ Quātū ad pmuz pūctum. vz qd sit modus itrinsecus. dico talem ɔclusionem affirmatiuā. Modus intrinsec⁹ ē ille qui aduenīēs alicui forme seu qditati nō variat eius formalē rōnem. Verbi grā signet̄ albedo tūc certū est q̄ aliquis modus cōpetit fm magis ⁊ aliqs fm min⁹ dato q̄ sorti cōpetat albedo vt triū graduū: Pla. vt q̄tuor ibi esset diuersa participatio albedinis: nō tñ esset variatio in ista rōne formali: qm̄ Sortes est vere alb⁹ ⁊ Plato est vere alb⁹: lz Plato albior sit Sorte. hāc ēt ɔclusionē pbo sic. nullū posterius pōt variare eē sui prioris: sz modus intrinsecus est posterior eo cui⁹ est modus. s. qditate. igit̄ modus intrinsecus nō pōt variare eē sui prioris. ɔñtia tenet maior nota ⁊ mīor patet. q: modus ē adiacēs rei determinatio. ¶ Sz cōtra hāc ɔclusionē arguit̄ tripl̄r. Primo sic. differētia aduenīēs nō variat eius rōnē formalez: ⁊ sil̄r accidens rōnem subiecti. igit̄ taz accn̄s q̄ dr̄ia sunt

Contra p

2° modi intrisici. qō est falsuz. ¶ Secūdo arguit̄ sic. oē pceptibile ab itellectu est qditas: sed modus intrisecus ē huiusmodi: igit̄ est quiditas. tenet ɔñtia ⁊ maior. q: qditas ponit̄ obiectū adequatum intellect⁹: sz oēs minor patet. q: si nō posset percipi ab itellectu vtiq; frustra poneretur.

3° ¶ Tertio sic. modus intrinsecus ingredit̄ quiditatē. igit̄ potest variare qditatem. tenet ɔñtia: q: illud qō pōt constituere pōt etiā variare ɔñtia. pbatur. Omne qō est extra rōnem alterius videt̄ ei extrinsecū: sed si modus intrisecus ponit̄ extra rōnē formalem: igit̄ videt̄ ei eē extrinsecus: ⁊ per ɔsequens modus intrinsec⁹ potius appellat̄ extrinsecus q̄ intrinsecus. ¶ Ad argumēta ista respon-

R̄ñ ad argumenta. Ad p^m

deo. ⁊ ad primū dico q̄ ad hoc q̄ aliqd dicat̄ modus intrinsecus duo reqrūtur. pmū est vt non variet rōnem formalē nec possit variare. Scōm est q̄ nō habeat vim ɔstituendi aliqō formale: nec ēt sit causa q: illud formalr distinguat̄ ab alio: ideo dico q̄uīz dicere cōpetat q̄ nō possit variare rōnē formalem generis: tñ formalr ɔstituere: scilicet spēm ⁊ esse causa quare vna spēs differt ab oi alia formalr. Simil̄r est de accīte quando inest subē: q: substātia alba differt formalr a suba nigra: ⁊ sor. alb⁹ differt formalr a platone nigro: lā ista duo indiuidua nō distinguūtur formalr rōne sui generis: sed solū rōne sui accidētis: qō eis inheret. ¶ Ad scōm dico q̄ aliquid pōt dupl̄r ɔcipi ab intellectu vel per se vel cūz alio sibi addito: maior est vera de illo qō ɔcipitur ab intellectu per se. Modi aūt intrinseci nō concipiuntur per se sed mediāte formalitate: sic dico in proposito lz modus itrinsecus posset ɔcipi cū formalitate: nō tamen sine formalitate vel ab ea pcisus. ¶ Ad tertiū dico q̄ duplex est rō quare modus intrinsecus dicit̄ potius itrinsecus q̄ extrinsecus. Prima est q: nō differt formalr a qditate cuius ē modus. Scōa ratio ē q: reducit̄ ad idē genus ad qō reducitur rō formalis cui⁹ est modus: ⁊ ideo dī intrinsecus nō q: nutet quiditatē: sed q: nō differt formalr a qditate ⁊ reducitur ad illud genus. pp̄ter primam cām pp̄ria passio non dicitur modus itrinsecus: q: differt formalr a suo subiecto.

Adūte lz dā Mod⁹ intrisec⁹ nō variat rōnē qditatiuā ⁊ formalē q̄ ɔstituit ex qd ⁊ q̄le lz hō variat rōnē qditatiuā tñ q̄ p̄dicat̄ i qd ō aliq̄ seu i aliq̄ qditatiue inclusi: tñ includēs concepū q̄litatiuū cuiusmodi est cōcept⁹ entis cōis. ē ⁊ alio rō sua i ɔstit inuēs mo^m itrisecū nullā rōnē qditatiuā variat̄ ⁊ sic dī ifinitas et finitas variant enti rōnē q: ens ifi^m et ens fini^m eēntialr ⁊ qditatiue distiguūtur vt ꝑ ē sim

Quantum ad scōm punctum

sciēduz q̄ nouē sunt genera modoꝝ intrinsecoꝝ. vz fini-

dalitatē cōsiderādo lz sī p̄cise rōne ifinitatis ⁊ finitatis: q: sciēdo sic distiguūt. si et ens ifi^m ⁊ ens finitū ɔsiderent̄ formalr q: i intellc̄ oīo nequaq; imo sic sunt eiusdē rōnis ⁊ tñ modalr distiguūt ɔcedunt. cōsidera.

Circa 2^m pūctū. Oīa modoꝝ itrisecoꝝ. ix. ō qb⁹ ⁊ eoꝝ ordie satis est Sco. q. p° ɔlo. reportationū. ⁊ Frā. di. 8. p. ɔsla.

tuʒ ⁊ infinitū: actus ⁊ potētia: necessariū ⁊ ꝯtingens: existētia realitas ⁊ ecceitas: hoꝝ autē modoꝝ sufficiētia sic pōt haberi. Modus qditatis aut est demōstrabilis de qditate aut indemōstrabilis: si demōstrabilis: sic est finitū ⁊ infinitū: sed si indemōstrabilis hoc est duplex: aut potentialis ⁊ sic vocat̄ potētia obiectiua: aut actualis: ⁊ hec est duplex: aut imediate inest qditati aut mediate. si imediate sic est ecceitas: si mediate hoc est duplr: aut magis respicit qditatem ꝙ̄ modū: aut respicit vtrūq̄. s. qditatem ⁊ modū: si magis respicit qditatē ꝙ̄ modū hoc est duplr. qꝛ aut mō ꝓpinquiori: ⁊ sic esset natura: aut minus ꝓpinquiori: ⁊ sic est realitas: si vō vtrūq̄ respicit realiter: hoc est dupliciter: aut ergo vtrūq̄ respicit quiditatem ad esse ꝓducibile: aut ad eē iproducibile ⁊ semp manentem: si qditatem respicit ad esse ꝓducibile sic est contingens vel ꝯtingentia: si respicit qditatē ad eē iproducibile ⁊ semper manēte sic est necessitas vel necessariū: et sic patet sufficiētia modoꝝ intrinsecoꝝ. Nūc aūt de singulis istoꝝ pauca sunt dicenda sm ordinē: ⁊ pmo de finito ⁊ infinito. ¶ Et est sciēduʒ ꝙ finituʒ capit̄ duplr. Uno modo pro quātitate molis: que est extēsa mō perceptibili vt quātitas ligni bipedalis: ⁊ sic finitū non est modus intrinsecus. Alio mō capitur ꝑ quātitate virtutis: ⁊ sic est pfectio nālis alicuius entis que est cōprehensibilis: ⁊ tale finitum ponit̄ hic modus intrinsecus. Sic etiā infinitum solum accipit̄ duplr. Uno mō pro quantitate molis. s. ꝑ magnitudine incōprehensibili que nō est dāda vt dicitur 3° phisicoꝝ. ⁊ illud infinitū hic nō ponitur modus intrinsecus. Alio mō accipit̄ infinituʒ pro quātitate virtutis ꝑ ut repsentat in aliqua qditate perfectionē incōprehensibilem: qualis est perfectio ipsi° dei: ⁊ tale infinitū siue infinitas ponit̄ hic modus intrinsecus: ⁊ sic finitū ⁊ infinitū accepta ꝑ perfectiōe sunt modi intrīseci: patet qꝛ diffinitio modi intrinseci ꝯuenit eis: vt posito ꝙ qditas q̄ nūc est finita: vtputa qditas hoīs si talis fieret infinita eque bene maneret talis qditas: finitū ⁊ infinituʒ recte se hñt circa qditatem ꝓducibilē ⁊ iproducibilē sicut intēsum et remissuʒ circa albedinē: nā posito ꝙ albedo nō sit itēsa. x. gradus ⁊ fiat remissa sic ꝙ sit vnius gradus eque bene albedo vni° gradus est color disgregatiuus visus sic vt albedo. x. graduū: pariformiter dico de finito ⁊ ifinito: qꝛ ꝑ infinitatem nihil aliud itelligo nisi perfectionē quātitatis in certo ⁊ determinato gradu: ois tñ quātitas abstrahit ab vtroq̄ siue fuerit qditas ꝓducibiliū siue nō. ¶ Secūdo dicēdum est de actu ⁊ potētia: ⁊ pmo de actu est notādum ꝙ actus accipit̄ ꝗ̄tuoꝛ modis. Primo potest dici actus oē illud qd̄ habet entitatem: ⁊ nō est puꝝ nihil etiā omne positiuū pōt dici actus sicut mā pma denudata oi forma per intellectū dicit̄ act°. ¶ Scdo dicit̄ actus oē illud qd̄ est determinās ⁊ ꝯstituens ⁊ contrahens: ⁊ sic iste differētie possunt dici actus hoc mō ⁊ forma subalis nominat̄ actus. ¶ Tertio mō dicit̄ actus illō qd̄ actu per se subsistit: ⁊ sic sola suba dicitur actus in istis trib° modis actus non dicit̄ modus intrinsecus. ¶ Quarto mō dicit̄ actus ab actu existēdi ⁊ noiatur hoc illud mediante quo aliqd dicitur eē de facto ens in actuali existētia: siue hoc sit ecceitas siue existētia: realitas vel alius modus actualis: hoc mō accipiendo actū actus est qdā modus intrinsecus: ⁊ qdem modus generalis cōpetens oibus modis qui nō sunt nec possunt esse in potentia obiectiua ꝑ actu sic cōsideratō sepe ponit̄ in Frācisco existentia. ¶ Iuxta potētiam est notādū ꝙ septuplex est potētia: quedā ē potentia logica ⁊ sic est nō repugnantia terminoꝝ: vt sortes potest esse aial. ¶ Alia est potentia Mathe. ⁊ est illa qua dicimus ꝙ a cētro ad circūferentiaʒ possunt trahi multe linee. ¶ Tertia vocat̄ potētia Meth. ⁊ istā nūc voco potētiam obiectiuā: ⁊ ista potētia est aliqd quādo nōdū habet existentiam actualem siue eē actuale: ⁊ in ista potētia fuit hō ante ꝓductionē mūdi quādo nō habuit eē actuale sm se totū nec sʒ suas partes. ¶ Quarta vocat̄ Theologica ⁊ ista a doctorib° vocatur obiectiualis ⁊ est illa potentia qua dñs potest vertere qōlibet in qōlibet sicut fecit de vxore Loth quā vertit in statuā salis: ⁊ sic ois creatura est in potētia obiectiualr ꝙ deus pōt facere eaʒ ad sui placitū. ¶ Quinta dicit̄ phisica ⁊ ista est duplex: qꝛ q̄daʒ actiua ⁊ qdā passiua. ¶ Actiua ē potētia trāsmutādi aliud inquātū aliud: talē potētiam habet ignis respectu ois cōbustibilis. ¶ Potētia vō passiua ē pn̄m transmutādi ab alio in aliud inquantum aliud: ⁊ talis potētia est in igne respectu accidētis: qd̄ est in igne. s. caloris: sed nō in spera lune vbi mouet̄ ignis tāq̄ in clibano: ⁊ tñ spera lune nō cōburit̄: qꝛ nō habet potētiā passiuaʒ respectu talis actualitatis. ¶ Tertia potentia est subiectiua ⁊ est illa que habet trahi ad actum subalem ⁊ accidentalem: de facto neutrū habet sʒ est denudata ab omni perfectione substantiali isto mō materia pma dicit̄ in potētia subiectiua. ¶ Quarta est potētia receptiua: ⁊ est illa que habet trahi ad pfectionē accidētalem sed substātialem iaʒ habet: vt hō albus est in potētia receptiua respectu nigredinis. ¶ Dico igit̄ ꝙ modus intrinsecus qui vocat̄ potētia est potētia obiectiua seu metaphysica: ⁊ talis potētia vocat̄ modus intrinsecus ⁊ quot sunt modi intrīseci hoc patet: nā act° ⁊ potētia diuersificāt essentiā sm pluꝝ: ac si diceret plus siue qditas fuerit actualitate psentie siue in potentia eq̄ bene manet eadē: patet etiā rōne: qꝛ qcquid non variat rōnem alicuius hoc est modus intrinsecus act° ⁊ potētia sunt huiusmodi: ergo maioꝛ patet per diffōnē modi intrīseci: minoꝛ patet: qꝛ rosa in hyeme nullā habet existiaʒ: et tñ quiditas rose habet eē: ⁊ manet eadē qditas. ¶ Tertio vidēdum est qd sit necessitas: ⁊ est notādū ꝙ necessitas capit̄ dupliciter ⁊ ꝯtigentia sibi opposita: vno mō absolute: alio mō respectiue. ¶ Prima eniʒ. vʒ absoluta est illa cui° finitū opponit̄ simplr non enti: vñ illud est tali necessitate necessariū qd̄ non pōt simplr nō esse: ⁊ sic oia diuina dicūtur necessaria necessitate absoluta: ⁊ oēs qditates in se sicut qditas entis ⁊ oium infimoꝝ. Nam equinitas semper est eqnitas sm Auicēnā ⁊ necessaria. talis ergo necessitas est qddam modus positiuus cōsequens qditatem quālibet. ¶ Nota dñiaʒ inter necessariū positiue ⁊ negatiue. necessariū positiue est illud qd̄ semper habuit existētiaʒ vt deus. Necessariū negatiue est qd̄ nō habuit principiū vt qditates. ¶ Cōtingentia autē sibi opposita est qdam modus alicuius positiui cui nō repugnat simpliciter eē puꝝ nihil cuiusmodi sūt existētia realitas istoruʒ inferioꝝ corruptibilium: nā istoꝝ existentie ⁊ realitates sic desināt esse ꝙ fiunt purū nihil ꝑut li nihil opponitur omni positiuo: sʒ qditates non sunt cōtingentes isto mō: imo sunt simplr necessarie. ¶ Necessitas aūt relatiua est cōnexio duoꝝ terminoꝝ adinuicē: ⁊ sic pōt sumi tripliciter. s. pro cōnexione qditatis: ⁊ qditas vel aliqd̄ aliud qd̄ ponit̄ in potentia diuina vel per ꝯnexionē quiditatis ad rem actualr existētē: vel pro operatiōe alicui° ad operationem: vel ad aliā rem distinctaʒ: ⁊ hoc simplr vel sm quid. ¶ Cōnexio nāq̄ pma est qditas entis ad suas passiones ⁊ ad oēm coordinationē pdicamētalē est necesse. Necessitas est qdā modus cōnexionis istius. ¶ Secundus modus cōnexionis est modus cōnexionis entis ad esse actuale existētie ꝓpter inexistētes. ¶ Terti° modus cōnexionis est cōnexio esse ad suā operationē ⁊ ad actionem ⁊ ad istā rem a qua impossibile est separi ipʒ: vt quēadmodū phi posuerunt cōnexionem necessariaʒ ad itellectiones: ꝓpterea dixerūt ꝙ necessario intelligētie intelligerēt. ¶ Cōtingentia sibi opposita ēt pōt accipi tripliciter. Uno mō pro cōnexione qditatis ad aliquā quiditatem nō prout semper: sed pro aliquo certo tēpore. Scdo mō ꝯtingētia est modus cōnexiōis qditatis ad eē actualis existentie sm determinatū tēpus. Tertio mō cōtingētia est modus cōnexionis alicuius rei ad suā operatiōeʒ deficiētem nō semp permanētē. Secūdo mō accipiendo necessitatē. s. relatiue: ⁊ etiā cōtingētiam semp sunt modi intrinseci: ⁊ ꝙ hec duo sint modi itrīseci. patet qꝛ siue existētia separabilr inest: siue nō qditas semper manet qditas. ¶ Quarto vidēdū est qd sit existētia: ecceitas: ⁊ realitas: ⁊ est sciēdū ꝙ ecceitas nihil aliud est: nisi qdā modus intrinsecus qui imediate ꝯtrahit ⁊ pmo quiditatem ad esse qui prius fuit cōis per istam ꝯtrahibilitatē fit hic modus intrinsecus. s. ecceitas ⁊ noiat̄ dña idiuidualis: sed tñ ꝓpter penuriā terminoꝝ multotiens noiat̄ ecceitas

Marginal notes (left): Scdo vide^m. Actus qdru plicier. Infi^m duplr. Fin.^m duplr. p^m videndū.
Marginal notes (right): Actus dr plicier. Ho^m. Cōtingētia. Necessitas relatiua. 4° videndum.

tas et habet se suo mō ad nām specificaʒ sicut vera dīntia
ad nām genericaʒ. Nam vera differētia adueniēs gene-
Sn̄ia ē Sco ri ↄstituit spēm: ita ecceitas adueniēs nāe specifice facit
ti. 2. sen. di. 3. eam hoc vel idiuiduū qđ idē est: et tūc sit hec nā. Existē-
q. 6. vide eti tia nihil aliud est nisi illud qđ mediāte quo quiditas exi-
ā̄m i. 7. met. stit: sicut vbi grā. intelligimus eni nos duo esse in substā-
q. 13. tia quāta substātia. s. substātiā et quātitatē mediāte qua
quātitas existit. Sed realitas est qdaʒ modus intrinse-
cus mediāte quo realitant oīa que sūt in aliquo. vbi grā.
sicut intellectus itelligit tria in substātia qualificata sic i-
tellectus intelligit tria in suba realificata. in suba enim
qualificata. Primo intelligimus subam que est subiectū
accidētiuʒ. Scđo ibidem intelligimus quātitatē et absqʒ
quātitate qualitas corporalis eē non pōt. Tertio itelligi-
tur ipa albedo vl̄ aliqua alia q̄litas: sic pariformiter tria
intelligunt̄ ī suba realizata. s. ipsa qditas contracta per
ecceitatem. Secūdo ipsa existētia. Tertio ipsa realitas.
No^m p^m ¶ Pro quo ergo sciēdū q̄ res accipit̄ tripl̄r. vʒ vno mo-
do per moduʒ substrati. et illo mō accipiēdo rem est mo-
dus intrīsecus: de quo dcm̄ est q̄ substernit̄ qditati vt sit
realis sicut qualitas substātie vt sit qualis. Alio mō acci
pit̄ per moduʒ p̄dicati. Et sic omne p̄dicatum qditatiuū
est res: et omnis qditas: et sic cōīter accipiunt isti hoc no-
men res: qui dicūt q̄ ois distinctio: aut est realis aut rō-
nis: isto mō accipiēdo esse pōt cōcedi q̄ distinctio forma
lis eēt realis. Tertio sumit̄ res per modū resultantis: vt
s. ex ista re per modū substrati et per modum p̄dicati ori-
duʒ vniunt̄ et dum qditas realizat̄ per realitatē isto mo-
do ↄsequēter doctores accipiūt rem qui ponūt q̄ aliq̄ est
No^m 2^m distinctio realis: alia formalis. ¶ Et est scđo notandum
Idē sco. 3. q. p̄ auctoritateʒ Auicēne. d. ens et res ↄuertunt̄. q̄ adhuc
q̄libe. vide. res accipit̄ tripl̄r. Vno mō prout suū significatū extendi-
tur ad oē positiuū et ad oē qđ est extra nihil: siue sit ab aīa
Cōsidera eq elaboratum siue nō: et tunc ↄuertit̄ cū ente put ens est eq
uocū q̄cunqʒ uocū. s. quādo significatū entis se extendit ad omne posi-
equocatiōe. i. tiuū: qđ nō est nihil: naʒ siqs oīa entia vocet equoce nun
limitatam trā- cupabit s̄m Porphyriū in caplo de genē. ¶ Scđo mō ac
scēdēti vt lo- cipit̄ res put per suū significatuʒ se extēdit ad oē illud qđ
gica phica et habet aliqđ esse seclusa operatiōe itellectus: et sic omnis
metaphīca. modus itrinsecus pōt dici res et ois qditas: et omne qđ p
non tn̄ exclu- se existit perseitate tertij modi. Tertio accipit̄ res solum
dit pp̄ h̄ ana pro illis que existūt perseitate tertij modi isto mō res ac-
logia. cepta et res per modū resultātis ↄuertunt̄. Aliq enim ad
Hoc mō loq- dūt adhuc duos modos itrinsecos. s. eē in aīa et esse extra
tur Auicē. p̄ aīam: esse aūt in aīa in p̄nti nihil aliud est: nisi aiaʒ actu
meta. ca. 5°. i. intelligere qditatē et qditas sic intellecta dicit̄ obiectiue
q̄ ens et res esse in aīa seu in itellectu: q2 est obiectū itellectus et a do-
sūt cōia oib^9 ctorib^9 cōīter vocat̄ esse cognitū. Extra aīam nihil aliud
p̄dicatis. est nisi quiditatem de facto non intelligere: lʒ intelligibi-
lis sit: hic tm̄ de secundo.

Circa 3^m pū- ## Nunc quātum ad tertiū pun-
cti p̄mi arti.

ctum istius articuli declarat̄ si isti modi distinguant̄ ab-
Distō q̄dru- inuicē. ¶ Est sciēdū q̄ quadruplex est distictio seu inue-
pliciter. nit̄ in istis modis intrīsecis. ¶ Prima distinctio est qua
p° distō modus distinguit̄ a qditate cuius est modus. vbi grā. sic
dicimus q̄ finitas distiguit̄ a qbusdā creaturis: et infini-
tas ab eēntia diuia: et ecceitas fortis a nā humana. et sic
2° de singulis. ¶ Scđa distinctio est q̄ vn^9 modus dispera-
tus distinguit̄ ab alio modo disperato. Modi disperati
sunt oppositi s̄m se: nec vnus est alius: et sunt isti ifinitas
et necessitas et distinguunt̄ vt modi disperati: q2 relatio lʒ
sit necessaria: nō tn̄ est formal̄r infinita. Silr̄ in creatura
finitas et ↄtingētia distinguunt̄: q2 in potētia obtiua qdi
tates creaturaꝝ fuerūt finite: sed nō ↄtingētes: q2 nō fue
rūt existentes: silr̄ necessitas et realitas distiguunt̄ seu dif
ferūt in deo: q2 realitas multiplicat̄ et nō necessitas. Naʒ
vna est necessitas et plures realitates s̄m determinatio-
nē ecclesie extra de sūma trini. et fide catholi. caplo Da-
mnamus. vbi ecclia ponit tres res i diuis. Silr̄ ibidē est
vna existētia et plures realitates: et rōne dicimus q̄ i crea
turis existētia et realitas differūt: q2 vnus modus potest
multiplicari: ali^9 vo non. Silr̄ dico q̄ exīitia et necessitas
differūt: q2 vnū. s. necessitas est cōnexio duoꝝ terminoꝝ:
sed nō existētia pariformiter dicit̄ de exītia et cōtingentia.
Notādum ēt q̄ actus est qdā modus gn̄alis et cōis: q cō- No^m
petit oībus illis qui solū hnt esse actu: sicut ecceitas pōt
dici act^9 vl̄ modus actualis: silr̄ exītia realitas et necessi
tas et ↄtingētia: sed nō finitas nec ifinitas: q2 ista insūt q
ditatibus in potētia vt dcm̄ est. Frāciscus tn̄ actū attri-
buit existētie: et vocat exītiam actualē existentiā: lʒ oībus
posset cōpetere dēptis finitati et ifinitati. ¶ Tertia distin 3°
ctio est modoꝝ oppositoꝝ vt finiti et ifiniti necessitati con
tingētie potētie: et ista distinctio est maior duobus p̄mis.
¶ Quarta distictio ē duoꝝ modoꝝ eiusdē ordis sic ecce 4°
tas fortis et platonis realitas fortis et realitas platonis.

Nunc ad quartū pūctum hui^9 — Circa quartum pūctum

articuli: qs. s. eoꝝ modoꝝ intrinsecoꝝ est ordo. ¶ Et no No^m
tandū q̄ si sint modi intrinseci p̄ncipales qui multū labo
rant circa qditates. s. finitū et infinitū: necessariū et contin
gens exītia realitas ecceitas inter hos septē modos q-
dā insunt qditatibus per se: sicut est finitas et ifinitas: il-
li duo modi possunt de qditatib^9 eoꝝ denoīari et ifinitas
in deo tenet silr̄ primū locū inter illos modos itrīsecos:
et finitas in creatura p̄ducta vel p̄ducibili. Alij vo quin-
que modi isunt q̄si per accidēs inter quos p̄mū locum te-
net ecceitas: scđʒ locū tenet exītia: tertiū locuʒ tenet rea
litas: tā in deo q̄ʒ in creaturis: quartū locū tenet necessi-
tas in deo: in creaturis ↄtingētia: et sic dicti modi sunt or
dinati. Ordo eni istoꝝ modorū sumptus est ad silitudi- Ordo modo
nem magis cōis et minus cōis: nam videmus q̄ in oī or rū itrīsecoꝝ.
dinatione cōmuniora semp p̄cedūt particularia vel mi-
nus cōia: et primo etiā insunt iferiorib^9 vt patet in p̄dica-
mētis. Qđ aūt inter illos modos sit talis ordo patet. Nā
vbi exītia ibi ecceitas sed nō ecōuerso. Rō est q2 sicut
se habet vera dīa ad genus: ita se habet dīa indiuidua
lis ad suā qditatem: sed dīa vera ponit̄ inesse generi ad
ↄstituēdum spēm: igit̄ dīa idiuidualis suo mō primo in
est ad ↄtrahendū qditatē: sed ecceitas cōīter vocat̄ dif
ferentia indiuidualis. g̃ et c̄. patet q̄ nō est hn̄ intelligibi-
le q̄ aliqua qditas existat que nō sit hoc ipsa. Tertio pa-
tet q2 p̄cedet realitateʒ in diuinis: nā essentia diuina in-
telligit̄ singularissima et existēs antequā itelligat̄ cōicata p
sonis: tn̄ cū reuerētia doctoris Frācisci sunt disticta qui
vltimo loco ponit ecceitateʒ et sub dubio relinqt: ips au-
tem exītia precedit realitatē: nā vbi est realitas ibi ē exi
stētia et nō ecōuerso vt patet. Nā diuina eēntia anteq̄ itelli
gatur cōicata personis est existēs sed nō realis: q2 nō ha
bet ppriam realitatē a realitate p̄sonaꝝ: q2 alias eēt quo
ternitas qđ heresis sonat: et q2 ibi exītia p̄cedit realitatē
arguimus: q̄ sic ēt sit in creaturis. Naʒ regula vulgata ē
Sancti Thome quā doctores nīl acceptāt: et p̄sertī Frā-
ciscus qualē ordinē hnt aliqua vbi distiguūtur s̄m rōnē:
talem hnt vbi distinguunt̄ real̄r per hāc regulam tm̄: vel
dicere qualis est ordo reꝝ in deo cōsimiles res si reperiū-
tur in creaturis hnt ordinē. Et ideo dico q̄ realitas seq-
tur exītiam. Silr̄ oīa absoluta et silr̄ necessaria sunt rea-
lia: sed nō ecōuerso. Nā patet q̄ creata sunt realia sed nō
sunt necīa sʒ ↄtingētia. Nā oīa cōtingentia sunt realia sʒ
nō ecōuerso: q2 persone diuine sūt reales: et tn̄ non cōtin
gentes. Et hec tm̄ de articulo secundo.

Quātū ad scđm articulū hui^9 — Ulterius notat circa 2^m articulū circa distōne.

questiōis de distōne sunt hic tria pūcta peractāda. Quo-
rū p̄mus erit qđ sit distinctio si sit qđ absolutū vel respe- p̄mus pūct^9.
ctiuum. ¶ Secūdo quot modis accipit̄ distictio. ¶ Ter-
tio quomō pōt acqri. Quantū ad primū pūctū hui^9 arti- Circa p̄mū.
culi ponaʒ q̄tuor ↄclusiones. ¶ Prima cōclusio est q̄ di- p° ↄclo
stinctio nō est qđ absolutū sed qđ respectiuū: hanc ↄclu-
sionē p̄bo sic. Oē illud qđ s̄m suam rōneʒ formalē est ad
aliud est relatio: sʒ distictio est huiusmodi. g̃ et c̄. Nam oē
distinctum ab alio necessario est distinctū. ¶ Secūdo sic
quecūqʒ opposita possunt eē simul diuersa per cōparatio
nē ad diuersa sunt relatiua: sʒ idē et diuersum sunt huius-
modi. igit̄ pōt enim aliqđ ideʒ eē et distinctū. Verbi grā.
aliquid pōt eē idē, a. et tn̄ distinctū a. b. sicut magnum per

respectū ad granum: ⁊ paruū per respectū ad montē: igiẛ
2ª ꝯclō distinctio est qd respectiuū. ¶ Scđa ꝯclusio sit ista ꝙ hu
No^m iusmodi respectus nō est in genere sed trāscēdēs. Circa
istam ꝯclusionē est notādū ꝙ sicut dicimus qd est q̄dam
quiditas trāscēdēs: ita dicimus ꝙ qdam sunt respectus
trāscendentes: sicut sunt idētiones scđe: ⁊ istā ꝯclusionem
ꝓbo tripliciter. Et pͥmo quecunqꝫ cōueniunt enti anteq̄
descendat in decē genera necessario sunt trāscēdentia: sꝫ
distinctio cōpetit enti anteq̄ descēdat in decē genera ⁊ su
is passiōib⁹: qꝛ anteq̄ descendat in genere vnū ⁊ ens di-
stinguunẛ ⁊c̄. ⁊ sic de alijs passiōibus ⁊ vna ab alia: ⁊ sic di
stinctio pōt intelligi anteq̄ descēsus fiat: igiẛ hoc totū ar
gumētum poteſt elici ex dictis pͥsi q̄rto meta. ¶ Scđo sic
qcquid circuit omne genus hoc est trāscendēs: qꝛ illd qđ
est in genere terminato nō pōt circuire omne genus: naꝫ
in quocunqꝫ genere vna spēs distinguiẛ ab alia ⁊ vnū ge
nus ab alio. igiẛ. ¶ Tertio sic. nullum existēs in determi
nato genere pōt deo formalr̄ ꝯuenire: sed distictio forma
liter ꝯuenit deo. ḡ nō est in aliquo determiato gñe. mior
3ª ꝯclō est nota de distōne diuinaꝝ personaꝝ. ¶ Tertia cōclusio
sit ista. ꝙ respectus quē dicit distictio est intrinsec⁹ adue-
niens ⁊ nō extrinsecus. Circa qđ sciendū ꝙ respect⁹ quē
dicit seu relatio intrinsecus aduenięs est qui oriẛ: posito
termino ⁊ fundamēto in quacunqꝫ distātia. Respect⁹ vo
extrinsec⁹ aduteniens est ille qui nō incipiẛ ab aliquo ter-
mino aduenięte nisi prius fiat dispositio reqsita: sicut po-
sito ligno ⁊ igne nō statim nasciẛ actio: nisi prius facta ap
proximatiōe: ⁊ ex hoc patet ꝯclusio. Naꝫ posita rōne for-
mali hois ⁊ posita rōne formali asini vna differt ab alia:
4ª ꝯclō ex hoc pōt ꝓbari ꝙ differt ab asino. ¶ Quarta ꝯclusio. re
spectus distōnis est respect⁹ disquiperātie: qꝛ respect⁹ eq-
perantie nunq̄ habet extrema nisi vni⁹ rōnis. Ois igiẛ
illa relatio que habet extrema alteri⁹ ⁊ alterius rōnis ne
cesse est eē relationē disquiperātie: sed diuisio est huius-
modi: maior patet. Nā sic inter extrema eadē inq̄tū ea-
dē nunq̄ inasciẛ nisi idē: ita inter aliqua inq̄tū aliqua
semp inasciẛ aliud ⁊ aliud: minor nota que sūt eiusdē rō
ꝯ ꝯclusiōes nis nō distinguunẛ. ¶ Cōtra istas ꝯclusiōes arguo sꝫ or
ꝯ pͥmā con dinē quēadmodum posite sunt. Et pͥmo ꝯtra pͥmaꝫ. Ois
clusionem relatio p̄supponit distōneꝫ extremoꝝ: patet qꝛ si debeat i
ter aliq̄ eē relatio: opꝫ ꝙ sint distincta: qꝛ inter vnū ⁊ ideꝫ
nō innasciẛ relatio sed diuisio: si eēt relatio p̄supponeret
diuisionē ⁊ sic fieret ꝓcessus in ifinitū: qđ est incōueniēs.
2ª ꝯ scđaꝫ cō ¶ Scđo ꝯtra scđaꝫ ꝯclusionē arguiẛ sic. nullū accidēs est
clusionem. trāscēdens: sed diuisio est accidēs. igiẛ ⁊c̄. maior patet qꝛ
accidēs limitaẛ ad nouē genera accñtiuꝫ: minor sīr. pa-
tet qꝛ qđ pōt adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti corruptionem
e i accidēs: diuisio est huiusmodi. ḡ ⁊c̄. ꝓbaẛ ista minor.
qꝛ ego distinguor a te: te existēte ⁊ nō distiguor a te: te nō
existente: ergo diuisio adest ⁊ abest preter subiecti corru-
3ª ꝯ tertiam ptionē. ¶ Tertio ꝯtra ꝯclusionē tertiā sic ad oēm relatio
nem sufficiūt fundamētū ⁊ terminus: qꝛ nullus respect⁹
videẛ ab alio dependere: sed hoc cōpetit relationib⁹. igi
tur ex hoc positis extremis non sequiẛ ꝙ diuisio vel aliq̄
4ª ꝯ 4^am alia relatio sit respectus itrinsecus aduenięs. ¶ Quarto
ꝯtra quartaꝫ ꝯclusionē. indiuidua eiusdē rōnis sunt disti-
cta: igiẛ inter ista que sunt eiusdē rōnis est diuisio. sꝫ ois
R sīr ad p^m talis relatio est relatio equipantie. igiẛ ⁊c̄. ¶ Ad pͥmū di
co ꝙ ois relatio p̄supponit formalē aut fundamētalē di-
uisionem extremoꝝ: vnde diuisio fundamētalis aduenī-
ens intellectui: vel volūtati: vel homini: vel asino p̄sup-
ponit fundamētalē diuisionē extremoꝝ nō tamē actualē:
Ad 2^m ⁊ sic patet ad pͥmū. ¶ Ad scđm dico ꝙ lꝫ relatio sit trāscē-
dens in cōi: potest tñ eē ꝙ aliqua relatio sit accñs ita pa-
riformiter: qm̄ diuisio q̄dā est ſm se est trāscendens. aliq̄
tamē pōt esse que est accñs: que. s. est inter me ⁊ te. Ver-
bi grā. ens est trāscendēs: tamē aliqđ ens est qđ est acci-
Ad 3^m dens. ¶ Ad tertiū dico ꝙ relatio itrinsecus aduenięs nō
est depēdens nisi a duob⁹. s. termio ⁊ fundamēto. ¶ Re-
latio aūt extrinsecus aduenięs depēdet a fundamēto et
termino ⁊ ab aliquo alio. s. ab agēte. Nā positis duob⁹ al
bedinib⁹ sine aliquo agēte poniẛ silitudo: sed posito cor-
pore ⁊ loco nō poniẛ vbi nisi adueniente virtute superio
Ad 4^m ris agētis mouētis corpus ex quo oriẛ vbi. ¶ Ad q̄rtum

dico ꝙ inter illa que sunt eiusdē rōnis nunq̄ pōt eē diui
sio vel relatio disquiperātie: sed diuisio tñ potest esse iter
aliqua eiusdē spēi nō inquātū eiusdem spēi: sed inquātū
includūt aliqua: que nō sunt eiusdem spēi: sicut sortes et
plato includunt aliqua in qbus differūt: que p̄cise acce-
pta nō sunt eiusdē rōnis. vꝫ differētie indiuiduales. Sꝫ Dubium.
hic est vnū dubiū ⁊ notabile. vꝫ si diūs ⁊ diuersitas sint ea
dem relatio. Et diciẛ hic a qbusdā ꝙ nō qꝛ differētis ali
quibus attribuiẛ a qbus diuersitas remoueẛ sicut a duo
bus indiuiduis eiusdē spēi. ¶ Sꝫ ego dico ꝙ sunt idem Rñsio ꝓpͥa.
realr̄: qꝛ quecunqꝫ relatiōes fundanẛ in eodē fundamen
to respectu eiusdē termini sunt eedē: sꝫ idē est fundamē-
tum diuersitatis ⁊ diūe. igiẛ ⁊c̄. Sed dico ꝙ rōne differūt
ſm ꝙ ad diuersaꝫ cōparanẛ: nam respectus iste si cōpare
tur p̄cise ad fundamētum ⁊ terminum sic arguiẛ diuersi-
tas: qꝛ rōnale ⁊ irrōnale vt sunt vltime diūe dicunẛ diuer
se: si autē respectus ille cōpareẛ ad fundamētum ⁊ termi
nū respectus illius differūt: ⁊ sic dicitur differētia: sicut si
respectus fundatus in rōnali ⁊ in irrōnali cōpareẛ ad ho
minem ⁊ ad asinum sic arguitur differentia ⁊ non diuer-
sitas: ⁊ sic patet solutio dubitationis.

Quantū ad scđm pūctum est

Circa 2^m pū ctum.
sciendū ꝙ modi distōnū sunt septē. quoniam que distin-
guunẛ. Aut distinguunẛ rōne. Aut ex natura rei. Aut di- Minima di stinctio.
stinctione formali. Aut distōne reali. Aut distōne eēntia-
li. Aut distōne se totis subiectiue. Aut distinctiōe se totis Maxima di stinctio.
obiectiue. ¶ Et sciēdum est quomō iste distōnes se infe De maiori ⁊
rant ⁊ qualr̄ nō: vnde iste distōnes sic se inferūt ꝙ vltima minori distō
scilicet distictio se totis obiectiue ifert oēs alias p̄ter pri ne extensiua
mam: ⁊ sic ascendēdo vsqꝫ ad primā. s. distōneꝫ rōnis sue et intēsiua. vi
cessiue. Sed nūc videndū est qualr̄ nō se inferant iste di de sco. i 2° q.
stinctiōes ⁊ dico ꝙ pͥma. s. rōnis non infert scđaꝫ. s. ex na- qđlib. Nō q
tura rei: nec secūda tertiā: ⁊ sic de singulis descēdēdo vs- ista sō porta
qꝫ ad vltimaꝫ. Quia visum est quot sunt distōnes. Nunc mo sic ⁊ pas
aūt vidēdum est quot sunt modi idētitatū: ⁊ dico ꝙ sunt siōib⁹ ent q̄
septē: qm̄ per Arist. qui bene diffiniūt ꝯtraria significāt: distiguunẛ se
sunt autē idētitates. Primo idētitas rōnis. Scđo idēti totis obiectiue et
tas ex natura rei. Tertio idētitas formalis. Quarto idē n subiectiue: ne
titas realis. Quito idētitas eēntialis. Sexto idētitas se q eētialr̄ vel
totis subiectiue. Septimo idētitas se totis obiectiue. si eēt ꝙ nō di
¶ Nūc aūt vidēdum est qualr̄ isti modi se iferāt: ⁊ qua- stiguūt se tot
liter nō: vnde dico ꝙ sic se inferūt ꝙ pͥma idētitas. s. rō- obiue qdita
nis infert scđam: ⁊ secūda tertiā: ⁊ sic de singulis descen- tiue ⁊ idētice
dēdo vsqꝫ ad vltimaꝫ. Sed nō se inferūt sic ꝙ vltima ar vt requiriẛ.
guit penultimā. s. se totis subiectiue: ⁊ sic ascēdendo vsqꝫ alr̄ p̄ dici ps
ad primā idētitatē. s. rōnis. vnde non sequiẛ sunt ideꝫ se ꝯsiderāri sor
totis obiectiue: ergo sunt idē se totis subiectiue sic ascē- maiꝫ dico q̄
dendo vsqꝫ ad primā idētitatē. s. rōnis: vnde non sequiẛ rere.
sunt idē se totis subiectiue: ergo sunt idē essentialr̄: sꝫ hñ Pbe 5. me
sequiẛ sunt idem rōne. ergo oīb⁹ modis idem: ⁊ sic ascen t. c. 12. verius
dēdo vsqꝫ ad vltimam inclusiue. Silr̄ nō sequitur distin maior infert
guunẛ rōne. ergo ex natura rei: ⁊ sic de singulis descēden miorē ideꝫ p
do vsqꝫ ad vltimaꝫ: sed bene sequiẛ distinguunẛ se totis topi. cap. 5° i
obiectiue: ergo se totis subiectiue vel eēntialr̄: ⁊ sic ascen tellige affir
dendo vsqꝫ ad pͥmaꝫ inclusiue. ¶ Ex hoc iferunẛ aliqua matiue nega
correlaria. Et pͥmuꝫ est ꝙ maior idētitas que possit esse tiue ecōtra.
est idētitas rōnis. ⁊ minor que possit eē est idētitas se to- p^m cor^m
tis obiectiue: ⁊ rō huius est pͥmo qꝛ idētitas rōnis ifert
omnes alias. Scđa causa est qꝛ idētitas obiectiua nullā
aliā infert. ¶ Scđm correlariū est ꝙ maior distictio que 2^m
possit esse est distictio se totis obiectiue: ⁊ mior est distin-
ctio rōnis. Et rō primi est qꝛ distinctio obiectiua infert
oēs alias. rō autē secūdi est qꝛ distictio rōnis nullā aliaꝫ
infert. ¶ Tertiū correlariū est ꝙ distinctio rōnis stat cuꝫ 3^m
idētitate ex nā rei: ⁊ sic de singulis descēdēdo. ¶ Quartū 4^m
est cū distōne obiectiua nulla stat idētitas. Mō videndū
est de singulis p ordinem. ⁊ pͥmo de distōne rationis.

Circa qđ est sciendū qd sit di-

Distō rōnis.
stinctio rōnis. ⁊ dico ꝙ distictio rōnis: vel illa distiguunẛ Est sn̄ia sco.
rōne que distinguunẛ per actū collatiuū vel cōparatiuuꝫ i p̄ sc. di. 45.
intellectus: vel alicui⁹ potētie collatiue: vt sor. est sor. sor. q. vnica. po-

positus in subiecto distiguunt a sor. posito in pdicato sola rõne.i.sola cõparatiõe ipsi⁹ intellect⁹: vel volũtatis: vł alteri⁹ potẽtie collatiue. ℂ Pro quo notãdũ ꝙ intellect⁹ ẽ potẽtia collatiua ꝓprie que hẽt cõparare vnã rẽ ad aliaʒ iuxta doctrinã Arist. 3° de aĩa. Ubi ait. intellect⁹ agens ẽ oĩa facere. ℂ Pro quo nõ. ꝙ act⁹ ipsi⁹ itellectus ẽ duplex. ℂ Primus est simplices qditates rerũ apphẽdere. ⁊ iuxta istũ modũ nec est idẽtitas nec distinctio. ℂ Scđs est cõparare vel diuidere: ⁊ penes istũ modũ causaĩ distinctio rõnis: qualis est via de Athenis ad Thebas: que solum est rõnis. ℂ Sʒ ɔtra hoc arguiĩ ⁊ ꝓbaĩ ꝙ nõ sit distictio rõnis inter viã a thebis ad Athenas: 𝔥 sic ꝓbaĩ. Naʒ tu intelligis istas vias eẽ distinctas ⁊ nõ sunt a parte rei: ergo false intelligis: q: intelligere realiter ꝙ̃ est: ẽ intelligere falso mõ: ⁊ figmentaneũ. ℂ Pro declaratione hui⁹ argumenti est notãduʒ ꝙ intelligere rem aliter ꝙ̃ est ɔtingit dupliciter. Uno mõ sub mõ non repugnanti sue nãe: ⁊ talis intellectio nõ est falsa: sic mathematici ɔsiderãt lineam vt abstrahiĩ ab omni mã sensibili: ⁊ talis itellectio est vera sm Arist. scđo phisicoꝝ. Ubi ait. ꝙ abstrahẽtiũ non est mẽdaciũ. Alio mõ sub modo repugnãti sue nature: ⁊ sic talis intellectio est falsa: vt itelligere deũ esse finitum ⁊ creaturã infinitã. ℂ Scđo quot modis inuestigaĩ distictio rõnis: ⁊ dico breuiter ꝙ duobus modis. ℂ Ad cuius euidẽtiaʒ est notãdũ ꝙ qdam actus intellectus est rectus ⁊ qdã collatiuus. Actus rectus appellaĩ quo itellectus ferĩ super aliquã rem. Actus aũt collatiuus appellaĩ quo intellectus rem intellectã cõparat ad seipsam vel ad aliã. Mõ ad ꝓpositũ dico ꝙ duob⁹ modis inuestigatur distictio rõnis. s. actu recto ⁊ collatiuo. Actu recto sic est distinctio inter rem intellectã ⁊ nõ intellectã. Sʒ actu collatiuo sic distinguiĩ idẽ a seipso vel vna res intelligiĩ ab alia distingui: vt dicẽdo sor. est sortes: vbi soluʒ est distinctio rationis. Et hoc de prima distinctione.

Circa distictiõeʒ ex natura rei

queriĩ primo que distinguunĩ ex nã rei. Et dico ꝙ illa q̃ habẽt esse pter opus intellectus: ⁊ sic distinguunĩ totum ⁊ partes: ⁊ effect⁹ eẽ formalis ⁊ causa formalis: ⁊ superi⁹ ⁊ inferius. Uel alr. Illa distiguunĩ ex nã rei de qb⁹ pdicata ɔ̃dictoria possunt verificari pter opus intellectus: non tamẽ ꝙ illa verificatio sit pter intellectum: sed pdicata ⁊ subiecta sunt verifilia ⁊ cõpossibilia: pter opus ipsi⁹ intellectus. Uerbi grã. nã de toto ⁊ de partib⁹ verificanĩ contradictoria. Qđ patet. Nã totum est qd cõstitutũ: ps aũt non mõ constitutũ: ⁊ nõ cõstitutũ sunt predicata contradictoria: igiĩ inter illa est distictio ex nã rei. Similr de superiori ⁊ inferiori verificanĩ pdicata cõtradictoria. Qđ patet: q: superi⁹ est multiplicabile pter opus ipsius itellectus. Inferius ṽo non est multiplicabile in plurib⁹ preter opus ipsi⁹ intellectus: mõ multiplicabile ⁊ nõ multiplicabile sunt ɔ̃dictoria: igiĩ distinctio inter illa: ⁊ sic de multis aliis. Uñ ɔcedo correlarie ꝙ ꝓpter hoc multi sunt decepti qui credũt ꝙ quecunq; distinguunĩ pter opus intellectus distiguunĩ realr: qđ non est verũ. ℂ Scđo nota q̃t modis inuestigaĩ talis distinctio: ⁊ breuiter dico ꝙ quatuor modis. s. per quatuor genera oppõnũ. s. contrariaʒ: ɔtradictoriã: relatiuã: ⁊ priuatiuã. Per relatiuã sic. Nã mouens ⁊ motũ opponunĩ relatiue: ⁊ applicanĩ intellectui ⁊ volũtati: nam volũtas vult ⁊ est mouẽs: nã ipsa est tãq̃ regina in regno: ⁊ imperat itellectui ꝙ intelligat: ergo ipsa est mouẽs: intellectus ṽo moueĩ: ergo distinctio est inter ista pter fabricã intellectus: nõ realeʒ sm Aug^m. ergo ex nã rei. Scđo per oppõnem ɔtrarioꝝ ⁊ sic inuestigaĩ distinctio ex natura rei inter ens ad se ⁊ ens ad aliũ: que opponunĩ cõtrarie: ⁊ applicanĩ subiecto ⁊ ꝓprie passioni. Nã subiectũ est ens ad se: puta hõ: propria passio ẽ ens ad aliũ: puta risibilitas: ergo distictio est iter illa nõ realis: ergo ex nã rei. Tertio per oppõnẽ priuatiuã: ⁊ isto mõ inuestigaĩ a doctore inter eẽntiã ⁊ relationẽ: nã essentia est cõicabilis trib⁹ personis: relatio ṽo non. Quarto ⁊ vltimo per oppõnem ɔ̃dictoriaʒ applicãdo ista duo cõtradictoria. s. ɔstituere: ⁊ nõ cõstituere: nã partes constituunt: totũ ṽo non constituiĩ: ergo est distinctio inter illa nõ realis: ergo ex natura rei. Et hec de secundo.

ℂ De distinctione formali.

Modo videndum est que distinguunĩ formalr: ⁊ sunt illa quoꝝ predicata nõ ponunĩ in eadẽ diffõne: sed in diuersis vt hõ ⁊ asinus. ex hoc aũtẽ ɔcludo correlarie ꝙ illa sunt idem formalr que de se inuiceʒ predicãtur. In primo mõ dicẽdi per se: ⁊ hoc ɔtingit q̃tuor modis. Primo mõ est quando idẽ noĩe ⁊ re prediacaĩ de seipso: vt sor. est sortes. Secũdo mõ quãdo diffinitio pdicat de diffinito: sic dicẽdo sor. est aĩal rõnale mortale. Tertio quando pars formalis pdicaĩ de suo toto: vt hõ ẽ rõnalis. Quarto quãdo pars mãlis predicaĩ de suo toto. vt hõ est aĩal. ℂ Scđm correlariuʒ est istud ꝙ passio ⁊ subiectũ sunt distincta formalr qđ probaĩ. Naʒ illa sunt distincta formaliter: quoꝝ vnum nõ est diffinitio vel pars diffõnis alterius: hoc patet per pmũ correlariuʒ: sed passio ⁊ subʒ sũt huiusmodi. g ⁊c. minor ꝓbaĩ. Nã passio poniĩ in diffõne subiecti vt dcm est. ℂ Cõtra arguiĩ. Naʒ illa sunt idẽ formalr: quoꝝ vnũ poniĩ in diffinitione alteri⁹: sed in diffinitiõe passionis poniĩ subm vt pʒ septimo metaph. g ⁊c. ℂ Ad istud respõdeo ⁊ ɔcedo maiorẽ: cũ hoc ꝙ nõ sit diffinitio data per additamentũ. Ista aũt est huiusmodi. ergo sic nihil ad ꝓpositũ. ℂ Scđo est notãdũ circa diffõnẽ formalẽ. pro quo duo faciã. Primo ponã quedaʒ notabilia. Scđo quedã dubia. ℂ Primũ notabile ẽ istud ꝙ formalitas est quedã ratio obiectiualis: reperta in re ab itellectu: quã nõ opʒ intellectũ mouere: dũ tñ actum itellectus possit in ea terminari: q: nõ opʒ ꝙ intellect⁹ semper moueaĩ: sed potius ꝙ actus eius possit in ea terminari duʒ intellectus facit in ea talẽ distictiõeʒ. ℂ Scđo nota quot modis inuestigaĩ distictio formalis. ⁊ dico ꝙ q̃tuor modis. s. diffinitiõe: diuisiõe. descriptiõe: dmõstratiõe. Primo diffinitiõe. q: ista que sic se habẽt ꝙ vnum non poniĩ in diffõne alterius: nec est sua diffinitio illa formalr distiguunĩ: vt hõ ⁊ asinus. Diuisiõe inuestigaĩ sic. Nã qñ aliqđ cõe diuidiĩ per dñas oppositas oẽ ɔtentum sub vno mẽbro distinguunĩ formalr ab alio: ⁊ ab omni ɔtẽto sub illo. Pono tibi talẽ exẽplum accõmodatuʒ. Naʒ ens diuidiĩ per absolutũ ⁊ respectiuũ: oĩa ɔtenta sub absoluto distinguunĩ formalr a respectiuo ⁊ ab omni contẽto sub respectiuo. Descriptione inuestigaĩ sic: nã descriptio cõstat ex genere ⁊ dñia ⁊ ꝓpria passione: sed que hñt distinctas ꝓprias passiões hñt distinctas descriptiones: ⁊ per ɔsequẽs distinguunĩ formalr. Demõstratiõe sic. Nã qñcunq; aliqd est demõstrabile de vno: qđ nõ de reliquo talia distinguunĩ formalr cũ demõstratiões varient p media: vt pʒ pmo posterio. Alio mõ põt inuestigari sic. s. per viã reduplicationis. Nã reduplicatio diẽ cãm formaleʒ. arguẽdo sic. hõ inquãtũ hõ est aĩal: lapis inquãtum lapis nõ est aĩal. ergo distinguunĩ formalr. ℂ Sed ɔtra supi⁹ dicta arguo sic. Nã quecunq; distiguunĩ qditatiue distiguunĩ essentialr: q: qditas ⁊ essentia ideʒ sunt: sed in diuinis ponimus distõneʒ quidditatiuã: ergo eẽntialẽ: qđ ẽ hereticũ ⁊ vanũ. ℂ Rñdeĩ ꝙ peccat per psuppositũ. Naʒ tu presupponis ꝙ qditas ⁊ essentia ɔuertanĩ: qđ tamen est falsuʒ. Nã hñt se tanq̃ superius ⁊ inferius. Naʒ bene sequiĩ distinguunĩ essentialr: ergo qditatiue sed nõ ecõtrario. ℂ Sed diceres ɔtra. naʒ in diuinis tu ponis plures formalitates: sic arguo sic. formalitas dicitur a forma: sed in diuinis sunt plures formalitates. ergo plures forme qđ est hereticũ. ℂ Argumentũ istud est grossissimũ: ⁊ arguo sic vt tu sic formalitas diciĩ a forma ita eẽntiale ab essentia: sʒ in diuinis sunt plura eẽntialia: sm Dionysium. ergo plures eẽntie. ℂ Scđo sic. nã sicut formalitas diciĩ a forma: ita personale a persona: sed in psona pris sunt plura personalia sm Diony^m. ergo in persona pris sunt plures persone. Sʒ istud argu^m nõ valet. g nec tuũ: ꝙ istud non valeat: pʒ. q: concludit ɔclusionẽ hereticaʒ. Ideo pro me ⁊ ꝓ te respõdeo ad argu^m negãdo illud. q: a plurificatiõe ɔsequentis seu posterioris nunq̃ bene arguiĩ ad plurificationẽ ascedẽtis marie in diuinis: imo

ašĩ eni velim t ee po⁹ colla tiua. No^m
T. cõ. 18.
3° ḋ aĩa. 1. cõ. 21. ḋr ibi sola tio.
Dr ab Añ. fides.
Cõtra
Risio
No^m
R ỏ i se vera nõ includiĩ p res ad se inuicẽ repugnan tes. 5. met. te. cõ. 34.
Sotalr vřeir ınolr p^m pp i telligere cõ plexe sic 2^m pp itellin⁹ qdi tatẽ ń simplr simplices sed cõposite q: resolubiles i ali os ɔcept⁹.
Distõ rõnis duob⁹ mõis i uestigatur.
Circa dis. ex nã rei ỏ q̃ bo ne. 3° sue me. Aduẽte ꝙ distõ ex nã rei duplr ẽ simplr ⁊ sm qd. sm a ẽ sco. p. repor^m. d. 33
De toto metaphico q: ỏ toto physico sm sue pria distiguiĩ realr ⁊ plusq̃ ex nã rei sm sco.
Siue diffõ ⁊ diff^m ỏ q̃ dist. sco 2. dis. p. q. 1^a ⁊ sup li. post. plura inuit.
Quatuor modis iuestigaĩ dis^o. ex natura rei.
Porsa vt dĩs solenĩ ⁊ talis oppõ ḋr materia vt iʒ Frãcisc⁹ ḋ mairo nis i ɔ̃ia. di. 16. q. vl. ⁊ L. ã dulph⁹ 4° sẽ. distin. t. q. 1. ʒ barle⁹ tenent oppo^m.
p^m cor^m
Alĩ. 5. meta. t. c. 23.
2^m cor^m
Contra
T. c. 17. t. 19.
Risio
No^m
p^m notabile
2^m
Quatuor modis intelligiĩ distõ formalis
Cõtra
7° me. te. c. 20
Rideĩur.
Obiectio.
Rideĩur.
Quid sit eẽn tiale i diuinis v. ḋ sco. i. q6 libr. q. 1.
Risio

nec etiā in creaturis: vnde lʒ ista ꝯsequētia sit bona. iste
homo est sciens vel qualis: ergo habet sciam vel quali-
tatem: tñ nō sequit̃ iste hō habet plures scias vel quali-
Obiectio. tates. ergo est plures scientes vel plures q̄litates. ¶ Di-
ces ꝙ huiusmodi formalitates nō sunt ponende in diui-
nis: q2 illud nō est ponēdum in diuinis qđ nō habet̃ a rō
ne naturali: vel a fide: vel a sacra scriptura: vł ab aliquo
doctore auctētico: sed iste formalitates nō habent̃ ab ali
quo istoꝝ ꝙ debeant poni in diuinis. ergo nō sunt ponē
Rūsio. de. ¶ Rūdeo ꝙ sicut ex vna de necessario ⁊ vna de ꝯtin-
gēti infert̃ vna de ꝯtingēti ex pº prioꝝ. ita ꝙ ibi est bona
ꝯñtia. Ita dico ꝙ ex vna credita ⁊ ex alia naturalr̃ cogni
ta per bonā ꝯñtiaʒ pōt inferri vna credita. Mō sic est qđ
credimus ⁊ catholice ꝯfitemur ꝙ eēntia diuina est cōica
bilis trib⁹: ⁊ de facto cōicat̃ tribus personis ⁊ est absolu
tissima: paternitas nec est cōicabilis: nec cōicatur: nec est
ens absolutū: huic ꝓpōni credite addo vnaʒ nāliter eui-
dentē. Qđ q̄ñcunq3 aliqua sic se hñt ꝙ aliqđ cōuenit vni
ex nā rei secluso opere itellectus qđ nō ꝯuenit alteri ē ibi
distinctio ex nā rei. Et q̄ñ vnū est absolutū a parte rei for
malr̃ ⁊ q̄ditatiue ⁊ aliud nō: imo est formalr̃ relatiuū: il-
la dicūt distinctas formalitates. Isti vitie ꝓpōni adde p̄
cedētem creditā ⁊ realiter ꝯcludēs ꝙ in diuinis sūt plres
formalitates: ⁊ hoc ꝯfirmat̃ per beatū Augᵐ dicentē ꝙ
pater est ⁊ alio pr̃ est pr̃: q2 pr̃ est essentia diuina: sʒ est pa-
ter paternitate: ex h̄ patet ꝙ est distictio ⁊ pluralitas for-
malitatū in diuinis ad formā argumēti pʒ ex dictis negā-
3ᵐ notabile. do minorē. ¶ Tertio notandū est. ꝙ formalitas venit de
forma: ⁊ formale dr̃ de forma: ⁊ forma est duplex. Naʒ q̄-
dā est eēntialis ⁊ quedā accñtalis. Forma aūt eēntialis ē
duplex. Nā quedaʒ est in eēndo vt altera pars cōpositi. s.
forma partis: alia est in cognoscēdo: ⁊ sic supiora sūt for-
T. c. 10. ex p̄i me scđo phyñ. ⁊ q̄nto meta. oēs partes diffōnis sunt for-
se 7º me. t. c. me inferioꝝ: ⁊ tūc pono tria correlaria ꝯñtia ad p̄dicata.
35. ⁊. cō. 43. Quoꝝ primū est istud ꝙ a forma accñtalis nō venit for-
malitas. Scđm est ꝙ a forma que est altera pars cōposi-
ti non venit formalitas. Tertiū est ꝙ formalitas venit a
4ᵐ notabile. forma i cognoscēdo. ¶ Quarto nota. ⁊ p̄mo mouet̃ talis
Dubᵐ dubitatio: nā dictū est supra ꝙ superi⁹ est idē cū suo infe-
riori. mō est dubiū verū inferius sit idē cum suo superiori
Rūdetur formalr̃. ¶ Ad hoc breuiter dr̃ ꝙ non. ⁊ rō huius est: q2 il
la que sunt idē formaliter vnū predicat̃ de altero in p̄mo
mō dicēdi per se: sʒ inferius nō p̄dicat̃ de suo supiori in
p̄mo mō dicēdi per se. g̃ nō est idē iferius cū suo superio-
ri. Secūda rō est ista: nā illa que ita se hñt ꝙ vnū non est
diffinitio: nec pars diffinitiōis alterius illa talia forma-
liter distiguunt̃. hoc pʒ per oēs formalizātes. Sʒ iferius
2ᵐ duᵐ nō est diffinitio nec pars diffōnis supioris. g̃ ⁊c. ¶ Scđm
dubiū est istud. verū differētia sit idē formalr̃ cū suo gene
Rūdetur re. Et dico ꝙ non vt pʒ. per istasmet rōnes positas in pri
3ᵐ duᵐ ma dubitatiōe. s. verū iferi⁹ sit de eēntia supioris. ¶ Ter
tio dubitat̃ cū eadē res habeat vnā ⁊ eādē essentiā ⁊ q̄di
Rūdetur. tatē quomō hēt plures diffōnes. ¶ Ad hoc rūdeo ⁊ dico
ꝙ sʒ ꝙ q̄ditas diuersimode mouet itellectū s̄m hoc eius
sunt diuerse diffōnes. Et rō huius est q2 distictio est ser
mo significās q̄ditatē apꝓhensaʒ ab itellectu. Verbi grā
nos videm⁹ ꝙ idē spatiū est a sursuʒ in deorsuʒ: ⁊ a deor-
suʒ in sursuʒ. Vñ s̄m ꝙ itellectus ꝯsiderat deorsuʒ: ⁊ sur-
suʒ est ista distictio: ⁊ istud dicit Aristo. 3º phy. vbi ait. ꝙ
eadē distātia est a sursuʒ in deorsuʒ: ⁊ ecōuerso: sʒ non est
4ᵐ duᵐ ibi idē distare. ¶ Quarto dubitat̃ verū idiuidua eiusdē
spēi sint idē formalr̃: ⁊ videt̃ ꝙ nō: q2 tūc essent idē reali-
In oppoᵐ ter: vt pʒ per supius dicta. ¶ In oppositū arguo sic. Naʒ
illa sunt idē formalr̃ q̄bus debet̃ eadē rō q̄ditatiua ⁊ vl-
timata: sed ista sūt huiusmodi. ergo sunt idem formalr̃.
Solō ¶ Soluo ⁊ dico ꝙ ista sunt idē formalr̃ vt habet̃ in ꝯia-
to. Et ad rōnem quādo dicebat̃ ꝙ eēnt idem realr̃. dico
ꝙ tua rō ꝯcluderet si essent idē formalr̃ ꝙ vnū ꝯcludere-
tur de alio in p̄mo mō dicēdi per se ⁊ de illis intelligūtur
Arctēnꝫ. superius dicta ¶ Et si aliqs diceret valet iste modus ar
guēdi. s. sunt nō idem formalr̃. ergo distincta formaliter.
Rūdetur. ¶ Rūdet̃ ꝙ nō. q2 antecedēs pōt esse ver: ꝯsequēte existe
falso. Nā modus intrinsecus ⁊ illius cui⁹ est modus in-
trinsecus sunt nō idem formalr̃: ⁊ tñ nō sunt distincta for
maliter: ⁊ causa est. q2 distinctio formalis cadit inter for
malitatem ⁊ formalitatem: modus autem non est forma
litas. Et hoc de tertia distinctione.

Nunc autem est videnduʒ de De q̄ fcꝰ.3º fca. dcl.4.
distōne reali pro quo primū vidēdū est qđ ipsa sit. Et di
co ꝙ illa distinguunt̃ realiter cuius extrema dis̄icta sunt
res positiue: ita ꝙ vnū de altero non predicat̃ abstracti-
ue: quoꝝ existentia vnius pōt esse sine exñtia alterius: vt
quoꝝ vna res originat̃ ab alia. Notāter dico cuius extre
ma distincta sunt res positiue ad remouēdum entia rō-
nis inter que nō ponit̃ distinctio realis. Unde notanter
dico ꝙ vnū de altero abstractiue non pōt predicari: quia
si vnū de altero abstractiue predicet̃: tunc eēt idem reali
ter cū ipso. Et dico quoꝝ existentia vnius pōt eē sine exi
stentia alterius ad remouēdum illa que sic se hñt ꝙ exi-
stētia vnius nō pōt esse sine existētia alterius: vel ꝙ vnuʒ
dependet ab altero vt substātia ⁊ accidēs: materia ⁊ for-
ma. ¶ Vidēduʒ est mō ꝙ distinctio realis pōt accipi du-
pliciter. s. ꝙ quedā distiguunt̃ sicut res ⁊ res: ⁊ sunt illa in
quib⁹ distincta se hñt sicut res ⁊ res: ⁊ de ista habet verū
ꝙ existētia vnius pōt esse sine existētia alteri⁹. Alia est di
stinctio realis: ⁊ est illa que distincta se habent sicut rei ⁊
rei ⁊ non sicut res ⁊ res: ⁊ isto mō distinguunt̃ materia ⁊
forma: substantia ⁊ accidēs. Si forte diceres quomō co-
gnoscam ego qđ sit res: ⁊ quid aliqđ rei: ecce do tibi ali-
quas regulas q̄bus mediātibus poteris cognoscere eui
dēter. ¶ Prima regula est ꝙ duo indiuidua quoꝝ q̄li- pᵃ regula
bet potest per se existere sine alio. q̄libet eoruʒ est res: vt
sor. ⁊ pla. ¶ Scđa regula est. ꝙ duo indiuidua. quorum 2ᵃ
vnū pōt per se existere sine alio s̄m nāʒ: ⁊ nō ecōuerso q̄
libet eoꝝ est res sicut accidēs ⁊ subm: fundamētuʒ ⁊ rela-
tio. ¶ Tertia regula est. ꝙ quādo aliqua icludunt̃ in ali- 3ᵃ
quo in p̄mo mō dicēdi per se vel in secūdo mō q̄libet eo
rum est aliqđ rei ⁊ nō res: sed ipm simul totū est res. Ex
hoc infero ꝙ inter hoīem ⁊ aīal non est distinctio realis:
qđ patet sic. nā distinctio realis cadit inter rem ⁊ rē: mo- Noᵐ
do aīal non est res respectu hoīs sed aliquid rei. ¶ Ulte 4ᵒʳ modis i
rius nota quot modis inuestigat̃ distictio realis. Et bre uestigat̃ di
uiter dico ꝙ q̄tuor modis. ¶ Primo via originis: ⁊ isto realis.
modo inuestigauit Augustinus inter p̄rē ⁊ filium in di-
uinis. Nā pater generat. fili⁹ generat̃. ergo distictio rea-
lis iter ista tenet per illā maximā Aug. d. in primo de tri-
nitate. ꝙ nihil est qđ seipsuʒ gignat. ¶ Scđo modo via
generationis. Nā si vnum generat̃. reliquum vō nō: illa
realr̃ distinguunt̃. ⁊ isto modo inuestigamus inter māᵐ Fctā gñatiō
⁊ formam. Nā forma generat̃. materia vō nō: q2 est inge terminatur ci
nerabilis ⁊ incorruptibilis: ex p̄mo phyñ. ¶ Tertio via plerue ipius
corruptiōis: ⁊ hoc sic: nā quādo aliqua sic se habēt ꝙ vnū ccpoᵐ. t. c.
corrumpit̃. reliquuʒ vō non illa realr̃ distinguunt̃: ⁊ isto
mō inuestigat̃ inter relationem ⁊ fundamētuʒ: accidēs ⁊
subiectū: nam relatio corrumpit̃ manente fundamento:
vt pʒ intuenti. Sed diceres ex quo illa sunt corrupta ē di
stinctio inter illa. Dico ꝙ nō. nam distinctio realis duo
extrema reqrit in actu. ¶ Quarto via separatiōis. Nam
quando aliqua sic se habēt ꝙ separa existunt vel possunt
existere illa realr̃ distinguunt̃: vt sor. ⁊ pla. ¶ Ulteri⁹ no- Noᵐ
ta ꝙ ista se habēt sicut superius ⁊ inferius. s. sepatio ⁊ di-
stinctio realis. Nā bene sequit̃ sunt separata. ergo realr̃
distincta que tñ est cōtra multos: non tamē multū intelle
ctu vigentes: sʒ solum ponentes distōnem realē: hñt eniʒ
ꝯcedere ꝙ substātia ⁊ accidēs sint idē realr̃: ⁊ totuʒ ⁊ sua
pars integralis. Sʒ non est mirū. Qm̄ dato vno incōue-
nienti plura sequunt̃ ex p̄mo physicoꝝ. ¶ Circa qđ scien Tex. cō. 22.
duʒ est de inclusione: ⁊ dico ꝙ inclusio ad p̄ns est duplex.
Nā quedā est idētica vel essentialis: ⁊ quedaʒ formalis.
Illa inclusio dicit̃ eē idētica vel essentialis quādo aliq̄ sic Inclusio du
se habēt ꝙ vnū includit aliud essentialr̃: ⁊ ecōtrario. sicut pliciter.
pʒ in diuinis. Ubi eēntia diuina includit essentialr̃ q̄li-
bet attributum: ⁊ q̄libet attributuʒ includit diuinā es-
sentiam. Uel quādo aliqua duo in aliquo tertio eēntiali
ter ꝯueniunt ⁊ includunt̃ sicut ꝓprie passiones in subto:
⁊ etiā omnes passiōes anime in aīa: lʒ enim oēs passiōes
anime in aīa includant̃: tamē vna nō includit aliā. ⁊ no-

ta ꝙ hic sumitur inclusio essentialis prout distinguit cō-
tra formalē inclusionē: ⁊ sic idem est inclusio essentialis ꝙ
realis prout hic sumit. ¶ Sed illa inclusio dicit esse for-
malis: qñ vnū includitur in sua rōne formali siue diffini-
tione proprie ⁊ simplr̄ dicta. Siue qñ vnum inest alteri in
primo modo dicēdi per se. quēadmodū materia ⁊ forma
icludūtur in cōposito ⁊ genus ⁊ differētia in specie. ¶ Ad
euidentiā predictoꝝ qꝛ in diffinitione fuit facta mētio de
No^m vltimata abstractione est notādū ꝙ vltimata abstractio
est qñ aliquid abstrahit ab omni eo qđ in eius rōne qui
ditatiua siue diffinitione simplr̄ dicta nullo modo inclu-
ditur. Dico autē propria ⁊ simpliciter dicta ꝓpter diffini
tionem accidētiū in qua subiectuꝫ includitur sm̄ doctri-
Tex. cō. 17. ⁊ 19. nam Ari. 7. meta. que quidē diffinitio nō est diffinitio ꝓ
prie dicta sm̄ eum: sed est diffinitio sm̄ quid ⁊ per addi-
tamentū. Dicit predicta abstractio vltimata qꝛ vlterius
nō pōt esse aliqua alia abstractio rei illius a quo aliqđ ra
le abstrahitur. imo ōis illa res est simplex ⁊ includēs ꝯdi
ctionem. Nā nihil pōt abstrahi ab aliquo qđ sit de quidi
tate sua: lꝫ possit fieri ecōuerso. nā aial potest abstrahi ab ho
mine qꝛ sine esse hoīs vel preter hominē. ecōtrario autē
non. Nā non possum⁹ hoiem abstrahere ab aiali sine ꝯce
No^m ptu ipsius aialis: vel preter aialitatem. Est autem notan
dum ꝙ quādo illud ꝯcretuꝫ abstrahitur quāto plura vel
minora ꝯcernit tanto plures vel minores possimus fieri
Cōcretū 5^r circa illud abstractiones. ¶ Sciēdū est ꝙ cōcretum q̄tū
ad presens spectat est quadruplex differētia. nā prima est
sm̄ ꝙ superius cōcernit suū inferius. exēplū sicut animal
cōcernit hominē. ¶ Scōm est sm̄ ꝙ natura cōcernit suū
primū suppositū vt humanitas petri. ¶ Tertia sꝫ ꝙ vna
ratio quiditatiua ꝯcernit aliam. exēplū sicut genus diffe-
rentiā. ¶ Quarta sm̄ ꝙ accidēs respicit subiectū vt colo
ratuꝫ lignū. ¶ Quinta sm̄ ꝙ relatio ꝯcernit suū propriū
subiectū vt filiatio cōcernit filiū. Secundū ergo numerū
⁊ diuersitatē predictarum cōcretionū numerantur vel di
uersificantur abstractiones ita tm̄ ꝙ primus modus ab
stractionis est sm̄ quē superius abstrahitur ab inferiori
vt sicut aial abstrahitur ab hoie. ¶ Secūdus modus est
sm̄ quē natura abstrahit a proprio supposito vt humani
tas a sor. ¶ Tertius sm̄ quē vna ratio qditatiua abstra-
hitur ab alia: sicut aialitas a rōnabilitate: ⁊ econtrario.
¶ Quartus est sm̄ quē relatio abstrahit a suo fundamē-
to: vt sicut filiatio abstrahitur a filio. ¶ Circa q̄ q̄tuor sūt
p^m no^m hic notāda. Primum ꝙ in diuinis possunt fieri quatuor
Modi abstra. i diuin. abstractiones: siue quatuor modi abstrahendi. De pmo
p⁹ pꝫ qꝛ ibi superius abstrahit ab inferiori sicut ens ab hoc
ente: ⁊ sapientia ab hac sapientia scilꝫ diuina: ⁊ sic filiatio
2⁹ ab hac filiatione. s. diuina. ¶ De scđo pꝫ. Nā essentia di-
uina pōt abstrahi a quolibet supposito: sicut diuinitas a
3⁹ patre filio ⁊ spiritu sancto. ¶ De tertio aūt patet. Nā es-
sentia diuina pōt abstrahi a quolibet attributo: vt diui-
4⁹ nitas a bonitate. ¶ De q̄rto pꝫ ꝙ relationes pn̄t abstra-
hi in diuinis ⁊ hoc a fundamētis ꝓprijs sicut paternitas
2^m no^m a patre: ⁊ filiatio a filio. ¶ Scđo nota ꝙ i p̄dicamēto sub
Modi abstractionū in subā. stantie possunt fieri tres modi abstractionū. Et primus
est qꝛ supius potest abstrahi ab inferiori vt suba ab hac
suba. Scđs est qꝛ vna ratio quiditatiua pōt abstrahi ab
p⁹ modus alia vt rōnalitas ab aialitate. Tertius. qꝛ nā a supposito
2⁹ vt hūanitas ab hac humanitate. ¶ Tertio est hic notā-
3^m no^m dum ꝙ in p̄dicamētis accidētiuꝫ absolutoꝝ possunt fieri
Modi abstra. i q̄n̄ hoc accidētiū absolu. tres modi abstractionū. Nā primus est sicut superius ab
inferiori: vt q̄titas ab hac quātitate. ¶ Scđs sicut vna
p⁹ ratio formalis ab alia rōne formali. vt ratio gn̄is a ratio
2⁹ ne differētie. ¶ Tertio sicut accidēs a subiecto. ¶ In pre-
3⁹ dicamento aūt respectiuo pōt fieri q̄drupler abstractio.
Modi abstra i gn̄ibus acci. respe. ¶ Prima superioris ab iferiori. ¶ Scđa vna ratio qdi
tatiua a rōne qditatiua alterius. ¶ Tertio relationis a
subiecto vt filiatio a filio. ¶ Quarto relationis a funda-
4^m no^m mento vt potētialitas a potentia. Ultimū notabile ipsi-
Disti. real. ^r us distōnis realis est ꝙ distō realis pōt ꝯsiderari duplr̄.
Uno mō ꝓprie. alio mō improprie seu largo mō dicta. Di
stictio realis largo mō dicta est distō nō depēdēs ab actu
collatiuo intellectus: vnde ōis distinctio que est ex natu-
ra rei est distinctio realis isto modo. Distinctio aūt rea-
lis proprie dicta est distinctio duarū rerum positiuarum:
quarum vna potest esse sine altera vt sor. ⁊ plato ⁊ sic de
singulis. ⁊ sic patet qđ dicēduꝫ est de ista distinctione reali.
¶ Nunc restat videre de distinctione essentiali pro quo Uide Anto. sirectu i for.
pmo vidēdū est quid sit distinctio essentialis. Et dico ꝙ alr̄ p̄senté di-
illa distinguūtur essentialiter que per aliquā potētiā pos- stin. describē
sunt eē separata: vt materia ⁊ forma: accidēs ⁊ subiectū. tem.
Uel qñ vnum non depēdet ab alio: ⁊ quādo vnū est natu
ra prius alio. Si forte diceres que differētia est inter di- Cōsidera ꝙ
stinctionem realē ⁊ distinctionē essentialeꝫ: dico ꝙ talis. distō eēntialr̄
Nam distinctio realis simpliciter in plus se habet q̄ eēn sp̄ ē inter extre
tialis: Nā bene sequitur distinguūtur essentialiter ergo ma positiua
realiter: tamē non cōuertūtur in diuinis: in creaturis au realia ⁊ actu
tem cōuertibiliter se habēt qꝛ quecunqꝫ distinguuntur aliter existētia
realiter distinguunt essentialr̄ ⁊ econuerso: sed patit in- idē ē ꝙ inter
stantiā in diuinis vbi est distinctio realis ⁊ nō eēntialis. negatiua ⁊ pri
¶ Secūdo nota quot modis inuestigat distinctio essen- uatiua seu
tialis: ⁊ dico breuiter ꝙ quatuor modis. ¶ Primo mō p̄ iter entia po-
dicamentali coordinatione ⁊ hoc mō inuestigat distictio sitiua ⁊ priuati
inter predicamēta: ⁊ inter illa que iponūtur in p̄dicamen ua non cadit
tis. nā predicamēta essentialiter sunt disticta. vt patet in talis distō.
libro posterioꝝ vbi ait philosophus. ꝙ essentie predica- No^m Quatuor mo
mentoꝝ sunt impermixte. i. nō mixte. ⁊ per consequēs es- dis inuestigat
sentialiter distincte. ¶ Scđo specifica distinctione: nā il- di. eēntialis.
la que sunt sub distinctis speciebus ⁊ sub illis ꝯtinent di-
stinguūtur essentialiter: vt hō ⁊ asinus leo ⁊ bos. ¶ Ter-
tio essentiali depēdētia sicut cause a suis effectibus distin
guuntur essentialiter. ¶ Quarto actuali existentia: ⁊ hoc
qñ aliqua sic se habent ꝙ vnum potest existere sine alio il
la talia essentialiter distinguunt. vnde ex hoc ꝯcludo cor
relarie ꝙ supius ⁊ inferius sunt idē essentialr̄. Quod pro Cor^m
batur sic: Nā illud qđ per nullā potentiaꝫ potest esse sine
alio. est idē essentialiter cū illo sine quo non potest esse. vt
patet per oēs formalizātes: sed inferius non pōt esse sine
superiori. hoc patet: qꝛ homo non pōt esse sine aiali. ergo
sunt idē essentialiter. ¶ Scđo sic: nā illud qđ sm̄ quamli
bet sui rationē non est distinctū ab altero. est idē cum illo
hoc patet ex terminis. Sed ita est ꝙ inferius sm̄ quamli
bet sui rationē nō est distinctum a superiori: patet hoc. qꝛ
nō est distinctū nisi per alterā partē. s. differētiā. ergo sunt
idem essentialiter. ¶ Modo est dubiū: nā dictū est in dif Du^m
finitione distinctionis eēntialis ꝙ illa sunt eēntialiter di
stincta: quoꝝ vnū potest esse sine alio in actuali existentia
per aliquā potentiā. Sed ꝯtra hoc arguitur quatuor mo Cōtra.
dis: ⁊ primo sic. nā linea non pōt esse sine pūctis per aliq̄ p^m arg^m
potentiā. hoc patet: qꝛ separatis punctis a linea vel linea
est terminata pūctis vel nō: si nō ergo est infinita: si autē
dicat ꝙ ē terminata cū nō hēat pūcta: ⁊ illa nō terminet
nisi per pūcta. ergo habebit pūcta ⁊ non habebit qđ clau
dit ꝯdictionē. sꝫ pūctus ⁊ linea sunt distincta. hoc pꝫ: qꝛ li
nea est diuisibilis ⁊ pūct⁹ idiuisibilis. g̃ ⁊c̄. ¶ Scđo sic. nā crea 2^m
tura nō pōt esse essentialiter sine creatore. hoc patet de se:
sed creator ⁊ creatura essentialr̄ distinguunt. ergo diffini
tio distinctionis eēntialis nō est bene data. ¶ Tertio sic 3^m
forma vel figura nō pōt esse quadrata nisi corpus sit qua
dratum: ⁊ tamē sunt essentialiter disticta: hoc patet. Nā
terminus essentialiter distinguit ab illo cuius est termi-
nus. ¶ Quarto sic. Nam vnū correlatiuū per aliquaꝫ po- 4^m
tentiā nō pōt esse sine alio correlatiuo: hoc patet per Ari.
in predicamentis qꝛ sunt simul natura sed sunt essentiali cap̄ ꝺ relōne.
ter distincta: hoc patet. Naꝫ pater essentialiter distingui-
tur a filio. ergo ⁊c̄. ¶ In oppositū sunt omnes formalizan In oppo^m
tes. Quid ergo dicēduꝫ? Dico ꝙ diffinitio distinctionis R naciuꝫ
essentialis est bene data: ⁊ patet pmo auctoritate. Secū-
do ratione. Auctoritate: ⁊ hoc per Ari. 7. topicoꝝ vbi ar- caplo 3°.
guit talē cōsiderationē vis videre si aliq̄ eēntialr̄ distin-
guunt vide si vnū pōt existere sine alio: qꝛ si sic eēnt eēntia
liter disticta: si nō erūt disticta eēntialiter. ¶ Scđo rōne.
Nam illud potest pma causa qđ non includit cōtradictio
nem in primo modo: vt patet. sed separare illa que sunt
distincta essentialiter nō claudit cōtradictionem: hoc pa
tet. Nam cōtradictio est eiusdem negatio: modo illa que
sunt distincta essentialiter nō sunt ad idē sed ad diuersa.
¶ Nunc respōdeo ad argumenta facta in oppositum pro Rñdetur

Ad p^m.rōm parte falsitatis ⁊ pmo ad primū quādo dicebatur ꝙ linea
nō pōt esse per aliquā potētiā separata a pūctis ⁊c̄.ꝯcedo
minorē ⁊ nego maiorē ⁊ ad probationē dico ꝙ linea pōt
dupliciter cōsiderari: vno mō positiue alio modo priuati
ue: tūc dico ꝙ linea est terminata positiue nō autē priua/
tiue: ⁊ est infinita qꝛ caret termino quē deberet habere: ⁊
est positiue terminata: ⁊ hoc per naturā suā intrinsecam.
Et ad probationem quādo dicebatur linea est termina/
ta ⁊c̄. dico ꝙ verū est extrinsece sed per naturā suā est ter/
Alr minata intrinsece. ¶ Vel aliter pōt dici ⁊ melius: naꝫ li/
Linea dupl'r nea potest sumi dupliciter qꝛ vel per illud qȯ claudit in/
ter duo pūcta: ⁊ hoc includēdo illa puncta vel nō includē
do. etiā punctus potest sumi dupliciter: vno modo positi
ue alio modo puatiue: qꝛ nihil addit supra lineaꝫ: nec di/
cit aliquid nisi priuationē linee ad partes vlteriores. Si
primo modo capit linea sic est impossibile ipsam esse sine
pūctis: qꝛ sic includit illa pūcta sicut impossibile est homi
nem esse albū sine albedine. Sed scōo modo accipiendo
lineam potest vtiqꝫ sine pūctis fieri: qꝛ sic nō includit illa
puncta ⁊ ēt possibile est esse sine pūctis: accipiendo tamē
puncta positiue nō puatiue. ¶ Sed diceres tu si linea est
Infi^m tripl'r separata a pūctis igit linea erit infinita. Nota ꝙ infinitū
pōt sumi tripl'r. s. positiue puatiue ⁊ negatiue infinitū. po
sitiue ē qȯ nullo modo pōt claudi nec terminari sicut de/
us. Priuatiue est illud quod nō habet terminos extrin/
secos sed est aptū natum habere sicut linea a pūctis sepa
rata. Infinitū negatiue est illud qȯ non est terminatū nec
aptum terminari per terminū extrinsecū sicut punctus ⁊
sic ad argu. Dico ꝙ linea est īfinita nō tamē positiue sed
bn̄ puatiue. Et si vlterius arguas igit est infinita simpl'r.
Ad 2^m Dico ꝙ peccas sm̄ fallaciaꝫ ꝯsequentis. ¶ Ad scōm qn̄
arguebatur de creatore ⁊ creatura ⁊c̄. Dico ꝙ verum est
quantū ad essentialē dependētiā. non autē qn̄tū ad essen/
tialem idētitatem: ⁊ ideo nō valet: ⁊ propter hoc tenet do
ctor subtilis Joānes scotus ꝙ respectus per quē depēdet
Ad 3^m creatura ad creatorē est sibi intrisecus. s. creature. ¶ Ad
tertiū quādo dicebat sic forma vel figura ⁊c̄. dicūt aliqui
ꝙ figura nō distinguitur a corpore quoꝝ ratio non valet:
qȯ probo simplici medio ⁊ sic primo: Nā corpus ⁊ figura
sunt in diuersis predicamētis ⁊ distinctis hoc patet. Naꝫ
corpus est quātitas ⁊ figura qualitas ⁊ est de quarta spe/
cie qn̄titatis. igit illa realiter ⁊ essentialiter sunt distincta.
Figura 2^r ¶ Aliter autē potest dici seu responderi sic. nā figura pōt
accipi dupliciter: vno modo positiue alio mō priuatiue:
si positiue sic dicit terminationē quandā extrinsecam ⁊ ex
traneā alteri⁹ generis a corpore: ⁊ isto modo loqtur Ari.
in predicamētis. Secūdo modo accipit figura. s. priuati/
ue prout dicit quandā intrinsecā determinationeꝫ: qꝛ ni/
hil positiuū adducit vltra corpus sed priuationem tm̄ ad
partes vlteriores. ⁊ sic loqtur de figura auctor sex princi/
piorum. qꝛ artifex facit figurā nō addendo sed potius re
mouendo. primo mō accipiēdo figurā deus potest facere
corpus sine figura. secūdo modo nō. sic ēt dicenduꝫ est de
linea ⁊ puncto vt supius dictū est. Sed si dicis. ergo illud
corpus erit infinitū. nego illud. sed bene quasi finitū non
Ad 4^m tamē positiue sed puatiue. ¶ De qrto qn̄ dicebatur vnū
correlatiuum nō pōt esse sine alio ⁊c̄. dico ꝙ imo bene: qȯ
declaro sic ⁊ hoc simplici rōne ⁊ primo sic. Nā quicqd pōt
prima causa mediāte secunda pōt se sola: Hoc patet per
auctorē de causis similiter patet: qꝛ si nō tūc virtus infini
ta haberet iuuamētū virtute finita qȯ est falsuꝫ: Sed pri
ma causa mediāte scōa pōt facere vnū relatiuū igitur si/
Cōtra ne alio. ¶ Sed cōtra respōsionē arguit sic. naꝫ dictū est ꝙ
deus pōt supplere numeruꝫ huius respectus: ⁊ arguit ꝙ
non duplici rōne ⁊ pmo sic: nā illud qȯ est de cōceptu alte
rius nō pōt esse sine alio hoc patet: nam videmus ꝙ aial
est de cōceptu hoīs: ideo homo nō pōt esse sine aiali: sed
vnum relatiuū est de cōceptu alterius relatiui. hoc patet
in predicamētis qꝛ relatiua sunt simul nā. ergo ⁊c̄. ¶ Se/
cundo sic: nā pater alterius est pater: hoc patet de se: naꝫ
dato ꝙ filius nō sit igit erit pater alterius ⁊ nō erit pater
Rn̄detur qȯ includit cōtradictionē. ¶ Respōdeo ad argumēta: ⁊
primo ad primū ⁊ concedo maiorē si sit de conceptu eius
primario: ⁊ tūc minor est falsa qꝛ vnū relatiuum nō est de
conceptu alterius relatiui primario sed de cōceptu secū/
dario ⁊ ideo ratio nō valet. Ad scōm cū dicitur. pater ⁊c̄.
dico ꝙ patreꝫ esse alterius cōtingit dupliciter: vno mō ꝙ
sit alterius tanqꝫ effectus alicuius cause: ⁊ isto modo fili⁹
pōt esse sine patre: Alio modo si eius depēdētia terminet
ad alteruꝫ ⁊ sic non pōt esse pater quin sit alicuius: ⁊ isto
modo filius sine pr̄e esse nō potest: ⁊ sic est finis de distin/
ctione essentiali. ¶ Nūc aūt de hijs que se totis subiecti/ Prim⁹ modus dicēdi.
ue distinguūtur est agēdū. Ideo sciendū ꝙ illa distinguū
tur se totis subītiue q̄ i nulla realitate qditatiue ꝯueniūt
quo ad vnū modū dicendi. Et illa dicūtur esse idē se to/
tis subiectiue que quiditatiue cōueniūt in aliqua reali/
tate potētiali ⁊ cōtrahibili per realitatem differētie. Et
ex hoc modo dicēdi eliciuntur tria correlaria. ¶ Primū p^m cor^m
ꝙ quecunqꝫ includūt idem genus quiditatiue sunt ideꝫ
se totis subiectiue. ¶ Secundū ꝙ omnia predicamēta a 2^m
se inuicem deus etiā ⁊ creatura se totis subiectiue distin
guuntur. ¶ Tertiuꝫ ꝙ persone diuine se totis subiectiue 3^m.
distinguūtur. Et sic sm̄ istuꝫ modū dicendi idētitas sub/
iectiua est inferius ad idētitatem obiectiuaꝫ ⁊ distinctio
obiectiua est superius ad distinctionē subiectiuā: Quecū
qꝫ enim sunt idē se totis subiectiue sunt idē se totis obie
ctiue ⁊ non ecōuerso: ⁊ quecūqꝫ distinguūtur se totis ob/
iectiue distinguūtur se totis subiectiue ⁊ non econuerso.
¶ Alius modus dicēdi est ꝙ illa distīguūtur se totis sub 2^s modus dicendi.
iectiue quoꝝ realitates non possunt simul esse in eodem
numero altero istoꝝ modoꝝ scilicet vel per identitatem
realem vel per modū informātis vel per modū informa/
bilis. Jlla autē dicuntur idē se totis subiectiue quoꝝ rea
litates possunt simul esse in eadē re vel per identitatē rea
lem vel per modū informantis vel informabilis. ¶ Ex
quo inferuntur aliqua correlaria. Primū ꝙ omnia que p^m cor^m
sunt in diuinis sunt idem subiectiue. ¶ Secundo ꝙ oīa 2^m
in vno indiuiduo siue sint superiora siue accidētia abso/
luta siue respectiua sunt idē subiectiue. ¶ Tertiū ꝙ duo 3^m
indiuidua eiusdē speciei maxime de predicamēto substā
tie: ⁊ etiā alterius speciei cōplete eiusdem predicamenti
distinguūtur se totis subiectiue. ¶ Quartū correlariū ꝙ 4^m
duo ꝯtraria ⁊ duo relatiua opposita maxime de secundo
modo relatiuoꝝ similiter differētie essentialiter diuiden
tes genus distinguūtur se totis subiectiue sm̄ istū modū
dicendi. Et si queras quis istoꝝ modoꝝ sit probabilior?
Dico ꝙ vterqꝫ est probabilis nec est differētia inter res Prim⁹ modus subtilior
nisi in modo vtēdi vocabulo: ⁊ ideo qui voluerit tenere 1^s cōior vterqꝫ sustētabil.
alterū illorū dicat consequēter. ¶ Sed de distinctione ob
iectiua prosequēdo: Dico breuiter ꝙ illa distiguuntur se
totis obiectiue de quibus nō potest predicari aliqȯ pre/
dicatum qditatiue siue illud sit limitatū siue transcēdēs
siue dicat realitatē potentialē siue non. Jlla vō sunt idem
obiectiue de quibus pōt predicari tale predicatum qui/
ditatiue. ¶ Et ex hoc inferūtur aliqua correlaria. Pri/ p^m cor^m
mum ꝙ deus ⁊ creatura sunt idē se totis obiectiue ⁊ etiā
decem predicamēta. ¶ Secundū ꝙ passiones entis a se 2^m
inuiceꝫ ⁊ ab ente distinguūtur se totis obiectiue. ¶ Ter/ 3^m
tium correlarium ꝙ differentie vltime ⁊ breuiter omnia
illa que sunt primo diuersa distinguuntur se totis obie/
ctiue. ¶ Pro quo notandum ꝙ aliud est dicere aliqua No^m
esse diuersa ⁊ differentia: Nā differentia sunt alicui ideꝫ Hꝫ 5° meta. c° de eodeꝫ ⁊ diuerso tex. ā hēre com̄
entia hoc est dictum in aliquo quiditatiue conueniunt: tū. ⁊. 10. me. tex. cō. 12. 3° dist. pma.
⁊ in aliquo quiditatiue differunt aliogn non esset status
in differentibus. Diuersa sunt que in nullo quiditatiue
conueniunt: Juxta quod dicit Scotus ꝙ omnis differen
tia dīum reducit ad aliqd pmo diuersa hoc notato ꝓbat
sic ꝓpositū rōne Scoti gr̄a exēpli accipiant duo dīa sicut
sor. ⁊ plato. sor. eniꝫ ⁊ plato in aliquo cōueniūt: ⁊ per aliqd
differunt vt pꝫ ex supposito. accipiamus ergo illa per que
differunt ⁊ sint. a. ⁊. b. vel ergo. a. ⁊. b. sunt diuersa vel dif/
ferentia: si sunt diuersa habeo propositum scilicet ꝙ ista
distinguuntur se totis obiectiue: si sunt differentia querā
sicut prius. vel ergo erit processus in infinitū qȯ est incon
ueniens vel stabitur ad aliqua que se totis obiectiue di/
stinguuntur: quare ⁊c̄. Primum dictum est istud videli/ p^m dictū
cet ꝙ forma multiplicē habet acceptionē vnde forma ha Cōditiones forme quatuor.
bet quatuor cōditiones. Prima dicitur forma qua ma/
teria

teria actuatur. ¶ Secūdo modo dicitur forma qua cōpo
situm specificatur. ¶ Tertio modo dicitur forma qua cō
positum alteri cōparatur. ¶ Quarto modo dicitur forma
2m qua compositū cognoscitur. ¶ Scōm dictum est istud q̄d
formaliter est aduerbium: ita ꝙ habet quendā modum
q: aduerbia habēt ex suis modis significādi quosdā mo
dos: vnde quādo dico homo formaliter est illud formali
ter est quedā determinatio copule verbalis cū subiecto.
3m ¶ Tertium dictū est ꝙ formalitas dicitur esse essentiali
ter aliqua res nō tā quiditatiue q: q̄d omnino nulla res
4m est nihil est per Aug. lib. de doctrina christiana. ¶ Quar
tum dictū est ꝙ q̄uis formalitas sit aliqua res tā vnitas
rei stat cū pluralitate formarū: vnde propria passio ⁊ sub
iectum habēt eādem rem tā dicuntur esse diuerse forma
5m litates. ¶ Quintū dictū est ꝙ q̄uis formalitas sit aliqua
realitas aliqua tamen formalitas: ⁊ illa res extra animā
habēt distinctionē hoc patet: nam impossibile est ꝙ idem
omnino de aliquo extra animā dicatur esse multiplicatū.
6m ⁊ non multiplicatū. ¶ Sextum dictū est ꝙ quiditas ⁊ es
sentia idē sunt sed non adequate: nā quiditas abstrahi
tur ab essentia sicut entitas abstrahitur ab vnitate: vnde
sicut cū vnitate substātie stant plures entitates: ita cum
7m vnitate essentie sunt plures quiditates. ¶ Septimum di
ctum est ꝙ formalitas cōparatur ad rem cuius est sub du
plici ratione vel habitudine. s. sub habitudine de quo vt
res est talis formaliter illa formalitate ⁊c. ⁊ sub habitu
dine de cuius vt formalitas est illius rei: ⁊ hoc patet quia
formalitas non est res in recto sed in obliquo proprie.
8m ¶ Octauum dictū est ꝙ formalitas non est res vt quod
⁊ ratio huius est q: quo nō est quod. ¶ Nonū dictum est
9m ꝙ ratio rei ⁊ formalitas est vna ⁊ eadē formalitas: vnde
quādo formalitas distinguitur ab illa formalitate nō est
alia formalitas nisi ipsamet: ⁊ quādo dicitur aliqua res
distinguitur ab alia re formaliter non est alia formalitas
10m nisi que primo erat. ¶ Decimū dictum est ꝙ a quocunq̄
distinguitur formalitas formaliter ab eadē distinguitur
11m illa res realiter loquēdo de re largo mō sumpta. ¶ Vn
decimum dictū est circa distinctionē realem: ⁊ dico ꝙ rea
liter venit de reali. vnde reale potest dici quodcūq̄ cōse
12m quens illam rē. ¶ Duodecimū dictū est ꝙ non est intelli
gendum ꝙ in omnibus formalitas ⁊ realitas se habeāt
sicut duo: ita ꝙ vnū dicatur esse idem realiter ⁊ per forma
13m litatem distingui formaliter: vt patet in diuinis. ¶ Ter
tiumdecimū dictū est ꝙ ponentes pluralitatē formarum
nō negant summā simplicitatē in diuinis: Nam vt dictū
est ꝙ omne ꝯsequens rem est realiter: ita omne cōsequēs
ens est entale q̄d patet: nā sicut de reali habemus realita
tem sic de entali entitatē: vnde q: illud vocabulū non est
in vsu quasi videtur sophisticū ⁊ tamē non est verum imo
14m mo est vocabulū verum. ¶ Quartūdecimum dictum est
ꝙ distinctio ex natura rei nō est distinctio realis proprie
15m loquendo. ¶ Quintūdecimū dictū est ꝙ ille res que disti
guuntur realiter nō distinguunt essentialiter q̄d patet in
16m diuinis vbi est distictio realis ⁊ idētitas essētialis. ¶ Sex
tumdecimū dictū est ꝙ iste formalitates pluribus ratio
nibus nūcupantur: aliquotiēs vocātur modi intrinseci:
aliquotiēs rationes quiditatiue: aliquotiens formalita
tes ⁊ aliquotiēs essentie: ⁊ ista omnia idē significāt reali
Nota ter. ¶ Notandū ꝙ sm cōmunē modum duplex est predi
catio. s. essentialis ⁊ accidentalis: Sed essentialis subdi
q. 5a ⁊ 5a dis. uiditur sm mentem Scoti in suo q̄libeto: Nam quedā
1. ⁊ Bone. in est idētica ⁊ quedam formalis: idētica est duplex. Nā que
su[per] 7 meta. dam est identice idētica ⁊ q̄dā idētica tm̄. ¶ Ad predica
Predicatio tionem identice identicā puta duo sunt necessaria: ⁊ pri
idētica iden mum est ꝙ predicatū ⁊ subiectū sunt idem essentialiter. nā
tice. omnis predicatio idētica est essentialis ⁊ non ecōuerso:
In predicatione autē essentiali predicatum est idem cum
subiecto. Secundum est ꝙ vtrunq̄ extremorum. s. subie
ctum ⁊ predicatū vel alterū eorum sit infinitum vel formali
ter sint in diuinis vel permissiue sicut in trāscēdentibus
simpliciter: dico aūt simpliciter q: est dare gradus in trā
scendentibus: nā quedā sunt magis ⁊ quedā minus trā
scendentia: Illud autē est transcendens simpliciter q̄d re
peritur in omnibus vel in omni ente tā creato q̄ increa

to sicut sunt ista. s. ens verum ⁊ bonū. ¶ Predicatio idē Predicatio
tica tm̄ est quādo subiectum ⁊ predicatū sunt idem essen identica tm̄.
tialiter sicut propria passio ⁊ subiectū. Formalis autē pre
dicatio est in qua predicatū pertinet intrinsece ad ratio
nem quiditatiuā subiecti siue quādo predicatū est in sub
iecto in primo modo dicēdi per se sicut homo est animal
rationale ⁊ mortale. ¶ Circa quod sunt aliqua iferēda ⁊
primo. Q̄d ois predicatio formalis est idētica lz non ecō 1m cor.
uerso. ¶ Secūdo ꝙ solū in diuinis ⁊ in transcendētibus 2m
simpliciter reperitur predicatio identica absq̄ formali:
verbi gratia sicut diuinitas est bonitas ⁊ ecōuerso boni
tas est sapiētia ⁊ econuerso: ratio huius est: nam solum in
predictis reperitur illud q̄d est ratio precise identice pre
dicationis. s. illimitatio essētialis in trinitate de quo de
terminat in penultima distinctione de modis distinctio
num in principio. ¶ Tertiū correlariū est. ꝙ in creaturis 3m
non reperitur proprie p̄dicatio idētica nisi formalis. Nā
sm Scotum in tractatu de primo principio habet ꝙ ois
predicatio identica est formalis: cuius ratio sm ipsum est
ꝙ nihil est idētice alteri nisi q̄d pertinet ad eius rationē
quiditatiuā vel q̄d inest formaliter sibi: ⁊ ideo sm eum nō
potest fieri aliqua predicatio idētica precise nisi forma
lis. hoc etiā ponit ratio predicta quia in creaturis nō po
test reperiri proprie illimitatio essentialis. In trinitate q̄
vt dictū est causa precipua idētice predicationis ⁊c.

Nunc autem ad titulum que

Circa titu
li. q.
stionis deuenio: ⁊ primo sunt duo facienda: primo titu
lum questionis declarabo: scd̄o aliquas questiones eno
dabo. Quantū ad primū faciam tria. Primo ponā diui 1m diuisiones.
siones. Secūdo suppositiones. Tertio comparationes. 2m
¶ Quantum ergo ad primum pono quatuor diuisiones. 3m
Quarū prima est ista ꝙ de nūō rerū q̄dā dicunt vles q̄dam 1a diuisio.
pticulares: ista diuisio hr̄ primo perihermenias. ¶ Se 2a
cunda diuisio est ꝙ de numero rerū quedā dicuntur sim
pliciter ⁊ quedā sm quid: ista diuisio habetur ab Aristo. Tex. cō.
7o meta. quando arguebat cōtra Platonem: vnde ista di
uisio coincidit cū prima: nā per hoc ꝙ diuisio simpliciter
coicidit cū pticulari. ⁊ per hoc ꝙ diuisio sm qd coincidit
cū vli. ¶ Tertia diuisio est ꝙ de nūō rerum quedam sunt 3a
prime intētionis ⁊ quedam secunde intentionis: ⁊ ista di
uisio habetur in predicamētis: vnde lz ista diuisio detur
de substantia tamen potest concedi ad alias res creatas
vel causatas. i. predicamenta: ⁊ ista diuisio coincidit cum
duabus primis: q: prima est simplex ⁊ particularis ⁊ vni
uersalis: ⁊ prima intētio ⁊ sm quid est secunda intentio.
¶ Quarta diuisio est ꝙ de numero rerum quedam sunt. 4a
Hoc aliquid vt sortes: ⁊ quedam vt quale quid
vt animal: vnde ista coincidit cum primis duabus q: hoc
aliquid idē est ꝙ singulare: sed quale qd idē est ꝙ vniuer
sale sm quid ⁊ ista diuisio est in predicamētis. Circa pre Nota
dicta est modo notandū q: facta est mentio de rebus pticu
laribus: sciēdū est ꝙ q̄dā notanda sunt quibus dat intelligi ꝙ
pticularia excludūt de se vle si sumat proprie sed differēter
Scilicet indiuiduum. Hoc aliquid: particulare:
singulare: natura: subsistētia: substantia: hypo
stasis: res natura: suppositum ⁊ persona. ¶ Pri Vn̄ dr̄ indiui
mo hoc nomen indiuiduum sumitur ab indiui duum.
sibilitate: vn̄ dr̄ indiuiduū quasi idiuisum ⁊ dicit 3 vle q̄d
ē diuisibile in plura ⁊ p̄dicabile de eis. ¶ Scd̄o hoc nomen
Aliquid sumitur a determinatione: cum enim li Vnde dr̄ hoc
hoc significet partē demonstratiuā alicuius significati: ⁊ aliquid.
lz ꝙ aliquid dicat causalitatem cum hoc que adducit: ⁊
quando dicitur hoc aliquid intelligitur aliquod signifi
catum determinatum: ⁊ per hoc excluditur vniuersale q̄d
dicit idetermināationē ⁊ pticipabile a diuersis. ¶ Tertio
Hoc nomen particulare dr̄ quasi ptibile: vn̄ di Vnde dr̄ pti
cit aliquā partē siue proportionē nature cōis q̄d ē 3 rōnē culare.
vlis q̄d dicit totum q̄d potest participari a diuersis ⁊c.
¶ Quarto singulare dicitur a solitudine que q Vnde dr̄ sin
dem solitudo non dicitur respectu aliquorum vt for. nō di gulare.

citur homo singularis ⁊ solus eo ꝙ excludit cōsortiū alio rum hominū: sed dicitur hic solitudo respectu sui eo ꝙ sibi nō cōuenit cōicatio siue plurificatio pro aliqb⁹ diuersis ex quo diuidit̃ supra vle qḋ ē plurificabile p diuersa: ⁊ cōicabile multis: dicta enī q̄tuor noīa p̄nt tā substantijs q̄ accntib⁹ ꝯuenire. vt pꝫ intelligētib⁹ dictas eoꝝ rōnes.

Unde dicit̃ existentia ℂ Quinto existentia dicit actum essendi. vn̄ existentia determinat actū existendi sicut actus determinat potentiā ad ipsum ordinatam: ex quo existentia excludit vniuersale cui proprie inquātū tale non cōuenit esse actu vniuersale nō est actu per se sꝫ in suo singulari sicut dicit phūs cōtra Platonē 7° meta. q: etiā actus essendi formaliter non tm̄ conuenit substantijs sed etiā accidentibus: ideo existētia cōuenit accidentibus. Accidētia enim lꝫ effectiue sint a subā: tamē formaliter eo modo quo habent propriā entitatē habent ⁊ formaliter ꝓpriā essendi actualitatē. Sexto subsistētia dicitur quasi substatio in seipso. vnde dicitur subsistere quasi in seipso s̄m se existere subsistentia addit supra existentiā: q: existētia solū dicit actū essendi: sed subsistētia addit actum essendi hoc in se ⁊ nō in alios: q: igitur subsistētia includit existentiā: ⁊ q: subsistētia nō cōuenit ꝓprie vli sic nec existentia. hoc pꝫ ex p̄missis: q: lꝫ existētia ꝯueniat accidentib⁹ formalr̃ nō tm̄ subsistētia sed solū substantijs q̄ p̄nt existere in se ⁊ nō in alio.

Unde dicit̃ substantia. ℂ Substantia dicitur quasi sub alijs stans sicut accidētibus: q: substātia de sua rōne semper dicit subsistentiam: ⁊ addit de sua rōne supra subsistentiā: q: vt dictum est talis res dicitur de substātijs prout in se vel s̄m se existit. Sed substātia supponit hoc: ⁊ addit ꝙ etiā substet alijs quarū existentia nec subsistētia conuenit: sicut subā s̄m sui nām vel s̄m suā rōnē propriā nō cōuenit vli. vn̄ dicit̃ in predicamētis ꝙ prima subā dicitur maxime subā q: sibi maxime conuenit ratio substādi. lꝫ igitur nō substātia vniuersalis dicatur substātia. vt ibidē dicitur.

Unde dicit̃ hypostasis. ℂ Hypostasis est nomē grecum vt dicit Ugo. Nā stasis grece latine stat⁹ dr̃: ⁊ cōponit̃ ab hypos qḋ est sub ⁊ stasis qḋ est status q̄si substās vel subām significās. ergo hypostasis idē ē ꝙ subā: sed est dr̃ia quo ad vsū q: nos vtimur tam in rōnabilibus q̄ in irrationabilibus. vnde dicimus hypostasis ligni: ⁊ qn̄qꝫ trāsferimus istud ad accidens sicut ad substantiā: vt dicimus hypostasis albedinis sic possumus dicere hypostasis substantie sicut greci vtūtur: greci tamē vtunt̃ eo in rōnabilibus ⁊ sic conuenit vniuersali sicut nec substantia s̄m suam rationem.

Unde dicit̃ res nature. ℂ Res nature dicitur participans naturam. vnde res nature dicitur a natura sicut cōcretū a substrato. quoniā proprie res nature sumitur a ratitudine esse participantium: nā quoniā eque participat ⁊ subsistit iō ꝓprie res nature potest dici indiuiduū substātie p̄me subsistēs.

Unde dicit̃ suppositum. ℂ Suppositū idem omnino significat qḋ res nature: ⁊ dicitur suppositū quasi sub natura positū sicut ab ea informatū: q: ergo suppositum de sua propria ratione includit substātiā: ideo suppositū proprie cōuenit soli indiuiduo per se subsistēti. l: largo vt cū dicitur homo ⁊ humanitas differūt sicut suppositū ⁊ natura.

Unde dicit̃ persona ℂ Persona ē idē qḋ idiuiduū subsistēs. qḋ si p̄t eē in rōnabilib⁹ iuxta qḋ diffiniēdo dicit Boetius ꝙ persona est rōnalis nature indiuidua subā. ℂ Secūdo pono q̄tuor suppositiōes. Quarū p̄ma talis est ꝙ qḋquid est sine qditas dr̃ realitas ⁊ vlitas dr̃ s̄m q̄le qd. ℂ Scōa sup-
1ª suppositio
2ª positio est ꝙ realitas vlis vr̃ accipit̃ ⁊ formalis q: supposita sunt forme iferioꝝ ⁊ ē iferiora sūt forme maie. ℂ Ter-
3ª tia est ꝙ differre per realitatē vlem est differre qditatiue ⁊ ista depēdet a p̄ma. ℂ Quarta suppositio est ꝙ differre
4ª p realē vlitatē est differre formalr̃: siue per formalitatē: ⁊ ista depēdet ex scōa. ℂ Nūc pono q̄tuor cōparatiōes. Qua-
Circa 3ᵐ premissum. rū p̄ma est duarū realitatū singulariū sub vno vli. ℂ Se-
1ª cōparatio cūda est duaꝝ vliū rōnabiliū in vna re singulari. ℂ Ter-
2ª tia est duarū rerū singularium sub duabus realitatibus
3ª vniuersalibus. ℂ Quarta est duarū realitatū vniuersa-
4ª lium rōnabilium sub vna in duobus singularibus. Unde in duobus primis cōparationibus habemus vniuersalitatem cū idētitate: ⁊ diuersitatē cum pluralitate. In diuinis aūt habemus vnitatē cum pluralitate: ⁊ idētitatē cū diuersitate.

Circa titulū questionis. ℂ Nunc autē venio ad titulū questionis in quo querebat̃: vtrū illa que distinguūtur formalr̃ di-
1ᵐ notandum stinguūtur realiter: Ubi sunt duo notāda vel declarāda:
2ᵐ ⁊ primo ipsum formaliter. scōo ipsum realiter. ℂ Quātū
1ª distinctio circa 1ᵐ notandum ad primum ponā istā distinctionē ꝙ aliqua esse distincta formaliter contingit duplr̃. vno mō. aliqua sunt distincta formaliter ita ꝙ vnū nō est diffinitio nec pars diffinitionis alterius: nec icludit̃ in eius rōne qditatiua: ⁊ sic duo indiuidua sub aliqua specie ꝯtenta sunt distincta formaliter: vt sor. ⁊ plato. ⁊ sic de alijs. Secundo modo aliqua distinguūtur formaliter eo ꝙ nō habēt realitatē: s̄m qd: nec s̄m formam. sunt tm̄ aliquo modo idē aliqua idētitate singulari. ℂ Per oppositū dico ꝙ aliqua possunt esse
Idē formaliter 2ᵉ idē formaliter duobus modis: vno mō ex eo ꝙ aliquam realitatē vniuersalē habent s̄m quid: ⁊ aliquam s̄m quale quid: ⁊ sic sunt eadē formaliter. Improprie tm̄ duo indiuidua sub aliqua specie ꝯtēta. Alio mō aliqua sunt idem formaliter ex eo ꝙ vnū ponitur in diffinitione alterius: vel est diffinitio eius: vel ponitur in qditatiua rōne eius sicut superius ⁊ inferius sunt idem formalr̃: similiter isto
2ᵐ notandum modo diffinitio ⁊ diffinitū. ℂ Quantū ad scōm dico ꝙ aliqua possunt esse duplr̃ distinctas realiter. s. vno mō sicut res ⁊ res. Et sic distinguūtur proprie ⁊ realiter. Alio modo aliqua distinguūtur ex natura rei: ⁊ sic ē est distin-
Respondetur ad q. ctio realis lꝫ improprie. ℂ His visis venio nunc ad que-
1ª conclusio stionem. et primo pono aliquas cōclusiones: Quarū prima talis est ꝙ illa que distinguūtur formalr̃ distinguunt̃ realiter distīctione iproprie dicta. ꝓbo sic: nā illa que habent distīctas diffinitiones simplr̃ ab intellectu nō depēdentes distinguūtur distīōne reali iproprie dicta. hoc patet: nā talis distīctio realis est circūscripto intellectu: vel quacūqꝫ operatione ipsius intellectus circūscripta. Sed illa que distinguuntur formaliter habēt distinctas diffinitiones ab intellectu similiter indepēdentes. hoc patet de subiecto ⁊ propria passione. Nā propria passio habet istā diffinitionem que est in subiecto esse: ⁊ est preter quācunqꝫ operationē ipsius itellectus. ergo subiectū ⁊ ꝓpria passio distīguunt̃ realr̃ ⁊ formaliter. Uel illa q̄ distīguuntur realr̃ distinguūtur formaliter distinctione improprie
2ª conclusio dicta. ℂ Secūda conclusio est ista: scilꝫ illa que sunt eadē formaliter sunt distincta realiter: ⁊ intelligo de idētitate formali proprie dicta ⁊ probatur sic. Nā duo indiuidua eiusdē speciei sub eadē specie contenta sunt eadem formaliter. hoc patet. q: sunt idē quiditatiue: ⁊ sub ratione quiditatiua sed sunt distincta realiter. hoc patet. q: sor. ⁊ plato. ergo cum idētitate formali stat diuersitas realis.
3ª conclusio ℂ Tertia cōclusio responsalis est ista. s. ꝙ cum distinctione formali stat idētitas realis ⁊ essentialis: ⁊ sic intendimus hic. ⁊ sic sumitur formalitas proprie loquēdo: quā cōclusionem probo quadruplici medio. ⁊ primo sic. Nam illa que sic se habēt ꝙ multiplicato vno nō multiplicatur reliquū, ad distinctionē vnius nō sequitur distinctio alterius. hoc patet. q: aliter clauderetur ꝯtradictio. Sed ita se habent formalitas ⁊ res ꝙ multiplicato vno nō multiplicatur reliquū. qḋ patet ista minor in diuinis vbi attributa multiplicātur siue plurificantur ⁊ formalitas multiplicatur: tamē res diuine essentie nō multiplicātur. ergo relinquitur ꝙ cū distinctione formali stat idētitas realis aut essentialis. ℂ Secūdo illa illatio non est bona que est s̄m quid ad simpliciter vt habetur primo ⁊ secundo elenchorum: sed illatio que est a formalitate ad realitatē est hu⁹: vt pꝫ per iā dicta: q: distinctio foīalis est distīō s̄m qd ⁊ distinctio realis est distīctio simpliciter. ergo ⁊c̄. ℂ Tertio sic: nā plus requiritur ad distinctionem realem q̄ ad formalē. hoc patet. Nam ad distinctionē realem requiritur ꝙ distincta distinguātur sicut res ⁊ res: sed ad distinctionem formalē non opoꝛtet: sed penes rōnes quiditatiuas. ergo ⁊c̄. ℂ Quarto sic. Nā passiones entis sunt idē realiter cū ente. hoc patet. Nā illa essentia que est distincta ab alia essentia nō est vna. hoc patet. Nam vnio dicit indiuisionē a se: ⁊ diuisionē ab alio quocunqꝫ: igit̃ videt̃ ꝙ si vnitas sit distīcta ab entitate entitas erit vna absqꝫ

vnitate

vnitate: quod claudit cōtradictionem. Sed tamē q̄ passio ⁊ illud ens formaliter distinguātur. hoc patet. Nā illa que ita se habēt q̄ dicātur esse idem formaliter: ex natura rei quicquid opponit̄ vni opponitur alteri. hoc patet de se. Sed tūc aliqd opponit̄ entitati qd nō opponit̄ entitati. hoc patet. Naʒ vnitati opponitur pluralitas: que nō opponitur entitati. ergo ⁊c. ¶ Probo secūdo sic: nā illud qd ponitur in descriptione alicuius data per additamentuʒ est distinctū ab eo formaliter. vt patet 7° meta. sed sic est de subiecto ⁊ propria passione: vt patet ibidem.

Tex. cō.

Cōtra ¶ Nunc arguo cōtra aliqua ibi superius dicta.

p^m arg^m Nam dictū est ibi q̄ ens ⁊ vnū sunt idem realiter ⁊ distincta formaliter: ⁊ arguo q̄ non triplici ratione. Et primo sic. Nā omnis formalitas in se indiuisa: ⁊ diuisa a quocūqʒ est in se vna. hoc patet. nā iste conditiones conueniunt vnitati. videlʒ indiuisum a se ⁊ diuisum a quocūqʒ alio. Sed formalitas entis est in se indiuisa ⁊ ab alio diuisa: hoc patet per te Qui dicis q̄ ens formalr̄ distīguit̄ ab vno. ergo in se dicitur vna esse. Tūc quero de tali vnitate: vel dicitur eadē formaliter cum ente vel distincta. Si eadē habeo propositū: ⁊ eadem ratione bonitas a qua distinguitur per te. Si distincta formaliter querā vt prius: ⁊ sic erit ꝓcessus in infinitū.

2^m ¶ Scd̄o sic: nā illa q̄ dicunt̄ eē distīcta dicunt̄ esse plura. hoc pʒ. Naʒ distīō ad minus est inter duo. vt patet. v. meta. sed vbicunqʒ dicūtur esse plura ibi est numerus. hoc patet de se: qr numerus excludit de se vnitateʒ: sed vbi sunt duo ibi sunt vnitates. hoc patet de se. ergo si vnum distinguit̄ ab ente formaliter erūt ibi formaliter due entitates ⁊ due vnitates: vna ex parte vnitatis: alia vō ex parte entitatis: ⁊ sic ens erit vnū preter vnitatē ⁊ vnitas erit ens preter entitatem qd claudit cōtradictionē.

3^m ¶ Tertio sic. Nā per eandem rationē per quam aliquid effugit alterū contradictorioꝝ per eandeʒ rationem includit alterum. hoc patet 4° meta. sed ens ⁊ vnū formaliter vel per formalitates distinguntur a non ente: vt patet de se. ergo per formalitatē suam oportet q̄ includat suū cōtradictorium qd est ens: ⁊ sic per formalitatem includat ens non distinguitur ab ente vnitas illa. ergo ⁊c.

Rūdetur Nō^m ¶ Ad istas rōnes respondeo. pro cuius euidētia est sciendū q̄ nos habemus ex parte distinctionis tria. s. distinctionē pluralitatem ⁊ diuersitateʒ. Ex parte vnitatis alia tria. s. indiuisionem vnitatem ⁊ identitatem. vnde ista sex nomina dupliciter cōparantur inter se. videlʒ tria cōparantur ad tria: ⁊ si inter se cōparantur sic distinctio est via pluralitatis ⁊ pluralitas est causa diuersitatis sed pluralitas nō est via ad ipsaʒ distinctionē: qr bene sequitur sunt distincta. ergo diuersa vel plura: ⁊ nō ecōuerso. Similiter si alia tria inter se cōparentur etiā indiuisio est via ad vnitatē: ⁊ vnitas est via ad idētitatem: vñ quecunqʒ sunt eadē sunt vna ⁊ indiuisa: ⁊ non ecōuerso. Similiter tria possunt cōparari ad tria sic q̄ indiuisio sit opposita diuisioni: ⁊ vnitas pluralitati: ⁊ diuersitas idētitati.

Ad p^m ¶ Nunc ad rōnes rūdeo: Et primo ad primaʒ quando dicitur ois formalitas in se indiuisa ⁊ diuisa a quocūqʒ est in se vna nego. Et ratio est. Nā indiuisio est via ad vnitatem ⁊ nō est ipsa vnitas. Et sic nō sequitur q̄ si est indiuisa q̄ sit vna sed bene ecōuerso. Unde lʒ ens vt distinguitur cōtra vnū sit in se indiuisum propter hoc non est vnū sed est indiuisum qr pōt recipere vnitatem: ⁊ non est via ad vnitatem. Aliter potest respōderi: tamē est notandum q̄ indiuisio potest sumi dupliciter. vno mō essentialiter: ⁊ sic indiuisio est indiuisa. Alio modo denoiatiue ⁊ hoc dupliciter vel q̄tum ad subiectū primarium vel q̄tum ad subiectū secūdarium. primariū subiectuʒ indiuisionis est vnū scd̄arium est ens. Modo ad rōnem qñ dicitur ois formalitas ⁊c. Dico q̄ verū est denoiatiue per cōparationem ad subiectū primariū: nō tñ dicitur vna per comparationē ad secūdariū denominatiue. Sed si aliqs sic suā rationeʒ fortificaret dicēs indistinctū vt indistinctū est: dr̄ esse vnū. hoc pʒ: qr aliter nō esset indistictū: sed formalitas entis dr̄ esse distīcta. pʒ hoc. qr alia. ergo distīcta est vna. Dico q̄ male faciūt istā reduplicationē. credis eni q̄ reduplicatio sit cā diuisionis vnitatis: ⁊ tñ non est vex. Sʒ est via ad vnitatē.

Ad 2^m ¶ Ad 2^m dico qñ dr̄ sic. Illa q̄ dicunt̄ eē distīcta dicunt̄ esse plā ⁊c. Cōcedo minoreʒ. Sed qñ dr̄ vbicūqʒ est nūerus ⁊c. volo: ⁊ qñ dr̄ vbicunqʒ sunt duo ibi sunt vnitates due ⁊c. hoc falsuʒ est. nō. n. opʒ q̄ vbicūqʒ sunt duo ibi sunt due vnitates: sʒ q̄ sit vna taliter q̄ vnū sit vnū p alterū qd declo sic. Nā qñ dico hō ē albus: ibi sunt duo alba: qr hō dr̄ albꝰ ⁊ albedo dr̄ alba: ⁊ non opʒ q̄ ibi sint due albedines s; sunt ibi duo alba: qd vnū ē albū p alteꝝ qr hō per albedinē. Ad ꝓpositū dico q̄ nō opʒ q̄ ibi sint due vnitates vbi sunt duo. sʒ q̄ sint duo vna: qr vnū hʒ eē per alteꝝ: qr ens est vnū per vnitatem.

Regula Scoti. Pro quo nota vnā regulā doctoris subtilis Scoti: q̄ talis est. q̄ vbicūqʒ dicunt̄ eē duo. ita q̄ vnū est tale q̄ditatiue ⁊ eēntialr̄: ⁊ alteꝝ est tale denoiatiue stādū ē i illo qd est eēntialr̄ tale: qd declaro sic. ibi sunt duo alba: qr hō albus ⁊ albedo alba: hō est albꝰ denoiatiue: ⁊ albedo ē alba eēntialr̄ ⁊ q̄ditatiue: vñ vltra nō ē ꝓcedēdū qr seipsa ē alba eēntialr̄ ⁊ q̄ditatiue.

Ad 3^m ¶ Ad 3^m qñ dr̄ p eādē rōneʒ ⁊c. Dico q̄ aliq̄ mō ꝯceptus passionū dicunt̄ esse simplr̄ simplices: ⁊ iō nō opʒ q̄ icludat aliqd sʒ sint p idētitatē: idē cuʒ altero ꝯdictorioꝝ nō p iclusionē aut q̄ illud icludat: vltra nō opʒ q̄ eodē mō quo aliqd dr̄ eē distictū cū altero ꝯdictorioꝝ q̄ eodē mō sit idē cū altero: sʒ sit idē idētitate aliqua: ⁊ nō p eādē rōnē.

Obiectio Sʒ si iteꝝ arguas q̄ tales p̄dicationes vel sunt formalr̄ ens vel sunt formalr̄ non ens. si formaliter ens habeo ꝓpositū. si formalr̄ nō ens. ergo nihil.

Solo. ¶ Dico ad hoc q̄ ad hñdū ꝯdictoriū opʒ q̄ semꝑ negatio feraṫ ad illud qd ē p̄ncipalius. Et p hoc rūdeo qñ dr̄ vel sunt formalr̄ ⁊c. Dico q̄ male arguis: qr negatio dʒ ꝓponi. ⁊ sic vā. vt dicēdo nō sūt formalr̄ ens ⁊ hoc de tertio. Ad rōnes p̄ncipales in p̄nᵒ qōnis propter falsitatis facte rūdeo.

Ad rōnes p̄ncipales. Ad p^m ¶ Et p̄mo ad p̄mā qñ dicebaṫ. accipio formalitates aliq̄. ergo illa q̄ distīguunt̄ ⁊c. Dico q̄ veꝝ ē realr̄ distīguunt̄ ex nā rei sicut rei ⁊ rei: non aūt realr̄ sicut res ⁊ res.

Ad 2^m ¶ Ad 2^m dico q̄ qñ dicebaṫ illa que distīguunt̄ ex nā rei. veꝝ est nō tñ sicut res ⁊ res: sʒ sicut rei ⁊ rei ī obliquo. Uel dicas q̄ nō distīguunt̄ ꝓprie: sed largo mō sumēdo realitatē.

Ad 3^m ¶ Ad 3^m qñ dicebaṫ q̄ sicut se hʒ res subiti ⁊c. cōcedo p locū a trāsmutata ꝓportione. ⁊ dico q̄ hic nō ē locus a trāsmutata ꝓportione: qr nō est ibi nūerus. qr vbi ē locus a trāsmutata ꝓportione ibi est nūerus: ⁊ qr hic nō est. nō valet argu^m.

Ad 4^m ¶ Ad 4^m cū dr̄ qd vere est suba est vere res. dico q̄ verū est si sit suba in recto: ⁊ tñ dr̄ in minori q̄ foialitas ē vā suba. Dico q̄ veꝝ est in obliq̄ nō aūt in recto. q̄re rō nō valet.

Ad 5^m ¶ Ad 5^m cū dr̄ si hoc eēt veꝝ ⁊c. tūc formalitas non faceret differre ⁊c. Dico q̄ si formalitas cōparaṫ ad illud qd facit distīgui realr̄ distīguit realr̄. sʒ cōparata ad illud qd facit distīgui formalr̄ ⁊ realr̄: tūc bene distīguit formalr̄ ⁊ realr̄ qd declaro sic. Nā p̄ncitas cōparata ad eēntiā facit differre formalr̄. sʒ cōparata ad filiuʒ facit differre realr̄. ⁊ dico breuiter q̄ eodē mō quo formalitas est p̄n^m distictiuū eo mō facit differre si realr̄ realr̄ si formalr̄ formalr̄.

Ad 6^m ¶ Ad 6^m cū dicebaṫ illa q̄ hñt distictas diffōnes ⁊c. nego: qr cū vna ⁊ eadē re stat pluralitas diffōnū.

Ad 7^m ¶ Ad 7^m qñ dicebaṫ illa q̄ distīguunt̄ q̄ditatiue distīguunt̄ realr̄ ⁊c. nego. Et cū ꝓbas q̄ q̄ditas rei ⁊ essentia sunt idē. Dico veꝝ ē sʒ nō adeq̄te. Et iō bñ sequit̄ ē vna q̄ditas. g̃ vna eēntia: nō tñ sequit̄ ē vna eēntia. ergo vnā q̄ditas. ⁊ rō est qr ab vna ⁊ eadē eēntia pñt sumi plures q̄ditates.

Ad 8^m ¶ Ad 8^m cū dr̄ si illa q̄ distīguunt̄ formalr̄ nō distīguūtur realr̄: tūc sequit̄ ⁊c. ꝯcedo maiorē. Et cū ꝓbas q̄ nō qr idē inquātū idē ⁊c. Dico q̄ idē inquantū ideʒ facit idē: nō tñ si sint diuersi pñt facere idē.

Ad 9^m ¶ Ad 9^m ⁊ vltimū qñ dicebaṫ nisi hoc eēt veꝝ: tūc seq̄reṫ q̄ passio egredereṫ vltra suū subm. Dico q̄ passiōē egredi vel ertēdi vltra suū subiectū pōt accipi duplr̄. vno mō q̄ subiectum sit alicubi vbi sit nō passio eius: ⁊ sic nequaq̄. Alio mō q̄ in plura pōt diuidi passio q̄ subm: vel econuerso: ⁊ sic bñ vñ in hoie videmꝰ q̄ sunt plura ꝓpria: ⁊ sic passio in plura pōt diuidi q̄ subiectū suum. s. homo: ⁊ hoc quo ad nonum argumētū: ⁊ per ꝯñs quo ad totum tractatū.

¶ Et sic finitur Tractatus Formalitatum sm̄ doctrinam Doctoris subtilis Scoti ⁊ Magistri Frācisci de Maronis ordīs minoꝝ.

¶ Incipit Tractatus Primi principij cóplexi sm doctrinam Magistri Frácisci de Maironis ordis Minorū.

Auditum audiui a domino

Auditum audiui a domino ꝛ timui. Hiere. 49°. c°. scribitur verbuz istud. Ueritas pmi principij cóplexi: ita a nobis naturaliter est inserta vt eius audita platione statim mēs acqescat: ꝛ illa que naturaliter sunt īserta anime nostre insunt non a causa prima. Jcirco ad introductionē huius primi principij cōueniēter assumitur verbū istud erga cuius naturaz insistendo occurrunt decē articuli declarandi. Quoꝝ primus est iste. s. quid est primū principiū cóplexuz. Et dicitur ab omnib° ꝙ est illud de quo phs tractat. 4. meta. s. de quolibet dicitur affirmatio vel negatio: ꝛ de nō ambo simul. Et de eodem tractat beatus Dionysius libro de mistica theologia in virtute circa 3m capl'm. Jstud enim primū principium introducit Paulus apl's scdē corin. c° primo. d. ꝙ pdicatio euāgelica non includit ꝯdictionem. Et sermo noster inqt non est illo est: ꝛ nō est. Et ibidē volens oppositum istius primi pncipij excludere a subiecto theo. dicit ꝙ dei filius nō est illo est ꝛ nō est. ¶ Ad declarandā autez istius primi principij sententiā introducimus quatuor cōclusiones. Quarū prima est ista ꝙ istud primū nō est vnū vnitate simplicitatis sed vnitate integritatis: qꝛ ista propositio est hypothetica copulatiua cū cōiūgat duas ppositiōes cathegoricas per hāc dictionē. Et vt cuz dicitur ꝛ de nullo eoꝝ ambo simul. Omnis aūt hypothetica ē vna vnitate integritatis. ¶ Secūda conclusio ꝙ prima pars istius primi principij est vl'is affirmatiua de pdicato disiūcto vt cū dicitur. Oīs homo mouet vel quiescit. qꝛ qolibet est signū vniuersale affirmatiuū ꝛ ibi ponitur cōiunctio disiūctiua. s. quādo dī affirmatio vel negatio. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ secūda pars istius primi principij cū dicitur de nullo ambo simul est vl'is negatiua de predicato copulato: sicut cū dicitur nullū corpus mouet ꝛ quiescit. qꝛ nullū est signū vniuersale negatiuū: ꝛ ista ambo q̄ fuerunt disiūcta in pma cathegorica non possunt simul sumi nisi per copulatiuam: vnde secūda pars tantū valet sicut ista de nullo simul affirmatio ꝛ negatio. ¶ Quarta cōclusio est ꝙ inter duas partiales conclusiones est talis ordo in essendo qualis in ꝯferēdo: ita ꝙ in ordine nature vniuersalis affirmatiua pcedit vniuersalē negatiuā: qꝛ illud a quo nō cōuertitur ꝯsequētia ponit prius sm talem ordinem. circa autē eosdē terminos semper copulatiua est antecedēs ad disiunctiuā ꝛ nō ecōuerso: eo ꝙ ad veritatem disiūctiue sufficit alterā partem esse verā ꝛ ad veritatem copulatiue reqritur veritas vtriusqꝫ: ꝛ si vtraqꝫ est vera altera est vera ꝛ ecōtra. ¶ Sed occurrūt primo duo vz. Quid est subiectuz in isto primo pncipio. Et dico ꝙ ē subiectū ens subintellectū vt sic itelligamus de quolibet ente affirmatio vel negatio: ꝛ de nullo ābo simul: qꝛ istud adiectiuū qolibet nō hꝫ hic explicatū suba sed substātiuatur in neutro gn̄e: vbicūqꝫ enī fit talis substātiuatio sicut docēt grāmatici subintelligit res vel ens. ¶ Scḋa dubitatio est qd est istius pmi principij pdicatū. ¶ Dī ꝙ in prima pte est istud disiūctū. s. affirmatio vel negatio. in scḋa pte istud copulatū. s. ambo simul. qꝛ sicut subiectuz est de quo aliqd dr̄: ꝯ pdicatū est qḋ de altero dr̄. hic autez affirmatio vel neg̃ dr̄ de quolibet: ꝛ de nullo affirmatio ꝛ neg̃ dr̄ in pte 2a. ¶ Tertia dubitatio est hec. vz. Quid ē copula q̄ ꝯnectit subm cum pdicato vel ecōuerso. ¶ Dī ꝙ hic opꝫ subītelligi aliqḋ pdicatū: qḋ copulet subm cuz predicato qꝛ sm Priscianū absqꝫ noie ꝛ verbo nulla ꝯstat pfecta oratio. hic aūt nullū exprimit verbū. Nec est dicēduz ꝙ primū principiū sit pfecta oīo. Jstud aūt qḋ subītelligitur est istud verbū predicat. vt itelligat sic de quolibet ente pdicat affirmatio vel negatio: ꝛ de nullo ente simul pdicant affirmatio vel negatio. ¶ Quarta dubitatio ē qꝛ vl'is affirmatiua eiusdē subiecti ꝛ eiusdē pdicati ꝯriat negatiue vl'i: ꝛ sic cū ꝯria simul vera eē nō possint altera istarū partiū erit falsa necessario: ꝛ per ꝯñs totū primuz principium. ¶ Ad hoc dī ꝙ iste due ppositiones hñt idez predicatum nō tñ vniformiter sumptū qꝛ in vna sumit disiūctiue: in alia vō copulatiue. Et ideo nulla est ꝯrietas propter pdicati formalē variationē. ¶ Jntelligendū tñ ꝙ in istis duabus partibus pmi pncipij radicātur due regule ꝯdictionis. Quarū prima est ꝙ cuiuslibet ꝯdictionis: altera pars est vera qꝛ sub disiūctione: altera pars ꝯdictionis verificat vniuersaliter de quolibet in isto pmo pncipio. ¶ Secunda regula est ꝙ duo ꝯdictoria non possunt simul esse vera: qꝛ eoꝝ copulatio negatur in secunda parte vniuersaliter: vt patuit: ꝛ hoc de primo.

Primus articulus. tex cō 9.

Dī dignitas quaz necē est hēre docēdū quēlibꝫ pmo post tex. 11. 5.

p° ꝯclo

2° ꝯclo

3° ꝯclo

4° ꝯclo

Dubiū. Solo.

2m dubiū. Solo

3m dubiū Solo

4m dubiū

Solo

Nota

p° regula de q. 4° perihermenias.

2a regula.

Secundus articulus est iste. videlicet

2° articulus.

Secundus articulus est iste. videlicet que sunt proprietates pmi principij cóplexi circa quē introducunt qtuor insignes proprietates. Quaꝝ prima talis ē ꝙ istud pmū principiuz est regula cōissima qꝛ termini eius sunt cōissimi ꝯfusissimi. Et iō si cū distributione sumant: in isto pmo pn° distribuit pro oibus cōtentis sub illis: ꝛ pro illis oibus istud primū pnm distribuit. pro quo describunt termini eius. ¶ Scḋa proprietas est ꝙ istud primū pnm est regula verissima: qꝛ in veritatibus ordinatis semp prior est verior sicut pꝫ in ordine eētiali ꝯnis cū oē posterius a priori aliquo mō depēdeat. ista autē veritas est pmo cóplexa: alioqn nō eēt primū pnm cóplexum. ¶ Tertia ppietas est ꝙ istud pm pnm est regula nobis manifestissima qꝛ termini ei° sunt nobis notissimi ꝛ māifestissimi. Cū vl'ia sint nob magis nota. ¶ Et pn° cognscim° termis mox notis. ¶ Quarta ppietas ē ꝙ istū pm pnm est potētissimū: qꝛ qnto regula ē manifestior tāto potētius ꝛ efficaci° ꝯcludit. istud aūt vt patuit ē maxime p se notū. Et iō efficacissime ꝯcludit cōclusiones in se virtualiter cōtentas. Et cōfirmatur qꝛ quāto vniuersalior tāto efficacior est. Et hoc de secūdo articulo principali.

p° ppietas

2°

3°

Primo posteriorum. ex cō. Aduerte ... Tho. i p° ... de su. q. 2. ... dicit ... pōnē p se notam ꝛ per se noscibilē ... reprobat scotus dist 2a. q. 2a. qꝛ idē sunt.

Tertius articulus est: si istud

3° articulus.

Tertius articulus est: si istud primum pncipiū habet esse in aīa vel in rerū natura. Unde hic sunt qtuor notāda. Primū est ꝙ istud primū principiū sicut regula: hꝫ eē obiectiue in intellectu: Jstud autez primū pnm est sicut regula per se nota ab intellectu q̄ sicut docet beat° Aug° in libro de vera religione est icōmutabilis: vt ēt pꝫ ꝛ ipse docet in libro de trini. ¶ Scḋo ꝙ istud pm pnm hꝫ esse subiectiue in rerū nā: qꝛ vbicūqꝫ inueniuntur termini ppōnis p se note ibi inenit ipsa cum ei° habitudo sit itrīseca ꝛ ipsa nō ꝯstet nisi ex terminis cū habitudo terminoꝝ inueniat in reꝝ nā subiectiue sicut vl'ia sunt i suis pticularib°. ¶ Tertio ꝙ istud pm pnm sm se non hꝫ esse in aīa nec in reruz nā: qꝛ eius veritas cū sit eterna ꝯuenit extra nām aīe ꝛ extra nām cuiuslibet creature: ꝛ cū sit icōmutabilis pmanet in rebus vniuersis istis annihilatis. ¶ Quarto notāduz ꝙ ista regula p accñs hꝫ eē in aīa ꝛ p accñs hꝫ eē in reꝝ nā. pꝫ. qꝛ illud qḋ pōt alicui non cōpetere ꝯuenit ei p accñs: illa que p se: semp īsunt p se: est eniz nobis cognita vt ēt eē in reb° creatis pōt nō cōpetere isti pn° cuz ista oīa ꝯtingāt. ¶ Sed adhuc oriꝫ dubitatio qꝛ si istud primū pnm nō habet esse in aīa nec in rerū natura videt esse nihil. ¶ Dī enī ꝙ sicut vl'ia sunt nusq̄: qꝛ qditates eoꝝ abstrahunt ab hinc ꝛ nūc. ita istud primuz pnm nihil est. ita determinādo: est tñ in rōnib° qditatiuis suoruz terminoꝝ sm abstrahētes a talibus modos essendi. ¶ Sꝫ adhuc restat dubiū qūo pōt eē istud qliterciūqꝫ i re ruz nā cū in aīa nulla sit cóplexio sꝫ tm̄ termini simplices. ¶ Dī aūt ꝙ i rerū nā est inuenire terminos ꝛ habitudinē īter istos sic cū dr̄ omne totū est mai° sua parte. nō solū in nā est totū ꝛ pars sed ēt habitudo accessus toti° ad ptes: ꝛ sic nō solū termini sed ēt terminoꝝ cóplexio: q̄ est eoruz habitudo est in rerū nā: ꝛ hoc sufficit pro tertio articulo.

p̄m noni

2m nom

3m nom

4m nom

Dubiū

Solo.

Obiectio

Solo

Quartus articulus est: ꝙ pri-

4° articulus.

Quartus articulus est: ꝙ primum pnm habet eē in mēte diuina formalr: qꝛ termini includunt formalr in itellectu diuino: ꝛ vbicūqꝫ sunt termini ibi est habitudo cū sit eis cōnālis. ¶ Scḋa cōclusio est ꝙ istud pmuz pncipiū habet esse in mēte diuina obiectiualiter

p° ꝯclo

2° ꝯclo

liter:q2 sic itellect⁹ noster itelligit istō pmū pnᵐ:ita ⁊ diui
nus cū sit supior. Illō aūt dicit̄ obtine i itellectu qō ab in
3ᵃ ꝯclo tellectu pcipit̄ ⁊ sic ē hic. ¶ Tertia ꝯ ē. ꝙ istud pᵐ pnᵐ hēt
eē i mēte diuia exēplariter:q2 qditates oīuz cābiliū rein
cēt i deo:⁊ hoc ꝫ Augᵘ exēplariter ⁊ illa que p se insunt:
istō aūt pnᵐ p se icludit̄ i eis cuz termini p se iueniant̄ in
4ᵃ ꝯclo eis. ¶ Quarta ꝯ ē. ꝙ istō pᵐ pnᵐ nō hēt eē i mēte diuina
eēntialr:ita ꝙ ꝫm suā eēntiā ꝯueniat ei eē i deo in itelle
ctu:q2 si eēt qditatiue i itellectu diuino ꝫm se sic ponunt̄
entia rōnis vt in itellectu nr̄o:⁊ sic nō inueniret̄ nisi i itelle
pᵃ dubitatio. ctu diuino:cui⁹ oppoᵐ patuit. ¶ Sz occurrūt due dubita
tiōes:⁊ pma q2 si istō pᵐ pnᵐ ꝫ se nō ē in mēte diuina:cū
ꝫm se vt patuit nō sit in aīa:nec i rex nā videt̄ qōdā ens
Solo separatū. ¶ Dī aūt ꝙ nō ē sic separatū:sic intelligibile ponit̄
aliō a mā:ꝫ ē sic ab oīb⁹ istis apphēsuz:sic abstrahūt qdi
2ᵃ dubitatio. tates ab eis:que p accñs isūt eis. ¶ Scōa dubitatio ē. si
Solo sit ꝫ se ens reale vl̄ rōnis. ¶ Dico ad hoc ꝙ nō ē ens rō
nis cū ꝯueniat oīz rōnis actū:nec ēt reale ꝫ se i actu ꝫ in
potētia cū sit natū moueri in rerum natura:sicut patet in
sermone de vniuersali. Et hoc de quarto articulo.

qnᵗ artic⁹. **Quintus articulus est si istud**

pmᵘ ab Alū.i primū pnᵐ ē act⁹ rōnis ⁊c. Dicunt aliqui ꝙ sic.q2 cētres
cō.21.3.ō aīa sūt act⁹ rōnis. ¶ Quox pmus ē apphēndē simplices ter
appellet fōra mios ppōnis. ¶ Scōs ē cōponē vel diuidē. ¶ Terti⁹ est
tio. Scōa fi sillogizare. Istud aūt pmū pnᵐ sic ⁊ ceteri ꝯsistit i cōpōne
des i q̄ vitas ⁊ diuisiōe. ¶ Sz ꝯ istō arguo sic q̄drupli̅r. Et primo sic.q2
⁊ falsitas vt act⁹ itelligēdi ē causat⁹ ⁊ tēporalis ⁊ corruptibilis:istō au
ibi dī. ⁊ 6ᵒ tē pmū pnᵐ ponit̄ regla eterna ⁊ icorruptibilis. ¶ Scōo
met.t.cō.8 i nā act⁹ itelligēdi nr̄ est q̄dā q̄litas que ad vnū gen⁹ deter
uenit̄ Cōtra minat̄:istō aūt pmū pnᵐ ꝯuenit oī generi.g̃ ⁊c. ¶ Tertio
pᵐ argᵐ sic.nā act⁹ iste ē i potestate nr̄e volūtatis:sic illa q̄ sunt ad
2ᵐ argᵐ placitū. Istō aūt pmū pnᵐ cū sit sūme necessariū nō subia
3ᵐ cet nō volūtati diuie.g̃ ⁊c. ¶ Quarto sic.nā act⁹ nr̄e volū
4ᵐ tatis ē singularis:q2 signat⁹:istō aūt pmū pnᵐ ē vniūsalissi
Opio ppa. muz:vt patuit.g̃ ⁊c. ¶ Et ideo dico ꝙ istō tale primū pn
cipiū de quo talia dicunt̄ nō pōt eē act⁹ rōnis:ꝫ est qōdā
cōplexū extra aīaz in eē qditatiuo suox terminox in quo i
cludūtur q̄tuor ꝯstitutiua. Quox primus ē subz tāq̄ mā
q2 tota veritas isti⁹ primi pncipij ē in suo subto tāq̄ i fun
damēto. ¶ Scōs ē ei⁹ pdicatū ad modū fore. ¶ Tertiū ē
habitudo quā hēt subz ad pdicatū i rōne fūdamēti:q2 fun
dat ipz. ¶ Quarto ē habitudo quā hēt pdicatū ad subie
ctum in rōne in se stantis:q2 inest ei formalr:⁊ ista q̄tuor
sūt ibi circūscripta omni ope rōnes sic in oī cōposito nāli
est iuenire ibi māᵐ ⁊ formā:⁊ duas habitudies.s.pficiē
tis ⁊ recipiētis. Istax aūt duax habitudinū illa copula q̄
Contra subintelligit̄ in istō pnᵒ est nota. ¶ Sz ꝯ sniaz istaꝫ q̄dru
pᵐ argᵐ pliciter. Et primo sic. Nā primū pnᵐ est ppō p se nota cū
intret demōstrationē:ppō est oīo:oīo autem est rō.g̃ ⁊c.
2ᵐ ¶ Secūdo sic. Nā eadem rōne que ponit̄ altera premis
sarum extra animaz ⁊ tota demōstratio ponetur.cum ta
3ᵐ mē syllogismus sit actus rōnis. ¶ Tertio sic. Nā ois ha
bitudo videt̄ esse aliqua relatio inter extrema:⁊ ꝫm hoc
est extra aīam relatio realis:⁊ talis relatio realis non vi
detur eē inter subiectū ⁊ predicatum cū idez de seipso p
4ᵐ dicari possit. ¶ Quarto sic. Nā istud pdicatū affirmatio
vel negatio:qō ponit̄ i pmo pncipio nō videt̄ eē extra ani
Ad pᵐ mā:cū q̄ nr̄z affirmare vel negare nū̄q̄ ē in re. ¶ Ad pᵐ
istox dico. ꝙ oīo ⁊ ppō pñt sumi dupli̅r:q2 aut p illa com
plexiōe que ē extra aīaz in rōnib⁹ formalib⁹ termiox:aut
pro illa que est in mēte intra ꝯceptus eox:⁊ sic̄ primū pri
cipiū dupli̅r accipit̄. Si autē sumat̄ pmo mō in analogia
ad primum sic dicit̄ pricipiū:sicut vrina dr̄ sana.⁊ idō dicit̄
eternum ⁊ icōmutabile nō formaliter. Si vō sumat̄ se
Ad 2ᵐ cūdo mō sic.est ppositio ⁊ oīo formaliter. ¶ Ad scōz di
co.ꝙ totus ordo demōstratiōis ⁊ cōnexiōis termiox ⁊ p
pōnuz est in rōnib⁹ termiox extra aiaz:aliogn pcessus sci
entific⁹ nō eēt nec̄i⁹ simpli̅r cū aīa nr̄a ꝯtīgēter discurrat:⁊
idō demōstratio pōt accipi dupli̅r eodē mō quo de pricipio
Ad 3ᵐ fuit dcm̄. ¶ Ad tertiū dico.ꝙ semp talis habitu intelligi
tur iter extrema ante actuz rōnis in mā necīa cū eius sit
nota ⁊ copula:q2 aliter ante ꝯsideratiōnē ppositio fuisset
falsa:quādo autē idē pdicat̄ de seipso non designatur ali
qua cōplexio:sed solū terminus bis sumptus cui⁹ copula

est nota nō diuisiōis. ¶ Ad quartū dico.ꝙ sicut ppō ē in Ad 4ᵐ
re:ita est affirmatio vel negatio. Est aūt itelligēdum ꝙ
istis oia que sunt dicta sunt ipsi⁹ syllogismi. Affirmatio et
negatio possunt sumi q̄tuor modis.vz.aut p illis que sūt
in signo visibili.s.q̄ scribunt̄. Aut p illis q̄ sūt i voce tāq̄ i
signo audibili:quox sūt signa illa q̄ scribunt̄. Aut p illis
q̄ sūt i mēte:quox sūt signa illa q̄ sūt in voce. Aut p illis q̄
sūt i re:quox signa sūt illa q̄ sūt in mēte:⁊ istis solis attri
buunt̄ illa que de pricipijs formalr̄ dicunt̄:cetera autē p
analogiā ad ista. ¶ Sz occurrit dubitatio si act⁹ itellect⁹. Dubᵐ pᵐ
s.quo intelligit̄ istō primū pnᵐ est vni⁹ vnitate simplicis
vel integritat̄. ¶ Ad hoc dī ꝙ sicut in oīone plata vel scri Rñdetur.
pta est vnitas itegritatis ⁊ nō simplicitatis:ita ēt est act⁹
intelligēdi iter ꝯceptus terminox ⁊ habitudiē cū subordi
natē ꝯcipiātur. ¶ Secūda dubitatio est.si predicatū pmi Dubᵐ 2ᵐ
principij dicat̄ de subiecto in pmo mō dicēdi p se. ¶ Dī Rñdetur.
citur ꝙ nō.q2 illud subiectum nō est diffinibile:sed ē pas
sio:affirmatio:⁊ negatio entis:sicut par ⁊ impar ē passio
disiuncta numeri:⁊ ita ꝯueniunt oēs passiones determia
tas entis:⁊ q̄ ens primo intelligit̄ bonum vel nō bonū q̄
determinate bonū:ꝫ in copulatiuis partes pcedāt totū:
tamē in disiunctis est econtrario:tale autem subiectum:
quia est simpliciter simplex nullam admittit predicatio
nem in primo modo. Et hoc de articulo quinto.

Sextus articulus ē si tale pri- 6ᵘˢ articulus.

cipium est demōstrabile.⁊ dicit̄ ꝙ sic.q2 prima psona in
diuinis cū sit a se nō possit demōstrari:vel cum sit a se nō
pōt esse ab alio:ita eadem veritas simplex nō pōt esse per
se nota ⁊ demōstrata ppter qō istud primū principiū cū
sit p se notū nō ē demōstratiuū:q2 ē simpli̅r simpli̅r ⁊ nō diffi
nit̄:⁊ sic ō q̄libet tali. ¶ Et si dicat̄ ō istō pnᵒ. Oē totū ē Obiectio.
mai⁹ sua pte.qō ē ōmrabile. ¶ Dī ꝙ nō ē simp' p se notū: Rñsio
ꝫ sic locutio ipercepibil̄ deduco:sic dic̄ Alasen ꝙ h⁹ pn
cipij vitas sic ōmrat̄. Nā oē qō ꝯtinet multitudiez prius ē
mai⁹ q̄libet pte istax:ꝫ totū ē h⁹.g̃ ⁊c. ¶ Si dicat̄ q̄re nō Obiectio.
pt ōmrari ista passio q̄ ponit̄ i istō pᵒ pnᵒ ō suo subto cum
ois passio ō suo subto videat̄ eē ōmrabil̄. ¶ Dī āt ꝙ nō Rñsio
est sp ōmrabil̄ ō subto distīcte:imo q̄nq̄z est p se nota:q2
subz ē p se notū:ē āt ens p se notū distīcte. ¶ Sz q̄re nō ita Quesitum.
hīt demōstrat̄ ista passio ō ente:sic alie passiōes in meta. Rñsio
¶ Dī ꝙ ista ē passio pria:⁊ idō de tali subto per se noto di
stīcte cognito est p se nota. Et hec ō sexto arti⁹ sufficiāt.

Septimus articulus est si istō 7ᵘˢ articulus.

pᵐ pnᵐ ē ōmratiuū. Et dī ꝙ istō pdicatū p rōnē entis pt ō
q̄cūq̄ ꝯtēto sub ente ōmrari:sic p diffōnē triāguli ōmrat̄
passio ei⁹ ō ipo triāgulo:⁊ ꝫ hūc modū i tali ōmrone istō
pnᵐ ē ppō maior. ¶ Sz occurrit dubitaᵒ si istō pnᵐ possit pᵃ dubitatio.
iferre vnā ꝯnē cū hēat duas ptes sic distīctas. ¶ Dī ꝙ sic Solo.
vnā vnitate itegritatis nō simplicitatis sic ipz ē vnū:ita ꝙ ꝯ
erit vna copl̄atiua cōposita ex duab⁹ cathegoricis. q̄rū pᵃ
est ō pdicato disiūcto:⁊ scōa ō pdicato copulato:vt ē ista
ꝯ ꝙ ō hō ē affirmaᵒ vera ⁊ nō ā hō sit. ¶ Scōa dubitaᵒ ē.si 2ᵃ
q̄libet istax ptiū pt ꝯcludē vnā ꝯnē distīctā a ꝯne alteri⁹.
¶ Et dī ꝙ sic.q2 pria pt p se ꝯcludē ꝯnē affirmatiuā:⁊ si Solo.
scōa cū ipa sit negatiua ⁊ altera pmissax existe negatiua.
Impossē ē ōducē nisi ꝯnē negatiuā. Intellīndū tn̄ ꝙ ex isto
pnᵒ ꝯtigit q̄drupli̅r ōmrare ꝯnē aliq̄. Aut sumēdo sub sub
iecto aliq̄ qditatiue:vt cū dī ō q̄libet affirmatio vl̄ neg̃.
Aut sumēdo ō subto dnoiatiue q̄ ad pmas ⁊ vltias dif
ferētias eo mō de q̄ suba fuit dcm̄. Aut sumēdo de predi
cato:vt sub istō pnᵒ sumat̄ ista mior.s.albū ⁊ nō albū sūt
affirmatio ⁊ negatio:g̃ de q̄libet albū ⁊ nō albū:ꝫ vel nō
tenet nisi gr̄a mae ex puris affirmatiuis i pria figᵃ. Aut su
mēdo i tal⁹:vt cū dī vex aut bonū ē ens:igit̄ de bono vl̄
vero affirmatio vel neg̃. ¶ Sz occurrit dubitatio si istud Dubium.
primū principium cadit in aliqua particulari ppositiōe.
¶ Dicit̄ autē ꝙ sic in singulari que est disiuncta ab affir Solo
matione vel negatiōe:aut q̄ est copulata ad nullam:ta
mē cadit in aliquo determinato affirmatiuo vel negati
uo:q2 ex veritate distincti nō licet inferre alteraz partē:⁊
ideo nulla ꝯclusio determinata in aliqua sciētia demon
stratur per illud. ¶ Scōa dubitatio est.ꝙ si ignorato istō 2ᵐ dubium

Rñsio principio ꝯtingit aliqd sciri. ¶ Dicit̄ aūt ꝙ nō. Nā in veritatibus essentialr̄ ordinatis nō deuenitur ad posteriorem: nisi priorē pcūiam: in ordine autē veritatum cōplexarum: ista ponitur in ordine primo. ¶ Et confirmatur. quia omnis cōclusio affirmatiua vel est pars disiūctiue: quā includit istud primū principiū: quicunq3 autē sic determinatam partē vnius disiūctiue presupponit totā disiūctiuam presupponit: sicut qui nouit vnam partē disiunctiue nouit totam: vt qui nouit ꝙ hō est risibilis precognouit ꝙ hō est risibilis vel nō risibilis: sicut cōsequēs p̄supponitur antecedēti.
Dubium ¶ Sed adhuc remāet dubitatio vz. si cognito isto primo pñcipio videātur omnia alia eē cognoscibilia per naturā cū termini eius sint notissimi ꝛ cōmunissimi: ꝛ distribuuntur pro oībus sub istis: ꝛ sic oia cognoscibilia per deductionem istius primi pncipij sunt nobis naturalr̄ nota: sicut forma syllogismi perfecti poterimus scire oēs veritates particulares sub hac ꝯclusiōe cōtentas.
Rñdetur ¶ Dicit̄ autē ꝙ subiectū istius primi principij nō distribuitur nisi in habitudie ad istud predicatū affirmatio vel negatio: ꝛ ideo solū quātum ad istud predicatū potest deduci ad inferiora: quare nullus dubitat. Et iterum ista distributio nō est determinata s3 disiūctiua: ꝛ ideo solū disiūctiua descendit in iferiora: ꝛ tūc habetur aliqua veritas determiāta.
Dubium. ¶ S3 adhuc dubitat̄ si ē vnū tm̄.
Rñsio ¶ Et dī ꝙ sic. q2 nō fit mentio nisi de cōplexo tm̄. Vñ dī ꝙ est in deo formalr̄: q2 termini eius reperiant̄ etiā in creatura per idē. ꝛ qō est vnū ꝛ idē in deo ꝛ in creaturis formalr̄: q2 eadē ꝯclusio demōstrata per ipm̄ est vtrobiq3: vt hō est iustus vel nō iustus: ꝛ q2 termini fm̄ eādē rōnem formalē reperiant̄ in deo ꝛ creatura.
Dubium. ¶ S3 dubium si inuenit̄ idez numero in deo ꝛ creatura formalr̄.
Rñsio ¶ Dico ꝙ nō. q2 termini vnitatem numeralē nō habēt: tñ non est incōueniens predicatū disiunctum esse in deo ꝛ creatura: vt ibi affirmatio ꝛ hic negatio vel ecōuerso. Et sic est finis septimi articuli.

8° articulus. Octauꝰ articulus est si tale pri

mū principiū est suis terminis adequatū. Circa qō introducimus quatuor ꝯclusiōes.
p° ꝯclō. Quarū prima talis ē. ꝙ vbicūq3 inuenit̄ subiectū primi principij: ibi eius inuenit̄ predicatū ꝛ ecōuerso: q2 subiectū ꝛ ppria passio sunt adequata: ista autē se habēt sicut subiectū ꝛ passio disiuncta: vt patuit.
2° ꝯclo ¶ Secūda ꝯclusio est. ꝙ vbicūq3 inuenit̄ subiectū istius primi principij: ibi inuenit̄ istud primū principium: igit̄ p̄dicatum eius icludit̄ in ipsu3: ꝛ habitudo cū sit necessaria resultat ex istis extremis.
3° ꝯclo ¶ Tertia conclusio est. ꝙ vbicunq3 inuenit̄ predicatū istius primi principij inuenit̄ istud pricipiu3: q2 istud predicatū nō est extra suum subiectum: nec habitudo cum sit intrinseca pōt separari ab eis simul sumptis.
4° ꝯ.clo ¶ Quarta ꝯclusio est. ꝙ vbicunq3 inuenitur habitudo inter aliqua extrema: ibi inueniūtur ista extrema: sicut partes alicuius totius eētialis: isti eni3 termini sunt partes istius ppōnis essentialis que sine ipsis inueniri nō pōt: sicut compositum sine materia ꝛ forma: ꝛ ideo patet veritas istius articuli ꝙ ips3 ē in suis terminis ꝛ simul sumptis adequatum: q2 habitudo in quo cōsistit veritas istius primi pncipij non manet sine extremis in aliqua ppositiōe: nec extrema sine habitudine in ppositiōe necessaria cuius habitudo est intrinseca.
Dubium ¶ S3 occurrit dubitatio. Nā de nullo simpl̄r simplici vt est vltimate precisum ab entis rōne dicitur ens cu3 vt sic nō includat̄ in eo: ꝛ tamē quātūcq3 prescindat̄ dicit̄ de ipsis affirmatio vel negatio.
Rñdetur ¶ Ad hoc dī ꝙ in vltimatis talia prescindūtur quātum ad suā qditatem vltimate depurata3: ꝛ sic non attingit ad eā istud primū pn̄m: q2 bonum in precisa qditate nō est verum nec nō verū: cum nulla negatio sit de qditate positiui: nec ista affirmatio de quiditate istius.
Dubium ¶ Secūda dubitatio est. q2 bonū vel est bonū qditatiue vel non bonum qditatiue ꝛ vltimate precise: ꝛ istud pertinet ad ꝯclusionē istius primi pncipij: ꝛ attingit ista vltimate p̄cise.
Rñdetur ¶ Ad hoc dī ꝙ cu3 dicit̄ bonum est bonū nulla est cōplexio simpl̄r cum sit vnus terminus: ꝛ ideo nō habet ibi locū primū pn̄m complexum.
Dubium ¶ Alia dubitatio. q2 l3 bonū nō sit veꝝ qditatiue nec nō veꝝ: tñ vel ē veꝝ qditatiue: vl̄ nō veꝝ qditatiue: ꝛ tūc hī ibi vltimata p̄cisiōe primū pn̄m.
Rñdetur ¶ Dicit̄ autē ꝙ hic non est primū pncipiu3 cum in p̄dicatiōe non ponat̄ nisi affirmatio: ꝛ sunt hic due copule que nunq3 sunt in vna ppositiōe cathegorica: sicut in p̄ma ostēsu3 est. Nā hic sunt due ppositiōes.
Dubium ¶ Alia dubitatio est ꝛ vltima. Nā rō entis inueniri videtur sine isto pncipio vt p̄scindit ab omni passiōe: ꝛ est terminus p̄cise abstractus: q2 sic nulla est in ea cōplexio.
Rñdetur ¶ Dicit̄ autē ꝙ l3 subiectū ꝛ passio ponant̄ adequate: simpliciter tamē in primo signo iuenitur subiectū sine ppria passione: ꝛ ita ratio entis cū sit prior rōne formata de ipsa in illo priori inuenit̄ sine ea. nō tamen simpliciter: ꝛ ideo adequata simpliciter sine signo ꝛ precisione: ꝛ hec de octauo articulo.

Nonus articulus est ad quem 9° articulus.

pertinet istud primū pn̄m. pro quo ponūtur quatuor conclusiōes.
p̄ma ꝯclo Quarum p̄ma talis est. s. ꝙ primū principiū cōplexum est illud de quo est primus habitꝰ intellectus: quia cum intellectus sit habitꝰ pncipioꝝ. op3 ergo ꝙ p̄mus habitus sit de p̄mo principio: sicut prima cōclusio formatur in prima scia.
2° ꝯclo ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ istud primū principiu3 ingredit̄ primam demōstratione3: q2 ordo totius est fm̄ ordinem suarū partium eētialiu3: partes autem ꝯstitutiue ꝛ eētiales demōstratiōis sunt principia: ꝛ op3 ꝙ prima demōstratio cōstet ex p̄mis pncipijs.
3° ꝯclo ¶ Tertia ꝯclio est ex isto p̄mo principio deducit̄ est prima cōclusio sciētifica: q2 qualis est ordo in demōstratiōibꝰ talis est ordo in eoꝝ ꝯclusionibꝰ cū imediate sequant̄ ipsas: primu3 autem principiū vt patuit ponit̄ in prima ꝯclusione. igit̄ ex ista deducat̄ prima ꝯclusio sciētifica.
4° ꝯclo ¶ Quarta cōclusio est. ꝙ istud primū principiū pertinet ad primā sciam: q2 sciētia est habitus ꝯclusionū: ꝛ ideo qualis est ordo cōclusionū: talis est ordo sciētiarū. patuit aūtē ꝙ istud primū principiu3 deducit primā ꝯclusionē. Istis autē p̄missis p3. ꝙ cu3 metaphica sit p̄ma scia v3 q̄ ad nos ex puris nālibus. Nota ꝙ ad ipsam pertinet p̄n̄m: vnde antiq phi ipsum dicebāt primā phiam. ꝛ Aristo. istud primū principiu3 in meta. tractat. ergo ꝛc̄.
Dubium ¶ S3 occurrit dubitatio si sit idē primum pncipiū ꝛ prima cōplexio.
Rñsio ¶ Dicit̄ autem ꝙ nō si vocat̄ cōplexio illa in qua idez de seipso predicat̄ in primo subiecto: q2 illa vt patuit est prima: ꝛ talis ppositio nō pōt esse principiū demōstrationis: tūc eni mediū intraret cōclusionē in tali syllo. Si autem nō ponat̄ complexio vera: tunc idē est primū principiu3 ꝛ cōplexio prima: q2 illa in qua passio de p̄mo subiecto est per se nota: ꝛ per eam demōstrata alia que nō est per se nota.
Dubium ¶ Sed adhuc dubitat̄ v3. ꝙ est illud primu3 principium qō est simpliciter primū: ꝛ non quo ad nos.
Rñdetur ¶ Dicit̄ ꝙ est illud de quo predicat̄ prima passio deitatis de diuina essentia per quā sunt demōstrabiles alique: illa aūt passio ꝛ p̄mū sunt nobis ignota naturalr̄. Et h̄ de nono articulo.

Decimus articulus est ꝛ vlti- 10° articulus

mus v3. si istud primū pncipium tenet quācūcq3 modificatu3: dicebāt enim aliqui circa istum articulū ꝙ aliqua modificatio circa terminos istius primi pricipij cōplexi apposita sibi nō impedit eius illimitationem.
Cōtra ¶ S3 contra hoc arguitur quadrupliciter. Nā si accipiat̄ ista modificatio qditatiue vt dicat̄ de quolibet qditatiue dicit̄ affirmatio vel negatio: ista est falsa: q2 homo non est qditatiue albus nec non albus.
Scdo argr̄ ¶ Scdo sic. Nā l3 de quolibet sit simpliciter necessarium dicere iustum vel non iustum: non tamē cum modificatione adequationis: quia nec angelus est adequate iustus vel nō iustus adequate.
Tertio argr̄ ¶ Tertio sic. Nam locus a contradictorijs tenet virtute istius primi principij: tamē si modificarentur termini eiꝰ infrigerentur: sicut si diceretur deus est eternus vel non eternus: ꝛ ideo si est eternus non est eternus per istu3 locum: sed nō sequitur si nō est eternus euidēter: igitur est non eternus euidenter.
4° argr̄. ¶ Quarto sic. quia cōtrarijs mediatis reducitur istud primum principium: ꝛ tamē nō sequitur homo est nō sanus naturaliter ꝛ semper: ergo est eger naturaliter ꝛ semper.
Opio ppa. 4r euenit error circa tale p̄m pn̄m. s. de quolibet ꝛc̄. ¶ Et ideo dico ꝙ circa istud pn̄m cōtingit errare quadrupl̄r ips3 corrūpēdo. Nā primo

p° corrumpitur per determinationem diminuentem: quia cum
dicitur de quolibet ente affirmatio vel negatio: si appo-
natur de quolibet ente prohibito affirmatio vel negatio vel
communiter nō negetur tamen nō manet ibi primum prin
cipium simpliciter: nisi sicut humanitas inest mortuo.
2° ¶ Secūdo corrumpitur per orationem opponētem sicut
cum dicitur de quolibet ente per se affirmatio vel negatio
3° quia sol nō est per se in oriente: nec in nō oriente. ¶ Ter
tio corrumpitur per reduplicationem prescindētem: sicut cū
dicitur de quolibet ente inquātum ens est dicitur substā
tia vel nō substantia: quia ens inquātum ens: nec est sub
stātia: nec accidēs: et per cōsequēs: nec substātia: nec non
4° substātia. ¶ Quarto corrumpitur per distributionem non
pertinētem: sicut quādo opponitur distributio ad pdica
tum: sicut de quolibet ente omnis affirmatio vel negatio
vera: quia nō omnis affirmatio nec omnis negatio dicitur
de accidēte: et isto modo corrūpitur quādo dicitur de quoli
bet ente omnino affirmatiuo vel negatiuo vera quia sunt
modi: vt patuit: quibus nec affirmatio nec negatio ha-
Cōtra betur. ¶ Sed cōtra istud instatur quadrupliciter. Et pri
p° mo sic. quia veritas primi principij est incōmutabilis et
per se nota: et ideo nō potest corrumpi nec qualitercunque
2° potest negari. ¶ Secūdo sic. Nam si aliquis modus fal-
sificaret istud primū principium eadem ratione ois mo-
3° dus: et sic nullo modo posset verificari. ¶ Tertio sic. Nā
termini istius propositiōis sunt cōmunissimi: et ideo di-
stribuitur pro omnibus cōtentis sub ipsis: et tamē tenet
4° regula scdm omnem modū. ¶ Quarto sic. Nam regula ma-
nifestissima et nobilissima nō indiget expositione: nec ad-
mittit descriptionem: scdm autem istum modum fit mul-
tipliciter expositio et varia acceptio per tales modificatio
Rñr ad p^m nes. ergo etc. ¶ Ad primum igitur dicēdum est. quod primū prin-
cipium nullo modo corrumpi potest: quādo est verū pri-
mum principium: quādo autem ponitur talis modificatio
in terminis: tūc nō est verū sicut si apponatur negatio al
teri extremorum contradictiōis: et tunc nulla est ibi cōtra
Ad 2^m dictio. ¶ Ad secūdum dico. quod licet syllogismus ex partis par
ticularibus in aliqua materia tenet: vel ex partis negati-
uis: nō tamē in omni quia sufficit ad destruendum vni-
uersalem regulam dare vnam instantiam. Ideo ad destru
endum regulam vniuersalem nō tenere modificatam suf
ficit dare vnum modum: licet nō appareat vnus modus in
quo teneat scdm veritatem: vt si dicatur. aqua tepida nō est
Ad 3^m bene calida. ¶ Ad tertium dico. quod licet isti termini distribu
antur pro omni cōtēto sub ipsis: et etiam pro omni modo:
non tamē scdm omnem modum: quia licet de omni modo af-
firmatiuo vel negatiuo vera: nō tamē omnino vt patuit
quia homo nō actualiter est asinus: nec actualiter nō asi-
Ad 4^m nus imo per se. ¶ Ad quartū dico. quod licet nulla sit expositio
vel acceptio in primo pricipio quando accipitur: sicut ia-
cet de quolibet ente affirmatio vel negatio. Sed expont
tur quādo modificatur vt si addatur de quolibet aliquo mo
do affirmatiuo vel negatiuo: tunc exponitur et sic non est
tūc principium sed propositio falsa. ¶ Sed occurrit du-
Dubium. bitatio: quia in nulla instantiarum factarum cōtra istam mo-
dificationem assumitur vera cōtradictio: vt cum dicitur q-
ditatiue albus: et quiditatiue non albus: quia vtraque videtur
Rñdetur quod licet vna sit de predicato infinito. ¶ Dicitur autem quod hic
non est cōtradictio completa que est inter duas proposi-
tiones etc. sed in completa que est inter duos terminos
albū et nō album cōtradicunt sibi ex suis rationibus formā
libus vbicunque inueniātur: sicut albedo et nigredo cōtrari
antur. ¶ Intelligēdum est tamē quod cōntradictio incōple-
ta nō pertinet ad primū principium sicut quadrupliciter
declaratur. ¶ Primo sic. quod nullius ppositiōis cathegorice
predicatū est propositio cū sit terminus: tamē prima pars
istius pricipij est vt patuit cathegorica de disiūcto predi
cato: et secūda de copulato: igitur affirmatio et negatio in eis
disiūcta vel copulata nō est completa. ¶ Secūda ratio est.
quia de nō simplici subiecto nō dicitur aliqua pfecta ra-
tio: sicut sortes nō est. homo currit et eodē modo ens non
est homo: homo nō currit: nec homo currit: tūc enim esset
oratio et terminus cōpletus qui predicatur de ipso. ¶ Ter
tia ratio. quia si de quolibet affirmatio vel negatio comple

ta. tūc verū est dicere de quolibet ente: ois homo currit:
vel quidā homo nō currit: et tamē deus nō est. ois hō cur
rēs vel nō currens. ergo etc. ¶ Quarta rō est. quia tūc primum
pricipiū nō solū esset falsum sed absurdū: sicut si dicatur de
quolibet verū est dicere quod deus est vel deus nō est: quia crea
2° dubitatur. turā esse deū vel non esse deū. ¶ Scda dubitatio est. quod licet
de quolibet modificato nō sit vera affirmatio vel nega-
tio quādo negatio ponitur ad pdicatū: vnde tamen quādo po-
nitur ad verbū: vt cum dicitur de quolibet ente nō est vera
affirmatio qditatiue: et sic poterit seruari istud primum
Rñdetur pn^m modificatum. ¶ Ad hoc dicitur. quod talis cōpositio nō p-
tinet ad primū pricipiū cum pdicatū est affirmatio vel ne
gatio: et in tali ppositiōe nō ponitur nisi affirmatio in pdi-
cato: negatio autem ponitur in copula que nō est predicatū.
¶ Intelligēdum tamen est. quod negatiōem in pposito cōtigit in p
positione modificata quadrupliciter assignari seu applicari.
¶ Primo autem applicādo eam ad predicatū vt cum dicitur: hō
est necessario albus et necessario nō albus: et sic ambo pos
sunt esse false. quia hō nō est necessario albus: nec necessario
nō albus. ¶ Scdo mō applicādo fit ad subm: vt cū dicitur
hō est iustus: nō hō est iustus: et tūc ambe possunt esse vere.
quia hō est angelus: qui nō est hō est iustus. ¶ Tertio autē
modo fit applicādo ad modum: vt cum dicitur hō necessario
bene iustus et nō necessario iustus: et tūc possunt esse simul
false: quia hō nō est iustus necessario nec iustus nō necessa
rio quādo nullā habet omnino iustitiam. ¶ Quarto et vlti
mo nō applicatur ad verbū: et tūc semper altera est ve-
ra: et altera falsa: quia ois homo: aut est necessario iustus: aut
nō iustus: aut nō necessario iustus: et ita de alijs. Quādo
vero fit negatio ad verbū nō pertinet ad primū pricipium:
vt quādo dicit de quolibet affirmatio vel negatio: quia
tūc pdicatum est sola affirmatio. Sed quādo ponitur nega-
tio ad predicatū: quia ita traditur forma istius primi principij
complexi. Et sic finis breuis tractatus primi pricipij comple
xi scdm doctrinam Francisci de Maronis.

¶ Declarationes quorūdā terminorum theologalium scdm do
ctrinam illuminati Doctoris hic incipiunt.

VT nouiter ad faculta
tem theologicā accedētes clarā habeāt
notitiā de noibus: que de deo dicuntur. Id-
circo pro eorum faciliori declaratiōe hec
sunt tractāda. ¶ Primo enim tractabitur
de diuinis noibus. ¶ Scdo de eorum suffi
cienti diuisiōe. ¶ Tertio de eorum significatiōe. ¶ Quarto de
ipsorum terminorum modo supponēdi. ¶ Quinto de eorum
syllogizatiōe. ¶ Quātum ad primum est primo sciēdum de Circa p^m
diuisiōe noium: et ideo notādum est. quod diuinorum nominū Nota
quedā sunt propria et quedam trāslatiua: siue per similitudi
nem dicta: exēplum primi vt deus trinitas: exēplum scdi
vt lux candor: et similia. Notandum vero quedā dicūtur de deo
sub ratiōe propria accepta: et quedam dicūtur de deo ad
creaturas: et istorum triplex reperitur differētia: nā quedam
dicūtur ad creaturas de possibili: vt causatiuū: guberna
tiuum: et similia. Queda vero in ordine ad ipsam creaturam
per aliquod opus: vt hō mortalis: que deo cōpetunt per cō-
municationē idiomatum. Quedā vero in ordine ad creatu
ras generaliter respectu actualitatis existētie eorum vt sunt deus: re
fugiū: creator: et alia. ¶ Nominum vero que de deo dicuntur sub Nois q̄ d̄ do
ppria rōne quadruplex reperitur diuisio. Nam quedā sunt es dr̄ sb ppa ra
sentialia: et quedā psonalia: quedā notionalia. ¶ Essentia tione. essentia-
lia sunt: vt trinitas: deitas: et alia. ¶ Notionalia sunt vt lia. notiōalia
innascibilitas: paternitas: et alia. ¶ Personalia sunt in du personalia
plici differētia: nā quedā eorum sūt cōia aliqua ppa. ¶ Cō-
munia sunt que de oibus personis in plurali: et de quolibet
eorum in singulari dicuntur: vt psona: suppositū: hypostasis:
et alia. ¶ Quedam vero sunt que nō dicuntur de oibus perso-
nis: sed tamen de duabus vt spirator: quod precise cōpetit patri et
filio in diuinis: quia ambo spirāt spiritū sanctū: et iste ter-
minus spūs sanctus procedēs tamen cōpetit spiritui sancto. No- Nota
ta quod hoc nomē spirator cōpetit patri et filio: nō tamen vt duo
pncipia: sed vt vnū pn^m: quia pater et filius concurrūt ad processio Vide p̄ sē. dis.
nē simul spūs sancti: nō tamen vt duo pncipia: sed vt vnū: nec xi. q. i.

obstat ꝙ sint due psone realr distincte: iõ hec ē catholica
pater ꝛ fili⁹ sunt spirator spūs sancti: ꝛ tñ hec ē heretica:
pater ꝛ fili⁹ sunt spiratores spūs sancti: eo qꝛ spirationes
in nūero plurali dicūt principia distincta in diuinis qḋ ē
hereticū in diuinis. Nomina vō personalia sunt pater et
filius ꝛ spiritus sanctus siue donum. Nomina vō essen-
tialia sunt in triplici differentia. Nam quedam sunt per
modum substātie vt deus: essentia: substātia: ens: ꝛ simi
lia. Quedam per modum quantitatis: vt imensus: eter-
nus: ꝛ similia: ꝛ sic apparet ꝙ quatuordecim sunt mem-
bra predictorum nominuꝫ. Nam trāslatiua capiunt vnū
membrum: ea vō que dicuntur in ordine ad creaturā ca
piunt tria: ꝛ sic sunt quatuor: ꝛ ille que competunt deo in
se capiunt quatuor: ꝛ sic sunt octo: illa vō essentialia ca-
piūt tria: ꝛ sic sunt vndecim. Similiter personalia capi-
unt tria. ꝛ sic sunt quatuordecim. Sic ergo patet primū:
Circa 2m notandum. Vid Sco. p° q. quodlibe. puta generalis diuisio nominuꝫ diuinoꝝ. ¶ Quantū ad
scḋm de eorum sufficienti diuisione est notāduꝫ ꝙ notio
nes sunt quinque. s. paternitas: inascibilitas: filiatio: cō-
munis spiratio ꝛ processio. due prime. scilicet paternitas
ꝛ inascibilitas sunt patris non filij. Quarta patris ꝛ filij.
Quinta est spiritus sancti. Unde notanduꝫ ꝙ tres sunt
proprietates personales proprie loquēdo: paternitas fi-
liatio ꝛ ꝓcessio vel spiratio: quia personalis ꝓprietas di
citur que vni soli cōuenit: imo eam ab omni alio distin-
guit: ꝛ hoc realiter. Relatiōes sunt quatuor. Prima est
patris ad filium. scilicet paternitas. Secunda est filij ad
patrem. scilicet filiatio. Tertia est patris ꝛ filij ad spiritū
sanctum. scilicet cōmunis inspiratio. Quarta spirit⁹ san-
cti ad patrem ꝛ filium. s. processio. Unde nota ꝙ omnis
relatio est notio: nō autem econuerso. Naꝫ ista notio in-
nascibilitas que patri conuenit nō dicitur ad aliquid eo
ꝙ pater est a nullo: ideo ista talis notio nō dicit̄ relatio.
2° nom ¶ Secūdo notandum est. ꝙ notiones habēt multa no-
Vel ducāt in notitiā ipaꝝ. mina. ¶ Dicuntur enim notiones eo quia personas no
tificant. Dicūtur secundo distinctiōes quia personas di
stinguunt. Dicuntur etiaꝫ tertio relationes eo quia per-
sone adinuicem referuntur. Dicūtur etiam quarto pro-
prietates eo quia sunt proprie personis quibus insunt.
N3m ¶ Unde nota ꝙ proprietas notio et relatio differunt:
Pprietas / Notio / Rela° differunt quoniam proprietas dicitur inquantuꝫ conuenit vni so-
li. ¶ Notio autem dicit̄ inquātum est principium cogno-
scendi. ¶ Relatio autem inquātum dicit habitudinem
Sufficiētia notionum. ad alterum. Quarum notionum sic sufficiētia potest ha-
beri. Naꝫ omnis persona diuina: aut est deus: aut deus
de deo: ꝛ hoc dupliciter: qꝛ vel nascēdo ꝛ sic nascibilitas:
vel filiatio aut procedendo: ꝛ sic est processio vel spiratio
passiua: aut deus a quo est deus: ꝛ hoc dupliciter: aut per
generationeꝫ: ꝛ sic est paternitas: aut per spirationem: et
sic est spiratio passiua. ¶ Hijs itaqꝫ visis ꝛ premissis no
p° regula tande sunt alique regule notionum: quarum prima talis
est. ꝙ nulla notio de alia ꝑdicatur affirmatiue. Hec eniꝫ
2° regla est falsa paternitas est filiatio. ¶ Secunda regula est. ꝙ
quelibet notio est illa persona cuius est notio siue perso-
na. Nam hec est vera: pater est paternitas: ꝛ ecōuerso: si
3° regla militer filius est filiatio. ¶ Tertia regula est. ꝙ quelibet
notio est ideꝫ cuꝫ essentia diuina: hec eniꝫ est vera ꝑnitas
est eēntia diuina: silr filiatio est eēntia diuina: ꝛ sic de alijs.
¶ Quarta regula est. ꝙ omnes notiones sunt vna essen-
4° regula tia. ¶ Quinta regula est. ꝙ omnes notiones sumpte ab-
5° regla stractiue predicātur de essentia. Unde bene dicitur eēn-
tia diuina est paternitas: sed concretiue sumpte nō. Nā
non bene sequitur essentia diuina generat: ꝛ sic de alijs.
6° regla ¶ Sexta regula est. ꝙ omnis notio importat diuersitateꝫ.
7° regula ¶ Septima regula est. ꝙ non quicquid dicitur de notio-
ne dicitur de persona: quia aliquid dicitur seu cōuenit no
tioni qḋ nō persone: notioni enim cōuenit proprie distin
guere: sed persone distinguūtur: ꝛ sic patet scḋꝫ scilicet de
Nom eorum sufficientia ꝛ distinctiōe. ¶ Unde notandum est
pro declaratione quinte regule. ꝙ abstracta istorum no-
minū: s. paternitas filiatio ꝛ processio sunt duplicia: que
dam eniꝫ sunt cum quibus cōueniunt in principio ꝛ dif-
ferunt in fine: vt de hoc nomine paternitas predicat̄ de
filiatione filius ꝛc. ꝛ de istis non intelligitur regula. Alia

sunt cōcreta istarum notionum. s. verba eis correspōden
tia vel eorum nomina verbalia: vt de hoc nomine ꝓces-
sio spirari: ꝛ de istis regula intelligitur. ꝛ hoc de secundo.
¶ Quātum ad tertiuꝫ sunt notande noueꝫ regule. Qua- Circa 3m. s. diuinoꝝ noīuꝫ significationem.
rum prima est ꝙ omnia nomina trāslatiua dicunt̄ equa-
liter ꝛ simpliciter de essentia ꝛ personis: nisi sumant̄ a ꝓ- p° regula
prietate: nam omnes tres sunt vna lux: ꝛ nō tres luces: ꝛ
sic de alijs. ¶ Secūda regula est. ꝙ nomina dicta de deo 2° regula
in ordine ad creaturas generaliter: siue de possibili: siue
de inesse quidditatiue creaturarū dicūtur aliqua ꝛ singu-
la de essentia ꝛ personis: vt ter sunt vnus deus: guberna
tor: dominus: creator: ꝛ huiusmodi. ¶ Tertia regula est. 3° regula
ꝙ noīa dicta de deo in ordine ad creaturaꝫ per restaura-
tionis exercituꝫ de vno solo supposito dicunt̄: vt dicendo
filius est homo. ¶ Quarta regula est. ꝙ nomina nume- 4° regula
ralia nō dicūtur de aliqua persona per se: sed de omnib⁹
simul ꝛ de essentia per se: vt tres persone sunt trinitas: et
nō persona est trinitas essentia: tñ est trinitas. ¶ Quin- 5° regla
ta regula est. ꝙ noīa notionalia minime de eēntia diuīa
predicant̄ vt generat spirat generat̄ spirat̄. ¶ Sexta re- 6° regla
gula est. ꝙ noīa personalia proprie non ꝑdicantur de oi-
bus personis: nec de se inuicem nisi de duabus. s. innasci
bilitas ꝛ actiua spiratio dicūtur: tamē de diuina essentia
ꝫ tamē non verba eis correspondētia. ¶ Septima regu 7° regla
la est. ꝙ nomina personalia que equaliter ꝛ personā respi
ciunt equaliter ꝑdicant̄ de personis pluraliter ꝛ nō singu
lariter: ꝫ bene de vnaqueqꝫ singulariter: vt pater ꝛ filius
sunt persone nō persona: ꝛ similiter quilibet eorū est per- 8° regla
sona. ¶ Octaua regula est. ꝙ nomina personalia que nō
omnes persone respiciunt predicant̄ bene de duab⁹ sim-
pliciter: ꝛ pro qualibet ipsarum singulariter: ꝛ nullo mo-
do pluralr: vt pater ꝛ filius sunt spirator ꝛ nō spiratores.
¶ Nona regula est. ꝙ nomina essentialia: siue per modū 9° regla
substātie: siue per modū quātitatis: siue per moduꝫ qua-
litatis dicūtur: tamē modo de omnibus personis singu-
lariter: vt eēntia vel substātia: vt pater ꝛ filius sunt essen
tia vel deus. Exemplum de quantitate: vt pater ꝛ filius
ꝛ spiritus sanctus sunt imensus vel eternus. Exempluꝫ
de qualitate: vt pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus sunt bo-
nus iustus vel fortis ꝛ his similia. Et sic patet scḋꝫ qua-
liter nomina significāt. ¶ Nunc autem circa quartuꝫ est Circa 4m. s. circa modūꝫ supponendi eoꝝ nōnduꝫ. p° regula
notādum. s. de ipsorum terminorum suppositiōe pro cu-
ius declaratiōe ponitur septem regule. Quarum prima
talis est. ꝙ nomina trāslatiua indifferenter supponūt ꝓ
essentia ꝛ pro personis: vt patet de isto nomine lumē de
quo habetur in simbolo lumē de lumine: cōstat ꝙ ibi nō
supponit ꝓ eēntia. ¶ Secūda regula est. ꝙ nomina que 2°
dicūtur de deo in ordine ad creaturas cōnotantia possi-
bilitatem actualitatem in creaturis indifferenter suppo 3°
nūt pro eēntia ꝛ personis: vt creare ꝛ his similia. ¶ Ter-
tia regula est. ꝙ nomina que de deo dicuntur specialiter
in ordine ad creaturas per opus restaurationis supponit
pro filio dei: vt mortalis ꝛ imortalis. Unde nota ꝙ hec
regula cantat ꝙ oīa nomina dicta de deo per cōmunica-
tionem idiomatuꝫ supponunt solum pro secūda persona
in trinitate. s. pro filio. vt cum dicit̄ mortalis: sanct̄: cru-
cifixus: flagellatus: ꝛ his similia. ¶ Quarta regula est. ꝙ 4°
nomina numeralia pro nulla persona supponūt: ꝫ quan-
doqꝫ pro personis: vt ibi. s. tres sunt qui testimoniū dant
in celo: pater verbū ꝛ spiritus sanctus. ¶ Quinta regula 5°
est. ꝙ nomina notionalia semper supponūt ꝓ personis: ꝛ
similiter pro persona ꝛ non pro eēntia maxie quādo subij
ciūtur respectu verbi denotātis distinctionem ad intra.
¶ Sexta regula est. ꝙ omnia nomina entialia cōcretiue 6°
sumpta indifferēter supponūt pro eēntia ꝛ persona: vt di
cendo: deus imensus eternus ꝛc. ¶ Septima regula est. 7°
ꝙ noīa essentialia abstractiue sumpta supponūt tñ ꝓ es-
sentia: vt deitas ꝛc. Et sic pꝫ quartū. vꝫ pro qbus termi-
ni supponūt in diuinis. ¶ Quātum ad qntuꝫ ꝛ vltimum Circa 5m. s. diuinoꝝ noīuꝫ syllogizationem. p° regla
de eoꝝ syllogizatiōe primo pono aliquas regulas. Qua-
rum prima talis est: ꝛ est cōmunis ꝙ ad debite syllogizā
dum ex propositiōibus vniuersalibus requirit̄ ꝙ huius-
modi propositione vniuersales sint regulate per dici de
omni qḋ est: vel de nullo qḋ non est: hoc est dictum ꝙ ni-

bil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predi-
catum: si est affirmatiua mediante termino relationis.
scilicet li quid. Si aūt ē negatiua φ nihil sumatur sub sub-
iecto: a quo nō remoueatur pdicatū rc. Unde notāter dixi
φ syllo in diuinis regulatur per dici de omni qd est vel di-
ci de nullo qd nō est: qz lz hoc teneatur in iferioribus siue in
creaturis. nō tamē in diuinis. Nā nō valet ois eēntia di-
uina est pater: filius est eēntia diuina. ergo fili⁹ est pater:
premisse sunt vere: qz regulantur per dici de omni lz ɔ̄ sit
heretica. Similr non sequitur nulla eēntia diuina est gene
rans: pater est eēntia diuina: ergo pater nō est generās:
ɔ̄ est heretica: τ tamē premisse sunt vere. Sic ergo est syl-
logizandū in diuinis. s. omne qd est eēntia diuina est pa-
ter: filius est eēntia diuina. ergo filius est pater. mō argu
mētum est regulatū: τ tamē ɔclusio est falsa: qz maior est
falsa τ minor vera: qz de filio dei verū est dicere φ est eēn-
tia diuina: τ tñ filius non est pater. Silr pōt argui de spi-
ritu sancto. Similr nihil qd est essentia diuina est gene-
rans: pater est eēntia diuina: ergo pater nō est generans
argumētum est regulatū: τ maior est falsa τ per ɔsequēs.
No^m Pro quo notādum φ magna est differētia inter istas p
pōnes. s. omnis essentia diuina est pater: τ omne qd ē eēn
tia diuina est pater. Nam prima existente vera scda erit
falsa. Prima eni significat φ de quocunqz dicitur iste ter-
minus eēntia: est verificabilis iste terminus: τ hoc est ve
rum: nam eēntia diuina nō est nisi vna deitas τ vna eēn-
tia que est pater τ filius τ spūs sanctus. Scda vō signifi-
Alia dria. cat φ de quacunqz re verū est dicere hoc est eēntia diuia
de ipsa verū est dicere φ est pater: τ hoc est falsuz. ¶ Si-
militer est dña inter istas ppositiones. s. nulla essentia di
uina generat τ nihil qd est eēntia diuina generat. Nam
prima existēte vera scda est falsa. Prima eni significat φ
de quacunqz eēntia diuina dicitur: est verificabilis iste ter-
minus eēntia diuina dicendo sic. hoc est essentia diuina
semper demōstrando eēntiaz diuinaz φ ab ea remouea
tur generare pater: τ hoc est verū. Nam eēntia diuia nec
generat nec generatur: nec spirat nec spiratur: qz actiōes sūt
suppositor̄ similr τ passiones τ nō essentie. Nā pater ē ge
nerans: filius vō genitus: τ spiritus sanctus a duob⁹ spi-
ratus. s. a patre τ filio. Scda vō significat φ de quacunqz
significat vel verificatur eēntia diuina ab ipsa remouea-
tur generare: τ hoc est falsuz. Nazlz habeat verū de filio τ
spiritu sancto. nō tamē habet veruz de patre in diuinis.
Ex istis patet φ ista forma arguēdi nō valet cōiter in di
uinis. s. Omnis persona in diuinis preter spiritū sanctuz
est spirans: filius est persona in diuinis: ergo fili⁹ in diui-
nis preter spiritū sanctum est spirās: τ ideo argumētū nō
2ª regula, valet eo qz non regulatur per dici de omni qd est. ¶ Se-
cunda regula est valde notāda: φ. s. syllogismi expositō-
rij nō tenent in diuinis terminis: nec valent nisi tales p
positiones singulares sint reducibiles ad vniules subie-
cto circūlocuto per li qd est. τ ideo nō sequitur hec essen-
tia diuina est pater: hec eēntia diuina est filius: ergo fili⁹
est pater. Ex quo ista est falsa. Omne qd est hec essentia
diuina est pater: hoc pz ex dictis: ad quā ppositionez vni-
uersalem debet reduci maior huius syllogismi: sic enim
3ª regula; iudiciū habetur de alijs. ¶ Tertia regula ē ista. φ ad hoc
φ ppositiōes singulares sint debite ordinate requiritur
φ debitus medius terminus nō variet suppositionez sz
vniformiter teneatur: τ si aliter fiat non valet argumētū:
vt si arguatur sic. omne homo est species: michael est ho
mo: ergo michael est spēs. Constat eniz φ variatur suppo
sitio medij. s. a suppositiōe simplici ad suppositionez per-
sonalem: τ ideo cōmittitur fallacia equocatiōis penes ter-
tium moduz. Nam in pma li homo stat simpliciter in se-
No^m cūda vō personaliter: vnde notādum est φ sicut triplex ē
suppositio in terminis logicalib⁹. s. materialis simplex τ
Triplex sup- personalis: ita triplex est suppositio in terminis diuinis:
pō i diuis. eē scilicet eēntialis: psonalis τ notionalis: que variantur suo
ntialis psona modo ppositiones syllogizātes in diuinis eo mō quo in
lis notionalis. terminis logicor̄. ¶ Notādum tamen φ nomina que de
No^m deo dicuntur aliqua sunt essentialia: aliqua vō personalia:
Essentialia aliqua notionalia: aliqua cōmunia. Nomina essentialia
sunt ista φ sic sunt propria eēntie φ si per impossibile eēn-
tia diuina distingueretur a personis ipsa sic dicerentur de
essentia φ nō dicerentur de personis. Et istorum quedā
sunt substantialia vt essentia: deitas: τ his similia. Aliq̄
vō accidentalia vt cōmunicabile incōmunicabile: τ his Personalia
similia: τ aliqua numeralia: vt trinitas. Nomina vō per
sonalia sunt que dicto casu retēto. s. φ essentia distingue-
retur a personis: qd est impossibile. dicerentur de personis
qd dicerētur de essentia cuiusmodi sunt ista. s. persona:
suppositum: hypostasis: pater filius: τ spūs sanctus: τ isto
rum quedam dicuntur de omnibus personis: vt persona:
suppositum τ hypostasis. Quedaz vō de vno tm̄ vt pater
de patre: filius de filio: τ spiritus sanctus de spiritu san-
cto: τ istor̄ abstracta dicūtur pprietates personales cu-
iusmodi sunt paternitas: filiatio: spiratio passiua: τ his
similia. ¶ Noia notionalia dicuntur personarū distinctiua Notionalia.
inter se vt generans spirās procedens τ eor̄ verbalia: vt
generatio spiratio pcessio: que etiam dicuntur relatiua: et
quedā istorum dicuntur notiones vnius persone: tamē vt
generat actiue est notio τ pprietas patris: generari filij:
spirari vel produci spūs sancti. Dicitur autem notio a no
sco noscis noscere: qz per nomina notionalia vna perso-
na distinguitur ab alia: τ constituitur distincta ab alia: vt
per hoc nomē generans constituitur τ noscitur persona pa-
tris: τ per hoc nomē genitus cōstituitur τ noscitur persona fi
lij: τ per istud nomē procedēs noscitur distincte persona
spiritus sancti a patre τ filio: τ per istud nomen spirans
noscuntur distincte persone patris τ filij a persona spiri-
tus sancti. ¶ Nomina cōmunia sunt que pdicto casu re- Noia cōia.
tēto: lz impossibile sit φ eēntia distingueretur a personis di
cūtur taz de persona φ de essentia cuiusmodi sunt. Ens
res: entitas: deus creator τ his silia: τ ista adiectiua oi-
potens eternus imēsus τ huiusmodi. ¶ Dubiū est verū Dubium.
aliqua predictor̄ nominum sint inter essentialia compu
tāda. ¶ Sed pro solutione huius dubij sunt notande ali No^m
que ppositiones. Quaruz prima talis est. φ nullum ver- pª ppositio.
bum notionale pprium vni persone vel duabus personis
verificatur de aliquo nomine eēntiali proprie: naz hec ē
falsa. vz eēntia generat: silr deitas generat: τ sic de alijs.
Nam nomē notionale est relatiuuz. Relatio autē in di-
uinis respicit personas eēntiale non refert vt sic: τ vt sic
non respicit personas: τ ista videtur eē intētio magistri. li-
bro primo dist. 4. hec tamē est vera diuinitas est gñatio.
¶ Secūda ppositio est. φ nomina numeralia nō verifi- 2ª
cantur de aliqua persona in nūero singulari sumpta pro-
batur sic. Nam hec est falsa: pater est trinus. similr ista: pa
ter vel filius est trinitas. Similr ista: suppositū est trini-
tas: vel persona est trinitas. ergo hec ppositio vera. vn-
de notāter dicitur in numero singulari: qm̄ in plurali bene
possunt. Unde bene dr̄ pater τ filius τ spiritus scūs sunt
tria supposita vel trinitas. ¶ Tertia ppositio est nomi- 3ª
na substātiua eēntialia verificātur de quolibet noie pso-
nali τ eius pprietate. Ꝑ patet. Nam iste sunt vere: pater ē
eēntia: paternitas est eēntia: filius est deitas: spirit⁹ san-
ctus est deitas: ergo t.. ais ppositio vera. ¶ Quarta ppo 4ª
sitio est. φ noia eēntialia adiectiua dicuntur vere de es-
sentia τ non de aliqua persona vel nomine personali. pz
hoc. Nam hec est vera eēntia dei est cōmunicabilis: τ nō
ista: pater est cōmunicabilis. Unde nota φ essentia com
municabile: τ nō essentia cōmunicabile in diuinis in sen
su in quo theologi concedunt non sunt aliquo modo p-
dicata contraria: quia dicuntur in habitudine vel respe
ctu diuersorum respectu essentie τ respectu personaruz:
tamen eadem essentia est cōmunicabilis tribus perso-
nis: quia sic competit persone patris: qd nō competit al-
teri persone. ¶ Quinta propositio. φ ista nomina inasci 5ª
bilitas: ingenitas τ similia non sunt proprie notiones ali
cui: pater. nam dicuntur de essentia. ¶ Sexta propositio 6ª
est. φ nomina essentialia dicuntur vere de omnibus per
sonis vel nominibus cōmunibus: vt dicēdo deus est tri
nitas. ¶ Septima propositio est. φ nomen personale ali 7ª
quando est nomen hypostasis: aliquando est nomen a p
prietate. primo enim modo pater dicit personaz que ha
bet filium: secundo modo pater dicit filium generare.
primo eniz modo nomen personale predicatur de essen-

tia sed nõ scdo modo. Et ideo ppositio põt sic formari. s.
si nomẽ personale sit nomẽ a pprietate nõ potest pdicari
de noie eẽntiali. Unde hec est falsa eẽntia est pater. Nãz
pater supponit pprietatem: tñ put pater dicit psonã que
8° habet filiũ ista est vera eẽntia est pater. ¶ Octaua ppoſi
tio est ista ꝙ noia personalia verificant de noibus cõib⁹:
ꝛ ecõuerso. Unde hec est vera aliqua res est pater. pr̃ ẽ res:
9° fili⁹ ẽ ens: ꝛ his siña. ¶ Nona regula siue ppõ est ꝙ nois
personalia notionalia eẽntialia siue cõia pdicãtur de se inui
cem cõuertibiliter pdicatiõe idẽtica. sz nõ formali hoc pa
tet. Nã iste sunt vere pdicationes. vz pater est idẽ ꝙ fili
us: ꝛ filius est idẽ ꝙ pater. Nã ista est falsa: pater est fili⁹:
Cor^m ꝛ sic de alijs. ¶ Ex q̃ infero ꝙ ista ↄ̃ña nõ est formalis:
scilicet. a. est idẽ ꝙ. b. ergo. a. est. b. Nec sequit pr̃ est id vl
idem ꝙ filius. ergo pr̃ est fili⁹: hoc pz. nã li id vel idem de
10° notat eẽntiam ꝛc. ¶ Decima ppositio ẽ ista. ꝙ oẽ nomẽ
pure essentiale pdicat de quolibet persona li ꝛ de oib⁹ in
simul in singulari ꝛ nõ in plurali: vt dicẽdo pater est essen
tia: filius est eẽntia: spiritus sanctus est eẽntia: ꝛ hi tres
11° sunt vna eẽntia ꝛ vna deitas ꝛ nõ tres eẽntie. ¶ Undeci
ma ppositio est. ꝙ noia subalia dicũtur de oibus suppoſi
tis simul sũptis singulariter ꝛ nõ pluralr̃: vt dicẽdo tres
persone sunt vna res: vel plures psone sunt vnũ ens: vnũ
12° s. referendo ad eẽntiaz ꝛ li tres ad personas. ¶ Duode
cima ppositio est. ꝙ noia cõia adiectiua: dicunt de quoli
bet noie: ꝛ de quolibet singulr̃ ꝛ non pluralr̃: vt dicẽdo pr̃
est vnus deus: fili⁹ est vnus deus: spũs sanctus est vnus
deus: ꝛ pr̃ ꝛ filius ꝛ spũs sanctus sunt vnus de⁹: ꝛ nõ tres
dij. Silr̃ pater est eternus: fili⁹ est eternus: spũs sanctus
est eternus: ꝛ hij tres sunt vnus eternus: vnus imensus:
vnus oipotens ꝛ nõ tres oipotentes: nec tres eterni: nec
No^m tres imensi. ¶ Notãdum autẽ pro declaratiõe none regu
le seu ppositionis ꝙ pdicatio in diuinis est triplex. Nam
Predicatio idẽtica. quedã est idẽtica: alia vo formalis vel psonalis. Predi
catio idẽtica est quãdo subiectũ ꝛ pdicatũ supponũt pro
eadẽ re: id est eẽntia: ꝛ sic noia notionalia personalia es
sentialia de se inuicẽ pdicant ꝛ ↄuertibiliter: vt dicẽdo pr̃
est idẽ ꝙ filius: ꝛ filius est idẽ ꝙ pater: generare est idem
Predicatio formalis. ꝙ generari ꝛ econuerso: ꝛ sic de alijs. ¶ Predicatio vo
formalis vel psonalis est quãdo subiectũ vel pdicatũ sup
ponunt pro eadẽ re: ꝛ sub ppria rõne formali: vel quando
subiectũ ꝛ pdicatuz supponũt pro persona: vt hic pr̃ est fi
lius: ꝛ de tali pdicatione nõ intelligit regula. sed ꝙ nomi
na notionalia psonalia ꝛ eẽntialia de se inuicẽ pdicãtur
cõuertibiliter: q2 male dr̃: pr̃ est filius: nec filius est pater:
ꝛ sic de alijs. Tñ nota ꝙ ista ppositio. s. pater est filius: cũ
alicui pponit potest distingui: q2 vel subiectũ ꝛ pdicatuz
supponũt pro eẽntia. ꝛ sic est vera. Nã sensus est ꝙ fili⁹ est
eadem res que pater: ꝛ pr̃ eadẽ res que filius: ꝛ hoc verũ
est: nã essentia diuina est in oibus vna. Si autẽ subiectũ
ꝛ predicatũ supponant p persona sic talis ppositio est fal
sa: vel tales ppositiones sunt false. Nã tunc est sensus ꝙ
persona que est pr̃ est psona que est filius: ꝛ sic de ista dici
tur: huic mõ põt dici de oibus similibus in quib⁹ est pdi
catio formalis vel personalis. Et sic est finis huius bre
uis tractatus.

¶ Formalitates Petri Thome ordinis Minorum.

A De euidentiaz predi-
camentorꝫ sic intẽdo pcedere. pmo enĩz
premittaz aliqua necessaria. scdo addu
cam aliqua pbabilia. Quantũ ad pmuz
1° diuisio. pmo pmittaz aliquas diuisiões. scdo de
clarabo aliquas ppõnes. ¶ De pmo est
ista pma diuisio. pdicamentum põt accipi duob⁹ modis.
Uno mõ logice: put. s. noiat seu importat scdam intẽtio
nem. Alio mõ metaphice: put noiat seu importat pmaz
intẽtionez que substernit scde intentiõi tãq̃ fundamẽtuz
2° diuisio. relationi: ꝛ de ipsis in pposito pcedẽ itẽdo. ¶ Scda diui
sio est eorꝫ que distinguunt: quedã distinguunt rõne: que
3° diuisio. daz vo ex natura rei. ¶ Tertia diuisio est eorꝫ que distin
guunt ex natura rei: quedã distinguunt formalr̃: quedaz
realiter: quedã vo eẽntialr̃. ¶ Quarta diuisio est distĩctũ 4° diuisio
eẽntialr̃: quedã distinguunt se totis subiectiue: quedã se
totis obiectiue. ¶ De 2° pma ppositio est ista: illa distin 1° propositio
guunt rõne hoc est intelligẽtie fabricatiõe quecũq; distin
guunt per actum itellectus possibilis collectiuũ vel alte
rius potẽtie collectiue: sicut diffinitio ꝛ diffinitũ logice lo
quẽdo. dico autẽ actum collectiuũ: q2 duplex est actus in
tellectus possibilis pmarius. s. rectus ꝛ scdarius seu com
paratiuus. pmarius act⁹ dicit qui fert in obiectuz abso
lute. secũdarius seu cõparatiu⁹ dicit quo fert in obiectũ
non absolute: sz ipm alteri cõparando. tũc ergo dr̃ aliqd
distingui ab alio rõne quãdo illud distinguit ab illo non
qdem pmo seu directo actu intellect⁹ possibilis seu alte
rius potẽtie: sz tñ actu scdario qui qdem act⁹ dicit refle
xus seu cõparatiu⁹: nõ solũ autẽ intellectus possibilis est
potẽtia collectiua: sz etiã volũtas ꝛ imaginatio: q2 queli
bet istarꝫ potẽtiarꝫ potest vnũ alteri cõparare: e ideo non
solũ intellectus possibilis: sed ẽt pdicte scde potẽtie: pos
sunt causare seu originare distĩonis rõnem. ista aũt distin
ctio dicit cõi noie rõnis: tũz q2 causare seu origiare actũ
collectiuũ pmo ꝛ principalr̃ cõuenit rõni hoc est itellectui
possibili: itellect⁹ enĩ possibilis dr̃ eẽ ratio: q2 sibi pprie cõ
uenit rõcinatio: tũz etiã q2 intellect⁹ ipse possibilis: vt in
plurib⁹ causat seu originat ipsaz distĩõnez rõnis. ¶ Scda 2° ppositio
ppositio est ista. Ista distinguunt ex nã rei pcise quorꝫ di
stincta depẽdent pcise ex pprijs rõnibus terminorꝫ: ꝛ nõ
ab actu alicuius potẽtie collectiue qualis est distictio la
pidis ab homine ꝛ ecõtra. ¶ Tertia ppositio est ista. Il 3° ppositio
la distinguunt formalr̃: quecũq; ita se habẽt ꝙ vnũ vlti
mate abstractũ nõ includit qditatiue reliquũ: sicut patet
primo in diuinis: q2 bonitas vel vitas ꝛ sapiẽtia vltime
abstracta nõ includũt aliqd eius qditatiue: seu in ei⁹ rõ
ne quiditatiua sz ipsaz icludat idẽtice seu essentialr̃: nam
vltimata abstractio in diuinis seu in trãscẽdentib⁹ sim
pliciter nõ tollit idẽtitatẽ idẽticã: sz tollat idẽtitatem for
malez. scdo pz in creaturis: q2 itellectus a volũtate vlti
mate abstractus qditatiue ipsaz nõ includit: ꝛ sic de alijs
potẽtijs anime. ¶ Circa hoc est notãdũ: q2 duplex est in No^m
clusio: quãtũz ad psens quedã idẽtica seu eẽntialis: que
dam formalis: illa iclusio est idẽtica quãdo ita se hñt ꝙ
vnum aliud eẽntialr̃ includit e ecõtra: sicut pz i diuinis.
nã essentia diuina includit qõlibet attributũ ꝛ ecõtra. ꝙ
sz attributũ includat eẽntiã diuinã includit ꝛ ẽt qõlibet
attributuz: vel etiã quãdo aliqua in aliquo tertio eẽntia
liter includunt sicut pprie passiões in subto eẽntialr̃. ꝛ ẽt
omnes potẽtie aie in ipsa anima includunt: sz enĩ poten
tie aie in ipsa anima eẽntialr̃ includant: nõ tñ vna aliam
includit: sz illa inclusio dicit formalis: quãdo vnũ inclu
dit aliud in sua rõne formali seu diffĩõne pprie ꝛ simplici
ter dicta seu quando vnũ alteri inest in pmo mõ dicendi
per se quẽadmodum materia ꝛ forma includunt in com
posito ꝛ genus ꝛ differẽtia in specie. ¶ Ad euidẽtiã predi
ctorꝫ est intelligẽduz ꝙ ista abstractio dr̃ vltimata sz quã
aliquid abstrahit ab omni eo qd in eius rõne qditatiua
seu diffinitiua pprie ꝛ simplr̃ dicta nullo mõ icludit. Di
co aũt pprie ꝛ simplr̃ dicta pper diffinitionẽ accidẽtium
in qua subz includit sm doctrinã phi septio metaph. que T. c. 15. 16. 17.
quidẽ nõ est ppria ꝛ simplr̃ diffinitio sm eẽntiã: sz sm qd 18. 19. ꝛ 4° me
ꝛ per additamẽta. ꝛ dr̃ pdicta abstractio vltimata: q2 vl ta. 16. cõ. 13.
terius non põt fieri aliqua alia abstractio respectu illius
a quo tale qd abstrahit: imo alia est simplr̃ ipossibilis ꝛ
includens cõtradictionẽ: nam nihil põt abstrahi vere ab
illo qui est de eius qditate: sz posset fieri ecõtra: aial enĩz
potest abstrahi ab hoie seu cõcipi preter hoiem sed non
ecõtra. Est etiã itelligẽdũ ꝙ cũ illud qd abstrahit aliqd
concernat. s. illud a quo abstrahitur: q2 quãto res plura
vel minora ↄcernit: tãto plures vel pauciores abstractio
nes fieri possunt circa ipsaz. ↄcretio autẽ quo ad psens ẽ
quintuplex. Prima sm quaz supius ↄcernit suũ inferi⁹.
Scda sm quã natura cõcernit suuz ppriũ suppositũ. Ter
tia sm quã vna rõ qditatiua respicit aliã. Quarta sz quã
accidẽs cõcernit suũ subiectuz. Quinta ꝛ vltima sm quã
relatio ↄcernit suũ pprium fundamẽtuz. De pma sic aial
ↄcernit hoiem. De scda sicut humanitas ↄcernit suũ p
prium

prium suppositū. De tertia sicut aialitas respicit a rōnabilitate. De quarta sicut color respicit lignū. De qnta sicut filius subtractus filiationi sm igit numerū ⁊ diuersitatē pdictaꝝ ɔcernationū vel modū ɔcernendi numerātur ⁊ diuersificant abstractiones. Modi abstractionis. ita ꝙ prim⁹ modus abstractionis est sm ꝙ supius abstrahit a suo iferiori sicut aial ab hoie. Scōs modus est sm quē nā abstrahit a proprio supposito. vt humanitas a Bernardo. 3⁹ modus abstractionis est sm quez vna rō qditatiua abstrahitur ab alia seu pfectio ab alia sicut aialitas a rōnabilitate ⁊ eꝫ. 4⁹ modus est sm quez accñs abstrahit a suo subiecto. vt color a ligno. 5⁹ ⁊ vltimus modus est sm quez relatio abstrahit a suo fundamento sicut filiatio a filio. 1m nom ℭ Circa q̄ sunt q̄tuor notanda. pmo ꝙ in diuinis pñt fieri q̄tuor abstractiones vel q̄tuor modi abstrahēdi. s. pmus 2⁹ 3⁹ ⁊ 4⁹. pꝫ de pmo: qꝛ in diuis aliqd supi⁹ pōt abstrahi ab iferiori. s. ens ab hoc ente. s. deo: ⁊ sapia ab hac sapiētia. s. diuina. ⁊ sic filiatio ab hac filiatione. s. diuina. pꝫ ⁊ de scdo mō qꝛ eēntia diuina pōt abstrahi a q̄libet supposito. sicut diuinitas a pře ⁊ filio ⁊ spū scō. De 3°° ēt pꝫ qꝛ eēntia diuina pōt abstrahi a q̄libet attributo ⁊ eꝫ sicut diuinitas a bonitate ⁊ sapientia: ⁊ vnū attributū ab alio attributo. De qnto pꝫ. qꝛ relationes in diuis pñt abstrahi a suis fundamētis sicut pñitas a pře ⁊ filiatio a filio. 2m nom ℭ Scdo ē notādū ꝙ in pdicamēto sube pñt fieri tres abstractiones vl tres modi abstrahēdi siue abstractionū tm̄. s. pmus scōs ⁊ 3⁹. De pmo pꝫ ꝙ ibi supius pōt abstrahi a suo inferiori. vt suba ab hac suba singulari. nā ēt a supposito vt humanitas a petro. vel vna rō qditatiua pōt abstrahi ab alia vt 3m nom aialitas a rōnabilitate. ℭ Tertio est notandū ꝙ in pñtis accñtiū absolutoꝝ pñt fieri tres modi abstractionū. s. primus tertius ⁊ q̄rtus. verbi gratia de pmo sicut quātitas ab hac q̄ntitate. de tertio sicut ɔtinuitas ab rōne habēdi 4m nom positionē. de q̄rto sicut quātitas a quāto. ℭ Quarto ē notandum ꝙ in pdicamētis pdicamentoꝝ accidētiū respectiuoꝝ pñt fieri quatuor modi abstractionū. s. pmus tertius quart⁹ ⁊ qntus. Uerbi gratia relatio ab hac relatione. De tertio sicut relatio suppositionis a relatiōe denominatiōis. De q̄rto sicut filiatio a suba filij. De qnto sicut filius a potētia passiua que est fundamētum filiationis. 4ᵃ ppositio. ℭ Quarta ppositio est ꝙ illa distinguūt realiter quecūqꝫ ita se habēt ꝙ q̄libet est formalr positiuū. ⁊ vnū ab alio vltimate abstractū nullo mō includit aliud: nec de eo pōt vere ⁊ affirmatiue pdicari. dico aūt proprie ꝙ q̄libet sit formalr positiuū. nā ad hoc inter aliqua sit distinctio realis ppꝛie ⁊ stricte reqritur ꝙ q̄libet extremoꝝ sit formaliter positiuū: ideo nec negationes nec priuationes inter se nec ab alio ppꝛie realiter distinguūtur: qꝛ nō dicūt formaliter aliqd positiuū. lꝫ priuationes ɔcernant ⁊ denotēt seu in suo secūdario intellectu dicāt aliqd positiuū. Secūdo dico ꝙ vnū ab alio vltimate abstractum nō posse de No^m alio ve ⁊ affirmatiue pdicari. ℭ Circa qd notādū ꝙ sm ꝙ cōiter dicit. duplex est pdicatio essentialis. s. ⁊ accidētalis. sed ēt essentialis diuidit de mente Scoti in quolibetis suis: quedā enim idētica quedā formalis. Ad predicationem aūt idēticam duo requirūtar necessaria. primum est ꝙ pdicatū ⁊ subiectū sint idem essentialiter. naꝫ ois predicatio idētica est essentialis. lꝫ nō ecōtra. in predicatione aūt essentiali subiectū est idē essentialiter cū predicato. vt hō est aial. secūduꝫ est ꝙ vtrūqꝫ extremoruꝫ. s. subiectū ⁊ predicatū vel alterū ipsoꝝ sit formaliter infinitūꝫ. sicut patet in diuinis: vel pmissiue sicut in simplr trāscendētibus. dico aūt simplr. qꝛ est dare gradus in trāscēdentibus: quedā enim sunt minus: quedā eni magis trāscendentia. Illud est trāscendens simplr qd reperitur in oi ente tā creato q̄ icreato sicut ens vnū verū bonū. Illa autē est predicatio formalis in qua pdicatū pertinet stricte ad rōnem qditatiuā subiecti seu qñ predicatuꝫ inest subiecto in pmo modo dicendi per se sicut homo est aial rōnale. 1m nom ℭ Circa qd sunt aliqua intelligenda. primū ꝙ pdicatio formalis est idētica lꝫ non ecōtra. 2m ℭ Secūduꝫ ꝙ soluꝫ in diuinis ⁊ trāscendētibus simpliciter reperit pdicatio idētica absqꝫ formali. Uerbi gratia. diuinitas ē bonitas ⁊ ecōtra. bonitas est sapiētia ⁊ ecōtra, ⁊ ratio hui⁹ est qꝛ solū in predictis reperit illud qd est rō pcisa predicationis idētice qd est eēntialis illimitatio intimitatis. vt determinatur in penultima cōclusione de modis distinctionum in pncipio. ℭ Tertio est notādū ꝙ in creaturis 3m nom non pōt reperiri ppꝛie ⁊ stricte pdicatio identica nisi formalis. Nā sm Scotū in tractatu de pmo pncipio in creaturis. ois predicatio idētica est formalis. cuius ratio est sm eū ꝙ nihil est idē identice alteri nisi qd ptinet ad ei⁹ rationē quiditatiuā vel qd sibi idē est formaliter. ⁊ ideo sm eū ibi non pōt fieri predicatio precise identica nisi sit formalis. pōt etiā addi ratio adducta. qꝛ in creaturis nō pōt reperiri illimitatio ppꝛie essentialis intimitatis qꝛ vt dictū est ea est precise idētice pdicationis. ℭ Quinta 5ᵃ ppō. propositio est ista. illa distiguūtur essentialr q̄cūqꝫ ita se habēt ꝙ vno existēte aliō nō existit seu nō oportet existere. seu qñ vnum est prius altero naturaliter seu qñ vnuꝫ nō depēdet essentialiter ab altero: vel qñ vno corrupto: vel destructo nō corrūpitur aliud: vel destruit: vel quando vnū potest poni sine alio per aliquā potentiā in actuali existentia. Uerbi gřa. sicut homo ⁊ angelus ⁊ hō est asinus. ℭ Sexta ppositio est ista. illa distinguūtur se totis 6ᵃ ppō. subiectiue quecūqꝫ ita se habēt ꝙ realitates eoꝝ sunt distincte numero vel indiuidualiter: vel in actuali existētia: vel realitas vnius est particulata ⁊ diuisa a realitate alterius. sicut Petrus ⁊ Bernardus: ⁊ quelibet indiuidua eiusdē spēi. ℭ Septima ⁊ vltima ppositio est ista. illa di- 7ᵃ ppositio. stinguūtur se totis obiectiue que nō cōueniunt in aliqua vna realitate seu rōne qditatiua: vel a qb⁹ nō pt abstrahi aliquis cōceptus vnicus realis seu pme intētionis sicut sunt differētie formalis indiuidualis ⁊ illa que hñt cōceptuꝫ qditatiuū ⁊ qualitatiuū. sicut ens ⁊ bonuꝫ. ℭ Ex hijs ɔcludo correlarie. ꝙ quotiēs dicit distinctio. totiēs dicit idētitas sm regulā philosophi primo topicoꝝ. quot mo- Caplō.si. dis dicit vnū oppositoꝝ tot ⁊ reliquū. sed sicut idem ⁊ diuersum sunt opposita: sic distictio ⁊ diuersitas ⁊ idētitas. q̄dā eni sunt idē rōne: quedā ex nā rei: q̄dā formalr: q̄dā realiter: quedā se totis subiectiue: quedā se totis obiectiue: ita ꝙ distinctiones istoꝝ modoꝝ identitatis sunt accipiende per obiectū ad distinctiones superius datas de modis distinctionū. Secūdo ꝙ pdicti modi aliter se habent vel se inferūt affirmatiue ⁊ aliter negatiue qñ accipiantur cū distictione ⁊ aliter qñ accipiūtur cū identitate. ℭ Circa qd est sciendū ꝙ quādo determinatur de di- 1m nom stinctione que se habet sic ꝙ quecūqꝫ distinguūtur se totis obiectiue. distiguūtur oībus alijs modis distictionū respectu alioꝝ precedētiuꝫ: quecūqꝫ enim distinguunt se totis obiectiue distinguūtur essentialr realr formalr ex natura rei rōne ⁊ sic de alijs. nō tm̄ ecōtra. vno semp sic accipiēdo cōmittitur fallacia cōsequētis: nō eniꝫ seqtur. a. ⁊ b. distinguūtur rōne. ergo ex natura rei nec valet: distinguuntur ex nā rei. ergo formalr. qꝛ inferius distinguit a suo supiori ex natura rei. non tamē formalr. nec valet. distinguunt formalr. ergo realiter. qꝛ ens verū bonū. distinguūtur formalr non tm̄ realiter vt patet ex predictis. nec valet distinguuntur realiter. ergo essentialr. qꝛ potentie anime iter se distinguūtur realiter ⁊ ab essentia aie ⁊ subiectum ⁊ ppꝛia passio ⁊ cōceptus generis ⁊ differētie distinguūtur realiter sed sm intētionē Scoti in diuersis locis. non tamē distinguūtur essentialiter sm ipsum. nec ēt valet distinguūtur se totis subiectiue. nā indiuidua eiusdem speciei distinguūtur se totis subiectiue ⁊ spēs eiusdem generis: ⁊ etiā predicamēta distinguūtur primo modo ⁊ secūdo. indiuidua eniꝫ cōueniūt in specie ⁊ species in genere ⁊ genera in ente: ⁊ illa cōueniētia obiectiua vel quiditatiua ē realis qꝛ precedit oēm intellectus operationeꝫ: ⁊ ēt cuiuslibet potētie collectiue. ℭ Secūdo est notā- 2m nom dum ꝙ per obiecta se habēt pdicti modi qñ accipiuntur cum idētitate. qꝛ quecūqꝫ sunt idē ratione sunt idē omnibus alijs modis vt appet ex pdictis ⁊ sic de omnib⁹ alijs modis precedētibus. ℭ Quantū ad scōm articulū prin- Circa 2m articulum. cipalem sit hec prima ɔclusio. omnia pdicamenta distin- 1ᵃ ɔclō guuntur ex natura rei: hāc probo sic: quecūqꝫ distinguuntur circūscripto omni actu collectiuo itellectus rōnis vel cuiuscūqꝫ alterius potētie collectiue: illa talia distiguunt

ex natura rei. sꝫ oīa ꝑdicamēta sunt huiusmodi. ergo ⁊c̄.
maior pꝫ ex ꝑdictis. sed minor probatur. qꝛ si predicamē
ta distinguūtur mediāte actu collectiuo rōnis vel alicuiꝰ
potētie. ergo ipsa nō essent decē ꝑdicamēta reꝝ ꝑncipia:
qḋ ē cōtra dictū vulgatū Porphyrij caplo de specie. ꝯña
est euidēs. qꝛ tūc predicamēta essent entia rōnis. ens aūt
rōnis nō pōt esse ꝑncipiū rerum vel entiū realiū. ¶ Pre
terea partes subiectiue entis realis distinguunt̄ ex natu
ra rei sed ꝑdicamēta sūt huiusmodi. ergo ⁊c̄. maior pꝫ qꝛ
partes subiectiue entis realis sunt vere entia realia: ⁊ ꝑ
cōsequēs distinguūtur ex natura rei. minor patet per phi
losophum 2° meta. principio primo. vbi diuidit ens reale
in decē predicamēta. ¶ Preterea illa q̄ per se cadūt sub
cōsideratione sciētie realis distinguūtur ex natura rei. sꝫ
predicamēta sunt huiusmodi. ergo ⁊c̄. maior patet. qꝛ illa
que per se cadūt sub ꝯsideratione realis sciētie sunt entia
realia. nā impoſe est ens rōnis per se cadere sub ꝯsidera-
tione scie realis. entia aūt realia distinguūtur ex natura
rei: ⁊ nō per actū intellectiuū rōnis vel alicuius potentie
collectiue. minor patet. qꝛ ꝑdicamēta sunt per se de ꝯside
ratiōe metaphysice. vt patet. 5. meta. vbi phūs de ipsis de-
terminat. sūt ēt entia ꝑ se de cōsideratiōe phi vt apparet. 7.
phyſi. ⁊ primo de generatione. q̄litas est etiā de per se de
ꝯsideratione metaphysice scie. ¶ Preterea illa q̄ sūt for-
maliter ꝑme intentionis distinguūtur ex natura rei. sed
oīa ꝑdicamēta sunt huiusmodi accipiendo metaphysice
vt hic eis loquimur. ergo ⁊c̄. maior patet. qꝛ ratio forma-
lis ex natura rei est ꝑme intētiōis: nā intelligibilitas rei
est: sed intelligibilitas est rō formalis ꝑme itētionis. ergo
ratio formalis ꝑme intētionis est ex nā rei. maior istiꝰ syl
logismi probat̄ qꝛ precedit oēm actū intellectus: accipien
do enim vt potētia itelligēdi ꝑcedit oēm actū intellectꝰ.
nam circūscripto omni actu intellectꝰ adhuc hꝫ res intel
ligentē cū ēt entitas ⁊ veritas que sunt rōnes intelligen-
tis sint ex nā rei. Ista aūt maior magis declarabit̄ in con
clusionibꝰ de esse itelligēdi ideo nūc supponat̄. ¶ Prete
rea q̄cūq; ꝯstituūtur ⁊ distiguunt̄ ꝑ modos itrisecos disti
guūtur ex nā rei. sed ꝑdicamēta sunt huiusmodi. g̃ ⁊c̄. ma
ior est manifesta: qꝛ modi itrinseci sunt ex nā rei: vt appa
ret in vltima ꝯclusione de modis distinctionū. minor pro
2° cclo bat̄ ꝑpter spālitatē ⁊ entitatē ⁊ accūtalitatē. ¶ Scda con
clusio est ista. oīa ꝑdicamenta distinguūtur formalr̄. hāc
ꝓbo sic. quecūq; ita se hn̄t ꝙ vnū vltimate abstractuꝫ ab
altero nō includit̄ aliō quiditatiue seu in suo ꝯceptu qdi
tatiuo illa distinguunt̄ formalr̄. sed oīa ꝑdicamēta sic se
habēt. ergo ⁊c̄. maior patet ex ꝑmissis. minor etiā per pre
dicamēta singula discurrēdo. ¶ Cōfirmat̄ ēt quecūqꝫ sic
habēt ꝙ vnū pōt existere sine alio: illa distinguunt̄ forma
liter. sꝫ oīa ꝑdicamēta sic hn̄t. ergo ⁊c̄. maior patet: qꝛ op-
positū ꝑdicati infert oppositū subiecti. minor ꝓbat̄ infe-
rius. ¶ Preterea si ꝑdicamēta sunt ideꝫ formalr̄. g̃ ipsa
Tex. cō 31. erūt ꝑmixta. ꝯñs est falsum: vt apparet ꝑmo posterioꝝ. er
go ⁊ añcedēs. ꝯñia de se patet. ¶ Preterea si ꝑdicamēta
sunt idē formalr̄. ergo ipsa nō erūt decē ꝑdicamēta reruꝫ
principia. ꝯñs est falsum vt predictū est. ergo illud ex quo
Obijcitur sequit̄. ꝯñia pꝫ. ¶ Dicens ꝙ dato ꝙ ꝑdicamēta sint ideꝫ
formalr̄ adhuc poterit saluari illud dictū Porphyrij si-
cut saluat̄ ꝙ sunt decē prima genera. q̄ aliter enīꝫ hn̄t ra
tionem ꝑncipij q̄ sunt ꝑncipia rerū spālissimoꝝ ⁊ indiui
Rn̄detur duoꝝ: ⁊ ideo ad hoc sufficit sola distinctio rōnis. ¶ Ual-
deo ꝙ si ꝑdicamēta nō distinguūtur nisi sola rōne in nul-
lo possent saluari illud dictū: qꝛ ens rōnis non pōt habere
rōnem ꝑmi principij: que est ens diminutuꝫ. ens aūt rō-
nis non pōt esse ꝑuꝰ entis realis. tum qꝛ est posterius. tū
qꝛ est imperfectius. ⁊ tunc qn̄ dicit̄ ꝙ genera sunt principia
entis. dico ꝙ vel accipit̄ genus formaliter pro scd̄a inten
tione: vel fundamētaliter pro ꝑma intētione. si primo mo
do tūc propositio nō est vera. si autē accipiamus secundo
modo. tūc propositio est vera ⁊ sic habeo intētum ꝙ con-
ceptus ꝑdicamentales nō distiguūtur sola ratione qꝛ pri
me intētionis nō sunt precise entia rōnis. imo sunt vera
2° obijcitur. entia realia: vt nunc suppono. ¶ Preterea arguit̄ cōtra
primā cōclusionēꝫ sic. quecūqꝫ ita se habēt ꝙ aliqd ex na-
tura rei attribuit̄ vni qḋ non alteri illa distinguūtur for-
maliter: sed ꝑdicamēta ita se habēt. ergo ⁊c̄. maior ē eui-
dens: qꝛ oppositū predicati infert oppositum subiecti. i. ꝙ
quicqd attribuitur alteri ex natura rei. minor patet. qꝛ ꝑ
seitas ⁊ absolubilitas attribuit̄ subē ex natura rei nō po
test attribui vni ⁊ inesse alteri ꝑdicamēto. idem patet in
3° cclo. alijs. ¶ Tertia cōclusio est ista. oia predicamenta distin-
guuntur realiter. hāc probo sic. quecūq; ita se habēt ꝙ qḋ
libet est formaliter positiuū: ⁊ vnum ab alio vltimate ab-
stractum. non pōt de alio idētice nec formaliter predica-
ri illa distinguūtur realr̄. sed oia predicamenta sic se hn̄t.
ergo ⁊c̄. maior patet ex ꝑdictis. minor etiā patet quātum
ad sui partē. i. ꝙ qḋlibet ꝑdicatū sit formaliter positiuuꝫ
q̄ negationes ꝫm ꝙ dictum est ⁊ priuationes nō sunt ꝑ
se in aliquo predicamēto sꝫ per accidens. minor probat̄.
primo de ꝑdicatione idētica. ꝑmo sic nullū predicamētuꝫ
est formalr̄ seu permissiue infinitū. ergo vnū de altero nō
potest ꝑdicari idētice. ꝯñia patet ex ꝑdictis in tertia cō-
clusione vel ꝓpositione. antecedēs etiā patet. ꝑmo qꝛ nō
sunt infinitū formalr̄. qꝛ non sunt idē qḋ deus nec sunt in
deo formaliter. ¶ Preterea ipsa ꝑdicamenta ꝯtinēt̄ sub
ente finito qꝛ in ipsa diuidit̄ imediate. secūdo patet ꝙ nō
sunt infinita ꝑmissione. i. ꝑmissiue. tum qꝛ nō sunt trāscē-
dentia: tum qꝛ nō possunt ꝯbi ad ens formaliter īfinitū.
¶ Preterea ꝓbat̄ illa minor de ꝑdicatione formali sic. ꝑ
dicamēta nō sunt formalr̄ idē. ergo vnū de alio nō potest
formaliter ꝑdicari. cōsequētia est euidēs qꝛ ad hoc ꝙ ali-
qua de se inuicē predicent̄. oportet necessario ꝙ sint ideꝫ
formaliter. aliter ꝑdicatio esset nulla. antecedēs patet ex
secūda cōclusione premissa. ¶ Preterea q̄cūqꝫ distinguū
tur sicut realitas ⁊ realiter distinguunt̄ realiter. sed ꝑdi-
camenta sic se habēt. ergo ⁊c̄. maior patet ⁊ minor ꝓbat̄.
qꝛ quecūqꝫ distinguunt̄ sicut res ⁊ res illa distinguūtur si
cut realitas ⁊ realitas: sed predicamēta distiguūtur sicut
res ⁊ res. ergo ⁊c̄. maior istius syllogismi patet. minor du
pliciter probat̄ ex cōsequēti cōclusione. secūdo sic. quecun
qꝫ distinguūtur sicut ens ⁊ ens. distiguunt̄ sicut res ⁊ res:
sed oia predicamēta distinguunt̄ sicut res ⁊ res. ergo ⁊c̄.
maior patet: qꝛ ens ⁊ res ꝯuertūtur ꝫm Auicēnā secūdo
sue meta. minor ꝓbatur: qꝛ ens includit̄ qditatiue in ra-
tionibus formalibus ipsoꝝ predicamētoꝝ sicut superius
4° cclo. in suo inferiori. ¶ Quarta cōclusio est ista. oia ꝑdicamē-
ta distinguunt̄ essentialiter. hāc ꝓbo sic. res vnius predi
camēti per potētiā diuinā potest poni in actuali essentia
absqꝫ re alterius ꝑdicamēti ⁊ eꝫ. ergo vnū ꝑdicamētum
distiguitur ab alio eēntialiter. ꝯñia est euidens ex quin-
ta ꝓpositione ꝯclusione ꝑmissa: ⁊ antecedēs cōīter cōcedi
tur a phis veris ⁊ catholicis de ꝑdicamētis absolutis. sꝫ
de respectiuis est magnū dubiū ⁊ magna difficultas. vtꝝ
possint poni absqꝫ absolutis: ⁊ iō teneo opinionē nouā cu
iusdā subtilis. eā sic probādo. nā fundamētū ad qḋ est re
latio vel se hꝫ ad ipsam in genere cause efficientis vel for
malis vel materialis vel finalis. si efficientis vel finalis
habeo propositum: qꝛ prima causa potest supplere omnē
causalitatē efficientē vel finalē. Si aūt materialis quero
qꝛ vel erit eiꝰ mā in qua vel ex qua. nō ex qua cū ꝫm phm
Tex. cō. 12. 8° meta. accidētia talē māmembers nō hn̄t: nā sicut ipossibile est
ꝫm phm ꝑmo de ḡnatione. ex non substātijs fieri subam
sic impossibile est ꝙ ex suba fiat non suba. si autē sit eius
mā in qua cū accidēs absolutū hoc mō depēdeat ad ma
teriam vel ad subm: hoc tn̄ nō obstāte pōt ab ipso per di-
uinā potētiā separari ⁊ per se poni: nō ergo obstāte illa de
pēdentia relationis vel respectus ad eius fundamētū si-
cut ad mām in qua poterit ipsa relatio actualr̄ per se po-
ni. Nō pōt etiā dici ꝙ sic depēdeat ad fundamētum sicut
ad causam formalē. nā tūc absolutū esset intrinsecū respe
ctiuo: ⁊ per ꝯñs illud qḋ est formaliter respectiuū ēēt for-
maliter absolutū qḋ est absurdū ⁊ ēt obiectū in opposito
illud enim in cuius rōne formali seu qditatiua includit̄
aliqd absolutū est formalr̄ absolutū: tunc illa ꝑdicamēta
respectiua nō ēēnt partes subiectiue entis per se cū nō es-
sent entia per se sed per accidēs qḋ est ꝯtra phm 1° phyſi.
tunc ēt cū formalis nō esset qd simplex sed qd cōpositum
ex mā ⁊ forma cū quelibet res sit formalr̄ talis ꝑpter eiꝰ
causaꝫ formalē ēēt formalr̄ respectus per absolutuꝫ qḋ ē
manifeste

manifeste falsuz. ¶ Preterea qro qre fundamētū in duo
bus extremis positū non pōt poni absqz relatione: vel qz
relatio non potest poni absqz fundamētis: vel absqz fun
damēto τ termino. huiꝰ non pōt alia ratio reddi: nisi vnū
essentialr depēdat ab alio. hoc supposito: pn̄m indepēdēs
simplr pōt determinare oēm depēdentiam sufficiēter ad
actualē existētiā cuiuscūqz: sed supplere alicuiꝰ acqsiti ad
actualē existiā alterius pōt alicuiꝰ positas sepatōis illiꝰ
ab illo. ergo ex hoc pn̄m indepēdēs pōt dependētiā cuiuſ
libet reqsiti ad actualē existiā alicuiꝰ supplere vel deter
minare pōt qcūqz imediate poni p ipsū. g p ɔñs pn̄m ide
pēdēs: vt deus pōt supplere vicē fundamēti relatiōis vel
respectus τ terminare depēdētiā relationis ad ipsuz: τ p
ɔñs ad ipsaz in actuali existia ponere absqz fundamēto.
minor de se pz sed maior declarat sic. tū qz pn̄m indepen
dēs simplr a nullo depēdet: τ iō pōt oēm dependentiam
sufficiēter terminare. rō enim indepēdētie illius ab ali
quo est pcisa rō terminādi depēdētiā illius ad ipsuz. tuz
qz pn̄m indepēdēs simplr ɔtinet virtualr oēm relationē:
τ per ɔñs pōt ipsum seu eius depēdētiā sufficiēter termi
nare. aliter ipsam vtualr nō ɔtinet. ¶ Preterea mā pōt
poni in actuali existētia sine forma. ergo relatio sine fun
damēto. ɔñtia pz a simili. tū qz sicut relatio depēdet a fū
damento sic mā a forma. tū ēt qz sicut deus in sepatione
materie a forma supplet vicez terminati depēdētia ipsiꝰ
ad formā. ita vī pose q deus possit supplere vicē funda
mēti in terminādo depēdētiā ipsius relationis ad illud
dist. 12. q. 2. aricedēs ad pris supponiē τ probaē a Scoto 2ᵒ sniarum.
Ultimo arguit sic. imediatior τ intimior est nā supposito
qz relatio fundamēto sed deus pōt facere naturam abs
qz pprio. ergo τc. maior pz. qz nā significat suppositū for
maliter tū qz ipsuz formalr denoīat. tum ēt qz dat sibi no
men τ diffinitionē que nō ɔueniūt relationi respectu fun
damēti. minor apparet de facto in Christo ēt pbari pōt
per rōnes quas adducit Scotus: τ ēt alij doctores super
5ᵃ ɔclūo 3ᵐ sniaz ad pbādū positatē incarnationis. ¶ Quinta ɔ̄ est
ista. oia pdicamenta distinguunt se totis subiectiue. pro
bo sic illa distinguūtur se totis subiectiue sine sm eē sub
iectiuū qn̄ illud qō realr reperiē in vno non reperitur in
alio sed oia pdicamēta sunt huiusmodi. ergo τc. maior ē
Obijcit euidēs. minor ēt pz qz coordinationes pdicamētoꝝ sunt
Tex. cō. 31. impmixte vt habeē pmo poste. ¶ Dices q minor est fal
sa duplr qz entitas etiā alia trāscēdentia reperiunē in q̄
libet pdicamēto °: qz per pħm in pħtis caplo de qualita
te vel quātitate repiē vnū τ idē ens in diuersis pħtis. si
cut patet de scia· dicit enī sic pħs amplius si ɔtingat hoc
idē τ quale eē τ idē nihil esse incōueniēs in vtrisqz oibus
Rñdetur hoc adē vocari. Dico ad pmū q lz trāscēdētia repiantur
aliqua in pdicamētis pluribꝰ vel in oibus tū qōlibet eoꝝ
ɔ̄hitur ad propriū eē cuiuslibet pdicamēti: τ per ɔñs ha
bet aliud τ aliud esse subiectiuū in alio τ aliu pdicamen
to. Ad 2ᵐ pōt dici q ens dici vnū potest intelligi duplr. s.
vnitate per se τ vnitate per accñs vt apparet per pħm. 5.
meta. qn̄ enim dicit pħs q vnū τ idem pōt esse in diuer
sis pdicamētis accipit vnū per accñs τ nō vnum per se τ
hoc pz per rōnē. scdō per expressaz expositionē Cōmēta
toris supra locū illud rō est illa. ipossibile est aliqd ptine
re ad aliqō pdicamētū nisi incindat aliqd illiꝰ pdicamē
ti vel rē vel modū vel aliquā rōnem: sed ex ptinētibꝰ ad
diuersa pdicamenta nō pōt fieri vel cōstitui vnū ens per
se vt apparet per pħm ibidez. ergo τc. Cōfirmatur si ens
vnum per se est in diuersis pdicamentis. ergo rō forma
lis vnius pdicamenti pdicabiē formalr de re alterius p
dicamēti qō est falsum. scdō cōfirmatur qz regula est pħi
Caplo. 2. 4ᵒ topi. q vna τ eadē spēs cōtinetur sub diuersis gn̄ibus
subalternatim positis dūmodu sub aliquo 2ᵒ genere illa
ponātur sicut pz de hoīe τ angelo sicut probaē: τ per ɔñs
vbi supra. nā cū sit verū vnā τ eādē rē diuersis gn̄ibus nō
posse esse suppositū: illud tū cōuenit sed aliud ad qō vnā
τ eandē spēm in duobus posse subijci vt in eo qō iam su
pra dictuz est cum sor. suba sic. prima pħt vere ad aliqd
cū suba discreparet a relatione: nullū enī icōueniēs ē sor.
eādē in eo q hō est sube supponi in eo q hz similē relatio
ne. ¶ Preterea tū qz sm aliā τ aliā res duobꝰ gn̄ibꝰ eadē
res gn̄ibz diuersis supponaē nihil icōueniēs cadit. ita qqz

habitū dicimꝰ τ hitudines aliꝰ vel sunt in relatione po
nunē i eo q sm eas aliq q̄les i q̄litate numeranē. ergo ēt
nullū ē icōueniēs vnā τ eādē rē bz duas nās siue potētias
gn̄is: τ si ɔtigat pluribꝰ innumerari gn̄ibꝰ hoc mō pz. ergo ex
ɔtigētia vboꝝ qō ipse Boetiꝰ nō vnū p se ens sed p acci
dēs qō dicit qd aggregatiuū ex rebꝰ vel modis vel rōni
bus diuersoꝝ pħtoꝝ. s. n. pmo accipiat vnū ens p se τ po
stea p accñs ɔ̄dicerct sibi qō nō ē dōm. ¶ Preterea qcū
qz distiguunē mō spē τ gn̄e distiguunē se totis subiecti
ue. sed pħta sūt hiꝰ. ergo τc. maior τ mior patēt. Dices q
sm ppōnē vulgatā accītia nō ponūt in numeꝝ cū subto.
Et nota q duplex est nūerositas. s. idiuidualis τ suppoſi
talis. auctas itelligiē scdō mō τ nō pmo. si aūt in q̄libet p
dicamēto sunt distīcta individua: τ p ɔñs distīcte nūero
sitates vel vnitates nūerales. ¶ Preterea qcūqz ponūt
inuicē accītalr existere distiguunē se totis subiectiue: sed
res oiuz pdicamētoꝝ sic se hñt. ergo τc. pz maior qz oppo
sitū subiecti ifert oppositū pdicati. minor declata ē supiꝰ i
4ᵃ ɔ̄ne. Cōfirmaē ista rō qz esse subiectiuuz τ eē actualis
existie sunt idē realr τ ɔuertibilr. ergo posita reali distin
ctione maioꝝ in vno poniē nectio in alio. ergo p ɔñs qcū
qz ponūt sine actualr inuicē existere distinguunē se totis
subiectiue. ¶ Serta ɔclūsio est ista τ vltima q pdicamē 6ᵃ ɔclūo
ta nō distiguunē se totis obiectiue. hāc pbo sic. illa nō di
stinguunē se totis obiectiue a qbus pōt abstrahi aliquis
ɔceptus vniuocꝰ realis seu pme intētionis. sz pdicamēta
sic se hñt q ab eis pōt abstrahi aliqs ɔceptꝰ vniuocꝰ rea
lis seu pme intētionis. ergo τc. maior pz. qz oppositū pdi
cati infert oppositū subti. minor pbaē in ɔ̄nibus de ente
in duobus vel in tribus locis in qua cōclusione arguitur
duplr: nūc non curo quere τ ibi inuenies.

¶ Explicit ergo opusculū de distōne Predicamētorū qō
cōposuit frater Petrus thomas or. fratꝝ mi. Laus deo.

¶ Sermo de secundis intētionibus Eximij artiuz τ me
dicine Doctoris magistri Hieronymi de Nuciarellis d
Roma circa q̄stū: vt q̄ri solet: an i latitudine entiū secū
de itētiones collocande sint dirigetur in pħti nr̄a itētio.

PRo quo distincte p- 1ᵐ pmissum.
cipiendo: qz difficile pmo pmittiē q ad
quācūqz itellectionē septē ɔcurrunt enti
tates quqz reales: cetere vo intētiona
les existūt. Prima est anima nr̄a: seu in 1ᵃ ētitas realis
tellectus noster. Scda est obiectum: si 2ᵃ
ue spēs obiecti intellectualis. Tertia est 3ᵃ
productio actiua itellectionis: cuius fundamētū est itel
lectus: Terminus aūt ipsa itellectio. Quarta est produ 4ᵃ
ctio passiue itellectionis. Cuiꝰ fundamētū est ipsa intel
lectio. Terminus autez ipse itells. Quinta est ipsa itelle 5ᵃ
ctio que est qdā q̄litas de pma specie q̄litatis: qz ens rea
le absolutū. Et qz per ipsaz itellectionē intells pducit ob
iectū inesse cognitū: iō ponitur serta entitas que ē cogni Serta enti-
tio actiua: vel ɔceptio actiua: a qua intells dī formalr co tas τ dī itẽ-
gnoscēs vel ɔcipiēs: τ fundaē talis cognitio actiua in in tionalis iā τ
tellectu: τ ad obiectū terminatur. Septima entitas ē co septima.
gnitio passiua: vel ɔceptio passiua a qua dī formale obie 7ᵃ
ctū cognitū vel ɔceptū: τ nō est nisi respectꝰ rōnis dereli
ctus in obiecto ex applicatione intells ad ipsuz obiectū.
Et fundaē talis cognitio vel ɔceptio passiua in obiecto
τ ad itellm terminaē. Quia. n. talis cognitio passiua ē ha
bitudo rei cognite ad itellm erit ibi subiectiue: q̄ deno
minatione intrinseca ipsam denoiabit: τ sic pz q esse co
gnitū qō appellaē cōceptio passiua est eē respectiuū: τ nō
est esse absolutū. Ut fortasse voluit doctor Subtilis. 36.
dist. pmi libri sniarū. Qō vtqz cur sit verū alio inuestiga
bitur. Et hec satis pro pmo pmisso. ¶ Pro nunc tū ad 2ᵐ pmissum.
uerte τ erit scdm pmissuz q actus intells duplex est. pri
mus seu rectus: quo itells ferē sup rē absolute. scds col
latiuus quo itells ferē sup rē cōparatiue. Iō cognitio si
ue eē cognitū duplex est. qōdā derelictū p actū pmū: τ est
tale eē cognitū hitudo rei cōparate ad itellm cognoscen
tē ipsuz absolute. Aliud est eē cognitū derelictū per actuz
collatiuū intells: τ est habitudo rei cognite ad itellm co

gnoscētē ipsaʒ cōparatiue: ⁊ tale dī rō fundandi: ⁊ termi
3m ꝑmissum. nādi duas itētiones. ¶ Tertiū ꝑmissuʒ: vt est sñia Sco.
ꝑmo sen. dist. 3. q. 7. actio duplex ē. s. imanēs: ⁊ trāsiens: q̄
distictio elicit̄ ex v̄bis Ar. 2. phy. tex. cō. 5. ⁊ 6. ethi. c. 5.
⁊ 9. meta. tex. cō. 16. imanēs est actio manēs in agēte: ⁊ ē
ad terminū in agēte receptū: nihil eni per ipsaʒ opat̄ pre
ter opationes. Trāsiēs autē lʒ sit actio manēs in agente:
tñ nō est ad terminū in agente receptū: sed in alio. Ex eo
eniʒ q̄ per ipsam aliq̄d opatur ꝑter opationē. Vñ actio
imanēs manet in agēte formalr̄ ⁊ terminatiue. Trāsiēs
aūt ⁊ si manet in agēte formalr̄ nō terminatiue: q̄ ꝓpꝛie
dī factio. Immanēs aūt ꝓpꝛie dī actio: vt hī. 6. eth. c. 5. 9.
meta. tex. cō. 16. 2. phy. 15. Exēplo hec oīa declo. v̄bi. g. ꝓ
ductio itellectionis dī actio imanēs. Talis ꝓductio acti
ua ifert itellectionē terminū productum in agēte tñ rece
ptū. Et q̄ intellect⁹ itelligēs obiectū ꝑter opationē q̄ ē in
tellectio: nō est aliq̄s effectus effectiue ꝓductus: queʒ re
spiciat per modū termini. Productio aūt domus ab ar
chitectore dī actio trāsiens pro quāto ꝑter opationē agē
tis que est edificatio ifert domū terminū ꝓductū. Et sic
4m ꝑmissuʒ. pʒ 3m ꝑmissum multū vtile. ¶ Quartū ꝑmissum est istud
dria est iter relationē ⁊ respectū. De rōne relationis sunt
q̄tuor: fūdamētū: termin⁹: rō fūdādi: rō terminādi. De
ratione auteʒ respectus sunt fundamētū ⁊ terminus tñ.
Ideo a q̄ī 4° ꝑdicamēto reponunt̄ relatiōes actuales sūt:
Sex aūt ꝑri⁹ respect⁹ ꝓpꝛie dici debēt: ⁊ relationes ꝓpꝛie
dicūt̄ a doctorib⁹ respect⁹ itrīsec⁹ aduenientes: respect⁹ aūt
appellant̄ respect⁹ extrīseci aduenientes. Ideo debetis diligē
ter aiaduertere: vt optime declat doc. Subtilis in. 2. dis.
ꝑma. ⁊ 3° sen. ⁊ 11. ⁊. q. 15. quoli. q̄ respect⁹ itrīsec⁹ adueniēs
dī ille q̄ necio ⁊ imediate aduenit ex nā fundamenti pōsi
to termino. Et dī itrīsecus adueniēs eo: q̄ ꝯsequit̄ nām
fundamēti ⁊ termini. V̄erbi. g. ꝑnitas: filiatio: silitudo.
Verū est ipōle ponere duo alba cuʒ sit silitudo inter illa.
respectus aūt extrīsecus adueniēs est ille q̄ nō necessario
cōsequitur fundamētū posito termino. Indiget enim debi
ta applicatione. Vñ posita potentia actiua ignis: ⁊ passi
ua ligni: nō erit tñ necio hītudo agētis ad passuʒ nisi fa
cta debita applicatio illoꝝ adiuicē: ⁊ sic pʒ 4m premissuʒ.
5m ꝑmissum. ¶ Quītū ꝑmissū sit tale. relatio duplex ē real' ⁊ rōnis a rō
nib⁹ fundādi ⁊ terminādi: ⁊ nō ab extremis. s. fūdamēto
⁊ termio. Et vocabit̄ relatio real' qñ rō fundādi ⁊ termi
nādi rō erit aliq̄d positiuū reale. rōnis āt cū erit rō fundā
di ⁊ rō terminādi aliq̄d diminutū: ⁊ appellabit̄ tūc relatio
illa rōnis ab illa rōne fūdādi ⁊ terminādi diminuta. Vñ
si p pōle vel ipōle eēt aliq̄ relatio: Cuius extrema funda
mentū. s. ⁊ terminus essent entia rōnis ⁊ rōnes fundandi
⁊ terminādi entia realia. Dico q̄ illa relatio esset realis
⁊ nō rōnis. Silr̄ si sit relatio cuius fundamētū ⁊ termin⁹
sint entia realia: ⁊ rōnes fundādi ⁊ terminādi entia dimi
nuta relatio illa rōnis appellabit̄. Pro maiori tñ decla
ratione aduerte: q̄ relatio realis duplex est. actualis: et
aptitudinalis. Aptitudinalis reqrit terminū solū in apti
tudine: ⁊ ꝑdicat̄ de suo fundamēto per se in 2° mō cū quo
idētificatur realiter: ⁊ talis nō est nisi aptitudo vel incli
natio ad aliq̄d sicut risibilitas assimilabilitas. vñ lʒ nō es
set nisi vnū albū adhuc ipsum assilabile esset alicui albo
possibili: ⁊ tales sūt reductiue in eodē ꝑdicamēto in quo
est fundamētū vel subiectū. Actualis aūt reqrit fūdamē
tum: ⁊ terminū actualr̄ existere: cuiusmodi sunt respect⁹
intrīsecus aduenientes. ⁊ sic pʒ quintuʒ ꝑmissum. Ex quo
seq̄tur q̄ lʒ 2e intētiōes sint in entib⁹ realibus: q̄ sunt me
diātibus rōnibus fundādi ⁊ terminādi entibus diminu
6m ꝑmissum. tis: pro tāto nō sunt relationes reales: sed rōnis. ¶ Sex
tū ꝑmissuʒ sit istud. Intells duplex est agēs: ⁊ posis. Intel
lectus agēs est cuius est oīa facere. Intells posis est cui⁹
est oīa fieri: sñia ē ꝑhi. 3. de aia tex. cō. 18. Vñ itellui agēti
ꝯuenit hec rō facere potētia itelligibilia actu itelligibilia
⁊ est oīa facere. i. respectu cuiuscūq̄ʒ obꝛi itelligibilis pōt
abstrahere spēm ipsaʒ formalr̄ vel virtualr̄ representātē:
⁊ sic intells est oīa facere: q̄ nihil itells posis pōt intellige
re nisi per aliquā spēm q̄ sit formalr̄: vel v̄tualr̄ represen
tatiua. Et isto mō spēs absolute repsentāt respectū ⁊ in
tellectionem. Dī aūt itells posis ille cui⁹ est oīa fieri. i. pe
recipe oēm actū itelligēdi de quocūq̄ʒ itelligibili: q̄ dī ab

Ari. q̄ itells est tot⁹ ens: seu iuxta theologos q̄ de q̄cū
q̄ʒ possit hēre aliquē actū itelligēdi: lʒ nō dīʒ: q̄ ⁊ si de q̄cū
q̄ʒ q̄tū ad rōnes gñales ⁊ cōes. seu abstrahibiles a sensi
bilib⁹ possit recipe actū itelligēdi ex nālib⁹. nō tñ q̄tuʒ ad
rōnes ꝓpꝛias ⁊ specificas pʒ itelligēti. vñ act⁹ itells posis
dī act⁹ itelligendi. sʒ actus itells agētis: q̄ eū denudare ⁊
abstrahere dī act⁹ itells ⁊ nō itelligēdi. Sñia qdē ē Sco.
p° sen. d. 3. q. 7. ⁊. 15. q. q̄lib. officiū itells posis ē cāre actū i
telligēdi seu itellectiōeʒ. Solet. n. itells posis tripl'r dici. dī
passiuus in ordine ad itellm̄ agētē. dī receptiu⁹ i ordie ad
actū itelligēdi ⁊ ad spēm quā recipit. dī 3° opatiu⁹ pro q̄
to formalr̄ itelligit: cōponit: ⁊ diuidit: ⁊ discurrit. Nā pri
ma ei⁹ opatio: vt dī 3° de aia tex. cō. 21. est simpli. apprehē
sio ab Auer. ibi noiat̄ formatio. Scda ē cōponere: ⁊ diui
dere dī fides: ibi v̄itas ⁊ falsitas pʒ ibi ⁊. 6. me. tex. cō. 8.
colligit̄ itellm̄ poleʒ actiue ꝯcurrere ad actū intelligēdi: ⁊
vt sic agēs ⁊ posis itells non sunt due potētie formalr̄ di
sticte ex nā rei: neq̄ʒ hñt distinctas formalitates: vt inuit
Sco. in q̄l. q. ꝑdicta: ⁊ hoc cū sint vnū ⁊ idē abstractuʒ ex
nā rei simpl'r idistictū. Lʒ si capit̄ itells agēs pro itellu cu
ius est abstrahere spēm intelligibilē sic essent due potētie
formalr̄ distincte ex nā rei hñtes distictas formalitates: vt
Sco. ibi: ⁊ forte sñia est Auer. 3° de aia cō. 4. ⁊ cō. 19. sic pʒ
6m ꝑmissuʒ. ¶ Septimū ꝑmissuʒ sit tale. q̄ actus q̄ hñt in 7m ꝑmissum.
ꝑma opatione itells alij sunt recti: ⁊ sunt illi q̄ directe ter
minant̄ ad obm̄ extra: ⁊ dicūt tñ depēdētiā i obiectū suū
vt in terminuʒ. Actus v̄o reflexus ē actus q̄ terminat̄ ad
actū ꝑexitē in potētiā: ⁊ hʒ rōneʒ tñ depēdētie: vel tñ de
pēdētiā in ipsum actū. Quīq̄ʒ v̄o talis act⁹ reflexus hʒ de
pēdētiā in potētiaʒ cognoscētis vt cognoscēs est: vt si i el
ligo me itelligere: tūc iste actus terminat̄ ad me sub ea rō
ne sub qua itelligo me itelligere. Tūc ille actus termina
tur ad ipsuʒ itelligere tanq̄ʒ ad terminū. est ēt act⁹ reflex⁹
qñ hʒ tñ dependētiā in obm̄ inq̄ʒtū est cognitū: vt si intel
ligo me itelligere hoiem: iste actus terminat̄ ad hoieʒ vt
intellm̄. Actus v̄o cōparatiu⁹ seu collatiuus est act⁹ quo
vnū obm̄ ad aliud cōparat̄. Et hoc satis pʒ: ⁊ sic duplex ē
habitudo itellecte ad itellm̄: vna est derelicta per actum
collatiuuʒ: ⁊ sunt iste due habitudines realiter distincte.
Vñ cū cognosco hoiem actu recto derelinqtur habitudo
hois cogniti ad intellectū cognoscētē ipsuʒ hoiem absolu
te. Cū cognosco aūt ipsum hoiem in cōparatione ad sua
singularia: ⁊ sunt ille habitudines realiter disticte: ita q̄
si per pōle vel impōle ꝑma habitudo nō eēt: adhuc scda
posset eē: tñ ꝑma hītudo est necia ad scdaʒ reqsita. Et sic
pʒ 7m ꝑmissuʒ atq̄ʒ fundamētū. ¶ Octauū ꝑmissum sit ta 8m ꝑmissum.
le. q̄ ꝓprietas rei duplex est: ꝯuertibilis seu ꝓpꝛia ali
cui nāe: vt risibilitas homini: alia est nō ꝯuertibilis seu
trāscēdēs: seu nō ꝓpꝛia alicui nāe: vt cōicabilitas plibus
differētib⁹ nnō: ⁊ sic de alijs. Et ex hoc fundamento volo
hēre: q̄ itells mouet̄ a ꝓprietate rei trāscēdēte ad causā
das intētiones: ⁊ nō a ꝓprietate rei ꝓpꝛie: ⁊ sic pʒ 8m fun
damētū istis sic iactis fūdamētis ac declatis nōnullas po
no ꝯnes. Quaꝝ p° ē ista. Scde itētiōes nō sūt spēs itelligi p° ꝯclo
biles: nec sūt act⁹ cōpatiui: rō h⁹ ꝯnis āt ista: q̄ ens reale:
⁊ ens rōnis: nō pñt eē idē realr̄. Cōstat aūt spēs itelligibi
les ⁊ act⁹ collatiuos eē entia realia. scdas v̄o itētiones eē
entia rōnis: ⁊ nō solū vex relationes rōnis: vt optime de
clarat Sco. ꝑmo sen. dist. 25. ⁊. 4. sen. d. p°. q. 2. igit̄ ⁊c. Cō 2° ꝯclo
clusio scda. itētiones nō sunt obꝛa cognita: inq̄ʒtū cognita
sūt: q̄ talia nō sunt de gñe relationis: quēadmodū sūt se
cunde intētiones. Tertia ꝯ. scde itētiones nō fundant̄ su 3° ꝯclo
per actū cōpatiuū: q̄ hʒ ipsos act⁹ cōpatiui nō referunt̄:
imo obꝛa p ipsos referunt̄. Cōclusio q̄rta. scda intētio est 4° ꝯclo
relatio rōnis derelicta ab itellu cōparāte vnū obm̄ cogni
tū ad aliud i ipso obꝛo subiectiue exis. Vñ dī scda itētio re
latio rōnis: q̄ rō fundādi ⁊ terminādi vt sup̄ dixim⁹ ē di
minuta: que qdē rō est eē cognitū ipsi⁹ obꝛi: qd eē cognitū
ꝯstat ex hoc ꝑmisso eē ens diminutū. Fūdamēta āt ⁊ ter
mini sūt: ⁊ res ipse: ⁊ ēt 2e itētiones: sicut gr̄a exēpli. Si ta
lis relatio q̄ ē scda itētio sit cāta p actuʒ intells cōparātis
vnū sup̄i⁹ ad singularia sua dī vl'e. Et si illud tale cōe vl'e
imediate cōparat̄ ad singularia ⁊ pticularia dī spēs qd ē
nomē ipositū ad significādū hūc respectuʒ rōnis. At v̄o si
illud cōe nō imediate cōparat̄ ad singularia dī gen⁹ pri
mū

mū vel subalternū. Et sic semp ascēdēdo vsqʒ ad genus gñalissimū: imo vsqʒ ad ens qḋ ē pᵐ vle ⁊ cōissimū. Et tales relōnes rōnis sūt 2ᵉ itētiōes: de qbᵘ ē ꝯsideratio logicalis. ¶ Et vt clare ⁊ distīcte pcipiat: obem⁹ diligēter cōsiderare: ꝙ itells nr̄ p actū suū collatiuū cuicūqʒ cōicabili plibᵘ nuō tñ differētibᵘ attribuit hāc scḋaʒ intētionem spēs: vt cōpacādo nām hūanā suis singularibᵘ: derelinqtur i ipsa nā hūana hec itētio spēs. cᵘ fundamētū erit ipsa nā hūana: terminus aūt ipsa singlaria: rō fundādi est eē cognitū nāe hūane. Tñ ēminādi ē eē cognitū singularis. Eis vō q̄ sunt cōicabilia plibᵘ spe diritibᵘ hāc itētionē genᵘ largit. Et qz sūt mltē itētiones 2ᵉ q̄ sūt cōicabiles: q̄dā plibᵘ nuō differētibᵘ nōnulle spe distātibus. Jccirco ipsismet scḋis itētiōibᵘ pōt itells sua v̄tute scḋas applicare itētiones. Cōparās. n. spēitatē in cōi ad hāc spēitatē ⁊ hanc applicatas hoi: houi: ⁊ alijs cātur i ipsa spēitate i cōi hec
5° ꝯclio specietas: ⁊ sic in alijs iductiue pʒ. ¶ Quita ꝯ sit ista. i secūdis itētionibᵘ repit ꝑdicatio pmi modi ⁊ 2ᵉ. Sic. n. ista est qditatiua hō est aial: sic ⁊ illa genᵘ ē vle: ⁊ sic de alijs. Vñ hec ꝯcreta genᵘ ⁊ spēs pñt eē ꝯcreta a supposito: ⁊ sic sumunt cū dī genᵘ ē vle hec spēs ē spēs: ⁊ sic sunt de ꝯsideratione fortasse meta. pñt aūt eē ꝯcreta a subo: ⁊ sic sumūtur cū dī aial ē genus: hō est spēs: ⁊ sic sunt de iure logici.
6° ꝯclio ¶ Cōclusio 6ᵃ cuiuscūqʒ ꝓpōnis extrema sūt 2ᵉ itētionis: ⁊ ꝑdicatio sit i actu signato tā subm q̄ꝫ ꝑdicatū pticulariter supponūt: vt dicēdo definitio ꝑdicat de definito genᵘ ꝑdicat de spe. Et breuiter sic itelligēde sūt oēs ꝓpōnes libri Porph. v. cū i pᵒ q̄ꝫ i 2ᵒ tractatu q̄s adducᵗ supiᵘ scaneum ē. hec ꝯ sic declat: qm̄ ois terminᵘ cōcretᵘ stās pro suo sbto aut sūdamēto dī stare pticulariter. Taliū āt ꝑdicationū signataꝝ tā subʒ q̄ꝫ ꝑdicatū v̄lificat i pmis. Jō dr̄ stare
7° ꝯclio pticulariter. ¶ Cōclusio 7ᵃ cuiuscunqʒ ꝓpōnis extrema sunt scḋe itētionis in actu exercito: ⁊ subm sumit: vt qd ⁊ ꝑdicatū: vt modus subm simplr: ꝑdicatū vō ꝑsonaliter supponit: vt pʒ dicēdo genᵘ ē spēs. vle ē genᵘ. Supponit eni subiectū pro suo pmario significato: nō respiciēdo ad
8° ꝯclio iferiora: iō simplr. ¶ Octaua ꝯ cuiuscunqʒ ꝓpōnis extrema sūt 2ᵉ itētionis i actu exercito: ⁊ subm ⁊ ꝑdicatū sumūtur vt qd tā subm q̄ꝫ ꝑdicatū supponūt pticulariter pʒ. sic
9° ꝯclio enūtiādo genᵘ ē vle: genᵘ ē scḋa itētio. ¶ Nona ꝯ cuiuscūqʒ ꝓpōnis subm est pᵃ itētio: ⁊ ꝑdicatū scḋa subm simplr
10° ꝯclio supponit pʒ sic dō hō ē spēs: aial ē genᵘ. ¶ Decia ꝯ cuiuscūqʒ ꝓpōnis in actu exercito sūt pᵉ itētiones: taꝫ subm q̄ꝫ ꝑdicatū pticulariter supponūt. notāter dixi in actu exercito: qz in actu signato subm simplr supponit: et ꝑdicatū ꝑsonalr: vt pʒ in hac ꝓpōne aial ꝑdicat de hoīe vbi li aial simplr li hoīe aūt pticulariter supponit. Multas alias i hac mā possemus ponere cōclusiones: sed hec sufficiant pro introductione harum secūdarū intentionū.

¶ Restat solū videre in quo ꝑdicamēto tales scḋe intentiones puta genus ⁊ spēs ⁊c. reponi habēt. Qḋ ⁊ si determinare nō sit hic locᵘ: tñ vt ꝑcibus cuiusdā amici mei satisfacere videar tribᵘ ꝓpōnibᵘ illud ꝓbare nō dubitaui: ꝑsupposita distīctione ꝑdicamēti pro cōiori illius coordinatiōis: ⁊ pro coordinatione subijcibiliū: ⁊ predicabiliū:
1° ꝓpositio de quo videt eē pmo posteᵘ. ¶ Prima ꝓpō scḋe intentiones: puta genᵘ ⁊ spēs: nō sunt in aliquo ꝑdicamētoꝝ decē per se lʒ sint in ꝑdicamēto entis cōis: sed si in aliquo illorum decē per reductionē reponunt in ꝑdicamēto relationis reponēde sūt: qz forte plus assilant spēbus eius: sicut forte oia itētionalia sunt i gñe p reductionē: ⁊ hoc in illo: cuiᵘ spēbus magis assilant in mō ꝑdicādi: q̄ sñia ē Sco. i
2° ꝓpō. 22. q. libri ꝑdicamētoꝝ. ¶ Scḋa ꝓpositio de mēte Nolalis scḋe intētiones reponunt in ꝑdicamēto signi tanq̄ꝫ gña ⁊ spēs: ⁊ nō in aliquo illoꝝ decē: vt hꝫ Marsilius igitē vl inuere: cuius gñalissimū est terminᵘ: seu signū sub quo tāq̄ꝫ genus subalternū est vle sub quo tanq̄ꝫ spēs ponunt ille gnque scḋe itētiones sunt termini mētales nāſr signifi
3° ꝓpō. cātes termios eē cōne q̄ sūt signa. ¶ Tertia ꝓpō li genᵘ ⁊ li spēs sumpta tanq̄ꝫ res significata per termios de ꝑdicamento ad aliqd sunt in ꝑdicamēto relōnis: sumpta tñ vt gña et spēs minie: sʒ in eo vt scḋa ꝓpō indicat hec breuiter in materia volui dixisse que in ꝑsenti sufficiāt. Sit laus Deo ⁊ gloriose virginis Marie.

¶ Incipit Tractatus de Ente ⁊ Essentia sancti Thome de Aquino Nouis annotationibus magistri Hieronymi de Nuciarellis in Libri margine decoratus.

Q Uia paruus error in pncipio magnus est in fine sm pħm primo celi ⁊ mūdi. Ens aūt ⁊ essentia sunt que pmo in itellectu concipiunt. vt dicit Auicē. in sua meta. Jdeo pmo ne ex eoꝝ ignorātia errare ꝯtingat: ad horuʒ difficultatē aperiēdā dicendū est qd noīe eēntie ⁊ entis significetur. ⁊ quo mō in diuersis iueniunt: ⁊ quomō se habeant ad intentiones logicas. s. genus spēs ⁊ dr̄ias. qz vō ex cōpositis cognitionē simpliciū accipe debemᵘ: ⁊ ex posterioribus deuenire in pora vt a facilioribus incipiētes cōuenientior fiat disciplina. Jdeo ex significatione entis ad significationem essentie procedendum est.

Te. cō. 35.

2° meta. c. pᵒ

Cōsidera ꝙ itelligitur ex posterioribus sm nām poribᵘ nō quo ad nos.

¶ Quid significat ens in essentia. Cap. pmū.

S Ciendū est ꝙ sicut in. 5. meta. pħs dicit ens per se dī dupl'r. vno mō ꝙ diuidit per decē gña. Alio mō ꝙ significat ꝓpōnū veritatē. Hoꝝ autē drīa est: qz scḋo modo pōt dici ens illud de quo affirmatiua ꝓpō formari pōt. etiā si illud in re nihil ponat per quē modū priuationes ⁊ negationes entia dicunt. Dicimus enim ꝙ affirmatio est opposita negationi. ⁊ ꝙ cecitas est i oculo. Sed pmo modo nō pōt dici aliqd ꝙ sit ens nisi ꝙ in re aliqd ponat. vnde pmo modo cecitas ⁊ huiusmodi nō sunt entia. Nomē igit essentie nō sumitur ab ente secundo mō dicto. Aliq̄ enim dicunt hoc mō que essentiaꝫ nō habēt vt pʒ in priuationibus. sed sumit eēntia ab ente pmo mō dicto. vnde Cōmē. in eodē loco dicit ꝙ ens primo mō dictū est qḋ significat essentiā rei. Et qz (vt dictū est) ens hoc mō dictū diuidit p decē gña oportet ꝙ eēntia significet aliquid cōe oībus naturis per quas diuersa entia in diuersis gñibus ⁊ spēbus collocātur. sicut humanitas est essentia hois ⁊ sic de alijs. Et qz illud per quod res cōstituit in proprio genere vel specie est qḋ significamus p diffinitionē idicantē qḋ quid est res. Jnde est ꝙ nomen essentie a pħis in nomen qditatis mutatur. Et hoc est qḋ pħs. 7. meta. frequēter noiat qḋ quid erat esse id est hoc per qḋ aliqd habet esse quid dī forma sm ꝙ p formā significatur pfectio vel certitudo vniuscuiusqʒ rei: vt dicit Auicē. in scḋo meta. sue. hoc enim alio noie natura dicit accipiendo naturā sm primū modū illoꝝ quatuor modoꝝ: quos Boetius de duabus naturis assignat sm. s. ꝙ natura dicit esse illud qḋ quocunqʒ modo intellectu capi pōt. Non enim res intelligibilis est nisi per suaꝫ diffinitionē ⁊ eēntiā. ⁊ sic etiā dicit pħs. 5. meta. ꝙ omnis substātia est natura. Nomen aūt nature hoc modo sumpte videt significare essentiā rei sm ꝙ habet ordinem ad propriā operationem rei: cuꝫ nulla res ꝓpria destituatur operatione. quidditatis vō nomen sumit ex hoc ꝙ per diffinitionē significatur. Sed essentia dicitur sm ꝙ per eā ⁊ in ea habet esse.

Te. cō. 14.

Cōsidera qḋ Thomiste dicūt ꝙ duꝫ dr̄ eēntia significat aliqḋ cōe. nō itelligit ꝙ significat aliq̄ nām cōem oībᵘ naturis sʒ ꝙ signat oēs nās. Cōsidera ēt an ens ⁊ eēnᵘ significant decē gña seu nās eoꝝ imediate vt vr̄ eē snia sci Thome. an mediate vt volunt

Sco. vt colligit ex pᵒ sen. d. 3. q. pᵃ ⁊ 5. ⁊ dist. 8. q. 2. Secūduʒ primum moᵐ qz vt sic cōia est eēntijs sbalibᵘ accitalibᵘ genericis et specificis.

¶ Quomodo summatur essentia in compositis ex materia ⁊ forma. Cap. secundum.

S Ed qz ens absolute ⁊ primo prius dicit de substātijs ⁊ per posterius ⁊ sm quid de accidentibus. Jnde est ꝙ essentia ꝓprie ⁊ vere est in substātijs. sed in accidētibus est quodāmodo sm qd. Substātiarum vō quedā sunt simplices ⁊ quedā cōposite. ⁊ in vtrisqʒ est essentia. sed in simplicibus veriori ⁊ nobiliori modo. Secundū etiā ꝙ habēt esse nobilius. sunt etiā causa esse eorum que cōposita sunt ad minus sūba prima ⁊ simplex q̄ deus est. ¶ Sed qz illarū substātiarū essentie sunt nobis magis occulte. ideo ab essentijs cōpositoꝝ incipiendū est vt a facilioribus cōuenientior fiat disciplina. Jn substantijs igitur cōpositis forma ⁊ materia nota sunt: vt in homine aīa ⁊ corpus. Non aūt pōt dici ꝙ alterum eoꝝ tm̄ essentia dicat esse. ꝙ enim materia rei sola nō sit essentia planū est. qz res per suam essentiaꝫ cognoscibilis est ⁊ in

Boe. ibi dicit nām accipi q̄drupl'r. pᵒ oē intelligibile. 2° oīs sba. 3° pncipiū intrīsecū motᵘ. 4° specifica eēntia seu drīa. Sʒ vide. S. tho. 2° sen. di. 32. q. pᵃ arti. pᵒ.

Snia ē pħi pᵒ physi. tex. cō. 2. innata ē nobis via a notioribᵘ nobis ⁊c.

Pz q mã si ē pn^m cognosce di rem ex .9. meta. t. cō. 20. vbi dr pn^m cognitionis est act^9 q no po^9.

specie ordinatur vel in genere: materia aūt nō est cognitionis principiū. nec fm eaz ad spēm vel ad genus determinatur. sed fm id solū q in actu aliquid est. Neqz etiaz forma tm̄ sube composite essentia dici potest. quāuis quidā hoc asserere conentur. ¶ Ex his igitur que dicta sunt patet q essentia est id qd per diffinitionē rei significatur. Diffinitio autez substātiarū naturaliū non tm̄ formam cōtinet: sed etiā materiam. aliter eniz diffinitiones naturales ꝛ mathematice nō differrent. Nec etiaz potest dici q materia in diffinitione substātie naturalis ponat sicut additū essentie eius vel ens extra naturaz vel essentiam eius. qz hic modus proprius est accidētibus que essentiā perfectā non habēt. vñ oportet q in diffinitione sua substātiā vel subiectū recipiāt qd est extra genus eorū. patet ergo q essentia cōprehendit materiā ꝛ formā. Non etiaz potest dici q essentia significet relationē que est inter materiam ꝛ formā. vel aliqd superadditū illis qz hoc de necessitate esset accidens extraneū a re nec per eam res cognosceretur: que oia essentie cōueniunt. per formaz enim que est act^9 materie materia efficit ens actu ꝛ hoc aliqd: vnde illud qd superaduenit non dat esse actu simpliciter materie. sed esse actu tale sicut accidētia faciunt. vt albedo facit actu albuz. vnde ꝛ quando talis forma acqritur nō dicitur generari simpliciter: sed fm qd. Relinquitur igit q nomen essentie in substantijs cōpositis significat illud qd est ex materia ꝛ forma cōpositum. Et huic cōsonat verbū Boetij in cōmento predicamentoꝝ. vbi dicit q vsia significat cōpositū. vsia enim apud grecos idem est q essentia apud nos: vt ipsemet dicit in libro de duabus naturis. Auicē. autē dicit q quiditas substātiarū cōpositarum est ipsa cōpositio forme ꝛ materie. Cōmen. etiam dicit sup. 7. meta. Natura quā habent spēs in rebus generabilibus est aliqd mediū id est cōpositum ex materia ꝛ forma. hec etiā ratio cōcordat qz esse substantie composite non est tm̄ forme: nec tm̄ materie: sed ipsius compositi. Essentia aūt est fm quam res dicitur esse. vnde oportet vt essentia qua res denoiatur ens non tm̄ sit forma: nec tm̄ materia: sed vtrunqz. quāuis huiusmodi esse suo modo sola forma sit causa. Sic enim in alijs videmus que ex pluribus principijs cōstituūtur q res nō denominantur ex altero illoꝝ principiorū tm̄. sed ab eo qd vtrunqz cōplectitur. vt patet in saporibus. qz ex actione calidi digerentis humidum causat dulcedo. ꝛ quāuis hoc modo calor sit cā dulcedinis. tñ non denoiatur corpus dulce ex calore sed a sapore. qd calidū ꝛ humidū cōplectitur. ¶ Sed qz indiuiduationis pncipiū est mā. ex hoc forte videretur sequi q eēntia que mām cōplectitur in se simul ꝛ formā: ꝛ sit tm̄ particularis ꝛ non vlis. Ex quo sequeret vlia diffōnez nō habere si essentia est id qd per diffōnez significatur. ¶ Et iō sciēdū est q materia nō quolibet modo accepta est pncipium indiuiduationis. sed solū materia signata: ꝛ dico materiā signatam que sub certis dimēsionibus ɔsideraṫ. Hec aūt materia in diffinitione hois inqūtū hō nō poniṫ. sed poneret in diffinitione socratis. si socrates diffōnē hēret. ¶ In diffōne āt hois poniṫ mā nō signata. nō. n. i diffōne hois poniṫ hoc os ꝛ hec caro. sz os ꝛ caro absolute. q̄ sunt mā hois non signata. pz ergo q essentia hois ꝛ socratis nō differūt nisi fm signatū ꝛ non signatuz. Vñ Cōmē. dicit sup. 7. meta. q soc. nihil aliud ē q̄ aialitas ꝛ rōnalitas que sunt qditas ei^9. sicut ēt eēntia gñis ꝛ essentia spēi fm signatū ꝛ nō signatū differūt: quāuis alius modus designationis sit vtrobiqz. qz designatio idiuidui respectu spēi est p mām determinatā dimensionib^9. Designatio āt spēi respectu gñis est p diā ɔstitutiuā q̄ ex forma rei sumiṫ. hec aūt determinatio vel designatio q̄ est i spe respectu gñis nō est p aliqd i eēntia spēi exñs q nullo mō in eēntia gñis sit. imo qcqd est in spe est ēt in gñe: vt nō determinatū. si. n. aia nō eēt totū qd ē hō sed ps ei^9 nō pdicaret de eo. cū nulla ps intelligibilis pdicetur de suo toto. Hoc autez quō contingat videri pōt si ispiciaṫ qliter differt corpus fm qd poniṫ ps aialis. ꝛ fz q ponunṫ genus. Nō enim pōt dici eo modo esse genus quo est pars integralis. Hoc igitur nomen qd est corpus multipliciter accipi potest. ¶ Corpus enim fm qd est in

Considera vtz mā sit po qdtatis nal' vt videt' velle S. tho. hic ꝛ .7. meta. in prīcip. cō 39. p^a pte. q. 75. art. 4. qd mētis ibi ostēdit rōnib^9 vel q nō sit ps qditatis sz dcleta qditates vt ē sententia Auer. 7. me. ɔ. t. 34. ꝛ forte videt.

Dñatio termiat ad formā subalē dr gñari simplr ad accñtalem gñari fm qd s. pp̄t. t. ɔ. 7.

Idem p^a pte si. q. 7. arti. 1. cui scū. nō asseñt Auer. 5° met. cō. 12. ꝛ. 7. meta. cō. 28. sz Sco. 2. sen. di. 3. q. 6. ɔtrari vt recēs mā spēcifica idiuidua rz p qddā positiuū p se ɔtrahēs illā ꝛ faciēs cū illa

Df mā cū q̄titate p^m indiuidationis 2^m diuisionis poniṫ pn^m q in tali pn^o ɔcludunt alr dr q mā signata ē mā capax h^9 q̄ntitatis. ita q rōne ei^9 ꝛ ppria q dē dr indiuiduū mā.

Corp^9 dicit multiplr.

predicamēto sube dr ex eo qd habet talem naturam vt in eo designari possint tres dimēsiones. Ipse aūt tres dimēsiones designate sunt corpus qd est i gñe quātitatis. Cōtingit autez in rebus vt quod habet vnam perfectionem ad vlteriorem etiam perfectionē pertingat. sicut patet in homine qui ꝛ naturam sensitiuam habet ꝛ vlterius intellectiuam. Similiter etiam ꝛ super hāc perfectionem que est hēre talē formā vt in ea possint tres dimēsiones designari potest alia perfectio adiungi vt vita vel aliqd huiusmodi. ¶ Potest ergo hoc nomē corpus designare rez quandam que habet talem formam ex qua sequitur in ipsa designabilitas triū dimensionum cum precisione: vt scilz ex illa forma nulla vlterior perfectio sequatur. sed si aliquid aliud superadditur sit preter significationem corporis: ꝛ hoc modo corpus erit materialis et integralis pars animalis: qz sic anima erit preter id quod significatum est nomine corporis ꝛ superueniens ipsi corpori: ita q ex ipsis duobus scilicet ex anima ꝛ corpore: sicut ex partibus constituitur animal. ¶ Potest etiā hoc nomen corpus hoc modo accipi vt significet rem quandam que habet talem formaz ex qua possint in ea re tres dimēsiones designari quecunqz forma sit illa siue ex ea possit prouenire alia vlterior perfectio siue non. Et hoc modo corpus erit genus animalis: qz i animali nihil est accipere qd in corpore implicite non contineatur. non eniz anima est alia forma ab illa per quam in re ista poterunt designari tres dimēsiones. Et ideo cum dicebatur q corpus est quod habet talem formam ex qua possunt designari tres dimensiones in eo intelligebaṫ quecunqz forma esset ista siue anima esset siue lapideitas: siue quecunqz aliqua forma. ꝛ sicut forma animalis implicite i corpore sine in corporis forma ɔtineṫ pnt corpus est g ei^9. ꝛ ēt talis ē habitudo aialis ad hoiem. Si. n. aial noiaret tm̄ rez talē q̄ hz q̄ddā pfectionē vt possit sentire ꝛ moueri p pn^m in ipso exñtēs cū pcisione alteri^9 pfectionis. tūc q̄cunqz alia pfectio vlterior supueniret haberet se ad aial p modū ptis ꝛ nō sicut iplicite ɔtenta in rōne aialis. Et sic aial nō eēt gen^9 sz est gen^9 fm q significat rē quādā ex cuius forma pōt puenire sensus ꝛ motus q̄cūqz sit illa forma siue sit aia sensibilis tm̄ siue sit aia sensibilis ꝛ rōnalis simul. sic igitur genus significat indeterminate id totū qd est in spe: nō eni significat tm̄ materiaz: silr ēt dria significat id totū qd est in specie: ꝛ nō tm̄ formam. Et etiā diffinitio significat totum. ꝛ etiā species. sed diuersimode. Quia genus significat totū vt quedā denoiatio determinās id qd est materiale in re sine determinatione ppie forme. Unde gen^9 sumitur a materia quāuis non sit materia. vt pz ex hoc q corpus dicit ex hoc q habet talē perfectionē vt possint in ea designari tres dimēsiones. qua quidez pfectio est materialiter se habēs ad vltiorē perfectionem. Differentia vō ecōuerso est sicut quedā denominatio a forma determinata sumpta pter hoc q de intellectu eius pmo sit materia determinata. vt patet cū dicitur animatū scilz illud quod habet animā: non enim determinatur qd sit. vtruz corpus vel aliquid aliud. Unde dicit Auicē. q genus nō est in differētia sicut pars essentie eius. sed soluz sicut ens extra animā siue essentiam. sicut etiaz subiectuz est de intellectu passionum: ꝛ ideo genus nō predicatur de differētia per se loquendo: vt dicit Aristo. tertio metaphy. ꝛ. 4. topicorum. nisi forte sicut subiectum predicatur de passione. sed diffinitio siue species comprehendit vtrunqz scilicet determinatam materiam quam designat nomen generis. et determinatam formam quam designat nomen differentie. ¶ Et ex hoc patet ratio quare genus ꝛ species ꝛ differentia se habent proportionaliter ad materiam formam ꝛ compositum in natura quamuis non sint idem cum illa. Quia neqz genus est materia sed sumitur a materia vt significans totum. vnde dicimus hominem esse animal rationale: ꝛ non ex animali ꝛ rationali. sicut dicimus eum esse ex corpore ꝛ anima. Ex corpore enim ꝛ anima dicitur esse homo sicut ex duabus rebus quedam tertia res constituta que neutra illarum est. homo enim neqz est anima neqz corpus. sz si homo aliquomodo ex animali ꝛ rōnali dicaṫ esse nō erit sicut res tertia ex duab^9 rebus

Snia ē phi 2° d aia. t. cō. 19. sēsu ꝛ motu anial a nō aiali seernit

Sētentia ex Auī. i lib. de sba orb. ca. 5. ꝛ. 5. met. tc. c. 9.

5. met. ca^o 3° Idest nō per sui formal significat aliqd ē extra formas le significatum eius. 6. topi. ca. 5. t. c. 11. ca^o 3° ꝛ. 14. ꝛ Aui. 5. me. ca^o. 3. ɔcepi^9 eius vni^9 est extra conceptū alteri^9 nō aliter cōmittere nr nuga^9 cō siderāt pdsāt tñ pdr^9 forte accidētalis.

bus sed sicut intellectus tertius ex duob' intellectib'. Intellectus eniȝ aialis est sine determinatione forme specialis exprimēs naturaȝ rei ab eo qđ est materiale respectu vltime perfectiōis. ¶ Intellectus autem huius differentie rōnalis consistit in determinatiōe forme specialis ex quibus duobus intellectibus cōstituitur intellectus speciei vel diffinitionis: ɀ ideo sic res constituta ex aliqbus non respicit predicationeȝ earum reruȝ ex qbus cōstituitur: ita nec intellectus recipit predicationem eoꝝ intellectuum ex quibus cōstituitur: non enim dicimus ꝙ diffinitio sit genus vel differētia.

Remouet obiectioeȝ

¶ Quāuis autē genus significet totam eēntiam speciei: non tamē oportet vt diuersarum spērum quarū est idem genus vt sit vna essentia: qꝛ vnitas generis ex ipsa indeterminatiōe vel indifferētia procedit.

Dřis inter vnitatem gñis ɀ mãe ꝓ' quaȝ diꝛiam ponit Au. 12. meta. cō. 14.

Non aūt ita ꝙ id quod significatur per genus sit vna natura numero in diuersis speciebus cui superueniat res alia que sit differentia determinans ipsum: sicut forma determinat materiaȝ que est vna nūero. ¶ Sȝ qꝛ genus significat aliquaȝ formam: nō tamen determinate hanc vel illam quā determinate differētia exprimit que non est alia ꝗȝ illa que indeterminate significabatur per genus. Et ideo dicit Cōmē. in. duodecimo meta. ꝙ materia pīma dicitur vna per remotioneȝ omnium formaꝝ. sed genus dicitur vnuȝ per cōitatem forme signate: vnde patet ꝙ per additionē differentie remota illa indeterminatiōe que erat causa vnitatis generis remanēt spēs diuerse per eēntiam: ɀ qꝛ vt dictū est natura speciei est indeterminata respectu indiuidui: sicut natura generis respectu spēi.

Cō. 14.

Ex sila ē ibi ȝ sm eē intellectū ɀ ñ reale. ex ꝯsequē ñ vna nūero ꝓuatiue ɀ nō positiue.

Inde est ꝙ sicut id qđ est genus prout ꝓdicatur de specie implicat in sua significatiōe ꝗuis idistincte totum id quod determinate est in specie: ita etiam id qđ ē species sm qđ predicatur de indiuiduo oportet ꝙ significet totum qđ essentialiter est in indiuiduo lȝ indistincte: ɀ hoc modo eēntia speciei significaꝛ nomine hois: vnde homo de sorte predicatur. Si autē significeꝛ natura spēi cum precisione materie signate que est principiū indiuiduationis sic se habebit per modū partis: ɀ hoc modo significaꝛ nomine humanitatis: humanitas eni significat id vnde homo est homo: materia auteȝ designata nō est illud vnde hō est homo: ɀ ita nullo modo cōtinetur inter illa ex quibus homo habet ꝙ sit homo: cū igitur humanitas in suo itellectu includat tm̄ ea ex quibus homo habet ꝙ sit homo: patet ꝙ assignatione eius excluditur vel prescinditur materia determinata vel designata: ɀ quia pars non predicatur de toto: inde est ꝙ humanitas: nec de homine: nec de soꝛ. predicaꝛ: vnde dicit Aui. ꝙ quiditas cōpositi non est ipsum compositū cuius est quiditas: ꝗuis etiaȝ ipsa quiditas sit composita sicut humanitas: lȝ sit composita: nō tamen est homo: imo oportet ꝙ sit recepta in aliquo qđ est materia designata. Sȝ quia vt dictuȝ est designatio speciei respectu generis est per formā. Designatio autē indiuidui respectu speciei est per māȝ: ideo oportet vt nomē significās id vnde natura generis sumiꝛ cum precisiōe forme determinate perficientis spēȝ significet partē mālem totius: sicut corpus est pars mālis hominis: nomē autē est significans id vnde sumiꝛ natura spēi cum precisione materie designate significat ptem formalem: ideo humanitas significaꝛ vt forma qđdam et diciꝛ ꝙ est forma totius nō qdeȝ quasi supaddita partibus essentialibus. s. māe ɀ forme: sicut forma dom' superadditꝛ partib' itegralib' eius: sȝ magis est forma que est totū. s. formā cōplectens ɀ materiā cum ꝓcisione tm̄ eoꝛuȝ per que nata est mā designari.

4° topicoꝝ.

¶ Sic igiꝛ pȝ ꝙ eēntia hominis significat hoc nomē homo: ɀ hoc nomē hūanitas: sed diuersimode vt dictum est: qꝛ hoc nomē hō significat ea vt totū inquantū. s. nō prescindit designationē māe: sȝ implicite continet eam ɀ indistincte. sicut dictū est ꝙ genus cōtinet differētiam: ɀ ideo ꝓdicatur hoc nomē hō ð indiuiduis. Sȝ hoc nomen humanitas significat eaȝ vt partē: qꝛ nec cōtinet in significatione sua nisi id qđ est hominis inqꝗtuȝ hō: ɀ prescindit oēm designationē māe: vnde de indiuiduis hois non predicatur: ɀ ꝓpter hoc quādoqȝ hoc nomen essentia inuenitur predicatuȝ de re. Diciꝛ eni socratis esse essentia quedam ɀ quādoqȝ negatuȝ sicut dicimus ꝙ essentia soc. non est soc.

Hō: hūanitas: idē sig. ɀ ꝗȝ diuer.

Nō ꝙ essen° sbe ꝯpo° tribus modis ꝯsideraꝛ. ꝓ per eno™ pt. 2° vt separa a singlarib°. 3° p modū totius et i ista pȝ.

¶ Quomodo se habeat essentia in compositis ex materia ɀ forma ad naturam generis spēi ɀ differētie. Cap. 3m.

Quoꝝ opiones pbus reprobauit. 7° met. t. cō. 20. 28 49. 46. ꝓ ð aia t. c. 8. ꝓ poste ca° 19°.

Viso quid significeꝛ nomine eēntie in substātijs cōpositis. Videndū est quō se habeat ad rōnē generis: spēi ɀ differētie: qꝛ aut cui cōuenit rō generis vel spēi vel differētie ꝓdicaꝛ de hoc singulari significato: ipossibile est ꝙ rō generis vel spēi vel dr̄ie conueniat essentie sm ꝙ per modū partis significaꝛ vt noie hūanitatis vel aialitatis: ɀ ideo dicit Auic. ꝙ rōnalitas nō ē differētia sed dr̄ie ꝓncipiū: ɀ eadē rōne humanitas nō est spēs nec aialitas genus. Similr̄ et nō pōt dici ꝙ rō gñis vel spēi vel dr̄ie cōueniat essentie sm ꝙ est qđdam res existēs extra singlaria vt platonici ponebāt: qꝛ sic gen° ɀ species nō predicarenꝛ de hoc idiuiduo: nō enim pōt dici ꝙ sortes sit hoc qđ ab eo separatū est nec separatū illō ꝓficeret in cognitione hui' singularis signati. Et ideo relinquiꝛ ꝙ rō generis vel spēi vel dr̄ie ꝯueniat eēntie sm qđ significaꝛ per modū totius vt noie hois vel aialis: put implicite ɀ indistincte cōtinet totū hoc qđ in idiuiduo ē: nā aūt vel essentia sic accepta pōt dupl'r ꝯsiderari. vno mō sȝ naturā vel rōnē ꝓpriā: ɀ hec est absoluta ꝯsideratio ipsius: hoc mō nihil est verꝝ de ea nisi ꝯueniat sibi sm ꝙ hu'. vnde quicquid alioꝝ attribuiꝛ sibi falsa est attributio. V. g. homini in eo qđ est hō ꝯuenit rōnale ɀ aial ɀ alia que ī diffinitiōe eius cadūt: albū vō vel nigrū vel qcqd hu' qđ non est de rōne humanitatis nō cōuenit homini in eo qđ est hō.

Cōsidera ꝗliter eēntia g mo™ toti° dupl'r sumiꝛ.

Cōsidera ꝙ eēn° seu nā g mo™ toti° 2° mō sūpta dupl'r accipi cōtigit.

Nō ꝙ hic dꝛ quꝛ ipossibile vnū qđ ñ ē verū ñ ē diffinibile pȝ. 7. me. t. c. 13 imo nec intelligibile pȝ 4. me t. c. 10.

Unde si queraꝛ verum ista natura sic ꝯstituta possit dici vna vel plures. Neutrum ꝯcedēdū est: qꝛ vtrūqȝ est extra intellectū hūanitatis: ɀ vtrunqȝ pōt sibi accidere: si eni pluralitas eēt de rōne eius nunqȝ posset eē vna. cū tm̄ vna sit sm ꝙ est in soꝛ. silr̄ si vnitas eēt de itellectu ɀ rōne eius: tūc eēt vna ɀ eadem natura soꝛ. ɀ platonis: nec posset in plurib' plurificari. Alio mō ꝯsideraꝛ sm eē qđ hēt in hoc vel illo: ɀ sic de ipsa ꝓdicaꝛ aliqd per accñs rōne ei' ī quo est: sicut diciꝛ ꝙ hō est albus: qꝛ soꝛ. ē alb': ꝗuis homini nō cōueniat in eo qđ est hō. ¶ Hec aūt natura duplex habet eē. vnum in singularibus: ɀ aliud in aīa: ɀ sm vtrūqȝ ꝯsequunꝛ accidentia dictam nām: ɀ sic in singularibus habet multiplex esse sm diuersitatem singulariuȝ: ɀ tamen ipsi nature sm suam ꝓpriam ꝯsiderationem. s. absolutā vtrū istoꝝ esse debeꝛ. falsuȝ eniȝ est dicere ꝙ natura hominis inqꝗtuȝ huius esse habeat in hoc singulari: si eniȝ eē in hoc singulari cōueniret homini inqꝗtuȝ est hō non esset vnqȝ extra hoc singulare. silr̄ si ꝯueniret homini inquātū est homo nō eē in singulari nunqȝ eēt in eo. sed verꝝ est dicere ꝙ hō non inqꝗtū est hō habet. s. ꝙ sit in hoc singulari vel in illo aut in aīa. pȝ ergo ꝙ nā hominis absolute cōsiderata abstrahit a quolibet eē: ita tamen ꝙ non fiat precisio alicuius eoꝝ. Et hec natura sic ꝯsiderata est que predicatur de omnibus indiuiduis. Nō tamē pōt dici ꝙ ratio vniuersalis ꝯueniat nature sic accepte: qꝛ de rōne vniuslis est vnitas ɀ cōmunitas: nature aūt humane neutrū eoꝝ ꝯuenit sm suam absolutam ꝯsiderationē. Si eni cōitas esset de itellectu hois: tunc in quocūqȝ inueniret humanitas inueniret cōitas: ɀ hoc est falsuȝ: qꝛ in soꝛ. nō inueniꝛ cōitas aliqua: sed qcqd est in eo indiuiduatum est. silr̄ etiā nō pōt dici ꝙ rō generis vel spēi accidat nature humane sm illud eē qđ hēt in idiuiduis: qꝛ non inueniꝛ in idiuiduis nā hūana sm vnitateȝ vt sit vnū quid ꝯueniēs cuilibet qđ rō vl'is exigit. Relinquitur ergo ꝙ rō speciei accidit nature hūane sm illud eē qđ hēt ī intellectu. Ipsa eiȝ nā hēt eēm intellectu abstractū ab oībus idiuiduātib': ɀ habet rōnē vniformē ad oīa indiuidua que sunt extra animaȝ: prout essentialiter est silitudo oium ɀ inducens in cognitionem inquātum sunt homines. Et ex hoc ꝙ talē relationē habēt ad omnia indiuidua intellectus adinuenit rationem spēi ɀ attribuit sibi. vnde dicit Cōmen. in ꝓmo de anima. ꝙ itellectus est qui facit vniuslitatem in rebus: hoc etiā Aui. in sua metapb. dicit. ɀ quiduis hec natura intellecta habeat rōnem

Nō ꝙ hic dꝛ ipossibile vnitatē sortalē ñ tñ ꝙ sit gñica vel specifica formalr̄ sȝ hū sūdamētū earuȝ vnitatum vnde vnitas sortalis ab itelltu fit sȝ tm̄ bȝ vnitatē mālem qꝛ sic nec ē vna nec plures mālr̄. Sco. 2° sē. ð. 3. q. 1. aliā ponit sntaȝ.

Cōsidera sim eē duplicē a gētē ɀ polim sua ē pōt 3° ð aia. t. ꝯ. 17. ꝓterea eē ī itelltu 2' obiue ɀ sbiue. ꝓterea vlē 2' dꝛ ī ꝓndo ɀ repñtando. vnde nā hūana sine a° vt ē i itelltu a gēte obiue dꝛ vlē ī mō sȝ ī itelltu posi est vlē ī ꝓndo ī ꝗ sbiue ē vlē in repñtādo. nā itellis agēs vt dꝛ 3° ð aia. ꝯ. 18. fac itelligibile ī po° actu ītelligibile ideo res ē ī ē actu itelligibilis est obiue ī itelltu agēte terminat eiȝ ac° actionem.

Cōsidera ꝙ bī esse i actu ñ eē ex aiaꝫ sed tñ sui pop⁹i/te⁹. idem ex Au. sn̄ia bī p̄ me.c.34. 12. meta.ꝯ.27. ⁊ alibi. Sco.in vi 1.7.met.q.16.appˣ. ⁊.2. sē.di.3.q.2.ꝫ rie sun snīe ponēs nāꝫ ex aiaꝫ puta nāꝫ hūanā vnam sotaīr ⁊ cōis plib⁹ de se.

Cōsidera qꝛ diūsuꝫ eē qd̄ hꝫ hō duꝫ df hō ē specꝫ. sor.ē hō ide ñ seqꝛ sor.est species.

Nō ꝙ obijci tur ⁊ tñ pōit miorē ibi: et tamē p̄ri ⁊c. ⁊ pbōnē eius ibi cū i e⁹ dif finitiōe pona tur ⁊c. me^m ꝗ si.nāꝫ hec.hō ē gen⁹.sor ē spēs ē qd̄ p se p̄ur d spēb⁹ vꝫ idiuidus cōuenit eis. Rūdet obio ni ibi p̄dica⁹ eum ⁊c.

Rō Auicebron ꝗ inuenbat i āgelis ⁊ anima reperi mā:qꝛ repiūtur pꝑetates mãe.vid i p̄⁹ pte.q.50. ar. 2.⁊.q.75.vid

Idem p̄⁹ pte q.66.ar.p̄. ⁊ i.q.de po⁹ di q.4.ar.p̄.⁊ i q.3.art.1. sūt qdlibz. ꝫ op positū tenuit Sco.2.sē.di. 12. q.2.

Patet ex.9. meta.te.c.13. ⁊.15.vbi dꝫ ꝙ act⁹ prior est po⁹ ⁊ idepen dens ab ea.

Uꝫ tales for⁹ sic distātes a p̄ pn⁹ pp eaꝫ ipsectiōes nō soluꝫ cāt eē mãe:sed cāte si a mā. dꝫ.2. pꝫ.30.cāe sūt sibi iuicē cāe.

vniuersalis fm ꝙ comparatur ad res que sunt extra animam:qꝛ est vna similitudo omniuꝫ:tamen fm ꝙ habet esse in hoc intellectu vel in illo est species quedam intellecta particularis:⁊ ideo patet defectus Cōmen.in tertio de anima.q voluit ex vniuersalitate forme intellecte vniuersalitatem intellectus ꝯcludere:qꝛ non est vniuersalitas illius forme fm hoc esse qd̄ habet in intellectu.ſꝫ fm ꝙ ad res refertur vt similitudo rerum:sicut etiam si eēt vna statua corporea representans multos homines constat ꝙ illa imago vel species statue haberet eē singulare ⁊ ꝓprium fm ꝙ esset in hac materia:sed haberet rōnem cōmunitatis fm ꝙ esset cōmune representatiuꝫ pluriū. Et quia nature humane fm suam absolutam considerationem cōuenit qd̄ predicatur de sor.⁊ ratio speciei non conuenit sibi fm suam absolutam scilicet humane nature considerationem:sed est de accidentibus que ꝯsequūtur ea scilicet fm quidem esse quod habet in intellectu. Ideo nomē speciei non predicatur de sor.vt dicatur sor. est species:qd̄ de necessitate accideret:si ratio speciei cōueniret homini fm esse qd̄ habet in sor.vel fm suam absolutam considerationem:scilicet inquantum est homo. quicquid enim conuenit homini inquantuꝫ est homo p̄dicatur de sor. Et tamen predicari conuenit generi per se cum in eius diffinitiōe ponatur.¶ Predicatio eni est quoddam qd̄ completur per actionē intellectus cōponētis ⁊ diuidentis:habēs tamen fundamentum in re ipsa vnitatem eoruꝫ:quorum vnum de altero dicitur.vñ ratio predicabilitatis pōt includi in ratione huius intētionis que est genus:que sumiṫ per actionem intellectus et cōpletur:nihilominus tamē id cui intellectus intētionem predicabilitatis attribuit cōponēs id cum altero non est ipsa intētio generis:sed potius id cui intellectus intētionem generis attribuit:sicut qd̄ significatur hoc nomine animal:sic ergo patet qualiter eēntia vel natura se habet ad rōnem spēi:qꝛ ratio spēi nō est de illis que ꝯueniunt ei fm suam absolutā cōsiderationem:neqꝫ est de accidentibus que ꝯsequūtur speciēꝫ fm esse qd̄ habet extra animā:vt albedo vel nigredo:sed est de accñtib⁹ que cōsequūtur eam fm esse qd̄ habet in itellectu.Et per hunc modum ꝯuenit sibi ratio generis vel differentie.

¶ Quomodo essentia est in substātijs separatis que sunt deus ⁊ angelus ⁊ anima. Capl̄m quartum.

Nunc restat videre scdꝫ quem modū sit essentia in substātijs separatis.s.in aia intelligentia ⁊ causa p̄ma:quis autē cause prime simplicitatē oēs ꝯcedant:tñ cōparatiōeꝫ materie ⁊ forme in intelligētijs ⁊ in aia qdam nitūtur ponere.Cuius positiōis fuisse diciṫ Auicebron auctor libri fontis vite.hoc aūt dictis pħorum reperiṫ esse ꝯtrarium.qꝛ eas substātias a mā separatas nominant ⁊ absqꝫ omni materia eē ꝓbant.Cuius demōstratio potissima est ex virtute intelligēdi que in eis est.Uidemus eniꝫ formas nō eē intelligibiles in actu:nisi fm ꝙ separanṫ a mā ⁊ a ꝯditionib⁹ eius:nec efficiunṫ intelligibiles in actu nisi p ṽtutē substātie intelligētis fm ꝙ recipiunṫ in ea ⁊ fm ꝙ agunṫ p eā:vñ oportet ꝙ in qualibet subā intelligēte sit oīmodo immunitas a mā.Ita ꝙ neqꝫ habeat materiam partē sui:neqꝫ ēt sit sicut forma impressa in mā vt est de formis mālib⁹.¶ Nec aliqs pōt dicere ꝙ itelligibilitatē nō impediat mā quelibet:sed materia corporalis tñ.Si eni hoc eēt rōne mãe corporalis tñ:cum materia nō dicaṫ corporalis nisi fm ꝙ stat sub forma corporea:tunc oporteret ꝙ hoc haberet mā a forma corporali.s.impedire intelligibilitateꝫ:⁊ hoc nō pōt esse:qꝛ ⁊ ipsa forma corporalis actu intelligibilis est:sicut ⁊ alie forme fm ꝙ a mā abstrahuntur:vñ in anima intellectiua ⁊ in intelligentia nullo modo est cōpositio ex materia ⁊ forma:vt hoc mō accipiatur mā in eis sicut in substātijs corporalib⁹:sed est ibi cōpositio forme ⁊ esse:vnde in cōmē.9.ꝓpōnis libri de causis diciṫ ꝙ intelligentia est habēs formam ⁊ esse:⁊ accipitur ibi forma ꝓ ipsa quiditate vel eēntia simplici.Et quomō hoc sit planum est videre.Quecūqꝫ enim ita se habēt adinuiceꝫ ꝙ vnum est causa esse alterius illud qd̄ habet rōnem cause pōt habere esse sine altero sed non cōuertiṫ:talis autem inueniṫ habitudo materie ⁊ forme ꝙ forma dat eē materie:⁊ ideo impossibile est eē materiaꝫ sine aliqua forma: tamēnō est impossibile esse aliquā formaꝫ sine materia. ¶ Forma eni nō habet in eo qd̄ forma depēdētiā ad materiā:sed si inueniantṫ alique forme que nō possunt eē nisi in materia:hoc accidit eis fm ꝙ sunt distantes a p̄mo p̄ncipio qd̄ ē act⁹ prim⁹:⁊ purus.¶ Unū ille forme que sūt ꝓpinquissime p̄mo p̄n⁹ sunt forme per se sine mā subsistētes:nō eni forma fm totū ergo suū mā idiget vt dictū ē:⁊ huiusmodi forme sunt itelligētie:⁊ ideo nō opꝫ vt eēntie vel quiditates haꝝ subaꝝ sint aliud ꝙ ipsa forma.¶ In hoc ergo differt eēntia sube cōposite:⁊ sube simplicis ꝙ eēntia sube cōposite nō tñ formā:sed cōplectiṫ formam ⁊ mām.¶ Essentia ṽo sube simplicis est forma tñ.Et ex hoc causanṫ due alie dñie.vna est ꝙ eēntia sube cōposite pōt significari vt totū vel vt pars:qd̄ accidit pp materie designationē:vt dictū est.Et ideo nō quolibet mō predicatur essentia rei cōposite de ipsa re cōposita:non eni pōt dici ꝙ homo sit qditas sua:ſꝫ eēntia rei simplicis que est sua forma nō pōt significari nisi vt totū cū nihil sit ibi preter formam quasi formam recipiens:⁊ ideo quocūqꝫ modo sumatur eēntia substātie simplicis de ea predicatur: vnde Aui.dicit.ꝙ quiditas simplicis est ipsummet simplex.qꝛ nō est aliquid aliud recipiēs ipsaꝫ.¶ Scdā differētia est.qꝛ essentie reruꝫ cōpositaꝝ ex eo ꝙ recipiunṫ in materia designata multiplicanṫ fm diuisionem eius:vñ cōtingit ꝙ aliqua sint idem specie:⁊ diuersa numero.Sꝫ cū essentia simplicis non sit recepta in materia nō pōt ibi esse talis multiplicatio:⁊ ideo nō oportet vt inueniantur plura indiuidua vnius spēi in illis substātijs:sed quot ibi sunt indiuidua:tot sunt spēs:vt Aui.dicit expsse.¶ Huius ergo substātie ꝗuis sint forme sine materia.nō tñ in eis est omnimoda simplicitas:nec sunt actus purus: sed habēt permixtionē potētie.⁊ hoc sic pꝫ:qcqd eniꝫ nō est de intellectu eēntialis quiditatis.ħ est adueniens extra ⁊ faciens cōpositionē cū essentia:qꝛ nulla essentia sine his que sunt partes essentie intelligi pōt.Omnis autem essentia vel quiditas intelligi pōt sine hoc ꝙ aliquid itelligatur de esse suo:possum eni intelligere quid est hō vel phenix:⁊ tamē ignorare an esse hēant in rerū natura.ergo pꝫ ꝙ esse est aliud ab eēntia vel quiditate:nisi forte sit aliqua cuius quiditas sit ipsum suum esse:⁊ hec res non pōt esse nisi vna ⁊ prima:qꝛ impossibile est vt fiat plurificatio alicuius nisi per additioneꝫ alicuius differentie:sicut multiplicaṫ natura generis in specie:vel p hoc ꝙ forma recipiṫ in diuersis materijs:sicut multiplicaṫ nā spēi in diuersis indiuiduis:vel per hoc ꝙ vnū est absolutum ⁊ aliud in aliquo receptum:sicut si esset quidam calor separatus esset alius a calore nō separato ex ipsa sua separatione:si autem ponatur aliqua res que sit eē tñ ita vt ipsum esse sit subsistens:ħ esse non recipiet additionem differentie:qꝛ iam non esset esse tñ:sed esse ⁊ preter hoc forma aliqua:⁊ multo minus recipiet additionem materie:qꝛ iam esset non subsistens sed materiale:vnde relinquitur ꝙ talis res que sit suū esse nō potest eē nisi vna. vnde oportet ꝙ in qualibet alia re preter eaꝫ sit aliud eē suuꝫ:⁊ aliud quiditas vel natura seu forma sua:vnde in intelligentijs oportet ꝙ sit esse preter formaꝫ:⁊ ideo dcm̄ ꝙ intelligentia est forma ⁊ esse.omne autēꝫ qd̄ conuenit alicui vel est causatum ex principijs nature sue sicut risibile in hoie:vel aduenit ab aliꝗ p̄n⁹ extrinseco:sicut lumē in aere ex influētia solis:nō aūt pōt eē ꝙ ipꝫ eē sit causatū ab ipsa forma vel qditate rei.dico sicut a cā efficiēte:qꝛ sic aliqua res eēt cā suiipsi⁹:⁊ aliꝗ res seipāꝫ i eē ꝓduceret:qd̄ est ipoſe.ergo opꝫ ꝙ ois talis res cui⁹ eē est aliud ꝙ natura sua habeat eē ab alio:⁊ qꝛ oē qd̄ est p aliud reduciṫ ad

Cōsidera qd̄ dꝫ.s.ꝙ i substātijs separatis qditas ē idē cū eo cui⁹ est idēꝫ.3.d ni n.c.9.⁊ p̄⁹ p.q.3.arti.3⁹ ſꝫ i qdlibz.2⁹.q.2.ar.2⁹ d mē te philosophi 20.⁊.21.vꝫ oppositū innuē nisi esset ꝙ extrinseca dña differāt ꝯcessit ſꝫ nō itrisece qꝛ nihil reale itrisecū sibi icludit supp^m qd̄ ñ icludat nā.

Cōsidera qd̄ dꝫ hic d sbstātijs separatis ꝗ nō multiplicaṫ nisi ſꝫ vna tñ i spē. idē i.q.dispu tatis de spūalibus creaturis arti.8.⁊ i 2⁹ ꝯ gentiles ca.9.i p̄⁹ pte.q.5.art.4. et multꝫ ibi hoc ondit rōnib⁹ huic snīe cōsētit Aū.2⁹ d celo.c.48.⁊.49 approbat ꝗ ex rꝫ snīa in 3.d aīa.co.5⁹ ⁊.2.d celo.c.48. Sꝫ sco.2⁹ sē.di.3.q.7.oppo^m opi nat plib⁹ in medijs vide.

In substātijs separatis a p̄⁹ suppo^m dꝫ a nā ei⁹.s.qditate p extrinsece fm rē:vñ i eis existētia dꝫt realiter a nā.2⁹ ſꝫ rēnē.ſꝫ i p̄⁹lo^m ſꝫ rōnē tñ i qꝛ nā diuina nō idiuiduaṫ p aliqd̄ additum: nec existentia sua distincta ē realr ab eius eēn⁹ id est eius q̄ditas oi mō ē idem cum eo cui⁹ est.

Adute qꝛ itē dit ōndē intelligētias hēre eē a deo effectiue.stat eiꝫ aliqd̄ nec̄riū eē effectiue ab alio vt colligiṫ ex.8.pħ.te.c.15.⁊ 5⁹ met.t.co.6.vñ intelligētie ⁊ corpa celestia sūt necessaria ex se ⁊ ab alio: ex se qꝛ formalr ⁊ itrisece:ab a⁹ qꝛ effectiue ⁊ extrinsece.Aū.ꝫ.12.metapħ.c.41.dixit ꝙ non potest esse aliquod possibile ex se necessarium ex alio nisi motus ⁊ non ꝙ non possit esse vt de facto est aliquod necessariuꝫ ex se ⁊ ex alio considerans qꝛ hoc fundamento multa cuadco.

id quod est per se: sicut ad causam primam: ideo oportet q sit aliqua res que sit causa essendi omnibus reb9 eo q ipsa est esse tm: alias iretur in infinitu in causis: cu3 omnis res que no est esse tm habeat causaz sui esse: vt dictu est. patet ergo q intelligentia est forma et esse. qd esse habet a primo ente: qd est esse tm: et hec est prima causa que deus est: omne aut qd recipit aliqd ab alio est in potentia respectu illius: et hoc qd receptum est in eo est actus eius. ergo op3 q ipsa forma vel qditas q est intelligentia sit in potentia respectu esse qd a deo recipit: et illud esse receptu3 est per modu actus: et ita inuenitur actus et potentia in intelligentijs: non tamen forma et materia nisi equoce: vnde etia pati recipere subiectum esse: et omnia huiusmodi que videntur reb9 ratione materie conuenire equiuoce conueniut substantijs intellectualib9 et corporalibus: vt in tertio de aia Comme. dicit. Et qr vt dictum est intelligentie qditas est ipsamet intelligentia: ideo quiditas vel essentia ei9 est ipsum qd est ipsa et esse suu receptum a deo est id q subsistit in reru natura: et pp hoc a qbusda3 huiusmodi sube dicunt coponi ex quo est et qd est: vel ex q e et esse: vt Boe. dicit. et qr in intelligentijs ponit potentia et actus non erit difficile inuenire multitudinem intelligentiaru: qd esset impossibile si nulla potentia in eis esset. Unde dicit Comme. in 3° de aia. q si natura intellectus possibilis esset ignorata: non possemus inuenire multitudine in substantijs separatis. Est ergo distinctio earu adinuice fm gradum potentie et actus: ita q intelligentia superior que plus ppinqua est primo habet plus de actu et minus de potentia: et sic de alijs: et hoc coplet in anima humana que tenet vltimum gradu3 in intellectualibus substantijs. Un intellectus potentia vl eius se habet ad formas intelligibiles: sicut materia prima que tenet vltimum gradu in esse sensibili ad formas sensibiles: vt Comm. in tertio de aia dicit. et io philosophus coparat ea tabule rase in qua nihil est depictum: et pp hoc qr inter alias substantias intelligibiles plus habet de potentia: ideo efficit intantu ppinqua reb9 malibus: vt res materialis trahit ad participandum esse suum: ita q ex aia et corpore resultat vnu3 esse in vno composito q uis illud esse prout est aie non sit dependens a corpore: et ideo post istam forma que est anima inueniunt alie forme plus de potentia hntes: et magis ppinque mie. Intantu q essentie earu3 sine ma non possunt esse in qbus etiam inuenitur ordo et gradus vsq3 ad primas formas elemetoru que sunt ppinqssime materie: vnde nec aliqua operatione habent: nisi fm exigentiam qualitatum actiuaru et passiuarum et aliorum quibus materia ad formam disponitur.

¶ Quomo essentia tripliciter inuenitur in reb9: et quomodo essentia in substantijs separatis se habeat: et ad naturam generis et differentie. Capitlm quintu.

His ergo visis p3 quomodo essentia inuenit in diuersis. Inuenitur aute triplex modus habendi essentiaz in substantijs. Aliqd eni3 est sicut de9 cuius essentia est ipsu3 suu esse: et ideo inueniunt aliqui phi dicentes q deus non habet essentiam: qr essentia eius no est aliud q esse eius: et ex hoc sequit q ipse no sit in genere: qr omne qd est in genere: op3 q habeat qditate preter esse suu: cu3 quiditas: aut natura generis aut spei no distinguant fm rone nature in illis quoru est genus vel spes: sed fm esse qd e in diuersis diuersimode: nec op3 q dicat q de9 est esse tm: vt in errorem eoru icidamus: qui deu dixerunt esse illud esse vniuse: quo quelibet res formalr est. Hoc eni qd de9 est hoc coditionis est vt nulla sibi additio fieri possit. vnde per ipsa3 sua puritatem est esse distinctu ab omni esse. pp qd in comme. 9. ppoñis libri de causis dicit. q indiuiduatio prime cause que est esse tm est per puram bonitate eius. Esse aut coe sicut in itellectu suo no includit aliqua additione. Ita nec icludit i itellectu suo aliqua pcisione additiois. qr si hoc esset nihil posset intelligi esse in quo super aliqd adderet: sic etiam q uis sit esse tm no op3 q deficiant ei reliqua perfectioes vel nobilitates: imo het oes perfectioes: que sunt in oib9 generib9: pp qd perfectu simplr di: vt phus et Commen. in qnto meta. dicut. S3 het eas mo excellentiori oibus rebus: qr in eo oes vnu sunt: s3 in alijs diuersitate hnt: et hoc est qr omnes ille perfectiones conueniunt sibi fm suum esse simplex. Sicut si aliquis per vnam qualitate posset efficere operatioes oium qualitatu. In illa vna qualitate oes qualitates haberet. Ita deus in ipso esse suo oes perfectiones habet. ¶ Scdo modo inuenit essentia in substantijs creatis intellectualibus: in qbus est aliud esse q essentia ipsoru: q uis essentia sit sine materia: vnde esse earu3 no est absolutum sed receptum: et ideo limitatu3 et finitum ad capacitatem nature recipientis. sed natura vel quiditas earum est absoluta non recepta in aliqua materia: et ideo dicit in libro de causis q intelligentie sunt finite superius et infinite inferius. ¶ Sunt enim finite quantum ad esse suu3 qd a superiori recipiunt: non tamen finiuntur inferius: qr earum forme non limitantur ad capacitatez alicuius materie recipientis eas: et in talibus substantijs non inuenitur multitudo indiuiduoru3 in vna specie vt dictum est: nisi in anima humana pp corpus cui vnitur. Et l3 indiuiduatio eius ex corpore occasionalr dependeat quatum ad sui incboationem: qr non acquiritur sibi esse indiuiduatu3 nisi in corpore cui9 est act9. non tamen oportet vt destructo corpore indiuiduatio pereat: qr cu habeat esse absolutum ex quo acqsitu est sibi esse indiuiduatu3 ex hoc q facta est forma huius corporis illud esse semper remanet idiuiduatu: et ideo dicit Aui. q indiuiduatio aiarum et multiplicatio dependet ex corpore quatum ad sui principium: sed non quatu ad sui finem. Et qr in istis substantijs quiditas non est idem qd esse: ideo sunt ordinabiles in predicamento: et pp hoc inuenitur in eis genus species et differentia: q uis earum differentie proprie nobis occulte sint. In rebus enim sensibilibus etiam ipse differentie essentiales nobis ignote sunt. vnde significant per differentias accidentales que ex essentialibus oriuntur: sicut causa significatur per suum effectum: sicut bipes ponitur differentia hominis. ¶ Accidentia autem propria substantiarum imaterialium nobis ignota sunt: vnde differentie earum: nec per se: nec per accidentales differentias nobis significari possunt. hoc tn sciedum q no eodem modo sumitur genus et differentia in illis substantijs: et in substantijs sensibilibus: qr in sensibilibus genus sumitur ab eo qd est materiale in re: differentia autem ab eo qd est formale in ipsa: vnde dicit Aui. in primo libro sui de anima. q forma in rebus compositis ex materia et forma est differentia simplex eius q constituitur ex illa: non aute ita q ipsa forma sit differentia: sed quia est principium differentie: vt idem dicit in sua meta. et dicitur talis differentia esse differentia simplex: quia sumitur ab eo qd est pars quiditatis rei. s. a forma: cum aut sube spirituales sint simplices qditates no pot in eis differentia sumi ab eo qd est pars qditatis. sed a tota quiditate: et ideo in principio de aia dicit Aui. q differentiaz simplicem no habent nisi species quaru essentie sunt coposite ex materia et forma. Sumitur etiam in eis ex tota essentia sumitur genus modo tamen differenti. Una enim substantia separata conuenit cum alia in materialitate: differunt autem abinuicem in gradu perfectionis fm recessum a potentialitate et accessu3 ad actu purum: et ideo ab eo qd sequitur illas inquantu3 sunt imateriales sumitur in eis genus: sicut intellectualitas vel aliqd huius. Ab eo aute qd sequit in eis gradum perfectiois sumit in eis differentia nobis tn ignota: nec op3 has differentias esse accitales: qr sunt fm maiorem vel minorem perfectionem que non diuersificant speciem: gradus enim perfectionis in recipiendo eade forma non diuersificat spe3: sic albi9 et min9 album in pticipado eiusde gnis albedine: s3 diuersus gra

Sola e Aũ. pe celo. p. 100. i p q d: eius esse est a se et viuet oib9 et lo dr. 12. me t c. 38 ex tali pn9 i e lo et na dep der. Sola e dicens oe3 itell3 ee p9 ee crea in l3 pone hoc obuiauit Aũ. 7. me. c. 28. et 12. met. c. 44. arguit 3 Auice na ponete vna i telligas pduci ab alia p creatioes. vbi inuit q i separatã ma n e ve re age: sic p de celo. c. p nullum eternu ht efficiens vez nisi per mo9 for9 eximioz de ei3 efficiedo s3 similitudine multa esse dicenda s3 cosidera codices i hoc.

Cosidera an ee actual existe distinguat realr: vt vult. S. Tho. h c. 2° 3 gentiles. c. 52. vbi i oi creatura ponit ei9 qditas et ee actuale existe distingui realr vl q sol 3 existere et idea realr sic mod9 intrisec9 et qditas ei9 vt vult Sco. 2° sen. dis. 6. q. 1. vide.

Cosidera q dicto Aũ 3. de aia vr obuiare suis pbi. 1. met. t. c. 45. 2clud q plalitate itelliarũ ex plalitate motuu nisi esset q hnt ex plalitate motuu plalitas motoz coclud pos sit: vt ibi pbe no in plitas substantiarũ itellualiu sed hnt p nota na3 i. iste9 pbis eni sba itellectuet et motor orb idez sunt. Sco. dicit in rone adeo q ad diuersas scias pauncit vt colligit ex co. 6. 12. meta. de i p9 nalia et vl ti i abstractoru3. 2° phi. t. co. 36. Sco. qu. q. 9. 4. sc. di. 45. q. 1. vr obuiat. s3 2sidera. h. de plectice rei ponita i p9 p se. q. 6. ar. 3.

Vide i p 3 genti les. ca. 7.

Tex. c. 21.

Cosidera vtru3 oes perfectioes simplr existetes sofalr in deo cu reali identitate sint abs3 oi ope itelle aliq mo distincte. puta ex na rei sofalr: vt voluit Sco. p° se. di. 8. q 3 vl ratioe cmalr vl sofalr. vt sentit S. tho.

Cosidera vtru3 aie itellectiua i diuiduet sua ppria ecceitate: vt vult Sco. 2° se. di. 3. q. vlti. et q. 2° sal qolibe. an co mesurationie sbali ad h corpus. ita q sc aia3 et illam distiguit suis co mesurationib9 ad hoc et illo corp9. v voluit. S. t. pma parte.

Cosidera vtru3 aia intellectiua pdicta corpi possit qdita tue cognoscere subas separatas: vt voluit Sco. p° se. di. 3. et 2. me. q. 3. et Aũ. 3° de aia. l3 aliu3 tenuerit modu3 vl q itavt 2cessit S. th. p° pte. q. 88. et 3° 3 gentiles ca. 45. et 2° met. s3 nota q aliud e cognoscere qditatez et aliud cognoscere q ditatiue tc.

Cosidera q ra dicitur ma et forma sumi ibi genus et differentio dr 7° meta. t. c. 35. sic te ta ro ad tota re vt pco ratioe ad pco rei. t. 8. met. t. c. 9. genus sumit a ma dra a for9: t. 43. 7. meta. gen9 vt ma dra vt for9 idez Porphyri9 in vniuersalibus.

dus perfectiõis in ipsis formis vel naturis participa
tis diuersificat spẽz: sic natura ꝓcedit per gradus de
platis ad animalia per quedaꝫ que sunt media inter
animalia et plantas ſm philosophum in libro de ani
malibus: nec iterum est necessarium vt diuisio intelle
ctualium substantiarum fit semper per duas differen
tias veras: qꝛ hoc est impossibile in omnibus reb⁹ ac
cidere: vt philosophus dicit .in. xi⁹ de animalibus.
¶ Tertio modo inuenitur essentia in substantiis cõ
positis ex materia et forma in quib⁹ et esse est receptuꝫ
et finituꝫ ꝓpter hoc ꝙ ab alio esse habent: et iterum na
tura vel quiditas earuꝫ est recepta in materia signa
ta: et ideo sunt finite et superius et inferius: et in eis iaꝫ
propter diuisionẽ materie signate potentialis est mul
tiplicatio indiuiduorum in vna specie: et in his substã
tiis qualiter se habeat essentia ad intẽtiones logicas
supra dictum est.

¶ Quomodo essentia est in accidentibus: et quomodo in eis sumitur genus et differentia. Capitulum sextũ.

Nunc restat videre qualiter sit es
sentia in accidentibus: quomõ autem sit
in omnibus substantiis dictum est: et qꝛ
(vt dictũ est) eẽntia qđ per diffinitionẽ
significatur: oportet ꝙ eo modo habeat essentiaꝫ quo
modo habet diffinitionem: diffinitionem autem ha
bent incompletam: quia non possunt diffiniri nisi po
natur subiectum in eorũ diffinitione: et hoc ideo est:
quia non habent in se esse absolutuꝫ per se a subiecto.
sed sicut ex forma et materia relinquitur esse substan
tiale quando componuntur. Ita ex accidente et subie
cto relinquitur esse accidentale: quando accidẽs sub
iecto aduenit: et ideo etiam nec forma substãtialis cõ
pletaꝫ eẽntiaꝫ habet nec mã. qꝛ in diffõne forme suba
lis opꝫ ꝙ ponatur illud cui⁹ est forma: et ita diffinitio
eius est per additionẽ alicui⁹: qđ extra genus eius ẽ:
sicut et diffinitio forme accñtalis: vñ ẽt in diffõne ani
me ponit corpus a nãli qui ꝯsiderat aĩam solũ inq̃ꝫtuꝫ
est forma phẽsici corporis sꝫ tñ inter formas subales
1 et accñtales tñ interest. qꝛ sicut forma subalis non hꝫt
per se eẽ absolutũ sine eo cui aduenit: ita nec illud cui
aduenit. s. mã: et ideo ex ꝯiũctione vtriusqꝫ relinqꝫ il
lud esse in quo res per se subsistit: et ex eis efficit vnuꝫ
per se: ꝓp qđ ex ꝯiunctione eoꝝ relinqtur eẽntia que
dã: vnde forma q̃uis in se ꝯsiderata nõ hẽat rõnẽ cõ
pletã essentie: tñ est pars essentie complete: sꝫ illud cui
aduenit accidẽs est ens in se cõpletũ subsistens in suo
eẽ: qđ q̃dẽ esse nãliter ꝓcedit accidens qđ superuenit:
et ideo accñs superueniens ex ꝯiunctiõe sui cũ eo cui su
peruenit nõ causat illud esse in quo res subsistit p qđ
res est ens per se: sꝫ causat qđdã esse scđꝫ: sine quo res
subsistẽs intelligi põt esse: sicut primuꝫ intelligi põt sine
scđo: vel ꝑdicatũ sine subto: vnde ex accñte et subto nõ
fit vnũ per se: sꝫ vnũ per accñs: et ideo ex eoꝝ ꝯiũctiõe
resultat essentia quedã: sic ex ꝯiũctione forme cũ mate
ria: ꝓp qđ accñs neqꝫ rõnẽ cõplete eẽntie hꝫt neqꝫ pꝯ
cõplete essentie est: sed sicut est ens ſm quid: ita et eẽn
tiaꝫ ſm qd hꝫt. Sꝫ qꝛ illud qđ dicit maxime et verissi
me in quolibet genere est causa eoꝝ q̃ sunt post in isto
genere sicut ignis q est in fine caliditatis ẽ cã caloris: i
reb⁹ calidis: vt in scđo meta. dĩ. ideo suba que est pꝛĩm
in genere entis maxime et verissime eẽntiam hñs: opꝫ
ꝙ sit cã accñtiuꝫ que scđario et q̃si ſm qd rõnem entis
participãt: qđ tñ diuersimode ꝯtingit: qꝛ ei ptes sube
sunt materia et forma: iõ q̃dã accñtia ꝑncipalr ꝯsequũ
tur formã: et q̃dã mãꝫ: forma aũt inenit aliq̃ cui⁹ eẽ nõ
dependet a mã: vt aĩa itellectualis. Mã võ nõ hꝫt eẽ
nisi p formã: vñ in accñtibus que ꝯsequunt formã est
aliquid qđ non habet cõicationẽ cũ materia: vt intel
ligere qđ nõ est per organũ corporale: sicut ꝓbat phus
in tertio de aĩa. Aliqua võ ex ꝯsequentib⁹ formã sunt
que hñt cõicationem cũ materia: sicut sentire: sed nul
lum accidens ꝯsequitur mãm sine cõiũctione forme.

In his tamẽ accidentibus que materiaꝫ ꝯsequuntur.
inueniutur quedam diuersitas: quedaꝫ enim acciden
tia ꝯsequuntur materiam ſm ordinem quem habent
ad formã specialem: vt masculinum et femininũ in ani
malibus: quoꝝ diuersitas ad materiã reducitur: vt
dicit in. 10. meta. vnde remota forma aialis dicta ac
2 cidentia nõ remanẽt nisi equiuoce. quedã võ ꝯsequũ
tur materiã ſm ordinem quem habent ad formaꝫ ge
neralem: et ideo remota forma speciali adhuc in ea re
manẽt: sicut nigredo cutis est in ethiope ex mixtione
elemẽtorum et non ex rõne anime: et ideo post mortem
in eo remanet: et qꝛ vnaqueqꝫ res indiuiduat ex mate
ria et collocatur in genere vel specie per suaꝫ formam.
Ideo accidentia que ꝯsequuntur materiaꝫ sunt acci
dentia indiuidui: ſm que etiã indiuidua eiusdẽ spẽi
differũt adinuicem. Accidentia võ que cõsequuntur
formam sunt ꝓprie passiones vel generis vel speciei.
vnde inueniuntur in omnibus participãtibus natu
ram generis vel speciei: sicut risibile ꝯsequitur in ho
mine formaꝫ: qꝛ risus contingit ex aliqua apprehẽsio
ne anime hominis. ¶ Sciendũ etiam est ꝙ aliquan
do accidentia ex principiis essentialibus causant ſm
actum perfectũ: sicut calor in igne qui semper actu est
calidus. Aliquando võ ſm aptitudinem tñ: sed com
plemẽtuꝫ accipiunt accidentia ex agẽte exteriori: sicut
3 diaphanitas in aere que cõpletur per corpus luciduꝫ
exterius: et in talibus aptitudo est accidens insepara
bile: sed cõplementuꝫ qđ aduenit ex aliquo principio
qđ est extra essentiam rei vel qđ non intrat cõstitutio
4 nẽ rei ẽ separabile: sicut moueri et huiusmodi. ¶ Sci
endum est etiam ꝙ in accidẽtibus alio mõ sumit ge
nus: differẽtia: et species q̃ȝ in substãtiis: qꝛ eniꝫ in sub
stantiis ex materia et forma substãtiali efficitur per se
vnum vna quadam natura ex eorum coniunctiõe re
sultante que proprie in predicamẽto substãtie colloca
tur. Ideo in substãtiis nomina cõcreta que cõpositum
significãt ꝓprie i genere eẽ dicunt: sicut genera vel spe
cies vt hõ vel aial. Nõ aũt forma vel materia est in pñ
to hoc mõ: nisi per reductionẽ: sicut pꝛĩcipia in genere
pñtoꝝ esse dicunt: sed ex accidẽte et subiecto non fit
vnũ per se. Vñ nõ resultat ex eoꝝ ꝯiunctione aliq̃ na
5 tura cui intẽtio generis vel spẽi possit attribui. ¶ Vñ
nomina accñtalia ꝯcretiue dicta non ponunt in pñto.
sicut species vel genera: vt albũ vel musicũ: nisi per re
ductionem: sed solum ſm ꝙ abstracta significant: vt
albedo et musica. Et quia accidentia nõ cõponunt ex
materia et forma: ideo non potest in eis sumi genus a
materia et differẽtia a forma sicut in substãtiis compo
6 sitis: sed opꝫ vt pꝛĩmo genus sumat ex ipso mõ essendi
ſm ꝙ ens diuersimode ſm prius et posterius de decez
generib⁹ predicatur: sicut dicit quãtitas ex eo ꝙ ẽ mẽ
sura substãtie: et qualitas ſꝫ ꝙ est diffinitio substãtie:
et sic de aliis ſm philosophuꝫ in nono metaphice. Dif
ferentie võ in eis sumunt ex diuersitate principioꝝ ex
quib⁹ causant. Et qꝛ ꝓprie passiones ex propriis prin
cipiis subiecti causant: iõ subiectũ ponit i diffõne eoꝝ
loco diẽe si in abstracto diffiniat ſm ꝙ sũt ꝓprie in ge
nere: sic dĩ ꝙ simitas ẽ nasi curuitas: sꝫ eꝯ eẽt si eoꝝ
diffinitio sumeret ſꝫ ꝙ ꝯcretiue dicũt: sic eñi subꝫ i eo
rũ diffõne poneret sic gen⁹: qꝛ tũc diffinirent p modũ
subarũ cõpositaꝝ i qb⁹ rõ gñis sumit a mã: sic dicim⁹
ꝙ simũ ẽ nasus curuus: silr ẽt ẽ si vnũ accñs alteri⁹ ac
cidẽtis pꝛĩcipiũ sit: sicut pꝛĩm relatiõis ẽ actio et passio et
quãtitas: et iõ ſm hoc diuidit phs relationẽ i 5⁹ meta.
Sꝫ qꝛ ꝓpria pꝛĩcipia accñtiuꝫ nõ semp sũt manifesta:
ideo q̃nqꝫ sumimus differẽtias accñtiũ ex eoꝝ effecti
bus: sic ꝯgregatiuũ et disgregatiuũ dicunt diẽe coloris
que causant ex abundãtia vel paucitate lucis: ex q̃ di
uerse spẽs coloris causant. ¶ Sic ẽ pꝫ q̃lr eẽntia ẽ in
substãtiis et accñtib⁹: et quomõ i substãtiis cõpositis et
simplicib⁹: et quomõ itẽtiões logice vniuses i eis inue
niunt. Excepto pꝛĩmo qđ ẽ isinite simplicitatis cui non
ꝯuenit rõ gñis vel spẽi: et p ꝯñs nec diffinitio ꝓp suam
simplicitatẽ in q̃ sit finis et ꝯsumatio hui⁹ sermonis.

Terti⁹ modus

1 Adůre ex mẽ S. th. ꝙ sba i eo ꝙ sbat accño i eo ꝙ accño pꝛĩm ẽ sepabil a secũdo. ñ eiꝫ vt sic hꝫ ꝯnexiões neccĩaꝫ cũ eo lꝫ eꝯ vt ꝯsiderata sba: vt ta lis sbe et accño vt tal' accñtiꝫ: qꝛ ñ a ꝓpa passiõe nᶜ ẽ itelligibile ꝓp cõnexiõeꝫ neccĩaꝫ i ter ea lꝫ sint disti cta realr sñi i est S. th. i. q. dispu. d spũ creatura j. q. viii. et i. q. d aĩa q. 11. et ꝑ phl. i. c. 14. 39. ꝑ d ge. Alteri⁹ cõsidera vt dr ꝑ⁹ p. q. 77. ar. 6. sbe cã pas siõis i triplici ge nẽ cẽ mãl effici ent et final' si sic remouet rõ ca uidã ꝯ Th. i di sti. subiectũ a ꝓ pria pass' dc. Alteri⁹ ꝯsidera on d eẽn⁹ accñs sit iherẽ⁹ ad ibi sco. 4. sen. di. 1. q. 1. absolutũ hãc q. et dic ꝙ nõ de accñtib⁹ absolutẽ cũ nll' e relo sit d ꝯceptu totali ab soluti iherẽtia ẽ relo. S th. dic i herẽ⁹ aptitudial' ẽ d eẽn⁹ accñs q̃ no ẽ rel. tio.

2 Sõnt b diffic' tas. an ac ne i ge nito et corrupto sit idẽ nũ' remanẽ vt nonnulli d mẽ e cũ. tenue rũt pota accñtia iterminata q aũt termiata e vt eẽ sũia pñt ꝑ d ge. 33. et 4⁰ eiusdem 34. et 35 et ꝑ⁹ ca⁰ d suba orbis. vñ manent q̃uis eo symbolc: vel vt thomiste volunt nulloꝫ accñs eẽ id' nũõ i g ito et corruptoꝝ tenent cũs reiolon: ue.

rinsqꝫ ad mã pro mã sũdamẽ est dẽ accñs sũdarẽ i cõposito ente i actu qđ ẽt ꝯcedi tur a Sco⁹ et Anic. aliũ sũda mentũ ẽ qꝛ sola subal' dat eẽ sim pl'r: accñtal' dat eẽ ſꝫ qd qđ eẽ ꝑ supponit eẽ sim plr. idẽ Sco. 4. sẽ. dis. 11. q. 3. 3⁰ sũdamentũ ẽ ꝙ mẽ lor' subales ñ pñt eẽ i eodẽ i q̃ ꝯcedat. S. th. cũ ꝯ. d. lꝫ discre pet a Sco. et ab Anic. qb⁹ ꝯside rat ꝑ ꝓpõm vi de. S. th. ꝑ⁹ pte. q. 17. ar. 6.

¶ Cõsidera an ac cidẽs hẽat ꝓpu us subꝫ eẽtr ac cidẽs ſm suã ra dicalẽ aptitudi nẽ hꝫ aliqđ subꝫ ꝓpriũ i rõne su bi ... po⁹ et pu cipui et ñ ſm suã actualitatẽ. vlte ri⁹ vt ꝑ inuẽ. S. tho ꝙ accñtia q̃ seq ũt mãm ñ sũt passiões gñis vl spẽi. vt masculi ni et feminĩm vl pbo. 10 meta. te. c 24 appellat ea passiões aial' nisi ñ eẽt ꝙ ñ sũt pas siões q̃ ꝯsequũt formã gñis vel spẽi. hñ sunt pas siões sequentes materiam.

3 Iõ dr 2⁰ d aĩa t. c. 19. lũm ẽ ac tus diaphani ſꝫ actum.

4 Dishitas i nũ di gen⁹ spẽꝫ diẽ am i substãtiis accidentib⁹.

5 Ex pñti si diffinitiõ. 7. me. t. c. 12. sꝫ addẽte ꝙ ab stractũ et ꝯcretũ eẽ i pñto aliter me taphic⁹ et aliter lo gic⁹ indicat hñt eiꝫ diuisũ modũ ꝯsiderãdi illa.

6 Cõsi⁹ ꝙ mo di ꝓprij qb⁹ ens ad qđlibet pñtũ ꝯtrahit illi pe nes qñ ꝑ⁹ gene ra ꝯstituta sũt ita 'ta sunt p subaẽ tiuũ mẽsuratiuũ dispositiuũ rela tiuũ actiuuꝫ i ꝑꝫ 5⁹ meta. t. c. 14.

¶ Tria principia Clarissimi Doctoris Antonij Andree s(ecundu)m doctrinaz Doctoris Subtilis Scoti.

Cum s(ecundu)m doctrinaz

Aristo. in plerisq(ue) locis ex noticia principiorum videatur noticia cuiuscu(n)q(ue) rei essentialiter dependere. Iccirco ad habendam citius (et) perfectius scientiam philosophie naturalis: de principijs nature intendo deo duce aliqua disputare qua(n)tum paruitati mei ingenij nunc occurrit. Uerum quia de subiecto scientia
oportet aliquid prius cognoscere. s(cilicet) quid est: (et) quia est. ex
Tex. co. 4° primo posterior(um). ob hanc causam anteq(uam) accedam ad id
quod principaliter hic intendo: vnam questionez de subiecto n(atur)alis s(cienti)e disputabo. (et) est. ¶ Utru(m) mobilitas sit formalis ratio subiectiua primi subiecti philosophie naturalis. Uidetur q(uod) sic. Nam eodem res distinguitur for-
Hic p(ro)cez re nuis Jo. de Janduno. maliter ab alio quo constituitur in esse. Eadem eni(m) sunt
principia distinctiua (et) constitutiua essentie. Sed primu(m)
subiectuz philosophie naturalis distinguitur per e(ss)e mobile formaliter a subiectis aliarum scientiaruz. ergo per
esse mobile constituitur formaliter in esse subiecti. mior
est euidens ex sexto metaph. vbi Aristo. separat physicaz
Tex. co. 2. a metaphysica (et) mathematica: eo q(uod) naturalia sunt mobilia habentia in se principium motus (et) quietis. Ibi etia(m)
T. co. 3. vult q(uod) si omnia entia essent mobilia philosophia naturalis esset prima philosophia. ¶ Confirmatur ratio. quia
Tex. co. 6. p(ri)ma ph(ysicorum)° Aristo. p(ri)mo physicorum ait. q(uod) ponentes vnum principiu(m)
imobile loquebantur non naturaliter de natura. ait eniz
sic. (et) si vnum. s(cilicet) sit principium: aut imobile: sicut dic(unt) Parmenides (et) Melissus. Aut mobile moti sicut dice(n)t physici. id est naturaliter loquentes: (et) seq(ui)t(ur). id quidem igitur si vnum (et) imobile sit q(uo)d est intendere: non de natura
est intendere. Unde ibidem dicit contra tales disputare non pertinere ad naturalem. Sed ista non valerent si
mobilitas non esset ratio formalis subiecti naturalis.
¶ Confirmatur etiam: quia Aristo. (et) co(m)muniter omnes
2° (con)firma° sequentes eum dicunt q(uod) naturalis agit de corpore mobili inquantum mobile: ita q(uod) li inquantum videtur reduplicare rationem formalem subiectiuaz. ¶ Preterea. no(n)
2^m arg^m repugnat alicui scientie considerare ea que no(n) subterfugiunt eius formalem rationem subiectiuaz. Si ergo mobilitas non esset formalis ratio subiectiua philosophie
naturalis ipsa poterit considerare imobilia. q(uo)d est co(n)tra
Aristo. secu(n)do physicoru(m). (et) p(ri)mo de generatio(n)e. vbi vult
Tex. co. 71. q(uod) co(n)sideratio naturalis non se exte(n)dit ad imobilia: que
Tex. co. 14. scilicet mouent non mota. ¶ Preterea (et) est quasi idez. illa videt(ur) esse formalis ratio subiectiua primi subiecti scientie naturalis sub qua reducu(n)tur ad primuz subiectum
philosophie naturalis omnia determinata in illa scientia. Sed mobilitas est huiusmodi vt est euide(n)s ex predictis. ergo (et)c. ¶ Contra. illud non potest esse formalis ra-
Co(n)tra tio alicuius subiecti scibilis per q(uo)d ipsum subiectum co(n)stituitur in esse opposito scibili. Sed mobilitas est huiusmodi. ergo (et)c. maior est euidens. minor probatur. quia
per mobilitatez constituitur res in esse fluxibili (et) accide(n)tali (et) contingenti. Scientia autem est de manentibus et
necessarijs. ergo (et)c. ¶ Preterea. omnis formalis ratio
subiectiua est adequata subiecto. q(uia) non excedit nec exceditur. Sed mobilitas non est ratio adequata primo subiecto philosophie naturalis. ergo (et)c. minor patet ex p(ri)mo
physicorum. vbi Arist. ait. Nobis autem subijciant(ur) que
Tex. co. 11. sunt nature: aut omnia: aut quedam moueri: per q(uo)d dat
intelligere q(uod) quedam naturalia non mouentur: (et) per co(n)sequens subiectum naturale excedit rationem mobilitatis. ¶ Preterea. omnis ratio formalis subiectiua videtur facere vnum per se cum subiecto cuius est. Sed mobilitas non potest facere vnum per se cum subiecto philosophie naturalis. ergo (et)c. minor est euidens. q(uia) ex duobus existentibus in diuersis predicamentis non fit vnuz
per se: ex quinto metaph. Subiectum autem huius scien- Tex. co. 7.
tie est de genere substantie. Sed mobilitas cum sit quedam passio est de genere accidentis. ¶ Preterea. q(uo)d tollit a subiecto scibili rationem actiui seu motiui (et) mensuratiui non p(otes)t esse eius formalis ratio subiectiua. Subiectum enim seu obiectum scibile habet rationem motiui (et) mensuratiui: ex quinto metaph. Sed mobilitas est Tex. co. 12.
huiusmodi. ergo (et)c. minor probatur. quia mobilitas videtur dicere respectum que(n)da(m): respectus autem non est
forma actiua: nec per (con)seque(n)s motiua seu mensuratiua.

Respo(n)deo in ista questione sic R(espo)ndetur.

procedam. ¶ Primo ad euidentia(m) tituli questionis ali- p(rimo)
qua permittentur. ¶ Secundo ad improbationem qua- 2°
ru(n)dam opinionum co(n)clusiones alique adducent(ur). ¶ Ter- 3°
tio ad solutionem questionis videa(m) aliqua probabi- Circa p(ri)^m ar(ticu)^m
lia concludentur. ¶ Quantum ad primum est sciendu(m). 1^m
Primo q(uod) cum queritur. Utrum mobilitas (et)c. li mobilitas potest supponere: vel pro motu aptitudinaliter sumpto: vel actualiter sumpto. ¶ Si primo modo: sic dico q(ua)- p(ri)^m dictum.
tuor dicta. Primo q(uod) mobilitas formaliter est respectus
sicut (et) quelibet alia aptitudo. probatur. q(uia) e(ss)e eius quod
habet istam aptitudinem est ad aliud. probatur. mobile
dicitur q(uo)d est aptum natu(m) moueri (et) non mouetur. ex 5°
phys. ¶ Secu(n)do q(uod) mobilitas sic accepta est propria pas- 2^m
sio conuertibilis cu(m) subiecto philosophie naturalis. hoc
probatur. tum discurrendo inductiue: quia q(uic)quid cladditur per se sub consideratio(n)e naturalis: vel mouet(ur): vel
est aptum natum moueri. tum quia imobilia transcendunt considerationem naturalis philosophi ex secundo
phys. ¶ Tertio q(uod) mobilitas sic accepta no(n) distinguitur 3^m
realiter ab eo cuius est passio. probat(ur). quia nulla propria
passio distinguitur realiter a subiecto: cum eius actualis
separatio includat contradictionem: ponere enim hominem non risibilem est ponere hominem non hominem.
Tum ex significatione nominis: illud enim dicitur mobile q(uo)d ipsum seipso (et) nullo modo alio est aptum natu(m) moueri. ¶ Quarto q(uod) mobilitas sic accepta distinguitur for- 4^m
maliter (et) quiditatiue ab eo cuius est passio. probo. illa dicuntur distingui formaliter (et) quiditatiue: quorum vnuz
non includitur in conceptu alterius in primo modo dice(n)di per se. Sed respectus non includitur isto modo in co(n)ceptu alicuius absoluti vel illius cuius est respectus. ergo cum mobilitas sit respectus ex primo dicto: sequitur
q(uod) distinguitur formaliter ab eo cuius est respectus (et) passio. ¶ Si autem mobilitas sumatur secu(n)do modo scilicet pro motu actuali sic dico dicta quatuor correspondentia quatuor supradictis. ¶ Primum dictum est. q(uod) mo- p(ri)^m dictum.
tus generaliter sumptus: nec est formaliter respect(us): nec
formaliter absolutus. Sed specialiter sumptus aliquando est forma respectiua: aliquando absoluta. Credo eniz
(et) teneo q(uod) motus realiter no(n) differt a forma: ad qua(m) est:
s(ecundu)m q(uod) expresse vult Co(m)men. tertio phys. vbi dicit. de mo- Co(m)m. 4°
tu duas esse opinio(n)es. s(cilicet) vel q(uod) sit fluxus forme vel forma
fluens. Prima inquit est famosior. Sed secunda est verior. Quo supposito statim patet q(uo)d dicitur: quia motus
ad substantiam ad quantitatem (et) ad qualitatem est formaliter aliq(ui)d absolutu(m): cum forme ad quas est: sint absolute. a quibus realiter non differt ex supposito. Mot(us)
autem ad vbi est formaliter respectiuus propter eandez
rationem: q(uia) ipsum vbi est formaliter respectus. Mot(us)
a(ute)m sumptus co(mmun)iter nec hoc nec illud est: abstrahit enim
ab vtroq(ue). ¶ Sed co(n)tra suppositu(m) instat(ur) dupliciter. Pri- Contra.
mo q(uia) successiuuz (et) permanens videntur realiter distingui cu(m) sint distincte sp(eci)es qua(n)titatis. S(ed) motus est de genere successiuor(um): forma aut(em) ad qua(m) est: est de genere permane(n)tiuz. ergo (et)c. ¶ Preterea motus est actus entis in
potentia. ex 3° phy. Sed forma terminans motuz non est Tex. c. 9. (et) 10.
actus entis in potentia: sed entis in actu. g(o) (et)c. ¶ Confirmatur. q(uia) impossibile est illa e(ss)e eadez realiter: quor(um) vno
cessante (et) corrupto: aliud manet: aliter ide(m) simul e(ss)et (et) no(n)
esset: q(uo)d est opposit(um) primi principij. Sed terminato motu (et) corrupto: manet forma acq(ui)sita. Habitib(us) eni(m) plen-

illam cōtinentiam habet a triāgulo in cuius virtute ⁊ ra
tione cōtinet ipsum habere tres. Triāgulus aūt continet
primo q̄r in rōne propria ⁊ nō alterius cōtinet dictā pas/
sionem. illud ergo primo ꝯtinet aliqd quod circūscripto
quocūqȝ alio ipso solo posito ipsū cōtinet illud: ⁊ oīa alia
continet per rōnem eius. Nūc probo illā quintā ꝯditionē
sic. oīs effectus adequatus continet̄ primo virtualr̄ a sua
causa adequata. Sed quecūqȝ sciētia est effectus adeq̄t⁹
sui primi obiecti seu subiecti. ergo ⁊c̄. maior est euidens.
q̄r da oppositū ad oppositū predicati seq̄tur oppositū sub
iecti. s. q̄ nō erit effectus adequat⁹ illius cause. minor p̄ȝ.
q̄r subiectū est causa sciētie. Si ergo est subiectū primum
i. adequatū: est causa adequata. ¶ Cōfirmat̄ q̄r dicit̄ p̄/
mo qd̄ est sciēdum q̄ ipsum. ⁊ de omni. ⁊ per se et primo
poste. Hoc aūt est esse adequatū qd̄ est per se. ⁊ de omni.
⁊ sm̄ qd̄ ipsum. subiectū ergo est causa adequata scientie
cuius est subm̄ primū. ¶ Ponitur sexto adequatū toti il
li sciētie cuius est subiectū. q̄r oīa determinata in scientia
reducunt̄ ad subm̄ primū. ⁊ ad ipsum oīa hn̄t attributio/
nem. Nā vel sunt ptes subiecti integrales: seu eēntiales:
vel sunt ptes subiectiue: vel sunt passiones eius: vel effe/
ctus eius aliquo mō: vel sunt negationes: vel p̄uatiōes:
vel vie quedā: puta generationes: vel corruptiones: vel
Tex. cō. 2. dispositiones: hoc expresse dicit Ari. 4. meta. c° p̄mo po/
No^m nendo exēplū de sano. ¶ Notandū autē q̄ iste sex ꝯditio/
nes dicte cōpetūt subiecto p̄mo per suā formalē rationē.
vnumqdqȝ enim per suā rationē formalē habet ꝯceptum
quidditatiuū nō inclusum in alio virtualr̄. per suā rōnem
formalē est cognoscibile primo sm̄ suam rōnem propriaȝ
⁊ absolutā: ⁊ primo virtualr̄ ꝯtentiuū alioꝝ. modo preex/
posito. ⁊ hoc cōsequēter arguit subm̄ illud eē adequatuȝ
sciētie cuius est subiectū primū. hoc de primo ⁊c̄.

Circa 2^m ar-
ticulū.
Quantum ad secunduȝ articu

p° ꝯclo lum principaleȝ. Sit ista p̄ma cōclusio. Ens sub quacūqȝ
Cōtra Tho. rōne formali acceptū nō pōt esse materiale seu substratū
Tex. cō. p̄. primi subiecti p̄hie nālis. hāc probo. Tum auctē Ar. 4.
meta. c° p°. Est inq̄t scia quedā: que speculat̄ ens inq̄tuȝ
ens. ⁊ que huic insunt sm̄ se. i. meta. seq̄tur aliaruȝ enim
nulla intēdit vr̄ de ente inquātū ens: verȝ partē eius ab/
scindētes aliquid circa hāc speculant̄ accn̄s. velut sciarū
meta. vult ergo dicere q̄ sola meta. ꝯsiderat ens inquātū
ens. Alie aūt scie p̄ticulares nō. sed accipiūt pro subto ali
quā partē subiectiuā. puta quātitatē vel subam ⁊c̄. ita q̄
nulla accipit pro subto ipsum ens. accipet autē si ens esset
substratuȝ p̄mi subti in aliqua scia. ¶ Tū et rōne. sit ipsuȝ
ens. a. ratio aūt formalis quecūqȝ sit. b. aut ergo ipsuȝ. b.
est eque cōe ⁊ equalis ambitus cū. a. aut nō: sed ꝯhit ipm
a. Si des primū tunc p̄hia nālis esset eque cōis ⁊ trāscen
dens sicut meta. qd̄ nullus p̄hantiū diceret. Si des 2^m. s.
q̄ b. sit ratio ꝯhēs ipsum. a. vel. b. erit dr̄ia vel quasi dr̄ia.
non curo pro nūc accn̄talis ipsi. a. ¶ Vel erit dr̄ia per se. si
dicas q̄ b. est accn̄tale ipsi. a. ergo p̄hia erit subalternata
ipsi metaphysice. sicut p̄ȝ i musica respectu arithmeti. ⁊ i per
spectiua respectu geome. Sed hoc est falsum ⁊ ꝯ Aris. 6.
meta. ¶ Itē. b. cū. a. facerent vnū per accn̄s. Sȝ de ente p
accidēs nō est aliq̄ scia. ex. 6. meta. Si dicas q̄ b. est dr̄ia
vel q̄si dr̄ia per se ipsi⁹. a. V. g. sit hoc qd̄ dico eē per se. tūc
idem est dicere. a. inquātū. b. est subm̄ sicut dicere q̄ ens
per se est subm̄. Sed ens per se est ideȝ q̄ suba. ergo dice/
re q̄ inquātū. b. vel ens per se est subm̄ est dicere q̄ suba
est subm̄: q̄re nō opȝ dicere q̄ ens. sȝ q̄ suba ē substratū ⁊
subiectum p̄hie naturalis ⁊ sic habet̄ propositū. ¶ Cōfir/
matur. q̄r aliter esset facile assignare substratuȝ subiecti
in qualibet scia. V. g. q̄ ens visuale sit subm̄ in perspecti/
ua. ⁊ ens sonoꝝ ⁊ musica. ⁊ sic de alijs qd̄ tn̄ videtur ipro/
Cōclusio. prie ⁊ incōuenienter dictū. Ex his concludo correlarie q̄
opinio Thomistarū ponens q̄ ens mobile est subm̄ p̄hie
Contra ꝯclu/ naturalis est falsa ⁊ irrōnabilis. ¶ Sed cōtra istā conclu
sionē p̄mā. sionem arguit̄. Quia Ar. 6. meta. ait sic. Quare si oīs sciē
Tex. cō. p̄. tia: aut actiua: aut factiua: aut theorica: physica quedā
Est etiā sniā theorica est. sed theorica circa tale ens. quod est possibi/
p̄hi. ii. meta. le moueri. auctoritas videtur esse expressa. ¶ Idē vide/
tur Ari. dicere 3° meta. vbi arguit q̄ de principijs nō per vbi dr̄ q̄ nāl
tinet cōsiderare nisi ad meta. ¶ R̄ndeo. non est facienda p̄ncipia ⁊ p̄
vis in dictis Ar. in ꝓposito cū alibi negare hoc videat̄, p̄rietates etiā
vt inferius ostēdam. ¶ Dico ergo q̄ nō est intēlo sua q̄ speculatur in
ibi sumat̄ ens proprie pro substrato primi subiecti p̄hie. quātū mota.
Sed per li ens mobile circūloquit̄ aliquid inferius ente
puta subam naturalē. vel aliqd̄ simile. ¶ Scda ꝯclusio sit 2° ꝯclo
ista. Corpus sub quacūqȝ rōne formali acceptū nō potest
esse materiale seu substratum primi subiecti p̄hie nālis.
¶ Hāc cōclusionē probant quidā sic. Omne substratum
primi subiecti est adequatū ⁊ cōuertibile cū sua rōne for/
mali subiectiua. Sed corpus nō est adequatū cū mobili/
tate: q̄ est formalis ratio subiecti p̄hie. ergo ⁊c̄. maior eui
dens videt̄. q̄r subm̄ videt̄ cōtinere oīa illa in quibus illa
formalis rō reseruat̄: qd̄ nō esset nisi esset ꝯuertibile cū il
la formali rōne. minor probat̄. q̄r mobilitas est in plus q̄
corpus. Nā aliqua incorpalia. puta angeli sunt imobiles.
Sed ista rō nō valet. Tū q̄r maior habet falsitatē saltē in
sciētijs subalternis. visualitas enī nō est cōuertibilis cuȝ
linea. nec sonoritas cū numero. ⁊ tn̄ visualitas videt̄ for/
malis rō subiectiua in p̄spectiua. ⁊ sonoritas in musica.
Tū q̄r minor supponit vnū falsum. s. q̄ mobilitas sit for/
malis rō subiecti p̄hie. vt inferius ostēdā. ¶ Probo ergo Alr̄ p̄r. hec
aliter cōclusionē sic. illud tn̄ debet poni substratū in scien scda ꝯclo.
tia nāli ad qd̄ sumptū cū sua formali rōne subiectiua. ha
bent attributionē oīa cōsiderata in sciētia naturali. Sed
ad corpus sub quacūqȝ rōne formali sumptū non hn̄t at/
tributioneȝ per se ꝯsiderata in scia nāli. ergo ⁊c̄. maior est
euidens ex p̄mo articulo. minor probatur. q̄r oīa mobilia
sunt per se de ꝯsideratione nāli. Cuȝ mobilitas sit passio
cōuertibilis cū p̄mo subiecto p̄hie. Sed alique sube icor
poree sunt mobiles. vt nūc suppono. puta angeli. ergo de
angelis vt sunt mobiles ꝯsiderat nālis. ¶ Tum q̄r substā
tie incorporee nō habēt aliquā attributioneȝ ad corpus.
Tum q̄r nobilius nō reducitur per attributionē ad igno
bilius. nec ab ipso pōt virtualiter cōtineri. ¶ Tuȝ discur
rendo. q̄r nō habēt reductionē vt ptes subiectiue vel in/
tegrales. nec vt passiones ⁊c̄. ergo corpus nō pōt poni ta/
le substratuȝ primi subiecti p̄hie nālis ⁊c̄. Sȝ qd ad Ar. Tex. cō. 32.
qui in plurib⁹ locis ⁊ sp̄alr̄ in. 8. phy. dicit q̄ omne qd̄ mo
uetur opȝ esse corpus ⁊ ꝯtinuū. vn̄ in 6° phy. probat q̄ oē
qd̄ mouetur est partibile. ita q̄ ptīȝ est in termino a quo
⁊ partim est in termino ad quē. ⁊ ibidē iuxta fineȝ probat
nullū idiuisibile posse moueri per se. ⁊ alibi frequēter de
hoc. videt̄ ergo sm̄ hoc q̄ mobilitas sit cōuertibilis cum
corpore. quare rō p̄dicta nō concludit. ¶ R̄ndeo phy. er/ R̄nsio p̄pria
rat circa hāc materiam sicut apparet. 12. meta. ipse enim
opinatus est vt videtur ibi. intelligentias esse quosdam
deos. ita q̄ posuit quālibet intelligentiaȝ esse quoddam
necesse esse. ⁊ purū actū nullā hn̄tē potentialitatē. hoc aūt
antecedēte posito: necessario seq̄tur hoc ꝯn̄s. s. q̄ sint im/
mobiles. ¶ Sed q̄r sm̄ verā fidē ⁊ doctrinā oportet nos
negare antecedēs. ergo ⁊ cōsequēs. posito quidē antece/
dente falso. nimirū si sequit̄ cōsequens falsum. vno enim
incōuenienti dato q̄ multa etiā sequātur nō est difficile. si/
cut ipse Arist. ait p° phy. cōtra Melissum. vnde quātum Tex. cō. 10.
ad hoc dici pōt q̄ p̄hs tanq̄ sacrilegus ibi insufficienter
⁊ erronee tradidit sciētiaȝ naturalē. Nec hoc miretur ali
aliqs cuȝ in multis alijs oportet nos negare ipsum puta
de eternitate mūdi. ¶ Ex predictis concludo correlarie p° ꝯclo
sic. q̄ opinio cōlor que ponit corpus mobile esse subiectū Alb. Egi.
p̄hie naturalis est falsa ⁊ irrōnabilis. ¶ Sed cōtra. illud Cōtra.
est subiectū in aliqua scia cuius per se passiones per pro/
pria p̄ncipia de ipso demōstrātur. sed corpus mobile est
huiusmodi in sciētia nāli. ergo ⁊c̄. maior videt̄ euidens.
sed minor probat̄ iducēdo per oēs libros naturales. Naȝ
de corpore mobili probat̄ moueri in tēpore: esse diuisibile.
esse in loco ⁊c̄. ¶ Respōdeo. ista ratio nihil valet. vnde p̄ R̄ndet
mo eā reduco sic. assumpta maiori. addo minorem. Sed
triāgulus est huiusmodi. q̄r in geometria de ipso per pri/
cipia propria passiones per se demōstrātur. ergo triangu
lus est subiectū in sciētia geometrie. Sed hoc est euiden/
ter falsum. ergo aliqua p̄missaꝝ. nō minor patet. ergo ma
ior que fuit tua. ¶ Ad formaȝ dico q̄ maior est falsa. pre/

esse vt ponitur intellecta. Ad hoc enim ꝙ aliqd sit subie-
ctum primū alicuius scie preter id qđ de ipso passiones
proprie demōstrētur: ꝑiut a alia requirūtur: vt patet ex pri-
mo articulo. que corpori mobili ꝯuenire nequeūt. vt pa-
1ª ꝯclo 2ª tet ex ꝑdictis. ¶ Scđa ꝯclusio sit ista. Mobilitas nō po
test esse formalis rō subiectiua primi subiecti pħie nālis.
ꝑ° ꝓbat. ¶ Hāc ostēdo multiplr. primo sic. Mobilitas formalr ē
respectus. ergo mobilitas nō est formalis rō subiectiua ꝑ
mi subiecti pħie nālis. antecedēs est euidēs ex ꝑmo arti
culo. ꝯña probaē duplr. primo sic. ois formalis rō subie-
ctiua est ipī subo propria rō virtualiter ꝯtinēdi oēs veri
tates: quas ꝯtinet. Est etiā sibi ratio causandi ꝛ mēsurā
di ipsam sciētiā cuius est subiectū. Sed nullus respectus
pōt esse talis alicui subto. ergo respectus non pōt esse for-
malis ratio subiectiua. maior est euidēs. Nā dicte condi
tiones cōpetūt subiecto rōne sue formalitatis ꝓprie. sunt
enim proprietates cōuenietes forme nō materie. minor
patet. Naꝫ cū respect' nō sit forma actiua ꝛ sit imꝑfectior
ꝙ̄ forma absoluta nō pōt esse ratio ꝯtinēdi vel causandi.
cū nō sit actiua. nec potest esse rō continēdi vel mēsurādi
ipsam sciētiā: que est forma absoluta. cū ipse respectus sit
imperfectior. Nā mēsurare vel cōtinere virtualiter arguit
perfectionē maiorēꝫ in cōtinēte ꝛ mēsurāte ꝙ̄ in cōtento
2ª ꝓbat ꝛ mēsurato. ¶ Scđo eadem rōne probaē sic. ois formalis
rō subiectiua facit vnū per se ꝑseitate ꝑmi modi cū subie
cto in sciētia subalternāte ꝛ ꝑma. Sed absolutū ꝛ respe-
ctus nō faciūt vnū per se. ergo respectus nō pōt eē forma
lis rō alicuius subiecti absoluti. Subiectū aūt pħie natu
ralis quicqd sit illud est vere aliqd absolutum. maior est
euidēs. qꝛ de ente per accñs nulla est sciētia prima ꝛ sub-
alternās. Nā scia talis. s. de ēte per accñs si sit: ꝑsupponit
sciētias de extremis. ꝛ ideo scia subalternata si est de en-
te per accñs. puta ꝑspectiua de linea visuali. ipsa ꝑsuppo
nit duos tractātes separati de illis duabus ptib'. s. de li-
nea ꝛ de visualitate seorsum. Sed scia nālis est ꝑma ꝛ nō
subalternata ex 6° meta. minor pꝫ. qꝛ ꝯceptus diuersoruꝫ
ꝑdicamētoꝝ non faciūt vnū cōceptū per se. ex qnto meta.
Sed ꝯceptus absolutus ꝛ ꝯceptus respectus sunt ꝯcept'
diuersoꝝ ꝑdicamētoꝝ. ergo nō faciunt vnū per se. ¶ Re
Rñdet spōdetur ad istā secūdaꝫ probationem ꝙ minor est falsa.
Nā vnum per accidēs nō cōstituitur nisi ex rebus diuer-
Ter. cō. 7. sorum predicamētoꝝ qnto meta. vt allegatū est. Sed re-
spectus mobilitatis cū sit idē realiter cū re mobili nō per
tinet ad res diuersoꝝ ꝑdicamētoꝝ. nec per ꝯsequēs faci-
unt vnū per accidēs: sed per se. ¶ Cōtra. Ipsa res mobi
lis sit. a. respectus mobilitatis sit. b. ista per se ēt per te sūt
disticta formalr. Impoīe est aūt. a. ꝛ. b. esse idē inquātum
sunt nō idē formalr. Quero ergo vtruꝫ sub rōne qua non
sunt idē ptinēāt ad idē predicamētū vel ad diuersa. non
ad idē. qꝛ vt sunt disticta differūt: sicut absolutum ꝛ respe
ctiuū qđ nullus sani capitis diceret ad idē ꝑdtū ptinere.
ergo ptinēt ad diuersa ꝑdta. ꝛ sic propositū. lꝫ ergo in ra-
dice ꝛ fundamētalr absolutū ꝛ respectus talis sint idē: ꝛ
per ꝯñs ptinēt ad idē ꝑdicamētū. tñ sub rōne qua distin-
cta formalr. quē modū distōnis iter ea tu ꝯcedis. impos-
sibile est ea ad idē ꝑdtum ptinere. ¶ Cōfirmaē ista ratio
ꝛ minor isti' scđe ꝓbationis: qꝛ ēt in diuinis relatio ma-
gis est idē cū essentia absoluta ꝙ̄ aliquis respectus i crea
turis sit idē cū aliquo absoluto. ꝛ tñ conceditur ꝙ relatio
cū essentia nō faciūt vnū cōceptū per se logice lꝫ metaphy-
sice. vñ ꝯceptus aggregās essentiā diuinā cum paternita
5ª ꝓbatur 2ª ꝯclo. te nō est ꝯceptus vnus per se. ¶ Preterea ad principalē
cōclusionē arguo sic. Mobilitas est quedaꝫ passio primi
subiecti pħie naturalis. ergo mobilitas nō est ei' forma-
lis ratio subiectiua. antecedens est euidens ex primo ar-
ticulo. consequentiaꝫ possem probare sicut ꝛ precedentē:
qꝛ passio cum formaliter sit accidēs nō facit vnum per se
cum illo cuius est. nec potest esse sibi ratio formalis conti
Probat 2ª ꝯclo spālib' rōnibus. nendi'. ¶ Addo tamen probationes speciales primo sic.
Cognitio subiecti sub ꝓpria ratione formali subiectiua
est perfectissima cognitio que pōt de subto haberi in illa
sciētia cuius est subiectū. sed notitia subiecti sub rōne ali
qua passionali seu attributali nō est ꝑfectissima cognitio
de eo possibilis haberi in sciētia cuius est subiectuꝫ. ergo
nulla ratio passionalis seu attributalis est ꝑfectissima cō
gnitio de eo possibilis haberi in scia cuius est subm. ergo
nulla rō passionalis seu attributalis pōt esse formalis ra
tio subiectiua ꝑmi subiecti in aliqua scia. cū ergo mobili
tas sit quedā rō passionalis seu attributalis ꝑmi subiecti
pħie nālis. ergo ꝛc. maior est euidēs: qꝛ ois sciētia dat no
titiam perfectissimā de subiecto possibilē haberi per illaꝫ
sciētiā cū tota scientia ad notitiā primi subiecti ordinet.
Dat aūt ois scientia notitiā de subiecto sub rōne forma-
li ꝓpria subiectiua: ergo talis notitia est ꝑfectissima. mi-
nor probaē: qꝛ cognitio eius qđqdest ē perfectissima ꝺm
Ar. 7° meta. ergo cognitio subiecti sub rōne ꝓprie qdita
tis est perfectior ꝙ̄ cognitio eius sub rōne alicuius ꝓprie
tatis seu passionis. qs dubitet quin cognitio hoīs sub ra
tione qua aīal rōnale ꝛ mortale sit perfectior ꝙ̄ cognitio
eiusdē sub rōne qua risibilis. ¶ Scđo eandē cōclusioneꝫ 2ª ꝓba° spālr.
probo sic: prius in suo ꝑcōi nō depēdet a posteriori nec ꝙ̄
tuꝫ ad eē nec quātū ad cognosci: qꝛ da oppositū. sequitur
ꝙ iā nō esset prius sed posterius. lꝫ omne subm est prius
ex natura rei sua passione sicut causa prior est suo effectu.
ergo subiectum vt ꝑus passione est cognoscibile circūscri
pta per intellectū ipsa passione. sed nullū subm pōt cogno
sci sine propria formali rōne subiectiua. ergo nulla passio
pōt eē formalis rō subiectiua. minor scđi sylli est euidēs:
qꝛ id qđ est rō formalis cognoscēdi subm voco formaleꝫ
rōnē subiectiuā. illa. n. est formalis rō: qua ē subm cogno
scibile. ꝛ cōtētiuuꝫ notitie alioꝝ. ¶ Contra istā secundaꝫ Cōtra
rōnē instatur quia visualitas videē esse formalis rō sub
iectiua ꝑspectiue sciētie. ꝛ sonoritas musice: ꝛ sic de mul-
tis alijs sciētijs: ꝛ tñ visualitas ē quedā passio linee. ꝛ so-
noritas numeri. ¶ Rñdeo ꝙ in sciētijs subalternatis ali Rñdetur
ter dicēdū est ꝙ̄ in sciētijs ꝑmis eo ꝙ scie subalternate vt
plurimū ꝯbunt subm scie subalternātis per aliquā dr̃iaꝫ
accidentalē. Vel aliter est dicēdū ꝙ visualitas nō est for
malis ratio subiectiua linee considerate a ꝑspectiua: sed
est passio magis nota in illa scientia: ideo diciē ꝙ perspe
ctiuus agit de linea inquantū visualis: ita ꝙ li inquantū
non reduplicat rationē formalē subiectiuā sed passioneꝫ
conuertibilē. Eodē modo dicēdū est de sonoritate respe-
ctu numeri musicalis. ¶ Quid ergo erit formalis ratio Questio
subiectiua hic ꝛ ibi. ¶ Respōdeo aliqd intrinsecuꝫ linee Rñsio.
vel numero determinās illā ad visualitatē: ꝛ illum ad so-
noritateꝫ. Sed quid est illud. ¶ Respōdeo forte est igno
tum nobis nec possimus qditates reruꝫ proprio nomine
significare. ideo dicatur. b. ¶ Preterea ad ꝑncipale ter- 3ª ꝓba° spālr.
tio arguo sic. ꝓpria formalis ratio subiectiua imediati'
inheret ꝑmo subiecto pħie naturalis ꝙ̄ quecunꝗ passio
demōstrabilis de ipso subiecto. Sꝫ mobilitas nō est hu-
iusmodi. ergo mobilitas nō est formalis rō subiectiua ꝑ-
mi subiecti pħie naturalis. maior est euidēs: qꝛ ipsa for-
malis ratio subiectiua est ratio ṽtualiter cōtinendi oēm
veritatē scibilē de subiecto: ꝛ per ꝯsequēs presupponitur
omni passioni scibili de subiecto. minor declaraē: qꝛ mo-
bilitas videē esse passio remota valde: patet discurrēdo
per oia. prius enim supponiē ꝙ̄ substātia sit quāta ꝙ̄ntita-
te determinata ꝙ̄ ꝙ sit mobilis ꝺm ꝙ̄ntitateꝫ: indiuisibile
enim nō est mobile ad quātitatē: ꝛ ideo quātitas imedia
tius inheret substātie mobili ꝙ̄ mobilitas ad quātitatē.
¶ Preterea substantia nālis prius est qualis qualitate
tertie spēi ꝙ̄ ostēdatur mobilis ꝺm qualitateꝫ: qꝛ corpus
vel suba qualis est subiectū alterationis: ex primo de ge-
neratione. ꝛ 3° phy. ¶ Preterea prius ꝙ̄ corpus ostēda
tur mobile localiter ꝑsupponitur habere vbi determina-
tum: qđ cōiter etiā ꝑsupponit ꝛ quantitatē ꝛ qualitatem
determinatā. qđ enim nec est quātuꝫ nec quale nec habet
esse in vbi determinato nō est mobile ꝺm locuꝫ. quis igi-
tur debet ponere mobilitatē rationē subiectiuā ꝑmi sub-
iecti naturalis cū sit eius passio multū remota. ¶ Cōfir- 4ª ꝓba°.
matur quarto ista scđa conclusio. qꝛ ois forma vel ratio
subiectiua ꝑmi subiecti scibilis est indemonstrabilis de
subiecto: sed mobilitas nō est indemōstrabilis de primo
subiecto pħie nālis: ergo mobilitas nō est formalis ratio
subiectiua primi subiecti pħie nālis. maior est euidēs qꝛ
ipsa est ratio virtualiter ꝯtinendi oēs passiones demon-
strabiles

strabiles de subiecto ergo ipsa remanet idemostrabilis: aliter esset ratio demostrandi et cotinendi seipsam: quod videtur absurdum. minor apparet ex predictis: quia cum sit passio valde remota potest demonstrari per aliquid prius de subiecto. (Questio. Responsio) ¶ Sed quid est illud quod erit ratio seu medium ad demostrandum mobilitatem de subiecto. ¶ Respondeo forte aliqua passio prior vel saltem formalis ratio subiecti que est ipsa qualitas subiecti. (Correlarium) ¶ Ex his concludo correlarie quod opinio que ponit substantiam finitam inquantum mobilis esse primum subiectum philosophie naturalis est falsa et irronabilis. Tum quia ponit mobilitatem formalem rationem subiectiuam. in quo dicit falsum. sicut et omnes opiniones precedentes. Tum quia dicit substantiam finitam. Nam ly finitam videtur additio superflua. quia si mobilis est ergo finita. Tum quia philosophia est scientia particularis humanitus inuenta. ideo necessario determinat de ente predicamentali. Substantia ergo que naturali sue considerationi subiicitur est predicamentalis substantia. omnis talis est finita. quia nullum infinitum est in genere. (Contra. primo) ¶ Contra istam conclusionem arguo dupliciter. primo sic. illud quod per se et secundum quod ipsum: et per omnem modum respicitur ab aliqua scientia est prima formalitas illius scientie seu prima ratio formalis subiectiua. Sed mobilitas est huiusmodi respectu scientie naturalis. ergo etc. maior probatur. quia hic accipitur primum ut in primo poste. scilicet quod habet tres conditiones. scilicet (Tex. co. ii.) per se. et secundum quod ipsum et omni modo. id est de omni. et illud est vniuersale. minor habet tres partes. prima pars. scilicet quod sic per se probatur sic. illa formalitas que non per aliud sed precise ab omni alia formalitate respicitur ab aliqua scientia respicitur per se ab illa. sed mobilitas est huiusmodi respectu scientie naturalis. ergo etc. ¶ Secunda pars. scilicet quod sit secundum quod ipsum. probatur sic. omnis illa formalitas secundum quam respiciuntur omnia in scientia respicitur secundum quod ipsum. sed mobilitas est huiusmodi in scientia naturali. ergo etc. maior est euidens. sed minor probatur (Tex. co. i.) per Aristo. 6° meta. in illa parte. quoniam vero philosophia est circa genus quoddam etc. vbi probatur quod scientia naturalis est speculatiua et non practica nec actiua nec factiua. vbi ait sic. quia principium scientiarum factiuarum est in faciente non in facto. principium autem actiuarum in agente non in eo quod agitur. principium autem motus rerum naturalium est in ipsis naturalibus. ideo scientia naturalis non est actiua nec factiua. et per consequens theorica. ita quod ipsa est circa determinatum genus entis. quod scilicet est possibile moueri. patet ergo quod ratio secundum quam respiciuntur entia naturalia a scientia naturali est mobilitas: quia ipsa scientia naturalis respicit ens vt mobile. tertia pars minoris patet per idem. ¶ Preterea secundo arguo sic. illud est (2° arg.) prima formalitas in aliqua scientia quod habet includi in noticia cuiuslibet scibilis in illa scientia: sed mobilitas est huiusmodi. ergo etc. maior est euidens. sed minor probatur ex 6° meta. in illa parte vbi dicit Ar. quod quedam diffiniuntur si- (Tex. co. 2.) ne materia sensibili vt mathema. quedam cum materia sensibili vt physica. quorum ratio non potest assignari sine motu. Tunc sic omnis noticia in qualibet scientia includit illud quod est fundamentum omnium aliarum noticiarum in illa scientia. sed noticia diffinitiua est huiusmodi. quia noticia diffinitiua in scientia naturali includit motum. vt ait Ar. et per consequens quecunque alia. ergo etc. ¶ Preterea tertio sic. illa est prima formalitas in scientia ratione cuius omnia que includuntur in scientia ad eam dicuntur pertinere. hoc patet quia ad oppositum videtur sequi oppositum. sed mobilitas est huiusmodi. ergo etc. minor probatur per eandem rationem quam facit Ar. 6° meta. ad probandum quod ens inquantum ens sit subiectum meta. quia meta. considerat principia entis inquantum ens. Similiter arguatur in proposito quia scientia naturalis principia mobilis considerat inquantum mobile quia primo phy. agit de materia forma et priuatione. vbi ait Comen. quod intentio philosophi est ibi determinare de principiis nature et corporis mobilis inquantum mobile. quia natura est principium motus et quietis. ¶ He sunt rationes cuiusdam fideliter recitate. (Responsio ad primum) ¶ Respondeo ad primum. Et reduco primo illam rationem sic. assumpta maiori addo minorem sic. sed quecunque propria passio conuertibilis cum primo subiecto alicuius scientie respicitur per se et secundum quod ipsum et de omni ab illa scientia. ergo quecunque talis passio est propria formalitas seu formalis ratio subiectiua scientie: sed conclusio ista est impossibilis. ergo aliqua premissarum. non minor. ergo maior que fuit tua. quod autem minor non sit falsa apparet. quia omnes iste probationes quas adducis concludunt de propria passione: vnde Ar. primo poste. vbi ponit illas tres conditio- (Tex. co. ii.) nes de primo seu vniuersali secundum intentionem loquitur de passione demostrabili de subiecto. quod autem conclusio sit falsa. patet. quia tunc essent plures per se formalitates seu plures rationes formales subiectiue. cum eiusdem primi subiecti sint plures tales passiones. Exemplum. passiones entis sunt bonum verum vnum etc. hoc etiam expresse dicit Ar. 5. topi. quod vnius subiecti sunt plures proprie passiones siue plura propria. quod idem est: et tunc non esset vna scientia. vnitatem enim habet scientia ab vnitate subiecti et rationis formalis subiectiue. ¶ Ad formam dico quod maior est falsa. quia insufficiens. Ad rationem enim formalem subiectiuam non solum illa sed plura alia requiruntur que mobilitati conuenire non possunt vt patet ex predictis. ¶ Nec ratio secunda (Ad 2m) cogit: vnde reduco eam sic. assumpta enim maiore addo minorem. sed materia habet includi in noticia cuiuslibet scibilis in philosophia naturali. ergo materia est prima formalitas seu prima ratio subiectiua in scientia naturali. conclusio est euidenter falsa. ergo aliqua premissarum. non minor. quia eodem modo probatur sicut tua minor. Nam secundum philosophum quem allegas. materia intrat diffinitionem cuiuslibet diffinibilis in scientia naturali: vt patet ex secundo phy. et 6° meta. vt tu mihi allegasti. ergo maior tua est falsa. ¶ Ad formam dico sicut prius quod maior est falsa et insufficiens. quia plura alia requiruntur. ¶ Preterea peccat ratio. quia si motus includitur in diffinitione rei naturalis includitur vt additum. formalis autem ratio subiectiua videtur essentialiter includi in quolibet diffinibili non vt additum. quare ratio magis arguit ad oppositum quam ad propositum. ¶ Ad tertium (Ad 3m) concedo maiorem sic intelligendo quod illud sit propria ratio et formalis subiectiua ratione cuius omnia inclusa in scientia ad illam scientiam pertinent: ita quod illud sit ratio virtualiter continendi et faciat vnum conceptum per se cum subiecto. aliter neganda est: tunc minor est falsa. quia nulla passio et maxime respectiua potest esse talis. nec probatio minoris valet quia considerare principia alicuius inquantum tale non arguit illud esse primum subiectum inquantum tale: ita quod li inquantum reduplicat formalem rationem subiectiuam: nam tunc quot sunt passiones subiecti tot essent formales rationes subiectiue. cum scientia consideret principia subiecti inquantum quelibet passio demostrabilis est de ipso: nec illud quod adducis de sexto meta. iuuat. quia philosophus ibi non intendit probare ens inquantum ens esse subiectum meta. sed quod metaphysicus considerat principia entis inquantum ens. et hoc quidem verum est. sed tunc nihil habes. Ait enim Aristo. sic. principia et cause queruntur entium. palam autem quod inquantum entium: sed quid habes ex hoc patet quod nihil.

Quantum ad tertium articu- (Circa 3m ar.)

lum principalem sit istud problema quod persuadebo proba- (primum problema) biliter. Substantia sub aliqua ratione formali accepta est substratum primi subiecti philosophie naturalis. hoc probatur. Tum quia improbatis predictis opinionibus de substrato nihil videtur restare quod possit poni substratum primi subiecti in scientia naturali nisi substantia. Tum quia ad substantiam possunt habere attributionem omnia considerata in philosophia naturali. quia omnia vel sunt partes substantie integrales. vel subiectiue. vel sunt priuationes: vel negationes etc. nec tunc potest instari de angelo mobili. quia vtique potest reduci et habere attributionem ad substantiam sicut pars subiectiua. ¶ Preterea substantia accepta sub ratione formali (quam sibi assignabo inferius) potest habere omnes conditiones subiecti primi superius enumeratas. ergo substantia est ponenda primum substratum primi subiecti philosophie naturalis. consequentia est euidens. sed antecedens apparebit ex dicendis. ¶ Preterea etiam hoc probatur auctoritate Ar. 6° meta. cap. primo (Tex. co. 3.) vbi dicit sic. quoniam vero philosophia scientia est circa genus quoddam entis. nam circa talem substantiam est in qua est principium motus et status in ea. et tunc parum post dicit sic. philosophia quedam theorica est. sed theorica circa tale ens quod est possibile moueri et circa substantiam. ecce quod expresse dicit quod physica est circa substantiam. ¶ Secundum problema (2m problema) est istud. quod naturalitas est formalis ratio subiectiua primi subiecti philosophie naturalis. Voco autem naturalitatem propriam ipsam quiditatem seu formalitatem substantie que appropriat ipsam substantiam vt sit subiectum motus et aliarum

passionē sibi proprie et naturaliter et ꝯuertibiliter inheren-
tium. ¶ Tunc arguo sic. illud debet poni formalis ratio
subiectiua primi subiecti in aliqua sciētia sm̄ q̄ ipsum est
cognoscibile cognitione pfectissima possibili de ipso ha-
beri in illa sciētia: sed naturalitas accepta (vt prius expo-
situ est) est huiusmodi in sciētia naīli. ergo nālitas est for-
malitas rō subiectiua primi subiecti phie naturalis. ma-
ior pbatur. q: perfectissima notitia possibilis haberi in aliq̄
sciētia de subto est illa que de ipso habet sub eius forma
li rōne subiectiua. minor declaraf per exemplū. homo em̄
intelligit vt animal rōnale mortale: vt suba: vt mansue-
tum natura: vt nobilissimū aīalium. primomodo intelligi
tur sm̄ rōnē ppriā qditatiuam. secūdo in cōmuni. ter-
tio per accidēs: q: in propria passione. quarto per respe-
ctum ad aliud. pfectissima autē notitia de hoīe non po-
test esse in respectu ad aliud q: ista psupponit notitiā ab-
soluti. nec notitia de hoīe sub ppria ratione passionis est
perfectissima: q: presupponit notitiā subiecti. nec notitia
de hoīe in vniuersali est perfectissima: q: ista est cōfusa.
ergo nobilissima cognitio de hoīe est sm̄ rationē quidita
tiuam: ita in pposito nobilissima cognitio de suba phy.
est illa que est sm̄ rationē ppriam quiditatiuā. hec ratio
est naturalis. Cōfirmatur. q: cognitio eius qdquidest. ē
pfectissima ex. 7. meta. ¶ Preterea illud debet poni for-
malis ratio subiectiua subiecti in sciētia sm̄ q̄ ipsū sub-
iectum est primo virtualiter cōtentiuū omniū veritatū
illius scientie. et habet etiā omnes alias cōditiones req-
sitas ad primum subiectū superius expressas: sed natura
litas est huiusmodi in sciētia naturali. ergo ꝛc. maior est
euidens. et minor patet inducendo oēs illas cōditiones.

Cōtra / T. cō. 1. c. 4. ¶ Sed cōtra hoc istatur. q: Aristo. 6° meta. dicit q̄ nul-
la alia sciētia a metaphysica facit cōsiderationem de ipso
qdquidest. ergo scientia naturalis non potest cōsiderare
suum subiectū sm̄ rationē proprie quiditatis seu natura

Rñdetur litatis. q: hoc spectat ad primū philosophicum. ¶ Rñdeo
ad meta. non spectat cōsiderare nec cognoscere omnes re-
rum quiditates in particulari sed solū in vniuersali. vna
queqz enim sciētia cōsiderat ppriam quiditatē sui primi
subiecti: vnde Aristo. primo meta. in phemio dicit q̄ sa-
piens .i. metaphysicus est cognoscens omnia vt contin-
git. Exponitur q̄ non oportet q̄ cognoscat omnia in par
ticulari sed in vniuersali. cū ergo dicitur q̄ nulla alia sciē
tia a metaphysica facit ꝯsiderationē de ipso qdquidest.
Dico q̄ Aristo. intelligit q̄ nulla alia sciētia considerat
ens sine qdquidest in cōmuni nisi metaphysica. ¶ Sz de
difficultate. vtrum ad meta. inquantū talis per se perti-
neat cognoscere omnes rerum quiditates in particulari

Snia ppria de subto. non spectat tractare nunc. sed hoc forte alias. ¶ Ex his
ꝯcludo correlarie q̄ suba naturalis inquantū naturalis
vel substātia physica inquātum physica qd idē est: est pri
mum subiectū et adequatū tum philosophie naturalis. et

Ad arg. prīcipalia ad pᵐ sic ad questionē. ¶ Ad argumēta principalia ad primum
cū dicitur q̄ eodem quo res distinguitur ꝛc. concedo ma
iorē vniformiter assumptā. s. q̄ eo modo quo distinguit
etiam cōstituit. Si essentialiter: eēntialiter. Si accidētal-
liter: accidētaliter. Exemplum primi. rationalitas distin
guit hoiem essentialiter et specifice ab omni alio et consti-
tuit hoiem in esse specifico et essentialiter. Exēplū secun
di albedo distinguit albū a nigro accidentaliter et consti-
tuit subiectū in quo est in esse accitali: q: in eē albo. Tūc
ad minorē dico q̄ mobilitas distinguit subiectum phie
nālis ab alijs subiectis nō qditatiue sed accidentaliter. et
ideo cōstituit subiectū in esse formali accidētali non qui-
ditatiuo et essentiali. Nā cū mobilitas sit formaliter pas-
sio et de genere accidētis non potest distinguere nec cōsti-
tuere nisi accidētaliter: vñ dico q̄ ista distinctio quā po-
nit Ari. 6° meta. inter philosophiā et alias sciētias per hoc
q̄ philosophia est de ente mobili nō est ppria et quidita-
tiua distinctio. sed est forte distinctio notior q: per passio
nem notiorē. ¶ Ad primā confirmationem de primo phy.
s. dico q̄ verū est philosophū supponere motū tanq̄ pas
sionem conuertibilem de suo subiecto. Et ideo negantes
motum nō loquūtur naturaliter q: negant suppositū. pro
pter qd nō merētur dici philosophi naturales. Nec con-
tra eos physice est disputādum. Sed ex hoc nō habeo q̄
motus vel mobilitas sit formalis ratio subiectiua. ¶ Ad
secundā confirmationē dicendū. q̄ si alicubi Aristo. vel
Auicē. vel quicūqz alius dicat q̄ physicus cōsiderat mo-
bilia inquātū mobilia vel corpꝰ mobile. q: hoc dicit q: nō
hz notā illā rōnē quā hz vt est subiectū motus. sz vtit
motu tanq̄ magis noto. ¶ Uel aliter q̄ cū dicit q̄ physi
cus considerat mobilia inquantū mobilia. li inquantum
non reduplicat formalē rationē subiectiuā sed dicit cō
uertibilem passionē cum proprio subiecto. sicut cū dicitur
homo inquantū risibilis. ¶ Uel aliter. q: sicut dictū est.
Mobile significat aptitudinē ad motū. q: aptitudo inest
substātie phice seu naturali ex proprijs principijs substā-
tialibus. ita q̄ per istam determinationē inquantū non
ponitur motus quomodocūqz sumptus ppria ratio for
malis subiecti sciētie naturalis. sed tm̄ ꝯtrahitur corpus
seu substātia ad considerationē sui quantū ad principia
propria inquātum pricipiat motum. et sic excluditur consi
deratio corporis a mathematica nō sub tali consideratio

Ad 2ᵐ ne tractat de corpore mathe. sciētia. ¶ De secūdo cū di-
citur q̄ non repugnat alicui sciētie ꝛc. cōcedo maiorem et
illud antecedens. sed nego consequentiam: q: lz mobili-
tas nō sit formalis ratio subiectiua: est tamen ppria pas-
sio cōuertibilis cū subiecto primo scientie naturalis. Et
ideo quicquid subterfugit rationē mobilitatis ex conse-
quenti subterfugit primum subiectū philosophie natura
lis. Et ideo imobilia transcēdunt scientiam naturalem.
Sed ex hoc nō habes q̄ mobilitas sit ratio formalis sub
iectiua. lz sit passio conuertibilis cum illa ratione forma-

Ad 3ᵐ li primi subiecti physici. ¶ Ad tertium cum dicitur q̄ il-
la videtur esse formalis ratio ꝛc. concedo maiorem cum
moderaminibus supradictis: sed tunc minor est euiden

1. argū. pro parte negatiua. / Tex. cō. u. ter falsa. vt apparet ex premissis. ¶ Argumenta pro secū-
da parte gratia cōclusionis dicerētur. sed quia in secūdo
argumento videtur supponi q̄ nō omnia naturalia sunt
mobilia. et probatur per illud primo physico. Nobis autē
subijciantur ꝛc. quod si verum est: tunc mobilitas non
est passio conuertibilis cū subiecto philosophie natura
lis. cuius oppositū est preostensum. Iccirco nego illud. s.
q̄ nō omnia naturalia sint mobilia. Ad philosophū di
co cū Cōmen. q̄ ibi philosophus loquitur dubitatiue.
vt abstineat se ab anima rōnali. et alijs formis. de quibꝰ
dubium est: vtrū sint mobiles. etiā de terra vel de parti-
bus terre propinquis cētro dubiū est. vtrum moueātur.
Nō enim de his philosophus inquisierat veritatē quan
do dixit illud verbū. vnde dicendū q̄ nec ista dubia ob-
stant. Anima enim rōnalis et alie forme forte sunt mobi-
les per se. sicut et substātie incorporee. vel si non: nihilomi
nus mobilitas est passio cōuertibilis cū primo subiecto
physico. q: forme nō continētur per se sub primo subiecto
phice sciētie sed per reductionē. q: sunt principia substan
tie mobilis physice. Est ergo q̄ per se nō moueātur. mo-
uentur tamē per accidēs ad motū totius cuius sunt par
tes. sicut de anima expresse dicit Aristo. primo de anima.
¶ Ad illud de terra et de partibus propinquis centro. di-
cendum q̄ et si non mouentur actu possunt tamen moue-
ri. nec hoc eis repugnat. Uel aliter. q̄ si non mouentur
motu locali. possunt tamen moueri motu alterationis.
puta a frigiditate ad caliditatem ꝛc. sicut patet in vapo-
ribus eleuatis etiam ab interioribus partibus terre per

Cōtra. virtutem solis eis calorem incorporantis. ¶ Cōtra. mo-
tus localis est primus motus: ita q̄ alteratio presuppo-
nit ipsum: ex octauo physico. ergo si terra mouetur motu
alterationis: et per consequens mouetur motu locali.

Rñdeo. ¶ Respondeo. sufficit q̄ possit moueri aptitudinaliter:
etsi actu non moueatur localiter. Uel aliter. q̄ illud dictū
octauo physicorum non intelligitur q̄ motus localis sit
primus respectu eiusdem mobilis: ita q̄ quicquid altera
tur mouetur localiter. quia oppositum dicit Arist. primo
de generatione capitulo de augmento. Sed est intelligē-
dum simpliciter: scilicet q̄ motum alterationis precedit
motus localis in alterante approximato alterabili. esto q̄
alterabile maneat imobile sm̄ locum. et hoc expresse dici-
tur octauo physicoꝝ. vbi supra.

Expedita

Expedita questione de subiecto accedo ad in-
tentum principale vbi sic procedam. ¶ Pri-
mo queram de mā que actioni nāli subicit.
¶ Secundo de forma que per actionem na-
turalem acquiritur. ¶ Tertio de priuatione.
que in actione naturali necessario requirit.
Hec enim sunt tria principia nature ex pmo phycorum.
¶ Quarto querā de cōposito qd ex his pncipijs ↄstituit.

pmā q̄stio de mā. ¶ Circa primū queram primo. Utrum in suba naturali cō-
posita ex materia et forma: materia dicat aliquā entitatē
2m positiuā distinctam realiter ab entitate forme. ¶ Secūdo
vtrū mām existere sine forma includat cōtradictionem ex
3m terminis. ¶ Tertio vtrū materiā generari et corrūpi na-
4m turaliter includat repugnantiā terminorum. ¶ Quarto
vtrum materia subiecta quātitati que est accidēs habeat
5m aliquā extensionē aliam ab extēsione quātitatis. ¶ Quin-
to. vtrum in rebus nālibus cōpositis ex mā et forma: mā
sit aliquid pertinens essentialr ad rōnem qditatis specifice.

Ad primum quando queritur.

Circa primū questiō. Utrum in suba naturali cōposita ex materia et forma: ma-
teria dicat aliquā entitatē positiuā: distinctā realiter ab
entitate forme. sic procedit. Et videtur q non. ¶ Et ar-
1o guitur pmo sic. illud qd non est distinctum cōceptibile ab
alio nō distinguit ab eo realiter: sed mā est huiusmodi re-
spectu forme. ergo etc. maior pz: qz sola distinctio cōcepti-
bilitatis est minor distinctione reali. Multa enī sunt disti-
cta ↄceptibilr non realr: vbi autē nō est minor distinctio
nec maior. minor pz pmo phy. Materia enim est cognosci-
2o bilis per analogiā ad formā. ¶ Preterea. si mā est aliqd
sic distinctū a forma. vel est pura potētia: vel purus actus
vel cōpositum ex vtroqz. Nō pura potentia. qz sic esset ni-
Tex. cō. 49. hil. Nec purus actus. Tū qz deus. Tum qz distinguit ex
Tex. cō. 17. 7o meta. In fundamēto autē nature nihil est distinctum.
ex pmo meta. Nec pōt esse cōpositū ex potentia et ex actu.
qz non esset primū principiū sed resolubile in aliquod pri-
3o us. ergo nihil aliud est a forma. ¶ Preterea Ari. 5o phy.
Tex. cō. 8. probat q gñatio nō est motus. per tale argumētū qd mo-
uetur ē. qd generat nō est. ergo generatio nō est motus.
Si argumentū valet oportet q vniformiter affirmet es-
se de motu et neget esse de generatione. Sed in motu af-
firmatur eē de subiecto. ergo in gñatione negat eē de sub
iecto. Sed subiectū gñationis est materia. ergo mā non
4o est. ¶ Preterea qñ aliqd dicit analogice de duobus: si
vno reperit formalr nō in alio. Exemplū de sano in aiali
et in vrina: Sed esse dicit analogice de mā et forma: sicut
de actu et potētia. ergo qz formalr forma est ens materia
5o nō est formalr ens. ¶ Preterea. Si mā est aliqd sic disti-
ctum a forma: ergo generatio est alteratio. cōsequens est
falsum: ergo et antecedens: consequentia probatur ex pri-
Tex. cō. 6. mo de generatione: vbi Ari. arguit contra philosophos
antiquos ponentes materiale principium aliquod ens
actu: dicens q non possunt saluare generationem simpli-
citer: sed generatio erit alteratio: ergo similiter in propo-
sito: si materia sit aliquod ens actu distinctum a forma.
¶ Confirmatur. quia quicquid aduenit enti in actu ac-
cidit sibi. ergo forma substantialis accideret materie. et
per consequens mutatio in forma substantiali esset alte-
6o ratio. ¶ Preterea. vel tunc materia et forma essent se to-
tis distincta et primo diuersa. vel in aliquo conuenirent et
essent differentia non diuersa. non primum. qz tunc mate-
ria et forma plus distinguerētur q̄ substātia et accidens.
Nam substantia et accidens in aliquo habent conuenien-
tiam. puta in ente. Sed hoc videtur absonum. cum ma-
teria et forma pertineant ad idem predicamentum: et sub-
stantia et accidens ad diuersa. Si detur secundum que-
ro quid sit illud per quod distinguuntur: vel est mate-
ria vel forma vel accidens. Non prima duo: qz esset pces-
7o sus in infinitū. Nec tertiū qz tunc mā et forma distingue-
7. meta. tex. co. 49. rentur per accñs qd videtur absonū. ¶ Preterea ex duo-
bus existētibus in actu nō sit vnū per se 8o meta. sed ex ma-
8. cō. 7. et 15. teria et sola sit vnū per se. ex eodē octauo. ¶ Preterea Ari

sto. 7o meta. ait. Materia nec est qd nec quale nec quātū. Tex. cō. 8.
ergo nihil. ¶ Preterea Cōmē. 8o met. ait q ex actu et po- 8o
tentia nō sit vnū nisi per agens extrahēs actum qd nō lar- Tex. cō. 15.
gitur multitudinē sed perfectionē. Sed si mā diceret ali-
quid distinctū a forma extrahēs actum formalē de mate-
ria largiretur sibi multitudinē et non solū perfectionem.
¶ Cōtra. omne qd refert ad aliud relatione reali distin- Cōtra
guitur ab eo realr. Sed mā realiter refertur ad formam.
ergo etc. maior est euidēs qz est vna ↄditio relationis rea-
lis q extrema realiter distinguant. minor pbatur. qz di-
citur 2o phy. q referūtur. q aūt realiter apparet: qz circū- Tex. cō. 26.
scripto intellectu adhuc mā refertur ad formā. ¶ Prete-
rea materia est ex qua res sit cū insit ex pmo phy. et 5o me- Tex. 82.
ta. Sed forma cū sit terminus factionis nō ē illud ex quo Tex. co. 4.
res sit. ergo etc. ¶ Respōdeo in ista questione. Cū suppo-
natur. s. aliqua nālia esse cōposita ex mā et forma duo que-
runtur. ¶ Utrū. s. materia dicat entitatem positiuam. Et Primo de suppositio.
vtrū realiter distinctā. ¶ Primo ergo videndū est de sup-
posito qño illa cōpositio habeat se in naturalibus rebus.
¶ Scdo de quesito primo: an mā de sua natura dicat ali- 2o de p q̄sito.
qd positiuum. ¶ Tertio de scdo quesito. an materia dicat 3o de 2o q̄sito.
aliquid realiter distinctū a forma. ¶ Quātū ad primum Ho m p m.
est notandum: q rerum naturaliū quedā sunt in gñe per se et
directe: vt gña et spēs et etiā indiuidua. Quedā sunt in ge-
nere per reductionē. s. pncipia eorum. Ex his dico duas cō-
clusiones. pma ↄclusio est ista. q oēs res naturales per se
et directe existētes in genere sunt vere cōposite ex materia
et forma. vel ex materiali et formali. hāc ostendo sic. omne
diffinibile est vere cōpositū ex mālī et formali. Sed qdcū-
q ens per se cadēs in genere est diffinibile ab indiuiduis
et supra. ergo etc. maior est euidens ex. 8. meta. Et pbat. Tex. cō. 35.
qz vt dicit Ari. 7. met. diffinitio est ratio lōga habēs par-
tes. et sicut tota diffinitio correspondet toti diffinito: ita
partes ptibus: partes diffinitionis sunt genus et differen-
tia. genus est qd māle. dñā est quid formale. ergo silr erit
ex parte ipsius diffiniti. minor pz. qz etiā hoc cōcedit Ari.
7. meta. de ipsis accidentibus. ¶ Preterea hoc expresse di-
cit Boetius in libro diuisionum. q oia quecūq sunt inter
indiuidua et gñalissima sunt diffinibilia in quocūq predi-
camento. si aūt spēs est sic cōposita. ergo indiuiduū cum to-
ta essentia spēi in indiuiduo reseruetur. ¶ Dices q ta- Obiectio
tio non ↄcludit de accidēte. qz ipsum est diffinibile per ad-
ditamentū. ¶ Respōdeo q hoc est ppter dependētiam Rñdetur
quā habet essentialr ad subam. sed vltra hoc ponitur vel
saltē inuitur in eius diffinitione aliquid māle et aliqd for-
male pertinēs ad intrinsecū sue nature. ¶ Preterea secū-
do arguo sic. Impossibile est aliquo eodē dino aliqua dif-
ferre realiter et couenire realr. sed quecunqz spēs sub ali-
quo genere sūt huiusmodi. ergo aliquo ↄueniūt et aliquo
differūt: et per ↄsequens qdlibet tale ad minus est cōposi-
tum ex duobus. illud in quo conueniunt est aliquid cōe et
materiale illud in quo differūt est aliqd formale. ergo etc.
maior est euidēs ex terminis. sed minor patet qz sunt dif-
ferentes nō diuerse. cōueniunt quidē in genere sed diffe-
runt differētijs. genus aūt est quid māle. differētia quid
formale. ¶ Cōfirmatur qz omne existens per se in gene-
re est cōpositum ex ↄtrahibili et cōtractiuo. ergo cōpositū
ex materiali et formali. ¶ Confirmat secūdo. qz illud qd
est simpliciter simplex a quocūqz distinguit se toto distin-
guitur. sed due spēs vel duo genera subalterna non se to-
tis distiguūtur. vt est euidēs. ergo etc. ¶ Preterea tertio
arguitur qz sm Aristo. 12. meta. illa que sunt in diuersis p-
dicamentis sicut sunt simpliciter diuersa: ita et eorum prin-
cipia sunt et hoc est verum de materia et forma et mouente
quod nō esset verū nisi huiusmodi essent composita mo-
do predicto. ¶ Sed cōtra istā cōclusionē instatur. De ac- Cōtra
cidente. tum qz accidētia nō habēt materiā ex qua sed in
qua ex. 8. meta. ergo non sunt cōposita intrinsece ex mate- Tex. cō. 12.
riali et formali. tū qz sm auctorē sex principiorum. forma acci-
dentalis est in simplici et inuariabili essentia cōsistens. er-
go non cōposita. ¶ Respōdeo ad primum. Accidens nō Rñdetur
habet materiā ex qua essentialiter distinctā a sua forma-
li sed formaliter distinctā. nec illa pprie dicitur materia

Contra. quo initiatiue ꝛ sĩ nõ subiectiue. ¶ Cõtra. Agens habẽs in sua virtute actiua totũ effectuꝫ nõ minus illum ꝓducit si non opponit̃ illud per cuius ꝑsentiam magis debilitat̃ virtus eius ꝙ̃ fortificetur: sed per actionem in contrarium magis debilitat̃ virtus actiua agentis ꝙ̃ fortificat̃: qꝛ agendo repatitur: ergo si ignis generet igneꝫ ex aqua nõ minus ꝓduciẽt ipsuꝫ sine aqua ꝙ̃ ex aqua: ꝛ per cõsequens talis productio erit de non aliquo tam subiectiue ꝙ̃ initiatiue: ꝛ sic creatio. ¶ Confirmatur. qꝛ agẽs naturale potens in aliquem totũ effectum: illum necessario faciet nõ impeditum. ex 9° metaph. Sꝫ per ammotionem cõtrarij siue corrũpẽdi ammouet̃ impedimentuꝫ agentis: qꝛ ex actione in contrariũ impedit̃ in sua actione: ergo non posito ipso corrũpendo in qd̃ agat necessario ꝓducet totum effectum illuꝫ ex nõ aliquo vtroqꝫ modo. ergo creabit. Nec cogit illud ꝙ totuꝫ mutatur in totum. Illa eniꝫ ꝓpositio Aristo. vera est. si totũ accipiat̃ cathegorematice. Est eñi sensus totũ cõstitutũ ex partibꝰ: puta aer mutat̃ in totũ aliud puta in aquaꝫ. Nõ est autẽ vera. Si totũ capiat̃ syncathegorematice: qꝛ est sensus: ꝙ quelibet pars mutat̃ in quãlibet parteꝫ. Nam manet

Nota materia cõmunis. ¶ Ad cuius euidentiaꝫ est notãdũ ꝙ dictiones alie dicũtur cathegorice que significãt reꝫ vel dispositioneꝫ rei que subijcit̃ vel predicat̃ in enũciatiõe. Verbi grãtia. homo albus currit: homo enim significat rẽ que subijcitur: ꝛ albus dispositionẽ subiecti: currit auteꝫ significat rẽ que ꝑdicat̃. Ille aũt dicunt̃ syncathegorematice que nõ significãt rem vel dispositionẽ rei sed moduꝫ determinatiuũ rei. V.g. ois homo currit li ois est dictio syncathegorematica: qꝛ nõ significat rẽ vel dispõnẽ rei: sed determinat ipsam rẽ: puta hoiem accipi distributiue pro oibus suis partibus subiectiuis. Ad ꝓpositum totuꝫ acceptuꝫ cathegorematice significat ipsaꝫ rem ꝯstitutam ex partibꝰ: ꝛ sic cũ in generatiõe simplr̃ fiat mutatio ĩ formã substãtialẽ a qua ꝑncipalr̃ est esse termini: ideo totuꝫ dicit̃ transire in totum: qꝛ totum esse aeris in totum esse aque vel ecõuerso. Totũ autẽ acceptũ syncathegorematice qd̃ determinat ipsam rem accipi ꝓ qualibet sui parte. Et sic accipiẽdo esset sensus ꝙ res ꝫm quãlibet sui partem trãsiret in quãlibet parteꝫ alterius totius: ꝛ iste sensus est falsus: vt patet ex ꝑdictis. ¶ Preterea secũdo ad principale arguit̃ sic. Nullũ simplex est corruptibile a ꝑncipijs intrinsecis: qꝛ non habet ꝑncipia contraria se intercẽa trãsmutantia. Sed per te omne gñabile ꝛ corruptibile est simplex: ergo nullũ tale ẽ corruptibile a principijs intrinsecis: qd̃ est cõtra Aristo. 7° metaph. vbi vult ꝙ aliqua substãtia sit corruptibilis intrinsece eo mõ quo celũ non ponit̃ corruptibile. ¶ Confirmat̃. qꝛ omne generabile ꝛ corruptibile habet mãꝫ ꝫm quã potest esse ꝛ nõ eẽ.

Tex.c.iz. ꝛ c. cõ.9. ex 7° metaph. ꝛ 2° de generatiõe. ¶ Preterea. si res generabilis ꝛ corruptibilis est simplex: vt ponis. ergo nulla generatio passio erit nãlis: ꝯsequens est falsuꝫ. ergo ꝛ antecedẽs: ꝯsequẽtia ꝓbat̃. Nam generatio ex hoc dicit̃ naturalis: qꝛ susceptibile appetit naturalr̃ ipsam formam: sꝫ si omne corrũpendũ sit simplex nihil erit qd̃ appetat naturalr̃ formã generãdam: forma eniꝫ corrũpendi nõ appetit illam: qꝛ nihil appetit sui corruptionem: ergo talis generatio non est nãlis. ¶ Preterea mutari est aliter se

Tex. cõ. 73. habere nunc ꝙ̃ prius. ex 6° phys. Sed si per te nihil corrupti manet in generato nõ erit aliqd̃ qd̃ aliter se habeat nũc ꝙ̃ prius: ꝛ per ꝯsequẽs tollit̃ omnis mutatio ꝛ oẽ mutari. ¶ Preterea si gñatio nõ sit nisi ꝫm illum ꝓfectũ ad gradũ intrinsecũ entitatis. ergo oẽs res generabiles ꝛ corruptibiles sunt eiusdẽ spẽi: ꝯsequens est falsum euidẽter. ergo ꝛ añcedẽs. ꝯsequentia patet. qꝛ gradus intrinsecus rei non variat spẽm. Quis enim diceret ꝙ albedo intensa distinguat̃ specifice a seipsa remissa. ¶ Confirmat̃ specialr̃ de anima itellectiua: qꝛ nec ipsa est gradus intrinsecus mãe nec materia põt intrinsece perficere ad

Alia opio tenẽs pñẽ negatiuam. talem gradũ. ¶ Alia opinio est que vt reducatur ad formam dicit tria. Primuꝫ dictum est. ꝙ materia ꝛ forma distinguunt̃ realiter vt duo positiua: sed quodlibet pre-

pmũ dcm̃. cise acceptũ non habet rõnẽ entitatis ꝛ realitatis. ¶ Se-

Scdm dcm̃. cũdum dictuꝫ est. ꝙ materia ꝛ forma seorsuꝫ accepte nõ habent rõnem precise intelligibilitatis a quocũqꝫ intellectu etiã angelico. Ita ꝙ vnuꝫ sine alio non sufficit ad terminandũ actũ intellectus. ¶ Tertiũ dictuꝫ est qd̃ sequit̃ 3m dictum. ex predictis. ꝙ materia ꝛ forma nõ possunt dici duo quid vel duo aliqd̃ vel duo hec; sed dicunt̃ duo huius: initiãt enim ipsum hoc. ¶ Pro ista positione arguit̃ sic. illũ qd̃ Argumẽta opinio. solum habet rõnem distinguibilis vel distinctiui non est aliqd̃ hoc: nec dicit precisam entitatẽ seu realitatem. Sꝫ forma ꝛ materia sũt huiusmodi. ergo ꝛc̃. maior ꝓbat̃. qꝛ omne qd̃ est aliqd̃ hoc: dicit distinctaꝫ realitatẽ constitutam ex distinguibili ꝛ distinctiuo. Si ergo illud qd̃ soluꝫ rõnem distinctibilis vel distinctiui dicit aliqd̃ hoc: esset alia aliqua realitas cõstituta ex distinctibili ꝛ distinctiuo. ꝛ tunc nõ solum diceret hoc vel illud: sed esset ꝓcessus in infinitũ. minor probat̃. ¶ Primo de materia: ꝙ ipsa ha- pbõ minoris. bet solũ dictam rõnem distinctibilis: qꝛ in fundamento nature nihil est distinctum. ex ꝑmo meta. ¶ Secũdo ꝓ- tex.cõ.17. bat̃ de forma ꝙ habeat solam rõnem distinctiui: qꝛ forma est actus: actus aũt distinguit. ex 7° meta. distinguit tex.cõ.49. quidẽ formalr̃ nõ effectiue: qꝛ tunc talẽ distinctioneꝫ formalem posset deus semper supplere per se: qd̃ est falsuꝫ. Sed distinguit formalr̃. ¶ Preterea scdõ sic. ꝑma integrantia entitatẽ nõ sunt entitates. Sed mã ꝛ forma sunt huiusmodi. ergo ꝛc̃. maior ꝓbat̃. qꝛ aliter non eẽnt integrantia: vel idẽ seipsm̃ integraret: minor ostẽdit̃: qꝛ materia ꝛ forma sunt cause intrisece entitatis: ꝛ quedã portiões entitatis. ¶ Confirmat̃. qꝛ Cõmen. octauo meta. nominat materiã ꝛ formã quasdam trũcatas entitates. ¶ Preterea tertio. qd̃ nõ est aliquid formatuꝫ non est entitas vel aliqd̃ huius. Sed mã ꝛ forma non sunt aliquid formatuꝫ. ergo ꝛc̃. maior videt̃ euidens: qꝛ qd̃ est aliqd̃ huius: est aliqd̃ formatũ. minor ꝓbat̃. ꝑmo de forma. qꝛ forma est quedam formalitas: figura: ꝛ dispositio: ꝛ modus: vt videt̃ Ari. eam noiare. 2° phys. ꝛ 5° meta. qd̃ aũt est formalitas nõ est aliqd̃ formatuꝫ: sicut nec figura figuratum: vel dispositio dispositũ: vel modus modificatuꝫ. ¶ Secũdo ꝓbat̃ de materia: qꝛ ipsa est qd̃ formabile: figurabile: disponibile: ꝛ modificabile: sed formabile non est formatum: nec disponibile dispositũ. ¶ Cõfirmat̃ specialiter de materia: qꝛ nulla entitas preexistit in entificatiõe simplr̃. Sed materia preexistit in entificatiõe simpliciter: ergo mã non est aliqua entitas: maior pꝫ. qꝛ entificatio. i. gñatio simplr̃ est ex nõ ente simplr̃: ex ꝑmo de generatione. minor ꝓbat̃ ex eodẽ primo de gñatione: quia materia ꝑma maxime est subiectuꝫ gñationis seu entificatiõis simplr̃. ¶ Preterea quarto arguo sic. sicut se habẽt partes circuli ad circulũ sic mã ꝛ forma ad entitateꝫ. Sed partes circuli nõ sunt circulus: sed sunt quedaꝫ formatiões ipsius circuli: ergo mã ꝛ forma non sunt entitates: sed formatiões quedã entitatis. maior pꝫ. qꝛ sicut partes circuli sunt quedaꝫ partes integrales circuli: sic materia ꝛ forma sunt integrãtes entitateꝫ. ¶ Preterea quinto ꝛ est quasi idem arguo sic. sicut se habent vnificatio et vnificabile ad ipsuꝫ vnuꝫ siue vnificatũ: sic entificatio et entificabile ad entificatũ. Sed vnificabile puta corpꝰ aialis ꝛ vnificatio: puta anima nõ sunt aliqd̃ vnificatuꝫ: ergo materia que est qd̃dam entificabile: ꝛ forma que est quedã entificatio non erit aliqd̃ entificatum: siue aliqua entitas. ¶ Sꝫ ista imaginatio non placet: vñ ꝯtra ꝑmuꝫ ꝯ pm̃ dcm̃. dictũ arguo sic. Ista duo positiua realr̃ distincta sint. a. et b. aut sunt ens: aut non ens. si nõ ens: ğ ens componit̃ ex nõ entibus itrĩsece: qd̃ est absurdũ ꝛ ꝯ te: qꝛ nõ eẽnt duo positiua: sed duo negatiua: si sunt ens: ğ res: qꝛ res ꝛ ens ꝯuertunt̃ ꝫm Auic. ꝑmo meta. cap. quinto. Mã ergo ꝛ for- Auic. ꝑ met. capto 5° ma sũt duo entia ꝛ due res: ꝛ per ꝯñs duo aliqd̃. ¶ Preterea vel mã ꝛ forma sunt duo positiua distĩcta distĩctione extra aiam: vel non. si sic: ergo per necessitatẽ sunt duo distincta ex nã rei: ꝛ dicũt duas res: vel ꝑuas realitates: si võ nõ sunt distĩcta distõne extra aiaꝫ. ğ nõ sunt distĩcta realiter: qd̃ est ꝯtra te: ꝛ vlteriꝰ essent entia solũ ꝫm rõnẽ quomõ ergo possunt cõponere cõpositũ compositiõe reali: nõ eniꝫ videt̃ possibile. ¶ Contra scdm̃ dictum arguo ꝯ 2m dictum. sic. quecunqꝫ habẽt distĩctas rões vel entitates sũt distĩcte cõceptibilia a potẽtia hñte ens ꝓ obiecto adequato.

Sed materia ⁊ forma habēt distinctas rationes entita/
tis: vt patet ex predictis. ergo ⁊c̄. Sed intellectus huma
nus ⁊ angelicus habēt ens pro obiecto adequato etiam
ſm te qui dicis in scripto super primum sentētiarum qđ
nouiter edidisti ꝙ ratio entitatis est prima ratio intelli/
gibilitatis. ergo intellectus tam humanus q̄ angelicus
poterit materiā ⁊ formam intelligere distincte. ❡ Prete
rea qđ potest distincte intelligi ab aliquo itellectu non re
pugnat sibi quātum est ex parte sua quin distincte possit
etiā terminare actum intellectus. Sed materia ⁊ for/
ma distincte cognoscuntur ab intellectu diuino. ergo ⁊c̄.
maior est euidēs: q̄ si intelligeret rem sub rōne repugnā
te obiecto: iam eēt intellectus falsus. minorem probo sic:
quecunq̄ habent distinctas ideas in deo sunt distincte cō
ceptibilia a diuino intellectu. Idea eniꝫ ponitur rō intel/
ligendi. Sed materia ⁊ forma habēt distinctas ideas in
diuino intellectu: ergo ⁊c̄. minor ꝓbatur: q̄ sunt distincte
producibilia: ⁊ per cōsequens per distictas ratiōes idea/
les: quicqd enim deus distincte ꝓducit distincte intelli/
git: cum producat vt agens per cognitionē: patet ergo ꝙ
materie ⁊ forme nō repugnat distincte terminare actum
ꝯ 3m dcm. intellectus. ❡ Cōtra tertium dictum arguo sic. vel mate
ria ⁊ forma sunt duo nihil: vel sunt duo aliquid: vel vnū
nihil: vel vnū aliquid. Nō potest dari primuꝫ vel tertiū
per te qui ponis ea duo positiua. Nec etiaꝫ ſm veritatē:
q̄ ens non componitur intrinsece ex nihilo: ergo opꝫ da/
re scđm ꝙ materia ⁊ forma sunt duo aliqđ. ❡ Preterea
contra totam positionem arguo sic. quecunq̄ sunt sepa/
rabilia abinuicē separatiōe reali illa per necessitatē sunt
plures res ⁊ plures entitates. Sꝫ materia ⁊ forma sunt
huiusmodi. ergo ⁊c̄. maior videtur euidēs ex terminis.
Nam ad oppositum predicati seqtur oppositū subiecti:
Cō. 34. 8. me minor pꝫ per Cōmētatorem quarto phyſi. quia trāsmu/
taph. 12. tatio fecit cognoscere materiā: vnde materia manet ea/
dem sub forma generati ⁊ corrupti: nō simul. ergo succes/
siue: ergo realr separat a forma: q̄a quādoq̄ est sub vna:
Opio ꝓpa. quādoq̄ sub alia. ❡ Dicēdum est ergo. ꝙ materia ⁊ for/
circa 3m q̄nui ma sunt duo positiua realiter distincta: vt due res preci/
sibiles ⁊ distincte conceptibiles: vel duo hec: vel duo ali/
p̄m p̄missum. quid. ❡ Nec rōnes eius cogunt. Ad quarum solutioneꝫ
premitto duo. Primū est ꝙ esse aliquid huius cōpetit
rei: non absolute: sed in respectu: ⁊ ideo si ab illa re circū
scribatur ille respectus quo erat aliquid huius: erit ali/
quid hoc. Esse eni aliqđ hoc: ⁊ esse aliquid huius: nō sic
repugnant quin eideꝫ rei possint cōuenire sub alia ⁊ alia
rōne. Exēplum. Manus ⁊ pes: in respectu ad totum cor
pus: nō sunt duo hec: sed duo huius. Si autē circūscri/
batur ille respectus ad totū: puta si separentur per intel/
lectum: vel realiter a corpore: erūt duo aliquid hoc: ⁊ nō
duo huius: q̄a quodlibet faceret vnum per se existens. Si/
militer dico in ꝓposito. ꝙ materia ⁊ forma lꝫ respectu en
titati a totius cōpositi sint duo hui⁹: absolute tamē in se
considerata sunt duo hec: ⁊ duo entia: ⁊ duo aliquid: qc/
2m p̄missum. quid enim est extra nihil est ens: ⁊ aliquid: ⁊ res. ❡ Se/
cūdum qđ premitto est ꝙ entium quedā sunt simplicia:
quedam composita: vt patet ex p̄mo articulo. Et simpli/
cium quedam sunt increata: vt ens primū: quedaꝫ crea
ta: vt omnia simplicia citra primum: quodlibet horū est ve
re ens. ꝓbatur. q̄a quicqd est extra nihil est vere ens: q̄a
inter ens ⁊ nihil non cadit mediū: ⁊ per ꝯsequens est ve
re res: q̄a ens ⁊ res conuertūtur. Sed quodlibet predictoꝝ
Ad argumēta vt patet discurrendo est extra nihil. ergo ⁊c̄. ❡ Tunc re/
opionis tenē spondeo ad rōnes. Ad primū nego maiorem. Ad ꝓba/
tis pīc nega- tionem tamē cum dicis ꝙ omne aliqđ hoc: dicit distin/
tiuā tertij vi ctam realitateꝫ compositaꝫ vel constitutam ex distincti/
dēdi 8 p̄ q̄n- bili ⁊ distinctiuo. Dico ꝙ est falsū vniualr accipiēdo: q̄a
to, Ad p̄m verum est de hoc aliquid composito: nō de simplici: ⁊ sic
nullus erit processus in infinitū. Esse enim distinctibi/
le ⁊ distinctiuum ⁊ esse distinctū: non repugnant diuersi/
mode accepta. Materia eni est purū distinctibile disti/
ctione que est per formā: ⁊ sic intelligēdum est illud qđ in
fundamēto nature nihil est distinctū: sed nihilominus est
quid distinctum distinctiōe entitatiua: ideo equocas de
esse distinctū. Similr forma distinguit distinctione for/
mali: ⁊ sic verum est illud ꝙ forma seu actus distinguit.
Sed nihilominus est aliquid distinctū distinctiōe enti/
tatiua: q̄a taꝫ materia q̄ forma sunt aliqđ ens distinctū
extra suam cām. ❡ Ad scđm cum dicis. ꝙ primo integrā Ad 2m
tia ⁊c̄. Dico ꝙ verū est primo integrantia entitateꝫ non
esse entitates illas quas integrant: q̄a nihil integrat vel
causat seipsum: ⁊ ex hoc habeo cōtra te: q̄ alia est reali/
ter entitas totius integrati ab entitate partium integrā
tium: ⁊ sic est vera minor sub assumpta. Si autē accipi/
as maiorem vniuersaliter sic dico ꝙ est falsa: q̄a entitas
compositi ex entitatib⁹ integratur. Arguere autē nō sunt
entitates quas integrant: ergo nō sunt entitates est eui/
denter fallacia cōsequentis. ❡ Ad ꝯfirmationem dicen/
dum ꝙ Cōmentator ideo noīat materiā ⁊ formaꝫ enti/
tates trūcatas: q̄ nō sunt tales quales sunt entitates cō
posite respectu quaꝝ sunt quedaꝫ portiones ⁊ quedā trū
ci: sed ex hoc nō sequitur ꝙ in se sint nihil: ergo aliquid.
❡ Ad tertiuꝫ cū dicitur. ꝙ nō est quid formatum ⁊c̄. Di Ad 3m
co ꝙ ista maior est falsa. Nō enim omnis entitas est for/
mata. ❡ Ad ꝯfirmationeꝫ de materia. Dico ꝙ li simpli/
citer dupl̄r potest accipi ſm Aristo. p̄mo de generatione.
simpliciter. i. vniuersalr: vel simpliciter. i. principalr. Si
primo mō sic. maior est vera. q̄ ante ens vniuersalr non
est aliquod ens: sed tunc minor est falsa: q̄ materia non
preexistit tali entificationi: si accipias simpl̄r secūdo mo
do: sic maior est falsa: q̄a entificationi entis simpl̄r. i. en/
tis principalr quod est subā necessario preexistit vt sub/
iectum aliqđ ens: sed tunc minor est vera: q̄a materia p̄/
existit tali entificatiōi: ⁊ sic loquitur ibi Arist. de ente vel
nō ente simpliciter ad lr̄am: vt patet intuēti. ❡ Ad quar/ Ad 4m
tum ꝯcessa maiore nihil habes: dicet ꝙ sicut partes cir/
culi nō sunt circulus quem componunt: sic materia ⁊ for/
ma non sunt entitas quā cōponunt: sed non sequitur. er/
go nō sunt aliqua entitas: sed cōmittitur ꝯsequētis falla
cia. Aliter negat maior: q̄a nō est simile: q̄ eni circulus di
cit realitatē specialeꝫ: sed entitas trāscendentem: lꝫ ergo
partes circuli possint fugere realitatem circuli: q̄a nō ꝓ/
pter hoc erunt nihil. Mā tamē ⁊ forma nō possunt fuge/
re realitatem entitatis nisi eēnt nihil. ergo ⁊c̄. ❡ Ad qn/ Ad 5m
tum per idem q̄a sic currit argumētum. ❡ Alia est opio 2a tenē. dist.
Jo. Scoti quā reputo veriorem. Ad cuius euidentiam 1. q. 1.
primo conditiōes aliquas materie edisserā. Secūdo cō/
clusionem intētā materieq̄ ꝯditiones ꝓbando inferā.
Tertio pro declaratione cōclusionis: ⁊ argumētorum so/
lutione distinctiōes quasdam ostēdam. ❡ De primo est
prima cōditio materie: ꝙ ipsa est fundamētū ⁊ recepta/
culum oīum formarum maliū: hoc apparet ex p̄mo me/
taph. ⁊ secūdo de generatiōe. vbi Aristo. materiā nomi/
nat panderceos. i. receptaculum oīum formarum. ❡ Se/
cūda conditio est. ꝙ materia est per se principiū ex p̄mo Tex. cō. 52.
phyſi. Et est per se causa secūdo phyſi. ⁊ est per se pars ex tex. cō. 18.
septimo meta. ❡ Tertia cōditio est. ꝙ materia est per se t. cō. 24. ⁊. 34
subiectum generationis: ex p̄mo de gñatione. p̄ma inqt tex. co. 24.
materia quā vocat ibi hyle est marie subiectū generatio
nis ⁊ corruptiōis. ❡ Quarta cōditio est. ꝙ materia est p
se terminus creatiōis ſm Augm 12o ꝯfessionū. ❡ Quinta
cōditio est. ꝙ materia est ingenerabilis ⁊ icorruptibilis.
p̄mo phyſi. ❡ De secūdo de p̄ma cōditione arguo sic. im tex. cō. 82.
possibile est idem realiter separari a seipso: q̄a dato opposi
tum sequit ꝙ idem simul erit ⁊ nō erit: qđ est oppositum
primi p̄ncipij: ⁊ per cōsequens falsum: sed materia ⁊ for/
ma sunt separabilia abinuicem. Materia eniꝫ est recepta
culum oīum formarum: sed nō simul: ergo successiue: ⁊ p
ꝯsequens separabilis a qualibet forma seorsū. ġ mate/
ria ⁊ forma nō sunt idē realr. ❡ Preterea primū recepta
culū est distinctū realr a p̄mo recepto: sꝫ i genē cause mā
est dare p̄mū receptiuū: cū nō sit ꝓcessus i ifinitū i causis
per se. ex scđo meta. ġ mā est realr disticta a forma q̄ ē p̄/
mū receptū. maior ē euidēs. Tō q̄a nihil est idē realr sui
ipsi⁹ receptiuū. Tō q̄a aliter p̄mū receptiuū nō eēt p̄mū si
aliqđ ipsi⁹ recepti i ei⁹ rōne clauderet: ita nec eꝯ. ❡ Pre
terea ex scđa ꝯditione arguo sic. oē cōpositū vere ⁊ eēntia
liter ꝯstat ex cōponētib⁹ realr ⁊ eēntialr distictis: q̄ oppo
sitū p̄dicati isert oppom subti. Sꝫ cōpositū ex mā ⁊ for⁹ est

vere ⁊ essentialiter cōpositum: ergo ⁊c. minor pz: q2 materia est per se principium essentiale: ⁊ per se causa ⁊ pars quiditatiua. ¶ Confirmatur. q2 compositum ex materia ⁊ forma: vel constat ex nihilo ⁊ nihilo: vel ex nihilo ⁊ aliquo: vel ex aliquo ⁊ aliquo. prima duo sunt incompossibilia: q2 nihil non potest esse per se causa intrinseca ⁊ pars: vel per se principium essentiale alicuius entis: ergo oportet dare tertium ⁊ sic propositū. ¶ Preterea ex ꝯditione quarta arguo sic. Materia est terminus creationis: forma nō est terminus creationis. ergo forma non est materia. minor patet: q2 forme naturales nō educantur de potentia materie per creationem. ¶ Preterea ex tertia arguo sic. Materia est subiectum generatiōis: forma nō est subiectū generationis: sed magis terminus. ergo forma nō est materia. ¶ Preterea ex quinta conditione arguo sic. Materia est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. forma non est ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. ergo forma nō est materia. ¶ Cōfirmatur etiam opinio per rationes quibus argutum est cōtra opiniones precedētes: ex improbatione enim illarum patet veritas huius. ¶ De tertio: quia

No[tandum] materia dicitur ens in potētia. Est notādum. q ens in potentia dicitur dupliciter: vel sicut subiectum potentie: vel sicut terminus potentie. prima potētia dicit subiectiua. secūda dicitur obiectiua: ⁊ hec est differētia entis: q2 circuit omne ens creatum: tam simpliciter q compositum. ¶ Notandū autem q iste due potentie non sunt eedem: q2 sunt separabiles vt pz in creabili: qd enim creatur est in potētia obiectiua: nō subiectiua: q2 in creatiōe vnum subiectum subijcitur: aliquādo tamen eedem in eodē. potentia enim vt est in subiecto ⁊ ad aliud dicit subiectiua: ⁊ illa eadem vt est istius ad qd est dicitur obiectiua. Exēplum. Alio modo superficies est in potentia ad albedinē: ⁊ alio modo ipsa albedo est in potentia anteq fit: sed eadem vt comparatur ad subiectum dicitur subiectiua: ⁊ vt comparatur ad agēs dicitur obiectiua. ¶ Ad propositū. Materia dicit ens in potētia nō obiectiua sicut albedo anteq fit: quia materia non est sic in potētia agentis: sed manet actu sub vtroq termino in transmutatiōe: sed dicitur ens in potentia subiectiua eo modo quo superficies dicitur in potentia ad albedinem. Nam materia est ens receptiuum actus substātialis primo: ⁊ actus accidentalis secūdario: ita q licet materia sit ens in actu entitatiuo: q2 est aliquid extra suam causam distinctum: tamē distinguitur contra actum formalem completum ⁊ specificū: ⁊ ita describitur per ens in potentia q2 maxime est receptiuum actus: non q omnino sit in potentia: sicut est albedo futura: vel sicut est antichristus: q2 tunc nō possent sibi cōpetere conditiones quas premisi. ¶ Notandū secundo.

No[tandum] q compositio est duplex: quedam cōceptuum: quedam entium: ⁊ in qualibet cōpositione cum non sit processus in infinitū est deuenire ad aliqua duo extrema formaliter alterius rationis: ita vt nihil vnius includat in ratione alterius. Ista extrema in cōpositione entium siue rerum sunt forma ⁊ materia prima. ita q materia est purum actuabile ⁊ potentiale forma est purum actu ... tiuum: ⁊ nihil vnius includit in ratione alterius: q2 aliter nec illud esset purū actuatiuum: nec illud purum actuabile. Extrema autem in compositione conceptuum sunt conceptus tm̄ determinatiui: ⁊ tm̄ determinabiles: qualis est conceptus entis ad quē stat resolutio conceptuum determinabilium. Aliud extremum est cōceptus pure determinatiuus qualis est cō-

Correlarium ceptus vltime differētie. ¶ Ex quibus pz correlarium q extrema in qualibet harum compositionum sunt in suo ordine primo diuersa ⁊ in nullo ꝯueniunt vt predixi: ita q

R[espon]sio ad q[uestionem]. nihil vnius includatur in ratiōe alterius. ¶ Dico ergo ad questionē. Ex omnibus premissis. q materia distinguit realiter a forma realitate positiua receptiua omnino alterius rationis a forma: ⁊ est quid primo diuersum ab ea. probat. illa sunt primo diuersa que in nullo conueniunt: ita q nihil includit vnius in rōne alterius: nec econuerso: sed materia ⁊ forma sunt huiusmodi. ergo ⁊c. maior patet ex quinto metaph. minor patet ex predictis: quia si non: vel tota forma nō esset nata recipi quantum. s. ad illud qd includeret de materia: vel materia tota non esset nata recipere quantum ad illud qd includeret de forma.

R[espon]sio ad ra[tio]nes principales q[ue] negant ... primi quest. ¶ Ad argumēta. Ad primum cum dicitur illud qd nō est distinctū conceptibile ⁊c. detur. sed minor est falsa. ¶ Ad

Ad p[rimu]m probationem. Materia est cognoscibilis sm analogiam ad formam. ¶ Dico q verū est intellectui humano p statu isto. Cuius ratio est. q2 cognoscimus rem a posteriori ⁊ per operationem eius: vnde ex distinctione operationum arguimus distinctas formas: quia forme est agere: ⁊ q2 materia non est ratio agēdi. Ideo eam non cognoscimus in se precise: sed in relatione ad formam: tamē ipsa est de se distincte cognoscibilis a potentia nō impedita.

Contra ¶ Contra. omnis potētia habens aliqd cōmune p obiecto naturali ⁊ adequato potest naturaliter in quodlibet contentum per se sub illo cōmuni aliter nō esset adequatum: sed excederet potētiam. sed ens est tale obiectum intellectus nostri sm Aui. primo meta. ca. quinto. ergo cū materia contineatur sub ente potest per se intelligi ab intel-

R[espon]sio lectu nostro. ¶ Respōdeo concessa maiore. Dico q minor est falsa: q ens non est naturale obiectum intellectus nostri. Sūt enim multa entia puta proprietates intelligētiarum ⁊ dei quas naturaliter non possumus cognoscere: sz

Questium est necessarium reuelatio. ¶ Quid ergo erit obiectū na-

R[espon]sio turale adequatū intellectus viatoris. ¶ Respōdeo forte quiditas materialis: vel aliqd aliud de quo nō curo ad

Ad 2m. presens. ¶ Ad secūdū dico. q materia est pura potentia subiectiua: sz ex hoc nō sequitur q sit nihil: vt patet ex tertio articulo. posset etiā dici q esset quoddā compositū ex potentia ⁊ actu sicut quelibet creatura modo preexposito in primo articulo: sed ex hoc non sequit quin sit princi-

Ad 3m pium primum: quia non est cōposita ex rebus. ¶ Ad tertiū ꝯcedo. q vniformiter negatur esse a subiecto generationis ⁊ affirmatur de subiecto motus: sed loquit de eē formali perfecto ⁊ specifico: q2 subiectum motus est aliquod ens actu perfecto ⁊ formali. Materia autem non: sed ex hoc non sequit q sit nihil: q2 est aliquid in actu entitatiuo: quo distinguit ⁊ ponitur aliquid extra suam causam.

Contra ¶ Cōtra. q2 motus est actus entis in potentia. ex tertio phys. ergo non videt q subiectum motus sit ens actu sed

R[espon]sio. potētia. ¶ Respōdeo. concedo q de ratione subiecti motus vt sic non est q sit ens actu sed potētia: sed tamen est coexactum necessario q sit aliqd ens in actu pfecto: ⁊ hoc sufficit philosopho ad distinguendū generationem a motu: vnde dico q subiecto motus vt sic accidit q sit ens in

Ad 4m actu perfecto: lz hoc sit quodam necessario exactum. ¶ Ad quartum cū dicit. quando aliquid dicit analogice de duobus ⁊c. Dico q ista est falsa vniuersalr accepta: lz in quibusdam verum sit: vt de sano de quo exemplificas: habet tamē defectum in multis. Exēplum. ens dicit analogice de substātia ⁊ accite: ⁊ tm̄ sicut sub[stanti]a est formalr ens: ita ⁊

Contra accūs. ¶ Cōtra. accūs nō est ens nisi i eo qd talis entis.

R[espon]deo 7° meta. ¶ Rūdeo sz Ari. 5° meta. ca° de in eo. q2 quot modis dr cā tot modis dr in eo: ita q i eo qd reduplicat aliqñ cām formalē. Exēplū. si dicat hō est hō in eo qd rōnalis. Aliqñ reduplicat cām mālem: puta hō est hō i eo qd habet tale corp°. Aliqñ reduplicat cām efficiētē: vt hō est hō eo q pducit° a deo. Aliqñ reduplicat cām finalē: puta hō est hō in eo qd capax beatitudis. Ad ppositū cum ait Ari. Accūtia nō sūt entia nisi in eo qd nō reduplicat cām formalē: sz subiectiuā vel efficiētē vt sit sensus: accūtia sunt entia in eo qd existūt in sub[stanti]a: vel in eo qd causata effectiue a sub[stanti]a: sz ex hoc nō habes qn accūtia sūt formalr en-

Ad 5m tia. ¶ Ad 5m nego ꝯñtiā. Ad pbationē dico q Ari. inducit hoc ꝯ phos antiqs q sub gn̄atiōis ponebāt aliqd corpus exñs in actu pfecto specifico: vt eis ponit: puta aliq terrā: aliq ignē ⁊c. ⁊ tūc sequit ꝯ eos q gn̄atio est alteratio: q2 circa tale corp° nō posset fieri mutatio nisi accitalis. Sz ponēdo mām aliqd ens actu nō formali vel specifico: sz in actu entitatiuo: pōt seruari gn̄atio simplr distincta ab alteratiōe: vn̄ phs dicēs mām nō eē actu non dicit ipsam eē nihil. ¶ Ad ꝯfirmationē pz p idē q forma sub[stanti]a-

Ad 6m lis nō aduenit mā̄e existi in actu specifico ⁊ pfecto. ¶ Ad 6m dico. q mā ⁊ forma distinguunt se totis distōne rei q̄ opponit ꝯueniētia in re. quomō ꝯueniūt oīa cōposita ex mā ⁊ forma: q2 vt ostēsum fuit nihil mā̄e icludit in ratiōe

forme vel ecõuerso. nõ tñ se totis distinguunt distõne que
opponit ꝯueniẽtie in ꝯceptu: q2 forte tã forma ꝙ mã con
ueniũt in ꝯceptu sub'e ⁊ entis ⁊c. ⁊ sic nõ seqt ꝙ magis di
stinguant ꝙ sn̄ba ⁊ accñs: imo plus ꝯueniunt ꝯuenientia
ꝯceptus ꝙ sub'a ⁊ accñtia. ¶ Aliter posset dici ꝙ plus di-
stingui aliqua potest esse dupliciter: vel quia minus ꝯue
niunt: vel q2 plus repugnãt. p̄mo modo plus distinguun
tur substãtia ⁊ accidens ꝙ albedo ⁊ nigredo: patet scđo
ecõuerso. ¶ Ad ꝓpositũ dici posset forte ꝙ materia ⁊ for-
ma plus distinguãtur p̄mo modo ꝙ substantia ⁊ accñs:
q2 sunt se totis distincta: non sic substãtia ⁊ accidẽs: sȝ se-
cũdo modo plus distinguunt substãtia ⁊ accidẽs: q2 non
faciunt vnum per se sicut materia ⁊ forma qđ videt eẽ ꝓ
pter maiorem repugnantiam seu nõ idẽtitatem intrinse
cam que est inter substãtiam ⁊ accidens ꝙ inter mãm ⁊
Ad 7m formam. ¶ Ad septimum dico ꝙ ex duob' existentib' in
actu accipiendo actũ formalẽ ⁊ specificum qui distinguit
contra potentiam subiectiuam: nõ põt fieri vnuȝ per se:
q2 quilibet talis actus dat eẽ perfectuȝ: sed ex duob' acti
bus entitatiuis vt actus est diuisus cõtra potẽtiam obie
ctiuam. sic dico ꝙ põt fieri vnum per se: huiusmodi autẽ
sunt materia ⁊ forma. Ad illud septimo meta. dico ꝙ au
ctoritas soluit seipsaȝ: q2 materia nõ est quid: nec quãtũ:
nec aliqd quibus ens determinat. Illa eniȝ qbus ens de
Ad 8m terminat sunt genera vel spẽs. Materia autẽ nullũ hoȝ
Est Sco. 2° est. ¶ Ad vltimũ dico ꝙ Cõmẽ. loquitur de potẽtia obie
sen, di. 12. q. 1. ctiua. Et sic verum est ꝙ agens extrahẽs illã potẽtiã ad
actum nõ largitur multitudineȝ sed perfectionem: q2 al-
bedo in actu nõ est cõpositior seipsa: vt in potentia obie-
ctiua sed perfectior. Si vo sit sermo de potentia subiecti
ua sic agens largit multitudinem: q2 in termino genera-
tiõis aliqd est actu in materia qđ prius non erat.

Circa 2m qñ tũ pncipale d mat. ria.

Ad scđm principale sic proce-

ditur ⁊ arguit ꝙ materiam existere sine forma includet
p° cõtradictionem ex terminis. Primo ex materie diffõne
sic. diffinitio ⁊ partes diffõnis actualiter cõpetunt diffini
to: sed si materia existeret sine forma nõ cõpeteret sibi dif
finitio materie: ergo ⁊c. maior est euidẽs: sed minor pro-
Tex. cõ. 82. batur: q2 Aristo. p̄mo phy. diffiniẽs mãm ait sic. ꝙ ma-
teria est primũ subiectum vniculqȝ ex quo fit aliqd cũ in-
sit non sm accidens: sed mã a forma separata non ineẽt.
2° ergo ⁊c. ¶ Preterea ex materie entitate arguo sic scđo:
q2 si materia posset existere sine forma: vel hoc eẽt: q2 ma
teria dicit aliam entitatẽ simplr: vel q2 aliam distinctam
a forma: vel aliaȝ distinctam ⁊ absolutã priorem entita-
te forme. Primũ non. q2 cum relatio dicat aliam entita-
tem a fundamẽto. ⁊ motus a mobili posset fieri relatio si
ne fundamento: ⁊ motus sine mobili. quoȝ vtrũqȝ est ab
surdũm. Nec scđm. quia sic entitas totius posset fieri si-
ne partib': puta homo sine anima ⁊ corpore: cũ dicat aliã
entitatem absolutam a partibus: eadẽ ratione duo alba
possent fieri sine relatiõe similitudinis: quoȝ vtrũqȝ vi-
detur absurdũ. Nec tertiuȝ. q2 sic subiectũ posset fieri si-
ne ꝓpria passione cum dicat aliã entitatem absolutam ⁊
priorem ex natura rei ipsa passiõe: qđ est impossibile. er-
go nullo modo est possibile materiã existere sine forma.
3° ¶ Preterea ex materie relatiuitate arguo sic tertio. Im
possibile est effectũ formalẽ esse sine forma: puta esse albũ
sine albedine: sed eẽ relatum est effectus formalis relatio
nis: materia autẽ refertur ad formaȝ ex p̄mo phy. ergo
impossibile est eẽ mãm sine forma vel relatione. Sed re-
4° latio est quedam forma. ergo ⁊c. ¶ Preterea ex materie
actualitate arguo quarto sic. Impossibile est aliqd existe
re sine existentia: sed existẽtia est quedã forma rei que exi
stit: ergo impossibile est mãȝ existere sine forma. ¶ Pre-
5° terea ex materie ꝓprietate arguo sic quinto. Impossibi-
le est duo cõtraria eidem simul inesse: ex p̄mo de genera-
tiõe. sed si materia eẽt sine forma inessent simul sibi duo
cõtraria. ergo ⁊c. minor ꝓbatur. q2 haberet simul poten-
tiam ad formas cõtrarias: formarũ autem cõtrariarum
contrarie sunt potẽtie. ex tertio phy. vt posse sanare ⁊ pos
6° se egrotare. ¶ Preterea ex materie finitate arguo sexto
sic. oẽ ens citra primuȝ est finitum ⁊ limitatum: sed mate
ria si esset sine forma esset illimitata: q2 limitatur per for
mam. ergo ⁊c. ¶ Ad oppositũ. per se esse magis compe- Ad oppom
rit substantie ꝙ accidẽti: cum sit modus ꝓprius essendi
predicamẽti substantie: sed accidẽtia esse per se nullã in-
cludit contradictionem: imo de facto ita est in sacramẽ-
to eucharistie: ergo multo magis est possibile hoc de mã
cum ipsa sit substantia ex scđo de aia. ¶ Confirmat ⁊ est
idem quia non minus depẽdet accidens a substantia ꝙ
materia a forma: sed accidẽtia possunt existere sine sub-
iecto: ergo materia sine forma: vnde qui hoc negant de
materia magis negarent de accidentibus: nisi eis veri-
tas fidei obuiaret.

Respondeo in ista questione.

Primo opiniones aliquas improbabo. ¶ Scđo op. sco
ticam declarabo. ¶ Tertio quedã dubia occurrentia re- Albertus magn°
mouebo. ¶ Quãtũ ad primũ est vna opio dicẽs hoc inclu- S. th. p° pte.
dere ꝯtradictionem ⁊ esse oino impossibile mãȝ existere si- q. 66. arti. 1.
ne forma. ꝓbatur multiplr. Et p̄mo sic. quanto aliq̃ sunt Egi.
magis vnũ: tanto minus sunt separabilia. Sȝ materia ⁊ Au. p° ph. c.
forma sunt magis vnuȝ ꝙ subiectum ⁊ ꝓpria passio. er- 1. ⁊ 1° eiusdes
go cũ subiectum ⁊ passio nõ sint separabilia: q2 hoc eẽt cõ 7. 30. ⁊. 7. me
tradictio multominus mã ⁊ forma sunt inseparabilia. ma 12. 34.
ior est euidẽs: q2 vnum est qđ est indiuisum ⁊ insepara-
bile in se ⁊ diuisuȝ ab omni alio. mi9 ꝓbat. q2 materia ⁊
forma faciũt vnum per se eẽntialiter: ⁊ in p̄mo modo di-
cendi per se. ¶ Preterea scđo sic. omni eo qđ per se põt 2°
esse põt fieri aliquid inferius: puta illud qđ nõ põt per se
esse: sed nihil põt fieri inferius mã: q2 est ens in potẽtia:
est ꝓpe nihil sm Augustinũ. qcquid igitur esset inferius
materia esset nihil: ergo impossibile est mãm esse per se.
¶ Preterea tertio sic. qđ non est actus nec habẽs actuȝ 3°
non põt actu per se existere: sed materia est huiusmodi:
cũ sit ens in potẽtia: ⁊ potentia ⁊ actus diuidũt ens: q2 ni
hil actus includit in potentia: nec ecõuerso: ergo mã nõ
potest per se existere. ¶ Cõfirmatur. Omne eẽ est a for-
ma sm Boetiũ. ergo materia nõ potest esse sine forma.
¶ Preterea quarto. qđ nõ habet ideaȝ in deo nõ potest 4°
esse vel fieri sine alio: sed materia nõ habet ideã in deo:
ergo ⁊c. maior patet. q2 idea est quo mediante res est ꝓ-
ducibilis in effectũ. ¶ Preterea quinto. que analogant 5°
in aliquo p̄mo illud est formalr ⁊ realiter in illo p̄mo: nõ
in alijs nisi per attributionẽ solum ad illud primum: sed
omne eẽ est a forma: ergo mã nõ habet esse nisi per analo
giam ad formã: maior patet de sano in animali ⁊ vrina.
¶ Preterea sexto. Materia dependet plus a forma ꝙ 6°
ecõuerso. sed forme alique mãles non possunt existere si-
ne materia. ergo multominus ecõuerso. minor ꝓbatur:
q2 aliter ille forme eẽnt spirituales ⁊ imateriales: qđ est
contradictio cũ sint forme mãles ⁊ corporales. ¶ Prete 7°
rea septimo. impossibile est creaturã existere sine ꝯserua
tiõe. Sed cõseruatio est quedam forma respectiua: ergo
impossibile est materiã existere sine forma. ¶ Dicũt igi-
tur isti ꝙ est oino impossibile materiam existere sine for-
ma: q2 sequitur triplex cõtradictio. ¶ Primo ex parte eẽ
in actu: q2 esse in actu: vel est forma: vel sequitur formam.
Materia autẽ nec est forma nec habẽs formam si eẽt se
parata: ergo esset actu ⁊ nõ esset actu: haberet formaȝ ⁊
non haberet. ¶ Scđa contradictio eẽt ex parte materie:
q2 ipsa est pura potẽtia: si ergo eẽt per se in actu eẽt pura
potentia ⁊ nõ esset. ¶ Tertia contradictio esset ex parte
per se stantis: quia omne per se stans in genere substan-
tie est species: vel indiuiduum ⁊ in genere directe. Sed
de ratione materie est ꝙ sit pars speciei vel indiuidui: er
go si per se staret esset pars ⁊ non esset pars. ¶ Sed ista
opinio est falsa ⁊ irratiõabilis. Cuius improbatio ⁊ falsi
tas patebit ex secundo articulo vbi opinio contraria ꝓ-
babitur. Nec rationes cogunt vnde respondeo per or-
dinem. ¶ Ad primum cum dicitur quanto aliqua sunt Rñr ad 1m
magis vnuȝ ⁊c. Dico ꝙ duplex est vnitas. scilicet vnitas
identitatis realis. et vnitas vnionis: si primo modo ac-
cipis vnum sic. maior est vera: sed minor est falsa: quia
magis sunt vnum realiter subiectum ⁊ passio ꝙ mate-
ria ⁊ forma: imo non est comparatio: quia materia ⁊ for-

ma non sunt vnum realiter. Subiectum autem ⁊ passio
sunt vnum realiter. Si autem acceperis vnum secundo
modo sic. maior est falsa ⁊ minor vera: quia vnitate vnio
nis magis sunt vnum materia ⁊ forma: vt procedit pro/
Ad 2ᵐ batio minoris ꝙ̄ subiectum ⁊ passio. ¶ Ad secundum
cum dicitur omni eo qḋ per se esse potest ⁊c. ꝯcedo maio
rem: q̄ etiam esse in alio inferius est ipso esse per se: ideo
omne accidens est inferius substātia ⁊ parte substantie. sȝ
minor est falsa: q̄ omne accńs est iferius substantie. Ad
Augustinū: materia est ꝓpe nihil non simplr: sed in gene
Contra. re substātie: q̄ est infimū in illo genere. ¶ Cōtra. si aliqḋ
inferius substātia pōt fieri: ergo aliqḋ superius: ⁊ per cō
R ńo. sequens aliqḋ superius supremo angelo. ¶ R̄ndeo. Lȝ
forte ꝯclusio sit vera ꝙ deus possit facere aliqḋ superius
supremo angelo: tamē qcqḋ sit ꝯsequentia nō videt̄ vale
re: q̄ nihil est superius suba. Est aūt aliquid iferius ea:
puta omne accńs quare nō sequit̄ si posset fieri aliqd ife/
Ad 3ᵐ rius suba. ergo aliqd superius. ¶ Ad tertiū cum dicit̄ ꝙ
nō est actus ⁊c. Dico ꝙ actus est duplex: formalis ⁊ enti
tatiuus. ṗmus opponit̄ potentie subiectiue. scḋs potētie
obiectiue. Et scḋo mō actus ⁊ potētia sunt diuidētia en
tis. Nō ṗmo modo vt patet ex questiōe precedēti. Si er/
go loqueris de actu formali: maior est falsa: ⁊ minor ve/
ra. Si de actu entitatiuo. sic maior est vera: ⁊ mior falsa:
q̄ materia de se lȝ nō sit actus formalis vt sic. nec habens
actū talem: est tamen actus entitatiuus: q̄ non est nihil.
¶ Ad ꝯfirmationem. Oē esse est a forma. verū est de actu
specifico ⁊ formali. Sȝ materia habet de se alium actū:
Ad 4ᵐ vt patet ex p̄dictis. ¶ Ad quartū dico ꝙ minor est falsa:
q̄ materia vt patet habet distinctā ideā in deo: cū sit ali
quid distinctū in entib' distincte intelligibilis ⁊ distincte p/
Ad 5ᵐ ducibilis. ¶ Ad q̄ntū cum dr̄ que analogant̄ ⁊c. Dico ꝙ
ista ꝓpositio si verū dicat in aliqbus: vt in sano de quo
arguit: habet tamē instātias in plurib' alijs: vt in substā
tia ⁊ accidente respectu entis: q̄ tā substātia ꝙ̄ accidens
sunt formalr̄ ⁊ realiter ens: vt ostēsum est in qōne p̄cedē/
ti: ⁊ ideo illa maior nō est vniuersalr̄ vera. forte etiam in
exēplo supponitur vnū falsum de sano: q̄ non est aliquis
vnus actus vel ꝯceptus sanitatis cōmunis sano in aiali
Ad 6ᵐ ⁊ in vrina: imo sunt equoci ⁊ diuersi de quo alias. ¶ Ad
sextū cum dr̄. ꝙ materia plus dependet a forma ꝙ̄ econ/
uerso. dico ꝙ falsū est: q̄ prius non videt̄ depēdere a po
steriori sed econuerso. Materia eni prior est forma sicut
fundamētum vel fulcimētum ei'. Sȝ esto adhuc, est fal/
sa minor. ¶ Ad ꝓbationē dico. ꝙ separatio forme a ma
teria nō variat formā: sicut nō variant̄ accńtia separata:
dato ergo ꝙ tales forme eēnt separate a mā vtiqȝ essent
m̄ales ⁊ corporales sicut prius: ⁊ si nō actu tn̄ aptitudine
Ad 7ᵐ subiecto inherētes. ¶ Ad vltimū dico. ꝙ relatio ꝯserua/
tionis nō est aliqd distinctū realiter a re ꝯseruata: sicut
nec creatio a creatura. Ideo mā separata eēt sine forma
nō obstāte relatiōe illa ꝯseruatiōis seu creatiōis. ¶ Nec
illa triplex cōtradictio. quasi dicit cogit. funiculus enī si
le triplex nō difficile rūpit̄. ¶ Prima cōtradictio nō ē cō
tradictio. Nā est actus formalis ⁊ specificus: ⁊ ōis talis
vel est formalis: vel sequtur formā talē nō habet materia
de se. Alius est entitatiuus actus quo aliqd est in actu:
qcquid enī est extra suā cām ⁊ extra rōnem ⁊ itellectū est
actus entitatis: ⁊ talē habet mā cum sit aliquid extra ni/
hil. ergo materia est in actu entitatiuo ⁊ non in actu for/
mali: sed hic nulla est ꝯtradictio. Sed si arguas: non est
in actu formali. ergo nō est in actu est euidēter falsa cōse
quentia. ¶ Scḋa etiā dicta contradictio nō est cōtradi/
ctio: q̄ esse in potētia est duplex: siue duplex est potentia:
subiectiua ⁊ obiectiua. Mā est in potētia ṗmo mō nō se
cūdo: vt dictū est in questiōe precedēti: sed eē in potentia
subiectiua nō abijcit eē in actu opposito potentie obiecti
ue. ¶ Tertia etiā nō est ꝯtradictio. Nō enī omne per se
stans in genere substātie est spēs vel indiuiduum: habet
enim instātiam de aīa separata m.ī. ergo ⁊ est per ⁊ pōt eē
per se stans sicut ⁊ aīa rōnalis. Ad oēs autem auctorita/
tes ph̄i seu Cōmētatoris: seu cuiuscunqȝ alterius que vi
dent̄ negare mām posse existere sine forma. Dicēdū ē ꝙ
loquūtur de cōmuni cursu nature ⁊ potētia creata: sȝ hoc
non obstāte est possibile de potentia diuina: ⁊ per conse/
quens nullā icludit ꝯtradictionē. ¶ Alia est opinio que Sco. 2° sen. di
dicit mām posse existere sine forma absqȝ vlla ꝯtradictio sti. 12. q. 2.
ne ⁊ per potētiam diuinā. Modus ponēdi quātū ad hoc
est iste. dicit enī ꝙ sm̄ Cōmē. super scḋā est hebdoma
dam Boetij eē simplr̄ ⁊ esse aliqḋ diuersimode accipit̄
in theologia ⁊ ph̄ia. Nam in theologia eē simplr̄ conue/
nit rei quadā extrinseca denoiatione ab esse primi princi
pij inquātū res participant diuinū eē: sed eē aliquid: pu
ta hoiem vel leonem ꝯuenit rei quadā intrinseca deno/
minatiōe a natura sue essentie ⁊ ꝓprie qditatis: sȝ ph̄i eo
dem mō dicūt rem eē simplr̄ ⁊ eē aliqd. s. ab intriseca rei
denoiatione: ⁊ hinc est ꝙ theologi nō dicūt eē simplr̄ cō/
uenire equiuoce decē generibus: q̄ eadē rōne conuenit
eis esse participatū: q̄ participant esse ideale qḋ est in se
vnū ⁊ idē: lȝ idee dicātur eē diuerse in deo per respectum
ad diuersas creaturas: sȝ ph̄s dicit eē equoce conuenire
decē generib': q̄ diuerse sunt rerū eēntie quib' sm̄ ipsū
res nō solum hn̄t eē aliquid: sed eē simplr̄. ¶ Ad ꝓpositū
in mā est triplex eē: vnū eē simplr̄: siue accipiat̄ eē simpli
citer sm̄ theologos: siue sm̄ ph̄os. Aliud esse aliquid: ⁊
hoc duplr̄: vnum est in se qḋdam capacitas: ⁊ quedā enti/
tas ⁊ eēntia distincta a quocūqȝ alio. Scḋū eē vt fulcimē
tum cōpositi: ⁊ hoc eē habet a forma. Nā forma perficiē/
do capacitatē māe cōmunicat sibi suū eē: ⁊ per ꝯsequens
toti composito ⁊ tale eē est qḋ habet mā a forma in actu.
Quādo autem desinit eē a forma desinit eē simplr̄ sȝ cur
sum nature: qḋ attēdentes ph̄i dixerūt materiam eē ens
in potētia ⁊ non posse eē sine forma. ¶ Si obijciat̄ ꝙ tūc
duplex eē perfectum erit in composito. s. vnum composi/
ti aliud materie. ¶ Respondeo. ꝙ verum eēt si materia
actum suum quem pōt habere actione diuina nata esset
habere ⁊ haberet in cōposito ad modū materie artificia
lium. Sed materia non habet illū actum in cōposito. sed
tn̄ actum forme. Vult ergo dicere ꝙ materia vt in com
posito habet tn̄ esse sibi cōmunicatū a forma. Aliud aūt
esse dat̄ sibi supernaturaliter a deo qḋ etiam non habet:
vt est in composito: q̄ repugnat per se vnitati compositi.
Sed illud eē haberet si deus eam faceret sine forma. Et
sm̄ hoc materia sine forma. Imaginat̄ enim iste doctor:
vt videt̄ ꝙ cum vnius compositi sit tn̄ vnum eē. illud ex
ꝯsequenti ⁊ per accidēs est ipsius materie ⁊ forme ꝯcutiī
liber accidentis illius totius. Si igitur materia separaret̄
a composito deus dat sibi nouū eē: q̄ tunc non potest ha/
bere eē totius qḋ prius. ¶ Opinio ergo ista vt applicat̄
ad propositum de quo querit̄ur dicit quasi duo. Primū p^m dictum.
dictum est. ꝙ materia in cōposito non habet eē nisi cōpo
siti ⁊ forme. ¶ Scḋm dictum est. ꝙ in separatione si sepa 2^m dictum.
raret̄ a forma acquirit nouum esse supernaturalr̄ a deo.
¶ Sȝ contra primū dictū arguo sic. Quicqḋ est aliquid Contra
propria aliquitate est aliquid: sed materia est aliquid in
cōposito. ergo propria aliquitate est aliquid: ⁊ nō aliqui/
tate forme vel compositi. maior videtur euidens: q̄ cū
esse aliquid dicat entitatem rei intrinsecam: ideo compe
tit rei esse aliquid a sua propria ⁊ intrinseca ratione vel
aliquitate: minor patet. quia materia in composito non
est nihil. ergo aliquid. ¶ Cōfirmat̄ r. quia vnumquod/
qȝ qḋ est extra suam causam: ⁊ extra intellectum: sicut ha
bet propriam aliquitatem ⁊ entitatē ita habet ⁊ propri/
um esse. quia esse ⁊ essentia idem sunt realiter vt nūc sup
pono: sed materia est aliquid extra suam causam ⁊ extra
intellectum: vt etiam est in composito: quia non est ens
rationis: ergo habet propriam entitatem ⁊ proprium eē:
⁊ per consequens materia non habet esse formaliter per
esse compositi vel esse forme. ¶ Contra scḋm dictum ar ꝯ 2^m dictum.
guo sic. Impossibile est transire de contradictorio in con
tradictorio sine mutatione media: quia aliter non esset
ratio quare nunc alterum contradictorium inesset ⁊ nō
prius. Si ergo materia in sēparatione transit a non esse
ad esse illud nouum hoc erit mediante aliqua mutatio/
ne. Illa mutatio vel erit creatio lȝ improprie creatio di/
cat̄ mutatio: vel erit generatio: vel augmentatio: vel al/
teratio: vel sȝ locū mutatio. Nō creatio: q̄ mā iā p̄fuit: ⁊
sō idē bis acciperet eē per creationem: qḋ est impossibi/

le. Nec generatio q: ipsa materia est ingenerabilis ⁊ in-
Tex.cō.82. corruptibilis: ex pmo phys. Nec est alteratio vel augmē
tatio: q: per talem separationem non acqritur: nec quali
tas: nec quātitas in materia: imo magis abijcit. Nec est
loci mutatio: patet ergo ꝙ materia nullū nouum eē acq-
rit si forma separaret. ¶ Preterea. illud esse vel eēt sub-
stantiale vel accidētale. Non substātiale: tum q: hoc eēt
necessario per generationē: tū q: tunc materia haberet
duplex esse substantiale. Primū qḋ habebat. ⁊ scḋm qḋ
nouiter acquirit: nec potest esse accidētale: q: per tale eē
non esset materia per se existens: nec simplr independēs
sed potius oppositū: q: nullum accidens habet ꝙ sit per
se existēs vel forma independens. ¶ Preterea. si sic ergo
materia naturalr per se existere poterit sine forma: conse
quens est falsū. ergo ⁊ antecedēs. probatio cōsequentie:
lȝ aliqua perfectio vel aliqḋ esse alicui supernaturalr de-
tur: tamē postq̄ inest: naturale ē habēti illud habere vel
posse habere. Exēplum de ceco illuminato supernatura
liter: q: habito visu naturalr videt: ergo si materie attri
buitur tale eē nouum supernaturalr: lȝ sit miraculum in
primo instāti in quo tale esse sibi daf: tamē postea natu-
raliter mā per se eēt sm illud esse: qḋ est absurdum ⁊ cō-
No^m tra te. ¶ Notādum tamen ꝙ si ista positio intelligeret ꝙ
materie separate attribuitur nouū eē: nō positiue sed ne
gatiue: puta negatio ipsius eē cōmunicati a forma: id est
ꝙ materia per se existēs esset sine tali esse cōicato: que q-
dem negatio est qḋdam per se esse: ita ꝙ ex hoc materia
esse dicatur per se: q: non recipit eē forme. Sic opio ha-
beret colorē: q: vere materie separate cōmunicaf adeo
per se eē negatiue: ⁊ per cōsequens dici potest ꝙ tale esse
non haberet materia in cōposito. q: hoc repugnaret vni
tati cōpositi. Nā si materia non informaret forma in cō
posito: compositū non eēt vnum per se: sȝ quasi quoddā
per accidens. Nō tamē imaginādum est ꝙ aliquid posi-
tiuum nouum cōmunicetur materie separate.

2° li. d. 12. q. 1. Quantū ad scḋm. est conclu-
sio Scoti ꝙ materia sine aliqua contradictiōe potest per
se existere sine quacūq; forma substantiali: siue accidēta-
li vel absoluta: vel respectiua sic itelligēdo. ꝙ ex hoc ma-
teria non acqrit aliquod nouū esse positiuū qḋ prius in
p̄ cōposito non haberet. ¶ Hec cōclusio probaf quadrupli
citer. primo sic. Omne absolutū prius alio a quo realr di
stinguif potest eē sine cōtradictione: sine illo. sȝ mā est qḋ
absolutum distinctum realiter ⁊ prius quacunq; forma
substantiali seu accidentali. ergo ⁊c. maior exponif. Di-
co enim prius ꝓpter dependentiā essentialem posterioris
ad prius. Nā posterius sic depēdens nō pōt esse sine prio
ri a quo sic dependet. Dico absolutum ad remouendum
instātiam de correlatiuis: que tamē secum compatiūtur
prioritatem originis: vt pater ⁊ filius qui sine inuicē esse
non possunt. Dico distinctū realiter ꝓpter instantiā que
fieret de subiecto ⁊ ꝓpria passione: ⁊ quibusdā alijs: vñ
maior nō videtur neganda: nisi ꝓpter defectū alicui^9 cō
ditionis predictarū. minor est euidens: nā ꝙ materia sit
prior patet. q: est fundamētum ⁊ receptaculū formarū:
vnde Augustinus. 12° cōfess. prius origine terminata est
creatio ad mām q̄ ad formam: lȝ sm eum simul tempore
materia fuerit creata cū forma. ꝙ etiam materia sit ab-
solutum aliqd: patet. q: facit cōpositionem realē absolu-
tam: ꝙ etiā distinguitur realiter a quacunq; forma: pa-
tet in questiōe precedēti. ¶ Sed instaf contra maiorē ra
Contra tionis: q: tunc linea posset fieri sine puncto. cum sit prior
p̄ eo ⁊ realiter distincta ⁊ formalr absoluta: sed ⁊ hoc vide
2° tur impossibile: q: tunc linea eēt infinita. ¶ Preterea ea
dem rōne posset fieri corpus sine figura. cū corpus sit pri^9
⁊ realiter distinctū a figura: ⁊ etiā aliqd in se formalr ab
solutum. Corpus autē esse sine figura videf impossibile
Rñr ad p^m. nec intelligibile. ¶ Respōdeo ad primū. ꝙ ipsa linea pōt
accipi dupl'r: vel sm illud qḋ clauditur inter duo pūcta i-
cludendo ipsa pūcta: vel nō includēdo ipsa pūcta. ¶ Itē
pūctus potest accipi dupliciter. vel positiue: vel priuatiue:
priuatiue qdē nihil addit super lineā nec dicit aliqd nisi
priuationē linee ad vlteriores partes. Si primo mō acci

pitur linea sic est impossibile eā esse sine punctis: q: sic in-
cludit ipsa pūcta. Sicut est impossibile eē hoiem album
sine albedine. Scḋo autem modo accipiēdo potest vtiq;
fieri sine punctis accipiēdo pūctum positiue. Nō tamē ac
cipiendo priuatiue. Diceres ergo linea erit finita. Respō
deo erit infinita. i. non finita positiue: sȝ finita priuatiue.
Si vlterius arguas ergo infinita simplr peccas arguen-
do sm accñs. ¶ Ad illud de figura dicūt qdam ꝙ figura Ad 2^m
nō distinguitur realiter a corpore: quare nō tenet. ¶ Cō Contra
tra. q: figura ⁊ corpus sunt per se in p̄dicamētis distictis:
q: corpus est quātitas: ⁊ figura qualitas de quarta spe-
cie. ergo ipsa sunt realiter distincta. ¶ Aliter ergo est di- Rñsio ppe
cēdum. ꝙ figura pōt accipi dupl'r: vel positiue: vel priua-
tiue. Primo mō dicit determinationē quādā extrinse-
cam ⁊ extraneā alterius generis a corpore: quomō loqui
tur Aristo. de figura in p̄dicamentis. cap. de q̄litate. Se-
cūdo mō accepta figura. s. priuatiue dicit determinatio-
nē quādam intrinsecā que nihil positiuū addit vltra cor
pus: sed tm̄ priuationē ad vlteriores partes: sic loqtur de
figura auctor sex principior. ꝙ artifex facit figurā inten-
sionis nihil addēdo: sed potius remouēdo. pmo mō acci
piendo figurā deus pōt facere corpus sine figura. secūdo
mō non. sicut de linea ⁊ pūcto supra dicebaf. Si ergo ar-
guis corpus erit infinitū. Nego. sed erit finitū nō positi-
ue: sed priuatiue. ¶ Preterea secūdo ad pricipale argui 2° ad ꝯclūsionē
tur sic. quicqd deus ꝯseruat pro vno instanti sine alio po
test ꝯseruare etiā pro quocūq; sequenti: sed deus ꝓ instā-
ti creatiōis ꝯseruat mā sine forma. ergo ⁊c. maior appa-
ret: q: equalis virtutis ⁊ potētie videf in hoc ⁊ in illo. mi
nor patet per Aug^m. 12° ꝯfessio. vt superi^9 adducebaf: q:
prius ex natura rei terminaf creatio ad mām q̄ ipsa ma
teria informef forma: q: prius oportet existere receptacu
lum forme q̄ forma ipsa. ¶ Cōfirmatur rō. q: qḋ deus i
mediate creat potest ꝯseruare: q: nō minoris virtutis ē
ꝯseruare q̄ creare: sed deus imediate creat mām: tū q:
cum materia sit aliqd primū in entib^9 nō subest causali-
tati alicuius creature: tū q: nō est nata ꝓduci nisi p crea
tionē. Nulla aūt creatura potest creare. ¶ Preterea ter 3°
tio sic. materia pōt esse sine quacūq; forma determinata.
ergo sine forma simplr. Antecedēs est euidēs. q: est i po-
tentia ad oēs equaliter. ergo pōt esse sub oib^9. Nō simul.
ergo successiue. cōsequentia ꝓbatur sic. qcqd determi-
nat sibi aliqḋ genus determinat sibi aliquā eius spēz: vt
quicquid est aīal est homo vel leo ⁊c. qcquid etiā deter-
minat sibi aliquā speciem determinat sibi aliqḋ indiui-
duū: vt qcquid est homo est hic hō vel ille: puta sor. vel
plato ⁊c. ergo a destructiōe ꝯsequentis ad destructionē
antecedētis. qḋ non determinat sibi aliqḋ indiuiduum:
nec spēz: ⁊ per ꝯsequens nec genus. Si ergo materia nō
determinat sibi aliquā formā. ergo nec genus forme: q̄re
sine cōtradictione pōt esse sine omni forma. ¶ Cōfirma-
tur rō. qcquid habet se contingenter ad qḋlibet alicuius
generis habet se ꝯtingenter ad illud genus: sed mā hēt
se cōtingenter ad quālibet formā: ergo ⁊c. ⁊ per ꝯsequēs
pōt esse sine omni forma. ¶ Cōtra. corpus potest esse sine Contra
quocūq; loco determinato: q: respicit quēlibet. ergo pōt
esse sine loco simplr: hoc videtur falsum. ¶ Respōdeo ꝙ Rñdetur.
lȝ hoc sit īpossibile de potētia creata: est tamen possibile
de potētia diuia: puta si deus faceret aliqḋ corpus extra
vniuersū: ⁊ per ꝯsequens corpus eē sine loco nullā inclu-
dit ꝯtradictionē. ¶ Preterea quarto arguo sic. qcquid 4°
absolutū poterit deus facere in creaturis mediāte cā se-
cūda que non est de essentia rei pōt per se facere sine illa
causa. Sed deus pōt facere mām existere mediante for-
ma que nō est de essentia materie. ergo ⁊c. maior est eui-
dens: q: hoc nō repugnat effectui nec ipsi deo. cū hoc nō
sit imperfectiōis sed magis perfectiōis. Et dico absolu-
tum ꝓpter instātiam que fieri posset de relatiōe. minor ap
paret: q: adueniente alia ⁊ alia forma remanet eadē ma
teria qḋ nō esset si forma esset de essentia materie. ¶ Ex
predictis cōcludo correlarie ꝙ mām existere sine forma
nullam includit ꝯtradictionem ex terminis. ꝓbatur. illḋ
qḋ subest possibiliter potētie diuine nullā includit cōtra-
dictionē ex terminis: sed mām existere sine forma subest

potentie

potentie diuine. ergo &c. Maior est euidens. quia quod inclu
dit contradictionem non subest alicui potentie. Nec etiam diui
Circa 3m ar. ne. minor est euidens ex predictis. ¶ Quantum ad tertium
pm du articulum sciendum quod occurrunt aliqua dubia. ¶ Primum
2m Si materia esset separata a forma. vtrum esset alicubi. ¶ Se
3m cundo. an esset mobilis ad aliquod vbi. ¶ Tertio. an habe
4m ret partes. ¶ Quarto. an haberet respectum creationis ad
Ad pm deum creantem et conseruantem. ¶ Respondeo ad primum quod posset esse
alicubi et non alicubi. Esset enim alicubi si poneretur infra vni
uersum. sic enim esset in vbi non circumscriptiue sed diffiniti
ue sicut angelus. Si autem poneretur extra sic non esset alicubi
nec diffinitiue nec circumscriptiue sicut nec angelus si pone
Ad 2m retur extra vniuersum. ¶ Ad secundum dicendum est quod motus se
quitur formam. Nam secundum exigentiam eius est motus naturalis siue
ad vnam differentiam positionis sicut patet in graui et leui. siue
ad omnem differentiam positionis vt est motus animalium. principium
autem est forma animalis. i. anima. Cum ergo materia circumscribatur ab
omni forma quantum est de se non mouetur ad aliquod vbi. ergo
vbi esset. ¶ Respondeo. vbi deus vellet. siue sursum siue
Ad 3m deorsum. ¶ Ad tertium dicendum. quod partes haberet substantiales
sicut si substantia composita circumscriberetur ab omni quantitate.
tales enim partes non habet per quantitatem ipsa materia nec
Contra aliqua substantia. ¶ Contra. Si habet partem et partem ergo est quid
Respondetur quantum dimensionatum. ¶ Respondeo preter dimensiones quantita
tis sunt dimensiones interminate in materia secundum Commentatorem. in de
substantia orbis. ¶ Sed ille quantum est de se materiam non exten
dunt. de quo amplius dicetur infra questione de extensione materie.
Ad 4m ¶ Ad quartum dicendum est quod sic. Contra. Respectus ille qui
dam forma est. ergo materia non est sine forma cuius oppositum
supponitur. Respondeo non est forma realiter distincta sed es
sentialiter et virtute idem cum materia. vt est supra dixi. Sic
Ad pm ad questionem. ¶ Ad rationes principales respondetur cum dicitur
quod diffinitio et partes diffinitionis &c. Nego minorem. ad pro
bationem. dico quod materia separata inest aptitudinaliter et si non
actualiter. sicut dicimus de inherentia accidentis separati. et hoc
sufficit ad saluandum diffinitionem materie assignatam. ¶ Ad
Ad 2m secundum dico quod procedit ab insufficienti diuisione. Nam quod mate
ria possit existere sine forma non est: quia dicit aliam entitatem
relatiuam: nec quia aliam absolutam: nec quia aliam absolutam priorem.
Sed addendo sibi quartum quia aliam absolutam priorem et distin
ctam realiter a forma. vnde nec illa inconuenientia sequuntur que
adducta. vt patet discurrendo. ¶ Quantum ad primum mem
brum. dato quod relatio non poterit fieri sine fundamento non se
quitur quod nec materiam sine forma. quia relatio est posterior
fundamento. Materia autem est prior forma. Sunt tamen quidam
qui etiam concedunt relationem fieri sine fundamento. sed non capio.
quia sicut impossibile est relationem fieri sine termino: quia relatio iam
non esset relatio sic nec sine fundamento. Si actu: actu. si po
tentia: potentia. nec sequitur etiam quod motus posset esse sine mobi
li. quia motus posterior est mobili. sed forte nec hoc sit impossibile. Sicut
enim deus posset facere vnam extensionem puta quantitatem sine subiecto
sic et vnam successionem sine subiecto succedente. Et forte sic est de
facto in rarefactione accidentium eucharistie quod ibi est augmen
tatio quantitatis sine subiecto. Cum enim species vini rarescunt
quid est mobile in isto motu cum quantitas ibi sit sine subiecto.
¶ Quantum ad secundum membrum patet quod entitas totius non pos
set esse sine partibus. quia est quoddam posterius partibus a qui
bus essentialiter et intrinsece dependet. Et cum dicis quod duo
alba possunt esse sine relatione similitudinis. ¶ Respondeo. Non
habeo pro impossibili. erunt ne ergo aliquo modo similia. dico
quod non formaliter semota similitudine. quia similitudine simile
formaliter est simile. sed poterunt dici aliquo modo similia
fundamentaliter. sed hoc sit verum largo modo. ¶ Quantum ad
tertium membrum patet quod non sequitur ex hoc subiectum fieri sine
propria passione. quia hoc esset contradictio cum subiectum et pro
Ad 3m pria passio realiter non distinguantur. ¶ Ad tertium cum dicitur
quod impossibile est effectum formalem &c. dico quod relatio qua refer
tur materia ad formam vel est idem realiter cum materia. vel
non. si idem sic non potest separari. sed nihil habes ex hoc sicut
nec de relatione conseruationis et creationis. si non est idem
dico quod potest fieri sine tali relatione sine omni contradictio
ne. et tunc materia non refertur ad formam nec econuerso. Ad
illud secundi phy. dico quod materia et forma sunt ad aliquid non sem
Ad 4m per nisi quamdiu manent simul. ¶ Ad quartum concedo quod im

possibile sit aliquid existere sine existentia. sed dico quod exi
stentia est idem realiter cum re existente. non enim credo esse
essentie et esse existentie realiter differre. sed forte habeant ali
quam non identitatem ex natura rei. de quo alias. tamen ad pro
positum patet quod ex hoc nihil habes. ¶ Ad quintum de po Ad 5m
tentijs contrarijs potest dici quod potentia cum sit relatiuum potest
accipi vel pro respectu potentie. vel pro substrato. omne enim
quod respectiue dicitur est aliquid preter ipsam relationem secundum
Augustinum 7° de trini. Si potentia materie accipitur pro sub
strato. sic potentia non est aliud realiter quam materia. et hoc modo non
sunt potentie contrarie ad formas contrarias quia materia in sua essen
tia non est nisi vna. Si autem accipitur pro respectu nullum malum
sequitur. si sequitur contrarios respectus in esse eidem ad diuer
sos terminos. Verbi gratia. vnum album est simile ad aliud album
et dissimile ad nigrum. ¶ Preterea vnum quantum per eandem
quantitatem est equalis vni et inequalis alteri. Similiter in propo
sito distinguuntur potentie per relationem ad diuersas for
mas. ¶ Aliter dicitur quod potentia materie est duplex: quedam re
mota et quedam propinqua et dispositiua. potentie remote non
sunt contrarie in materia. probatur. quia plus opponitur actus vnius
potentie contrarie alteri potentie quam potentia potentie. Sed actus
contrarie potentie potest simul esse cum altera potentia. Verbi gratia. actus
albedinis cum potentia ad nigredinem. ergo multo magis poterunt simul
esse potentia ad albedinem et potentia ad nigredinem. potentie autem
proxime et dispositiue ad contrarias formas non possunt esse si
mul. In materia autem separata non essent potentie proxime sed re
mote. Aliter dicitur quod potentie ad contrarias formas non sunt
contrarie nisi sint pro eodem tempore secundum Ari. primo c. et 3. Sed sic
nunquam materia est in potentia ad contrarias formas nec coniuncta for
me nec separata. ¶ Ad sextum et vltimum dico quod limitatio Ad 6m
est duplex formalis scilicet et entitatiua. Si limitatio accipitur
formaliter sic maior est falsa: quia non omne ens finitum est sic li
mitatum. et tunc minor est vera. Si autem accipitur secundo modo
sic maior est vera et minor est falsa. quia licet materia non esset
limitata limitatione formali si esset sine forma esset tamen limi
tata limitatione entitatiua. sicut et quodlibet ens creatum.

Ad tertium sic proceditur. Et

Circa 3m questionem principale de materia.

arguitur quod materiam generari et corrumpi naturaliter non includat
repugnantiam terminorum. ¶ Primo sic. quia si materia nec ge pm
neratur nec corrumpitur generatio simpliciter non distinguitur ab
alteratione. consequens est falsum. ergo et antecedens. probatur conse
quentia. quia Ari. primo de generatione distinguit generatio Tex. c. 23. 24.
nem simpliciter ab alteratione. quia in generatione simpliciter to
tum mutatur in totum. Non sic in alteratione quod non esset nisi
materia generaretur et corrumperetur. Non enim mutaretur totum in
totum si materia maneret. ¶ Preterea omne contrarium potest corrumpi a con 2°
trario. ex primo de generatione et per consequens generari. sed materia ha
bet contrarium. ergo &c. minor patet. quia quicquid patitur ratio
ne materie patitur. et quod agit ratione forme agit ex secundo de ge
neratione. Sed agere et pati sunt contraria. ergo materia et forma. Tex. co. 53.
¶ Preterea compositum generatur et corrumpitur naturaliter. er 3°
go et materia. antecedens est euidens ex 7° meta. sed consequentia Tex. co. 26. et
probatur. per idem habent esse et non esse partes et ipsum totum 8. met. i. co. 3.
compositum. Si ergo per generationem et corruptionem compositum habet
esse et non esse. ergo et materia que est pars compositi. ¶ Preterea 4°
quando aliquid ex alio generatur illud aliud corrumpitur. quia gene
ratio vnius est corruptio alterius ex primo de generatione. Tex. co. 17.
Sed res naturalis generatur ex materia. ex primo phy. ergo materia cor
rumpitur: et per consequens potest generari. ¶ Preterea. propter quod 5°
vnumquodque est illud magis est: ex primo posteriorum. sed propter Tex. 5.
materiam res sunt generabiles et corruptibiles ex 7° meta. et secundo Tex. co. 53.
de generatione. ergo materia ipsa est magis generabilis et corrupti Tex. co. 9. et
bilis. ¶ Ad oppositum primo phy. Materia est ingenerabilis et cor primo phy. co. 79.
ruptibilis. ¶ Respondeo cum sit quedam transmutatio potest com Ad oppositum est
parari vel ad subiectum quod transmutatur vel ad terminum probo primo phys.
ad quem ordinatur. ¶ Secundum hoc ad questionem dico duas tex. co. 82.
conclusiones. ¶ Prima conclusio est ista affirmatiua. quod ma Respondetur ad q.
teria generatur et corrumpitur subiectiue. ¶ Hanc probo sic. omnis pa conclusio
forma alicui formaliter inexistens per necessitatem denominat pa
ipsum cui inexistit. Impossibile est enim albedinem inesse alicui
nisi illud sit album. Sed generatio inest forme materie. quia ma
teria est subiectum generationis. ergo generatio denominabit

2° mām: ꝛ per ꝯñs materia generatur subiectiue. ¶ Prete
rea ois mutatio est actus entis in potentia vt subiecti ex
3° phy. sed gñatio est quedā mutatio. ergo gñatio est act⁹
entis in potētia vt subiecti. Sed subm gñationis est mā.
ergo gñatio est act⁹ materie: ꝛ per ꝯñs mā gñatur vt sub
Tex. cō. 6. iectū. ¶ Cōfirmat̃. q2 Ar. 3° phy. post datā diffinitionem
motus exēplificat de gñatione ꝛ corruptione. dicēs ꝙ ge
neratio est actus gñabilis in quantū gñabile. ꝛ corruptio
actus corruptibilis inquantū corruptibile. illud aūt cui⁹
gñatio vel corruptio est act⁹ est ipsa mā. ergo mā est gñabilis
3° ꝛ corruptibilis vt subm. ¶ Preterea gñatio est mutatio
Tex. cō. 7. ex nō subiecto in subm ex. 5. phy. tunc sic. quicqd mutatur
a nō subiecto in subm gñatur. Sed mā mutat̃ a non sub
iecto in subm. puta a non igne ad ignē. ergo materia ge
neratur. Silr pōt argui de corruptione que est mutatio
4° a subto in subm. Nam mā sic mutat̃. ¶ Preterea Ar. 5.
Tex. cō. 8. phy. probās ꝙ generatio non sit motus. arguit sic. qđ ge
neratur nō est. qđ mouetur est. ergo gñatio non ē motus.
Quero pro quo accipit̃ in maiori li qđ gñat̃. nō pro ēmi
no q2 tūc minor est falsa. Nā ī hoc nō distiguit̃ gnō a mo
tu. q2 sic termin⁹ gñationis nō est sic nec ē min⁹ mot⁹ ē. ergo ac
cipitur pro subto. sed subm gñationis est mā. ergo mate
Cōtra. ria generat̃. ¶ Cōtra istā cōclusionē instatur pmo sic. oē
p° qđ generatur aliqñ generatū est q2 eiusdē est potentia ꝛ
actus: sed mā per te generat̃. ergo materia aliqñ est gene
rata qđ videt̃ absurdū etiā subiectiue. q2 finita genera
tione nō amplius mā subijcitur gñationi: nec per ꝯñs ge
2° neratur subiectiue. ¶ Preterea. cuicūqȝ cōpetit genera
tio ꝛ productio. q2 ista duo trāsmutatio ꝛ productio sunt
de rōne gñationis. Sed per te materia generat̃. ergo ꝛ p
Rñsio ad p^m ducitur in esse per generationē. qđ est absonū. ¶ Rñdeo
ad primū cōcessa cōclusione nullū erit incōueniens. Naȝ
sicut mā est subiectū gñationis ꝛ generatio est actus imp
fectus vt dicit̃ generari subiectiue. ita qñ est subiecta ge
nerato dicet̃ generata denoiatiue. qđ nō est incōueniēs.
¶ Aliter dicit̃ ꝙ gñari cōparatur ad subm vt actus: ꝛ ad
terminū vt via. qđ ergo est terminus gñationis erit ali
qñ gñatum. qđ aūt est subm nō oportet q2 nō generat̃ vt
terminus. Jō ipsa gñatio aliter denoiat terminū ꝛ aliter
Ad 2^m subiectum. ¶ Ad 2^m dico ꝙ lȝ illa duo sint de rōne gñatio
nis non tñ cōpetunt sibi respectu eiusdē. sed trāsmutatio
cōpetit sibi rōne subti. pductio vo respectu termini. trā
smutatio. n. dič ipfectionē pductio aūt pfectionē. Jō gnō
ꝙtū ad p^m nō trāsfert̃ ad diuina sȝ quātū ad 2^m. Jō in di
2° ꝯclo uinis est gñatio pductiua nō trāsmutatiua. ¶ Secunda
cōclusio est ista ꝛ negatiua. Mā nō generatur nec corrū
p° pitur terminatiue. Hāc probo sic. oē qđ nāliter gñat̃ vel
ꝑ phy. te. cō. corrūpitur: vt terminus hȝ mām partē sui. Sed mā non
51. 7 me. tex. pōt habere māmm partē sui: ergo ꝛc. maior est euidēs ex 5°
cō. 23. mā nō meta. ꝛ primo phy. q2 mā est ex qua res gñatur cū insit. p
gñat̃ nec cor batur ꝛ rōne. q2 omne qđ generat̃ vel corrūpitur vt ter
rūpit̃ p se sed minus est pole esse ꝛ nō esse de potētia intrinseca: ex pmo
p accidēs. de gñatione: ergo qđ per se generat̃ vel corrūpit̃ hȝ per se
pu^m quo pōt esse ꝛ non esse: illud est mā ex 7° meta. minor
pncipalis patet. q2 alr esset pcessus in infinitum in mate
2° rijs. ¶ Preterea qñcūqȝ agētia sunt essentialr ordinata
agēs posterius psupponit actionē prioris. Exēplū de ar
te ꝛ natura. Sed agēs nāle ꝛ primū agens sunt essentialr
ordinata. ergo ꝛc. Illud presuppositū est mā sicut ꝛ ars p
3° supponit māmm artificialeȝ. ¶ Preterea. oē gñabile ꝛ cor
ruptibile vt terminus est in potētia alicuius subti. Sed
mā nō est in potētia alicui⁹ subiecti. ergo ꝛc. maior est eui
dens sed minor pbat̃. q2 primū potētiale in nullius ē po
tentia q2 nō esset primū: sed materia est primū potētiale.
ꝛ primū subiectū ex pmo phy. ergo mā in nullius subiecti
potētia est. ¶ Cōfirmat̃ ratio. q2 illud qđ presupponit̃ in
oī actione nāli ꝛ ad qđ stat resolo ois gnōnis ꝛ corruptio
nis gñari ꝛ corrūpi vt terminus includit ꝯdictioneȝ: sed
T. cō. 62. 71. mā ē hi⁹: q2 ipsa supponit̃ in omni actione nāli ex primo
ꝛ tex. cō. 82. ꝛ phy. ꝛ ad ipsam resoluitur ois gñatio ꝛ corruptio ex pmo
2. phy te. cō. de generatione. ergo ꝛc. ¶ Sed pter argumentuȝ nunc
28. ꝛ ī libro ꝺ vltimo factū occurrit vnū dubium. vtrū in generatione ꝛ
ꝑba orbis. ꝛ corruptione simplr fiat resolutio vsqȝ ad primā māmm: vl
ꝑ. tex. cō. 24. ꝙ non: vel q2 in eodeȝ instāti esset in mā forma corrupti ꝛ

forma gñati. vel ī alio ꝛ in alio si simul in eodē. ergo simul erūt Du^m circa re
ꝯtrie forme in mā: qđ est absurdū: si in alio ꝛ in alio cū in solutionē vs
ter quelibet duo instātia sit tēpus mediū: esset aliqđ tem qȝ i māȝ p^m
pus in quo pma mā esset sine omni forma: ꝛ cū ipsa de se Rō ꝑ Cō.
sit idifferēs ad oēs formas nō magis gñaretur in ea vna
forma ꝙ alia: ꝛ per ꝯñs nā frustra egisset disponēdo ma
teriā in tēpore pcedēti. que oia sunt absona. ¶ Sed ꝯtrā
habet̃. 4. metau. in fine. ꝛ 8. meta. vbi Ar. mouēs dubita Te. cō. 11. ꝛ ꝑ
tionem de vino ꝛ aceto. ꝛ de aiali viuo ꝛ mortuo qđo fiāt ꝺ gñatione ꝛ
ex se inuicem ait sic. quecunqȝ itaqȝ transmutātur ad in corru. 1. cō. 5
uicem ad māmm oportet reducere vt fiet mortuo aialis in
materiam primo deinde fit animal. acetum in aquam de
inde fit vinum. ¶ Respondeo ꝙ in omni generatione ꝛ Rñsio ad du^m
corruptione simpliciter oportet fieri resolutionem vsqȝ ꝺ Sco. 4
ad primam materiam statim in habentibus plures for sen. d. 11. q. 3.
mas. In hoie enim in quo nō dubito esse plures formas
sepata vltima forma specifica ꝛ corrupto hoie: puta ī mor
te remanet materia sub forma incōpleta corpis que non
est in aliq̃ specie spālissima: sed est nāliter in ꝯtinuo fluxu
vsqȝ ad primā māmm anteqȝ de illa mā aliquid specifice di
stinctū generet̃: qua corruptione prius cōpleta ordine na
ture introducit̃ ab agente nāli forma aliqua specifica. pu
ta forma vermis vl pluitate ꝛc. ¶ Sed ꝯ. gñatio vnius ē cor Cōtra.
ruptio alterius. sed hō in morte corrūpitur. ergo stati ali
ud generat̃. q̃re non opȝ fieri resolutionē vsqȝ ad primaȝ
māmm. ¶ Rñdeo hō in morte nō corrūpit̃ vltimata corru Rñdet̃
ptione. q2 adhuc remanet forma aliq̃ que fuit de essentia
hois. perfecta aūt vltimata corruptione necessario aliud
gñatur. q2 mā nāliter non existit sine forma. Et sic corru
ptio vni⁹ est gñatio alterius ꝛ ecōuerso. sed in hītib⁹ vnā
solā formā nō opȝ tātuȝ expectare. sed corrupto aere stati
gñatur ignis si ignis ex aere dħeat gñari. ¶ Ad illud qđ
obijcit̃ dicendū ꝙ pcedit ex falsa imaginatione. Nō enī
est intelligēdū ꝙ in eodē instanti vel alio ꝛ alio sint i mā
forma corrupti ꝛ forma gñati: ita ꝙ sit dare istās in quo
vltimo sit forma corrupti: ꝛ aliud istās in quo pmo sit for
ma gñati. sed in eodeȝ istāti vna desinit esse ꝛ alia incipit
esse: nec ex hoc sequitur ꝙ in eodem instāti sint ibi forme
contrarie: sed ꝙ in eodem instāti vna incipit ꝛ alia desi
nit: ꝛ iō nō est dare instās vel tēpus in quo sit mā sine for
ma. Nec p ꝯñs nā frustra agit: q2 in illo instāti ita mā est
disposita ad vnā formā ꝙ nō ad aliā. q2 nō est dare māmm
nudā. ¶ Sed his dimissis arguit̃ ꝯ ꝯclusionē principalē. Cōtra ꝯclu
primo sic. qđ pōt sine ꝯdictione in aliqđ pfectius ꝛ equa sionē 2^m
le sibi: pōt in illud qđ est impfectius. sed agēs nāle potest p°
gñare cōpositū ꝛ formā: quoȝ vtrūqȝ aut qđlibet est pfe
cti⁹ mā. ergo pōt gñare ꝛ producere māmm. ¶ Preterea 2°
densum pōt fieri rarū. ergo mā pōt gñari vt terminus. an
tecedēs est euidēs. ꝛ ꝯñā pbat̃: q2 in dēso ē assignare par
tes ꝙtitatis adeq̃tas ptib⁹ mãe que ꝙtitati substernit̃.
puta si tres. tres. alr in mīma mā posset fieri ꝙtitas vni
us. ergo adueniēte noua pte quātitatis q̄ fit cū ex dēso gñat̃
rarū. opȝ aduenire nouā ptē mãe. qđ sine gnōne mãe fieri
nō posset. ¶ Preterea act⁹ ppri⁹ est ī pprio susceptiuo. ex 3°
scđo de aīa. sicut ergo sunt gradus i formis nālib⁹ saltē fm
pfectū ꝛ min⁹ pfectū sic erūt ꝛ in materijs vt sint pprie il
lis formis qđ sine gnōne mãe fieri nō posset vt vr. ¶ Rñ Rñsio ad p^m
deo ad p^m. ꝯcedo maiorē ceteris pib⁹. Sȝ in pposito nō
sunt cetera pia. Agēs. n. nāle neccio psupponit subm ī sua
actione ī quo agat. Et iō supposita mā pōt gñare cōposi
tū ꝛ formā. sed q2 mā est p^m subm in entib⁹ nō pōt pduce
re māmm. q2 nō hēret subm circa qđ ageret. q2 nihil idem
pōt eē subm ꝛ terminus gnōnis. ¶ Ad 2^m nego ꝯñtiā. Ad Ad 2^m
pbationē cū dicis. ꝙ ptes mãe ꝛ ꝙtitatis sunt adeq̃te. si
itelligis adeq̃tionē pcisaȝ: ita ꝙ nulla ptiū mãe sine addi
tione posset sub maiori ꝙtitate. dico ꝙ falsuȝ ē. Nā sic est
in potētia ad ꝯtria. s. ad raȝ ꝛ dēsuȝ ex. 4. phy. ita ē ī poten
tia ad maiorē ꝛ minorē ꝙtitatē. Nec seqtur ꝙ mīma mā
posset fieri sub ꝙtitate vniuersi. sic nec si aliqđ ē in pō ad
calm ꝛ magis calm. ergo ad ifinitū calidū vel maxie calidū
q2 ē dare terminū pōe h⁹ sic ē ī pposito. ¶ Ad 3^m dico. ꝙ si Ad 3^m
cut sunt gradus i formis nālib⁹: ita ꝛ ī materijs primis
ꝛ dispositis sȝ nō ī mā pma. q2 ipsa de se vna ē ꝛ vniformis
respectu cuiuscūqȝ forme. Vñ remanet ingñabilis ꝛ in
corruptibilis

Rñr ad pᵐ pncipale. corruptibilis terminatiue. sic ad qōnē. ¶ Ad argumenta
pncipalia ad pᵐ. Nego ɔñtiā. ad ꝓbationē. Totū mutaꝛ
in totū. verꝫ ē sumēdo totuꝫ cathegorematice. qꝛ sensus ē
ꝙ aer ɔstitutꝰ ex ptibꝰ transeat in gnōne si ex tali gñetur
ignis. Nō sic i alteratiōe qꝛ subm manet in eē pfecto sub
vtroqꝫ terminoꝝ alteratiōis. ꝛ hoc sufficit pꝫo pro distō-
ne gnōnis ab alteratiōe. sꝫ si li totū accipiꝛ syncathegore-
matice sic nō ē verꝫ ꝙ totū muteꝛ in totū qꝛ esset sensus ꝙ
ɋ̄libet ps mutareꝛ in ɋ̄libet. Manet. n. mā cōis sub gña
Ad 2ᵐ to ꝛ corrupto. ¶ Ad 2ᵐ nego minorē. ad ꝓbationē dicen-
dū ꝙ lꝫ agere ꝛ pati sint ɔ̄ria non tñ seqtur ꝙ mā ꝛ forma
sint ɔ̄ria. qꝛ nō opꝫ tātā esse diuersitatē in causis quāta est
Ad 3ᵐ in cātis. ¶ Ad 3ᵐ. Nego ɔñtiam. ad ꝓbationē cōcedo ꝙ
quātū ad eē cōpositi cōicatū ptibꝰ aliquo mō per idē hñt
esse ꝛ nō eē cōpositū ꝛ ptes. Sed nō opꝫ quātū ad entita-
tes proprias q̄s hñt alias ab entitate cōpositi. Entitas ḡ
ꝓpria mãe manet incorruptibilis ꝛ ingñabilis corruptio
Ad 4ᵐ ne vel gñatione cōpositi nō obstāte. ¶ Ad 4ᵐ. Gñari ali
quid ex alio est duplex. vel sicut ex subīo. vel sicut ex oppo
Tex.cō.58. sito ex pmo phy. Cū ergo dī ꝙ qñ vnū gñatur ex alio illō
corrūpiꝛ li ex vel dicit habitudineꝫ ad subm ꝛ sic est falsa
propō. vel dicit habitudinē ad oppositū: ꝛ sic ē vā. Ex hoc
mō itelligendū est illud ꝙ gñatio vnius est corruptio al-
Ad 5ᵐ terius. Mā aūt nō est oppositūꝫ sed subm i gnōne. ¶ Ad
vltimū cū dī pp qō vnūqōqꝫ tale ꝛc. quomō illa propō hꝫ
veritatē dicunꝛ varia ꝛ diuersa. Nā vī multas instātias
habere. sufficit aūt ad ꝓpositū qō vt cōiter dī nō hꝫ veri-
tatē in causis mālibus. hꝫ aūt forte in causis efficiētibus
vniuocis ꝛ eēntialr ordinatis. de quo alias. Mā autē nō
est cā efficiēs sꝫ mālis gnōnis ꝛ corruptiōis. ¶ Ad argūᵐ
in oppositum intendit ꝙ materia est ingenerabilis ꝛ in-
corruptibilis vt terminus. sed nō vt subiectū.

Circa 4ᵐ qn̄ tūꝫ pncipale de materia.

Ad quartuꝫ sic proceditur. Et

argüiꝛ ꝙ mā subiecta ꝛc. non habeat aliā extēsionē. pmo
Tex.cō.8. ab extēsione quātitatis. Primo sic. qꝛ Arꝫ. 7ᵒ me. dicit ꝙ
mā nec est qd nec quātū ꝛc. sꝫ qō nō est quātū. nullā hꝫ ex-
Tex.cō.35. tēsionē. ergo ꝛc. ¶ Preterea 3ᵒ phy. c. de ifinito dī ꝙ si if-
nitū esset extra magnitudinē eēt indiuisibile. ergo oē diui
sibile est p magnitudinē: sed mā nō est magnitudo. ḡ ipa
Ad oppoᵐ nō est diuisibilis de se. nec p ɔñs extēsa. ¶ Ad oppositum
argüiꝛ sic. nullū indiuisibile pōt fieri diuisibile. Sꝫ mā fit di
uisibilis p quātitatē: ḡ mā nō ē idiuisibilis sꝫ diuisibilis:
ꝛ p ɔñs extēsa. ¶ Preterea mēsura ꝛ mēsuratū hñt distī
ctas extēsiones. Nā mēsura coextistit ptibꝰ mēsurati sed
quātitas mēsurat mām. ḡ alia est extensio huius ꝛ illius.
Rñsio ¶ Rñdeo in ista qōne. Suppono cū titulo qōnis ꝙ quā-
titas ē accñs: ꝛ p ɔñs aliqd distictū realr a suba: qō ꝓba
tur: tū qꝛ suba manēte inuariata q̄titas variaꝛ. vt cū ra
rū fit dēsum ꝛ ecōuerso. sꝫ impoē est aliq̄ eadē realr sic se
hēre ꝙ vno manente inuariato aliud in sua nā varietur.
Tex.cō.8. ¶ Tū qꝛ pñta sunt distīcta realr fm Arꝫ. 6ᵒ met. Sꝫ subs
ꝛ q̄titas sunt diuersa pñta. ¶ Tū qꝛ ipoē est idē realr se
parari a seipso: qꝛ sic idē posset eē ꝛ nō eē. sꝫ q̄titas realr
separaꝛ a suba: vt in sacro illo glīoso eucharistie. ¶ Hoc
supposito accedo ad illud qō q̄riꝛ vbi ōndo ter ɔ̄nes p or
pᵃ ɔclō dinē. ¶ Prima ɔ̄ sit ista. Mā accepta sine q̄titate nō est
pᵒ actualr extēsa. Hanc probo sic. Impoē est effectū forma
lem separi a forma: sꝫ eē extēsuꝫ est effectꝰ formalis q̄tita
tis: ergo impoē est eē aliqd extēsū sine q̄titate. maior est
euidēs. Impoē est. n. esse albū formalr sine albedine. mi
nor ꝓbat. qꝛ ꝓpriū est fm q̄titatē eq̄le vel ineq̄le dici fm
Arꝫ. in pñtis. sꝫ oē extēsuꝫ est eq̄le vel ineq̄le alteri extēso:
2ᵒ ergo hoc erit nēcio p q̄titatē. ¶ Preterea oē extēsuꝫ vel
est finitū vel infinituꝫ: sed mā accepta sine quantitate nec
est finita nec infinita. ergo nec extēsa: maior est euidens:
ꝛ minor probatur: qꝛ finitū ꝛ infinitum quantitati conue
3ᵒ niunt ex pmo phyā. ¶ Preterea materia accepta sine q̄-
titate: aut hꝫ partē extra partē aut nō. si nō: habetur ꝓpo
situ: si sic ergo est diuisibilis in ptes qō est falsuꝫ: qꝛ nihil
est diuisibile nisi p q̄titatē vel ɔtionā vel discretā. ¶ Cōfir
maꝛ qꝛ suba q̄ est mā nō magis est de se extēsa q̄ forma.
sed forma nō est extēsa nisi q̄titate: sic de q̄titate expsse di

cit Arꝫ. 6ᵒ phy. Nō. n. extēdunꝛ forme subales siue accñta
les nisi p accñs. s. rōne q̄titatis: ḡ mā circūscripta q̄tita-
te nō est actualr extēsa. Ex hoc ɔcludo correlariuꝫ ꝙ mā
accepta sine q̄titate est idiuisibilis. ¶ Cōtra. Si mā est Cōtra.
idiuisibilis ergo tāta mā erit in grano milij quāta est in
vniuerso. qō est absurdū dicere. ¶ Rñdeo. idiuisibile po Rñdeo
test accipi duplr. Negatiue ꝛ puatiue. Negatiue dī idiui-
sibile cui repugnat diuidi ex sua nā: ita ꝙ nec est diuisibile
actu nec potētia: puta pūctꝰ vel vnitas. Indiuisibile autē
puatiue dī illud cui ex nā sua nō repugnat diuidi. Et lō si
actu sit idiuisibile. est tñ aptū natū ꝛ in potētia diuisibile eē.
V.g. albedo q̄ sic idiuisibilis dī ex 6ᵒ phy. Mā ḡ accepta
sine quātitate est idiuisibilis nō pmo mō: sꝫ scdo mō. Tūc
ad argūᵐ li tantū vel quātū pōt accipi duplr: vel fm ptes Tātū vl' quā tum duplr.
q̄titatiuas ꝛ accñtales: vel sꝫ ptes entitatiuas ꝛ subales.
pmo mō in mā accepta sine q̄titate nec est tātū: nec q̄tū:
ꝛ p ɔñs nō pōt dici ꝙ tāta mā isto mō sit in vno quāta est
in alio. scdo mō dico ꝙ plus est de mā in vno q̄ in alio ꝛ
plus in vniuerso toto q̄ in grano milij. Nec argūᵐ ɔclu-
dit ɔ̄ hoc qꝛ arguit de tāto ꝛ quāto fm ptes q̄titatiuas: q̄
les mā nō hꝫ circūscripta q̄titate. ¶ Scda ɔ̄ est ista. Mā 2ᵃ ɔclō
extēs subiecta q̄titati hꝫ aliquā extēsionem. Hāc ꝓbo sic.
Mā subiecta q̄titati hꝫ ptē extra ptē: ergo hꝫ aliquā ex- pᵒ
tēsionē. ɔñs ē euidēs: ꝛ añcedēs ꝓbaꝛ: tū qꝛ alia ps mãe
est in asino: ꝛ alia in hoie: alia in forte: alia in plone: alia i
pede: alia in oculo: ergo ꝛc. Tū qꝛ ipoē est eidē pti mãe i
esse simul ɔ̄ria: vel ɔ̄dictoria sed forme ɔ̄le: ꝛ p ɔñs ɔ̄di-
ctoria insunt ipsi mãe: puta forma ignis ꝛ forma aque: al
bū ꝛ nō albū: ergo insunt sibi nō fm eādē pteꝫ sꝫ fm aliā ꝛ
aliā. ¶ Preterea. nullū accñs diuisibile pōt recipi i subīo 2ᵒ
idiuisibili: sed q̄titas est accñs diuisibile ꝛ recipiꝛ in mā
sicut in subīo. ḡ mā vt subiacet quātitati nō est idiuisibi-
lis: ꝛ p ɔñs extēsa. maior ꝓbaꝛ p Cōmē. 3ᵒ celi ꝛ mūdi. c.
7. q hoc dicit expresse: ꝓbaꝛ ēt qꝛ alias vel ipsa mā diuisi
bilis ect tota sub tota quātitate ꝛ tota sub q̄libet pte: qō
nō cōcediꝛ posse esse de aliq̄ creatura nisi de aia rōnali vel
de angelo. vel aliqō accñs esset sine subīo. puta ille partes
q̄titatis q̄bus mā non subijcereꝛ. qō est impoē per nāꝫ.
Ex his cōcludo correlarie ꝙ mā est actualr extēsa p acci
dens. qꝛ p q̄titatē. ¶ Cōtra istā ɔ̄nē arguo pmo sic. Mā Cōtra ɔclōnē.
extēs sub q̄titate nō hꝫ ptē ꝛ ptē. ḡ nec aliquā extēsionem. pᵒ
ɔñtia est euidēs. ꝛ añcedēs ꝓbaꝛ. qꝛ si sic: tūc mā nō esset
pmū pnᵐ oium corpoꝝ nāliū fm entiꝫ vnā partē esset i vno
ꝛ fm aliā in alio: ꝛ lō diuersoꝝ diuerse mãe. ¶ Preterea. 3ᵒ
tunc mā esset resolubilis in suas ptes. illa aūt in quas res
resoluiꝛ sunt pncipia eius: qꝛ vnūqōqꝫ resoluiꝛ in ea ex q
bus cōponiꝛ. ergo mā nō esset primū pnᵐ cū haberet prin
cipia priora se. ¶ Rñdeo ad pmū negādo añcedēs. ¶ Ad Rñdetur
primā ꝓbationē dicēdū ꝙ sicut nulla vna forma est pmuꝫ
pnᵐ formale oium sed diuersoꝝ sūt diuerse forme. sic nec
vna mā est primū pnᵐ oium mãle: sꝫ diuersoꝝ sunt diuer-
se mãe. ¶ Cōtra. ergo pncipia nō erūt tñ tria: cuius ɔ̄riū Cōtra.
vult pꝫo primo phy. ¶ Rñdeo. tria sunt pncipia non nu- Tex.cō.56.
mero sꝫ specie: ꝛ hoc intēdit Arꝫ. ¶ Ad scdam ꝓbationeꝫ Solo.
dico ꝙ ista resolutio mãe in ptes suas non ipedit pncipij ād 2ᵐ
primitatē q̄ est in ptes homogeneas ꝛ eiusdēꝫ nãe: alias
posset dici ꝙ sint corpa elemētaria plꝫ q̄ q̄tuor cum q̄li
bet sit diuisibile in ples ptes. ꝛ tñ Arꝫ. 2ᵒ de gñatione pro- tex.cō.16.
bat tñ esse q̄tuor corpa prima ꝛ eīnra. sed hñ resolutio in
ptes etherogeneas ꝛ alteriꝰ nature ipedit talē pmitatē. si
cut cōpositū ex mā ꝛ forma: vel ex subīo ꝛ accidēte. Sꝫ ta
lis resolutio nō est in mā cū q̄libet ps materie sit mā sicut
quelibet ps aque est aq̄. ¶ Tertia ɔclusio est ista. mā ext- 3ᵃ ɔclō
stens sub quātitate hꝫ extēsionē aliā ab extēsione quātita
tis. Hec cōclusio est directe ad quesitū qōnis. ꝛ hāc pro-
bo sic. Ois forma subalis vniꝛ sine mãe sine medio ac-
cidētali. sed corpus organicū: ꝛ per ɔñs extēsuꝫ est mā for
me subalis que est aia. ergo aia imediate vniꝛ corpi extē
so nō interueniēte quātitate nec aliquo accñte: qō nō eēt
nisi alia eēt extēsio corpis ab extēsione quātitatis. maior
ꝓbaꝛ. qꝛ cū forma ꝛ mā sint cause oium accñtiū que sunt
in ea ex pmo phy. ꝓus ex nā rei vniꝛ forma mãe q̄ resul- tex.cō.8.
tet inde quātitas vel qōcūq accñs. Naꝫ causam opꝫ esse
priorē effectu. ¶ Cōfirmaꝛ rō. qꝛ fm Cōmen. pmo phy.

duplex est corpus.s.corpus sub̄e: ⁊ corpus accñs.Oē autē
corpus est diuisibile ⁊ extēsum ſm eandē ibidē.ergo ista
duo corpa sunt diuisibilia: ⁊ p ɔ̄ñs due dimensiones vna
Cōtra sube ⁊ m̄ae: alia quātitatis.¶ Sed ꝯ istā rōnē instat̄: vr̄
enī ꝯdicere p̄me ɔclusioni: qꝛ m̄a sine quātitate nullā h̄z
extēsionē: vt dicit ɔclusio p̄ma: ⁊ forma prius vnit̄ m̄ae ꝙ̄
emergat q̄ntitas vel aliqḋ accñs vt sumit̄ hic in rōne.ḡ i
illo p̄ori forma vniet̄ m̄ae nō extēse cui⁹ oppositū ɔcludis.
2° ¶ Preterea Cōmē.i de sub̄a orbis dic̄ ꝙ si forma adue-
Caplo p̄ nire m̄ae ān extēsionē idiuisibile aduenirēt idi̇̄sibili: ⁊ to-
tū eēt icorruptibile ſm eūdē.ḡ cōpositū ex m̄a ⁊ for̄a eēt in
corruptibile ſm eū: qḋ est ip̄oſe: ḡ vnio forme ad m̄am p̄
supponit extēsionē.S̄z nulla est extēsio i m̄a sine q̄ntitate:
vt dicit p̄ma ɔ: ḡ forma nō vnit̄ m̄ae imediate ⁊ sine q̄nti
3° tate.¶ Preterea i b̄rtib⁹ pl̄es formas forma posterior p̄
supponit p̄orē. ⁊ p ɔ̄ñs accñtia ⁊ dispōnes ɔ̄ntes p̄mā for-
mā: ḡ saltē scḋa forma nō vnit̄ m̄ae sine medio accñtali.
Rñr ad pᵐ ¶ Rñdeo ad pᵐ ꝙ al̄r loquēdū ē de b̄rtib⁹ pl̄es formas.
⁊ al̄r in b̄rtib⁹ vnā tm̄. In b̄rtib⁹.n̄.vnā tm̄ ɔcedit̄ ꝙ for̄e
vnit̄ p̄us ex n̄a rei m̄ae inextēse actu: ⁊ sic ɔcedit p̄ma ɔ:
qꝛ accipit m̄am vt nudā oi forma: s̄z in b̄rtib⁹ pl̄es for̄as
vt in q̄libet aīali vt credo: vel saltē in hoīe i quo firmiter
teneo eē pl̄es formas sicut p̄ma for̄a supponit̄: ita ⁊ q̄ntita
Cōtra tis q̄ sequit̄ formā: p ɔ̄ñs ꝓpria extensio m̄ae.¶ Cōtra ḡ
scḋa forma.s.aīa vniet̄ m̄ae mediante accñte: qꝛ me-
Rñdetur diāte quantitate consequente primā formā.¶ Rñdeo ꝙ
duplex ē mediū.s.mediū iterpositionis ⁊ p̄suppositionis.
Nō ē aūt imaginādū ꝙ iter aīam ⁊ corpus sit mediū iter
positionis: puta sicut clauus vel viscus mediās inter ea.
S̄z b̄n est mediū presuppōnis: argūᵐ ergo ɔcedit ex falsa
imaginatione: nā l̄z q̄ntitas vel aliqḋ accñs p̄supponatur
vnioni scḋe forme ad m̄am tm̄ hoc nō tollit qn scḋa for̄a i
mediate p̄ficiat m̄am nō iteruenīēte aliq̄ medio accñta-
Ad 2ᵐ li.¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ Cōmē.loqtur de idiuisibili negatiue:
⁊ hoc mō forma nō vnit̄ m̄ae idiuisibili: qꝛ m̄a in illo p̄o-
ri quo sibi vnit̄ forma ē idiuisibilis ⁊ in extēsa nō negati
ue s̄z p̄uatiue extēsibilis in potētia: imo ⁊ hoc dic̄ Cōmē.
pp dimēsiones illas iterminatas q̄s imaginat̄ in m̄a p̄e
Ad 3ᵐ existere oi forme.¶ Ad 3ᵐ de b̄rtib⁹ pl̄es formas p̄z p iaꝫ
Al̄r ꝓbat dicta.stat ḡ rō.¶ S̄z qꝛ ista p̄ma rō nō ꝓbat itētū ɔ̄nis ni
3° ɔclo si de extensione m̄ae q̄ subiicit̄ forme aīalis icirco ꝓbat̄
p° magis ḡnal̄r.¶ Primo sic. M̄a h̄z ptes ex scḋa ɔne ⁊ p-
tes m̄ae sunt m̄a sicut ptes quātitatis sunt q̄ntitas. Tunc
sic.sicut m̄a se h̄z ad q̄ntitatē sic ptes m̄ae ad ptes quātita
tis: s̄z m̄a nō est quātitas: ḡ nec ptes m̄ae sunt ptes q̄ntita
2° tis: ⁊ p ɔ̄ñs alia ē extēsio m̄ae ⁊ alia q̄ntitatis.¶ Preterea
ptes m̄ae ⁊ ptes q̄ntitatis nō se vniformiter ɔ̄sequunt̄.ḡ
alia est extēsio m̄ae ⁊ alia q̄ntitatis.ɔ̄ntia vr̄ euidēs.s̄z an-
cedēs ꝓbat̄: qꝛ eadē m̄a nūc sub maiori existit q̄ntitate ⁊
nūc sub minori.vt cū ex dēso fit rarū vel econuerso.vn̄ ſm
Ar.1° de ḡnatione ex vno pugillo terre fiunt decē pugilli
Cōtra. aq̄ ⁊c̄.¶ S̄z ꝯ istā ɔnē arguo p° sic: qꝛ si extēsio q̄ntitatis sit
p° alia ab extēsione m̄ae.ḡ duo corpa sil̄ erūt i eodē loco ɔ̄ñs
est falsū.ḡ ⁊ añs: ɔ̄ntia ꝓbat̄: oē extēsuꝫ ſm trinā dimen-
Tex.cō.2. sionē ē corpus.vn̄ p° ce.⁊ mū.diffinit̄ corp⁹ eē qḋ h̄z trinaꝫ
dimēsionē: ergo tā m̄a q̄ q̄ntitas erūt corpa.sed q̄ntitas ē
sil̄ cū m̄a.ergo duo corpa erūt simul.¶ Confirmat̄ rō.qꝛ
Tex.cō. 69. sic Ar.arguit.4.phy.cap.de vacuo ꝯ ponētes vacuū.ꝙ si
poneret̄ corpusculū in vacuo eēnt duo corpa in eodē loco
eo ꝙ antiq ponebāt vacuū dimēsiōes q̄sdā sepatas.Cō-
Tex.cō.7. firmat̄ ēt.qꝛ.2.de aīa.arguit p̄hs.ꝙ lumē nō sit corpus qꝛ
cū lumē sit simul cū diaphano puta cū corpore trāsparēti
duo corpa eēnt in eodē loco.Sil̄r ḡ dicet̄ i ꝓposito.si m̄a
⁊ quātitas h̄nt aliā ⁊ aliā dimēsionē.Cōfirmat̄ ēt qꝛ p̄mo
de aīa ꝯ ponētes aīaꝫ eē aliqḋ corp⁹ subtile arguit p̄hs ꝙ
2° cū aīa sit sil̄ cū corpe eēnt duo corpa sil̄.¶ Preterea scḋo
arguit̄ sic.Si extēsio m̄ae sit alia ab extēsione q̄ntitatis: ḡ
de⁹ posset facē vnū hoīem extēsuꝫ sine q̄ntitate: ɔ̄ñs vr̄ ab
surdū.ergo añcedēs: ɔ̄ntia p̄z: qꝛ deus pōt sepāre absolutū
p̄mo a quolibet absoluto posteriori: Hō aūt extensus ex
hypostasi est aliqd absolutū respectu quātitatis.ergo ⁊c̄.
3° ¶ Preterea si sic.ergo eadē rōne q̄libet forma m̄alis ha
beret in m̄a vel subō ꝓpriā extensionē: qḋ vr̄ absurdū: qꝛ
sic in eodē cōposito quot eēnt distincte forme tot essent di
stincte dimēsiones.¶ Preterea illa extēsio m̄ae quā po- 4°
nis aliā vel est accñs vel sub̄a.nō accñs: qꝛ nullū accidēs
mediat īter q̄ntitatē ⁊ m̄am: nā q̄ntitas p̄us inheret subo
oi alio accñte: Nec pōt poni sub̄a: qꝛ cū extēsio illa sit i m̄a
pp quātitatē tūc quātitas cāret subam: qḋ est falsum: er-
go nō vr̄ ꝙ sit alia ab extēsione q̄ntitatis. ¶ Preterea: sic 5°
albedo ad q̄lificādū subm ita q̄ntitas ad extēdēdū m̄am:
sed albedo q̄lificat subm nō iteruenīente aliq̄ alia q̄lifica
tione vel q̄litate.ḡ quātitas extēdit m̄am nō iteruenīēte
alia extēsione.¶ Cōfirmat̄.qꝛ nō est ponēda pl̄alitas sine
necessitate.ex p̄mo phy.s̄z nō vr̄ necessitas ponēdi aliā ex-
tēsionē ab extēsione q̄ntitatis.ergo ⁊c̄.¶ Rñdeo ad p̄mū. Rñr ad pᵐ
Nego ɔ̄ntiā cū dicis ꝙ tunc sequit̄ duo corpa eē sil̄.¶ Ad
ꝓbationē qꝛ oē extēsuꝫ ſm trinā dimēsionē est corp⁹. Di-
co ꝙ nō est verū vl̄r.s̄z est vt de extēso per eēntiaꝫ. Ad cui⁹
euidētiā est notādū ꝙ dupl̄r est aliqd extēsuꝫ.vno mō est
aliqd extēsum p eēntiā qꝛ in se ⁊ ex se ⁊ oē tale est corpus:
⁊ de tali loqtur Ar.p̄mo celi ⁊ mūdi. Alio mō aliquid est
extēsuꝫ nō p eēntiā s̄z per pticipationē: sicut est ipsa m̄a: ⁊
q̄libet forma extēsa in m̄a q̄ nō ex se sed p q̄ntitatē actu ex
tēdit̄: ⁊ tale nō est ꝓprie corp⁹ de quo negat p̄hs duo cor-
pora posse sil̄ eē: m̄a ergo sil̄ erit cū q̄ntitate nō obstāte ꝓ-
pria extēsione qꝛ hec extēsio ⁊ illa sunt alterius ⁊ alterius
rōnis.¶ Per hoc p̄z simul ad illas ɔ̄firmationes. Nā po-
nētes vacuū eē dicebāt illud eē quasdā dimēsiones sepa-
tas: ⁊ per ɔ̄ñs vacuū esse aliqd extēsum p eēntiā sicut cor
pus. Hoc idē p̄z de ponētibus aīam eē corpus.qꝛ hi qdeꝫ
aerē.alij aūt ignē.vt expresse p̄z p̄mo de aīa. Hoc idē pa-
tet de ponētibus lumē eē corpus.puta ignē vel fluxū cor-
poris.vt ibidē p̄z scḋo de aīa. Iō ꝯ tales sic arguit: qꝛ seq- Ad 2ᵐ
tur duo corpora esse simul.¶ Ad scḋm cuꝫ infertur: ergo
deus posset facere vnū hoīem extēsum sine quātitate. di-
co ꝙ verū est. Nec video hoc mai⁹ incōueniēs q̄ ꝙ possit
facē corp⁹ sine figura. vel lineā sine pūcto.¶ Alio mō nege
tur ɔ̄ntia. ad ꝓbationē dr̄ ꝙ l̄z deus possit facere vel sepa
rare absolutū p̄us ab absoluto posteriori nō tm̄ sub omni
mō absoluti. qꝛ ergo eē extēsum est qdā modus ⁊ effectus
formalis q̄ntitatis sicut albū albedinis: de⁹ l̄z posset face
re subam hoīs sine quātitate: non tm̄ pōt facere subaꝫ ho
minis extēsaꝫ sine quātitate: sicut l̄z posset facere sup̄ficiē
sine albedine nō tm̄ sup̄ficiē albā sine albedine. ¶ Ad ter- Ad 3ᵐ
tiuꝫ ɔcedo ɔ̄ñs.s.ꝙ quelibet forma extēsa hēat propriam
extēsionē: nec habeo pro incōueniēti ꝙ in eodeꝫ cōposito
sint tot extēsiones distincte quot sunt ibi forme distincte cuꝫ
iste extēsiones sint alterius ⁊ alteri⁹ rōnis. ¶ Ad 4ᵐ dico Ad 4ᵐ
ꝙ illa extēsio est sub̄a qꝛ est idem real̄r cū m̄a vt inferius
ostendā. Ad ꝓbationeꝫ cū dicis ꝙ tūc quātitas causaret
substātiā. Nego. Nō enim est imaginandū ꝙ q̄ntitas cau
saret illā extēsionē quantū ad id qḋ dicit realitatis: s̄z so-
lum eā modificat reducendo ad actū.¶ Ad q̄ntū nego si Ad 5ᵐ
militudinē in maiori.nō enī est sil̄e hincinde .¶ Ad cui⁹
euidētiā est sciendū.ꝙ vnum ꝯdictorioꝝ fundari in alio
nō est ipossibile. Albū enīꝫ fundat̄ in nō albo: sed vnuꝫ ꝯ-
rioꝝ fundari in alio puta albū sup nigrū vel vnū p̄uatiue
oppositoꝝ sup aliud vt cecitas sup visum: est oīno ip̄oſe:
qꝛ ḡ diuisibile ⁊ idiuisibile sunt duo opposita p̄uatiue ip̄oſe ē
q̄ntitatē que est diuisibilis fundari sup m̄am ⁊ subam indi
uisibilē. Iō h̄z interuenire dimēsio m̄ae. Albedo aūt q̄ ꝯ-
riatur nigredini nō pōt fundari in subo mediāte nigre-
dine s̄z qꝛ subm opponit̄ albedini ꝯdictorie sicut nō albū
albo nō exigit̄ aliqḋ mediū qḋ mediat inter subm ⁊ albe
dinem. Cū vnū ꝯdictorioꝝ possit imediate fundari sup
aliud. Nō ergo est sil̄e de albedine respectu subiecti ⁊ quāti
tate respectu m̄ae.¶ Al̄r pōt dici ꝙ ēt ibi interuenit aliq̄
q̄litas passiua ex pte subiecti q̄ est alia a q̄lificatione effecti-
ua seu formali ipsi⁹ forme albedīs: nec scḋa q̄lificatio pas-
siua ex pte subiecti real̄r differt a subō sicut nec extēsio m̄ae
a m̄a.¶ Ad ɔ̄firmationē vltimā dicendū ꝙ ista pl̄alitas
extēsionū nō ponit̄ sine necessitate: imo per necessitatē: si-
cut patet per rōnes supius factas: ꝓbātes hāc tertiā con
clusionē.¶ Quarta conclusio sit ista. Extēsio illa materie 4° ɔclo
ab alia extēsione quātitatis nō est a m̄a realiter distincta.
Hanc probo sic: vel esset sub̄a vel accidēs.si sub̄a: quero Probat̄
que sub̄a nō sub̄a q̄ est m̄a. Tum qꝛ vnius nō est nisi vna p°
m̄a

mã ꝛ sic ꝑsuppositũ. Tũ qꝛ tunc mã extẽderet̃ formalr̃ per mãm qḋ videt̃ absonũ. Tũ qꝛ iterũ quereretur de illa scḋa materia: verũ sit idẽ realr̃ cũ sua extẽsione ne qḋ si sic: eadẽ rõne stãdũ est in pma: qḋ si nõ: erit ꝓcessus in infinitũ. Nec est sub̃a q̃ est forma. Tũ qꝛ forma vr̃ extẽdi magis p mãm q̃ ecõuerso. Tũ qꝛ q̃reret̃ vt prius: verũ forma illa sit idẽ realr̃ cũ sua extẽsione: ꝙ si nõ: ergo erit ꝓcessus in infinitũ. Nec põt dici ꝙ sit sub̃a cõposita: qꝛ extẽsio mãe inheret vel hꝫ modũ inherẽdi: cõposita aũt sub̃a nõ iheret nec hꝫ inherẽdi modũ. ¶ Si dicas ꝙ illa extẽsio mãe est accñs. Cõtra. vel erit q̃ritas: vel erit aliqḋ aliud: nõ q̃ritas: qꝛ sic eẽnt due q̃ritates ꝛ q̃ritas añ q̃ritatẽ: qḋ nullus sane mentis diceret. nec ẽ aliqḋ aliḋ accñs a q̃ritate: qꝛ nullũ accñs immediatius iheret mãe q̃ q̃ritas: sic ergo extẽsio q̃ritatis nõ est aliud realr̃ a q̃ritate: sic nec extẽsio mãe a mã: nec extẽsio albedinis ab albedine. ¶ Cõfirmat̃ rõ: qꝛ vel q̃ritas seipsa imediate extendit mãm si ne alio realr̃ a q̃ritate ꝛ mã differẽte: vel mediãte aliquo tali. Si pᵒ hꝫ ꝓpositũ: ꝛ hoc vr̃ ꝓbabile: qꝛ forma q̃libꝫ imediate pficit suũ imediatũ subm. sꝫ q̃ritas iheret imediate mãe. ḡ imediate eã pficit: ꝛ p ꝯñs extẽdit. Si scḋo q̃rã de illo medio vtꝝ seipso extẽdat mãm: vel mediãte alio: si seipso ergo eadẽ rõne ꝛ ipsa quãtitas q̃re stãdũ est in pmis: si mediãte alio erit ꝓcessus in infinitũ: qḋ est absurdum in mã.

5ᵃ ꝯclo ¶ Quita cõclusio sit ista. extẽsio mãe potẽtialiter accepta est põr ex nã rei extẽsiõe q̃ritatis. ꝓbat̃: quicqd est pus pore est pus posteriori: sꝫ extẽsio materie potẽtialiter accepta est põr ex nã rei forma sub̃ali q̃ ẽ põr q̃ritate sicut cã effectu: ḡ est põr q̃ritate: ꝛ per ꝯñs extẽsione q̃ritatis. maior est euidens q̃si ex termis qꝛ oppositũ pdicati ifert oppositũ subiei: ꝛ pꝫ ex hoc qꝛ qcqd antecedit ad añcedẽs: añcedit ad ꝯñs. minor pꝫ per Cõmẽ. in de sub̃a orbis. vbi vl̃t ꝙ dimẽsiões itermiate ꝓcedũt formã sub̃alẽ in mã. Illas dimẽsiões itermiatas voco extẽsiões mãe in potẽtia: qꝛ illas itermiatas nõ ẽ dare actu: cũ mã nõ sit sepata a forma nec magnitudine terminata: ex pᵒ de gñatione. Cõfirmat̃ qꝛ mã vt est ens in pñ añcedit qcqd põt mãe aduenire cũ sit primũ fundamẽtũ totiᵘ nãe. ergo vt ẽ in pñ ad extẽsionẽ ꝓcedit quãtitatẽ: ꝛ per ꝯñs extẽsionem q̃ritatis.

6ᵃ ꝯclo ¶ Sexta ꝯ est ista: extẽsio mãe actualr̃ accepta est posterior ex nã rei extẽsione q̃ritatis. ꝓbat̃. oĩs effectᵘ est posterior sua cã: sꝫ eẽ actu extẽsum est effectus quãtitatis. ḡ ꝛc̃. maior est euidẽs. minor pꝫ ex pma ꝯne. Cõfirmatur. illud p qḋ reducit̃ aliqd ad actũ vt sic est pus eo: sꝫ p quãtitatẽ extẽsam reducit̃ ad actũ mãe extensio. ergo ꝛc̃.

Cõtra, ¶ Sed ꝯ istã ꝯnẽ instat̃: nã extensio materie est idẽ realr̃ cũ mã ex quarta ꝯclusione: ergo qcqd est cã vnius ꝛ alterius: sed per te extẽsio quãtitatis est cã extensionis materie: ergo est cã ipsius mãe qḋ est absurdũ.

R̃ñdet ¶ R̃ñdeo. lꝫ extẽsio mãe nõ differat realr̃ a mã tñ addit quẽdã modũ se hñdi. s. eẽ i actu ꝛ hẽre actu ptẽ ex ptẽ: hoc aũt nõ diuersificat rei essentiã. Ad formã negat̃ maior. ad minorẽ dico ꝙ extẽsio q̃ritatis nõ est cã extensionis materie quantuꝫ ad illud qḋ dicit realitatis. sed quãtũ ad modũ se habẽdi. qꝛ materia non est actu extẽsa sine quãtitate. ¶ Est ergo sic imaginandũ ꝙ in pmo signo est ipsa materia potẽtialiter extẽsibilis. ¶ In scḋo forma sub̃alis cõiungit̃ materie. ¶ In tertio egredit̃ quãtitas a sub̃a cõposita sicut effectus a sua cã. ¶ In quarto ipsa materia actualr̃ fit extensa. Sic ad questionẽ.

Ad 2ᵐ pncipale, ¶ Ad argũta pncipalia ad 2ᵐ non plus ꝯcludit nisi ꝙ materia non est actualr̃ extẽsa sine quãtitate: nã sicut infinitũ separatũ a magnitudine esset indiuisibile puatiue non negatiue vt intẽdit phs: sic ꝛ mã a quãtitate separata: ꝛ hoc ꝯcessum est in prima ꝯclusione.

Ad pᵐ ¶ Ad illud 7ᵒ meta. per idẽ. qꝛ mã de se nõ est quid nec quantuꝫ vel extẽsum nisi vt cõiungit̃ quantitati. Uel aliter ꝙ nõ dẽ extẽsum est ꝓprie quantũ. vt q̃ritas ꝓprie est pñtum distinctũ. vt pꝫ ex dictis in tertia ꝯne q̃stionis.

Circa 5ᵐ q̃stiũ principale de materia.

Ad quintuꝫ sic proceditur. Et

videtur ꝙ in rebus natuꝛalibᵘ cõpositis ex materia ꝛ forma materia nõ sit aliqd pertinẽs intrinsece ad rõneꝫ quiditatis specifice.

pᵒ ¶ Et arguo primo sic. Nihil est de esse quiditatis specifice nisi illud a quo res hꝫ esse specificuꝫ sed a mã res non habet esse specificum. ergo ꝛc̃. maior est euidens sed minor ꝓbat̃: qꝛ eadẽ sunt principia distinctiua ꝛ cõstitutiua in esse. Sed vna spẽs nõ distinguitur ab alia per mãm: cum mã sit cõis. ergo nec cõstituitur in esse per mãm: ꝛ per ꝯsequẽs nulla res habet esse specificũ per materiã.

¶ Preterea. si mã est de esse spẽi. ergo spẽs erit indiuiduũ. ꝯsequens est falsuꝫ. ergo ꝛ añcedens. ꝯsequentia probat̃. qꝛ indiuiduũ per mãm est indiuiduũ. vnde. 5. meta. eadẽ numero sunt quoꝝ eadẽ materia est. ergo nihil habet mãm nisi indiuiduum. 2ᵒ Tex. cõ. 12.

¶ Preterea. quiditas specifica rei mãlis cõtingenter respicit quãlibet materiã determinatã. ergo ꝛ totũ genus materie: ꝛ per ꝯñs materia nõ est de rõne quiditatis. antecedẽs patet: qꝛ põt esse sub alia ꝛ alia materia. ꝯñtia probatur. qꝛ qḋ nõ determinat sibi aliqḋ indiuiduũ spẽi nec ipsam spẽm: ꝛ quod non determinat sibi aliquã spẽm alicuius generis: nec ipsum genus. qḋ ergo ꝯtingẽter respicit quãlibet materiã determinatã ꝛ nullã sibi determinat ꝯtingẽter respicit totũ genus materie: ꝛ per ꝯsequẽs põt esse sine materia: nec materia est de eius rõne. 3ᵒ

¶ Preterea. si q̃ditas rei materialis necessario includit mãm. ergo quiditas necessario est hec. ꝯsequẽs est falsum. ergo ꝛ antecedens. falsitas consequencie patet. qꝛ equinitas est tñ equinitas. fm Auicẽ. 5. meta. ita ꝙ equinitas seu quecũq̃ alia quiditas nec est vl̃is nec particularis ꝛc̃. ꝯsequẽtia probat̃. qꝛ qḋ necessario includit illud qḋ est hoc: ipsum necessario est hoc. sed materia est hoc cũ sit subiectũ generationis ꝛ corruptionis. ex pmo de generatione. Oẽs aũt generationes ꝛ operationes sunt circa singularia. ex pmo meta. ergo si quiditas includit materiã ipsa necessario erit hec. 4ᵒ Scotᵘ 1. q. 6. pmi meta. de trãscẽntibus ñ imanẽ ibᵘ ꝯpationibus ter: cõt 4ᵘ.

¶ Ad oppositũ arguitur qꝛ Arist. 7ᵒ meta. cõtra Platonẽ ait ꝙ omnis diffinitio habet qd ꝛ quale. ꝛ oportet hoc eẽ vt mã. illud vo vt formam. Sñia est scĩ Tho. 7. met. sup tc. ꝛ cõ 33 ꝛ pᵒ pte. q. 75 ar. 4. innuẽs mãm eẽ ptẽs q̃ditatis sub̃alis. Uide. Scotum ad pmum.

¶ Respondeo in ista questione. Sequendo vestigia illius eximij docto. s. Joanis Scoti. explanando eam quantũ capio. sic procedã. ¶ Primo premittam aliquas distinctiones. ¶ Scḋo adducã aliquas ꝯclusiones. ¶ Quantũ ad primũ erit pma distictio de materia vt ad formam cõparat̃. Ad cuius euidenciã notandũ: ꝙ materia ꝛ forma dicunt̃ ad aliquid: ex secũdo phy. quot autẽ modis dicit̃ vnũ relatiuoꝝ ꝛ reliquũ ex primo topicorũ. 4 tex. cõ. 26. Forma autẽ sine spẽs quod pro eodẽ habeo tripliciter accipitur a phõ. Capl̃o. 12. Forma 3ᵉ ¶ Uno mõ accipit̃ forma vel spẽs pro forma que est altera pars cõpositi intrinseca: de qua habet̃ secũdo phy. ꝛ quinto meta. capl̃o de causa. Tex. cõ. 5. ¶ Alio modo dicit̃ forma vel spẽs ipsa rei quiditas puta humanitas: ꝛ fm hoc dicit̃ ꝙ quedã est forma partis ꝛ quedã forma totius: de ista forma vel specie secũdo mõ dicta habetur. 7. meta. Tex. cõ. 35. ꝛ alibi. Spẽm autẽ dico quodqd erat esse: vbi etiaꝫ ꝓbat ꝙ materia est pars spẽi. ¶ Alio modo accipitur spẽs sine forma pro vl̃i abstracto: cuius fm Ar. pmo est quodqd est. vnde. 7. meta. Tex. cõ. 34. Nota q̃stione de ptibus diffinitionis ait. ex qbus est spẽi ratio: nõ cõcmitatis. ꝛ vocat cõcauitatem formã ptis: ꝛ infra vl̃is ꝛ spẽi est diffinitio. Tex. cõ. 35.

¶ Materia aũt dicitur tripl̃r correspõdenter. nã vt opponit̃ forme. primo mõ est pars quedaꝫ intrinseca cõpositi ex qua fit res cũ insit. vt dicit̃ primo phy. Materia Tex. cõ. 8. Alio mõ dicit̃ sine accipitur mã vt opponitur forme. Scḋo modo. s. ipsi quiditati ꝛ est ipsa ꝓprietas indiuidualis: que est causa indiuiduationis ꝯhens ipsam quiditatẽ ad esse hoc: ꝛ vocatur ꝓprietas rei mãlis. ¶ Notanduꝫ tamẽ ꝙ ista proprietas dicit̃ materia vel mãlis: qꝛ cum sit indiuidualis non est principiuꝫ cõstituendi aliqd in rõne predicabilis: sed tñ in ratione subicibilis vltima subicibilitate: nam indiuiduum de nullo inferiori põt predicari: sed ipsuꝫ subijcit̃ oĩbus superioribus: ꝛ qꝛ subiectuꝫ est materiale pdicati: ideo põt sic vocari. s. materia: vel dña materialis: ꝛ hinc est ꝙ nõ pertinet ad diffinitionẽ rei: nec per ꝯsequens ad quiditatẽ: qꝛ diffinitio proprie est predicatũ ꝛ mediũ demonstrationis: sic etiã aliquo mõ differẽtia specifica põt dici materialis: qꝛ cõstituit in esse subicibili respectu generis. Noᵐ

Obijcit̃ Solo ¶ Qḋ si arguas ꝙ oẽs ptes diffinitionis sunt forme. ergo differẽtia specifica. ¶ Respõdeo. verum est respectu diffiniti. tamẽ respectu generis põt se habere ali-

qualiter vt mā. ¶ Alio modo vt materia opponiť forme
tertio mō dicte materia accipiť pro idiuiduo: quomodo
indiuiduū dicitur materialis respectu spēi: ꝛ inferiora re
specta superioꝝ: sic ergo diuiditur mā in respectu nec ad
spēm siue formā. ¶ Secūda distinctio est de mā vt est al
tera pars cōpositi ꝛ opponiť forme partis: nā hoc modo
materia a pħo accipitur tripľr. Primo modo vt nō ɔ̄cta
per aliquid sibi adueniens: ꝛ solū absolute accepta vt est
principiū potētie illius cuius est. ꝛ sic ē ptinēs ad qditatē
rerū nāliū vt inferius ostēdā. ¶ Alio mō accipitur ma
teria vt ɔ̄cta per indiuiduitatē: hoc est dictū ꝙ mā potest
accipi māliter ꝛ in particulari: ꝛ potest accipi in vlī: prout
materia nihil aliud includit extra rōnem mē ꝛ vt est pᵒ
sbalis sbe. ¶ Tertio mō accipitur mā magis cōtracte
vt cōtrahiť per accidēs: ꝛ hoc ɔ̄tingit tripliciter. vno mō
large accipiēdo per accidēs ꝯm ꝙ materia ɔ̄trahitur ad
existentiā. ¶ Alio mō accipiēdo ꝓprie per accidēs ꝛ hoc
vel ad accñs necessario requisitū: sicut est pars itegralis
remota: eo mō quo semicirculus dicit̄ pᵒ materialis cir
culi: vnde semicirculus nō cadit in diffinitione circuli: ex
7ᵒ meta. est tamē materia circuli magis propinqua ꝙ̄ es
vel ferrū: tale enim accñs est necessario requisitum. ¶ Vel
alio modo accipiť magis ꝓprie per accidēs ad qḋ cōtra
hitur materia. s. accidēs preter necessariū eo modo quo
cera vel littere cere dicitur mā syllabe: qꝛ syllaba pōt esse
sine illis ꝛ ecōuerso. ꝙ autē mā possit accipi vniuersaliter
ꝛ particulariter vt predictū est: ꝛ silr etiā forma. ꝓbatur.
primo auctoritate scđi phy. ꝛ. 5. meta. cap. de causa. ¶ Cau
sa ꝛ effectus semp proportionanť: ita ꝙ singularium sunt
cause singulares ꝛ vniuersaliū vlēs. ¶ Preterea 7ᵒ met.
Tex.cō.35. homo ꝛ equus ꝛ que ita in singularibus. vlr autē nō sub
stantia sunt sed simul totū quoddā ex hac materia ꝛ hac
rōne ꝛ vt vlr. singulare vō ex vltima materia socrates. iā
est. vbi sicut patet expresse vult pħs ꝙ vniuersaliū sūt ma
teria ꝛ forma vlēs ꝛ singulariū singulares. ¶ Probať et
ratione. nā quādocūqꝫ aliqua ratio cōis conuenit pluri
bus: cōuenit eis per aliqḋ cōmune cui primo conuenit il
la ratio: sicut expresse dicit pħs primo posterioꝝ: ꝛ secun
do de aia: ꝛ secundo prioꝝ cap. vltimo. sed facere per se
vnū in singulari conuenit pluribus: puta huic mē ꝛ huic
forme: ꝛ illi ꝛ illi ꝛc. ergo cōuenit eis per aliqḋ cōe cui pri
mo cōueniet facere p se vnū cū alio illud est mā i cōi ꝛ for
ma i cōi: que primo faciūt vnū per se incōtū hoc ē potētia
illud actus: vt habetur. 7. meta est ergo intelligēdū ꝙ si
cut forme nō repugnat esse cōmunis pluribus formis in
diuiduis sic nec materie repugnat: sed est qd cōe oībus
materijs indiuiduis: ergo ab hac mā ꝛ illa pōt abstrahi
Coʳᵐ cōis ratio materie: sic etiā est de forma. ¶ Ex hoc conclu
do correlarie. ꝙ nō est vna mā numero oīum generabili
um ꝛ corruptibiliū. qḋ patet. tum qꝛ materia cōis non es
set cōmunis pluribus materijs indiuiduis: cuius oppo
situm predicitur. Tū qꝛ impossibile est eādē mām nume
ro informari simul formis sbalibus cōtrarie ꝛ specifice
distinctis: qꝛ ad hoc sequiť ɔ̄dictio: ergo mā ignis ꝛ ma
terie aque nō est vna mā numero: tum qꝛ si per potētiam
diuinā a materia duoꝝ indiuiduoꝝ loco distinctorum se
pararētur foie: materia hec ꝛ illa manerēt in diuersis lo
cis: ꝛ per ɔ̄sequēs essent distincte numero. Nisi fingas ꝙ
eadē materia numero sit simul in diuersis locis per potē
tiam diuinā sicut ꝛ idē corpus per potētiā diuinā potest si
mul esse in diuersis locis. Sed nō euadis: qꝛ lꝫ hoc sit pos
sibile tñ nō est necessariū ponere tot mirabilia. s. materiā
existere sine forma ꝛ eadē numero esse in diuersis locis si
mul: deus enim posset facere primū miraculū sine secun
do. ponať in esse ꝛ sic stat rō. tū qꝛ deus posset creare no
uiter vnū hoiem habentē mām vnigeneā cum mā alteri
us nō creati. materia huius nō eēt eadē numero cū ma
teria illius. aliter aliqḋ nouiter crearet qḋ iam erat: ꝛ sic
idē bis ꝛ pluries produceret: ꝛ haberet bis esse non inter
ueniēte aliquo nō esse. qḋ est absurdum dicere. ¶ Contra
Tex.cō.1.ꝛ 22.ꝛ 1. m.z. ti. Ar. pmo de gnatione dicit in pluribꝰ locis ꝙ mā est vna
numero ꝯm essentiā in oībus habentibus trāsmutationē
adinuicē. ¶ Respondeo verum est successiue ꝛ non simul.
Est enim intētio pħi ꝙ ipsa mā pōt esse vna numero ꝯm
essentiā sub omni forma ad quā est in potētia: lꝫ sit alia ꝛ
alia ꝯm esse: materia tñ que actu sub distinctis formis ne
cessario est alia ꝛ alia nuō. ¶ Aliter dicit ad pħm. ꝙ mate Nota qḋ df de mē e ɔ̄tā.
ria oīum est vna numero nō actu sed aptitudine. qꝛ cum 12.me.cō 14.
mā habet ptes vnigeneas ipsa nata est esse vna nuō. sicut mā ē vna nu
vnū totū homogeniū si oēs partes simul iungerenť sicut mero ꝛc. n̄ po
tota aqua pōt esse vna numero: si oēs partes eius simul sitiue qꝛ no ḋ
iūgerenť. lꝫ partes aque si ab inicē seiuncte distinguātur liber po mē
nuō sicut patet. vtraqꝫ rñsio est bona. sed prima est meli vna sola ifor
or vt videť mihi. ¶ Tertia diuisio est de simul toto. nā si mat ꜩ pauti
mul totum ab Ar. aliqñ accipiť pro toto cōposito vlī: sicut ue ꝯm suā ꝛc
etiā euidēter patet in auctoritate ꝓallegata. 7. meta. hō ē ītellm ꜩ ñ ꝯ
equus ꝛc. vbi expresse vocat simul totū ipsum vle cōpositū suā cē reale.
ex mā ꝛ forma vniuersaľr accepta. ¶ Aliqñ accipitur si
mul totum pro indiuiduo sbe: ꝛ hoc dupľr ꝯm ꝙ indiui
duum sbe pōt accipi dupľr prout. s. indiuiduum sbe ab
strahit ab existētia ꝛ tēpore: tota enim coordinatio ꝓdica
mēti sbe abstrahit ab existētia ꝛ tēpore: ꝛ per ɔ̄ñs indi
uiduum nihil includit in sua rōne: quare sibi reputat for
ma ipsius nature ꝛ qḋquidest: vnde talia idiuidua nō ge
nerātur nec corrūpuntur per se sicut nec vlia. Alio mō ac
cipitur indiuiduū sbe ꝛ simul totū stricte prout includit
existētiā tēporis vt hic homo exñs ꝛ hic lapis existēs: ꝛ ta
lia sunt que per se gñantur ꝛ corrūpunť: ꝛ de talibus nō
est diffinitio: nec sciētia ꝓprie: qꝛ cum abstrahūtur a sen
su. ignotū est verū sint an non. eoꝝ tñ in absentia pōt esse
opi. ¶ Quarta diuisio est ꝙ qdā hñt qditatē pmo ꝛ per se:
vt homo ꝛ qlibet spēs vniuersalis cōposita. vnde spēꝛū
est qditas primo ꝛ per se. quedā habent quiditatē per se
sed nō primo: vt hic homo abstrahēs ab exñtia ꝛ tēpore.
quedā habēt quiditatē nō pmo nec per se sed per accñs:
vt hic homo exñs ꝛ ens in tēpore. Vlterius si homo albꝰ
habet quiditatē habet eā magis per accidēs. primū mē
brum ꝓbať. illud diciť habere quiditatē pmo ꝛ p se cui cō
uenit qditas p nihil aliud sꝫ alijs ɔ̄uenit p ipsum: hoc. n.
est eē vel habere aliqd pmo ex primo poste. lꝫ hō ꝛ qlibet
spēs ē huiusmodi qꝛ hñt qditatē p nihil aliud ꝛ alijs pu
ta indiuiduis ɔ̄uenit hēre qditatē per spēm: nā eo modo
hñt qditatē inquātū participāt spēm. Scđm mēbrū pro
batur. illi cōuenit qditas per se sed nō pmo qḋ nihil iclu
dit repugnās vel tollēs vnitatē per se entis: cū qditas cō
uenit sibi inquātū pticipat aliud puta spēm: sed hic hō ab
strahēs ab exñtia ꝛ tpe est huiusmodi: vt ē euidēs ex pdi
ctis. ꝯ ꝛc. ¶ Tertiū mēbrū ꝓbať p ɔ̄triū mediū: qꝛ tale me
dium icludit aliqd accñs qditati: puta exñtiā esse in tēpo
re ꝛ alias ɔ̄ditiones mēles que tollūt p se vnitatē entis.
ergo talia p se non hñt qditatē: nec per ɔ̄sequens primo.
¶ Quartū mēbrū etiā patet per idē: qꝛ hō albꝰ est magis
ens per accñs ꝙ̄ homo exñs: qꝛ includit existētiam: si ac
cipitur hic hō albus exñs adhuc addit aliqd accñtis: pu
ta albedinē: si et homo albꝰ accipiť vt abstrahēs ab exñtē
tia: adhuc est magis ens p accñs ꝙ̄ hic hō exñs: qꝛ albe
do est vere ꝛ ꝓprie accñs: exñtia aūt nō est ꝓprie accidēs
essentie: nisi ꝓut accñs alicui diciť large quicqd formaľr
ꝛ ɔ̄ceptibiliter distinguiť ab eo: ergo hō albꝰ magis hꝫ p
accidēs quiditatē ꝙ̄ hō hic existens. Et hoc tñ de pmo.
¶ Quantū ad scđm principale ostēdā per ordinē nouem Ponunt cō
ɔ̄clusiones. ¶ Prima sit ista. Mā accepta pro dīa indi clusiones.
uiduali nō ptinet ad qditatē rei. Hāc probo sic. Indiui pᵃ ɔ̄clo
duum nihil qditatis addit supra spēm: ꝯ mā accepta pro
dīa idiuiduali nō ptinet ad qditatē rei. ɔ̄ñria ē euidēs:
qꝛ indiuiduū supra spēm addit dīam indiuidualē que ē
causa indiuiduationis. añcedēs probať. Tū qꝛ ꝯm Boe
tium spēs dicit totā essentiā indiuiduoꝝ. qḋ nō esset si in
diuiduum adderet aliqḋ qditatis supra spēm. Tū qꝛ q
ditas cōuenit spēi pmo ꝛ p se ex articulo ꝓcedēti: ꝯ cuicū
qꝫ ɔ̄uenit cōuenit sibi p spēm: qḋ nō esset ver si idiuiduū
adderet aliqd qditatis: tum qꝛ indiuiduū nō habet aliā 2ᵃ ɔ̄clo qḋ et approbat. S
diffinitionē a specie 7ᵒ meta. ergo nec per ɔ̄sequēs aliam tho. 7. me. su
quiditatē. ergo illud qḋ prius. ¶ Scđa ɔ̄clusio sit ista ꝙ per tex. cō. 5.
directe est ad questionē. mā non ɔ̄cta vt est pars potētia pᵃ pte. q. 75.
lis absolute accepta ptinet ad qditatē rei nālis absolu arti. 4.
te sumpte. hāc ꝓbo auctībus ꝛ rōnibꝰ: vñ Augꝰ. 12. de tri. Probat ɔ̄clu
cap. 14. hoc inqꝫ verū est ꝙ nō totus homo sed pars me sio auctibus.

lior hominis anima: nec totus homo corpus sed pars in
ferior hominis: qd tamen est vtrūqz coniūctum simul ha
bet hominis nomen: cui3 ergo ratio quā significat nomē
Tex.cō.15. sit diffinitio ex .7. meta. ad quiditatē ⁊ diffinitionē homi
nis pertinet corpus ⁊ anima coniuncta simul. ¶ Prete
rea Damasc. cap. 4. plures inquit hypostases hoīum sunt:
omnes autem eādem recipiunt rationē3 nature: oēs enī
ex anima compositi sunt ⁊ corpore. vult ꝙ omnes hypo
stases participant eādem rationē nature: per hoc ꝙ que
libet hypostasis componitur ex corpore ⁊ aīa. ergo sic cō
poni ꝯuenit nature quā pticipāt. Itē idē3 Damasc. cap. 56.
contra hereticos dicentes christū assumpsisse carnem nō
de virgine: sed de natura celi ex quo haberet aīa3 vnius
rōnis nobiscum. Si autem tota quiditas hominis esset
anima ⁊ nō corpus vel caro: argumētum Damasc. nullū es
set: puta qa nō obstante ꝙ corpus christi eēt de natura ce
li ex quo haberet anima3 vnius nobiscum vti3 esset hō
vnitate nobiscum: ergo corpus siue caro hominis perti
Tex. cō. 5 net ad quiditatem hoīs. ¶ Preterea Arist. 8. meta. reci
tat opi. diffinientium res materiales: quorū3 quidam dif
finiebant per materia3: quidam per actum: quidam per
vtrūqz: ⁊ isti vltimi fm eum diffiniebant bene ⁊ perfecte.
Item ibide3 cōmendat Architā qui cōpletus est in diffi
nitione materiā ⁊ formā: qd non esset nisi materia perti
Tex. cō. 9. neret ad quiditate3 rei materialis. Item. 8. meta. ca. 3. di
cit. ꝙ op3 terminum id est diffinitione3 esse oratione3 lō
gā ⁊ esse in diffōne hoc qdem vt materia: illud vō vt for
Tex. cō. 35. ma. Ite3. 7. meta. cōcludit ꝯclusionem pbatā ꝙ mā est pa
rs spēi. Spēm inquit dico qdquiderateſſe. Ite3. 7. meta. pa
rabola de animali quā ꝯsueuit Socrates minor dicē nō
bene se habet: superfluū3 est enim auferre mām a quidi
tate rerū quarū quedam sunt hoc in hoc id est forma in
materia: hoc ide3 dicit alibi frequenter. 7. ⁊. 8. metaph.
Pbat ꝯclio q̄busdā rōnib⁹ ¶ Ista etiam ꝯclusio probatur rōnibus pmo sic. Essen
tia ⁊ quiditas cuiuscūqz substātie est ratio intrinseca suf
ficiens essendi rei cuius est: circūscripta quacunqz alia re
realiter differente. S3 per te forma ignis est tota essentia
⁊ quiditas ignis: ergo circūscripta materia que est etia3
per te a forma realr distincta: forma ignis erit sufficiens
ratio intrinseca eēndi igne3: ⁊ sic ignis erit ignis sine ma
teria: ⁊ per ꝯsequens materia erit superflua in nā: qd est
absurdu3. maior principalis probat: qa albedo est suffi
ciens rō eēndi albū: ergo multo magis igneitas eēndi
ignem. ¶ Preterea illud cui⁹ eēntia est incausata ⁊ ipm
est incausatū: predicatū3 includit in subiecto: qa cum es
sentia rei ⁊ ipsa res sint ide3 realiter perfecta idētitate: si
vnū est incausatū ⁊ reliquū. ergo addito vtrobiqz illō cu
ius eēntia est icausata a causis intrisecis: ⁊ ipm est ican
satū a causis intrisecis: sed si qditas rerū materialiū nō
includit materiā nō3 causat materialr: ergo frustra po
nit materia in reb⁹ materialib⁹. Nec materia erit cā: qa
nō potest esse cā nisi intrinseca qd est absurdū ⁊ cōtra phi
losophu3 ⁊ chophysicor. ⁊ qnto meta. cap. de cā. ¶ Prete
rea omne ens cōpletum in genere nulli alteri vnit ad fa
ciendū vnum per se: sed si vnit facit vnu3 per accis cum
eo: vel vnū aggregatiōe: vt aceruus. sed si qditas ignis
est forma ignis sine materia: forma ignis est ens cōpletū
in genere: ergo cuicūqz forma sub alis vniret faceret vnū
per accidēs: sed vnitur materie: ergo hic ignis cū mate
ria nō est vnū per se sed per accis vel vnū aggregatione
vt aceruus: qd est euidenter falsu3. maior pncipalis pro
bat. qa que faciūt vnū per se nō sunt cōplete in genere: s3
per reductione3: vt sunt pncipia ⁊ partes rei. mior patet:
qa ignis ⁊ sua quiditas sunt complete in genere: ergo et
forma ignis si ipsa sit tota qditas. ¶ Preterea qd nō in
cludit aliquā qditatem in genere nec aliq̄ quiditas in ge
nere icludit ipm: nec est in genere per se nec per reductio
nem: sed per te mā est huiusmodi vt ostēdam. ergo mate
ria nō est in genere per se nec per reductionē: ergo erit ni
hil: qa nullum ens est extra genus: nisi solus de⁹: s3 mate
ria nō est de⁹. ergo ē nihil. maior p3. qa qcqd ē in genē p se ē
qditas vel icludēs qditatē vt ignis: ⁊ qcqd ē in genē per
reductionē icludit in qditate alicui⁹ hñtis qditatē. mi or
est euidēs: qa si nō ptinet ad qditatē: p3. nec icludit in q

ditate rei. ¶ Preterea per rōnē supius iā factā sic. qcūqz
aliqd ꝯuenit plurib⁹ ꝯuenit eis per aliqd cōe cui pmo
illō ꝯuenit: s3 facere p se vnū competit huic forme ⁊ huic
mãe: ⁊ illi ⁊ illi ⁊c. ergo ⁊c. illud cōe ē ipsa mā ⁊ forma cōiter
accepte: qd nō eēt nisi ipsa mā ptineret ad qditatē rei ab
solute accepte. ¶ Cōfirmat: qa. 7. meta. vult Ari. ꝙ sicut Tex. cō. 35.
ex hac mā ꝯtracta vltimate fit hoc idiuiduum cū hac for
ma: ita ex materia in cōi ⁊ forma in cōi resultat qditas i
cōi. ¶ Preterea ad pncipale. vnūqdqz pfectissime cogno
scit qn ei⁹ qdqdest cognoscit: s3 ipossibile ē cognoscere rē
nō cognita materia. ergo sola forma nō est tota qditas. ma
ior p3 ex .7. meta. mior pbat ex 2⁰ meta. vbi pbat statū in Tex. c. 4. ⁊. 11.
oib⁹ causis: qa vnūqdqz cognoscim⁹ iquātu3 cognoscim⁹
eius causas: si aūt cāe eēnt ifinite: essent ignote: ⁊ loqtur
de materia sicut de aliis. ergo materia reqrit ad cognitionem
rei materialis. ¶ Preterea qcqd ponit in diffōne substā
tie materialis ptinet ad ei⁹ qditatē: qa suba nō hēt diffi
nitionē per additamētū: s3 materia ponit in diffōne ma
terialis substātie: ex 6⁰ meta. ergo ⁊c. ¶ Preterea vltio. qd Tex. cō. 2.
quidest illō ē qd est pmo ens: ⁊ illō cuius est pmo eē: fm
Aristo. S3 primo est cōpositū ex mā ⁊ forma. ergo qdqdest ē
cōpositū ex materia ⁊ forma. mior appet 7⁰ metaph. vbi Tex. cō. 8.
Ari. distiguit suba3 ⁊ dicit. ꝙ suba cōposita est simplr hoc
aliqd ⁊ separabile primo per se exñs. Teneo ergo hāc ꝯclu
sionē pp istas octo rōnes. ¶ S3 instat ꝯtra ꝯnē pmo au Instat ꝯ ꝯclu
ctoritatib⁹. Nā 7. meta. cap. 6. dicit. ꝙ aīa est suba ani sionē scđam
mati: ⁊ spēs: ⁊ qdqderateſſe. ergo nō materia. Itē septio me auctib⁹.
taph. cap. 2⁰. dicit Arist. materiā ⁊ cōpositū ex materia et Tex cō. 35.
forma eē dimittēda: qa suba hui⁹ pma posterior est qdi Tex. cō. 9.
tate: ita ꝙ expsse excludit mām a qditate rei: ⁊ post epilo Tex cō. 40.
gādo dicit ꝙ ptes rei nō inerūt qditati ⁊ diffōni substan
tie. Ite3 septimo meta. ⁊ qnto meta. oēs partes diffōnis T. cō. 35. ⁊ 2⁰
sunt forme. ergo materia nō ptinet ad diffōne3: nec per ꝯñs phy. t. c. 28.
ad qditatem rei. Itē ibidē ⁊ 2⁰ de aia formam vocat qd Tex 8.
quiderateſſe: ⁊ alibi frequēter. ¶ Preterea instat rōni 7. met. t. c. 35.
bus. pmo sic. qcqd habet materiā est generabile ⁊ corru Instat rōni
ptibile: s3 qdquidest nō pōt gñari nec corrumpi. ergo qdqd bus. p⁰ rō.
est rei nō icludit nec hēt materiā. maior est euidēs ex .7. T. c. 20. ⁊. 22.
meta. cap. 4. materia est qua res pōt eē ⁊ nō esse: ideo fm 34. p phi. t. c.
phu3 ibidē in oib⁹ gñatis: siue ab arte: siue a nā est mate 79.
ria: ⁊ qdlibet ē possibile eē ⁊ nō eē. mior habet ex .7. met.
vbi vult Ari. ꝙ quecūqz nō ꝯcipiunt cū mā s3 sine mate T. c 34. ⁊. 17.
ria vt rōnes ⁊ qditates spēru3 solum hec nō corrumpun
tur. ¶ Preterea qdqdest est per se pn⁹ cognoscēdi illud Scda rō.
cui⁹ est: s3 materia nō ē pn⁹ cognoscēdi rē: ergo materia non
ptinet ad qdqdest rei. maior habet septimo meta. ⁊ cō T. c. 41. ⁊. 21.
mē. ait ibi ꝙ materia siue itelligibilis siue sensibilis fm cō. 35. ⁊ phe l
se ē ignota. ¶ Preterea nihil ptinet ad rei qditatē qd p te. ibi ⁊ p ph.
hibet qdqdest eē idē cū eo cui⁹ ē: s3 materia est huiusmo tex. cō. 69.
di. ergo materia nō ptinet ad rei qditatē. maior ē q̄si euidēs Preterea se
ex termis: nā nihil pōt phibē idētitatē iter rē ⁊ suā qdita tertia ē Ari. 7.
tē nisi sit extraneū a rei qditate: vñ. 7. meta. ca. q̄rto dī. ꝙ met. c. 21. 34.
in dictis fm se idē est qdqdest cū eo cui⁹ est. mior hr ex se mā n̄ ē pa q
ptimo meta. materia est ois ei⁹ cui⁹ qdqdest nō ē idē cu3 ditatis nālia s3
eo cui⁹ est. ⁊ inferi⁹ vltra dic ꝯceptu3 cū materia nō eē idē cadit i diffō
cū suo qdqdest. ¶ Ad ista rndeo. Ad primā auctoritate3 ne rei nālis in
ꝙ aia est substātia animati ⁊c. dico ꝙ Ari. accipit ibi sub dicēs illā q
stātia3 ⁊ qdqderateſſe p notiori parte diffōnis non p to ditatem.
ta diffōne: qd p3 per ipsummet glosante3 se statim infra. Rñr ad au
Si vō inquit altera ⁊ nō est anima animal: ⁊ sic hoc qui ctoritates.
dem dicendum: hoc autem non dicendu3 sicut dictū est:
sicut enī nō vult ꝙ anima est animal. sic nec est diffinitio
animalis. sed principalior pars: ideo sic autē dicendum:
sic autem nō: ita ꝙ vno modo dicitur diffinitio: alio mo
do nō. ¶ Ad secūdam que dicit materiā ⁊ cōpositum ex
materia ⁊ forma dimittēda esse ⁊c. dico ꝙ loquit de ma
teria contracta ad existentiam vel ad indiuiduatione3:
vt supra dictum est: talia enim sunt posteriora ⁊ dimittē
da cū eor nō sit diffinitio: nec dmōstratio: vt pdictum ē.
¶ Ad aliā ꝙ oēs ptes diffōnis sūt forme: dicēdu3 ꝙ non
sunt forme sibiinuicē cōparate s3 respectu diffiniti. q: de
ipso formalr pdicant. ¶ Ad aliā 2⁰ de aia. ꝙ ipa forma est
qdqderateē. dico ꝙ hoc dī ex eo ꝙ forma ē pncipalior cā
⁊ cōplectiua diffinitiōis ⁊ qditatis re. vñ 2⁰ phys. forma

Rñr ad rõnes. dicit natura: q̃a determinat rẽ ad eẽ nature. ¶ Ad rõnes.
Et ad pmã cũ dicit: qcqd habet mãm rc. pmo mõ redu-
co eã sic. sciẽtia nãlis est vera sciẽtia: scientia vera est de
qditatibus rez ex. 7. meta. in fine. ergo de qditate corpo
ris phẏsici põt aliqua passio cõcludi: passio aũt corporis
cõpositi ex elemẽtis est eẽ corruptibile: põt igit ostẽdi cor
pus eẽ corruptibile: nõ hoc. sed corpus simplr: q̃a de vni-
Tex. cõ. 53. uersalib⁹ est scia ⁊ demõstratio ex septimo meta. g̃ p me-
diũ cõe: illud est mã ad qõ fiat resolõ. q̃a ⁊ si tale corpus
corrũpit ex eo qõ est ex cõtrarijs: tñ pma radix est mate-
ria que est in potẽtia cũ priuatiõe: al's nõ eẽt in tali corpo
re mutua actio ɔtrarioz. g̃ mã est pn^m imediatũ: ⁊ per cõ
sequẽs mã icludit in qditate corporis corruptibilis: ali-
ter q̃ corp⁹ sic in vniũsi sit corruptibile nõ sciret de aliquo
cõposito vel q ditate cõpositi plus q̃ de angelo: qõ est fal
sũ. g̃ si scia nãlis est vera scia ⁊ vniuersalium: sequitur q̃ corp⁹
mixtũ in sua gñali rõne includit mãz: lz nũq̃ corrũpat ni
si in hoc corpore: tñ scda passio nõ dmõstrat. pmo de hoc
corpore sz de corpore. ¶ Ad formã dico q̃ corruptibile vl'
dicit potẽtiã remotã vel ppinquã. Corruptibile in poten
tia remota dr qõ hẽt vñ possit corrũpi: non tñ põt exire in
actũ nisi prius sit in potẽtia ppinq̃. Sic calefactiuũ in po
tẽtia remota dr qõ hẽt vñ possit calefacere: sz nõ põt actu
calefacere nisi fiat in potẽtia ppinq̃. s. q̃ nõ ipediatur ⁊ q̃
passiuz sibi approximet. Ad ppositũ ignis ẽ corruptibilis
in scdo mõ dicẽdi p se: sicut ⁊ color visibilis ex scdo de ani
ma. tñ nõ ẽ ignis in potẽtia ppinq̃ vt corrũpat nisi sit i eẽ
exñtie: qõ g̃ est gñabile ⁊ corruptibile primo hẽt mãz con
tractã ad exñtiã: ⁊ sic qõqdest nõ ẽ corruptibile nec gñabi
le: vt pbs dicit: nec plus ɔcludit rõ. Hoc aũt nõ obstante
Alr rñr negãdo miorẽ: ⁊ lz mã sz se id est solitarie sumpta sit igñta adiuncta tñ ⁊ ɔstracta for⁹ specifice vl' gñlice dcla ratiua ẽ alterius.
qõqdest hẽt materiã que nõ ẽ ɔcta. ¶ Ad scdz cũ arguit
qõqdest est p se pricipiũ cognoscẽdi rc. Primo rõ redu-
cit sic. nihil põt pfecte cognosci nisi cognitis oib⁹ suis cau
sis: ⁊ tales nõ sunt ifinite: vt pz scdo meta. ⁊ exẽplificat de
causis mãlib⁹ sicut de alijs. Tũc sic. nihil ẽ necẽum ad co-
gnitionẽ rei nisi qõqdest p se: sed mã est necẽa sz Ari. 2°
meta. g̃ materia icludit in ipso qõqdest. ¶ Ad formã di
co q̃ lz cognitio materie reqrat ad cognitionẽ rei: cui⁹ ẽ
1. c. 12. ⁊ alibi. scilicet rei mãlis: tñ aliter est rõ cognoscendi forma ⁊ ali-
ter materia: nã sic cause dñt in pfectiõe: entitate: ⁊ causa
litate: ita ⁊ in cãndo rei cognitionẽ cui⁹ sũt: g̃ sicut forma
magis est ens q̃ mã: vel magis causat entitatẽ: ita ⁊ co-
gnoscibilitatẽ rei: q̃a ẽt materia nõ hẽt eẽ naturalẽ nisi p
formã causantẽ eẽ in effectu. Jdeo ẽt forma facit cogno-
scere mãm: tñ vtraq̃ postea est cã cognoscẽdi cõpositũ:
dr ergo materia ignota: q̃a non est pma rõ nec potissima
cognoscẽdi illõ cui⁹ ẽ: sicut g̃ forma sic est cã cognoscẽdi ma-
teriã saltẽ p statu isto vie: vñ est cognoscibilis sm analo-
Tex. c. 60. 7. me. cõ. 35. giã ad formã pmo phẏsi. tñ tã forma q̃ materia est cã co-
gnoscẽdi cõpositũ. ¶ Aliter dl q̃ Ari. loqtur de cognitio
Rñr ad aliã rõnem ex. 7. meta. 34. q̃ phs ibi nõ remouet mãz a quiditate sed mãz pticlarẽ ⁊ eas ptes q̃ p recessiõe habẽt ad spei intellectũ: vt manus ⁊ pedes ab hois rone et his carnes ⁊ hec ossa.
ne sciẽtifica ⁊ de materia ɔcta ad esse exñtie: ita q̃ mã est
ignota sciẽtifice: ⁊ est cã ɔtigẽtie rez: ideo nõ facit cogni-
tionẽ sciẽtificaz illoz quoz est: sed sic causat cõtigẽtiaz in
eis: q̃ si abstrahãt a sensu nõ ẽ de eis nisi opi. ¶ Ad ter-
tiũ cũ dr. q̃ nihil pertinet rc. ɔcedit maior: sed minor est
falsa. ad pbatiõe dicẽduz q̃ Arist. 7. meta. vbi dicit hoc:
loquit de materia ɔcta per existere: in his eni nõ est idẽ
qõqdest cum eo cuius est pmo ⁊ p se: sicut Ari. itẽdit lz sic
idẽ eo mõ quo hñt qd: vt iferius ostẽdaz. stat ergo cõclu
sio. ¶ Tertia ɔclusio sit ista. Materia ɔtracta per idiui
duatatẽ ptinet ad qditatẽ simul toti⁹ qõ est idiuiduum
sub a distinctũ ɔ quiditatẽ vniuẽsem: hãc ostẽdaz sic. singu
lariũ sunt cause singulares: ex scdo phẏsi. materia autẽ ⁊
forma sunt cause itrinsece rei. g̃ indiuidui erũt cause idi
uidue: ⁊ per ɔñs materia indiuidua erit cã intrinseca et
4° ɔclio quiditatiua idiuidui sub e sic accepti. ¶ Quarta cõclusio
sit ista. Materia ɔcta per exñtiaz pertinet ad qditatẽ
simul totius exñtis. pbat. principia eẽntialia compositi
existẽtis sun: exñtẽtia: nõ eni est intelligibile q̃ ex nõ exi
stentib⁹ cõponat intrinsece aliqõ existẽs: sed mã est prin-
cipiũ essentiale rei. g̃ cõpositi existentis erit materia exi-
5° ɔclio stẽs. ¶ Quinta ɔclusio sit ista. Materia accepta p parte
integrali remota ptinet ad qditatem rei nõ pprie ⁊ dire-
cte: sed per reductionez: qõ nõ pprie sic ostendo: illud qõ

non intrat diffinitionem rei non pertinet proprie ⁊ dire-
cte ad quiditatem rei. Nam diffinitio est terminus iclu
dens qcqd est de rei quiditate: sz materia accepta p pte
integrali remota nõ intrat diffinitionem rei: q̃ semicir-
culus nõ intrat diffinitionem circuli. ex. 7. meta. ¶ Pre-
terea vnumqõq̃ constat proprie ⁊ directe ex suis princi-
pijs essentialibus imediatis: sed materia sic accepta nõ
est imediatum principiuz rei: cum sit pars materialis re
mota. ergo rc. ¶ Sz q̃ pertinet ad qditatem rei per re
ductionẽ ostendo sic. Nã quicqd principiat pn^m: princi-
piat ⁊ principiatũ: saltẽ per reductionem: sed materia sic
accepta est principiũ pncipij imediati. s. materie prime ⁊
imediate. Nam circulus quãtum ad suum materiale p-
ximuz componitur ex semicirculis sicut paries ex lapidi-
bus. ergo rc. maior patet. q̃a quicquid est causa cause est
causa causati. ¶ Sexta conclusio sit ista. Materia cõtra- 6° ɔclio.
cta per accidens preter necessariuz nullo modo pertinet
ad quiditatem rei. hanc ostẽdo sic. qõ potest perfecte eẽ
⁊ intelligi in sua quiditate sine alio: non dependet ab illo
nec includit illud in sua quiditate: sed syllaba composita
ex litteris potest perfecte esse ⁊ intelligi in sua quiditate
sine cera vel litteris cereis: ergo cera vel littere ceree nul
lo modo pertinent ad quiditatem syllabe. maior est eui-
dens. ⁊ minor etiaz patet: quia ista syllaba ba potest esse
perfecte ⁊ intelligi sine. b. ⁊. a. cereis: quia. b. ⁊. a. possunt
eẽ cupree: vel ferree: vel sine omni tali materia posset for
mari illa syllaba ba ⁊ proferri. ¶ Septima conclusio sit 7° ɔclio
ista. Jn habentibus quiditatem primo ⁊ per se quodqd-
est est idez cum eo cuius est primo ⁊ per se. ¶ Octaua cõ- 8° ɔclio
clusio sit ista. Jn habentibus quiditatem per se: sed non
primo quodquidest est idem cum eo cuius est per se: sed
non primo. ¶ Nona conclusio est. q̃ in habẽtibus quidi- 9° ɔclio
tatez non per se nec primo sed per accidẽs: quodquidest
est idem cum eo cuius est solum per accidens; ⁊ non per
se nec primo. Pro omnibus his tribus conclusionibus
potest argui vno modo sic: vnũquodq̃ eo modo quo ha
bet quodquidest: ipsum est sibi idem: ergo que habet qõ
quidest per se ⁊ primo est idem sibi per se ⁊ primo: ⁊ que
habent quid per se ⁊ non primo est eis idem quid per se
sed non primo. Et que per accidens: per accidens. ante-
cedens probatur ex septimo metaph. cap. 4. vbi dicitur Tex. cõ. 20.
sic. Singulum enim non aliud videtur a suimet substan
tia ⁊ quodquiderat esse dicitur singuli substantia plana
est auctoritas. Sic ad questionem. ¶ Ad argumenta. ad Circa pm^m principale.
primum cum dicitur. Nihil est de essentia. cõceditur ma
ior. sed minor est falsa. Ad probationẽ cũ dicitur q̃ vna
species non distinguitur ab alia per materiam: verum est
q̃ non primo ⁊ principaliter: sicut nec habet esse per ma-
teriam: tamen aliquo modo distinguitur res a re per p-
priam materiam. Nam lz materia sit de se omnibus cõ-
munis: tamẽ appropriatur per formaz ipsaz materiã spe
cificantem ⁊ determinantem. ¶ Ad scdm cum arguitur. Ad 2^m
q̃ tunc species esset indiuiduum. Nego cõsequentiã. Ad
probationem dico q̃ materia non est causa idiuiduatio
nis: ⁊ cum probatur per philosophum. 5. metaph. dico q̃
Aristo. accipit ibi materiam pro differentia indiuiduali:
ideo equiuocatur de materia. ¶ Ad tertium cum dicit. Ad 3^m
q̃ quiditas rei materialis contingẽter respicit quãlibet
materiam determinatam rc. Si loqueris de quiditate
specifica ⁊ materiam determinatam voces materiaz in-
diuiduatam. cõcedo antecedẽs. ⁊ tũc nihil habes. Si au
tẽ accipis qditatẽ rei mãlis vlr pro q̃cũq̃. sic nego antece
dens: pcedis eniz ex falsa imaginatiõe imaginãdo qui-
ditatem esse aliquid receptum in materia: imo est aliqd
intrinsece cõprehendẽs mãm ⁊ formaz: ideo non respicit
materiam ɔtingenter: sed necẽio. ¶ Ad quartũ cũ arguit Ad 4^m
q̃ qditas necessario ẽ hec. nego ɔsequẽtiã. Ad pbationẽ
cũ dr q̃ mã necessario ẽ hec. dico q̃ falsuz ẽ vt pz ex predi-
ctis in pmo articulo. cũ pbas q̃ materia ẽ subiectũ gene
rationis: generationes autem sunt circa singularia. dico
q̃ materia vt subijcitur generationi necessario est hec ⁊
existens: sed hoc non obstante potest accipi materia cõ-
muniter pertinens ad quiditatez in cõmuni: vt predictũ
est in pmo articulo qõnis. Et hoc de primo articulo.

Circa 2ᵐ articulum. Circa scdm articuluz princi-
pale hui⁹ tractat⁹ vbi querēdū est de forma que p actiōez
pᵐ q̄stium de forma. acqrit. ¶ Quero pmo vtrū pductio forme nālīter gnāte
pexigat aliqd in mā actiuū vel qōcūqz qd in ipsaz nālr
2ᵐ trāsmutet. ¶ Scdo vtrū pductio forme subālis natura-
3ᵐ liter gnāte mēsuret aliq̄ diuisibili mēsura. ¶ Tertio vtr
repugnātia formalis que ē iter formas subales sit repu-
4ᵐ gnātia ꝯtrarietatis. ¶ Quarto vtrū formalis distictio orga
nicaꝝ petiuz a aliis sit pp plures formas subales specifice
5ᵐ ac realr distictas. ¶ Quinto vtrū in q̄ditate forme acci-
dētalis sit dare veros gradus itrisecos eētiales sm q̄s
ipsa possit suscipe diuisionē itrisecaz sm magis ꝛ minus.
Circa pmū. ¶ Ad primū qd querit vtrum pductio forme ꝛc. pexigat
aliqd in mā actiuū vel qōcūqz qd in ipaz nālīter trāsmu-
p tet. sic pcedit ꝛ videt q sic. Et arguo sic. forme respectu
quaꝝ mā ē i pura potentia passiua creant: sz si nihil pexi-
geret in mā ex quo fieret forma nālis ipsa mā eēt in pura
potētia passiua: ergo oēs forme crearent qd ē absurduz.
2° ¶ Preterea Aug. scdo lib. de libero arbitrio in fine. for-
me inqt icboatio tāqz mā ad pficiēdū sublacere videtur
artifici. exp̄sse g̃ vt vr ponit icboatione formaꝝ. ¶ Prete
Coñ. 15. rea Cōmē. 8. met. ex actu ꝛ potētia nō fit vnū nisi p agēs
eēhēs actū qd nō largit multitudinē sz pfectionē. ¶ Iteꝫ
ibidē dicit q illd qd ē in actu nō ē aliud ab eo qd ē in potē
tia: sz illd qd fuit i potētia ē illd qd ē in actu ꝛ nō sunt hec
duo diuersa. Sz si nihil pexisteret in mā trāsmutabile in
formā a agēs eēhēs vel deducēs potētiā ad actū nō tm̄ lar
girēt pfectionē: sz ēt multitudinē. Itē illud qd ē in poten
tia ꝛ in actu eēnt aliq̄ duo diuersa: cui⁹ oppositum asserit
Ad oppoᵐ Cōmē. ¶ Ad oppositū arguit 7° meta. domus tm̄ fit ab
tex. cō. 19. extra. Silr tm̄ ꝛ ignis: vñ respectu ignis nullū actiuuz po
nit ifra passiuū. g̃ sufficit sola mā: ergo nihil aliud pexistit.
Quidā q sic ¶ Rñdeo circa istā qōnez. dicūt qdā q sic. qdā aūt q nō.
Auic. lync. i primo ergo ps affirmatiua est pertractāda ꝛ iprobanda.
tractatu d in scdo pars negatiua est declarāda ꝛ roborāda. ¶ Quātuz
te. Alb. ma ad primū dī pmo sic. qd pbat duplici via. Prima sumit
gn⁹ p phi. tra ex pte vitāde creatiōis in gnātione nāli. Scda ex pte sal
cta. 3° ca. 15. ꝛ uāde nālitatis: ad hoc enim vt forma nō fiat de nihilo ꝛ
alibi Egi. q nō crearet ponit qd in mā: ad hoc etiā vt gnātio sit natu
dā q si. Poi- ralis ꝛ non violenta ponit aliqd actiuū coagens gnānti.
rago. phs au ¶ Ex pmo arguo sic. nihil pexistit in mā qd in formā nā
tiqssim⁹ post les trāsmutet. ergo pductio forme nālis nō est gnātio sz
eū plato for- creatio: ꝯsequēs est falsuz. ergo ꝛ añcedēs: ꝯsequētia pro
mas aliq̄ mā bat. qa creatio est de nihilo factio. sequit ēt eadez rōne q
i mā pexistē qñ forma nālis corrūpit tunc annihilaret: qa vñ res inci
nū e⁹ gnōez pit in illud resoluit: ergo agēs nāle pōt creare ꝛ annihila
sz nō i luce p⁹ re: qd est falsum. ¶ Ex scda via de nālitate gnātiōis ar-
tellic forma guit sic. Si nihil in mā pexigit. ergo gnātio seu produ-
ruz datricis. ctio forme nālis nō erit nālis. ꝯsequens est falsuz: ergo et
post. S. tho. antecedēs. ꝯñtia pbat. Tuz ex 7° meta. vbi dī. q a natu-
Sco. tz alr. ra fiūt in quorūcunqz mā est pars aliq̄ forme que sic mo-
tex. cō. 19. uet māim: sicut mouet ab extrinseco: qd exp̄ssius. Tuz qa
ois generatio nālis habet pnᵐ actiuū intrisecum nāle. qa
tex. cō. 1. nā est principiū mot⁹ ꝛ quietis in eo in quo est ꝛc. secūdo
phys. sed illud pnᵐ nō est forma iducēda qa nōdū est: nec
est mā qa eius nō est agere. ergo aliqd aliud a mā: illud
voco inchoatiuū forme: vel aliquid trāsmutabile in for-
mā. ¶ Cōfirmat. qa nālia differūt ab artificialib⁹: qz ha
t. c. p. 2. 2. bent in se pnᵐ mot⁹. Artificialia non. scdo phys. Nec pōt
dici q illd referat ad pnᵐ passiuū: nō actiuum: qa in hoc
nō vident differre artificialia a nālibus. ¶ Cōfirmatur.
tex. cō. p. qa 6° meta pbat physicam nō esse practicaz ex obiectis.
nā i principiū nāliuz est in materia factibiliū in faciēte.
Tū qa violentum est cui⁹ pnᵐ est extra nō ꝯferēte viz pas
Caplo scdo. so. tertio ethicoꝝ. Sz si nihil esset in mā actiuū ꝛ inchoa
tiuū forme in gnātione forme nullaz vim ꝯferret passo: ꝛ
per ꝯsequens ista gnātio esset violēta ꝛ nō nālis. Tuz qa
te. c. 65. ꝛ. 66. secūdo phys. casus ꝛ fortuna reducunt ad nām ꝛ intelle-
c iud. ctum: sz vt ibi dicit casus ꝛ fortuna reducunt ad gen⁹ cāe
efficiētis. ergo nā est cā efficiens: qd non eēt vt videt nisi
in gnātione forme naturalis eēt dare aliquid ex pte ma-
terie respectu forme generāde: hoc aūt qd sm eos pexigi
tur dicunt q est in mā a creante nō gnānte: ꝛ est coeuum
materie ex quo postea fit forma nālis: ꝛ illud quidā vo-
cant inchoationē forme: qdam partē forme generāde: q
dā formā impfectā: qdam scientialem rōnē: qdā potentiā
mãe actiuā sm ponentes illud coagere materie. Hec au
tez opi. tenēs ptē affirmatiuā habet qnque modos ponē
di. ¶ Primus modus dicēdi est q in mā est vna forma
gnālis coeua ipsi materie que est rō semialis respectu ge
neris primi: ꝛ vlterius alioꝝ sequētiū vsqz ad formā spe p
ciei specialissime. ¶ Hoc pbat dupl̄r. Primo p Cōmē. Coñ. 17.
pmo meta. dicit. q mā primo recipit formas vles ꝛ sic de
inceps. Scdo qz pncipia opz manere: ex pmo phys. sz nul 2°
la forma pticularis manet. g̃ est aliqua cōis respectu oi- tex. cō. 50.
um quā nō attingit generāo. ¶ Cōtra hunc modū argui Contra
tur pmo sic. forma illa generis prioris vel est ps forme ge
neris posterioris vel non: puta forma substantie pars
forme corporis ꝛ sic deinceps: si non est pars. ergo non vi
tas creationem: qa forma corporis erit nō de aliquo fiet:
si sic. ergo forma prior eadem numero realr erit pars for
maꝝ ꝯtrariaꝝ sibi mutuo per generationē succedentiū:
qd videt impossibile: ꝯsequentia patet: qa illa prior ma-
net per te: ꝛ est vna numero. ¶ Confirmat scdo. qa pmo
per gnātionem nālem vel aliqd nouum producit: vel ni-
hil. si aliqd: ergo nō euadis creationē: qa illud quātūcū-
qz modicū fiet de nō aliquo: ꝛ ideo frustra ponunt prece
dētia pp vitādā creationē: si nihil. ergo nulla erit gnā
tio: sz erit qōlibet in q̄libet: ois enim pductio noua hēt
terminū nouuz. Nec motiua cogūt. ¶ Ad Cōmē. cū dic. Ad pᵐ
q materia primo recipit formas vniuersales: hoc dicit:
qz ponit plures gradus in formis: vel reales: vel saltem
sm rōnē: non curo p nunc. Esto enī q in cōposito non sit
nisi vna forma: illa primo ex natura rei: vel saltē sm rōnē
dat eē substātie: postea corporis: deide vsqz ad spēm spe-
cialissimā. ¶ Ad aliud dico q pricipia opz manere q̄dñi Ad 2ᵐ
pricipiatū manet nō plus: sic eni tenet dictū Arist. qz im-
possibile est eē cōpositū nō existētib⁹ suis pricipijs ītrin-
secis: sz ex hoc nō opz ponere vnā formā incorruptibilem
coeuā materie. ¶ Scds modus dicēdi ponit respectu cu scds modus.
iuscūqz forme ppriā inchoationē: ꝛ ideo tot quot sūt for-
me educibiles de potētia materie: ꝛ illam ichoationē di
cunt eē a creāte: ꝛ eaz vocāt partē forme: vel formā incō-
pletā: ꝛ impfectā sz pficit a generāte. ¶ Cōtra quero quo Contra
mō ex parte pcedente ꝛ sequēte fiat vnū: vel sicut ex potē
tia ꝛ actu: vel sicut ex partib⁹ eiusdē rōnis ꝛ homogene-
is. Nō pmo mō. Tū qz forma est actus. Tū qz forma pfe
cta ex illis ptib⁹ nō eēt eiusdez rōnis nec simplex: ꝛ tñ for
ma est simplex. Nec scdo mō. qz vel pars adueniens ime
diate reduceret de potentia materie: vel mediāte pma.
Si primū. frustra ponit pp vitādaz creationē: qz sine illa
eque imediate educeret. Si scdm. ꝯtra. Tū qz ipossibile
est duas ptes forme eiusdē rōnis sic se hre q vna sit ter-
minus ꝛ alia sit subz trāsmutatiōis. Tuz qz quecūqz po-
tētia actiua eque respicit qōlibet i quo saluat rō sui obie
cti primi. g̃ potētia generatiua eque poterit in partē pce
dentem sicut in sequētem: ex quo ponunt eiusdē rōnis. g̃
prima ps nō erit igenerabilis nec coeua materie. ¶ Cō-
firmat. qz agēs potēs in aliqd pfectius pōt in impfecti⁹
eiusdē rōnis. Si ergo agēs naturale pōt in ptē posterio-
rē que ē pfectior p te pōt ꝛ in priorē que est imperfectior.
¶ Preterea illd itrinsecū ichoatiuū ꝛ actiuū: vel ē per se
sufficiēs actiuū ad gnātionē vel non. si sic. ꝯtra. Tū qz ni-
hil iperfectius ē sufficiēs actiuū respectu pfectioris. Tuz
qz semp ageret cū sit agēs naturale hñs semp approximā
tū passuz. ergo oēs forme nālr educerent semp vel saltē illa
cuius potētia actiua vel inchoatio eēt pfectior: qd ē fal-
sum euidēter. si nō. g̃ primus ageret agēs extrinsecū q̄ i-
trinsecū: alias itrisecū semp egisset lz impfecte. In illo er
go priori ex quo itrisecuz nō agit erit actio violēta per te.
Nō ergo euadis naturalitatem generationis: frustra er
go ponitur propter illam vitandam. ¶ Tertius modus terti⁹ modus
dicendi ponit cuilibet forme propriam inchoationem: si
cut ꝛ secundus: sed illam dicit totam formam: ita q to-
ta forma est materia: non tamen vnita materie nec in-
formans eam: sed post per generationem fit vnio forme
cum materia vt eam actu informet. ¶ Contra. Tum qa Contra

ponit formã nãlez quãcũqȝ separatã ⁊ nõ informare mãz. Tum qȝ ponit accñs sine subto. nã ponit formã accñtalez nõ informare mãz. Tũ qȝ ponit mãz sine forma ĩformãte que oĩa sunt ĩpossibilia sm nãm. ¶ Preterea nulla actio realis nãlis terminat ad relationẽ: qȝ in ad aliqd nõ est
tex.cõ. 10. motus qnto phy. sȝ vnio est relatio. ergo actio agẽtis natu ralis que vtiqȝ est realis nõ terminat ad illã vnionez for
4ᵒ modus me cũ mã: vt tu dicis. ¶ Quartus modus dicendi ponit ꝙ tota forma ꝑisit ⁊ vnita materie. s. ꝑesse sm eẽ incõpletuz: accipiẽs eẽ cõpletuz per gñatiõnẽ: ita ꝙ totũ compositũ preexistit sub alio modo eẽndi. s. sub esse icõpleto. Addit ꝙ tota ista forma ꝑdicta ꝑsistẽs est nãlis potentia de secũda specie q̃litatis ⁊ agit actione absoluta que nõ respicit passuz: sȝ gñãns extra agit actione respiciente passuz. Iste quartᵘˢ modus cũ tertio possent ꝓbari p duas auctoritates Cõmẽ. positas ĩ pede qõnis. ¶ Cõtra istũ modũ arguo sic. oĩs actio realis hȝ terminũ realẽ. Sȝ generatio est actio realis: ergo ⁊c. Iste terminᵘˢ p te est modus eẽndi perfectus ⁊ nouus: tũc sic vel ille modus essendi est accñs ⁊ sic gñatio est alteratio: vel erit subã: ⁊ hoc vel mã: vel forma: vel cõpositũz: qcqd des sequit ꝙ nõ totum cõpositum ꝑsistit: sȝ ipm vel aliqd eius noviter ꝓducit. ¶ Preterea omnis productio substantialis noua habet terminum subalẽ nouũ: sed gñatio simplr est huiusmodi. ergo ⁊c. ⁊ tũc idẽ qð prius: qȝ totũ cõpositũ nõ ꝑsistit. ¶ Preterea seqtur ꝙ mã simul informet oĩbus formis ꝯrijs ⁊ qbuscũqȝ specifice distinctis qð est absurduz sm phũz. Et tũc rediret opi. Anaxa. ꝙ qðlibet est in qðlibet. ¶ Ulterius ꝯ addidũ. nulla subã est accñs: sȝ forma subalis est subã nãlis potẽtia est accñs: qȝ qualitas. ergo forma sube nõ est illa nãlis potẽtia de secũda specie qua-
tex.cõ. 49. litatis vt dicis. ¶ Preterea nihil gignit seipm: ex scdo de aĩa: ⁊ sm Augᵘᵐ ꝑmo de trini. ca. 1ᵒ. Nulla res est que seipm gignat vt sit: sed per te forma illa tota ꝑsistẽs est potẽtia gñatiua: ergo nõ solũ seipsam sȝ aliam producet. ¶ Preterea oĩs actio nãlis reqrit subȝ in qð agat: qȝ sȝ auctorẽ. 6. pn. Actio est sm quã in illud qð subijcitur agere dicimur: ergo nulla erit actio que passuz nõ reqrit: cu-
5ᵐ modus. ius oppositum dicis. ¶ Quintus modus dicẽdi ponit in mã nãm quãdam pure potẽtialẽ: quã vocat purũ potentiale que preest ĩ mã ex qua forma educẽda. Que opinio
6ᵐ dictum. vt ad formã reducat dicit quasi. 6. dicta. ¶ Primũ dcit. ꝙ illud purum potẽtiale est pura potẽtia mãe de qua dicitur educi forma corporalis cuȝ dicimus formas educi
2ᵐ de potẽtia materie. ¶ Secũduȝ dictũ est. ꝙ illud purum potẽtiale nõ est idem cũ materia: trãsmutabile tñ in for-
3ᵐ mam per actionẽ agentis nãlis. ¶ Tertiũ dictũ est. ꝙ illud purum potẽtiale nõ est aliqð ens actu: ⁊ rõne huius nõ põt habere rõnez actiui: qȝ agere ꝯuenit rei vt ẽ actu.
4ᵐ ¶ Quartũ dictuȝ est. ꝙ nõ est intelligibile per se: sȝ intelligit per priuationẽ oĩs actualis: vt per cõparationez ad actualitatẽ forme ad quã est: vel arguitiue: qȝ scilicet necesse est ponere in mã aliquã talẽ nãz ꝑpter vitandã crea
5ᵐ tionem: ⁊ saluãdã nãlem eductionẽ formaȝ. ¶ Quintuȝ dictũ est. ꝙ ipm purũ potẽtiale est actu in mã: nõ p actualitatẽ ꝑpriam: sed per aliã. s. actualitatẽ mãe: que tenet i-
6ᵐ fimum gradũ actualitatis in entibᵘˢ. ¶ Sextũ dictuȝ est. ꝙ illud purũ potentiale cũ in formã trãsmutat nõ annihilat: qȝ q̃uis non maneat vt prius manet: tñ actualitas forme que per viaȝ corruptiõis resolubilis est in illð potẽtiale: nõ in idẽ nũero: sed diuersuȝ: ⁊ iteȝ illud sȝ purum potẽtiale est trãsmutabile in formã nõ eãdẽ numero: sed diuersaȝ: ⁊ ecõuerso q̃si per quẽdam circulũ: ⁊ sic purũ potentiale mutat in formã ⁊ forma resoluit in purũ
ꝯ 6ᵐ dictum. potẽtiale: non in idẽtitate sed alietate numerali. ¶ Sed ꝯtra arguitur sic. Primo qȝ purum potentiale vel accipitur ꝓ potẽtia obiectiua vel subiectiua. Si subiectiua: tũc nõ est aliud a mã. Nã mã ponit sic in potẽtia subiectiua. ergo puȝ potẽtiale eẽt idem cũ mã ꝯ te. si accipiat pro potentia obiectiua: illa nihil ponit. sic eñi in potentia est antichristus: ⁊ albedo futura nõ existens: ergo purũ potẽtiale eẽt nihil. ¶ Si ergo ipm est transmutabile in formam: forma erit de nihilo: ⁊ sic nõ vitabis creationem.
2ᵒ ¶ Preterea illud purũ potẽtiale si est aliqd extra nihil: vel est creator vel creatura. Nõ creator: patet. Si creatura ꝯtra. oĩs creatura habet respectũ realez ⁊ actualez ad deũ creatoreȝ: sed qlibet respectus actualis realis est in fundamẽto reali actuali: qȝ nõ minoris entitatis est fundamentũ q̃ȝ respectus fundatus: ergo illud purũ potẽtiale est aliqð ens reale actuale: ergo purũ potẽtiale nõ erit purũ potentiale. ¶ Preterea illud puȝ potentiale vel est pars forme generãde: vel nõ ⁊c. vt prius ꝯtra alios modos ponẽdi argutũ est: ita ꝙ vel nõ vitabit creatio: vel per gñatiõnẽ nãlem nihil nouũ produceret: quoȝ vtrũqȝ ipsi reputarẽt ĩpossibile. ¶ Ulteriᵘˢ scdo arguo sic ꝯtra dicta. Cõtra primũ sic. potẽtia mãe vel accipit ꝓ fundamẽto potẽtie: vel ꝓ respectu. si ꝓ fundamento tunc idem est ꝙ ipsa mã: sed per te puȝ potẽtiale nõ est idẽ cũ mã: ergo nec idẽ qð potẽtia mãe sic accepta. Si potẽtia accipit pro respectu cũ per te purũ potẽtiale sit transmutabile in formã absolutã: ergo respectus trãsmutat in absolutum: qð nullus sane mẽtis diceret: ergo purũ potẽtiale nullo modo potest poni idẽ qð potẽtia materie vt dicis primũ dictũ. ¶ Cõtra scdm dictũ sic. qcquid subijcit trãsmutationi est subiectũ trãsmutatiõis: ⁊ per ꝯñs aliqð ens actu: sȝ purũ potẽtiale subijcit per te actiõi agẽtis ex scdo dicto. ergo est aliqð ens actu. ¶ Cõtra tertiũ sic. qð nõ ẽ aliqð ens actu est nihil: sed per te purũ potẽtiale non est aliqð ens actu: ergo est nihil: ⁊ per ꝯñs forma fieret de nihilo: ⁊ sic erit creatio quã intẽdis vitare. maior pȝ: qȝ potẽtia distrahit ens: ergo qð nõ est aliqð ens actu: sed pura potẽtia nullo mõ est ens. ergo est nihil. ¶ Cõtra quartũ sic. qcquid subterfugit rõnẽ per se intelligibilis est non ens. Sed purũ potẽtiale est huiusmodi per te. ergo est nõ ens: et per ꝯñs forma fiet de nihilo. maior ꝓbat. qȝ oĩs potẽtia habẽs aliqð cõe pro per se obiecto adequato põt in qðlibet ꝯtentuȝ sub illo cõmuni: qȝ da oppositũ sequit ꝙ iaȝ non erit obiectũ adequatũ ⁊ per se: sed intellectus habet ens ꝓ per se obiecto adeq̃to: ergo itellectus põt per se in qðlibet ens. quod ergo subterfugit rationem per se intelligibilis est non ens. minor huius prosyllogismi supponitur nunc: quia alias probanda est cum agetur de obiecto intellectus. ¶ Contra quintum sic. Esse existentie et esse essentie sunt realiter idem: etiam sm te: ergo quicqd habet distinctam entitatem seu essentiam habet distinctam existentiam seu actualitatem: sed puruȝ potentiale habet distinctaȝ essentiam seu entitatez a materia: quia per te nõ est idem cũ materia. ergo habet distinctã actualitatem seu existentiaȝ: non ergo existit realiter per actualitatem materie vt dicis: nisi dicas ꝙ non potest existere sine materia: sicut nec accidens sine subiecto: sed hoc nõ arguit quin formaliter habeat ꝑpriam existentiam: sicut ⁊ accidens. ¶ Cõtra sextũ dictuȝ sic. Illud qð nec ipsum nec aliquid eius est est nihil: ⁊ cuȝ destruitur annihilat: vt videtur: sed purum potẽtiale post trãsmutationez sui in formam: nec ipsum: nec aliquid eius est. Ergo in tali transmutatione annihilat. ¶ Preterea actus distiguit: qð ergo non habet aliquem actum non distinguitur ab eo qð etiam nullum habet actum: sed per te nullum potentiale purũ habet actũ. ergo ⁊c. Quomodo ergo ponis plura purum potentiale numero disticta. Quomodo eni formaliter distinguentur si nullum actum ponunt nõ videtur ꝯsonum rationi. Ideo ista imaginatio dimittat.

Margin notes (right column): ꝯtra 6m (beside "Ulteriᵘˢ scdo arguo sic ꝯtra dicta"); ꝯ scdm. (beside "Cõtra scdm dictũ"); ꝯ tertium. (beside "Cõtra tertiũ"); ꝯ quartũ. (beside "Cõtra quartũ"); ꝯ quintũ. (beside "Contra quintum"); ꝯ sextum. (beside "Cõtra sextũ")

Quantuȝ ad scdm principale

tho. 1ᵒ ⁊ scdo phi. scõ. 2. se. di. 18. q. 1ᵒ. ⁊. meta. q. 12.

est alia opinio negatiua que dicit ꝙ vtiqȝ in mã ponẽda est rõ seminalis: nõ tñ coeua nãe: nec trãsmutabilis i formã: ita ꝙ aliqd forme ꝑigat in mã de q̃ fiet forᵃ. ¶ Ad cuiᵘˢ opi. euidẽtiã sic ꝓcedã. Pmo eñi declarabit de semine qd semen sit. Secundo ad quid semen sit. Tertio de rõne seminali qd sit. Quarto rõ seminalis ĩ qbᵘˢ sit. Quĩto
Circa 1m declarandum. rõ seminalis ad qd sit. ¶ Quãtũ ad 1m pono talẽ rõnẽ d semine. Semẽ est qðdã corpᵘˢ ĩperfectũ ꝓductum a gñãnte
Pmo cuiᵘˢ forma non est a natura intẽta ꝑpter se sed ꝑpter alterũ: vt ex ipso generet aliquid sile gñanti. ¶ Ad cuiᵘˢ euidẽtiaȝ est notãdũ ꝙ in natura est duplex ꝓcessus: vnᵘˢ ẽ alteratiuus ⁊ gñatiuus. V. g. ꝓcessus a forma seminis ad formã sanguis: ⁊ a forma sanguis ad aliã formã. s. embrionis: ⁊

vltra ad formā perfectam in specie: puta asini vel bouis.
et ille pcessus est ab iperfecto ad perfectū. Aliꝰ ē descen-
siuus et resolutiuus. V.g. resoluēdo cadauer in elemēta:
vel aial in cadauer vsqȝ ad mām primā. Et iste pcessus ē
a perfecto ad iperfectū. Illud aūt a quo icipit nā in pmo
pcessu est semē: et pȝ ꝙ ibi non sistit sed pcedit vltra vsqȝ
ad formā vltimā pfectā. Ecōuerso est in scdo pcessu re-
soluendo vsqȝ ad vltimum: et isti pcessui tota nā est aserti
pta. ¶ Ex pdictis pȝ ꝙ semē est qōdā corpus imperfectū
productū a generante vt sit via ascendēdi ad formā vl-
teriorē pfectā: et sic apparet dscriptio semis supra posita.
Circa 2m ¶ Quo ad scdm declarādū. dico ꝙ semē non ponit vt sit
principiū actiuum gnatiōis attingēs terminū formalē
p gnationis que est ipa forma. hoc pbaf dupl'r. Primo sic.
qd nō est nō est pn̄m pductiuū substātie. Agere autē psup
ponit eē: sed in istāti gnatiōis semē nō est: qꝛ gnatio vniꝰ
Rnsio est corruptio alterius. ergo ꝛc. ¶ Dices ꝙ est pn̄m duȝ ē.
Contra ¶ Cōtra. Semē est aliqd de primo conuertibile in illō
qd debet gnari: sed omne tale habet rōnē passiui magis
ꝙ actiui: ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaf. qa si semen ageret ageret
ad sui corruptionē: qꝛ aduentū forme generādē corrum-
pit forma seminis: nō autē est pbabile ꝙ aliqd agat ad
2° sui corruptionē. ¶ Preterea scdo sic. nullū imperfectum
est sufficiēs causa pducēdi pfectū: sed semē est aliqd im-
perfectius re generāda. g ꝛc. maior est euidēs: qꝛ oē pn̄m
productiuū: vel est vniuocū: vel equocū: qcqd ergo detur
vel eque perfectū vel perfectiꝰ est termino pducto: et nul-
Rnsio. lo mō iperfectius. ¶ Dices ꝙ semē agit in virtute deci-
dētis: puta patris: et nō virtute ppria: et sic pōt pducē sub
Contra stātiā et formā geniti. ¶ Cōtra. in virtute nō entis eo mo
do quo nō est: nihil agit: sed decidēs cū nō sit in rerū na-
Si vis solo- tura: puta pater mortuus: vel et si sit tn̄ nō est psens cor-
nē qre i rac. pori in qd semē debet agere est nō ens vel hās rōnē nō
nfo ō pstāia entis: ibi igif in virtute eiꝰ nihil agit: si ergo agit semen
phic et medi- agit in virtute ppria vel alicuiꝰ sub eo ptenti actualiter.
cine legibꝰ. ¶ Cōfirmaf. qa in causis accntal'r ordiatis nō opȝ oēs si
mul ꝯcurrere ad effectū: quin vna agat sine alia: per hoc
eni distinguunf cause accntal'r ordiate a causis essential'r
ordinatis: sed decidēs semē et ipm semē sunt accntal'r or
Dubium. dinata: ergo semē nō agit in virtute decidētis. ¶ Sȝ oc-
currit dubiū a quo igif illa forma pducef: si nō a semine
Rnsio. nec a patre. ¶ Rndeo. i gnatis mediāte semie et spāliter
per ppagationē vt fiunt aialia: opȝ recurrere ad poten-
tiā diuinā: et dico ꝙ a deo imediate illa forma pducif. p
baf. qꝛ nō a semie vt patuit: nec a pr̄e: qꝛ eo mortuo nulla
pōt generari: nec a forma vel virtute celi: qꝛ ipsa est imp
fectior ꝙ forma aiati. Naȝ fm Augm. 15. de tri. cap. 17. oē
viuens est perfectiꝰ nō viuēte. pponunf inqȝ viuētia non
viuētibꝰ. ¶ Nec pducif ab itelligentia vel ab angelo. Tū
qa fm oēm scholam angeli nō pñt inducere vel educere
formas nāles de potētia materie. Tū qa agit mediante
motu celi: si ergo celū nō pōt: nec angelus poterit mediā-
Cōmento. te celo. Relinquif ergo ꝙ deꝰ. ¶ Cōfirmaf. qa Cōmen.
scdo de celo et mūdo in solone qōnū difficilium quas ibi
Aristo. mouet recurrit ad virtutē diuinā. Itē Galenus
Contra virtutes seminū vocat diuinas. ¶ Contra. ergo oēs iste
Rnsio forme nāles creanf. ¶ Rndeo. si def ꝯsequens nō video
aliqd ipoīe. Aliter nego ꝯñtiā et falsa huius ꝯsequentie
patebit iferius. ¶ De generatis aūt imediate et sine se-
mine: puta cū ignis generat ignē: non opȝ sic dicē: de his
eni nō ꝯcludūt rōnes superiꝰ facte: sic pȝ. ¶ Ad qd g po-
nif semē: non vt sit pn̄m actiuū respectu termini formalis
gnatiōis: sed magis passiuū et mālē. Sed nunqd semen
agit ad alterationē preuiā termini gnatiōis. Dico ꝙ nō
agit vt sufficiēs actiuū. pbaf. virtꝰ actiua agētis vnifor-
mis nō pōt in passo vniformiter causare effectum diffor
mē. Sȝ virtꝰ semis est vniformis vt pȝ: et mā similr ergo
virtꝰ semis nō pōt efficere tātā difformitatē quātā appa-
ret in organis aialiū: nec per ꝯñs alterare ad tātā diffor
mitatē. maior est euidēs ex hoc qa difformitas i effectu:
vel accidit ex difformitate agētis vel passi. Quid ergo di
co ꝙ virtus que facit tātā difformitatē organoꝝ sic corpo
re aialis opȝ ꝙ sit agēs difforme: et illō ē actio difformis i
fluētie seu caloris celestis: que ꝯsona ē virtuti diuie quā-

tū ad hoc. Nec puto icōueniēs si ad istā actionem diffor-
mē aliquo mō ꝯcurrit semē cū eā. ¶ Quo ad tertiū decla Circa 3m
rādū sit ista pma ꝯ. Ratio semialis lȝ sit in mā: nō tamen p° ꝯclo
est ipsa mā. Hanc pbo sic. qa Augꝰ. 18. geñ. dicit. ꝙ Leui
fuit in lūbis patrū fm rōnē seminalē: Chūs nō. tō nō fuit
decimatꝰ in Abraā: vt dicit apls Hebre. 7. sed fuit ibi fȝ
corpulētā subam: et tamē vterqȝ tā leui ꝙ Chūs: fuit fm
mām nullo dubitāte: ergo rō seminalis nō est idē qd mā.
¶ Scda ꝯ est ista. Rō seminalis nō est potētia receptiua 2° ꝯclo
māe. qd pȝ. Tum ex rōne pcedente: qa tā leui ꝙ chūs fuit
in lūbis patrū fm potētiā receptiuā materie: lȝ nō vter-
qȝ fuit fm rōnē seminalē. Tū qa fm Augustinū. 9. gene.
deus multa pduxit de materia ad que nō fuit rō semina
lis in ea: sed deus nihil pōt pducere ad qd ipsa nō est in
potentia receptiua: ergo rō seminalis nō est potētia rece
ptiua materie. ¶ Tertia ꝯ sit ista. Rō semialis non est 3° ꝯclo
aliquis actus in mā preexistēs: puta aliqua icboatio for-
mar modis preexpositis: hoc patet ex improbatiōe opi.
¶ Quarta ꝯ sit ista. Rō seminalis est aliq̄ rō seminis in 4° ꝯclo
quātū semen est: et illō vel est forma subalis seminis: vel
qd magis credo est aliq̄ q̄litas nectio ꝯsequēs formā se-
minis. V.g. forma subalis grani vel tritici vel q̄litas cō
sequēs formā grani. ¶ Quita ꝯ sit ista. Rō seminalis nō 5° ꝯclo
est coeua materie: sicut nec semē: hoc appet: qꝛ semē in q
est rō seminalis sicut in subo fit ex alimēto nec semp est
in materia vel in generante cū fiat de superfluo alimēti.
¶ Quo ad quartū declarādū pmitto vnā distōnē ꝙ eoꝝ Circa 4m
que generanf: quedā gnanf vniuoce: quedā equoce: eo-
rū que et gnanf vniuoce: quedā imediate: et quedam me
diate generanf. Exēplū primi. Sol vel itelligētia medi-
ante motu celi gnat ranā. Exēplū scdi. ignis gnat ignē. et
hō hoiem ꝛc. ¶ His visis ad ppositum sit ista pma ꝯ. In p° ꝯclo
generatis vniuoce vel equoce imediate nō regrif rō se-
minis vel seminalis: hāc ostēdo sic. Rō seminalis ponif
qōdā mediū inter generās et genitū: vt et absente gnāte
agat: sȝ absente virtute solis vel ignis nihil agit ad gna
tionē rane vel ignis: vñ absente igne aq̄ reddit ad frigi-
ditatē si ex aqua debet ignis gnari: vñ ignis imediate ge
nerat ignem: ergo in talibꝰ nō requiritur necessario rō se
minalis. ¶ Preterea. vbi nō ꝯcurrit semen nulla cōcur-
rit rō semialis: qꝛ rō seminalis nō est sine semine: cū sit
forma eiꝰ subalis vel accidētalis: sed in generatis equo-
ce vel vniuoce imediate nō ꝯcurrit semē: pȝ. ergo nec ra-
tio seminalis. ¶ Scda ꝯ sit ista. In gnātis mediate vni- 2° ꝯclo
uoce vel q̄si vniuoce qd dico pter gnationē muli et simi-
lium necessario exigif rō semialis: hec ꝯclo pȝ per media
opposita. Tū qa talia agētia seu generātia nō agūt ime-
diate sȝ mediāte semine. Tū qa eis absentibꝰ gnatio con
tinuaf. g in talibꝰ nectio exigif rō seminalis. ¶ Aduertē-
dū tn̄ ꝙ si loquamur large de rōne seminali in oī gnatiōe
est ponere aliq̄ mō rōnē semialē. Ipsa eni mixta adinui
cem gnāta hnt rōnē seminalē: qa a generāte recipiūt ali
quas q̄litates que sunt vie ad formas vlteriores et perfe
ctiores: et iō vocari pñt rōnes seminales. In gnātis etiā
per putrefactionē. Nā in cadauere leonis pōt iduci aliq̄
qualitas a corpore celesti que erit ad formā apis vl' auis.
et illa qualitas est filiis illi quā daret agēs vniuocū: et pōt
dici rō seminalis: pōt et rō seminalis eē in nō vere mixtis.
sed mixtis p iuxta positionē: tale eni mixtū pōt hēe a cor-
pore celesti aliquā qualitatē que erit rō semialis. Itē vnū
alteriꝰ elemētū pōt dici large rō seminalis cū ex se inuicē
generanf. Itē vnū elemētū pōt eē q̄si rō semialis respe-
ctu mixti: cū ex vno elemēto mixtū generef: fm illō gene-
sis pmo. ꝙ deꝰ fecit pisces ex aq̄. ¶ Ex pdictis pȝ illō Au
gustini. 13. de trini. 19. ꝙ i elemētis mūdi huiꝰ ponēde sūt
rationes seminales. patet et illud primo de trini. cap. 19.
de magis Pharaonis. qui fecerunt ranas: elemēta eñȝ
potuerūt sic a demonibus ꝯdēsari et ꝯtemperari: vel per
simplicem mixtionem: vel per mixtionē que est iuxta po
sitio: ꝙ ex eis causaref quedā cōtēperātia: et quedā q̄li
tas vel forma que erit via ad aliqd perfectius. et pōt dici
rō semialis: sic fecerūt demones adiungētes elementa
passiua actiuis: et eis expositis debite influētie celi gnate
sunt rane: pprie tn̄ loquēdo rō semialis ē i hñtibꝰ semen.

Circa 5m ¶ Quo ad quītū declarādū .s. ad qd est ratio seminalis. Dico q̄ nō ponit̄ vt sit p̄ncipiū p̄ductiuū forme substātialis: sicut nec semē: ⁊ p̄pter easdē rōnes. Itē sicut nec semen est sufficiēs alterās sine īfluētia celi. vt supra dictum fuit: sic nec rō seminalis que est seminis aliq̄ actiua virtus: sunt tñ semē ⁊ rō seminalis nō sufficiēter: s; aliqualr̄ ꝯcausatiua ⁊ coactiua non ad formā subalē: sed alterationē preuiā. ¶ Ex oib⁹ predictis ꝯcludit̄ q̄ nihil preexigit̄ in mā vt inchoatio forme vel actiuū forme qd̄ ī ip̄az formā naturalr̄ generatā: naturalr̄ trāsmutet̄: sic ad questionem.

Ad p̄m ¶ Ad argumēta opi. tenētis ptē affirmatiuā. Ad primū de creatiōe. Nego ꝯsequētiā. Ad p̄bationē cū dicit̄ creatio est de nihilo factio. ¶ Respōdeo q̄ li de nihilo pōt dicere habitudinem termini vel subiecti. Si dicat habitudinē termini: sic creatio nō distīguit̄ a gñatiōe naturali. Utrūq; enī est p̄ductio de nihilo vt termio. Si dicat habitudinē subiecti: sic ē tñ creatio ⁊ nō gñatio naturalis: creatio enī est p̄ductio de nihilo ⁊ de nullo p̄supposito: ita q̄ excludit oēm causalitatē cuiuslibet cāe tā mālis q̄̄ formalis q̄̄ etiā efficiētis causati: concausantis ipsi creato l; aliquādo ꝯcurrat vt posteri⁹: puta si res creata recipiat̄ in aliquo susceptibili. oppo^m aūt hui⁹ semp accidit in actiōe nāli: qa ibi coexigit̄ subiectum ⁊ mā concausans que est in potētia nāli ad formā: hn̄s inclinationem ad eā tāq̄; p̄iuata ea ⁊ apta nata naturalr̄ recipe eā: vñ si per īpossibile forma nālis p̄duceret̄ a nā non ꝯcurrente materia nec trāsmutata per nāz: ois talis p̄ductio esset creatio.

No^m ¶ Vñ notādū q̄ creatio est p̄ductio iter ens ⁊ nihil simplr̄. ¶ S; gñatio inter ens ⁊ p̄uationē: que p̄uatio ⁊ si nihil sit formalr̄: tñ presupponit aptitudinem ⁊ inclinationē nālem in subiecto aliquo mō ꝯcausante: nō sic creatio. Ex hoc cessat istātia de gr̄a: ⁊ aīa intellectiua: qa ad illā p̄ductionē nō ꝯcurrit aliqua causa ꝯcausans ipsi p̄ducenti: cū iste forme nō educant̄ de potētia materie: vñ ⁊ deus posset eas p̄ducere sine susceptiuo: ⁊ tūc p; q̄ nihil sibi congereret: sicut ēt in p̄mo signo nāe p̄ducunt̄ a deo nulla alia cā ꝯcausante: ⁊ in scd̄o signo vniunt̄ gratia aīe: ⁊ aīa itellectiua corpori. ¶ Aliter dicit̄ ⁊ redit ad idē q̄ aliqd fieri de aliquo pōt itelligi dupl̄r .s. trāsitiue ⁊ intrāsitiue. Trāsitiue di fieri aliqd de aliquo qñ aliquod cōe subest termino p̄ductiōis: ⁊ ab vno transit ad aliud. V.g. cū albū fit ex nigro: ⁊ figuratum ex ifigurato: ⁊ hoc

T.7.26.⁊.27 mō solū cōpositū dicit̄ fieri ⁊ nō forma quomō Aristo. 7. meta. dicit. q̄ forma nō fit sed cōpositū: qa sicut ibi Arist. arguit oporteret q̄ mā eēt pars ipsi⁹ forme que mā transiret de nō forma ad formā: sicut ens trāsit de ifigurato ad figuratū ⁊ est ps figurati. ¶ Alio mō dī aliqd fieri de aliquo itrāsitiue: qñ nō est aliqd cōe vtriq; termio p̄ductionis qd̄ transeat: ⁊ hoc mō fit forma ex mā: qa nihil est ex parte māe qd̄ transeat in formā. Dices forte ergo creat̄. dico q̄ nō creat̄. ¶ Ad cuius euidētiā est notādū q̄ ē dif-

Dr̄ia creationis ab actiōe naturali. ferētia inter creationē ⁊ actionē nālē quātū ad hoc. quia actio nālis dependet a mā: ⁊ nō tñ ab agēte: ideo terminat̄ ad certū terminū per mām. Vñ sm Cōmē. 11. meta.

Cōm. 17. In mā sunt q̄dā portiōes seu habilitates que determināt actionē agētis. V.g. Virtus solis q̄uis est de se vniformiter agit respectu oium: q̄re tñ ex vna mā p̄ducit vermē: ⁊ ex alia fabā: q̄re ex grano tritici nō pōt p̄ducere fabam: hoc est qa diuersis habilitatib⁹ māe actio sua determinat̄ ad certū terminū p̄ducēdum: ita q̄ gñatio nālis nō tñ depēdet ab agēte: sed ēt a mā. Non sic est de creatiōe: qa creatio totalr̄ depēdet ab agēte: ⁊ nullo mō a mā: de⁹ enī nō determinat̄ ex ipsa aīa ad creādū grām plus q̄̄ fidē: vel aliqd aliud: qa actio creatiōis totalr̄ ⁊ simpl̄r dependet ab agēte. ¶ Dicēdū igit̄ sm hoc q̄ forma nālis non fit ex aliquo trāsitiue: sed fit de aliquo p̄supposito .s. materia: ex qua fit itrāsitiue: ⁊ ex hoc vitat̄ creatio sufficiēter: agens tñ creatū supposita mā disposita ad formā p̄ducit formā de nō aliquo trāsitiue: s; semp aliquo p̄supposito. ¶ Ex quo p; q̄ nō sit idē fieri de aliq̄ ⁊ fieri aliq̄ p̄supposito: nec ē idē fieri de nō aliquo ⁊ fieri nullo presupposito. ¶ Nec mīno satis p̄babilis est q̄̄tū ꝯsonat p̄me rñsioni: p; tñ ex p̄dictis q̄ agēs nāle: nec creat: nec annihilat esto q̄ p̄ducat formā nō p̄supposito aliquo in mā qd̄ i forma trāsmutet̄.

Ad 2m ¶ Ad scd̄m cū arguit̄. ergo gñatio forme nālis nō est nālis. Nego ꝯñtiā. ¶ Ad cui⁹ euidētiā p̄mitto q̄dā: q̄ nālitas gñationis ⁊ mot⁹ nālis accipienda sit ex pte p̄ncipij ad formā naturalr̄ iclinati: ⁊ nō ex parte p̄ncipij actiui ipsi mobili inexistētis. p̄batio hui⁹. Nālis mutatio est sm quā passiuū mutat̄ sicut aptū natū est mutari a quocūq; agēte. Vñ p̄hs octauo phy. assignat cām q̄re

Tex.cō.32. elemēta nāliter mouent̄ ad sua loca: puta leuia sursum ⁊ grauia deorsū: ⁊ dic̄ q̄ cā hui⁹ ē: qa sic apta nata sūt moueri: s; nunq̄ est sic aptū natū pp p̄ncipiū actiuū intrinsecū inexistēs: s; pp p̄n^m passiuū nāliter iclinatum. p; tñ q̄ nālitas ista accipiēda est ex pte p̄ncipij passiui nāliter inclinati. ¶ Preterea nā vt est p̄n^m mot⁹ vel mutatiōis nālis est p̄ncipiū intrinsecū: q2 est p̄n^m motus ⁊ qetis ei⁹ in quo est: s; nā rōne p̄ncipij passiui est p̄n^m intrinsecū ⁊ non rōne p̄ncipij actiui: ergo ista nālitas accipiēda est ex pte

Tex.cō.8. p̄ncipij passiui nō actiui. minor p̄batur ex scd̄o phy. vbi dī q̄ accidit ifirmo qui mouet̄ ad sanitatē q̄ sit medicus vel hēat artē que sit p̄n^m actiuū sanitatis: q2 tūc sanaret̄ inq̄tū medic⁹: qd̄ est falsū: s; accidit ifirmo q sanat̄ esse medicū. ¶ Preterea hoc idē p; ex diffōne nāe: qa nā est

Tex.cō.3. p̄n^m motus ⁊ qetis in quo ē p̄mo ⁊ p se. ex scd̄o phy. S; ipoīe est q̄ p̄n^m motiuū sit in moto p̄mo ⁊ p se: qa q̄ mouēs ⁊ motū ꝯcurrunt in eodē accidit: qa p̄rr diuidi. tñ ⁊c̄. ¶ His visis rñdeo ad p̄batiōes ꝯsequentie. Ad p̄mam

Rñdet p̄bationi sūpte ex scd̄a via. Ad p̄m dico q̄ illa auctoritas. 7. meta. sic est exponēda. Si natura fiūt in q̄rūcūq; mā est ps aliq̄ forme .s. in potētia ⁊ non in actu que sic mouet māz .s. passiue ⁊ sm iclinationē nālem sicut mouet̄ ab extriseco .s. actiue. Sic aūt exponēdo auctoritatē nihil habes. ¶ Ad aliā cū dī q̄ ois gñatio natu-

Ad 2m ralis hēt p̄n^m actiuū: ēt dico q̄ falsū ē: tu dicis q̄ nā ē p̄ncipiū mot⁹ ei⁹ in quo ē. Dico q̄ ē p̄n^m passiuū nō actiuū.

Cōtra ¶ Cōtra. qr nā dī de forma magis q̄̄ de mā. ex scd̄o phy.

Tex.cō.12. Rñdetur. ¶ Rñdeo. nā vt dicit p̄n^m passiuum dī de mā ⁊ de forma. Naz per formā p quā res est talis res p eādē est receptiua passiōis ꝯsitis formā. Exēpliū. per eādē formā qua hō est hō: est receptiuus risibilitatis: qa p eādē formā q̄ graue est graue: vel leue ē leue. cōpetit eis talis vel talis motus. ¶ Ad ꝯfirmationē de dr̄ia artificialiū a nālib⁹. dico q̄ illa differētia accipiēda est penes principiū passiuū. et cum dicis q̄ penes hoc nō differūt. dico q̄ hoc est falsū: qa in nālibus p̄n^m passiuū habet determinatā iclinationem ad formā: in artificialib⁹ nō. Si ibi vel iductio forme est ꝯ̄ inclinationē māe: vt p; in edificijs ⁊ erectiōib⁹. ē enī cōtra inclinationē grauiū q̄ ponant̄ sursū in tecto: vel saltem mā est in potētia neutra ad formas artificiales.

Ad 3m ¶ Ad aliam confirmationē sexto metaph̄. patet per idem. ¶ Ad tertiā probationem cū dicit̄ q̄ violentū ⁊c̄. Dicēdū q̄ li ꝯferēte vim debet ꝯstrui cū li passo: ⁊ nō cū li principiū extra vt sit sensus ⁊ violentū est cuius p̄ncipium est ab extra ipso passo nō cōferente vim: confert autem vim passiuū non actiue: sed inclinatiue ⁊ dispositiue: quādo .s. habet naturalem ⁊ determinatam inclinatiōē ad formā inducēdam: qd̄ non est verum de violento vt cum lapis fert̄ sursum: sed ex hoc nihil habes. Sufficit enim q̄ mā sit naturaliter inclinata ad formā naturalē ad saluādā naturalitatē generatiōis esto q̄ nihil actiuū

Ad 4m sit ex parte materie. ¶ Ad vltimā p̄bationem cum dicit̄ q̄ casus ⁊ fortuna reducunt̄ ad nām ⁊ intellectum ⁊c̄. dico q̄ ibi equocat̄ de natura vt est p̄ncipiū actiuū distinctum cōtra agēs a p̄posito: ⁊ vt est p̄n^m mot⁹ nālis distinctum cōtra violētum. p̄mo mō est p̄n^m actiuū determinatum ad vnū modum agēdi: ⁊ sic ad nām reducit̄ casus ⁊ fortuna. scd̄o mō est p̄ncipium passiuum naturalr̄ inclinatum ad formam: ⁊ sic separat̄ a violēto vt preexpositū est: sed ex hoc nihil habeo. ¶ Ad rōnes principales. Ad

Ad rationes p̄ncipales p̄mi q̄siti scd̄i articuli. primum cū dicit̄. q̄ forma respectu quarū ⁊c̄. q̄ ista maior est falsa: vt p; ex p̄dictis. ¶ Ad Augustinū dicēdū q̄ inchoationē forme nominat ipsū semē vel rōnem seminalem modo preexposito: ⁊ sic veritatē habet dictū ei⁹. ¶ Ad duas auctoritates Cōmen. 8. metaph̄. dicendū q̄ loquitur de potentia obiectiua: vt alias respōsum est: sic enim agēs non largitur multitudinem sed perfectionē: ⁊ illud qd̄ est in potētia ⁊ in actu non sunt duo diuersa: s;

loquendo

loquendo de potentia subiectiua sic agēs largit multitu
dinem pducēdo formā aliquā de nouo. ꝛ ens in potentia
pura mā ꝛ ens in actu. s. forma educta in actū sunt duo di
uersa. ꝛ realr distīcta. vt supra dīsūz ē i qōnibus de mā.

Circa 2m qō nē .2. articuli de forma.

Ad secundum sic proceditur.

Et arguit ꝙ pductio forme subalis nāliter generate nō mēsuretur aliqua mēsura diuisibili. qꝛ si sic. ergo gñatio ē
Tex.cō.8. ꝛ 9. motus. ꝯñs est falsum ex. 5. phy. ergo ꝛ añcedens. probat ꝯsequētia. qꝛ motus. ꝛ mutatio videnṫ differre penes successiuum ꝛ instantaneū qꝛ motus est successiuus ꝛ in tpe. mutatio in instāti. ¶ Cōfirmaṫ qꝛ in omni motu mobile manet in eē specifico ꝛ pfecto sub vtroqꝫ terminoꝝ. quia
Tex.cō.8. qd mouet est ex. 5. phy. sed in gñatione nō manet sic sub
Tex.cō.8. iectum. qꝛ qd gñatur non est. ex eodeꝫ. 5. ergo gñatio non
Ad oppoᵐ est motus. ¶ Ad oppositū arguit. Nullū agēs cuius suba est in tpe agit in nō tpe. vt dꝛ penultima propōne de causis. sꝫ suba nāliter gñari est in tpe. ġ ipſꝫ agit i tpe. ꝛ p ꝯñs gnō mensuraṫ tpe. ¶ Preterea impoſe est agēs naturale agere in instāti. ergo ꝛ gnōnē fieri in instāti. ꝯñtia pꝫ. sꝫ antecedēs pbaṫ. qꝛ tūc agens fortius ageret in minus: ꝙ̄ in instanti. qd est impoſe. ¶ Preterea. oīs actio accepta pro re acta est idē realr qd mot⁹. sꝫ gñatio est talis actio. ergo est idē realr qd motus. ꝛ per ꝯñs est i tpe. maior pꝫ.
Tex.cō.21. ex 3º phy. vbi dꝛ. ꝙ motus actionis ꝛ passionis sunt idē: ꝛ
Rñr ad. q. accipiṫ ibi actio pro re acta. vt ibi expositū fuit. ¶ Respōdeo in ista qōne. Quidā dicunt ꝛ tenēt ꝙ nō. qdā ꝙ sic. primo ergo est pertractanda opi. negatiua. scdo affirmatiua. ¶ Quantū ad primū dꝛ ꝙ forma subalis itroduciṫ in instanti. ¶ Modus ponēdi est iste ꝙ si ex aqͣ debeat ignis gñari in toto tpe precedēti. precedit alteratio dispositiua mãe aque ad formā ignis introducēdā. ꝛ in vltimo instāti illius alterationis forma ignis itroduciṫ ꝛ forma aque corrūpiṫ. ita ꝙ forma ignis est termin⁹ alterationis pcedētis. ¶ Pro ista qōne arguiṫ sic. pductio forme suba-
Arguit pro pte negatiua. pº lis nāliter generate est instātanea. ergo nulla mēsura diuisibili mēsuraṫ. ꝯñtia est euidens. sed añcedens probaṫ. qꝛ si esset successiua ista successio vel eēt ex pte mãe vel ex parte forme que acqritur. nō ex pte mãe: qꝛ ipsa est indiuisibilis. nec ex pte forme. ¶ Tū qꝛ illa est simplici ꝛ inuariabili essentia ꝯsistēs. fm auctorē. 6. principioꝝ. ¶ Tū qꝛ
Tex.cō.10. forme sunt sicut numeri. ex. 8. meta. sicut ergo rō numeri stat in quodā indiuisibili: ita ꝙ nihil pōt addi vel diminui in nō qn mutet spēs sic de forma. vt ibidē dꝛ. ¶ Tuꝫ qꝛ tūc gñatio esset motus. vt supra dicebaṫ. ¶ Tū qꝛ suc-
Tex.cō.71. cessio in motu fm Cōmē. 4. phy. cº de vacuo. vel est ex resistentia mobilis ad motorē vel medij ad mobile. sed in gñatione nāli nō pōt dari primū. qꝛ mobile eēt ipsa materia que nō hꝫ de se vñ resistat cū forma vniaṫ mãe sine medio ꝛ vltimo dispoſite. Nec pōt dari 2ᵐ. qꝛ nullū ē mediū in gñatione forme subalis. Nā forma imediate vniṫ mãe ꝛ agēs imediate tāgiṫ passo. ¶ Tuꝫ qꝛ termini gña-
t.9.7. et fine Tex. 5. tionis sunt ꝯdictorij. s. eē ꝛ nō esse ex. 5. ꝛ. 11. meta. Sꝫ si est successio ergo ē mediū. iter ꝯdictoria nō est mediū ex pri-
Tex.cō.27. ꝛ tex. cō 15. 5. phy. t. c. 16 mo posterioꝝ. ꝛ ex 4º meta. ergo in gñatione nō est successio. ¶ Preterea. si sic ergo forma subalis suscipit magis ꝛ minus. ꝯñs est falsum. ergo ꝛ añcedens. probatio ꝯñtie.
2º qꝛ si pductio talis forme ē successiua necio ista forma haberet gradus: ꝛ per ꝯñs posset pciri i fm magis ꝛ minus. falsitas ꝯñtis patet ex libro pdicaꝝ caplo de suba. qꝛ suba nō suscipit magis ꝛ minus. ¶ Itē pncipiatoꝛ ait ꝙ positio sube est in termino nec est intēsionē suscipiens nec re-
3º missionem. ¶ Preterea. si sic. ergo forme subali est aliqd ꝯtrarium. ꝯñs est falsum. ergo ꝛ añcedens. pbatio ꝯñtie. qꝛ
Tex.cō.9. 10. ꝛ. 10. tunc gñatio esset motus. Motus aūt est inter ꝯtria. ex. 5. phy. falsitas ꝯñtis patet. ex eodē qnto. sube nihil ē ꝯtriūꝫ.
tex.cō. 10. ¶ Sed istā opinionē non teneo: cuius iprobatio quantū ad ꝯclusiōes apparebit ex approbatione sequētis opinio-
Cōtra modū quo ostdit negatiua. 2. qō. nis. ¶ Cōtra modū arguiṫ sic. qꝛ si sic. ergo accñs eēt naturaliter sine subto. ꝯñs est euidēter falsum. ergo ꝛ añcedens ex quo seqtur pbatio ꝯñtie. qꝛ alteratio vel forma fm quā est alteratio pcedēs si fundaṫ in aliquo subo hoc est mediāte aliqͣ forma subali. ergo calor pcedēs formam ignis per se fundareṫ in mā aque mediante aliqͣ forma subali. qro ġ mediāte. si mediāte foꝛa aq. qꝛ foꝛa aq repugnat calori. magis ġ erit cā corrūpēdi calorē ꝙ̄ essendi eū in mā aque. Nec est ibi mediante forma gñanda. qꝛ illa nōdū est. ꝛ ēt qꝛ accñs posterius est forma subali nāliter mediāte qua fundaṫ in subiecto. calor aūt iste pcedit formā ignis per se. nec pōt dici ꝙ sit mediante forma gñantis. qꝛ illa nō est in mā aque. alias due forme specifice essent simul. ¶ Preterea sequiṫ ad hūc modū dicēdum ꝙ aqͣ impfecto eē aque manēs eēt calidioꝛ igni impfecto eē ignis manēte qd vꝫ absurdū. Hoc aūt qūo sequit ifert⁹ ostdeṫ. ¶ Preterea vni⁹ mutationis nuō est vnus termi-
nus nuō. nec alius necio reqritur vt vꝫ ex qnto phy. sꝫ ge- Tex.cō.35. ꝛ 36.
neratio forme subalis est vna mutatio nuō. pꝫ. ergo ē ei⁹ tm̄ vnus terminus: ꝛ p ꝯñs nō necio icludit alterationē. Ista rō parum valet. iō dimittaṫ. nec rōnes prime in op-
positū cogūt. ¶ Ad cuius euidētiā notādū est ꝙ mot⁹ pōt Noᵐ
accipi duplr. s. cōiter ꝛ ꝓꝑe eo mō quo loqtur Ar. pmo to- Cap. de pro
pi. de isto noīe propriū: nā propriū fm eū ibi cōiter acce- prio.
ptū cōpetit diffinitioni ꝛ ꝓprie passioni: ꝛ retinet nomen cōe ꝛ dꝛ a proprietate ꝓpriū. diffinitio aūt dꝛ terminus. similiter in pposito motus accipiṫ aliqñ cōiter ad oēm mutationem: sicut in 3º phy. vbi diffiniṫ motus ꝙ est act⁹ entis in potētia ꝛc. vbi explanās diffōnē mot⁹ exēplificat de gñatione ꝛ alteratione ꝛ oi alia mutatione. aliqñ accipiṫ ꝓꝑe vt dꝛ ꝯ gñationē ꝛ corruptionē qnto phy. ꝛ notādū ꝙ gnō ꝛ motus ꝓꝑe accept⁹ nō differūt penes successiuū ꝛ instātaneū sꝫ tm̄ penes terminos. vñ sciēdū ꝙ termini mutationis cuiusꝫ duplr sumi pñt. s. vt termini primi vel vt ꝯcomitātes. Termini pmi i q̄cūqꝫ mutatione dicunṫ habitus ꝛ pֻuatio. Exemplum. ex non albo fit album ꝛ econuerso. ꝛ ex nō igne fit ignis vel econuerso. Et de istis terminis intendit Ar. quinto phy. cū ait ꝙ termini motus sunt incōpossibiles: sꝫ termini cōcomitātes dicunṫ ambo affirmatiui. sꝫ tñ qꝛ vnus icludit pֻuationē alteri⁹ dicūtur ꝯcomitari pֻuationē ꝛ habitū q sunt pmi termini. Exemplū ex albo fit nigrū ꝛ ecōuerso. ꝛ ex aqͣ fit ignis. ꝛ econuerso. ad ppositū. Oīs mutatio dꝛ gnō accipiēdo terminos pmos sic. est. n. mutatio a nō subo in subm vel ecōuerso:
q̄ ab Ar. gnō vel corruptio nūcupaṫ ex. 5. phy. in quocūqꝫ Tex.cō.7.
gñe fit. oīs ēt mutatio dꝛ mot⁹ accipiēdo termios ꝯcomitantes: ꝛ tūc ē mutatio a subo in subm: q̄ ab Ar. mot⁹ dꝛ: vñ ibidē exponēs subm picit. dico aūt subꝫ cū affirmatione mōstratū. terminus ġ in mutatione affirmatiue simptus: subm ibi dꝛ. ꝙ aūt gnō ꝛ motus nō distinguanṫ pe-
nes successiuū ꝛ istātaneū. pꝫ p Ar. 5. phy. vbi distiguens Tex.cō.7.
gnōnē a motu collocat mutationē a nō subo in subm sub gnōne q̄ tm̄ ē alteratio: ꝛ p ꝯñs gnō successiua nullo dubi-
tāte. ¶ Cōtra. ergo oīs mot⁹ est gnō si sumanṫ termini p- Cōtra.
mi q sunt habit⁹ ꝛ pֻuatio ꝛ ecōuerso. oīs gnō est motus si accipianṫ termini ꝯcomitātes q sunt affirmatiui. vt cum
ex aqͣ dꝛ fieri ignis. ¶ Rñdeo. ꝯcedo qd iferṫ. ¶ Cōtra q̄ Rñdetur
re ġ in suba negaṫ spālr mot⁹. 5. phy. plus ꝙ̄ i alijs gñib⁹ Cōtra.
cū in q̄libet gñe posset dici eē gnō ꝛ mot⁹ fm terminos sic Tex.cō.10.
vel sic acceptos. ¶ Rñdeo: qꝛ subꝫ gnōnis subalis. s. mā Rñdet
est min⁹ ens ꝙ̄ in alijs mutationibus. vñ pº de gnōne mā Tex.cō.22.
dꝛ non ens simplr. iō ibi appropriate dꝛ magis mutatio a nō subo in subm vel ecōuerso ꝙ̄ i alijs gñib⁹ sic pꝫ p rōnē Ar. ibi. vbi pbās gnōnē nō eē motū arguit sic. qd mouet est. qd gñatur nō est. ġ gnō nō est motus. vt supra. ꝛ negaṫ ibi eē de subto gnōnis sicut affirmaṫ eē de subto motus. alr rō nulla eēt: pp hoc ergo nō ita pfecte dꝛ in suba mot⁹ esse q̄ est inter duos terminos passiuos ꝯtrios. ¶ Dico ġ ꝙ distictio motuū a gnōne accipiēda est penes terminos vt pdixi ꝛ in suba est mot⁹ ꝛ gnō. ꝛ sīr in q̄titate ꝛ qualitate ꝛc. Excepto ꝙ in suba est gnō simplr. In alijs gñibus
gnō fm qd. vt pꝫ ex. 5. phy. vt supra. ¶ Sꝫ nunqd pōt inue- Tex.c.7. circa fine.
niri aliqͣ mutatio q̄ ita sit gnō ꝙ nullo mō posset esse mo-
tus. ita vt habeat terminos tm̄ pmos ꝛ nullo mō ꝯcomi- Questio.
tātes. ¶ Dico ꝙ sic. qñ in mā tm̄ pexistit pֻuatio forme in- Rñsio
ducēde. ꝛ nō forma ꝯtria opposita. Exēplū in illuminatione aeris: ꝛ imissione seu iductione spēi intelligibilis in intellectu. ꝛ spēi sensibilis in sensu. qꝛ nec in aere nec in intellectu pexistit forma passiua ꝯtria formis inducēdis. sꝫ solū

fuatio eaz. ⁊ io talis mutatio sola est gnō nō mot⁹ stricte
Rñr ad rōnes p p̄ e negatam i. 2. q̄ñ. sumptus. Et tūc rñdeo ad rōnes opi. ¶ Ad p̄mā cuȝ arguit. ꝙ pductio forme subalis est istātanea. Nego añcedens. ad p̄mā pbationē cū dr̄ ꝙ ista successio vel esset ex
Ad p̄ᵐ pte mãe: vel ex pte forme. ¶ Dico ꝙ pōt eē ex pte verius
ꝙ cū pbaſ de mã ꝙ est indiuisibilis. dico ꝙ verȝ est p se ⁊
de se. tñ per accñs est diuisibilis q̄tenus p accñs est extensa de qua extēsione dictū est supra in q̄onib⁹ de mã. Cum
pbaſ. p̄mo de sola ꝙ ipsa sit simplex. ⁊ i idiuisibili eēntia
Cōponit tñ ex q̄tie ⁊ dña eē corporeali tatis ⁊ realitatis ⁊ rea rei ⁊ rei. lnia est Sco. p̄ senté. dist. 3. ⁊. 8. ꝯsistēs. dico ꝙ est simplex simplicitate opposita cōpōni ex
mã ⁊ forma. ⁊ ē idiuisibilis p se ⁊ fm eē specificū. fm qd
abstrahit ab oī gradu. vt dicet iferius plirius p̄ma q̄one
de magis ⁊ minus. sic itelligit auctor. 6. p̄nciplorū. sȝ hoc
nō obstāte ipsa pōt hēre gradus eēntiales idiuiduales sȝ
quos itrinsece pti pōt. ¶ Ad aliud. 8. meta. ꝙ forme sūt
sicut numeri. dico ꝙ verȝ est fm se ⁊ eē specificū fm qd abstrahūt ab oī gradu. ¶ Ad scdam pbationē antecedētis
p̄ncipalis: cū iferſ ꝙ tūc gnō eēt motus. dico ꝙ verȝ est
mō perposito. ¶ Ad aliā pbationē. ꝙ successio cātur i motu fm Cōmē. ⁊c. dico ꝙ verȝ ē ⁊ vtroqȝ mō est successio i
pposito tā ex pte mãe q̄ȝ ex pte forme. cū arguiſ de mã ꝙ
nō hȝ: vñ resistat dico verȝ est de se. tñ vt est sub forma ꝯ-
ria ⁊ dispōne ꝯria forme iducēde hȝ vñ resistat: ⁊ sic est resistētia mobilis ad motorē ⁊ ēt resistētia medij ad mobile. pūt dispō ꝯria tenet locū medij. cuȝ dr̄ ꝙ forma vnitur
mãe ⁊c. dico ꝙ verȝ ē corrupta p̄ma. verūtñ p̄us ex nā rei
hȝ corrūpi p̄ma q̄ȝ itroducaſ scda ⁊ illud p̄us mediat iter
formā ⁊ formā ⁊ agēs ⁊ passuȝ. ¶ Ad scdam pbationē cū
dr̄ ꝙ termini gnōnis sunt ꝯdictorij. dico ꝙ falsuȝ est sȝ sūt
Cōtra. puatio ⁊ habit⁹. ¶ Cōtra q̄ esse ⁊ nō esse sunt ꝯdictoria.
Rñdetur ¶ Rñdeo eē ⁊ nō eē pnt accipi dupl'r. vno mō vt supponūtur pro eē ⁊ nō eē simpl'r ⁊ absolute loquēdo. ⁊ sic vtrūqȝ ꝯ-
dicūt. nec est mediū eoȝ. ¶ Alio mō vt supponūt pro esse
nō eē icludēdo rōnē pfecti. i. pro eē pfectiori ⁊ non eē. ⁊ sic
est dare mediū. s. eē impfectū. Exēpluȝ iter pfectum esse
ignis: ⁊ nō eē est mediū. s. ipfectū esse ignis: cū ergo ignis
gñaſ iter nō eē pfectū ignis qd est termin⁹ a quo ⁊ eē pfectū ignis qd est terminus ad quē est medium qd est fieri
ignis in quo ignis hȝ eē fluēs ⁊ ipfectū. fm qd eē ē successio in gnōne ignis. ¶ Cōfirmaſ. q̄ 2⁹ meta. ait Ar. ꝙ iter
tex. cō. 7. eē ⁊ nō eē est gnō media qd est ipsiuȝ fieri rei. ¶ Ad scdaȝ
Ad 2ᵐ rōnē p̄ncipalē cuȝ iferſ ꝙ forma subalis suscipit magis ⁊
minus ꝯcedo ꝯñs. ad illud. 6. p̄nciplorū. ꝙ ipositio sube ē
in termino: ⁊ in p̄dictis suba nō suscipit magis ⁊ minus intelligēde sunt auctes de suba fm eē specificū ⁊ nō fm esse
indiuiduale. q̄ sic icludit gradus fȝ quos itēdiſ ⁊ remittiſ. ¶ Ad tertiā cū ferſ. ergo forme subali esset aliqd ꝯrium. dico ꝙ verȝ est accipiēdo large ꝯrietatē ad p̄bm qn
Ad 3ᵐ tex. 1. o. 10. pbȝ. ꝙ suba nō hȝ ꝯrietatē loquiſ de ꝯrietate stricto mō.
de quo ampli⁹ dicet ifra i q̄one sequēti de ꝯrietate forme
subalis: pȝ ḡ ꝙ rōnes p̄me opi. nō cogūt. ¶ Quātū ad 2ᵐ
vt melius appeat opi. affirmatiua qnque ꝯnes p ordinē
p̄ ꝯclio declabo. p̄ma ꝯclusio sit ista. Subm gnōnis est actu extensum hñs ptē extra ptē. hoc pȝ. Tū q̄ mã nō est separata a
corpe ⁊ magnitudine. ergo nec̄io ē extēsa. ꝯña ē euidēs.
Tex. cō. 36 añcedēs est Ar. p̄mo de gnōne cap. de augmēto. Tum q̄
forma imediate vniſ mãe sue. Mãe aūt aīe est corp⁹ extēsum: q̄ aīa ē act⁹ corpis organici ⁊c. 2⁹ de aīa. ḡ mã est ex-
Tex cō. 3. tēsa. Tū q̄ accñs diuisibile nō pōt eē in subeo idiuisibili.
Sȝ multa accñtia sunt diuisibilia ⁊ extēsa. pȝ: ⁊ sunt in mã:
ḡ mã ē extēsa ⁊ diuisibilis. De hoc dictū ē ampli⁹ i q̄one
2ᵃ ꝯclio de extēsione mãe supra plirī⁹ ptractata. ¶ Scda ꝯ sit ista
forma subalis nālis hȝ gradus itrisecos eēntiales fm q̄s
suscipit magis ⁊ min⁹: ⁊ itrisecā diuisionē. hāc ostdo multipl'r
p̄ sic. p̄mo ex q̄litate ppria cōparata ad subm ppriū cui⁹ est.
⁊ arguo sic. caliditas intēdiſ ⁊ remittiſ. ḡ ⁊ ignis: ⁊ p ꝯñs
hr̄ ppositū. Añcedēs est euidēs ad sensuȝ. pbatio ꝯñe.
Cā nālr̄ sir se hñte cātū est sir se hñs. Sȝ calor i diuersis
idiuiduis ignis nō sir se hȝ: pȝ q̄ vn⁹ est itēsior alio. ergo
nec ignis q est cā caloris sir se hēbit. Sȝ vn⁹ est extēsior q̄ȝ
ali⁹. maior pȝ: q̄ oīs cā nālis agit q̄tū pōt ⁊ fm vltimū potētie: ⁊ sic oīs cā eq̄ pfecta cābit effectū eq̄ perfectū. ergo a
destructione ꝯñtis. effectū nāli nō eq̄ pfecto ⁊ nō sir se hñte nec cā sir se hēbit. ¶ Ad istā rōnē que vī pōderāda.

Rñdeſ multipl'r. vno mō dr̄ ꝙ calor nō cātur imediate a
suba ignis sȝ ab alio. ppositio aūt assūpta de cā nāli est i-
Cōtra telligēda de cā imediata. ¶ Cōtra. q̄ro de isto mediante
quo cātur. Vñ hȝ ꝙ itēdiſ ⁊ remittiſ. hȝ. n. itēdi ⁊ remitti
ex quo imediate ⁊ nālr̄ cāt calorē itēsum ⁊ ēt remissuȝ. oportere habes nec̄io ꝙ hoc hȝ a suba ignis. alias eēt processus in ifinitū i causis pcedēdo vsus ignē. Si ḡ est deueniēre ad subam ignis imediate cāntē ipsa erit itēsa ⁊ remissa ex quo ei⁹ effect⁹ intendiſ ⁊ remittiſ. ¶ Aliter dr̄ ꝙ illa
diuersitas caloris cāti accidit pp ꝯriū agens ⁊ ipediens.
Nā ipse ignis q̄tū ē de se cāret calorē eq̄ itēsū. sȝ ipediſ p
Cōtra ꝯriū. ⁊ sic aliqñ itēsū: aliqñ remissum cāt. ¶ Contra excludatur dē ꝯriū. pȝ. ꝙ idiuidua ignis sibi derelicta nō sunt
equalr̄ calida. q̄ maior ignis calidior ē puo igne ceteris
parib⁹. ⁊ tūc stat rō. ¶ Alr̄ dr̄ negādo minorē. q̄ caliditas
non cātur ab igne effectiue. maior aūt rōnis hȝ vitatē de
causis nālib⁹ effectiuis. ignis aūt solū ē i pō passiua respectu caloris. ¶ Cōtra. Ois pō mere passiua est pō ꝯdictio-
Tex. cō. 12. nis. 9. meta. sȝ ignis nō est in pō ꝯdictionis ad formā caloris. q̄ alr̄ posset eē calidus ⁊ nō calidus. ḡ nō est in potētia mere passiua ad calorē ergo est cā effectiua ei⁹. ⁊ tunc
idē qd p̄us. ¶ Preterea peto de cānte calorē effectiue dato ꝙ illud nō sit ignis. ⁊ de isto tenet rō. ¶ Cōfirmaſ q̄ si
aq̄ calefiat ab igne. absente igne aq̄ redit ad frigiditatē:
q̄ro a quo cātur ista frigiditas. nō pt dici vel dari nisi ipsamet aqua. Similiter ergo est de igne. ¶ Aliter dicitur ꝙ
causa illius diuersitatis in calore causato nō est substātia
ignis sed diuersa dispositio in mã ignis. ¶ Cōtra. quero
de ista dispōne qd est ⁊ a quo hȝ q̄ sit maior vel minor vl̄
erit pcessus i ifinitū vel deueniet finalr̄ ad subam ignis
ꝙ ipsa sit efficiēs alicui⁹ intēsionis ⁊ remissionis. ⁊ tūc idē
qd p̄us. ¶ Alr̄ pōt dici ꝙ calor nō est ppria passio ignis.
q̄ nō inest idiuisibilr̄ nec soli. ¶ Contra. qd ad rē siue sit
ppria passio siue nō. tñ est q̄dā q̄litas nec̄io ꝯñs formam
ignis vt effect⁹ cām nālē effectiuā. ¶ Scdo principalr̄ ar- 2ᵒ
guiſ ad idē ex q̄litate ppria cōpata ad subm sic: in alteratione p̄cedēte corruptionē aq̄ in igne itēdiſ calor. ḡ ⁊ forma ignis nō pfecta. ḡ remissa. sic hr̄ ppositū. añcedēs p̄ᵐ
probaſ. q̄ si nō vel cessaret actio vel iductio gradus: si p̄ᵐ
sic nulla eēt gnō: pȝ. q̄ agēs nō esset p̄us passo cuȝ oē agēs
nāle agat alterādo. 2ᵐ pȝ q̄ alr̄ in p̄mo gradu caloris esset tota forma ignis pfecta: ⁊ p ꝯñs gnō terminata. Naȝ
habitib⁹ p̄ntibus in mã cessat mot⁹. ex p̄mo de gnōne. p̄ma ꝯña pbaſ sic. ¶ Tū q̄ nullū ppriū accñs est sine forma ppria ppriij subiecti. vñ fm Ar. 2⁹ de aīa. corp a in aq̄ Tex. cō. 55. ⁊ 20. 56. Tex. cō. 16.
vel in aere nō tāgūt se imediate. q̄ humiditas aeris non
ē sine aere nec aqua sine aq̄. calor est ppriuȝ accñs ignis ⁊
maxie calor gñatus in alteratione facta ab igne. tū q̄ eadē rōne tot⁹ calor ignis vel igneus posset eē in aq̄ sine forma ignis. qd est absurdū. ¶ Tū q̄ supra dicebaſ aq̄ manens pfecta aq̄ eēt calidior q̄ȝ ignis. ⁊ ignis manēs perfectus ignis eē frigidior q̄ȝ aq̄. qd falsum est. pbatio hui⁹.
gñetur aq̄ ex igne ⁊ ignis ex aq̄ ⁊ ecōuerso. ⁊ sint decē gradus caliditatis ignis. ⁊ totidēȝ frigiditatis aque. qñ ḡ ex
aqua gñatur ignis aq̄ que corrūpiſ in vltimo instāti ante
corruptionē sue forme hēbit nouē gradus caliditatis. aliter nō sūme disponiſ ad formā ignis: ⁊ per ꝯñs nō habebit nisi vnuȝ gradum frigiditatis per eandem rationem
q̄ corruptio frigiditatis ⁊ generatio caliditatis pportionantur. Silr̄ ex alia pte si ex igne fiat aq̄ an corruptioneȝ
forme ignis ipse ignis hȝ nouē gradus friditatis ⁊ vnuȝ
tñ caliditatis. ⁊ sic aq̄ pfecta erit nouies calidior igne pfecto. ⁊ pfectus ignis nouies frigidior aq̄ q̄ videnſ absurda. ¶ Scda ꝯña p̄ncipalis probaſ. q̄ due forme specifice repugnātes ipole est ꝙ sint in eadē mã fm eē intēsum. 3ᵒ
ergo hēt ibi esse fm eē remissum. ⁊ sic habeo propositum.
¶ Tertio p̄ncipalr̄ arguiſ ad idē ex actione ineq̄li que cōpetit rei rōne forme subalis sic. Omne agēs nāle eiusdeȝ
spēi hñs formā eque pfectā ⁊ intēsaȝ eq̄ pfecte agit ceteris parib⁹. si nō impediaſ aliquo mō. Sȝ nō oē agēs nāle
eiusdē spēi eq̄ pfecte ⁊ itēse agit. ergo nō hēt formā eque
pfectā ⁊ intēsaȝ: ⁊ p ꝯñs forma illa suscipit magis ⁊ min⁹.
maior pȝ. q̄ agit q̄tū pōt. minor pbaſ. q̄ nō q̄libet ignis
eque ignit. nec q̄libet vinū eque ꝯuertit aquā in vinum

vt vinū aquaticū. nec q̄libet caro eque ꝯuertit alimētū.
q̄ caro fm̄ māam non ꝯuertit. ꝑmo de ḡnatione capitulo
de augmēto. ¶ Si dicas ꝙ inequalitas actionis accidit
propter ꝯtrium impediēs. ¶ Cōtra. Circūscribat ꝯtriū ⁊
4° accipiat nā ignis sibi dreuicta. ⁊ tūc vt p^9. ¶ Preterea
quarto arguit sic. O e q̄d mutaf parti ē in termino a quo
Tex. cō. 32. ⁊ parti est in termino ad quē ex. 6. phy. vbi dicit Cōmen.
ꝙ hoc h3 veritatē in quattuor ḡnib^9. q̄ro de li parti ⁊ par-
tim. aut accipit pro diuisibilitate forme fm̄ quā est mot^9.
aut fm̄ diuisibilitatē subiecti qd̄ mouet. Si 2^m. ¶ Con-
tra. Tū q̄ ꝓpositio pōt esse falsa. Nā illa ps vna mobilis
sit. a. puta pedalis. illud. a. trāsmutaf ⁊ tū fm̄ te nō ē ptim
in vtroq3 termino. s3 in altero solū. ¶ Tū q̄ ꝯtingit aliqd
Tex. cō. 23. totū sil alterari ex. 8. phy. ⁊ de sensu ⁊ sensato. ergo i tali al
teratione parti ⁊ ptī3 nō pōt accipi ex pte mobilis. ¶ Tū
q̄ Ar. peteret ꝑn^m. vult enī3 ꝓbare ꝙ oē mobile est diui
sibile. acciperet ergo qd̄ op3 ꝓbare. Nā si mobile h3 ptim
5° ⁊ parti iā p3 ꝙ est diuisibile. ¶ Preterea. 5. arguit sic. oēs
forme hūtes idē susceptibile in eodē ḡne nāli vel sunt ex-
treme vel medie. sed oēs forme spāles subales sunt hu-
iusmodi. p3 ergo oēs forme sunt medie vel extreme. non
oēs extreme. p3 ergo alique sunt medie: s3 mediū est ma-
gis vno extremo ⁊ min^9 altero. q̄ pticipat extrema nō in
suis excellētijs. p3 ergo 2^m eē remissū ⁊ habet ꝓpositū.
6° ¶ Preterea. 6. deus non pōt aliqd qd̄ effectui repugnat.
q̄ iā posset ꝯdictoria. S3 pōt facere vnā formā ignis no-
biliorē alia. ergo forma ignis pōt intēdi ⁊ remitti. Si di-
cas ꝙ nō pōt. nō videf hoc negare necessariū nec tutū di
7° cere. ¶ Preterea. 7. sic. Nobiliori māe ⁊ melius disposi-
te d3 dari nobilior forma ab agente nāli fortiori. sed vna
mā pōt eē magis disposita q̄ alia ad formā subalē eiusdē
ḡnis ⁊ eiusdē spēi. ergo ⁊c. semē eīn nobilioris equi est no
bili^9 ⁊ fortius ⁊ pfectius semine roncini. ⁊ sil̄r nobilioris
tritici q̄ vilis. Si ḡ mā sit magis disposita ⁊ agēs nobili^9
8° ergo forma nobilior: ⁊ p ꝯns pōt itēdi ⁊ remitti. ¶ Pre-
terea. 8. sic. ois pfectio q̄ pōt numerari in plibus maiorē
pfectionē dicit in plib^9 q̄ in vno. fm̄ Aug^m. 8. de tri. cap.
p^9. forma ignis est nūerata in plib^9 idiuiduis. p3 ḡ ⁊c. Si
ergo duo ignes iūgant ⁊ fiat vn^9 qs dubitat vel dubitare
d3 q̄n ille vn^9 pfectior est ⁊ itēsior ⁊ fortior q̄ duo ex qbus
cōponif seorsū3 sūpti. q̄ duo pfecta vnita pfectius aliqd
9° dicūt q̄ vnū tm̄ ceteris parib^9. ¶ Ultimo ꝯfirmaf p arti
culū excōicat q est ꝙ aīa christi non sit pfectior aīa iude.
Cōtra 1^am cō clusionem. ¶ Cōtra istā ꝯnem instaf. Nā ois dr̄ia in eēntia est speci-
fica. q̄ eēntie sunt vt numeri. s3 dr̄ia fm̄ magis ⁊ minus ē
dr̄ia i eēntia. ḡ est specifica. q̄re ignis intensus ⁊ remissus
nō sunt eiusdē spēi. qd̄ est absurdū. ¶ Preterea si sic. ḡ ve
5° phy. t. c. 10 re i suba eēt ꝯrietas. ꝯns est falsū ⁊ ꝯ Ar. ergo ⁊ ancedēs.
ꝓbatio ꝯñie. q̄ vbi est magis ⁊ min^9 ⁊ maximū. Maxia
te, cō. 13. ⁊ 14 aūt distātia ē ꝯrietas vera. sic. n. arguit Ar. 10. meta. ⁊ cō-
cludit ꝯrietatē eē maximā distātiā. ¶ Preterea Ar. li. p-
dicamētoꝝ. ⁊ auctor. 6. ꝑncipioꝝ expsse dicūt ꝙ i suba nō
Rñdet est magis ⁊ min^9. S3 iste rōnes nō cogunt. ¶ Ad p^m cū dr̄
ꝙ ois dr̄ia in eēntia ⁊c. primo reduco qd̄ sil̄r seqtur ꝙ q̄li
tas nō suscipit magis ⁊ min^9. Sil̄r albedo intēsa ⁊ remis-
sa nō eēnt eiusdē spēi. ¶ Ad formā dico ꝙ ois dr̄ia in eēn
tia est specifica sic glosando in eēntia fm̄ eē specificū acce
pta ⁊ sic eēntie sunt vt nūeri. S3 tūc minor ē falsa. q̄ dr̄ia
fm̄ magis ⁊ min^9 nō est in eēntia specifica que abstrahit
a suppositis: s3 erit eēntia ꝯcta ad indiuiduitatē ⁊ ad sup
posita. ¶ Ad aliud nego ancedēs loquendo de vera ꝯrie
tate. ad ꝓbationē3 q̄ vbi magis ⁊ min^9 ⁊c. dico ꝙ magis
⁊ minus ⁊ distātia maxia pōt sumi dupl'r. q̄ vel in eisde3
specie vel in eisdē ḡne. diuersis aūt spē. ꝑmo mō nō est ve
ra ꝯrietas talis maxima distātia. s3 scd̄o mō q̄ fm̄ Ar. 10.
meta. ꝯria op3 eē eadem ḡne ⁊ specie differre. In ꝓposito
ꝯceditur magis ⁊ minus ⁊ maximū in forma eiusdē spēi:
puta in forma ignis seorsū3. ⁊ in forma aque seorsum ⁊ sic
de alijs. q̄re ꝓpter hoc nō op3 ibi ꝯcedere verā ꝯrietatē.
¶ Ad Ar. ⁊ ad auctorē3. 6. ꝑncipioꝝ. dico ꝙ loq̄ logice:
logice aūt loquēdo suba nō suscipit magis ⁊ min^9. cui^9 du-
plex cā potest dari. ꝑma ꝙ impositio nois est sequens ne-
cessario modū intelligēdi rem cōiter ⁊ vl'r: ⁊ in hoc infe-
riora nō differunt. sed ipsum magis ⁊ minus circūscribū

tur: q̄ ergo logici est determinare intētiōes vt cōes: ⁊ si-
cut intelligimus ita loqmur. ideo dicit subam non susci-
pere magis ⁊ minus: ⁊ hoc verū est non solū3 in suba sed
etiā in accidēte sumpto i abstracto. ¶ Cōtra. ergo logice Cōtra.
loquēdo ibidē dicit Ar. ⁊ auctor. 6. ꝑncipioꝝ. ꝙ q̄litas su
scipit magis ⁊ minus. ¶ Respōdeo loquit forte intersca Rñdet
lariter. nūc logice nūc realiter. s3 ista ꝑma cā assignata nō
videf bona. q̄ tūc sequif ꝙ nihil sit albū nisi habeat albe
dinē in termino si ipositio nois sit in termino. ⁊ sic albū re
missum nō erit albū. ¶ Alia cā assignaf ꝙ magis ⁊ min^9
dicunf de subo participāte in respectu ad formā partici
patā: vn̄ l3 fm̄ rē idē sit intēsio ⁊ remissio cū hoc qd̄ est ma
gis ⁊ minus. tū in abstracto dicif ꝙ hec albedo est maior
illa ⁊ nō magis. sed subm̄ dicif magis. ⁊ iō spēs ⁊ genera
l3 cōcretiue videātur dici de subo fm̄ magis ⁊ minus tū
non ꝓprie nec denoiatiue nec predicaf forma vt inherēs
sed q̄si vt per se ens ⁊ totū: ⁊ iō logice loquēdo improprie
dicif iste est magis hō q̄ ille: ⁊ ista magis albedo q̄ illa.
¶ Sed nunqd pōt dici iste est magis humanus q̄ ille. di
cendū est ꝙ nō: q̄ suba non ꝑdicaf proprie denoiatiue si-
cut accidēs. Tū pbice ⁊ fm̄ rei veritatē maior entitas spe
ciei humane vel nobilior gradus est in vno q̄ in alio: vn̄
Ar. 8. meta. dicit ꝙ sicut numerus nō h3 magis ⁊ minus
sic nec suba que est fm̄ spēm. sed siquidē que cum mā illa
suppie bene h3. de ista mā amplius dicetur infra q̄ōne de
magis ⁊ minus. p3 ergo cōclusio scd̄a. ¶ Tertia conclusio 3ª ꝯclō
sit ista: forma subalis nālis est actu extēsa hñs partē3 ex-
tra partē. hāc ostēdo sic. ois forma que nō respicit mām i-
diuisibiliter extēditur ad extēsionē māe ⁊ habet partē ex-
tra partē. sed q̄libet forma subalis nālis est huiusmodi.
ergo ⁊c. minor p3 de aīa brutoꝝ de qua minus forte vi. di Tex. cō. 95.
cit Ar. ꝑmo ⁊ scd̄o de aīa. ꝙ diuidif ad diuisionē corpo- Tex. cō. 10.
ris. sicut inducit in aīalibus anulosis que diuisa in ptes
adhuc ptes sentiūt ⁊ mouētur. ¶ Dico aūt formā suba-
lem nālem que est de mā educibilis per nām ad excludē-
dum aīam rōnalē3. q̄ ista nō est extēsa nec diuisibilis in
suba. ¶ Quarta conclusio sit ista. ꝓductio forme subalis 4^a ꝯclō
nāliter generate est successiua. ¶ Hāc ostēdo multiplici-
ter. ¶ Tum ꝑmo ex 3° phy. vbi data fuit diffinitio de mo Tex. cō. 6.
tu vbi phs exponens illā exēplificat de generatione ⁊ cor-
ruptione: q̄ ḡnatio est actus ḡnabilis inquātū generabi
le: ⁊ corruptio actus corruptibilis tunc sic. ois motus est
trāsmutatio successiua s3 ḡnatio est motus: vt dicit Ar. tex. cō. 5. ⁊ 6.
3° phy. ergo ⁊c. ¶ Respōdef ꝙ Ar. 3° phy. loquif de motu Rñdetur
large sumpto pro omni mutatione: sed diuidit eū in spēs
5. phy. ⁊ sepat ḡnationē a motu. probās ꝙ ḡnatio que est
motus qui est a subiecto in subm̄ non est motus qui est a
subo in subm̄. ¶ Cōtra. si sic. ergo vsq3 ad locū illū vbi di Cōtra.
uidit mutatione in suas spēs loqtur de mutatione large
⁊ cōiter. sed ꝑus aū illud capl'm. 5. iuxta ꝑncipiū dicit ꝙ in
omni motu reqritur tēpus. ergo in omni mutatione. ⁊ p
ꝯns mutatio est in tpe ergo successiua. ⁊ h3 ꝓpositū. Tū3
scd̄o. q̄ pbs. 6. phy. ait sic. omne qd̄ mutaf est diuisibile ⁊ Tex. cō. 32.
parti est in termino a quo ⁊ ptī3 in termino ad quē qd̄ fm̄
Cōmē. h3 veritatē in q̄ttuor ḡnibus mutationis. quoꝝ
est genus sube ⁊ ḡnationis. sed si ḡnatio esset instātanea
mā que subijcif nō haberet partē de terminis sed subito
trāsiret a toto termino in totū. ¶ Tū. 3. q̄ pbs. 6. phy. pro In te. cō. 54.
bat ꝙ aū oē mutari est mutatū esse ⁊ econuerso. ⁊ subdif vsq3 ad. 59.
ꝙ eadē demōstratio est in ꝯrijs ⁊ ꝯdictorijs. vn̄ pat3 post
dicit sil̄r esse in ḡnatione ⁊ corruptione. qd̄ tū impossibi- Tex. cō. 59.
le esset nisi ḡnatio ⁊ corruptio eēt successiua. ¶ Rñdef ꝙ Rñdet
loqtur de ḡnatione ⁊ corruptione vt icludūt alterationē3
ꝓcedētē. ¶ Cōtra. q̄ si sic frustra probaret de vtraq3 ⁊ lo- Cōtra.
queref de eis in distinctis capl'is. Nā in vno caplo ꝓbat
hoc de alteratione spāliter ⁊ seorsum ⁊ in alio de ḡnatio-
ne ⁊ corruptione seorsum. sicut p3 aspicienti in textu pbi.
¶ Tum q̄rto q̄ in eodē. 6. phy. soluēdo rōnem zenonis p Tex. cō. 83.
quā negabat motū ad formā. dicit ꝙ nō oportet totū mo
bile esse in altero termino. Nō enī3 inq̄t fm̄ totū in quoli
bet. ergo ⁊c. Sequif sil̄r aūt inest inesse ⁊ nō inesse ⁊ in ali
is queciq3 fm̄ ꝯdictionē sunt ⁊c. hoc dicit ꝓpter ḡnatio-
nem ⁊ corruptionē. ¶ Si dicas ꝙ loqtur de ḡnatione vt Rñsio
includit alterationē. ¶ Contra vt prius q̄ ibi loqtur di- Cōtra.

stincte de gñatione ₇ alteratione sicut pȝ intuēti. ¶ Tum
Tex. cō. 34. gnto. q₂ 7° phy. Ar. cōparat gñationes s̄m velocitatē di-
cens sic. In gñatione aūt ₇ corruptione idē cōsiderādum
est quomō eque velor gñatio est. sed in omni velocitate
opȝ successionē esse. ergo ₇c. Nec pōt dici vt prius ꝙ loq-
tur de gñatione vt includit alteratione q₂ ibi facit distin-
ctum capl̄m de cōparatione alterationis s̄m velocitatē ₇
Cō. 71. de gñatione. qđ nō oporteret. ¶ Tuȝ. 6. q₂ s̄m Cōmē. 4°
Cātur ēt ex phy. vt iā allegatū est successio in motu cātur ex resistētia
p e m·dij qñ mobilis ad motorē. forā aūt ꝯria ₇ dispositio resistit agen
ꝙ ex pte vi ti. vt cū ex aqua ignis gñaf. ergo talis gñatio erit succes-
usqȝ vt ibi. siua. ¶ Preterea vltimo sic. ipossibile est ꝓpriā passionē
separi a subto. Sed calor est ꝓpria passio ignis. ₇ ipsa in-
troducit successiue. vt cū ex aqua gñatur ignis ergo ipse
5° ꝯclio rñsi- ignis itroducit ₇ gñatur successiue. ¶ Quinta ꝯclusio sit
ua ad q. ista. q̄ est directe ad qōnē. ꝓductio forme subalis nāliter
gñate mēsuraf mēsura diuisibili q̄ est tp̄s. hāc ostendo sic
q₂ si talis esset in instāti hoc eēt vel ex indiuisibilitate sub
iecti vel termini. q est forma. Nō p̄mo mō sicut pȝ ex pri-
ma ꝯne. Nec scđo mō vt ex scđa ꝯclusione ₇ tertia conclu
sione. ¶ Preterea ꝓductio talis forme est successiua. er-
go mēsuraf mēsura diuisibili. añcedēs patet ex q̄rta ꝯne.
sed ꝯñtia probaf q₂ mēsura ₇ mēsuratū proportionātur.
Si ergo mēsuratū est diuisibile. ergo ₇ mēsura. talis men
sura est tp̄s hoc pȝ. ergo ₇c. ¶ Preterea impoſe est fieri ₇
factū eē in eodeȝ instāti. q₂ qđ fit nō est. qđ factū est. est nō
pōt aūt idē simul esse ₇ nō esse sed vbi fieri ₇ factū esse nō
sunt in eodē instāti. opȝ dare successionē ₇ tp̄s. q₂ nō sunt ī
Ad p̄m ꝑnci- eodē instāti. Sic ad qōnē. ¶ Ad argumēta ꝑncipalia rñ-
pale. detur ad primū cū infert: ergo gñatio est mot⁹. ꝯcedo cō-
sequētiā ₇ ꝯñs mō prerposito in corpe qōnis. ₇ ibideȝ di-
ctum est ad illud qđ allegaf de. 5. phy. ¶ Ad ꝯfirmationē
cū dī ꝙ in oī motu mobile manet in eē specifico sub vtro-
qȝ terminoꝝ. q₂ qđ mouef est. dico ꝙ illa ꝓpositio est va
de motu ꝯꝑte sumpto ₇ vt est est in alijs gñib⁹ a suba. quo
mō Ar. loqtur sicut pȝ. sed hoc nō obstāte gñatio erit mo
tus accepta penes terminos affirmatiuos ₇ concomitan
tes sicut expositum est in corpore questionis.

Circa 3m qñ
nū. 2. articuli
de forma.

Ad tertium sic proceditur. Et

videtur ꝙ repugnātia formalis q̄ est inter formas suba-
les nō sit repugnātia ꝯrietatis. Nam a ꝯrio in ꝯrium per
Tex. cō. 33. uenitur p mediū ex. 5. phy. ₇. 10. meta. sed in suba nō ē mo
₇ cō. 12. ₇. 3. tus ergo nec ꝯriū. minor pȝ ex. 5. phy. ¶ Cōfirmaf. q₂ ibidē
Tex. cō. 10. probat phs ꝙ in suba non est motus pp nō esse sube ꝯriū
Tex. cō. 17. ¶ Preterea. ꝯtraria pñt esse vicissiȝ circa idē. 10. me. Sȝ
rōnale ₇ irrōnale nō pñt esse vicissim circa ideȝ. ergo non
sunt ꝯria. de q̄bus tū magis videf. ₇ per ꝯñs nec aliqua
alia. minor ꝓbaf. q₂ aliter idē hō posset esse. aliqñ aīal rō
Ad oppo^m nale. aliqñ aīal irrōnale. ¶ Ad oppositū. oē qđ corrūpif a
arguitur. suo ꝯrio corrūpif ex p̄° celi ₇ mūdi. Sȝ in suba est vera cor
p° ruptio. ergo ₇ ꝯrietas. ¶ Cōfirmaf. q₂ cū forma corrum
Tex. cō. 20. ₇ penda a mā expellitur. quero a quo nō a se. pȝ nec ab ali-
viii. 2° quo alij pȝ. ergo relinquitur ꝙ a ꝯrio. ¶ Preterea formis
subalibus cōpetit diffinitio ꝯrietatis. ergo ipse sunt ꝯrie.
ꝯñtia est euidēs per locū a diffinitione. ꝓbatio añceden-
tis. ꝯria sunt que posita sub eodē gñe maxime a se distāt:
₇ circa idē subm vicissim insunt ₇ mutuo se expellūt. Sed
hec oīa ꝯueniūt forme ignis ₇ forme aq̄. pȝ ergo ipse sunt
Rñsio vere ꝯrie. ¶ Respōdeo in ista qōne est vna opinio cōis q̄
p° tenet partē negatiuā pro qua arguif sic. ¶ Cōtrarietas
est quedā maxima distātia hñs quādā ꝯtinuitateȝ vt ab
extremo ad extremū nō perueniaf nisi trāseundo per oīa
media. Tāc sic a ꝯrio in ꝯrium ꝑuenif per mediū. sed nul
le due forme subales sunt huiusmodi. ergo nec sunt ꝯrie.
ꝓbatio minoris. q₂ mā exuta vna forma subali imedia-
Tex. cō. 26. te pōt indui q̄cunqȝ alia. vt ꝛ° de gñatione dicitur. ꝙ si ex
2° igne fiat aqua nō opȝ trāsire per media elemēta. ¶ Pre-
terea. a cōtrario in ꝯtrariū ꝑuenif per mediū. sed in sub-
stantia nō est motus. ergo nec ꝯrium. probatio minoris.
q₂ si sic in medio motus puta. si ex igne fiat aer. mā suba
tātuȝ hēret de forma ignis quantuȝ de forma aeris. ₇ se-
quuntur duo incōueniētia. primū q₂ erit aliquod corpus

qđ nō erit in aliqua specie determinata. Secūdū ꝙ ipsuȝ
non erit ipsum. Naȝ in illo medio pūctali nō erit aer. nec
ignis erit ignis. ¶ Preterea. cōtraria hūt circa ideȝ. sed 3°
forme substantiales non sunt circa idem. sed circa diui-
sum. ergo nō sunt cōtrarie. probatio minoris. q₂ materia
sub diuersis formis nō est eadeȝ simpliciter. sed diuersa.
cum diuersa eē habeat. ¶ Confirmaf. q₂ ꝓpter hoc ꝙ sube
nō est ꝯriuȝ. mutatio in suba dicif a subiecto in subm vel
ecōuerso. vt pȝ ex. 5. phy. Sed ista opinio nō valet. Si sic Tex. cō. 7.
absolute ₇ vīr intelligit. nec rōnes concludūt vt inferius
ostendā. ¶ Ad questionē igitur est aliter dicendū. ¶ Ad No^m
cuius euidētiā est notandū ꝙ ꝯrietas dupl̄r potest sumi
s. stricte ₇ large. ¶ Si ꝯrietas sumitur stricte sic videf ha
bere sex ꝯditiones. vt pōt colligi ex dictis Ar. libro ꝑdi-
camentoruȝ. ₇. 10. meta. prima est ꝙ ꝯrietas est oppositio
distinctoꝝ specie coruǹdeȝ aūt genere. ꝯria enim dicuntur
que posita sub eodē genere distāt. ¶ Secūda est. ꝙ cōtra
rietas est differētia extremoꝝ dicētium nāȝ positiuaȝ: ₇
per hoc distinguif ab oppositione ꝑuatiua. nam ibi alteꝝ
extremuȝ. s. priuatio nihil ponit. sed est formal̄r negatio.
¶ Tertia ē ꝙ ꝯrietas est maxima distātia. Unde. 10. me
ta. ait. Ar. sic. qm̄ autē differre cōtingit abinuicem diffe- Tex. cō. 13.
rētia plus ₇ minus. est aliqua ₇ maxima dīa. ₇ hanc dico
ꝯrietatē. ₇ ex hoc infert ibidē ꝙ est dīa perfecta. q₂ si ma
xima. ergo pfecta. ¶ Quarta est que sequitur ex tertia ꝙ
vnū vni cōtrariaf. vnde. 10. meta. habef sic. multipl̄r aūt Tex. cō. 14.
dictis ꝯrijs sequif ꝙ perfecte. ita sic vtiqȝ qđ est ꝯrarijs
esse extiterit ipsis his autē entibus. palā ꝙ non cōtingit
plura vni ꝯtraria esse. nec enim vltimo vlterius erit vti-
qȝ aliqđ nec distātie vni⁹ plura vt q̄ duo vltima. ¶ Quī
ta est ꝙ cōtrarietas esse oppositio eoꝝ que circa idem su
sceptibile vicissim insunt. ¶ Sexta cōditio ꝙ in ꝯrarijs
habētibus mediū nō peruenif ab extremo ad extremum
nisi trāseūdo per oīa media. vnde. 10. meta. habef sic. qm̄ Tex. cō. 22.
autē cōtrarioꝝ cōuenit aliquid esse mediū ₇ quorundaȝ
est necesse ex cōtrarijs esse. oīa nāqȝ media in eodeȝ ge-
nere sunt ₇ quoꝝ sunt media. Media enim hic dicimus
in q̄cūqȝ ꝑmutari ꝑus est necē qđ ꝑmutaf. vt ab hypate ī
netē si trāsit p minimā rōnē veniet p° ad medios sonos. ₇ ī
colorib⁹ si veniet ex albo ad nigrū ꝑus veniet ad puniceū
plumbum q̄ ad nigrū. silr aūt ₇ in alijs. hec Ar. si autē ꝯ-
rietas accipiatur large sic dicif ꝯrietas cui deficit aliqua
istarū cōditionuȝ dictarum. est tñ oppositio nō ꝯdictoria.
nec s̄m priuationē ₇ habitū. nec s̄m relationē. ₇ iō necessa
rio habet reduci ad oppositionē ꝯrietatis. si diuisio oppo
sitionis data ab Ar. in libro ꝑdicamentoꝝ est sufficiens.
¶ His p̄missis respōdeo ad questionē s̄m duas cōclusio Rñsio
nes. ¶ Prima cōclusio sit ista. Repugnātia formarū sub p° ꝯclo
stantialiū nō est repugnātia cōtrarietatis stricte accepta.
hanc ostēdo sic. Illa oppositio nō est ꝯrietatis stricte acce
pta cui deficit aliqua ꝯditio de ꝑdictis. sed oppositio seu
repugnātia formarū subaliuȝ est huiusmodi. ergo ₇c. mi Probatio
nor probaf discurrēdo per singulas ꝯditiones. p̄ma autē minoris.
vel secūda nō deficit. q₂ due forme subales repugnantes
possunt accipi sub eodē genere ꝓximo: ₇ vtraqȝ dicit po-
sitiuum patet de se: deficit tñ tertia ₇ quarta. Nō eniȝ est
accipere duas formas sub eodē gñe que maxime distent
ita ꝙ claudāt in medio oēs alias eiusdem generis. q₂ sic
vt arguit Ar. vnū vni tm̄ cōtrariatur. qđ est falsum in ꝓ
posito. probatio. q₂ cū oīs gñatio sit ex ꝯrijs vel medijs ex
primo phy. cū ex terra generaf ignis ₇ aqua ₇ aer. ₇ etiaȝ Tex. cō. 43.
ecōuerso. seqtur ꝙ terre cōtrariātur illa tria. ₇ ecōuerso.
₇ breuiter oīa elementa ₇ oīa generabilia ₇ corruptibilia
ꝯriant sibi inuicē isto mō. ₇ sic multa vni. q₂ ergo. ¶ Quar
ta cōditio sequif ex tertia a destructione cōsequentis cui
nō inest quarta nec tertia. ¶ Quinta aūt cōditio compe-
tit formis subalibus vno mō. alio mō nō. nā si identitas
susceptiui accipiaf pro idētitate simpliciter ₇ entis ī actu
pfecto existētis. sic nō cōpetit: q₂ mā non habet idem esse
perfectū sub diuersis formis. si autē accipiaf pro identita
te substātiali quoquo mō sic cōpetit. q₂ materia vna nu-
mero in essentia manet sub vtraqȝ forma. ¶ Sexta con-
ditio. si forme substātiales habēt mediū non cōpetit eis.
q₂ vt arguebaf materia exuta vna forma immediate po

test

rest informari quacūqꝫ alia.nec opꝫ forsan trāsire per me
dium. Si autē diceretur ꝙ forme substātiales sunt con-
2ª cōclō trarie imediate tunc illa cōditio nihil ad ppositū. ¶ Se-
cunda cōclusio sit ista.repugnātia formarū subaliū est re
pugnantia ꝯtrarietatis large sumpte.hāc ostendo multi
pliciter. Primo ex pmo de gñatione.capīo de agere ⁊ pa
ti per totū.vbi dicit ꝙ ignis ⁊ aqua ꝯtrariantur. ¶ Pre-
Tex. cō. 49. terea scdo de ge.cº pmo.omnia aūt mixta corpora.vbi p-
bat oia elemēta cōcurrere ad gñationem mixti dicit sic.
Aer aūt ⁊ ignis qsi ꝯtia sunt terre ⁊ aq.terra aūt aeri.aq
aūt igni.igit cōtraria sunt vt cōuenit subam sube esse cō
trariam.li vt videt additio diminuēs nō distrahens oi-
Tex.cō.56. no. ¶ Preterea pmo phy.dicit ꝙ in genere sube est vna
prima ꝯtrarietas ad quā oēs reducunt. ¶ Preterea.10.
Tex. cō. 24. meta.capīo illo diuersum vo specie ⁊c.ostēdit Ar.a ppo
sito ꝙ dīia sm spēm est differētia ꝯrietatis.⁊ vult ibi ꝙ di
uerse spēs ⁊ si cōueniūt in genere ꝯtiantur tñ propter dif-
ferentias ꝯtias. Unde cōcludit sic. Cōtrarietas igit erit
hec.palā aūt ⁊ ex inductione.oia nāqꝫ diuidūtur per op-
posita. Et vult arguere sic.ꝙ cū diuisio specierꝫ sit per op
posita.sicut ois alia diuisio.vel est per ꝯdictoria.vel pri-
uatiue opposita.⁊ patet ꝙ nō.qꝛ in his alterū extremū ni
hil dicit positiuū.due autē differētie opposite vtraqꝫ dicit
naturā positiuā.nec est ista diuisio per relatiue opposita.
patet.relinqtur ergo ꝙ per cōtraria.⁊ palā est p inductio
nem. ¶ Respōdetur ad oēs has ⁊ ꝯsimiles auctoritates.
ꝙ Ar.loquitur de ꝯrietate vt reducit ad puationē ⁊ ha-
bitum:quatinus vna forma habet rōnē puationis respe
Cōtra ctu alterius qꝛ habēt se sicut pfectius ⁊ īpfectius. ¶ Con
tra. Quia hoc nihil valet.nā puatio nihil est formaliter.
Due aūt forme formalr sunt aliqd positiuū.cuꝫ ergo for-
me opponātur aliā habent oppositionē formalē ꝙ ea que
est sm priuationē ⁊ habitū. Lꝫ autē vna forma priuatio-
nem alterius includat.nō tñ precise sed addit aliquid vl
tra. ¶ Cōfirmat.qꝛ hoc mō et oia opposita sunt opposita
sm puationē ⁊ habitū aut sm ꝯtradictionē.pro qᵗo vnū
extremū includit priuationē vel negationē alterius. Sed
hoc improprie dicit.sic enīꝫ nō essent quatuor spēs oppo-
sitionis realiter distincte. ¶ Preterea.due forme substā-
tiales opponant.ergo aliqua specie oppositionis nō alia
Rñsio vt patet discurrēdo.ergo cōtrarie opponuntur. ¶ Dices
ꝙ forme substātiales nō sunt opposite.ſꝫ disperate. ¶ Cō
tra.qꝛ si sic vel sunt disperate vt duo indiuidua eiusdem
spēi.vel vt disperata diuersoꝝ specierū vel diuersorꝫ ge
nerum. Non primū.qꝛ nullus philosophoꝝ diceret quin
plus opponant forma ignis ⁊ forma aque ꝙ sortes ⁊ pla
to. Nec 2m qꝛ plus opponūtur dicte forme ꝙ sortes ⁊ bru
nellus. Nec tertiuꝫ qꝛ plus opponūtur ꝙ lapis ⁊ albedo ⁊
sic de alijs. ¶ Preterea ad principale cōtrariorum cōtra
rie sunt cause.ex secundo de generatione.⁊ 3º meta. Sed
caliditas ⁊ frigiditas sunt cōtraria.vt dicitur in predica
mentis.ergo ⁊ eoꝝ cause sunt cōtrarie.iste cause sunt for
me substātiales.qꝛ materia cū forma est causa accidētiuꝫ
ex primo phy.ergo ⁊c. ¶ Preterea.contrariorū motuum
seu mutationuꝫ cōtrarij sunt termini.qꝛ denominātur a
Tex. cō. 49. terminis ex qnto phy. Sed generatio ⁊ corruptio sunt cō
traria.ergo ⁊ eoruꝫ termini qui sunt forme subales gñan
Rñsio argu- di ⁊ corrūpēdi. Sic ad qōnē. ¶ Ad argumēta alteri' opi
mētorū ꝑtis nionis rñdet. Ad primū cū dr a ꝯrio in ꝯriū puenit p me-
negatiue. dium ⁊c.dōm ꝙ maior ē va vbi forme hñt mediū. ¶ Sꝫ
Ad pᵐ forte posset dici ꝙ forme subales nō hñt mediū.⁊ sic argu
mentum nihil valet. ¶ Aliter dicit ꝙ argumentū arguit
de cōtrarietate stricte sumpta. Sic enim habet illā certā
Ad 2m cōditionem ex qua arguit ista ratio. ¶ Ad scdm nego mi
norem.qꝛ in suba vere est motus modo perposito in pre-
cedente questione.⁊ cū arguit ꝙ in medio punctali illius
motus materia equalr haberet de forma ignis ⁊ de for-
ma aque cōcedo illud. Hoc enim verū est in omni motu
successiuo. ¶ Ad duo incōueniētia que dicis sequi. Pri-
mum qd erit aliqd corpus quod nō erit in aliqua specie
determinata. Dico ꝙ hoc nō erit inconueniens.imo ne-
cessarium ꝙdiu est in fieri ⁊ fluxu.quod etiā cōmuniter
conceditur de embrione qui quousqꝫ habeat vltimā for-
mam specificā puta animā non est in aliqua specie vel ge
nere determinato.sed fluit ad spēm. Secūdū quod dicis
ꝙ ipsum nō erit ipsum. Dico ꝙ non sequitur imo eo mo
do est ipsum quo est.qꝛ.i.sm qd ⁊ si non simpliciter.ignis
ergo in puncto illo sm quid est ipsum sm quid ⁊ similiter
aqua.sicut de scuto cuius media ps est alba ⁊ alia nigra
loquitur Ar.primo elēchoꝝ ꝙ non est albū nec nigrū sim
pliciter sed vtrūqꝫ sm quid. Sic dicendum in proposito.
¶ Ad tertiū cum dicitur ꝙ forme subales non sunt circa Ad 3m
idem sed diuersa. Dico ꝙ falsuꝫ est.qꝛ materia circa quā
sunt ⁊ si nō sit idem susceptibile in esse specifico ⁊ formali
vt est sub diuersis formis substātialibꝰ est tamē ideꝫ in es-
se essentiali pprio ⁊ entitatiuo:qꝛ materia vna sm essen-
tiam est omniū formaruꝫ successiue. ¶ Ad cōfirmationē
dicendū ꝙ in substātia dicitur mutatio a non subiecto in
subiectuꝫ vel ecōuerso appropriate.quin possit esse ī qua-
libet specie mutationis sicut expositū est in questione pre
cedenti. ¶ Ad primū in oppositū questionis.iam in simi- Ad pᵐ ī opᵐ
li argumēto responsum est in corpore questionis.qꝛ vere
est motus in substātia modo pdicto. ¶ Ad cōfirmationē
quinto phy.ꝙ in substātia nō est motus propter non esse
cōtrariuꝫ. Dico ꝙ loquitur ibi de suba appropriate ꝙ in
ea nō sit motus.⁊ de ꝯtrarietate stricte sumpta que nega
ta est esse in substātia. ¶ Ad scdm cōcessa maiore.cuꝫ di- Ad 2m
citur in minori ꝙ rōnale ⁊ irrationale nō possunt esse cir-
ca idem.dicendū est ꝙ est falsum:qꝛ sunt circa eandē ma
teriam primā. Nec valet.cum dicit ꝙ sic aliquādo idem
homo pōt esse animal rōnale.⁊ aliqn animal irrationa-
le.peccat enim per falsam imaginationē.quasi ipse esset
subiectū quoddā tertiuꝫ.⁊ susceptibile vtriusqꝫ quod est
falsum. Nā subiectū est denudatum ab vtroqꝫ cōtrario-
rum nullum includens in sua ratione.homo autēꝫ inclu-
dit rationalitatem in sua rōne quiditatiua.

Ad quartuꝫ sic proceditur. Et

Circa 4m qm in scdo articuli de forma. pº arguit.

videtur ꝙ formalis distinctio ⁊c.nō sit propter plures for
mas ⁊c. Nā si sic.ergo manus mortua ⁊ viua nō erunt eq
uoce.consequens est falsum vt patet ex 7º meta.⁊ 4º me- Tex.cō.35.
tau.ergo ⁊ antecedēs.probatio cōsequentie qꝛ quecunqꝫ tex. vltimo
differūt realiter vno corrupto nō est necessario reliquum
corrūpi. Sed hoc posito forma totius ⁊ forma partiuꝫ es-
sent realiter distincte.ergo corrupta forma cōmuni puta
aia vel quacūqꝫ alia potest manere ppria forma manus
⁊ eadē que prius. ¶ Preterea. Ille forme sic distincte vel 2º
essent forme indiuidui vel spēi vel generis. Non indiui-
dui qꝛ aial non est indiuiduū vnuꝫ numero.nō obstante
partiū pluralitate. Nec sunt forme spēi.qꝛ tunc idē differ
ret a se. Nec sunt forme generis qꝛ tūc vnū aial esset plu-
ra aialia qd videt absurdū. ¶ Preterea si sic.ergo vnuꝫ 3º
ens erunt plura entia.ꝯñs est falsum.ergo ⁊ antecedens.
pbatur ꝯsequētia.qꝛ quelibet forma subalis dat esse ⁊ fa
cit ens.ergo plures plura. ¶ Preterea.viuere viuētibus 4º
est esse ex 2º de aia.ergo qd non pdit totū esse non pdit to Tex.cō.10.
tum viuere.sed per te aial mortuū non perdit totū eē.cuꝫ
remaneāt forme organoꝝ.ergo nō perdit totū viuere.qd
est absurdū.hō enim mortuus nihil hꝫ de esse viuere.aliter
christus nō fuisset mortuus vere ⁊ pfecte.quod est error.
¶ Preterea ptes organice aialis nō hñt distinctā actua 5º
litatem.ergo nec distinctas formas.añcedēs pꝫ.qꝛ partes
sunt in potētia non in actu ex 7º phy.pbatio ꝯñtie qꝛ for- Tex.cō.37.⁊
ma dat actū.ergo que nō hñt distinctā actualitatē nec di- 10.met.cō.23.
stinctas formas. ¶ Ad oppositū arguit. Actio notificat Ad oppoᵐ arguit.
formā.qꝛ forma dat eē ⁊ agere.ergo diuerse actiōes ⁊ spe pº
cifice distincte arguūt formas specifice distinctas. Sꝫ ptes
organice aialis hñt opationes specifice distinctas.ergo ⁊
formas specifice distinctas.minor ē euidēs de se. ¶ Pre 2º
terea.distō organicoꝝ prtiū.vel est essentialis vel est acci- Est fnia Aū. 6º phy.cō 59.
talis. Nō accitalis.qꝛ esset sepabilis.⁊ posset nō esse ⁊ par gnō rei ethe-
tes nō distinguerētur.ergo est eētialis.⁊ habet ppositū. rogenee a pn
¶ Rñdeo ꝙ ista qd querit de formaꝝ pluralitate.suppo cipio ad finē
sito ꝙ sint ptes forme in hoie ad min' due.s.aia rōnalis ⁊ hꝫ diuersitatē
forma corpis mixti qd hic teneo qñ pro fidei ꝯstātia ⁊ ve i ptib' specifi
ritate.de alijs ab hoie est querēduꝫ. ¶ An in omni viuo ce ꝙuis ipsa
alio ab hoie sit aliq̄ forma subalis pter aiam qua viuit. sic vna.

¶ Secūdo de proposito. Utrū talis distō ptiū organicarū fit
Ad p^m per formas specifice distictas. ¶ Quantū ad pmū dicit a
S. tho. ⁊ gre multis ꝙ nō. ⁊ pbat sic pmo. vnius gnōnis est vn⁹ termi
go. d arimio nus nuō. sʒ gnō cuiuslibet. viui alteriꝰ ab hoie ē tm̄ vna
Tex. cō. 54. nuō. ergo vna erit tm̄ nuō forma. maior patʒ ex 5° phy. qꝛ
vnius motus vn⁹ est terminus ⁊ hoc pportionalr. Si ge
2° nere gñe si specie specie. si nuō nuō. ¶ Preterea iste plēs
forme si essent aut educerent de vna potētia mãe aut de
Cō. ii. diuersis. Nō de eadē. Tū qꝛ Cōmen. ii. meta. vult ꝙ nu-
merus potētiaꝝ in mã est sm numerū spērū. ⁊ ita iste due
forme haberēt esse eiusdē spēi. Sed ipoīe est esse duas ta
les simul in eodē. ¶ Tū qꝛ sequitur ēt ex hoc ꝙ iste due for
me perficerēt mãm sm eādem potētiā. ⁊ sic duo actus es-
sent eiusdē potētie qđ est cōtra pħm 3° phy. qꝛ posse egro-
tare ⁊ posse sanari distinguunt sicut ⁊ actus ad quos sūt.
Sed actus sanādi ⁊ egrotādi nō sūt idē actus. ḡ nec pos
se hoc ⁊ illud sunt vna potentia. Nō pōt dici ꝙ educātur
de diuersis potētijs mãe. ¶ Tū qꝛ ille potētie inecēnt mãe
sine ordine: ⁊ p ɔ̃ñs forme qđ est ipoīe. s. duas formas eē
in eodē sine ordine. tū qꝛ tūc mã vt est termin⁹ a quo iclu-
deret plēs mutationes ⁊ eēt ens p accñs. qꝛ plēs pōs iclu
dēs. Sʒ de ente p accñs. nō gñat ens nisi per accñs. ergo
3° nō gñat nisi ens p accñs. ¶ Preterea vni⁹ entis nō ē nisi
4° vnū eē. ⁊ vnū eē est ab vna forma. ¶ Preterea iter formā
Uide Scoti subalē ⁊ accñtalē ē triplex dña. ¶ Prima. qꝛ subalis dat
4. sē, d. ii, q 3 eē simplr. Accñtalis dat eē sm qđ. ¶ Scđa qꝛ subalis ad
uenit enti in pō simplr. sed accñtalis enti in actu simplr.
¶ Tertia est qꝛ sube est gnō simplr. qꝛ transit de potentia
simplr ad eē simplr. Accñtalis autē forme est gnō sm qđ.
Sed si vna forma subalis posset seq aliā formā subalem
in eodē. nō eēnt iste due subales. Nā scđa nō daret eē sim
Po: obat viti pliciter: ⁊ per ɔ̃ñs eius eēt gnō sm qđ. ¶ Et hoc vltimū
mu. s. scđe for pʒ. qꝛ gnō nō est mot⁹ ex 5° phy. qđ pbat ibi Ar. duplici rō
m esset gnō ne. Tū qꝛ qđ gñat nō est. Tū qꝛ qđ gñat nō est i loco. Illđ
sm quid aūt qđ mouet ⁊ est. ⁊ est in loco. ⁊ sic gnō nō est mot⁹. ⁊ tū
T. co. 8. ⁊. 9. vtrūqꝫ istoꝝ eēt respectu scđe forme subalis. pp pmaꝫ. qꝛ
5° pp primā subm eēt simplr. ⁊ eēt i loco. ¶ Preterea ad pn
cipale. qñ a diuersis formis accipit predicatio vel ille for
me nō sunt p se ordinate. vel sunt p se ordinate. Si p^m est
pdicatio p accñs. vt hō ē alb⁹. si 2^m est pdicatio p se. scđo
mō vt supficies est alba. vel supficiatū ē albū. ḡ si gen⁹ ac-
cipiat ab vna forma ⁊ spēs ab alia. qđ opꝫ dicere ponenti
bus plēs formas i aliq̄ viuo. sequit ꝙ pdicatio gñis de vi
6° uo nō erit p se p^o mō. qđ manifeste ē falsum. ¶ Preterea
t. cō. 41. ⁊. 50. plītas nō ē sine necītate ponēda sm Ar. pmo phy. ꝫ Ana
⁊ in 1. x. 56. ra. Sʒ nō est necīuꝫ ponere illas plēs formas qꝛ pfectior
T. ꝯ 30. ⁊. 31. ɔ̃tinet ipfectiorē vtualr sic tetragonū trigonū ex. 2. de aia.
ergo nō est ponēda plītas formaꝝ. qꝛ vna pfectior posset
Cōtra. facere qđ facerēt due. ¶ Sʒ ꝫ istā opinionē arguit multi
p° pliciter. Primo sic. ¶ Impoīe est eūdē effectuꝫ eē realr a
qbuscūqꝫ ⁊ q̄ntiscūqꝫ diuersis agētib⁹. Sʒ a q̄cūqꝫ ⁊ q̄liter
cūqꝫ corrūpat corpus viuū. dū mō nō stati resoluat in ele
mēta semp pducit idē cadauer. ⁊ eiusdē rōnis vt pʒ ad
sensuꝫ. Sʒ idē nō pōt eē termin⁹ actionis hui⁹ ⁊ illi⁹ agen
tis. ḡ nō est aliqđ nouiter pductū p actionē corruptiuam
corpis aīati. sʒ est derelictū. Sʒ illud derelictū hʒ aliquaꝫ
formā. ḡ pus habuit duas. s. qñ viuebat. ¶ Cōfirmat mi
nor rōnis. qꝛ bos siue p cultellū siue p submersionē: siue p
suffocationē ⁊ q̄uis alio mō corrūpat semp derelinqt idē
cadauer ⁊ eiusdē bouis: corrūpētia aūt hec ⁊ illa nō sunt
nata iducere eādē formā in subo sine alteratione pula. ḡ
2° manet idē cadauer bouis p eādē aliquā formā que pus.
Est etiā sñia ¶ Preterea. Aīa ē act⁹ corpis physici. 2. de aia. sʒ si i re aīa
Auer. p met. ta nō eēt nisi vna forma. aīa nō eēt corpis act⁹ sʒ mãe. qꝛ il
cō. 17. ⁊. scđo la vna foīa eēt aīa. ḡ opʒ dare aliā precedētē. ¶ Rñdet ꝙ
eiusdē cō. 33. aīa est foīa pfectior: ⁊ ɔ̃tinet ipfectiorē. q̄ est forma mixti
uide. seu corpis. vt tetragonū ɔ̃tinet trigonū. Aīa ḡ pōt cōside-
rari duplr. vno mō inq̄ntū aīa. alio mō inq̄ntū ɔ̃tinet ⁊ sup
plet formā mixti. Primo mō aīa ē act⁹ corpis mixti: qꝛ p̄
supponit seipm vt suppleet formā mixti. scđo aūt mō qꝛ ni
hil psupponit aliud a mã sic aīa dʒ dici act⁹ mãe. nō actus
Cōtra. corpis. ¶ Cōtra. vba sunt vba. Nā aīa pp istā ɔ̃tinētiaꝫ
vtualē vel hʒ in se aliquā distōnē realē. vel nō sʒ ē eq̄ sim-
plex. si sic ḡ forma nobilior nō est simplicior nec eq̄ simplex

qđ est absurdū qꝛ forma q̄nto nobilior tanto simplicior.
tunc ēt habet ppositū. qꝛ tali forme ex pte susceptiui pfe-
ctibilis nō respōdet nisi pma mã per te. ¶ Preterea. ista
q̄ distiguunt sint. a. ⁊. b. vel ipm. a. ⁊ sic ex pte iformātis vl
ex pte ifoīabil. Si ex pte ifoīabil. ḡ erit alia foīa ab ipo
b. ⁊ sic hē ppositū. si ex pte iformātis. ḡ ex pte iformabil' si
rñdebit nisi mã. ⁊ sic aīa est act⁹ mãe nō corpis. Ista ḡ fu-
ga nulla est. Si dicat ꝙ foīa p illā ɔ̃tinētiā vtualē ē eque
simplex. ḡ vt pus erit actus mãe nō corpis. ¶ Preterea 3°
ad pncipale. Nullū accñs pōt fundari in mã sine aliq̄ for
ma subali. Nā mã cū forma sunt cā oīum accñtiū ex pmo Tex. cō. 8.
phy. ⁊ in vnoquoqꝫ viuo cū est mortuū remanēt eadē ac-
cidētia nuō que pus. ergo aliq̄ forma eadē nuō q̄ pus. nō
aīa vt pʒ. qꝛ mortuū est. ergo aliq̄ alia. ⁊ habet ppositū.
pbatio minoris. qꝛ nō est dare: vꝫ illa accñtia nouiter p
ducant in illo subto. ⁊ sine alteratione pcedēte. ponat ꝙ i
istāti viuuꝫ violēter vel nālr moriat. ¶ Teneo ergo ꝙ in
q̄cūqꝫ aīato necē est ponere aliq̄ꝫ formā: q̄ corp⁹ est corp⁹
q̄ est forma corpis mixti aliā ab illa q̄ est aīatū. Nō itēdo Opio ppria
de illa qua est corp⁹. i. idiuiduū corpis qđ non est gen⁹. qꝛ
vnūqđqꝫ p formā ppriā ⁊ vltimā est idiuiduū corpis qđ
est gen⁹: sʒ de forma qua est corp⁹ vt corp⁹ dicit ptē indiui
dui. sm quā nō est indiuiduū corpis pmo nec indiuiduū
sube vel spēs sed ē tm̄ in gñe p reductionē. ¶ Nec rōnes Rñsio ed rō
alteri⁹ op. ɔ̃cludunt. ¶ Ad pmaꝫ q̄ ex vnitate gnōnis pro nes opionis
cedit. Dico ꝙ minor ē falsa. imo cuiuslibet viui sunt sal- tenētis nega
tem due gnōnes ad duas formas terminate. ⁊ est ēt a di- tiuaꝫ circa p
uersis agētib⁹ hec ⁊ illa. ¶ Uel alr ꝙ est vna gnō in cōpa- mum questi-
ratione ad vltimā formā: sʒ sunt multe ptiales pcedētes ti. s. i vno alī
se ordine tēporis vel nãe. ¶ Ad scđam cū dicit. ꝙ vel edu o ab hoie nō
cunt de vna potētia mãe vel de diuersis. dicēdū ꝙ pōt da eē aliqua for
ri vtrūqꝫ. ⁊ cū pbēt ꝙ nō de eadē. ¶ Primo p Cōmen. ma subalis p
ii. meta. dicēdū ꝙ loqt de potētia vt est dña entis. q̄ est ter aīam.
potētia obiectiua. ⁊ veꝝ est ꝙ numer⁹ potētiaꝝ obiectiua Eādē dist. 8
rum est sm numerū spērū. Sʒ tūc nihil habes. qꝛ hic loq pōa mãe ha-
mur de potētia subiectiua a q̄ forma dʒ educi. Scđo cum bes 2° sn. di.
pbat: qꝛ tunc eēnt duo act⁹ eiusdē potētie. dico ꝙ veꝝ est 12. q pma.
ꝙ sunt eiusdē potētie fundamētalr ⁊ eiusdē potētie subie
ctiue ⁊ receptiue q̄ est eadē ꝫ rioꝝ ex pmo phy. ⁊ alibi fre- t. cō. 68. ⁊. 79
quenter. ¶ Ad illud. 3. phy. ꝙ posse egrotare ⁊ posse sana- ⁊. 70. ⁊ q̄rto
re ⁊c. dico ꝙ loquit de potētia obiectiua vel subiectiua q̄ eiusdē cō. 48
tū ad respectū potētialitatis. ⁊ pō sic accepta vtiq ꝙ multi- ⁊. 12. meta. te.
plicat sm plītatē actuū ad quos est. ¶ Pōt ēt dari 2^m. s. cō. ii. ⁊ 4° de
ꝙ iste due forme educant de diuersis potētijs mãe. Cuꝫ celo cō 37.
autēꝫ dicis. Primo ꝙ ille pōe inessent mãe sine ordine.
¶ Dico ꝙ falsuꝫ ē. imo sicut subm respectu pluriū passio
num oēs respicit sm ordinē quēdā. Sic ⁊ mã hʒ plēs po-
tētias ordinate. vel alr ꝙ lʒ ille plēs potētie eēnt sine ordi
ne respectu fundamēti nō tñ respectu terminoꝝ. sicut de
duab⁹ relōnib⁹ q̄ pñt eē in eodē fundamēto sine ordine q̄
tū est ex pte fundamēti. lʒ ordinate isint in cōpatione ad
terminos diuersos. foīe igit due eēnt i eodē viuo sm quē
dā ordinē dato ꝙ a diuersis potētijs mãe educat. ¶ Cuꝫ
dicis scđo ꝙ tūc termin⁹ a q̄ eēt ens p accñs. dico ꝙ nō se
quit. qꝛ lʒ plēs pōe q̄s mã icludit accidāt iter se nō tñ ha-
bēs eas erit ens p accñs. lʒ eni ex igne gñet aq̄ ⁊ aer. ⁊ est
in potētia ad vtrūqꝫ ignis tñ nō erit ens p accñs. in rōne
termini nec subti. qꝛ lʒ ille potētie accidāt iter se nō tamē
pp hoc hñs erit ens p accñs. ¶ Ad 3^m cū dicit ꝙ vnū esse Ad 3^m
est ab vna forma. Dico ꝙ falsū est. qđ ostdo sic. qꝛ sic ens
⁊ vnū diuidit p simplex ⁊ cōpositū sic ⁊ eē. ḡ sicut ens cōpo
situꝫ est vnū icludēs multa entia ptīcularia vel ptialia. sic
vnū eē cōpositi icludit plā eē ptialia. Cū eni eēntia ⁊ esse
sint idē quo eēntia erit cōposita ⁊ nō eē. Uel aliter pp cō-
tentiosos pōt dici ꝙ vnū eē totale vltimū ⁊ specificū ē ab
vna forma ⁊ specifica vltima. ⁊ sic tale cōpositū diuidit in
duo. s. in actū ppriū q̄ ē forma vltima. ⁊ in potētiā pmaꝫ
q̄ icludit pmā mãm cū oībus formis pcedentibus. ¶ Ad Ad 4^m.
4^m dicēdū ꝙ nō obstāte plītalitate formaꝝ subaliuꝫ pñt
saluari iste tres dñe inter formā subalē ⁊ accñtalē. cuꝫ ar
guitur ꝙ pma nō qꝛ scđa forma non daret eē simplr. dico
ꝙ falsum est. Esse enim simplr pōt sumi dupl'r sm Arist.
primo de gñatione. vnomodo vt diuisum ɔ̃tra nihil. ⁊ sic Tex. cō.
oīs forma quecūqꝫ sic dat esse simplr. Alio mō vt est diui-
sum

sūz ꝯtra eē accūtale: ꝛ ſʒ qd. ꝛ ſic oīs forma ſubalis dat eē ſimplr. ꝛ ſic ſcd̄a ſicͤ pͥma ꝛ q̄libet alia ſi eēnt mille. ¶ Cū arguit ꝙ ſcd̄a nō: q2 ſcd̄a forma adueniret enti ſimplr. dico ꝙ verū ē ſimplr reſpectu pͥme forme ꝗ̄ ꝑiſtētis. ſʒ nihilominꝰ adueniret enti ī potētia alīd eē ſimplr: qd̄ eſt ꝑ ſcd̄am formā: ꝛ ꝑ ꝯñs gñatio ſcd̄e forme ē gñatio ſimplr nō ſʒ qd. ¶ Ad ꝓbatione huiꝰ vltimi rñdet cū dī ꝙ gñatio nō ē motꝰ. q̄mō hoc ſit itelligēdū dictū eſt i q̄ōne p̄cedēti. ſʒ ad ꝓbatiōes que vident facē ꝯ̄ hoc. ¶ Ad pͥmam cū dī qd̄ gñat nō ē ꝛc̄. dico ꝙ li nō eē capit̄ priuatiue ꝛ ſenſuo qd̄ gñat. i. ſubijcitur gñatiōi caret eē ſimplr: nō ſic qd̄ mouet. ſi arguas ꝗ̄ qd̄ gñat ſube nullā formā ſubalez hēt que dat eē ſimplr. Dico ꝙ facis falſaz ꝯ̄ntiā. pōt eni hic eē ſimplr ꝑ vnā formā ꝛ carē ꝑ aliā. Ad ſcd̄az ꝓbatiōez. cū dī qd̄ gñat nō eſt i loco ꝛc̄. dico ſic eē itelligēdū ꝙ ſubm gñōnis nō eſt i loco ꝑ aliqd̄ qd̄ ſubijcit gñōni: vel qd̄ per gñōnez acqrit: q2 illd̄ ē ſola ſuba. que de ſe nō hēt vt ſit in loco: ſʒ ꝯcomitet ſubz gñōnis q̄ntitas: ꝛ reſpectu huiꝰ ſit i loco: nō ſic de alijs mutatiōibꝰ que oēs vident ſupponere aliquā q̄ntitatē i ſubto rōne cuiꝰ illd̄ qd̄ mouet ē in loco: ꝛ

Ad 5ᵐ ꝑ tāto dī nō eē i loco qd̄ gñat. ¶ Ad q̄ntaz que ꝓcedit de ꝑdicatiōe ſumpta a diuerſis formis. ¶ Reſpōdeo ꝙ nō plus ꝯcludit niſi ꝙ ꝑdicatū ſumptum a forma poſteriori nō ꝑdicat de illo ꝑ ſe ꝙ accipiat a forma ꝑori: ſicͤ pʒ i ctē ꝑlis poſitis. hō albꝰ ſupficiatū: coloratū: ſic nec iſta ē ꝑ ſe:

Contra aial eſt hō. ¶ Cōtra. nec ecōuerſo iſta ē ꝑ ſe coloratū ē ſu

Rñſo. perficies. ¶ Rñdeo accipiēdo que ꝑciſe ſumunt a forma priori ꝛ a poſteriori nō ꝑdicant de ſe mutuo: ꝛ ſic genꝰ de dr̄ia nō ꝑdicat nec ecōuerſo. ſpēs aūt icludit ipʒ genus ꝛ

Ad 6ᵐ dr̄ia nō: ꝛ ſic pōt genꝰ de ſpē ꝑdicari. ¶ Ad ſextaz dōm. ꝙ plures formas ponē ē nec̄itas vitādē ꝯ̄dictiōis: ꝗ̄ ē maxima nec̄itas: q2 eni niſi forma aie manēte corpꝰ maneret idē qd̄ ꝑus: vt poſtēſuz ē. ꝑ nec̄itatē opʒ ponē formā qua corpꝰ ē corpꝰ: aliā ab illa que ē aia que eſt corpꝰ aiatū: aliter eēt corpꝰ ꝛ nō corpꝰ. ¶ Quātū ad ſcd̄z q̄ſitū de ꝓpoſito dicūt qdā ꝙ nō. Modus ponēdi ē iſte ꝙ i bruto vel viuo quocūq; eſto ꝙ eēt aliq̄ forma alia mixti p̄cedēs aiaz: illa eſt vna realr: ſʒ plures virtualr: ꝯtinēs plures ꝑfectiōes ſʒ q̄s ꝯſtituit diuerſa organa que ſūt ꝓncipia iꝑfecta et remota diuerſaꝝ opationū. Quare et vlteriꝰ ſi aia continet talē formā mixti nō opꝫ ponē p̄ter vnā formā. ſ. aiam ſic diuerſaꝝ opationū ꝛ ꝑfectionū virtualr ꝯtētiuā. ¶ Arguit aūt multiplr ꝓ iſta opi. pͥmo q2 pluralitas nō ē ponēda ſine nec̄itate: ſʒ hic nulla ē nec̄itas ponendi tales formas plures cū vna ꝑfecta forma poſſit qcqd̄ ille plēs q̄rū eſt virtualr ꝯtētiua. ꝓ hoc et faciūt rōnes oēs pͥme opi. pͥmi articuli. ¶ Preterea ſic maior diſio appet i opatiōibus ꝛ alijs correſpōdentibꝰ organis iquātū aiata ſunt q̄ȝ inq̄ntuz mixta: vt pʒ de vidē ꝛ audire ꝛ hꝰ. Sed ꝓp illam diuerſitatez nō ponunt multe ſpāles forme itegrātes vnā aiam ſenſitiuā ꝗ̄ nec opʒ ponere illā diuerſitatē in forma

3° mixti. ¶ Preterea ex duobꝰ entibꝰ i actu nō ſit vnū ex. 7.

Tex. cō. 43. meta. q2 duo actꝰ ꝯſtituūt duo in actu: ſʒ plures forme ſūt plures actꝰ: q2 forma ē actꝰ. ꝗ̄ aial nō eēt vnuz i actu: qd̄ ē

4° falſuz. ¶ Preterea diuerſa ſpecie nō ꝯtinuant: ſʒ aial eſt vnū ꝯtinuū. ꝗ̄ nō ꝯſtat ex ꝑtibꝰ ſpecifice diſtictis. maior ꝓbat: q2 que illaꝝ formaꝝ ꝑficeret māꝫ que eēt rō conti-

5° nuādi: nō videt poſſe dici. ¶ Preterea ex duobꝰ diſtinctis nūero nō ſit vnū nūero: pʒ. ꝗ̄ multominꝰ ſpecie diſtin-

6° ctis que magis differūt. ¶ Preterea diuiſo verme vtraq; ps viuit: pʒ. aut ꝗ̄ eſt aia vniꝰ ſpēi in vtraq; pte vel alterius ſpēi. ſi pͥmuz ꝗ̄ in toto erat vna ſpecie. ſi ſcd̄z ꝗ̄ vnus vermis diuiſus erit multa aialia ſʒ ſpēz: qd̄ nō videtur.

7° ¶ Preterea ſic aliqd eſt ens ita ē vnū. ꝗ̄ ꝑfectiꝰ ens eſt ꝑfectiꝰ vnuz: ſed aial ē perfectiꝰ ens q̄ȝ ignis. ꝗ̄ eſt ꝑfectius vnū. qd̄ nō videt ſi aial tot formas habet: ꝛ ignis nō niſi

8° vnā. ¶ Preterea quelibet forma ſubalis cū mā ſua ꝯſtituūt ſuppoſitū de genē ſubſtātie. ꝗ̄ aial vnū eēt plura ſuppoſita ſi tot hēt formas ſubales ſpecifice diſtictas. ſic eīʒ arguit ꝯ̄ ponētes elēta ſm ſuas formas ꝑfectas vel iperfectas remāere i mixto: q2 tūc mixtū eēt plura ſuppoſita. ¶ Alia eſt opio tenēs partez affirmatiuā ꝓ qua ſic arguitur. ps aliq̄ aialis pōt ſepari ab aiali ſine gñatione: ſʒ non manet in actu poſt ſeparationē ꝑ formā totiꝰ. pʒ. ꝗ̄ ꝑ formā ꝓpriā quā habebat prius. maior pʒ ad ſenſuz vt ſi os erit abat de corpore aialis: nec pōt dici ꝙ forma noua generet: q2 ita ſubito ſicut pōt eē illa abſciſio: puta ſi ſit in iſtanti nō poſſet ab agēte nāli noua forma itroduci ſine alteratiōe p̄cedente. ¶ Si dicas ꝙ forma diuidit ſicut in aialibꝰ anuloſis. ¶ Cōtra. q2 os nō viuit ſeparū. ꝗ̄ nō hēt formā aiati: nec partez eiꝰ. dices ꝙ habet ptez mixti que nō eſt aia. ¶ Cōtra. q2 diuerſe mixtiōes ſūt i diuerſis ptibꝰ que nō vident eē ab eadem forma mixti: ſʒ ab illis ꝛ alia ſaltem partiali. ¶ Preterea vna forma mixti nūero non videt poſſe iformare māꝫ diſpoſitā cōtrarijs ꝛ repugnātibꝰ mixtiōibꝰ: ſed i corpore aiali ſūt tales mixtiōes. Ex pͥmo de aia. ꝛ pʒ. q2 cerebrū eſt frigidū: cor aūt calidū. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea ſm viā Ari. libro de aialibꝰ. cor aialis etiā prius tempore gñat q̄ȝ alie partes aialis: ꝛ ſic eſt aſſignare multas mutatiōes cōpletas. vnā ante aliā in gñatione aialis terminatas ad plures formas. ꝗ̄ ꝛc̄. ¶ Si dicas ꝙ nō generat niſi vna forma mixti: ſeqtur ꝙ generatio aialis erit vnus plirisſimus: ꝛ multe mutatiōes conuenienter ſe hñtes ad vnā formā terminate: quoꝝ vtrū q; eſt falſum: ꝛ 2ᵐ ſpecialiter q2 plurium mutationū numero plures ſunt forme terminantes. ¶ Eſt aūt vnū dubium a qua forma habet aial vnitatez. Eſt ne ſicut aceruus. ¶ Rñdeo ꝙ nō: ſed habet vnitatez a forma mixti: vel a forma aiati: que eſt vltima ꝛ ſpecifica ſed magis videt ꝙ a forma mixti: ꝓpter vnitatem cadaueris ſeruandā corrupta anima vel ſeparata. ¶ Cōtra. Unius perfectiōis eſt vnū ꝑfectibile preſuppoſitum: ita ꝙ vnitas ꝑfectibilis ꝑſupponitur vnitati perfectiōis. nec eſt ab ea: ſʒ talem vnitatem nō potes dare i perfectibili precedentez forma mixti. q2 tam videt aceruus vel cumulus quidaz. ¶ Cōfirmatur. q2 ſequendo illam viaz non poſſet iprobari ꝙ totius vniuerſi nō ſit niſi vna forma cōis vel quo rūcunq; diſperatoꝝ. ¶ Reſpondeo ad primuz ꝙ partes ille materiales nō habent tantam vnitatem quantā hñt poſtea a forma. Dico ergo ꝙ ſufficit vnitas ordinis i illis partibus. ſ. ꝙ materia cuz illis formis pluribus ordinetur ad formam illam cōem aliqualiter illimitatam vt ad actum adequatū reſpectu cuius nulla earuz ſeorſum accepta eſſet in potentia adequata. ¶ Ad ꝯfirmationem dōm. ꝙ nō eſt ſimile. Operatio eniʒ arguit formam. vbi ergo videmus vltra ꝓprias operatiōes correſpondētes partibus ſm proprias formas aliquam cōmunem: ſicut in aiali eſt ſentire: ibi neceſſario arguit aliqua forma cōmunis actuans omnes partes cōmuniter. In toto autez vniuerſo hoc apparet. Que eniʒ ſit operatio ignis ignire aut que operatio cōmunis ignis ꝛ aque: ꝛ ſic de alijs non videmus. ¶ Dico ergo ad queſtionem ꝙ in quolibet viuo preter formā animari eſt alia forma corporis ꝛ mixti: ꝛ p̄ter has que ſunt cōmunes toti animali vel viuo: ſunt alie partiales ſpecifice diſticte: tot quot organa diſticta. ¶ Nec rationes alterius cogūt. Ad primum dico ꝙ ponere iſtas plures formas eſt neceſſitas vitādē contradictiōis. Nam aliter pars ſeparata ſine generatiōe vt prima ratio ꝓcedit ſimul eſſet ꝛ nō eſſet cū eſſe non poſſit ſine propria forma. ¶ Ad ſcd̄m cum dicitur de maiori diſtinctione apparente in organis inquantuz animata ſūz ꝛc̄. dicendum ꝙ nō eſt ſimile hic ꝛ ibi: q2 ibi non apparet neceſſitas: ſicut hic ponendi tales plures formas. ¶ Ad tertiū cū dicitur ꝙ ex duobus entibꝰ in actu non ſit vnuz. dico ꝙ verum eſt quando ſunt in actibus vltitatis ꝛ non carent ꝑfectiori actualitate: ſed nō eſt ſic in ꝓpoſito. Naz omnia p̄cedentia ſunt in potentia reſpectu forme cōmunis ꝛ perfectioris. ¶ Ad quartū cū dicitur ꝙ diuerſa ſpecie non continuantur: hoc apparet manifeſte falſuz. Naz manus arida ꝯtinuat corpori viuo aialis: ꝛ ramꝰ ſiccꝰ ramo viuo i arbore: cū tñ mortuū ꝛ viuū ſpecifice diſtiguāt. ¶ Et cū dī ꝙ aial eſt vnū ꝯtinuū. Dico ꝙ nō eſt vere ꝯtinuū: q2 eius nō eſt nec̄io vnꝰ motꝰ: q2 pōt moueri manꝰ pede q̄ſcente: ſed mediū iter ꝯtiguū ꝛ ꝯtinuuz. Et cum queris que forma eēt rō ꝯtinuandi. dico ꝙ forma cōis q̄ eſt alia ab iſtis. ¶ Ad q̄ntū cuz dī ꝙ ex duobꝰ numero ꝛc̄. Nego ꝯ̄ntiā: q2 quāto aliqua ſunt magis vnum vnitate idētitatis tāto minꝰ nata ſūt vniri ad ꝯſtituēdū vnū ꝑ ſe;

Margin notes (left): S. th. pͥ° p. q. 76. ar. 3. Ge go° anim. 1° c. di 16. c. 17 q. 3. arti. ꝑ vt eē ſola pōi ꝑ d aia. te. co. S. vt eē cuā nia aia. ꝑ d aia. c. 7. c. 9ʒ necē ē vt aia i toto aiali ſit vna i ſibro plures ſʒ virtutes. 2°

Margin notes (left, foot): Scd̄a q̄ſit. 2°. q. 10. ſcotꝰ i viii. q. 7. me ta. 4. ſcn. dif.

Margin notes (right): ſz. vū vt ffert S. th. i p° p. q. 76. art 3. ꝛ c. ii c. 7. ꝑ d aia. Pia. quē ſecutꝰ ē gale. poſuit pluralitates ſoꝛaꝝ i cōpoſito vnꝛ mēbroꝝ ꝛ ē ꝯ ponēs diuiſitez: puta tra ſaluūe i cōde ꝯcupiſcibile i cerebro nālez in epate.

Preſca Ari. ꝓ met a. c. 17. ſʒʒ ꝓ recipit ſoꝛas vlē de mā ꝑciſirro ꝛ pōno. 16. de aialibꝰ. aial pus viuit vita plāt: dein vita aialis ꝛc̄. hec arguit ꝓbilitate ſoꝛaꝝ cōſidera.

Ad q̄ō.

Ad rōnes eſt negatiue. Ad pͥᵐ

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ

Ad 5ᵐ

Ad 6m vt ostēsuz fuit in qōne de mā supl⁹. ❡ Ad sextū qđ proce-
dit de verme diuiso ꝛc. Dico ꝙ ptes ille diuise hñt aiaz
vni⁹ spēi: sed si forsan hñt organa disticta hñt formas di-
stictas pter cōeni que nō sunt forme aiati: nec p ꝯñs erit
Ad 7m plura aialia. ❡ Ad septimū dico ꝙ cōpositū ē veri⁹ vnum
ꝛ perfectius sȝ nō est idiuisibili⁹. duplex est eniȝ vnitas. s.
pfectiōis ꝛ idiuisibilitatis. Et cū dicis ꝙ aial nō eēt pfe-
ctius ens ꝙ̃ ignis si tot hēt formas. Dico ꝙ falsum ē: qꝛ
Ad 8m maior vnitas nō semp est magis simplex. ❡ Ad vltimaȝ
que pcedit de suppositis. Dico ꝙ i eodē esse plura suppo
sita ꝛ i potētia vt sūt ptes in cōposito: ꝛ fm aliā ꝛ aliā ptē
mãe: nō est icōueniens sicut est i pposito. Sȝ hū argumē-
tū pcedit ꝯtra illā opionē de mixtiōe: qꝛ cū quelibet pars
mixti sit mixta i q̄libet pte mãe mixti eēnt q̄tuor suppo-
ta: ꝛ q̄tuor forme: q̄rū nulla ad aliā ordinaref vt pfectibi
Ad rōnes pn- lis per eā. nō sic in pposito: sicut pȝ ex p̄dictis. ❡ Ad pnci-
cipales añ op- pales in oppositū. Ad primū cum isert ꝙ manus mortua
positum. nō eēt manus equoce cū viua. dico ꝙ man⁹ pōt dupl’r cō
siderari vel manus vt man⁹ vel man⁹ vt est organuȝ offi-
ciosum ad exercēdū opus vite: vt est de oculo ꝛ aliis silr.
Si pmo mō sic dico ꝙ est manus vniuoce q̄diu manet
sub forma manus. Si scđo modo sic est manus equoce:
qꝛ sine aia non pōt exercere opus vite: sicut nec oculus vi
dere: ꝛ sic intelligit illud quarti metbauroꝝ ꝛ septimi me
Ad 2m taph. sed nihil cōtra nos. ❡ Ad scđm cuȝ dī. ꝙ ille forme
vel essent forme idiuidui ꝛc. dicēdū ꝙ si detur totū illō ꝛ
qōlibet nihil ꝯcluditur. Cū dicitur ꝙ si sunt forme idiui
dui ꝙ aial nō esset vnum indiuiduuȝ diceretur ꝙ aial est
vnum indiuiduū a͂ctu. Sȝ plura in potētia. sicut ptes sūt
in potētia in toto. Si def etiā ꝙ sit partes spēi. i. distincte
fm spēȝ: nō sequif ꝙ idem differat a se specie: qꝛ animal
non habet esse specificū: nisi a forma vltima que est vna.
Si def etiā ꝙ sint forme generis: nō sequif ꝙ vnū aial sit
plura animalia: qꝛ nō oēs iste forme sunt anime: ꝛ esto ꝙ
sic esset vnū aial in actu: ꝛ plura in potētia: sic pȝ de aiali-
Ad 3m bus anulosis. ❡ Ad tertiū cū dī. ꝙ vnū ens esset plura en-
tia. Cōcedo si vnū ꝛ plura accipianf difformiter. s. ꝙ vnū
ens in actu sit plura i potētia. Et cū dicif ꝙ quelibet for-
ma dat eē ꝛ facit ens: ergo plures plura. Dico ꝙ plures
forme sic accepte in eodeȝ aiali faciūt plura entia partia-
lia ꝛ in potētia. Sȝ vnū cōpositū in actu. Et hoc nullū est
Ad 4m incōueniens. ❡ Ad quartū cū dī. ꝙ viuere viuentib⁹ est
esse. veꝝ est sed nō qōlibet esse. Et cū subdif. ergo qđ nō
perdit totū esse: nec totū viuere. Concedo si vniformiter
dicaf. ❡ Vlteri⁹ cū dicif ꝙ aial mortuū non pdit totū eē.
Dico ꝙ perdit totū esse viuū: sed nō totuȝ eē corporis: et
Ad 5m sic nihil sequr ꝯtra me. ❡ Ad vltimū cum dī. ꝙ ptes or-
ganice aialis non habēt distinctā actualitatē. Dico ꝙ ve-
ruȝ est actualr: sicut pcedit pbatio: sed hn̄ hñt distictam
potentialiter: eo modo quo sunt in toto.

Circa 5m q̄ñ pncipale sc- cūdi arti. de forma.

Ad quintuȝ sic procedif ꝛ vi-

detur ꝙ in q̄ditate forme accñtalis nō sit dare veros gra
dus itrisecos essentiales fm quos ipsa possit suscipe di-
p̄ argui. stinctionem itrinsecā fm magis ꝛ minus. Nā fȝ auctorē
sex principioꝝ forma est in simplici ꝛ inuariabili eētia cō
tex. cō. 10. sistens. ❡ Preterea. 8. metaphi. forme sunt vt nūeri: ꝛ si-
cut numerus stat i diuisibili: ita ꝙ nihil pōt sibi addi vel
diminui quin mutet spēm sicut est de forma: ꝛ p ꝯñs non
hēt gradus. ❡ Preterea. iste gradus additus vel ptinet
ad q̄ditateȝ specificā forme vel non. si sic. ergo albedo re-
missa nō erit pfecte in specie albedis: qđ est falsuȝ. Si nō
ergo albedo itensa erit vnū p accñs: q a icluderet graduȝ
qui nō pertinet ad eētiā ei⁹. Itē spēs nō diceret totā es-
sentiā idiuidui: cū ille gradus nō pertineret ad speciem.
2° ❡ Preterea ois dña formalis est specifica ex. 10. meta. sȝ
tex. cō. 12. si forma hēt tales gradus: iter magis ꝛ min⁹ eiusdeȝ for
3° me eēt differētia formalis: ergo specifica qđ ē falsuȝ. ❡ Pre-
terea si sit albedo intēsior erit cōpositior: ꝛ per ꝯñs iperfe
ctior. ꝯsequens est euidēter falsum. ergo ꝛ añcedēs. pba
tio ꝯñtie. qꝛ i formis quāto cōpositior tāto imperfectior.
4° ❡ Preterea si sic. ergo vna albedo erit magis albedo ꝙ̃ alia.
ꝯñs est falsuȝ. ergo añcedēs. ꝯñtia pȝ. qꝛ tunc vna albedo ha
bebit aliquem gradū quē nō habet alia. ergo erit magis al-
bedo. videf. ❡ Preterea gradus ꝯtigentes nō sūt essen- 5°
tiales. Sȝ gradus fm quos forma suscipit magis ꝛ mi-
nus sūt ꝯtigentes: qđ pȝ. qꝛ aliter nunq̄ forma posset va-
riari fm magis ꝛ min⁹. ergo nō sūt eētiales. ❡ Ad oppo- Ad oppom
situm arguif. impoſē est aliquā formā cōicare se alicui fm p
magis ꝛ min⁹ nisi in sua eētia hēat gradus. Aliter fȝ eū-
deȝ gradū participaref a q̄cūq; subto. sȝ forma accñtalis
cōicat se alicui fm magis ꝛ min⁹. i. subto. pȝ. ergo in sua eēn
tia hēt gradus. ❡ Preterea mot⁹ ad formā hēt hu⁹ gra- 2°
dus. ergo ꝛ forma ad quā est. añcedens pȝ. qꝛ mot⁹ est q̄dam
fluxus ab iperfecto ad pfectū. ꝯñtia pȝ. qꝛ sunt idem. fm
Cōmē. 3° phyſi. qꝛ mot⁹ est forma fluēs. ❡ Rñdeo in ista Rñ detur
qōne. Sic pcedā pro recitatiōe ꝛ iprobatiōe q̄rūdā opio-
nū ꝯnes aliquas declarabo. Secūdo ad qōneȝ aliter re-
spōdebimus. ❡ Quātū ad primū ostēdā sex ꝯnes. Pria p° ꝯclo
ꝯclusio sit ista. maioritas ꝛ mioritas extēsiua subiecti vel
forme vel vtriusq; nō est cā suscipiendi magis ꝛ minus.
Hāc ostēdo sic. qꝛ tūc equus alb⁹ esset albior margarita.
qđ ē falsuȝ. ❡ Preterea si sic suba maior eēt magis suba
vt vir esset magis hō ꝙ̃ puer: qđ nō opȝ rōne illi⁹ maiori
tatis. esto ꝙ in suba sit magis ꝛ minus: sed est aliunde.
❡ Preterea si sic. tūc quātitas ꝛ figure ꝯueniētes quāto
eēnt maiores tāto essent magis qđ est falsum. qꝛ q̄titas
nō suscipit magis ꝛ min⁹: nec figura. Itē q̄dratū auctū p
appōneȝ gnomonis esset magis q̄dratū: cui⁹ oppom dicit
Ari. in p̄dicamentis. creuit q̄deȝ sȝ alteratū nō est: nec p
ꝯñs habet magis. Ex hoc ꝯcludif correlariuȝ ꝙ opio q̄
ponit istā eē cām suscipiendi magis ꝛ min⁹ ē falsa. ❡ Se- 2° ꝯclo
cūda ꝯclusio sit ista. ꝙ approximatio ꝛ remotio a suo con
trario nō est cā suscipiēdi magis ꝛ min⁹. hāc ostēdo sic. qꝛ
si sic. ergo vbi nullū est ꝯriū ibi nō eēt magis ꝛ min⁹. ꝯñs est
falsuȝ. ergo añcedēs. ꝯñtia pȝ. ꝛ falsitas ꝯñtis pbaf. Tum qꝛ
lumen in medio pōt esse fm magis ꝛ min⁹: ꝛ tñ in medio
nullū est ꝯriuȝ luminis. Tuȝ qꝛ eādeȝ vtutē pñt diuersi p-
ticipare fm magis ꝛ min⁹ nō participādo aliq̄d de vitio
opposito: puta tēperātiā vel aliā vtutē. Tuȝ qꝛ in statu i-
nocētie fm magis ꝛ minus fuisset grā in diuersis: vbi tñ
nullū fuisset ꝯriū peccatū: ꝛ pȝ expsse in beatis. Tū qꝛ i p̄-
dicamento habit⁹: vbi fm auctorē sex pncipioꝝ. nullū est
ꝯtrariū. ꝛ tñ fm eūdem habit⁹ suscipit magis ꝛ min⁹: qꝛ
armatior est eques pedite. ❡ Preterea ad pncipale acci
piaf albedo pmixta fiat itēsior ꝛ pfectior ꝛ tollaf nigredo
tūc sic. aut ista albedo itendif p adductuȝ alicui⁹ positiui:
vel tñ per remotionē nigredis. Si primuȝ habef ppositū.
Si scđm. Cōtra. qꝛ nullus effect⁹ positiui pōt eē cā pri
uatiua. Sȝ itendi est effect⁹ positiui. pȝ. Ammotio aūt ni
gredinis est tñ cā puatiua. ergo illa ammotio nō pōt eē cau
sa isti⁹ itensiōis. ❡ Cōfirmaf. qꝛ mot⁹ dnoiaf a termino
ad quē. ex q̄nto phyſi. Sȝ illa itensio albedis ē dealbatio.
ex eodeȝ q̄nto. ergo termin⁹ ei⁹ est aliq̄ albedo: ꝛ per ꝯñs nō
ammotio vel sepatio nigredis. Ex hoc ꝯcludif correla-
rie ꝙ opio que dic̄ taleȝ esse cāȝ ipsi⁹ magis ꝛ min⁹ est fal-
sa. ❡ Tertia ꝯclo sit ista. Accessus ꝛ recessus ad iposito 3° ꝯclo
neȝ nois nō est cā suscipiēdi magis ꝛ min⁹. hāc pbo sic. qꝛ
si sic. ergo nihil erit albū albedie nisi sit albissimuȝ. ꝯñs ē fal-
suȝ. qꝛ tūc albū remissuȝ nō eēt albū. ꝯñtia pȝ. qa cui ꝯue-
nit significatū nois nō ꝯuenit ipȝ nomē. Si ergo albū iponif
ad significādū albedieȝ i vltio gradu: nihil erit albū nisi
sit albissimū in vltimo gradu. Ex hoc ꝯcludif correlariū
ꝙ opi. sex pricipi. q̄ hoc dic̄ ē falsa: nisi forte exponaf ꝛ ex-
cusef ꝙ ipositio nois iponif ad puritateȝ for⁹. Sȝ hoc est
idē qđ prius: qꝛ si sic. nihil erit albū nisi sit puruȝ album.
❡ Quarta ꝯ sit ista. for⁹ accñtal nō suscipit magis ꝛ min⁹ 4° ꝯclo
fȝ dispōnē subti vel i subto: vel fȝ eē i subto: remanēte ei⁹
eētia inmutata. Hāc ostēdo sic. qꝛ illō eē vel dispō vl ē idē
cū eētia for⁹ vl nō. Si idē hētur ppositū: qꝛ cū ista dispō
sit maior ꝛ mior. ergo ꝛ eēn⁹ for⁹ cui ponif eē idē. Si nō ideȝ.
q̄ro d illo. Vtrū fȝ essentiā suā suscipit magis ꝛ min⁹: vel
non. Si sic habetur propositū. Si nō. ergo est pcessus in
infinitum. ❡ Rñdetur ꝙ nulla est dispositio vna i subto Rñsio.
que itēdif ꝛ remittif: sȝ diuersa i diuersis ꝛ fȝ vnā inhe
ret illa forma vni subto ꝛ fȝ aliā alteri: ita ꝙ nec ipa aliq̄
vna dispō itēdif ꝛ remittif. ❡ Cōtra. q a si sic. ergo iter magis Contra
ꝛ min⁹ i eadē forma nō erit mot⁹. ꝯñs ē falsū ex q̄nto phy.

pbatio ɔñtie. qa iter queciq3 ē mot⁹ illa bñt idē subz cō-
mune pmū: ex pmo de gnōne. z. io. meta. sȝ nullū tale erit
in pposito: qa vnū subz sȝ te ē dispositū dispōne alterius
spēi a dispōne alteri⁹ subti. ¶ Cōfirmat. qr forma eiusdē
spēi bēt dispōnez eiusdē spēi. Sȝ magis albū z min⁹ albū
sūt eiusdē spēi. ǵ bñt dispōnez eiusdē spēi. Si cōcedas ꝙ
dispositio hec z illa sūt eiusdē spēi. hētur ppositū qr dispo
sitio illa que est forma eiusdē spēi suscipiet z magis z mi
nus sȝ te. ¶ Preterea ad pncipale. habito termio sm rō
nē qua termin⁹ cessat mot⁹: qr habitib⁹ ptitib⁹ cessat mo-
tex.c.55.z 2° de gnōne.61. tus. z gñatio ex primo de gnōne. Sȝ p te i pricipio calefa-
ctiōis hētur caliditas sȝ rōnez qua est termin⁹ calefactio
nis: ǵ i pricipio cessabit mot⁹ ille. qđ ē ipoſſ. pbatio mio-
ris: qr oē qđ mouet hēt aliqđ de termio a q̄: z aliqđ ð ter
tex.cō.32. mio ad quē. ex. 6. phyſi. ǵ i pn⁹ calefactiōis i ipo calefacti
bili ē aliqđ de ēntia caloris. Si ǵ ēntia caloris nō susci
pit magis z min⁹. in pricipio erit calor pfectissim⁹ sȝ quē
R. ñsio modū est termin⁹ mot⁹. ǵ zc. ¶ Dices ꝙ calor nō ē termi
Cōtra nus sȝ pfectionē ēntie: sȝ sm pfectū eē i subto. ¶ Cōtra.
qr si mot⁹ ē ad esse pfectū i subto: illō eē in subto: aut erit
idē cū essentia caloris aut aliō. Si idez. ǵ illō eē nō erit p
fectū nec essentia caloris: z sic habet ppositū. Si ē aliō z
accñs cū illō suscipiat magis z min⁹. ǵ aliqđ suscipit ma
gis z min⁹ i essentia sua: z sic habet ppositū. ¶ Cōfirma
tex.cō.19. tur. qr iter maiorē z minorez ē p se mot⁹. ex qnto physicoꝝ.
Sȝ calor maior z minor sūt de genē q̄litatis. ǵ aliq̄ forma
de genē q̄litatis est p se termin⁹ mot⁹: z tūc illō qđ prius.
§ 4ᵗᵃ ɔclusionem. ¶ Sȝ ɔ illā ɔnē arguit p Boetiū sup pdicamenta sup il
lud. ꝙ vna iustitia nō est magis iustitia q̄ alia dic ꝙ q̄li
Rñdetur. tas sȝ se nō suscipit magis z min⁹: sȝ subz sȝ illā. ¶ Respō
deo ꝙ Ar. ibi tāgit vnū dubiū. dic eni ꝙ ambigē pōt ali-
q's verū i abstracto suscipiat: sȝ i ɔcreto certum est. verūtñ
cū ambiguitate pōt stare ꝙ recipiat i abstracto sic i ɔcre-
to. nec Boeti⁹ facit aliō ibi nisi ꝙ recitat dcm̄ Arist. Ex
hoc ɔcludit correlariū ꝙ opi. ponēs dictā cāz ipsi⁹ magis
5ᵃ ɔclio z min⁹ ē falsa. ¶ Quita ɔ sit ista. Radicatio forme i mate
ria nō est cā suscipiendi magis z min⁹. hāc ostendo sic. qr
ista radicatio vel est aliqđ distictū a forma radicata: vel
nō. Si non habet ppositū: qr cū illa radicatio sit magis z
min⁹. ǵ z forma. si est aliqđ distictū vel est forma absolu-
ta vel respectiua: si absoluta habet ppositūz si respectiua
sic: qr magis z min⁹ in forma respectiua orit ex magis et
min⁹ i absoluto. ¶ Preterea si sic. ǵ vbi forma est magis
radicata: ibi subz erit magis tale. ɔñs est falsum: sicut ap
paret manifeste: qr sȝ medicos febris ethica est mag⁹ ra
dicata q̄ tertiana: z tñ qr tertiana est itēsior. ideo tertia-
nus est magis febricitās. sic verecūdās est aliqñ rubicū
dior: z tñ rubor est i eo min⁹ radicat⁹ q̄ i aliq̄ q nō tārū ē
6ᵃ ɔclio rube⁹: puta sanguine⁹. ¶ Serta ɔ ē ista. Subz forme nō
est cā formalis suscipiendi magis z min⁹: hoc appet quia
subz di tale pp formā iherentē: z nō econuerso. ergo dicet
magis tale pp maioritatē forme z ecōuerso. ¶ Quātum
ad scđm primo ad euidētiā z declaratione tituli aliq̄ pre
mittent. Scđo ex dictis ɔ qōnis ɔcludet. Tertio q̄dā du
bia absoluent. de primo qr ponit in qōne. vtruz i q̄ditate
Noᵐ forme zc. ¶ Notādū ꝙ q̄ditas est duplex. q̄daz specifica.
q̄dā iduidua. Ad cui⁹ euidentiā est notādū: ꝙ in albedi
ne est tria ɔsiderare. s. nām specificā. scđo gradum idiui-
dualē. sȝ tñ essentialez que est q̄ditas ēntie iduidui. ter
tio dñaz iduidualē: qua albedo iduidua est hec de hac
duplici q̄ditate qđ possit itelligi. Sȝ tñ nō querit de q̄di-
tate prio mō sȝ scđo mō. vt patebit iferi⁹. ponit scđo an sit
Noᵐ dare gradus. z qr gradus arguit quātitatē. ¶ Est notan
dū ꝙ quātitas est triplex. s. molis vel dimensiōis. q̄ritas
pfectiōis que respicit eē rei. z q̄ritas v̄tualis que respicē
agere. z forte scđa icidit cū tertia: qr agere sequitur esse.
¶ Hoc viso de gradib⁹ forme de qb⁹ querit videndū est
primo. An isti gradus sint. scđo quid sint. tertio q̄les sint.
Si querit an sint. pbat ꝙ sic. Nā ipoſſ est eādē ɔ formā si
mul a diuersis sȝ aliā z aliā rōnez pticipari nisi illa forma
cōpatiat secū pluralitatē illarū rōnū. Sȝ aliq̄ forma speci
fica: puta albedo pticipat a diuersis sȝ aliā z aliā rōnem.
Contra pz. ǵ zc. illas rōnes dico esse gradus. ¶ Cōtra. Oē vniuo
Rñdetur cū pticipat sȝ eādez rōnez. ǵ non sȝ aliā z aliā. ¶ Rñdeo

vex est sȝ eādē specificā z eōdez: nō sȝ eādē iduiduā specia
lez. ¶ Preterea scđo sic. ipoſſ ē aliquā formā sic plib⁹ cōi
cari nisi i se sit aliquālr illimitata. Exēplū de ēntia diua
que vna existēs: cōicat trib⁹ psonis. Sȝ eē illimitatū hēt
rōnē quātī gradualis. ǵ ois forma que sic plib⁹ cōicat ha
bet gradus. ¶ Preterea. Ois forma que i realr distictas
realr diuidit ē i se realr diuisibilis aliq̄ forma specifica:
puta albedo realr diuidit i plurib⁹ iduiduis albedis. er
go ipa ē i se realr diuisibilis p ptes illas i q̄s diuidit z il-
las voco gradus. Si q̄rit isti gradus qđ sint. assigno talē
rōnē. Gradus forme de qua nūc ē smo. ē portio pfectio-
nalis forme specifice ex ei⁹ q̄ditatiuū ɔceptū: sȝ ipaz formaz
specificā istra suū ɔceptū ēntialr icludēs iclusa realr istra
ɔceptū iduidui vagi vage z si signati signate. ¶ Si q̄rit
isti gradus q̄les sint dicēdū ꝙ gradus q̄dā sūt ēntialīū:
z q̄dā formoꝝ: q̄dā pfectionū vnitiue ɔtētaꝝ. Hoc vltio
mō itelligo gradus de qb⁹ nūc q̄rit. ¶ Ex his cōcluditur
correlarie. pmo ꝙ diuersitas hoꝝ graduū nō diuersificat
spēz: pz. qr sūt portiōes eiusdē forme specifice. ¶ Scđo ꝙ
forma specifica ē idiuisibilis quantū ad gradū specificū:
diuisibilis v̄o quātū ad gradū pfectionalē. ¶ Tertio ꝙ plu
ralitas hoꝝ graduū nō ē istra ɔceptū specificū forme posi
tiue: sȝ solū pmissiue. Quarto ꝙ iduiduū qđ cōponit ex
forma specifica z pprietate iduiduali cōtinet vnitiue il-
los gradus. ponit tertio magis z minus zc. z qr magis z
min⁹ iportāt quādā cōparationē. ¶ Primo pmittā de cō
patiōe quādā distōnē. ¶ Scđo ostēdā q̄ō se hēt mag⁹ z
min⁹: ad mai⁹ z min⁹. pp pmū sciēdū ꝙ cōparatio q̄dā ē
obuisiua: vt cū dr lux ē clarior tenebra. q̄dā ē excessiua: vt
cū dr ifinitū ē mai⁹ finito. q̄dā ē equoca: vt cū dr ꝙ vox est
acutior sapore. q̄dā ē analoga: vt cū dr ꝙ subā ē pfectior:
vel pfecti⁹ ens q̄ accñs. Ista aūt analogia nō aufert vni-
uocationē metaphysicā. Quedā ē vniuoca: vt cū dr vnus
eē albi⁹ altero: z hec ē ppa cōparatio sȝ formā vni⁹ spēi. ð
qua hētur. 7. phy. Uñ ex hoc pz ꝙ mag⁹ z min⁹ accipiunt Df. 7. phi. t. c. 14. i. equo. cio nō ē comparatio.
pprie i forā eiusdē spēi. ¶ Propterea scđo dico ꝙ mag⁹
z min⁹ z mai⁹ z min⁹ ɔueniūt z differūt: ɔueniūt q̄dez du
pliciter. pmo qr vtrūqz ē cōparatio q̄dā. Scđo qr vtrobi-
qz ē cōparatio disq̄perātie: q̄ orit ex disq̄perātia z diffor-
mitate terminoꝝ. Sȝ differūt multiplr. pmo qr maius z
min⁹ iportāt cōparationē vni⁹ ad vnū pci e i se. Sȝ mag⁹
z minus iportāt cōparationē vni⁹ ad alteꝝ nō pcise: sȝ in
cōparatione alicui⁹ tertij qđ pticipāt: puta alicui⁹ forme.
Scđo. qr magis z min⁹ sūt aduerbia: iō distiguunt sicut
modi: sȝ mai⁹ z min⁹ sūt noīa: iō accipiunt: nō modalr sȝ
noīalr: z significāt formas non modos forme. Tertio. qr
magis z min⁹ nō dicunt de forma pticipata: sȝ de ipsis p-
ticipātib⁹. Sȝ mai⁹ z min⁹ eɔtrio. pz q̄rto qr magis z min⁹
sumunt penes itēsionē forme. Sȝ mai⁹ z min⁹ penes extē
sionē subti. Quito. qr mai⁹ z min⁹ nō semp fac pticipans
dici sȝ magis z min⁹. V. g. de q̄titate qr nō dr magis q̄-
tū aliqđ q̄uis maiorē hēat q̄titatē. Serto. qr magis sēp
psupponit i forma mai⁹ sȝ non ecōuerso: vt pz de q̄titate.
Sic ǵ explanat⁹ ē titulus qōnis. ¶ De scđo ex pdictis pz Rñsio
ad qōnē. Rñdēdū ē affirmatiue: ꝙ. s. forma accñtalis de
qua q̄rit hēt tales gradus. dico ēt ꝙ pcisa rō suscipiendi
magis z min⁹ ē latitudo graduū i forma specifica: siue qđ
idē ē illimitatio forme q̄ pticipat. pbatio hui⁹. Tū ex i-
probatiōe oiuz opi. pcedētiū. Nec videt ēt vna via resta-
re nisi ista. Tū qr ipoſſ ē formā pticipare sȝ magis z mi-
nus nisi i se sit aliqualr illimitata: qr oppositū pdicati in-
fert oppoᵐ subti. da eni ꝙ nō sit illimitata q̄ō pticipabit
sȝ aliā z aliā ǵdū. Tū qr p Simpliciū sup pdicamēta. caᵒ
de q̄litate. vbi recitatis multis opi. de cā suscipiēdi ma-
gis z min⁹ z iprobatis prefert z cōmēdat opi. Archite di-
cēs sic. Mirabilr Archites breui smōe cāz ei⁹ qđ ē mag⁹
z min⁹ isinuat di. q̄litas eni qr infinitatē q̄dā pticipat: iō
sȝ rōnē q̄dā ei⁹ ē ꝙ suscipiat mag⁹ z min⁹: z nō ex pticipa
lib⁹. hec ille. ¶ De tertio circa predicta occurrūt tria du pᵐ dubiū.
bia. Primum est quātū ad hoꝝ graduū augmētatiōez. 2ᵐ
Scđz q̄rtū ad eoꝝ vniōnē. Tertiū quātū ad eoꝝ pfectio- 3ᵐ
nem. ¶ Quātū ad primū dubiū dico tria. Primū dictuz R. ñsio ad pmum.
est ꝙ in motu intēsiuo vel remissiuo accidentalis forme
nō corrūpitur gradus forme pceristēs. ¶ Ad cuius eui-

No^m dentiã notãduz q Godofredus ponit q cuz aliqd fit de
Opio God. albo albius: vel de albo min^9 albuz tota forma preexistens
corrũpit: et nouuz indiuiduũ forme gñatur. Qd pbat du-
p^o plicirer. Tũz qa termini motus sũt icõpassibiles ex 5nto
pbysi. Sed gradus forme preexistẽs et sequẽs sunt termini
2° mot^9 inteñui et remissiui. ergo nõ possunt simul eẽ. Tũ qa
si gradus preexistẽs remaneret forma mutaret a gradu
in gradũ: et per 9ñs forma eẽt subiectũ trãsmutatiõis: qd
Contra. est falsuz. ¶ Sz 9tra istam opi. arguit pbando dictũ pri-
mũ. Et arguo pmo sic. In motu augmẽti: vel decremen-
ti quãtitatis pprie dicte non corrũpit pars preexistẽs. er-
go nec hic corrũpit gradus forme preexistẽs. 9ña patet
a sili. et ipse etiã 9cedit vtrũqz. pbatio añcedentis. Tũ qa
aliter quot sunt momẽta in motu illo tot eẽnt idiuidua
quãtitatis qd videt absurdũ: qa tam nõ esset vnus mo-
tus cũ sint instãtia infinita vt videt. Tũ qa in rarefactio
ne specieruz in eucharistia et 9strictione quã necessario seq-
tur q̃titas maior vel minor quãtitas pcedens corrũpere
tur: qd est impossibile: qa tã non remaneret sanguis mu
R ñõ. tatis et corruptis spẽbus. ¶ Di q remanet simul quanti
Contra tas et hoc sufficit. ¶ Cõtra. qa illa quãtitas non differt a
prima sm hoc nisi solo numero. si sic est quãtitas aque vt
quãtitas nõ differt nisi solo numero: si illis quãtitas suf-
ficit. ergo sub quãtitate aque si sequat remanet sanguis
qd ẽ falsuz: et nõ tenẽdũ sm fidẽ. scdo: qa si ista rarefactio
vel 9strictũ fiat ab agẽte nãli: tũc ageret sine mã vel subie
cto: qd videt falsuz. ¶ Preterea ad pncipale sic ois for-
ma accñtalis que corrũpit vel corrumpit pp subi corru-
ptionẽ: vel pp actionẽ 9rij: sz cũ ex minus albo fit magis
albũ neutro dictoz modoz põt corrumpi minus albũ. g
manet minor pz de subto. qa illud manet: nec corrũpit ẽt
a 9rio nec formali nec virtuali: qa albificãs non 9riat al-
bo nec formalr nec virtualr. ¶ Preterea calidũ agẽs in
frigidũ remittit ipz: pz. vel ergo frigidũ remissuz est idez
cũ inteñso pcedẽte: et habet ppositũ: qa manet: vel aliud: et
tũc quero a quo gñat: nõ a calido: pz. nec a frigido pcedẽ
te: qa illud nõ ẽ per te: nec a frigido sequẽte: qa illud est po-
sterius et effect^9. g nõ bẽt vñ sit: qd est absurdum dicere.
¶ Preterea supposito q volũtas per actum pprium possit
remittere actũ inteñsius: sicut ẽt põt totalr tollere imperã
do itensuz ne 9sideret oino: vel nõ ita itẽse: tũc sic. illa vo-
litio remissiua nec̃io psupponit aliquẽ actũ itellect^9 nõ se
quẽtẽ qui est nouus p te: qa ille posterior ẽ. g pcedentẽ: et
per 9ñs pcedẽs nõ corrũpit. ¶ Preterea si sic. g agẽs nã-
le ipersectius pduceret effectũ pfectiorẽ: 9ñs est manife-
ste falsuz. g añcedẽs. 9ña ostẽdit: qa in actib^9 augmẽta
tiuis ipsi^9 habit^9 dect q quartus sit iperfectior q̃ pmus vl
secũdus: iste actus pduceret in q̃rto gradu nõ qd faceret
pmus vel scds lz sint perfectiores. Necqz rõnes ei^9 cogũt.
Ad rationes Godo. ¶ Ad pmã de ipossibilitate terminoz etc. Notãdũ est ad
hui^9 euidẽtiã q duplex est mot^9. s. acqsitiuus et pditiuus.
No^m Exẽplũ pmi: cũ ex nõ albo fit albũ. Exẽplũ scdi: cuz ex al-
bo fit nõ albũ: et istoz motuũ termini opposito mõ se ha-
bẽt: sicut expositũ est in q̃dã qõne pcedẽti: qa in motu acq
sitiuo termin^9 a quo ẽ puatiuus: et termin^9 ad quem posi-
No^m tiuus: sz in motu de pditiuo est ecõuerso. ¶ Itẽ notãduz
q termini mot^9 pñt capi duplr. vel p se vel p accñs. per se
qdẽ termini sũt puatio et habit^9: et hi sũt pmi. per accidẽs
aũt termini sũt ambo positiui: et hi sũt termini 9comitan
tes. Exẽplũ pmi. cũ dr fieri albũ ex nõ albo vel ecõuerso.
Exẽplũ scdi. cũ dr fieri albũ ex nigro vel ecõuerso. ¶ Ex
qb^9 9cludit correlarie pmo q mot^9 accept^9 sz termios pri
mos ẽ vn^9 simplex mot^9 hñs tñ duos termios siue sit ac-
quisitiuus siue dep̃ditiuus. Exẽplũ cũ ex albo fit non al-
bũ: hic eni tñ sunt duo termini: habitus et puatio. ¶ Se
cũdo q mot^9 accept^9 sm termios 9comitãtes nõ ẽ simplr
vnus mot^9: imo duo mot^9: et q̃tuor termini: duo positiui
et duo puatiui. Exẽplũ. Cũ ex nigro fit albũ: ibi ẽ vn^9 mo
Ad formaz argumenti, tus a nigro ad nõ nigrũ: et alt^9 a nõ albo ad albũ. ¶ Tũc
ad formã rõnis cũ dr in maiori q termini mot^9 sũt in cõ-
passibiles: si itelligit de terminis pmis sic ẽ vera ista ma-
ior. sed mior ẽ falsa: pz. si de 9comitãtib^9 sic ẽ falsa maior
et mior vera: sic pz ex pcedẽtib^9. ad scdz negat 9ña: si eiz
forma trãsmutat: sz subz sz formã trãsmutat a gradu in

gradũ. ¶ Notãdũ q dictã 9ñẽ vn^9 ali^9 pbat sic. Si min^9 No^m
albũ corrũpit qñ sit magis albũ vel corrũpit i tpe vel i in Alr pbatur
stãti. Si i tpe habet ppositũ: qa aliqñ siĩ erũt min^9 albuz pmũ dictum
et magis albũ. Si i istãti: vel in istãti mediato vel imedia p^o
to. Si mediato erit tps mediũ: et sic idẽ qd pus. Si ime-
diato. g istãtia hẽbũt se 9tiner: qd ẽ 9 Ari. 6. phy. ¶ Pre- 2°
terea scdo sic. ponant duo calida approximata agẽt in se
mutuo pp mãz. Quero qd resultat ex ista actiõe: pz q ca
lor. Si g calor pcedens corrũpit seqt q aliqd aget ad sui
corruptionẽ: qd ẽ falsuz. Alt^9 qdem p eadẽ 9ñe arguit sic. 3°
Si i hoc augmẽto gradus pcedẽs corrũpit. g mot^9 q̃ fit ex
min^9 albo magis albũ nõ eẽt vn^9 mot^9 9tinuus. 9ñs ẽ fal
suz. g et añcedẽs. 9ña pbat. qa cũ 9tinuũ sit cui^9 ptes co
pulant ad terminũ cõez: vel ista 9tinuatio eẽt ex pte for-
me vel subti. Nõ ex pte forme: qa sz te gradus forme po-
nunt discreti et distincti actu i pprijs formalitatib^9 existẽtes:
qd ẽ 9 rõnẽ ptiũ 9tinui. Nec ex pte subti: qa cũ terminus
cõis ad quẽ ptes 9tinui copulant sit aliqd idiuisibile illd
in corpore hẽt eẽ pũct^9 correspõdẽs ipsis ptib^9 sine gradi
bus forme: vt 9tinuatiuũ eaz. Sz hoc ẽ ipole. qa cũ ptes
forme sz quã ẽ mot^9 sint diuisibiles necẽio psupponãt sub
iectũ q̃tũ et idiuisibile: nõ pũctũ: g iste mot^9 eẽt tot^9 discre
tus et discõtinuus. ¶ Sz iste rõnes nõ cogũt. Ad pmã pt R ñdetur.
dici q corrũpit nõ in tpe nec i istãti aliq̃ mediato vel im
mediato sz i eodẽ: sic de gñatiõe et corruptiõe di. 8. phi. qz
in eodẽ istãti in quo desinit eẽ corruptũ icipit eẽ gñatum:
pz i 9uersiõe eucharistie: qa in eodẽ istãti q̃ desinit eẽ sub
stãtia panis icipit eẽ corp^9 chri. ¶ Cõtra. g siĩ erũt in eo- Contra
dẽ istãti. ¶ Rñdeo. falsuz ẽ. nõ eni sunt siĩ: sz siĩ vnũ desi- R ñõ.
nit et aliud icipit. ¶ Ad scdz peccat. Tũ i supposito: qa posi Ad 2^m
to casu nõ agerẽt in se mutuo: quia actiua et passiua nãlia
opz eẽ 9ria ex pmo de gñatiõe. Tũ qa esto diceret q ali- tex. cõ. 51.
qd agit ad sui corruptionez nõ per se sz p accñs: sic omne
agẽs nãle agẽdo repatit. ex 3° phyũ. ita diceret hic. ¶ Ad tex. cõ. 15.
tertiũ negat 9ña. Ad pbationẽ dico q 9tinuatio posset Ad 3^m
eẽ ex pte vtriusqz. ¶ Ad pbationez de forma. dico q esto
adueniẽte scdo gradu corrũpat pmus nõ seqt qn sit i po
tẽtia vt ad terminũ cõez copulent: imo ẽ necẽuz hoc ponẽ
in q̃libet successiuo vt sit. Exẽplũ de tpe cui^9 ps preterita
nõ ẽ adueniẽte futura: nec opz ex hoc q gradus sint disti
cti actu: sz sũt fluẽtes et in potẽtia vn^9 post aliũ successiue.
¶ Ad pbationẽ de subto posset dici q totũ subz rñderet
p termio illo 9tinuatio: et hẽt rõnẽ idiuisibilis nõ simpli
citer: sz i cõparatiõe ad ptes mot^9: vt. 4. phy. cap. de tpe
di. sic nũc ad tps sic subz mot^9 ad motũ. Vñ sic mot^9 et tẽ-
pus sibi correspõdẽt sic subz motus et nũc et mutatum eẽ.
¶ Scdz dcm ẽ circa pdicta. q augmẽtũ forme subalis nõ 2^m dcm.
sit p eductionẽ graduũ vel partiũ virtualiũ de potentia ad
actũ nullo penit^9 addito. ¶ Ad cui^9 euidẽtiã notandũ q No^m
est opi. Hen. c. q̃dlibe. q. 18. q augmẽtũ forme sit mõ pdi- Opio Hen.
cto. Imaginat eni q i pmo gradu forme sunt vtualr ois
gradus pfectionales ei^9 q p actionẽ agẽtis itrisecĩ redu-
cunt de potẽtia ad actũ: ita q forma que fuit sub gradu
iperfectiori facit quẽdã saltũ et trãsit ad gradũ pfectiorẽ:
ad modũ q̃ aliqs se mutat de loco ad locũ idez manens.
Sic si quãtitas vni^9 palmi augeret et fieret duoz palmo-
rũ sine additiõe cuiuslibet extrinseci. Silr dic in pposito.
¶ Dic aũt q̃ñ tria dicta. Primũ ẽ q possibilitas hui^9 au Dcã Hen.
gmẽti nõ ẽ ex pte subti: sz fole hñtis ples formas i sua es p^m
sentia i vtute q̃ i gradu remisso manẽs est i potẽtia vt de
ducat ad actũ: et fiat itẽsior et pfectior. ¶ Scdm est q hi^9 2^m
augmẽtũ nõ fit p appõnẽ alicui^9 noue ptis. ¶ Tertiũ ẽ. q 3^m
augmẽtũ forme sit p eductionẽ ptiũ virtualiũ i eẽntia for^e:
q̃rũ q̃libet educta ponit augmẽtũ nõ solũ i suba for^e: sz ẽt i
vtute. ¶ Pro hac opi. arguit duplr. p^o sic. vbicũqz ẽ mu- Argi p opi-
tatio ibi ẽ eductio de po^a ad actũ: sz cũ de min^9 albo fit ma- nione Hen.
gis albũ ẽ mutatio. g etc. 2° sic. q̃litas itendit g mutat. g p p^o
eductionẽ de po^a ad actũ. p^o 9ñtia pz. et 2° vt pus. ¶ Sz 9tra 2°
istã opi. arguit iprobãdo dcm scdz sic. Accipio duas ppo 9tra Hen.
nes. vna ẽ q nihil pt his pduci nõ iteruenientẽ corruptio- p^o
ne. 2^a ẽ. q ois mot^9 vel mutatio realis hẽt terminũ realez
tũc sic. cũ ex min^9 albo fit magis albũ ẽ mutatio realis. er
go habet terminũ realem ex scda ppõne: vel albedinẽ re
missaz vel aliquã aliã nõ remissaz que est termin^9 a quo:

qa hic est pducta ꝯ primā ppōnē.ḡ aliquā aliaꝫ: ⁊ habet
2° intētū f.ꝙ aliqḋ nouū addit.℄ Preterea ois mot⁹ rea
lis nouus terminat ad reale nouū: ſꝫ mot⁹ itēſiſſimus ⁊ re
3° miſſiua⁹ ē realis.ḡ ⁊c.℄ Preterea forme ꝯtie i eē itenſo
ſūt icōpaſſibiles ⁊ nō in eē remiſſo: hoc nō ē ex ſubto: pꝫ.
ḡ ē ex formis: qḋ eē ipoſſe niſi i forma itēſa eē aliqd reali
Ꝯ Hen. v̄tr/ rius, argui. tatis noue qḋ nō eē i remiſſo.℄ Cōtra Hēricū ſic. ex p°
⁊ tertio dicto ꝯcludit oppo^m ſcdi. Nā ſi iſta augmētatio ē
nō ex ſubto ſꝫ ex for° ex p° dicto. Et ſit p extēſiōeꝫ ptiū v̄tus
liū: vt dī i 3°. aut p iſtā extēſionē hētur aliq̄ entitas noua:
aut nō. Si nō.ḡ iſta extēſio non ē aliq̄ actio p quā for° au/
gmētet: ⁊ mot⁹ realis nouus nō hēbit terminū realeꝫ no
uūꝫ. Si ſic.ḡ cū iſta nō ſit p̄cedens ſeq̄ ꝙ aliq̄ erit p̄ no
ua qḋ ē ꝯ ſcdꝫ dcm.℄ Preterea nihil eiuſdē rōnis ē i po
tētia ad ſeipſꝫ: q: act⁹ ⁊ potētia ſūt alteri⁹ rōnis: ſꝫ for° p̄ce
Rñſio ad rō nes Hen. dēs ⁊ ſequēs ſūt eiuſdē rōnis.ḡ vna nō eſt i po° ad aliaꝫ.
Nec vna venit de po° alteri⁹: nec rōnes ei⁹ cogūt.℄ Ad p
mū dōꝫ. ꝙ iſta extēſio referēda ē ad ſubꝫ qḋ mutat: illud
eni trāſit de po° ad actū: nō forma.℄ Ad ſcdꝫ p idē: qa lꝫ
forma itēdit: nō tñ mutat ppe. Sꝫ ſubꝫ mutat ſꝫ formaꝫ.
3^m dictum. ℄ Tertiū dcm ē. ꝙ augmētū for° ſit p additiōeꝫ noui gra/
dus ſine corruptiōe gradus p̄cedētis. Hoc appet. Tum
qa hui⁹ augmēti eſt mot⁹ realis: ⁊ nouus: idō hēt nec̄io ter/
tex. cō. 35. minū realē nouū. Tū qa ſꝫ Ari. p° de gnōne. augmētū ſit p
additionē alicui⁹ extriſeci nō corrupto aucto ſꝫ manente.
Reſpōſio ad 2^m dubium. ℄ Quātū ad ſcdꝫ dubiū vī ꝙ iſti gradus nō pñt vniri ad
ꝯſtitōneꝫ tertij. Tū qa ex duob⁹ nō ſit vnū p ſe niſi alteꝝ co
pmo argu/ 2 rū ſit i po° ⁊ alteꝝ i actu: ſꝫ iſti gradus cū ſint eiuſdem rō/
nis nō pñt ſic ſe hēe. Tū qa ex diſtict; ſpē nō ſit vnū ſpē: ſꝫ
iſti gradus diſtīguūt ſpē.ḡ ⁊c. pbatio mioris: q: qlibet ē
p̄dicabilis de plib⁹ diſtīctib⁹ nūero: puta gradus decimus
abſtract⁹ ab hoc ⁊ ab illo ē p̄dicabilis de oib⁹ ptib⁹ hñti/
Rñſr vnum multipl̄r. b⁹ iſtū gradū. Silr dī alijs.℄ Rñdeo vnū multiplr dī. qḋ
dā ē vnū vnitate eēntialī idētitatis ⁊ ſimplicitat;. Exem/
plū eēn° diuina ⁊ relatio. Aliḋ ē vnū vnitate cōpaſſibilita/
tis: puta cōpoſitū ex mā ⁊ for°. aliḋ ē vnū vnitate ꝯtinui/
tat;: puta aliqḋ ꝯtinuū. aliḋ ē vnū vnitate etherogenei/
tat;: puta corp⁹ hūanū. aliḋ ē vnū vnitate homogeneita/
tis: vt aq̄ ⁊ hi⁹. ad ppoſitū ex duob⁹ gradibus vni⁹ for° ſit
vnū hoc vltimo mō alijs p̄termiſſis. Naꝫ iſti gradus ſūt
Rñſio ad argumēta, ad p^m vni⁹ n̄ie: ex qb⁹ pꝫ.℄ Rñſio ad argumēta. Ad p^m dī vno
mō. ꝙ illa for° eſt i po° ad illos gradus. alio mō dī ꝙ vn⁹
gradus ē i po° ad aliū: q̄re ſiue ſic: ſiue ſic ex eis poterit
Cōtra fieri vnū p ſe.℄ Cōtra vtrūq;. qa nihil eiuſdē rōnis i po
tētia ad aliḋ eiuſdē rōnis: qa po° ⁊ act⁹ ſūt diſticte rōnis:
ſꝫ tā for° eſt eiuſdē rōnis cū oib⁹ gradib⁹ q̄ꝫ vn⁹ gradus cū
alio.ḡ ⁊c.℄ Aliter dī ꝙ eē i po° pōt eē dupl̄r. vel i po° obtē
na: vel i po° ꝯtrāctiua. Nūc ad ppoſitū vn⁹ gradus nō ē in
po° obtina ad aliū: ſꝫ i po° ꝯtrāctiua ad aliū: ⁊ iſta ſufficit
vt poſſit facē vnū. Cōtra. qa iſto mō vterq; gradus ē in
po° ⁊ vterq; i actu. qa nō ē rō q̄re vn⁹ ſit magis i po° ꝯtrā/
cta ad aliū q̄ꝫ ecōuerſo. q̄re vel vterq; erit i actu vl̄ vter/
q; i po°. Alr ḡ dōm. ꝙ argu^m p̄cedit de vnitate cōpōnis:
qa ibi opꝫ eē cōponētia alteri⁹ rōnis: ⁊ vnū eē i actu: ⁊ ali
Ad 2^m ud eē i po°: nō ſic i ppoſito.℄ Ad ſcdꝫ dōꝫ. ꝙ diſtō ſpecifi
ca ē dupl̄r. q̄dā ſimpl̄r: q̄dā ſꝫ qd. Exēplū p̄mi. hō ⁊ equ⁹.
Exēplū ſcdi. maſculinū ⁊ femininū: q̄ diſtīguūt ſpē i rō
ne ſex⁹: nō n̄ie: ſic ēt aliqs hō: ⁊ qlibet idiuiduū vagū: ē
q̄dā ſpēs ſꝫ qd. Ad formā i. ſi maior ſit vera hoc ē loquen/
Rñſio ad 3^m dubium do de ſpē ſimpl̄r: ſꝫ tūc mior ē falſa: ſic pꝫ.℄ Quātū ad 3^m
dubiū dī ꝙ iſti gradus nō ſūt eiuſdē pfectiōis: ſꝫ ſēp po/
Contra ſterior ē actualior ⁊ pfectior p̄ore.℄ Cōtra. qa ſi ſic ſemp
eēt augmētū for° i duplo: imo plus: qa ſi for° decē graduū
augeret iſte gradus. xi. addit⁹ valeret tātū q̄ꝫ. x. ⁊ plus:
⁊ ſic for°. xi. graduū eqpolleret for°. xx. graduū ⁊ plus q̄ꝫ
Rñſio xi. ſuparet. c. qḋ ē ſꝫ ad ſenſū.℄ Dōꝫ ḡ ꝙ ſūt eiuſdē pfe/
ctiōis pportionalr accepti: qḋ dico p tāto: qa qlibet gra
Aliḋ dubiū. dus ē diuiſibil' i alios cū ſit q̄dā q̄ꝫ.℄ Sꝫ hoc dicto oc
currit aliḋ dubiū: vī ꝙ ex duob⁹ gradib⁹ eq̄lis pfectiōis ſi
ſiat for° itēſior: ſic nec ex duob⁹ tepidis ſit itenſi⁹ calidum.
Rñſio ℄ Rñdeo. p̄mo oſtēdā p exēpla ꝙ ex duob⁹ talib⁹ ſit iten
ſi⁹. Primū exēplū ē. ꝙ ex duob⁹ ignib⁹ ſit ignis intenſior.
Scdꝫ ꝙ duo lumia ꝯiūcta faciūt lumen itēſi⁹. Tertiū: qa
duo grauia faciunt grauius. pꝫ.℄ Preterea q̄ꝫtū ad pfe/
ctionē eēntialē: ex duob⁹ idiuiduis eiuſdē ſpēi ſit aliqd p
fecti⁹: cū qḋlibet dicat aliqd pfectiōis ſeorſuꝫ acceptum.
Sꝫ ad argu^m de tepido dōm ꝙ rō hui⁹ ē: qa q̄libet tepidi/
tas hēt ſubꝫ diſtictū: ſꝫ ſi tepiditas vni⁹ ſubi adderet al/
teri: fieret itēſior ſic ēt appet de duob⁹ albis: qa ſi albedo
vni⁹ albi adderet alteri fieret albū itēſi⁹: nō aūt ſi manēt
ſubta diſtincta.℄ Cōtra. q̄re nego caliditas in duobus
ignib⁹: ⁊ lumē i duob⁹ lumib⁹: ⁊ grauitas i duob⁹ grauib⁹
itendit nō obſtāte diſtōne ⁊ diuerſitate ſubi. Rñſ. q̄re. Rñſio ad rō nes p̄ma grati ue quā. q̄ꝫ.
Sic ad qōneꝫ.℄ Ad p^m p̄ncipale ridet. Et p° ad act. ſex
p̄n. dico ꝙ loquit de forma accepta ſꝫ eē ſpecificū ⁊ vt ſic
abſtrahit ab oi gradu. Ad aliḋ de. 8. meta. p idē ꝙ loqui
tur de q̄litate inq̄ꝫtū exprimit p diffōneꝫ: hec eſt q̄litas
ſpecifica: vñ ſubdit paꝝ poſt Ari. Et quēadmodū nec nu
merus hēt magis ⁊ min⁹: nec q̄ ſꝫ ſpēꝫ ſuba. ſꝫ ſiq̄dē q̄ cū
mā: ita ꝙ ii: ſiq̄dē vel ē due dictiōes vt ſit ſenſus ſi forma
ſpecifica hēt magis hoc q̄dēꝫ ē cū mā vel ē vna: ⁊ tūc ē ſē
ſus. ſiq̄dē cū mā tā iferiorib⁹ idiuiduis q̄ reſpectu ei⁹ ſūt
mālia. nulla ḡ maioritas ē i q̄litate vt q̄litas ē. qa vt ſic
abſtrahit ab oi ꝯditiōe idiuiduali.℄ Ad rōnē p̄mā dico
ꝙ iſte gradus nō ptinet ad q̄litatē ſpecificā: vt dcm eſt.
⁊ cū dī.ḡ forma itenſa eſt vnū p accñs. Nō ſequit: qa iſte
gradus ⁊ ſi nō ſit de eſſentia ſpēi: eſt tñ de eſſentia idiui/
dui: vt p̄dictū fuit.℄ Vlteri⁹ cū iſert. ergo ſpēs nō dic to
tā eēntiā idiuidui. Nō ſequit q: nā ſpecifica ⁊ ſi i ſuo ꝯce
ptu abſtrahit a q̄libet gradu: tñ eſt idē cū q̄libet realr ⁊
Ad 2^m idētice: ⁊ icludit realr i q̄libet gradu.℄ Ad ſcdꝫ dōm. ꝙ
diſtā iter magis ⁊ min⁹ eiuſdeꝫ forme nō dī ppꝛie forma/
lis diſta: eo mō quo loqtur Ari. 8. meta. ſꝫ poti⁹ eſt differē
tia formaꝝ: ⁊ tūc nō ſeqtur ergo ſpecifica. Exemplū ſor. ⁊
plato diſtaꝫ hñt formarū: qa per aliā formā eſt hic ⁊ ille: ⁊
Ad 3^m tñ nō ſeqtur ergo diſtīguūt ſpecifice.℄ Ad tertiū cū in/
ferē. ergo albedo intenſior eſſet cōpoſitior. dico ꝙ nō ē cō/
poſitior ppꝛie: ⁊ cū addit ꝙ forma ſimplicior eſt perfecti/
or: dico ꝙ veꝝ eſt de ſimplicitate oppoſita vere cōpoſitio
Ad 4^m ni ⁊ ppꝛie q̄lis nō eſt in ppoſito.℄ Ad quartū cū iſert. er/
go vna albedo eēt magis albedo q̄ꝫ alia. Nego ꝯñam. ad
Ad 5^m ꝓbationeꝫ hñ ſequit ꝙ erit maior: ſꝫ nō magis: qa mag
dī de pticipātib⁹ nō de pticipata forma.℄ Ad vltimū dī/
cēdū. ꝙ ꝯtigēs eſt duplex: vel realr vel cōceptibilr. oēs ḡ
gradus forme ſpecifice ſūt ei ꝯtigentes: nō realr: ſꝫ cōce/
ptibilr: p q̄ꝫto ſūt eē ꝯceptū ei⁹ q̄litatiuū: ſꝫ hoc non ob/
ſtāte ſūt de eſſentia forme indiuidualis: nec accidūt ei eſ
ſentialr: nec ꝯceptibilr: imo claudantur infra cōceptum
eius: non omnes: ſed reddendo ſingula ſingulis.

Circa articuluꝫ tertiū princi/

Circa 3^m articulū ⁊ ē de p̄uatione.
palē hui⁹ tractat⁹ vbi ē q̄rendū de p̄uatiōe q̄ i actiōe nāli
Queſiti d' p̄uatione. nec̄io reqrit vnā tñ q̄rā qōneꝫ.℄ Utrū p̄uatio q̄ ē terti/
pmo arguit tex. cō. 56. uꝫ p̄n^m i nā ſit idē realr qḋ po° m̄ie. videt ꝙ ſic. qa ſi nō.ḡ
erūt q̄tuor pricipia n̄ae. ꝯñs eſt falſuꝫ ⁊ ꝯ Ari. p̄mo phyſi.
ergo añcedens. pbatio ꝯñtie: qa priuatio vel ponit p̄n^m
per accñs: qa ineſt m̄ie que eſt p̄n^m p ſe: vel qa eſt ad gña
tioneꝫ nālē nec̄io reqſita. vtrūq; ꝯuenit po° m̄ie. pꝫ. ergo
2° erit n̄ae p̄n^m.ḡ quartū ſi a p̄uatiōe diſtīguat.℄ Prete/
ra quoꝝ ſepatio eſt ipoſſis ꝯdictorie illa ſunt idem realr:
ſꝫ potentia ⁊ priuatio ſunt hi⁹ reſpectu m̄ie vt videt. er/
3° go ⁊c.℄ Preterea q̄ ſolū diſtīguūt ꝯceptibilr: ſūt idem
tex. cō. 64. realr: ſꝫ p̄uatio ⁊ po° m̄ie ſūt hi⁹.ḡ ⁊c. mior pꝫ ex primo
phyſi. vbi dī ꝙ mā ⁊ priuatio ſūt idem ſubto diſta rōne: ⁊
4° idē vī dōm de po° m̄ie.℄ Preterea ois diſtictio realis
eſt relatio realis: ſꝫ priuatio cū ſit nihil nō pōt fundare re
latiōnē realē.ḡ nec diſtōnē realē. Cōfirmat. qa ois diſtō
realis arguit duo extrema realia: ſꝫ p̄uatio nihil ē reale.
5° ḡ ⁊c.℄ Preterea qñ aliq̄ ſic ſe hñt ꝙ vno poſito vl' dſtru
cto ⁊ aliḋ ſilr illa vident eē idē realr: ſꝫ p̄uatio ⁊ po° m̄ie
ſūt hi⁹. vt videt i aduentu ⁊ receſſu forme a mā. ergo ⁊c.
6° ℄ Preterea iter nō entia nō ē diſta realis: ſꝫ p̄uatio ⁊ po
tētia m̄ie ſūt hi⁹. ergo ⁊c. mior quātū ad p̄uatiōem pꝫ. de
potentia. etiā pbat: qa aliter faceret cōpōnem cū mā. qḋ
Ad oppo^m eſt cōtra materie ſimplicitateꝫ.℄ Ad oppo^m qa ſi ſic.ḡ ēt
tñ duo principia nature. ꝯſequēs eſt falſuꝫ ⁊ cōtra Ariſt.
p̄mo phyſi.ḡ antecedēs. probatur ꝯſeq̄ntia: qa q̄cūq; ei/

dem sunt idem realiter: ⁊ inter se sunt idē realr: sed ma-
teria est idē potentie sue: si ergo priuatio est idē potētie.
ergo mā ⁊ priuatio sunt idē realiter: ⁊ per ꝯsequēs nō po
nunt numerū pncipiorū: sed erunt tm̄ vnū principiū: ⁊ for-
R̄ñdetur ma aliud: ⁊ sic erunt duo tm̄. ¶ R̄ñdeo in ista questione.
pmo inquiretur de idētitate potentie ad mām. deinde de
idētitate priuatiōis ad potentiā māe: qđ est pricipale q̄si
Circa pm̄ tum. ¶ Quātū ad pm̄ recitabo vnā opi. scđo subiūgam eius
impugnationem. tertio dicā alr ad q̄ōnem. ¶ De primo ē
Op. Egidij vna opi. Egidij super pm̄ phy. que vt reducat ad modū
pm̄ dictum. ponit tria. Primū dictū est. ꝙ in gñatione subē est disti-
guere actū ⁊ potentiā. Nam sicut forma essentialr ē actus.
sic mā est essentialr potentia. potētia aūt pōt sumi duplr.
s. pro respectu vel ꝑ fundamēto qđ est ipsa subā materie.
Iste etiā respect⁹ pōt sumi duplr: vel vt ē ꝯiūctus actui. i.
forme ad quā est: vel vt ē abijciēs formā. ¶ Hoc pmisso
dicit ad q̄ōnem ꝙ potentia accepta ꝑ fundamento est idē
realr cū mā: sicut pꝫ de se. si vo accipit pro respectu sic dif-
Com. 70. pmi phys. fert realr a mā: pro quo vt ait faciūt due rōnes Cōmen.
pma qa adueniēte forma cedit potētia ad formā illā: sed
mā manet ⁊ non cedit. ergo potētia nō est idem cū mā. se-
cūda est: qa potentia est in pdicamēto relatiōis. Mā au
2m̄ dictum. tem est in pdicamento subē. ergo nō sunt idē. ¶ Scđm di
ctū est. ꝙ nō obstāte ista vnitate potentie ad mām. nihilo
minus forma imediate vnit māe. qđ sic declarat: qa mā
⁊ forma: lꝫ dicāt aliā essentiā dicunt tm̄ idē esse. Ideo vnio
materie ad formā q̄tum ad mediationē ⁊ imediationem
accipienda est sm esse: ⁊ qa idē est esse relatiōis ⁊ funda-
menti nō obstāte potentia accepta ꝑ respectu: nihilomi-
nus forma vnit materie imediate: qa ille respect⁹ poten
tialis nō est aliud a materia: ⁊ per ꝯñs nō ponit numerū:
Suppositum hoc ē tenuit Sco. ē. 6 ari° p sē. di. 20. q. 2. ertio p. nec tollit imediationē. ¶ Suppositū de idētitate relatio
nis ad fundamentū ꝓbat ex hoc: qa alr cōpositior ēēt al-
bus similis q̄ alb⁹ solū: qđ videt falsum: cū hō de nō simili
possit fieri silis nulla mutatiōe facta in eo: sicut habet. 8.
⁊. 5. phys. vbi ex hoc ꝓbat ꝙ in ad aliquid nō est motus.
Tex. cō 9. ¶ Tertiū dictū est. ꝙ iste respect⁹ potētialis in materia ē
Tex. c. 10. realis nō tm̄ sꝫ ēē sꝫ sm dici. ¶ Ad cui⁹ euidētiā notat ꝙ
3m̄ dictum. cum pdicamenta cōicent sibi modos essendi. Exēplum de
Nota qualitate ⁊ forma substātiali. Nā forma subalis dē quali
Tex. cō. 19. tas q̄nto meta. ideo nō solū in pdicamento relatiōis: sed
etiā in quolibet alio est reperire sm esse ⁊ sm dici: ⁊ dicit
aliqđ esse in aliquo predicamento sm esse qñ per se ⁊ sm
nām suā ꝓpriam est in illo pdicamento. Sꝫ sm dici quan
do sm nām suā ꝓpriam est in vno predicamento: rōne ta
mē alicuius modi sibi cōicati dē esse in alio. Exēplum de
scia que realr refert ad scibile: tm̄ qa sm illud qđ est: ē in
predicamento q̄litatis: ideo est relatiuū sm dici. ¶ Ad ꝓ
positū cū materia sm illud qđ est sit in pdicamento sube
ideo refert sm dici ad formā ꝓpter quendā modū quem
Ꝯ dcm̄ pmum Egi. habet relatiui. hec ille. ¶ De scđo principali arguit pmo
contra dcm̄ primū Egidij. nam videt dubiū. Tum qa ma-
teria nō est essentialr potentia accepta ꝑ respectu. Tū qa
potētia accepta ꝑ respectu aptitudinali nō distinguit rea
liter a mā vt inferius ostēdet. Hic aūt videt gñalr loqui
Ꝯ 2m̄ dictum. de respectu vtroqꝫ. ¶ Contra scđm dcm̄ arguit. Tū quia
ꝯtradicit primo. Nā in primo dicto ponit ꝙ potētia acce
pta ꝑ respectu distinguit realr a materia ꝑ quo adducit
Cōmē. In scđo autem dicto ponit ꝙ nullus respectus di
stinguit realr a fundamento. Tū contra illud qđ dicit ꝙ
mā ⁊ forma sunt idem sm ēē nō sm essentiā arguit: quia
vel illud ēē Cōmen. materie ⁊ forme est ēē ēētie vel esse
existētie: ⁊ hoc vel materie vel forme: vel ipsi⁹ compositi.
Nō primū pꝫ: qa esse ēētie ⁊ existētie idē sunt: si ḡ existē-
tia est aliud sequit ꝙ esse essentie est aliud. Nec 2m̄ ꝑ idē:
qa esse existentie nō differt ab ēētia vt nūc suppono. Itē
mā pōt separari a forma nō solū ab hac. pꝫ. Sed ēt a qua
cunqꝫ vt superius in q̄dā q̄ōne ostēsum est. ¶ Nec tertium.
qa esse cōpositi sine sit esse essentie: siue existētie realr di-
Ꝯ suppom̄ de idētitate rela tiōis cū funda mento. vide scđo 2° dist. 2. q. 5. stinguit a materia ⁊ forma: sicut ⁊ ipm cōpositū vt osten-
det in sequē. q. ¶ Preterea ꝯtra suppositū de identitate
relatiōis ad fundamentum arguit multiplr. pmo sic. nihil
est idē realr alicui sine quo pōt esse realr absqꝫ ꝯdictiōe:
sed multe relatiōes sunt sine qb⁹ fundamenta possunt ēē
sine ꝯtradictione: ergo tales relatiōes nō sunt idem rea-
liter fundamētis. maior ꝓbat. Tum qa aliter sequit ꝙ
idē simul sit ⁊ nō sit: qđ est oppositū primi pncipij. Tū qa
aliter nō videt probari posse distictio realis iter entia sꝫ
erūt idē sor. ⁊ plato albi ⁊c. Nā si dicas ꝙ distiguuntur:
vnde ꝓbabis nisi qa sunt separabilia abinuicē: ⁊ vnum pōt
esse alio nō manente. Tū qa alr perit doctrina. 7. topico.
vbi docet Arist. ꝙ ꝓblema de eodem ⁊ diuerso faciliter
destruit per ꝯdictionē inuentā: sed difficiliter ꝯstruitur:
nō aūt faciliter destrueret illa maiori ꝓpōne negata. Tū
qa sic ꝓbatur alietas materie ⁊ forme pmo phys. ⁊ loci a
locato. q̄rto phys. Nā sicut trāsmutatio diuersarū forma Te. c. 13. ⁊ 18.
rū circa eādem materiā ostēdit materiā esse aliam a for-
ma: sic trāsmutatio corporū circa eūdem locū ostēdit locū
esse aliud a locato: qa vno manente aliud nō manet. mi
nor patet in oib⁹ relatiōibus: quarū fundamēta possunt
esse sine terminis: sicut in oib⁹ relationib⁹ equiparantie: pu
ta sile equale: ⁊ huiusmodi: ⁊ qbusdā disquiperātie: sicut
sunt dñs ⁊ seruus ⁊c. ¶ Preterea ꝯtinens aliqđ per idē
titatē si sit perfectius ⁊ ꝯtentum est perfectius: sicut aia ꝑ-
fectior ꝯtinet itellectū perfectiorem: sed ꝑfectius funda-
mētū nō ꝯtinet semꝑ relationē perfectiorē: qa non omne
albi⁹ est silius: pꝫ. ergo fundamētū nō cōtinet talem rela-
tionē vt eādem sibi realr. ¶ Preterea si sic q̄rto fundamē
ta ēēnt magis dña ⁊ relatiōe ēēnt magis differētes. ꝯñs
est falsum ḡ ⁊ añs. ꝯñtia est euidens: sed falsitas ꝯñtis pꝫ.
qa qualitas ⁊ quātitas magis differūt q̄ pater ⁊ fili⁹: vl
q̄ color a seipso: ⁊ tm̄ silitudo ⁊ eq̄litas que fundat super
qualitatē ⁊ quātitatem minus differunt cū sint relationes
eiusdē spēi. s. equiparantie q̄ paternitas ⁊ filiatio que sunt
relatiōes disquiperantie. Relatio ēt silitudinis ⁊ relatio
potētie actiue que super colorē fundant plus differunt q̄
simile ⁊ equale: pꝫ. multe autem alie rōnes fiūt ꝓ hoc: sꝫ cū
breuitatis ista sufficiant ꝓ psenti. ¶ Nec rōnes alterius Ad rationem suppositi de qualitate re-
opi. cogūt. cū dicis. ꝙ tunc albū sile ēēt cōpositius. dico ꝙ latiōis ad fun
verum est: qꝛ hēt in se actum ⁊ potētiā. s. fundamētū ⁊ rela- damentum.
tionē. cū dicis ꝙ nō: qꝛ in ad aliqđ nō est motus: ⁊ ꝙ ali-
quis de nouo fit silis sine sui mutatiōe: dico ꝙ hoc ē fal-
sum. ¶ Unde notādum ꝙ mutari est aliter se habere nūc Nota
q̄ prius: hoc aūt pōt ēē duplr. vel ad se: vel ad alterum. pri-
mo mō mutari est in formis absolutis. scđo in relatiuis.
¶ Ad pbm̄. 5. phys. dico ꝙ ipse ponit ꝙ non est possibile
aliquē aliter se habere ad alterum nisi aliter se habeat ad
se: ⁊ hec est ratio eius ibi: ideo dicit ꝙ in ad aliquid non
est motus: solum ergo ibi itēdit ostēdere in qb⁹ pdicamē
tis est mot⁹ pmo ⁊ in qbus nō. ¶ Confirmat. qa ibidem Tex. cō. 10.
vult ꝙ in suba nō est motus: ⁊ tm̄ nullo dubitante in suba
est mutatio. ergo ex intētiōe ei⁹ ibi nō habet nisi ꝙ in ad
aliqđ nō est mot⁹ cū quo stat ꝙ est ibi mutatio. ¶ Cōtra Ꝯ 3m̄ dcm̄ egi.
tertiū dictū. de illa declaratiōe sm esse ⁊ sm dici arguit:
qa vel si sm esse ⁊ sm dici referunt ad relatiuū qđ refert
vel ad relationē qua refert. Si primum. ergo nullū rela-
tiuū est sm ēē: qa nullum absolutū sm se ⁊ sm illud qđ ē:
est in predicamēto relationis pꝫ. Si scđm. ergo scia refer
tur sm esse: qđ est ꝯtra te. ꝯñtia pꝫ: qa relatio qua sciētia
refert est per se in genere relatiōis ex q̄nto meta. qa ē de
tertio mō. Non est ergo distinguendū inter realiter ⁊ sm
esse. Nec iter rōnem ⁊ sm dici. Sꝫ eadem distinctio. qa re
latiuorū quedā sunt sm rem ⁊ sm ēē: ⁊ quedā sm rōnem et
sm dici: si ergo mā refert realr per te. ḡ refertur sm esse.
¶ De tertio pncipali. pmo pmittam triplicem distōnē. se- Circa pm̄ qđ
cūdo declarabo q̄druplicem cōclusionem. ¶ Quātum ad ingret 1 3° ex
primū sit ista prima distictio: ꝙ potentia est duplex: q̄dam ti. s. an poten
actiua: quedā passiua. Actiua dē que est pn̄m transmutan tia materie sit
di aliud inquātum aliud. Sꝫ potētia passiua est pn̄m pas- idem cū ipsa
siuum ab alio inquātum aliud: sicut habet q̄nto metaph. materia.
cap. de potestate. ¶ Secūda distinctio sit ista. ꝙ potētia te. cō. 17. ⁊. 5.
est nomē relatiuū. sicut hoc nomen simile: ⁊ est nomen cō tex. cō. 2.
cretum huius abstracti: qđ est potentialitas. Ab hac au
tem potentialitate si est actiua denoiat etiam principium
quo ⁊ dicit potentia actiua: denoiatur etiā principiū qđ
⁊ dicit potens actiue: puta subiectū actionis. Si autem
ista potentialitas sit passiua denoiat ab eo principiū quo
⁊ dicit potentia passiua: denoiatur etiā pn̄m qđ: ⁊ dicitur
potens

potens passiue.puta subm passibile.¶ Tertia distinctio sit ista.q cū potētia sit nomē relatiuū.dicit aliqd ꝑter relationem.sm Aug^m 7° de tri.Ideo potētia mãe de q̄ queritur põt accipi vel pro fundamēto vel pro respectu potētiali. Si pro respectu potētiali adhuc dupl'r.vel pro respectu aptitudinali q abijcit formā ad quā ē:vel pro actuali

Ad p^m tertij articuli. p^a ɔclo rñsiua. qui ꝑsupponit actū forme ad quā est.¶ Quātū ad p^m tertij ꝑncipalis.sit ista ꝑma ɔclusio.potētia mãe accepta pro fundamēto nõ distinguit a mã aliquo mõ ex nã rei. Hãc ostēdo.Idē realr a seipso nõ distiguit aliquo mõ ex nã rei. Sed mã vt mã ⁊ vt fundamētū talis respectus est idem

2° ɔclo realr.sicut pz ex ꝑcedētib⁹.ergo ⁊c.¶ Scda ɔclusio sit ista potēti a mãe accepta pro respectu aptitudinali non distinguitur realr a mã.hoc apparet.¶ Tū qz mã aīt nõ vniet imediate forme subali cuz vniat mediante tali respectu.¶ Tū qz ille respect⁹ dēret esse accńs mãe ⁊ sic mã subijceretur accńti añ oēm formā subalem.cū talis respectus intelligat ꝑcedere formā ex nã rei.ɔńs aūt est ɔ pħm primo phy.qz mã cum forma sunt cā oiuz accńtiū que sunt in ea. ita q forma subalis ꝑcedit omne accńs.sicut cā causatū.¶ Tū qz eēt ꝓcessus in īfinitū.qz si mã differt ab illa aptitudine eēt apta ad illā.ergo aliqua aptitudine ꝑoꝛ qz qcquid est aptū aliqua aptitudine est aptū.⁊ tūc querit de il

Cōtra. la.vtrū sit idē cum mã.⁊ sic in infinitū.¶ Sed cōtra istā cōclusionē videtur esse due rōnes Cōmē.ꝑus dicte.⁊ additur tertia sic.q̄cūqz sic se hñt q vno iplurificato alia plurificant illa videtur distingui realr sed sic se hñt mã ⁊ potētia aptitudinalis qz mã vna manēs hz plures aptitudi

Rñdet nes.ergo ⁊c.¶ Rñdeo.ad saluādū ꝑdicta sufficit q distinguant formalr vt dicit sequēs ɔclusio.vñ rñdeo ad rōnes

Ad rationes Au.r. Cōmē.¶ Ad primā cū dr q potētia cedit in aductu forme ⁊ nõ mã.ergo ⁊c.dico q ipsa mã aliquo mõ cedit non

ꝑ phy.cō.7. quo ad sui realitatē.sed quo ad modū se hñdi q nihil est rei.sz forte est aliqs respectus rōnis.exēplū de risibili qd est passio hoīs idē realr cū subto aduenientē actu ridendi cedit.sed non realr.qz passio nunq̄ deserit subm sed quo ad quēdā modū se habēdi.¶ Silr dicendū est in proposito q mã ⁊ potētia eius aptitudinalis cedūt non realr.sz quantū ad illū moduz se habēdi.¶ Ad scdm dicenduz q potētia aptitudinalis non est ꝓprie de genere relationis nisi solū denoiatiue in similitudinē quadā.ita q dicat relatio sm dici ⁊ forsan nihil est qz termin⁹ eius nihil est.est tñ realiter in eodē gñe cum mã cui est idē realr.¶ Ad tertium qd addit dico q maior est falsa.Nā patet instantia in deo ⁊ in aīa.⁊ in omni pfectione vnitiue ɔtinēte.qz essentia diuina ⁊ eēntia aie nõ plurificata.attributa in deo plurificant.⁊ potētie in aīa seruata vtrobiqz reali identitate.¶ Sed quo ad mentē Cōmē.respōdeo.rōnes Cōmē.cōcludūt de respectu potētie actuali.sicut patet.⁊ hoc

3° ɔclo ipse intēdit.¶ Tertia cōclusio sit ista.potētia mãe accepta pro respectu aptitudinali distinguit a mã aliquo mõ ex nã rei.s.formaliter.hãc ostēdo sic.¶ Tum qz illud qd est nõ idē alteri in ꝑmo mõ dicendi per se distinguit formaliter ab eo.hoc eniz voco distingui formalr. Sed potētia mãe sic accepta est huiusmodi respectu mãe.sicut patet.qz nullus respectus est idē absoluto in ꝑmo modo ergo ⁊c.¶ Tum qz per pħm 4° meta.qui opinionē de veritate apparētiū ducit ad hoc incōueniens q oia essent formaliter ad aliqd.dans intelligere q nullus respectus est

4° ɔclo formalr idē alicui absoluto.ergo nec hic.¶ Quarta ɔclusio sit ista.potētia materie accepta pro respectu actuali distinguit realr a mã.hanc ostēdo sic.quicqd ab alio potest realr separi ab eo realr distinguit.sed potētia mãe sic accepta potest a mã realiter separari.ergo ⁊c.maior est euidens.sed minor ꝓbat.qz ois respectus est realiter separabilis.cuius termin⁹ est realiter separabilis.forma autem q̄ est terminus talis respect⁹ realr est sepabilis a materia.pz.ergo ⁊ ipse respectus ⁊ hec tñ de ꝑmo principali

Circa 2^m q̄stiū ⁊ est ꝓpositū ꝑncipale. p^m dictū sufficiāt.¶ Quantū ad scdm ꝑncipale.primo ꝑmittā aliq̄ dicta.scdo cōcludā aliqua necessaria.¶ De primo sit primum dictuz.q priuatio formaliter nihil ponit. probatio huius.qz negatio formaliter nihil ponit.sed priuatio est formaliter negatio.ergo priuatio formaliter nihil ponit. maior patet.qz negatio est nõ ens ex 4° meta.minor pro

Tex.cō.4. batur.qz ꝑuatio est negatio in subto ex 4° meta.⁊ ibidem vocat negatio in genere.vñ nihil addit super negationē nisi cōnotationē ⁊ presuppositionē subiecti apti. Ista aūt cōnotatio est extra eius cōceptū formalē.sicut ⁊ subiectuz cōnotatū.¶ Preterea.omne positiuū ꝓducibile põt esse terminus ꝓductionis positiue.sed ꝑuatio nõ est nec põt esse terminus alicuius ꝓductionis positiue.ergo non est aliqd positiuū.maior patet.qz cuz ꝓductio ⁊ mutatio denominētur a termino.ꝓducti oppositiua dicit que est ad terminū positiuū ⁊ non ad ꝑuatiuū.minor patet.¶ Tum discurrendo per oēs ꝓductiones.vel mutationes positiuas.Nā gñatio vel alteratio positiua que est a nõ esse tali ad esse tale ⁊ sic de alijs nõ terminat ad ꝑuationem sed ad formā.¶ Tum ex dña motus deperditiui ⁊ acquisitiui quātū ad terminos.qz motus acqsitiuus terminatur ad aliqd positiuū.⁊ deperditiuus ad ꝑuationez.priuatio. ergo est terminus ꝓductionis seu mutationis ꝑuatiue. puta corruptionis ⁊ alterationis a tali ⁊ non tale.⁊ sic de

2^m dictū alijs.¶ Scdm dictū est q ꝑuatio in materia non est vna tñ realiter.ꝓbatio huius.Nā ꝑuationes multiplicātur ad multiplicationē habituū.Naz quot modis dicit vnū

Capło.15. oppositoꝝ tot ⁊ reliquū ex primo topicoꝝ.sed habitus siue forme que existūt successiue in materia sūt plures realiter.ergo ⁊ ꝑuationes eis opposite.¶ Cōfirmat.qz vni⁹ oppositionis sunt duo extrema ex.10.met.ergo cū forme opponitur ꝑuationi cuilibet forme correspōdet sua ꝑuatio opposita.¶ Tertiū dicitū est q ꝑuatio materie est rea

3^m dictū liter separabilis a mã.probatio huius.termini mot⁹ sunt incompassibiles ex.5.phy.⁊ hoc verū est de terminis primis.sed forma ⁊ ꝑuatio sunt termini ꝑmi generationis. ergo manēte forma in materia ꝑuatio illius forme separatur a materia.¶ Quartū dictū est q supposito ꝑuatio

4^m dictū nem esse ꝑncipiū per accidēs ex ꝑmo phy.dico q ꝑuatio non est principiū per accidens ex hoc solo q accidit materie que est principiū per se vt quidā dicūt.probatio huius qz si sic.ergo infinita erūt ꝑncipia nature.ꝓbatio consequentie.qz infinite sunt ꝑuationes in materia.dices q ois priuatio est vna specie.sicut ⁊ forma sm q forma.⁊ ideo sicut non obstāte pluralitate formarū forma ponit vnum

Cōtra. ꝑncipium nature.sic erit de ꝑuatione.¶ Cōtra.qz saltem nõ euadis quin ꝑuatio forme aque esset ꝑncipiū in generatione ignis ex terra ⁊ non tñ ꝑuatio ignis qd est absurdum. Unde ex hoc arguit sic.Unius generabilis numero sunt tria solū ꝑncipia numero.Sed ignis est vnuz generabile numero.ergo ⁊c.Sed si ꝑuatio ponat ꝑncipium ex hoc solo q accidit materie cum multe ꝑuationes accidant materie que subijcit generationi huius ignis.ergo in gñatione huius ignis essent oēs ille priuationes principia:⁊ sic multo plura q̄ tria.¶ Preterea.seq̄tur eadez rōne q forma opposita esset ꝑncipiū qz est in materia.sic

Rñsio etiā quecūqz alia accidētia materie eēnt ꝑncipia.¶ Dices q forma opposita nõ manet adueniēte alia.ideo nõ est

Cōtra. 5^m dictū ꝑncipiū.¶ Cōtra.Nec ꝑuatio manet.ergo ⁊c.¶ Quintuz dictū est q ꝑuatio est ꝑncipiuz nature per accidēs ex hoc qz ad generationē nālem necessario preexigit.non vt aliquid inexistēs:qz non est inexistēs.ideo nõ est ꝑncipium per se.qz tñ est necessario requisita est ꝑncipiū aliquo mõ s.per accidēs.primū.s.q ꝑuatio nõ sit inexistens.patet ex ꝑmo phy.2^m.s.q sit necessario reqsita.patet ex hoc.qz aliter gñatio nõ esset nālis.naturalitas enim generationis est ex inclinatione seu tēdētia nāli subiecti ad ipsam for-

6^m dictū mam qd sine ꝑuatione esse non potest.¶ Sextum dictuz est q ꝑuatio põt accipi tripliciter sicut põt haberi.5.met. cap.de ꝑuatione.s.largissime.large.⁊ ꝓprie.ꝑmo mõ cum aliqd nõ habetur simplr.vt si lapis dicat priuatus visu.⁊ hoc modo nõ distinguit a negatione.sed est negatio ⁊ priuatio extra genus.¶ Scdo modo cū aliquid caret aliquo ad qd est aptū nõ sm naturā sui generis.hoc mõ talpa dicit priuata visu.⁊ etiā sm istū modū omne ens creatum est ꝑuatuz aliquo mõ.⁊ cōpositum ex priuatiuo ⁊ positiuo.pro quanto deficit sibi aliqs gradus entitatis qui est possibilis enti vt ens est.¶ Tertio modo cuz aliquid caret aliquo ad qd est aptum sm nām proprie spēi: sicut homo cecus dicit priuatus visu.¶ Ad ꝓpositū.priuatio

est ꝓncipiū. Tertiū in natura accipiēdo tertio modo. q2 materia ſm naturā est apta nata ad quācūq3 formā quā non habet vel qua caret. ¶ De ſecūdo ꝓncipali tertij ar/
p^a ꝯcluſio reſponſiua. ticuli ſit iſta ꝓma ꝯclusio. Priuatio que est tertium principium in natura diſtinguit realiter a potētia materie accepta pro ſubſtracto. hāc oſtendo ſic. Illa quoꝝ vnum ab altero ſeparat realiter ſunt realr̄ diſtincta. ſed materia q̄ est potētia accepta pro ſubſtracto ⁊ ꝓuatio ſunt huiuſmodi q̄ vnū ab alio realiter ſeparaf. ſicut patet ex tertio dicto. ergo ⁊c. ¶ Preterea. Si nō ergo ꝓncipia nature eēnt tm̄ duo. ꝯñs est falſum. ſicut patet ex primo phy. ergo ⁊ antecedens. ꝯſequētia patet. q2 tunc ꝓuatio non ponitur in
2ª ꝯclio numerū cum materia. ¶ Secūda ꝯcluſio ſit iſta. ꝓuatio que est tertiū principiū in natura diſtinguit realiter a po
Probaf tentia materie accepta pro reſpectu aptitudinali. Hanc oſtēdo ſic. Illud qđ realiter diſtinguit ab altero eodē. ⁊ ab altero. ſed ꝓuatio realiter diſtiguit a materia que materia est idē realiter qđ potentia que est reſpectus aptitudinalis. ergo ꝓuatio realr̄ ſeparatur a reſpectu aptitudinali. maior patet. q2 quicqd est realiter idē alteri eodē ⁊ alteri. ergo ⁊ ecōuerſo quicquid diſtinguitur. prima ps minoris patet ex ꝓma ꝯcluſione precedēte. ſcđa pars ex ſecunda ꝯcluſione primi articuli. ¶ Preterea. ꝓuatio realiter ſeparatur a reſpectu aptitudinali potētie. ergo realiter. antecedēs patet. q2 in aduētu forme nouiter generate manet iſte reſpectus aptitudinalis ſicut prius. ꝓuatio
3ª ꝯclio autē nō manet reſpectu illius forme. ¶ Tertia concluſio ſit iſta. ꝓuatio que est tertiū principium in natura diſtinguit realr̄ a materie potētia accepta pro reſpectu actuali. Hanc oſtēdo ſic. queciiq3 ſic ſe hñt q̄ vno manente aliud non manet ille realiter diſtinguit. ſed ꝓuatio materie ⁊ eius potētia accepta pro reſpectu actuali ſunt huiuſmodi. ergo ⁊c. minor patet. q2 manēte forma in mā ille reſpectus actualis ⁊ ꝓuatio nō manent. corrupta forma est ecōuerſo. ſicut patet. ¶ Cōfirmatur ⁊ est idē. Illud ad cuius generationē aliud corrūpitur ⁊ ecōuerſo illa realr̄ ſunt diſtincta: ſed ſic ſe hñt priuatio ⁊ reſpectus actualis potentie in mā. ergo ⁊c. minor patet. q2 generata forma generatur reſpectus actualis ⁊ ꝓuatio corrūpitur. Sꝫ corrupta forma est econuerſo. Ex his ꝯcludo correlariū q̄ ꝓuatio que est tertiū principiū in natura diſtinguit realiter a potentia materie accepta omnimodo. Sic ad queſtionē.
Ad p^m ꝓncipale. ¶ Ad argumēta ꝓncipalia reſpōdetur ad primū cū infertur. ergo ſunt quatuor ꝓncipia nature. Nego ꝯſequētiā. Ad ꝓbationē dico q̄ verū q3 illoꝝ competit potētie materie. nō actuali ſed aptitudinali. pꝫ de ſe. iſta aūt aptitudinalis nō diſtinguit realiter a mā. vt preoſtēſum est. ⁊ idō non ponit in numerū cū materia. quare non erūt ꝓncipia
Ad 2^m niſi tria. ¶ Ad ſcđm patet. q2 minor est falſa. Nā potētia materie ſiue accipiaf pro reſpectu actuali ſiue aptitudinali ſeparabilis est a ꝓuatione: q2 aptitudinalis ſemper manet. Actualis ēt manet inexiſtēte forma. ꝓuatio autē
Ad 3^m nō manet ſemp. nec cū forma. ¶ Ad tertiū. Nego minorem. ad ꝓbationē dico q̄ dato q̄ materia ⁊ potētia materie ⁊ ꝓuatio ſunt idē ſubiecto. diſtinguūtur tamē rōne formali ⁊ diffinitiua. ⁊ reali mō preexpoſito: ⁊ per ꝯñs plus
Ad 4^m q̄ ꝯceptibilr̄. ¶ Ad 4^m cōcedo maiorē: q̄ ois diſtō realis est relō realis. ad minorē dato q̄ priuatio non fundet relationem realē est tn̄ realis ex altero extremo. qđ est potētia que poteſt fundare relationē realē. Exemplum. iſto modo dicif q̄ ens ⁊ nihil diſtinguunt realr̄. ¶ Aliter poteſt dici q̄ iſta relatio est realis nō poſitiua. ſꝫ negatiua. ⁊ hoc mō extrema ſunt realia. Reale enim est duplex. poſitiuum ⁊ negatiuū. ¶ Circūſcripto enī intellectu adhuc nihil eſſet diſtinctū ab ente poſitiuo. hoc ergo mō ꝓuatio est extremū reale negatiuū ⁊ poteſt fundare relationem realem negatiuā. qualis videtur eſſe relatio differentie ⁊ diſtinctionis. Ad ꝯfirmationē per idē q2 priuatio est ali
Ad 5^m quid reale negatiuū. ¶ Ad quintū patet q̄ minor est falſa. q2 aduenīēte forma cedit ꝓuatio nō potētia etiā actualis. in receſſu forme est ecōuerſo. ¶ Ad ſextū nego mino
Ad 6^m rē de ꝓuatione etiā ſꝫ nō ſit ens poſitiuū est tamē aliquo modo ens negatiue. ¶ Cū probaf de potentia. dico q̄ ſi ſit ſermo de potētia aptitudinali illa nō facit cōpoſitionē cum materia. q2 est ſibi realiter idē. Si de actuali illa vel q3 facit cōpoſitionē. Sed quid ex hoc mali ſequitur. nullum. q2 materia de ſe in ſua eſſentia ſimplex manet.

Circa quartum principale huius tractatus vbi querendū est de cōpoſito quod ex pre/ Circa 4^m ar^m ⁊ ē de cōpoſito.
dictis cōſtituitur. quero vnā queſtionē. ¶ Utrū in natu/ Queſtiō
ralibus rebus generabilibus ⁊ corruptibilibus ipſū cōpoſitum ex materia ⁊ forma per ſe ⁊ ꝓmo terminet generationis actū. videtur q̄ nō. Nam qñ aliquid ineſt duobus quoꝝ vnum est principiū aliud principiatū primo cōuenit principio q̄ ꝓncipiato. ſed generari cōuenit forme ⁊ compoſito que ſe habent vt principiū ⁊ principiatum. ergo forma que est principium primo gñatur. ¶ Preterea per ſe ⁊ per aliud opponunf. ſed cōpoſito cōpetit generari per aliud q2 per formā ergo non per ſe. ¶ Preterea. ſi cōpoſitum per ſe generatur. ergo per ſe ⁊ primo corrūpif. ꝯſequens est falſum. ergo ⁊ antecedēs. cōſequētia patet. q2 eadē ratio est de per ſe generari ⁊ de per ſe corrūpi. vnde terminus a quo generationis est terminus ad quem corruptionis. falſitas ꝯſequētis patet. ⁊ probatur. q2 illud qđ conuenit alicui primo ⁊ per ſe nō conuenit ſibi ratione alterius. ſed corruptio cōuenit compoſito ratione materie ex 7° meta. ergo non per ſe primo cōuenit ipſi compoſito. ¶ Preterea forma est magis vnū ⁊ ſimplex q̄ cōpoſitum. ergo magis est per ſe terminus generationis. antecedens est euidēs. cōſequentia ꝓbatur. q2 vnitas generationis requirit vnitatē termini. ergo magis generatio magis requirit vnitatē ⁊ ſimplicitatē termini. ¶ Ad oppoſi/ Ad opp^m ē phs 7° meta.
tum arguitur: qđ per ſe ⁊ ꝓmo ſit per ſe ⁊ primo terminat generationē. Sed cōpoſitum est huiuſmodi ex 7° meta. tex. cō. 26.
ergo ⁊c. ¶ In iſta q̄ſtione ꝓmo terminos queſtionis de/ tex. cō. 26. ⁊
clarabo. ¶ Secūdo concluſiones aliquas denumerabo. 27.
¶ Quantū ad primū. ſciendū q̄ tria ſunt declaranda de
titulo queſtionis. ¶ Primū q2 ponitur in rebus nālibus p^m declandū.
generabilibus ⁊ corruptibilibus ipſum cōpoſitū. ¶ No/ No^m.
tandum q̄ res naturales quedā ſunt generabiles ⁊ corruptibiles. Quedā ingenerabiles ⁊ incorruptibiles. Exēplū primi. elemēta omnia ⁊ ex elemētis generata. de quibus habetur ſecūdo de generatione. quomodo adinuicem generātur ⁊ corrumpuntur. Exēplum ſecūdi. corpora celeſtia de quibus ꝓmo celi ⁊ mundi q̄ ſunt ingenera/
bilia ⁊ incorruptibilia. ¶ Sed occurrit vnū dubiū. Utrū Du^m
hec corpora ingenerabilia ſint vere cōpoſita ex materia ⁊ Soluif ex di
forma. Ad hoc alias dixi. ideo pro nūc ſuperſedeo. quia cis ꝓmi celi
hoc pertractare videtur ꝓter intētionem queſtionis. vbi tex. co. 92. 93.
de ſolū generabilibus ⁊ corruptibilibus querif. ¶ Secū 94. 95. ⁊ i li
dum q2 ponitur per ſe ꝓmo. ¶ Notandū q̄ primo accipi/ bro de ſubſ
tur equiuoce etiā ab Ar. vno modo accipitur ꝓmo vt di/ orbis.
uiditur cōtra partē: vt ſic illud dicatur alicui ineſſe ꝓmo 2^m declandū
quod ſibi nō ineſt per partes ſed qđ ineſt ſibi ſm totum.
hoc modo loqtur ibi Ar. 5° phy. capitulo ꝓmo vbi diſtin Tex. cō. 6
guit moueri in per ſe ⁊ primo ⁊ ſm partē. ⁊ in per accidēs
patet ibi. Item. 6. phy. eodē modo accipit ꝓmo. vbi dicit Tex. cō. 37.
q̄ ſi aliquid mouetur primo in aliquo tēpore mouetur in qualibet parte illius tēporis. q̄ ſi nō. non mouef primo in illo tēpore. Alio modo accipitur ꝓmo vt dicit cauſalitatē preciſam. Exēpluꝫ triāgulus habet tres. primo q2 habet in ſe cauſam preciſā ⁊ adequatā talis paſſionis hoc mo
do loquitur Ar. de primo in ꝓmo poſte. ca. de vli vbi dif/ Tex. cō. 11.
finit vle q̄ est per ſe ⁊ primo ⁊ ſm q̄ ipſum ⁊ de omni. patet ibi primū primo dicatur quātitatē ⁊ ſit. a. ſcđm primo dicatur quiditatiuū ⁊ ſit. b. ¶ Differūt aūt hec duo ꝓmo
tripliciter. ¶ Prima dr̄ia est q2 ineſſe aliquid alicui ſolū p^a dr̄ia
ſm partē repugnat. a. ⁊ nō repugnat. b. Exemplū. habere tres ineſt triāgulo. ⁊ riſibile homini per partē q2 per ſuam formā. ſeu differētiam ſpecificā. ⁊ tn̄ ineſt primo. b. nō primo. a. ratio huius est q2 pars in exēplo dato nō habet rationem qđ ſed quo. aliter nō ꝯueniret primo toti ꝓmitate. b. ¶ Secūda dr̄ia est que ſequitur ex ꝓma. q2 qđ ineſt 2^a dr̄ia
alicui ꝓmo. a. remouef ab eo ſi remouetur ab aliquo qđ est aliquid eius. Exemplū. homo nō ſanatur primo. a. ſi manus eius nō ſanatur. rō huius patet ex ꝓdictis. Sed

qđ

qđ inest alicui primo.b.nõ remouetur ab eo esto ꝙ remo
ueatur ab alio.nõ solũ qđ non est aliquid eius.sed etiã si
sit aliqd eius nisi forsan subiectũ habeat aliqđ subiectuʒ
prius ⁊ passio passionẽ prioreʒ.qđ dico propter motũ gra
uis.qđ mouetur a se ꝑmo.de quo alias.℞ Exemplũ.risibi
le inest homini ꝑmo.b.tñ risibile non remouetur ab hoie
si remoueť ab asino qui nõ est aliquid eius patet.vel si re
mouetur a pede hois qđ est aliquid eius.Similiter ha/
bere tres nõ remoueť a triãgulo si remouetur a circulo q
non est aliquid eius.vel si remoueť ab hoc.vel ab alio an
3ª dria gulo est aliqd eius.℞ Tertia dña est que seqtur ex predi
ctis.ꝙ quicqd inest alicui primo.a.cõparatur ad ipsum
sicut passio homogenia ad subm homogeniũ.qꝛ respectu
huius passionis sic inexistẽtia totũ ⁊ partes sunt vni⁹ rõ/
nis.Exẽplũ.si homo moueť ꝑmo.a.motus est quedã paf
sio homogenia.⁊ homo silr est subiectuʒ homogeneuʒ vt
sic.qꝛ vniformiter totus homo ⁊ partes hois moueńť.sʒ
qđ inest alicui primo.b.non sic oportet esse.imo ⁊ passio ⁊
subiectũ videnť etherogenia.Exemplũ habere tres non
vniformiter inest triangulo ⁊ partibus.imo nullo mõ in/
est ptibus per se nec ꝑmo sed omnino per accñs.Ex his
correlarie ɔcludo pro intẽtione Ar.7 phy.cap.primo cũ
probat ꝙ nullũ corpus mouetur a se primo.loqtur simul
de hac duplici ꝑmitate.qđ sic patet.Nã si moueťur a se ꝑ
mo.a.ergo motus inest vniformiter toti ⁊ ptibus: ⁊ per
ɔsequens totuʒ quiesceret ad quietẽ partis.sed si mouetur
a se ꝑmo.b.nõ quiesceret ad quietẽ partis.qꝛ qđ inest pri
mo.b.nõ remouetur ab eo dato ꝙ remoueať ab eo quod
ẽ aliqd ei⁹.ergo si aliqd moueť a se ꝑmo.a.⁊ ꝑmo.b.quie
sceret ⁊ nõ quiesceret.moueret ⁊ non moueretur de quo
3ᵐ declarandũ Noᵐ alias.℞ Tertiũ declarandũ in titulo qꝛ ponitur.verũ ter
minet actũ gñationis.℞ Notandũ ꝙ terminare aliquid
põt esse dupliciter.sicut ⁊ agere.qꝛ in rõne quo vel in ra/
tione quod.Exẽplum de agere.homo intelligit vt quod
intellectus vt quo.albuʒ disgregat vt qđ.Albedo vt quo.
Exemplũ de terminare.filius determinat dependẽtiã pa
tris vt qđ.filiatio vt quo.℞ Ad ꝓpositũ.terminus gene/
rationis põt intelligi vel de termino quo.vel de termino
quod.⁊ dicitur terminus qđ ipsum cõpositum.terminus
quo illud quo formalr cõpositũ est: siue substantialiter: si
ue accidẽtaliter.iste terminus est forma que diciť termi/
nus formalis ⁊ quo.℞ Quantũ ad scḋm ostẽdaʒ octo cõ/
1ª ɔclio clusiones.Prima cõclusio sit ista.forma nõ terminat ge/
nerationis actũ per se primo ꝑmitate.a.Hãc ostẽdo sic.
Cuicũqʒ cõpetit aliquid per se ꝑmo.a.illud est diuisibile
per se in partes quantitatiuas eiusdẽ rationis.Sed for/
ma nõ est huiusmodi.ergo ⁊c̃.maior patet ex ꝑcedenti ar
ticulo.Tum qꝛ illud primo diciť quãtitatiuũ.Tuʒ qꝛ sub
iectum ⁊ passio que sic sunt ꝑmo sunt homogenia.minor
patet.qꝛ forma est indiuisibilis de se.lʒ forte sit diuisibilis
per accidẽs.℞ Cõfirmať.qꝛ oẽ terminans sic generatio/
nem habet rõnẽ qđ.forma aũt nõ habet rõnem quod.vt
ꝑdictũ est ⁊c̃.℞ Confirmatur ẽt qꝛ omne qđ sic terminat
habet rõnem totius.forma aũt habet rõnem partis non
2ª ɔclio totius.ergo ⁊c̃.℞ Secũda cõclusio sit ista.forma non ter/
minat generationis actũ per se primitate.b.Hãc ostẽdo
sic.Cuicunqʒ cõpetit aliquid per se primo.b.illud est ali/
quid cõpositũ ex partibus alterius rõnis.sed forma non
est aliqđ cõpositum nec habens partes alterius rõnis.er
go ⁊c̃.maior patet ex tertia differẽtia.minor est euidens.
qꝛ forma est pars nõ cõpositũ.confirmatur vt supra.quia
omne tale habet rõnẽ qđ.forma autẽ habet rõnem quo.
Corᵐ ergo ⁊c̃.℞ Ex predictis ɔcludo correlarie ꝙ forma nullo
modo terminat gñationis actũ per se primo.℞ Proba/
Maior pʒ ex.7.meta. tex.cõ.27. tio.qꝛ omne qđ per se gñatur vt terminans generationis
actũ generatur ex mã que est pars sui.sed forma non ha
bet mãm parteʒ sui.ergo ⁊c̃.maior patet.qꝛ omne qđ per
se generať est possibile esse ⁊ nõ esse potẽtia intrinseca.er
go omne tale habet ꝑncipiũ intrinsecuʒ quo potest esse ⁊
Tex.cõ.53. ꝑ de gnõ.51. ꝑ phys.79. Cõtra corᵐ arguiť. ꝑº non esse.illud principiuʒ est mã ex 7º meta.ꝓbatio mino/
ris.qꝛ si forme esset mã esset processus in infinitum in for
mis ⁊ materijs.sicut patet.℞ Sʒ ɔtra correlariũ obijciť.
℞ Nam tria sunt ꝑncipia mutationis.s.materia q̃ subij/
citur.forma ⁊ priuatio sicut termini.℞ Sed priuatio est

terminus a quo in mutatione acquisitiua.ergo forma erit
2º terminus ad queʒ.℞ Preterea mutatio non denoiatur
nisi a per se termino.sed gñatio nãlis denominatur a for
ma.ergo forma est per se terminus gñationis.minor pa/
tet scḋo phy.qꝛ vt ibidẽ dicitur gñatio est naturalis qꝛ est Tex cõ.14.
via in naturã non que est materia.qꝛ materia.nõ genera
tur vt terminus.nec compositũ.qꝛ compositũ non est na/
tura sed habẽs naturã vt dicitur scḋo phy.ergo diciť na/
turalis.qꝛ est via in nãm que est forma.℞ Cõfirmať.qꝛ 2º met.te.cõ. 29.2º phy te. com.70.vbi Auer de fine gnõnis ⁊ non rei gñate tal cũ sola coici dit ⁊ idẽ nũo sʒ cũ efficiẽte vniuoco tñ in idẽ spe.vide.
forma ⁊ finis ideʒ sunt vt dicitur 2º phy.⁊ 5º meta.cap.de
ex aliquo.Tũc sic.forma est finis.nõ cõpositi.pʒ.ergo gña
tionis.℞ Preterea qđ de nouo habeat esse post nõ eẽ il/
lud per se gñatur.sed forma imo sola forma est huiusmo
di.ergo ipsa per se gñatur.minor pʒ.qꝛ mã iaʒ prefuit.In
cõposito aũt nihil est nisi mã ⁊ forma.ergo forma hʒ gene
rari.℞ Respõdeo.Ad primũ cõcedo ꝙ forma est termi/
nus nõ per se ⁊ qđ.sed per accidẽs ⁊ quo.Exẽplum mã ⁊
forma sunt ꝑncipia esse rei tñ nullũ illoꝝ habet per se eẽ.
sed põt esse illud quo cõpositũ est ⁊ existit.ipsa aũt existũt
per accidẽs.Silr priuatio ⁊ forma sunt principia fieri re
rum.Sed nõ oportet ꝙ alterũ per se fiat vel gñetur.Sed
est quo cõpositũ gñetur.sicut ⁊ mã est quo cõpositũ gene/
ratur lʒ ipsa nequaq̃ generet ꝓprie.ergo forma nõ fit vt
terminus.sed est quo termin⁹ existit formalr ⁊ est.℞ Ad Ad 2ᵐ
scḋm dicendũ ꝙ generatio diciť nãlis.Primo qꝛ est via
in ens naturale qđ est cõpositum.secũdario vo qꝛ est via
in formã que est natura.Vñ li qꝛ nõ dicit causam imedia
tam sed remotã.℞ Ad cõfirmationẽ cõcedo ꝙ forma est
finis gñationis qꝛ est illud quo cõpositũ est tanq̃ quo per
generationẽ.forma tñ p se est finis materie.℞ Ad tertiuʒ Ad 3ᵐ
dicendũ ꝙ maior est vera de cõposito ex potẽtiali ⁊ actua
li.Tũc ad minorẽ.Dico ꝙ totũ compositũ habet eẽ post
non esse.Esse aũt forme nõ acquiritur per generationeʒ
inq̃tũ est forme.sed inquantũ est cõpositi.℞ Tertia ɔclu 3ª ɔclusio
sio sit ista.forma terminat gñationis actũ vt termin⁹ for/
malis quo.ꝓbatio huius.Illud quo formalr est ⁊ existit
terminus gñationis per se primus.terminat gñationem
vt terminus quo.hoc eniʒ significat eẽ terminuʒ quo.sed
forma est huiusmodi.sicut pʒ.ergo ⁊c̃.℞ Quarta ɔclusio 4ª ɔclio
sit ista.cõpositum ex mã ⁊ forma non terminat gñationis
actũ per se primo primitate.a.Hãc ostẽdo sic.nã illud nõ
inest alicui ꝑmo.a.qđ tñ inest sibi ſm partẽ.sicut pʒ ex pre
cedẽtibus.⁊ ex 5º phy.cap.ꝑº.Sed gnõ inest cõposito tñ Te.cõ.1.c.2.
rõne forme non mãe.nihil eniʒ cõpositi realiter habet eẽ
post nõ eẽ nisi sola forma.ergo cõpositũ non gñatur per se
primo.a.℞ Quinta ɔclusio sit ista.Cõpositũ ex mã ⁊ for/ 5ª ɔclio
ma terminat gnõnis actũ per se ꝑmo ꝑmitate.b.hãc ostẽ
do sic.illud inest alicui ꝑmo.b.qđ inest sibi per causam ꝓ/
ximam que est aliqd eius sed gñari inest cõposito isto mõ.
ergo cõpositũ gñatur per se primo.b.maior pʒ ex ꝑcedẽti/
bus.minor ẽt pʒ.qꝛ gñari inest cõposito per formã que est
quo ⁊ aliqd eius.sicut risibile inest homini per formã pro
priã que est quo ⁊ aliqd ei⁹.pro illa cõclusione facit ratio
phys.7.meta.nã omne illud qđ fit ex mã que est ps eius. Tex.cõ.26.
fit seu gñatur per se primo.sed cõpositũ est huiusmodi.er
go ⁊c̃.maior ꝓbatur.qꝛ oẽ qđ fit per se est possibile esse ⁊
nõ esse potẽtia intrinseca.ergo hʒ ꝑn̄ ītrīsecũ quo põt eẽ
⁊ nõ esse.illud est mã .ergo ⁊c̃.minor pʒ.qꝛ ex hoc cõpositũ
ẽ cõpositũ.qꝛ habet partẽ potẽtialẽ ⁊ actualẽ.pars aũt po
tentialis est mã.Actualis aũt forma.ergo ⁊c̃.℞ Ex ꝑdi/
ctis cõcludiť ꝙ ponẽtes vnam tñ formaʒ in homine ha/ S Tho. Greg.de ari mino.
bent ɔcedere ꝙ generãs particulare nihil generat de ho
mine.qꝛ nõ generat mãm.patet.nec aiam qꝛ est a deo.er/
go nec cõpositũ: ⁊ per ɔñs nihil.℞ Sexta cõclusio sit ista. 6ª ɔclio
Compositũ ex materia ⁊ forma qđ terminat gñationis
actũ per se primo.b.dicit formalr aliquaʒ entitatẽ distin
ctam realiter a suarũ partiũ entitate.Hãc ostendo sic.cõ
positum est per se terminus primus gñationis.ergo dicit
aliquã entitatẽ aliam realiter a ptibus.ꝓbatio ɔsequen
tie.qꝛ terminus gñationis habet aliquã propriã entitatẽ
productã per generationẽ.non aũt ps.℞ Cõfirmatur.qꝛ
si ambe partes ꝑeristerẽt nihilominus esset ꝓductio cõ/
positi.Exemplũ de resuscitatione.nã resuscitatio ⁊ gene/
ratio.similiter est ad esse compositi nõ ad esse anime vel

corporis. ¶ Preterea entitates partium possunt existe-
re corrupto composito. ergo distinguuntur realiter a cō-
posito. ꝯsequētia est euidens. sed antecedens patet ex .7.
Tex. cō. 60. meta. cap. vltimo. de ista syllaba. ba. q2 corrupta. ba. pos-
sunt seorsum in aere. a. ⁊. b similr de quolibet cōposito. quia
partibus eius vel realiter vel saltē apud intellectum ⁊ in
sua rōne non repugnat partes manere: non manēte toto
cōposito. ¶ Preterea cause intrīsece que sunt cause com
positi aliqd causant. nō se. nec altera alterā. patz. ergo ali
ud. s. cōpositū. sed omne causatū realiter distiguit a cau
sis. q2 nihil causat seipsū vt sic. ergo ⁊c. ¶ Preterea. ois
ppria passio ⁊ operatio habēt subiectū cui insunt per se pri
mo illud nō est materia nec forma patet. ergo aliqd. illud
est compositū. ¶ Preterea si nō. ergo totū per se vnū non
est magis vnum ꝙ̄ vnū aggregatione. consequens est fal
T. cō. 10. ⁊ 15 sum 8° meta. ergo antecedēs. probo ꝯñtiam. q2 vnū per
accidens est magis vnū ꝙ̄ vnum aggregatione ⁊ minus
vnum ꝙ̄ vnū per se. sed vnū per accidens non est tm̄ sue
partes. ergo multo magis nec vnū per se. minor patet ex
7° meta. vbi dicitur ꝙ in hoc est homo albus aliqd vnū.
qz albedo inest homini. q2 nō esset tale totū nisi info:ma-
ret. non sic vnū aggregatione. Cōfirmatur. vltimo p Ari
Tex. cō. 17. sto. primo phy. vbi ex intētione dicit istud. Primo enim
mouet dubitationē. d. habet autē dubitationē de parte ⁊
toto. verum vnū aut plura sunt partes ⁊ totū sequitur ⁊
soluit. ⁊ si toti vnum vtrūqz. i. si vtraqz pars est vnū ⁊ idē
cum toto. est. s. totum sicut indiuisibile. quoniā ⁊ eadē eis-
dem id est tunc partes erūt idē inter se. sicut sunt idē to-
ti. quare sequitur totū esse indiuisibile cum non habeat
distinctas partes. At vo si totū est sicut vnum indiuisibi-
le nullum erit quantū vel quale qđ scilicet est absurdum.
hoc idē habetur 7° meta. capitulo vltimo expresse de ista
Cōtra. syllaba ba. vt iam preallegatū est. ¶ Sed cōtra istas que-
Co. 17 stionem instatur. Primo per Cōmē. primo phy. vbi vi-
p° detur dicere ꝙ totū est aliud a qualibet parte non tamē
2° ab omnibus. ¶ Preterea. ad idē arguit Aureolus. quia
Aureolus si sic ergo diffinitio nō dicit totam quiditatē diffiniti. cō-
sequens videt falsum manifeste. probatio ꝯsequentie. q2
tunc in composito essent tres res scilicet materia ⁊ forma
⁊ illa tertia entitas quā ponis. diffinitio autē non est nisi
due res. scilicet materia ⁊ forma. vel genus: ⁊ differētia.
¶ Cōfirmatur. q2 sm̄ Aristo. sor. nihil aliud est quā ani-
3° malitas ⁊ rationalitas que sunt in eo quiditas. ¶ Prete
rea si sic. ergo forma vnietur materie mediāte illa entita
te. ꝯsequens est falsum. q2 tunc vita vniretur viuo media
te: ⁊ per ꝯsequens circularitas erit magis intrinseca cir
culo quā vita viuo. q2 ista non vnitur circulo per mediū.
sequitur etiā processus infinitus. q2 inter materiam ⁊ illā
entitatem erit alia qua mediāte vnitur sibi ⁊ sic vlterius
4° in infinitū. ¶ Alius quidē arguit sic. q2 si sic. ergo ternari
us erit quaternarius. qđ est euidenter falsum. consequē
tia pbatur. q2 tūc trinarius vltra tres vnitates que sunt
partes eius habet quartā quā tu ponis aliā a partibus
que est entitas totius. sed quarta vnitas addita tribus
facit quaternariū. igitur ternarius erit quaternarius. si-
militer potest probari ꝙ quaternarius sit quinari°. ⁊ sic
R̄ñr ad p^m de alijs. Sed iste instātie non cogunt. ¶ Respōdeo. ergo
ad primū Cōmē. dicitur ꝙ Cōmentator nō distiguit ibi
inter illud qđ est per se ⁊ quod necessario concurrit. Sic
autē se habet vnio partiū ⁊ esse totius quā necessario cō-
Ad 2^m currit non tm̄ oportet ꝙ sint idem. ¶ Ad scdm̄ de diffini-
tione dicitur. vno mō ꝙ diffinitio dicit totā quiditatem
diffiniti non cōprehensiue sed explicatiue. quatinus expli
Al' rñdet. cat principia essentialia intrīseca diffiniti. ¶ Aliter dicit
ꝙ diffinitio est quoddam totū habens partes sicut ⁊ dif-
finitū sicut ergo partes diffinitionis se habēt ad partes
Tex. cō. 33. diffiniti sic totū ad totum ex .7. meta. vt sic tota diffinitio
sit aliud a suis partibus. sicut totū diffinitū aliud a suis
partibus. ergo diffinitio totā essentiam diffiniti indicat.
Al' rñd. t. ¶ Aliter. dr̄ ꝙ diffinitio dicit totū diffinitū significatiue.
pro quāto genus ⁊ dr̄a significant totū. lz sumantur a par
Tex. cō. 30. te sm̄ Ar. 5° meta. ¶ Ad cōfirmationē. nō legi nec credo
phm̄ hoc vnquā dixisse q2 indiuiduū aliud addit super
speciē ⁊ genus. aliter nō esset inferius. vel dato ꝙ sic ver

est explicatiue vt prius. ¶ Ad tertiū procedit ex falsa ima- Ad 3^m
ginatione. non enim forma vnit materie mediante enti
tate totius cū illa sequitur vnionē sicut effectus causas
suas. nec illud qđ addit est proprie dictū q2 tunc vita vni
retur viuo mediate. Nam vita nō est forma que vnitur.
sed est magis esse sequēs vnionem anime cū corpore. q2
viuere viuentibus est esse. secūdo de anima. ¶ Ad quar Tex cō. 26.
tum dicendū ꝙ non ois vnitas addita facit alium nume ad 4^m
rum. sed vnitas partialis ⁊ minus qualis non est vnitas
totius. ¶ Sed occurrit dubiū a qua vnitate numerus sit Du^m
vnus. ¶ Dicit ꝙ ab vna vnitate. ita ꝙ omnes alie sunt Solo.
partes materiales. Sola autē vltima est formalis ⁊ com
pletiua omniū aliarum. ¶ Cōtra. q2 .5. meta. cap. de toto Cōtra.
dicitur ꝙ in quibuscūqz positis non facit differētiā in suba
vel figura ibi dicitur omnis non totū. exēplificat in liqui-
dis ⁊ numeris: ergo si prima vnitas fiat vltima ⁊ ecōuerso
nulla fiet differētia in suba numeri. quod esset impossibi
le per te. q2 tunc vltima vnitate mutata cum sit per te spe
cifica ⁊ formalis fieret alia forma: ⁊ per ꝯsequēs alius nu
merus. Vel forma sic. q2 si sic. ergo vltima vnitate muta
ta mutabitur substantia numeri. consequens est falsum.
¶ Tum q2 est contra Arist. vbi supra. ¶ Tū q2 per solā
mutationem relationis ordinis fieret aliud ⁊ aliud abso
lutum. quod est falsum. In partibus autē hominis nō est
sic. q2 ibi nō est mutatio ordinis sine mutatione alicuius
absoluti. consequentia patet ex pdictis. ¶ Preterea. oēs
vnitates cōstituētes numerū possunt esse eque prime na
tura ⁊ tēpore. puta si multa idiuidua eiusdē speciei simul
crearentur. quero ergo quomodo vna earū est vltima:
non habes ergo dicere ꝙ ab vltima vnitate. ¶ Si dicas R̄ñsio
ꝙ vltimo accipit a numerāte. ¶ Cōtra. q2 possum facere Cōtra.
econuerso. ⁊ erit prima que fuit vltima. ¶ Preterea. for
ma est in materia alioquī nō fieret vnū per se ex eis sed
tm̄ esset iuxta positio eoꝝ. sed vltima vnitas non est in ali
is sed sunt distincte. ergo vltima vnitas nō est forma alia-
rum. ¶ Dicendū est ergo aliter in numeris est cōsidera- Al' rñdet.
re vnitatem in duplici genere: q2 quedam sunt vnitates
materiales. quedā formales. Exemplū in quinario sunt
quinque vnitates materiales. ex quibus mālīter integra
tur. ⁊ est vnitas a qua quinarius est vnus numerus spe-
cie. hec vnitas est sua forma specifica vel passio sequens
formam. sicut homo est vnus sua forma vel vnitate cōse
quente vt passio suā formā ⁊ hec vnitas nō ponit nume-
rum cū quinque materialibus. q2 nō est materialis. hec
est vnitas totalis a qua totū dicit vnū denominatiue. ⁊
in secūdo modo dicēdi per se. hec autē vnitas propria q-
narij est innominata sic. a. similiter in alijs spēbus nume
rorū. Stat ergo sexta ꝯclusio. ¶ Septima ꝯclusio sit ista. 7° ꝯclo
Entitas totius cōpositi ex materia ⁊ forma alia ab enti-
tate partiū est entitas absoluta. hoc pbatur per rōnes p
cedentis cōclusionis. ¶ Tum q2 gñatio nō est per se ad re
spectum. nec corruptio a respectu tm̄. ¶ Tū q2 cause ab-
solute ⁊ maxime intrinsece nō causant per se aliquid for-
maliter respectiuum. q2 absoluta nō sunt partes essentia
les respectiui. materia autē ⁊ forma sunt cause intrinsece
absolute cōpositi. ¶ Preterea. Si nō ergo omnia entia
cōposita sunt vnius generis. cōsequens est euidenter fal
sum. cōsequētia probatur. q2 respectus a respectu intrīse
co adueničte qualis esset iste nō distinguitur gñe. ¶ Cō-
firmatur. q2 oia entia essent formaliter respectiua. quod
tanꝙ̄ inconueniens cōcludit phs. 4. meta. contra opi. de
veritate apparentiū. ¶ Preterea. si nō ergo nullū compo
situm per se est vnū. ꝯsequens est falsum. ergo antecedēs
cōsequentia probatur. q2 ille respectus essentialis depen
dentie nō sufficit ad vnitatē per se. q2 est in vno per acci-
dens. Accidēs enim essentialiter depēdet ad subiectū cū
quo facit vnū per accñs. ¶ Cōtra istā cōclusionem argu- Cōtra.
it Aureolus. q2 esse absolutū pōt deus facere existere sine Aureolus
quocūqz alio a quo realiter distinguit. sed cōpositum est
aliquid absolutū per se ⁊ distiguit realiter a mā ⁊ forma.
ergo cōpositum pōt existere sine mā ⁊ forma. qđ est euidē
ter falsum. q2 tunc aliqd esset ignis vel igneus sine forma
ignis. ¶ Respōdeo ad maiorē que est vera. sic illud abso R̄ñsio
lutum sic prius nō depēdens essentialiter ad aliud. ⁊ si in

proposito

proposito deus pōt facere materiā ₹ formam sine cōposi-
Cōtra. to.sed tūc minor est falsa qꝛ cōpositū est posterius.¶ Cō-
tra.ergo deus nō posset facere accidēs sine subiecto.quia
Rñsio est posterius ₹ essentialiter depēdens ad subiectū.¶ Re-
spondeo.nō est simile qꝛ accidens nō habet subiectū pro
causa intrinseca.sicut cōpositum habet materiā ₹ formā.
Nullus aūt effectus depēdet simpliciter essentialiter ad
causam extrinsecam preterquā ad primā ex eo ꝙ omnez
causalitatem extrinsecam potest supplere sine causa secū-
da.Non sic de intrinsecis.Cū cause intrinsece includant
imperfectionē.ideo addo ad expositionem illā ꝙ non est
verum si sit posterius essentialiter ₹ intrinsece constitutū
8ª ꝯclō ex absoluto priori.¶ Octaua cōclusio sit ista. entitas cō-
positi distincta a partibus est forma totius q̄ est qditas.
pᵐ dictū Ad cuius euidētiaz declaro quinque per ordinē.¶ Pri-
mum dictū est ꝙ forma totius nō est alia forma a forma
ptis.puta ab aīa in homine que sit superueniens ₹ aliquid
ipsius totius.₹ dicaꝛ esse totius qꝛ perfectius ꝯstituit cō-
positum quā forma ptis. ꝓbatio huius.qꝛ tūc in hoīe es-
set alia forma cōstituens hoīem que esset pfectior aīa in-
2ᵐ dictū tellectiua qd̄ est absurdū ponere.¶ Scdm̄ dictū est ꝙ for-
ma totius nō est aliqd̄ mediū vniens materiā forme ad
constituēdum per se vnū.probatio huius.qꝛ quereretur
de ipsa quō facit per se vnū cum mā ₹ forma partis.qꝛ nō
est dare aliqd̄ mediū sed vel ipsa ex se vnitur ₹ standū fu-
3ᵐ dictū it in primo.vel erit ꝓcessus in infinitū.¶ Tertiū dictum
est ꝙ forma totius nō est aliqua forma vltra formaz ptis
quasi pꝛficiēs materiaz ₹ formā. ꝓbatio huius.qꝛ omne
qd̄ perficitur ab aliqua vna forma habet rōnē vnius per
fectibilis.sed mā ₹ forma ptis nō sunt huiusmodi.¶ Tū
qꝛ alterius rōnis.¶ Tum qꝛ vnū est ꝓpriū pfectibile ali-
ud actus pfectiuus ₹ hec est rō quare faciūt vnū per se ex
Tex.cō.15. 8ᵒ meta.ergo mā ₹ forma nō pficiūtur aliqua vna forma
4ᵐ dictū cōi.¶ Quartū dictum est ꝙ forma totius est ipsa tota na-
tura siue quiditas ꝯstituens totū entitatiue.ita ꝙ nō est
forma informās.sed forma qua suppositū est ens qditati-
ue.nō sic intelligēdo ꝙ forma toti⁹ sit cā ipsius totius q̄si
causans totū cum mā ₹ forma ptis.sed est ipsum totū ꝑ se
Caplo p̄ se ₹ absolute ꝯsideratū quō loquitur Auic.5.meta.ꝙ eq-
5ᵐ dictū nitas est tm̄ equinitas.¶ Quintū dictū est ꝙ forma toti⁹
est alia realiter a forma ptis.qd̄ pꝫ ex his.₹ ex.6ª ꝯclusio-
ne.qꝛ totū dicit aliā entitatē.sꝫ illa entitas est forma toti⁹.
Cōtra ergo ₹c̄.¶ Sed ꝯtra arguit Aureolus.q̄ro inqt.quō ima-
Aureolus ginaris illā entitatē.aut enim sic ꝙ ipsa fundeꝛ sup mām
₹ formā ptis.aut sic ꝙ solū sup mām.ita ꝙ mā sit eius p̄n-
cipium subiectiuū ₹ forma p̄ncipiū formale.nō p̄mo mō.
qꝛ tūc forma in cōposito entificareꝛ ₹ qdificaretur.nō au-
tem entificaret.qd̄ videꝛ falsum.nec scd̄o mō.qꝛ effectus
formalis nō differt a forma.sꝫ forma illa toti⁹ p te est effe-
ctus formalis.ergo nō differt a forma cuius est effectus.
Rñsio ¶ Sed ista positio peccat multiplr̄.Tum qꝛ q̄rit funda-
mentū illius cui⁹ nō est ꝓprie fundamentū qꝛ esto dico ꝙ
fundamētū eius nō est mā ₹ forma.nec alterū eorum.sed
eius fundamētū ꝓpriū ₹ primū est eius suppositū vel
cōpositū.qd̄ probatū est esse aliud a partib⁹.oī enim enti
formali respōdet adeq̄te aliqd̄ qd̄ vel qs.sicut humanita-
ti hoc qd̄ dico hō.nō corpus vel aīa ₹ hoc dato processus
rōnis est nullus. Tum etiā qꝛ dato ꝙ fundamētum eius
esset materia.forma aūt principiū formale nihil probat.
Assumit eniꝫ falsum qn̄ dicit effectū formalem nō differ-
re a forma.oīs eniꝫ effectus realr̄ distinguiꝛ a sua cā.qꝛ ni-
hil causat se.bn̄ tn̄ concedo ꝙ effectus formalis nō sepaꝛ
a forma.sed nō sequiꝛ ergo nō distinguiꝛ. Sic ad qōnez.
Ad argumēta ad pᵐ p̄nci- pale. ¶ Ad argumēta p̄ncipalia ad primū cum dicitur quādo
aliquid inest duobus ₹c̄.cōcedo maiorē quādo vniformi-
ter illud inest duobus.₹ tūc minor est falsa.qꝛ generari cō-
Cōtra uenit forme per accidēs.cōposito aūt per se.¶ Cōtra ꝓ-
pter qd̄ vnumqdqꝫ tale ₹ illud magis.sed cōposito cōue-
Rñdeꝛ nit generari per formā.ergo ₹c̄.¶ Respondeo minor est
falsa.qnimo forme cōpetit generari pp cōpositū vt ostē-
Ad 2ᵐ sum est in corpore questionis.¶ Ad scdm̄ cuꝫ dicitur ꝙ
per se ₹ per aliud opponunꝛ.ista est vera si per aliud intel-
ligas ꝙ nō est aliqd eius.tūc minor est falsa.tū qꝛ genera-
ri nō couenit cōposito per formā.sed magis ecōuerso.tuꝫ
qꝛ dato ꝙ sic forma est aliquid cōpositi:qd̄ autē sꝫ ꝯuenit
alicui per aliud nō tollit perseitatem.nā viuere per se cō-
uenit homini.₹ tamē per partē scꝫ per animā.sicut dici-
tur qnto meta.capitulo de per se. Similr̄ est de intellige-
re qd̄ conuenit homini per animā vt ibidē habeꝛ.¶ Ad
tertiū cōcedo ꝯsequentiā qꝛ vtrunqꝫ tam generari q̄ cor- Ad 3ᵐ
rumpi per se cōuenit cōposito.Cū arguis ꝙ illud qd̄ con-
uenit alicui per se p̄mo non cōpetit sibi rōne alterius ₹c̄.
verū est ratione alterius qd̄ nō est aliqd eius ₹ habet ra-
tionez qd̄.Mā aūt rōne cuius ꝯuenit cōposito gn̄ari ha-
bet rōnem quo.₹ est aliqd cōpositi.vt ps eēntialis ei⁹.cō-
posito aūt ꝯuenit gn̄ari ₹ corrūpi vt qd̄.¶ Ad quartū ne- Ad 4ᵐ
go ꝯñtiam.ad ꝓbationē cū dī ꝙ vnitas gn̄onis requirit
vnitatē t̄mini.q̄ magis magis.Dico ꝙ sit fallacia ꝯñtis.
ponēdo aīs.qꝛ nō oꝫ magis vnū ē magis t̄min⁹ qꝛ tūc pū-
ctus maxime eēt gn̄onis termin⁹ per se p̄mus.qd̄ euidē-
ter falsuꝫ est.₹ ꝯ Ar.3ᵒ met.vbi dicit ꝙ pūct⁹ ₹ supficies ₹ Tex.cō.17.
linea ₹ huiusmodi sunt ₹ nō sunt sine gn̄one ₹ corruptio-
ne.Sic igiꝛ terminat⁹ est tractat⁹ qōnuꝫ de p̄ncipijs nāe.

Laus sit Deo in trinitate ₹ beate Marie genitrici ei⁹:
beatoqꝫ Francisco Patriarche Seraphico.

¶ Attēde igiꝛ lector q legis ꝙ siqd hn̄ dictū ē i qōnib⁹ sup-
dictis ab arte doctrine Scotice ꝓcessit:cui⁹ vestigia q̄tū
potui ₹ q̄tū ipsū capio sū secutus. Si āt aliqd maledictū
vel doctrīe dicte ꝯriū repias.vel repugnās.mee iperitie
ascribaꝛ.Qd̄ si vo aliqd tale ibi ꝯtineꝛ nūc ꝓ tūc reuoco
tāq̄ dictū fuerit ignorāter.puta qꝛ igrāuetā mētē Scoti.

¶ Tabula Questionum Trium principio-rum Antonij Andree.

Deo gratias.

¶ Incipit Expositio Illuminati Doctoris Francisci de Matronis sup octo libros Physicoꝝ Aristo.

Quoniam quidem cō

tingit intelligere ⁊ scire ⁊c.
¶ Ista ē pma ps isti⁹ libri. ⁊ ē phemialis
in q̄ auctor ꝓbat duas physicas verita
tes. quarū prima est ꝙ nālis scientia in-
cipiēda est a cognitione cāsꝝ. ¶ Et pro-
tex.1.cō.1. batur dupliciter. pmo sic. In omni scien
tia que habet pncipia ⁊ cās icipiēdū est a cognitione cau
sarꝫ: q: illa ducūt nos in cognitionē subiecti sciētie ⁊ oi-
um alioꝝ. Sed sciētia nālis habet pncipia ⁊ causas. s. ma
terialem ⁊ formalē. efficiētē ⁊ finalē: ergo sciētia nālis est
incipienda a cognitione causarū nāliū. que sunt mate-
ria ⁊ forma: efficiens ⁊ finalis. ¶ Itē scdo sic. De pori⁹
por est speculatio vt habet infra: sed cause nāles sunt po
res respectu suoꝝ cātorum: ergo de eis ē pmo agēdum.
¶ Scda veritas est ꝙ scia nālis est incipiēda a causis vli
tex.1.cō.2. bus. Et ꝓbatur sic. Nostra cognitio nālis incipit a notio
ribus quo ad nos ad notiora simplr: sed vlia sunt nobis
notiora q̄ singularia. i. spēs: ergo ab vlibus incipiēdum
est in hac sciētia. ¶ Qd aūt vlia sint notiora quo ad nos:
tex.1.cō.3. ꝓbat. q: magis ꝯfusa sunt notiora quo ad nos: sed vlia
sunt magis ꝯfusa singularib⁹ vt pꝫ. ergo ⁊c. ¶ Qd aūt cō-
tex.1.cō.4. fusa sint pus nota ⁊ magis que est maior hui⁹ prosylli. ꝓ
batur tripl'r: q: totū itegrale est notius q̄ sue ptes: ⁊ hoc
tex.1.cō.5. est q: cōfusum. ¶ Item diffinitū est notius q̄ sue partes
s. diffinitio que diuidit in singula per suā ꝯfusionē. ¶ Itē
pueri hnt pmo cognitionē de parētibus suis: quā distin-
ctionē: q: pmo vocāt oēs hoies patres: ⁊ oēs feminas
matres. Et deinde distinguūt. ergo magis ꝯfusa sūt no
bis magis nota: sꝫ vlia sūt magis ꝯfusa. ḡ magis nota. ḡ
ab vlibus icipiēdū est in hac scia qd est ꝓpositum.
Tex.6.

Ecesse ē eē vnū pncipiū aut pla ⁊c.
¶ Ista est scda pars isti⁹ libri in qua dispu-
tatur ꝫ nō nāliter ponētes de pncipijs natu
re. s. ꝫ Parmenidem ⁊ Melissuꝫ. qui nega
uerunt motū. dixerūt enim ꝙ oia sunt vnuꝫ
Melissus ens immobile. probatio Melissi fuit ista.
¶ Qd gñatur hꝫ pncipiū. ergo qd nō generat nō hꝫ pn^m.
sed ens nō gñatur. q: si gñetur. aut gñatur de ente: aut de
nō ente. nō de nō ente: q: ex nihilo nihil fit fm oēs phos.
nec de ente: q: tūc q̄rit de illo: ⁊ sic in infinitū. ergo ens nō
gñatur ⁊ si nō gñatur. nō hꝫ pn^m: ⁊ si nō hꝫ pn^m non habet
finē. ergo est infinitū: ⁊ si infinitū est: est imobile. ergo oia
parmenides sunt vnū ens imobile. ¶ Parmenides arguit sic. Quic-
qd est ens est vere vnū ens. sꝫ suba est tm̄ vnū vere ens. ḡ
tex.1.cō.8. suba est tm̄ vnū ens. ⁊ sic erit ens vnuꝫ imobile. ¶ Sed ꝫ
Parmenidē ⁊ Melissum nō est disputādū. primo q: nā
lis nō debet disputare ꝫ negātes sua principia: nec aliqs
artifex spālis ex ꝓprijs. sed si disputet hoc erit aut per su-
periorē sciam subalternātē: aut per cōem sciaꝫ qualis est
logica: vel meta. Sed Parmenides ⁊ Melissus negāt
pncipia nature. s. motuꝫ quē tota nā supponit. ergo ꝫ eos
nō est disputādū ex principijs nālibus. ¶ Itē si est pn^m est
pn^m per locū a relatiuis: sꝫ si est pncipiatuꝫ est dare plura.
vt pꝫ ex significato principiati. ergo si est pn^m est dare pla.
tex.1.cō.9. Sꝫ isti ponūt istud vnū ens eē pn^m nāe. ergo ex dictis eo-
De ꝓpo. topico. rūꝫ est dare pla. ¶ Itē stultū eēt dicere ⁊ disputare ꝫ eos
cap.9. dicit q ponūt ꝙ oia sint vnus hō vel vnus equus. q: isti negāt
Sua opioni. sensum. ergo pari mō stultū est disputare ꝫ eos q negant
b⁹ sapiētis p motū: q: isti negāt sensum: videmus enīꝫ ꝙ multa mouē
terēte sollici- tur. ¶ Itē nālis nō debet disputare ꝫ litigiosam rōnē seu
tū eē stultū ē. sophisticā: q: hoc ptinet ad logicū: sed istoꝝ rō est litigio
tex.1.cō.10. sa q: peccat i mā ⁊ in forma. i materia q: arguit ex falsis.
in forma. q: Parmenides arguit ex puris affirmatiuis
in scda figura. Melissus arguit a destructione aītis cū
tex.1.cō.11. tn̄ deberet arguere a destructione ꝯñtis. ergo ⁊c. ¶ Item
nullus artifex spālis tenet alicui rūdere nisi arguat ꝫ eūꝫ
ex pncipijs ꝓprijs. sꝫ isti nō arguūt ex pncipijs ꝓprijs nā-
lis scie: imo ex oppositis ꝓprijs eiusdem. ergo ⁊c.

¶ Sed quoniam de nā non naturaliter ⁊c. Tex.12.
¶ Disputandum est contra Parmenidem ⁊ Melissum
per principia meta. primo per diuisionem entis. quia aut tex.1.cō.13.
istud vnū ens qd ipsi ponūt pncipiū nature supponit pro
suba ⁊ accidēte. aut pro accite tm̄: aut pro suba tm̄. ¶ Si tex.1.cō.14.
pro vtroqꝫ ente sic dātur multa entia ꝫ eos. ¶ Si pro ac-
cidente tm̄: tunc accñs erit sine suba qd est impoīe. ¶ Si tex.1.cō.15.
pro suba tm̄: tunc nō erit infinitū cōtra Melissum: nec fi-
nitum ꝫ Parmenidē. Finitū enīꝫ ⁊ ifinitū sunt diīe quā-
titatis. ergo ꝯtra eos est quocūqꝫ mō supponat illud ens
esse vnū. ¶ Itē scdo sic: per diuisionē vnius: vnū dī tripli tex.1.cō.16.
citer. vnū cōtinuitate: vt ptes in ꝯtinuo. vnū in diuisibili
tate: vt pūctus. vnū diffinitione: vt ꝯtia. ⁊ vnū quoꝝ res
est vna: noīa vō plura. ¶ Tunc arguit ex quolibet istoꝝ tex.1.cō.17.
sic. Si oia vnū sunt ꝯtinuitate tunc dātur plura entia: q:
ꝯtinuū est multa entia cū sit diuisibile in ptes: ⁊ sic ꝫ eos.
¶ Itē si oia sunt vnū in diuisibilitate: vt pūctus tunc non tex.1.cō.18.
erit quātitas: ⁊ si nō est quātitas: tūc nō erit finitū nec in-
finitum qd est ꝫ eos. ¶ Iteꝫ nec diffinitione: q: si sic: esset tex.1.cō.19.
tunc vna diffinitio ꝯrioꝝ: vt albi ⁊ nigri: ⁊ relatiue oppoī
torum vt patris ⁊ filij. ⁊ contradictorioꝝ que omnia sunt
impossibilia. ergo nullo mō oia dici possunt vnuꝫ aliquo
modo vnitatis. ¶ Itē si supponat pro suba adhuc habē-
tur plura entia: q: spēs dicit plura entia scilꝫ genus ⁊ dif-
ferentiam. ¶ Itē quilibet dixit ꝙ si est vnum est imobile.
Contra cōstat ꝙ si totū vniuersum esset aqua totū posset
moueri: cum q̄libet pars aque sit possibilis moueri. ergo
non sequit ꝙ si sit solum vnū sit imobile. ¶ Itē ad minus
posset moueri motu alterationis. Contra Parmenidē.
dixit enim ꝙ omnia preter subsiātiā sunt nō ens. tunc cuꝫ
ens dicatur de substantia ens erit non ens qd est contra
dictio. Errauit ergo nesciens distinguere de ente per se
⁊ per accidens ⁊ actu ⁊ potentia.

Icut autem philosophi dicunt ⁊c. Tex.32.
¶ Ista ē tertia ps isti⁹ libri in qua Ar. dispu
tat cōtra non naturaliter loquētes id est cō-
tra eos qui concedūt motū tamen aliter er
rabant in principijs nature. ¶ Anaxagoras tex.1.cō.33.
enim dixit ꝙ principia nature sunt infinita:
⁊ ꝙ quodlibet est in quolibet. Cuius ratio fuit ista. Oia tex.1.cō.34.
que generātur: aut generātur de ente: aut de nō ente. Nō
de non ente. q: ex nihilo nihil fit. ergo de ente. ergo illud
qd generatur prefuit in eo ex quo generat: ⁊ sic quodlibet
est in quolibet. Cuꝫ ergo ex quolibet possint infinita ge-
nerari: tūc infinita erūt principia nature. ¶ Sꝫ ꝯtra Ana tex.1.cō.35.
xagoram arguit multipliciter: q: si principia nature sunt
infinita: tunc erunt ignota: ⁊ per consequens tota natura
erit ignota: quia ignoratis pncipijs nature ignoratur na
tura qd est inconueniēs. ¶ Item secundo sic. Tota natu- tex.1.cō.36.
ra vel sequitur suas partes in infinitate: vel nō sequitur
in infinitate: sed omnis natura habet terminum sue ma
gnitudinis ⁊ sue paruitatis quaꝫ nō licet trāsgredi. ergo
erunt partes finite. ergo principia erunt finita. ¶ Item
si principia sint infinita siue partes: cum totū sit finituꝫ in
magnitudine ⁊ paruitate: tunc partes excedent suum to
tum qd est inconueniens. ¶ Item iste dixit omnia gene- tex.1.cō.37.
rari per segregationem. ita ꝙ agens naturale nihil age-
bat: nisi ꝙ segregabat formaꝫ: que prius latebat. ¶ Sed Cōtra Ana.
contra q: accidētia non possunt a substantia segregari. er
go non omnia sunt segregabilia. ¶ Item dato ꝙ quan- tex.1.cō.38.
titas posset a substantia segregari: adhuc omnes partes
quantitatis segregari non possent. cum non sit deuenire
ad minimam quantitatem. ¶ Item ꝙ non sit quodlibet
in quolibet probatur. Certum est ꝙ est deuenire ad mi-
nimam carnē. ¶ Tunc quero si est resolubilis in aquam:
aut non: si non. ergo aqua non fuit in ista carne: ⁊ sic non
fuit quodlibet in quolibet. Si resoluatur in aquaꝫ. ergo
pari modo aqua in carnem: tunc aut ista posterior caro
erat equalis prime aut minor. si minor erit dare minimū
minimo in eodem genere. Si equalis in eodem est dare
infinita minima carnis equalis qd est inconueniens. er-
go si abit resolutio in prima minima carne: qd si sic: tunc
aqua non erit in ista carne. cum in illam non possit resol
ui. ergo quodlibet non est in quolibet.

Dignius

tex. 49. Dignius est autem minora facē ⁊c̄.
¶ Hec est quarta pars istius libri in qua
Aristo. agit de principijs nāe fm opinionē
propriam: vbi ꝓbat aliquas veritates phy
sicas. Quarū prima est. ꝙ principia nature
sunt contraria. ꝓbatur dupliciter. Primo
q₂ omnes loquentes de principijs nature: siue naturali
ter: siue non naturaliter posuerunt cōtrarietatem in ꝑnci
Parmēides pijs nature: quā qdem cōtrarietatē qdam dixerunt cali
Democritus dum ⁊ frigidū: qdam plenum ⁊ vacuū. Alij magnum et
Plato. paruum. ergo ⁊c̄. ¶ Item oia fiunt ex contrarijs: vt pro
bat: sed oia fiunt ex principijs. ergo ꝑncipia sunt contra
ria. ꝙ autē omnia fiāt ex contrarijs hoc declarat inducti
ue in artificialib⁹ ⁊ nālibus: vbi ponit quatuor ꝓpositio
nes physicas valde nobiles. Quarum prima est. ꝙ nihil
agit nisi in suum ꝯtrarium qđ est per se ꝯriūm: nec patiť
nisi a suo ꝯrio siue per se cōtrario: nec fit aliqd nisi ex suo
ꝯtrario: vt albū ex non albo. nec corrūpiť aliquid nisi in
suum per se ꝯtrariū: vt albū corrūpitur in nō album. per
se contrariū vocat icōpossibile: vt nigrū ⁊ fuscū sunt in
cōpossibilia: ex qbus infert ꝙ oia nālia: aut sunt ꝯtraria:
aut ex cōtrarijs vt medij colores ex albo ⁊ nigro.
tex. 50. ¶ Consequens autem sic dicitur ⁊c̄.
¶ Probat ꝙ principia nature nō sunt vnū: qa contrarie
tas nō est vnius: sed pꝛīcipia nature sunt ꝯria. ergo prin
cipia nature non est vnū. ergo plura. Alia veritas est. ꝙ
principia nature nō sunt ifinita: q₂ nō eēnt cognoscibilia
a nobis qđ ē icōueniēs. ¶ Itē ex quo ꝯtrarietas est in ꝑn
cipijs nature: opꝫ vt ꝑma ꝯtrarietas sit substātie: siue cō
traria substātie sint pꝛīcipia substātie: sed ista ꝯria sūt tm̄
duo: q₂ in quolibet genere est dare vnā primā ꝯtrarieta
tem. ꝙ si sint tm̄ duo: nō erunt infinita. ¶ Itē qđ pōt fieri
ex finitis melius est ꝙ̄ qđ fit ex ifinitis: si eque bene fiat
per finita sicut per ifinita: sed nālia eque bene fiūt per fi
nita: vt pꝫ. sicut si fierēt per infinita: ⁊ qcqd fieret per infi
nita fit per finita. ergo ⁊c̄. ¶ Itē solū principia contraria
que nō fiunt ex alijs deberent eē pꝛīcipia: q₂ hoc est pro
priū ꝑncipijs vt nō fiāt ex alijs. Sꝫ ista ꝯria nō possunt eē
nisi ex se: q₂ multas ꝑmas ꝯrietates esse est ipossibile: cū
in quolibet genere entiū sit dare primū. ergo nō sunt infi
tex. 1. 51. nita. ¶ Qđ āt pꝛīcipia nature sint plura ꝙ̄ duo pꝫ. q₂ nos
videmus ꝙ fit mutatio de ꝯrio in ꝯtrariū: vt a raro i dē
sū: sed hoc nō potest fieri sine subiecto. ergo est dare ter
tex. 1. c. 52. tiū. s. nām subiectā. ¶ Itē multi famosi pħi in scīa natu
rali posuerūt istā naturā subiectam. ¶ Itē ista ꝯria non
sunt substātie: q₂ substātie nihil est cōtrariū. ergo opꝫ ꝙ
Cōtra ei subijciať substātia: ⁊ sic tertiū. ¶ Sed istať. q₂ dictū est
supra. ꝙ prima ꝯtraria in substātijs sunt principia natu
R̄nsio re. ergo sub̄a substātie cōtrariať. ¶ Rñdeo dupl'r. Pri
mo ꝙ ista ꝯtraria nō sunt substātia quātum ad vtrunqꝫ
extremorum: sunt eni habitus ⁊ priuatio: vt corporeum nō
corporeū: lignum nō lignū. Et ideo vbiꝫ dictum verū
est ꝙ substātia non ꝯriatur substātie: sed ꝯtrariať sue ne
gationi. ¶ Vel aliter cū dī ꝙ opꝫ supponi tertiū: q₂ ista
nō substantie intelligit de cōtrarietate in accītib⁹: vt ra
rum ⁊ dēsū: qbus necessario opꝫ supponi tertiū: q₂ ista
non sunt substātie: vñ hic videť cōiter ⁊ indifferēter loq
de principijs ꝯtrarijs tā substantialibus ꝙ̄ accītalib⁹ si
cut si ista duo ꝯtraria essent tm̄ pꝛīcipia nature: tūc ex nō
substātijs fieret substātia: cū alterum sit negatio ⁊ nō sub
stantie essent prius ꝙ̄ substātie: que omnia sunt incōue
tex. 1. c. 56. nientia: ergo opꝫ dare tertiū ꝙ subijciať ꝯrietati. ¶ Qđ
autē nō sit dare quatuor principia cōtraria ꝓbať. q₂ tunc
oporteret dare duo subiecta: ⁊ sic altera eēt ociosa nā ⁊ ni
hil faceret. ¶ Itē dictū est. ꝙ impossibile est eē plures cō
trarietates primas: vñ in substātia nō est nisi vna ꝑma:
sicut in alijs generib⁹. ¶ Itē aliter ꝓbať ꝙ sint dare tria
principia. Certū est ꝙ sic in oi genere: aliud est qđ genera
tur: ⁊ aliud ex quo generať: q₂ idem ex se generari nō po
test: sed istud ex quo est materia in isto etiā ex quo est ne
gatio forme generāde: ergo principia sūt tria. s. materia:
Tex. 1. c. 61. forma: ⁊ priuatio. ¶ Itē ꝙ sit dare priuationem de ꝙ̄ mi
nus videretur ꝓbatur: q₂ certum est ꝙ materia appetit
formam quā nō habet: sicut femina masculū. ergo aut se
ipsa: aut per formā quā habet: aut per formā quā nō ha
bet. non seipsa: q₂ cum talis appetitus cesset habita for
ma sic ipsa cessaret a seipā qđ est incōueniens: nec per for
mā quā habet: q₂ ipsa esset causa sue corruptionis. ergo Vñ i cōmēto
non restat nisi ꝙ per priuationem appetat. ergo priuatio 65. ⁊ 74. pri
est principium ad minus fm quid. ¶ Itē cum totū corrū uatio dr̄ pn̄m
pať opꝫ ꝙ aliquid corrūpatur ex parte materie lꝫ mā non accītū p acci
possit per se corrūpi nec generari: q₂ si corrumpereť: cor dens. gnōnis
rūperetur in mām. ⁊ iterum queram de illa ⁊ sic in infini dr̄ qdē accītū
tum: ergo nō corrumpiť per se: ergo per accñs. s. per pri recipe in gnā
uationē. ergo priuatio nō est spernēda sicut spernit plato. tiois p accñs
¶ Itē ex effectu videmus ꝙ albū nunqꝫ generať nisi ex rei gnāte: nō
nō albo: ⁊ idem est in oibus tā subalibus ꝙ̄ accītalibus. eni remanet
ergo semp requiriť priuatio. Quid sit terminus gnātio ei⁹ pars.
nis naturalis. Illud est finis seu termin⁹ trāsmutationis tx. 1. c. 61.
nālis seu generationis: qđ intēdit agens nāle: sed omne
agens tā naturale ꝙ̄ accidentale seu artificiale itēdit cō tx. 1. cō. 64.
positum: q₂ artifex nō intendit ꝑ se figurationem sed fi
guratū: nec hō intendit aiam generare tm̄ sed cōpositū.
ergo ⁊c̄. ¶ Vltio nota ꝗ̄tuor differentias inter mām ⁊ for No^m
mam. Prima est ꝙ mā fm eum non est per se scibilis ni p^a dr̄ia
si per analogiā ad formā: sꝫ forma est p se scibilis. ¶ Se tx. 1. c. 69.
cūda est. ꝙ mā nulli cōtrariatur: forma vō cōtrariať pri 2^a dr̄ia
uationi. ¶ Tertia est. ꝙ mā non est hoc aliquid: sed for
ma est hoc aliqd ⁊ vnū. ¶ Quarta ꝙ materia est ens in
potentia: sed forma est ens actu. ¶ Vltimo opꝫ te nota No^m p
re ꝗ̄tuor distinctiōes. Quarū prima est ꝙ generatio ē du
plex: alia simplex: alia cōposita. Cōposita que exprimitur
per subiectum ⁊ priuationē: vt homo nō musicus fit mu
sicus. Simplex est duplex. Vna que exprimiť per subiectū
tm̄: vt hō fit musicus: alia que per priuationē tm̄: vt non
musicus fit musicus. ¶ Secūdo est notādū ꝙ generatio No^m 2°
est duplex. Altera simpliciter vt cū gnātur substātia. Alte
ra fm qd: vt cū generať accidēs. ¶ Tertio est notādum. No^m 3°
ꝙ ens dr̄ dupliciter: per se ⁊ per accñs. ¶ Quarto est notā No^m 4°.
dū. ꝙ ens aliud est in potētia: vt materia: aliud in actu:
vt forma vel cōpositū. ¶ Ex istis duab⁹ distinctionibus
vltimis soluiť error negātium gnātionem vel corruptio
nem: cū dicūt si sit gnātio: aut de ente: aut de nō ente. dici
tur ꝙ nō de ente tm̄: nec de nō ente tm̄: sꝫ de materia que
est ens in potētia ⁊ nō est ens in actu: ⁊ est ens per se cum
sit sub̄a: ⁊ est non ens per accidēs rōne priuationis anne
xe. ¶ Queriť vtrū partes sint actu in suo toto. Et vide
tur ꝙ sic. q₂ relatio in actu reqrit suam oppositionem in
actu. Sed relatio totalitatis est in actu. ergo relatio par
tis erit in actu. ¶ Sꝫ ꝯtra est Arist. qui ponit ptes esse in
potentia in toto. ¶ Dī ꝙ verbū Aristotelis est sic intelli
gēdū ꝙ partes nō sunt in toto in actu. i. nō agunt sine vir
tute totius: vt manus non agit sine virtute toti⁹: vel nō
sunt in actu. i. non habent esse suppositale vt totum.

¶ Explicit Liber Primus.

¶ Incipit Secundus Liber Physicorum.

Eorum que sunt ⁊c̄. Tex. 1.
¶ Iste est Secundus Liber in quo agit
de principijs extrinsecis nature: que sūt
finis ⁊ efficiēs. Sed primo agit de natu
ra. ¶ Circa qđ sciendum ꝙ diffiniēs na
turam facit quatuor. Primo premittit
vnam diuisionem entis dicens. ꝙ eorū
que sunt quedam sunt a natura. i. a natu
ralib⁹ causis: vt aialia ⁊ ptes aialiū: ⁊ plāte: ⁊ ptes plāta
rū. Alia sūt a nō nālib⁹ causis: q̄ sūt fꝫ coordinatiōēꝫ vo
lūtatis: vt ars ⁊ casus ⁊ fortūe. ¶ Scđo distiguit iter nā tx. 1. c. 2.
lia ⁊ artificialia dicēs. Qđ nālia mouenť ab itriseco: siue
moueanť fꝫ locū: aut fꝫ augmētū: aut fꝫ alterationē. Arti
ficialia vō ab extriseco mouenť: vt ꝙ ex ere fiat statua qđ
est ab arte: q̄ qdē ars ē extra artificiatum. ¶ Tertio diffi Tx. 1. c. 3.
nit naturam dicens. Qđ natura est principiū mouendi
⁊ quiescendi illud in quo est principiū per se ⁊ nō per ac
cidens. Hec vltima conditio addita est ad differentiaꝫ

artis: que si moueat illō ī quo ē: non p se mouet: vt si me-
Ex.1.c.4. dic⁹ sanet seipȝ accidit eidē sanari ꝛ eē medicū. ℭ Quar-
Ex.1.c.5. to dī ꝙ nālia dicunt̄ cōposita vel a nā: nō tñ sūt nā: passio
nes vō sunt ſm nām: vt igni ferri sursum.

tex.7. V Idetur autem ꝛ natura ꝛc̄.
p^a ꝯclo ℭ Probat q̄tuoꝛ ꝯnes. Quaꝝ p^a ē. ꝙ nā dī
ne mā. ꝓbat. qa illō ē nā qḋ pmanet idē ī oī
2ª ꝯclo. trāsmutatiōe nāli: mā eſt hmōi. g̃ ꝛc̄. ℭ Scḋo
Ex.1.cō.11. pbat qḋ dicat̄ de foꝛ^a. pmo qa vnūqḋqȝ re-
ponit̄ ī eē nāli p formā quā hȝ actu ꝛ nāīr sic aliqḋ repo-
nit̄ ī eē artificiali p formā artis quā hȝ actu cū foꝛ^a det eē
Ex.1.cō.13. nāle. g̃ dȝ eē nā. Itē vnūqḋqȝ gnat sibi sile p formā: g̃ vȝ
Ex.1.c.14. dici nā. Idē illō dȝ dici nā ad quod tēdit trāsmutatio nā
lis: ſȝ ad formā tēdit trāsmutatio nālis. g̃ foꝛ^a eſt natura.
3^a ꝯclo ℭ Tertia ꝯ̄ ē. ꝙ forma eſt magis nā ꝙ̄ mā. Et pbat sic.
Ex.1.cō.12. qꝛ entia in actu sūt magis entia ꝙ̄ entia ī po^a: ſȝ forma ē
Ex.1.c.15. ens ī actu mā ī po^a. g̃ ꝛc̄. ℭ Quarto ꝯcludit ꝙ nā ꝛ foꝛ^a di
citur de ḡnatiōe sic de ꝯ̄tio .i. de forma generanda.

tex.21. ℭ Quoniam autem ꝛc̄.
ℭ Qḋ nālis determiet de mā ꝛ foꝛ^a. pbat̄ q̄drupl̄r. Pmo
Ex.1.c.22. sic. Sic ē in arte: ita ē ī nā: ſȝ ars ꝯſiderat māȝ ꝛ formā: vt
medic⁹ ꝯſiderat sanitatē flegma ꝛ cholaȝ ī q̄ eſt: ꝛ domifi
Ex.1.c.23. catoꝛ idē. g̃ ꝛ nālis ꝯſiderat māȝ ꝛ formā. ℭ Itē ad eūdeȝ
ptinet ꝯſiderare finē: ꝛ ea q̄ ſt ad finē: ſȝ nālis ꝯſiderat fi
neȝ trāſmutatiōis nālis .s. formā. g̃ ꝛ māȝ: qꝛ ipsa ordiat̄
Ex.1.c.24.ꝛ ad foꝛāȝ t'ꝙ̄ ad suū finē. ℭ Itē sic ē ī arte vsuali ꝛ coopa
25. tiua: ꝛ mixta ex vtraqȝ: sic videt̄ eē in nālib⁹: ſȝ q̄libet iſta
rū ꝯſiderat māȝ ꝛ formā. g̃ sic erit ī ſcia nāli. pbat̄ minoꝛ.
ℭ Sȝ ad declaratiōeȝ minoꝛis opȝ notare q̄tuoꝛ p ordinē.
Ars vsualis. Pmo qḋ sit ars vsualis. ℭ Ad hoc dī ꝙ ars vsualis ē q̄
vtit̄ architecto fabricato ab alia arte: vt ars gubernana
Ars opatiua nauē vtit̄ naue fabricata p manū factiuā. ℭ Opatiua vō
dī ꝙ sic cōparat̄ ꝙ nō vtit̄ architecto p aliā arteȝ: vt ars
Ars mixta. leuigādi ligna necīa ad māȝ nauis. ℭ Mixta vō dī q̄ ptī
opat̄: ꝛ ptīȝ vtit̄ architecto p aliā artē: vt ars nauis facti
ua opat̄ formā nauis ꝛ vtit̄ lignis leuigatis p artē iferio
rē. ℭ Scḋo ꝙ ars vsualis ꝛ mixta plus ꝯſiderat mām ꝙ̄
accñria māe. ℭ Tertio ꝙ mere vsual̄ plus ꝯſiderat foꝛaȝ
ꝙ̄ māȝ. Mixta vō min⁹ formā ꝛ plus māȝ: vt ars guber-
nādi ꝯſiderat formā remi vel temonis. Nauis factiua vō
māȝ ex qb⁹ motib⁹ fiat. ℭ Quarto ꝙ q̄dā artes solū ꝑpa-
rāt māȝ quā hñt a nā vt ars leuigādi: q̄dā faciūt mām vt
Ex.1.cō.26. ars lateꝝ fac̄ lateres: q̄ ſt mā dom^a. ℭ Itē q̄nto sic. Illa q̄
dicūt̄ ad aliqḋ sūt eiuſdē ꝯſideratiōis: ſȝ mā ꝛ foꝛ^a sūt ad
aliqḋ: qa aliā reqrit mā: ꝛ aliā reqrit foꝛ^a vt pȝ. g̃ ꝛc̄. Vñ
foꝛ^a aīalis nō ḡnat̄ ex oī semie: ſȝ ex tali ꝛ sic ī alijs. ℭ Qḋ
phyſic⁹ ꝛ metaphyſic⁹ differāt pbat̄ q̄drupl̄r sic dclat̄. Pri
mo qꝛ lȝ phyſic⁹ ꝛ geometra ꝯſiderēt magnitudies ꝛ pun-
cta: tñ geometra abſtrahit a mā ꝛ motu. phyſic⁹ vō ꝯſide
rat iſta cū motu ꝛ mā. vñ phyſic⁹ ꝯſiderat lineā carnis et
Contra lineā auri. Geometra vō lineā ſimpl̄r. ℭ Sȝ iſtat̄ qꝛ cōſi
Rñſio deratio ſimplex eſt metaphyſica. ℭ Dī ꝙ geometra ꝯſide-
rat lineā ī respectu ad paſſiōes ſuas q̄ sūt curuū ꝛ rectuȝ.
Metaphyſic⁹ ꝯſiderat q̄ditates linee pciſas: ex q̄ cōcludit̄
ꝙ oīs ꝯſideratio ē respectiua ꝑter ꝯſiderationē metaphyſi
caꝝ. ℭ Scḋo declat̄ ꝙ dīt ab aſtrologia: qa lȝ iſta ꝛ phyſi
ca ſcia ꝯſiderēt figuras solis ꝛ lune ꝛ ſtellaꝝ: tñ phyſic⁹ cō
ſiderat iſta vt sūt ī ſubto: ꝛ vt depēdent a ſubto. Aſtrolo-
gus vō ꝯſiderat figuras ſtellaꝝ ſimpl̄r nō attēdēs ad depē
dētiā. ℭ Tertio dclarat̄ ꝙ dīt ab arithmetica: qa iſta ꝯſi
derat nūeros abſolute: iſta vō ꝯſiderat nūeros in mā: vt
lapidū vel hoīȝ: vt habet̄ iſra. ℭ Quarto declat̄ ꝙ dīt a
perſpectiua: qa iſta ꝯſiderat lineā vt viſualis ē nō curās
de mā. Rhetoꝛica q̄ phyſica ē ꝯſiderat lineā in mā vocis
ꝛ hmōi talib⁹. Et addit ꝙ aſtrologia ꝛ pſpectiua ꝛ armoni-
ca ſcie mediāt iter mere metaphyſicā ꝛ mere phyſicā: lȝ ad
phyſicam plus appropinquat.

tex.27. D Eterminatis autem his ꝛc̄.
ℭ Hic agens de causis diuidit cām in qua
tuoꝛ causas. Quarum prima eſt materialis
ex qua omnia fiūt: que eſt tam causa natu-
ralis ꝙ̄ artificialis: ad hāc reducūtur litte-
re ſyllabaꝝ: ꝛ ea respectu vaſoꝝ: ꝛ ignis re
ſpectu causatoꝝ compoſitorum: ꝛ partes respectu tot⁹: ꝛ
ꝓpōnes respectu ſylogiſmi. ℭ Scḋa cā ē formal̄ quā vo
cat ſpēm. Exēplū. paradigma ē q̄ aliqḋ erat eſſe ad hanc
cāȝ reducunt̄ gr̄a respectu ſpēꝝ: sic dupla ꝓpoꝛtio ſi hēt
ad diapaſon ī muſica: ꝛ ꝑtes diffōnis ad diffinitū: ꝛ diffi
nitum respectu partium: ꝛ compoſitum respectu compo-
nentium: ꝛ ſpecies. id eſt forma que diſtinguit cōtra ma-
teriā. ℭ Tertia causa eſt efficiens quā vocat causam: vñ Ex.1.c.29.
pn^m mot⁹. ad hāc eām reducit̄ semē respectu embriōis: ꝛ
medicina respectu sanitatis: ꝛ deliberās ꝑncipiū motus
ꝛ gñis. ℭ Quarta cā eſt finalis gratia cui⁹ oīa fiūt: ꝛ iſta
eſt bonum omnium causarum ꝛ potiſſima ſuper causas:
ſiue iſtud bonum ſit exiſtens ſiue apparens.

ℭ Contingit autem fere ꝛc̄. tex.30.
ℭ Hic ponit p ordinē q̄tuoꝛ cōparatiōes cāꝝ ſuaꝝ. Qua
rū ꝑma eſt ꝙ ad eūdē effectū ꝯcurrūt diuerſe cāe p ſe: vt
ad ſtatuā ꝯcurrūt p ſe in genē cāe efficiētis ſtatuā faciēs:
es aūt in genē cāe mālis. ℭ Scḋa ē. ꝙ vna cā pōt eē cā al
teri⁹ cāe: vt cā efficiens pōt eē cā cāe finalis: vt medicia ē
cā efficiens ſanitatis: quaꝝ altera ē ſicut cā finalis: altera
sic cā efficiēs. ℭ Tertia eſt ꝙ eadē cā pōt eē cā diuerſoꝝ
effectuū: vt nauta per ſui pñtiā eſt cā ſalutis nauis: ꝛ per
ſui abſentiā ē cā pditiōis ipſi⁹. ℭ Quarta ꝙ diuerſoꝝ
effectuū ſunt diuerſe cauſe: vt calidum diſſoluit: ꝛ frigi-
dum conſtringit vel coniungit.

ℭ Modi autem causarum ꝛc̄. tex.cō.32.
ℭ Hic ponit tria notabilia per ordinem. Primum eſt ꝙ p^m
causarum quedam ſunt prioꝛes: quedam ſunt poſterio-
res in omni genere causaꝝ: vt medicus eſt prioꝛ respe-
ctu ſanitatis: ꝛ artifex poſterioꝛ in genere cauſe efficien-
tis. ℭ Secundū eſt. ꝙ alia cauſa eſt per ſe. Alia per acci 2^m
dēs: vt ſtatuā faciēs eſt cā per ſe ſtatue. Policlet⁹ vō ē cā Ex.1.c.33.
ſtatue p accñs: ꝛ oīa ſupioꝛa Policleti. ℭ Tertiū ē. ꝙ cā 3^m
rū alie ſt ꝓpinque alie remote. ℭ Itē alie ī actu: alie ī potē Ex.1.c.34
tia: alia cōpoſita: vt soꝛ. medicus ſanat. Alia ſimplex: vt
medic⁹ ſanat vel soꝛ. ℭ Itē alia vl̄is: vt ſol ē cā vniuſis
hoīs. Alia ſingularis vt hō. ℭ Scḋo notandū ꝙ oēs iſti 2° No^m
modi reperiunt̄ in oī gñe cāꝝ: vt cā mālis p ſe aſini ē ſe-
mē aſini: cā vō mālis per accidēs eſt ſemē tali coloꝛe colo
ratū: accidit enim aſino ꝙ fiat ex tali ſemie ſic diſpoſito.
ℭ Tertio notandū ꝙ omnes iſti modi poſſunt aſſigna 3° No^m
ri respectu effectuum: vt dicit alibi in littera: ita vt cau- Ex.1.c.35.
ſe per ſe respondeat effectus per ſe: ꝛ cauſe per accidens
effect⁹ p accñs. Ita vt dī effectuum: alij p ſe: alij p accñs:
alij ꝓpiqui: alij remoti: alij ī actu: alij in po^a: alij ſimpli-
ces: alij cōpoſiti: alij vniuerſales: alij ſingulares: quoꝝ
exempla patent. ℭ Quarto notandum ꝙ ad cognoſcen- ex.1.c.38.
dam cauſam vniuerſalem opoꝛtet deuenire vſqȝ ad vlti-
mam causam in omni genere cauſaꝝ: ꝛ exemplificat in
artificialibus: vt propter quid ſanat medicus: dicit̄ ꝙ
propter medicinam. Hic autē eſt ſtatus cum ſit vltima
causa: vel cur edificat soꝛ. quia edificatoꝛ ſit: ꝛ ꝓpter qḋ
edificatoꝛ per artem edificandi. Et hic eſt finis.

P Rimum quidem igitur quoniam vi- tex.39.
demus ꝛc̄.
ℭ Hic agit de caſu ꝛ foꝛtuna. ꝛ declarat qua
tuoꝛ per oꝛdinem. Primo quid eſt caſus: et
dicitur ꝙ caſus eſt cauſa per accidēs de his
que fiunt in minoꝛi parte. id eſt raro ab agente propter
quid. id eſt propter finē. ℭ Circa quā diffinitionē venā-
dam ponit aliquas diſtinctiones. Quarum prima eſt. ꝙ
eoꝛum que fiunt: quedam fiunt ſemper: quedam frequē
ter: quedā raro: de quibus eſt taȝ caſus ꝙ̄ foꝛtuna. ℭ Se
cunda eſt. ꝙ eoꝛum que fiunt: quedam fiunt ſm intētio-
nem agentis: quedam extra intentionem agentis. vt ca-
ſualia vel foꝛtuita. ℭ Tertia eſt. ꝙ ea que fiunt ꝓpter fi-
nem: quedam fiunt a natura: quedam a propoſito. id eſt
electione: ſm enim aliam cauſam nouā. ℭ Quarta diui
ſio eſt. ꝙ eoꝛum que fiunt: quedam fiunt per ſe: quedam
per accidens. de qbus eſt caſus ꝛ foꝛtuna. ℭ Secūdo po ex.1.cō.51.
nit diffinitionem foꝛtune dicens. ꝙ foꝛtuna eſt cauſa per
accidēs de his que fiūt in minoꝛi parte ab agente pp qḋ

τ sꝫ ꝓpositū. ℭ Circa quā diffōnē ponit q̄tuoꝛ ꝯditiōes
Ex.t.c.53. fortūe. Quaꝝ p̄ª ē q̄ fortuna hꝫ īfinitas causas. Infini
te eiꝫ cāe sūt a qb⁹ p̄t depēdē fortunata: pp qḋ dꝛ īmāife
Contra sta τ icerta: τ ē scḋa ꝓpꝛetas. ℭ Sꝫ istaꝛ: q̄mō ē icerta cuꝫ
R ñño. de ipa tradat nobis doctrinā. ℭ Dꝛ q̄ ē nobis nota ꝯfu
Cōsideratio se: nō tñ distīcte: q̄a nō cognoscim⁹ cās illas īfinitas. Līfoꝛ
ē i gñali ꝫ ñ tatas: a qb⁹ depēdē p̄t fortunatū. Tertia ꝯditio ē q̄ q̄dā
ī ipālr ꝯside fortūa ē bona. q̄dā ē mala. Quarta ꝯditio ē q̄ q̄dā ē for
rat eal ḋ casu tuna q̄ vocaꝛ ifortuniū: q̄dā optia q̄ vocaꝛ eufortuniū.
τ fortūa q̄r
sūt cāe p acci Ifferunt autem τc̄.
dn̄s τ iō gñe ℭ Hic tertio assignat dr̄aꝫ īter casoꝫ τ for
cāe sint. tunā: q̄ꝝ p̄ª ē q̄ fortūa repit̄ i agētib⁹ a ꝓpo
tex.57. sito tñ. Casus v̄o repit̄ τ ā i agētib⁹ a ꝓposi
to q̄ꝫ a nā. Qḋ aūt fortūa sit ī agētib⁹ a ꝓpo
sito. ꝓbaꝛ dupl̄r. Tū q̄a ip̄a ē i his qb⁹ dici
Ex.t.55. mus bn̄ ꝯtīgē: sꝫ hoc tñ ꝯtīgit i agētib⁹ a ꝓposito ñ alijs.
Tū q̄a fortūa τ felicitas aut videnꝛ ꝓpe: aut idē: sꝫ felici
Ex.t.59. tas ē tñ circa agentia a ꝓposito. ḡ τc̄. Scḋo īfert q̄ ināia
ta nec bruta nec īfantes hn̄t fortonā: q̄a nō agūt a ꝓposi
Ex.t.64. to dirigēte. ḡ τc̄. ℭ Scḋa dr̄a ē q̄ fortūa hꝫ p̄n͞m extrīsecū
ei cui⁹ ē fortūa. Casus v̄o aliqñ hꝫ p̄n͞m itrīsecū ei cui⁹ est
casus: vt si aliq̄s nascaꝛ cū sex digitis ab itrīseco: q̄ꝛ a so
Ex.t.65. perfluitate m̄ie. Quarto dicē q̄ casus τ fortūa reducūtur
ad gen⁹ cāe efficiētis. Tū q̄ꝛ ista reducunꝛ ad agētia s̄m
nāꝫ vel s̄ꝫ ꝓpositū: sꝫ talia sūt i genē cāe efficiētꝫ. ḡ reducū
tur ad cāꝫ efficiētē. Tū q̄ꝛ accidens reduciꝛ ad p se: sꝫ for
tuna τ casus sūt p accn̄s. ḡ reducunꝛ ad p se: q̄ sūt tāq̄ꝫ po
steri⁹ ad suū p̄n̄s q̄ sūt agētia a natura τ a ꝓposito.
tex.70. Uoniā aūt quatuoꝛ sunt cause τc̄.
ℭ Hic agēs de ꝯsideratiōe phisici ponit q̄
p͞m notabile. tuoꝛ notabilia. Primū est q̄ cā efficiēs τ fi
nis τ forma coincidūt in ideꝫ spē: finis tñ τ
Ex.t.c.71. 2͞m foꝛ⁹ coicidūt in idē realr̄. ℭ Scḋꝫ ē. q̄ phic⁹
cōsiderat movēs mobile. Metaphysic⁹ v̄o
3͞m movens imobile. ℭ Tertiū ē. q̄ metaphic⁹ ꝯsiderat imo
bile. i. abstrahētia a motu: sꝫ ista sūt duplicia: q̄dā abstra
hūt a motu s̄ꝫ eē τ diffōneꝫ: vt p̄ma cā τ itelligētie: q̄daꝫ
s̄ꝫ diffōnē tñ vt sube m̄les q̄s ꝯsiderat: vn̄ i diffiniendo
aīnū ꝯsiderat q̄ditatē absq̄ꝫ motu cū m̄a sensibili. Me
taphysic⁹ aūt ꝯsiderat imobilia. i. abstrahentia a motu τ
Contra m̄a. ℭ Sed istaꝛ. q̄ꝛ ista consideratio est mathematica.
R ñño. ℭ Dꝛ q̄ mathematica ꝯsiderat lineā vt subiectū suaruꝫ
passionū. Metaphic⁹ ꝯsideraꝛ simpliciter lineā. Physi
4͞m cus ꝯsiderat mobilia τ imobilia. ℭ Quartū notabile est.
Ex.t.cō.72.73.74. q̄ lꝫ ñ illis ꝯsideret oēs causas: est tñ ibi ordo: q̄ꝛ p̄mo cō
siderat formā seu finē: q̄ꝛ v̄o talis forma nō est ex se: sꝫ ab
agente: ideo secundo ꝯsiderat causam efficientem: tertio
causam materialem seu suscipientem.
tex.76. Abet autem dubitationem τc̄.
ℭ Hic ꝓbat q̄ nā agit pp finē. circa q̄d di
xerūt aliq̄. Dixerunt eni q̄dā q̄ nālia fiunt a
casu τ fortuna: nec agebāt pp finē qḋ dclara
p͞m exemplū. bāt i q̄drupliciexēplo. ℭ Prio. q̄ꝛ Juppiter
nō pluuit vt augmētet bladū: sꝫ m̄a ꝯgelata
τ resoluta in pluuiā sorsuꝫ descendit sic. ex necitate m̄ie.
2͞m ℭ Itē dentes anterioꝛes nō sūt sic acuti vt cibuꝫ diuidāt: sꝫ
3͞m q̄ꝛ m̄a est sic subtilis. ℭ Itē dentes molares nō sūt sic lati
4͞m vt cibū ꝯterāt. sꝫ q̄ꝛ sic m̄a eoꝝ reqrit. ℭ Item floꝛes non
ascēdūt tali tpe: vt in vere pp aliquē finē τc̄. oia eni nālia
dicebāt depēdere a m̄a: per accn̄s v̄o eē talia respectu fi
nis. ℭ Sꝫ Ari. arguit ꝯ eos q̄drupliciargumento. Prio
Ex.t.c.77. q̄a. Que sunt a fortuna τ casu sunt vt raro: sed que sunt a
n̄a sont semp aut frequenter. ḡ ea que sunt a n̄a nō sunt a
Ex.t.cō.78.79. casu τ fortuna. ℭ Itē n̄a cooperaꝛ arti vt pꝫ in Medicia:
sed talis ars agit pp finem: sic τ oīs ars. ḡ τ n̄a agit ꝓpter
Ex.t.cō.83. fineꝫ ex quo ꝯcurrit ad eūdeꝫ effectū. ℭ Itē tertio sic. Cer
tuꝫ est q̄ ex semie quolibet nō generaꝛ q̄libet: sꝫ ex alio
τ alio semie gn̄atur aliḋ τ aliḋ: siue in aīatis: siue in nō aīa
tis: igiꝛ n̄a videꝛ in oib⁹ agere pp finē τ respicere certum
Ex.t.c.84. terminū. ℭ Itē q̄rto sic. Ille qui dicit q̄ n̄a nō agit pp fi
nem destruit totalr̄ n̄aꝫ: qm̄ natura moveꝛ ꝯtinue a p̄n
cipio intrīseco: τ tēdit ad certuꝫ terminū: nec ante quiescit
illud p̄ncipium intrinsecum donec terminata sit genera

tio nisi ipediaꝛ. ℭ Secūdo ponit quadruplicē iductiōeꝫ. Ex.t.c.80.
Pria est de aranea que texit fila ꝓpter finē. ℭ Secūda ē
de formica que ꝯgregat in estate bladuꝫ: vnde in hyeme
viuat. ℭ Tertia de hirūdine que nidificat ꝓpter finē: vt
pullos foueat. ℭ Quarta ē q̄a arboꝛes īfra terrā īfigūnt
radices: vt cibū attrahāt: τ vniuer̄r agit pp finē. Mōstra
v̄o semper sunt extra itētionē τ per accn̄s τ a casu: τ intē
dit de oib⁹ que sunt ab arte. ℭ Ultio q̄riꝛ: vtrū materia Ex.t.c.87.
sit necessaria simpl̄r vel s̄m q̄d. i. rōne foꝛ⁹ vel finis. ℭ Et
dꝛ q̄ est necia rōne finis vel forme. Et declaraꝛ q̄drupli
citer. ℭ Prio sic. q̄ꝛ ista est dr̄a inter doctrinas speculati Ex.t.cō.89.
uas τ nāꝫ: qm̄ in doctrinis tota necitas depēdet a p̄nci
pijs que sūt m̄a demōstratiōis. cōstat eniꝫ q̄ ꝯclusio nō ē
necia nisi q̄a p̄ncipia sunt necia in natura nō econuerso:
qm̄ tota necitas est ex pte finis: ita vt m̄a nō sit necia nisi Ex.t.c.88.
rōne finis: τ sic ei⁹ necitas ē s̄ꝫ q̄d. ℭ Scḋo declaraꝛ i ser
ra ferrea: ꝯstat eni q̄ nō est neciuꝫ q̄ serra sit de ferro ni
si pp actū serratiōis q̄ est finis h⁹ istrumēti. ℭ Tertio dcla Ex.t.cō.90.
raꝛ in domo: talis eni m̄a vt ligna τ lapides τc̄. hui⁹ non
sūt necia nisi pp finē itētū. ℭ Quarto declaraꝛ i hoie. Si
eni hō est. Dicit Ari. opꝫ ꝯuenire talē m̄am: vt semē vteri
usq̄ꝫ sexus et vniuer̄r tota oꝛdiatio rei naturalis est ꝓpter
finem: τ materia est propter finem.

ℭ Incipit Tertius Liber Physicoꝝ.

Uoniā autē natura quedā ē τc̄. Ex.t.
ℭ Hic agit de motu in prima pte libri:
vbi ponit q̄tuoꝛ p oꝛdinē. Primo p̄mit
tit aliq̄. Scḋo diffinit motū dupl̄r. Ter
tio declarat diffōnes mot⁹. Quarto mo
uet aliquas dubitationes circa motum. Ista ꝯuenien
ℭ Circa p͞m ponit q̄tuoꝛ que valēt ad dif tissima ad dif
finitionē mot⁹. Primo duas diuisiones finitioneꝫ e di
entis. Quaꝝ p̄ma ē. q̄ ens i actu diuidiꝛ i subaꝫ q̄titatē uino vt ex 2°
τ q̄litatē τ ad aliq̄d. ℭ Scḋa ē subdiuisio: τ ibi dicē q̄ ad poste.t.c.17.
aliq̄d ē sic duplū τ dimidiū p quā inuit relōnē itrīsec⁹ ad 18.19.20.τ.21.
ueniētē. ℭ Tertio ondit i qb⁹ repit̄ mot⁹. Et dicē q̄ i q̄tu ct.7.met.t.c.
oꝛ gn̄ib⁹ tñ: q̄ sit suba: q̄titas: q̄litas: τ vbi. ℭ Quarto q̄ 43.collig.t.
rit q̄t spēs mot⁹ repiunꝛ i q̄libet p̄dicamto. Et dꝛ q̄ dua Ex.t.co.4.
ꝯrie: vt in genē sube. gn̄atio τ corruptio. In gn̄e q̄titatis Ex.t.c.5.
augmentū τ detrimētū. In genē q̄litatis dealbatio τ de
nigratio. In p̄dicamēto vbi mot⁹ sursuꝫ τ deorsum. Et
ꝯcludit q̄ tot sūt spēs mot⁹ q̄t sūt spēs entis. ℭ Circa se Circa scḋm.
cūduꝫ sciēdū q̄ ponit duas diffōnes mot⁹. Quaꝝ p̄ma ē Ex.t.cō.6.
magis gn̄alis: τ est ista. Mot⁹ ē act⁹ entis in po⁹ s̄m q̄ in Diffō gn̄al
potentia. ℭ Scḋa est. q̄ motus ē act⁹ mobilis s̄ꝫ q̄ mobi Mot⁹ ipal
le ē. ℭ Tertio subdit istaꝝ dclarationē. vbi ꝓbat duo mē Ex.t.c.23.
bra diffōnis date. Primo ꝓbat q̄ mot⁹ sit act⁹. Et ꝓbaꝛ Ex.t.c.6.
primo p iductionē: q̄ꝛ gn̄atio est actus gn̄abilis. Et alte
ratio est act⁹ alterabilis: τ sic in alijs. ℭ Itē rōne sic: tū q̄ꝛ R ō.te.c.7.
anteq̄ꝫ aliq̄s moueaꝛ nō dꝛ esse motus: nec postq̄ꝫ aliq̄d mo
tum est. ergo mot⁹ erit dū actu aliquid moueꝛ: sed talis
actio est mot⁹. ergo p ꝯñs mot⁹ erit actus. ℭ Scḋo ꝓbat Ex tex.c.8.
aliā ptē diffōnis. s. q̄ sit entis in po⁹ inquātū potentia est:
vel mobile inquātū mobile ē: τ ꝓbaꝛ p̄mo p iductionem:
q̄a gn̄atio ē act⁹ gn̄abilis iquātū gn̄abile. Ideꝫ est in oib⁹
spēbus mot⁹. ℭ Scḋo ꝓbat per rōnē. Tuꝫ q̄a si eēt entis
vt est in actu: cū motus sit ens iperfectū: tūc idē τ s̄ꝫ ideꝫ
esset perfectū τ imperfectū τ actu τ in potentia qḋ est im
possibile: ꝓpter qḋ dicit q̄ nō est entis inquātū ens est ipse tex cō.9.
mot⁹: sꝫ est entis inq̄ꝫtū mobile est ad statuā. Tū q̄ꝛ illḋ qḋ
moueꝛ ad terminum: moueꝛ inq̄ꝫtū mobile ē: sꝫ moueri
ē idē respectu q̄ mot⁹. ḡ mot⁹ erit movēs iquātū mobile.
ℭ Quarto mouet aliq̄ dubia. Prio vtrū mot⁹ sit i re mo tex.cō.18.
bili: τ dꝛ q̄ sic. ℭ Scḋo vtrū actio τ passio sint vn⁹ mot⁹: τ
dꝛ q̄ actio τ passio s̄t idē subꝛo: sic via ascēdētꝫ τ dscēdētꝫ Tex.cō.21.
ab Athenis ad Thebas ē vna: dr̄t tñ s̄m rōnē: nec sunt
idē s̄m rōnē: vt tunica vestis: τ dicit expsse q̄ actio τ pas
sio sunt in mobili siue in patiēte. ℭ Sꝫ ꝯ. q̄ꝛ tūc forma nō Contra
esset in eo cui⁹ ē forma: vt actio est forma agētis: τ nō eēt Ex.t.c.19.
in agente. Tū q̄ꝛ idē subꝫ moueret duob⁹ motib⁹ oppositis: qḋ ē falsuꝫ respectu eiusdē foꝛ⁹. Tū q̄ꝛ diuersa sobta

vt agens ꝛ patiens bñt eũdem actũ ſi eſſet mot⁹ vnus.
Tũ qa docere eſſet addiſcere: ꝛ doctria eſſet diſciplina.
tex.cõ.10. ¶ Ad primũ dicit Ari. ꝙ nõ eſt icõueniẽs ſi actio agẽtis ē in patiente: tamen poſtq̃ ceſſat agere incõueniens eſſet.
¶ Ad alia tria dī per diſtinctionẽ idẽtitatis diſtiguẽdo: ꝙ aliq̃ pñt eē idez dupliciter vel in reſpectu vel formalr.
Contra ¶ Sz ɔ q: for⁹ ē ſubale i eo cui⁹ ē for⁹: ſz actio ē for⁹ agẽtis. vñ p actiõez ē foialr agẽs vt pz. ¶ Itē ſi actio ſit i patiente: tũc ſeqꝰ ꝙ idē ſit termin⁹ ꝛ fũdamẽtũ eiuſdē reſpect⁹ qḋ ē icõuẽiẽs ꝛ ipoſe. ¶ Itē ois for⁹ dnoiat ſuũ ſubz: ſz actio ſz ipz ē i patiẽte ſubiue. ġ patiẽs ē foialr agẽs p illḋ idez
R̃ñſio ꝓpe. p qḋ agẽs erat agẽs: qḋ ē icõuẽiẽs. ¶ Et iō dico ꝙ actio vt dī pciſe reſpectũ agẽtis p qḋ agẽs ꝛ foialr agẽs ē ſubiectiue i agẽte: vñ rō ꝑdicta viget valde. Si vo actio dicat illud abſolutũ qḋ remãet i patiẽte cãtũ ab agẽte: tẽ actio ē i patiẽte ſubiue. vñ Ar. dic̄ expſſe ꝙ mot⁹ ē i patiẽte ſeu mobile. Et qa actio ꝛ paſſio i ſunt motui. Ex q̃ apte pz p cũ ꝙ iſti oppoſiti reſpect⁹ ꝛ res acqſite p motũ ſũt i eodez
No™ ſubcto. ſ. mobili: cui apte ɔdicit rō vt ſupra patuit. ¶ Nõ ꝙ Ar. ponit i iſto ca° ḋ motu q̃tuor dcã memorie digna.
ꝑ™ dictum. ¶ Primũ ē ꝙ mot⁹ ē act⁹ ipfect⁹. Tũ qa illḋ ē ipfectũ c⁹ eē ē ipfectũ ꝛc. Tũ qa nõ ē pur⁹ act⁹ nec pura po⁹. ġ aliqḋ mixtũ. ſ. act⁹ cũ po⁹: pp qḋ de difficili poſſum⁹ accipe qd
2™ ſit. qa modicũ hz de entitate. ¶ Scḋo dic̄ ꝙ agens nãle
Contra agit p ɔtactũ. ¶ Sz iſtaꝫ. qa ſol agit nãlr i iſta iferiora: ꝛ
R̃ñſio tñ nõ p ɔtactũ. ¶ Dī ꝙ lz nõ agat p ɔtactũ ſupficiei: agit
3™ dictum. tñ p ɔtactũ vtutis. ¶ Tertio dic̄ ꝙ agẽs phyſicũ agẽdo pa
Oē agẽs cõi cão i mã cum paſſo i agẽdo repatitur ꝑ ꝛ gnõne. 1. cõ. 53. titꝰ: vt pz ḋ igne q aliqñ extiguitꝰ a lignis viridib⁹. ¶ Sz i ſtaꝫ. qa ſol ē agẽs phyſicũ: ꝛ tñ nõ patitꝰ ab iſtis iferiorib⁹. ¶ Dī ꝙ aſſũptũ itelligitꝰ de his q̃ agũt p ɔtactũ extremorũ: q̃lia ſũt iſta iferiora. ¶ Sz iſtaꝫ qa ſi agẽs phicũ patiẽdo agat tũc itex ꝑ™ agẽs patiẽdo aget: ꝛ eɔ: ꝛ ſic i ifi™. q̃re ſolõnē.
4™ dictum. ¶ Quartũ dctũ ē. ꝙ agẽs phyſicũ agit p formã: ſiue illa ſit qd. i. ſuba: aut q̃titas: aut q̃litas. Ex q̃ innuit apte ꝙ quãtitas ſit forma actiua ſic ꝛ q̃litas. ꝙ ſi ita ē tũc quãtitas erit ens abſolutũ: cui⁹ ɔriũ qdam dicunt.

tex.cõ.24. ¶ Quoniam autem de natura ꝛc̄.

¶ Hic agẽs de ifinito p° ꝓbat ꝙ ad nãlẽ ptinet ɔſideratio de ifinito. Tũ qa q ɔſiderat ſubz ɔſiderat ꝛ paſſiões: ſed nãlis ɔſiderat ſubz ifiniti. ſ. tp̄s ꝛ motũ ꝛ magnitudines.
R̃ õ. 1. cõ, 25. Tũ qa oẽs q rõnabilr locuti ſũt de nã locuti ſũt de ifinito. Rõnabilr aũt ꝓbat ꝙ ſi eẽt dare ifinitũ eẽt pn™. Tũz qa oē qḋ ē: aut ē pn™: aut pncipiatũ. ſz ifi™: non ē pncipiatũ: qa ſic hẽet pn™: ꝛ ſi pn™ hẽet: ꝛ finẽ qḋ ē incõueniens.

tex.34. ¶ Primum igitur determinandum eſt.

¶ Hic diſtiguitꝰ de ifinito. d. ꝙ ifi™ dī gnque modis. Primo qa nullã hz q̃titatẽ nec finitaz nec ifinitã. Scḋo ifi™ dī qḋ ipoſe ē ptrãſiri: vt lineã ifinitã: vel ſpatiũ ifi™. Tertio dī ifi™ qḋ difficile vel ipoſe ē q̃tũ ad alterã ptẽ ptrãſire vt via lõgiſſima vl maris pfũditas dī ifinita: qa ipoſe ē nobis aut difficile ptrãſire. Quarto dī ifi™ ſz appõnez: vt nũer⁹. Quito ſz diuiſiõez vt linea ē diuiſibilis i ifinituz.

tex. cõ.35. ¶ Separatum igitur infinitum eſſe.

¶ Hic ꝓbat ꝙ ipoſe ē dare ifi™ ſeparatũ a ſingularib⁹: ſicut poſuit plato. qḋ p° ꝓbatꝰ duplr. qa nõ poſſit eē ſuba. Tuz qꝛ ifi™ qḋ q̃rim⁹ ē diuiſibile: ſz ſuba ē idiuiſibilꝰ: qꝛ hoc ē ꝓpriũ
Ex. 2. c. 37. q̃titatis. Tũ qa diuiſibilꝰ i plꝭs ptes q̃libet ps eſſe ifinita: ſicut quelibet pars aeris eſt aer: ſed hoc eſt inconueniẽs: qnia tunc eſſent plura infinita.

tex.36. ¶ Amplius autem quomodo contingit.

¶ Hic ꝓbat ꝙ illḋ ifi™ nõ poſſit eē accñs. Dī tñ qa illḋ ifinitũ qḋ ipſi ponũt ē pn™ ſubaꝝ ꝙ repugnat accñti. Tũ qꝛ
Ex. 1. c. 38. accñs a ſuba ſepari nõ põt. Cũ igitꝰ illḋ ifi™ nõ poſſit eē: neq̧ ſuba: neq̧ accñs. ġ nullo mõ erit poſe: pp qḋ dicit ꝙ pithagorici ꝛ plonici fruſtra contendunt de iſto.

tex. 40. ¶ Rationabiliter.

R̃õnes logicales qi ex cõmunib⁹ ꝛ ꝓbabilib⁹ ꝓcedũt qḋ ē ꝓprũ rõni dialectice. ¶ Hic ꝓbat duas rõnes logicales: ꝙ nullo mõ ſit dare ifinitũ i actu ſenſibili ſeu nãli. Tũ qa oē qḋ terminatꝰ vna ſupficie vel pluribus: nõ ē ifi™: ſz oē corp⁹ terminatꝰ vna ſupficie: vt ſpericũ: vel plꝭs vt q̃dratũ. Itẽ ꝙ nec i q̃titate diſcreta ſit ifi™: pmittit aũt ꝙ nũer⁹ dī duplr. vno° dī nũerus ḋ reb⁹ nũeratis. Alio° de rõne foiali ipſi⁹ nũeri: q̃ nũeram⁹: ꝛ ide arguit. Ois nũer⁹ ē nũerabilꝰ. ſz oē qḋ ē nũerabile ē ptrãſibile. ptrãſibile aũt ifi™ eē nõ põt: quia illḋ ifi™ ptrãſiri nõ põt. ġ nũer⁹ q̃tcũq̧ ſumatꝰ nõ erit infinitus.

¶ Phyſice autem magis. tex.42.

¶ Hic ꝓbat p rõnes phyſicas ꝙ nullo mõ ſit dare corpus ſenſibile ifi™ i actu: ꝛ ꝓbat hoc gnque rõnib⁹. Prio p rõnẽ ſũptã a corpe cõpoſito ſic. ſi aliqḋ corp⁹ cõpoſitũ eẽt ifinitũ: hoc eẽt vno de q̃tuor modis. aut vnũ elm̃tuz eẽt ifi™ ꝛ tria finita: aut tria ifinita ꝛ vnũ fi™: aut duo ifinita et duo finita: aut oia ifinita. pma tria ſtare nõ pñt. Tũ qa illud qḋ eẽ ifi™ ɔſumeret aliḋ ꝛ i ſe ɔuerteret: qḋ nõ videmus i nã. Tũ qa i elm̃tis q̃ ſũt cõpoſita dz eẽ oimoda ɔcordia: vt tãtũ ſit de vno q̃tũ de alio. Alias vicẽs elm̃tũ corrũperet aliḋ: ꝛ nũq̃ cõmanerent ſil. cui⁹ ɔriũ videm⁹: nec q̃rtũ ſtare pt: qa ſi oia elm̃ta eẽnt ifinita eẽnt q̃tuor ifinita: quod eſſe nõ poteſt. Item omnia elementa terminantur ſuis ſuperficiebus: nõ igitur infinita eſſe poſſunt.

¶ Unum ꝛ ſimplex. tex.44.

¶ Hic ꝓbat idẽ p rõnẽ aſſũptã a corpe ſimplici: qꝛ ois motus ē a ɔtio i ɔtiũ. Si ġ aliqḋ corp⁹ ſimplex eẽt ifi™: qḋ eſſet pn™ nãe vt qdã dixerũt: tũc illḋ ɔſumeret oia pp ſui ɔrietatẽ. Itẽ ꝙ nõ ſit dare corp⁹ ſimplr ꝑter q̃tuor elm̃ta: vt qdã dixerũt ꝓbatꝰ: qa oẽ cõpoſitũ reſoluitꝰ i ea ex qb⁹ com Ex tex. c. 45
ponitur: ſed nos nõ videmus ꝙ aliquod elementum reſoluatur in choleram. ergo non eſt.

¶ Quod autem impoſſibile. tex. 48.

¶ Hic ꝓbatꝰ p rõnẽ ſũptã a corpe homogeneo: ſeu ſiſium ptiũ ꝙ nõ ſit dare ifi™. pmittit aũt duas ſuppõnes: quaꝝ pma ē ꝙ oē corp⁹ ſenſibile hz determiatũ locũ a nã i q̃ geſcit ſi ſit eꝛ illũ locũ. Scḋo ſupponit ꝙ idẽ ſit loc⁹ toti⁹ elemẽti: vt terre. ꝛ vni⁹ globi: ꝛ ignis ꝛ vni⁹ ſcintille. Inde arguit ſic. Si aliqd corp⁹ ſimplr eẽt ifi™ nulla ei⁹ ps moueretur: aut ſemp moueretꝰ. ꝓbatꝰ qa illḋ qḋ ē i loco ꝓpo moueri nõ põt: ſz ps ſemp ē i loco ꝓpo: qa i loco toti⁹: q ē locus ptis p ſcḋaz ſuppõnẽ. ġ moueri ñ pt. Si dicas ꝙ mouetꝰ qa locũ dtermiatũ nõ hz i toto: tunc ſemp mouebitꝰ: qa oē nãle eꝛ locũ dtermiatũ mouetꝰ nec qeſcere poteſt.

¶ Si autem diſſimile. tex. 49.

¶ Probat p rõnẽ ſũptã a corpe etherogeneo: ſeu diſſiliũ ptiũ: ꝙ nõ ſit ifi™ duplr. Tũ qa ſi ſuppoſitũ vniuerſuz eẽt vnũ corp⁹ ifi™ diſſiliũ ptiũ: tũc ipz vniuerſũ nõ eẽt vnuz niſi p ɔtactũ iſtoꝝ diuerſoꝝ: qḋ ē icõueniẽs: qa vniuerſũ opz eẽ vnũ ſz ordinẽ. nã ſz ɔtactũ i ifinito vnitas ordis eẽ nõ pt: cũ ibi nõ ſit ordo neq̧ pus neq̧ poſteri⁹. Tũ qꝛ iſte diſſiles ptes ifinite hñt loca ifinita: qḋ ē falſuz: qꝛ nõ ſũt niſi duo loca. ſ. ſurſuz ꝛ deorſuz: ꝛ cũ hoc eẽt plura ifinita: qḋ eẽ nõ põt. Itẽ illḋ qḋ pt eq̃ri alicui ifi™ eẽ nõ põt: qa ifinitũ nulli eq̃le ē. Sz oē corp⁹ qḋ eſt i loco eq̃tur ſuo loco: ꝛ ecõuerſo. ġ. Itez ſex ſũt dare loca. ſ. ſurſuz deorſuz: an retro: dextrũ ſiniſtrum: ſz oia iſta ſunt finita: ġ impoſſibile eſt corpora contenta ab his eſſe infinita.

¶ Omnino autem manifeſtum eſt. tex. 53.

¶ Probat idẽ p nãz grauis ꝛ leuis q̃ ſũt paſſiones corporis ſenſibilis ſic. ſi eẽt dare aliqḋ corp⁹ ifinitũ hoc eẽt vno de q̃tuor modis: aut eẽt graue tm̃: aut leue tm̃: aut vtrũq̧ ſil: aut ptiz graue ꝛ ptiz leue. Sz pmũ ſtare nõ põt: qa ſi graue tm̃: tũc loc⁹ ſurſuz eẽt vacu⁹. nec leue tm̃: qa tunc loc⁹ deorſuz eẽt vacu⁹. nec vtrũq̧ ſil: qa tunc moueretꝰ ſil duob⁹ motib⁹ ɔrijs. nec ptiz ſic ꝛ ptim aliter: qa ſequeretꝰ inconueniens ſepe dictum. ſ. ꝙ tunc eſſent duo infinita: ꝛ his rõnibus ꝓbat Ari. ꝙ nullo mõ ſit infinitũ actu.

¶ Quod quidem igitur actu. tex.56.

¶ Oſtẽſo aũt ꝙ nõ ē dare ifinitũ i actu: ꝓbat ꝙ põt dari i po°. Tũ qa nõ ē dare ifinitũ i actu puro: nec põt oĩno negari pp multa icõueniẽtia q̃ ſequũtꝰ ad vtrãq̧ ptẽ. ġ opz dare ꝙ ptiz hẽt eẽ ꝛ ptiz nõ eẽ: ꝛ hoc ē eẽ i po°. Tũ qa mathematici dicũt lineã poſſe diuidi i ifinitũ. ġ opz poni ifi- No™
nitũ i po°. ¶ Sz notãdũ vt dic̄ Ari. ꝙ po° ē duplex. vna q̃ tex. c. 57.
reducitꝰ ad actũ puꝝ: vt es ad ſtatuã. alia que ad actuz permixtũ cũ po° ſicut dies ꝛ actio dicũt actũ cũ po° ꝑmixtaz.

¶ Omnino quidem. tex. 58.

¶ Hic cōparat oia infinita cōtinua sub cōueniētia dicens q oia infinita cōtinua cōueniūt i hoc q infinitū reperit i eis sumēdo vnū post aliud nō replicādo idē: tn̄ infinitū i pmanētibus dr ab infinito i successiuis: qa infinitū i pmanētib' permanet quantum ad illud qd acceptum est: sed infinitū in successiuis transit ꝛ corrumpitur.

tex. 59 ¶ Qd autem est fm appositionem.

¶ Hic cōparat infinitū fz appōnē ad infinitū fz diuisionē dicēs q quōdāmō sunt idē: qa sicut ex pte diuisiōis ē abire i infinitū. sic ex pte appōnis ē abire i infinitū: dnt tn̄ p̄mo sicut cā et effect'. Itē scdo dnt i hoc q fz appōnē nō est excelle: oem q̄titatē dtermiatā. Tū qa si sic eēt: cū oē qd mai' ē oi q̄titate determiata sit infinitū actu: seq̄ret q eēt dare infinitū actu. Tū qa si sic eēt: eēt aūt dare q̄titatē maiorē celo: qd est icōueniēs. Sz fz diuisionē ē aliter: nō enim est dare aliquam quantitatem ita modicam qua non sit dare minorem: quia nunq̄ est deuenire ad indiuisibile.

Ex. l. c. 50.

tex. 6. ¶ Accidit autem contrarium.

¶ Hic diffinit infinitū fz opionē ppriā dicēs q infinitū fz q̄titatē ē cui' q̄titatē accipiētib' semp ē aliqd ex accipe. vñ certū ē q ex illo qd acceptū ē de diuisiōe cōtinui aliqd accipiendū ē: qa i qlibet pte remāet diuisibile i infinitū ita de tēpore ꝛ motu. ¶ Sz istaꝫ qa antiq diffinierūt infinitū eꝫ vt

Contra

ipse dic. Dixerūt eni infinitū ē ex qd nihil ē accipe. ¶ Rñdet Ari. q illa diffō nō ē bona: qa ita bñ dr de toto infiniti. s. de finito sicut de infinito: qa totū ē ex qd nihil ē. Qd aūt totū sit finitū. pbaꝫ. qa totū ꝛ pfectū sūt idē. fz oē pfectū habet finē ꝛ terminū. g totū hēt finē ꝛ terminū que ē maior.

tex. c. 63. 64.

tex. c. 65. ¶ Causa autem q vnum indiuisibile.

¶ Hic cōparat infinitū i cōtinuis ad finitū i discretis. p̄mo dr. q i nūeris nō ē abire i infinitū p viā diuisiōis: qa si cōponitꝫ ex diuisibilib' fz ex idiuisibilib'. scdo infinitū i cōtinuis ꝛ discretis dnt: qa si i discretis ē abire i infinitū fz appōnē: qd ē qa diuisio cōtinui ex q̄ caūtur tēdit i infinitū: fz i cōtinuis nō ē abire i infinitū fz appōnē: qa tādē ē dare vnā magnā q̄titatem: qua nō est dare maiorem vt dictuꝫ est.

Ex. l. cō. 69.

¶ Infinita autem in magnitudine.

¶ Hic i prib' assignatis ponit q̄tuor notabilia p ordinē. Primū ē q diuisio sit dupl'r. vno' fz ptes eiusdē pportiōis appellanꝫ eni ptes eiusdē pportiōis: qñ ptes posterioris diuisiōis se hñt ad suū totū: sicut ptes prioris diuisiōis se hñt ad suū: vt si ps p̄ma accepta se hēt i tertia pte ad suū totū q sic se hēat ps diuisiōis scde. vt si eius sumaꝫ tertia ps ꝛ istius tertie ptis alia 3a ps: ꝛ sic i infinitū. Scdo nō fit diuisio p ptes eiusdē magnitudis: vt si p ptes posterioris diuisiōis sint eq̄les p̄me partis: vt si cāne sumaꝫ tertia pars: ꝛ iterū eiusdē cāne tertia pars tādē cōsumiꝫ totū: ideo dic q fm primum modum diuisiōis est abire i infinitū: fz fz scdz non.

tex. 67. ¶ Secundum vo rationem.

¶ Hic reddit rōnē q̄re p viā diuisiōis ē abire i infinitū non p viam appōnis dr. q ista ē cā: qa p viā diuisiōis itur ad māꝫ: vt mā ē cā diuisiōis: fz mā hēt rōnē infiniti ꝛ cōtinui: g p viā diuisiōis itur i infinitū. Sz in appōne itur ad formā vt for' ē cā appōnis. fz for' est cā finitatis. g i appōne habeꝫ status.

tex. 71. ¶ Non remouet autem.

¶ Hic dat vnū documētū dr. q lz naturalis dicat q nō ē dare lineā augmētabilē i infinitū hoc nō cōdic geometre: q supponit totū oppositū. Tū qa geometra nō supponit lineā i infinitū qa tā sic daret actu. Sz vt de ea sumēs q̄tū idiget sēciat addi sibi. Tum quia non indiget infinito: qa per paruas lineas eque bene ostendit propositum sicut per magnas.

tex. cō. 72. ¶ Quoniam autez cause ꝛc.

¶ Hic ostēdit ad qd gen' cāe reduciꝫ infinitū. ꝛ dr q reduciꝫ ad gen' cāe mālis. Tū qa rō formal' infinitatē puatio. s. finis: fz mā ē subz puatiōis. g mā ē cā q̄re infinitū sit infinitū. subz infinitatis ē corp' sensibile dic Ari. fz q̄ ē ipa mā: nō eni dicit Cōmē. corp' nāle ē infinitū: qa forꝫ aūt sz qa mā itur. Tuz qr rōnes q̄ loquūꝫ d infinito: dicūꝫ ipaꝫ mām eē cāz infinitatis.

Com. 72.

Colligit infinitū dr ꝫ ratione cōtinuitatis cōtinere.

¶ Infinitum autem non idem ꝛc.

tex. cō. 70. ¶ Et infert q infinitum dicitur per prius ꝛ per posterius de continuo in magnitudinibus ꝛ motu ꝛ tempore.

¶ Incipit Quartus Liber Physicorum.

Tex. 1. Similr aūt necē est de loco dicē.

¶ Iste est q̄rt' liber physi. q hēt tria capitula. In q̄rū p' agit de loco. In 2° d vacuo ibi (Eodē aūt mō ꝛc.) In 3° d tpe. Post hec aūt hic distiguit modos essendi indicēs q sūt octo. Prim' vt qñ aliqd ē i alio vt ps i toto. Scds eꝫ. Tertius qñ ifert' i supiori. Quart' eꝫ. ꝛ cū aliqd est i alio vt diffinitio i diffinito. Quit' ē vt cū aliqd ē i alio vt for' i mā: siue sit nāl: siue accitāl. Sext' cū effect' ē i sua cā efficiēte: vt rex i regno. Septim' cū aliqd ē in suo fine. Octau' ē ꝛ potissim' cū aliqd ē i alio vt i loco seu cōtinēte.

tex. cō. 25.

tex. 24. ¶ Dubitabit autem.

¶ Hic mouet qōnē si aliqd pt eē i seipo ꝛ dic q sic. Totū eni pt eē p accñs i seipo. ꝛ pbaꝫ sic. illō qd cōuenit ptib' p se cōuenit toti p accñs: vt scire cōuēit p se itellui: ꝛ eē albū p se cōuēit supficiei toti vo p accñs. Di eni hō sciēs ꝛ alb': fz eē i toto cōuenit ptib' p se. g ista dnoiatio eē i toto cōuēit toti p accñs. Tū qr p ptes: ꝛ ifert q ps ñ ē i seipa p accñs.

Anax. dixit infinitū eē i seipo.

tex. 26. ¶ Neq igitur inductiue ꝛc.

¶ Hic cōparat hūc modū eēndi i. s. eē i seipo ad octo supdicta. vbi oñdit q fz aliquē pdictoꝝ modoꝝ nihil ē i seipo p se. ꝛ pbat dupl'r. p' iductiue: qr p hoc q ptes sūt i toto idē nō ē i seipo p se ꝛ eꝫ. g ꝛc. nec q ifert' ē i supiori idē ē i seipo. g. Scda rō si idē eēt i seipo p se tūc idē hēt duas rōnes oppositas. s. illi' i q̄ aliqd ē: ꝛ illi' q d ē i aliquo. i. idē hēt rōnē cōtinēt ꝛ cōtēt: vt aphore ꝛ vini qd ē icōueniēs. Et ifert q lz aliqd diceret eē i seipo p accñs fm aliquē pdictoꝝ modoꝝ: nō tn̄ pōt hoc dici q̄tū ad octauū: scilicet q idem sit in seipso tāq̄ in loco per accidens. cui' ratio est: qr tunc duo corpora essent in eodem loco.

tex. cō. 27.

tex. 30. ¶ Quid autem forte ꝛc.

¶ Hic ponit sex suppōnes de loco q̄ valēt ad diffōnē eius. Pria ē q loc' cōtinet locatū. Scda q loc' nihil ē ipi' locati. Tertia ē q loc' ē eq̄lis ipsi locato: nec excedit: nec exceditꝫ. Quarta ē q loc' nunq̄ deficit locato. Quita ē q loc' diuidiꝫ in sursuz ꝛ deorsuz. Sexta vnūqdq ferꝫ in suum locum ꝛ in illo quiescit que sunt sursum ꝛ deorsum.

tex. 32. ¶ Primum quidem oportet intelligere.

¶ Hic ponit duo notabilia. q̄rū p'm ē q mot' local' ꝛ mot' augmēti: ꝛ mot' decremēti mouerūt itellectū pboꝝ ad tractādū ꝛ inuestigādū qd sit loc'. Ex hoc eni q q̄daꝫ ferunꝫ sursū ꝛ q̄dā deorsū moti sūt pbi qd sit loc' sursū ꝛ qd loc' deorsū. Ex hoc eiꝫ q aliq̄ augmētanꝫ ꝛ diminuūꝫ loc' ē maior vel mior: ex q̄ moti sūt ad ingrēdū d loco. ¶ Scdz notabile ē q ea q̄ mouēꝫ: q̄dā mouēꝫ p se vt totū: q̄dā mouēꝫ p accñs: ꝛ pñt p se moueri: vt clau' nauis moueꝫ per accñs: si vo euellaꝫ pt moueri p se dorsuꝫ. q̄dā mouenꝫ p accñs: q̄ nūq̄ p se pñt moueri vt albedo. ¶ Sz istaꝫ qr albedo potest p se moueri motu corruptiōis. ¶ Di q non negat Arist. quin possit moueri per se motu alteratiōis: negat tamen q possit moueri motu locali.

p'm notabile.

2m notabile.

Contra.

Rñsio.

tex. 33. ¶ Quoniam autem dicimus.

¶ Hic agēs d diffōne loci fz opionē ppriā inuestigat p̄maꝫ ptē sue diffōnis: q̄ ē q loc' ē vltim' termin' corpis ābiētis. p' pbat q sit termin'. qr certū ē q loc' ppri' adeq̄t' terminat ipz locatū. g loc' ē termin'. 2° pbat q sit termin' corporis cōtinēt. dicēs. tū qr terminatio corpis cōtinētis cū sit ei' supficies locato. Tū qr si loc' eēt termin' locati tūc eēt subiectiue i locato: qd ē icōueniēs: qr tūc moueret ad motū locati: qd ē fls. videm' enīz q q̄daꝫ mouenꝫ qescēte loco. ¶ Sz istaꝫ q loc' sit termin' locati qa terminat ꝛ claudit locatū. ¶ Dōz q loc' ē termin' locātis itrisece cū sit supficies eius: ꝛ terminus locati extrinsece cū ipz ambiat. concludiꝫ ergo q locus ē terminus corporis cōtinentis.

Contra

Rñsio.

tex. 34. ¶ Forte autem quatuor ꝛc.

¶ Hic pbat idē q supra p aliā rōnē: ꝛ faꝫ q̄dā diffōnē famosaꝫ apd āntiq̄s: ꝛ ē q loc': aut ē mā: aut for': aut spatiū for': aut ipa extremitas corpis cōtinēt: fz ñ ē mā. Tuz qa mā ē d suba locati: loc' vo ñ. Tū qa mā cōtineꝫ: loc' vo cōti-

net. Tū qa mā ē ī loco cū sit ps: loc⁹ vō nō ē ī loco. Tū q: ad
Ex.t.cō.36. locū mobilia ferūt motu locali: sz nō ad mām. ¶ Itē nō ē for
ma. Tū q: for⁹ ē itrīseca locato: loc⁹ vō nō. Tū q: ad formā
mouent motu gnōnis: ad locuz vō mouent motu locali.
Ex.t.c.37. ¶ Itē ꝙ loc⁹ nō sit spatiū īter extrema corpis ꝯtinētꝭ pba
tur. vnde nullum est ibi spatium vt dic: sz semp exeunte
vno corpore vt aqua subintrat alius corpus vt aer. vnde
dato ꝙ esset ibi spatium nō esset ibi locus. Et pbaṫ du
pliciter. Tū qa si esset inter ista duo extrema huiusmodi
aliqd spatium in quo reciperet ꝯtentum essent ibi infini
ta loca actu: qd est impossibile. ꝛ pbaṫ ꝯña. qa sicut to
tū ꝯtentū subintrat totū spatiū: sic ps post partez. sz ex p
te ꝯtenti sunt ifinite partes: ergo ex parte spatij erūt infi
Obiectio. nita loca. ergo. ¶ Sz rō Arist. nō valet. qa per idem pba
tur ꝙ superficies nō sit loc⁹: cū ex parte superficiei corre
spōdeāt infinita loca claudētia singulas partes corporis
Rñsio ꝯtinentis. ¶ Dicit ꝙ dñā est inter superficiem ꝛ spatiuz
illud: qa in superficie nō sunt infinita loca nisi in potētia:
que qdez loca ifinita hūt vnitatem cōtinuitatis: loca vō
spatij partialia sunt ifinita actu: qa cum nō sit quātitas:
neqz corpus nō pōt habere aliquā ꝯtinuitatem īter par
tes suas: ergo pars a parte ꝛ omnes partes sunt diuise ꝛ se
gregate actu: ꝛ per ꝯñs quelibet ps est locus actu: qd est
ppositū. Tum qa si illud spatiuz esset locus sequerentur
duo incōuenientia. Primū ꝙ locus moueret. pbatio q:
si vas muteṫ ꝛ spatiū qd est inter ipm ꝛ vas: sed non mo
ueṫ per accñs cum non sit pars vasis ergo per se. ꝛ si per
se mouebiṫ per se erit in loco: qd est 2ᵐ incōueniens cum
Ex.t.c.39. locus non sit in loco per se. Cū igiṫ locus nō sit materia:
aut forma: aut spatiū. erit ergo extremitas corpis ꝯtinētis.

tex.41. ¶ Est autem sicut vas.

¶ Hic inuestigat aliā particulā diffinitionis que est ꝙ lo
cus est imobilis. Ostēdit autez hoc narratiue tm dupľr.
Primo ponit dñaz īter locum ꝛ vas: ꝛ dicit ꝙ vas ē ali
qd per se: vt pz in amphora. sz loc⁹ est imobilis: ꝛ si mobi
lis hoc est per accidens ad motū ꝯtinentis. Scdo osten
dit hoc per dictū antiquoꝝ: qa antiqui dixerūt ꝙ mediū
mūdi ꝛ circūferentia mūdi quātū ad suuz cōuexum ma
xime diciṫ locus ppter imobilitatem suaz. signū est ergo
ꝙ locus est imobilis. Et qūuis hoc sit falsuz quātū ad vl
timū dictū: qa certuz ꝙ circūferētia mūdi. s. celū moueṫ:
tñ suffragant dcā pbi i hoc ꝙ sentierūt locū imobilem.

tex.42. ¶ Quare quoniam qd leue ꝛc.

¶ Hic ostendit diffōnez bene datā: qa ꝯuenit suis spēb⁹.
s. loco sursuz ꝛ loco deorsum: vtrūqz eni est terminus ꝯti
nens ad ea que moueṫ ad ista: ꝛ imobilia sunt: qa con
stat ꝙ si talia loca mouerent ꝛ locata: sed locata non mo
uent a locis suis pprijs. ergo. Ex quo infert vnam ꝯclu
sionez: ꝙ ex quo locus ꝯtinet ꝙ nullo mō locus potest eē
vacuum. Tū qa vacuz nō ꝯtinet nec tangit sicut loc⁹ cō
tinet ꝛ tangit. dicit eniz ꝙ fines. i. extrema loci ꝛ locati se
tangunt semper. Tum quia locus nunqȝ est sine locato:
vacuum autem sine locato esse potest.

tex.43. ¶ Cui quidem corpori.

¶ Hic distinguit de ipso esse in loco dicens: ꝙ quedā sūt
in loco sm totū: vt illa que hūt extra se corpus cōtinens:
vt terra aquā: aqua aerez. quedā sunt in loco sz ptes tm:
vt ipsum vniuersum: qd extra se nō habet aliqd cōtinēs
vt pz. ꝛ probaṫ. Illud est in loco sm partes tm: qd sm par
tes mouent: sed vniuersum nō moueṫ nisi sm partes: qz
rū quedā mouentur circulariter vt celū: quedā in rectū
vt leuia ꝛ grauia. ergo per partes tm erit in loco.

tex.44. ¶ Sic autem dictum est.

¶ Hic ponit aliaz distinctionem dicens: ꝙ quedā sunt in
loco in actu vt totū. quedā in potentia vt partes. de par
tib⁹ est distinguēdū: qa quedā sunt cōtinue ꝛ iste sunt i lo
co in potentia. quedā cōtinue vt singuli lapides in cumu
lis lapidum: ꝛ iste partes sunt actu.

tex.45. ¶ Alie autem per se.

¶ Hic ponit aliā distinctionem dicens ꝙ quedā sunt ī lo
co per se: vt que hūt cōtinens extra se: vt terra aquam: ꝛ
aqua aerem. alia per accidens: vt aia ꝛ celum. Aia est in
loco per accidēs vt per partes: qa sibi inuicē ꝯtinent: ꝛ i tex.c.46.
fert ꝙ celuz nec aliqd corpus locans est locus sm se totū:
sed sm suam superficiem per quā tangit locatum.

¶ Fertur ergo in suipsius locum ꝛc. tex.48.

¶ Hic reddit rōnem quare corpora nālia ferūtur in suuz
locū. ꝛ est hoc ppter ꝯformitatem ipsi⁹ mobilis ad locum
ad quem moueṫ: qa locatum ꝛ locus se hūt sicut pars ad
totum: qa sicut totū ꝯtinet partem: sic locus locatū. ¶ Itē Ex.t.c.49.
locus se hēt ad locatū: sicut forma ad mām: ꝛ sicut actus
ad potētiā: vt aer est locus aque: ꝛ aqua ē locus terre.

¶ Caplm de vacuo.

Eodem autem modo philosophi. tex.50.

¶ Circa negocium de vacuo sciēduz ꝙ tri
plex fuit opinio. qdam dixerunt vacuz ex
tra mūdum separatuz a mūdo. ¶ Contra. Contra
q: si extra mūdum esset vacuz illud eēt no
bis manifestū in hoc mundo: ꝛ probaṫ dupľr. Primo q:
aer videṫ aliquod vacuū: vel nihil cū non sit visibilis: et
tamen experimur ipm aerem nō esse vacuuz: vt patet in
vtre inflato: a quo sensibiliter sentimus exire aerem. Se
cūdo q: si pisces maris essent se rei experiremur hoc et si
non visu saltem tactu. Siľr ꝛ de vacuo si esset aliqd extra Democrit⁹
mūduz experiremur hoc aliquo sensu. ¶ Scda opio fuit Leucippus
quorūdam dicentium vacuz eē inbibitum corporib⁹ ra
ris: vt aeris ignis ꝛ silibus. ¶ Sed cōtra hoc istaṫ. Tuz Contra
qa si vacuum sit cā motus sm istos: tunc nō poterūt mo
ueri nisi leuia cum talia sint rara tm: ꝛ sic non erit nisi mo
tus sm sursum. Tū qa isti non poterant dare cāz: quare
grauia moueṫ cum in rarib⁹ sit vacuum. ¶ Tertia opi
nio fuit dicētium vacuum eē dimēsionem separataz a
corporib⁹: sicut si sit vacuū infra amphorā: vel aliqd aliud
vas que sit dimensio separata a vase: qd probāt triplici
ter. Tum qa quando aliqd moueṫ: aut moueṫ in pleno: Ex.t.c.53.
aut in vacuo. sed nō pōt in pleno: q: duo corpora eēnt in
codē: qd est ipossibile: ergo moueṫ in vacuo. ¶ Itez quādo Ex.t.c.55.
aliquid augmentaṫ aut alimentū itrat habitū: aut vacuū
non habitū: nec partes habiti: qa tūc duo corpora eēnt in
eodem. ergo vacuuz. ¶ Itē quādo aliqd condēsatur: aut
pars subintrat partem: aut vacuū. nō partē per idē vt su
pra. ergo vacuū. ¶ Solo dubioꝝ. p⁹ rō nō valet: qa mobile Rñr ad ra
nō moueṫ ī vacuo sz ī pleno: vñ ptes spatij cōdensantur: tiones 3ᵉ opi
ꝛ cedūt ipsi mobili: nō igiṫ duo corpa ī codē. Nec scdz va nionis.
let. qa ipsum vacuum destruit augmētationez per quā p Ex.t.cō.62.
bant intētum: qa si alimentū subintrat vacuum: cum ips
sit separatum a partibus: tūc partes nō augmentanṫ: id Ex.t.c.63.
opz vt subintret alimentū oēs partes: qa quelibet pars
aucta est augmētata. Nec sequereṫ qd dicūt duo corpora
sint in codē loco: q: augmentaṫ locus sicut ꝛ partes augē
tur. Nec tertia rō valet: qa condēsatio non fit per subin
trationē partis ꝛ partē: sed per exhalatiōez aeris inclusi
in aqua. ¶ Sz notandū ꝙ quādo fit generatio ꝛ ꝯdensa Noᵗᵘ
tio in rarū: vt ex aqua in aerē nō fit hoc per exhalationez
vel subintrationem alicuius: sed per hoc ꝙ mā existēs sub
vno ꝯtrioꝝ est in potētia ad reliquuz. ¶ Qd nullo mō sit Probaṫ va
vacuū pbaṫ multipľr. Primo qa si eēt vacuū: tunc nihil cuū nō esse.
moueret sm locū. pbatur ꝯña. Tū qa omne qd moueṫ Ex tex.c.65.
aut moueṫ sursum aut deorsuz: sed ista nō sunt in vacuo. Ex.t.c.67.
ergo nihil moueṫ aut sursum aut deorsum qd est incōue
niens: sic ergo periret ois mot⁹ nālis. ¶ Tū qa qñ piecta Ex.t.c.68.
mouenṫ semper tāgunṫ ab aliquo impellēte vt aere ipel
lente: aer eni impulsus a piecto moueṫ: ꝛ mouet ipm pie
ctum ꝯtinue: sed hoc nō pōt dari in vacuo. ergo ꝛc. ꝛ sic peri
ret ois motus violētus. ¶ Itē si aliqd moueṫ in vacuo vt Ex.t.c.66.
isti dicūt: cū nō sit assignare cām: qre melius moueṫ ad
vnam partē qȝ ad aliā: tūc mouebunṫ ad oēm partem in
differēter. ¶ Et cū nō sit assignare cāz quare mouebunṫ Ex.t.c.69. et
in infinitū: ꝛ cuz non sit assignare cā mot⁹ quiescent ꝯtinue 70.
que oia sunt impossibilia. ¶ Itē si aliqd piectum pijciaṫ Ex.t.c.74.
hūs figurā latā ex vna parte ꝛ ex alia acutā: si pijciaṫ sm
figuram latā statim ꝯuerteṫ in figurā acutā: qd nō erat
nisi qa medium meli⁹ cedet acuto qȝ lato: sed hoc nō pōt
dari ī vacuo: qa ipz cedit indifferēter omni figure. ¶ Itē
que est pportio spatij ad spatiū in dēsitate ꝛ raritate ea

dem est

ex.t.cõ.76. dem est motum in tẽpore sed spatij vacui ad spatiũ ple-
num nulla est ꝓportio: qꝛ entis ad non ens nulla est pro-
portio. ergo nec motus factus in pleno habet proportio-
nem ad motum factum in vacuo. nec tempus mẽsurans
istũ motũ qḋ est incõueniens. qꝛ ꝯtia eiusdem generis ꝓ
portionãtur. ¶ Itẽ si duo mobilia quoꝝ vnum sit graui-
ex.t.cõ.74. us altero moueãtur. certũ est ꝙ grauius fortius mouet.
sed hoc nõ est nisi qꝛ fortius scindit mediũ ꝗ͂ minus gra
ue. qḋ non potest dari in vacuo. qꝛ cũ equaliter cedat ma
gis graui ⁊ minus graui equaliter mouebũtur. qḋ est cõ-
tra sensum. ¶ Itẽ cũ motus fiat in tẽpore ꝓpter aliqualẽ
resistẽtiã medij cũ in vacuo nulla sit resistẽtia fiet in instã
Democritus ti. ¶ Quidã dixerunt vacuũ cãm densitatis ⁊ raritatis.
Leucippus. dicebant enim ꝙ quãdo fit rarefactio dimittũt propriuꝫ
ex.t.cõ.79. situ aliquẽ partes seu locũ ⁊ extenduntur vltra ⁊ sic fit ra-
rum. ⁊ cõclusio accidit in densitate: qñ enim aliquid cõdẽ
Cõtra. satur: tunc partes extẽse redeunt ad ꝓprium situ. ¶ Sed
cõtra ꝙ vacuũ non sit causa raritatis. premittit tñ vnam
ex.t.cõ.84. suppositionẽ ꝙ vna ẽ mã sub calido ⁊ frigido de albatio
ne ⁊ denigratione: ⁊ hoc ꝓuenit nõ per aliquid extrinse-
cus adueniẽs vel ab intus exiens. sed per hoc ꝙ mã exi-
stens sub vno cõtrario est in potẽtia ad reliquũ. inde ar-
guitur sic. Eadẽ materia est numero sub magnitudine ⁊
paruitate successiue. sed hoc nõ est per aliqḋ extrisec⁹ ad
ueniens: sed rarũ ⁊ densum sunt sicut magnũ ⁊ paruũ. dẽ
sum enim habet rõnem parui. raruꝫ rõnem magni. ergo
rarũ erit rarũ non per aliquid exiẽs. sed per hoc ꝙ mate
ria exñs actu sub forma dẽsitatis est in potẽtia ad formã
raritatis. ⁊ ecõuerso. ¶ Itẽ si vacuũ est causa raritatis:
cum q̃libet ps rari sit rara. sicut calidi calida. tũc vacuuꝫ
erit in omni pte: ⁊ totũ erit vacuũ. ⁊ sic nihil: qḋ est incon
ueniens. ¶ Et infert ꝙ rarũ densum cõmunicatur inter
durum ⁊ rarum leue ⁊ molle. ⁊ hec de vacuo.

¶ De tempore.

Tex.87. Onueniẽs est aggredi de tẽpore.
¶ Primo q̃rit an sit tẽpus. Et ꝓbat ꝙ nõ
ex.t.cõ.88. sit. Illud nõ est cui⁹ partes nõ sunt. Sꝫ par-
tes tẽporis nõ sunt. s. preteritũ ⁊ futuruꝫ. tẽ-
pus ẽt finitũ vt dicit Ari. ⁊ semper acceptuꝫ
ex.t.cõ.89. cõponitur ex his. ¶ Itẽ ad hoc ꝙ aliqḋ to-
tum sit oportet ꝙ aliquẽ eius ptes sint simul in actu: sed
partes temporis non sunt huiusmodi. ergo tempus non
Rñsio est. ¶ Ad hoc respõdet Ar. ꝙ ptes tẽporis nõ sunt simul
Tex.cõ.103. sed successiue vna post aliã. sicut ptes motus. vñ argumẽ
2° q̃rit distãn ta non tenẽt: nisi in permanẽtibus. ¶ Secũdo queritur.
vtrũ sit idem instãs in toto tẽpore. an sint plura instantia
ex.t.cõ.90. sibi inuicẽ succedẽtia. ¶ Et ꝓbatur ꝙ nõ sint plura instã
tia succedẽtia: qꝛ aut primũ corrũperetur adueniẽte secũ
do. aut nõ. sed pmaneret. sed permanere non põt: qꝛ tunc
essent duo cõtraria simul: qḋ est impossibile: sicut impossibi
le est duo tẽpora esse simul vt pmã ⁊ tertiam. ergo oportet
vt corrũpatur. sed non potest: qꝛ aut corrumperetur in se
aut in alio. in se nõ põt: qꝛ in mensurando suuꝫ corrumpi
esset ⁊ inquantũ corrũperetur nõ esset: ⁊ sic esset ⁊ nõ esset
simul. nec põt in alio corrũpi. qꝛ aut in preterito: aut in fu
turo: sed in pterito non potest: qꝛ tũc prius corrũperetur
ꝗ͂ esset. nec in futuro. qꝛ aut in continuo: aut in discreto.
sed in cõtinuo non põt: qꝛ instans non cõtinuatur nec cõ-
tiguatur in instãti. Nec in discreto: qꝛ inter duo talia in-
stantia est dare mediũ: ⁊ in hoc tẽpore sunt infinita instã
tia: cum qbus simul esset: qḋ est contra pdicta. ¶ Dicenduꝫ
est enim ꝙ nõ sunt instãtia simul. ergo non est dare multa
instãtia sibi succedẽtia. ⁊ sic erit idẽ instans in toto tẽpo-
ex.t.cõ.91. re. ¶ Cõtra omne finitũ finit̃ multis terminis: ⁊ sic mul-
ex.t.cõ.92. tis instãtibus. ¶ Itẽ si idem instãs esset in toto tempore:
tunc illa que fuerũt in millesimo anno non ẽẽnt hora illis
R̃n ad 2m q̃ que sunt modo. cum mensuretur codeꝫ instanti. ¶ Ad se
stum. s. de in cundum in oppositum dicitur ꝙ instans vno modo ideꝫ
stanti. est in toto tempore ⁊ alio modo diuersum: est eniꝫ idem
T. ex.cõ.103. subiecto. differt autem ſm prius ⁊ posterius dicit Arist.
⁊.104. ⁊ hoc probat sic Aristo. Sicut se habet tẽpus ad motum:
sic motus ad mobile: sed tẽpus habet suaꝫ vnitatẽ a mo
tu: ⁊ motus a mobili. ergo habebit suã vnitatẽ a mobili.
sed mobile est idẽ subiecto in toto motu. dicit̃ tñ ratione
qꝛ ſm prius ⁊ posterius. ergo erit idẽ subiecto in toto tẽ-
pore. differt tamẽ ſm prius ⁊ posterius.

¶ Quid autem est tempus. Tex.cõ.95.

¶ Hic ponit vnam diffinitionem temporis datam ab an
tiquis que est ꝙ tempus est motus circularis. ¶ Con-
tra qꝛ plures sunt motus circulares: ⁊ tñ non est nisi vnuꝫ
tempus. ¶ Itẽ quelibet pars tẽporis est tẽpus. ⁊ tñ queli
bet ps circularis mot⁹ nõ ẽ circulus. ¶ Itẽ mot⁹ ẽ velox
vel tardus: ⁊ nõ tps qꝛ velox mẽsurat̃ tpe. sꝫ tps nõ mẽsu ex.t.cõ.96. ⁊
rat̃ tpe. qꝛ si sic etẽ ꝓcessus in ifinitũ. ergo tps nõ est velox. 97.
Ex quo infertur pͥncipalis ꝯclusio ꝙ motus nõ est tẽpus.
Post hec diffinit tẽpus ſm opinionẽ propriã sic. Tẽpus Te.cõ.101.
est numerus motus ſm prius ⁊ posterius. Et hoc ꝓbat̃
dupliciter. Primo sic. Illud est numerus motus quo de-
terminamus: ⁊ significamus pͥus ⁊ posterius de motu: sꝫ
tẽpus est huiusmodi. ergo ⁊c. Minor probat̃ sic. qꝛ signi-
ficam⁹ duo instantia. vnũ sicut pͥus. reliquuꝫ sicut posteri
us. tũc inter ista duo instantia significamus tẽpus ⁊ mo-
tum sic. ꝙ prius in tẽpore significamus posterius in mo-
tu numeramus. ⁊ ꝙ per pͥus in motu numeramus poste-
rius in tẽpore significamus. quãdo vo non significamus
instãtia. dico sicut dictũ est. sed tñ vnuꝫ vel duo sicut vnũ
nec tẽpus nec motus: habemus igit̃ ꝙ tẽpus est numer⁹
motus. ¶ Item illud est numerus in quo indicam⁹ plus ex.t.cõ.102.
vel minus. sed tẽpus est huiusmodi respectu motus. er-
go est numerus motus. ¶ Post hec cõparat Aristoteles ex.t.cõ.105.
instãs ad tẽpus quadrupliciter. Primo sicut mobile ad
motũ. qꝛ sicut vnũ nõ potest esse sine reliquo. sic nec istãs
sine tẽpore ⁊ ecõtrario. probat̃ duplr. ¶ Primo qꝛ sicut se
habẽt numerata sic ⁊ numerus: sed mobile ⁊ motus sunt
sicut numerata per instãs ⁊ tẽpus. qꝛ instans vt dicit nu-
merat ⁊ mensurat mobile ⁊ tẽpus numerat motũ. ergo si
cut motus nõ est sine mobili ⁊ ecõtrario nec tempus sine
instãti ⁊c. ¶ Itẽ terminus non põt concipi sine terminan
te ⁊ ecõtrario: ⁊ in multo minus esse cũ sint relatiua. sꝫ in
stans ⁊ terminus sunt sicut terminãs ⁊ terminatuꝫ. ergo
vnũ non erit sine reliquo. ¶ Itẽ comparat secũdo instãs
ad tẽpus. sicut vnitas ad numeꝝ: quoniã sicut vnitas di
stinguit numerũ a numero: vt quinariuꝫ a quaternario.
sic instãs distinguit preteritũ a futuro: sed differũt in hoc
qꝛ vnitas non continuat numeros cum sint distincti: in-
stans vo continuat preteritũ ⁊ futurum. ¶ Itẽ tertio cõ- ex.t.cõ.106.
paratur instãs ad tẽpus sicut punctus ad lineã: conueni-
unt enim in hoc ꝙ vtrũqꝫ continuat ⁊ distinguit vtendo
vno vt duobus: sed differũt in hoc ꝙ puncto permanet
instãs vo fluit: quod est qꝛ alteruꝫ terminat permanẽtiaꝫ
vt punctus alterum corrumpentiaꝫ vt instans. Et infert
ibidem ꝙ motus mẽsuratur a tẽpore non inquantũ tem
pus: cum nõ terminatur per vnum instans sed inquãtuꝫ
per duo instantia: quoꝝ vnum est sicut prius. reliquuꝫ si-
cut posterius. ꝗ ⁊c. ¶ Quarto cõpat istãs ad tps sic mot⁹ Te.cõ.107.
cõparat̃ ad motũ quẽ diuidit. dicẽ. n. ꝙ sic motũ nõ ẽ mo
tus: nec pars eius. sic nec pũct⁹ ẽ linea: nec ps eius: sic etiã
instans nõ est tẽpus. nec pars eius. Et infert ꝙ lꝫ instãs
sit terminus tẽporis: ⁊ numerus mobilis. tamẽ accidit si
bi ratio termini. qꝛ spãliter ratio numeri est sibi essentia
lis. qꝛ cõmunior: vnde est ꝙ istãs mẽsurat mobilia: sicut
numerus senarius est idẽ sex lapidibus: ⁊ sex hominib⁹.
¶ Postq̃ꝫ comparauit instãs ad tẽpus cõparatur motũ
ad tẽpus dicens ꝙ vnũ non est sine reliquo. tum qꝛ nume Te.cõ.98.
ratum nõ est sine numero cũ sint respectiua. sed motus ⁊
tẽpus sunt sicut numerus ⁊ nũeratũ. ꝗ tps nõ est sine mo-
tu: ⁊ ecõtrio. ¶ Itẽ tps nõ cõprehẽdit̃ sine motu. ꝗ multo mi
n⁹ põt esse sine motu. Qḋ aũt nõ possit tps cõprehẽdi sine
motu probat per fabulã. Quidã in sardo diu dormierunt
ita ꝙ expergefacti nõ auerterũt de tẽpore sue dormitiõis
qꝛ non auerterũt de motu. Ex quo patet ꝙ tẽpus non in-
telligitur sine motu. ¶ Postea cõparat tẽpus ad motũ ⁊ Te.cõ.99.
magnitudinẽ dicens ꝙ tẽpus habet suaꝫ cõtinuitatem ⁊
vnitatẽ ⁊ pͥus ⁊ posterius a motu ⁊ magnitudine. ¶ Iteꝫ
secũdo cõparat tẽpus motũ dicens ad litteraꝫ ꝙ prius ⁊
posterius in tpe ⁊ prius ⁊ posterius in motu sunt idẽ sub
iecto. differũt tñ ſm esse. i. ſm rationem formalẽ. Et quã
do nos sentimus sensu cõi prius ⁊ posterius in motu. tũc

Tex.cō.108. dicimus fieri tēpus. ¶ Post hec ponit aliquas ꝓprieta-
tes tēporis: quarum prima est ista ꝙ in tēpore est reperi-
re minimum vno modo: ⁊ in alio modo nō. Minimū in
tēpore est inquantū tempus est mēsura alicuius vnitatis
indiuisibilis ex hypostasi: tūc tēpus mēsurans gradū est
indiuisibile. sed inquātū est cōtinuū est diuisibile in infi-
nitum: ⁊ nō habet minimū: sicut vncia est minimū indi-
uisibile inquātū pondus est. tamē est diuisibile inquātū
tex.1.cō.109. cōtinuū. ¶ Secūda proprietas ꝙ tēpus dicitur longum
vel breue inquātū cōtinuum est. sed dicit̄ multū vel pau-
cum inquantū numerus est: non tñ dicitur velox vel tar-
tex.1.cō.110. dus. ¶ Tertia ꝓprietas est ꝙ tēpus dicitur idē ⁊ diuer-
sum. idētitas conuenit ei inquantū: vnde idē est numer⁹
decē hominū ⁊ decē equoꝝ. diuersitas prioris ⁊ posterio-
ris accidit ei per instātanea: quoꝝ vnū est sicut prius: ⁊ re-
liquum sicut posterius. ⁊ ista diuersitas prioris ⁊ poste-
tex.1.cō.111. rioris: accidit ei ex motu ⁊ magnitudine. ¶ Quarta pro
prietas est ꝙ circulus est in tēpore sicut in motu celi: fuit
enim hyems: ver: estas: autūnus. Et iterū reddit idē cir
tex.1.cō.112. culus. ¶ Quinta ꝓprietas est ꝙ tēpus mēsuratur motu:
sed per accidēs. probat̄. qꝛ numerata determināt ⁊ finiūt
suum numerū. vt si quero a forte quid est numerus qua-
rius. ostēdet mihi qnque digitos. sic ꝙ per numerata de
uenie mus in cognitionem numeri. Similiter est in tem
pore ꝙ per motum deuenit in cognitionē temporis. dici-
mus enim ꝙ qꝛ motus est longus in mense maij: idō sunt
magni dies. ⁊ magni dies: qꝛ magnus motus. ¶ Itē sicut
se habet motus ad magnitudinē seu spatiū: sic tēpus ad
motū. sed magnitudo mēsurat̄ motu. dicimus enim ꝙ si
motus est magnus: ⁊ spatium magnū: silr ⁊ in tempore.
Tex.cō.120. ¶ Post hec q̄rit q̄ sunt illa q̄ sunt in tpe: ⁊ qd est eē i tpe.
Tex.cō.115. ꝑmo tñ de motu inuestigat qd est ipsum esse in tēpore: ⁊ di
Tex.cō.115. citur ꝙ motū esse in tēpore est motū ⁊ esse ipsius motus
a tēpore mēsurari ⁊ nūerari. Modus mēsurādi est iste.
Primo vn a pars tēporis mēsurat vnā ptē mot⁹ ⁊ p illā
ptē mot⁹ tot⁹ mēsurat̄. vt vbi grā 24^or hore mēsurāt motū
tex.1.cō.118. diurnū firmamenti semel: ⁊ sic in toto motu. ¶ Qꝺ sem-
piterna nō sunt in tpe. probat̄ dupliciter. qꝛ illa que sunt in
tpe excellūtur a tēpore: sed sempiterna nō sunt huiusmo-
di sed existūt tēpori. ergo sempiterna non sunt in tēpore.
ex maiori infert cōclusionē. ⁊ est ꝙ ex quo tēpus excedit il
la que sunt in tpe oportet ꝙ talia sint corruptibilia ⁊ pa-
tiantur in tēpore. qꝺ probat per cōe dictū consuetū dice-
re ꝙ oia in tēpore tabescūt ⁊ euanescunt: ⁊ ꝙ tēpus est cā
obliuionis ⁊ nō doctrine: nec inouationis: nec alicui⁹. ꝙ
sempiterna nō sunt in tēpore. probat̄ iterū. qꝛ que sunt in
tēpore patiūtur: sed sempiterna nō patiūtur a tēpore: vt
tex.1.cō.119. patet in celo ⁊ in intelligētijs. ergo ⁊c̄. ¶ Item imobilia ⁊
inquiescibilia non numerātur tēpore qꝛ talia non habēt
prius neqꝫ posterius. ergo ⁊c̄. maior ꝓbatur dupliciter.
Primo enim in motu ⁊ quiete. ita enim sunt qꝛ numerā
tur ab isto sicut quies per accidēs numeratur: qꝛ per mo
tum tanqꝫ per habitū: cuius est ꝑuatio: cui addit ꝙ nō es
se imobile est quiescibile: sed qꝺ nō mouetur actu: potest
tamē moueri: ⁊ est aptū natum moueri. ¶ Secūdo qꝛ ta-
lia nūerant̄ a tpe inq̄tū mouētur vel qescunt. ⁊ idō sunt in
tpe. numerat enim tps talia inq̄tū sunt ꝯtinua. nō dico cō
tinuitate diuisionis. sed cōtinua ꝯtinuitate mot⁹. cuiusmo
tex.1.cō.120. di est sūba. ¶ Itē nō entia nō sunt in tpe: qꝛ que sunt in tē
pore aut mouētur vel quiescūt vel sunt apta nata ad ista.
sed non entia nec moueri nec quiescere possunt nec actu
nec potētia. ¶ Ultimo probat ꝙ generabilia ⁊ corrupti-
bilia sunt in tēpore. probatur. qꝛ illa sunt in tēpore que ex
Tex.cō.121. celluntur a tēpore. talia sunt huiusmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Post
hec ostēdit qualiter instans ipsum ⁊ multi termini se ha
beant ad tēpus: ⁊ dicitur ꝙ ipsum instans habet duas cō
ditiones. vnam per quā diuidit. diuidit enim inquantū
est finis preteriti: ⁊ initium futuri. ⁊ tūc habet diuersa es-
se formalia. ¶ Secundo cōtinuat. ⁊ habet idem esse for-
Tex.cō.122. male: ⁊ est idem subiecto. ¶ Secundo accipitur ipsū nūc
pro tempore preterito vel futuro propinquo ipsi instanti.
iuxta qꝺ dicitur Magister legit. ⁊ magister leget nunc. ⁊
isto modo sumitur improprie: quia non sumitur indiuisi
biliter. ¶ Secundo dicit ꝙ tunc est tempus preteritū vel

futurum mensuratum per duo instātia mēsurantia ipsū
diuisum in comparatione ad ipsū instans. ¶ Tertio di-
cit ꝙ iam ⁊ modo dicūt tempus preteritum vel futurum tex.1.cō.124.
propinquum presenti. Olim dicit tempus preteritū re-
motum a ꝑsenti. Repēte dicit tēpus insensibile. ¶ Post tex.1.cō.127.
hec mouet multas qōnes circa ipsum tēpus. Quarū pri- Tex.cō.128.
ma est: si tēpus est causa corruptionis. Dicit̄ ꝙ sic. ⁊ ꝓba p^a q̄stio
tur dupliciter. ¶ Tum qꝛ tēpus mēsurat motum per se: ⁊ Videtur
motus est causa corruptionis per se. ergo ⁊ tēpus est p se Vt ipa men
causa corruptionis. ¶ Sed oritur dubium circa dicta ad sura mot⁹ pro
que respōdet Ar. dicens ꝙ non est per se causa efficiens. fluxa fotē[illegible]
sed causa sine qua impossibile est esse corruptionē. tamen tota diminu-
ad principalia qꝛ corruptio fit comitante tēpore nullo ad ta ꝯlegē qa[illegible]
ueniente extrinseco. vt patet in eis que viuūt per longū moui circula
tempus. ⁊ tamē generatio nō fit sine causa extrinseca agē re cui⁹ e men
tis. ergo tempus bene est causa corruptionis per se: ⁊ nō sura put ipe
generationis nisi per accidēs. ¶ Sed oritur dubiū cuius ē forma l re
corruptionis dicit̄ causa. ¶ Respōdet illius quod proue aliorꝫ do mē
nit ab intrinseco: vt mortis naturalis. alterius que ꝓue- sura sꝫ ꝙ nu
nit ab extrinseco: vt mortis per gladiū. tēpus nō est cau merus mēsu
sa. ¶ Et infert ꝙ prius ⁊ posterius sunt in ꝑterito ⁊ futu rat nūeratus
ro aliter: ⁊ aliter. qꝛ prius ex parte preteriti est remotius sen. ē Auer.
a ꝑsenti: ⁊ posterius est propinquius. ecōuerso autē est ex cō.132. hui⁹.
parte futuri. qꝛ prius est propinquius: ⁊ posterius remo-
tius. ¶ Secunda questio. An tempus possit esse sine ani-
ma. ⁊ determinat ꝙ tempus non potest esse sine anima si- 2^a q̄stio
cut numeratū non pōt esse sine numerante. sed numera- Tex.cō.130.
tum non potest esse sine numero. qꝛ est forma eius. ergo Tex.cō.131.
numerus non est sine numerāte: sed anima est numerās:
⁊ tempus est numerus. ergo tempus non est sine anima:
nisi motus dicit ipse esset sine anima: qꝛ tunc tempus es-
set. Unde prius ⁊ posterius in motu sunt ⁊ ipsum inquan
tū hui⁹ sūt nūerabilia ex quo sub dubio vl relinq̄re si tps
ē sine aia vel si nō: ⁊ si mot⁹ ē formalr sine aia vl nō. ¶ Ter
tia qꝺ est vtrū ē ꝙ sit vnū tps in celo in terra ⁊ in mari. Et 3^a q̄stio
exponit Cōmē. ꝙ p terrā itelligit qescētia: p mare mouē
tia motu recto: p celū mouētia motu circulari. Et arguit̄ Cō.130.
ab eo ꝙ nūerus est idē in oib⁹: sꝫ tps est nūerus oium qe Tex.cō.131.
scētiū ⁊ mouētiū. ḡ idē erit. Sꝫ alr vt dicit est tps i motu
⁊ qete. qꝛ in motu est in actu. cui⁹ passio ⁊ habitus. i. forma: i
quietē vo tps est in potētia. Et ꝓbat̄. qꝛ tps ⁊ mot⁹ vt di
cit ipse se ꝯcomitant̄ fm actū ⁊ potētiā. ita ꝙ vbi ē vnus
in actu. ⁊ reliquū in potētia. sꝫ mot⁹ nō ē in qescibili actu.
ergo nec tps erit ibi. ¶ Sed instat̄ qꝛ tēpus mēsurat actu
qetē. ergo actu est in qete. Dicit ꝙ nō idē tēpus mēsurat
qescibile ⁊ eē i qescibili. ⁊ ideo ꝯñtia nō tenet. ¶ Quarta
qꝺ est si tps mēsurat oēm motū vel tm̄ localē. Et dī ab eo
ꝙ oēm motū ⁊ oēm spēm mot⁹ siue gnōnē siue corruptio-
nē siue ⁊c̄. Et ꝓbat̄ qꝛ ista mēsurant̄ a tpe sꝫ augmētatio
⁊ diminutio sūt in tpe. ḡ ⁊c̄. ¶ Quinta qꝺ est si est reperire 5^a q̄stio
vnū tps qꝺ sit mēsura oium tēporꝫ. Et dī ꝙ sic. Et proba tex.1.cō.133.
tur duplr. qꝛ sicut ē in motu locali. ita ē in tpe: sꝫ in motu
locali circulari est dare ꝑmū motū q est mēsura ⁊ regula
oium motuū. ⁊ iste est mot⁹ ꝑmi orbis. s. firmamētis. ḡ sic
erit in tpe. ⁊ illud tps est dies nālis mēsurās motū primi
orbis a pūcto ad pūctū. dies nālis ē mēsura hebdomade
⁊ mēsis ⁊ anni ⁊ mille annoꝝ. ¶ Itē in vnoquoqꝫ gñe ē dare
vnū ꝑus: qꝺ est mēsura sui gñis. vt vnitates ois mēsurā-
tur. vna vnitate: ⁊ oēs equi vno equo. ḡ ita erit i tpe. ¶ Sex
ta qꝺ est q̄lr numerus se hēat ad denariū in eqs ⁊ ad de- 6^a q̄stio
nariū ⁊ in hoib⁹. dī ab Ar. ꝙ sicut triāgulus ad isorhelē Tex.cō.134.
⁊ ad eqlaterū. sic spēs eius. s. triāguli. ¶ Sꝫ instat̄ qꝛ dena-
rius nūerus est spēs spālissima q nō diuidit̄ in spēs: sꝫ in
indiuidua. ¶ Dī ꝙ hic Ar. vtit̄ spēbus pro indiuiduis.
Et ꝯfirmat̄ ꝙ nō sit idē nūerus idiuidualr ipsoꝝ equoꝝ
⁊ hoiū: qꝛ multiplicato subto multiplicant̄ accitia. alio-
qn idē accñs hēret diuersa subta. qꝺ est inconueniēs. Sed
hic sunt duo subta denarij numeri. ergo denarius nume
rus multiplicatū. ¶ Iuxta hoc q̄ro vtrū sit dare duo tpa Datur solu
eq̄lia. Et ꝓbat̄ ꝙ sic. qꝛ mltiplicato subto multiplicat̄ ac vnū ꝑ^m tpe ⁊
cidēs. alioqn idē accñs eēt in diuersis subtis: sed motus vn⁹ ꝑm⁹ mo
est subm tēporis fm Ar. ergo qꝺ erit motus tot erūt tem tus sꝫ sunt plu
pora. ¶ Contra est expresse Arist. qui ponit ꝙ non est da res motus ⁊
re nisi vnum tempus. quere solutionem. plura tēpora
sed nō ꝑma.

Incipit

¶ Incipit Liber Quintus Phyſicorum.

Tex. i. Ranſmutatur autē tranſmutans.
¶ Hic eſt quintus liber vbi deſcēdit in
Tex. cō. 3. ſpālī ad ptes motus ⁊ ꝓprietates. ꝓmit-
tit tn̄ aliqua que valēt ad ꝓpoſitum oſtē
t. cō. 3. i fine. dendum ⁊ cognoſcēdū primo in quo eſt
motus ſubiectiue. ⁊ ꝓbat ꝙ i mobili. ꝓ-
Hec i ſeque- mittit ꝙ ſex requiruntur ad motum. ſ. mo
ti libro et tā- uens: mobile: ſpatiū: terminus a quo: ⁊
gitur. terminus ad quē ⁊ tēpus. Quo facto ſic arguit. Certum
eſt ꝙ motus nō eſt in termino a quo: cū ibi ſit quies: nec
in ſpatio per idē. cū ſpatiū quieſcat. nec in mouēte. vt ſic.
q2 mouēs actiue vt actiue mouet nō eſt ſubiectū motus.
Nec tēpus mouet. vt pꝫ. ergo relinquitur ꝙ ſit aut in termi
no ad quē aut in termino mobili: ſed non in termino ad
quē. qđ probat dupl̄r. Tum q2 habito termino ad quem
ceſſat motus. ergo ibi motus ſubiectiue eē nō pōt. Tū q2
motus eſt actus mobilis ſm̄ ꝙ mobile eſt. ſed terminus
ad quē nō eſt mobile. ergo reſtat ꝙ ſit i mobili vel moto.
Tex. cō. 5. ¶ Sed infert ꝙ albedo nō eſt motus. lꝫ acquratur per mo
tum. ⁊ ſic diſtinguit de quolibet iſtoꝝ. ſed dicēs ꝙ in vno
quoqꝫ eſt reperire per ſe: ⁊ per accn̄s: ⁊ declarat i mobili q2
aliquid mouet per ſe vt ſortes ambulat: muſicū vo in eo
ambulat per accidēs. vel ſi aliquid ꝯueniat toti mobili p
partē. tunc per te dicit in eſſe per ſe. toti vo per accn̄s: vt
homo ſanat q2 oculus ⁊ medicus ſanat per ſe. manus au
Nota tē per accn̄s. ¶ Sed notādū ꝙ per accn̄s ſumitur dupl̄r.
vno mō vt opponit ei qđ eſt per ſe dīno. vt muſicū currit
per accn̄s. q2 ſortes currit per ſe. Alio mō ſumit per acci-
dens vt opponit ei qđ eſt pmo: ⁊ iſto mō ſi totū mouet p
ſe localr̄ pars per accn̄s q2 ſcđo. ¶ Poſt hec dicit ꝙ i ter
mino a quo ⁊ ad quē ⁊ in tēpore eſt reperire per ſe ⁊ p ac-
cidens. vt ſortes mouet per ſe ad Athenas tanꝙ ad ter-
minum ſignificatū ad Europā per accidēs que eſt pars
mūdi. ⁊ in tēpore ſil̄r. vt ſortes receſſit in tertijs tanꝙ in
per ſe tēpore. ⁊ cū dicit ꝙ in tali die tūc mouetur per acci-
dens. Sil̄r in alteratione vt per ſe albedo gn̄atur: ⁊ p ac-
Tex. cō. 6. cidens color: qui eſt pars albedis. ¶ Poſtea dicit ꝙ mo
tus per accn̄s. vel mutatio per accn̄s eſt relinquēda. Tū
q2 de infinitis nō eſt ſciētia. ſed mutationes per accidens
ſunt infinite. vt pꝫ. ſi enī ſortes ambulat per ſe ⁊ albū in
illo per accn̄s ⁊ muſicū ⁊c̄. Tū q2 nūllis conſiderat mot⁹ cir
ca ſubiecta certa. ſed iſte mutationes nō hn̄t ſubiecta cer
ta. patet. q2 motus circularis habet pro ſubto corpa cele-
ſtia. motus ſurſū leuia. motus deorſum grauia. Ois aūt
motus eſt de ꝯrio in ꝯrium: aut ex medio in ꝯriū: aut ex
ꝯdictorio in ꝯdictorium. ¶ Sed infert ꝙ nō ſit motus a
medio in ꝯrium. q2 ois motus eſt a ꝯrio in ꝯrium. dicitur
ab eo ꝙ mediū tenet locū ꝯrij q2 includit oppoſitū alteri⁹
ꝯrij. vt ſi fiat motus a fuſco in nigrū: fuſcū habet rōne al-
Tex. cō. 7. bi. ¶ Poſt hec diffinit motū dicēs ꝙ motus eſt mutatio
ex ſubiecto in ſubiectū. Ad qđ oſtendēdū premittit diui-
ſionem quadrimēbrem ſic. Ois mutatio aut eſt de ſubie
cto in ſubiectū: aut de nō ſubiecto in nō ſubm̄: aut de non
ſubiecto in ſubm̄: aut de ſubiecto in nō ſubiectū. ſed mo-
tus nō pōt eſſe de nō ſubiecto in non ſubm̄. q2 negatio ne
gationi non opponit. in oī aūt motu opꝫ eſſe oppoſitum.
Nec pōt eſſe de ſubiecto in nō ſubiectū. cū motus non ſit
corruptio. Nec pōt eſſe de non ſubiecto in ſubm̄ cū mot⁹
non ſit gn̄atio. ergo nō reſtat niſi quartum. ſ. ꝙ motus ſit
mutatio de ſubiecto in ſubm̄. i. de ente in actu ad ens in
actu. probat minor. ſ. ꝙ motus nō ſit mutatio de nō ſubie
Tex. cō. 8. cto in ſubiectū. i. generatio. ¶ Ad qđ ꝓbandū diſtinguit
de nō ente quadrupl̄r. Eſt qđdā non ens ſm̄ cōpoſitionē
vt homo eſt aſinus. Et eſt qđdā nō ens ſm̄ diuiſionē vt
hō non eſt aīal. ⁊ eſt nō ens actu vt mā. que ens eſt in po-
tentia. cui opponit actus. ⁊ nō ens per accn̄s. vt nō albū:
q2 nullū moueri pōt. q2 nō ens moueri nō poteſt. Inde ar
guitur dupl̄r primo ſic. Qđ nō eſt nō mouetur: ſed qđ ge-
neratur nō eſt: non enim gn̄aretur ſi eſſet: q2 qđ generat
non mouet. ergo gn̄atio nō eſt motus. ¶ Itē ꝙ corruptio
nō ſit motus probat. cuilibet motui opponit motus: ſed
corruptioni nō opponit motus. ergo corruptio nō eſt mo
tus. Qđ corruptioni nō opponat motus. patet. q2 ei oppo
nitur generatio. que nō eſt motus: qđ probatū eſt. ergo
relinquit ꝙ motus ſit mutatio de ſubiecto in ſubm̄: vt de
albedine in nigredinē. ¶ Poſtea ꝓbat in qbus p̄dica- Te. cō. 9.
mentis nō ſit motus. ⁊ oſtendit ꝙ in p̄dicto ſubē nō ſit mo- Tex. cō. 10.
tus. q2 vbi eſt motus ibi eſt ꝯrietas. ſꝫ in ſubā nō eſt ꝯrie
tas. g̊ ⁊c̄. ¶ Qđ nō ſit mot⁹ i relōne ꝓbat. q2 illud nō acq
rit p motū qđ acqrit alicui illo qeſcente dīno. ſola muta
tione facta in altero extremo. ſed colūne acquirit relatio
dextri ⁊ ſiniſtri nulla mutatione facta in colūna ſola mu-
tatione ex parte alterius. ergo relatio nō acqrit per mo-
tum in colūna. ergo ⁊c̄. ¶ Qđ nō ſit motus in p̄dicamēto t. cō. 10. i fine
actionis ⁊ paſſionis. probatur. q2 ſi dictio acqreretur per
actionē. tūc motus terminaret motū. qđ eſt incōueniēs.
Qđ aūt motus nō terminet motū probat ſic. ¶ Ois mo- tex. cō. 12.
tus tēdit a forma qeſcēte in formā quieſcētē. ſi ergo mo- p° ꝓbatio
tus tēdit ad motū. tūc in termino eſt talis forma qeſcēs ⁊
talis motus. ⁊ ſic in termino erit qes ⁊ motus. vt ſi ſit mo
tus ab egritudine in ſanitatē. ergo ab egritudine in ſani
tatem. tūc in termino erit forma: que eſt qeſcēs ⁊ ſanatio
q̄ eſt motus. ¶ Itē ſcđo ſic ſi motus terminat motū. tunc 2° ꝓbatio
idē mouebit duob⁹ motib⁹ oppoſitis. qđ eſt incōueniēs.
ꝓbatio ꝯſequētie. qm̄ egrotatio eſt in termino in quo eſt
ſanatio. cū egrotatio nō qeſcat in tali motu. mouebit idē
duob⁹ motib⁹ oppoſitis. ¶ Itē 3° ſi mot⁹ terminat motū: 3° ꝓbatio
nō erit dare p᷑m̄ motū: qđ eſt falſum. ſi enī nō ſit dare p̄mū ex. 1. cō. 15.
motū nec vltimū: q2 in infinitū nō eſt dare p̄mū nec vlti- Rō ē de mo
mum. ⁊ ſi nō ſit dare primū motū. nec vltimū in motibus tib⁹ eſſentialr
nō eſt motus. q̄ oia ſunt incōueniētia. probat ꝯñtia p̄ma. ordinatis et
q2 ſi daret aliqs motus ⁊ terminaret aliū motū priorē. ⁊ nō accītalr
ſic in infinitū. Notādum ꝙ ex hoc pōt argui ꝙ mūdus nō vt 8 ineri. īm
fuerit ab eterno q2 ſm̄ eū opꝫ dare primū motus. ⁊ ſic mo ii in cō.
tus nō fuit infinitus. Etiā ſi eſt dare vltimū eſt dare pri-
mum: ſed eſt dare vltimā reuolutionē ſolis. ergo fuit da-
re primā. ¶ Quarto ſic mobile nō tranſit de motu ad mo 4° ꝓbatio
tum niſi per qetē mediā. ergo quies terminat motū ⁊ nō
motus. probat ꝯñtia. q2 ſi aliqs trāſeat de gn̄atione i cor-
ruptione. certū eſt ꝙ dū illo gn̄atur nō pōt corrūpi. q2 idē
eſſet ſub oppoſitis motibus. ergo corrūpit poſtꝙ gn̄atū
eſt. ſed gn̄atū eſſe nō eſt corruptio nec gn̄atio. vt pꝫ. ergo
aliqđ mediū inter iſtos duos motus: ⁊ illo eſt qes. ¶ Itē ex. 1. cō. 15.
tunc gn̄atio eēt corruptionis: ⁊ motus eēt ſubm̄ qetis qđ
eſt incōueniens. ⁊ probat ꝯñtia. q2 ſi gn̄atio mouetur ad
corruptionē. tūc in tali termino erit ſub tali corruptione
ſicut ſubiectū ſub forma: ⁊ per ꝯñs mot⁹ ſub qete. q2 mo-
tus qeſcit. ſicut ſi motus localis tēdit ad motū localē. mo
tus localis mouebit. q2 qm̄ erit motus ſub motu. vt i ter-
mino. tūc motus mouebit. ¶ Poſt hec ꝓbat ꝙ motus ē tex. cō. 16.
in tribus p̄dicamētis tm̄. ſ. quantitatis qualitatis: ⁊ vbi.
Et ꝓbatur. q2 vbi eſt ꝯrietas. ibi eſt motus. ſed in iſtis ē
ꝯrietas: vt probat: q2 in qualitate albū ⁊ nigrū: in quāti-
tate magnū ⁊ paruū. in vbi ſurſum ⁊ deorſum. ¶ Et īfert tex. cō. 19.
ꝙ qm̄ eſt motus de intēſo in remiſſū in eadē forma. vt de
albedine. tūc eē ſit motus a ꝯrio in ꝯriū. Unde lꝫ iſta nō
ſint ꝯria ſimpliciter ſicut albū ⁊ nigrū: ſunt tn̄ ꝯria ſm̄ qđ
ratione intenſionis ⁊ remiſſionis. ¶ Poſt hec diſtinguit Tex. cō. 20.
de imobili dicēs ꝙ imobile dicit tripliciter. ¶ Primo ꝙ
nullo modo eſt mobile. nec actu. nec potētia. vt prima cā.
¶ Secūdo ꝙ vix ⁊ tarde eſt mobile vel mouet. vt ſaxum
magnū. ¶ Tertio qđ eſt aptū natū moueri non tamē mo
uetur: qđ natum eſt moueri. ⁊ vbi aptum natū eſt moue-
ri ⁊ ſicut aptū natū eſt moueri. Et hoc imobilitatē vocat
Ar. quietē naturalē: que ſic poteſt diffiniri. Quies eſt im
mobilitas alicuius qđ aptū natū eſt moueri qn̄ ⁊ ſicut ⁊
vbi aptū natum eſt moueri. ¶ Poſt hec oſtēdit ſeptem tex. cō. 21.
per ordinē. ¶ Primū eſt quid eſt eē ſimul. Et dicitur ꝙ tex. cō. 22.
illa ſunt ſimul que ſunt in eodē loco. ¶ Primo enī vocat
locum primū: locū equalē locato. ¶ Secūdo dicit ꝙ ſepa
ta ſunt tria in altero loco. mediū in quo mouet ꝓus mo-
bile. ꝙ in vltimo. medium requirit tria. ſ. extrema vt pri-
mum ⁊ vltimū. ⁊ ipſum medium. Hic autē ponit vnum Tex. cō. 23.
notabile memoria dignū de ipſa cōtinuitate mot⁹. dicēs
ꝙ motus dicit cōtinuus per qđ mobile nō deficit ſpatio:

vel si deficit paucissime deficit. qd̄ declarat exēplo. Uola/
tilia quādiu mouētur nō deficiunt a spatio. sed sm̄ se to/
ta spatio applicātur: ꝛ ideo motus in eis est cōtinuus. q̄r
spatiū ↄtinuum. sed gressibilia deficiūt a spatio modicū.
q̄ semꝑ tangūt ꝛ applicātur spatio vno pede alio eleuato
semꝑ vicissim. Et iō q̄ saltīz vno pede applicant̄ spatio
motus est ↄtinuus. Si vō sit ↄtinuitas ex parte tp̄is ꝛ nō
ex pte spatij. nō erit cōtinuus: vt si q̄s percutiat citharaz:
q̄r illa percutit vnā plus q̄ aliā non semꝑ eandē. cū non est
motus ↄtinuus. q̄r lz motus nō deficiat quātū est ex par
te tēporis: ꝛ nō ex pte spatij. spatiū vocat hic ipsas chor/
dulas: mobile ipsum arcū. in quo fit ꝑcussio cithare.

Tex. 25. ¶ Quid est consequenter se habere.
¶ Dicit ꝙ illa dicunt̄ ↄsequēter se habere: quoꝝ vnū ē po
sterius reliquo: ꝛ īter ea nō est mediū alterius ḡnis qd̄ sit
ipsum posterius: ꝛ isto mō domus se habet ↄsiter ad do/
mum: ꝛ dualitas ad vnū. Postea dicit qd̄ est habitus. ꝛ
dicit ꝙ habit⁹ est qd̄ se habet sicut ↄsiter se habēs ꝛ poste
rius ꝛ tangēs: vn̄ dico ꝙ habitus se hz ad ↄsiter se habe/
tex. cō. 26. re sicut sapius ꝛ inferius. ¶ Quid est continuū. Dicitur
ꝙ ↄtinua sunt quoꝝ vltima sunt vnū: vt tibia cuz crure:
q̄r vltimū est genu in quo vniūtur ista. Et addit ꝙ conti
tex. cō. 27. nuū est spēs habiti. ¶ Et distīguit de ↄtinuo dicēs ꝙ ↄti
nuum aliud penetratione: aliud vt vnū penetrat aq̄: que
faciunt vnū ↄtinuitate: aliud poro seu foramine. in quo
ponit̄ clauis vt due postes. aliud poro seu aq̄ cocta alias
tex. cō. 28. inserta vt q̄n duo ligna vnificantur. ¶ Post hoc cōparat
ↄsiter se hn̄s ad ↄtinuū seu tāgēs ꝛ tāgēs ad ↄtinuum di/
cens ꝙ ↄsequēter se habēs se habet ad tāgens prius alio
non conuertitur: vnde omne tangens est consequenter:
non autem econuerso. vt patet.

Tex. 31. ¶ Unus autem motus.
¶ Hic determinat de ꝓprietatibus motus. Et primo de
vnitate ꝛ idētitate dicēs ꝙ motus dī vnus tripliciter sm̄
ꝙ vnū dī tripliciter: qdā motus sunt vnuz ḡne: vt sunt q
in eodē p̄dicamēto. Et isto mō terminus loci mutationes sunt
idez ḡne. q̄r oēs sunt in p̄dicamēto vbi: ꝛ oēs alterationes sunt
idē ḡne: q̄r oēs sunt in p̄dicamēto qualitatis. ¶ Et qdā motus
sunt idē specie: vt illi qui sunt iuxta eādē spēm. vt oēs de/
nigrationes sunt idē specie: ꝛ oēs dealbationes sunt idē
specie. Et addit ꝙ oēs motus qui tēdūt ad eandē spēm
subalternā sunt idē specie subalterna. vt oēs doctrinatio/
nes tēdūt ad sciam q̄ est spēs ↄsiderationis ꝛ genus grā
tex. 1. cō. 34. matice. ꝛ aliaꝝ facultatū. ¶ Quiddā motus sunt vnū nu
mero: ꝛ appellat̄ motus vnus nuō. q̄n mobile est idem: ꝛ
spatiū: ꝛ tēpus: vt in motu locali. Sz mobilē ꝛ terminus
ꝛ tp̄s sunt idē motu alterationis: tūc est idez numero sīr
sub eo nisi idētitas esset per se ꝛ nō per accīs ex pte mobi
Requirit̄ etiaz lis. ¶ Qd̄ aūt ista tria. s. spatiū mobile ꝛ tp̄s reqrant̄ esse
vnitas moto/ idē. ꝓbat̄. q̄r in omni motu ↄtinuo ista tria requiruntur.
ris vt est snia Qd̄ aūt ois motus vnus sit ↄtinuus. probat̄. Ois motus
phi. 8. hui⁹ te. est ↄtinuus: sz mot⁹ vnus est motus ergo. ꝛ ecōuerso mo/
cō. 52. qd̄ vo/ tus ↄtinuus est vnus q̄r in omni ↄtinuitate reqrit̄ ꝙ ex/
luit cōprehē/ trema sint vnū ꝛ hec est minor. ¶ Qd̄ aūt in oī motu ↄti/
di sub vnita/ nuo ista tria reqrant̄. pz. q̄r carentia istoꝝ triū causant
te. mot. ꝛ cē. discōtinuitates ergo ꝑncipia istoꝝ triū causant continui
Tex. cō. 37. tatem. ergo. ¶ Post hec mouet aliā q̄ōnē. ꝛ est vtruz for/
me que sunt in corꝑibus ↄtinue fluētibus qualia sunt cor
pora aliq̄ per humiditatē tales forme sunt idē in toto tē
pore. vt sanitas in hoie si est eadē heri ꝛ hodie: ꝛ sic de ali
is formis: que sunt in ↄtinuo fluxu. Et vī ꝙ sint idem: q̄r
certū est ꝙ sortes hodie ꝛ heri est idez. ergo. ꝛ sanitas est
Cōtra. eadē: ꝛ sic de ceteris formis. ¶ Cōtra q̄r totū sup totuz ē
in ↄtinuo fluxu iuxta illud ꝙ hō fugit velut vmbra ꝛ nun
Rn̄sio q̄ in eodē statu ꝑmanet. ¶ Rn̄det ꝙ forma sanitatis est
vna realr̄. dicit t̄n ꝛ aliud ꝛ aliud esse ↄtinue ita vt actus
ēndi quē dat sit in ↄtinuo fluxu. forma vō sit in eē ꝑma/
nēte. ꝛ dat exēplū de potētia ablatiua que ꝑmanet eadē:
Tex. cō. 41. actus vō eius est in ↄtinuo fluxu. ¶ Post hec ostēdit q̄s
motus dicat̄ magis vnus. ꝛ probat ꝙ est mot⁹ localis sic.
Qd̄ est magis perfectū est magis vnū in omni ḡne: sz mo
tus localis est ꝑfectioꝛ inter alios motus. ꝓbat̄. q̄r sibi cō
uenit ꝑfectio cāli. s. ꝑmo orbi. ergo motus localis est ma/
gis vnus. Circa minorē dicit ꝙ motus localis est magis
ꝑfectus alijs motibus: ꝛ īter motus locales motus circu
laris est ꝑfectioꝛ: ꝛ inter circulares mot⁹ ꝑmi orbis est ꝑ/
fectioꝛ. ¶ Cōsequēter ostēdit ꝙ motus regularis est mo tex. cō. 43.
tus magis vnus q̄ irregularis: q̄r ille motus est motus
vnus cuius ptes sunt magis ↄformes: sed ptes mot⁹ re/
gularis sunt magis ↄformes. ergo. ¶ Sciēdū ꝙ regula/ tex. 1. cō. 44.
ris cātur a q̄tuoꝛ. Primo causat̄ a spatio: vn̄ si spatiuz sit
irregulare ꝛ tortuosuz impoīe est ꝙ motus sit regularis.
Scd̄o cātur a mobili. vt si sit irregulare vel tortuosum. i/
possibile est ꝙ mot⁹ sit regularis. Tertio a mō mouendi Addit Lyu
vt si mouet̄ tardius nunc q̄ prius. Quarto a tp̄e. vt si ali co. cāri cui
qd̄ mouet̄ in diuersis tēporibus. vn̄ motus regularis de sīlitudine ꝑ
bet eē vnus ꝛ nō interruptus per q̄etē. ¶ Post hec remo portion. ꝛ.
net duo dubia: quoꝝ primū est. Si velocitas ꝛ tarditas p[m] du[m]
regularis vel irregularis sunt dr̄e motus. ꝛ dicit̄ ꝙ non.
q̄r illud qd̄ pōt reperiri in oī specie motus nō est dr̄ia mo/
tus. vt pz. sed ista reperiunt̄ in omni specie mot⁹. vt pz in
ductiue. ergo. ¶ Scd̄m dubiū est si mot⁹ irregularis pos/ 2[m] du[m]
sit dici vnus. ꝛ dī ꝙ sic. q̄r inq̄ātū ↄtinuus. vn̄ omne ↄti/ tex. 1. cō. 45.
nuum est eē vnū. vt pz per diffinitionē ↄtinui. Continua
sunt quoꝝ vltia sūt simul vnū t̄n min⁹ ē vnus q̄ regularis.

¶ Amplius determinandum est. Tex. 46.
¶ Hinc determinat de ↄrietate mot⁹: ꝛ ponit vnā diuisio
nē q̄nque mēbroꝝ. vn̄ dic̄ ꝙ ↄrietas ī motib⁹ pōt imagia/
ri q̄ntuplr̄. vno mō. vt si dicam⁹ ꝙ mot⁹ q ē ex eodē ↄriat̄ 1°
motui q est ī eodē: vt mot⁹ q ē ex sanitate ↄriat̄ motui q tex. 1. cō. 47.
est in egritudine: sz hoc est ipoīe. q̄r oīs ↄrietas sumitur
penes diuersuz idē pōt esse ↄria. ¶ Scd̄o nō potest ima/ 2°
ginari motus ↄrij. vt si dicamus ꝙ mot⁹ ↄriet̄ ex ↄrio con tex. 1. cō. 48.
trarij motui qui est ex aliquo ↄrio. vt motus qui est ex sa
nitate motui q est ex egritudine. sz hoc nō pōt esse q̄r plus
ↄrietas attēditur penes diuersos terminos. s. a quo ꝛ ad
quez. ¶ Tertio pōt imaginari ↄrietas. vt si imaginemur 3°
ꝙ mot⁹ qui est ↄriū. ↄrietur motui alteri. qui est in alterū
ↄriū: vt qui est in sanitatē ei q est in egritudinē. sz hoc nō
pōt esse vt supra imediate. ¶ Quarto. vt si dicamus ꝙ ↄ/ 4°
rietur motus qui est ↄrio motui qui est in ↄriū. vt qui est
ex sanitate ei qui est in egritudine. Sz nō pōt eē q̄r talis
mot⁹ est idē. idē aūt sibiipsi ↄtrari non pōt. ¶ Quinto si di 5°
camus ꝙ motus est de ↄrio in ↄrium ↄrietur motui q est
ab egritudine in sanitatē ei qui est a sanitate in egritudi
nem. Et istū modū apparebat ꝓpter ↄrietatē terminoꝝ
s. a quo ꝛ ad quē. vt sanari ei qui est egrotari ꝛ mot⁹ q est
a sinistro ad dextrū motui q ē a dextro ad sinistrū. ¶ Et Tex. cō. 52.
īfert ꝙ si fiat mot⁹ ab extremis ī mediū. vt ab albo ī fuscū
fit mot⁹ de ↄrio in ↄriū: q̄r mediuz tz vicē vnius extremi.

¶ Quoniam autem motui ꝛc̄. Tex. 53.
¶ Hic probat ꝙ q̄es opponitur habitui sicut priuatiuꝫ
opponit̄ habitui. Et querit vtrū motus ↄrietur quieti. q̄
est in termino a quo: aut q̄eti q̄ ē ī termino ad quē. Et ꝓ
bat̄ ꝙ motus nō pōt opponi quieti que est in termino ad
quē. q̄r nihil opponit̄ sue ꝑfectioni: sz talis que est in ter/
mino ad quē: que est ꝑfectio ꝛ q̄etio motus non opponit̄
illi. ex q̄bus ↄcludit̄ ꝙ mot⁹ opponit̄ q̄eti que est ī termi/
no a quo. ¶ Post hec probat ꝙ quies ↄriatur ꝛ opponit̄
q̄eti. q̄r sicut se hn̄t habit⁹ adinicē sic ꝛ ꝑuationes. sz mot⁹
q est ab egritudine: ī sanitatē ↄriat̄ motui q ē a sanitate ī
egritudinē: ḡ ꝛ q̄etes que sunt in istis terminis. ¶ Post Tex. cō. 55.
hec inuestigat vtruz motus obuiet mutationi. ꝛ probat̄ ꝙ
non: q̄ motus est de ↄrio in cōtrariū. mutatio vō de con/
tradictorio in ↄtradictoriuz. ¶ Cōsequenter inuestigat.
vtrū quies cōtrarietur mutationi. Et dicit̄ ꝙ nō q̄r vnū
vni opponit̄ ḡ nō opponit̄ mutationi. alr̄ vnū opponeret̄
duob⁹ quod est falsū. Et postea īqrit qd̄ opponat̄ muta/
tioni in genere mutationis. ꝛ dicit ꝙ in mutatio. sed que
mutatio an illa que est in ipso esse. Et dicitur ꝙ mutatio
nō opponit̄ mutationi que est in termino ad quez. q̄r ista
est ꝑfectio imutationis. nihil aūt opponit̄ sue ꝑfectioni.
Sed opponit̄ mutationi que est in termino a quo vt su/
pra dictū est de motu. ¶ Postremo scrutat̄ vtrū in omni Tex. cō. 56.
ḡne motus sit dare motū nālem ꝛ non nālem: ꝛ quietem
nālem ꝛ nō nālem. ¶ Et respōdetur ꝙ sic. q̄r de motu lo/ Tex. cō. 57.
cali

cali manifestū est. ideo nō oportet circa hoc stare. Sȝ de
corruptione naturali patet: quedā est nālis vt que est fm
cursum nature: quedā violēta vt mors per gladiū. de ge-
neratione idē. De augmēto dico ꝙ quoddā est naturale
ꝛ quoddā violētū: vt qḋ fit per multitudinē alimentis il-
la augmētatio videt̾ violēta: ꝛ sic de omni motu exēplifi-
Tex. cō. 61. catur. ¶ Postremo inuestigat an qes violēter generetur
a forma violēter mouēte sicut motus naturalis gñatur a
forma nāliter mouente. ꝛ videt̾ ꝙ nō: qꝛ ꝗcito mobile na
turale plus appropinquat ad suā quietē velocius moue-
tur. Sed oppositū est de motu ꝑ violētiā. ergo ꝗes aliqñ
gñantur. ¶ Sed dicit̾ ꝙ quies violēta gñatur solū per de
fectum violētie: qꝛ ex hoc graue quiescit qꝛ violētia defi-
Tex. cō. 62. cit. sed nō est sic in gñatione quietis nālis. ¶ Ultimo dis
putat an in termino a quo sit qes. ꝛ ꝓbatur ꝙ nō. qꝛ ipos-
sibile est ꝯria esse simul. sed in termino a quo est mot⁹. vt
probabo. ergo nō est ibi qes. ꝓbatur minor. s. ꝙ in termi
Risio phi no a quo sit motus. qꝛ mobile ꝗdiu mouet̾ est in termi-
no a quo. qꝛ nōdū est ꝑfecte in termino ad quem. ¶ Re
spōdetur ab Ar. qꝛ mobile dū mouet̾ partim qescit ꝛ par-
tim mouet̾ cū sit parti in termino a quo ꝛ ptim in termino
ad quē. Qḋ aūt dum mouet̾ qescat probat̾ qꝛ quies non
est nisi cessatio motus dum mouet̾ parti cessat a motu. qꝛ
constat qꝛ cessat ab illa parte motus quā ptransijt.

¶ Incipit Liber Sextus.

Si autem continuum.

Tex. 1. ¶ Hic incipit sextus liber. in quo deter-
minat de ꝓprietate ꝯīte motuȝ inquātū
est ꝯtinuus ꝛ hec proprietas est diuisibi-
lis in infinitū postꝗ supra in quinto deter-
minauit de ꝓprietate motus. s. de vnita
te ꝛ ꝯrietate que ꝯsequūtur motū inquā
tum motus. ¶ Sed antequā determinet
de diuisione motus ꝑmittit ꝙ nullum ꝯtinuū cōponitur
ex indiuisibilibus. ¶ Ad qḋ probādū inducit demōstra-
Tex. cō. 2. tiones: quaꝝ prima est hec si ꝯtinuū cōponeretur ex indi
uisibilibus aut talia idiuisibilia eēnt ꝯtinua aut ꝯtigua:
aut ꝯsequēter. sed nullū istoꝝ pōt esse. ergo ꝯtinuū nō pōt
cōponi ex idiuisibilib⁹. Qḋ aūt idiuisibilia nō sint ꝯtinua
qꝛ ꝯtinua sunt quoꝝ vltima sūt vnū: sȝ pūcta nō hñt vltimū
qꝛ oē qḋ hȝ vltimū habet ptē ꝛ ptē. pūctus aūt nō hȝ par-
tem. Nec sunt ꝯtigua. qꝛ ꝯtigua sunt quoꝝ vltima se tan
gūt: sȝ vltima pūctoꝝ nō pñt se tāgere: cū nō hēant vltia.
Itē oē qḋ tāgit aliqd: aut tāgit ps ptē: aut ps totū: aut to
tū totū: sȝ duo pma nō pñt dari: cū pūctus nō hēat partē.
ergo si pūctus tāgit aliqd: tūc totū tangit totū. sȝ cōtigua
non se tāgūt nisi fm vltima. ergo pūcta nō pñt dici conti-
gua. Nec pñt esse ꝯñter se habētia. qꝛ intelligere illa non
est mediū proximi generis pūcta linea. s. in qua posset si-
gnari pūctus: qui erit eiusdē generis cum alijs punctis.
Tex. cō. 3. ¶ Itē scḋo arguitur sic. Si ꝯtinuū cōponeret̾ ex indiuisi-
bilibus diuideret̾ in indiuisibilia. qꝛ vnūqḋqȝ diuiditur
in illis ex qbus cōponitur: sed hoc est ipossibile. qꝛ conti-
nuuȝ diuidit̾ in semp diuisibilia in infinitū. ¶ Itē si diui
deretur in indiuidua aut ista eēt ꝯtinua aut ꝯtigua: quo
rum neutrū est vt supra. ¶ Item ꝓbat ꝙ nec magnitudo
Te. cō. 4. nec motus nec tps ex idiuisibilibus cōponat̾. premittit tñ
ꝙ eadē est ratio quo ad spatiū siue motū: siue mobile: si-
ue tēpus. quo ad hoc ꝙ si vnū cōponat̾ ex indiuisibilibus
tex. cō. 5. nihil diuidit̾ in indiuisibilia ꝛ reū. ¶ Et pmo ꝓbat hoc
de spatio ꝛ motu sic. si spatiuȝ est ex indiuisibilibus: ꝛ per
ꝯsequēs ꝛ mot⁹: qꝛ eiusdē eqlitatis sunt. ꝓbat̾ ꝙ sint eius
dē qlitatis: qꝛ si spatiū sit ex tribus ptibus idiuisibilibus
que sūt. a. b. c. per ꝯñs motus erit ex totidē que sint. d. e. f.
eodeȝ mō arguit seu eqlitatis. ꝛ declarat in eisdē termis
tex. cō. 9. vt supra. ¶ His ꝓbatis ꝓbat ꝙ magnitudo spatij non
sit ex idiuisibilib⁹. qꝛ si eēt tātū spatiū ex idisibilib⁹ mobi-
le dū moueret̾ esset motū. qḋ est incōueniēs. si eniȝ simul
moueret̾: ꝛ motū eēt: ꝛ simul veniret: ꝛ vēturuȝ esset: ꝛ si-
mul moueret̾ ꝛ qesceret: que sunt incōueniētia. probatur
ꝯñtia. qꝛ si spatiū sit indiuisibile aut dū mouet̾ motuȝ est
qḋ est propositū. aut in instāti alio mouet̾ motuȝ: ꝛ in ali-
quo motū est. qḋ si sic est sicut ex pte motus ꝛ numeratio

nis est dare prius ꝛ posterius. sic ex pte spatij: qḋ est cōtra
suppositū. ¶ Sed forte dicet̾ ꝙ ꝗtum ad totū spatiū est i
possibile ꝙ moueat̾ ꝛ motū sit. sed quo ad ptē spatij possi
bile est. ¶ Cōtra si in qualibet pte spatij est assignare mo Cōtra.
tum eē. tūc sequūtur tria incōuenientia. ¶ Primū ꝙ mo pᵐ icōueniēs
tus totus erit ex momētis: quia ipsa mota esse sunt mo-
menta. ¶ Secundum est ꝙ motum esse non precederet 2ᵐ
moueri: cuius oppositū est in vbi dicit̾ ꝙ oē motū esse ꝑ-
cedit moueri: ꝛ oē mutatū esse ꝑcedit mutari. ¶ Tertiuȝ 3ᵐ
est ꝙ simul moueret̾ ꝛ quiesceret qꝛ motū esse est idē ꝙ qe-
scere: que oia sunt incōueniētia. ¶ Secūdo ꝓbat ꝙ mo-
tus nō sit ex indiuisibilibus. qꝛ si motus eēt ex indiuisibi-
libus: sequerētur duo incōueniētia. Primū esset ꝙ mot⁹
eēt ex nō motibus: sed ex momētis. Scḋm ꝙ motus eēt
ex qetibus. ¶ Tertio probat ꝙ nec tps. qꝛ si mobile mo- tex. cō. 10.
ueatur in tātū spatiū per horā mobile eiusdē velocitatis
mouebit̾ i medietate spatij per dimidiā horā: ꝛ in tertiaȝ
partē spatij per tertiā hore: ita ꝙ sicut ex pte spatij ꝛ mo-
tus est diuisio: sic ex pte tpis. ergo tēpus est diuisibile vt
magnitudo ꝛ motus: ꝛ si est diuisibile: tūc diuidit̾ indiui-
sibilia: ꝛ nō est ex diuisibilibus. ¶ Qḋ aūt sit dare veloci⁹
ꝛ tardius ꝓbat̾. spatiū est diuisibile. ergo est dare veloci⁹
ꝛ tardius necessario vt dicit Ar. ꝯñtia non ꝓbat̾. Sed ꝓ tex. cō. 11.
batur sic ex oppositis. Si spatiū sit indiuisibile ipossibile
erit dare velocius ꝛ tardius. ergo per oppositū si spatiuȝ
erit diuisibile erit dare velocius ꝛ tardius. ꝓbat̾ ista se-
cunda ꝯñtia. si mobile velocius moueret̾ per spatiū indi
uisibile in vna hora: ex hypostasi mobile mouebit̾ tardi-
us: qꝛ eadē hora ꝑ dimidietatē illius idiuisibilis: qꝛ tar-
dius est qḋ in equali tpe mouetur minus. sed hoc est im
possibile: qꝛ indiuisibile nō hȝ dimidiū nec ptem. ergo ꝛc.
¶ Postꝗ ꝓbauit ꝙ est dare velocius vel tardius decla
rat que sūt ꝓprietates istoꝝ. sicut velociter di tripliciter. tex. eodē
vno mō ꝙ inequali tpe mouet̾ plus: vt si mobile tardius pᵒ diffo velo
moueat̾ vna die per sex leucas mobile velocius mouebit̾ cious.
eadē die p. 12. leucas pp duplū virtutis sue. ¶ Scḋo mō dr̄ ex. t. cō. 12.
velocius qḋ in minori tpe mouet̾ ēt plus. vt si mobile tar 2ᵒ diffo velo.
dius mouet̾ vna die per sex leucas: mobile velocius mo-
uetur in duodecim horis quod est spatiuȝ per duodecim
leucas: qḋ est plus i spatio. ꝛ sic semp diminuēdo quous-
qȝ sit peruētū ad dimidiū tēporis. ¶ Tertio dicit̾ veloci- 3ᵒ diffō velo.
us qḋ mouetur in minori tēpore per equale. ꝛ ꝓbatur du ex. t. cō. 13.
pliciter. qꝛ si veloci⁹ pōt in minori tēpore moueri plus vt
ostēsum est supra bene sequit̾ ꝙ possit moueri in minori
tpe per equale. ¶ Itē qḋ mouetur per equale spatiuȝ aut ex. t. cō. 14.
mouet̾ in maiori tpe. ꝛ illud est tardius: aut in equali tē-
pore ꝛ illud est eque velox: aut in minori tpe mouebitur
per equale spatiū. ¶ Uiso qd est velocius probat per ra-
tionem sumptā a velociori ꝛ tardiori ꝙ tēpus est diuisi- ex. t cō. 15.
bile. supponit tñ tres ꝓpositiones in qbus fundat̾ sua ra
tio. quarū prima est ꝙ ois motus fit in tpe. Secūda ꝙ in
omni tēpore sit motus. Tertia est ꝙ omne qḋ mouet̾ po-
test moueri velocius vel tardius. ¶ Sed instat̾ qꝛ certuȝ
est ꝙ ipse ꝯsiderat ꝙ primū mobile nō pōt moueri veloci
us vel tardius ꝗȝ moueat̾. ¶ Dicit̾ ꝙ hoc qḋ hic dicitur Solo
in cōparatione ad aliqḋ aliud dicit̾ in cōparatione eius-
dem ad seipsum. ꝗre ꝛc. Ex hoc formatur ratio sic. oē qḋ
mouet̾ mouet̾ in tpe: sed oē qḋ mouetur pōt moueri ve-
locius ꝛ tardius vt dictū est. ergo moueri velocius fiet i
tpe. sed hoc nō fit nisi per diuisionem tpis. Uelocius eni
ē qḋ in dimidio tpe mouet̾ per equale. ergo tēpus est di-
uisibile: ꝛ sic nō est ex indiuisibilibus vt supra dictum est.
¶ Itē ꝓbatur de magnitudine. velocius est qḋ mouet̾ in ex. t. cō. 16.
minori tpe per equale spatiū. vt si tardius per sex leucas
in duodecim horis velocius mouebit̾ ꝑ easdē sex leucas
in minori tpe. s. in sex horis: sed tardius est qḋ mouet̾ in
equali tēpore per minus spatiū vt in sex horis quib⁹ mo
uetur velox per sex mouebat̾ tardius. patet ergo ꝙ sicut
velox diuidit tēpus ꝛ tardū diuidit spatiū in infinituȝ. er
go ꝛc. ¶ Itē consuetū est dicē ꝙ si mobile mouet̾ per totū ex. t. cō. 17.
spatiū in toto tpe per ꝯsequēs mouebit̾ i medietate spa-
tij in dimidio tēpore: ꝛ in tertia pte tēporis. ꝛ sic in infini
tum. ꝛ sic patet ꝙ tēpus ꝛ spatiū sunt diuisibilia. ¶ Et in tex. cō. 18.
fert ꝙ tēpus est infinitū: ꝛ spatiū siue sumat̾ in infinitum

ſm diuiſionē: ⁊ in potētia: ſiue infinitū in actu ⁊ ſm vlti-
ma. ¶ Itē ſupponaſ aliqđ ſpatiū terminū athomorū ⁊
tēpus ſupponatur triū athomorū. tūc ſi mobile velocius
tx.1.cō.23. pertrāſit totū ſpatiū in toto tēpore: mobile tardius ptrā-
ſit dimidiū illius in eodē tpe ſm diffinitionē tardioris: ⁊
ſic athomos diuidiſ: qđ eſt incōueniēs. Itē ſi tardius p-
tranſit ſpatiū ſuppoſitū in toto tpe dato velocius pertrā-
ſit in dimidio illius tpis: ⁊ ſic oportebit athomū diuide
re. Itē pōt ſic formari alia ratio. ſuppono duo. vnū q̄ pū-
ctus ē idiuiſibilis ſm q̄ ois linea ē diuiſibilis p mediū. Inde
arguiſ ſic. ſit aliq̄ linea triū pūctorū diuidaſ p mediū iuxta
ſuppōnē datā q̄ dicit q̄ ois linea eſt diuiſibilis p mediū. tūc
punctus diuideſ qui eſt in medio: qđ eſt falſum. ¶ Per
pᵃ vitas tx.2.cō.20. ⁊ 21. hoc pbat duas phyſicas veritates. quarū pma eſt q̄ ſpa
tium ſit finitū ipoſſe eſt q̄ pertrāſeaſ tpe infinito. Et pro
batur ſic. ſupponaſ aliqđ ſpatiū vt leuca pertrāſeatur ali
qua ps illius ſpatij: vt palmus in tāto tpe. tūc arguiſ ſic.
ſicut ſe habet ps ſpatij ad totū ſpatiū ſic pars tpis ad to-
tum tps mēſurās pertrāſitionē totius ſpatij: ſed ps ſpa-
tij ↄſumit totū ſpatiū. ergo pars tpis ↄſumat totū tēpus:
ſed qđ cōſumitur a finito eſt finitū. ergo totū tēpus eſt fi-
nitum. Qđ autē iſta pars tēporis ſumpta ſit finita. pbaſ
qđ eſt i finito eſt finitū: ſed talis pars eſt minus tpe iſini-
2ᵃ vitas tx.2.cō.22 to cum ſit pars eius. ergo erit finita. ergo. ¶ Scđa veri-
tas eſt q̄ ſpatiū infinitū non pertranſiſ in tēpore finito. ⁊
pbaſ ſic. ſupponaſ ſpatiū iſinitū. cuiꝰ aliqua ps ſit ptrāſi-
ta in aliqua pte tēporis. tūc arguitur ſic: ſicut ſe habet ps
ſpatij ad totū ſpatiū: ſic pars tpis ad totū tēpus. ſ; pars
ſpatij nō pōt ↄſumere totū ſpatiū. Cum ſpatiū ſit infini-
tum. ergo nec ps tpis poterit conſumere totū tēpus. ⁊ ſic
tēpus erit iſinitū neceſſario ſi ſpatiū ſit infinitū. quod eſt
pᵃ vitas tex.cō.29. propoſitū. ¶ Poſt hec pbat tres phyſicas veritates. q̄ꝝ
prima eſt q̄ motus nō ſit in inſtāti. ⁊ probatur per diffini
tionem velocioris ſic. ſupponaſ aliqđ ſpatiū pertranſitū
Vñ pus a te. cō.24. ad. 29. excluſiue pbo declarauit q̄ illud pri͞m futuri ⁊ finis p teriti ⁊ ſimplr idiuiſibile ⁊ q̄ eſt vnū ⁊ nō duo ⁊c̄. a tardiori in inſtāti. tūc velocius poterit in dimidio tēpo
ris pertrāſire equale ſpatiū. qꝛ velocius eſt qđ in minori
tpe pertranſit equale. ⁊ ſic inſtās diuideretur qđ eſt falſū.
¶ Secūda veritas eſt q̄ ꝗes nō ſit in inſtāti. ⁊ probatur
dupliciter. ¶ Tū qꝛ motus ⁊ ꝗes mēſurātur eadē menſu
ra. ſed motus nō mēſuratur in inſtāti. vt pbatū eſt. ergo
nec ꝗes. ¶ Tum qꝛ ſi ꝗes ſit in inſtāti per ↄſequēs ⁊ mo-
tus. ⁊ tūc ſimul idē quieſcet ⁊ mouebit. Et probatur q̄ ſi
motus fiat in inſtāti pterito ⁊ in toto tpe preterito ⁊ qui-
es fiet in tēpore futuro ⁊ in inſtāti initiatiue tēpus futuꝝ
cum illud inſtās ſit idē vt preteritū eſt. tūc quieſcet ⁊ mo-
3ᵃ vitas tx.2.co.32. uebitur idē qđ eſt falſum. ¶ Tertia veritas q̄ omne mo
bile ſemp eſt diuiſibile. Et probatur ſic. mobile dū moue
tur aut totalr eſt in termino a quo: aut i termino ad quē
totaliter autē partim in termino a quo ⁊ partim in termi-
no ad quē: qꝛ tūc cōpleteꝰ eſt motus. ergo parti erit in vtro
q; termino. ⁊ ſic habebit partē ⁊ partē: ⁊ ſic erit diuiſibile.
Cōtra denigrabile dū mouet ab albedine i nigredinē: ē
pti ſub albedine q̄ eſt terminꝰ a quo: ⁊ pti ſub nigredine.

Tex.33. ¶ Motus autem eſt diuiſibilis.

¶ Hic agit de diuiſione. vbi per ordinē quatuor cōcludēs
pᵐ declarat. ¶ Primū eſt q̄ motus diuidiſ ad diuiſionem
mobilis ⁊ tpis. q̄ diuidaſ ad diuiſionē mobilis patet. qꝛ
certū eſt q̄ quelibet ps mobilis moueſ. ergo cuilibet par
ti mobilis correſpōdet ps motus: qđ eſt ppoſitū. Qđ au
tx.2.cō.35. tem diuidaſ ſm diuiſionē tēporis patet. in toto tēpore ſit
totus motus: ⁊ in dimidio tēpore dimidiū motꝰ: ⁊ in q̄r-
2ᵐ ta parte tēporis quarta ps motus: qđ eſt ppoſitū. ¶ Se
cundū eſt q̄ diuiſio motus ⁊ mobilis ⁊ tēporis ⁊ ſpatij ⁊
Tex.cō.36. moueri erit equalis oino de motu ⁊ tpe. probatur. qꝛ que
habēt equalē continuitatē. habēt equalē diuiſionē. ſicut
paſſio ſubiectū. ſed tēpus ⁊ motus habēt equalē cōtinui
tatē: qꝛ ſi tēpus excederet motū. tunc dareſ aliqua pars
tēporis cui nō correſpōderet motus: qđ eſt falſum. vnde
omni tēpore reſpōdet motus. ⁊ ecōuerſo ſi motus excede
ret tēpus eſſet dare aliquā partē motus ſine tēpore corre
3ᵐ ſpōdente: ⁊ per idē probaſ de alijs. ¶ Tertiū eſt cui ↄue-
tx.2.cō.39. nit diuiſio: ⁊ dicitur q̄ mobili qꝛ per illud ↄuenit alijs. qꝛ
mobile inquātū tale eſt diuiſibile. cū partim ſit in termino
a quo ⁊ partim in termino ad quē. ¶ Quartū eſt q̄ muta- 4ᵐ
tum eſſe eſt indiuiſibile. Tum qꝛ finis cuiuſlibet terminiſ tx.2.cō.44.
eſt indiuiſibilis. qꝛ qđ eſt finis ſiue vltimū nō habet prius
neq; poſterius: ſed finis eſt huiuſmodi. ergo nō hꝫ prius
⁊ poſterius. q̄ ſi ſic eſt indiuiſibile: ſed mutatū eē eſt finis
motus. ergo eſt idiuiſibilis. ſed mutatū eſſe ſiue in quo p
mo mutatū eſt aut altera ſed vtroq; nō pōt qꝛ ratio ſim-
pliciter pmis duobus ↄuenire non pōt: nec in quo primo
mutatū eſt. qꝛ tūc nō diuidereſ in quo primo mutatū eſt.
¶ Vltimo iſert q̄ mutatū eſſe eſt in termino ad quē. aut ſ3.ſ. Tho. eſt pmiſſū adp poſita oſtēſio ne3 ⁊ tex.44
in termino a quo. vel in medio. Sed nō eſt in termino a
quo. vt pꝫ. nec in medio. qꝛ in medio mutaſ. ⁊ ſic mutareſ
⁊ mutatū eēt ſil: qđ eſt icōueniēs. q̄ mutatū eē ē in termi-
no ad quē. ¶ Itē gñatū eē eſt mutatū eē: ſ; ↄſtat q̄ gñatū
nō eſt in termino a quo icipit gnō .ſ. in non eſſe nec in me
dio. cū iter eē ⁊ nō eē nō ſit mediū. q̄ erit i termio ad quē.

¶ Dupliciter autem dicitur. Tex.45.

¶ Hic pbat q̄ nō eſt dare primū in quo aliquid cepit mu
tari. Premittit tñ vnā diuiſionē huiuſmodi dicens in quo
pmo mutatū eſt: diciſ duplr. vno modo in quo mutatum Nō daſ pmū motꝰ pmetate terminatiōis dr̄ pᵐ pū mutate adeq- tionis. ſnia ē pōt i.2.cō.74 tx.2.cō.47.
eſt. i. in quo aliqđ primo cepit mutari. Quo viſo q̄ritur
ab Ariſ. ſi eſt dare primū in quo aliqđ cepit mutari. ⁊ hoc
eſt dicē ſi eſt dare primū in mutatione ⁊ motu. ⁊ probaſ q̄
nō ſit dare primus motus in quo aliqđ cepit mutari. qꝛ ſi
eſſet dare primū in motu. tūc eſſet dare primū in tēpore ⁊
mobili. vel in termino ad quē ſit motus: ſed in nullo iſto
rum triū eſt dare primū. ergo nō eſt dare primū in motu.
minor pbatur. quo ad primā partē de tēpore. qꝛ ſi eēt da-
re primū in tēpore. aut illud eēt diuiſibile aut idiuiſibile.
ſed idiuiſibile nō pōt eſſe: qꝛ ſi tēpus eſſet indiuiſibile eēt
ex inſtantibus aut ↄtinuis aut ↄtiguis: quoꝝ neutrū veꝝ
eſt patet. Itē in eodē inſtāti eſſet motus ⁊ ꝗes. ergo tem-
pus illud primū nō pōt eſſe diuiſibile nec idiuiſibile: qꝛ ſi
diuidaſ in ſuas ptes. tūc aut vtraq; eſt primū in motu.
aut altera tñ. ſed vtraq; nō pōt eſſe ſimplr primū. qꝛ rō q̄
ſumiſ pmis duobꝰ cōuenire nō pōt. nec altera tñ pōt eſſe
illud primū: qꝛ totū ſupponebaſ ſimplr primū. ergo nō eſt
dare primū in tpe. ¶ Scđo pbaſ q̄ nō ſit dare primū in tx.2.cō.48.
mobili vt mobile ē. qꝛ aut eſt diuiſibile. aut idiuiſibile. ſ;
nō eſt idiuiſibile cū ſit q̄ntū ↄtinuū ergo diuiſibile. diuida
tur in duas ptes aut vtraq; eſt ſimplr pmū. ⁊ nō cū ratio
ſimplr pmi duobꝰ ↄuenire nō poſſit. nec altera tñ. qꝛ tunc
totū nō ſit ſimplr primū: qđ eſt ↄ ſcipm. ergo. Tertia ps
minoris pbaſ. ſ. q̄ nō ſit dare primū q̄ntū ad terminū ad tx.2.cō.49.
quē vt ſi ſit vbi ſiue ſpatiū: per idē vt ſupra: qꝛ aut diuiſibi
le aut nō. ſed nō pōt dici nō diuiſibile cū ſit q̄ntū: nec diuiſibi
le qꝛ ſi diuidaſ in duas ptes. tūc pma aut vtraq; ē ſimplr
pma: aut altera: quoꝝ nullū veꝝ eſt vt ſupra. ¶ Infert tñ
q̄ in q̄litate eſt ſimplr pmū. qꝛ q̄litas nō eſt diuiſibilis in
infinitū. ſicut nec caro: ſed in omni qualitate eſt dare fini
tum gradū vltra qđ non ſaluatur ratio q̄litatis.

¶ Quoniam omne quod mouetur. Tex.50. pᵃ ↄclo

¶ Hic pbat q̄tuor ↄnes de motu. Quarū pma eſt q̄ illud
qđ moueſ moueſ in toto tpe ⁊ in q̄libet parte tpis. ſuppo
nit tñ q̄ tēpus diciſ duplr. vno mō dicit primū ſimplici-
ter ſiue per ſe. vt illud qđ equaſ motui. ſecundo mō diciſ
tēpus per accñs. vt tēpus maius ↄtinens tps primū vt ſi
hora dicaſ tēpus primū. tūc dies cuius eſt ps talis hora
diciſ tēpus per accñs. Quo viſo pbat ppoſitū. ſ. q̄ mobi Tex.cō.51.
le moueſ in tpe ⁊ in q̄libet pte tpis. Et probatur duplici-
ter. Tum qꝛ tēpus primū cui attribuiſ mutatio ſm totū
iſta eſt rō pmi in oibus. ſi ergo mutatio ē in toto. q̄ in q̄li-
bet parte tpis. Tū qꝛ mobile ſit. a.b.c. ⁊ tps. d.e.z. videbi
tur q̄ totus motꝰ eſt in toto tpe: ⁊ ps motꝰ in pte tpis ⁊c̄.

¶ Oſtenſo ⁊c̄. Tex.52.

¶ Hic ponit duplicē rōnē per q̄s pbat q̄ i motu nō ſit da-
re pmū in quo mobile cepit moueri. ⁊ pbaſ ſic. Añ oē mu
tari pcedit mutatū eſſe iſinitū. ergo nō eſt dare pmū mu-
ratū eē ſiue pmū in quo cepit mutari alias. pbaſ ſimplr
ſ. q̄ ante omne mutari pcedit mutatū eē. ¶ Primo per
rōnē ſūptā a magnitudie ſiue ſic ſignāſ i aliq̄ ſpatio mlta
pūcta vt ſex. q̄ñ mobile mutabiſ i 5ᵒ mutatū fuit in 4ᵒ i 3ᵒ
idē. ⁊ ſic añ mutari pcedit mutatū eē i iſinitū. ¶ Scđo p-
bat

te.c.53. bat per rõnem sumptam a tẽpore: sic signantur sex pũcta
in tẽpore. in quito mutabaẽ. in quarto mutatũ fuit. quã-
Ex.t.c.54. do in quarto mutabaẽ in tertio mutatuz fuit. ¶ Tertio
per rationem sumptã ab instante: sicut se habet tẽpus ad
instans: sic mutari ad mutatũ esse: sed ante omne tẽpus
te c.55.t.57. est instans. ergo ante omne mutari est mutatũ eẽ. ¶ Po
58.t.59. stea pbat suam conuersaz .s. ꝙ ante mutatũ esse precedit
te.c.55.t.58. mutari in infinitũ. ⁊ probatur dupliciter. Primo per rõ-
nem sumptã a tẽpore sic. supponaẽ aliqđ tẽpus .s. gradnũ
in instanti mutatuz est: qꝛ in quinto mutabatur prius. iđ
aliquid dicitur mutatũ. qꝛ aliquãdo mutabaẽ: ⁊ sic sem-
tex.cõ.57. per retrocedendo. ¶ Itẽ scđo pbatur per rõnem sumptã
a magnitudine: vt supponiẽ aliqua magnitudo sex pun-
ctoꝝ. ideo dicitur ꝙ in sexto pũcto mutatũ est: qꝛ prius mu-
tabatur in quinto oẽ qđ mutatũ est ideo dꝛ mutatuz: qꝛ
te.c.58. prius mutabaẽ. ¶ Post hec infert ꝙ in motu alteratio-
nis: generatiõis: ⁊ corruptionis: ⁊ augmẽtationis semp
ante mutari precedit mutatũ esse: ⁊ ecõuerso. vt añ oẽ al-
terari precedit alteratũ eẽ: ⁊ ante omne alteratũ eẽ prece
Instaẽ. dit alterari: ⁊ sic de generatiõe ⁊ corruptione. ¶ Sed in-
staẽ. quia generatio ⁊ corruptio fiunt in instãti: ⁊ per cõse-
quens sunt indiuisibiles. ergo nõ erit processus in infini
Solutio. tum. ¶ Soluiẽ per distinctionez de generatione ⁊ corru-
Dubium. ptione pprie sumpta ⁊ improprie. ¶ Sed est dubiũ si an-
te omne alterari precedat alteratum esse. ⁊ videẽ ꝙ non:
qꝛ hoc accideret si est possibile ꝙ alteratio est diuisibilis in
infinitũ: sed alteratio nõ est diuisibilis in isinitũ: vt pba
bo. ergo ⁊c̃. probaẽ qꝛ si est diuisibilis in infinitũ: tũc opꝫ
ꝙ forma acquisita per actum alteratiõis sit diuisibilis in
infinitum qđ est contra Aristo. pbatur ꝯsequentia. qꝛ si
cuilibet parti alterationis nõ correspõderet aliquis gra
dus forme: tunc mobile alteraretur: ⁊ non acquireret ali
quid de forma: quod est inconueniens.

Tex.60. ¶ Unde autem omne quod mouetur.

¶ Hic probat ꝙ si spatiuz sit finitum impossibile est tem-
pus esse infinitum. pbatur cõsequentia. supponatur fini
tum vt leuca: cuius pars pertranseaẽ in aliqua parte tẽ-
poris determinati: sicut pars spatij mensurat totuz spa-
tium: sic pars temporis mẽsurat totuz tempus: sꝫ qđ mẽ
suratur a finito est finitũ. cum ergo totũ tempus pertran
siens spatiuz mẽsuretur tali parti finita: totuz tẽpus erit
finituz. ergo si spatiũ sit finitũ: impossibile erit ꝙ tempus
erit infinitum. ¶ Itez si tempus infinitum mensuret mo
tum finituz super spatium infinitum: tunc talis mot⁹ eẽt
sempiterne durationis: quia qđ mensurat infinito tem-
pore est sempiterne durationis: vt pꝫ. hoc autem est fal-
tex.c.62 sum. ¶ Secũdo pbatur conuersa precedentis que est ꝙ
si tempus sit infinituz ꝙ spatiuz sit infinitum. ⁊ probatur
vt supra. sumaẽ aliqua pars spatij dati: tunc in ista parte
tẽporis pertransietur aliqua pars spatij finita ex quo in-
Ex q° t.c.66. ferẽ propositum ⁊c̃. ¶ Tertio probatur ꝙ si tempus sit fi-
nitum impossibile est ꝙ motus sit infinitus: ⁊ probaẽ sic.
si motus esset infinitus tẽpore existente finito: hoc eẽt tri
bus modis: aut quia infinituz mobile moueretur super
spatium finitum in tẽpore finito: aut quia finituz mobile
moueretẽ super spatiũ infinituz in tẽpore finito: aut qꝛ infi-
nitum mobile moueretur super spatium infinitũ in tem
de q̃ t.c.64 pore finito: sed nullum istoꝝ potest dari. ergo ⁊c̃. probaẽ
minor que habet tres partes: si enim infinitum mobile
pertrãsiret finitum spatium in tẽpore finito oporteret eẽ
conformitatẽ inter spatij ⁊ mobilis: sed non potest esse ꝙ
de q̃ t.t.c.63. partes finiti ⁊ infiniti conformitatem habeant. ¶ Item
de q̃ t.t.c.65. nec scđm potest dari per idem. ¶ Itez nec tertiuz: qꝛ si in
finitum mobile pertransit infinitum spatium anteꝗ̃ per-
trãsierit totam spatiũ: opꝫ pertransierit partez spatij que
necessario est finita: cuz sit minor suo toto qđ est infinitũ:
sed ostensuz est supra ꝙ mobile infinitum non pertran-
Ex.t.cõ.66. sit spatium finitum. ergo ⁊c̃. patet igitur ꝙ in tempore fi-
nito non potest fieri motus infinitus.

tex.67. ¶ Qm̃ autez omne aut mouetur aut quiescit.

¶ Hic probat ꝙ non sit dare primũ statuz. Sed primo po
Com.70. nit dubium quid sit status. Dicit Cõmẽ. ꝙ motus ⁊ sta-
tus sunt idẽ ßm subiectũ: differũt tñ ßm eẽ. qꝛ motus dici

tur respectu termini ad quẽ: sꝫ stat⁹ respectu qetis: que ẽ
a termio ad quẽ: vel stat⁹ dꝛ respectu habiti: mot⁹ vo re-
spectu hñdi: vel stat⁹ dꝛ iclinatio ad qetẽ: ⁊ mot⁹ iclinatio
seu tẽsio ad terminũ. ¶ His visis mouet aliud dubiuz si
stat⁹ sit i tpe. ¶ Dꝛ ꝙ sic. ⁊ pbaẽ duplr. Tuz qꝛ oẽ qđ mo- Ex.t.cõ.68.
ueẽ stat ⁊ ecõuerso: sꝫ qđ moueẽ moueẽ in tpe. g̃ qđ stat i Ex.t.c.69.
tpe stat. Tũ qꝛ qđ stat: stat veloci⁹ vel tardi⁹: sꝫ veloci⁹ et
tardius sũt i tpe. g̃ ⁊ stat⁹. ¶ His visis pbaẽ ppositum si tex.c.70.
in statu eẽt dare pmũ. g̃ ex pte tpis in quo staẽ: sꝫ in tẽpo-
re nõ ẽ dare pmũ: vt pbatũ est supra. g̃ nec in statu. ¶ Itẽ Ex.t.c.71.
si eẽt dare primũ in quo stareẽ: aut eẽt diuisibile: aut idi-
uisibile: sꝫ nõ diuisibile: qꝛ si diuidaẽ in duas ptes vtrãqꝫ
nõ põt eẽ pmũ: cũ altera pa sit posterior: nec altera tñ po
test eẽ illud primũ: qꝛ tũc totũ datũ nõ fuit supra primuz.
Nota ꝙ sicẽ aliqđ dꝛ stare añꝗ̃ cadat: sic mobile dꝛ stare
dũ moueẽ añꝗ̃ cadat vel cesset a motu: sed istud stare dꝛ
in motu pseuerãdo mobile in suo motu. ¶ Post hec ꝙ i t.c.72. t. 73.
quiete nõ sit dare primũ. ⁊ pbaẽ eisdẽ rõnib⁹ qb⁹ pbatur
de statu. ¶ Sꝫ occurrit dubiuz si qes est in tpe: pbaẽ du- Dubitatio.
pliciter ꝙ sic. Tũ qꝛ mot⁹ ⁊ qes mẽsuranẽ eadẽ mẽsura: sꝫ
motus mensuraẽ tpe. ergo ⁊ qes. Tũ qꝛ qescere est se ha
bere silr nũc vt prius: sꝫ hoc nõ reperiẽ in istãti cũ sit indi
uisibile. ¶ Consequenter mouet qõnẽ. Utrũ mobile duz te.c.75.
mouetur sit in spatio sibi equali in instãti vel in tẽpore. et
probaẽ ꝙ in instãti. ¶ Secundo soluit. probaẽ sic. qꝛ si in tex.c.76.
tẽpore esset in spatio sibi equali silr se haberet nũc ⁊ post.
⁊ sic quiesceret vt prius duz moueretẽ: qđ est incõueniẽs.
¶ Post hec extirpat rationes Zenonis: quibus nitiẽ p- a.t.c. 76. vel
bare ꝙ non sit dare motum. quarum prima est ista. Si qꝫ ad.86.
aliquid moueatur anteꝗ̃ sit in termio est in medio: ⁊ an p° rõ.
teꝗ̃ sit in medio est in medio istius medij: ⁊ sic in infini- ex.t.cõ.77.
tuz: sed ipossibile est infinitũ pertransire. ergo motus nõ
est. sed iste fuit decept⁹ p hoc: qꝛ nesciuit distiguere isini-
tuz in actu ⁊ in potẽtia. ¶ Scđa rõ fuit ista. si motus eẽt 2° rõ
possibilis: tunc velocissimũ non attinget tardissimũ: qđ Ex.t.c.78.
est falsum. pbatur ꝯsequẽtia. qꝛ sit mobile velocissimum
in principio loci ⁊ tardissimũ in fine: vel vbi volueris: dũ
tamẽ precedat per aliquod spatiuz: ⁊ itaquãdo velox at-
tinget terminũ istius spatij tardũ pertransierit: ⁊ sic in in
finitũ: ergo velocissimuz nõ attinget tardissimũ. ergo mo
tus nõ est possibilis. ⁊ hanc vocat Arist. Achillẽ apud Ze- 3°
nonẽ: sed non valet. qꝛ vt dicẽ Arist. fuit deceptus: qꝛ non
distinxit inter nũc ⁊ tempus: credidit enim ꝙ quicqđ est
in nũc in spatio sibi eq̃li: ꝙ pp hoc esset in tẽpore: ita ꝙ si 3° rõ sup̃ t.t.
quiesceret qesceret in tpe: ⁊ per ꝯñs ⁊ in nunc: sꝫ hoc fal- c.75 posita ẽ
suz est: qꝛ in nunc nõ fit: neqꝫ mot⁹: neqꝫ quies. ¶ Quarta 4° rõ
rõ est ꝙ si motus sit possibilis duo mobilia eque velocia Ex.t.c.81.
nõ mouebunẽ per equalia spatia inequali sed in eodẽ tẽ-
pore vnũ mobile ptrãsit spatiũ sibi equale: ⁊ alteruz .s. di-
midiũ spatiũ spatij sibi equale. qđ est incõueniens. pbaẽ
ꝯsequẽtia sic. sit vnum imobile spatiuz vt .a.a.a. Secũdo
sit mobile qđ habeat rõnez spatij: qꝛ super ipm mouebiẽ
aliqđ mobile ⁊ sit istud .b.b.b. Tertio sit aliquid mobile
eque velocitatis ⁊ magnitudis: vt .c.c.c. ⁊ incipiat moue-
ri in medio spatij imobilis: sicẽ pꝫ in figura: ⁊ moueantur
motib⁹ ꝯtrijs: tunc quãdo mobile .b. ptrãsierit solũ dimi-
diũ spatiũ imobilis a mobile .c. pertrãsierit totũ spatium
mobilis .b. Et sic patet ꝙ duo mobilia eque velocia i eo-
dẽ tpe non ptransierint equalia spatia. Sed nõ valet: fu- Ex tex.c.82.
it eni decept⁹ p hoc: ꝙ sumit diuersuz spatiũ vnũ qescẽs
⁊ aliud mobile in eodẽ tpe: in quo ptransit dimidiũ spa-
tij qescentis. hoc nõ est rõne mobilis tñ: sꝫ tñ rõne spa-
tij: qđ moueẽ motu ꝯrio: ⁊ vadit obuia⁹. ¶ Hic ponit rõ tex.c.85.
nem quã ptermittebat zeno de mutatiõe sic. Si mutatio Ro Zeno.
eẽt possis: iter ꝯdictoria caderet medium. pbaẽ ꝯñia. qꝛ
mobile dũ moueẽ nõ ẽ totalr i termio a q̃ nec i termio ad
quẽ: vt pꝫ. g̃ i medio. ⁊ sic mediũ ẽ iter ꝯdictoria. Sꝫ nõ va
let. qꝛ lꝫ nõ sit totalr i altero termioꝝ: nõ pp hoc seqẽ ꝙ nõ sit
i altero. qꝛ semp dꝛ eẽ i illo termio de q̃ plus pticipat vt si
plus pticipet ó termio a q̃ i eo ẽ. g̃ ⁊c̃. ¶ Sꝫ oriẽ dubiũ i q̃
termio qñ eq̃lr nõ albo sicẽ de albo dꝛ ꝙ i termio ad quez
dꝛ eẽ: qꝛ positiuũ nobili⁹ ẽ puatione ⁊c̃. ¶ Post hoc ponit
rõnẽ qua iterimebat motũ circularẽ: sic illud qđ ẽ semp i te.c.84. t.85.
eodẽ loco qescit: sꝫ mot⁹ circularis est hi⁹. ergo mot⁹ cir-

culaɼis quando mouet̄ quieſcit: ſed hoc eſt impoſſibile. ergo motus circularis non eſt. Si mioꝛ eſt falſa dıc̄ Ari. q: lꝫ coꝛpus circularis ſit in eodem loco ſm totum: nō tñ in eodem loco ſm partem: q: eadē pars aliquando eſt in oriente: aliquādo in occidente vt patet. ¶ Item loc⁹ ſup qđ fertur non eſt idē formal'r: lꝫ ſit idem ſubiecto: q: ſm ꝙ multa poſſunt ibi ſignari ſm hoc ſunt multi circuli: vt
te.cō.86. patet in figura. ¶ Poſt predicta querit vtrū in in ptibi-
Ex.t.cō.87. le moueatur. Et probat̄ quadrupliciter ꝙ nō. q: dū mouetur aut eſt in termino a quo: aut in termino ad quem: aut partim in vno: ⁊ partim in alio: ſed nullum iſtoꝝ poteſt dari: q: ſi dum mouet̄ eſt in termino a quo: tunc mouetur anteꝙ moueretur. Si vō ſit in termino ad quem: tūc ſimul mouetur ⁊ motum eſt qđ eſt inconueniens. Si vō partim ſit in termino a quo: ⁊ partim in termino ad
2° quem: tūc impartibile erit partibile qđ eſt falſum. ¶ Itē
Ex.te.c.88. ſcđo ſic. motus equatur mobili: ſed mobile datū eſt in partibile: ergo ⁊ ſuus motus. ⁊ ſi ſic motus erit ex momē
3° tis. ¶ Item tertio ſic. Omne qđ mouetur anteꝙ mouea
Ex.te.cō.89. tur per plus ⁊ minus ⁊ equale mouetur: ſed punctus nō poteſt moueri per minus. ergo per equale: ⁊ ſic in partibile erit equale alicui parti ſpatij: qđ ſi ſic eſt ſpatiū erit
4° ex impartibilibus: qđ eſt inconueniens. ¶ Item quarto
Ex.t.c.90. ſic. ſi nō partibile mouetur per impartibile in tā tpe: tunc in dimidio illius mouebit̄ per dimidiū illius in ptibi-
te.c.91. lis: ⁊ ſic impartibile eſt partibile. ¶ Adhuc querit̄. Utrū aliquis motus ſit infinitus ſm vltima. ⁊ ꝓbatur ꝙ nō ꝺ gnātione ⁊ coꝛruptione alteratiōe ⁊ augmētatiōe ⁊ diminutiōe ſimul ſic. Qđ mouetur a termino ad terminū ē finitum: ſed iſta mouent̄ a termino ad terminū. ſ. ab eē ad
te.cō.92. nō eſſe: ⁊ ſic in alijs. ¶ Item ꝙ motus localis rectus non ſit infinitus probat̄ ſic. Natura nihil incipit qđ ſit impoſſibile compleri: ſꝫ iſte motus eſt īpoſſibilis cōpleri. Et inſert ꝙ nullo mō motus eſt īfinitus ſm vltima niſi motus
te.c.94. circularis. Et iterum infert ꝙ motus diuerſaꝝ ſpērum poſſunt eē īfiniti ſic. ponamus ꝙ gnātionē ſequat̄ coꝛru-
Contra Rñſio ptio: ⁊ poſt coꝛruptionē alteratio: ⁊ ſic in īfinitū. ¶ Sꝫ cōtra ſi mot⁹ partiū differt a motu totius dı̄ ꝙ ſic. q: motus partis differt a motu alteri⁹ ptis. ergo mot⁹ partis dıf a motu totius. aīs patet. q: motus partium circa centrū eſt tardius: ⁊ motus partium citra circūferentiam eſt velocius. vt patet in mola rotante.

¶ Explicit Liber Sextus.

¶ Incipit Liber Septimus Phyſicorum.

Tex.1. Omne quod mouetur ab alio mouetur.

¶ Hic incipit ſeptimus liber in quo inquirit vtrū ſit dare primū motū ⁊ vnū
tex.2. primum motoꝛē. ¶ Sꝫ primo ꝓbat vnā veritatē. ſ. ꝙ omne qđ mouetur ab alio mouetur. de his que mouentur ab extrinſeco patet ꝙ ab alio mouent̄: vt violenta. De his aūt que mouent̄ ab intrinſeco: vt nālia. ꝓbatur dupliciter. pmo ſic. Opinari aliquid moueri a ſeipſo: qꝫ in ſe principium motus eſt ſimile: ac ſi aliqs opinaret̄ ꝙ mouens moueat aliqđ motum. Tūc q: non videmus quid ſit mouens ⁊ qđ motū: dicimus ꝙ mouet̄ a ſeipſo:
Ex.t.cō.2. ſed iſtud ſm opionē eſt falſū. ergo ⁊ primū. ¶ Item oē mobile qđ mouet̄ per ſeipſum: qeſcit per quietem alterius: ſed qđ quieſcit per qetē alterius mouet̄ per motū alterius: ergo qđ mouet̄ a ſeipſo mouet̄ per motū alteri⁹: qđ eſt falſum quid eſt ꝯtradicere. probat̄ ꝯſequentia. prima. ſ. ꝙ omne quod mouetur a ſeipſo quieſcit per qetem alterius. ¶ Supponatur aliquod motū qeſcere a ſeipſo: vt. a. b. tunc ſic: aut vltima parte quieſcente vltima parte quieſcente non qeſcit primū aut non: q: ſi ſic. habetur ꝓpoſitum. ſ. ꝙ illud qđ mouet̄ a ſeipſo quieſcit per quietē alterius: ſi non tunc poſteriori per te quieſcente mouebit̄ prima: ⁊ ſic totū motum nō erit totū motum: qđ eſt ꝯtra-
te.cō.3. dicere. ¶ His viſis probat ꝙ ſit dare primū motū: quia aut eſt abire in infinitum in mouētibus ⁊ motis: aut eſt deuenire ad primū: ſed non eſt abire in infinitum. ¶ Et

iſtū ꝓbat ſic. q: ſi eēt abire in īfinitū in mouētib⁹ ⁊ motis: tūc mot⁹ infinitus fieret in tpe finito: qđ iꝓbatū ſupꝛa. q: ſi ab. a. moueat̄. b. ⁊. b. a c. in tpe finito ī quo mouet̄. a.
mouebit̄. b. ⁊ oīa mobilia. ¶ Sꝫ iſtat̄. q: nō ē icōueniēs: ſi Contra
in tpe finito ſit mot⁹ īfinit⁹ ſꝫ multitudinē: nō tñ pōt mo-
tus īfinit⁹ ſꝫ magnitudinē ſiue ſꝫ vltima. Dı̄ ex quo mo- Rñſio.
bilia ſūt īfinita ſꝫ nūeꝝ ꝯtiguāt̄ ex qb⁹ ꝯtiguis ſit vna magnitudo īfinita ſꝫ vltia. ⁊ ſic mot⁹ ē īfinit⁹ ſꝫ vltima.

¶ Primum quidem igitur mouetur. tex.10.

¶ Hic ꝓbat ꝙ mouēs ſil ſit cū moto ſic ꝙ iter mouēs ꝓpꝛquū ⁊ motū nullū ſit mediū. de his q̄ mouent̄ ab ītriſeco: vt nālia certū ē ꝙ iter mouēs ⁊ motū nullū ē mediū: ſꝫ de his q̄ mouent̄ ab extriſeco: vt violēta: poſſet eē dubium. ¶ Sꝫ ꝓbat̄ ſic. mot⁹ localis q ſit ab extriſeco diuidit̄ in q̄tuoꝛ in ipulſionē: vectionē: tractionē: ⁊ vtiginē. ¶ Circa p^m ſciēdū ꝙ pulſio diuidit̄: qꝛ alia ē ipulſio: alia ē expulſio. ſꝫ ipulſio ē ante pellēs tāgit pulſum p totū ſpatiū vſqꝫ ad terminū. ¶ Expulſio vō ē qñ expellēs nō tāgit expulſuꝫ p totū ſpatiū: ſꝫ deficit ab eo ⁊ ſepat̄. ¶ Vectio eſt per hoc qđ eī vehit̄ ī aliq̄ vehit̄: ipm tñ veniēs ē ī triplici: qꝛ ipſꝫ veniēs: aut ē pulſ. ꝫ: aut tractū: aut vtigine ductū: qđ aūt ē ſit oñdet̄ īfra. ¶ Tractio diuidit̄ ī tractionē ⁊ ektractionē: ſiue emiſſionē. ¶ Sꝫ ſciēdū ꝙ attractio ē ex ſe ektractio Sciendum
ſiue emiſſio q̄ ē ab alio. ¶ Uertigo ē cū aliqđ mouet̄ reuoluēdo vt mola: ⁊ iſte cōponit̄ ex tractu ⁊ pl'ſu. q̄ qđ ſint
dcm eſt ſupꝛa. ¶ Et īfert ꝙ ī oib⁹ iſtis ſemp mouēs ē cū te.cō.11.
moto ſil: ita ꝙ iter mouēs ⁊ motum nullum ſit medium. ¶ Poſt hoc ꝓbat ꝙ iter alterās ⁊ alteratū nullū ē mediū. ⁊ ꝓbat̄ ꝙ oē qđ alterat̄ ſm qualitates ſenſibiles ſic alterat̄ ꝙ inter alterās ⁊ alteratū nullū eſt mediū: ſꝫ oē qđ alterat̄ alterat̄ ſm qualitates ſenſibiles. ḡ ⁊c̄. ¶ Ad dclarationē mioꝛis declarat que ſūt q̄litates ſenſibiles: ⁊ ſūt quedā pme vt calidū ⁊ frigidū: humidū ⁊ ſiccū: q̄dā ſcđe vt graue leue: rarū dēſuꝫ: molle duꝝ: dulce amarū: albuꝫ nigrū. ¶ Scđo oñdit ꝙ duplex ē alteratū: qđdā coꝛpale vt qñ aliqđ ſit albū vel nigrū: aliud īteñōale vt cū albuꝫ
īmutat viſuꝫ p ſpēꝫ ſuā. Ubi dıc̄ ꝙ talis alteratio ē mot⁹ te.cō.12.
p coꝛp⁹ patiēte aliq̄ ſenſu: vbi dıc̄ q̄tuoꝛ ꝙ ſenſuū ē moueri ⁊ nō mouere: pati ⁊ nō agē: q: ſenſus ſūt de vtutib⁹ paſ
ſiuis ⁊ nō actiuis. ¶ Et īfert ꝓpoſitū ꝙ iter alterās ⁊ alte te.cō.13.
ratū nullū ſit mediū. ¶ Probat poſt hoc ꝙ nō ſit altera- te.cō.15.
tio ī ſcđa: nec in q̄rta ſpe q̄litatis. ¶ Et pmo ꝓbat de q̄rta ſic. Oīs foꝛ⁹ ſꝫ quā aliqs alterat̄ denoīat ſuū ſubm: qꝛ
nō dı̄ lignū lect⁹: ſꝫ eꝫ ligneus lect⁹. ḡ ⁊c̄. ¶ Item ſic̄ ſe hꝫ Ex.t.c.16.
foꝛ⁹ ſubalis ad illō cu⁹ ē foꝛ⁹: ſic ſe hꝫ ad figurā: q: vtrūqꝫ eſt pfectio dans eē pfectū: ſꝫ foꝛ⁹ ſubalis nō iducit̄ p alterationē: nō eñ dı̄ ꝙ ſoꝛtes ſit alterat⁹: qꝛ hꝫ formā ſuā: et idē de domo. ḡ forma nō iducit̄ p alterationē. ¶ Itē alterabile hꝫ rōnē pfecti ī illo pꝛi in q̄ pcedit alteratione ſiue ad ingrēdū p alterationē: ſꝫ domus nō hꝫ eē pfectum anteꝙ hēat formā domus. ḡ anteꝙ habeat formā dom⁹ nō pōt alterari. ¶ Qđ nō ſit ī pma ſpe q̄litatis q̄ ad habitus coꝛpales: q ſūt diſpōnes laudabiles: vt fortitudo: pulchritudo: ſanitas: leuitas ⁊ his ꝯtria ꝓbat̄. qꝛ ī ad aliqđ nō ē
mot⁹ vt oſtēſuꝫ ē ſupꝛa: ſꝫ habit⁹ ſūt ad aliqđ: hñt eñ rō- te.cō.17.
nē optimi q̄ ē reſpectiua cuꝫ ſit ſuplatiua: ſanitas aūt ē q̄
eſt adeq̄tio humoꝝ: q̄ qđē adeq̄tio ē reſpect⁹. ¶ Itē ꝓba te.cō.18.
tur de habitib⁹ practicis ſic. Oīs pfectio ꝯſiſtit ī idiuiſibili cū hēat rōnē ſimpl'r vltimi: ſꝫ oīs vtus ē pfectio. ḡ vtus ſiet in idiuiſibili: ⁊ ſic nō ſit p motū alterātōis. mioꝛ declarat. d. ꝙ vnūqđqꝫ ē pfectū cū attigit ꝓpꝛiā virtutem. i. ad vltimū de potentia illius rei: vt perfectus circulus ē
qui habet vltimū in circularitate. ¶ Poſt hoc probat ꝙ te.cō.19.
lꝫ non fiat virtus per alterationē: tamē ſequit̄ ſeu ꝯcomitatur per alterationē ſicut virtus ois ſequitur paſſionē. maioꝛ ꝓbat̄. q: omnis virtus ſequit̄ delectationē vel triſticiā que eſt in ſenſu. vt ꝯtinēs fugit delectationeꝫ: q̄ ē in ſenſu: ⁊ ꝓſequit̄ triſtabilem. ſobri⁹ ēt fugit delectationeꝫ
cibi ⁊ pot⁹: ⁊ ꝓſequit̄ triſtabilē. i. ardoꝛē ſitis. ¶ Sed no- No^m
ta dicit Ariſt. ꝙ virtus vel proſequit̄ delectationē que ē in ſenſu vel que fuit vel que erit in ſenſu: virtus tamē ſequit̄ delectationē que eſt qñ delectatur actu qñ opꝫ ⁊ vbi. Sꝫ ꝓſequit̄ eā que fuit in ſenſu qñ afficit̄ ad illa ꝓ preterito: ſed delectationem in futuro qñ afficit̄ ad illa ꝓ fu-

tex.c.20. taro: ꝛ infert ꝙ ois delectatiõis sensus causa ē. ¶ Post hoc ꝓbat ꝙ sciētia nõ fit per alteratione͂. ꝛ ꝓbat sic. nullū ad aliquid fit per alteratione͂: vt dictū est supra: sed scientia est ad aliqd: cū referat ad scibile. ergo. ¶ Ite͂ sicut se hꝫ virtus ad experiētia: sic ad sciaꝫ: sed expiētia nõ fit per alteratione͂ seu p motū alteratiõis. ergo nec scia. ¶ Itē sicut se hꝫ actus ad actū sentiēdi: sic virtus ad actū scientificum. i. ad actū intelligendi: sed actus sentiēdi nõ fit per alteratione͂: lꝫ alteratione͂ sequat. ergo actꝰ intelligendi nõ fiet alteratione͂: lꝫ alteratione͂ sequatur. ¶ Itē habitꝰ scie fit per cessatione͂ motus. sꝫ alteratio est motꝰ. ḡ fit per cessatione͂ alterationis: ꝛ sic nõ fiet per alterationeꝫ. maior declaratur dupl'r. dormiens nihil sentit actu: ꝛ tñ surgēs sentit actu: ꝛ nulla est facta alteratiõe: sed tñ remotū est ipedimentū. ¶ Item alias infirmus nihil sit actu: sanatus tñ sit cessante motu talis ifirmitatis. pꝫ ergo ꝙ cessante motu hoc fit sciēs. ḡ cessante alteratione que est motus fiet hõ sciēs. ¶ Itē pueri pp nimiū motū caloris nãlis nõ possunt scire. hec aūt ipedimenta remouent̄ vel pp etatē suo tēpore: vel ꝓpter exercitiū studij. ḡ motus ipedit sciam. ꝛ sic alteratio ipedit sciaꝫ. ergo sine alteratione fit scientia. qδ est propositum principale.

tex.31 ¶ Dubitabit autem.

¶ Hic determinat de cõparatiõe motuū ꝛ facit istā qõne͂. Utrū ois motꝰ oī mutatiõi cõparetur. Et ꝓbat duo per ordine͂. pmo ꝙ motꝰ alteratiõis motui locali cõparari nõ posse. qꝛ si motus localis motui alteratiõis cõparet̄ fm equalitatē vel ineq̄litatē: sequet̄ istud icõueniens ꝙ passio acq̄sita per alteratiõis motū ꝛ spatiū erūt eq̄les vel inequales: qδ ē falsuꝫ. qꝛ certū ē ꝙ eq̄litas vel ineq̄litas in passiõe fundari nõ põt: cū nõ sit formal'r quāta. ꝯñtia probat̄ per hoc qꝛ motꝰ dr̄ eq̄lis qñ mobilia trāseunt eq̄lia: ꝛ sic passio peracta vel acq̄sita: ꝛ spatiū ptrāsitū erūt eq̄lia.

Ex.1.c.14. ¶ Itē si motus circularis ꝛ rectus eēnt cõparabiles: tūc spatia erūt cõparabilia fm equale vel ineq̄le: sꝫ rectū nõ põt eq̄ri curuo: nec p ꝯñs cõparari fm plus ꝛ minꝰ. post hoc ponit que req̄runt̄ ad cõparatione͂. Et dī ꝙ tria. pͥm ꝙ sint vniuoca: scdꝫ ꝙ sit vniuoca spe sic ꝙ illud in q̄ fit cõparatio sit nã spēi. tertiū ꝙ sit in eodē subto primo: ex q̄ ifert ꝙ motꝰ alteratiõis ꝛ motꝰ localis cõparari nõ pñt: cū nõ sint eiusdeꝫ spēi: nec motꝰ circularis ꝛ rectꝰ per idem. ¶ Itē motꝰ circularis sit in alio subto q̄ꝫ rectus. vt patet. ¶ Post p̄dicta ponit duo notabilia. pͥm ē ꝙ nõ oia q̄ conueniūt in aliq̄ sūt cõparabilia: sic eni dulce ꝛ amaꝝ essent cõparabilia fm eq̄lē vel ineq̄lē. scdꝫ notabile est ꝙ equocatio ē duplex: quedā sūt equocatiões in qbus equocata sūt sūme distātia: sic ꝙ in noīe solū ꝯueniūt: vt piscis marinus ꝛ celeste sidus ꝯueniūt in noīe canis. Quedā sūt equocatiões in qbꝰ equoca sunt valde ꝓpīnqua: vt hõ ꝛ asinꝰ in aīali: qꝛ participant ipsum genus fm perfectius ꝛ imperfectius: ꝓpter qδ genus dicitur equiuocum. Unde nota ꝙ due species equiuoce non tollunt vniuocationem.

tex.32. ¶ De alteratione.

¶ Hic cõparat alteratiões adinuice͂ in eq̄litate. vñ dicē ꝙ ad hoc ꝙ alteratiões sint cõparabiles fm eq̄litatē requirunt̄ tria. s. eq̄litas tpis. Scdo equalitas passionis. Tertio idētitas subti primi. ꝛ loquit̄ de identitate specifica. Si vo aliqδ istoꝝ deficit nõ sūt cõparabiles motꝰ fꝫ eq̄litatē: ꝛ idē dicit de gñone ꝛ corruptiõe.

tex.c.34. pͣ cõparatio. tex.cõ.35. ¶ Postq̄ꝫ comparauit motum ad motū. Secundo ponit q̄tuor necessarias cõparationes. Prima est ista. Si tāta virtus põt mouere tātū mobile p tātū spatiū in tanto tēpore. equalis vtus poterit mouere dimidiū illiꝰ mobilis per dupliū spatiuꝫ. qꝛ equali virtute pmanēte ex pte motoris q̄tū acq̄rit̄ de mobili: amittit̄ de spatio.

Oppͫ inuit Alb. gnus in suo δ ꝓportionibus.

2ͣ cõparatio tex.c.36. ¶ Scda cõparatio est. Si tanta virtus põt mouere tātū mobile per tātū spatiū in tāto tēpore: equalis virtus poterit mouere dimidiū illiꝰ mobilis in dimidio tpe per totū spatiū: qꝛ sicut se hꝫ tota virtus ad totū mobile in toto tēpore. sic se hꝫ eadem virtus ad dimidiū illius moti in dimidio tpe respectu totiꝰ spatij.

3ͣ ¶ Tertia. si tāta virtus vt supra per ꝯñs dimidia virtus poterit mouere dimidiū rei mote per totū spatiuꝫ in

4ͣ toto tēpore. ¶ Quarta cõparatio est ista. Si tāta virtus põt mouere tātū ꝛc. vt supra. per ꝯñs dimidiū illius vtutis poterit mouere dimidiuꝫ rei mote in tēpore dimidio per dimidiū spatium. ¶ Post cõparationes necessarias tex.c.37. ponit contingentes duas: que videntur tenere sed nõ tenent. Prima est ista. si tanta virtus potest mouere totuꝫ mobile in tanto spatio per tātū tps: non sequitur ꝙ eadē virtus possit mouere duplum mobile per medium spatium. vt si sortes possit portare vnum quintale per leucaꝫ non sequitur ꝙ possit portare duo per dimidiam leucaꝫ. ¶ Secunda est. ꝙ si tanta virtus ꝛc. non sequitur ꝙ dimidium illius virtutis possit mouere totum mobile per dimidium spatium. vt si triginta homines mouent vnā nauem per triginta passus. non sequitur; ꝙ quindeci homines possint mouere eādem per quindeciꝫ passus: imo nec per passum, vt patet ad sensum. ¶ Post hec cõparat tex.c.38. duo mouentia ad duo mota sic. si duo mouentia diuisim sumpta possint mouere duo mobilia diuisim etiam sumpta. ꝛ per ꝯsequēs ꝛ mouētia coniūctim poterunt mouere mobilia coniuncta: vt si sortes posset portare vnuꝫ quintale ꝛ plato aliud diuisim: simul ambo poterunt portare duo quintalia. ¶ Etiaꝫ infert ꝙ eedeꝫ cõparatiões que tex.cõ.39. sunt facte de motore ꝛ motu localiter: siue necessarie: siue ꝯtigētes: ꝙ eedē pñt fieri de augmētatione ꝛ alteratiõe: cõparādo augmētās ad augmētatū: ꝛ alterās ad alteratū.

¶ Explicit Liber Septimus.

¶ Incipit Liber Octauus Physicorum.

Tex.1. Utrum autem factus sit aliquando motꝰ.

¶ In hoc libro intendit ꝓbare motū eē eternum. ꝛ primo probat ꝙ sit eternum: a pte ante sic. ꝙ nūq̄ꝫ inceperit. ꝛ probat̄ dupliciter. Primo sic. supponit ꝙ mobile precedit motum: sicut potentia precedit actum: ꝛ sicut subiectum precedit accidens. supponit ꝙ motus inceperint. tex.c.4. ¶ Tūc mobile precedens: aut fuit factū: aut fuit eternum. si factum cū ista factio nõ sit sine motu: tunc ante primū motuꝫ fuit motꝰ: qδ est inconueniens. tex.1.c.5.ꝛ.6. Si vo mobile fuit eternum: seq̄t̄ idem ꝙ cuꝫ ante quiescerit oportuit remouere cām quietis eorum. Si ista remotio est motus vel concomitatur: Ex.1.c.7. motū anteq̄ꝫ inciperet: ꝛ sic motus erit motus. ¶ Item si mobile ꝛ motuꝫ cessauerint ab eterno a motu: ꝛ postmodum a tēpore moueretur: nulla põt assignari causa quare plus nūc q̄ꝫ prius. Ex.1.c.8. ¶ Itē numeratio semper p̄cedit relationem: ꝛ hoc vel in vno extremo vel in vtroq̄ꝫ. si ergo motor ꝛ mobile applicent̄ nunc cū ista sint relatiua: oporteret mutationem prefuisse vel in motore: vel in mobili. ex.1.c.9.

Obiectio. ¶ Sed ista ratio nõ valet quātum ad primaꝫ partē: supponit falsuꝫ qꝛ facto motu non est motus nec est necessarium ꝙ eū concomitetur motus. ¶ Itē non est inconueniens si ante primū motum localem primi orbis p̄cedat aliquis motus alterius generis vt alteratiõis. ¶ Itē scdo sic tempus ꝛ motus cõuertuntur: sed tēpus est eternum: ergo ꝛ motus. ꝓbatur minor. ꝛ suppono duo. vnū ꝙ impossibile est intelligere tempus sine nunc. ¶ Scdm est. ꝙ ipsum nunc est semper initium futuri ꝛ finis preteriti. et sic ante omne instans fuit tempus: ꝛ ante omne tempus fuit instans in infinitum. ¶ Sed nec ista valet. quia non conceditur ꝙ nunc sit finis preteriti. Unde illud nunc in quo fides ponit mundum incepisse non fuit finis preteriti. hic probatur ꝙ sit eternus: ꝛ sine fine a parte post: detur vltimus motus ꝛ finis: tunc ipsum mobile: aut erit corruptibile: aut non: si corruptibile: tunc post finem motus erit motus: cum ista corruptio sit motus: vel eaꝫ concomitetur motus: si incorruptibile nulla potest dari causa q̄re nūc quiescat q̄ꝫ priꝰ. Sꝫ ista peccat p hoc nõ ē necē ctiū ꝙ corruptio: aut sit motꝰ: aut ꝯcomitet̄ motū: nec ē icõueniens si post finē motus localis sit dare aliū motū.

tex.21. ¶ Principium autem considerationis.

te c.22.23. ¶ Hic vult inq̄rere. Utrū sit dare motū eternū. pmittit tñ aliq̄s vitates: que valēt ad ꝓpositū ondēdū. Quarū pͣ ē ꝙ nõ oia quiescūt: vt dicūt illi qui posuerūt ifinitū mobile. Tū qꝛ videmꝰ multa moueri vt grauia deorsū: leuia aūt

pͣ veritas. Zeno Parmenides Melissus.

surſuꝫ. Tū qꝛ opinio aliquādo eſt vera: aliqñ eſt falſa. ergo motꝰ eſt in opiniōe. Tū qꝛ phantaſia ē motꝰ factus a ſenſu in actu. Tū qꝛ ſcia nālis nō solū supponit motuꝫ: ſꝫ etiā oēs artes vt pꝫ: qꝛ oēs artifices operanť cū quodaꝫ
2° motu. ℭ Scḋa veritas ē ꝙ non oia nālia mouenť. qꝛ vi-
Opin. Heracliti oia moueri. demus ad ſenſuꝫ aliq̄ qeſcere. ℭ Itē nā non solum ē ꝑncipiū motus ſꝫ qetis: nec eſt veꝝ dicere ꝙ oia moueanť. ſed nō apparet nobis: vt dixerūt qdā qui dixerūt ꝙ que-
tex. 1. cō. 23. libet gutta cauat aliqḋ de lapide: ſꝫ nō apparet nobis. ſꝫ hoc eſt falſuꝫ. qꝛ nulla gutta cauat aliqḋ de lapide per ſe. ſed ſicut. 30. hoies trahūt nauim ſimul: ꝛ nullus per ſe ꝑt aliqḋ. ſic oēs gutte ſe hñt ꝙ nec ꝑma: nec ſcḋa cauat aliquid: ſꝫ oēs prime mollificāt ꝛ diſponūt: ꝛ vltima īducit formā. Unde dicit ꝙ lꝫ in cauatione ſit diuiſio in alterato nō eſt diuiſio ex pte virtutis alterātis. Itē elemēta qeſcunt in ſuis ſperis. Itē alterabilia quieſcūt in termino: vt pꝫ in ſanitate ꝛ egritudie. Itē augmētabilia qeſcūt in ſuo termio: cū habeāt plenū augmētatum. pꝫ ġ ꝙ nō oia
3° mouenť. ℭ Tertia v̄itas eſt ꝙ oia que mouenť nō ſemp
tex. 1. cō. 24. ꝛ 25. mouenť. Uñ augmētabilia nō ſemp augmentanť. Item leuia dū mouenť ſurſuꝫ nō ſemp moueť: ſꝫ qeſcūt i ſpera.
4° veritas ℭ Quarta veritas eſt ꝙ nō oia que mouenť qeſcunt ali-
tex. 1. cō. 26. ꝛ 27. quādo: vñ celū moueť: ꝛ nunq̄ꝫ qeſcit ſm eū: lꝫ in fine mūdi qeſcet ſm theologos. ℭ Quīta veritas ē. ꝙ quedā qe-
5° veritas ſcunt: que nūq̄ꝫ mouenť vt terra ſm ſe totā. ℭ Poſt hec
tex. cō. 27. ponit aliq̄s diuiſiōes. Quaꝝ prima eſt ꝙ coꝝ que mouētur: q̄dā mouenť p ſe: q̄dā p accńs. Illa dicunť moueri p accńs que mouenť ad motū alterius: vt nauta mouetur motu nauis: vel que mouenť ad motū ſui totius: vt pes moueť qꝛ totū corpꝰ moueť. Alia autē mouenť p ſe: puta illa que nō mouenť ad motū alteriꝰ: nec ſicut ps alteriꝰ. Et ſubdit ꝙ illa que mouenť p ſe: q̄dā mouenť ab intriſeco: quedā ab extrinſeco. Ab itriſeco mouenť aialia.

t. 27. circa fi. ℭ **Sed a natura.**

ℭ Dicit Ari. ꝙ corpꝰ aialis pōt moueri ſꝫ nāꝫ ꝛ extra nāꝫ. ſed ſi moueť ſm nām dupľr. virtute. ſ. aialis virtualr qñ moueť virtute elmti ꝑdominātis: vt ſi aial cadat: motꝰ ē nālis: qꝛ ſꝫ motū grauis domināťis in eo: ſꝫ qñ nō mouetur a v̄tute aialis: nec ſꝫ virtutē elemēti dñantis: tūc eſt motus extra nāꝫ. vt ſi aliqs moueať ſurſuꝫ violēter: vt in eculeo. Nota ēt ſꝫ Ari. ꝙ ptes mouenť nālīter ꝛ nō nāliter: vt ſi pes dexter moueť p̄io motꝰ eſt nālis: ſi autē ſiniſter motꝰ eſt violētꝰ ꝛ ꝯ nām. ℭ Sꝫ illa dicunť moueri ab extriſeco dupľr. aliqñ nāliter. vt cū moueť ab extriſeco de-
tex. c. 28. orſuꝫ: aliqñ ſurſuꝫ. ꝛ tūc appet ꝙ ab itriſeco. Poſt hec ꝓbat ꝙ ois motꝰ reducit ad aliquē motorē. p̄io pꝫ de illis que mouenť nō nālr vel violēter in his pꝫ aperte ꝙ reducunť ad aliquē motorē. vñ aia eſt ſic mouēs: ſꝫ corpꝰ ē ſic motū: ꝛ dat exemplū de motore nauis. d. ꝙ ſic eſt de aia reſpectu corporis ꝛ de motore reſpectu nauis.

t. 28. circa fi. ℭ **Maxime autem dubitatur.**

ℭ Hic ꝓbať ꝙ grauia ꝛ leuia nō moueanť ab itriſeco ef-
Tex. 1. c. 29. fectiue ſꝫ solū paſſiue. Tū qꝛ que mouenť ab itriſeco pñt moueri ſilr motibꝰ ꝯrijs. vt pꝫ in aiali: pñt eni qeſcē quādo volūt. ſꝫ h nō repiť in graui ꝛ leui. Item motor contiguať rei mote ſꝫ nō ꝯtinuať: ſꝫ oēs partes grauis ꝛ leuis
tex. c. 32. ꝛ 33. ꝯtinuať. vt pꝫ nō ꝯtiguanť. Exēplum i terra ꝛ igne. Hic ꝓbať ꝙ grauia ꝛ leuia mouenť ab extriſeco. i. a generante. ꝛ ꝓbať qꝛ quātū generās dat ď forma: tātū dat de his que ꝯſequunť formā: ſꝫ motꝰ ꝯſeqtur formā grauis vľ leuis. ġ grauitas vel leuitas ē a generante: ſic ꝛ iſti motꝰ cōſequētes has formas. Sed nō vꝫ. qꝛ oē agens nāle agit p cōtactū. ſed ignis gnāns non tangit ſemp ignem generatuꝫ. ġ nō aget in illum. Tū qꝛ agentia ſucceſſiua ſemp indigent ꝑſentia ꝛ influentia agētis nō solū quantū ad ſuū fieri: ſed ēt quātū ad eē. qꝛ ſuū eē ꝛ ſuuꝫ fieri ſunt idē: ſed gnāns nō ſemp eſt ꝑſens vt pꝫ. ġ ab ipſo nō moueť. Tuꝫ qꝛ ignis generans ex ſeipſo moueri nō pōt quomō dabit genito ꝙ moueať. Ad Ari. dī ꝙ motus nō eſt forma: ſed actus forme. ſ. leuitas: quā credo eſſe formā actiuaꝫ per quā leue ferť ſurſuꝫ. lꝫ Ariſto. dicat eā formā paſſiuam. i. per quā leue eſt diſpoſitū paſſiue ad moueri. ℭ Sꝫ nota
t. c. 32. ſm Ariſt. ꝙ potētia eſt duplex. ſ. vna eēntialis: ꝛ al' eſſentialis potentia que excludit a ſe omnem diſpoſitionē forme ad quā talis eſt in potētia: ꝛ iſto mō addiſcēs eſt i potentia ad intelligendum. Alia eſt potētia actualis. vt illa que eſt cū diſpoſitione ꝓpinqua ad talem formā: vt hñs habitū logice eſt in potētia actuali ad actū ꝯſiderādi. Illa autē que ſunt in potētia eēntiali indigēt motore extriſeco: vt addiſcēs indiget doctore ad hoc vt attingat ad actū intelligendi. Que v̄o ſunt in potētia actuali nō idigent motore extriſeco niſi per accidēs vt remouēte ꝓhibens. Et iſto mō habens habitum ſciētie ad actum cōſiderādi non indiget motore extriſeco: ſed remouēte ꝓhibens: ſi ſit impedimētuꝫ. ℭ Hic ꝓbať ꝙ oia que mouen- tex. c. 34.
tur reducūtur ad vnū primū: qḋ moueatur a ſe: ꝛ non ab alio: qḋ ꝓbať. qꝛ aut iſtud primū qḋ mouetur mouetur a ſe aut ab alio. Nō ab alio. ꝓbatur. qꝛ ſi moueret ab alio. illud mouēdo iſtud datū moueret: ꝛ ſic ante ꝑmū motuꝫ eſſet primū motū. ſi v̄o ante illud qḋ primo mouetur eēt dare aliquod qḋ primo moueť ante primū eſſet primuꝫ. qḋ eſt falſum. Nō tamē negat Ari. ꝙ iſtud qḋ ꝑmo moueret nō poſſit moueri ab aliquo: ſed intēdit ꝙ illud a q̄ tex. cō. 36.
primo moueť nō eſt mobile nec per ſe nec p accńs. Item ꝙ iſtud mouēs primū nō moueť ꝓbatur. qꝛ aut moueť p ſe: aut per accńs: nō per accńs. qꝛ tunc talis motus eēt cōtingēs: ꝛ nō eſſet ꝑpetuus: ꝯtra ꝑdicta. Item in motu eſt reperire tria. Unū eſt qḋ moueť tm̄: vt vltimuꝫ: aliud qḋ tex. 1. c. 37.
mouet ꝛ moueť vt mediū. ġ eſt dare tertiuꝫ ꝙ ſit mouēs qḋ non moueať: qḋ eſt ꝓpoſitū. ℭ Scḋo ꝓbať ꝙ non per t. c. 38.
ſe: qꝛ ſi primū mouens moueret p ſe: hoc eēt dupľr. qꝛ vel moueret ſm eādem ſpēꝫ motus ſm quā mouet: ſꝫ hoc ē impoſſibile: qꝛ ſic docēdo doceret: ꝛ proijciendo ꝓijceret neceſſario. vel moueť ſm aliā ſpēm motus: ꝛ hoc dupliciter. qꝛ vel per reflexionē: vel ſine reflexiōe. ſed vltimū ꝯdicit hypoſitā ꝙ mouēs moueať a poſteriori: ꝛ nō ſit ibi reflexio. ꝯſtat hoc eē falſuꝫ. nec per reflexionē qꝛ ſi accidet ꝙ idē mouebiť neceſſario ſm eādē ſpēm motus: ꝛ ſic docēs docebiť. ꝓbatio ꝯñtie eſt: vt ſi ſoꝛ. docet platonē: docebiť a platone: vt ſi mouēs localiter moueť ab augmētante et augmētans ab alterante: ſi eſt ibi reflexio: tunc alterans augmētabitur: ꝛ augmentans mouebiť ſm locū: ꝛ ſic mouens localiter. vt ſupra. ꝛ docens docebitur.

ℭ **Quare ſemper hec conſiderandum eſt.** tex. 40.

ℭ Hic ꝓbať ꝙ eſt deuenire ad vnū motorem īmobilem.
ℭ Circa qḋ ꝓbat q̄tuor ꝯcluſiōes per ordinē. quaꝝ pri- 1ª ꝯcluſio
ma eſt ꝙ oē qḋ mouet ſeipm eſt diuiſibile in īfinitū: cum ſit ꝯtinuuꝫ. ℭ Scḋa eſt. ꝙ mouēs ſeipm nō eſt idē totali- 2°
ter. ꝓbatur dupľr. Tuꝫ qꝛ tunc idem inq̄ꝫtū idē mouendo moueret: ꝛ alterādo alteraret: qḋ eſt incōueniēs. Tū qꝛ mouens inquātuꝫ mouēs eſt actu ꝛ non potētia ꝛ motus: vt ſic eſt potētia ꝛ nō actu. ſi ergo mouēs ſeipſum eſt mouēs ꝛ motum erit idem inquātum idē in actu ꝛ in potentia: ꝛ per ꝯſequens in actu ꝛ non in actu ꝛ in potētia ꝛ tex. cō. 41.
nō in potētia. ℭ Tertio ꝓbat ꝙ iſta pars mouēs nō moueť neceſſario a pte mota. ꝛ ꝓbať quadrupľr. qꝛ ſi mouēs moueret neceſſario a mobili ſiue a parte mota: tūc nō eſſet dare primū mouens: cum eque moueantur adinuicē. Item ſi primum mouens moueť a parte quā mouet: cuꝫ nō poſſit moueri niſi per accidēs. Tūc deficeret talis motus: ꝛ ſic motus non erit eternus. Itē ꝙ nō ſit neceſſariuꝫ ꝙ primū mouēs moueať a mobili probať. Qḋ enim moueť ab aliquo per accidēs mouetur ab eo cōtīgēter: ꝛ qḋ mouetur ꝯtingenter non moueť neccio. ergo ꝑmū mouēs a ſuo mobili nō moueť neccio. Item ſi mouēs ꝑᵐ moueť a ſuo mobili mouēdo localr mouebiť localr. ꝛ docēdo docebiť: ꝛ alterādo alterabiť vt ſupra. ℭ Poſt hec ꝓbat ꝙ te. cō. 42.
ps mouēs nō moueať a ſeipſa. ꝓbať ſic. Si totū moueať a ſeipſo hoc ē dupľr. aut qꝛ vna ps mouet ſeipſaꝫ: aut qꝛ totū moueť a toto. Si ps tm̄ mouet ſeipſaꝫ: tūc totū nō mouebiť a toto ꝑmo. Si totū moueť a toto: tūc hoc ꝯueniet toti p ſe ꝛ p̄tibꝰ p accńs: ꝛ tūc nulla pars neccio mouet ſeipſaꝫ: qḋ ē ꝓpoſitū. Si aūt totū nō moueť a ſe toto ꝑmo: nec ps aliq̄ a ſe ꝑmo. Sed nō video clare qūo ſi toti non ꝯueniat moueri a ſe primo. qꝛ propter hoc repugnet parti. toti autem repugnare videtur propter hoc: qꝛ moueri a ſe primo non poteſt conuenire multis partibus.

tex. 45 ¶ Quoniam autem oportet semper motum esse
z non deficere.
¶ Qđ iste motor imobilis ad quem est deuenire sit eter/
nus.probať.qa motus est eternus: vt dictuz est supra.er/
Ex.t.c.46. go mouēs est etiā etern⁹.¶ Itē generatio z corruptio re/
In cōmento rum nāliu; est eterna.pz.ergo erit dare aliquē motorez
h⁹ tex. dū in eternū: a quo iste motus generatiōis z corruptiōis depē
... deant.¶ Qđ iste motor sit vnus probať. Tum qz motor
... vnus sufficit in nā.ergo est tm̄ vnum: qz sufficit vnū mo/
... uentē habere: z si sint plures natura faceret aliquid ocio
... sum.Qđ autem vnus sufficiat pz.qz motore vno existen
... te possunt reddi cause oium nāliū. Ubi primus motor
48. z. 49. cū suo mobili sunt cause gñatiōnū z corruptionū: tñ quia
motus pmi mobilis est vnus.ergo est motor vn⁹.¶ Hic
probat tria.primo ꝙ sit dare aliqđ qđ nullo mō mouet.
tex.cō.50. ¶ Prio autē mō ꝓbat ꝙ primū mobile nullo mō moue/
tur per se.Et primo sic.sicut est in istis iferiorib⁹: sic ē in
superiorib⁹: sz in inferiorib⁹ est deuenire ad vnuz qđ non
mouetur per se nec a se: nec ab aliquo.ğ sic erit de moto/
re superiori.mior ꝓbať.qz in mouētib⁹ per se: vt aialia ē
deuenire ad ptez oino imobilez: que nō moueť p se nec a
se: nec ab alio: sicut primū mouēs nō moueť p se: nec a se:
tex.cō 51. nec ab alio.¶ Scđo ꝓbat ꝙ nō mouebiť p accñs.illđ qđ
moueť p accñs nō moueť semp.vt pz de aialib⁹ que mo/
uenť per se motu locali: sz p accñs motib⁹ alijs: vt augmē
tatiōe z diminutiōe: sz primū mouēs moueť semp.ğ non
moueť per accñs.¶ Nō autē q̄re qđ moueť p accñs non
moueť ꝯtinue est: qz mot⁹ p accñs impedit motū p se: vt
motus in dormitiōib⁹ in qbusdā aialib⁹ ipedit motuz lo/
tex.c.52. calē in eis: eo ꝙ dormiūt per multa tēpora.¶ Sz insta
tur.qz motores planetaꝝ mouētur per accñs: qz planeta
moueť per accñs: vñ motu ꝓprio tēdit in orientez: motu
autē per accñs.i.ad motū firmamenti moueť ab oriente
in occidentē: tñ cōtinue isti mouent. Dř ab Arist.ꝙ mo/
ueri per accñs est dupľr.quedā mouenť per accidēs a se.
vt aīa intellectiua vel sensitiua in brutis: z talia non mo
uenť semp: quedā mouenť per accñs ab alio: z talia mo/
ueri possunt semp: vt motores planetaꝝ mouenť semper
per accñs a primo motore: qz suū mobile moueť per acci
te.c.53. dēs.¶ Post hec ꝓbat ꝙ est dare vnū qđ semp moueť: z
probať dupľr. Tum qz exquo est vnū semp mouens: erit
dare vnū semper motū. Item gñationes z corruptiones
iferioꝝ nō possūt fluere a primo imediate: qz ab vno vno
mō se hñte nō fit nisi vnum ergo opz ꝙ ista fluāt ab vno
mediante aliquo difformiter se hñte: qle est firmamētū
qđ informiter se hz ad ista iferiora.pp qđ in istis iferiori
bus est diuersitas generationū z corruptionū pp aliqđ
difformiter se hñs i corpe celesti ... mouenť z gescūt.
tex.54. ¶ At vero.
¶ Hic ꝓbat ꝙ mot⁹ localis sit prior alteratiōe ... augmēta/
Ex.t.c.55. tiōe sic.Certum est ꝙ augmētatio nō pōt esse nisi premissa
alteratione alimēti: per quā alterationē fit de nō simili si
mile: sed istā alterationē opz preuenire loci mutationez:
qz alterās nō alterabit alteratū: nisi fiat approximatio: q̄
est mot⁹ localis: z sic pz ꝙ necessario mot⁹ localis p̄cedit
motū alterationis z augmētatiōis.¶ Itez ꝓbaťꝙ p̄cedit
motū gñationis sic.fm antiquos ꝯgregatio est cā gñatio
nis: sed ista ꝯgregatio nō pōt esse nisi per approximatio
nem congregatorum que approximatio est motus loca/
lis. probat post hoc ꝙ motus localis precedat motū cor/
ruptionis sic. Motus localis precedit disgregationem:
disgregatio precedit corruptionem. ergo motus localis
Tex.cō.56. precedit corruptionem.¶ Post hec probat ꝙ motus lo/
calis p̄cedit omnes alios motus.fz tres species prioris.
ꝓbať primo ꝙ precedit vt prius qđ nō ꝯuertiť.qz qđ mo
ueť localiter nō est necessariū ꝙ altereť aut augmenteť:
z tamē vt patuit supra necessariū est ꝙ si aliqđ altereť ꝙ
precesserit motus localis.s.approximatio alterantis z al
Ex.t.c.57. terati: que approximatio est mot⁹ localis.¶ Itē ꝙ sit p̄us
tēpore pz.qz sempiterna sunt priora tēpore non sempiter/
nis: sz motus localis est sempitern⁹: vt motus primi or/
Ex tex.c.58. bis.ergo.¶ Itē ꝙ sit prius ꝑfectiōe pz. Tum qz posterio/
ra fm nām sunt ꝑfectiora: sz mot⁹ localis est posterior ge

neratiōe z augmētatiōe in eodez: vt pz.qz fortes p̄mo ge
nerať z augmentať ꝙ̄ localr moueať.¶ Itē ille mot⁹ di/
ciť perfectior qui est in aialib⁹ ꝑfectis: sed motus localis
est huiusmodi: vñ sunt quedā aialia impfecta: vt ꝯhe z
ostree marine que nō mouenť localr ꝓpter suā imꝑfectio
nem.¶ Itē iste motus nō mutat q̄cꝙ̄ de suba rei.nō eniz Ex.t.c.59.
qz fortes mutať localr: mutať aliqđ de substo: sed in alte/
ratione aliqđ pditur semp: vt albedo vel nigredo.¶ Itē Ex.t.cō.60.
ille motus est perfectior qui ꝯuenit nobilissimo corpori:
sed motus localis est huiusmodi.s.i celo z nō alij mot⁹:
qz nō alterať.ergo motus celi est perfectior.¶ Qđ solus
motus localis sit ꝯtinuus z perpetuus.ꝓbať dupľr. Tuz tex c.61.z.62
qz inter duos mot⁹ ꝯrios semper est qes media.cuz ergo
dealbatio z denigratio: augmētatio z diminutio sint mo
tus ꝯtrarij: inter eos erit qes: z sic ipossibile est ꝙ conti/
nueť. Item ipossibile est ꝙ gñatiōni succedat corruptio
sine qete media: videmus eni qđ pmanet in suo eē corrū
piť.¶ Qđ solus motus circularis sit ꝯtinuus ꝓbať.quia te.c.64.
aut est circularis: aut rectus: aut mixtus.sz nō rect⁹: nec
mixtus.ğ circularis tm̄. Probať ꝙ rect⁹ nō sit cōtinuus
qz si eēt cōtinuus hoc eēt per reflexionez: sed mot⁹ reflex⁹
nō pōt esse ꝯtinuus. Probať qz mot⁹ ꝯtrarij nō sunt cōti
nui: vt dictū est in qnto.sz reflexus est ex duob⁹ ꝯtrarijs.
vt pz si aliqđ ferať a centro vsqz ad circūferentiā z econ/
uerso.isti aūt motus sunt ꝯtrarij: qz ex cōtrarijs termi/ Ex.t.cō.65.
nis sunt.ğ zc.¶ Itē in motu ꝯtinuo nō est pūctus i actu:
qz mot⁹ infringiť in actu in quo mobile figile singiť: sz in
reflexiōe pūctus in actu.s.pūctus in quo fit reflexio.ğ re/
flexus nō est ꝯtinuus.¶ Ex hoc ꝯcludit Arist.ꝙ sint due tex.c.66.
linee equales.quarum vna sit reflexa z altera nō.z si sint
duo mobilia: que moueanť eque velociter z incipit mo/
ueri: dicit ꝙ mobile pertrāsiēs lineā reflexā indiget pluri
tēpore solum ꝓpter pūctum reflexiōis: in quo reflexibile
quiescit aliquātuluz.¶ Item si mot⁹ eēt ꝯtinuus: tūc idē
moueret simul z sine interpolatiōe duob⁹ motib⁹ contra Ex.t.70.
rijs: qđ est falsuz.ꝓbatur.qz si graue moueať a cētro ad
circūferentiam z ecōuerso sine interpolatione certuz est.
ꝙ moueret duob⁹ motibus ꝯrijs simul.¶ Itē arguiť ꝙ
moueť fm aliquā differētiaz motus moueť a qete simul
opposita.ğ si graue moueť a circūferentia ad centrū: mo
uebiť a circūferentia tāꝙ̄ a quiete sibi opposita: z sic non
erit ꝯtinuus.¶ Itē si mot⁹ reflexus est ꝯtinuus sine inter
polatiōe qetis: tūc idē eēt simul sub negatiōe aeris z sub
forma aeris.ꝓbať ꝯsequentia.qz si aliqđ moueť ab aere
in forma aque negatio aeris z iductio a quo mēsuratur
eodē istāti.vñ in illo instāti in quo aer corrūpiť aq̄ intro/
duciť.si ergo fiat reflexio ab aq̄ in aerē sine iterpolatione
qetis: idē erit instans in quo aqua corrūpiť: z aer itrodu
ciť.z sic pz.ꝙ idem erit istās in quo aer corrūpiť: z aqua i
duciť: z in termino aer gñatur.¶ Post hoc ꝓbat ꝙ so/ t.cō.73.
lus mot⁹ circularis sit ꝯtinuus z eternus dupľr.p̄mo sic.
Illud moueri pōt motu continuo z eterno: qđ moueť ab
eodem in idē fm eādem dispōnez z per locū a cōtrarijs:
sed motus circularis est huiusmodi.vt pz.ergo zc.¶ Itē Ex.t.c.74.
illud potest moueri ꝯtinue qđ moueť ab eodē in idez per
aliqđ: z aliquid nō reflectēdo: sed mot⁹ circularis est ta/
lis.vt pz.ergo zc.ğ male dixerant pōl qui dixerūt omnia
sensibilia moueri ꝯtinue.¶ Post hoc ꝓbat ꝙ mot⁹ circu tex.c.75.
laris sit p̄or oi motu.ꝯstat eni qđ ē p̄or alteratiōe gñōne z
corruptiōe z augmētatiōe cū sit localis: localis eniz ē p̄or
alijs vt ostēsuz ē supra.¶ Sz ꝙ sit prior recto.ꝓbať qua/
drupľr. Primo sic.motus simplex ꝑfect⁹ z icorruptibilis
est p̄or motu cōposito iperfecto z corruptibili: sz mot⁹ re/
ctus ē cōposit⁹ vt pz.corruptibilis z iperfectus cū deficiat.
Circularis v̄o totū oppositū hz.ergo zc. Item sempiter/
na priora sūt i sempiternis: sz circularis ē sempitern⁹: re/
ctus v̄o nō sempiternus.ğ.¶ Nō aūt q̄re mot⁹ rect⁹ ē cor
ruptibilis z deficiēs ē.qz hz determinatum p̄ncipium z fi
nem a natura: vt motus sursum habet suum primuz cen
trū.mot⁹ deorsuz hz suuz p̄mū deorsuz: sed circularis non
habet p̄ncipiū neqz finem. Immo qlibet punct⁹ in circulo Ex.t.cō.76.
hz rationem principij z medij z finis: qz non potest dari
rō quare plus iciptat in vna parte ꝙ̄ in alia: z habet a cē/
tro ꝙ hz has rōnes pricipij medij z finis: vt patet. Item

mensura est prior mẽsurato: sed motus circularis est mẽ
sura motus recti ⁊ oium motuum: tãtũ eni vnusquisq;
motus est velox quãtũ appropinquat ad velocitatẽ pmi
orbis. ¶ Itẽ regularis est prior irregularis: sed circulus
est regularis q: vniformis: motus vo rectus irregularis
q: difformis: vn quãtum mobile rectũ distat a quiete si
bi opposita a principio vsq; ad finẽ mouetur irregulari-
tex. cõ. 78. ter. ergo ⁊c. ¶ Post hoc agit de motore: ⁊ ostẽdit ꝙ nul-
lam habet magnitudinẽ ante pmittit aliquas veritates.
Quarum prima est ꝙ virtus finita nõ mouet finitum in tẽ-
pore ifinito. ¶ Cuius rõ est. q: sic virtus finita mouet to
tũ in toto tẽpore: sic partẽ mouet in parte tẽporis: sed ista
pars tẽporis mensurãs motũ partis est finita: ⁊ per cõse
quens tẽpus mẽsurans motũ aliarum partiũ erit finitũ.
⁊ si oẽs ptes tẽporis mensurãtis sunt finite: per ꝯsequẽs
totum tẽpus erit finitum: ⁊ sic pz. ꝙ potẽtia finita nõ mo
tex. c. 79. uet finitum in tpe infinito. ¶ Qd in magnitudine finita
nõ sit virtus ifinita pbatur. q: aut ista virtus mouet ali-
Rõ Au. i. c. quid in tẽpore finito: aut in ifinito: sed non põt mouere
f. si de° eẽt po aliqd in tẽpore infinito: vt patuit supra: nec in tẽpore fini
tẽtie infinite to: q: si virtus ifinita moueret in tẽpore finito per totum
mouer ⁊ i in spatiũ posset dari aliqua virt° finita: que moueret in eo-
stãti ꝯña ne dem tẽpore. pbaẽ ꝯsequentia: q: det aliqua virtus fini-
gaẽ. quia mo ta põt augeri ꝙ mouebiẽ in equali tẽpore. sed hoc est fal
uet mediãte sum ꝙ virtus finita ⁊ ifinita moueãt in equali tempore.
finito vt ẽ sen ¶ Itẽ ꝙ in magnitudie infinita nõ sit virtus finita. pro-
tẽtia ei. 8. 1°. baẽ dupl'r. Tum q: si istius magnitudis sumaẽ aliq̃ pars
me. c. 41. Aũr habebit aliquã virtutẽ: ita ꝙ sic accipiendo nunq̃ virt°
ndet. S. tp. euacuabiẽ. Tum q: si in magnitudine ifinita sit virtus fi
i expõne tex. nita: erit dare per viã oppõnis aliquam magnitudinem
tex. c. 80. finitã: que habebit eandẽ virtutẽ: sed hoc est falsuz. q: ni
tex. i. c. 81. hil est equale finite magnitudini ⁊ ifinite. ¶ Post hec p
p° ꝯclo bat octo ꝯnes de primo motore. Prima talis est. ꝙ. s. est
vnus: ex quo pmus motus est vnus: ⁊ per ꝯsequẽs ⁊ pri-
mus motor. si eni essent multi motores nõ eẽt vnus mo-
2° ꝯclo tus. ¶ Secũda est ꝙ est imobilis. pbaẽ. q: si moueaẽ ab
alio ⁊ ab alio erit ꝓcessus in ifinituz: qd est incõueniens.
3° ergo nõ moueẽ. ¶ Tertia q: est ifatigabilis. q: tota rõ fa
tigationis est q: motor mouẽdo moueẽ: sed primus mo
4° uens nullo mõ moueẽ: neq; ergo fatigatur. ¶ Quarta ꝙ
Tx. i. c. 84. est in circũferentia. q: motor ibi est vbi magis lucet vir-
tus motoris: sed magis patet virtus motoris in circũfe-
rentia: ⁊ cum hoc in cõuexo. ergo est in circũferentia ⁊ in
conuexo. ¶ Quinta est. ꝙ est motor regularis. q: sempse
5° habet vniformiter ad suũ mobile: nec mouet veloci° vel
6° tardius. ¶ Sexta est. ꝙ nullã habet magnitudinẽ: quia
aut eẽt finita: aut infinita: sed nõ põt esse infinita: cũ non
sit dare: q: oẽ quãtũ clauditur in aliquo termino: nec põt
esse finita: q: tũc in magnitudine finita eẽt virtus infini-
ta: qd est improbatum supra. Primũ enim est ifinite vir
7° tutis. q: mouet primũ mobile in tẽpore infinito. ¶ Septi
8° ma est. ꝙ est idiuisibilis: cũ nõ sit quid quãtũ. ¶ Octaua
est. ꝙ est incorruptibilis. exquo est idiuisibilis. τελος.

¶ Cometij Hispani ordinis Minorum Artium docto-
ris ⁊ sacre Theologie magistri. Questio peracutis de cu-
iuscũq; sciẽtie subiecto: principal'r tamẽ naturalis philo
sophie feliciter Incipit.

Truz scd̃z Philoso-
phi ⁊ sui Cõmẽtatoris sniam corp° mo-
bile sit nãlis phie subiectuz pmuz. ¶ Ad
hãc qõnez dissoluẽdã imitaturus ad vn-
guem subtilissimũ doctorẽ Jo. Scotũ sũ
mũ Aristotelicũ sic ꝓcedam. Primo rõ
nem ꝓpriam subiecti describã. ⁊ ex ea rõne quedã cõtra
multorꝫ opinionẽ euidenter deducam. Scdo respõdebo
ad quesitũ ⁊ dabo modũ multiplicãdi scias primas ⁊ sub
Est rõ Sco- alternas saltẽ pricipales: ac ẽt ꝓpria subiecta in singulis
ti i p° lectura sciẽtijs assignãdi. ¶ Quo ad primũ dico ꝙ rõ ꝓpria ⁊ for
sua. q. 3° plo- malis subiecti habit° sciẽtifici est cõtinere virtual'r pmo
gi sen. ⁊ in le oẽs veritates istius habitus cui° est subiectum. Pro hu
ctura parisiẽ ius rõnis declaratiõe pmitto ꝙ ex snia phi ab oibus con
si. q. i.

cessuz est. s. ꝙ subm per sua pricipia essentialia est totalis
cã in eẽ oium passionũ que nate sunt effluere a pricipijs
essentialib° ipsi° subiecti. dico nate sũt pp' aliq̃s passiões
relatiuas que depẽdent a termio infinito respectu quarꝫ
termin° ptinet ad qdquidest subiecti: vt ẽ subz talis pas-
sionis cũ fundamẽtuz nõ possit talẽ terminũ ꝯtinere vir-
tual'r. ⁊ ex hoc sequitur subz vt totalẽ cãm ꝯtinere virtual'r
ĩneẽ oẽs suas passiões tãq̃ adequatũ effectũ sicut cetere
cause ꝯtinent virtute suos effect°. ¶ Ex hoc pmisso eui-
dẽter iferẽ tarta phi defi 2° metaph. ⁊ quto caplo ad ali-
qd. vbi vult scibile mẽsurare sciam. qd subm ꝯtinet virtu
te passiões in cognosci sicut ꝯtinet in entitate. Hoc sic de
claro. qditas quecũq; hñs passiones in quocũq; intelle-
ctu causat ꝯceptũ sui ꝓprium simplicẽ ac pfectũ ⁊ distin-
ctum seu diffinitũ causat notitiã icõpletã ⁊ cõpletã oium
suarꝫ passionũ: ita ꝙ intellect° hñs pfectissimũ ꝯceptũ et
abstractuz ⁊ incõpletũ qditas virtute includẽtis passio-
nes hz euidẽtem notitiã cõpletaz. ¶ Primo diffõnis de Minor
diffinito que est veritas per se nota ⁊ imediata. ¶ Scdo Maior
notitiã passionũ de diffinitiõe: que etiã est per se euidẽs
⁊ imediata. ¶ Tertio ipsarum passionũ de diffinito. que Conclusio
mediata ⁊ scibilis est cui itellectus per imediata princi-
pia nec̃io assentit. sic ⁊ ipsis pricipijs per termios. ¶ Ubi No^m
notãdũ est. ꝙ termini pricipiorꝫ per se notorꝫ talẽ habent
idẽtitatẽ ꝙ alter alterũ euidẽter includit vz. diffinitũ qd
diffinitiõi formal'r est idẽ includit actual'r ⁊ essentialiter
ipsam diffõnẽ ⁊ euidẽter hoc est imediate. Ideo nõ bene
capiũt Scotũ qui dicũt diffinitũ nõ ꝯtinere diffõnẽ. non
dicit Scot° ꝙ ꝯtinet virtual'r: sed vt alibi dicit essential'r
qd verissimũ est. Diffinitio vo ꝯtinet passionez virtual'r:
sicut pricipiũ quo totale ꝯtinet effectũ cui passioni est rea
liter eadẽ. Ois enim ꝓpositio imediata ⁊ per se nota in
scientijs speculatiuis ꝯstituiẽ: aut ex diffinito ⁊ diffõne:
aut ex diffõne ⁊ ꝓpria passiõe: aut ex subto habẽte conce-
ptum simpl'r simplicẽ ⁊ ꝓpria passiõe. ¶ Quare intellect° Est pma opa
hñs notitiã icõpletaz perfectã taliũ terminorꝫ hz apud tio itellectus.
se necessariam cãm vnionis imediate eorꝫ: ⁊ si eos cõpo- Est 2° opa° i
nat habet necessariã cãm ⁊ euidentez ꝯformitatis actus tellect° vt 3° d
cõponendi ad terminos cõpositos que conformitas eui- aia. t. c. 21.
dẽs est imediata ⁊ per se nota veritas ꝓpositionis: ⁊ hac
rõne non põt intellectus apphendere huiusmodi termi-
nos ⁊ cõpositionẽ quin apphendat ꝯformitatẽ ⁊ imedia-
tam veritatẽ iclusam in rõnibus formalib° terminorꝫ. et
hoc mõ principia cognoscimus inquãtum terminos co-
gnoscimus pmo posteriorꝫ. Et per huiusmodi principia tex. cõ. 6.
imediata tãq̃ per causas pcipit itellect° necessario vnio-
nẽ seu inherentiã passionũ ad subm: ⁊ hoc mõ acqrit sci-
entiã. ¶ Ex his apper manifeste quemõ subz ꝯtinet pri-
mo veritates imediatas: ⁊ per istas ꝯtinet: vt ꝙ p° vir-
tualiter veritates mediatas oẽs scibiles de ipso primo
hoc est adeq̃te virtual'r: q: suũ qdquidest inquãtum tale
qd essential'r icludit est mediũ pp quid ad sciẽdas huius
modi veritates mediatas: ⁊ sic pz ꝙ ꝯtinentia virtualis
pmo sit ꝓpria ⁊ formalis rõ subiecti in genere scibili. Nã
circũscripto quocũq; alio a rõne formali subiecti adhuc
ꝯtinet oẽs huiusmodi veritates: vt qd: ⁊ de nullo alio sci
unẽ nisi per ipm subm tãq̃ per mediũ. vel per eius quod
quidest. ergo euidenter ꝯcluditur subti rõnez esse primo
virtual'r ꝯtinere oẽs scibiles veritates de ipso. ¶ Ex hac Cõtra ponẽ-
rõne descripta deduco ꝙ ponentes octo cõditiones ne- tes octo cõdi
cessario requiri ad subm primũ: ponũt superflua ⁊ omit- tiões subti.
tunt qd simpl'r est necessariũ: nã positis istis octo non po
niẽ ꝯtinentia virtualis que simpl'r necessaria est ad rõnẽ
formalẽ subiecti: vt supra declaratũ est: ⁊ ipa ꝯtinẽtia vir
tualis pmo includit oẽs cõditiões necessario requisitas
ad ꝓpriã rõnem subiecti qd manifeste declaro. naz si ali-
qd subm ꝯtinet virtualiter: ⁊ pmo per suã rõnẽ formalez
oẽs passiones scibiles de ipso hz primã ꝯditionẽ necessa
rio: ꝙ tale. s. subiectũ est ens reale vel fundatum in ente
reali. ⁊ scdam q: est vnũ nõ solum vnitate analogie vt di
cũt: sed etiã vnitate vniuocatiõis diffinite a pho in ante
predicamẽtis. nã cum nullũ genus subiectũ scientie pos-
sit esse equiuocũ: vt vult Cõmẽtator q̃rto meta. cõmẽto
scdo: ⁊ nullũ ponaẽ ibi: nec in tota metaphisica medium g

abnegationem

abnegationē vtriusqꝫ extremi. sequit illud esse vniuocuꝫ
logice ꝛ metaphysice. q2 eni vniuocatio stat cū analogia.
4° meta. c. 2. lꝫ. n. ponat Cōmētator ibidē mediū iter equocū ppꝛie. ꝛ
vniuocū stricte ꝙ nō est analogū cū dicit ꝙ ens nō est eq-
3° de aia tex. cōm. 78. ꝛ 4° meta. te. cō. 2. uocū vt canis. nec vniuocū vt aial relinquit ꝙ sit vniuo-
cum analogū sic ꝙ ꝯuenit ipsi enti. diffinitio vniuocoꝝ po
sita a pħo. In textu eni expꝛesse dicit pħs ꝙ nō dr̄ ens eq-
uoce. ¶ Tertia ꝯditio. s. ꝙ sit vlissimū in scia nō ē de rōne
subiecti imo accidit subo vt articulo scđo. clare ostendā.
¶ Quarta ꝯditio videlꝫ adeqͣtū lꝫ ab eis nō bn̄ ponat̄ q̄-
lis debeat eē ista adeqͣtio subti itelligit̄ in eo qđ dr̄ p̄mo.
Nā p̄mo vt accipit pħs p̄mo posterioꝝ capl̄o de vli dicit
adequationē sic vt p̄itum insit subo inqͣtū tale ꝛ cuilibet
per ipsuꝫ aut per eius formalē rōnē. ¶ Quinta ꝯditio vꝫ.
ꝙ sit p̄mo notū ꝯuenit subo per hoc ꝙ ꝯtinet oēs verita-
tes imediatas ꝛ mediatas q2 ex hoc eiꝰ notitia icōplexa
p̄supponit̄ notitie cōplexe p̄ncipioꝝ ppter qđ que in pfe-
ctissimū ꝯceptū subiecti resoluunt̄. Presupponit̄ ēt noti-
tie ꝯclusionū scibiliū que in p̄ncipia resoluūtur. ꝛ per ꝯñs
ad ipsum stat vltima resolutio in scia in qua ipsuꝫ est sim
pliciter primū ac ideo p̄supponit̄ de ipso qđ est ꝛ q2 est p̄-
Tex. cō. 2. mo posterioꝝ. Qđ qdē ab eis nō recte exponat̄ qđ ē sub-
iectū esse p̄mo notū. arti° 2° intelliges. ¶ Sexta. s. ꝙ hēat
ptes subiectiuas ꝛ sꝫ subiectis sciarū pro maiori pte ꝯue-
niat. nō tn̄ dicit pħs habere ptes necessario reqri ad rō-
nem subiecti vt postea declarabit̄. ꝛ qñ hꝫ ptes sciunt̄ ve
ritates subiecti de ptibus per ipsum subm tanqͣ per me
diū virtualr̄ p̄mo ꝯtinēs huiusmodi veritates. ¶ Septi
ma ꝯditio vꝫ. ꝙ habeat passiones ois supflue ponit. nā
si est genus subm scie qs ignorat ipsuꝫ nescio hēre passio-
nes cū scia sit passionū demōstrabiliū de subiecto. quas
ipsū subm p̄mo virtualiter icludit. ¶ Octaua ꝯditio eui-
dēter ꝯtinetur in vtuali ꝯtinentia q2 subiectū per sua p̄n
cipia formalia seu per suā rōnē formalē ꝯtinet veritates
scibiles. Mirat̄ itaqꝫ Scotus ꝙ aliq per p̄ncipia subie-
cti itelligāt cām agentē esse aut cām finalē. hic eniꝫ intelle-
ctus lōge alienus est a sensu pħi. accidit. n. subo scie ꝙ sit
causatū vel incausatū depēdens vel indepēdēs in suo eē
ꝛ hoc in quouis gñe cāe vel p̄ncipij. Sed p p̄ncipia subie
cti itelligit pħs cās ipsius subiecti nō inesse sed inquantū
scibile ē. que cause sunt p̄ncipia cōplexa per se nota qui-
bus de subiecto. saltē nō hn̄te cōceptum simpl'r simpliceꝫ.
5m cor. sciūtur passiones. ¶ Secundo infero ꝙ nulla scia nāliter
acqͣsita sm se totā nec prima nec subalterna sm vlem rō-
nem sm quaꝫ sunt tradite vles scie pōt habere subm sm
propriā rōnem subiecti. Hoc illatū sic declaro quelibet ta
lis scia est de pluribus qditatibus ꝛ gñe ꝛ specie distictis
quarū qditatū vnaqueqꝫ per ppriā qđ qđ est seu per pro-
priam rōnē formalē ꝯtinet p̄mo virtualr̄ suas ppꝛias pas
siones sicut se hꝫ hō ad suas passiones ꝛ leo ... ꝛ singu
le spēs spālissime sm propꝛias rōnes formales. ꝛ hoc siue
pħice aut metaphysice seu mathematice ꝯsiderent̄. Sed
cū nulla vna nāt aut qditas per se ꝯsiderata i tali scia pos-
sit ꝯtinere vtute qditates oēs in eē per se ad istā sciam p-
tinētes. manifestum est ꝙ nec eas cōtinebit in cognosci.
Quare nō poterit p suā rōnē formalē eē medium pp qđ.
ad vitates ppꝛias de huiusmodi qditatibꝰ sciendas. Jō
Nom maxime notādū est ꝙ cū nulla vna qditas sit que ꝯtineat
virtualr̄ oēs vitates p se ad istā sciam ptinētes. Subm i
qͣlibet scia dꝫ poni illud qđ vtualr̄ p̄mo p suā formalē rō-
nem ꝯtinet p̄mas vitates scibiles istiꝰ habitus sciētifici.
ꝛ illud erit subm alicuius ptis istius scie sm ppꝛiā rōneꝫ
subiecti. q2 per vtualē ꝯtinētiā ꝛ totius scie. lꝫ nō sm pro-
priā rōnē. q2 nullū tale pōt dari. sꝫ q2 illō mag' accedit ad
ppꝛiā rōnē subiecti qͣ aliud i ista scia p se ꝯsideratū ex eo
ꝙ ad p̄mas vitates scibiles istiꝰ scie hꝫ vtualē ꝯtinētiam
s. pp qđ: ꝛ ad alias qditates p se ꝯsideratas hꝫ p̄mitateꝫ
cōitatis ꝛ p̄dicationis ꝛ ppterea est ponendum primum
subm talis habitꝰ. ꝛ hoc est ꝙ aliq recte dicūt idē eē sub-
iectū totiꝰ ꝛ ptis. hoc clariꝰ itelliges in articulo 2° vbi hoc
deductū ad singulas scias applicabo. Nota ēt ꝙ vitatuꝫ
scibiliū de qͣlibet spē spālissima in singulis sciētijs datur
subm sm verā rōnē subti. ¶ Quo ad 2m artim p̄mo pono
2° articulus. 1° ꝯclo ꝯtra duas ꝯnes: deinde ad qōnē rñdebo. ¶ Prima ꝯ est ista.

corpus mobile nullo mō pōt eē subm p̄n̄m nālis pħie. ita ꝙ Alb. magnꝰ
mobilitas sit formalis rō ipsiꝰ subti. imo respectu nullius p pte ꝯ Tho.
substracti pōt poni mobilitas p̄ma rō formalis subti nā- ꝛ Burleu ꝛ
lis pħie. ¶ Hāc ꝯnē sic pbo. illud nō pōt esse p̄ma rō for- Jo. de iādu.
malis subti p̄mi alicuius scie qđ hꝫ i subo aliquo p̄ore p pbans ꝯclu-
se ad istā sciam ptinēte p se cām iherētie ad ipsum subm. sione.
Sꝫ mobilitas hꝫ cām p se iherētie ad aliqđ p̄us p̄ꝰ ꝯside
ratū in nāli pħia. ergo ꝛc. Maior pꝫ cū formalis rō p̄ma
subti sit simpl'r p̄mū ꝯsideratū in tali scia: ꝛ pp istā rōnem
de ipso subto p̄supponit̄ si est. ꝛ qđ est ipsa ēt est p̄n̄m cogni- 1° poste. t. c. 2.
tū in illo gñe. Minor pbat̄. qm̄ nā ponit̄ a pħo ꝛ Cōmē-
tatore 2° phy. ter. cō. 3. imo ab ipsa pħia p̄n̄m effectiuū p se
ipsiꝰ motus. Cadit. n. motꝰ in diffōne nāe nō tanqͣ ps eēn
tialis ipsius nāe. sꝫ tanqͣ p se effectus in diffōne sue per se
cāe. Nā vō est simpl'r p̄ꝰ per se ꝯsideratū in scia nāli vt p-
babo in scđa ꝯne. ergo motꝰ seu mobilitas hꝫ per se cām
priorē p quā iheret pp qđ hn̄tī per se nām seu huiusmo
di p se cām. Pōt ad hoc adduci illud pħi 8° phy. ꝛ Cō-
mētatoris tex. cō. 73. ꝙ motor p̄mus nō est nālis qđ pro-
bat hoc medio. Motor p̄mus non hꝫ p̄n̄m a quo mouet.
Sed motor nālis hꝫ in se p̄n̄m motus per qđ mouet. ergo
p̄mus motor nō est nālis nec physice cōsiderationis quo
ad eius qditatē. negat itaqꝫ a p̄mo motore motū nālem.
q2 negat ab eo naturā ac per hoc nō ptinere p se ad physi
cam ꝯsiderationē. ꝛ sic puto minorē demonstratā ꝛ cōclu-
sionem cū maior sit ex ppōnibus per se manifestis. ¶ Ex Cor.
hac ꝯclusione infero ꝙ illi qui dicūt motū esse formalē ra Alb. Tho. Egidi.
tionem subiecti nālis pħie q2 est nobis notior ipsa natu-
ra: ꝛ p̄ncipiū cognoscēdi principia rerū nālium non recte
philosophant̄. qm̄ ex isto medio ꝯcludit̄ euidēter opposi-
tum. Ad qđ pbādū assumo dictū Cōmētatoris ꝙ ipsi ac
cipiūt pro maximo fundamēto. s. ꝙ motū eē est per se no-
tum in ista sciētia ꝛ p̄n̄m cognitionis in ea. Lꝫ Cōmenta
tor p̄mo physicoꝝ cōmē. 5° nō dicat ꝙ motū esse sit per se
notū: tn̄ dicit multitudinē ꝛ motuꝫ esse p̄ncipia cognitio-
nis in hac scia arguēdo ꝯtra eos qui dicebāt oia eē vnuꝫ
ens ꝛ imobile. non vult ergo ꝙ motū esse sit magis per se
notū qͣ multitudinē entiū esse ꝛ vtruqꝫ est per se notū no
bis hoc est manifestū ad sensum ꝛ p̄n̄m cognitionis reruꝫ
nālium. hoc est demonstratione qa ꝛ a posteriori. Vñ ar-
guit ibidē cōtra negātes motū tanqͣ effectū notissimū na
ture ꝙ habēt negare naturā dicens ablato motū nō erit Tex. cō. 2.
illic p̄ncipiū mouendi. s. nā. Hoc idem declarat pħs pri-
mo physicoꝝ cū dicit. Innata est nobis via ex notioribus
ꝛ certioribus nobis ad notiora ꝛ certiora nāe. vbi Cōmē
tator cōmēto 2° dicit ꝙ via in hac scia est incipe a rebꝰ no
tis apud nos ad res notas apud naturā. ꝛ ignotas apud
nos. ꝛ ꝙ ipossibile est aliter icedere in hac scia: q2 vt plu-
rimuꝫ p̄cipue in p̄ma acqͣsitione huiꝰ doctrine vtimur de
mōstratione signi. seu q2. ¶ Ex his arguit̄ sic. quicqđ est
p̄n̄m demōstrationis qa ꝛ nobis notius ꝛ certius est poste
rius sm nām ꝛ demōstrabile pp qđ per id qđ est p̄us sm
nām. Sꝫ motꝰ vel mobilitas qđ pro eodē hēo i pposito.
seu multitudo ꝛ huiusmodi accidētia sensibilia seu effe-
ctus nature sunt p̄ncipia demonstrationis qa ꝛ nobis no
tiora. igit̄ sunt posteriora sm nām ꝛ demōstrabilia ppter
quid. Maior pꝫ quo ad primā de prioritate ex dicto pħi
ꝛ Cōmētatoris vt supra. ꝛ quo ad scđam q2 cuꝫ talia no-
tiora nobis in hac scia sint per se effectus alicuius per se
cause vt pꝫ de motu respectu nature. ꝛ de multitudine re
spectu p̄ncipij. ꝛ sic de alijs nata sunt per suas cās per se
sciri. ꝛ sic est maior clare pbata. Minor est manifesta ꝛ ē
ipsius pħi in pluribꝰ locis. accipit. n. motuꝫ pro medio ad
pbādū primū motorē. vbi clarū est ꝙ demōstrat qa: ꝛ ad
probādū nām sicut allegatū est dictū Cōmētatoris p̄mo
physicoꝝ cōmēto. 8. vel ꝙ negato motu negat̄ p̄n̄m motꝰ
videlꝫ natura. ꝛ 3° physicoꝝ in p̄nꝰ arguit ex motu naturā.
Iste demōstrationes sunt a signo. seu qa. vt pꝫ. ¶ Ex con
clusione huius rōnis deduco manifeste errorē istius opi
nionis sic. Rō formalis subiectiua est p̄mo nota sm naꝫ
in ista scia. sꝫ motus nō est p̄mo notus in nāli pħia sm na
turā. Igitur nō est p̄ma rō formalis subiecti ipsius pħie.
Maior notissima est q2 subm sm rōnem formalē est sim-
pliciter p̄mū in illa scia cuius ē subiectū sm se cōsiderata

nō vt cōparatur ad aliquē intellectū. ⁊ fm istaȝ rōnem est
pn^m primū in ipsa scia. ⁊ per ɔ̄ns primū fm nām ex deda-
ctione pħi p̄mo physicoꝝ. Minor ꝓbata est ⁊ per pħm p̄
mo physicoꝝ ⁊ p̄mo posterioꝝ. ⁊ in alijs locis pl̄ibus cer-
tissima. ¶ Et hāc rōnē ɔ̄cedūt plures clarissimi Thomi
starū dicētes scūm Thomā nō sensisse mobilitatē cuȝ sit
passio demōstrabilis ꝓpter qd eē rōnē formalē. Sed per
ipsam vt nobis notiorē circūloquitur verā rōnē formalem
subti nā priorē ipsa mobilitate sicut ēt debēt exponere Al
bertū magnū qui mētē eius bn̄ capiūt. Et sic vꝫ ꝓbata p̄-
Cor^m ex pri ma ɔ̄clusio. Ex qua cū suis deductionibus infert ꝙ opi-
ma ɔ̄clone. nātes nō bn̄ capiūt qd est subm esse p̄mo notū in scia. itel
ligūt eni illud debere esse p̄mo notū quo ad sensum tanq̄
pn^m cognitionis in acq̄sitione doctrine. qđ falsuȝ est i his
sciētijs in qbus nō sunt eadē p̄mo nota nobis ⁊ nature vt
p̄ phy. i. cō. 3. se hēt in nāli pħia ⁊ diuina. Sed est intelligendū illud de
bere esse p̄mo notū fm nām in ipsa scia fm se. Et iō ipsa
sciētia presupponit de ipso tanq̄ de primo pn^o in tali sciē-
tia sicut tanq̄ de notissimo in se quare ipsa nō ꝓbat sub-
iectū eē. Et p̄supponit quid nōis inuestigādo qd rei. lȝ ar
tifex in acq̄rēda doctrina cum ꝓcedat a magis notis ad
sensum possit p demōstrationeȝ qꝛ deuenire in notitiam
subiecti. ⁊ hoc per effectus notos nobis ad cām primā in
tali scia notiorē apud nām. Et iste est ꝓcessus pħi tradē
do pħiam nālem ⁊ diuinā. Et tā cā erroris opinātiū fuit:
qꝛ nō distinxerūt de scia in se ⁊ in nobis. quā distinctioneȝ
īnuit pħs p̄mo physicoꝝ. Clarū enim est nālem pħiam ⁊
diuinā habere p̄ncipia demōstrationuȝ ꝓpter qd. ⁊ tñ in
p̄ma traditione ⁊ acq̄sitione procedimus qa. At v̄o illud
est ponēdū subiectū formale qđ est primū fm naturā: ⁊ in
ipsa sciētia fm se. nō aūt qđ est p̄mū quo ad nos ⁊ hec de
2^a ɔ̄clo p̄ma ɔ̄clusione. ¶ Scđa ɔ̄clusio. subiectū p̄muȝ nālis pħie
Nāli ra pri- est substātia nālis inquantū nālis. sic ꝙ natura aut natu-
ma rō fōtalis ralitas sit prima rō formalis ipsius subiecti. ¶ Ad cuius
subiecti. ꝓbationē primo notādū est ꝙ cū nulla ex vl̄ibus sciētijs
No^m possit fm se totā habere subm fm ꝓpriā rōnem vt in se-
cundo deducto p̄mi articuli declaratuȝ est. dico illud po-
nendū esse subiectū primū. qđ magis accedit in tali scien
tia ad ꝓpriā rōnē subiecti. Illud aūt videt̄ esse qđ conti-
net ꝓpter qd per suā rōnem formalē seu imediate p̄mas
veritates seu passiones istius sciētie. ⁊ tale semꝑ est i hu
iusmodi sciētijs cōe aliqđ inclusum per se in qditatibus
seu naturis iferioribus per se cōsideratis in tali habitu.
nā nihil aliud inquātū tale pōt continere virtualr̄ primo
istas p̄mas passiones. Et illud lȝ nō sit subiectū respectu
oium veritatū scibiliū illius habitus fm ꝓpriā rationē.
tñ ponit̄ subiectū primū: qꝛ inquātū tale hȝ virtualē cōti-
nentiā ad p̄mas passiones: ⁊ per suā formalem rōnē n̄ ha
bet ɔ̄ceptū cōpositū per se. vnū est mediū ꝓpter quid ad
sciēdas p̄mas veritates ⁊ ad alia iferiora hȝ cōitatē p̄di-
cationis seu p̄mitatē cōitatis sic vt ois veritas p se perti
nēs ad istā sciam: aut erit de isto subto p̄mo per eius pro
priā rōnem formalē. aut de pte isti^o subiecti eēntiali sub-
iectiua vel itegrali si habeat huiusmodi ptes. vel de aliq̄
essentialr̄ attributo ad ipsum subm p̄mū. ⁊ in hoc cōplet̄
Opio ꝓpria adeq̄te notitia talis habit^o. ¶ Ad ꝓpositū applicādo di-
de subiecto. co ꝙ nihil est in tota nāli pħia qđ magis accedat ad pro-
priam rōnē subiecti q̄ subā nālis. Nam motus fm suas
spēs est prima passio physica: ⁊ deinde ea que ad motū cō
sequuntur vt locus vacuū tēpus cōtinuū ⁊c̄. Motus v̄o
est per se effectus nāe. Sola itaq̄ nā inqantū talis conti-
net virtualr̄ p̄mo motū tanq̄ propriū effectū. ⁊ ea que ad
motū necessario ɔ̄sequūtur qđ clare dicit pħs in 3° physi-
coꝝ in p̄ncipio vbi dicit. qm̄ aūt nā est pn^m motus ⁊ quie-
tis ⁊ mutationis. Sciētia aūt nobis est de natura. opȝ nō
ignorare qd sit motus. necessariū est enim ignorato mo-
tu expone tanq̄ effectū per se necessariū est ignorare natu
ram. s. tanq̄ per se cām arguit a posteriori ⁊ Cōmētator
cōmento p̄mo sic inqt. Incepit notificare cām ꝓpter quā
ɔ̄tingit ei loq̄ in hoc libro de motu ⁊ de reb^o que ɔ̄sequū-
tur motū: qm̄ ɔ̄sideratio eius est de natura ⁊c̄. Hoc ideȝ
aperte dicit cōmēto scđo habet itaq̄ subā nālis virtua-
lem cōtinētiā ad primas passiones physicas ⁊ p̄mitatem
cōitatis ad oēs qditates physicas qbus per se insunt hu
iusmodi p̄me passionis. ergo ɔ̄cludit̄ apte subam nālem
esse subm primū. ¶ Hāc cōclusionē sic declatā. ꝓbo p̄mo Probatio le
auctoritatib^o pħi ⁊ Cōmētatoris. ¶ Scđo rōne per au- cūde ɔ̄clusionis
ctoritatē ⁊ rōnem int. do ꝓbare p̄ncipalr̄ rōnē formalem auctibus.
subiecti esse nām. Naȝ de substracto aut ponatur corpus
ens vel suba nō est magna vis apud pħm. pono tñ p sub-
stracto ꝙ ponit ipse Ar. ⁊ Cōme. ponēdo subam nālem
subm primū 6° meta. in pn̄. vbi assignat subiecta triū pri-
marū sciarū sic inqt. Qm̄ v̄o pħica scia est circa qđdā ge-
nus entis. nā circa talē est subam in qua est pn^m motus ⁊
stat^o in ea. cū dicit subam dat substractū. cū dicit in qua ē
pn^m dat rōnē formalē ipsam nām. idē Cōmē. nec clarius
assignare potuisset subm p̄mū physicū. ac iō nō vi ɔ̄tēden
dū eē de intētione pħi. Preterea Cōmentator. 2. phy. cō
mēto. 3. in fine apte hoc dicit qm̄ inqt sic. Et sciendū est ꝙ
subm isti^o libri est nā ⁊ p̄ncipia nālia cū sint cōia oib^o reb^o
nālibus ⁊c̄. ⁊ iō dicit pħs. 2. phy. tētare demonstrare nām
ridiculū est qm̄ manifestū est per se nām eē. Et Cōmēta
tor cōmēto. 6. ⁊ nām esse est manifestuȝ p se expone nomȝ
per se fm naturaȝ qa est p:oposito per se nota ⁊ immedia
ta. ac iō ridiculū est demōstrare eā qm̄ nō hȝ apud physi-
cū me^m pp qd. si eniȝ eēt manifestū nām eē ad sensuȝ tñ.
⁊ apud nos sicut est manifestū motū multitudinē cōpōnē
⁊ huiusmodi sensibilia eē: nō esset ridiculū tētare demon
strare quēadmodū. ⁊ si sit notū p se ad sensuȝ lunā eclipsa
ri qꝛ tñ nō est p se notū fm nām: qꝛ hȝ cām pro se nō est ri-
diculū demōstrare: imo postq̄ fuerit illud verꝫ cognitū. s.
lunā eclipsari per experientiā. ⁊ qꝛ adiuēta p sēcā per inq̄si-
tionē diuidēdo ⁊ cōponēdo sciet̄ p̄mo gradu cognitionis
⁊ certitudinis verꝫ pp qd per cām p se. ita de motu cōpō-
ne ⁊ hi^o se hȝ in pħia nā igit̄ est simplr̄ p^m qđ pertinet ad
physicā ɔ̄siderationē. ⁊ ita formalis rō p̄mi subti. ⁊ hoc in
tēdēs Cōmē. p̄he. physicoꝝ cū dixisset ꝙ subiectuȝ artis
nō sunt nisi res sensibiles d̄clarat qd intelligat p sensibile.
⁊ dicit subm dico fm ꝙ trāsmutat̄ de se. ⁊ vlterius expo-
nit qd per trāsmutationē intelligat ⁊ dicit. ⁊ fm ꝙ hn̄t de
se pn^m mot^o ⁊ qetis. ecce nām vbi Cōmē. sensibile ⁊ motū
resoluit in nāȝ tanq̄ in simplr̄ p^m. ⁊ pn^m istoꝝ qđ valde no
tādū est ad hn̄daȝ mētē Cōmē. in hoc q̄sito. ⁊ vt pl̄imum
vbi dicit pħs pħicā eē de mobilib^o exponit hoc est de hn̄-
tib^o pn^m mot^o ⁊ qetis. ⁊ ita reducit motū ad nām. vt pȝ il-
lud supradictū de. 2. phy. tex. cō. 73. ꝙ q̄ mota mouēt pti-
nēt p se ad physicuȝ reddit cām: qꝛ hn̄t pn^m motus: q̄ non
mota mouēt nō p se ptinēt ad physicū qꝛ motus non hn̄t
pn^m. mouēs eni nō physicū est nō hn̄s pn^m mot^o. s. nāȝ ⁊c̄.
⁊ qdā addācit in ɔ̄triū illud Cōmē. 12. meta. cō. 4°. vbi di
cit ꝙ corp^o mobile est subm pħie nālis; hoc nō cogit qꝛ ibi
arguēdo ɔ̄ Alexā. ꝓbādo ꝙ nulla scia probet suū subm es No^a.
se. s. pp qd. sed hā a signo iducit pro exēplo ꝙ corpus mo-
bile est subm. exēpla eni ponim^o ⁊c̄. ibideȝ ēt dicit ꝙ nām
esse est p se notū quare dicta ibi de subto nō ɔ̄cludūt sicut
ea que sapi^o posita sunt de mēte sua ⁊ hec quo ad aucto-
ritates sufficiāt. ¶ Rōne ꝓbat̄ sic. illud inquantū tale est Probatio le
primū subm nālis pħie qđ per suā rōnem formalē cōtinet cūde ɔ̄clusionis
primo virtualr̄ p̄mas veritates pħicas ⁊ per se includit̄ rōne.
in q̄libet qditate nāli per se mobili ⁊ ad qđ oia alia per se
a physico habita ɔ̄siderata habēt essentialē attributionē
sed suba nālis est huiusmodi. ergo ⁊c̄. Maior notissima
est ex dictis. minor ex auctoritatibus pħi ⁊ Cōmētatoris
patet quare ɔ̄clusionē euidēter ꝓbatā puto: ⁊ qđ addidi
in maiore de attributione eēntiali hec ɔ̄ditio includit̄ in
ɔ̄tinentia v̄tuali. vt pȝ: ⁊ sic per has duas cōclusiones ad
questitū sufficiēter videt̄ missum. ¶ Ex hac cōclusione pri- Cor^m.
mo infero ꝙ rō formalis subiecti sciētie p̄me includit̄ es-
sentialiter: ⁊ per ɔ̄ns actualr̄ in quolibet per se inferiori
qđ probo sic. Quecūq̄ passio inest per se ⁊ p̄mo alicui cōi
inest per se. lȝ nō primo cuilibet per se iferiori: ⁊ hoc per il
lud cōe cui primo inest vel per eius formalē rōnem tanq̄
per mediū ꝓpter quid. Hec est pħi primo posterioꝝ. igit̄
qđlibet per se inferius ad subiectū primū physicū ɔ̄tinet
actualiter per se secūdo mō dicēdi propriā passionē ips^o
subiecti primi lȝ nō p̄mo. Ex quo sequit̄ euidenter ꝙ qđ-
libet per se inferius includit subiectū primū ⁊ rōneȝ eius
formalē in primo mō dicēdi. ⁊ ita essentialr̄. formaliter ⁊
actualiter.

actualiter. Quare manifeste falsum est qd aliqui dicunt scilicet q non oportet rōnem formalē subiectiuā includi formaliter in quolibet īferiori qditatiue considerato sed sufficit qd fundatur. Hoc nullo mō stat cū veritate qm de inferioribus qditatiue ⁊ per se ꝯsideratis demōstrantur passiones ꝑme ⁊ hoc per supius tanq̄ per medium. Ergo inferiora qditatiue cōsiderata includūt essentialiter ipsum supius ⁊ formalr. ac etiā ex hoc sequit̄ ꝓpositū q cum motus nō includat̄ in qditatiuo cōceptu rerū naturalium nō erit rō formalis subiecti primi. Suba vō naturalis inquātū talis per se ꝑmo modo ꝑdicat̄ de qualibet re nāli. nec obstat qd dicūt naturā includere habitudinem ad motū: qr vt dictū est articulo ꝑmo non includit eēntialiter motū sed tm̄ vt per se effectū. Ideo qditatiue pōt cōcipi natura nō ꝯcepto motu nec habitudine ad motum. ℭ Scdo īfero q dicētes deductionē qua ꝓbat̄ motus per nām nō esse demōstrationē sed ꝓcedere ex min⁹ vel eque notis nō bñ respōdent. Manifestū est enī nām esse per se cām motus vt declaratū est in qōne ꝑma. ⁊ ita esse ꝑorē ⁊ notiorē ſm nām. ergo cū deuētū fuerit ad pfectam cognitionē nāe per motū demōstratione signi vt a ꝑori quo ad nos ad ꝑus notiusq quo ad naturā. poterit physicus ꝓcedere ꝑmo gradu certitudinis a nā vt a p se cā pp qd ad motū sciēdū de re nāli. ⁊ erit ēt demōstratio ꝓpter qd ee notiorib⁹ ⁊ ꝑorib⁹ ſm nām. ⁊ iste est modus acqrēdi sciam in pħia nāli ⁊ diuina. vt pʒ ꝑmo phy. ⁊ ꝑmo meta. pʒ ēt in. 2. posterioꝝ de duplici mō acqrēdi sciam vʒ qr primo. scdo pp qd de eadē veritate scibili. ⁊ hoc vbi nō sunt eadē priora ⁊ nota nobis ⁊ nāe vt se hʒ in physica ⁊ diuina. ℭ Pʒ igit̄ q nō bñ dicūt dicētes q eque notū ē ſm nām vel magis notū esse q̄ nām esse: ⁊ tm̄ ita dicūt negantes illā deductionē eē demōstrationē p hoc qr procedit ex eque vel min⁹ notis qd nō sequit̄ nisi itelligant ſm nām ⁊ illud ē manifeste falsū. vt supra ē ꝓbatū. ℭ Postq̄ ad qōnē vt puto sufficiēter est rñsum qd in scdo articulo me facturū pollicitus erā. alia duo eodē articulo expediēda aggredior. ⁊ ꝑmo subiecta assignabo aliaꝝ sciarū pro pte ⁊ in hoc dabo modū assignandi subm in singulis sciētijs. Nā in q̄libet scia aduertēdū est q̄ sunt ꝑme passiones ⁊ veritates p se ad illā sciam ptinētes. Inde inquirēdū est illud de quo ꝑmo demōstrat̄. Postremo q̄ sit rō ⁊ per se cā p quā ꝯtinētur ꝑmo. ⁊ demōstrātur de illo ꝓpter qd que rō est simplr prima in tali scia. Et per nihil ꝑus ⁊ notius ſm nām per se ptinēs ad illā sciam. ꝓpter qd demonstrat̄ qm̄ sic est illius rōnis ꝑsupponit̄ in tota illa scia cū sit simplr primū. ⁊ illud tale est subm primū. Et illa rō erit formalis rō prima illius subiecti. ⁊ qm̄ ille ꝑme passiones sunt cōes ad oēs qditates per totā tali habitu considerata illud subm cū illas virtualr ꝑmo ꝯtineat. erit aliquod cōe supius ad illas oēs qditates. ex hoc q̄ dicta sunt superius declaratis facile est assignare subiecta i singulis sciētijs. ⁊ idō in ꝑma pħia cui⁹ passiones ꝑme sunt trāscendentes ⁊ cōissime oibus rebus nihil pōt adequate eas ꝯtinere vtualiter nisi cōissimū. ac idō ponit̄ subiectū primū ens simplr. i. ens ex nā rei inꝯtū ens q. s. est cōe vniuocū vniuocatione analogie deo ⁊ creature substātie ⁊ accidenti. Ens enim cōmune ad ens reale ⁊ rōnis cum sit pure equiuocum subiectū prime scie esse nō potest. qm̄ equiuocum nullius artis pōt esse subiectū vt dicit Cōmētator quarto metaphysice cōmēto secundo. nec ens finitum qd immediate descendit in decē genera qd ꝓbat̄ auctoritate pħi quarto meta. dicētis est sciētia. que speculat̄ ens inquantum ens: ⁊ que huic insunt ſm se. Alie vō abscindūt partes entis. ⁊ circa illā speculātur ⁊c̄. vbi Cōmētator cōmēto primo inquit q hic pħs determinat subiectū istius artis. ⁊ accidētia ⁊ causas eius. idē sexto metaphysice. rōne probatur idē. nā accidentia propria entis sunt passiones vniuoce. puta vnū verū bonum ⁊ distincte vt esse vel non esse possibile vel necessariū. ⁊ huiusmodi que prime nature ac alijs substātijs abstractis cōueniūt. ⁊ nō nisi per rationem entis igit̄ ens vt illas includit est cōe substantijs separatis oibus ⁊ rebus ꝑdicamētalibus. illi enī qui dicunt ens limitatū vt immediate descēdit in decem genera esse primū subiectū metaphysice cōtradicunt Aristoteli magistro suo ⁊ sibi manifeste. ꝯcedunt enim in ea questione genus substātiarū separatarū esse principalē partem subiecti metaphysice. igit̄ subiectū metaphysice est totū vniuersale respectu prime sube que ſm eos nō est p se in ꝑdicamēto. ergo ens qd est subiectū metaphysice est cōe prime nature ⁊ oibus alijs naturis. Ponit enim Cōmentator sexto metaphysice cōmēto scdo. q scia nobilior est generis nobilioris. Ideo scia diuina que est de deo est nobilior. sed nō est de deo vt de subiecto ꝑmo ⁊ totali vt ipsi dicūt. ergo sciētia diuina est de deo vt de ꝑncipali parte subiecti. igit̄ deus per se ꝯtinetur sub subiecto ꝑmo prime pħie. sed nō cōtinet̄ per se sub ente ꝑdicamentali. igit̄ illud nō est subiectū primū. ⁊ ex hac sniа pħi ⁊ Cōmentatoris, habet̄ expsse q tertia ꝯditio ⁊ octaua quas ipsi ponunt reqri ad rōnē subiecti nō sunt necessarie. vʒ vnitas ⁊ habere ꝑncipia in eē. nā de deo est nobilissima ⁊ pfectissima scia vt dicit pħs ⁊ Cōmentator vt supra: ⁊ tm̄ deus ē maxime vnus ⁊ singularis. ⁊ cū sit simplr primū in natura nullū habet ꝑncipiū sue entitatis vt vult pħs. 8. physicorum ⁊. 12. meta. Idē ⁊ de singulis substātijs separatis ⁊ essentijs corpoꝝ celestiū quo ad singularitatē. accidūt ita qʒ subiecto primo. Ille due ꝯditiones. s. vnitas pro quanto in sciētijs cōibus assignatur subiectū cōtinēs primas passiones cōes. ac ideo illud est cōe: ⁊ tm̄ stat subm aliqd vere sciētie cū sūma singularitate. Octauo patet q nō est necessaria. ac ideo nō cōuenit subiecto prime pħie nec ꝑncipali parti illius subiecti. saltē ꝑme sube separate ⁊ ꝑme nature penitus independēti. Subiectis autē aliarū scientiarum ꝯuenit illa ꝯditio pro quāto sunt de rebus principiatis in esse ⁊ depēdētibus in sua suba a ꝑmo ente. quomodo vō intelligat̄ illud pħi q̄rto metaphysice ⁊ Cōmētatoris. q q̄rimus cās entis inquātū ens patet q sicut cuiuslibet entis determinati alterius a ꝑmo sint cause ⁊ ꝑncipia incōpleta que sunt cause in eē. primi tamē entis non sunt cause incōplete. vt patet per pħm: sed cū sit subiectū alicuius sciētie habet necessario ꝑncipia cōpleta quibus aliqd scitur de ipso ⁊ habere huiusmodi principia est de ratione subiecti sciētie saltē subiecti cōpositi. hoc modo ipsius entis inquantū ens querimus principia: ⁊ ille sunt ꝓpositiones per se note ⁊ imediate formate ex tali subiecto vel formali rōne subiecti. ℭ Mathematice vō ponit̄ subiectū primū non magnitudo sed quantitas inquantū quātitas includens materiā intelligibilē ⁊ conceptū confusum. nā sic cōtinet passiones primas ⁊ cōmunes tā magnitudini que passiones ad geometriā per se pertinēt cuius magnitudo est primū subiectū. Hec est quātitas per se cōtracta ad magnitudinē q̄ numeri. que passiones ad arithmeticā per se pertinent ⁊ ipsius arithmetice subiectum primum est numerus. hi nanq duo habitus sunt due prime partes mathematice sciētie. ⁊ hec de ꝑmis habitib⁹ theoricis dicta sint. ℭ Addūt theologi sacrā theologiam inter sciētias primas que est de deo. inquātū deus sub ꝓpria rōne deitatis ſm quam rationē habet propria ꝑncipia ⁊ proprietates scibiles que ratio ꝓpria cōstituit aliud genus scibilis a supius dictis. vt in tertio secūdi articuli declarando videbit̄. Post hāc que per se practica ē locat̄ medicina que naturali pħie subalternat̄. cuius subiectū non est ens per se vnū cum addat eo qd est subiectū subalternāte sciētie differētiam accidētalem. sanabile vō ⁊ egrotabile cū sint passiones prime scibiles habentes per se causas in subiecto nō possunt poni ꝑma ratio formalis subiectiua vt de mobilitate supra dictū est. Clarissimi enī medici dicūt sanabile ⁊ egrotabile eē primas passiones corporis humani: ⁊ lʒ subiectū materiale posset aut deberet poni corpus aiale perfectū quia quodlibet tale sit sanabile ⁊ egrotabile. tamē solet poni corpus humanū tanq̄ pars perfectissima corporis aialis. est enim mixtū perfectissima mixtione ⁊ cōplexionatū perfectissima complexione inter cetera corpora animata. Hic tamē intendo principaliter de formali rōne. ⁊ dico cum corpus humanū mixtum cōplexionatum propria mixtione ⁊ cōplexione ⁊ partes corporis humani ꝯsideret per se naturalis pħs. Medicina addit respectū seu ordinē talis corporis sic cōplexionati ad proportionē vel dispropor

Modus assignandi subm in aliis scientiis.

Vide Sco. ꝑ sen. di. 3. q. 3.

Tex. cō. 1.

Vt i. 12. metha. tex. cō. 54. deus est in fine nobilitatis simplicitatis ⁊ vnitatis.

Subm ꝑmū mathematice

Vide. ꝑ cas. seu ꝑma.

tionem cõplexionis seu humoꝝ tanq̃ differentiã accidẽ-
talem ad id qđ per se a naturali phõ consideratur: ⁊ per
talẽ differẽtiam accidentalẽ contrahit rem naturalẽ. ⁊ sic
cõstituitur subiectũ primũ medicine. Ac per hoc medici-
na subalternaꝛ naturali phie. ac ẽt mathematice. ⁊ si cor-
pus humanũ ponaꝛ substractũ addendũ est pro formali
inquãtũ habet ordinẽ ad proportionẽ ⁊ disproportionẽ hu-
morum. Et sm hãc rõnẽ formalẽ est sanabile ⁊ egrotabi-
le ⁊ a corpore humano sic ꝯsiderato accipiunꝛ pma princi
pia cõplexa per se nota practica qb⁹ sciunꝛ iste passiones
Subm ꝓspe- ctiue. de subiecto. Hec snia habetur a phõ de sensu ⁊ sensato i
principio. ❡ Perspectiue ṽo que nãli ⁊ geometrie subal
Subm musi- ce. ternatur. assignaꝛ subm magnitudo visualis. ❡ Musice
ṽo que nãli ⁊ arithmetice subalternaꝛ. poniꝛ subm pmuꝫ
numerus sonorus. facile itaqꝫ ex his erit in reliqs ꝓpria
Subm mora lis. assignare subiecta. ❡ Ut moralis phie ponere subm ho-
minẽ inquãtũ habet intellectũ ⁊ volũtatem liberã ad ꝯdi
ctoria. per hanc formalẽ rõnẽ includit prima pncipia pra
ctica qbus ꝯcluditur hoiem esse felicitabilẽ tanq̃ primã
passionẽ. ⁊ reliquae passiones prime ad illud genus scibi-
lis ptinẽtes per illam rõnẽ demõstrantur. Et in isto sub
iecto virtualr pmo ꝯtinẽtur. ⁊ hec sufficiãt ad expeditio-
3⁹ articulus. nem scđi. articulo scđo exoluẽdi. ❡ Restat tertiũ articu-
Modus mĺ tiplicãdi sciẽ tias sꝫ spẽm. lum declarãduꝫ de modo multiplicãdi scias sm genus ⁊
spẽm. ⁊ pmo quomõ multiplicantur scientie sm spẽm sub
eodẽ genere scibili. Ad qđ declarãdũ noto. ꝙ ex dictis ar
ticulo primo satis patere põt. vꝫ ꝙ de eadẽ quiditate sm
eandẽ rõnem formalẽ nõ est nisi vna sciẽtia. Nã ista con-
uertũtur habere vnũ conceptũ qditatiuũ qditatiue ade
quatuꝫ virtualr ⁊ ordinate ꝯtinentẽ ꝓprias passiones ⁊
esse subm primũ vnice scie. Ad sciam autẽ que est de isto
subiecto per se ptinet ois veritas cuius resolutio stat vl-
timate ad primũ ꝯceptũ qditatiuuꝫ adequatũ illi⁹ subti.
Nã isto dato circũscripto quocũqꝫ alio adhuc in tali sub
Cor.^m iecto includiꝛ illa veritas. ❡ Et ex hoc sequiꝛ pmo ꝙ ea
dem veritas scibilis formalr nõ potest per se ptinere ad
diuersas sciẽtias qꝛ nõ potest sic vltimate resolui in diuer
sos ꝯceptus quiditatiuos. nec per ꝯñs virtualiter in eis
Cor.^m ꝯtineri. ❡ Sequiꝛ secũdo ꝙ multe veritates possunt sci-
ri de aliquo subiecto sicut passiones entis de re nãli que
nõ pertinent per se ad sciam de re nãli. ⁊ hoc qꝛ sciunꝛ de
inferiori per rõnem supioris. ⁊ ita vltimata resolutio stat
ad ꝯceptũ qditatiuũ superioris. ❡ Sequitur tertio ꝙ scie
specifice distinguunꝛ sm distinctionẽ ꝯceptuum qditati-
uorum virtualiter pmo cõtinentiũ ṽitates scibiles. Ha
bitis his dico ad multiplicandũ sciẽtias sm spẽm in eo-
dem genere scibili. Opꝫ descẽdere sub subiecto per se pri
mo mõ. hoc est ad quiditates per se ⁊ eẽntialiter includẽ
tes pmũ subiectũ scibile ⁊ sub pdicato hoc est sub cõi pas
sione ad ꝓprias passiones illarũ quiditatũ. inquantũ in
eis saluaꝛ rõ formalis cõsiderandi subiectũ primũ. verbi
gratia. figura habet ꝓpriã passionẽ inquantum figura. ⁊
triãgulus inquãtũ triãgulus habet ꝓpriam passionem. ⁊
quadrãgulus suam propriã. ⁊ quelibet istarũ passionũ vl
timate resoluiꝛ in propriũ cõceptũ quiditatiuũ sui primi
subiecti vt passio figure in qditatẽ ꝓpriã figure. Passio
ṽo triãguli in cõceptum qditatiuũ trianguli tanq̃ in pro
prium ⁊ vltimatã per se causaꝫ adequatã: ⁊ sic dicendũ est
de alijs qditatibus specificis in oibus sciẽtijs vniuersa-
libus. ⁊ tales scie specie distincte dicũtur vna scia sm ge-
nus qꝛ vnius generis subiecti pmi. ⁊ hoc modo ponũtur
plures habit⁹ metaphysici specie distincti sic ẽt phici. ⁊ ita
in alijs. Descendẽdo aũt sub subiecto tñ per se pmo mõ
⁊ nõ sub pdicato. manet eadẽ scia sm spẽm qꝛ idem medi
um. ideo nõ multiplicãtur proprie ꝯclusiones nisi nume-
ro sed est q̃si explicatio ꝯclusionis prius scite sicut est ista
ꝯclusio isosceles habet tres que sciꝛ per triãgulũ qꝛ triã-
gulus habet tres ⁊ vlr. ita se habet q̃ncunqꝫ passio supe-
rioris demonstraꝛ de per se inferiori. per illud supius vel
per eius formalẽ rationẽ tanq̃ per mediũ. Procedendo
ṽo ad plures passiones ordinatas eiusdẽ subiecti multi-
plicantur cõclusiones nõ specie sed numero eiusdem sciẽ
tie specie. qꝛ est ideꝫ mediũ vt demonstrãdo de homine
risibile ⁊ inde disciplinabile per idẽ mediũ. ⁊ ita se habet

in omnibus alijs. Et hec de multiplicatione scientiarũ
sm spẽciẽ sub eodem genere scibili. ❡ Sed ad distinctio Modus mĺ tiplicãdi sciẽ tias sꝫ gen⁹. No^m
nem scientiarũ sm genus est notandũ ꝙ scientie recipiũt
primã distinctionẽ a ratione formali subiecti pmi. ⁊ a for
mali ratione cõsiderãdi subiectũ primum. Metaphysica
enim cõsiderat ens simpliciter cõissimum inquantuꝫ ens
ꝙ sm suam formalẽ rationem vt est subiectũ primum to
tius habitus abstrahit a motu ⁊ sensu ⁊ a materia sensibi
li ⁊ intelligibili. Nam mathematica nõ abstrahit a mate
ria intelligibili. vt dicit philosophus septimo metaphysi 7⁹ meta. tex. cõ. 36.
ce tertu cõmẽti. 36. ⁊ vt sm distinctum cõceptum includit
passiones. Ac ideo sm se totum est primũ genus scientie
⁊ aliud a qualibet alia que nõ abstrahit ab altero illoꝝ.
aut que includit passiones non sm distinctum cõceptuꝫ.
descendendo itaqꝫ per se sub ente ad oẽs quiditates in-
quantum sm ꝓprias rationes qditatiuas abstrahunt a
motu ⁊ a sensu. manet idẽ genus scientie. ⁊ ideo oẽs veri
tates qditatibus sm huiusmodi rõnem sunt metaphysi-
ce. Sed descẽdendo per se sub ente ad aliqđ per se vnum
qđ per se determinat ens vel per se inferius ad ens puta
substantiã per talem rõnem formalem que est principiuꝫ
motus: ⁊ inquantũ principiũ motus quomodo se habet
natura ad substantiã in quã imediatius per se descendit
ens iam est aliud genus. s. phicum. qꝛ alia ratio formalis
considerandi subiectũ. alia principia prima. ⁊ alie passio-
nes prime que in cõceptũ quiditatiuũ illius subiecti pri-
mi sic cõsiderati vltimate resoluunꝛ. Descẽdendo prete
rea per se sub ente deueniꝛ ad quantitatẽ que quantũ ad
distinctuꝫ cõceptũ ⁊ ad passiones sic inclusas pertinet ad
mathematicũ vt ꝙ linea est quãtitas cõtinua sed quãti-
tas inquantũ quãtitas includẽs materiã intelligibilẽ vt
habet cõceptuꝫ cõfusum sm queꝫ ꝯtinet euidẽter aliqua
pncipia per se nota. ⁊ per illa passiones quẽadmodum de
linea cõfuse cõcepta statim euidens est ꝙ ipsa sit lõgitu-
do sine latitudine ⁊ ꝓfunditate: ⁊ sm hanc rationẽ conti
net passiones mathematicas. non tamẽ habet geometer
distinctũ conceptũ linee. puta ꝙ sit quãtitas continua ⁊c.
qualẽ conceptũ habet metaphysicus quãtitas inquãtuꝫ
quãtitas sic formaliter ꝯsiderata ꝯstituit. Tertiuꝫ genus
sciẽtie qꝛ de proprio subiecto formali alio. hec a philoso-
pho clare accipiũtur sexto meta. ⁊ secũdo physicoꝝ. ⁊ ita
habemus tres habitus speculatiuos pmos qꝛ formalis
rõ subiecti pmi facit per se vnuꝫ cum nãli vel substracto
qđ per se ꝯsideraꝛ a scia superiore. Addũt theologi theo
logiam. Quartũ genus qꝛ addit ad ens per se rõnem ꝓ-
priam que excedit totũ genus nãlis cognitionis ac p hoc
ꝯstituit aliud genus a triplici phia nãli hoc est nãliter sci
bili. descẽdendo quidẽ per accñs sub ente vel sub aliquo
per se iferiori ad ens. vꝫ sub subto pmo nãlis phie vel ma
thematice. Addẽdo. s. accidẽtalẽ dñiam ꝯstituitur aliud
genus scie ⁊ quideꝫ multa genera ꝙ gen⁹ scia subalterna
appellaꝛ. est eniꝫ scia subalterna de vno subiecto pmo ha
bente ꝯceptum vnũ per accñs sicut superius visuꝫ est assi
gnando subiecta prima sciẽtiarũ. vt verbi gratia in per-
spectiua que est de magnitudine visuali. visualitas eniꝫ
differentiã accidentalẽ addit ad magnitudinẽ vt patet. ⁊
illa est ratio formalis subiectiua. est ergo ꝓspectiua de il-
lo conceptu per accidẽs tanq̃ de primo subiecto. ꝙ subie
ctuꝫ inquãtũ tale includit pncipia per se nota ⁊ proprias
passiones que nõ ꝯtinentur precise in alterna parte sub-
iecti. sed in toto subiecto adequate inquãtũ tale est. quo-
niam in talẽ conceptũ subiecti vltimate resoluũtur. ⁊ qđ
dicitur ꝙ sciẽtia subalternata accipit pncipia a subalter-
nante nõ est intelligendũ vniuersaliter ꝙ qualis pncipiũ
subalternate sit cõclusio in subalternãte vt cõmuniter di-
citur. quare tũc non pertineret per se ⁊ pmo ad subalter-
natam qꝛ resolutio eius staret ad subm subalternãtis: ⁊
ad illã scientiã per se ptinet aliqđ principiũ in cuius sub-
iectum resoluiꝛ vltimate incõueniẽs. est autẽ pncipia pri
mo alicuius sciẽtie nõ ptinere per se primo ad illã sciam.
⁊ non ꝯtineri pmo in subiecto illius scie quin de subiecto
non sit scia nisi inquantũ in eo cõtinenꝛ prima principia.
⁊ per ea ꝓpter quid ꝓprie conclusiones. sed est sic intelli-
gendum ꝙ propria passio inclusa virtualiter in illo sub-
iecto

lecto primo põt inferri ex diuersis ɔclusionibus diuersa-
rum subalternantiũ.q: principia prima subalternate in-
feruntur ex diuersis cõclusionibus subalternantiũ: ⁊ hoc
modo notitia principiorꝫ subalternantis est cã notitie p̃n
cipiorum subalternate. Exemplũ ſm Arem pyramidis
fit perfectissima visio.sic ğ exẽpli gratia ista vna vitas p-
spectiua ipsa cõtinetur in rõne adequata huius subiecti
linee.s.visu alis: ⁊ nõ in altera parte p̃cise qd probatur de
monstrãdo sic istam veritatẽ perspectiuã ſm lineã visua
lem breuiorẽ fit perfectior visio. Axis autẽ pyramidis ẽ
huiusmodi igitur ſm Arẽ pyramidis fit pfectissima vi
sio vlterius illa p̃ncipia resoluunť in rõnes partiũ illius
subiecti.⁊ tũc illa cõclusio sic resoluta scitur ꝓpter quid: ⁊
ideo nõ põt quis scire subalternatã nisi sciendo subalter
nantem.resolutio fit hoc mõ cuiuslibet pyramidis Axis
est linea breuior.hec ꝓpositio est geometrica ⁊ agẽte ⁊ pa
tiente magis approximatis fortior est actio.hec ẽ phica.
Ex istis duab⁹ sequitur ꝓpter qd ꝙ actio visibilis oppo-
ti visui ſm Arem pyramidis est fortior.⁊ ita est dicen-
dum in alijs consimilibus: ⁊ hec ad questionem dissoluẽ
dã meo iudicio sufficere videntur.etsi minus accurate
ac scite q̃ rei dignitas exposcat.

¶ Finis Egregie questionis naturalis phie ab excellẽtis-
simo viro ac phorꝫ ⁊ Theologorꝫ p̃ncipe nostra tẽpestate
Magistro Cometio hispano ordinis minorꝫ edite.

¶ Doctoris Subtilis Scoti Questiones super libris de
anima Aristotelis feliciter Incipiunt. Questio prima.

Queritur Utrum sensus tactus
sit vnus vel plẽs. vi ꝙ
vn⁹ q: si eẽnt plẽs tũc
eẽnt plẽs q̃ quinque sensus.cui⁹ opposi- Tex.cõ.128. Tex.cõ.112. scdi de aia.
tũ ꝓbat phs in fine scdi de aia.¶ Pre-
terea sensus est vnus cui⁹ organũ ẽ vnũ
q sensus fundať i organo organũ tact⁹
est vnũ qd est corp⁹ mixtũ qd hꝫ vnitatẽ
ab vna pfectione dñante in eo.igiť ⁊c̃.Itẽ ꝓbať minor q̃
eliqꝫ ps nerui vel carnis qcqd corꝫ sentit vnã ɔrietatẽ sẽ Tale ẽ neru⁹
tit ⁊ aliã.ğ ẽ vnũ organũ tactus.⁊ p ɔñs vn⁹ sensus tact⁹. ſm Ap.⁊ cõ
¶ Preterea si sunt plẽs aut differũt nũõ aut spẽ.nõ nũõ mẽ.scdi hui⁹
q: sunt in eodẽ subo qd nõ eẽt verꝫ si solo nũõ differrẽt.sic tex.cõ.108. ⁊
alter eorꝫ supflueret.q: qñ aliq̃ sunt eiusdẽ spẽi a q̃cunqꝫ 109.
põt pati vnũ ⁊ aliud a q̃cũqꝫ.ğ ɔrietate vel sensibile imu
tareť vn⁹ tactus ẽt ⁊ alius nõ sunt.ğ vni⁹ spẽi nec differũt
spẽ. ꝓbatio q: spẽs vniuersi nõ sunt eq̃les nec eẽ pñt ſꝫ ali
quos.ğ vn⁹ eẽt pfectior.ſꝫ hoc videť falsũ.tact⁹. n.eque
pfecte sentit vnã ɔrietatẽ sicut ⁊ aliã.¶ Preterea sensus 5m
tactus facit aial eẽ aial q: est primus sensus. Si ğ in vno Phs i libro
aiali sunt plẽs tact⁹.ğ vnũ aial erit plã aialia qd falsũ ẽ. de sensu ⁊ sen
ğ ⁊c̃.¶ Preterea aial ipfectũ est vnũ ab vnitate vni⁹ nãe sato.
vel forme.ſꝫ nõ hꝫ formã vel pfectionẽ vltra sensũ tact⁹.
ğ est vn⁹ tñ.¶ Preterea sensus tact⁹ est vni⁹ ɔrietatis.ğ
est vn⁹.probatio aitis.q: ille q̃tuor q̃litates tãgibiles sic
opponunť ꝙ q̃dã sunt actiue.qdã passiue.sed hec est vna
ɔrietas.¶ In oppositũ est phs q ꝓbat sensũ tactus non 2° de aia.t.cõ.
eẽ vnũ.q: nõ est vnius ɔrietatis.⁊ reprobat solutionẽ ap- 106.⁊ exp̃n⁹
parẽtẽ ad rõnẽ suã.¶ Preterea ois potẽtia vna hꝫ vnũ Cõ mentator
subm sibi adeq̃tũ.non sic aũt tactus.q: qua rõne diceres cõ.108.
vel frigidũ eadẽ rõne dicerẽ humidũ vel siccũ. ¶ Prete
rea ois potẽtia vna ẽ respectu vnius gñis vnitate p̃dica-
ti de oib⁹ q̃ ab illa potẽtia cognoscunť. vt pꝫ de colore re-
spectu albi ⁊ nigri.Qualitates aũt tãgibiles nõ hñt vnũ
gen⁹ obiectũ tactui vniuoce p̃dicatũ de ipsis.ğ potẽtia nõ
est vna. ꝓbatio.q̃litates.n.actiue ⁊ passiue sunt in tertia
spẽ q̃litatis durꝫ ⁊ molle in scda.ğ ⁊c̃.¶ Rñdeo ꝙ sensus Rñdetur
tact⁹ sunt formalr duo nõ tñ ita diuersi ⁊ diuisi abinuicẽ
sicut alij.¶ Probatio p̃mi q: ipole ẽ vnũ sensũ tact⁹ ha-
bere sil ⁊ semel duos act⁹ pfectissimos.hoc.n.ɔcediť de i-
tellectu de quo magis vr: ⁊ rõ hui⁹ est.q: vn⁹ actus pfecti-
simus adeq̃t sibi totã vtutẽ potẽtie in illo actu si nõ cõpa-
tereť secũ aliũ actũ pfectissimũ p̃us nõ adeq̃ret ⁊ sic sil es-
set adeq̃tus ⁊ nõ adeq̃tus sue potentie.pꝫ ergo maior.sed
tact⁹ põt sil hẽre duos actus pfectissimos.ꝓbatio tact⁹ sil
sentit aquã frigidã ⁊ humidã esse.sed nõ eodẽ actu. ꝓba-
tio.q: ipole est actũ sentiẽti eẽ respectu talis obiecti.quo
remoto eẽt ille act⁹ sentiendi.ſꝫ remota frigiditate ab aq̃
per impole vel p potẽtiã diuinã adhuc tactus sentit hu-
miditatẽ ei⁹.ergo actus sentiẽdi humiditatẽ aque nõ est
respectu frigiditatis aq̃ vel nõ est actu sentiẽdi frigidita
tẽ.Sequiť remota humiditate aq̃ adhuc sentit frigidi-
tatẽ.ergo ⁊c̃.Sunt ğ duo act⁹ pfectissimi quorũ vnus ab
alio nõ depẽdet vt visũ est.ğ ⁊c̃.¶ Preterea respectu ob
iectorꝫ formalr diuersorꝫ nõ est idẽ actus.ſꝫ humidũ ⁊ fri
gidũ sunt obiecta formalr diuersa.ergo ⁊c̃. ¶ Preterea
ab aqua inquãtũ frigida recipiť vna spẽs i organo tact⁹.
⁊ inquãtũ humida alia spẽs in eodẽ organo. Spẽs enim
frigiditatis nõ est spẽs humiditatis.ſꝫ spẽs in organo est
p̃n^m actus vel informale vel iclinatiuũ.cũ ergo ex duobus
p̃ncipijs disparatis nõ ordinatis adinuicẽ nõ egrediť vn⁹
actus.Sequiť ꝙ act⁹ sentiẽdi frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ
aq̃ sunt diuersi.¶ Preterea vna potẽtia pticularis sensi-
tiua est tñ vni⁹ gñis physici sicut pꝫ p inductionẽ in alijs
sensib⁹ pticularib⁹.⁊ per rõnẽ q: obiectũ dꝫ correspondere po-
tentie.si ğ est determinata dꝫ hẽre obiectũ gñis determi-
nati sicut sensus cõis hꝫ obiectũ cõe pluriũ generũ sensibi
lium.pꝫ ergo maior.ſꝫ tactus nõ est vnius gñis physici q:
tale est tñ vnius ɔrietatis . vt pꝫ per phm.10.meta.⁊ per
rõnem.q: q̃ sunt vnius gñis physici sunt adinuicẽ trãsmu-
tabilia.vt pꝫ primo meta.talis autẽ sunt ɔria aut media
vt dicitur ibidẽ.que ergo sunt vnius ɔrietatis non sunt
trãsmutabilia per se in alia alterius ɔrietatis adinuicẽ.
⁊ per ɔsequens nec eiusdẽ generis.Certũ est aũt ꝙ qua-
litates tãgibiles non sunt vnius ɔrietatis per phm.ergo
nec vnius gñis physici.⁊ per ɔñs nec obiecta sunt vnius
sensus pticularis. Unde Cõmẽtator scdo de aia dicit ꝙ Cõmẽ.108.
necesse est si tactus sit vna vtus vt modi cõtrariorꝫ quos
cõprehendit sint vnũ subiectũ eis.ergo p̃dicať de eis vni
uoce.vt sonus ⁊c̃.Tertia rõ potest esse ratio Cõmẽtato- cõtra Auer.
ris superius posita.sed ista videť nõ valere.est enim du-
plex vniuocatio vna est logica ſm quã plura ɔueniunt in
vno ɔceptu tñ cõi.Alia est nãlis ſm quã conueniunt ali-
qua in vna natura reali.exẽplum vt in specie athoma.de
qua loquitur phs 7° physicorꝫ dicens illud esse vniuocũ
ſm ꝙ aliqua sunt opabilia. Si intelligat Cõmẽtator de
p̃ma vniuocatione.minor sua est falsa q: ɔueniũt oẽs q̃li
tates tãgibiles in vno conceptu qualitatis. Si de secun-
da tũc sua maior est falsa.q: plures spẽs athome sunt ab
vno sensu sensibiles. vt pꝫ de albo ⁊ nigro respectu visus.
põt tñ sua ratio colorari.q: p̃ter vtrãqꝫ vniuocationẽ est
vna metaphysica ſm quã aliqua vniũtur in gñe propin-
quo ⁊ est me⁹ inter vtrãqꝫ.Est enim minor prima ⁊ ma-
ior scda.⁊ de ista veritatẽ hꝫ sua maior vt pꝫ rõne supius
posita pro ista pte ante rõnẽ.¶ Sed ɔ istam maiorem sic Cõtra.
intellectã adhuc põt argui de sensu cõi qui est vnus ⁊ nõ
ẽ tñ vni⁹ gñis tãq̃ obti nec vni⁹ ɔrietatis. ¶ Sꝫ dõm ꝙ Rñdetur
aliqd põt diuersificare potẽtiã īferiorẽ qd nõ põt potẽtiã
superiorẽ.diuersitas ergo generis propinqui sensibilium
diuersificat potẽtias sensitiuas ꝓprias vel saltem cõclu-
dit carũ diuersitatẽ non esse diuersitatẽ sensus cõis qui
est supior imo iudicat de obiectis ⁊ actibus sensuũ parti
cularium. Declaratio scde ɔclusionis est ista potẽtie cor-
respõdent ipsis obiectis. Sicut igiť se habẽt adinuicẽ ob
iecta tactus que sunt qualitates actiue ⁊ passiue ita ⁊ po
tẽtie tactiue: modo ita est ꝙ q̃litates actiue fundantur in
passiis ⁊ se inuicẽ cõcomitantur sicut forma in mã fundať
⁊ se cõcomitať.q: qualitates actiue sequũtur cõpositum
rõne forme ⁊ passiue rõne materie.ergo ⁊ potẽtie tactiue
se inuicẽ cõsequuntur ⁊ vbicunqꝫ ⁊ in quocũqꝫ est vna ⁊
alia.probatur exẽplum de sapore qui fundať in qualitati
bus tãgibilibus ex q̃bus causatur tanq̃ qualitas secun-
da.⁊ ideo gustus cuius obiectũ est sapor fundatur in ta-
ctu.imo est quidã tactus causaliter loquẽdo sicut gusta-
bile est qddam tãgibile.¶ Ad primũ igitur in ɔtrariũ di- Ad rõnes
cendum ꝙ sicut sunt quatuor gradus viuentiũ.ita sunt p̃ncipales.
quinque genera potẽtiarũ q: appetitiuũ nõ constituit di-
stinctum gradũ viuentiũ a sensitiuo.⁊ vbi est sensitiuũ ⁊

appetitiuum. tamē altera est potētia sensitiua ⁊ appetitiua. sicut in pposito sunt quinque genera sensitiua. q2 isti duo tactus nō constituūt diuersa genera sensuū. imo vbi est vnus ⁊ alius. Sunt tñ diuerse spēs tactus. vt probatū est. ¶ Ad aliud dicendū est q organū non est vnum formaliter sed tñ materialiter. ¶ Unde in eodē neruo est alia qualitas fm quā est discretiuus humidi ⁊ sicci. ⁊ alia fm quā est discretiu⁹ frigidi ⁊ calidi. q2 tñ se inuicē cōcomitant iste q̄litates. idō nō ē organū ita distictū sicut organa aliorum sensuū sicut est neruus vel vena lingue fm aliā ⁊ aliā qualitatē est organū gustus ⁊ tactus: ⁊ sic humor vel potius per aliā qualitatem est gustabilis ⁊ tangibilis. ¶ Ad aliud dicēdū q illi tactus specie differūt sicut ⁊ obiecta formalia. Ad obiectionē dicendū q vnus est perfectior alio. s. qui est discretiuus pfectioris 2trietatis. s. calidi ⁊ frigidi. ⁊ cū dicis q tam perfecte sentit vn⁹ obiectū suū sicut ali⁹. Dicendū q hoc est verū fm equalitatē proportionis. nō aūt fm equalitatem adequationis ⁊ perfectionis. q2 pfectior ē imutatio a calido ⁊ frigido q̄ ab humido ⁊ sicco. pbatur exēplū de visu aquile respectu solis ⁊ oculi noctue respectu obiecti sibi pportionabilis. vtra. q3 aūt visio est eque pportionabilr perfecta sed absolute vna est pfectior alia. ¶ Ad aliud dico. q idō tact⁹ facit esse animal. q2 est cōior sensuū ⁊ est fundamētū alior sensuū sicut anima vegetatiua facit corpus esse aiatum nō q sit pfectior nec q2 sensus sit pfectior. in illa aūt qualitate sensus cōueniunt ambo sensus tactus. q2 in quocū q3 aiali reperitur vnus ⁊ alius ⁊ in quacū q3 parte organi. ideo non cōstituunt diuersa aialia. ¶ Ad aliud dicendū q non sufficit cōtrarietas qualitatis actiue ⁊ passiue que non conueniunt in vno genere naturali. sed tñ logico. fm aūt genus naturale differunt vt cōtrarietas tangibiliū qualitatū. ⁊ idō non est vnū obiectū ⁊ hec sufficiāt. Questio scdā.

Queritur Utrum caro sit organū tactus. videt q sic fz pbm. ii. de aialibus. dicit enī q caro est instrumētū tactus sicut pupilla visus. pupilla aūt ē organū visus. ideo ⁊c̄. ¶ Preterea caro aialis est aiata. aut igit aia organica aut nō organica. non pōt dici q aia non organica. q2 huiusmodi est intellectiua tñ. multa aūt sunt aialia habentia carnē animatā sine aia intellectiua. ergo aia organica. ⁊ per 2sequēs est pars organica aialis. ¶ Preterea vbi est sensus tactus ibi est organū tactus. fz nō in omni parte aialis in qua est sensus tactus ibi est neruus. ibi tñ est caro. ergo caro magis est organū tactus q̄ neruus. pbatio minoris in capite est tactus ⁊ nō neruus. ¶ Preterea aliq̄ sunt aialia que non hñt neruos vt pisces. tñ hñt sensum tactus. ergo ⁊c̄. ¶ In oppositū est Cōmētator dicens q organū tactus est neruus coextēsus toti corpori ⁊ nō caro. sed est mediū in tangēdo. hoc ēt pbat pbs in proposito q2 sensibile positū supra sensū nō facit sensationē sed positū tāgibile supra carnē facit sensationē. ergo ⁊c̄. 2° de aia tex. cō. lig. ⁊. lig.

¶ Ad istā questionē dicēdū q caro nō est organū tactus sed aliqd intra carnem vel neruū vel aliquid loco nerui extensum corpori. pbatio cōclusionis. q2 op3 organū sensuum particulariū continuari organo sensus cōis. qi sensus cōmunis habet iudicare de spēbus receptis in organis sensuū particulariū. caro autē non continuatur organo sensus cōis quod est in cerebro vel in corde. imo nerui vel vene deriuate a corde fm pbm vel cerebro fm medicos cōtinuant organa sensuū particulariū organo sensus cōmunis. ⁊ ipsi nerui vel vene ei continuantur. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea quedā sunt virtutes naturales quedā animales. nāles bene fundātur in carne que est corp⁹ mixtū in quo sunt q̄litates actiue ⁊ passiue saltem v̄tute. ¶ Uirtutes aūt aiales fundantur in neruis ⁊ venis: sed virtus tactiua est virtus aialis. ergo ⁊c̄. ¶ Ulterius est sciēdum q est quedā caro neruosa quedā pura. neruosa autē non tñ est mediū sed ēt organū. illi aūt nerui coextēdūtur toti carni aialis nō q2 sint in qualibet pte carnis quātūcū q3 modica neruus q nō sic caro pura in aiali. sed q2 iuxta vel ppe quālibet partē carnis sunt aliqui ramusculi neruor qui extendunt per totū corpus ad modum retis: ⁊ hoc p3 in folio arboris ad sensū. p illos aūt ramusculos vel neruos deriuant virtutes a corde vel cerebro per totum corpus. caro aūt pura est tñ mediū in tāgēdo vt probat pbs 2° de aia. Tex. cō. lig. ¶ Necessitas aūt ponendi sensum vel organū tactus esse coextēsū toti corpori est q2 qualitates tāgibiles pñt agere in quālibet partē corporis cū q̄libet ps sit mixta ex q̄tuor elemētis in qua reducūtur ad medium. ⁊ p 2ñs est i potētia ad receptionē ⁊ passionē nāle3 ab excellētijs sensibiliū qualitatū. Si ergo in vna pte nō eēt organū tactus discretiuū huiusmodi excellētiarū. tūc illa pars cito posset corrūpi ab eis ⁊ sup alia in qua esset organum ad cognoscēdū. ergo 2ueniētia ad 2seruationē aialis ⁊ fugiēdū nociua. est organū tactus ita extēsum. ⁊ etiā intrinsecū pper eandē cām: ne de facili corrūpatur ab excellenti tāgibili. ¶ Ad primū dicendū qd vt dicit Cōmētator. Aristoteles tūc nesciuit naturā neruor. postea aūt inquisiuit ⁊ pbauit 2° de aia carnē esse organū. tamē pōt curialius dici excusando pbm q non 2dixit sibi. q2 statim post in de aialibus subdit q caro est primū organum sicut pupilla est pimū organū visus. sed pupilla nō est primum organū visus imo est interius. est tñ aliqualiter instrumentū. ita ēt caro est instrumentum. s. sicut medium. Rñr ad rōnes principales. ¶ Uel pōt dici q intellexit de carne neruosa que non tñ est mediū sed organū. ¶ Ad scdm dicendū q caro aialis est aiata aia sensitiua mediante neruo toti carni coextenso ⁊ interius existēte. ¶ Ad aliud q vbicū q3 est tactus in aiali ibi est neruus in rōne organi. nō autē requirit q sit ibi neruus formaliter in q̄libet parte carnis. sed sufficit q sit iuxta vel prope realiter vel virtualr ⁊ sic est in qualibet parte virtualr q2 virtute nerui prope existentis quelibet pars pōt sentire tāgibile. ¶ Ad propositionē dicitur q i piscibus est aliqd pportionale neruis: ⁊ hoc sufficit.

Questio Tertia.

Queritur Utrum ad tactū reqrat mediū extrisecū in quo fiat. vi q nō mediū debet esse denudatū a sensibilib⁹ illius sensus cuius est mediū. vt p3 inductiue aer vel aqua que sunt media extriseca nō sunt denudata a q̄litatibus tāgibilib⁹. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea si q̄litas tāgibilis pōt imediate sentiri sine medio extrinseco illud nō reqritur sed in hyeme sentimus aeris frigiditatē imediate sine alio corpore qd sit mediū vel obiectū. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea 2tigua sunt quor vltima sunt simul. fz tāgēs ⁊ tactū sunt 2tigua. g̃ eor vltima sunt simul. quor aūt vltia sunt simul eor nō est aliqd mediū extrinsecū q2 eor vltia sunt in eodē loco pximo. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea q̄cū q3 potētia immutat a sensibili mediāte alio prius imutat a medio extrinseco q̄ ab obto q2 mediū est ei ppinquius. fz tact⁹ nō prius imutat a medio extrinseco q̄ ab obto. sed simul. ergo ⁊c̄. 9° est pbs. ⁊. pbyr. ⁊. cō. ii.

¶ In oppositū est pbs ⁊ Cōmētator. Rō Cōmētatoris ē q aial viuēs in aere nō patit ab aere vel viuēs in aq̄ non patit ab aq̄. cui⁹ rō est q2 passio nālis est a 2trio. locus autē nō est 2trius fz 2formis locato. q̄re ⁊c̄. Ulterius dicit q si sentirent talia media hoc nō eēt vt pura sūt. fz pp admixtionē alicui⁹ vaporis vel alicuius corpis cū ipsis 2 2trietā pmo rōnis arguit sic. Corpora nr̄a nō hñt locū nālem nisi rōne elemēti dñantis. sed qñ vnū elm̄tū locat ab alio alteratur ab eo. Elemēt g. n. alterāt se sup suas extremitates fm q̄s se inuicē locāt. g̃ nō obstāte locatiōe taliū corpor adhuc poterit aial pati ab eis. ¶ Preterea qd ē i pō tale patitur ab eo quod est actu tale. corpa nr̄a sunt in potentia ad excellētias qualitatū tangibiliū cum sint ad medium reducta ⁊ tēperata. ergo ⁊c̄. 2° de aia. ⁊. cō. iii. iiii. ⁊. iiii. Rōnes 2° cō. lig.

¶ Cōtra secundū sic. generatio potest fieri cū mixtiōe i simplicib⁹. fz generatio requirit alterationē. ergo potest fieri alteratio in aqua ⁊ ab aq̄ sine admixtione alteri⁹ corpis. Cōtra ¶ Preterea aut aqua calefacta ē aq̄ pura aut qd mixtū. Si pura ergo nō reqritur ad suā alterationē aliqd corp⁹ sibi admixtū. fz ipamet potest alterari. ⁊ p 2ñs alterare sensū si qd mixtū. g̃ i estate qñ ē aq̄ calefacta ⁊ i hyeme qñ aer ē frigefact⁹ nō sunt elm̄ta pura in regionibus nr̄is. ¶ Preterea seqret q q̄litates tāgibiles nō sunt corpor simpliciū fz mixtor tñ. ¶ Preterea fm ipsum si esset vacuū ibi posset esse motus aialis progressiuus.

gressiuus.ergo pes tãgeret terrã ⁊ eius frigiditatez non aũt aerẽ vel aquã.ꝯ põt elemẽtũ simplex inmutare tactuz.
Rñdeo. ¶ Rñdeo ergo ꝙ tactus põt cõparari ad qualitatẽ aliq̃ inherentẽ accñtalez vel adherẽtem in ꝓprio subiecto vel in alio sibi ꝯiuncto.primo põt fieri tactus sine corpore extrinseco medio:sicut pꝫ de dolore apostematis q̃ sentitur valde vehemẽter:nõ autẽ nisi per tactũ vt pꝫ inductiue. Loquẽdo aũt de qualitate inherente quodãmõ sentit̃ imediate sine corpore medio alio corpore cui adheret ꝫ ĩmediate tãgente:sicut pꝫ de qualitate exñte in corpe nõ termiato sed fluido vt est aer vel aqua quoꝝ qualitates imediate tãgunt̃ sine corpore medio alio a corporib⁹ subiectis. Si aũt qualitas adherẽs sit in corpore terminato nõ fluido aut extrema tãgentis ⁊ tacti sunt humecta vel sicca.si humecta tũc sentit̃ qualitas illius corporis mediante alio corpore.s.subiecto hũiditatis illius siue sit aer siue sit aqua. Si autẽ extrema sunt sicca tũc imediate sentit̃ ꝙ extrema sint sicca põt esse vel ꝓpter caliditatez corpoꝝ se tangentiũ ꝯsumẽtẽ humiditatẽ corpoꝝ circũstantez: vel ꝓpter fortẽ applicationem eoꝝ adinuicẽ eaz violenter expellentẽ.
Ad rationes Auer. ¶ Ad argumẽta Cõmen. Ad primũ dicendũ.ꝙ elementa possunt cõsiderari ꝫ suas qualitates actiuas ⁊ passiuas ⁊ sic nõ sunt similia sed contraria se inuicem alterantia.vel ꝫm ꝙ vnum locat ⁊ continet aliqd: ⁊ non ꝫm ꝙ sunt partes vniuersi.
Opp^m Commẽ. 1. de aia. t.c.115. dicẽs. sic calitas nõ separi põt ab igne: sic frigiditas ab aq̃. ¶ Ad aliud dĩm.ꝙ aq̃ pura potest calefieri cuius oppositũ dicit.ꝫ ignis nõ pot sic infrigidari:q: ignis iter elemẽta est maxime actiuus. Calor respectu alterum qualitatũ habet rõnez forme:vt dicit̃ quarto methauroꝝ.⁊ ideo est minime passiu⁹:non sic autẽ aqua que est materialior.
Ad rationes principales. ¶ Ad primũ principale in oppositũ dicendũ.ꝙ medium debet eẽ denudatũ a q̃litatibus tangibilibus oĩno:vel ꝫm suas excellentias ita se hñt ista aer ⁊ aqua inquãtum sunt media. Si eniꝫ haberent aliquã q̃litatẽ in magna excellẽtia:tunc magis sentirent̃ q̃ aliqua per ipsa.imo ipedit etiã sentiri alia sicut pꝫ de aqua congelata vel valde calefacta ⁊ aere valde frigido. ¶ Ad aliud dĩm.ꝙ si duo corpora se tãgẽtia sint sicca.in vltimis tãgunt se sine medio ⁊ sunt ꝯtigua ⁊ eoꝝ vltima sunt simul. Si aũt humecta sunt eoꝝ vltima nõ tãgũt se imediate:ꝫ mediãte corpore humido. ¶ Ad aliud dõꝫ.ꝙ aliquid põt eẽ prius alio: vel cãlitate: vel tẽpore: vel situ.ita dico ꝙ po⁹ prius imutet̃ per medium extrinsecũ q̃ organũ.põt etiã ⁊ ꝫm situ ⁊ ꝫm causalitatez in alijs sensib⁹ a tactu sicut in visu. Immutat̃ eni prius mediuz a sensibili ꝫm situ qđ est ei ꝓpinquius:⁊ ꝫm causalitatez:q: imutatio medij est cã imutationis organi:ꝫ nõ pri⁹ tẽpore:qa visio fit in instãti. In auditu ãt est prior imutatio ⁊ causalitate: ⁊ situ ⁊ tpe ⁊ in aliqua sui pte.s.in remota ab organo:q: sonus se multiplicat mediante motu locali:sicut etiã in olfatu ⁊ gustu: in quo [illegible] medij extrinseci imutatio est cã imutationis organi ꝫ simul tempore inmutetur saliua que est medium extrinsecum ⁊ organum. Sed in tactu mediuz extrinsecum prius qdem situ immutatur:q: est ꝓpinquius:non tamẽ prius tempore sicut simul tẽpore percutitur clipeus ⁊ clipeatus:non autẽ prius causalitate:nõ clipeus percussus percutit clipeatum.nec aer vel aqua inquãtum sunt media extrinseca imutãt organum tactus:ꝫ bene imutent inquãtum obiecta.⁊ hoc ideo q: medium extrinsecuz in tactu est accidẽtaliter requisitũ ꝓpter hoc ꝙ nõ potest animal viuere sine eis:nec tactus est nisi in aere vel aqua:ideo nõ tangunt nisi mediante aere vel aqua mõ predicto:non q: de necessitate tangat per aerem ⁊ aquã tanq̃ per mediũ essentialr̃ req̃situm:sicut caro:vel sicut requiritur ad alios sensus:imo magis sensibiliter tãgerentur sensibilia extrinseca sine talib⁹ medijs q̃ in ipsis:ꝫ ꝯ nõ prius tpe vel cãlitate imutetur po⁹ tactiua a medio extriseco q̃ ab obiecto:prius tñ ꝫ situz imutat̃:⁊ hoc sufficit ad tale mediuz. Qõ Quarta.

Queritur Utrũ sensibile positũ supra sensuz faciat sensum. Uidet̃ ꝙ sic. q: cultellus scindẽs neruuz causat maximũ dolorez maiorẽ q̃ si scinderet carnem. Neruus autẽ est organũ tact⁹ q̃ sentit dolorez.ꝯ ⁊c. ¶ Preterea aliquis humor potabilis positus supra mediũ gust⁹.s.supra carnem lingue:sentit̃ ergo positus super organũ. Añtecedens pꝫ. ꝓbatio cõsequentie.q: caro que est mediũ in gustu est corp⁹ mixtuz ⁊ cõpactũ.potabile autem nõ est ita mixtum vel materiale nec cõpositum.ergo species potabilis materialius recipit̃ in medio q̃ in organo:quia vnũquodq̃ recipitur ꝫm moduz recipientis. ¶ Si ergo species potabilis recepta in medio causat gustuz: multo fortius potabile positum imediate super organum causat gustũ. ¶ Preterea sonus habet eẽ in omni parte medij:sed auris põt audire in omni parte medij existẽte ẽt in parte sibi coniũcta.ergo ⁊c. ꝓbatio minoris:q: qđ habet esse intentionale tñ non manet absente generante:ꝫ sonus manet in omni parte medij ꝫm esse reale.minor ẽ manifesta.ergo ⁊c. ¶ Preterea odor in fumali euaporatione habet eẽ reale:sed sicut fumalis euaporatio intrat nasum sentitur odor.ergo ⁊c. 2°h°.1.c. tũ, ⁊ com.⁊ pla/ ni°i li°ð scla ⁊ scẽsu. ⁊ de oĩ sensu cõce ditur. ¶ Cõtra est ph̃s ⁊ oẽs cõmuniter concedunt intñ ꝙ dicunt aliqui ꝙ si cultellus scinderet imediate neruum in quo est sensus tactus homo non sentiret. Istam aũt cõclusionez sic ꝓbant aliqui.
Egidius. oportet sensum habere proportionez non tñ ad obiectũ sed ad medium ad hoc ꝙ exerceat actum suum:ita ꝙ sicut ab excellenti sensibili ⁊ iproportionabili sensui nõ immutat̃ sensus nec etiã a remisso iproportionatur:ita nec sentit suũ obiectum si mediũ sit nimis vel parũ protẽsuz vel nimis remotũ vel ꝓpinquum.q: ergo obiecto posito super organuz non seruat̃ debita proportio medij.iõ ⁊c.
Contra ¶ Cõtra istam rõnẽ arguit̃ sic.caro imutata ab obiecto tãgibili imutat imediate organũ tactus.similr̃ aer ꝓpinquus pupille imediate imutat eaz.ergo ꝓpinqtas medij nõ tollit eius imutationem.
Alia ratio Eg.di. ¶ Alia ratio eoꝝ est hec species in organo habet esse ab obiecto.ergo mediante corpore medio in quo habet eẽ minus materiale q̃ in obiecto magis tñ q̃ in organo:qa ab extremo in extremũ deuenit̃ per medium.
Contra. ¶ Cõtra istam rationem arguit̃ sic. caro habet esse materialius q̃ aer.⁊ per ꝯsequens calor in carne magis q̃ in aere.sed calor carnis potest imediate imutare organum tactus:q: est eius mediũ.ergo multo magis calor aeris.
Rñsio ꝓpe rationi. ¶ Respõdeo ꝙ in vno sensu.s.visu.est causa spãlis.quare sensibile positũ supra sensuz nõ facit sensationẽ:qa color nõ videt̃ nisi in lumine ⁊ requirit ad hoc vt videat̃ mediũ illuminatũ. Si autẽ color poneret̃ supra organũ visus obũbraret ipm:⁊ ideo sequitur ꝙ nõ posset videri. ¶ De alijs aũt sensib⁹ ꝯclusio ꝓbl rememorande... ¶ Circa qđ sciẽdũ ꝙ duplex est imutatio sensibilis. Una est nãlis.s.quãdo imutatur sensus a sensibili ꝫm illud tale eẽ:vel ꝫm eũdez modũ essendi quo est in re extra vt cũ sensus tact⁹ calefit:vel alius sensus aliq̃liter alterat̃ vel mouet̃ ꝫ locũ. Alia ẽ imutatio aĩalis ꝫm quã imutat̃ intẽtionalr̃ vel spũalr̃ a sensibili ꝫ hẽat moduz eẽndi extra realẽ ⁊ mãlez:mõ ita est ꝙ aliqs sensus imutat̃ spũalr̃ tñ vt visus. ¶ Tact⁹ aũt vtraq̃ imutatione immutat̃ qđ nãliter ꝓbo.qa organũ est corpus mixtũ sicut mediũ qđ est caro.ergo est passiuũ nãle ⁊ receptiuũ actionis nãlis. ¶ Qualitates aũt tãgibiles sunt naturalr̃ actiue.ꝯ ⁊c. Similr̃ imutat̃ intentionalr̃:q: si tñ naturalr̃ imutaretur ratione qua mixtum naturale nõ plus sentiret qualitates tangibiles q̃ lignum vel lapis que naturaliter imutant̃:qa ergo tact⁹ sentit huiusmodi qualitates.ideo ⁊c. ¶ Preterea hoc pꝫ ratiõe theologica in dãnatis post resurrectionẽ generalẽ erit sensus tactus in actu suo:⁊ tamen tunc tactus nõ imutabit̃ naturalr̃:qa ista imutatio est corruptiua.ergo tñ intentionaliter:tamen ista etiam maxime afflictiua.ergo verissime poterit ibi eẽ vna sine alia.tamẽ in statu isto non est intentionalis imutatio sine reali ⁊ nãli imutatiõe:qui a cãtur ab ea. Immutatio ꝯ itẽtiõalẽ sẽsus:nõ ãt nãlis cũ sine nãli posset eẽ.s.i dãnatis. Nãlis ẽt põt eẽ in inaiatis q̃ nõ sentiũt ⁊ q̃ tñ nãliter imutant̃.⁊ iõ tãgibile positũ supra organuz tact⁹ cũ nõ imutet nisi nãlr̃ ipꝫ nõ fac̃ sensuz tact⁹:ꝫ spẽs tãgibiles recepta i eo itẽtionalr̃ facit sensum tact⁹.sit ꝯ imutatio aĩalis i organo tact⁹ vel alioꝝ bene facit sensuz. Nõ aũt naturalis sed imutatio in organo non facit sensum imo magis impedit:q: si sine nãli posset esse intẽtio-

nalis magis sentiretur sensibile: sicut pꝫ in damnatis: tñ imutatio naturalis in carne que est mediũ bene facit sensuꝫ causando imutationẽ sensibilẽ in organo nõ de se tñ.
Rñr ad rõnes i oppoᵐ. ¶ Rõnes in oppositũ bene ꝓbant ꝙ imutatio animalis est sĩl's cuꝫ imutatione naturali pro statu vite: nec sine illa potest eẽ quãtum ad illos quatuor sensus de qbus fuit argutum. sꝫ de visu aliud sit ꝓpter rõneꝫ superius tactã. non tamen probãt ꝙ imutatio nãlis inquantũ huiusmodi faciat sensum: qꝛ magis impedit vt visum est. sꝫ si sentiat huius sensibilia tãgentia organum hoc est rõne imutationis aĩalis per se que causat a naturali imutatiõe sꝫ quã tangunt organũ: ⁊ ideo fm hoc est vera ꝓpositio pħi ꝙ sensibilia tangentia sensum non faciunt sensum. qꝛ rõne imutationis naturalis fm quã tangunt organum nõ faciunt sensum.

Questio Quinta.

Queritur Utrꝫ sensus sit receptiuꝰ sine materia. videtur ꝙ nõ. Omne qđ recipit aliqd ab agente patit ab eo sꝫ ꝙ est ens actu. sed agẽs in sensuꝫ est obiectuꝫ mãle vel forma existẽs in materia. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea sensus recipit spẽm obiecti cũ cõditionibus materie que sunt hic ⁊ nũc. ergo cum mã: qꝛ ꝯditiones materie nõ separantur ab ea. ¶ Preterea tactꝰ est vnus sensus. ⁊ tñ recipit calorẽ materialr ⁊ nãliter vel realiter. nõ intẽtionaliter solum. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea exẽpluꝫ pħi de cera ⁊ figura non videt eẽ ꝯueniẽs. qꝛ similitudo sic sequit ꝙ sicut cera configurat anulo: ita sensus obiecto. sed figura non est aliqd absolutũ super cerã. ergo spẽs rõne cuius configurat obiecto nõ erit aliqd absolutũ super potẽtiam sensitiuam: hoc est falsuꝫ cũ sit aliquale pnᵐ sentiendi. ꝓbatio assumpti: qꝛ si in figura eẽt forma absoluta: eẽt actiua magis ꝙ̃ passiua: ⁊ sic cera cederet figure magis ꝙ̃ ecõuerso. quãtitas autẽ cuius figura est terminus est magis passiua ꝙ̃ actiua cũ sequat cõpositũ rõne mãe. ¶ Preterea hoc ꝓbo sic. quandocũꝙ aliqua passio consequit aliqđ subiectuꝫ circũscripto omni absoluto alio a subiecto. illa passio nõ erit absoluta. sed figura cõsequit quantitatem circũscripto omni absoluto alio a quãtitate: qꝛ posita aliqua quãtitate finita: statim ponit aliqua figura. q̃re figura fm Euclidẽ non aliud ꝙ̃ terminatio q̃ntitatis. ergo ⁊c̃.
In oppoᵐ ē pħs. 2. ð aia. t. c. 121. Rñr ad q. ¶ Rñdeo aliquãdo patiẽs recipit formã fm eũdem modũ essendi quo est in agẽte: ⁊ hoc est quãdo ē eodeꝫ modo dispositũ ad formã quo est forma in agẽte: vel quo mã mõ agẽtis est disposita ad eam. ⁊ istud accidit in actiõe naturali in qua agens ⁊ patiens cõicant in materia. Aliquãdo aũt patiens nõ est eodẽ mõ dispositum. et tunc recipit sine mã nõ ꝙ forma i ipso recepta sit sine materia. vel prius fuerit sine mã. sed qꝛ recipit formã nõ cuꝫ materiali dispõne precedente. vel nõ recipiendo dispositionem materie p̃cedentis per oppoᵐ ad aliam mõ quo patiens recipit formã realẽ vel mãlem. qꝛ cum dispositione materie p̃cedente. mõ ita est in ꝓposito ꝙ sensus nõ ē eodẽ mõ dispositus ad recipiẽdum spẽm vel formã obiecti sensibilis. vel sicut mã ipsa. ⁊ ideo recipit spẽm eius sine mã ⁊ sine dispositione mãe.
Contra ¶ Sꝫ cõtra. potẽtia sensitiua vt dictũ est: est idẽ ꝙ esse anime. sed eẽ nõ põt ad recipere ab agente pure naturali. sꝫ tñ ab obiecto spũali. ergo cũ obiectũ sensus sit corporale nec potentia sensitiua poterit ab eo spẽm recipere.
Solutio. ¶ Dicendum ꝙ anima põt mediante corporeo organo aliqd ab obiecto corporeo recipere: sꝫ aĩa nõ possit imediate vt ꝯcludit argᵐ. qꝛ ꝙ̃ potẽtia sensitiua ꝓpinqua nõ tñ est aĩa: imo icludit organũ. idõ põt ab obiecto spẽm recipe stãte idẽtitate reali ipsiꝰ potẽtie unde cũ aĩe eẽ. imo si eẽt realr diuersa ab aĩa: sic qualitas q̃daꝫ absoluta: sequeret ꝙ ipsa cũ organo sine essentia aĩe posset sentire. qꝛ posita cã totali ponit eius effectꝰ. potentia sensitiua cũ organo est totalis cã sentiẽdi. sꝫ forte dices ꝙ potẽtia sensitiua nõ posset exire in actuꝫ: nisi in virtute aĩe que ē cã p̃ncipalis. dato ꝙ eiꝰ poᵃ eẽt qualitas absoluta. ꝯtra qđ per se p̃t hẽe eẽ qualr̃cũꝙ siue p naturã siue per miraculũ. per se nãliter sine alio põt agẽ sicut pꝫ de accñte in sacramẽto altaris qđ nõ hꝫ eẽ in subiecto: et tñ nãliter agit. Modus eni essendi vel subsistẽdi nõ ipedit nãleꝫ actionẽ: sicut ẽt oculus restitutꝰ per miraculum nãliter põt videre. mõ ita est ꝙ accñs absolutuꝫ p miraculũ a subiecto absolui põt quãtũ ad eẽ actu: ⁊ ideo si potentia ē q̃litas absoluta poterit agere sine eiꝰ subiecto qđ ē anima.
¶ Sꝫ ꝯtra. potẽtia sensitiua nõ est sepabilis a corpore. Aĩa aũt fm suã eẽntiã est sepabilis. s. hũana. Contra
¶ Dõm ꝙ potẽtia ꝓpinqua ad sentiẽdũ que est totalis cã sentiẽdi actuꝫ supposito obiecto: est nõ sepabilis: qꝛ talis icludit organũ corporeũ. qđ ē illiđ ab esse aĩe: ⁊ sic ipsa potẽtia differt ab aĩa. sed potẽtia sensitiua p̃cise que ē remota talis est sepabilis: sicut ⁊ eẽ qꝛ idẽ sunt. sꝫ cã q̃re sensitiua dicitur magis isepabilis ꝙ̃ itellectiua ē: qꝛ sensitiua dr̃ p respectũ ad actũ sentiẽdi: qꝛ potentia sensitiua qua hõ põt sentire ⁊ itellectiua p quã põt intelligere. mõ ita est ꝙ ad actũ sentiẽdũ ꝯcurrũt p se due cause p̃tialcs ex pte hoĩs. s. potẽtia sensitiua ⁊ organuꝫ: ⁊ ideo vtraꝙ reqrit ⁊ neutra sufficit. ⁊ idõ sensitiua potẽtia vt sic ē insepabilis ab organo. sed potẽtia itellectiua est totalis cã intelligẽdi: nec reqrit aliã cãm p se ex pte hoĩs idõ dr̃ separabilis. nõ eniꝫ per se vtit organo tãꝙ̃ instrumẽto. Rñso.
Ad rationes principales. ¶ Ad pᵐ in oppositũ dõm. ꝙ si itelligat maior ꝙ patiẽs formã recipiat fm eãdeꝫ dispõnẽ qua est in agẽte nõ ē verũ nisi de patiẽte passione nãli ⁊ vniuoca. nõ aũt intẽtionali: sicut est in ꝓposito de sensibili. si aũt itelligat ꝙ agens nõ agit nisi fm ꝙ ē in actu nõ fm ꝙ est i poᵃ. ⁊ per ꝯñs patiẽs nõ recipit aliqd ab agente nisi fm ꝙ in actu. ita ꝙ receptũ est p̃cedẽs ab actualitate agẽtis nõ potentialitate. Verꝫ est si includit ꝓpositũ sub isto itellectu. ¶ Ad aliud dõm. ꝙ ꝯditiones materie p̃nt accipi ꝓut opponunt vniuersitati. ⁊ sunt ꝯditiones singularitatis: ⁊ sic verum est ꝙ sensus recipit spẽm cũ ꝯditionibꝰ mãe. ¶ Alio mõ ꝓ dispõne reali qua materia recipit formã nãleꝫ ⁊ realẽ. que dispõnes sũt q̃litates actiue ⁊ passiue. isto mõ nõ est verꝫ ꝙ sensus inq̃ntuꝫ huiꝰ: ⁊ per se recipiat spẽm cũ mã. ¶ Ad aliud dõm. ꝙ tactus inq̃ntũ sensus nõ recipit calorẽ mãliter: sꝫ imutat intẽtionalr tãtũ in quantũ sensus: sꝫ illa imutatio nõ possit separari a nãli imutatiõe ꝓ statu vite: ⁊ non recipit spẽm sine materia vt sic. ¶ Ad aliud dõꝫ ꝯcedẽdo argᵐ ꝙ sĩlitudo non tenet quãtum ad id de quo p̃cedit: qꝛ figura cere nõ est forma absoluta sicut spẽs: vt bene ꝓbatum est: sed est similitudo ita ꝙ sicut mediante figura cera assimilat anulo ⁊ cere figura est similitudo forme anuli nõ materie: qꝛ recipit tñ formam nõ materiam. ita mediante specie sensus assimilat obiecto ⁊ spẽs tñ representat formam obiectiuã: sicut species coloris tñ colorẽ: non parietem vel superficieꝫ: qꝛ per se nõ faciũt ad subiecta imutationis: sꝫ magnitudo ⁊ figura faciãt ad differẽtiaꝫ eiꝰ: aliter eni imutat magna q̃ntitas ꝙ̃ p̃ua: qꝛ fortiꝰ ⁊ plura colorata vel alba ꝙ̃ vnũ idõ ⁊c̃.

Questio Sexta.

Queritur Utrũ tñ sint quinque sensus. Videt ꝙ nõ. qꝛ potẽtie distinguunt p obiecta. sꝫ obiecta sensuũ sũt accñtia extrinseca que nõ sũt tñ q̃nque generũ sed pluriũ. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea magnitudo ⁊ figura sũt per se sensibilia ⁊ dñt a colore plus ꝙ̃ sonus: qꝛ sũt in aliq̃ p̃dicamẽto: nõ aũt color ⁊ sonus. ꝗ cũ sit alia poᵃ sensitiua respectu coloris: alia respectu soni. videt qđ alia debeat eẽ figure ⁊ magnitudis ab aliis sensibꝰ p̃ticularibꝰ. ¶ Preterea vnꝰ sensus ē tñ vnius ꝯtrarietatis. sensus tactꝰ ē pluriuꝫ ꝯtrarietatũ. ꝗ nõ ē vnus: ⁊ p ꝯñs sũt sex sensus. ¶ Preterea ꝙ nõ sint q̃nque: qꝛ iferiꝰ nõ distinguunt a superiori: nec ponit i numerꝫ cũ eo sꝫ gustꝰ est qđã tactꝰ. ꝗ ⁊c̃. ¶ Cõtra ē pħs q hic ꝓbat ex itẽtiõe i illo caplo. Qđ aũt nõ sint sensus nisi q̃nque. 2ᵒ ð aĩa. t. cõ. 118.
Rñso. ¶ Rñdeo dõm. ꝙ ꝓbatio pħi nõ est a priori: qꝛ ꝓbat ꝓpositũ ex nũero organorum. Organa aũt sũt ꝓp sensuꝫ ⁊ nõ eꝯ. ꝓbãdũ ē ꝗ a priori sic. Ois poᵃ cognoscitiua efficit opationẽ suã p q̃dã ꝯformitatẽ ad obiectũ: qđ nõ p̃t facere poᵃ organica nisi p receptioneꝫ spẽi obiecti in organo quo est conformis obiecto: ⁊ est etiã determinatiua potentie ad cognoscẽduꝫ hoc vel illud obiectum: fm qđ a diuersis obiectis imprimit diuersa species in organo per diuersas imutationes organi ab obiecto. Est eniꝫ duplex imutatio in genere. quedaꝫ natura- Immutatio duplr de q̃ in q. 4.

lis: quedaʒ animalis. Naturalis est fm quā vel per quā forma recipit in patiente fm illud esse reale ꝛ fm dispositionem materie consimilem illi que est in agente. Animalis autem est fm quā recipit fm esse intentionale species obiecti agentis in potētiam animalem. Ista autē species sic recepta non denominat subiectum. ¶ Unde visus nō dicitur coloratus proprie sicut paries dicit coloratus: qa non recipit colorem naturaliter. Sensus autem non tm̄ recipit colorem vel imutat naturaliter ab obiecto: qꝛ tūc inanimata que sic naturaliter imutantur possent sentire. Si autem imutant aliqui sensus naturalr̄. cuʒ hoc tamē imutant intētionaliter. Immo magis intentionaliter q̄ʒ naturalr̄. Immutatio enim nālis impedit animalē. ꝛ sensationem vt visum est. Si eni esset imutatio intentionalis sine naturali: sicut est in visu magis sentiret ꝛ veri⁹ q̄ʒ cū ea. ¶ Ex diuersitate igit imutationis organi ab obiecto. ꝛ conformationis sumat sic sufficientia sensuum. qa aliquando sensus imutant tm̄ intentionaliter. Aliquando cum hoc materialiter. si primo modo sic est vi⁹ ne. si secūdo modo aut est trāsmutatio naturalis ex parte obiecti. aut ex parte organi. Si ex parte obiecti: aut fit talis imutatio mediante motu locali. ꝛ sic est auditus qui imutatur a sono se multiplicante in aere vsq̄ ad auditū mediante motu locali. Aut fit mediante motu alterationis. sic est odoratus qui sentit odorem procedētem ab odorabili fm q̄ est alteratuʒ per calefactionem: vnde in hyeme vix odorat corpus odorabile precipue si sit congelatū. ¶ Non autem accipitur aliquis proprius sensus fm q̄ immutatur per motuʒ in quantitate: quia quantitas est sensibile cōmune non proprium: ꝛ ideo fm eā non debet assignari sensus proprius. Si autem imutatio sit naturalis ex parte organi: sic habemus gustum ꝛ tactum: sʒ differunt quia organum tactus imutatur a calore vel qualitate sensibili que est eius obiectum imediate: vel saltē potest ab ea imediate imutari. Gustus autem nō potest imediate imutari a sapore qui est eius obiectum: sʒ mediante humore saliuali coniuncto lingue. probatio istius secūdi. qꝛ si imutaretur imediate a sapore semper indicaret saporem talem qualis est: hoc autē est falsuʒ in febricitantibus quibus videt dulce amarum: ꝑpter amaritudinem humoris coniuncti. quare ꝛc̄. ¶ Probatio primi. quia in quodcunq̄ passum. actiuuʒ eiusdem ratiōis agere potest. ꝛ aliud eiusdem rationis actiuum in illud agere potest specialiter si passiuum sit extrinsecū qd̄ dico propter intellectum ꝛ volūtatem que possunt pati in nobis intrinsece. que tamē obiecta mouent intellectuʒ ꝛ voluntatem vnius hominis. non mouent ꝑpter hoc nec possunt mouere intellectum ꝛ voluntatem alterius: tūc enim diuersorum posset esse vna intellectio numero. modo ita ē q̄ calor in aere vel alio corpore extrinseco: ꝛ calor in carne que est medium intrinsecum sunt eiusdeʒ rōnis qa vnus generat ab alio generatione vniuoca. ergo si calor carnis potest agere imediate in organum tactus. ita poterit imediate calor extrisecus. ¶ Preterea calor magis materialiter recipitur in carne q̄ʒ in aere cum sit materialior. ergo si calor carnis pōt imediate imutare organū tactus qd̄ est receptiuuʒ speciei sine materia multo magis calor aeris: qꝛ vt probatum est. imutatio materialior magis impedit: spiritualior est sensibilior. Ex predictis patet ordo potētiarum q̄ visus cum imutetur tm̄ intentionaliter est nobilior sensus ꝛ certior. Post hunc autē auditus qui minus materialiter imutat: qꝛ mediāte motu locali qui tm̄ est primus motuum. ¶ Post hunc olfatus quia imutatur materialiter ex parte obiecti qd̄ est remotius a potentia q̄ʒ organum. ¶ Post hunc gustus: quia imutatur materialiter ex parte organi: sed non imediate cū suo subiecto: sed mediante humore intrinseco. ¶ Ultimus autem quo ad nobilitatem cognitionis est tact⁹: qꝛ imediate ab obiecto suo materialiter imutat: est tamen primus ordine generationis vel imperfectiōis vel cōitatis: qꝛ est fundamentuʒ oium aliorū ꝛ cōis oib⁹ habentibus sensum etiā imperfectum. ¶ Ad primuʒ in oppositū dicendum. q̄ obiectum sensus est tm̄ accidens de tertia specie qualitatis. ¶ Unde septimo phyꝛicoꝝ di. q̄

Sufficientia sensuum.

Ad rationes principales.

Tex. c. 14.

illa fm que fit alteratio non differūt a sensibilibus. Certum est autem per phm̄ ibidem. q̄ alteratio est in tertia specie qualitatis. supra in predicamentis dicitur q̄ in tertia specie qualitatis est passio ꝛ passibilis qualitas: que etiam dicunt passiones: quia passioneʒ inferunt sensib⁹. Iste autem qualitates differūt formaliter quantuʒ ad imutationem sensuū: ꝛ ideo fm hoc accipiunt diuersi sensus. non autem fm genera accidentium vt supponit argumentuʒ. ¶ Ad scōm dicenduʒ. q̄ magnitudo ꝛ figura non differunt a proprijs sensibilibus fm rationem obiectiuam formalem ꝛ ꝓpriam que requiritur ad distinctionem potentie sensitiue proprie. sʒ absolute quantū ad suam entitatem realem distinguunt ab eis magis q̄ʒ ipsa inter se. ¶ Circa qd̄ sciendum q̄ sensibilia cōmunia que media sunt inter sensibilia propria que imutāt sensus ꝓprios per se ꝛ primo ꝛ sensibilia per accidēs que nec per se nec primo imutant sensus. qꝛ sensibilia cōia non imutant per se sensus proprios: qꝛ faciunt ad differentiā imutationis. ¶ Aliter eniʒ imutat magnitudo parua ꝛ magna. ꝛ vnum q̄ʒ multa ꝛ circulare q̄ʒ triangulare ꝛ quiescens ꝛ motum: sed non faciunt ad subaʒ imutatiōis sensus proprij. nisi mediante sensibili proprio. ꝛ ideo fm illa non debet sumi aliqua potētia sensitiua ꝓpria. ¶ Ad aliud dicendum. q̄ tactus est plures sensus fm speciem nō autem fm genus: ideo sunt tm̄ quinque genera sensuuʒ. sicut sunt quinque genera potētiarum. sʒ nō sint nisi quatuor gradus viuentiū. ita in proposito. quia vnus sensus tactus super alium non constituit distinctum gradū tangentium. ¶ Uel potest dici q̄ tactus est tm̄ vnius generis physici. Talia autem non solum sunt illa quorū vnū per se transmutatur in alterum. sed etiaʒ illa que trāsmutantur in tertium. Omnes enim qualitates tangibiles sunt transmutabiles in mixtum. ¶ Uel potest dici q̄ habet vnum genus propinquum innominatuʒ qd̄ potest dici qualitas tangibilis. sicut omnes sensus habent vnum genus propinquuʒ innominatum qd̄ potest dici sensus in cōmuni. ¶ Ad aliud dicēdum. q̄ quantuʒ ad moduʒ immutandi qui est realis in vtroq̄ gustus est tactus: quia gustabile tangit realiter organū. vel mediuʒ gustus ꝛ gustatur tangendo. tuʒ quantū ad obiecta formalia sunt diuersi sensus. sapor eniʒ est obiectuʒ sensus gustus qui quidem sapor est qualitas secunda causata a primis. sʒ obiectum tactus sunt qualitates prime. Aliter etiam posset dici q̄ gustus est quidam tactus ratione medij requisiti vtrobiq̄: qd̄ est idem re. s. corpus humidum. Gustus eni capit saporem mediante humido seu humore saliuali coniūcto. tactus etiaʒ fit mediante aere vel aqua quādo extrema tangētiū se nō sunt sicca: vt dictū est supra. tm̄ illud medium in tactu est accidentale. non autem in gustu vt dictum fuit supra. Questio Septima.

Queritur ratione huius qd̄ dr̄ in littera: q̄ idem est act⁹ sensibilis ꝛ sēsitiui. Utrū actio ꝛ passio sint idem actus siue motus. arguit q̄ sic. fm phm̄. Idē est actus motiui: ꝛ mobilis. Actus actiui est actio in mobili. Act⁹ est passio. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea actio est in patiente. sed si actio non eēt idem q̄ passio esset ꝯtraria sibi: ꝛ sic nō eēt in patiente. cū contraria non possint esse in eodem. ergo est idē qd̄ passio. ꝓbatio minoris. qꝛ si actio esset in agente: cum fundet in motu. Tunc agens inquātuʒ agēs moueretur: qꝛ illud mouetur in quo est motus. ꝯsequens est falsum. ergo ꝛ anīcedens. ¶ Preterea phus probat quīto phyꝛicoꝝ. q̄ ad actionem ꝛ passionem non est motus. qꝛ ad motum nō est motus: sed ista probatio non valeret. si actio ꝛ passio nō essent motus. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea actio est duplex vt dicit nono metaph̄. Una transiēs in materiam exteriorem ꝛ alia imanens. ¶ Preterea actio cum motu est ꝯtinua ꝛ per ꝯsequēs successiua. Sed oē successiuuʒ: aut est tempus: aut tempore mēsuratum. ergo ꝛ talis actio. sed non potest esse tēpus: qꝛ est in genere quantitatis. ergo est tempore mensuratum. Sed omne mensuratum tempore est motus. ergo ꝛc̄. ¶ Preterea potentia actiua ꝛ passiua sunt essentialiter distīcte. Sed potē

No⁼

T. c. 138. scdi de anima.

Estrō phī. 5. phico. t. c. 18. 19. ꝛ 20.

Tex. cō. 10.

Tex. cō. 16.

tiarum diuersarum sunt diuersi act⁹ essentialr̃.ergo ⁊ act⁹ talium potētiarum sunt essentialr̃ diuersi actus potentie actiue est actio.⁊ passiue potētie est passio.ḡ ⁊c̄. ℭ Preterea ignis agens in duo ligna. aut agit vnica actiōe: aut duab⁹. Si vna aut illa erit in agente.⁊ sic habeo propositū.si in passo tunc erit in duob⁹ lignis.⁊ sic sequit̃ ꝙ vnuz accidens numero erit in duob⁹ subiectis qḋ est inconueniens. Si autē duab⁹ actionibus agit: puta calefactionibus.tūc idē agens numero habebit plures actiones numero differētes ⁊ eiusdem speciei. ℭ Preterea si actio ē in passo: ita ꝙ actio ⁊ passio sint idē motus sequūtur illa tria incōuenientia posita in tertio physicoꝝ. Qḋ diuersoruz specie sit idē actus specie ⁊ numero: q: actiuuz ⁊ passiuū specie differunt. Similr̃ doctio erit doctrina ⁊ actio erit passio. Et vlterius ꝙ agere erit pati. ℭ Preterea si actio ⁊ passio sunt idē motus accipiamus vnū motū singularem. Verū est ꝙ hic motus erit passio: hoc autez est incōueniens.ergo ⁊c̄. ℭ Rñdeo. Dico duo p̄mo ꝙ actio

Rñ ad.q.

sm ꝙ est p̄dicamentuz: est in agente. Scḋo. ꝙ aliq̄ modo actio ⁊ passio sunt in patiēte. Probatio p̄mi sic. Relatio nō separat̃ a fundamento suo vel a rōne fundandi. ℭ Aliqua autē relatio vt de secundo mō fundatur super actionem ⁊ passionem sicut relatio calefacientis ad calefactum patris ad filium. vel saltez rōnes fundandi istas relationes sunt actio ⁊ passio. vel sm esse sicut in patre ⁊ filio. vel sm fieri vt in calefaciente ⁊ calefacto. vel sm factiuum ad faciendū sicut calefactiuum ad calefactibile: vt pz quinto metaphysice.ergo talis relatio nō potest separari ab actione ⁊ passiōe subiecto.sed talis relatio est in agente vt est agētis ad patiens. Vel in patiente que ē patientis ad agēs. Paternitas eniz est in patre: filiatio in filio.ergo ⁊ actio est in agente. ℭ Preterea oīs respectus realis est in eo qḋ realiter refert̃ per enm lz hic non oporteat de respectu rōnis sicut patet de scibili qḋ nō refertur ad sciētiam: sed sciētia ad scibile. Actio autem est respectus realis agentis ad patiens.ergo est in agēte sic relatio. Probatio minoris per Boetiuz de trinitate dicētem ꝙ sepē p̄dicamenta nō dicunt res absolutas.ḡ formaliter importāt respectū realez. Illo autē respectu refertur agens ad patiēs.ergo ⁊c̄. ℭ Preterea impossibile est aliqḋ causatum fieri de nō agente agens nisi immutet̃ ad aliquam formā in eo existētem. Forma eniz sm ꝙ ē mutatio est in eo qḋ mutat̃.sed illa mutatio non est ad formam absolutam: q: de nō agente non fit aliqḋ agēs per aliquid existēs in eo absolutum. Sed certū est ꝙ non fit agens formaliter nisi per actionē.ergo actio est forma respectiua existēs in agente. ℭ Preterea nouē genera accidentiū hñt esse in subiecto.in hoc differūt a substantia. sed relatio hz in subiecto eē lz in respectu ad terminum. Actio est de illis.ergo habet esse in subiecto.⁊ sm suā rationem formalem est in subiecto. Non autem potest dici ꝙ sit formaliter in patiente.q: accidens existēs formaliter in subiecto denominat ipsum.⁊ ideo si eēt actio formaliter in patiente patiens diceretur agens. sicut paries dicitur coloratus in quo est color formaliter: hoc est falsum. sed solum agens denominat̃ ab actione.ergo est in eo sicut in subiecto. ℭ Preterea creatio est actio in creāte.ergo similiter actio agentis creati est in agente. Probatio antecedētis.q: si esset in creatura cuz creatiōe passio non differret a creatura: tunc creatio actio nō eēt por naturaliter creatura. Hoc autem est falsum.q: est eius causa.consequentia patet.q: sicut se habet agens increatum ad suam actionem: ita agens creatum ad suā actionem per auctoritatē Auicēne dicētis.ꝙ sm aliquos mouere motio ⁊ motus sunt idem sm essentiam.sed sm veritatem hoc est falsum.quia mouere non dicit respectū motus ad mouentem: vt dicunt.sed mouentis ad motū vel passum.nec motio dicit respectum mouentis ad passum: sed passi ad mouens.mouere autem est agere.ergo agere est respectus agentis ad passum non econuerso vt dicunt alij. ℭ Dicendum est ergo sm predicta ꝙ actio est respectus quidam agentis ad passum in agente existens. Et passio respectus quidaz patientis ad agens in patiente existens. Motus autez est forma fluens mate-

Opīo ppa.

rie inter vtrunq;: vel est fluxus forme sm ꝙ ponit istos duos modos intelligendi motū Cōmentator tertio physicorum. Et dicit ibi ꝙ iste secundus modus est famosior: sed primus est verior sm primum modum: motus est in genere sui termini vel forme. Motus autem sm aliuz modum est in genere ad aliquid in primo modo relationis que sumitur sm numerum vel vnum. quia respectu termini a quo ip̄ortat talis fluxus multiplex respectu termini ad quem vnitatem. Est autem intelligendum propter conclusionem principalem ꝙ respectus quo ad presens est in duplici differentia. Est enim quidam respectus intrinsecus adueniēs qui de necessitate aduenit positis extremis: ⁊ talis tm̄ est de genere relationis sicut positis duob⁹ albis de necessitate sequitur similitudo. Similiter posita actiua ⁊ passiua generatione in facto esse de necessitate ponitur paternitas ⁊ filiatio. Alius est respectus extrinsecus adueniens qui non ponitur de necessitate positis extremis. Talis est respectus ip̄ortatus in quibuslibet alijs predicamentis relatiuis.posita eniz re quādali vel temporali ⁊ tempore non de necessitate ponitur quando. sed requiritur vel adiacentia tēporis ad temporale. hoc viso sciendū ꝙ agens potest comparari vel ad terminuz productum: siue sit in fieri: siue in facto eē vt calefaciens ad calefactionem: siue ad calorem qḋ est idē quantum ad h̄. Tunc sic includit relationez vel refertur ad ipsum productum relatione que est de genere ad aliquid. non eniz posito igne agente absolute ⁊ lignis de necessitate sequitur calefactio vel talis relatio. sed requiritur appropinquatio extremorum. non est ergo de genere ad aliquid: sed de genere actionis. Talis ergo respectus extrinsecus adueniēs que est agentis ad patiens in agēte existens est actio que est predicamentuz.⁊ simile est de passione. ℭ Quantum ad scḋm argumentum est sciēdū ꝙ actio quedam est de genere actionis.⁊ ista est proprie dicta actio de qua dictū est imediate. Et est quedā actio acta vel producta que non est de genere actionis: sicut intelligere ⁊ velle: sunt quedam forme absolute non de genere actionis: sed sunt acte vel producte per actiones intellectus ⁊ voluntatis que sunt de genere actionis. Istaz diuisionem ponit Simplicius super predicamēta. Querens quare facere ponitur predicamentum ⁊ non factio. Et respondet ꝙ hoc ideo est: quia factio dicit̃ de actiōe ⁊ effectu actionis. Vtrūq; enim dicit̃ actio ⁊ factio ⁊ effectus eius. Certum est autem ꝙ effectus actionis ē actio non que est predicamentum sed facta. Cōmentator etiā tertio physicorum dicit.ꝙ agens ⁊ patiēs ⁊ actio ⁊ passio differunt. sed actio facta inter illa est eadem sm auctoritates.ergo ista est quedā actio facta in patiente que differt ab actione que est predicamētuz: ⁊ de hac actione facta loquit̃ philosophus secundo de anima dicēs.ꝙ ideo quod imprimitur a sensibili in sensum est actio. ℭ Certum est autem ꝙ non imprimitur in ipso aliquid de genere actionis: sed eius effectus qui est in sensu imprimitur.ergo est aliqua actio acta preter illam que est de genere actiōis. ℭ Sed potest queri quare sic nominat̃. respondeo ꝙ actio que est de genere actionis est respectus in agente tm̄: quia latens nos quantumcunq; de se manifestatur per effectuz que est actio acta.⁊ quia sic res nominamus in alijs: sicut per sensum apprehendimus vt cōmuniter dicitur. ideo ⁊c̄. Ponitur exemplum de charitate que lz sit habitus nobilis: quia tamen est latēs in anima nominatur per effectuz qui est dilectio. ℭ Est ergo duplex actio sm iam dicta. sed actio acta est illa que ē in patiēte: quia est effectus actionis proprie dicte.⁊ ideo non est actio predicamentum que est in agente. non eniꝫ est causa sui ipsius.⁊ differunt in hoc ꝙ actio que est predicamentum est sm quam vel per quam ab aliquo est aliud. ℭ Actio autem acta est sm quā aliquid est ab aliquo. Esse autem a quo est aliud ⁊ qḋ est ab alio: sunt rationes opposite nec eidem possunt conuenire: sicut idez per se non potest esse producens ⁊ productum pater ⁊ filius respectu eiusdē. Pater enim est a quo est filius.⁊ filius qui est a patre. Nō est ergo verū qḋ dicunt aliqui. s. ꝙ motus vt est ab agēte est actio nisi intelligat̃ de actio-

Tex.c.4.

De respectu intrīseco ⁊ extrīseco. vide. d.2.q.3. ⁊.11. ⁊.13. q. quod.

Simplici⁹ in p̄dicam̄tis.

T.cō.19.

Actio 2ª.

ne acta que est effectus actiōis. Hoc eni est pprīū produ cto vt pducțū est per actionez et ab alio. sz potius vz dici ecōuerso q actio est a qua vel per quā ab aliquo est aliq̄. ¶ Ad primū dōm. q verū est q idē est act⁹ motiui acti- (Ad rationes principales.) ue qui est act⁹ passiui vel mobilis formalr: sz ille act⁹ non est actio que est pdicamētuz que est in agēte formalr: sed est actio pducta effectiue ab agente. ¶ Ad scōm dōm. q actio acta est in patiēte vt dictū est. nō aūt illa que est pre dicamētuz. ¶ Ad probationē dōz. q actio illa q̄ est ī agē- te nō est motus: ideo nō sequit̄ q omne agens inquātuz huiusmodi moueat: sed potius q sit motiuū. ¶ Ad aliud di- cēdum. q cōsequentia philosophi nō tenet per illud me- diū q actio sit motus. sed tenet per hīc sic. Si ad motuz nō est motus. ergo a simili ad actionē nō est actio ex qua ꝯsequenter vlterius seqtur. Ad actionē nō est actio. ergo ad actionez non est mot⁹. q: actio est cā motus effectiua vel formalis. qua agēs agit vel dī agens. ¶ Vlterius dī per hoc q eēt processus in infinitum in actionibus. quia si ad actionē esset motus cū istius motus actio sit aliqua cā oporteret presupponi aliā actionez aliā ab illa ad quā esset ille motus. ⁊ tunc queram de illa actione que est cā istius motus. Utruz ad illam sit motus vel nō. si non ea- dem ratione nec ad primū. si sic erit pcessus in infinitum. ¶ Preterea tenet per locū a minori consequentia philo sophi. quia cum motus sit actus potentie passiue: si ipsa potest exire in actum suūz qui est motus sine motu prece dente. Multo fortius potentia actiua potest in actū suū qui est motus sine motu pcedente. ¶ Ad aliud dicendū. q philosophus nō intendit ibi distinguere actionez que est pdicamentuz in illos duos: ita q vtraqz sit de genere actionis. imo vtraqz modus ibi positus est extra genus actionis. Utraqz enim actio taz manens in agente sicut intelligere ⁊ velle. qz transiens est actio producta. Sz dif- ferentia est quātum ad hoc q talium actionū: quedam est perfectio agentis sz nō sm q agens est: sed sm q per- fectibile est: ita q idez sm diuersas rationes sit agens ⁊ recipiens. Quedam autem est perfectio extrinseca ope- rantis sicut transiens. ¶ Ad aliud dicendum. q actio que est predicamentum que est respectus extrinsecus aduení ens manēs in agente nō est successiua: q: mensuretur tē- pore vel sit tempus. sed tñ quia coexistit tempori ex con sequēti: quia coexistit motui cuius est causa. ⁊ manet cū motu. non tamen est motus: q: nihil est causa suiipsius. ⁊ motus mensuratur tempore. non tamen oportet q pro pter hoc illa actio mēsuret̄ tēpore. sicut Angelus coexistit tempori: nō tamē mēsurat̄ tēpore.

Questio Octaua.

Queritur Utrum sensus particularis possit simul recipe con traria. videt̄ q nō. Impos sibile est idē simul moueri motib⁹ cōtrarijs. sed si sensus particularis sentiret simul con traria moueret̄ simul in contraria. Proba- tio. prius eni origine mouetur sensus a sensibili q̄ senti- at. ⁊ ideo si simul sentit ꝯtraria simul mouet̄ a contrarijs ad ꝯtraria. ¶ Preterea si ita esset vt dictū est sensus mo ueretur simul a duob⁹ contrarijs. Aut ergo sunt equalis virtutis illa cōtraria. ⁊ tūc impediūt se ne vtrūqz sentia- tur. Aut alterum est maioris virtutis. ⁊ tūc illud solū sen te.c.147. tiretur: q: maior motus impedit minorem. ¶ In opposi- tum est phs. Respōdeo q hoc est possibile. q: possibile ē duo sensibilia cōtraria simul offerri sensui. Aut ergo sen- sus vtrūqz sentit: ⁊ sic habeo propositum. ¶ Si alterū er- go eadem ratione. ⁊ alterum q: suppono q sint eque pro pinqua ⁊ equalis virtutis ad modū. ¶ Preterea experi mur ad sensum q per vnā manum sentimus calidū per aliā frigidum. ¶ Si dices sensus tactus nō est vnus: nō valet saltem respectu vnius ꝯtrarietatis: q: est vn⁹ respe ctu eius. Calidum ⁊ frigidum sunt vnius cōtrarietatis. Parti 2° de ergo ⁊c̄. ¶ Preterea potētia discernēs inter duo ⁊ cogno aia.te.c.146. scens eorum differentiam necessario cognoscit vtrūqz. sz Contra visus cognoscit differentiam albi ⁊ nigri. ergo ⁊c̄. ¶ Cō tra hoc arguit̄ sic. si sentit album ⁊ nigrum. aut vna sen- satione: aut pluribus. non vna: quia intellectus est poti- or sensu. ⁊ tamen non potest plura simul intelligere: imo si intelligat magnitudinem opz esse vnam actu. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea diuersitas actuum cōsequit̄ diuersitatē ob- iectorūz. obiecta sunt plura ergo ⁊ actus. ¶ Preterea di uersis motoribus sunt diuersi motus. diuersa sensibilia sunt mouentia diuersa. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea in de sensu ⁊ sensato dicitur q vnūz sensum sentire diuersa obiecta vna sensatione est simile: ⁊ vnam lineaz terminari ad di- uersa pūcta. hoc est inconueniēs. ergo ⁊c̄. Sed nō pluri- bus sensationibus. Probatio. q: si ab eadez potētia pos sunt egredi plures operationes simul pari ratione ⁊ infi nite. sed hoc est incōueniens. ergo ⁊ primū. Probatio cō sequentie per philosophuz quarto physicoꝝ. Si duo cor tex.c.54. pora possunt esse simul pari rōne infinita. q: sicut dimen- siones infinitorum corporum se compati non possunt sic nec duorum. ¶ Preterea impossibile est idem corpus fi- gurari diuersis figuris. ergo nec idez sensus diuersis sen sationibus simul. Probatio ꝯsequentie. quia species in organo assimilātur figure in cera sm philosophuz. ¶ Di Rñsio. cendum q aliquando vnica sensatione sentit vtrūqz si- cut quando cognoscit vnum in habitudine ad alterum. vt scilicet differentia vel contraria vel similia si sunt si- milia alteri: aut pluribus scilicet quando sentit vtrunqz absolute ⁊ sm se. ¶ Ad primum in contrarium dicendū. q intellectus noster vnica intellectione non potest plura obiecta itelligere si sunt disperata. sed hoc tantū pōt sub vna ratione obiectiua. sic etiam visus potest albuz ⁊ ni- grum cognoscere simul sm q conueniunt in quadaz dif- ferentia vel ꝯrietate que est vna ratio obiectiua cogno- scendi simul vtrunqz. ¶ Preterea idez ad scōm ⁊ tertiū q: vt simul cognoscuntur habent rationem vnius obie- cti ⁊ vnius motoris. ¶ Ad argumēta alterius partis di cendum ad primuz q cōsequentia non valet. Ad pbatio nez philosophi q non est simile. quia non est maioris po tentie facere infinita corpora esse simul ⁊ duo. Tantā eni repugnantiam habent dimensiones duorum corporum adinuicem quantam dimensiones infinitorum. sed ma- ior virtus requirit̄ ad sentiendum simul plura q̄ vnuz ⁊ infinita q̄ duo. ¶ Ad aliud q similitudo quantū ad hoc currit q sicut cera per figuraz assimilat̄ anulo sic sensus etiam per speciem obiecto. sed non quantum ad proposi tum vt rō concludebat. quia figura est terminus intrin- secus quantitatis. ⁊ ideo vnius quantitatis corporee est tñ vna figura. Species autem non est forma ex sensu in trinsece procedēs ab obiecto extrinseco in sensum. ¶ Ad Ad rationes primum principale in oppositū dicēdūz q sensus nō mo principales. uetur propter hoc cōtrarijs motibus. q: motus contra- riorūz in sensu non sunt ꝯtrarij sicut nec in medio. imo mi- nus q̄ in medio. tñ in eodē pūcto medij spēs potest esse albi ⁊ nigri. ⁊ hoc ideo est: q: spēs sensibiliū non recipiun tur materialr in sensu sicut in re extra vbi tñ sunt cōtra- ria. ¶ Ad scōm dōm. q illi motus possunt esse equales si obiecta sunt equalr nō mutant̄. vel inequales si inequali ter. ¶ Ad iprobationē dōz. q duo motus reales corpora les se ipediunt. non autem intentionales sicut in ppōsi- to. sed ꝯtra hoc est videmus in spūalib⁹ si intelligere vnū obiectū intellectū ab intelligēdo aliud ⁊ sic sensum a sen tiēdo ⁊ ecōuerso. ¶ Dōm ergo q quādo vnus actus est ita intēsus q adequat sibi potētiaz: tūc euacuat totaliter aliuz eiusdē potētie. Si aūt sit minus intēsus ⁊ citra ter- minū potētie lz aliqualr impediat alium ⁊ ecōuerso. non tñ totalr depellit: sed secū cōpatit̄. Unus ergo actus sen tiēdi vnum obiectum obtenebrat alium nō tamen sem- per offuscat.

Questio Nona.

Queritur Utrū necesse sit ponē sen suz cōez ppter illos duos act⁹ positos scōo de aīa. s. ppter discretionē sensibiliū ppriorꝝ sensuuz q nō pp pmū actū. pbatio q: sensus ptic- laris sufficit ad cognoscēdū actū pprium. q ad hoc nō reqrit̄ sensus cōis. ꝯñtia pz. pbatio aīntis. cuz actus pprius sit medi⁹ inter sensuz ⁊ obiectū opz q sit ppi quior sensui q̄ obiectuz. cum ergo sensus propri⁹ pcipiat obiectum proprium: qd tamen est remotius sequitur q multo magis actum pprium. ¶ Preterea opatio sensus

pprij nõ est sensibile per se. ergo a nullo sensu põt sentiri nec pprio nec cõi. Cõntia pz. pbatio añtis sensibilia per se sunt q̃litates p̄me vel scḋe vel alique q̃litates. sz act⁹ sensus pprij neutrũ eoꝝ ẽ. ergo ꝛc. ¶ Preterea si ponat sensus cõis ad sentiẽdũ nos videre cũ vidẽ nõ sit nisi respectu coloris oportebit ipz sentire colorẽ. sz hoc ẽ icõueniẽs vt videt: qꝛ tũc eiusdẽ obiecti eẽnt due potẽtie ꝯiunctiue. s. visus ꝛ sensus cõis. ¶ Preterea sẽsus cõis aut sentit actũ pprium aut reqrit aliũs sensus illũ actũ cognoscẽs. Si sentit actũ pprium. ergo eadẽ rõne ꝛ sensus ppri⁹. qꝛ vterqz ẽ potẽtia organica. ¶ Si autẽ sensus ali⁹ reqrat ad sentiẽdũ actũ sensus cõis. Quero de illo vtrũ sentiat actũ ppriũ. ꝛ tunc erit pcessus in infinitũ in sensib⁹. vel ẽ stãdũ in aliq̃ sentiẽte actũ ppriũ. ¶ Preterea q̄ nõ reqrat ad cognoscẽdũ dñiaz sensibiliũ ppriorꝝ. pbatio. Potẽtia cognoscẽs dñiã aliquoꝝ cõparat ea: qꝛ dñia est q̃dã cõparatio. sz solus intellectus vel saltẽ cogitatiua sũt po⁹ collatiue. nõ aũt sensus cõis. ¶ Preterea habitudo dñie ẽ q̃daz relatio. relatio aũt nõ ẽ sensibile p se. ergo a nullo sensu põt dñia sentiri.

Te.c.146. Rñr ad q. In oppositũ oĩuz p̄dictoꝝ ẽ pħs scḋo de aĩa. ¶ Rñdeo sz pħm habẽtur due vie ad inuestigãdũ necessitatẽ sensus cõis scilicet per duas opatiões p̄dictas. ꝛ possũt ad hoc sic for

p° via. mari rõnes. Prima sic. Cũ potẽtia sit ppriũ p̄n^m opatio nũ aĩe opz oẽs opatiões aĩe ad aliquã potẽtiã reduci. Cognoscere dñiaz albi ꝛ dulcis ẽ opatio aĩe. hoc aũt nõ reducit ad potẽtiã itellectiuã que tñ hz cognoscere de reb⁹ intelligibilib⁹ ꝛ eoꝝ dñtijs. vt itelligibilia sũt. Dñia aũt albi ꝛ dulcis cognoscit ab aĩa nõ tñ differũt p suas q̃litates qḋ pertinet ad itellectũ sz ẽt vt sensibilia sunt. qḋ pz qꝛ brutũ in quo nõ ẽ itellect⁹ cognoscit eoꝝ dñiaz vt vnũ sensibile alteri p̄eligat vel p̄acceptet. ergo hãc dñiã cognoscẽ ptinet ad potẽtiã sensitiuã. sz hoc nõ ptinet ad sensuz pticularẽ. qꝛ ad hoc q̄ aliq̃ po⁹ sensitiua cognoscat dñiaz aliq̃rũ opz eã prius ordie nãe vtrũqz absolute cognoscẽ. sz nullus sensus pticularis cognoscit sensibile alteri⁹ sensus. sz tñ ppriũ. nõ aũt p se põt cognoscẽ duo sensibilia ppria. ergo nec põt iter illa cognoscere dñiam. ergo seqtur ex p̄dictis

2° via. q̄ hoc ptineat ad aliquẽ sensuz cõez. ¶ Scḋa via sic pz. Experimur sensibilr nos sentire. Itẽ hoc pbat rõne posito effectu ponit ei⁹ cã. sz pceptio ꝯueniẽtis cũ ꝯueniẽti est cã delectatiõis sz Aui. Delectatio aũt ẽ i actu sentiẽdi taz i nobis q̃ i brutis. ergo est in nobis ꝛ i ipsis pceptio act⁹ sentiendi nobis ꝯueniẽtis. Manifestũ ẽ aũt q̄ brutũ nõ pcipit se sentire nisi p sensuz: qꝛ nõ hz itellectũ. ergo p aliã potẽ

In lib° d' sensu. t.c. 60. 2° d' aia. t.cõ. 146. tiã sensitiuã: nõ aũt p aliquẽ sensuz pticularẽ. qꝛ sm pclũz nulla virt⁹ corpalis vel organica ẽ sup se vel sup actũ suũ reflexiua. po⁹ aũt sensitiua est organica. ergo sensus pticularis nõ ẽ pprie opatiõis pceptiuus. ergo cõis sensus ẽ tñ cognitiuus opatiõis sensus pticularis hoc aũt hz fieri per hũc modũ. Primo eni sensus ppri⁹ a sensibili pprio imutat. Immutatio aũt cuiuslibet sensus ad sensuz cõez terminat sic plures linee ducte a circũferẽtia ad idẽ cẽtrum terminant. Sẽsus aũt cõis sic imutatus a diuersis sensatiõib⁹ vl' imutatiõib⁹ pticularib⁹ indicat ꝛ cognoscit actũ cuiuslibet sensus pticularis. ꝛ vlteri⁹ cognoscit dñiã sensuũ ppriorũ. vie predicte sumunt a pħo. ¶ Sz sequentes Aui. sic. Nã nõ deficit in necessarijs sz ad vitã aĩalis pfecti necio reqrit ꝯseruatio spẽrũ sensibiliũm ẽt in eoꝝ absentia qꝛ aliter nõ possent moueri pgressiue ad sensibile distãs ꝛ absens ꝛ mediãtib⁹ spẽb⁹ sic reseruatis sic a principio sensibilis absentis p aliquã potẽtiã sensitiuã nõ aũt pticularẽ: qꝛ talis sentit p̄sente sensibili tñ. ergo vel ipsa est sensus cõis. vel saltẽ p̄supponit ipz sicut imaginatiua vel rememoratiua. ¶ Alia via Auic. sumit ex eo q̄ ad sensũ videm⁹. s. q̄ si attẽdam⁹ ad guttas pluuie sibi mutuo succedẽtes apparebit nobis vna linea de oĩb⁹ illis guttis q̄si ꝯtinua. Silr si moueat circulariter aliq̃ virga i cui⁹ summitate sit color aliqs appebit nobis circulus q̃dã i summitate ei⁹ pp circularẽ motũ p celerez summitatis vel cõtinui illi⁹ virge. ¶ Ex hoc sic põt argui. Impoẽ ẽ sensuz pticularẽ pcipere suũ sensibile vbi non ẽ: sz summitas virge mote nõ ẽ semp in eodẽ loco in quo appet circulus: qꝛ circulus appet q̄si imobilis: illa aũt semp mouet. sic ẽ de guttis. ergo ille circulus in illa linea nõ pcipit a sensu pticulari ergo a cõi. Silr est de hoie existe in naui mota q indicat ad sensuz ripã moueri. ¶ Ad p^m argumtũ dr̃ q̄ añcedens est falsuz. Ad pbationẽ dõm q̄ nõ quecũqz ppinqtas facit ad hoc q̄ ppiquũ sentiat. sz tñ pportionabilr. qꝛ nec nimis remota nec nimis ppinq̃. Vñ mediũ ĩherẽs vel cõiũctũ nõ reqrit saltẽ in visu. mõ ita ẽ q̄ act⁹ sentiẽdi sensibile ppriũ est mediũ ĩherẽs qḋ ẽ in sentiẽte: iõ nõ sentit: qꝛ nõ est po⁹ reflexiua sup se nec sentit aliqd in se existẽs.

¶ Ad aliũ dõm q̄ organũ ẽ aliqualr coloratũ p spẽm ꝛ p visionẽ que multũ assilat colorato a quo est p̄mo genita. Et p ꝯñs põt dici q̄ nõ tñ ẽ sensibile p se q̃litas p̄ma vel scḋa: sz ẽt aliqd cãtuz a q̃litate prima vel scḋa vt sensatio ꝛ visio. ¶ Ad aliũ dõz q̄ sensus cõis sentit ꝛ visionẽ ꝛ colorẽ. Ad pbationẽ q̃n dr̃ q̄ ipoẽ ẽ duas potẽtias disparatas eẽ respectu eiusdẽ obiecti. Dõz q̄ nõ ẽ icõueniens si sentit ordiate: ita q̄ vna sit superior vel cõior alia sic se hñt sensus cõis ꝛ sensus pprius. Iõ ẽt verꝫ ẽ q̄ idẽ nõ est obiectũ eque p̄mo vtriusqz. sz obiectuz p^m sensus pprij ꝛ cuiuslibet po⁹ est illũ qḋ adequat ipm vt color visuz illud tñ nõ adeq̃t sensuz cõem. qꝛ põt aliud obiectum sentire. ꝛ iõ nõ est ei⁹ obiectũ p se p̄mũ. ¶ Ad aliũ dõm q̄ imaginatio sentit actũ ppriũ. Imaginamur eni nos imaginari ꝛ imaginatũ fuisse. Et memoram⁹ nos memoratos fuisse. Et somniam⁹ nos somniare sic experimur manifeste. Ita põt dici q̄ sensus cõis sentit actũ ppriũ sm modũ aliquẽ p̄dictoꝝ: sz per quẽ modũ ẽ possibile. Dõm q̄ sic ab actu imaginatiõis desuũt quedã spẽs in organo sensus pticularis siue iterioris in qua specie est silitudo illi⁹ actus a q̃ spe põt po⁹ imaginatiua tũc imutari: sic est de sensu cõi: qꝛ ab ei⁹ actu desuit q̃dã spẽs i organo sensus pticularis. a qua specie retinẽte silitudinẽ ei⁹ põt sensus cõis imutari ꝛ hoc nõ ẽ reflecti sup actũ ppriũ directe. sz mediãte specie ab eo desluxa. ¶ Ad aliũ dõm q̄ sensus cõis nõ ẽ po⁹ collatiua pprie sic memoratiua vel cogitatiua. Memoria eni cognoscit suũ obiectũ vt distãs a p̄senti nõ cognoscẽdo tp̄s mediũ. est eni p̄teriti vt p̄teritũ ẽ. sz sensus cõmunis sic ꝯfert vnũ sensibile alteri q̄ sil' sentit ipa sensibilia ꝛ sentit ipsa differre sine itermedio aliq̃. ꝛ talis collatio. i. cõpositio ꝛ diuisio nõ repugnat ei sic nõ repugnat sensui pprio affirmare vel negare ppriũ obiectuz de aliq̃ vt dr̃ 3° de aĩa. ¶ Ad aliud dõz q̄ sz sensus cõis cognoscat illa que differũt ꝛ cognoscat albũ differre ab alijs. non tamẽ cognoscit habitudinẽ dñie sm se sed tñ in fundamẽto suo. ¶ Ponit exẽplũ de intellectu. q̄ qḋ itelligit itelligit sub rõne veri: nõ tñ q̄ itelligẽdo aliquã q̃litatẽ itelligat ipsaz rõnẽ veri: qꝛ tũc reflexiuus eẽt in quolibet actu suo: ita sz sensus cõis cognoscat aliq̃ differre ẽt sub rõne dñie nõ opz q̄ patiat ppriã imutationẽ ab ipsa dñia sm se que est quedam relatio. ꝛ ideo nõ seqtur q̄ relatio sit sensibilis per se.

Questio Decima.

Queritur Vtrũ sensus cõis sit vn⁹ vl' plures. vr̃ q̄ plures. qꝛ vna po⁹ est tñ vni⁹ organi. sed sensus cõis nõ est tñ vnũ organum. ergo ꝛc. pbatio minoris p Cõmẽtatorem dicẽtẽ q̄ sensus cõis est plures sz istrumẽta. ¶ Preterea mioꝛ pz per rõnẽ: qꝛ organuz dz eẽ in media pportiõe iter sensibilia. sed nulla pportio media vna põt repiri iter oĩa sensibilia que sũt obiecta cõis sensus: qꝛ vni⁹ ꝯrietatis est tñ vnũ mediũ. Sẽsibilia aũt sunt diuersaꝝ ꝯrietatũ. ergo ꝛc. ¶ Preterea ipoẽ est idẽ eẽ in actu per plura in actu. ergo idẽ sensus nõ põt eẽ i actu p plura sensibilia: sz sensus cõis reducit ad actum p plura sensibilia pticularia. ergo ꝛc. ¶ Preterea vnus sensus ẽ tñ vni⁹ ꝯrietatis. sz oĩa sensibilia nõ sunt tñ vni⁹ ꝯrietatis. ergo sensus cõis q est respectu oĩuz nõ est vn⁹. In oppo^m ẽ pħus. tex.c.146.

¶ Rñdeo q̄ sensus cõis nõ ẽ vnus vnitate p̄dicatiõis sz vnitate singularitatis vel cãlitatis. est eni cã ꝛ radix oĩuz sensuũ pticulariũ pbatio ppositi. qꝛ qḋ ẽ vnũ p̄dicatione tñ nõ hz opationẽ distictã ab opatiõib⁹ pticulariũ ꝯtentorum sub ipso. sz sensus cõis hz opationẽ distictã ab operatiõib⁹ sensuũ pticulariũ. qꝛ distiguet iter sensibilia singularia diuersoꝝ sensuũ. ergo ꝛc. Est ẽt vn⁹ vnitate act⁹ qui est discernere albũ a dulci qḋ est act⁹ ei⁹. ¶ Sz dices q̄ sz Rñr ad q°.

eiusdem

eiusdē potentie sit discernere albū a dulci tamē alterius
Cōtra. est discernere albū a sono.¶ Cōtra si aliqua potentia di
scernit albū a dulci ab illa que discernit albū a sono.tunc
sequeref q eadē rōne due potētie nō subordinate cogno
scent albū.qr nulla potētia discernit inter aliqua que non
cognoscit qdlibet eoꝝ.sed hoc est īpossibile de duab⁹ po/
tentijs nō subinuicē ordinatis.ergo ꝛc.Est etiā vna po/
tentia sensus cōis vnitate organi.¶ Dicūt tamē quidaz
Cōtra q eius organū est tm̄ vnū vnitate aggregatiōis.¶ Con/
tra cū sensus cōmunis sit potētia organica si organū eius
esset vnū aggregatione tm̄ sequeretur q potētia eēt vna
aggregatione tm̄.ꝛ per ɔn̄s non esset simpliciter distincta
a pticularibus sensibus ex qbus aggregaref.cuius ɔtra/
Opio ppria. rium est probatū.¶ Dicēdū ergo q organū eius est vnū
vnitate nature nō quidē simplicis sed mixte ꝛ quasi me/
die inter naturas alioꝝ organoꝝ.Sic eniz se habet orga
nū sensus cōis ad alia sicut centrū ad lineas ꝓcedētes
ab eo ad circūferētiā vel ad ipsū terminatas quasi radix
cōmunis organoꝝ particulariū:ꝛ potentia sensus cōis in
eo existēs est sicut rex sedēs in solio iudicās de actib⁹ par
ticularium sensuū ad ipsum terminatoꝝ representantiuz
sibi ꝓpria obiecta.Sz vbi est situatū illud organū de hoc
est cōtrouersia inter medicos ꝛ phōs.Dicūt enim medi/
ci q in capite.quoꝝ ratio est qr sensus cōis accipit suā im
mutationē ex sensibus particularib⁹.ꝛ ideo debet esse si/
tuatū eius organū prope organa particulariū sensuū.sed
organa oium particulariū sensuū sunt in capite.ergo ꝛc.
¶ Preterea expertū est q per lesionē sensus cōis leditur
phātasia qd non esset veꝝ nisi eēt ꝓpe organuz phantasie
p⁹ fen.3.cano nis. qd est in prima ɔcauitate cerebri sm̄ Auic.Oppositū hu
ius vult phs in de somno ꝛ vigilia dicēs.q primū sensiti/
p^m qd gñaf ē cor li⁹ 3⁹ d pti bus aialium caplo 4⁹ uum est in corde.¶ Preterea alibi vult q primuz aialis
mēbrū est coꝛ.ꝛ ideo ibi residet potētia sensitiua que ē sen
sus cōmunis.¶ Preterea organum sensus cōmunis est
radix organi tactus que se diffundit per totū corpus. Or
ganum autez sensus tactus contiguatur cordi.ergo orga
nū sensus cōis est i corde.Rñdeo.pōt dici q sensus cōis
habet ab alio ortū ꝛ ab alio cōplemētū.qr ortū hz a corde
organū sensus cōis sicut ꝛ oīa organa sensuū pticulariuz.
Imaginādū est ergo q a corde ad cerebrū procedūt qdā
vene vel nerui in qbus originaliter ɔtinētur organa oiuz
sensuū.sed in cerebro faciūt conū.a cerebro aūt ꝓcedunt
nerui ad organa exteriora facientes basem.Et sic orga/
num sensus cōis hz ortū a corde sz in cerebro hz suū com
plemētū.ꝛ hoc vz ad sensum ex hoc q hō existens in naui
mota iudicat res exteriores moueri q tn̄ sunt imobiles.
hoc aūt nō est per sensus exteriores vt probatū est supra.
nec per motū cordis sz p motuz capitis.ergo sensus cōis
qui hoc iudicat est i capite.Hoc ēt pz ex hoc q hoies do/
lent caput ex studio excellēti in quo vires sensitiue īterio
res multū laborāt.nō āt ita sentiūt doloreʒ cordis.¶ De
obiecto aūt sensus cōis dicūt aliq q sit sensibile cōe qr oē
sensibile p se est obiectuꝫ alicui⁹ sensus.sensibile aūt cōe ē
2⁹ d aia.t.cō. 123.ꝛ.143. per se sensibile.nō aūt est obiectū sensus ꝓprij qr excellēs
sensibile corrūpit sensuz ꝓpriū.Excellēs aūt sensibile cōe
vt magnitudo ꝛ figura nō corrūpit ꝓpriū sensuz.ergo re/
Cōtra linquit q sit obiectū sensus cōis.¶ Cōtra.multus sensus
2⁹ de aia tex. cō.6⁹. decipit circa ꝓpriū obiectū.sz sensus cōis magis distincte
cognoscit.g ꝛc.¶ Dicēdū ergo q aliqd sensibile cōe cōi/
Rñdetur Tex.cō.63. tate ꝑdicationis.nō autē cōe vt accipit phs 2⁹ de aia sicut
magnitudo figura ꝛc.pōt dici obiectū ꝓpriū sensus cōis.
illud tn̄ est inoiatū ꝛ pōt vocari sensibile sicut dictū fuit su
pra de obiecto tactus qd pōt dici tāgibile in cōi ad diuer
sas q̄litates tāgibiles qd nō est noiatū.¶ Ad primū i op/
Ad p^m i op^m positū dicēdū ad minorē q Cōmētator itelligit p illa pła
instrumenta loq de organis sensuū pticulariuz q sunt cōtinuata
organo sensus cōis vt sunt ei⁹ instra in nūciādo sibi imu/
tationes sensibiliū ꝓprioꝝ.nō autē loquif de organo sen/
sus cōis qd est vnū formalr.sz sic pła instr aliter rōne ꝑdi/
cta.ꝛ hec est intētio Cōmentatoris dicētis q est recepti/
uus a sensibus pticularibus tn̄ est agēs in iudicando de
actibus ꝛ obiectis eoꝝ.¶ Ad iprobationē dicēdū q sicut
in organo olfactus alicuius aialis diāatur aer sicut aialis
viuētis in aere.In organo olfactus piscis diāatur aqua.

qr odor sentif per vtruqz.Est autē aliqd aial qd odorat ꝛ
per aquā ꝛ per aerē.ꝛ per ɔn̄s habens organū proportio/
natum vtriqz.ita organū sensus cōis cuz radix alioꝝ est
virtualr ɔtinens oia organa sm̄ suā cōplexionē.est tn̄ for
maliter determiate cōplexionis distincte a ꝑdictis.¶ Ad
aliud dicendū q nō est incōuenies idē eē in actu accñtali
per multa existēs in actu.sic est de sensu respectu obiecto/
Cōtra rum.¶ Cōtra oēs sensus ꝓprij pñt simul sentire sua sen
sibilia.sed sensus cōis sl̄r imutaf cū sensibus ꝓprijs.g pōt
Rñdetur sentire sl̄r oia sensibilia qd vr ipoſe.¶ Dicendū q sensus
cōis dato q simul sentiat oia sensibilia nō tn̄ eque pfecte
sz pfectius sentit id a quo pfecti⁹ imutaf.ꝛ hoc nō est icō/
Obiectio ueniēs vt dictū fuit supra.¶ Sed dices q poſe est q qli/
bet sensus ꝓprius pfectissime imutef a suo obto.ꝛ sic sen
Solo sus cōis pfectissime sentiet oia sensibilia.¶ Dicendum
q nō est poſe q visus ita pfecte imutef sicut pōt imutari
a colore qn̄ simul auditus imutaf pfecte a sono nec econ/
uerso pp magnā attētionē aie in vna pfecta imutatione.
ꝛ iō nō pōt ita pfecte attēdere in alia ꝛ dato q perfectissi
me sicut pñt imutarenf sl̄r a sensibilib⁹ ꝓprijs:qr tn̄ vnuz
sensibile de rōne sua nobili⁹ ꝛ fortius iprimit suā spēm q̄
aliud.sicut color q̄ sonus iō sensus cōis pfecti⁹ imutaf ab
illo q̄ ab alijs.ad aliud dicēdū q plus reqrif ad diuersi/
ficationē potētie supioris q̄ inferioris.qr supi⁹ ē cōmūis sz
g sensus ꝓpri⁹ nō sit cognoscitiu⁹ ꝓprie nisi respectu vni⁹
ɔtrietatis.pōt tn̄ respectu pluriū cognoscitiu⁹ eē plurium.
De ordine actuū sēsus cōmunis. ¶ De ordine aūt actuuz sensus cōis pōt sic dici q p̄mus
act⁹ eius est reflexus sup actū sensus pticularis.qr ab illo
actu imediate imutaf sensus cōis.¶ Scds ē iudicare de
obto sensus ꝓprij sm̄ se ꝛ absolute nō tn̄ vni⁹ sz cuiuslibz
sensus:ꝛ istū actū attribuit sibi Auic.sz nō phs.¶ Terti⁹
act⁹ eius est cognoscere diāz pluriū sensibiliū ꝓprioꝝ ad
inuicē.ꝛ iste act⁹ seqtur aliū.ꝓus.n.ē cogñscere aliqd sm̄ se
q̄ cogñscere vt differēs ab alijs qr ipoſe ē cognoscere dif/
ferētiā aliquoꝝ nō cognitis extremis. Qō vndecima.

Queritur Vtrū corpora celestia pos sint agere i itellm̄ nr̄m vel volūtatē.vr q sic. Astrolo/
gi dicunt multa vera de agibilib⁹ ab hoie q̄
depēdēt ex itellectu ꝛ volūtate.hoc aūt non
eēt nisi possent agere in itellm̄ ꝛ volūtatem.
g ꝛc.¶ Preterea corpa celestia pñt mouere phātasmata
nr̄a.ipsa aūt pñt mouē itellm̄ sicut sensibilia sēsū sm̄ phm
g a p̄mo ad vltimū saltez mediate pñt corpa celestia mo
uere itellm̄ nr̄m.¶ Preterea de volūtate hoc ꝓbaf sic si
nō possent mouere volūtatē hoc eēt spāliter pp libertatez
q tolleref in tali motu.sz nō pp hoc tolleref.g ꝛc. ꝓbatio
minoris qn̄ duo act⁹ sunt eiusdē rōnis.si vn⁹ est liber ꝛ ali
us qr liber ꝛ nō liber spe differūt.sz si act⁹ volūtatis eēt a
corpe celesti mouēte volūtatē eēt eiusdē rōnis ꝛ spēi cum
illo qui est tm̄ a volūtate qr actus eiusdem potentie ime/
diate ē respectu eiusdē obti.ꝛ hec duo imediate cōcurrūt
ad vnitatē specificā actus.sz certū ē q act⁹ volūtatis tm̄ ē
liber.ergo ꝛ act⁹ voluntatis mote a corpe celesti eēt liber.
¶ Preterea idē est dilectio ꝛ delectatio.sz delectatio est
a corpe celesti.ergo ꝛ dilectio q est actus volūtatis.ꝓba/
tio maioris qr vterq act⁹ ē eiusdē potētie ꝛ respectu eius/
dem obiecti.s.boni vt ɔuenientis.¶ Preterea illi act⁹ sūt
idē qui imediate ab eadē cā cāntur.sz isti sunt huiusmo/
di qr cāntur ab apprehēsione boni ɔuenientis in quolibet.
ergo ꝛc.Oppositū vult phs.¶ Dicēdū q si sola phātasia Oppo^m
moueret itellm̄ ꝛ volūtatē per ɔn̄s.ita q itells ꝛ volun/
tas eēnt pure potētie passiue vt mouent seipsas ad actus
suos seqref q corpa celestia possent illas potentias dire
ctione mouere.ꝓbatio.oē corpus corruptibile mouet de
necessitate in virtute corpis icorruptibilis qd est supi⁹.ꝛ sz
posset eē motus corpis iferioris sine supiori non tn̄ diur/
nus sm̄ oēs sed organū phātasie est corpus corruptibile.
ꝛ phātasia potētia organica.ergo si ipsa mouet itellectuz
vt itelligat seipsuz ꝛ itellectus sic mot⁹ mouet volūtatez.
sequif q directe corpus celeste possit vtranqz mouere.sz
mediāte phātasia.ꝛ sic sequif q mala phātasia de necessi
tate cābit malā volūtatē.¶ Sed dices q in ꝑtāte volūta
tis est formare bonā vel malā phātasiā.ꝛ per ɔn̄s sz phan

tasia sic formata moueat volūtatē ad bonū ⁊ ad malū. tū totū erit volūtariū rōne p̄me volūtatis phantasiam formantis. ¶ Cōtra istū circuitū circa quē impij ambulāt. arguit̄ sic. Qd̄ mouet motum ab aliquo tantūmō mouet de necessitate si mouet̄ de necessitate sed volūtas mouet phantasiā ad phantasiandū bonū vel malū que mouetur tū ab intellectu vel phātasmate mouente de necessitate cū non sit liberū. nō eni est in ptāte nostra qbus visis tangamur fm Augustinū. Ideo volūtas mouebit phātasiaȝ de necessitate ad phātasiandū bonū vel malū. ¶ Dicēdū igit̄ ad qōnem q̄ corpa celestia nō pñt directe mouere intellectū nostrū neqȝ volūtatē qꝛ pure corpale nō pōt directe agere in spūale eo q̄ agēs est nobilius patiēte. Intellectus aūt ⁊ volūtas sunt pure spūales. ideo corpa celestia non pñt directe in eas agere. ¶ Preterea fm p̄dicta pōt pbari ppositū qꝛ corpora celestia nō pñt imediate agere in aīam nr̄am cū sint ei ipropoꝛtionata sȝ mediāte phantasmate tū qd̄ est obm̄ repn̄tatiuū tm̄r sȝ phātasia nr̄a nō pōt sufficiēter mouere intellm̄ nr̄m neqȝ volūtateȝ. qꝛ pñte phātasmate adhuc opȝ obiectū itellm̄ ibi assistēs abstrahere anteq̄ȝ itelligat qd̄ fit per ɔuersionē primā itellus ad phātasmata q̄ ɔuersio iperat̄ a volūtate ⁊ dicit̄ ab intellectu agēte pñte ēt obiecto itellectiui ⁊ ipso pñte volitiuo pōt illud velle vel nolle pp̄ suā libertatē. igit̄ corpora celestia nō pñt sufficiēter ⁊ directe agere in itellm̄ ⁊ volūtatē. ¶ Ad p̄mū in oppositū dicēdū q̄ astrologi vt in plib̄ꝰ veraȝ dicūt. ⁊ hoc iō accidit qꝛ hoīes vt in plibꝰ. sequunt̄ suas phātasias i q̄s pñt directe agere corpa celestia. tū hoc nō est necīum. mō hoīes v̄tuosi sequētes iudiciū rōnis reprimunt hu'ꝰ passiones. Vn̄ dicit Ptolomeus in triimagesi q̄ sapiēs dn̄abitur astris. i. dispōni cāte a corpibus celestibꝰ ⁊ hoc p libertatē arbitrij ⁊ rectū iudiciū rōnis passiones refrenātis. ¶ Ad scd̄m dicēdū q̄ phātasia nō ppter mouet neqȝ itellm̄. neqȝ aliqd̄ in ipso ipmit. sed tū portat aut repn̄tat sibi obiectū quo pñte itellus ex v̄tute sua actiua elicit suū actū. sicut pñte sensibili. sensus actu elicit sentiēdi ⁊ in hoc ɔueniētia. nō qꝛ phantasmata sunt obiectū itellus sicut sensibilia sensus que ipmūt fm aliq̄s spēm sensibilē in sensu. tū reqrit̄ phātasma ad intelligendū obiectū. qꝛ sicut qditas absoluta velvt̄ qd̄ directū obiectū intellectus nō hȝ eē extra nisi in singulari. vt hō i soꝛte. igit̄ nō pōt repn̄tari itellectui fm spēm itelligibileȝ pro statu vie nisi in p̄sentatione sīmitudinis ipsius singularis qd̄ fit in phātasmate. ¶ Ad aliud dōȝ ɔcedēdo q̄ si volūtas moueret̄ a corpe celesti sicut posset moueri a spū scō q̄ ēt actus eius eēt eiusdē rōnis cū actu tū a volūtate elicito. qꝛ qd̄ pōt cā p̄ma mediāte scd̄a illud vel eiusdem rōnis pōt sine scd̄a. ⁊ iō si volūtas pōt elicere actum volēdi. cū sit cā secūda. actū eiusdē rōnis pōt elicere spiritus sanctus vel cū spiritu sancto q est cā prima. sed corpus celeste nō hȝ cāuitatem superiorē eliciēdi actum eiusdē rōnis cū ipsa. nā si corpus celeste hēret cāitatē sup̄ illaȝ eliceret actū eiusdē rōnis cū ipsa. ⁊ iō dicēdū est ad maiorē qn̄ dicitur. q̄ si vnus actus est liber ⁊ actus eiusdē rōnis est liber. q̄ veꝝ est si vn'ꝰ eēt liber per eēntiā. ⁊ alius eiusdē rōnis. qꝛ libeꝝ p eēntiā ⁊ nō libeꝝ. specie differunt. ⁊ isto mō volūtas q̄ est libera per essentiā spē differt ab alijs potentijs q̄ nō sunt libere p eēntiā sȝ libere per pticipationē. liberū aūt p pticipationē nō differt spē a nō libero. sic actꝰ vidēdi q est iperatus a volūtate est liber p pticipationeȝ. nō tū differt spē ab actu vidēdi nō iperato. sȝ necessitato. Aliqñ. n. accidit videre de necītate sicut qñ apertis oculis pñtat̄ obm̄. mō ita est q̄ actus a volūtate elicitus nō est liber p eēntiaȝ sȝ tū potētia volitiua. ⁊ ideo statet q̄ aliqs actus volēdi cāturs imediate a corpe celesti vt a cā necessaria eēt eiusdē rōnis cū velle elicito imediate a voluntate. q̄re neutrū illoꝝ est liberū per eēntiā. hoc diceret̄ ad vim argumēti sȝ in illo casu aliter esset dicēdum fm aliquos. Ad aliud dicendum q̄ delectatio ⁊ dilectio sunt actus diuersi. Ad probationē dicenduȝ q̄ identitas obiecti nō sufficit ad idētitatem actus qꝛ intelligere ⁊ velle sunt respectu eiusdē obiecti formalis. s. entis in actu inquātū huiꝰ. sȝ diuersitas obti hū sufficit ad diuersitatē actus. sȝ dicendū vltra q̄ sunt actus eiusdē potētie cū idētitate obiecti. Dicendū q̄ hoc est diuersimode. qꝛ dilectio est in volūtate ⁊ a volūtate. Delectatio aūt est in volūtate sed nō a voluntate. sȝ potius ab obto. pbatio qꝛ coꝝ ɔ̄ria q̄ sunt odiuȝ ⁊ tristitia nō sunt idē nec sunt ambo a volūtate cāta. sed alterū tū. s. odiū q̄re volūtas cōplacet sibi in actu ppꝛio ab ipsa libere cāto tanq̄ȝ ɔueniēti. nō aūt sibi cōplacet in tristitia. imo est volūti ɔ̄ria. q̄re qlibet inuite tristat̄. Cōplacet aūt sibi in odio. q̄ tristitia tū cātur ab obto nō a volūtate. qꝛ tūc eēt imediate in ptāte volūtatis. ⁊ per ɔ̄ns nec delectatio sȝ obm̄ ɔueniēs cū pceptione cū sit pñs cāt delectationē. ⁊ obiectū ɔ̄rio mō dispositū cāt tristitiam. Ad aliud dicēdū q̄ delectatio nō imediate cātur ab apphensione ɔueniētis sȝ mediāte actu dilectionis ɔiūgēte potētiā obiecto sibi ɔueniēti: que qdē cōiūctio est pꝛioꝛ ordine nature ipsa delectatione lȝ nō tp̄e. eodē eni mō quo volūtas ɔiūgit̄ obto suo pñti per actū dilectionis vel fruitionis fit quedā dulcedo ab obiecto in potentia volitiua: et hec est delectatio.

Questio duodecima.

Queritur Utrū potētie aīe. s. intellectiua ⁊ sensitiua sint tū passiue. vr̄ q̄ sic. 2ꝰ de aīa dicit̄ q̄ sentire est qddā pati. ⁊ idē tertio de intelligere. iō ⁊c̄. ¶ Preterea cū potētie reducātur ab aliquo extrinseco ad actū. ille erūt passiue tū. nā si eēnt actiue cum hoc q̄ sunt passiue seq̄ret̄ q̄ sensus posset se sentire: ⁊ posset sentire sine obiecto exteriori: sic̄r intellus itelligere. qꝛ actiuū ⁊ passiuū sine extrinseco sufficiūt ad actū eliciēdi. hoc est falsuȝ. ergo ⁊c̄. Hāc rōnem facit phūs ɔ̄ Empedocleȝ 2ꝰ de aīa. ¶ Preterea si sic. oēs opationes eiusdē potētie erunt eiusdē spēi sicut oēs visiones sed hoc est falsuȝ. Alia eni est visio albi. Alia nigri cū spē differāt albū ⁊ nigruȝ. pbatio ɔ̄ntie. qꝛ manēte eodē actiuo ⁊ passiuo manet eadē actio vel ideȝ effectꝰ vt dr̄ 5ꝰ meta. si aūt eadē potentia est actiua ⁊ passiua manet idē p̄n̄ᵐ actiuū sensationis igit̄ ⁊ eadē sensatio. ¶ Preterea cognitio fit p assimilationē ⁊ ɔformitatē potētie cognitiue ad obm̄. sed vera assimilatio fit tū p ipressionē spēi vel sīmitudinis obiecti in potētia q̄ ipressio ē cāta effectiue ab obto ⁊ recepta in potētia. igit̄ sūt tales potētie receptiue. ¶ In oppositū est Cōmētatoꝛ 3ꝰ de aīa dicēs q̄ sunt actiue ⁊ passiue. passiue recipiēdo ipressioneȝ ab obto. actiue iudicādo. ¶ Ad istā qōnē dicūt qdā q̄ sunt tū passiue diuersimode tū hoc ponit̄ a diuersis. ¶ Quidā enim dicūt ipsas eē passiuas respectu spēi ipresse ab obiecto. ista aūt spēs iformās potētiā cognoscitiuam sibi subiectā. est p̄n̄ᵐ eliciti uū sicut rō eliciēdi opationē cognoscēdi. Ipsa auteȝ potētia nō est p̄n̄ᵐ eliciēdi actū istius cognitionis. sed totum cōpositū ex potētia ⁊ specie p̄ncipalr̄ tū rōne spēi. potentia aūt nō hȝ in actu hu'ꝰ cāndo nisi rōnē p̄ncipij passiui primo respectu spēi. ⁊ ex ɔ̄nti respectu cognitionis cāte p̄ncipalr̄ vō tanq̄ȝ a p̄ncipali ⁊ formali p̄ncipio operandi a spē ipressa ab obto. Ponit̄ exēplū de igne q fm eos nō est p̄n̄ᵐ actiuū calefaciēdi. sȝ cōpositū ex igne ⁊ calore. i rōne tū caloris q est p̄n̄ᵐ calefaciēdi actiue sicut rō formalis calefaciētis. Ignis aūt rō tū mālis. Hāc aūt positionē sic pbāt. qn̄ de potētia essentiali aliqd reducit̄ ad potētiā accidentalē per qd̄ fit talis reductio illud hȝ aliquē actū p̄mum. q est rō eliciēdi actū: sȝ potētie p̄dicte sunt in potentia eēntiali ad actū cognoscēdi. igit̄ reducunt̄ ad potētiā accitalē per spēm eis ipressaȝ. igit̄ ista spēs est rō eliciēdi actū cognoscendi. ¶ Preterea in determinatū ad plura nō determinat̄ ad vnū nisi per aliqd̄ sibi ipressuȝ determinans potētie p̄dicte sunt indeterminate quantū est de se ad actus diuersos. igit̄ in eis est spēs ipressa ipsas determinās ad agēduȝ. tale aūt sic determinatuȝ ab alio est in potētia tū passiua. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra istū modum arguit̄ sic. Actio magis debet attribui formali principio agenti q̄ȝ māli fm Cōmentatorē 8ꝰ meta. qꝛ nō attribuit̄ materiali nisi pp̄ formale. si igit̄ spēs est formale p̄n̄ᵐ eliciendi actū cognoscēdi ⁊ potētia māle tū. sequit̄ q̄ actus intelligēdi ⁊ sentiēdi magis debēt attribui spēi q̄ȝ potentie qd̄ falsum est. qꝛ nō sentit nec intelligit sicut potētie. ¶ Preterea sequit̄ q̄ cuȝ spēs ille per potentiā diuinā pñt esse sine subto. q̄ ēt posset itelligere sine potentia intellectiua. ⁊

sentire

Cōtra.

Rñr ad. q. Vñ operatio neo itellectua les qꝛ abstra cte ⁊ nō orga nice idirecte aliq̄ mō subi ciunt̄ celo p pter colligan tiā itellus cum virtutꝰ sensiti uis.

Scd̄o eni de aia t. cō. 94. Duri carne īnepti mēte.

Ad rōes p̄n cipales.

Pto. verbo quo ecentio qui optimus a tronomus multū malus poterit pro hbet qd̄ hȝ stel las vētuȝ est.

Tex. cō. 51.

In oppᵐ Tex. cō. 60.

Cōtra

8ꝰ phy. t. c. 4. t. 2. de gene. tex. cō. 53.

Res.n.nõ se hȝ ad eē ita ad opari 2° meta.t.c.4.

sentire sine sensu.qꝛ qð põt per se eē per se põt agere.hoc autē est falsum.ergo ⁊c̃. ℂ Preterea ab eodē actus eliciť ⁊ intēditur tertio ethicoꝝ.ab eodē gñantur habitus ⁊ intenduntur.sed per solã potentiã intenditur actus cognoscendi.qꝛ organo specie medio ⁊ obiecto. stãtibus in eadem dispõne in vno actu cognoscēdi sicut in alio.sola potentia intēsius se ferēte ad cognitionē obiecti ⁊ ab alijs ītētionibus se retrahēte seqtur intensiorē esse actũ cognoscendi.igiť ⁊c̃. ℂ Preterea ipoẽ est illud per se ordinari ad opationē tanq̃ eius pn̄m qð se hȝ ī potētia ꝯdictionis ad pn̄m principale ⁊ formale illius opationis.sicut lignuȝ.qꝛ est in potētia ꝯdictionis ad calorē qui est formale pn̄m calefaciēdi effectiue.iõ nõ ordinať per se ad calefacere.sȝ potētia cognitiua est in potētia ꝯdictionis ad spēm obiecti cognoscibilis.põt enĩȝ istã habere ⁊ qñqȝ nõ.sȝ illa sola spēs est pn̄m formale eliciēdi cognitionē ⁊ potētia.mãle tñ.ipsa per accñs ⁊ non per se poterit dici cognoscere.s.p rõnem spēi que est sibi accñtalis.hoc aũt est incõueniēs.ergo ⁊c̃. ℂ Alij ponũt q̃ sunt sicut passiue.s.nõ distinguendo spēm ab actu cognoscēdi re sed tñ rõne qꝛ spēs est illud qð ab obiecto iprimiť in potētia.⁊ vt est in potētia sȝ illud idē est actus cognoscēdi cãtus ab obto tñ effectiue.⁊ qꝛ potētia cognoscitiua est tñ receptiua spēi.iõ est receptiua actus cognoscēdi.nõ elicitiua ꝓbãt sic ꝓpositũ.qñ aliqd est in vltima dispõne ad actũ aliquē pñte actiuo illuȝ recipit potētie ꝑdicte sunt huiusmodi respectu actus cognoscēdi.igiť pñte obiecto actiuo ille recipiunt actũ cognoscēdi.sȝ ab obiecto recipiũt spēm illius.igiť spēs in potentia cognoscitiua nõ est aliud ab actu cogitãdi.⁊ p ꝯñs potētia nõ elicit actũ sicut nec spēm sȝ tñ recipit. ℂ Preterea 2° de aĩa.sensus in actu idē sunt.sicut sonatio ⁊ auditio.sed sonatio nõ est nisi gnõ spēi soni.igiť auditio nõ est nisi receptio spēi. Sicut igiť respectu spēi est in potentia passiua tñ igiť respectu actus cognoscēdi. Itē Augustinus 5° de trinitate dicit q̃ forma ipressa visui ab obiecto dĩ visio.

Cõtra

ℂ Sed ꝯ hoc spãliter descēdēdo arguitur sic.qꝛ spēs recepta in sensu est eiusdē rõnis cũ ista que recipitur in medio cũ actiuũ ⁊ passiuũ sint eiusdē rõnis.s.obiectum actiuũ.⁊ organũ ⁊ mediuȝ que sunt passiua.vt pȝ 2° de aĩa.igiť sicut spēs est visio qñ est in organo.ita qñ est ī medio.qꝛ eadē cã manente.manet idē effectus.hoc autē est manifeste falsum.qꝛ mediũ posset dici vidēs sicut visus.ergo ⁊c̃. ℂ Preterea in organo ceci vel vigilãtis ad aliqua intēse distracti vel dormiētis oculis aptis sicut leporis iprimiť visibilis spēs tñ nullũ istoꝝ videt.ergo ⁊c̃. Itē dormiēs nõ audit tñ excitať ad sonũ qð nõ fieret nisi in eius organo iprimereť spēs soni.igiť aliud est receptio spēi ⁊ auditio. Itē isti ꝯdicũt sibi vt videť.dicũt enĩȝ q̃ in patria deus videbiť ab itellectu cãto nõ tñ per spēm igiť aliud est spēs a visione. Itē de⁹ põt actũ imaginãdi ⁊ itelligēdi sine spēbus obiectoꝝ cãtis ab obtis ī potētijs causare.vt pȝ in visionib⁹ ꝓphetaꝝ.ḡ ⁊c̃.

Rñso ppria ad q.

ℂ Dicēdũ ḡ q̃ potētie aĩe respectu suaꝝ opationũ sunt actiue alr nimis vile

Cor.cõ.18.

scerēt vt patebit. ꝓbo aũt p̃mo auctē pħi 2° de aĩa.ꝓbantis q̃ aĩa est pn̄m effectiuũ nõ solũ vegetãdi.sȝ ēt sentiēdi.⁊ idē est de actu intelligēdi.lȝ ibi non exprimať.⁊ expresse

Tex.cõ.16.

diciť 9° meta. q̃ sentire ⁊ itelligere sunt actus manentes in agēte. Certũ est aũt q̃ pmanēt in sentiēte ⁊ intelligēte.nõ aũt in obto extrīseco.ḡ obm̄ nõ est cã actiua saltē totalis taliũ.sȝ pot⁹ hõ sentiēs vel itelligēs mediãtib⁹ suis potētijs. Itē dicit Cõmētator sup 2m de aĩa q̃ dicte potentie sunt patiētes īquãtũ ipressionē obti recipiũt.⁊ agētes inq̃tũ de obiectis iudicãt. Scđo hoc pȝ rõnib⁹ sic. Agens inquãtuȝ huius est nobilius patiēte.inquãtuȝ huius.sed obiectũ sensibile rõne forme accidētalis est agēs ⁊ potentia aĩe.vel aĩa patiens cognitionē per eos.igiť etiaȝ forma accidētalis queciiqȝ sensibilis nobilior aĩa qð est falsum. ℂ Preterea opationes vitales sunt actiue a principio vitali itrinseco sicut sunt nãles. Actus sentiēdi ⁊ itelligēdi sunt opationes vitales.ergo a pncipio itrinseco effectiue. ℂ Preterea si sentire est pati.sentiri ē agere ⁊ intelligi.sed agere est nobilius q̃ pati sibi oppositũ.ergo intelligi est nobilius q̃ itelligere.⁊ per ꝯñs inaĩata que non itelligũt.sed itelligunť sunt nobiliora hoīe qui intelligit.

ℂ Preterea nobilior dĩa generis ꝯstituit spēm nobiliorem sicut rõnale hoīem irrõnale brutũ.sed potētia actiua est nobilior dĩa potentie.q̃ passiua vt pȝ 5° meta.sed vegetatiua est potētia actiua.si igiť sensitiua ⁊ intellectiua sunt tñ passiue.vegetatiua erit nobilior eis qð falsuȝ est.ergo ⁊c̃. Sȝ qñ pñt esse actiue cũ hoc q̃ sunt passiue sm̄ pħm.

Petitio

Rñdetur

ℂ Dicēdũ q̃ est vna passio realis q̃ est abiectio forme a ꝯrio ⁊ passione tali nõ patiunť huius potentie.vt pȝ 2° de aĩa. Est alia passio que est pfectio patiētis.vt pȝ ibidē.sȝ ista subdiuidiť.qꝛ qdã est pfectio p̃ma sicut act⁹ primus habilitãs ⁊ iclinãs potētiã ad actũ 2m. ℂ Alia ē pfectio scđa que est opatio.⁊ sm̄ hoc est duplex modus ponēdi potētias dictas eē passiuas. vn⁹ est q̃ potētia recipit imediate actũ sm̄ euocata ⁊ determinata a spē obti sibi p̃sentata in organo potētie sensitiue ad sentiēdũ vel in phãtasmate ad itelligēdũ talia.cũ spē in potentia nullatenus existēte. Illũ aũt actuȝ 2m elicit ipsa potētia ex virtute sua actiua specie pñtata euocãte ipsaȝ potētiã ⁊ determinãte ad cognoscēdũ illud obm̄ cui⁹ est spēs.nõ tñ aliqualr ipsũ potētiã iformãte.

Dubiũ

ℂ Sed vĩ dubiũ q̃re pħs vocat dictos actus magis pati q̃ agere.

2° de aĩa tex.cõ.51.

Rñdetur

ℂ Dicēdũ q̃ hoc iõ ē qꝛ denominãt formalr suas potētias q̃s iformãt inquãtuȝ in eis recipiunť.nõ aũt vt ab eis eliciunť.nõ eñi aliqd dicť formaliter tale qꝛ illud efficiat.sicut sol nõ dĩ calidus lȝ calorē efficiat.sed qꝛ talē formã recipit ab illa forma denoiať.qꝛ igiť potētia sensitiua vel itellectiua dĩ formalr sentiēs vel itelligēs.vel hõ per eas.vt sic denoiant.de eis loquiť pħs.iõ pħs magis attribuit pati vel recipe talibus potētijs q̃ agere. Itē qꝛ magis est talis act⁹ in potētijs subiectiue q̃ a potētijs effectiue.sicut de motu grauis qui magis pꝫ eē inquãtũ est in graui subiectiue q̃ magis inq̃tũ ab ipsa cãtus effectiue.sicut.n.res noiam⁹ sicut cognoscimus.ideo ⁊c̃. ℂ Dicũt aliq q̃ lȝ ista significent per modũ agēdi tñ res significata ē sola passio.sicut ecõuerso honorari ⁊ amari significanť per modũ patiēdi.tñ honoratus vel amatus nihil patiť ab amãte vel honorãte qꝛ honor nõ est in honorato ipressus imo est in honorãte sm̄ pħm.

Cõtra

ℂ Sed ꝯ prudentia est habitus directiuus in agibilibus directionē rõnis eliciēs.si ãt ista itellectio cãtur imediate ab obto nõ reqrereť habitus prudētie qð falsũ ē.nec valet si dicas q̃ habit⁹ reqriť tñ vt disponat potētiã ad recipiēdũ actuȝ prudentie.qꝛ habit⁹ ē q̃ qs vtiť cũ voluerit.vel ē agere pficit etiã agētē.⁊ opus eius bonũ reddit.non autē passionē tñ. Itē intellꝯ est sũme dispositꝰ ad recipiēdũ intellectionē qꝛ nõ hȝ ꝯriũ. Itē act⁹ itellꝯ p̃cedētes habitum prudētie vel aliuȝ sunt eiusdē rõnis cũ sequentib⁹.tñ p̃cedētes nõ p̃supponũt istã dispõnē habitus in itellectu.igiť nec sequētes.

Cõtra.

ℂ Cõtra ꝯnem in se põt sic argui. O ē motiuũ alicui⁹ passiui est motiuũ oĩum passiuoꝝ eiusdeȝ rõnis.qꝛ oĩs potētia hñs aliqd cõe pro obto p̃mo.hȝ oĩa inferiora eo pro p se obiecto.potētia motiua hȝ pro obto p̃mo adequato potētiã passiuã.igiť hȝ pro obiecto p se quãlibet potentiã passiuã eiusdē rõnis.si igiť per te potentia sensitiua vel itellectiua est motiua siipsius ad actũ.cum sit eiusdeȝ rõnis cum potētia sensitiua.vel intellectiua alterius hoīs.sequiť q̃ eadē rõne poterit mouere sensitiuã per intellectiuã alterius. ℂ Itē cõtra modũ rõnis sic.voluntas inquãtũ volēs est libera.sed diciť formalr volens p se inquãtũ passiua.vel receptiua sue volitionis.igiť inquantũ passiua est libera qð est incõueniēs.qꝛ liberꝫ inq̃tum hui⁹ hȝ dñium sui actus ⁊ nõ est subditũ.

Rñsio

ℂ Ad p̃mũ istoꝝ dicendũ q̃ maior est tñ vera de motiuo cui⁹ motio trãsit in passum extrīsecũ.nõ autē de illo cuius opatio est manēs itra.nõ.n.opȝ q̃ si mouet se q̃ possit mouere aliud.vel põt dici q̃ lȝ potētia motiua in cõi habeat pro primo obto potētiã passiuã i cõi.nõ tñ sequiť q̃ potētia motiua q̃ est hui⁹ sensitiua habeat pro obto nisi seipsã. ℂ Ad aliud dicēdũ qð volitio est quedaȝ q̃litas spũalis libera tñ per pticipationē.vel qꝛ in subto est q̃ est voluntas vel qꝛ a pncipio elicitiuo libere.s.volũtate sicut alij act⁹ ipera ti a volũtate dicunť liberi pticipatione. Dicēduȝ igiť q̃ si li inquantuȝ teneať reduplicatiue.ita q̃ dicat illud cui addiť esse cãm ibe rētie ꝑdicati ad subm̄ falsa est maior.qꝛ volitio vt dictũ est nõ est cã qua volũtas sit libera.sed

ecōuerso. si aūt teneat specificatiue hoc est dupliciter. aut enim specificat volūtatē ad hoc q̄ sit eliciens volitionez. ⁊ tūc maior est vera. q: volūtas sub ista rōne determinata qua eliciēs volitionē est libera. Si aūt vt recipiēs formaliter volitionē vt accipitur in minori sic maior est falsa q: necessario nō libere recipit volitionē elicitiuaz libere a se ꝓductā. ℂ Ad primā ꝑncipale dicendū q̄ pro causato dicunt pati. q: h alias potētie nō dicunt formalr sentire vel intelligere inquātū efficiūt. sed inquātū illos act⁹ recipiunt vel ſm alios. pp hoc q̄ i potentijs sunt due passiones. vna respectu obiecti a quo recipiat spēm ⁊ hec est prima. ⁊ secūda respectu suiipsius vt elicientis actū cognoscendi. ⁊ hec est receptio cognitionis. ℂ Ad aliud dicēdū q̄ tm̄ cōcludit cōtra Empedoclē ponentem sensum realr esse compositū ex sensibilibus. ⁊ per ꝯñs sequit̄ q̄ posset sentire cū habeat sensibile realr presens. Nos autē ponim⁹ sensuz recipiētē sensationē esse aliud a sensibili. ℂ Ad tertiū dicendū q̄ ꝯñtia non tenet nisi de opationib⁹ trāseuntibus extra vt pz per pħm ibidē de artifice exemplificando ⁊ de ligno ⁊ archa. sed opationes itra manentes pñt diuersificari ab obiectis potētia passiua manēte eadem. vt pz de visione albi ⁊ nigri q̄ diuerse dicunt̄ spēs q: cāuntur a diuersis spē. ℂ Ad vltimū dicēdū q̄ assīlatio bñ reqritur ad cognitionē. sed nō sufficit ad cognitionē nisi adsit iudiciū de obiecto cui⁹ habet̄ sīlitudo ipressa vel expressa. istud pficit assīlationē ⁊ ꝯformitatē que ꝯstituit cognitionē. ꝯfirmat̄ ꝯclusio principalis per pħm 2° de aīa. q̄ odorare est pati ab odorabili qd est sentire. ḡ sentire non est pati ab obiecto. Itē 3° eiusdē dicit̄ q̄ sentire nō est motus q: est act⁹ pfecti. pfectū aūt per se nō est recipiēs sȝ potius agēs. igit̄ magis est actio.

Qō decimatertia.

Queritur Utrū de intētione pħi fuerit ponere itellm̄ agētē aliquid aīe nr̄e vel poti⁹ substantiā separatā. Uidet̄ aliqb⁹ ſm pħm esse aliqd aīe nr̄e. vt pz per rōnes Thome in secūdo ꝯ Gentiles. sed ꝯtrā vi alijs ē de itētione pħi. qd ꝓbāt sic. Actiuū ⁊ passiuū q̄ nō sunt vniuoca nō sūt eiusdē aīe. sȝ itells ⁊ posīs nō sūt vniuoca sȝ pħm. q: agēs est incorruptibilis passiuus intells corruptibilis. ergo ⁊c. ℂ Preterea nunq̄ ars ⁊ mā lumē ⁊ color sunt eiusdē nature. sȝ itells agēs cōparat̄ ad itellm̄ possibilem aīe nr̄e sicut ars ad mām ⁊ sicut lumē ad colores ſȝ pħm. ergo ⁊c. ℂ Preterea suba nobilior hȝ nobiliorē operationem. Intells agēs est nobilior posī ſm pħm. igit̄ hȝ nobiliorē opationē. sȝ abstrahere qd attribuit̄ agēti nō est ita nobilis opatio. sicut itelligere qd attribuit̄ possibili. igit̄ hȝ opationē nobiliorē q̄ abstrahere. s. intelligere. ⁊ per ꝯñs est qdā suba intellectiua separata ab itellectu possibili. ℂ Preterea pħs dicit q̄ est semp in actu separatus ⁊ imixtus ⁊c. Certū est aūt q̄ aīa nr̄a non est semper in actu intelligēdi. igit̄ nō est aliquid aīe nr̄e ſm pħm. ℂ Dicūt ergo illi q̄ pħs per rōnē positā in 3° de aīa non intēdit ꝓbare q̄ in aīa nr̄a sit aliq̄ itells agēs tanq̄ ps eius. sed id qd est in ea sicut mouēs in moto nō per eēntiā sed p influētiam vel quātū ad eius opationē ad quā cōcurrit intells agens ⁊ hoc tali rōne qñ potētia reducit̄ ad actū ad istuz actum ꝯcurrit ⁊ agēs ⁊ patiēs. sed aīa de potētia itelligēte fit aliqñ actu intelligēs. igit̄ ad actū intelligēdi non tm̄ sufficit intellectus posīs sed requirit̄ intellectus agens. ℂ Preterea agēs ⁊ mā nunq̄ coincidūt. Intellect⁹ agēs ⁊ possibilis sunt sicut agēs ⁊ mā ſm pħm. igitur non sunt eiusdē nature partes ſm eēntiā. sed tm̄ vt dictū est per influentiā sicut mouēs est in moto sic intellectus agēs est in aīa. ℂ Alij dicūt q̄ est habitus ꝑncipior̄ qui sic pōt intelligi. q: sicut habitus est quo quis vtit̄ cū voluerit. ita itellectus agēs est quo hō vtit̄ respectu possibilis cū voluerit se ad itellm̄ possibilē ꝯuertere. Uel sic pōt intelligi q̄ sicut vnū ꝯtrium. s. pfectiua dicit̄ habitus respectu imperfectioris que dicit̄ priuatio sic itellectus agens q est perfectior dicit̄ actus respectu possibilis. ℂ Itē dicit q̄ lumen facit potētia colores actu colores. cuius ꝯtrāz videt̄ pħs innuere secūdo de aīa. ℂ Dicendū q̄ sicut appropinquās agens ad patiēs dicit̄ agere vel disponēs materiam vti

mate dicitur informare q: stati sequit̄ actio vel informatio. Sic lumē dicit facere colores actu. i. actu visibiles in quantū disponit mediū quo facto color statim pōt mouere visum. ⁊ color sic mouēs visum est actu color. nō quidē actu primo tm̄. sed etiā actu scdo. ℂ Itez ex littera pħi in illa parte. Qm̄ in omni mouēte ⁊c. Uolunt aliqui q̄ non mouet seipsum qd per rōnem pħi patet. Dicendū igitur q̄ mouens ad actū primuz qd est generās realiter differt a moto. q: nihil gñat seipsum. sed ad actū 2m pōt aliquid mouere seipsum. sicut graue seipsuz mouet ad vbi sȝ non ad formā subalem grauis. sic etiā intellectus ⁊ voluntas mouēt se ad actus suos. modo ita est sȝ pħm. q̄ intellectus agens mouet intellectū possibilē ad actū primū. non tm̄ ad actum 2m ideo realr differūt seipsis. ⁊ ideo si itellectus posīs est aliqd aīe nostre opz ponere intellm̄ agentē subam separatā ſm ipsum. ⁊ huic ꝯcordat sacra scriptura que ponit deū ipsum eē illud lumen qd ponit Aristoteles itellectū agentē. Un̄ Joānis pmo. Ipse est qui illuminat oēm hoiem venientē in hūc mūdū. ⁊ in psalmo querēdo multi dicūt. qs ostēdit nobis bona. ⁊ respondet. signatum est sup nos lumē vultus tui dñe ⁊c. ℂ Alij dicūt tm̄ ⁊ probabilr q: intells agēs ⁊ posīs nō differūt re sȝ rōne vel officijs. q: intellectus vt eliciēs actum intelligēdi dicitur agens. vt recipiens autem dicitur possibilis. dicuntur autem due potētie a pħo. sicut scietificum ⁊ rōnatiuū. dicuntur due potētie diuerse genere. que tamen sunt idē re vt dicūt. sed differūt ratione ſm q̄ eadem potētia considerat necessaria ⁊ contingētia ⁊ sic. ratio superior ⁊ inferior ſm Augustinum.

Qaestio decimaquarta.

Queritur Utrū spēs maneāt in itellectu cessante actu intelligendi. Uidetur q̄ non. q: ois qualitas māsiua in itellectu disponens eū ad intelligendū est habitus itellectiuus per diffōnē habitus qui est de difficili mobilis disponens potētiam ad agendum. sed species disponit intellectum ad intelligendū. si ergo est māsiua cessante actu est idē qd habit⁹ itellectiuus. hoc aūt pz esse falsuz per iductionē in habitib⁹ itellectiuis q sunt sapiētia itellectus ars ⁊ prudētia. Itē pz per rōnē q: spēs ꝑcedit actuz intelligēdi. habit⁹ aūt sequit̄. ℂ Preterea si spēs vni⁹ obiecti maneret cessante actu eadē rōne spēs alteri⁹. sȝ impossibile ē plēs spēs manere in eodē subto. q: cū spēs assimilent figure ſm pħm 3° de aīa. sequeret̄ q̄ idez subiectū possit ꝯfigurari diuersis figuris ⁊ ad diuersa obiecta qd falsum est. igit̄ ⁊c. ℂ Cōtra qñ aliqd de potētia essentiali reducit̄ ad potētiā accītalē. opz q̄ hoc fit per aliqd sibi formaliter ipressuz qd sȝ rōnem actus pmi qui tm̄ est potētia ꝓpinqua ad sensuz. sȝ cessante actu itelligēdi itellect⁹ est i potētia accītali ad itelligēdū. non autez eēntiali tm̄ sicut erat an̄ itelligere. igit̄ hȝ spēm sibi ipressaz vel saltē expressam. ℂ Dicēdū q̄ ſm aliquos opinio Aui. 6. nālīū est q̄ spēs nō sunt in itellu nr̄o nisi qñ actu ꝯsiderat per hūc modū q̄ qñ itells noster ꝯuertit se ad itelligentiā separataz. tunc tm̄ intelligit q: tūc spēm ab ea recipit ⁊ ratio huius est. q: qñ potētia est de se cognoscitiua non reqritur in ea spēs nisi psente obiecto sicut q: organū sensus de se nō est organū cognitiuuz. ideo est in eo spēs et absente sensibili sed itellectus noster est de se potētia cognoscitiua. ⁊ idō nō indiget specie nisi psente itellectiuo scienter existe. ℂ Si autē arguit̄. In aīa est aliquis habit⁹ vel potest esse. habitus aūt est quo qs vtitur cū voluerit. sȝ psentiam obiecti nō habet. cū voluerit igit̄ absente obiecto adhuc pōt manere habitus sciētie. hoc aūt non est sine specie itelligibili. ergo ⁊c. ℂ Itē si presente obiecto tūc tm̄ esset psens species. cū acquirere spēm sit addiscere semp hō addisceret cum intelligeret actu. Hoc autē est falsum. ℂ Respōdēt ad hoc q̄ ex frequēti ꝯuersione intellectus nr̄i ad ipsam intelligentiā generat̄ in aīa nostra quedaz habilitas vel facilitas ad intelligenduz que vocat̄ habitus: nō oportet tm̄ q̄ talis facilitas insit ei per spēm remanētē absente obiecto. ℂ Contra ista sic arguit Thomas. Contra pmum sic. intellectus recipit speciem ab itelligentia separata. ergo frustra anima vniretur corpori quod probat sic corpus

Ad rōes principales.

Tex. cō. 17. ⁊ 18.

3° de aīa tex. cō. 19.

Loco supius imediate posito.

Tex. cō. 17.

Tex. cō. 17. ⁊ 18.

Loco supra notato.

Id forte vr̄ dct lēure Cōmētator 3° de aīa cō. 19. ⁊ 20. ⁊ 36. ⁊ 12. meta. cō. 38. Sȝ vid Alexāchiluū i suo de itellige. q̄ lib. 4. q diffuse hāc mām pertractat.

Uide i p° sen. dist. 3. q. 7. ⁊ 15. q. quolib. Auer tex. cō. 48. ⁊. 19. 3. 6 aīa cādē posuit sententiā. Sȝ vide i p° sen. di. 3. q. 7. ⁊ 15. q qlib. vbi dr̄ q̄ itellect⁹ agēs cuius ē abstrahere ⁊ posīs sunt aut potētie formalr vel stricte ex natura rei hūtes distictas formalitates. sȝ itells sumeretur pro itellu c⁹ ē cāre itellectionē mīme vide.

R. iūo aliq̄ȝ ge. v. cap. vi.

Cōtra.

Ridetur

Obiio Tho.

pus est ꝓpter aiam. nō autez propter esse eius qꝛ pōt esse
sine corpe. igif ꝓpter eius opationē que est itelligere. sed
si posset aia intelligere per ꝯuersionē ad intelligenciaz se-
parataz nō idigeret cognitione sensitiua que fit per orga
na corpalia ad itelligendū. ꝛ per ꝯñs frustra daref sibi ta
lis cognitio que fit mediāte corpe. ꝛ frustra vniref corpi
hoc ē icōueniēs. igif ꝛc. ℭ Cōtra pncipale sic. receptū est i
recipiēte sm modū recipiētis. sꝫ itells est potētia recepti-
ua multo nobilior sensitiua. ꝛ ad nobilitatē pertinet reci-
pientis recepta ꝯseruare. sensitiua potētia reseruat spēs
sensibiliū ēt in eoꝝ absentia vt exꝑimēto pꝫ in memoria ꝛ
phātasia. igif ꝛc. ℭ Sed vr qꝺ iste rōnes nno ꝯcludūt. pri-
ma nō valet qꝛ sm istā seqref qꝺ post resurrectionem aia
frustra vniref corpi qꝛ itelliget perfectius q̄ꝫ mō ꝛ tñ non
orief sua itellectio a cognitione sensitiua. non igif corpus
vel cognitio sensitiua ē pp itellectionez. dico igitur qꝺ aia
vnif corpi vt ꝯstituat totuz pfectius q̄ꝫ sit ēt sola qꝛ est po
tñ. nō aūt corpus sibi vnif pp opationē vt supponūt. Si-
militer pp hoc vnif sibi corpus vt p sensus corporeos co
gnoscat singularia. sꝫ per ꝯuersionē ad itelligētiā separatā
cognoscit vl'ia vt diceret Aui. Nō ēt scd'a nō valet. qꝛ ea-
dem rōne sequeref itellect'. s. est nobilior ꝛ durabilior q̄ꝫ
sensus. igif intelligere est firmius in itellectu q̄ꝫ sentire in
sensu. Silr itellectus est firmior ligno. igitur firmius reti
Rñsio ꝓpria net spēm q̄ꝫ lignū figurā que falsa sunt. ℭ Dicendū est q̄
qꝺ opio Aui. fuit aliq̄s spēs eē i itells ēt cessāte actu. Dic
n. qꝺ i itells sunt spēs ipm decorātes. ꝛ subdit qꝺ cū itells
No^m recipit aliq̄ꝫ spēz ab imagib' ñ recipit aliā eiusdē spēi. Sꝫ
admodū positionis sue videndū. sciēdū qꝺ ponit duplicē
cōuersionē intellectus. vnā ad sensibilia a quibus recipit
spēs intelligibiles q̄ sunt singulares respectu itellect' quē
informāt ꝛ vl'es respectu singulariū que vl'r representant
aliā ꝯuersionē ponit respectu intelligētie separate. a qua
ēt recipit spēs. sed ille nō manēt nisi ad p̄ſenciā influentie
illius vel itellectus agētis qđ idē est sm ipsum qꝛ ipse de-
us est lux illa que illuminat oēm hoiem venientē in hunc
mundū ꝛc. Sicut igif lux aerē illuminat ꝛ ad eius pñtiaꝫ
tñ manet lumē in aere. sic sm ipsū illa lux que deus ē vel
intelligētia separata illuminat de necessitate nature aiaꝫ
nostrā se ad aiam ꝯuertēs sue lucis spēm imprimēdo pre
sente actu aie ꝛ obto. ℭ Si aūt arguaf sic cōtra eum. Aut
ille spēs sic influxe ab intelligētia ꝛ cāte a sensibilibus sūt
eiusdē spēi aut non. si eiusdē altera earū superfluit ad in-
telligendū. si alterius spēs influxe nō valent ad intelligen
duꝫ iferiora nec ecōuerso. Diceret ad hoc qꝺ vtreq̄ꝫ sunt
eiusdē spēi non tamē supfluunt influxe qꝛ per eas vigorā
tur spēs alie vt per ipsas intellectus itēsius ꝛ clarius pos-
Rñr ad. q. sit cōferre ꝛ intelligere. ℭ Respondeo qꝺ species pōt ma-
ꝛ est sñia pħi nere cessante actu. qđ probatur sic. Qđ est causa alterius
3° de aia tex. ꝛ prius nāliter eo non tñ necessaria pōt esse sine effectu. sꝫ
cō. 8. species intelligibilis est cā prior actu itelligēdi. nec est ne-
cessaria. qꝛ qđ est formale principiū intelligēdi id est quo
eliciaf act' itelligēdi siue sit intellectus siue spēs est liberū
per participationē causalitate ne. s. producat effectū. ergo
nō est causa necessaria ꝓducendi effectū. Intelligim' eni
Tex. cō. 6. cū volumus vt dicif secūdo de aia. Potest enim liberū p
eētiā. s. volūtas impedire liberuꝫ per participationez a
sua cāūtate. ne si ꝓducat effectuꝫ suum ergo spēs pōt esse
sine actu. ℭ Preterea pncipiū formale potest esse in actu
sine actione sicut actus primus sine scd'o. qꝛ pōt impediri
actus secūdus. spēs autez est formale principiū intelligē-
di in intelligēte. ergo ꝛc. ℭ Preterea qđ est perfectionis
in inferiori debet esse in supiori potētia. sed perfectionis
in imaginatiua potētia est habere obiectū presens in sua
specie obiecto reali extrinseco. qđ patet. qꝛ in hoc excedit
potētias sensitiuas particulares ꝛ exteriores. igif poten-
tia intellectiua pōt habere obiectū in specie remota eius
actuali ꝯsideratione. ℭ Preterea aliqđ potest reduci de
potētia essentiali ad accñtalē sine actu. sed per spēm infor
mantem intellectū reducif de potentia essentiali ad intel
Rñr ad rō- ligendum ad potentiā accidentalē. ℭ Ad primū in oppo-
nes principa situm dicendū qꝺ spēs potest dici habitus large sumēdo
les. habitum pro forma vt est pncipiū operandi. prout distin
guitur habitus a ꝑ̄passione ꝛ a dispōne se tenente ex par-
te materie que de facili mobilis. nō tamen oportet qꝺ sit
habitus intellectiuus numerat'. 6. ethicoꝝ vt ratio pro-
cedebat. qꝛ si spēs sit formale principiū intelligēdi in intel
ligente concurrit ad subam actus. habitus autē sciencie
vel alius ibidē nominatus nō cōcurrit ad subam actus.
sed tñ ad modū. ℭ Habilitat eniꝫ potentiā ad bene vel
male operādū. ideo spēs nō est talis habitus. Si autez sit
spēs tñ representatiua obiecti. nō autē informans poten
tiam agēdi nec impressa sed expressa adhuc nō opꝫ qꝺ sit
habitus sciētie vel alius de predictis qꝛ spēs. s. talis non
disponit potētiā ad operandum nec ad modū operandi
sicut habitus talis qui est scia vel alius qui est dispositio
pfecti ad optimum. sed tñ assiſtit potētie loco obiecti re-
presentans ipsum. Ad aliud dicēdū qꝺ non est sile de spe-
cie ꝛ figura corporali. figura eniꝫ cū sit forma realis nō cō
patitur secū aliam. spēs aūt ꝛ figura spūalis non habet es-
se tale in aia quale habet esse obiectū in re extra vt dictū
est supra. ꝛ ideo secū compatitur aliam speciē sm Augu-
stinum nono de trinitate.

Questio decimaquinta.

Queritur Utrū intellectus noster sit imaterialis. arguif qꝺ
sic sm Cōmentatorē. Oē 3° d' aia cō. 4.
recipiens denudatū est nā recepti. qꝛ vt ipe ꝛ pħs in tex.
ꝓbat. Aliter idē reciperet seipsuꝫ ꝛ eēt mo- ꝛ tē. cō. 19. 11.
uens ꝛ motū. sed itells noster intelligit for- meta. i. cō. 51.
mas extra in mā recipiēdo earuꝫ spēs. vt vult pħs 3° de a° est pħi 2°
aia. igitur ꝛc. ℭ Preterea opꝫ intellm ad hoc qꝺ intelli- de aia te. cō.
gat recipe formas vl'es ꝛ abstractas. sꝫ si esset mālis reci- 71. ꝛ 121.
peret eas pticulariter tñ ꝛ vt pticulares. igif ꝛc. ℭ Pre-
terea aia est forma corpis aut sm se totā. ꝛ sic nihil eius ē
mā qꝛ mā non pōt esse forma alterius. aut sm aliquid sui
tñ. illud aūt dicimus aiam sm qꝺ est forma ꝛ ipsam reci-
piens dicimus aiatum. ꝛ hoc ꝯfirmaf sic. ꝓprietas cōue-
niens toti rōne vnius ptis tātuꝫ ꝛ nō alteri' nō ꝯuenit to
ti pmo. vt pꝫ. 5. supra ꝛ. 7. phꝫicoꝝ. vbi gr̄a. motus saltus
ꝛ ꝓgressiuus cōuenit aiali rōne aie tñ. non aūt rōne cor-
poris qđ quantū est de se mouef tātū deorsuꝫ qꝛ graue ē.
Similr motus deorsum cōuenit aiali rōne corporis tñ. ꝛ
ideo neutrū eoꝝ cōuenit aiali pmo. sed iformare cōuenit
aie rōne forme ꝛ nō rōne māe qđ opꝫ dicere si sit cōpositio
ex mā ꝛ forma. sequif qꝺ nō sit primus actus corpis qđ est
cōtra diffōnem eius. ℭ Preterea si sit cōpositio aut for-
ma aie est adequata sue māe ꝛ sibi ꝓportionata. aut nō.
si sic igif non posset corpus iformare subaliter. si non igif
sm vnū gradū perficit mām ꝛ sm aliū corpus. i. sm gra-
dum quo excessit māᵐ ꝓpriaꝫ. cū igif aia separata nullū
pficiat ille gradus ei supfluerent. ℭ Preterea opatio cor-
respōdet potētie. sed opatio intellectus nostri est imālis.
qꝛ est respectu obiecti imālis. s. vl'is qđ vt est obm intelle
ctus est immāle. qꝛ sm pħm 3° de aia. sicut res sunt separa
biles a materia sic sunt itelligibiles. igif ꝛc. ℭ Cōtra sm Cōtra
Boetiū forma simplex subiectū esse nō pōt. aia autez est
subm multis accidētibus. igitur ꝛc. ℭ Preterea aia pōt
pati ab igne infernali ꝛ recipe operationē ꝓpriaꝫ que est
pncipiū patiēdi. ℭ Respōdeo qꝺ ꝓbabiliter potest dici qꝺ Rñdetur
in aia sit materia ꝛ sm fundamēta pħi ꝛ eorū qui ponunt
ꝯtrium. quoꝝ vnum qꝺ pluralitas indiuiduoꝝ in vna spe- p° ratio
cie reqrit māᵐ in illis indiuiduis. qđ pꝫ. 12. meta. vbi di- Tex. cō. 49.
cit qꝺ nō sunt plura pma mouētia totū in eadem specie. qꝛ
primū non hꝫ māᵐ. hoc ēt pꝫ per aduersarios ponentes S. Tho.
māᵐ pncipiuꝫ indiuiduationis. sed in specie aie rōnalis
sunt plura indiuidua ēt ipsa a corpe sepata. igif ꝛc. Ad qđ
sic ꝯtrarij dicūt qꝺ aia bene habet materiā quā pficit vel
quā est apta nata pficere. s. corpus a rōne aptitudinis ad Opio Tho.
diuersa corpa pfectibilia ipsa sepata pōt plurificari. non
aūt hꝫ māᵐ ex qua sit. ℭ Cōtra eos. aia nō est pp corpus Cōtra Tho.
sꝫ poti' ecōuerso. ergo nec distō ꝛ plītas aiarū est pp disti-
ctionem corporū sed poti' ecōuerso. vñ Cōmētator pmo Cō. 53. ꝛ 2°
de aia dicit qꝺ mēbra leonis differūt a membris cerui. qꝛ eiusdē cō. 60.
differūt aie eoꝝ ꝛ nō ecōuerso. ℭ Preterea destructo fun distō forma꞉
damēto vel termino relationis nō ē relō. sꝫ iclinatio ista est cā dist. ma
vel aptitudo ad corp' est q̄dā relō. igif destructo corpore teriarū ꝛ nō ec°
post mortē nō est talis iclinatio aie ad corpus. Et confir-
matur qꝛ entis ad nō ens nō est relō realis. relatiua eniꝫ

sunt simul nõ. aia separata est. nõ nisi eius corpus qđ isfor mauit. igit̃ ꝛc. ¶ Preterea si diuiđ aiarũ esset tm̃ ex parte corpoꝛ deus non posset cr̃are duas aias sine corporibus si per corpora distinguerent̃ nec etiã per inclinationẽ ad illa. igit̃ ꝛc. ¶ Preterea ois forma respectiua presupponit aliqd absolutũ ꝑus se in quo fundat̃. sed iclinatio illa ad corpa est quedã forma respectiua fundata in aie essentia q̃ sic iclinat̃. ergo eẽntia aie est ꝑoꝛ illa iclinatione. ꝑus autem nõ distinguit̃ per posterius sicut nec ꝯstituit̃ sȝ econuerso. ergo ꝛc. ¶ Preterea ista iclinatio nõ est de eẽntia aie qꝛ aia est absoluta i se. igit̃ põt itelligi itellu eẽntiali sine tali iclinatione. ꝛ p ꝯñs distiguit̃ vna ab alia eẽntialr sine iclinatione ad diuersa corpa. ¶ Preterea aia nõ hȝ
2ª ratio talẽ iclinationẽ ad tale corpus. igit̃ ꝛc. ¶ Scđm rõ ꝑncipalis est hec. sicut oppãrio arguit formam ita ꝓprietas mãe mãm. sȝ ꝓprietas mãe quãtũ ad suũ esse ꝛ q̃tũ ad fieri reperitur verius in spũalibus q̃ꝫ corporalib᷒. ꝓprietas eniȝ mãe q̃tũ ad esse est ꝙ est ingñabilis ꝛ icorruptibilis. sȝ in quãtũ ad fieri qđ tm̃ ꝓducat̃ per creationẽ. hec aũt magis reperiunt̃ in spũalibus. Silr̃ substare accidẽtibus sicut qualitatibus corpalibus corpus subest. ita aia spũalibus sicut habitib᷒ aie. ꝙ aũt hec sit ꝓprietas mãe pȝ per inductionẽ. nõ enim est ꝓprietas cõpositi nisi rõne principioꝝ. nec etiã forme qꝛ eius est actuare que est ꝓprietas. ꝯ̃ria igit̃ rõne materie inest alicui substare accñtib᷒. g̃ ꝛc.
3ª ratio ¶ Tertio sic angelus hȝ mãm. ergo aia. ꝓbatio añtis. qꝛ in quocũqȝ gñe sunt ꝑncipia cõia nõ tm̃ appropriata sed ẽt realr̃ diã oportet oia illius gñis ee eis esse cõpositio. talia sunt ꝑncipia in gñe sube. probatio. Actus ꝛ potẽtia sũt ꝑncipia cõissima in quolibet gñe. Actus autẽ in gñe sube est forma ꝛ potẽtia in eođẽ gñe est mã. igitur mã ꝛ forma
R. idẽo sunt ꝑncipia cõissima in gñe sube. Idẽ pȝ 8ᵒ meta. igit̃ cũ angelus sit spẽs sube est ex eis cõposit᷒. ¶ Sȝ ad hoc diceret pħs ꝙ angelus non est in gñe aliquo sȝ extra. ideo ꝛc. ¶ Quarto idẽ sic ostđo sicut ipossĩe est aliqđ gen᷒ sm̃ agere nisi coagẽte ꝑmo. ita ipossĩe est aliqd pati nisi i v̄tute primi passiui. sȝ certũ est ꝙ angeli ꝛ aie patiunt̃ ꝛ bona sicut ꝛ boni angeli. ꝛ mala ẽt ab igne corpali sicut mali angeli.
Cõ.12. g̃ ꝛc. Ad hoc ẽt est auctẽs Cõmẽ. 8. meta. vbi dicit ꝙ corpora celestia nõ hñt mãm sed hñt aliquã sicut est dispõ in mã stelle. Itez Boeti᷒ sup pđta dicit ꝙ relictis extremis pħs agit de suba cõposita. aia est de gñe sube. g̃ ꝛc. ¶ Itez Boe᷒ de vnitate ꝛ vno dicit ꝙ aia ꝛ angelus qđlibet istorũ vnũ ꝯdictione mãe ꝛ forme. pñt aliqua esse vnũ cõiunctione q̃ tm̃ non sunt vnũ ꝯtinuitate vt dicit viteri᷒. ¶ Ad
R. sr̃ ad. q. qõnẽ dõm ꝙ in aia vel angelo nõ est mã q̃ ẽ eiusdẽ rõnis cũ mã corpalitũ. qđ ꝓbo sic. qꝛ nõ diceres eas diuersarum rõnũ nisi vna eẽt pfectioꝛ ꝛ nobilioꝛ alia. si spũalis ẽ nobilioꝛ corpali. aut ita ẽ pfectioꝛ i potẽtialitate vel in actualitate. si i actualitate igit̃ nõ est mã ꝑma q̃ nihil actualitatȝ hȝ. Si i potẽtialitate igit̃ est ipfectioꝛ. cui᷒ oppositũ supponebas qꝛ potẽtialius ẽ ipfecti᷒. ¶ Preterea Aug. 12. ꝯfessionũ. Duo fecisti vnũ ꝓpe te. s. angelicã nãm: ꝛ vnuȝ ꝓpe nihil. s. mãm ꝑmã. sȝ si alia eẽt ipfectioꝛ. s. angeloꝝ n̄ ẽ ꝓpe nihil. ergo ꝛc. ¶ Preterea in linea pđicali est vn᷒ processus a ꝑmo ad vltimũ quoꝝ qlibet ẽ tm̃ vn᷒ sicut vnius linee duo termini tm̃ quoꝝ qlibet est vn᷒ tm̃. sȝ termini illius pđicalis ꝛ ꝯtentoꝝ in eis sunt act᷒ ꝑmus ꝛ mã ꝑma. igitur cũ sit vna linea est vna mã ꝑma. Si eni eẽnt duo ꝑncipia potẽtialia ꝛ duo ordies entiũ sup ista fũdati. ¶ Preterea si vna eẽt nobilioꝛ alia cũ nobiliori pfectibili perfectione eẽntiali rñdeat pfectio nobilior. sequit ꝙ mã corpoꝝ celestiũ pficiat̃ forma nobiliori q̃ꝫ mã corpoꝝ inferiorũ. sȝ mã corpalis corruptibiliũ aliquoꝝ pficit̃ aia rõnali. igitur mã corpoꝝ celestiũ pficit̃ aia rõnali vel perfectio
Tex. cõ. 17. ne nobiliori. ꝛ per ꝯñs corpa celestia sunt aiata. Ad hoc ẽ auctoritas Cõmẽtatoris ꝑmo met. sup illo caplo sm̃ antiquã trãslationẽ qm̃ in fundamẽto nature nihil est distinctũ. ꝛ hoc exponit de mã ꝑma q̃ de se est indistincta. ¶ Et
Opio Auic. quã Egidi᷒ imitatur. Auicẽ. in physica sua. c. 3ᵒ dicit ꝙ in corpibus supioribus ꝛ inferiorib᷒ est mã eiusdẽ rõnis. mã inquit subiecta formeq̃ que nõ corrũpitur est vna ꝛ subiecta forme que corrũpitur ꝛ est apta nata suscipere oẽm formã. ꝛ si non recipit
Aiõ ꝯ Tho. in ꝑᵃ parte. q. 7. arti. 3. tenẽ hoc est rõne sue forme. ¶ Sed ꝯ̃ predicta põt sic argui. qꝛ sic sequeretur ꝙ angelus ꝛ aia essent corruptibiles. si essent mãles hoc est incõueniens. ergo ꝛc. ꝓbatio ꝯsequentie. mã ẽ q̃ res potest esse ꝛ non esse. 7. meta. ꝛ secundo de generatione. ¶ Preterea qđ ꝯuenit alicui essentialr̃ conuenit sibi semp ꝛ in quolibet tpe. sed mãe ꝯuenit essencialiter appetitus formarũ generabiliũ ꝛ corruptibiliũ. si igitur in angelis vel aia esset mã prima appeteret nãlr̃ istas formas tanq̃ꝫ existẽs ad eas in potẽtia nãli. ¶ Preterea cuilibet potẽtie nãli passiue correspõdet potẽtia actiua in natura. vt pȝ ꝑmo celi ꝛ mũdi. si igit̃ in spũalibus ꝛ in inferioribus sit mã eiusdẽ rõnis cum mã inferioꝝ sit in potẽtia passiua reducibili per agẽs nãle ad formã naturaleȝ. eadẽ rõne agẽs naturale poterit potẽtiã spiritualiũ passiuam reducere ad actũ potentiarũ nãlium. ꝛ sic ẽt corrumpere. ꝛ sic erũt corruptibilia. ¶ Ad primũ istoꝝ dicẽdũ ꝙ illa nõ est diffinitio mãe sm̃ se. sed vt est annexa forme cõtrarietati nãli qꝛ nihil corrũpit̃ nãliter qđ nõ alteret̃. ꝛ ꝺ tali forma nãli ꝛ mã sibi correspõdẽte loqtur ibi pħs ostẽdendo q̃ reqrũtur ad gñationẽ nãlem. mã aũt celi ꝛ spiritualiũ nõ est annexa tali forme ꝛ ꝯ̃rietati. iđ ꝛc. vñ Auicẽ. vbi supra dicit ꝙ celũ est incorruptibile nõ rõne mãe sed rõne forme cui nõ est ꝯ̃rietas. Nõ autẽ materie sm̃ se est ꝙ sm̃ se. nec est qd nec quale nec quantũ ꝛc. sed est potentia vnũqđqȝ. ¶ Sed ꝯtra. ois potentia passiua est potentia ꝯ̃dictionis. 9. meta. potẽtia materie in quocũqȝ sit materia est potẽtia passiua. igit̃ in quibus est materia ibi est potẽtia ꝯ̃dictionis. s. ad esse ꝛ nõ esse. igit̃ omne tale ẽ corruptibile. ¶ Dicũt aliq ꝙ nõ est incõueniens celũ quãtuȝ est de se eẽ corruptibile sm̃ quid qꝛ rõne materie. tñ cõnexio mãe ꝛ forme eius est necessaria rõne forme tm̃. qꝛ igit̃ talis cõnexio non est ꝯtingens ex parte vtriusqȝ extremi. sed rõne materie tm̃. qđ tamẽ non reqrit ad hoc ꝙ aliqđ sit simplr̃ corruptibile. ideo celũ non est simpliciter corruptibile imo magis incorruptibile rõne partis pricipalis. ꝛ ita dicit̃ de angelo ꝛ aia. nec est incõueniens ꝙ aliquid diuinũ sm̃ se ꝯsideratuȝ sit defectibile. qđ tamẽ annexuȝ alij est necũ. exẽplũ de animo viatoris ꝛ beati vel in gratia cõfirmati. Sic materia celi quãtũ est de se est in potẽtia ꝯtradictionis tamẽ a forma celi determinat̃ ad vnaȝ partẽ tm̃. ¶ Ad aliud dicendũ ꝙ intellectus noster est in potẽtia nãli ꝛ desideriuȝ naturale hȝ ad oia intelligibilia intelligẽda. ꝛ ad beatitudinẽ ꝯsequendã sm̃ Augustinuȝ. tamẽ ex puris proprijs sibi vel creature cuiuscũqȝ nõ põt ad hoc attingere. non igit̃ omni potentie passiue nãli correspondet actiua nãlis que possit effectiue ipsam reducere ad actum. sed sufficit potentie passiue naturali ꝙ natura sua habeat ꝙ possit recipere illã perfectionem ad quã potentiam habet naturalẽ ꝛ hoc siue ab agente naturali siue supnaturali: sicut homo de natura sua habet potẽtiã ad fidem ꝛ charitatem. nõ tamẽ potentiaȝ habet quã de natura sua tm̃ ꝛ ex virtute propria effectiue possit eaȝ habere sed a deo gratiã infundente. Unde Augustinus de vera religione posset habere fidem ꝛ charitatez est de natura fidelium. habere aũt est gratie. Sic in proposito materia spiritualium quãtuȝ est de se est in potentia ad oẽs formas substãtiales taȝ corporales q̃ꝫ spirituales. sed nõ est agens naturale qđ illam potentiam ad actuȝ possit reducere quia est coniuncta forme inseparabili vt visum est. ¶ Ad ꝑᵐ ꝑncipale dicẽdũ ꝙ hõ caret forma mãli sensibili mã ꝛ forma corpali. nõ tñ opȝ ꝙ careat omni forma spũali pficiẽte mãm. qꝛ sic careret seipso. ¶ Uel alr̃ dõm ꝙ receptiuũ dicit̃ aliqd recipe. vel sm̃ esse nãle. ꝛ sic oportet illud esse denudatũ a natura recepti. vel sm̃ esse intẽtionale ꝛ tale si est receptiuũ organicũ necessariũ est ipsuȝ denudari a nã recepti nõ totaliter sed ab excellẽtia recepti sicut sensus tactus ab excellẽtia tãgibilium. Si aũt est receptiuũ nõ organicũ vt itellectus maior non est vera qꝛ tũc denudaret̃ a propria natura cuius intellectũ potest recipere. ¶ Sed quare magis receptiuũ organicũ q̃ꝫ nõ organicum. ¶ Dicẽdũ ꝙ in corporalibus receptiuũ habet oppositam dispositionem respectu recepti sicut recipiens colorem intentionaliter debet esse non terminatum. sed color receptus mãlr̃ in obto hȝ eẽ terminatũ. Silr̃ sensus est immediate. obiectuȝ aũt in excellẽtia. nõ sic aũt ẽ in intellectu.

tez mãm celi eẽ alteri᷒ rõnis a mã illorũ iferioꝝ. ꝛ i ꝑ de celo exponẽ tex. 20 vide ẽt doc. ᵒsen. di. 14. qõne ꝑma.

R. videtur

Uide Auer. ꝑ de celo cõ. 20. ꝛ in libro ꝺ suba orbis capitulo ꝑ ꝛ 2ᵒ. Pȝ. 7. meta. tex. cõ. 8. Cõtra Tex. cõ. 17.

Auicẽ. Egidius

R. sr̃ ad argumenta pñcipalia.

tellectu. ideo rc. ¶ Ad aliud dōm. q minor est simplr falsa. qr q aliqua recipiantur particulariter tm. hoc nō est pp mām tm ei' i qua recipit. s; pp mām extēsa3. Unde mā sub quacūq; forma ponat recipit aliquid sm cōditiones illius forme. vt p3 i materia aeris que pp formaz aeris recipit calorē spūaliter fiat sub forma corporis terminati recipit calorem mālîter non intētionalr. ¶ Ad aliud dōm. q sm diuersos gradus in formis plures forme possunt vnā mām informare per hoc q forma precedens tenet se ex parte māe. r determinat potētialitate3 ei' disponendo ipsum ad formā sequente3. Sicut econuerso vna forma potest plures mās isformare per hoc q altera se tenet ex parte forme. s. illa que est sibi imediatior r itimior. r sic totū compositū ex forma r mā anime informat corp' non ratione māe. sed tm ratione forme pncipaliter informantis mām ppriam. ¶ Ad maiorem igit rōnis dicēdū. q ipsa tota informat corpus. r isto modo pōt dici q s3 se totam. non tamē ratione totius sed rōne partis. r si li sm se predicat rōnem informandi non sm se totā informat. ¶ Ad cōfirmationem dōm. q equiuocat de pmo. vno enim modo dicitur vt opponit ei qd est per accidēs. Alio modo vt opponit ei qd est sm partem loquendo de pmo isto secūdo modo vera est maior. sed pmo modo falsa est. qa qd alicui essentialiter cōuenit ei primo. i. non per accidēs cōuenit. sicut rationale cōuenit homini pmo isto mō sumpto. tamē cōuenit sibi rōne partis. s. anime non rōne toti'. Isto modo anima est primus actus corporis. qr est act' essentialis eius. r ideo non op3 q hoc cōueniat rōne toti'. sed sufficit q rōne sue forme. ¶ Ad aliud dōm. q non est inconueniens eandem formam perficere plures mās si in perficiendo excedat suam vel vnā mā3 sic de aia respectu corporis. Uidemus enim q aia per diuersas perfectiones vnā partem corporis perficit. r alia3 etiam aliter dispositam. sic in pposito non videt incōueniēs q p formam eius perficiat diuersas mās non eque primo r que nō sunt totalr vnius rōnis. qr vna ē corporalis r alia nō. ¶ Ad aliud dōm. q forma anime excedit suam mām. nō tamē est diuisibilis nec habēs gradus reales sicut forma accidentalis. sed ipsa simplex existēs informat mām propriam r corpus sicut tota eēntia aie informat vnam pte3 corporis r aliam. ¶ Ad vltimū dōm. q non concludit. qr angelus intelligit singulare nō tm vniuersale. igit sequit sm hoc q sua essentia esset singularis r mālis. qr intelligit māle. ¶ Preterea aut intelligis de omni mō operandi qd correspondeat opatio potentie vel operāti falsum assumis. qr opatio habet modum trāseunte3. operās autem est substātia vel potētia pmanens. ¶ Aut de mō determinato. Si autē intelligis de alio mō q de isto de quo assumis in minori nihil est ad ppositum. Si aūt de pmo petis principium.

Questio Decimasexta.

Queritur Utrum magis vniuersale prius intelligat a nobis q minus vniuse. arguitur q sic pmo physicoꝝ. dicit q inata est nobis via cognoscendi a notiorib' nobis ad notiora nāe. r subdit. Sunt aūt nobis pmo nota cōfusa magis r magis vniuslia. minus autē vniuslia sunt nature notiora. qa sunt perfectiora. igitur rc. ¶ Preterea qd pmo intellectui iprimit prius itelligit. s3 s3 Auicē. ens r vnu3 que sunt maxime vniuersalia prius itellectui imprimunt q omnia alia. igit rc. ¶ Preterea illud vniuersale pus intelligit cuius singulare pus sentit. sed singulare magis vniuslis pus sentit q minus vniuersalis s3 Auicē. in metaphysica sua. r sm phm pmo physicoꝝ. vbi dicit q pueri appellāt pmo oēs viros patres. r pus a remotis sentit aliqd eē corpus q aiatu3 r q hō. ¶ Contra cōposita sunt nobis pus nota sm Cōmētatorē pmo physicoꝝ. exponēdo illud magis cōfusa sunt nobis notiora vl prius nota. i. magis cōposita. sed minus vlia sunt cōpositiora. qa habēt se p additionē ad magis vniuslia. igit rc. ¶ Preterea que sunt difficillima nobis ad cognoscēdu3 nō sunt nobis pus nota. Maxie vniuslia sunt nobis difficillima ad cognoscēdū. vt p3 pmo metaphice. q rc. ¶ Sciendū q aliud dr pus alio tripl. s. gnātiōe pfectiōe r adequatione. De duob' pmis habet nono meta. De tertio pmo posterioꝝ vbi dr. q vniuse est qd cōuenit alicui pmo r vocat vniuse r pmū adequatione ipa3 ppriam passionem que pdicat cōuertibilr de subiecto. De duob' pmis dōm ad psens. ¶ Ulteri' sciēdū q nō est idē cognoscere cōfusum r cōfuse nec distinctū r distincte. nā cōfusu3 pōt distincte cognosci. sicut aial qd est cōfusū respectu hois. Silr distinctū pōt confuse cognosci sicut hō cognoscēdo aial. vel q sit aial. Illud aūt est cōfusu3 qd ē idistinctū distinguibile tm sicut genus. Cognoscere aūt confuse est cognoscere qd dr per nomē vel cognoscere in suo vniusli tm. s3 cognoscere qd distincte est cognoscere id per pn' ppria posita i sua diffōne. ¶ Dōm igit ad qōne3 pmo q minus vle est qd pus notū est nobis pōitate tpis r cognitiōe cōfusa q magis vniuse. Probatio. oē agens sm vltimu3 potentie sue pducit pfectissimū effectū quē pōt pducere. qa da oppositū q nō pducat effectū pfectissimū quē possit sequit q agit citra vltimu3 potētie sue. sed oē agēs nāle agit sm vltimū po' sue. qa non agit deliberatiue determinādo sibi quantitatē effectus. sed determinat ab alio. igit agit pfectissimū effectū quē potest. Intellectus aūt quantu3 ad actū pmu3 intelligendi. r oia que cōcurrūt ad causandum intētionē effectiue siue phātasia siue spēs itelligibilis sūt agentia nālia. igit itellectus in pmo actu intelligēdi pcedente actū volūtatis itelligit pfectissimū itelligibe in qd pt qd terminat actionē pfectissimā quā pōt hīc. tale aūt intelligibile est spēs specialissima. ergo rc. ¶ Preterea sm Aui. pmo meta. cap. 3. Metaphysica est vltima scia in ordine doctrine. igit pncipia aliaꝝ sciaꝝ prius tpe a nobis cōcipiunt q metaphysica. pncipia autē aliaꝝ sciarum sūt minus vniuslia. qa metaphysica est de vniuslissimis. igitur rc. ¶ Preterea si prius intelligimus magis vniuersale q singulare quando singulare aliquod subito mouet sensum erit magnum tempus anteq possimus cognoscere eius spēm spālissimam. qa oporteret prius cognoscere omnia eius supiora essentialia que cū sint multa nō possunt in instāti cognosci. hoc autē manifeste p3 esse falsu3. ergo rc. ¶ Preterea si prius magis vniuersale intelligit aut eadem specie cū minus vniusli aut alia nō eadem. qa illud nō est pprīu3 repsentatiuum alicuius qd equalr representat ipm. r oppositu3 vel disperatum. sed spēs representās aial qd est magis vniuersale equalr repsentat hominē r asinū. r p cōsequens p illa3 cognosceret simul vtrūq intellectus si illa sufficeret qd falsum est. igit nō est eadem. Si aūt alia tūc erunt tot spēs in itellectu quot sunt species generis. s. ille debent cognosci. vel q sunt supiora vniuersaliora essentialia anteq species specialissima intelligatur qd falsum est. igit rc. ¶ Preterea illd cognoscitur posterius tēpore cuius abstractio est difficilior. qr eius cognitio in intellectu abstractiua est difficilior. s3 abstractio coloris que est vniuersalior est difficilior q albedinis. qa a dissimilibus abstrahitur quiditas coloris. s. ab albo r nigro que sunt opposita. albedinis autem quiditas a duobus albis que sunt similia. ergo rc. ¶ Preterea possibile est intelligere minus cōmune non cognoscēdo magis cōmune. igitur non oportet semper vniuersalius prius cognosci ab intellectu. Probatio antecedentis. quia geometer cognoscit lineam. r multa de linea pbat. r tamen nescit vtrum sit substantia vel accidens. ergo rc. ¶ Ad hoc etiam est auctoritas philosophi primo physicorum dicentis. q diffinitum prius cognoscitur q partes diffinitionis. diffinitum est minus vniuersale cū sit species. q genus suum quod est pars diffinitiōis. igitur rc. ¶ Secundo dico q prius cognoscitur magis vniuersale a nobis cognitione distincta. Probatio. prius distincte illud cognoscitur quod intrat diffinitionem alterius per qd aliud distincte cognoscitur. sed ens qd est vniuersalissimum intrat diffinitionem omnium. cum conceptus entis includatur in conceptu cuiuslibet. ipsum autem non habet conceptum nisi distinctum. quia non habet in quo possit confuse vel indistincte cognosci. igit rc. Simile autem est de alijs vniuersalibus. Quanto enim aliquid est vniuersalius. tanto potest plurium diffinitionum intelligi r distinctius cognosci cuis pauciora ha-

Marginal notes (left): p[m] duplr. — Aiō q sc. dist. 3. q. 2. — Tex. c. 2. — Tex. cō. 3. — Tho. p° a. q. 85. arti. 3. r pmo physicoꝝ. — pmo meta. ca. 5. — tex. cō. 4. — Contra. — Com. 3°. — In pemio Pus alio 3r.

Marginal notes (right): No[m] — R sr ad q. p[m] dub. — tex. cō. 4. — Est etiā sntia Alb. c. 10. pce pt' cu3 gsus cl'hel ex cōcepto ipe. donec itellectus ascēdat ad q dirate simplicē q ē genus gnāiissimu3. 2[m] dub.

bent in quibus cognoscitur ꝯfuse. ℂ Preterea sꝫ Auic. metaphysica est prior ordine cognoscendi distincte. que tamen est vniuersalior. igitur ꝛc̄. nec tamen contradicit sibi Aui. dicens ꝙ est postrema ordine doctrine. q2 ordie ꝓcedimus a cognitiōe cōfusa ad distinctā. mō est ita ꝙ principia aliarum sciarū ꝓprie ordine doctrie sunt nobis nota ex ꝯfuso cōceptu terminoꝝ: sicut geometer ex ꝯfuso cōceptu linee ꝛ pūcti procedit ad cognoscendū eius diffōnē ꝛ passionē. ꝛ ideo metaphysica est posterior ordie doctrine. cuius tñ principia sūt distincte cognoscēda. sed sciētia metaphysice acqsita reuertēdo ad alias scias magis distincte cognoscunt eoꝝ principia scia metaphysice prius distincte cognita. ꝛ sic est prior ordine distincte cognitionis. Sic in ꝓposito species prius cognoscunt indistincte. s. cognoscēdo quid ē qđ di per nomē vel in suo vniuersali. sed cognito vniuersali distincte tunc per eius diuisionē ꝛ ꝯdictionem per additionē differentie fit reditus ad cognoscēdū spēm distincte.

3m dictum. Nota. ℂ Tertio dico ꝙ prius prioritate pfectionis a nobis cognoscit qđ est pfectius. ℂ Circa qđ sciendū ꝙ aliqua cognitio pōt esse perfectior alia. vel sm perfectiōis cōplementū. vel sm ꝓportionē ad obiectū sicut visio aquile est pfectior simplr mō visiōe mea. sꝫ visio mea respectu cādele est pfectior visione aquile respectu solis. Ista diuisio habet decimo de aīalibus a pho dicēte. ꝙ magis desideramus scire modicū de substātijs separatis ꝙ̄ multū de inferioribus. illud autē modicū attendit sm proportionē ad obiectū. non aūt sm nām cognitiōis absolute. ℂ Ad ꝓpositum est dōm. ꝙ illud qđ a nobis cognoscitur prius prioritate perfectiōis cognitiōis in se ꝛ absolute ꝯsiderate est deus. loquēdo etiā de cognitiōe nāli. Probatio. q2 illa cognitio est perfectior in se per quā attigit pfectius obiectuꝫ. sed hec est cognitio dei qui est pfectissimuꝫ obiectū. ergo ꝛc̄.

ca. 10. ℂ Preterea phs decimo ethicoꝝ. ponit felicitatē humanā que ex puris nālibus haberi potest in cognitiōe subarum separataꝝ vel prime substātie separate que est deus. sꝫ ponit eā in pfectissima cognitione. ergo eius cognitio que in via pōt haberi est perfectissima cognitio ꝛ pfectior cognitiōe quorūcūqꝫ inferiorū. q2 qđcūqꝫ idiuiduū spēi nobilioris est nobilius quocūqꝫ indiuiduo speciei inferioris. Sꝫ que est cognitio perfectior sm ꝓportionē ad obiectum. i. respectu inferiorum que sunt intellectui nostro ꝓportionata. Dōm ꝙ cognitio istoꝝ sensibilium que fortius mouēt sensuꝫ est pfectior. q2 que fortius mouēt sensum fortius mouēt itellectū. sꝫ altiori mō q2 vniuersalius. que autē magis mouent intellectū sunt magis ꝓportionata intellectui. ꝛ iđ prius perfectiōe tali. s. sm ꝓportionē ad obiectum intelligit vniuersalius singularis sensibilis qđ fortius mouet sensuꝫ.

Rn̄sio ad rōnes pncipa. ℂ Ad obiectionem in oppositū dōm. ꝙ phs primo physicoꝝ. intendit dare modū deueniēdi in cognitionē distinctam. ꝛ hoc est per cognitionē magis vniuersalis ꝛ magis cōfusi qđ est prius notū nobis distincta cognitiōe. ℂ Ad aliud dōm. ꝙ ens ꝛ vnum prius imprimunt intellectui quo ad eoꝝ cognitionē distinctam ꝙ̄ alia. ꝛ ideo illa cognitione sunt prius nota. q2 nō possunt notificari per priora ꝛ hoc ꝯcedit. ℂ Ad aliud dōm. ꝙ Thomas faciens illud argumentum deceptus fuit. q2 non distinguit inter cognoscere aliqđ cōfusuꝫ ꝛ ꝯfuse ꝛ distincte ꝛ distinctū. Uerū enim est ꝙ cognoscere aliqđ ꝯfuse. s. minus vniuersale est mediū inter purā ignorātiā ꝛ cognitionē eius distinctā. ꝛ sic cognitio alicuius cōfusa prior est cognitiōe eiusdē distincta. sꝫ ꝓpter hoc non sequit ꝙ cognitio ꝯfusi. i. magis vniuersalis sit prior cognitiōe distincta. i. minus vniuersalis nisi loquendo de cognitiōe distincta vt dictū est. imo est fallacia ꝯsequētis a pluribus causis veritatis ad vnā. Cognitio eni alicuius minus vniuersalis est. vel quādo cognoscit tm̄ de ipso quid est qđ di per nomē. vel quādo cognoscit in suo vniuersaliori vel ꝯfuso nō sequit. igit cognitio confusa minus vniuersalis est prior tēpore ꝙ̄ eius distincta. igit cognitio sui vniuersalioris vel magis ꝯfusi est prior. ℂ Ad vltimū dōꝫ. ꝙ quando aliqđ singulare est pñs sensui sm debitā ꝓportionē. tūc intellectus primo apprehēdit spēꝫ spālissimā eius. sed quādo nō est ꝓportionatū sensui: ita ꝙ possit ipm distincte cognoscere. tūc intellectus apprehendit spēm priori miorem quā pōt. q2 non mouet sensuꝫ nisi sub ratiōe que est singularis speciei cōmunioris.

Qō decimaseptima.

Ueritur Utrū in intellectu nr̄o sint spēs intelligibiles priores nāliter actu intelligēdi. vi Idē quert pº sē. dis. 3. q. 6. det ꝙ nō. q2 quādocūqꝫ aliqua spēs iprimit ab obiecto in potentiam repn̄tat obiectū nisi sub illa rōne sub qua nata est iprimi ab obiecto: q2 genitū est simile gnānti sm formā sm quā generat. sed quecūqꝫ spēs imprimit ab obiecto in itellectu sub ratiōe singularis iprimit. q2 obiectū extra vel phātasma a quo iprimit est singulare. ergo itellectus recipit singulr. hoc ē falsum. igit ꝛc̄. ℂ Preterea pñtia obiecti est cā pñtie spēi. nō autem ecōuerso. cū igitur obiectū intelligibile sit pñs in phātasmate non reqrit spēs in intellectu ꝓpter presentiā obiecti. sed ꝓpter aliud ponit spēs in intellectu igit frustra. ℂ Preterea si eēt spēs in itellectu plures possent eē simul. ꝯsequens est falsuꝫ. ergo ꝛc̄. ℂ Probatio consequētie. q2 spēs talis habet eē pmanēs ec absente actu intelligēdi. tamē post oēm actū intelligendi pōt succedere alia spēs respectu alterius obiecti. ꝛ sic eēt alia spēs alterius cū prima sil. sed ꝓbatio falsitatis ꝯñtis. q2 cū illa spēs nō potentia rōnalis vel libera sed nālis de necessitate est actu pñte obiecto. cū igit semper representet obiectū suū semp hō intelligeret per illam actu. ꝛ sequeret ꝙ per plures spēs illas semper posset plura itelligere qđ falsuꝫ ē. ergo ꝛc̄. ℂ Preterea potētia semp perficit ꝓprio actu. proprius autē actus potētie apprehensiue est apprehendere nō autē spēs. igit ꝛc̄. ℂ Cōtra phus 3º de anima dicit. ꝙ Contra Tex. cō. 6. aīa est locus spērum. nō tota. sed intellectus ꝛ in eodeꝫ lapis nō est in aīa ꝛc̄. ꝛ in eodē. Aīa per intellectū est oīa intelligibilia. ꝛ per sensuꝫ sensibilia. hoc aūt nō pōt intelligi ꝙ sit oīa per essentiā. igitur per eaꝝ spēs in aīa existētes. ℂ Preterea per rōnē sic. oē qđ reducit de potentia essentiali ad accñtalem opꝫ ꝙ hoc sit per aliud sibi impressuꝫ formalr. Intellectus noster aūt addiscere vel itelligere ē in potētia essentiali ad actū intelligēdi a qua postea reducitur ad potētiam accñtaleꝫ qua. s. pōt intelligere cum voluerit. igit hoc est per aliqđ formalr sibi impressuꝫ qđ voco spēm. igit ꝛc̄. ℂ Respōdeo. vna opinio cōis est ꝙ in- Rn̄sio. Opio cōis quā tenet doctor pº sen. di. 3. q. 6. tellectus hꝫ spēm sibi impressam necessario requisitaꝫ ad actuꝫ intelligēdi. qđ potest sic probari ex pdictis. q2 oportet ꝙ vniuersale actu intellectuꝫ sit pñs intellectui ratione obiecti. sed nō pōt eē pñs nisi per spēꝫ impressam. igit ꝛc̄. Maior pꝫ q2 sicut obiectū est prius actu intelligēdi ordine nāe. sic rō obiecti. ꝓbatio minoris. q2 nō pōt aliter eē pñs nisi per spēm in phātasmate existeꝫ. sed nō per illā. ꝓbatio. q2 vna spēs nō pōt repñtare obiectū sub oppositis rōnibus. sed vniuersale ꝛ singulare hñt oppositas rationes. spēs autē in phantasmate est repñtatiua obiecti: vt singulare est igit nō vt vniuersale. ergo ꝓpter illā est necīa species in itellectu ad repñtandū vniuersale. maior istius rōnis ꝯfirmat. q2 idē nō pōt mēsurari duabus mēsuris totalibus. spēs autē mēsurat totaliter ab obiecto. igit eadē spēs nō est diuersorum obiectoꝝ vt diuersa sunt representatiua. ℂ Sed dices ꝙ hoc veruꝫ est eodē lumine. sed lumini- Rn̄sio ꝙdaꝫ. bus diuersis pōt eadem spēs diuersa representare: vt pꝫ de noctilucis que in die videnē colorata lumine solis. sꝫ de nocte lucentia lumine ꝓprio. Sic spēs in phātasmate lumie phātasie vel virtutis sensitiue pōt representare singulare lumie itellectus agētis penetrāte phantasma vniuersale. ℂ Sꝫ hoc nō videt. q2 noctiluca vel representat Obiectio. diuersa obiecta de die ꝛ de nocte. quia color ꝛ lux sunt diuersa. ꝛ tunc necessario hoc est per diuersas spēs. vel si nō sint diuersa obiecta opꝫ dicere ꝙ hec habēt aliquā qualitatē diuersaꝫ a luce ꝛ colore virtualiter tamē vtrūqꝫ cōtinētiū. ꝛ iđ in die poterit gignere spēꝫ repñtatiuā vnius. s. coloris. ꝛ in nocte repñtatiuam lucis. sic igit semp habebit diuersas spēs inqꝫtū repñtant in eo diuersa. sicut in ꝓposito de vniuersali ꝛ singulari. ℂ Preterea cuiuslibet potentie realis actiue ē actio realis ꝛ terminus realis. Intellectus agēs ē potentia actiua realis. igit eius opatio est realis ꝛ terminus sui realis sed itelligere nō est operatio eius nec terminus sue operatiōis saltem ꝓpinquus. q2 non intelligit.

sed operatio eius est facere intelligibilia in potētia actu
intelligibilia. sūt aūt itelligibilia aliqua actu per abstra/
ctionem speciei. abstrahere igiť spēz est actus eius. ꝛ spe/
cies intelligibilis abstracta est terminus eius. nō pōt autē
talis spēs esse in phantasia que corporalis est ꝛ extēsa nō
autē talis spēs. igiť opꝫ eam esse in itellectu possibili. Sꝫ
dices ꝙ vniuersale qḋ est obiectum intellectus fulget in
phātasmate per lumen intellectus agentis ꝛ ad eē intelli
Contra gibile actu. ℂ Cōtra esse cognitū splendens vt cognitū.
est tm̄ esse diminutum non reale. igiť non potest esse ter/
minus operatiōis realis intellectus agētis. ℂ Preterea
obiectū vniuersale nō potest representari sub rōne sua vni
uersalitatis per spēm obiecti particularis. qꝛ obiectum vni
uersale inquātum huius est indifferēs ad omnia parti/
cularia sub eo cōtēta. singulare autē est determinatum. ꝛ
etiā vniuersale vt in singulari non est vniuersale. vt vni/
uersale. sꝫ determinatū fm̄ phantasma. ꝛ qḋ est in eo tm̄
vt singulare qꝛ hic ꝛ nunc igiť species in eo existēs nō po
test representare obiectum vniuersale. igiť opꝫ ad intelli
gendum vniuersale vt vniuersale spēm eius imprimi in
intellectu possibili. ℂ Preterea ex nobilitate intellectus
pōt sic argui. Si nō requiriť ad intelligendū spēs in itel/
lectu, sed in phātasmate tm̄. Intellectus noster nō hꝫ ope
rationē separabilē a corpore in quo est phātasia qꝛ hꝫ or/
ganum. ꝛ si non hꝫ opationē separabilē ipse nō est separa
Te.c.12.c.13. bilis a corpore: sicut arguit Arist. pmo de anima. ergo in
tellectus noster est inseparabilis a corpore ꝛ cōmixt9 cor
T.c.12.c.71. pori sicut potētia organica. hoc aūt est contra plūi pmo ꝛ
T.cō.21.c 3° scdo ꝛ tertio de anima. ꝛ.12. metaphysice. ꝛ hoc est contra
cōsidē.1.c.4. mentē ponētis aiam a corpore aliquando separari ꝛ itel
c.19. ligere ea que prius intellexit. vt pꝫ de diuite epulone. hoc
T.c.17.c.51. aūt non esset nisi mansissent in anima spēs in via acquisi
Uid. 4.sē. di. te. nec videť verisimile ꝙ aīa exuta a corpore remaneat
45.q.ii. Sā. ita nuda sicut in prima sui creatione ita ꝙ nō possit itel/
th.2°p.D.48 ligere nisi de nouo spēs sibi imprimanť. sed rationale est
ipsam per spēs acqsitas in via aliqd posse intelligere vt
dictū est. hec aūt positio confirmať auctoritatib9 pdictis
R. ad rō/ pro ista parte. ℂ Ad primū in oppositū dicit. ꝙ differt ra
nes pncipa. tio agēdi ꝛ ratio agētis. verū est autez ꝙ species repsen/
tat obiectū in illa ratione agēdi sub qua nata est impri/
mi. hoc aūt est sub rōne nāe absolute cōsiderate. non aūt
sub rōne agētis qḋ est particulare. ꝛ ideo spēs repsentat
vniuse. vel aliter pōt dici fm̄ istos ꝙ lꝫ phantasma a quo
imediate imprimiť sit singulare qꝛ tamē non agit in itel/
lectū possibilē virtute propria. sꝫ intellect9 agentis abstra
hētis species vniuses a phātasmate ideo pōt illa spēs re
presentare vniuse. ℂ Ad scōm dōm. ꝙ equiuocatio ē ibi
de presentia obiecti ꝛ spēi. obiectū eni est causa presentie
realis speciei in intellectu in quo eam imprimit in virtu/
te tñ intellectus agentis. spēs autē impressa est causa pre
sentie obiecti in eē intelligibili etiā vt sic obiectum ē p̄/
sens intellectui rōne spēi. ℂ Ad aliud dōm ꝯcedēdo cōse
quentiam cōsequens. ℂ Ad pbationē ꝯsequentis dicen/
dum. ꝙ spēs lꝫ sit forma naturalis quo ad actū intelligen
di quātum est de se semper pducēdum. qꝛ tamē non est
causa tota actus sed requiriť intētio intellectus ꝛ princi/
palius. Ista aūt nō est semp in actu ideo non opꝫ ꝙ semp
intelligat. Silr non opꝫ ꝙ omnes simul causent actū itel/
ligendi. sed illa tm̄ cuius phātasma fortius mouet intel/
lectum ꝓpter primū intelligendum: vt pꝫ cum homo ex/
citať a somno. tunc intelligit necessario illud qḋ prius oc
currit. vel cui9 phātasma fortius mouet. sed post illū actū
intelligit qḋ voluntas sibi imperat intelligēdū. ꝛ hoc fm̄
spēm eius in intellectu cōseruatam. ℂ Ad aliud dōm. ꝙ
potētia prius prioritate perfectiōis perficiť actu proprio
ꝙ̄ alieno. nō autē semper prioritate generationis quan/
do specialr ad eius generationē. plura alia requiruntur ꝓ
pter suam pfectionem. sic est in ꝓposito de actu intelligē/
di qui prius ordine generatiōis requirit phātasma ꝛ co/
gnitionē sensitiuam a qua originať ꝛ speciem intelligibi/
Alia opio. lem fm̄ quā formalr intellectus intelligit. ℂ Alia opio ē
ꝙ nulla species que a phantasmate vel obiecto extrinse
co imprimiť in itellectu. nec etiā actus intelligendi qḋ p/
bať. ℂ Agens extrinsecū semp est nobilius passo. sꝫ phā/
tasma vel obiectum extrinsecum nō est nobilius intelle/
ctu vel specie vel actu intelligēdi. ergo ꝛc̄. pbatio maio/
ris. si est eque nobile tūc nō est equiuocum. Silr nec si im/
perfectius. qꝛ non esset causa vnde effectus eēt nobilior ꝛ
perfectior. igiť est nobilius. minor pꝫ. igiť ꝛc̄. ℂ Sed di/ Rīsio
ces ꝙ vera est maior de agente equiuoco in virtute pro/
pria. nō autē de agente instrumētali. mō phātasma agit
in intellectu possibili virtute intellectus agētis penetran
tis ipm̄ ꝛ abstrahentis quiditatem a conditionib9 indi/
uiduantibus que sunt in phātasmate. sicut lumen attin/
gens ipm̄ lac qḋ est albū ꝛ dulce quodāmō abstrahit al/
bum a dulci dū representat visui lac sub rōne albi. non ta
men sub rōne dulcis. ℂ Cōtra duo que dicunt. pmo intel/ Contra
lectus agens subintrat phātasma sua actione vel lumie.
scdo ꝙ abstrahit qditatem a conditionib9 indiuidu/
antibus. ℂ Arguiť sic. Quero vtrum per actionē intelle/
ctus agentis in phātasma aliqd presentatū recipiatur in
phantasmate aut non. Si sic sequiť ꝙ illud sit corporale
sicut phātasma recipiens ꝛ extensum. ꝛ per ꝯsequens nō
poterit agere in intellectu possibili per rōnem predictaz.
Si nihil ergo phātasma per illam actionem non erit vir
tuosius ad agēdum in intellectu possibili cuius ꝯriuz di/
cebant. ℂ Preterea si dicāt ꝙ nō solum phantasma agit
in intellectum possibilem. sed etiā intellectus agens de/
struiť eorum principium quo dicunt ꝙ idez subiecto sūt
intellectus agens ꝛ possibilis. Certū est autē ꝙ agens ꝛ
passum nō sunt idē subiecto realr. ergo ꝛc̄. si autē dicāt ꝙ
solum phātasma agit vt tactū ab intellectu agente seqi
tur vt prius ꝙ solum phantasma est nobilius intellectu
possibili vel specie intelligibili per rōnem predictā. Ha/
bent autem alia verba predicti dicentes ꝙ intellectus
agens vt subintrat phātasma quodāmodo distinguitur
subiecto ab intellectu possibili. sed pōt hoc qḋ ipsi dicunt
modo pdicto reprobari. ℂ Alij dicunt ad rōnem predi/ Ut eē mens
ctam ꝙ intellectus agens agit in intellectū possibilē spe/ phi 3° d aia ꝛ
ciem. sicut causa principalis. s. cum phantasmate. nō aūt lui cōmētato
sicut causa totalis vel sicut causa principalis cū instrumē ris.i.c.c.18.
tali. ℂ Sed ꝯtra. causa equiuoca habens in virtute sua Contra
totum effectū potest totū effectū producere in passo dispo
sito. ꝛ hoc sufficit. qꝛ plus non requiriť ad effectum ꝙ̄ qḋ
est dictum. sed intellectus agens habet in virtute sua to/
tali spēm intelligibilem. probatio. qꝛ habet aliam aucto/
ritatem in phātasmate respectu talis speciei. ipse tamen
cōtinet in se totam virtutem phātasmatis respectu eius
cū sit eo virtuosius. igiť sine phantasmate poterit illā spe
ciem causare in intellectu possibili qui est eā dispositus ad
recipiendū ab vtroqꝫ. ℂ Preterea si causa imperfectior
esset totalis causa perfectioris effectus multo fortius cau/
sa perfectior est totalis causa respectu imperfectioris. sꝫ
intellectus agens est perfectior ꝛ nobilior intellectu possi
bili. vt diciť 3° de aia. tamen intellectus possibilis est cau
sa totalis actus itelligēdi qui est pfectior effectus specie
intelligibili. igiť multo fortius itellect9 agens est totalis
cā respectu speciei. ℂ Preterea inter duo agētia concur/
rentia ad vnū effectū dꝫ esse ꝓportio. sed inter agēs imā/
le ꝛ spiritualē qḋ est. ꝛ corporale qḋ est phātasma intelle/
ctus agens nō est ꝓportio. ꝙ̄ ꝛc̄. ℂ Preterea lꝫ actiuū sit
aliquando imperfectius passiuo sicut obiectum sensibile
sensu. tñ actiuū fm̄ ꝙ agit est nobilius passiuo inquātuz
patiť. exemplū de igne agēte in corpus mixtū ꝛ igne infer
nali agēte in spm̄ dānatū. Si igiť phantasma aliquo mo
do agit in intellectū possibilem fm̄ id quo agit est perfe/
ctius illo quo intellect9 possibilis patiť. ℂ Oē aūt illō qḋ
est in phātasmate est corporale. ꝛ oē illud qḋ est in intelle/
ctu possibili est spūale. igiť corporale est nobilius spūali:
qḋ falsum est. ℂ Preterea quanto aliqḋ corporale ē ma/
gis obediēs spūali. tāto magis spūale mediante illo cor/
porali pōt effectū nobiliorē pducere. sed corpora celestia
magis obediūt substātijs separatis ꝙ̄ phantasma intelle/
ctui agēti. ꝛ tñ mediātib9 illis sube sepate nō psūt nisi ali/
qḋ corporale pducere. igiť sic intellectus agens mediāte
phātasmate vel ipso coadiuuāte nō poterit spēm itelligi
bilem producere. ℂ Preterea ostendo ꝙ non requiri/
tur species quod est ad principale quia species precedit

parte actum intelligendi. ⁊ habitum illa igitur species
potest destrui manēte tamen habitu. Tūc quero. aut tūc
intellectus est in potentia essentiali ad actū intelligendi.
aut accidentali. non in potētia essentiali. q2 habens habi
tum intellectualem poterit eo vti cum voluerit. igitur in
potētia accidentali sine specie: sed ꝑpter aliud non. ponit
speciem necessariam ad actuꝫ nisi reducat intellectuꝫ de
potentia essentiali ad accidētalem. igiť frustra. ¶ Prete
rea phātasma non potest agere in volūtatem. igitur nec
in intellectum. Antecedēs pꝫ per sanctos ⁊ doctores. pro
batio ꝯsequentie. q2 aut repugnat volūtati pati a phan
tasmate rōne sue imaterialitatis. aut ratiōe libertatis. si
primo mō eadem ratione repugnat intellectui. q2 eque i
materialis est. nō autem ratione libertatis. q2 ista nō ob
stante primo recipit vel patitur ab obiecto. ¶ Preterea
sic se habent phātasmata ad intellectuꝫ sicut appetit⁹ sen
sitiuus ⁊ eius passio ad volūtateꝫ. sed appetitus sensiti
ui passio nō potest directe ⁊ per se agere in volūtatem. q2
tūc homo necessario peccaret. ergo nec phātasma in intel
lectum. ¶ Preterea corporale vt corporale nō agit in spi
rituale inquātum spirituale. sed phātasma vt phātasma
est corporale intellect⁹ est spiritualis. ergo ⁊c̄. Ad istā par
teꝫ adducūt auctoritates p̄mo Aug. 12. super gen. dicētis
q aia a corporali nihil facit in se. Et in eodeꝫ dicitur q
Te.cō.32. anima rerū imagines in se de se facit. Aristo. in tertio de
anima dicit. q anima quiditates in phātasmatibus itel
ligit. non dicit autē in speciebus in ea existentib⁹. hoc au
tem ideo dicit. q2 in phātasmate obiectum eius repsen
tať sufficienter. qđ pꝫ. q2 dicit ibidem q sic se habēt phā
tasmata ad intellectū vt sensibilia ad sensuꝫ. ¶ Sēsibilia
autem sunt obiectuꝫ sensus: ideo phātasmata continent
3° d aīa.t.cō.38.t.39. sufficienter obiecta intellectus. Unde subdit q cuꝫ ani
ma itelligit necesse est simul phātasmata speculari. ¶ In
ipso autē phātasmate intueť anima quiditatē speciei ab
solute ⁊ conditiones etiā indiuidui: q2 sicut in singulari
extra reseruať natura cōis. ⁊ sunt in eo conditiones indi
uiduales vt principia indiuiduātia. sicut in sorte est hu
manitas ⁊ sorteitas. sic in phātasmate ipsius represētať
natura cōmunis ⁊ singulare ⁊ in repsentatiuo singularis
qđ est phantasma continet representatiuum nature cō
Contra munis. ¶ Sꝫ cōtra istam rationem potest sic argui. q2 si
vniuersale est tm̄ in phantasmate representatum non in
specie intelligibili. cum phātasma sit corporeum ⁊ organi
cuꝫ vniuse nō est in intellectu. sed potius in sensu. ¶ Pre
terea anima separata est a corpore ⁊ phantasmate. ⁊ per
cōsequens nō posset intelligere. ¶ Preterea intellectus
est indeterminatissimus. opꝫ igitur q determinetur ad
intelligendum per aliqđ sibi impressum qđ voco specieꝫ.
¶ Ad p̄muꝫ istorum sm̄ istos q vniuersale accipitur ali
quando pro intentione secūda que sequiť operationem
primam intellectus qua intelligitur quiditas absolute. ⁊
hoc est quando intellectus cōsiderans istam quiditateꝫ
esse predicabilem de plurib⁹ attribuit sibi rōnem speciei
vel generis. ⁊ isto modo est in intellectu tāq̄ aliquid fa
Idez Auer. 1. met. cō. 4. ctum per operationē intellectus. Unde de tali dicit The
mistius p̄mo de anima. q intellectus est qui facit vniuer
Tex cō. 8. salitatem in reb⁹. ⁊ Aristo. p̄mo de anima. q vniuersale
Uel ploniis vle aut nihil ē aut posteri⁹ ē singlari seu sibili ꝯ pla. et ꝑ poste. cap̄. 19. gaudeant idee s. u ipēs Pla. mōstra constant. Tho. 2° p̄mi. dis. 48. aut nihil est: aut posterius est. Aliquando autem vniuer
sale accipiť pro re subiecta intentioni secūde. i. pro quidi
tate rei absoluta que quātuꝫ est de se: nec est vniuersalis
nec singularis. sed de se est indifferens ⁊ tale est obiectuꝫ
intellectus directum. nō autē est in intellectu subiectiue:
sed tm̄ obiectiue. ¶ Ad aliud dicūt aliqui q anima sepa
ta itelligit per spēs sibi infusas a deo. Uel pōt dici q ad
presentiaꝫ obiecti per suum actū obiectiuum elicit suam
intellectionē. ⁊ post vnam intellectioneꝫ relinquiť sibi ha
bitus per virtutē illius actus. q habitus hꝫ inclinare po
tentiam ad intelligendū alias eādem rem ⁊ ipsam repre
sentare sicut posset spēs ipressa. ¶ Ad aliud dōm. q potē
tia passiua determinať per aliqđ sibi impressum. sed po
tentia actiua nō. sed solum per presentiam obiecti expres
sam. sicut sol habet glaciem dissoluere. non per aliqđ sibi
Ad auctea phi. ipressuꝫ. sed tm̄ presentata sibi glacie. ¶ Ad auctoritates
philosophi in cōtrarium adductas dicēdum. q cum di

citur intellectus est locus specierum. per speciem intelli
git philosophus actum intelligendi. qui est vera spēs. et
est similitudo obiecti. nec aial est locus specierū sicut sub
iectum: nec hoc dicit philosophus. sed ꝓ tanto hoc diciť.
quia sicut locatum continetur in loco nō quid subiectiue.
ita q informet locuꝫ. sed tm̄ expressiue sic in proposito de
specie. nec etiam dicit philosophus q species sit in ani
ma impressa animaꝫ informans: sed expressa tm̄ obiecti
ue vt dictum est. Similr anima est omnia intelligibilia
per actū sciendi. sicut sensitiua per actuꝫ sentiendi. vnde
dicit in eodē libro q idem est scientia sm̄ actum rei sci
te. sicut idem sensibile in actu ⁊ sensus in actu. non cōclu
dit ista auctoritas q hoc sit per speciem impressaꝫ in in
tellectu. ¶ Ad rōnem de reductione ⁊c̄. Dōꝫ q potentia
passiua reducitur de potentia essentiali ad accidētalem
per aliquid sibi ipressuꝫ. nō autem potētia actiua vt dictū
est. sed sufficit ad hoc p̄sentia obiecti. talis autem poten
tia est intellectus vt dictuꝫ est in alia questiōe de hoc fa
cta. igiť ⁊c̄. ¶ Sed pōt queri per quem modum patiť in Quesitum
tellectus ab intelligibili. ex quo nihil sibi ab illo imprimi
tur. diciť q hoc ideo est. quia obiectum sibi presentatuꝫ
⁊ expressum per phātasma inclinat ⁊ excitat potētiam ad
intelligēdum. quē tamē actum elicit itellectus virtute ꝓ
pria. sed aliunde excitatus sine specie impressa. Exēpluꝫ
de magistro excitante intellectum discipuli per exempla
sensibilia qui nō imprimit aliqđ in eius intellectu. Exē
plum etiā de primo mouente qđ mouet vt amatum ⁊ de
sideratum per modum finis allicientis appetiť pp eius bo
nitatē. nihil tamē appetitui imprimēdo tene quā p̄te vo
lueris. p̄ma tm̄ videť verior. Questio decimaoctaua.

Queritur Utruꝫ intellectus noster
possit intelligere sine phā
tasmate. qdam dicunt q
nō ꝑpter istam rōnem. quia obiectum intel
lectus viatoris qui est corpori cōiunctus est
quiditas rei mālis. sicut obiectū sube sepa
rate est qditas separata. sed de natura qditatis materia
lis est q sit in aliquo singulari. sicut de natura pfecte ei⁹
natura intelligi vel cognosci nisi cognosceť in singulari.
cognitio autem singularis pertinet ad sensum exteriorē
⁊ phātasiam. igiť ad hoc vt perfecte eius natura intelli
gatur: opꝫ q intelligatur in phantasmate representante
eius singulare. Alie rationes sumuntur ab experimento
q2 experimur intellectum impediri in sua operatione le
so organo phantasie vt in freneticis. Et hoc potest for
mari ratio. potentia non organica nō impeditur in actu
suo ꝑpter lesionem potentie organice nisi ad actum suuꝫ
indigeret actu illius potentie organice. sed itellectus est
potentia non organica. tamē impediť actu suo leso orga
no phantasie. igiť ad actū intelligendi requiriť act⁹ phā
tasie. ¶ Preterea aliquo experimento. quando aliqua
intelligere volum⁹. formamus nobis idola in phātasia p
aliq̄ exteriora. ⁊ tūc facili⁹ itelligim⁹. sic pꝫ in docēte disci
pulū ꝓponēte exēpla sensibilia. Sꝫ sciendūꝫ q lꝫ due iste
rōnes valeant. Prima tm̄ aliqb⁹ nō videť valere. q2 sup
ponit q qditas sensibilis tm̄ sit obiectū intellectus cōiū
cti. ⁊ q de nā eius sit esse in singulari que videť eis falsa
vt postea apparebit. Auicēna aūt ponit q in prima intel Auicē.
lectione respectu cuiuslibet necessariū ē phātasma vt ab
ipso quodāmō species imprimať vt dcm̄ est supra. sꝫ quā
do est impressa ⁊ hō vult postea illud intelligere. nō ē ne
cessarium phantasma. sed magis est intellectui in onus.
Exemplum poniť de iumento qđ est homini necessariuꝫ
in itinere. sed in termino sibi in onus. Hoc etiam proba
tur sic. habitis oībus necessarijs ad operationem stati se
quitur operatio. sed actus intelligendi solū dependet es
sentialiter loquendo ab intellectu ⁊ obiecto. nisi addatur
accidentaliter ab intellectu voluntatis imperātis. sꝫ eli
citiue tm̄ dependet a predictis per speciem autem intelli
gibilem obiectuꝫ sit presens itellectui. igiť nō est necessa
riū recurrere ad phātasmata pp actū intelligēdi. ¶ Pro
pter istā rōnem dicunt aliqui q nō est necīa spēs ipressa
intellectui ad actū intelligēdi. q2 ad suā ꝯuersionē itelle
ctus super phātasmata itellus elicit actū suuꝫ. ⁊ quia trā

feunte actu nō manet species. ideo est semp necesse recur rere ad phātasmata in quolibet actu itelligendi. ⁊ sic di cunt pħm intellexisse primo ⁊ secūdo de anima. cuꝫ qō ni hil intelligimus sine phantasmate. ¶ Sed qꝛ alijs videt ꝙ species impressa intellectui requirit ad intelligenduꝫ ⁊ ꝙ manet cessante actu: ideo dicunt ꝙ fit recursus ad phantasmata nō vt iterum species sibi abstrahat qꝛ iaꝫ habet. sed vt habita intendat. ¶ Dicunt enim aliqui ꝙ species in intellectu habet debile eē ⁊ trāseunte actu pau latine remittit: sicut calida aqua amoto igne tepescit qꝛ igit tunc species habet eē incompletuꝫ. ideo dicunt ꝙ ne cesse est intellectū recurrere ad phātasmata si debeat in telligere vt spēs prehabita intēdat. ¶ Sed si ista via vi deat rationalis superficialr. tamē consideranti subtilr i ducit inconueniētia. Primū est ꝙ intellectus possit ite rare istū recursum in infinitū. sicut pōt multiplicare actū intelligendi in infinituꝫ quantū est de se. sequitur ꝙ spe cies illa posset intēdi in infinitū. ⁊ ex hoc sequit aliud in conueniens qō tūc cum per spēm magis intensaꝫ magis intelligimus ⁊ melius. si spēs semper potest intēdi semp poterit eadē res a nobis melius intelligi. ⁊ sic nullam reꝫ quācunqꝫ modicam ⁊ vilem itellectus noster posset intel ligere quantum intelligibilis eēt qō videtur incōueniēs. cuꝫ sensus qui est potētia inferior possit sentire aliquod sensibile inquātū sensibile. sensibile est ideo omissis alijs necessitatibus. dicūt alij ꝙ non est cōtra rōnem actus i telligendi intellect⁹ nostri absolute intelligere sine phan tasmate. qꝛ tūc recursus ad phantasmata esset necessari⁹ anime separate vt dctū est. nec ꝯtra rōnem eius: vt ē cor pori vnitus absolute. qꝛ hoc ēt esset necessarium sibi vni te corpori glorioso post resurrectioneꝫ qō falsum est. nec contra rōnem eius vt viator est vel cōiunctus corpori in via. qꝛ hoc etiam esset necessariū homini in statu inocen tie qui tunc fuit viator. hoc autē est falsum. cum aīa eius quantuꝫ ad actum ei⁹ ꝓprium in nullo fuisset corpori sub iecta. sed super ipꝫ ⁊ sensus suos tā quo ad apphensiōem ꝙ quo ad appetitum habuisset plenum dñiuꝫ: ita ꝙ potu isset intellexisse sine phantasmate vel cū phantasmate. sic sibi placuisset. sed dicunt ꝙ necītas recurrendi ad phā tasmata est nobis inflicta ꝓpter peccatū. vnde sequit ad ignominiaꝫ nobis inflictam ⁊ hoc iuste qꝛ ex quo anima se deordinauit dimittēdo diuinum dñiuꝫ ⁊ se ab ei⁹ sub trahendo subiectionē rationale fuit in penā hanc incide re ⁊ amittere dñium proprium qō habebat super corpus suū ⁊ super sensum. ⁊ hec est sententia beati Augustini in pluribus locis. ⁊ Aug. super antiquaꝫ hierarchiaꝫ ⁊ Eu stratij super librum ethicoꝝ. ⁊ Linco. super libruꝫ poste rioꝝ super illud verbū. Deficiente nobis vno sensu ne cesse est nobis deficere scientiam fm̄ illum sensum. Ari stoteles autem qꝛ nihil sciuit de peccato illo ⁊ [illegible] nāꝫ taliter dispositā ꝓcedens ex sensu tm̄ credidit hoc nobis esse naturale sicut intelligitur. ⁊ ideo hoc posuit abso lute. quia necesse est ad phantasmata recurrere volen tem intelligere.

Vñ si spēs in tellibil' ñ ma neret. itellus postq̄ itelle xit eēt codēꝫ mō i po⁹ sicut añ itelligē. 5 Ar. i. l. 8.

Obijcitur.

Vidē smūt in fra in solone pmi arg. infra pncī. in. q. an ens ut p̄m iβꝫ adeqtm itl⁹er clari⁹ p̄ sē. dī. 3. q 3o.

p⁹ō aīa. i. cō. 30. ⁊ 39.

Questio Decimanona.

Veritur Utrū quiditas sensibilis tm̄ sit obiectū intellectus. videt ꝙ sic. qꝛ po⁹ passiua tm̄ se extendit ad illa recipienda ad que po tentia actiua correspōdēs se extendit faciē da. sꝫ intellectus agēs tm̄ illa que in phanta smatibus presentant potest facere actu intelligibilia. er go intellectus possibilis est in potentia ad illa tm̄ intelli genda. ¶ Preterea si quiditas sensibilis non esset eius obiectum adequatuꝫ. tunc posset intelligere substantias separatas. cōsequens est falsum. igit ⁊c̄. Falsitas cōsequē tis patet per pħm. 12. metaphysice. ⁊ per rationem specia liter de deo. qꝛ si possemus deum per essentiam intellige re cum esset idem obiectum ⁊ sub eadē ratione. ⁊ eadem potentia absolute in intellectiōe nostra ⁊ beatorum act⁹. per consequens essent eiusdem rationis ⁊ per consequēs viatores essent beati. ¶ Contra. habitus metaphysice i formans intellectum nostruꝫ excedit quiditates sensibi les. quo ad obiectum qꝛ ens inquātum ens est eius obie ctum. igitur intellectus noster habet obiectum excedens

Hic māꝫ dif fuse habes p̄ sen. di. 3. q. 3.

Contra.

quiditatem sensibilem. ¶ Itē philosophus. 1. metaphy sice. multa cōcludit de substātijs separatis qō nō faceret si eas non intelligeret. ⁊. 10. ethicoꝝ. ponit Aristotiles cō sistere in earum cognitione felicitatē. Felicitas auteꝫ po test nobis aduenire. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc dicūt quidaꝫ fm̄ Thomam ꝙ quiditas rei sensibilis est obiectū adequa tuꝫ intellectus nostri qō sic ꝓbat obiectuꝫ ꝓportionat po tentie cognitiue mō ita est ꝙ quedā potētia cognitiua ē organica: ⁊ ideo eius obiectum est materiale: ⁊ qꝛ mā est principiū indiuidualitatis fm̄ eos. ideo earum obiectuꝫ ē signatū. Alia aūt potentia est omnino imaterialis: ⁊ fm̄ esse ⁊ fm̄ operationem sicut intellectus angeli. ⁊ ideo pri muꝫ eius obiectū est quiditas omnino imaterialis. Alia est potentia cognoscitiua que est fm̄ esse quidem in ma teria. sed fm̄ operationem nō. sicut intellectus humanus qui fm̄ esse corpus informat. non tamē vtitur organo in sua operatione. ⁊ ideo quiditas existens in materia fm̄ esse est proprium eius obiectuꝫ: quā tamen non intelligit vt in materia sed vt abstracta fm̄ rationem ab ea. ¶ Sꝫ contra consequētiam qua dicitur. ꝙ sola quiditas mate rialis est obiectum nostri intellectus. Arguitur sic. Nul la potentia eadem manens habet actum circa aliqd qō non sit eius obiectuꝫ vel sub obiecto eius ꝯtentum. sꝫ in tellectus beatus ⁊ viatoris est eadē potentia. ⁊ tamē in tellectus beatus intelligit essentiam diuinam. ergo deus saltem continenter sub obiecto viatoris. non autem sub quiditate materiali. igit ⁊c̄. Sed dices ꝙ intellect⁹ bea tus intelligit diuinam essentiam in lumine glorie qō nō est in via. igitur ⁊c̄. ¶ Sed ꝙ non videt istud. probatio. quia obiectum primum alicuius habitus existētis in ali qua potentia non excedit potentiam illaꝫ. qꝛ si excedit po tentiam habitus eius cognoscitiuus excederet etiaꝫ po tentiam ⁊ eam informare nō posset. sed qditas dei ⁊ sub stantiarū separatarum est obiectum luminis glorie ifor mantis intellectum per te. igitur deus nō excedit poten tiā intellectiuam nostram. ¶ Itē omnis habitus existēs in intellectu presupponit eius obiectū. igitur lumē illō cū sit in intellectu nostro respectu dei presupponit ꝙ deus sit ei⁹ obiectū. ¶ Preterea anima naturaliter desiderat cognito effectu cognoscere cām. sed omnia alia ab ipso sunt effectus dei. igit ad ipsum deum cognoscēdum ha bet naturale desiderium. sed naturale desideriuꝫ non est ad impossibile. igitur deus etiaꝫ naturaliter aliqualr po test a nobis cognosci. ¶ Sꝫ diceret doctor iste ꝙ potest cognosci ab intellectu. nō tamē coniūcto corpori. sed hoc non videtur fm̄ potentiam suam. Nam via sua procedit de intellectu nostro fm̄ naturam suam vel naturaleꝫ mo dum eius essendi. sicut procedit de naturali modo essen di ⁊ cognoscendi angeli ⁊ potentie sensitiue. Modo ita est qō nō est natus ita semper esse. sed naturaliter appe tit corpori vniri. igitur fm̄ ipsum naturale obiectum ei⁹ in quocunqꝫ statu sit erit quiditas materie cōiuncta fm̄ esse: sꝫ sit separabilis rōne qō est improbatum. ¶ Prete rea intellectus noster etiam in via potest cognoscere ens sub ratiōe entis que est vniuersalior ꝙ ratio quiditatis sensibilis. igit quiditas sensibilis non est obiectū adeq̄ tum intellectus nostri. añcedēs pꝫ. qꝛ aliqua scientia hu mana est de ente fm̄ ꝙ ens. probatio ꝯsequentie. qꝛ nul la potentia potest cognoscere aliquid vniuersalius obie cto sibi adequato. tunc eniꝫ nō esset sibi adequatū. Exem plum de visu qui nō potest cognoscere vltius colore. vel lu ce. ¶ Sed ad hoc diceret Tho. ꝙ deū non cognoscimus nisi discurrēdo a noticia sensibiliuꝫ ad ipm ⁊ p sensibilia tm̄. ¶ Sꝫ tūc q̄ro ad eo. verū in fine hui⁹ discursus itelli gimus deū sꝫ ꝯceptū ꝓpriū. vl' sꝫ ꝯceptū alic⁹ causati tm̄. si p̄io mō hꝫ ꝓpositū. si scōo mō tm̄. nō gerat appetit⁹ nāe nec p ꝯris cessat. sꝫ vlteri⁹ ꝓcedit vsqꝫ ad cognitionē dei. vl' ꝓcedit i isinitū qō nō ē dōꝫ. nec valet rō sua de ꝓportio ne ista. imo magis sequitur oppo^m. s. si ē ꝓportio iter po^a ⁊ obīcū. ꝙ nō sunt sīlia i nā. qꝛ mā ⁊ for⁹ sūt sibi inuiceꝫ pro portionata. ⁊ tm̄ sūt marie abinicē disperata. ꝓportio aūt po⁹ ad obiectū ēt fm̄ istos est. sic motiui ad mobile. Ista aūt dissimilia sunt. imo quo ad hoc opponunt. sꝫ diceret potētia actiua assimilat obiecto. sꝫ nō passiua. hoc nō vi

cap. 8. ⁊ 10.

Risio tho mist. 2. tb. p⁹ pte. q. 12. arti. 4. ⁊. q. 85. ar. 1. p̄.

Contra

Vide i p⁹ pte q 12. art. 12. ⁊ q 88. ⁊ 3⁹ cō tra Gen. ca⁹ 45 ⁊ 2⁹ sue metaphice.

q: deberet assimilari in mō essendi. ꝛ quātū ad actū itelligē
di. nō eni opꝫ ꝙ itellect⁹ sit silis in nā: vel quātū ad modū
eēndi obiecto. sed sufficit ad actū itelligēdi: vt. s. silitudi
nē. s. spēm obiecti recipiat vel actū ipm. exēplū de visu q
lꝫ sit potētia mālis nō tn̄ recipit spēs cū mā: iō multo mi
nus recipit spēꝫ vel imutat ab obiecto fm modum eēndi
ei⁹. sic igit nō ē ali⁹ visus q videt celū ꝛ iferiora q̄ tn̄ dif
ferūt sꝫ corruptibile ꝛ icorruptibile: sicut itellect⁹ idē mul
to forti⁹ pōt itelligere sensibile. ꝛ nō sensibile. ℭ Dōm igi
tur ad q̄ōnē ꝙ via gn̄ātiōis vel acgrēdo sciaꝫ prius app
hēdim⁹ q̄ditates sensibiliū q: p statu nāe lapse nihil itel
ligim⁹ nisi cū ministerio sensuū: tn̄ ille nō sūt ꝓpriū obie
ctū ꝛ adeq̄tū itellect⁹ nostri. sꝫ et possum⁹ itelligere subas
separatas ꝛ tale obiectū ē pus via pfectiōis ꝛ simplr q: per
talē cognitionē attigit obiectū pfectissimū qd̄ est deus et
sube sepate ꝛ alie et p statu vie lꝫ enim talis cognitio sit
enigmatica. tn̄ pfectior est simplr oi alia cognitiōe respe
ctu iferioris creature ℭ Sꝫ ↄ. Aut cognoscim⁹ deū distin
cte aut ↄfuse. i. in cōi ↄceptu entis. si pmo mō tūc eēmus
beati et in via: q: talis cognitio debet beatis. Si secūdo
mō tūc cognitio ei⁹ nō est pfectior cognitiōe cuiuscūqꝫ di
stincta creature. ℭ Dōm ꝙ aliqd pōt cognosci q̄drupli
citer. Uno mō p cōparationē ad aliū vt cognoscit hō eē
perfectissimū aīaliū. talē aūt cognitionē necessario prece
dit alia absoluta. ℭ Scd̄o mō pōt aliqd cognosci p acci
dēs suū vt hō per visibile: ꝛ hec nō pōt eē prima q: necīū
est si cognoscā dispōnē ꝙ pcognoscā subꝫ sibi abstractum
saltē ↄfuse. ℭ Tertio mō pōt aliqd cognosci per ↄceptuꝫ
cōeꝫ sibi ꝛ alijs: vt cognosco hoieꝫ per aīal. ꝛ sic cognosce
re deū ē ipm iperfecte cognoscere. s. per ↄceptū cōeꝫ sibi ꝛ
alijs. hoc eni iperfecti⁹ ē q̄ꝫ cognoscere lapideꝫ distiete. q:
per istū ↄceptū cōeꝫ nō magis cognoscit de⁹ q̄ꝫ aliud ꝛ iō
nō sortit nobilitatē ex deo talis cognitio. ℭ Quarto mo
do cognoscit aliqd ↄceptu q̄ditatiuo. sꝫ iste ē duplex. vn⁹
est primo pmus q. s. nō ē in alios cōcept⁹ resolubilis quo
s. res cognoscit ituitiue in se: vt est talis nā. ꝛ talē ↄceptuꝫ
nō possum⁹ hr̄e de deo in via. imo nec de aīa nr̄a nec ō ali
qua spūali suba. cui⁹ rō est q: de deo nullā habem⁹ cogni
tionē nāliter nisi per creaturas. Nulla autē creatura nec
oēs simul pnt sufficiēter diuinā eēntiā repn̄tare q̄ditati
ue. i. vt vera hec eēntia ē. ℭ Ali⁹ aūt ↄcept⁹ quiditatiuus
rei nec est oino simplex vt prim⁹ sed cōposit⁹ ꝛ resolubilis
in alios vt est diffinitio rei cōposita ex diuersis ↄceptib⁹.
talē aūt ↄceptū possum⁹ hr̄e nāliter de aīa nr̄a ↄsiderādo
ꝙ entiū q̄dā sunt entia in po⁹ q̄dā actu: ꝛ illud ens actu
hꝫ duas ptes integrales. quaꝝ vna ē act⁹. ꝛ sic apphēdi
mus qd est actus. ℭ Ulteri⁹ pcedimus diuidēdo quod
actuū q̄dā est prim⁹. q̄dā scd̄s: ꝛ sic apphēdim⁹ postea q ē
primus act⁹. postea diuidim⁹ illa que actuant. ꝛ sic illa cō
ponēdo adinuicē deuenirem⁹ ad hoc ꝙ illud est corpus
organicū phẏsicū qd̄ ab aīa actuat. ꝛ sic illa cōponēdo ad
inuicē habemus ↄceptū q̄ditatiuū aīe nr̄e. ℭ Hic autē
ↄcept⁹ est aīe ꝓprius ita ꝙ nulli alij spirituali sube conue
nit. sed per hoc nō cognosco aīaꝫ nāliter in se ituitiue ꝛ in
speciali vt hec aīa. Sic hō illō qd̄ nunq̄ꝫ vidit exēplū po
nit ad hoc. Ponam⁹ ꝙ nunq̄ꝫ viderim triāgulum vide
rim tetragonū. ꝛ cū tunc possim⁹ abstrahere ab oib⁹ figu
ris hoc qd̄ est figura. Deinde possuꝫ scire ꝙ nō est ꝓces
sus in ifinitū in figuris descēdēdo sicut nec i nūeris ergo pos
suꝫ scire ꝙ opꝫ dare aliquā primā. ℭ Ulteri⁹ diuidendo
figurā in circularē ꝛ rectilineā cū figura prima itelligo q
dratē triāguli. i. que ↄuenit triāgulo soli ita ꝙ non alij.
nō tn̄ per hūc cōceptū cōpositū possuꝫ itelligere triāgulꝫ
vt triāgulus ē sub ꝓpria forma p se ꝛ ituitiue. ℭ Similr
a plurib⁹ entib⁹ possum⁹ abstrahere hoc qd̄ ē ens absolu
te. ꝛ a plurib⁹ bonis ipꝫ bonū. ꝛ q: entia ꝛ bona sūt ordia
ta. tādē possuꝫ deuenire ad hoc ꝙ itelligā sūmū. q: nō est
in eis ꝓcessus in ifinitū. Sic igit possuꝫ ista adinicē cōpo
nere per itellectū ꝛ dicere aliqd eē ens sūme bonū q ↄce
ptus sic cōposit⁹ soli deo ↄuenit. ꝛ iō de deo possum⁹ nāli
ter hr̄e ↄceptū q̄ditatiuū cōpositū. tn̄ per talē ↄceptū non
cognoscim⁹ eū i se vt ē talis nāe determinate. tn̄ sic eū co
gnoscere cōponēdo pfecti⁹ ē simplr q̄ꝫ cognoscē q̄cunqꝫ
aliud a deo vt dcm̄ est supra. ℭ Sic ꝫ pꝫ ꝙ obtū adeq̄tū

Rn̄r ad. q. dr̄ q̄d ē pmū obꝫ itc⁹ i rōne motiui.

Po33⁹ 6ᵃ eīa t. c. 39 ꝛ i li⁹ ō sēsu ꝛ sēsato.

Uiō 2⁹ met. ꝛ ꝑ sē. di. 3. q ꝗ

Uñ tomꝗ o primā ī nā est de⁹ testis est Arꝫ. ꝑ meta. t. cō. 39.

Cōtra.

Rn̄detur

Cōtingit aliqd cognosci quadruplr.

Exemplum.

ↄ Tho.

intellectui nō ē q̄ditas mālis. qa ꝛ subas sepatas aliqua
liter cognoscim⁹ vt dcm̄ ē. ℭ Ad rōnes in oppositū dōm.
ꝙ maior est vera q̄tū ad primā receptionē po⁹ passiue et
primā opationē actiue. Potētia tn̄ passiua iformata pri
ma receptiōe pōt i plura q̄ꝫ actiua potuit i pma opatiōe.
ℭ Supposito igit ꝙ itellect⁹ agēs sit aliqd aīe nō ē oino
adequat⁹ possibili. sꝫ tātū quātū possibilis ē. s. quātuꝫ ad
primā opationē ei⁹ que ē abstrahere a sensibilibus phan
tasmatib⁹ spēꝫ quā spēꝫ possibilis recipit. sed postq̄ꝫ est fa
ctus i actu p spēꝫ tūc pōt abstrahere ↄcept⁹ ꝛ intētiones
ꝛ adinicē copulare mō pdicto vsquequo hēat ↄceptū ꝓ
priū dei vel spūalū subarū. vel dōm ad minoreꝫ ꝙ lꝫ de⁹
nō hēat phātasma. tn̄ ad hoc ꝙ deū itelligim⁹ oportet ꝙ
phātasia formet sibi aliqd idolū. ꝛ ad hoc itellect⁹ agens
abstrahēdo de obto ꝛ alij aliq̄ mō agit mō pdicto. s. com
ponēdo. ℭ Ad aliud dōm. ꝙ eadem difficultas videt de
actu diligēdi sicut de actu cognoscēdi. si eni ē act⁹ eiusdem
spēi in via ꝛ in prima viator hn̄s charitatē eēt beat⁹ lꝫ nō
equalr sicut cōprehēsor iō videt ꝙ nec act⁹ cognoscēdi nec
intelligēdi sint eiusdē spēi in viatore ꝛ cōprehēsore: q: da
to ꝙ sit idē obiectū ꝛ eadē po⁹ ꝛ habit⁹ ideꝫ q: charitas
nunq̄ꝫ excedit. q: tn̄ alia ē approximatio obiecti ad potē
tiā hic ꝛ ibi ꝛ lumē aliū ꝛ ē psentatū aliū. iō possūt differ
re spēꝫ. ℭ Exēplū de igne calefaciēte tn̄ lignū a lōge igni
ente. tn̄ ipm de ꝓpe qui act⁹ differūt specie ꝛ genē. ℭ Sed
cōtra dicta pōt sic argui fm phꝫ sic se hn̄t phātasmata ad
intellectū sicut sensibilia ad sensuꝫ. sꝫ nō sentim⁹ nec possu
mus sentire nisi qd̄ ē sensibile. igit nec itelligere nisi qd̄ ē
phātasiabile. Et iterū speculamur intelligibilia i phan
tasmatib⁹ vt dr̄ 3⁹ de aīa. ℭ Dōm ꝙ pro tāto est sile. qa
sicut nos nō possum⁹ sentire nisi ad psētiā sensibilis sic nec i
telligere cōiter nisi phātasma sit in actu suo. tn̄ phātasma
nō est obiectū itellect⁹ sicut sensibile sensus. ℭ Itē ↄ pncipa
le sicut oculi noctue se hn̄t ad lucē diei. sic aīe nr̄e itellectus
ad māifestissima nāe. sꝫ oculus noctue nō pōt videre so
lē. igit nec intellectus nr̄ ad subas separatas. ℭ Dōm ꝙ
veꝝ est ituitiue p statu vie tn̄ pōt hn̄i vt dcm̄ est abstracti
ue ꝛ cōpositiue sicut noctua pōt videre lucē diei obscurā tn̄
sic itellect⁹ nr̄ manifestissima nāe. Questio Uigesima.

Utrū verū vel ens sub rō
ne veri sit obiectū pmū in
tellect⁹. videt ꝙ sic. Quia
potētie distīcte hn̄t distīcta obiecta itellect⁹
ꝛ volūtas sūt po⁹ distīcte. Ens aūt iquātum
ens nō ē distīctū. igit nō pōt eē vt sic vtriusq
obiectū. sed per hoc qd̄ distīnguit in rōne veri ꝛ boni.
ℭ Preterea obiectū dꝫ appropriari po⁹. sed ens inq̄tuꝫ
ens est cōe ad ens sensibile ꝛ itelligibile. igit si ens dꝫ po
ni obiectū intellect⁹ opꝫ ꝙ ↄhat ad ens itelligibile nō au
tē ↄhit ad hoc nisi per rōnē veri. igitur ꝛc̄. ℭ Cōtra obie
ctū formale est pus ipso actu itelligēdi. sꝫ veꝝ nō est prius
actu itelligēdi. iō nō est primū obiectū itellect⁹. Mior pa
tet q: itellect⁹ facit rōnē veri. ℭ Preterea qd̄ nō attigit a
po⁹ actu directo nō est primū ei⁹ obiectū. sꝫ verū attingit
ab itellectu actu reflexo tn̄. q: rō veri est rō intellecti vel
ipsi⁹ itelligibilis. Rō aūt intelligibilis nō itelligit nisi per
reflexionē. igit ꝛc̄. ℭ Ad hoc dicūt q̄daꝫ. scilꝫ Hen. ꝙ in
tellect⁹ ꝛ volūtas distīguūtur per respect⁹ ad obiecta sua
que sunt verū ꝛ bonū. qd̄ declarāt sic. Aīa fm se est ideter
minata ad potētias. Sꝫ aliter determinat ad potentias
organicas q̄ꝫ nō organicas. qa ad organicas determina
tur per determinationē organoꝝ. Uñ potētia sensitiua q̄
est organica nō est potētia ꝓpria aīe. sed ↄiuncta ex aīa ꝛ
corpore. Ad nō organicas vo determinat nō per organa
nec p q̄litates absolutas: igit per respectum ad distincta
obiecta. Ista aūt formalia obiecta distīcta sunt veꝝ ꝛ bo
nū. igit ꝛc̄. ℭ Cōtra vnū qd̄ supponit. s. ꝙ potentie disti
guunt per obiecta. alibi reprobat ꝛ pōt sic argui. Primū
nō distīnguit per posteri⁹: sꝫ potētia est prior actu ꝛ obie
cto. igit ꝛc̄. ℭ Cōtra principale sic. Ista diuersitas obie
ctoꝝ. aut est per respectus. aut p absoluta. nō p absoluta:
qa idē absolutū pōt imediate attingi a duab⁹ potētijs. sicut
idē absolutū pōt imediate itelligi ꝛ amari. nec per respe
ctus q: nulla potētia pōt attingere obiectū suū sine rōne

formali

Rn̄sio ad rōnes pncipa.

Ut vr̄ eē sn̄ia phi 3⁹ de aīa t. cō. 17.

Nō ꝙ dr̄ p⁹ obꝫ itc⁹ pmi tate pfectiōis de⁹. sꝫ p⁹ pri mitate imuta tionis q̄ditas rei sensibil. sꝫ p⁹ pmitate a deq̄tiōis ꝛ cō munitatꝫ ens tn̄ ens. p⁹ primitate ex clusionis dr̄ vle q: fere pꝫ uꝫ ex a nullo eni nisi ab in tellu pcipit.

ↄ pncipale.

Est sn̄ia ph̄i ⁹met. t. c. p. q̄ difficultates pnt ꝛ n̄ ipos sibilitatem.

Idē tāgit ꝑ scn̄. di. 3. q. 3. 2⁹ ō aīa. t. cō. 33. ꝛ 38.

Contra

Rn̄sio hen.

ↄ suppo⁹.

ↄ pncipale.

formali obiecti: sed intellectus potest attingere q̃õcunq3 absolutum sine aliquo respectu. etiã voluntas amare bonum absolutũ sine quocũq3 respectu. igitur respectus nõ est ratio formalis obiecti intellect⁹ vel volũtatis. ¶ Preterea obiectum sub rõne formali mouet potentiã. sed impossibile est primum mouere sub ratione respectiua. q2 respectus nõ est principium operãdi vel mouendi sicut nec terminus sm pħm quinto phy. igitur ꝛc. ¶ Preterea obiectum quod est principiũ operationis debet esse per se sicut bonũ per se. sed compositum ex absoluto ꝛ respectu nõ est vnum per se sed per accidens tm̃. igitur non potest esse principium simplicis operationis intellectus.

Rñdet ¶ Sed dices ad obiecta ista ꝙ verum non habet virtutem mouendi intellectuz sed est determinatũ entis qõ est primum mouẽs intellectum in habitudine ad intellectũ. ita ꝙ ens sub ratione habitudinis que est ratio veri determinans ipsum ens mouẽs intellectũ.

Cõtra ¶ Cõtra ista habitudo aut esset principalis ratio aut cõsequẽs. Nõ principalis q2 respectus esset principiũ mouendi qõ est superius improbatũ. Si ꝯsequens sicut propria passio ꝛ ratio entitatis esset principalis sm eãdem rõnez ens moueret intellectum ꝛ voluntatẽ. q2 ista ratio est indistincta. Et p cõsequens sm istos esset eadẽ potentia intellectus ꝛ volũtas. ¶ Preterea obiectũ visus est visibile per se secundo modo. Uisibile aũt importat istã habitudinẽ obiecti ad visum. igitur ista habitudo non est de rõne obiecti essentiali: sed cõsequens cũ non insit ei primo modo dicendi p se sed tm̃ scdõ modo. Siĺr est de obiecto intellectus ꝛ aliis obiectis per cõparationẽ ad potẽtias. ¶ Preterea sequeretur ꝙ ad determinationẽ obiecti alicuius potentie sufficeret dicere ꝙ illud esset obiectũ qõ haberet habitudinem ad potentiã si in hoc cõsisteret formalis ratio obiecti. Nec esset vltra querendũ cuius nature esset in spãli qõ falsum est vt pz per inquisitionẽ philosophi.

Rñdetur ad q. sm mentẽ ppoñ. ¶ Dicendum igitur ad q̃õnem ꝙ verũ non est primo obiectuz intellectus sub rõne veri. Probatio. q2 qõ sm propriam rationem intelligi potest vt distinguit̃ ab alio nõ intelligeretur sub rõne eius a quo distinguit̃. sed bonũ vt distinguitur a vero sub rõne propria boni põt intelligi. igitur nõ intelligitur sub rõne veri. sed omne qõ intelligitur intelligitur sub rõne formali obiecti intellectus. igitur ratio veri nõ est formalis ratio obiecti intellectus. Maior pz. minor probat̃. q2 intellectus potest cognoscere differentiam formalẽ inter verũ ꝛ bonum. ¶ Formalis enim ratio boni nõ est ratio veri vt dicũt. igitur potest bonum intelligi vt differens a vero. ¶ Preterea quicquid est volitũ sub aliqua rõne sub eadẽ potest esse intellectũ. q2 impossibile est aliquid esse volitũ sub aliqua rõne que prius nõ sit cognita ab intellectu: sed volũtas potest velle bonũ sub rõne boni ꝛ non sub rõne veri. ergo intellectus potest ipsuz bonũ intelligere non intelligẽdo rõnez veri: pz per Aug. decimo de trini. ¶ Preterea passio est extra rõnẽ sui subiecti. Verũ autem est passio entis. igitur differt rõne entis. sed compositio differentiaz cõstituit ens per accidẽs. q2 non potest esse obiectũ vt dictum est. igitur ꝛc. ¶ Preterea obiectũ alicuius habitus non excedit. nec precedit naturaliter obiectũ potentie in qua est habitus. imo magis presupponit ipsum. sed obiectũ scientie metaphysicalis est ens inquantũ ens qõ precedit naturaliter rationez veri sicut subiectũ passionem. vel sicut absolutum p̃cedit cõtractũ. igitur verũ non est primũ obiectum intellectus nostri in quo est metaphysica. ¶ Preterea obiectũ p̃mũ alicuius potẽtie debet predicari per se p̃mo modo dicendi sicut genus de specie ꝛ de oĩbus q̃ p se cadunt sub actu illius potẽtie. sed verũ de nullo intellũ a nobis predicat̃ p se p̃mo mõ. sed tm̃ secũdo mõ. q2 dicit habitudinẽ ad intellectum que ꝯsequitur illud qõ est intellm̃ nec est de intellectu ei⁹ ẽentiali sicut visibile p̃dicat̃ de colore secũdo mõ tm̃. igitur ꝛc.

Rñdetur ad rõnes pũci palco. ¶ Ad primũ in oppositũ dõm ꝙ magis ꝯcludit propositũ q̃ oppositũ: q2 impossibile est aliqd esse volitum sub aliqua rõne que prius non sit cognita ab intellectu. igitur nõ oportet ꝙ habeãt distincta obiecta. ¶ Dicendum igitur ꝙ potentiarũ anime quedã sunt disperate quedã subordinate. Et istaruz quedã sunt in eodẽ genere vt apprehẽsiue: quedã in diuersis vt apprehẽsiue cũ appetitiuis. Si aũt sunt potẽtie disperate habẽt obiecta omnino disperata sicut quinque sensus p̃ticulares. Si autem sunt subordinate ꝛ in eodẽ genere habẽt obiecta subordinata q2 obiectũ primũ ꝛ adequatuz potẽtie superiori cõtinet sub se obiectũ adequatũ inferiori qõ tñ est obiectum per se lz non primũ nec adequatũ potentie superiori. q2 põ supior põt hẽre actũ suũ circa obm potẽtie iferioris adeq̃tũ. ꝛ ipsuz pfecti⁹ cognoscit q̃ põ iferior sicut sensus cõis album pfectius cognoscit q̃ visus: q2 cognoscit ipsũ vt distictũ a dulci. Sic itell̃s cognoscit qcqd sensus cogñscit ꝛ pfecti⁹ q̃ sensus. Si autẽ potentie subordinate sunt alterius generis sicut intellectus ꝛ volũtas. ¶ Tunc dõm ꝙ si sunt adequate id est ꝙ in tot possit in quot põt alia tunc habẽt idem obiectũ formale. Si autez non sunt adequate q2 volũtas non habet actũ suum nisi circa finẽ ꝛ ea que sunt ad finẽ. non autẽ circa necessaria ꝛ impossibilia que sunt tm̃ speculabilia vt ꝯclusiones geometrice. ¶ Tunc dõm ꝙ obiectum volũtatis continetur sub obiecto intellectus.

Cõtra ¶ Sed contra potentie distinguũtur per actus ꝛ actus per obiecta vt dicitur secũdo de aĩa.

Lex cõ 22.

Rñdetur ¶ Dicendum ꝙ hoc non dicit pħs sed ꝙ prius oportet considerare actus q̃ potentia. ꝛ obiecta q̃ actus q2 sunt priora quo ad cognitionẽ nostrã tñ actus non p̃ncipiuz e᷑ndi potentie vel p̃us perfectione imo posteriores q2 sunt effectus potentiarũ. bene igitur seq̃tur si obiecta sunt diuersa ꝙ potentie sint diuerse sed nõ ecõuerso. Nec sequitur si obiecta sunt idẽ vel nõ differũt ꝙ potẽtie non differant sed est fallacia cõsequentis a destructione antecedentis. plura eniz requirũtur ad idẽtitatẽ aliquoꝝ quã ad distinctionem eoꝝ.

Exẽplum Exẽplũ motus distinguit̃ penes terminos. ita ꝙ si termini sunt distincti ꝛ motus. sed nõ sequitur si terminus sit idẽ ꝙ motus sit idẽ. Diuersi eniz motus specie psũt esse ad eandẽ terminũ sicut circularis ꝛ rectus vt vult pħs 5⁹ physicoꝝ ita est in proposito. ¶ Ad aliud dõm ꝙ obiectũ adequatũ potentie superiori est cõius obiecto adequato potẽtie iferiori. Si igit̃ intellectus est potẽtia supior ꝛ obm eius est cõissimũ.

Obiectio Solo ¶ Sed dices opz obiectũ determinari ad potẽtiã per respectũ. ¶ Dõm ꝙ indeterminatio obiecti itellectus per respectũ ad alia obiecta. i. cõitas eius est determinatio sua ad intellectũ si sit potentia superior. non aũt per aliquid cõtrahẽs ipsum ad specialius obiectũ potentie cũ sit obiectuz potentie cõissime potentie vt suppono.

Obiectio Solo ¶ Et si dicat̃ ꝙ obiectũ mouet cuz habitudine ad intellectũ. ¶ Dõm ꝙ verũ est: nõ q2 respectus ad intellectũ sit principiũ mouendi ipsum vel cũ causa sed tm̃ forma absoluta. sed pro tãto. q2 actũ intelligẽdi bene seq̃tur respectus actualis obiecti ad potẽtiã ꝛ econuerso. Ante aũt actũ intelligẽdi erat ille respectus in potẽtia tm̃ in obiecto ad potẽtiã. nõ igit̃ ens est sub rõne veri vel ipsum verũ vt verũ est obiectũ intell̃s vt dictũ est.

Questio Uigesimaprima.

Ueritur verum ens sit obiectũ primũ intellectus nostri. Uidetur ꝙ non: q2 oĩs potentia habens aliquid cõe pro p̃mo obiecto potest per se naturaliter tẽdere in q̃õcũq3 per se contentũ sub illo sicut in per se obiectũ lz non primũ. Si igit̃ ens est primũ obiectuz intellectus nři cũ quacũq3 subã tam creata q̃ increata sub propria ꝛ distincta rõne cõtineatur per se sub ente. intellectus noster poterit p se tẽdere in cognitionẽ determinataz cuiuscũq3 subẽ tam create q̃ increate tã separate q̃ corporalis cui⁹ oppositũ experimur. ergo ꝛc. Probatio maioris. Exẽplũ q2 hoc videm⁹ de visu respectu coloris ꝛ suoꝝ iferioꝝ ꝛ rõne. Si. n. nõ posset tẽdere in illa q̃ sunt sub illo ꝯtẽta. vel si posset in pl̃a. tũc illud cõe nõ eẽt obm adeq̃tũ potẽtie: nec p ꝯñs primũ obm. ¶ Preterea primũ obiectũ intell̃s dz hẽre vnũ p se ꝯceptũ q2 mouet sm vnã formã. sed ens nõ hz vnũ conceptũ per se. igit̃ ꝛc. Probatio maioris. q2 potentia põt obiectum suũ primuz vnico actu attingere qõ nõ posset intellect⁹ nisi obiectuz eius haberet de se vnum cõceptum tm̃. Probatio minoris. q2 ens nõ dicit̃ vniuoce de omnibus entibus. ꝛ ideo nõ vno actu potest itelle-

Idẽ ꝛ̃ Ægi. ꝟ li. n. di. 3. q. 3.

ctus noster attingere omnia entia. nec ens cõmune. igi/
tur ⁊c. ¶ Preterea sicut aliqua se habẽt ad esse ita ad co
Tex. cõ. 4. gnosci vel intelligi 2° metaphysi. Qđ igitur est primum
ens est primũ intelligibile. sed deus est primuz ens qui est
ens per essentiã. alia per participationẽ ⁊ alijs causa eẽn
di. igitur deus est primũ obiectũ intelligibile intellectus
5 meta. ca. 5. nři. non igitur ens in cõi. ¶ Contra Auicen. ens ⁊ vnum
sunt que primo imprimũtur intellectui. igiť sunt primum
intellectũ. ¶ Preterea per rõnem sic. Illud est primũ ob/
Ponit ẽt pri iectum intellectus nostri cuius rõne alia intelligũtur. sed
mum obiectũ ens in cõi est huiusmodi quia predicatur essentialiter de oĩ
voluntatis. ⁊ bus per se intellectus. non aũt deus. igitur ⁊c. ¶ Ad istaz
p^m subiectuz questionẽ dicendũ ꝙ primum accipitur vel generatione
metaphysice vel perfectione vel adequatione. ¶ De primis duobus
Rñdet ad. q modis nõ est intentio qõnis sed de tertio tñ. Utruz ens
p^m obm int/ sit obiectũ intellectus nostri id est adequatũ ei⁹ obiectũ.
plicite: df. ¶ Circa qđ sciendũ ꝙ duplex est adequatio obiecti. vna
No^m sm vtutẽ. alia sm predicationez. Illud aũt dř obiectũ po
Adeqũo ob/ tentie adequatione sm virtutẽ. qđ per seipsum soluz põt
iecti dupl' dř mouere intellectũ ad notitiã sui ⁊ alioꝝ. sicut essentia di/
uina est obiectũ adequatũ primũ intellectus diuini quia est
sufficiẽter mouẽs intellectũ diuinuz ad notitiã sui primo
⁊ alioꝝ ex cõsequenti. ⁊ subã mouet intellectũ nostruz ad
notitiam sui primo: ⁊ ex cõsequenti ad notitiã ꝓprie pas/
sionis vel accidẽtis. ¶ Obiectum aũt adequatũ sm pre/
dicationez est qđ per se ⁊ essentialiter ꝑdicatur de oĩbus
que possunt a potentia cognosci sicut lux vel color. vel cõe
vtriqz ꝑdicatur essentialr de oĩbus visibilibus. ¶ Utra
qz autẽ primitate adequationis ens est primũ obiectum
intellectus nostri vt declarabo. ⁊ ꝑmo declarabo indire/
cte remouẽdo alia ab ista ꝑoritate de quibus magis pos/
set videri. Scđo directe probãdo propositũ. ¶ Primum
sic ostendo. ens vel verũ vel deus vel substãtia est primũ
obiectum intellectus nostri. sed neutrũ vltimoꝝ. igiť pri/
mum. s. ens. Qđ non vez ostensum in qõne imediate pre
cedente. Qđ deus non. probatio. nõ eniz põt esse obiectũ
primũ adequatione sm predicationez quia non predicatur
essentialiter de omnibus intelligibilibus: nec sm virtutem
quia nõ mouet intellectũ nostrũ ad sui notitiam ⁊ alioꝝum.
¶ Probatio. quia aut hoc esset sm suum conceptũ simplicẽ
⁊ quiditatiuũ. Aut sm conceptum abstractũ a creaturis.
non enim primo modo quia ille cõceptus est essentie diuine
vt intuitiuus ⁊ talis cõceptus beatificatur qđ nõ ꝯuenit
viatoribus. Nec secũdo modo quia includit oppositũ in ad
iecto. Prius enim occurrit intellectui cõceptus eoꝝum a
quib⁹ fit abstractio ꝙ eius qđ abstrahitur. ¶ Preterea
obiectum naturale habitudinẽ ⁊ proportionẽ habet ad
potentiã. deus aũt nullam habet habitudinẽ nec propor
tionem ad intellectũ nostruz saltẽ pro statu vie. quia omnis
nostra cognitio naturalis intellectiua oritur a cognitio/
3° de aĩa tex. cõ. 39. ne sensitiua. igitur ⁊c. ¶ Sed ꝙ subã non possit esse ꝑmũ
obiectum. ¶ Probatio. Nõ enim est primuz sm predica
tionem qui nõ predicatur essentialiter de omnibus intelli
gibilibus quia non de accidẽtibus. nec sm virtutez qui non
mouet intellectũ nostrũ sufficienter ad sui notitiaz ⁊ alio
rum qđ probatur sic. qui hoc esset tñ sm conceptum eius
simplicẽ ⁊ quiditatiuuz ⁊ intuitiue. hoc aũt sic esse primuz
impossibile qui quicquid intellectus noster potest sic intui
tiue cognoscere per eius presentiã ⁊ eius absentiã cogno
scere potest per naturã. sed intellectus noster nõ potest co
gnoscere per naturam absentiã panis in sacramẽto alta/
ris sed tñ per fidem. Equaliter enim cognoscitur subã
panis quãdo nõ est ibi sicut quãdo est. igitur ⁊c. Maior
patet per exemplũ ⁊ auctoritatẽ phi dicẽtis ꝙ visus est p
ceptiuus lucis ⁊ tenebre que est absentia lucis. Minor ẽ
declarata igitur ⁊c. ¶ Cuz igiť nec deus nec verũ nec subã
sint primum obiectuz intellectus sequitur ꝙ ens sit illud
primum. ¶ Secũdo hoc idem potest sic ostendi directe.
Illud qđ est primũ adequatione sm virtutez respectu po
tentie est primũ obiectum eius. sed ens in comparatione
ad verũ ⁊ bonum est primum adequatione respectu in/
tellectus nostri. igitur ⁊c. Maior patet ex premissis. pro/
batio minoris qui ens est subiectuz respectu veri ⁊ boni ꝙ
Tex. cõ. 5. sunt passiones entis sm Auicẽnam ⁊ philosophũ 4° me/

taphysice. sed respectu eoꝝum non est primuz adequatio/
ne sm predicationez. Probatio. quia tali adequatione pre
dicatur de posterioribus essentialiter. sed ens non predi
catur essentialiter ⁊ in qđ de vero ⁊ bono ⁊ alijs. ergo ⁊c.
Maior patet per predicta. Minor patet. qui talia. s. verũ
⁊ bonum sunt passiones entis. Ens autẽ vel quodcunqz
ad subiectum nõ predicatur de propria passione in quid
quia subiectum cadit in diffinitione passionis sicut aliquid Pz 7° meta.
additum. non autẽ sicut aliquid de eius essentia. ergo ⁊c. t. cõ. 4. 17. 19.
¶ Preterea in predicationibus per se non est conuersio
vt dicitur primo posterioꝝ. vt cum dicitur animal est ho Tex. cõ. 35.
mo. lz hoc sit per se homo est animal. sed passio per se pre
dicatur de subiecto igitur subiectũ per se non predicatur 5 poste. tex.
de passione. igitur nec ens de vero ⁊ bono. lz vnũ verum cõ. 9.
⁊ bonum per se predicentur de ente. ¶ Dicitur enim 4°
metaphysice ꝙ substantia vniuscuiusqz est ens ⁊ vna per Quia i scđo
se ⁊ non per accidens. ¶ Preterea quando vnum pre/ mõ dõi per se
dicatur de alio per se primo mõ nugatio est addere vnuz Tex. cõ. 3.
alij. vt animal homo ⁊ homo animal. Sed non est nuga/
tio dicere ens vnuz nec econuerso. igitur ⁊c. ¶ Preterea
ens sufficienter diuiditur in ens creatũ ⁊ increatũ. quoꝝ
alterum subdiuiditur in decez predicamenta. ita ꝙ quic/
quid est ens per se ⁊ essentialiter oportet ꝙ sit ens causa/
tum vel incausatum. sed vnũ non põt esse ens creatuz tñ
cũ dicatur de ente increato. nec ens increatũ tñ cum dica
tur de ente creato. igiť de ipso non ꝑdicatur ens per se pri/
mo modo id est essentialr ⁊ in qđ. ¶ Preterea si ens pre/
dicatur essentialiter de vno tũc aut vnũ dicit ꝑcise ipsum
ens. aut cũ hoc aliqđ additũ non precise quia vnũ non esset
magis passio entis ꝙ ecõuerso ⁊ essent noia synonyma qđ
negat phs 4° meta. nec esset magis dicere ens vnum vel
ecõuerso. Si autem addit aliquid super ens. tunc quero
vtrũ illud additũ sit ens essentialiter vel non. Si sic tunc
vnũ dicit ens bis semel rõne entis inclusi in vno alias rõ
ne additi. ¶ Si aũt illud additũ non includit ens eẽntia
liter sequitur propositũ. s. ꝙ vnum inquantuz vnum. s. vt
differt ab ente non includit ens eẽntialr. ¶ Sed dices ꝙ
hoc est propter diuersitatez rõnum. s. ꝙ impeditur predi/
catio essentialis entis vel ecõuerso. ¶ Dicendũ ꝙ bene
verum est ꝙ dicant eandẽ rem absolutaz. tamen rõnes
eoꝝuz sunt ita disperate ꝙ nulla nõ includit essentialiter
aliam. Et hoc sufficit ad impediendũ predicationẽ essen
tialiter sicut aĩal ⁊ rõnale lz dicant eandẽ naturam. tamẽ
vnũ non predicatur de alio per se ⁊ hoc cõcordat propositũ
to nostro. s. ꝙ vnuz prout distinguitur ab ente dicit aliqđ
accidens vel passionem entis accipiendo large accidens
cũ Auicẽna pro omni eo qđ est extra rõnem essentialẽ ali
cuius. Unde patet ꝙ nõ valet ratio Cõmẽtatoris facta Cõmẽ. 5.
4° metaphysice cõtra Auicẽnam. quia bene cõcludit si vnuz
diceretur accidẽs distinctum cõtra substantiã. Quod diui/
ditur in nouẽ genera accidentiũ. sed non cõcludit si vnuz
dicat accidens qđ est extra rationem formalẽ entis. Sic
igiť patet ꝙ ens respectu vnius veri ⁊ boni que sunt eius
passiones est primum obiectum intellectus ꝑmitate ade
quationis sz virtute sicut subiectũ respectu ꝓprie passio/
nis. Sed ꝙ sit etiã primũ obiectum respectu suoꝝuz infe/
rioꝝum. s. dei ⁊ creature primitate predicationis ostẽdo.
quia ad hoc requiritur vt dictũ est vt tale obiectuz predice/
tur essentialiter ⁊ per se de oĩbus intelligibilibus: ⁊ per cõ/
sequens vniuoce aliq̃ vniuocatione sed ens est hui⁹. igi/
tur ⁊c. Minorẽ ostẽdo per intẽtionẽ phi 2° metaphysice Tex. cõ. 4.
dicẽtis ꝙ vnũqđqz est maxime tale intelligiť aliqua qđ
ẽ cã ꝙ alia sunt vniuoce talia vt ignis est calidissimus quia
est causa vniuoca caloris in alijs. nõ aũt hoc est veruz de
causa analogica vel equiuoca quia tunc sequeretur ꝙ sol es/
set calidissimus. Et subdit ꝙ prima ꝑncipia oportet esse
verissima quia sunt causa veritatis in alijs qđ nõ sequere/
tur vt dictũ est nisi vtraqz diceretur l vtrisqz vniuoce. ¶ Sz
subdit. Sicut se hñt ad esse sic ad veritatez. igitur qđ est Tex. cõ. 4.
causa entitatis alijs est maxime ens. Si tamẽ ens dicať
de eis vniuoce non aliter. cum igitur deus sit causa enti/
tatis alijs. ⁊ dicatur maxime ens. oportet ꝙ ens dicatur
de deo ⁊ creaturis vniuoce. ⁊ hoc est quod dicit Auicẽna
in metaphysica sua ꝙ cõceptus entis est cõmunis omni/
bus

bus predicamentis que sunt quasi eius species. ¶ Idem patet per Cõmentatorem quarto metaphysice cõmento quarto vbi dicit ꝙ simile est de isto genere quod est ens ⁊ alijs generibus vniuocis qꝛ ens predicatur de illis vniuoce essentialiter sicut alia genera. ¶ Certum est autem ꝙ equiuocum non predicatur essentialiter de equiuocatis. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea per rationez sic non diceres ens analogice vel equiuoce predicari de alijs nisi qꝛ ↄceptus entis conuenit deo per essentiam. alijs autem per participationem. ¶ Sed ꝙ non conueniat deo per essentiam. Probatio. Intellectus enim habens cõceptum propriuz alicuius obiecti potest illud per illum cõceptuz distinguere ab omni alio: qꝛ ille conceptus qui est vni proprius est impossibilis alij. Sed si cõceptus entis non est cõmunis vniuoce deo ⁊ creature ille erit proprius dei. cõuenit deo per essentiam ⁊ principaliter. ⁊ alijs per participationem vt supponitur. igitur intellectus noster per conceptũ entis potest distinguere deum a creatura quod falsum est. per conceptum enim entis cognoscimus deũ confuse tm̃ prout habet cum alijs vnum conceptum cõmunem. igitur ⁊c̃. ¶ Preterea. nullus conceptus cõmunis creature facit conceptum propriũ dei: sed creatura facit conceptũ entis. igitur conceptus entis non est proprius dei. maior probatur. qꝛ nihil potest facere conceptũ proprium de aliquo quod non cõtineat essentialiter vel virtualiter. Essentialiter sicut homo animal: virtualiter vt subiectũ propriam passionem. sed nulla creatura per se nec omnes simul continent deum. nec essentialiter nec virtualiter. igitur ⁊c̃. ¶ Ex creaturis autem possumus formare de deo qõ sic igitur conceptus entis nõ est deo proprius. ¶ Preterea ille conceptus cui alij attribuuntur est perfectior illis sicut conceptus sanitatis in animali est perfectior conceptu sanitatis in cibo vel in vrina vel i dieta qui omnes primo conceptui attribuunẽ scilz cõceptus sanitatis qui est in animali. ¶ Similiter conceptus substãtie est perfectior quocũqz conceptu accidentis. sed si per conceptum entis haberemus cõceptum propriuz dei illi attribuerũt omnes conceptus creaturaruz. igitur ille esset perfectior. sed nullum conceptuz possumus habere perfectiorez conceptu creature ꝓ statu vie nec de deo nec de alio nisi causatum ex conceptu creature qui cõceptus est causa equiuoca. ¶ Omnis autez causa equiuoca est perfectior suo causato vel non imperfectior ad minus. ergo nullum conceptum perfectiorẽ conceptu creature possumus habere. Conceptus ergo entis quem habemus de deo nõ est perfectior conceptu creature: ⁊ per consequens nec deo proprius. ¶ Q2 etiam conceptus entis sit communis vniuoce substãtie ⁊ accidenti. Probo. qꝛ si non esset vniuocus nullum conceptum de substãtia haberemus. ¶ Probatio. aut enim haberemus propriuz ⁊ quidditatiuum intuitiuum aut abstrahibilem. non primum vt probatũ est supra. ergo conceptum abstrahibilẽ a substantia ⁊ accidente ⁊ cõmune vtrisqz. sed nullus est communis vtrisqz nisi entis. igitur ⁊c̃. ¶ Q2 autem in via non possimus substantiam cognoscere simplici ⁊ p̃mo intuitu patet ex hoc ꝙ omnis nostra cognitio ortum habet a sensu. cum ergo substantia non sit sensibilis ⁊ omnis nostra cognitio oriatur a sensu. ergo intuitiue vel conceptu simplici non possumus cognoscere eam scilz per istum modum. qꝛ ab accidentibus a nobis sensibilibus abstrahimus conceptuz entis dicendo ꝙ sunt ens. ⁊ vlterius inquirendo inuenimus ꝙ sunt tale ens qõ est alteri inherens. id autem alterum oportet esse subsistẽs. ⁊ tali subsistenti imponimus nomen substantia. ⁊ ideo sic cognoscimus substãtiam cognoscendo ipsius subsistentiam dicendo ꝙ est ens per se subsistens. non autem de ipsa habemus in via cõceptum intuitiuum quo cognoscimus eaz hoc ens nisi modo predicto vt experiẽtia docet. ¶ Preterea omnis intellectus certus de vno ⁊ dubius de diuersis oportet ꝙ habeat alium conceptum de dubio ⁊ alium de diuersis. alter enim per eundem cõceptum intellectus esset dubius ⁊ certus. sed aliquis potest esse certus de aliquo ꝙ sit ens. ⁊ dubiꝰ ꝙ sit substantia vel accidens sicut patet de potentijs anime. vt patet etiaz de principio. vt antiqui philosophi dubitauerunt. vt patet primo physicoꝝ. ergo alius est conceptus entis alius conceptus substantie ⁊ alius accidẽtis. sed ille est cõmunis vtrisqz. ⁊ non importat plures conceptus. ergo est cõmunis vniuoce. ¶ Preterea. ille conceptus qui sufficit ad contradictionem est vniuocus qꝛ cõtradictio est affirmatio ⁊ negatio circa eundem cõceptuz vniuocum. Hic enim non est ↄtradictio: canis currit: canis non currit. sed cõceptus entis sufficit ad cõtradictionem s̃m philosophum 4° metaphysice. imo prima cõtradictio est formata de ente sicut de quolibet esse vel nõ esse. ergo ⁊c̃. ¶ Preterea primum principiuz debet esse firmissimum s̃m philosophum quarto metaphysice. sed primum principium formatur de ente s̃m qõ dictum est igitur. sed si ens non diceret vnum conceptum non esset certum de quo conceptu esset verum. imo semper est distinguendum. igitur ⁊c̃. ¶ Contra dicta potest argui qꝛ si esset vniuocum aut esset sicut genus aut sicut differẽtia vel species: non potest esse species qꝛ nõ habet superius. ⁊ qꝛ substantia ⁊ accidens non possunt esse indiuidua. sed genera generalissima: nec differentia. qꝛ eẽt propria vel substantie vel accidenti ⁊ haberet genus supra se. nec genus vt probatur tertio metaphysice. qꝛ genus habet differentias ⁊ sunt extra rationem generis. nihil autẽ quod subterfugiat rationem entis hoc autem dicit Porphyrius. dicit enim ꝙ ens non est genus sed dicitur equiuoce de substantia ⁊ accidente. ¶ Preterea omne indeterminatum descendit in inferiora per aliquid additum contrahens sicut genus cõtrahitur per differentias: species per principia indiuiduantia sed enti non potest fieri talis additio contrahens. Probatio. quia illud additũ esset ens aut non. Si sic. ergo substantia que includeret illud additum esset ens bis ⁊ sic esset nugatio dicere substantiã. Si vo sit non ens tunc non descenderet ens in substantiam per aliquid ⁊ illud etiam non ens esset de ratione substantie per qõ descenderet in eam. ⁊ tunc quererez sicut prius ⁊ esset processus in infinitum. ¶ Preterea si ens predicatur in qd de substantia ⁊ accidente oportet ꝙ hoc sit s̃m rationem alicuius predicabilis scilz generis vel differentie. non differentie quia nõ predicatur in quale: nec generis quia tunc descenderet in substantiam ⁊ accidens tanquam in species differentes per differentias cõtrahẽtes que essent extra rationem entis qõ falsum est. imo statiz ens descendit in illa que descẽdit absqz expectatione alicuius differentie sicut etiam dicitur de vno octauo metaphysice. non ergo est genus: ⁊ per consequens non vniuoce predicatur de eis. ¶ Preterea expresse quarto metaphysice dicitur ꝙ ens dicitur de multis non vniuoce sed sicut sanum idest analogice. ¶ Ad primum istorum dicẽdum qõ philosophus tertio metaphysice dicit non assertiue. sed arguit ad vtranqz partem contradictionis. Unde Cõmentator dicit ibidem ꝙ prima ratio philosophi ibi posita continet fallaciaz accidentis. Argumentũ eniz philosophi ad contrarium est tale. si ens dicit vnum conceptum vniuocum decem generibus. tunc sequeretur ꝙ ens esset genus ad decem genera. ¶ Dicendum ergo ꝙ philosophus non dicit determinatiue scilz ꝙ ens non sit genus. sed dicit hoc arguendo. ¶ Ad dictum autẽ Porphyrij dicendum ꝙ lz fuerit locutus logice. Multa tamen dicit non logice. Ens autem prout predicatur de decem predicamẽtis metaphysice vel naturaliter dicit vnũ conceptum sed non est genus naturale eoruz. Metaphysicum tamen est genus ⁊ vniuocum loquendo ẽt logice. ¶ Ad aliam confirmationez de differentia que est extra rationem generis. Dicenduz ꝙ lz genus ⁊ differentia nõ sint idem formaliter. qꝛ ratio formalis differentie non includit rationem formalem generis. tamen sunt idez realiter vel identice. Quandocunqz enim aliqua sunt idem formaliter si iungantur sine medio est ibi nugatio vt color albedo. Non tñ si sunt idẽ identice soluz ⁊ non formaliter vt color albus. lz album sit idem re ꝙ albedo. qꝛ tamen significat rem solam denominatiue sine in concreto non est nugatio. Sicut autem iungitur differẽtia generi in diffinitione. qꝛ differentia denominatiue vel in concreto significatur vt animal rationale q̃ est diffinitio homi-

Marginal notes:

Pz in li° de sensu ⁊ sensato ⁊ 3° de aia t. cõ. 39.

Tex. cõ. 8.

Cõtra

Tex. cõ. 10.

T. cõ. 2. ⁊ 8. eiusdẽ cõ. 16. ꝓ hoc met. cõ cessit ẽẽ ana logiã lz dtiaz eius ad vniuocationẽ posuit. Auer. 10. metha. co. 8.

Alr ⁊ .° rñr. Remouet rõ generis ab ente metuo sue marie

vt tam i gnl ꝓ sen. dis. 3° q. 5°.

De vniuocatiõe phica logica ⁊ metaphysica

in 2°. q. 4 meta ⁊ clarius ab An to. andrea

nis. ⁊ sic est idem genus rei identice tñ ⁊ non formaliter sic etiã est in proposito de ente respectu vnius. Quia ens vnũ est nugatio. sic ergo aliquid additũ enti effugit rationem entis qđ significatur nõ differẽtie que est idem generi. identitatem tamen re ⁊ nõ formaliter.

Indetermina͂tũ descendẽs in inferiora duplex ẽ.

¶ Ad aliud de descensu indeterminati descendentis inferiora. Dicẽdũ q̃ duplex est indeterminatũ descẽdẽs in inferiora. Unũ qđ descẽdit in iferiora per aliqđ additũ. ⁊ tale dicit totũ qđ inferius tñ per modũ partis determinãtis vt differẽtia. ⁊ tale non est ipsum ens. ¶ Aliud autez est cõmune indeterminatum qđ dicit totũ illud q̃ dicũt inferiora per modum totius. nec expectat terminari per aliud vt species respectu indiuiduorũ. Duo eni indiuidua se totis in specie conueniunt ⁊ in numero differũt. ⁊ tale cõe non descẽdit in inferiora per aliquid additũ. Si autem ens est cõmune ad deum ⁊ ad decẽ predicamẽta ⁊ ad substãtiam ⁊ accidẽs. Nihil enim est in substãtia ⁊ accidente qđ nõ sit ens. Et ideo statim sub ipso sine addito est substãtia vel accidẽs. nõ ergo reducitur ad p̃dicabile generis vel speciei subalterne vel differentie. sed speciei sp̃ãlissime. Uel potest dici sustinẽdo q̃ sit genus vel quasi genus sm̃ Auicen. qđ descendit in inferiora per addita que sunt ẽt idez ⁊ realiter non tamẽ formaliter. Nec tamen ex hoc sequitur q̃ sm̃ se sint non entia. sicut nõ sequit̃ homo sz se nõ est albus. ergo sm̃ se est non albus. q: nec ex ratione humanitatis habet q̃ sit albus nec nõ alb⁹. Entis ergo differentie non per rõnem dĩte sunt entia. nec tñ sequitur q̃ per rõnem differẽtie: differẽtie sint nõ entia. ¶ Ad aliud de quarto metaphysice dicendũz q̃ sm̃ phm̃ quarto metaphysice non est contra rationẽ vnitatis generis. Q: oĩa illius generis dicãtur per attributionẽ ad vnum. vt videlicet de genere coloris. in quo tñ omnes sp̃ẽs coloris attributionez habent ad albedinẽ que primũ ⁊ mensura oĩuz coloꝝ. ⁊ simile est in quolibet genere. vt dicit̃ ibidez sicut in proposito oĩa entia hñt attributionẽ ad ens primũ qđ est deus vel alia entia creata ad substãtiam. Tñ hoc non obstante potest ab omnibus istis abstrahi vnus conceptus cõmunis significatus hoc nomine ens. qui est vnus logice loquẽdo. sz non naturaliter ⁊ metaphysice loquendo.

Ad rõnes p̃ncipales.

¶ Ad primũ p̃ncipale dĩm q̃ primum obiectũ potentie debet alicui sm̃ adequationẽ ad potentiaz sm̃ se. non statu determinato aliquo tñ. Ens autez sm̃ se ⁊ sm̃ qđlibet suppositũ eius absolutum vel relatiuũ cuius terminus non est ens infinitũ est naturalr̃ imutatiuũ intellectus nostri sm̃ se ⁊ inquantũ intellectus humanus. Unde etiã deus ab intellectu nostro humano est intelligibilis per se. quantũ est ex parte potentie intellectiue. ⁊ sine medio aliquo vel lumine vel specie. q: deus ipse lumẽ est ⁊ presentialiter põt adesse itellectui humano sicut in beatis. Si autẽ non põt a nobis itelligi pro statu vie hoc est ratione phantasmatis nobis cõiuncti in nostro modo intelligendi pro statu vie. Sed hoc est nobis inflictũ in penam propter peccatũ primi hominis. Non autem sm̃ naturam inclitam vt dictũ est.

Quare itellectus nr̃ intelligat s̃bas imãles. Uide i 2° meta. q. 2. ⁊. 3. et p̃mo sen. dis. 3. q. p̃ma.

¶ Ad aliud dicendũ concedo maiorem ⁊ proportiones eius. sed nego minorez. Ad auctoritatẽ qua dicitur in vnitate ⁊c̃. Dicendũ q̃ veruz est metaphysice loquendo. logice tamẽ dicit vnum conceptum vniuocũ cõem omnibus entibus. ¶ Ad aliud dicẽdum. q̃ cognoscibilitas sm̃ se sequitur entitatem. nõ autem respectu cuiuscũqz intellectus vel quolibet statu. Sz tñ respectu illius intellectus qui põt cognoscere ens sm̃ suam totam cõitatem. Et hoc est deus. Unde bene sequitur q̃ essentia diuina est primũ obiectum intellectus sui. cõtra sit primum ens. nõ aũt oportet q̃ sit primũ obiectuz intellectus nostri.

Questio Uigesimasecũda.

Uidẽ 7° met. q 16. 3° de aĩa. tex. cõ. 9. ⁊. 10.

Queritur vtrum singulare sit ab itellectu nostro per se intelligibile. Et videtur q̃ nõ: q: qđquidest. est propriũ obiectuz intellect⁹ nostri. sed singulare nõ habet quodquidest vel quiditatẽ. ergo ⁊c̃. probatio minoris. q: si haberet quiditatẽ eẽt diffinibile ⁊ de ipso posset esse sciẽtia: ⁊ per ꝯsequens hoc aũt est falsum: q: sciẽtia esset corruptibilis sicut de scibile. Similr̃ essent sciẽtie infinite si cut singularia possunt multiplicari in infinitũ.

Ps q̃ sit falsum. 7. me. t. cõ. 53.

¶ Preterea sensus est particularium intellectus vniuersalium z secundo de aĩa. ⁊ sic de multis auctoritatibus.

Hac rõne dixit Porphyri⁹ iubet pla. quiescere. Tex. cõ 66. ⁊ p̃ ⁊ 2° posteriorum.

¶ Preterea diuersoꝝ obiectorum diuerse sunt potẽtie cognitiue. sed vniuersale ⁊ singulare sũt obiecta diuersa. igit̃ ⁊c̃. ¶ Preterea si singulare posset intelligi. tũc habens perfectã cognitionem de specie sp̃ãlissima nondũz intelligeret singulare: sed esset in potentia ad intellectionẽ eius qđ est falsum: q: agens artificiale nõ dirigitur in agendo nisi cognoscat agibile perfecte. sed agẽs habens tñ cognitionẽ domus in vniuersali potest facere domum hanc directe. ergo ad cognitionez intellectualem speciei sp̃ãlissime sequitur sufficiẽs cognitio singularis imo in ea includitur. ¶ Preterea aut per eandẽ speciez intelligitur cũ vl̃i: aut p aliã. non per eandez: q: eadem species nõ potest representare diuersa sub oppositis rõnibus quales sunt rationes distincti ⁊ indistincti que cõueniunt vniuersali ⁊ singulari. Si aũt esset eadez ⁊ esset vniuersalis p̃mo illa nõ posset representare distincte singulare q: esset indistincta ⁊ confusa. Si autẽ esset singularis ipsius primo: ⁊ ex cõsequenti vniuersalis quot essent species singulariũ. tot essent vniuersalia ⁊ multiplicarẽtur species in infinitum si deberent cognosci omnia singularia. ¶ Si autẽ dicas q̃ non est eadem vtriusqz sicut per vnum singulare generatur species vniuersalis sic per omnia: ⁊ sic vnius singularis essent sp̃ẽs infinite vel eadẽ intenderetur cum possint esse singularia infinita.

Cõtra

¶ Cõtra quicquid est perfectionis in potẽtia cognitiua inferiori scilz est in superiori. scilicet intellectiua que superior est. sz p̃fectionis est cognoscere singulare distincte qđ cõuenit sensui. igit̃ ⁊c̃. ¶ Preterea intellectus cõpositus presupponit simplicez: sed intellectus cõponit vniuersale cum singulari ⁊ cognoscit cõpositum vt cũ dicit̃ sortes est homo. ergo cognoscit vtrũqz. ¶ Preterea propriuz motiuuz est phantasma qđ est singulare. sed qđ mouet intellectum est obiectũ eius. igitur ⁊c̃.

Rñr ad. q. p̃ma pte. q. 86. arti. p̃mo.

¶ Ad istam questionẽ dicunt quidam scilz Thomas ⁊ Themestius q̃ intellectus noster pro statu vie nõ potest cognoscere singulare q: sm̃ ipsum materia est principium singularitatis: sed intellectus noster nihil intelligit nisi per abstractionẽ a materia. ⁊ a cõditionibus materie. Abstractũ autem a materia indiuiduali est singulare: q: lz species intelligibiles sint in intellectu nostro tñ per eas non potest intelligere nisi intuẽdo obiectũ vniuersale in ipso phantasmate quod est representatiuũ singularis. primo.

Ps 3 p̃° parte q. 84. arti. 7. ⁊. q. 86. ar. p̃. Cõtra

¶ Sed cõtra hoc procedẽdum est hoc modo p̃mo destruẽdo suũ principium indiuiduationis. Unde excõicatus est Parisius iste articulus q̃ non possint esse plura indiuidua eiusdem sp̃ẽi propter defectuz materie. ¶ Preterea ipsimet concedunt q̃ singularitas sm̃ se nõ repugnat intellectui cũ anima se possit intelligere: sed materia idiuiduaĩis nõ addit aliud supra naturã speciei nisi singularitatez. Materia autẽ specifica est intelligibilis q: est de quiditate speciei materialis que p̃mo est intelligibilis: sm̃ eã ergo materie singulari nõ repugnat intelligibilitas. ¶ Preterea cõtra modũ abstrahendi quẽ ipsi ponunt arguitur sic: abstractio vniuersalis a singulari fit ab intellectu possibili. non autez ab agente cuius est abstrahere speciẽ a phãtasmate tñ: s: impossibile est abstrahere vniuersalia a singulari nõ cognito singulari. aliter eniz abstraheret ignorãdo a quo abstraheret. igitur. ¶ Preterea sm̃ ipsos intellectus noster nõ potest intelligere nisi cõuertendo se ad phãtasmata ipsa: sed cõuertẽdo se ad phãtasmata intelligit singulare. ergo nõ põt itelligere vniuersale nisi simul itelligat singulare. nõ ergo tñ per reflexionez. ¶ Preterea intelligere singulare scilicet per reflexionẽ. aut hoc est per speciem intelligibilem aut phãtasticalem. nõ primo modo q: illa est in intellectu representatiua quiditatis absolute. nõ secũdo modo: q: illud tñ mouet phantasiam nõ intellectum cũ ista non sint in intellectu: ⁊ per ꝯsequẽs non potest esse principium intelligẽdi singulare.

Rñr sm̃ propriaz opinionem.

¶ Dĩm ergo q̃ singulare est a nobis itelligibile sm̃ se q: itelligibilitas sequit̃ entitatẽ: qđ ẽ sz se nõ diminuit de rõne entis. nec itelligibilitatis. sz singulare sm̃ se nõ diminuit de rõne entis. imo ẽ ens actu perfectum.

ca° de subā. fectum. Unde in predicamentis ⁊ septimo metaphysice. dicitur q singulare subiectum est maxime substātia. igitur. ¶ Preterea illud qd̄ fm̄ se non est intelligibile. a nullo intellectu potest intelligi. sed singulare vt singulare. vt singulare ab aliquo intellectu potest intelligi vt ab intellectu diuino ⁊ angelico. igitur. ¶ Preterea singulare nihil addit vltra vniuersale nisi gradus singularitatis sed non excluditur ab intelligente ratione vniuersalitatis in eo ꝯtente. Nec etiā ratione gradus singularitatis. Quia multa singularia vt angeli ⁊ anime separate ⁊ alia īferiora intelliguntur ab intellectu diuino. igitur ⁊c̄.

2ᵐ dictū ¶ Secundo dico q singulare est a nobis itelligibile pro statu isto. probatio. Sicut enim cōclusiones cognoscimus syllogismo ita principia inductione p̄mo poste.

T. cō. l. ⁊. 33. sed inductio est ꝓcessus a singularibus ad vl̄ia. sic aūt discurrere ptinet solum ad intellm̄. ergo cognoscit singularia. ¶ Preterea incognita nō possumus diligere fm̄ beatū Aug.ᵐ sed per prius diligimus singulare q̄ vl̄e. q2 preceptū est magis respectu singularis q̄ vl̄is. vn̄ in prima canonica Joannis q nō diligit fratrē suū quē videt. Deū quez nō videt quō pōt diligere. Si dicas q ad dilectionem singularis sufficit cognitio vl̄is. Non videt q2 sic sequeret q cognitio vl̄is sufficeret ad diligēdū tale singulare qd̄ nūq̄ fuit cognitū a sensu qd̄ videt absurdum.

Sic arguit phs 2° de aīa tex cō 145 d sensu cōi. ꝓ gubernencas. ¶ Preterea cognoscens distam extremoꝝ cognoscit extrema: sed intells cognoscit distam vl̄is a singulari. igit. ¶ Preterea nulli nō intellecto a nobis possumus nomē iponere. Uoces enim note sunt earū passionū que sunt in aīa. Sz intells noster vel nos mediāte itellectu iponimus noīa singularib⁹. igitur. ¶ Preterea experimur nos cognoscere singularia vel cognoscimus. Hoc aūt nō est per potētiā sensitiuā qz non est reflexiua sup actū suū. ergo p intellm̄ cognoscim⁹ nos cognoscere singulare. sz itells nō pōt cognoscere se cognoscere singulare nisi ipsuz singulare cognoscat. qz act⁹ quo p̄mo cognoscit singulare est repn̄tatiuū singularitatis tā quam ei⁹ silitudo vera magis q̄ spēs singularis. igitur.

¶ Tertio dico q nulla potētia nr̄a nec sensitiua nec itellectiua pōt cognoscere singulare sub rōne ꝓpria singularis. qz potētia cognoscēs aliqd̄ subm̄ sub ꝓpria rōne pōt ipm̄ cognoscere ⁊ ab alijs distinguē circūscripto quocūq3 alio nō hn̄te istā rōnē. sed manente ꝓpria rōne singularitatis vellaris alijs nō possemus distinguē iter duo singularia. nec per sensuz nec p itellm̄. igit ꝓbatio minoris. qz potētia cognoscēs obm̄ aliqd fm̄ aliq̄ vnitatē pōt ipm̄ distinguē ab oi alio qd̄ nō hz istā vnitatē. sz vnū singulare nō hz vnitatē eēntialē alteri⁹. Et tn̄ nec sensu nec itellu possumus distiguē iter duo singlaria circūscripta distōne accn̄tali q̄ est p locū figure. tēpus magnitudinē: colorē ⁊ sic de alijs. Exēplū si proponant visui duo alba vel itellectui duo singularia q̄cūq3 que in rei vītate eēnt distincta eēntialr. Si tn̄ oino haberēt ꝯsilia accn̄tia vt locū. vtpote duo corpora in eodē loco. vel duo radij in medio eodē. Et haberēt figurā oino cōmunē ⁊ magnitudinē ⁊ colorē: ⁊ sic de alijs cōditionibus enumeratis. nec intells nec sensus iter ista distingueret sz iudicaret esse vnū. ergo neuter eoꝝ cognoscit qd̄libet istoꝝ singulariū fm̄ ꝓpria rōnem singularitatis. ¶ Cā aūt huius est qz idē est principiū agendi ⁊ assimilādi. qz agēs intēdit assilare patiens sibi. ⁊ hoc spāliter est veꝝ in cognitione q̄ fit p assilationē. sed pn̄ᵐ assilandi non est singulare vt singulare. Inimo magis distinguēdi. qz in singularitate differūt singularia. sz magis nā cōis in qua ꝯueniūt. ergo singulare vt singulare nō est pn̄ᵐ cognoscendi. nec in sensu. nec i itellu.

Cōtra ¶ Cōtra hoc posset sic arguī. Numer⁹ est sensibile p se cuz sit sensibile cōe fm̄ phm̄

Tex. cō. 63. 2° de aīa. sz nūerus nō est nisi pluralitas vnitatū. ergo q̄libet vnitas est sensibilis. ¶ Preterea spēs gignit ab obiecto inq̄tū singulare. qz actiones sunt singulariū. sz spēs repn̄tat id a quo ⁊ sub eadē rōne. igitur. ¶ Preterea fm̄ predicta sequeret q sensus non magis determinate cognosceret singulare q̄ intellectus quod est cōtra phm̄ in pluribus locis.

ꝑ meta sibi in q. 2° ideo iicl ligi de actiōe transeunte et nō imanēte. Rn̄det ¶ Ad primū dicēdū q sensibile cōe nō facit propria spēm in sensu per quā faciat ad subam immutationis sicut sensibile propriū: sed tn̄ facit ad distam immutationis. Et ideo non sentit numerus nec eius vnitas nisi mediātibus qualitatib⁹ sensibilibus. Sicut ergo nec sentimus duo singularia rōne sue singularitatis inquantuz duo. sed vt distincta sunt vel loco. vel magnitudine. vel figura. vel tpe. ⁊ sic de alijs cōditionibus supius enumeratis vel alijs accn̄tibus.

Nā cui est rō agēdi cuz nō pn̄ᵐ quo sz n̄ ht sine singularitate ꝯcurrit igit singularitas tanq̄ cā sine q̄ no. Ps 7ᵐ met. q. 16. ¶ Ad aliud dōm q singularitas bene est rō vel ꝯditio agētis. sed nō est rō agendi. Inimo formalis ratio agendi est natura que est silis in diuersis. Et hec est rō quā debet repn̄tare spēs genita nō aūt cōditio agētus. ¶ Ad aliud dicendū q sensus tn̄ cognoscit singulare intuitiue ⁊ nō abstractiue. sed itellectus vtroq3 modo. Et id̄ dicit per appropriationem q sensus est singulariū non vl̄ium cognoscitiuus sicut intellectus qui est vtriusq3 cognitiuus. Et ideo sensus magis determinate cognoscit singulare. qz cognoscit per eius essentiā p̄sentem ⁊ actualitatez. non aūt quiditatē absolutā. quarto dico quantū ad modum intelligendi singulare quod si non ponamus speciem intelligendi. sed tn̄ in phantasma sicut natura in agēdo non intēdit vl̄e: qz generāns corpore qd̄ est vniuersalius q̄ aiatum vel homo non procederet ad generationē aīalis vel hoīs. Nec primo intēdit singulare signatū vel expressum. qz gn̄ato vnico singulari cessaret actio nature que ambo falsa sunt vt pz ad sensum.

p̄ᵐ itētū a nā singulare vagum. sed primo intēdit ꝓducere naturā in aliquo supposito ⁊ hoc est indiuiduū vagum sic repn̄tādo spēs in phantasia. primo representat singulare vagū. fm̄ qd̄ primo fertur cognitio itellectus. Et hoc pz qz aliquādo intelligimus aliquod singulare ignorādo in qua specie sit. Secūdo representat naturā absolute. quādo. s. intellectus fertur in naturam nō considerādo eius singularitatē. Tertio reflectēdo cōsiderationē nature ad circūstātias signatas. ⁊ ipsaz per istas determinādo. Indiuiduū signatū possumus intelligere. qz ē hic ⁊ nūc. ⁊ in tali figura ⁊ magnitudine ⁊c̄. Descriptio autē talis quā possumus habere de singulari. vel cōceptus proprius quicūq3 nō repugnat alteri contradicere. sed cōceptus proprius sub propria singularitate alterius repugnat. modū aūt predictum intelligendi singulare ponit Ar. primo phy. dictus aūt modus itelligēdi non est simplex vt dictū est: sed est cōpositus ex conceptibus multarū circunstātiarum vniuersali cōceptui additas. Et hoc patet experimēto: sicut enim res ipsas intelligimus sic significamus. ⁊ exprimimus alijs. sed cōceptum singularis signati nullo alio modo exprimimus q̄ predicto mō. nec alius aliter scimus docere. vn̄ dicimus sortes est vnus homo albus crispus longus ⁊c̄. vt quilibet experitur in seipso ⁊c̄. ¶ Si vō ponamus speciem in intellectu. Dicendū q huius spēs duplicē singularitatez habent. Unam a subiecto qz est in intellectu singulari ⁊ hanc semper habet ⁊ aliā ab obiecto a quo imprimit salte3 primo lz per operationē intells agēs abstrahatur a cōditionibus indiuiduātibus. Et sic primo representat naturam in indiuiduo vago. qz illud se primo offert intellectui secūdo naturā absolute. Tertio ipsam intellectus determinat addēdo sibi circūstātias singulares predictas. ⁊ sic intelligit singulare signatū non sub rōne proprie singularitatis vt dictū est q tali ordine fiat cognitio i itellectu patet per predicta. qz si ars ⁊ cognitio intellectualis imitatur naturaz. Et dictum est q natura primo intendit indiuiduū vagū. secūdo naturā in ipso. tertio indiuiduum signatuz qz est terminus generationis. ergo talis erit modus intelligēdi siue species ponatur in intellectu siue non.

Ad rōnes pn̄cipales ¶ Ad rōnes principales in oppositū ad primaz dōm q veꝝ est q quicq̄d est obiectū primū itells nsi. vel priusquā singulare signatuz. vel singulare sub rōne ꝓpria singularitatis imo vt sic nō est obiectū intellectus per se. ⁊ ideo nec diffinitur nec cadit per se sub scientia: tamen aliquo modo cognoscimus ipsum reflectendo vt dictum est.

Ps 3° d aīa 1. cō. 10. vbi i cō. dt singulare itelligi p silicā spālem. ¶ Ad omnes auctoritates philosophi dōm q sensus est singulariū cū precisione qz nō est vl̄ium. Intellect⁹ aūt nō qz est cognoscitiuus vtriusq3. ⁊ sic ad alias. ¶ Ad aliud dōm q maior est v̄a de obiectis oino disparatis vt color ⁊ sonus. non aūt de obiectis subordinatis: imo qd̄ est p̄mū obiectū potentie inferioris est per se obiectuz lz nō primo potētie supioris vt pz de obiecto sensus pticularis ⁊ sensus cōis. sic autē est in proposito. ¶ Ad aliō dicēdū. Arti

fer prius intelligit naturā domus in supposito vago ⁊ ex cōsti in hāc domū. ⁊ per accñs: ⁊ ideo cognito vlī per accidens intelligitur singulare. Uel aliter dicendum ꝙ artifex cognito vniuersali per intellectū intelligit singulare signatū circūstātionādo vle p̄dicto mō. ℭ Ad aliud dōm ꝙ per eandem spēm aliter tñ cōsideratā intelligimus singulare ⁊ vle qꝛ illa spēs primo representat nām in aliquo supposito. scdo nām absolute. tertio aūt cū designationibus pticularibus circūstātionātibꝰ nāmi ⁊ singulare signatū: ⁊ sic pꝫ solo qōnis. ℭ Uel pōt dici ꝙ si itells nō idiget nisi spe que est in phātasmate p spēm singularis itelligiꝫ vle. nec ꝓpter hoc seqtur ꝙ quot sunt singularia tot sunt vlia. qꝛ spēs oium singulariū nō represētāt nisi vnuꝫ vle. ℭ Ad rōneꝫ Tho. dōm ꝙ mā nō ē pn̄ᵐ indiuiduationis vt supponit. sed qñ phs loquiꝫ de ista mā vocat nām designationes māles vel singulares. Uñ dicit 7ᵒ meta. ꝙ in dictis p accñs nō est idē qōqdest cum illo cuius est: ⁊ vocat postea dicta p accñs mālia. ℭ Preterea dato ꝙ mā esset pn̄ᵐ indiuiduationis. tñ adhuc nō seqtur ꝙ indiuiduum sit ignotū sicut mā. Si eni mā dicitur ignota qꝛ nō est hec primo nota sicut forma ⁊ cognoscitur p̄us cognita forma sic etiā singulare signatū intelligitur vt dictū est prius cognita nā circūstātionādo eā vt dictū est supra.

5ᵒ meta. tex. cō. 12.

Tex. cō. 21.

ℭ Questio Uigesimatertia.

Ueritur vtrū in elitione actꝰ intelligēdi itells sit mouens motum ab obto vel ꝙ intells ⁊ obiectū relucēs in spe ꝯcurrat ad actū itelligēdi vt duo agētia prialia pfecta in sūmo ⁊ sūma cālitate. quoꝝ cālitas vniꝰ nō dependeat a cālitate alteriꝰ lꝫ vnus sit p̄ncipalius mouēs alio. Et ꝙ sit itells nō sic mouēs motuꝫ vr̄. qꝛ effectus magis assilaꝫ cāe ꝓpinque ꝙ̄ remote sꝫ actus intelligēdi magis assilatur obto ꝙ̄ itellectui. qꝛ p actū attigit obm. ergo obiectum est cā ꝓpinqoꝛ respectu elitionis actꝰ itelligēdi ꝙ̄ intells. sꝫ cā ꝓpinq̄ magis est mouēs motū ꝙ̄ cā remota. ergo itells nō est mouēs motū sed potiꝰ obm. maioꝛ pꝫ in nālibus ⁊ artificialibꝰ. qꝛ qñ due cāe cōcurrūt ad aliqueꝫ effectū sub ordine. effectus magis assilaꝫ cāe ꝓpinque ꝙ̄ remote. vn̄ ignis gn̄atur ab igne ⁊ a sole ⁊ magis assilaꝫ igni ꝙ̄ soli. ℭ Silr in artificialibꝰ ip̄ressio i cera magis assimilaꝫ sigillo ꝙ̄ manui q̄ est cā remota. sꝫ manifestuꝫ ē ꝙ itells ⁊ obm ꝯcurrūt ad actū itelligēdi. Et de itellu manifestuꝫ est. De obto dicit btūs Augꝰ 9ᵒ de trini. A cognoscente ⁊ cognito pariꝫ noticia. Et alr dicit ꝙ oēs cōgenerant sui noticiā. minoꝛ ēt ꝯcediꝫ ab oībus. ℭ Preterea si obm splēdēs in specie moueret itellm ad actū itelligēdi. Quero qd cāt in itellu p istā actionē ⁊ motionē. Si. n. nihil causeꝫ itells nō ēēt mouēs ⁊ motū sꝫ nō cāt potētiā intellectiuā. qꝛ ista p̄supponiꝫ. nec ēt spēm itelligibilē. qꝛ posito ꝙ ista spēs q̄ ip̄rimiꝫ i itellu sit vltimate repn̄tās obm. ḡ ista nō mouebit intellm cāndo i illo nouā spēm nec actū itelligēdi: sꝫ tm̄ recipiet. cuiꝰ obm p̄supponit qō. ḡ itells nō est mouēs motum ab obto. Diciꝫ ꝙ itells est mouēs motū ab obto ad hoc ꝙ eliciat actū intelligēdi. qꝛ qñ aliqd est in potētia cēntiali ad aliquē actū nō reduciꝫ de potētia ad actū nisi p aliqd sibi ip̄ressuꝫ: sꝫ itells anteq̄ recipiat spēs est in potētia cēntiali ad actū itelligēdi. ergo requiriꝫ ꝙ sit motus ab alio p aliqd sibi ip̄ressum. Maioꝛ pꝫ p phm 1ᵒ de aia. qꝛ in hoc distinguiꝫ potentia cēntialis ab accñtali. Minoꝛ ēt tenet p phm 3ᵒ de aia. Quia aia est tanq̄ tabula rasa ⁊ igiꝫ in potētia cēntiali. ℭ Ad p̄ᵐ argumentū dōm ꝙ minoꝛ est falsa: imo magis assimilaꝫ actꝰ itelligēdi itellectui ꝙ̄ obiecto. Et iō intells denoiatur ab actu itelligēdi ⁊ nō obm. ℭ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ spēs nō mouet intellectū sed est sibi rō mouēdi. ℭ Perficit eni intellm in actu p̄mo. ⁊ sic pfectus elicit actū 2ᵐ vn̄ ista ip̄ressio nō est motio qꝛ tūc forma moueret mām sꝫ mouerꝫ ab obiecto i phātasmate qō mouet intellm polem gignēdo sibi suam silitudinē. ℭ Contra istā minorē arguiꝫ duplr. primo sic. qꝛ ex actibus generanꝫ habitus. ⁊ habitꝰ inclināt in tales actus ex qbus generaꝫ. sed habitus magis assimilatur obiecto sm actus in quos inclinat ꝙ̄ itellectui. qꝛ habitꝰ declarat obiectū ⁊ p̄ncipia non aūt intellectū. ergo actus

Idē tāgitur diffuse p̄ sen. disti. 3. q. 7. ⁊ 8. ⁊ Tho. p̄ᵒ p̄te sū q. 85. arti. 2ᵒ.

Tex. cō. 14.

Rn̄r ad rōnes principales.

Quid actus p̄mus ⁊ quid actus scdus declaraꝫ p̄ sen. di. 3. q.

Cōtra rn̄siones primi.

magis assimilaꝫ obiecto ꝙ̄ itellectui. ℭ Preterea ad idē motus magis denoiatur a termino ad quē ꝙ̄ a termino a quo. ergo actus itelligēdi quo attingiꝫ ipsum obiectuꝫ magis assimilaꝫ a termino ad queꝫ ꝙ̄ a termino a quo. ⁊ p̄cipue in proposito ab obiecto. cū ipsum sit terminus ad quem ⁊ a quo. ℭ Preterea potētia actiua nō requirit aliquid sibi impressum ad hoc vt agat. ⁊ hoc pꝫ inductiue in omni potētia actiua tā in potētia pfecta vt in potētia solis que non reqrit nisi p̄sentiā diuersoꝝ obiectoꝝ ad hoc ꝙ determinetur ad agendū. quā etiā in potentia imperfecta vt in calore. ergo cū intellectus eliciat actū intelligēdi effectiue sequiꝫ ꝙ non requiriꝫ aliquid sibi impressum ad hoc ꝙ intelligat. ℭ Preterea sicut aliqd se habet ad agere sic ad esse. sicut ergo dat agere ita dabit eē. Si ergo spēs in intellectu sit ratio agēdi ipsi itellectui. ergo ē magis intellectū. ⁊ magis hꝫ de esse intelligibili: ⁊ per ꝯn̄s esset spēs beatificabilis magis ꝙ̄ intellectus. Cū sit magis intelligibile ꝙ̄ itellectus. ℭ Preterea si sit ipsi itellectui ratio itelligēdi sicut caloꝛ ligno ratio calefaciēdi ⁊ principium. tūc spēs separata itelligeret sicut si caloꝛ esset separatus calefaceret. ℭ Preterea qō pōt in plus ⁊ in minus sed in visionē beatificā pōt intellectus sine specie. nec ibi requiriꝫ aliquid informās sm opinionē Cōmentatoris. Sed eē̄tia diuina est ipsi loco spēi que nō informat. ergo seqtur itellectus in cognitionē sibi nālem pōt sine specie. ℭ Ad cōfirmationē aūt opionis p̄dicte adducebātur auctoritates Cōmentatoris supra tertio cōmēto. ⁊ dicit ꝙ necesse est inueniri in parte aīe ista. pars que diciꝫ intellectus sm quā facit istum intellectū qui est in potētia intelligere omne in actu. In hac auctoritate notaꝫ p̄mo ꝙ intellectus possibilis fit in actu per actionē intellectus agētis imprimētis spēm. Et quādo sic est in actu tunc potest actu intelligere ⁊ spēm elicere. Mouetur igiꝫ ab obiecto ⁊ spēs obiecti est sibi ratio intelligēdi per quā est in actu.

ℭ Expliciunt questiones subtilissimi Doctoris Joannis Scoti.

ℭ Tractatus

℄ Tractatus Fŕacisci de Maironis de Uniuocatione entis.

Queritur vtrum subiectū primi ṗncipij cōpleri dicat̄ de deo & creatura habeat eūdē ꝯceptū. Q: nō. de deo nō est vox nec nomē vt Dionysi⁹ de diuinis noib⁹ asserit. ℄ Contra noia diuina attribuunt̄ creaturis. ℄ Circa istā q̄onē

Circa.q.4ᵒʳ ponit pꝛeambula. pono q̄tuoꝛ ꝑambula. ṗmū est ꝙ nō accipit̄ hic ꝯcept⁹ pro actu itelligēdi: q: tūc nō est diuisio aliq̄. scd̄z ꝙ nō accipit̄ hic ꝯcept⁹ pro ente rōnis: q: q̄rit̄ de ente seu de ꝑo cēntia, li: ens aūt rōnis nō est ꝑdū cēntiale. q: nec deus nec creatura ē ens rōnis qditatiue. Querim⁹ aūt hic ꝯceptū qditatiuū. 3ᵐ ꝙ nō pōt accipi pro ꝯgruo pro obiecto i eē cognito: q: qcq̄d ꝯstituit̄ in eē reali ex ente reali & rōnis totū cōstitutū ē ens rōnis. ꝯcept⁹ igit̄ si eēt de obiecto qd̄ est ens reale & de obiecto qd̄ ē cognitū cū hoc sit ens rōnis illud qd̄ fieret ex istis eēt ens rōnis. 4ᵐ ꝙ accipit̄ hic ꝯcept⁹ pro qditate cognita ad qd̄ terminat̄ act⁹ itellc̄s vel pro rōne qditatiua ad quā terminat̄ act⁹ itelligēdi.

Rūr ad q̄onem. ℄ Dico igit̄ istis suppositis ꝙ subiectū ṗmi ṗncipij qd̄ ē ens h₃ ꝯceptū vniuocū deo & creature. Et hoc ꝓbatur sic ṗmo supposito vna regula doc. q̄ talis est. Qn̄cūq₃ aliq̄s itellc̄s ē cert⁹ de vno ꝯceptu & dubi⁹ de duob⁹ h₃ cōceptū illū de quo est cert⁹ aliū a duobus de qb⁹ ē dubi⁹. hec regula declarat̄ quadruplr̄. ṗ°.

Suppositū Suppono. n. ꝙ oē cōe vel ē vniuocū vel equocū. hoc ꝓbo. ṗ° q: quoꝝ diuisiōes sunt posita imediata illa sūt imediata tales diuisiōes sunt vniuoci & equoci. g̃ &c̄. ꝓbo minorem. q: iter hēre vnā rōnē formalē & nō hēre rōnē formalē nō est dare mediū. ℄ Itē q: equocū imediate cadit in equoca vniuoca aūt mediāte vna rōne. g̃ &c̄. ℄ 2° declaratur sic ille ꝯcept⁹ nō ꝯcipit̄ ab itellc̄u nisi vt inferioꝛ vel eq̄lis vel superioꝛ: s₃ nō vt iferioꝛ nec eq̄lis. g̃ vt supioꝛ alijs ꝯceptib⁹ maioꝛ p₃ p sufficiētē diuisionē. minoꝛ etiā p₃: s₃ ois supioꝛ cōceptus cōicabilis ē vniuoc⁹. g̃ &c̄. Tertio sic ois itellc̄s q h₃ vnū ꝯceptū certū cōponibilē duob⁹ ꝯcipit illū vt cōicabilē illis: s₃ ois ꝯcept⁹ sic est cōicabilis sic ē vniuoc⁹. g̃ &c̄. ℄ 4° sic q: itellc̄s hns ꝯceptū ideterminatū respectu aliq̄ꝝ determinatoꝝ h₃ ꝯceptū vniuocū respectu illoꝝ. S₃ itellect⁹ cert⁹ d̄ vno & dubi⁹ d̄ duob⁹ ē hi⁹ &c̄. Reducat̄ g̃ rō sic. Ois itellc̄s certus de vno ꝯceptu & dubi⁹ de duob⁹ h₃ cōceptū illū de quo ē cert⁹ aliū respectu illoꝝ de qb⁹ est dubi⁹. S₃ multi fuꝛe certi ꝙ deus ē ens & dubitauerūt. vtrū ṗᵐ & nō ṗᵐ finitū vel ifinitū. g̃ ꝯcept⁹ entis ē vniuoc⁹ respectu illoꝝ.

Cōtra ℄ S₃ ꝯ istā regulā istat̄ q̄druplr̄. & ṗ° ipediēdo eā logicalr̄: q: eq̄ vr̄ ꝯcludere in equoco sic i vniuoco q: possū eē cert⁹ ꝙ canis latrat: & tn̄ dubi⁹ de q̄. s. de latrabili vl̄ de alio. Itē aliq̄s pōt eē cert⁹ de sanitate ꝙ inest & tn̄ dubius. vtrū vrine vel aiali. ℄ Scd̄o ipedit̄ ꝑhice q: ꝑhi fuerūt certi ꝙ aia iformat corp⁹: & ꝙ corp⁹ ē aiatū & tn̄ dubitauerūt. vtrū aia eēt corp⁹ vel spūs qb⁹ nihil ē cōe. Itē fuerūt certi ꝙ deus ē neċe eē & dubitauerūt. vtrū finitū vel ifinitū & tn̄ neċe eē nō ē vniuocū eē respectu finiti vel ifiniti. ℄ 3° ipeditur p ꝯcept⁹ theologoꝝ. ꝯcedūt. n. ꝙ aia h₃ pōas & tn̄ dubitant. vtꝝ sint sb̄a vel accn̄s qb⁹ tn̄ pō nō ē cōe vniuocū. Similiter oēs dicūt ꝙ ꝑsone diuine ꝯstituunt̄ ꝓprietates. & tn̄ dubitauerūt multi. vtrū per absolutas vel relatiuas. & tn̄ proprietas non est cōe vniuocum ad absolutum & relm̄.

Rn̄detur ℄ Ad ista ad ṗᵐ breuiter dico de equoco. s. d̄ cane & de sanitate ꝙ nulla ē certitudo nisi de voce ꝙ nulla ē certitudo de aliq̄ ꝯceptu. ꝑhi aūt fuerūt certi ꝙ de⁹ ē ens nō solū de ista voce s₃ de ꝯceptu vno corrñdēte isti voci q̄ est iposita ad placitū. ꝯcept⁹ aūt ē idē apd̄ oēs. ℄ Ad aliud d̄ aia dico ꝙ nō fuerūt certi de aliq̄ ꝯceptu specifico s₃ solū d̄ ꝯceptu quē habuerunt de aia & ille ꝯcept⁹ erat de cōibus. & vt sic forte erat vniuoc⁹. ℄ Ad aliud d̄ neċe eē ē notādū ꝙ regl̄a illa d̄ ꝯceptu certo & dubio accipit ordinē ēēntialē vt ille ꝯcept⁹ q ē cert⁹ sic sit cert⁹ alijs existib⁹ certis vel dubijs qd̄ ipossit ipsū eē dubiū alijs existib⁹ certis & nō eꝯ. Mijs dictis p₃ ad illā istātiā q: nō sic se h₃ neċe eē ad finitū vel ifinitū q: ita pōt hri icertitudo de finito & dubitare de neċe esse vel neċe eē vel pose. sic eꝯ de celo & eodē mō d̄ eterno pūt eē certi & dubitare de ifinito & eꝯ. sic p₃ ad illud. Ad aliud de alijs ꝯceptib⁹ theologoꝝ. dico ꝙ nō fūt certi de ꝯceptib⁹ gn̄alib⁹. s. d̄ pō & sic pō h₃ rōnē ṗncipij & ꝯcept⁹ ꝓductiui & illud pōt eē cōe abstractū de ꝯceptu absoluti & respectiui eodē mō d̄ ꝓprietatib⁹. Nūc 2° vidēdū ē d̄ solōne argumētoꝝ ad totā rōnē. di. n. ad mi. ꝯcessa maioꝛe ꝙ nō fūt distincti ꝯcept⁹ s₃ vident̄ 2°. S₃ ꝯ. nā ꝑhi demr̄atiue ꝓcesserunt p istū conceptū. ꝓ. ipose ē de eodē ꝯdictoꝛia v̇ificari. ergo nec certū vel icertū. Di ab aliqb⁹ ꝙ itellc̄s ē cert⁹ de distincto & ideterminato: s₃ de vno determinato ē dubi⁹. ꝯ q: ita fuissent ꝑhi certi ꝙ de⁹ ē etern⁹ vel nō etern⁹ sic ꝙ de⁹ est ens q: certi fuerūt ꝙ de⁹ est trinus vel nō trinus sic ꝙ est creatū vel icreatū ṗᵐ vel nō ṗᵐ. Eodē mō fuissēt certi de icarnatione q: fuerūt certi ꝙ ē icarnat⁹ vel non icarnat⁹. Ex quo p₃ ꝙ cū certitudinē hēant de ente aliā q̄ de istis ꝙ ens hēat vnū ꝯceptū de q̄ est itellc̄s cert⁹. Alij aūt dicere voluerūt ꝙ ille ꝯcept⁹ ē mixt⁹ qd̄ stare nō pōt: q: ꝯcept⁹ entis ē simplr̄ simplex.

Ad argumēta i oppoᵐ ℄ Ad arguᵐ in oppoᵐ p₃ ꝙ de deo nō est nomen ꝓpriū nec vox sicut nec cōceptus cum cōceptus sit qd̄ cōe &c̄.

℄ Questio Secunda.

Utrū sm̄ ṗmi ṗncipij cōpleri hēat eādē rōnē foꝛalē in deo & creatura s₃ scias reales. ꝙ nō: q: beatus Dio⁹ dic̄ ꝙ laudat̄ de⁹ a nob̄ p remotionē oium rōnū. ℄ Cōtra p eūdē ca° 4°. sic sol cōicat suā lucē sic de⁹ suā entitatē.

Circa.q. sciēdum. Circa istā q̄onē sciēdū ꝙ i aia nr̄a ē q̄tuoꝛ repire. s. ꝓdam spēm & hitū & actū & spēm siue repn̄tationem. Ex qb⁹ oib⁹ declarat̄ ꝓpositū. Ex ṗ° ex pte pōe arguo sic. vni⁹ pōe vnū ē obm ṗᵐ & adeq̄tū: s₃ itellectiua pō ē vna. g̃ &c̄. Scd̄o ex pte hitus sic supposito ꝙ ens sic subm imediatū metaphysici hit⁹ arguo sic. nulla scia pōt demrare aliq̄d de aliq̄ nisi p subm propriū vel p rōnē ꝓpriā subi sui: s₃ metaphysica aliq̄d demrat de deo & creatura. g̃ &c̄. hec nō ē euasio nisi p illud dd̄o ꝙ due sūt metaphysice s₃ hec nō v₃ q: q̄ncūq₃ ponat̄ scia nō pōt excedere sbm suū. Silr̄ si metaphysic⁹ q̄ ē ad nos ita se h₃ ꝙ ꝓbat de deo aliqd p ens. g̃ seq̄t ꝓpositū ꝙ nos hēm⁹ ꝯceptū aliquē cōē g̃ &c̄. 3° ex pte act⁹ itelligēdi sic. null⁹ actus itelligēdi pōt ex se deducē i notitiā alic⁹ creati i quo rō sui obti ṗmi nō ꝯtineat̄: s₃ ꝑhi habuerūt notitiā de deo. g̃ &c̄. 4° ex pte repn̄tatiui sic q̄ncūq₃ aliq̄d cāt ꝯceptū vel dilectionē alicui⁹ opꝫ ꝙ ipm ꝯtineat vel v̇tualr̄ vel formalr̄: s₃ repn̄tatiuū cāt i nob̄ ꝯceptū de deo. g̃ &c̄. Cōstat aūt ꝙ repn̄tatiuū i nobis nō pōt ꝯtinē v̇tualr̄ aliq̄d ꝙ sit de deo cū sit ignobili⁹. g̃ ꝯtinet formalr̄ qd̄ ē ꝓpositū.

Rō d̄ grāmaticalis. Mijs suppositis arguo grāmaticalr̄: si q̄ncūq₃ ē cōparatio gradus cōparatiui i aliq̄ subiecto vel obiecto opꝫ ꝙ i eo sit ei⁹ rō formal' i positiuo cui ꝑsupponit cōparatio p₃ de albedie: q: q̄n vnū di albi⁹ oꝫ ꝙ aliud sit albi⁹ foꝛalr̄: s₃ de⁹ ē magis ens q̄ creatura. g̃ opꝫ ens foꝛalr̄ i vtroq₃ repiri. ℄ Preterea sic cōparatiuū ꝑsupponit suū positiuū sic suplatiuū sub eadē rōne: s₃ de⁹ ē sūmū ens. g̃ &c̄. ℄ Preterea oia q̄ ꝯueniūt deo ꝯueniūt sibi sine aliq̄ gradu cōparatiuo vel suplatiuo. g̃ p oppoᵐ q̄ ꝯueniūt sibi sine aliq̄ gradu ꝯueniūt sibi: vel sic q̄ ꝯueniunt sibi i gradu cōparatiuo vel suplatiuo nō ꝯueniūt sibi soli. S₃ ens ē hi⁹. g̃ foꝛalit̄ ꝯuenit deo & creature. ℄ Preterea p rōnē reduplicationis arg° sic. q̄n aliqua sic se hn̄t ꝙ qcq̄d ꝯuenit vni inq̄tū tale ꝯuenit alteri inq̄tū tale ꝯuenit eis sm̄ rōnē talem foꝛalē & vnā in eis repta. reduplicatio. n. fit sm̄ rōnē foꝛalem. Sic. n. qcq̄d ꝯuenit vni inq̄tū tale ꝯueniat alteri in q̄tū tale: & nō p eādē rōnē formalē idē ꝯueniret rōni formali & nō ꝯueniret. S₃ qcq̄d ꝯuenit deo iq̄tū ens ꝯuenit creature inq̄tū ens & eꝯ &c̄. Scd̄o sic. ex reduplicatiōe q̄ncūq₃ aliq̄ sic se hn̄t ꝙ qcq̄d repugnat vni inq̄tū tale repugnat alteri nec̄io si sint eiusdē rōnis formalr̄. S₃ sic est de deo & creatura ꝙ qcq̄d repugnat deo iq̄tū ens repugnat repugnat creature & eꝯ. g̃ &c̄. ꝓbatio mioꝛis. q: eis nō repugnat vt sic nisi nihil. ℄ Preterea ex rōne diuisionis sic in q̄ncūq₃ diuidit̄ aliq̄d vt sic p rōnes vel diilas diuisionis illud h₃ vnā rōnē foꝛalē. S₃ ens diuidit̄ i deū & creaturas limitatā & illimitatā. g̃ &c̄.

R̄nsio aliq̄ꝝ Cōtra Si dicat̄ ꝙ ē diuisio vocis i sua significata. ℄ Cōtra. ois diuisio vocis i sua significata ē diuisio ad placitum & imediata. ista aūt nō: s₃ mediata. ergo &c̄.

℄ Preterea p nām diuisiōnis ar° sic. q̄ncūq₃ aliq̄d diffinit̄

per tõe ꝛ p ꝯbẽs: necio illud cõe ꝯuenit alicui cui nõ ꝯuenit ꝯbẽs. Sꝫ creatura diffinit p ens ꝛ aliqd ꝯbens. ğ ens ꝯuenit alicui cui repugnat ꝯbẽs. ꝯbẽs aũt nõ repugnat nisi deo. ğ ens ꝯuenit deo. ¶ Preterea p nãꝫ distributiõis arguo sic. nullꝰ terminꝰ equocꝰ ẽ distribuibil. pꝫ. qꝛ icõuenicter dẽ ois canis: sꝫ ens ẽ distribuibile. ğ ꝛc. ¶ Preterea p nãm ꝯdictionis arguo sic. i equocis nõ ẽ ꝯdictio. nã ista ppõni ois canis currit nõ ꝯdicit ista hic canis nõ currit. ꝯstat aũt qꝫ isti ppõni oẽ ens ẽ illimitatũ ꝯdicit ista hoc ens qđ ẽ for. nõ ẽ illimitatũ. ğ ꝛc. ¶ Preterea p nãꝫ syllĩ arguo sic ad ppositũ. nã iste ẽ bonꝰ syllũs. Oẽ ens ẽ bonuꝫ. deꝰ est ens. ğ deꝰ ẽ bonꝰ. Silr oẽ ens est bonũ creatura est ens. ğ ẽ bona. Tũc arguo aut ẽ ideꝫ mediũ in vtroqꝫ syllõ aut aliud aut aliud. Si idẽ cuꝫ dicat de deo ꝛ creatura. ğ fm eãdẽ rõnẽ. Si aliud ꝛ aliud mediũ tũc pctio maior ex vtroqꝫ syllõ est distiguẽda qđ pꝫ eẽ falsum: qꝛ ẽ denĩratio metaphysica. ¶ Ad argᵐ i oppoᵐ dico qꝫ vez ẽ fm rõnes creaturaꝝ ppꝛias nõ gñales iõ ꝛc. Qõ Tertia.

Ad argumẽta in oppoᵐ

Utrũ repugnet diuine pfectioni vna rõ formalis dicta i qd de deo ꝛ creatura. Qꝫ nõ qꝛ fm Dyoᵐ deꝰ ẽ sup oia eminẽter. Cõtra p eminẽtiam deueni mꝰ i cognitionẽ di sibi attribuẽdo eminẽtiã. ¶ Circa istã difficultatẽ qõnis sũt q̃tuor decl̃anda vel 3ᵒ. pmo qꝛ fꝫ hoc videret qꝫ ens esset genꝰ qꝛ est cõe ꝛ pdicat in qd. 2ᵒ qꝛ fm btm Dyoᵐ repugñt deo hic ptẽ. ğ rõnẽ sibiłl. 3ᵒ qꝛ videret aliq̃ rõ pꝛioꝛ deitate. Ad pᵐ qꝫ ens ꝯtrahit p modos intrinsecos iõ nõ ẽ genꝰ. pot tñ alr dici ꝛ meliꝰ supponẽdo aliq̃ q̃ iferius declabunt. vꝫ qꝫ ens nõ pdicat i qd directe nec sic p se ẽntial ita qꝫ pdicatio entis magis reducit ad illaꝫ q̃ pdicat genꝰ de dĩa q̃ꝫ ad istã q̃ pdicat genꝰ ð spe hoc supposito qđ iferiꝰ declabo pꝫ ad difficultates. Ad pmã pꝫ qꝛ si eẽt genꝰ eẽt p se ẽntialis. hoc aũt sibi nõ ꝯuenit. Ad 2ᵐ dico qꝫ in trãscẽdẽtibꝰ nõ ẽ pptie p se ꝯtiua. Ad 3ᵐ pꝫ dĩtas ẽ oio pꝛioꝛ rõ ꝛ pꝛioꝛ. qꝛ ens nõ pmr i qd nec ẽ p se ẽntialis.

Circa q q̃tuor declanda.

Difficultates reales. ¶ Ideo mouent difficultates reales. pma est qꝛ vi tollere creationẽ. qꝛ illud qđ pcedit nõ vi creari ꝫ rõ entis ẽ hꝰ. ğ ꝛc. Eodẽ mõ pbat qꝫ nõ põt annihilari: ꝛ tñ totũ qđ ponit in creatura annihilat.

Rñdet ¶ Ad ista dico qꝫ qcqd in creatura creat annihilat hoc ẽ illud mõ idẽ: sꝫ nõ opꝫ qꝫ annihilet qcqd ẽ eiusdẽ rõnis formalis cũ illo. Exᵐ ð nã specifica q̃ aliq̃ vnitatẽ hꝫ i duobꝰ q̃ꝛ vnũ pt ãnihilari alio toto remanẽte sic multo fortiꝰ pt eẽ i istis trãscẽdẽtibꝰ. Ulterio pt dici qꝫ qditas nõ pducit de nihilo nec ãnihilat. Sꝫ vt sic abstrahit ab oibꝰ istis.

Difficultates metaphysicales. ¶ Nũc 3ᵒ mouent difficultates metaphy. qꝛ oẽ qđ ẽ vel est depẽdẽs vel idepẽdẽs. ğ si entis rõ ẽ depẽdẽs nõ erit in deo. Si idepẽdẽs nõ erit i creatura.

Rñdetur ¶ Dico qꝫ rõ formalis nec ẽ depẽdẽs nec idepẽdẽs: sꝫ put i spũ i orpea i hoie corpeo. Eodẽ mõ ens i deo ens idepẽdẽs i creatura depẽdẽs ꝫ fm se nõ ẽ hoc nec illud. ¶ 4ᵒ introducũt difficultates theologice.

Diffi. theologice. Pmo sic. creator sue deꝰ distat i ifinitũ a creatura. ğ nõ pñt in aliq̃ rõne vna cõuenire. ¶ 5ᵒ sic qcqd ẽ ð se formalr hoc ñ põt eẽ cõe multis: sꝫ oẽ qđ ẽ i deo est de se formalr hoc. ğ ꝛc. Itẽ a simplr simplicibꝰ nõ põt abstrahi vnꝰ cõis ꝯceptꝰ: sꝫ deꝰ ꝛ creatura sunt hꝰ. ğ ꝛc. Item ab extremis ꝯdictionis nõ põt abstrahi cõis ꝯceptꝰ: sꝫ deꝰ ꝛ creatura sunt hꝰ. qꝛ ens ad se ꝛ nõ ad se ab alio ꝛ nõ ab alio. ğ ꝛc.

Rñdetur ¶ Ad pᵐ dico qꝫ distãtia nõ accipit nisi pro q̃titate ṽtutis. vñ ifinita hñ arguit excessũ i ṽtute sꝫ nõ difformitatẽ i rõne qditatiua. ¶ Ad aliud dico qꝫ i deo hñ sunt q̃dã rõnes cõicabiles ꝛ nulla illarũ ẽ de se hoc ens ẽ hꝰ. Quedã aũt icõicabiles sic infinitas ꝛ illa forte ẽ ð se hoc. ¶ Ad aliũ qꝫ si ens eẽt p se ẽntialis ꝛ qditatiua arguᵐ eẽt difficile. Sꝫ dico vt postea declarabit qꝫ ens ñ ẽ p se ẽntialis nec qditatiũ. ğ ꝛc. ¶ Ad aliũ dico qꝫ ab extremis ꝯdictionis posse abstrahi aliqd põt eẽ dupłr vel fꝫ se ꝛ formalr ꝛ sic nihil põt abstrahi vł fundamẽtalr: ꝛ sic hñ nõ deꝰ ꝛ creatura fundamẽtalr sunt ꝯdictoria nõ formalr sic albedo ꝛ nigredo ꝛ oia opposita.

Ad argumẽta in oppoᵐ ¶ Ad rõnẽ i oppoᵐ dico qꝫ deꝰ eminentiꝰ est ois creatura q̃ꝫ sit fm rõnẽ specificã: qꝛ ois talis eminentius ꝯtinet in deo q̃ꝫ in seipso. Questio Quarta.

De mõ vniuocatiõis entis.

Uiso ð vniuocatione entis. Nũc vidẽdũ ẽ de mõ vniuocationis. Et circa hoc q̃runt 4ᵒ qõnes: q̃rũ pma ẽ. Utrũ ens dicat qditatiue de diuina essentia pcise ꝛ vltimate. Qꝫ nõ Augꝰ i liᵒ de ṽitate. q̃lis ẽ cõpatio lucẽtis ad lucẽ: ita ẽntie ad ens. Sꝫ ibi lux illi denoiatiue rẽ dr ð lucẽte. ğ ꝛc. ¶ Cõtra Augꝰ 5ᵒ de tri. oiẽ qꝫ eẽ ppꝛijssime dr de deo.

Circa q q̃tuor ponũtur ꝯcłones. ¶ Circa istã qõnem pono q̃tuor ꝯnes. Pꝛima qꝫ ens nõ dr qditatiue de aliq̃ simplr simplici. ¶ Scđa qꝫ ñ de pmo diuersis. ¶ Tertia qꝫ nec de passionibꝰ. ¶ Quarta qꝫ nec de vltimis dĩijs.

Sciendũ ¶ De primo est sciẽdũ qꝫ Scotus vocat conceptũ simplr simplicem qui nõ est resolubilis i alios ꝯceptꝰ sic i q̃titate illud ẽ simplex qđ nõ ẽ amplius diuisibile: vt pꝫ de pũcto q nõ ampliꝰ resoluit. Qꝫ aũt aliqd tale sit pbat. qꝛ si nõ tũc erit pcessus i ifinitũ i ꝯceptibꝰ formalibꝰ ꝛ rõnibꝰ qditatiuis iter q̃s ẽ ordo ẽntial qđ sꝫ ẽ hoc supposito. pbat ppoᵐ euidẽter sic. Quicũqꝫ aliqđ suppositũ icludit qditatiue i aliq̃ iferiori illud ẽ resolubile in rõnẽ cõem ꝛ ppꝛiã. hoc pꝫ. sꝫ nullũ simplr simplex ẽ resolubile. ğ ꝛc.

1ᵃ ꝯclõ ¶ 2ᵃ ꝯ qꝫ de pᵒ diuersis nihil pdicatur in qd. ꝛ pᵒ expono qd sit pᵒ diuersũ. vbi sciẽᵐ qꝫ quicũqꝫ aliq̃ ꝯueniũt ꝛ differũt tũc necio ẽ deuenire ad aliq̃ i illis icluła q̃ ita differũt qꝫ i nullo ꝯueniũt alioqn eẽt pcessus i ifinitũ. tale aũt vltimũ vocat pᵒ diuersuꝫ. Tũc arguit pro 2ᵃ ꝯne sic quicũqꝫ aliqua ꝯueniũt i rõne entis ista i aliq̃ ꝯueniũt. sꝫ pᵒ diuersa i nullo ꝯueniũt. ğ ꝛc.

3ᵃ ꝯclõ ¶ 3ᵃ ꝯ de passiõibꝰ pbat sic. nulla ppꝛia passio ẽ pfectioꝛ suo sbto: sꝫ si ens icluderet i suis passionibus passio eẽt pfectioꝛ ente ex additiõe sue ppꝛie passionis seu rõnis eiꝰ q̃ addit rõni entis. qꝛ qcqd includit aliqd ꝛ ampliꝰ ẽ pfectiꝰ pcise illo mõ.

4ᵃ ꝯclõ ¶ 4ᵃ ꝯ de vltimis dĩijs pbat sic. vltie dĩte sũt pᵒ diuerse. pᵒ aũt diuersis nihil ẽ cõe. ğ ꝛc. pbat ẽt qꝫ nõ i pmis qꝛ qđ diuidit imediate i aliq̃ nõ icludit i eis. hoc pꝫ. qꝛ tũc nugatio eẽt addẽdo diuidẽs diuiso: sꝫ ens diuidit imediate i pmas dĩas. ğ ꝛc.

Cõtra ¶ Sꝫ ꝯtra q̃drupłr pᵒ sic. oẽ cognitũ resoluit i rõnẽ ẽtis: qꝛ qđ nõ ẽ ens nõ põt cognosci sꝫ simplr simplex põt cognosci. ğ ẽ ens. 2ᵒ sic pᵒ diuersa aut ẽ ens aut nihil. nõ nihil. ğ ens. Tertio sic nulla pdicatio in abstracto ẽ ṽa nisi qditatiua. Sꝫ i abstracto dĩtas recipit pdicationẽ entis. ğ ꝛc. 4ᵒ sic. rõ vltie dĩe est specifica. sꝫ illa icludit ens. nã rõnale ẽ ens. ğ ꝛc.

Rñdetur ¶ Ad 1ᵐ dico qꝫ dupłr ẽ resolõ. vna i ptes ẽntiales. s. ista ẽ i ẽntia pbili illa i qbꝰ resoluit aliq̃ ita qꝫ illo mõ dicunt de eis in qd. Alia resolõ ẽ qñ res resoluit i pora q̃ nõ sunt ptes ẽntiales ꝛ talia pora nõ opꝫ qꝫ dicant ð eis i qd: sꝫ solũ resoluunt i ea. ¶ Ad aliũ dico qꝫ ẽ ens: sꝫ nõ qditatiue sꝫ tñ nõ sũt nihil qditatiue. ꝯdictoria. n. circa aliqd cũ ꝯditiõe seu determinatiõe aliq̃ pdũt nãm ꝯdictionis sic albũ ꝛ nõ album sũt ꝯdictoria: ꝛ iõ absolute de q̃lꝫ dr alterũ. sꝫ nõ cũ ista additione p se vel qditatiue nec ẽ albꝰ nec nõ albꝰ. ¶ Ad aliũ argᵐ dico qꝫ i abstractꝫ nõ solũ inuenit pdicatio ṽa qditatiua sꝫ ẽt idẽtica. sic pꝫ i diuis. sꝫ alr hic ꝛ i diuis recipit idẽtice pp ifinitatẽ. Sꝫ hoc ꝯcedit pp cõitatẽ alteriꝰ extremi extendẽtis sic ẽ ens. ¶ Ad 4ᵐ dico qꝫ pme dĩe dicunt ille p q̃s pᵒ diuidit ens sic abstractũ ꝛ respectiuũ ꝛ i talibꝰ nõ itelligitur ens qditatiue. Alie sunt vltie ꝛ iste dñr idiuisibiles ppꝛietates vel specifice dĩe. nõ tñ oẽs nisi ille q̃ capiunt ab vltima realitate: ꝛ vłr oẽs dĩe ad q̃s stat vltia resolõ ꝯceptuũ qditatiuaꝝ oẽs tales voco vltias. ꝛ i istis nõ includit ens qditatiue: rõnale aũt nõ accipit ab vltia realitate: ꝛ iõ nõ stat i eo resolõ sꝫ nomẽ resoluit.

Cõclusiones Tho. anglici. Alie sũt q̃tuoꝛ ꝯnes cuiusdã doctoris Tho. anglici q̃ nõ vident pdictis opposite. pma ẽ qꝫ ens nõ icludit i aliq̃ pdicto qditatiue. 2ᵃ qꝫ nõ i aliquo gñe subalterno. 3ᵃ qꝫ nõ i spe spãlissima. 4ᵃ qꝫ nõ i aliq̃ idiuiduo aliꝰ pdicti. pᵃ ꝯ pbat qꝫ gñaᵐᵃ sũt pᵃ: q̃ ğ sũt alr pma nõ resoluunt i aliq̃ pora qditatiue. Si ẽt ens resolueret i ista siue icluderet i istis qditatiue seq̃ret qꝫ eẽnt resolubilia. ğ ꝛc. 3ᵃ ꝯ pbat. qꝛ quicũqꝫ due rõnes formales includunt i aliq̃ qditatiue opꝫ illas subordinare ita qꝫ vna icludat i altera. Sꝫ i gñe subalterno icludit genꝰ pdicabile. Certũ ẽ aũt qꝫ i illo nõ icludit. ğ ꝛc. 3ᵃ ꝯ pbat. qꝛ rõ diffinitiua ꝯstat ex gñe ꝛ dĩa. s. spẽi spãlisᵐᵉ. Sꝫ ens non ẽ genꝰ nec dĩa. ğ nec i eis icludit. 4ᵃ ꝯ pbat de idiuiduo qꝛ tota qditas idiuduoꝝ ẽ spẽs sꝫ i spe nec icludit ens. ğ nec i indiuiduo aliq̃.

Quatuor difficultates pᵃ 2ᵃ ¶ Sꝫ hic occurrũt q̃tuoꝛ difficultates. pᵃ ẽ ð pori ꝛ posteriori. qꝛ illa q̃ nõ dñr i qd nõ sunt pora eis. Sꝫ ens non dr in qd de pdictis. ğ nõ ẽ pᵒ qđ ẽ maĩfeste fłm. ¶ 2ᵃ. qꝛ oẽ pdicatũ vel ẽ p se vel p accñs. ens nõ pdicat p accñs. ğ p se. si sic. vel ğ i pᵒ vel i 2ᵒ. si i pᵒ hẽs ppoᵐ. ğ in qd. si i 2ᵒ cũ oẽ pdicatuꝫ

3° in 2° sit p se accñs ꝛ posteri⁹. ḡ ens est tale qđ ē falsū. ¶ 3° dif-
ficultas q̄ vr̄ ꝙ p̄dicatio gñis ð dr̄ia sit p accñs. ḡ sic p̄dicatur dr̄ia ens
4° de dr̄ia. ḡ p̄dicatio p accñs. ¶ 4° ē ð p̄dicatione vniuoca. Sʒ qđ p̄dicatur
Rñdet vniuoce nō p̄dicatur denoiatiue. ḡ ⁊c̄. ¶ Ad ista ad p̄ᵐ dico negā-
do illud qđ assumitur. s. ꝙ illđ qđ nō p̄dicatur q̄ditatiue n̄ possit eē p̄-
us. nā certū ē ꝙ gen⁹ nō p̄dicatur de dr̄ia q̄ditatiue. ⁊ tn̄ ē p̄us. cō-
cedo. ḡ ꝙ id qđ p̄dicatur i q̄d ē p̄⁹ ⁊ nō eʒ. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ p̄dicatur
vt p̄dicatur. 2° nō. sʒ de p̄° non directe sʒ tn̄ reductiue. ¶ Ad 3ᵐ
dico ꝙ gen⁹ nō p̄dicatur de dr̄ia p accñs sʒ p se. q: eēntialis ordo
ē iter dr̄iam ⁊ gen⁹: ⁊ ille ordo ē p̄or ordie gñis ad spēm q: or-
do gñis p dr̄iam ad spēʒ ē p dr̄iaʒ. Si ḡ p̄dicatur gen⁹ de spē ⁊ de
dr̄ia nec p̄dicatur p accñs sʒ p se. Et ille ordo eēntialis ē sic ordo
q̄n vna ps eēntialr̄ ð aliq̄ p̄dicatur ⁊ reducit ad p̄ᵐ. ¶ Ad 4ᵐ di-
co ꝙ duplex ē p̄dicatio. ðnoiatiua vna q̄ accipit a posteriori ⁊ ab
accñte ⁊ illa nūq̄ ē vniuoca sic a iustitia dr̄ iust⁹. Alia ē q̄ eēn-
tialr̄ accipit a p̄ori: ⁊ ista pōt eē vniuoca q: reducit ad p̄mū
modū sic p̄dicatio gñis de dr̄ia: ⁊ sic p̄dicatio trāscēdētiū q̄ est v̄e vni-
Ad q̄onē noca. ¶ Ad q̄onē igit dico ꝙ ens n̄ dr̄ i q̄d de diuina eēntia sic
ps eēntial' vel sic gen⁹ de spē. Sʒ de tali mō de diuina eēntia n̄
cūt dr̄ gen⁹ de dr̄ia. hoc p̄bo. q̄ñcūq3 aliqđ icludit in q̄ditate
alicui⁹ sic ps eēntialis illđ ē p̄us eo. sʒ nihil ē p̄us diuinitate. ḡ
nihil icludit i q̄ditate p̄° sic ps eēntialis. 2° sic diuina eēntia ē
pfectio simplr̄ simplr̄. Sʒ pfectio q̄ ē simplr̄ simplex n̄ icludit
aliqđ tāq̄ sui ptem. ḡ ⁊c̄. 3° sic. i nullo p̄° diuerso includit rō q̄-
ditatiua alic⁹ ꝯnis: sʒ ē p̄° diuersa vt postea videbit. ḡ ⁊c̄. 4°
sic sic Dio⁹ dic̄. diuina eēntia ē sic radix oīum pfectionū a q̄ p̄-
cedūt flores pfectionū diuinoꝝ. Sʒ nihil pōt eē radix illi⁹ qđ
4ᵉʳ diffi-cultates. est de q̄ditate illi⁹. ḡ ⁊c̄. Scđo hoc sūt q̄tuor dicēda. q̄d dōm
affirmatiue de ente q̄re nō p̄dicatur q̄ditatiue sic alia supiora. Di-
p̄° co ꝙ p̄batū ē euidēter ꝙ ens nō dr̄ q̄ditatiue sʒ denoiatiue ð
diuina eēntia. Si aūt poneret icludi q̄ditatiue eēt illud itimius
Cōtra entis q̄3 de⁹. ¶ Sʒ ꝯ hoc rō entis dr̄ q̄ditatiue de hoc ente. s.
de ididuo entis. ḡ solū illđ. ḡ itimi⁹ ens q̄3 deus. ¶ Preterea
Rñdet aial dr̄ q̄ditatiue ð hoīe. ḡ aial erit itimius ens q̄3 de⁹. ¶ Ad
p̄ᵐ negat ꝯña ista. s. ꝙ hoc ens ē mag! ens q̄3 de⁹: q: magis ⁊
min⁹ attēdunt penes ꝙtitatē v̄tutis. rō aūt entis ē p se p̄or.
Sʒ dices ꝙ hoc ens ē p se p̄us soluʒ ē itimi⁹ ens q̄3 de⁹ sic ar-
guet. Dico ꝙ nō vʒ ponē tātā idētitatē iter deū ⁊ ens sic iter
idē ad seipm̄. ¶ Ad aliđ ꝯcedit ꝙ potētiori mō q̄ ad nos hō
ē aial q̄3 de⁹ ē ens q: i p̄° dđi p se: tūc ille mod⁹ idētificat⁹ ē po-
2° diffi. tior simplr̄. ¶ 2° dico ꝙ q: lʒ supius diuisū p dr̄ias nō sit ð q̄-
ditate illaꝝ tn̄ vr̄ ꝙ sit de q̄ditate constituti. ḡ ꝯ ens diuisum p
respectiuū ⁊ absolutū nō ē de q̄ditate illoꝝ ꝯstitutoꝝ. ¶ Rñ-
deo ⁊ dico ꝙ alr̄ ē de diuisione trāscēdētiū ⁊ alr̄ de diuisione ge-
nerū q: pp limitationē gñis ⁊ dr̄iaꝝ pōt ꝯstitui ex eis p cōpō-
nē tertiū. Sʒ pp illimitationē trāscen̄ᵐ non pōt ꝯstitui ex eis
3° diffi. aliqđ tertiū. q: cū trāscēdēter simplicia inueniunt i deo. ¶ 3°
difficultas ē de modis itrisecis ⁊ de p̄tis. videt. n. ꝙ p̄dica-
tio entis sit q̄ditatiua de ente finito q: mod⁹ nō variat rōnē q̄-
ditatiuam. Dōm ꝙ p̄dicatio entis de ente finito ē q̄ditatiua nō
tn̄ itelligēdo ꝙ ex ente ⁊ mō fiat vnū qđ habeat vnā rōnē for-
malē q̄ recipiat p̄dicationē entis q: nullā talē ꝯstituūt. ⁊ ita dr̄ ꝙ
ens finitū ē ens nō tn̄ ens dr̄ ð finito sʒ ð termiato p finitatē.
nō eni eo mō p̄dicatur quo hō p̄dicatur de hoc hoīe vel aial de hoīe.
q: aial dr̄ q̄ditatiue de rōne fōali q̄ sit ex aiali rōnali. nō aūt
sic p̄dicatur ens de ente finito q̄ditatiue. sʒ eo mō q̄ p̄dicatur aial de
4° diffi. hoīe albo hoc ē de hoīe q est alb⁹ sic ens de ente finito. ¶ 4°
difficultas ē si in diuinis pōt inueniri p̄m⁹ mod⁹ dđi p se. Dico
ꝙ nō. q: nō ē ibi p̄pe diffō nec diffinitū ex q̄b⁹ resultat p̄mus
mod⁹ dđi p se. tn̄ ibi est p̄mus mod⁹ dđi p se p reductionē nō
Ad argumētū p̄n-cipale. ꝙ sic sit ps eēntialis: sʒ sicut gen⁹ de dr̄ia. ¶ Ad argᵐ dr̄ ꝙ lu-
cens ē pticulariū: ⁊ iđ dr̄ denoiatiue ⁊ eodē mō ens vt ē pti-
culariū dr̄ denoiatiue: sed ens prout est nomē acceptū a q̄l-
ditate vel ab essentia non sic. Questio Quarta.

Utrū a ꝯceptibus simplicib⁹ ⁊ p̄° diuersis possit abstra-
hi aliqs ꝯcept⁹ entis. Sine argumētis rñdeo ꝙ nō
qđ tn̄ ē itelligēdū de ꝯceptu q̄ditatiuo. Intelligen-
dū tn̄ ē ꝙ ꝯceptus sunt i q̄druplici gñe. p̄mi ꝯceptus sūt scđa-
rum intētionū: alij sūt ꝯcept⁹ cōīssimaꝝ passionū. Alij sūt cō-
ceptus hītuū trāscēdētiū. Alij p̄uationū. Exēplū p̄mi. sicut a
Petro ⁊ a Martino abstrahit spēs sic ab vltimis dr̄ijs hoc
qđ ego dico vltima: ⁊ a p̄prietatib⁹ ididualib⁹ hoc qđ dico p̄-
prietas indiuidualis: ⁊ ita vniuoce p̄dicatur sic hō de Petro ⁊
Martino. Exēplū scđi. q: oīa q̄ sunt vicie dr̄e sunt itelligibi-
les ⁊ volibiles ⁊ sic v̄e ⁊ bone ⁊ sic v̄itas ⁊ bonitas ēt vniuo-
ce de hijs oībus p̄dicatur. Exēplū tertij. q: sunt q̄daʒ relōnes q̄
oīa circuūt sic identitas ⁊ diuersitas ⁊ distō q̄ de vltis entis
dr̄ijs p̄dicatur. Exēpluʒ. sic sunt vnitas simplicitas q̄ p̄uationes
iportare vident q̄ de multis ⁊c̄. p̄° diuersis vniuoce p̄dicat. Dubitat
¶ Sʒ hic ē tn̄ vna difficultas: q: q̄ñcūq3 aliq̄ passio cōuenit
plibus p aliq̄ rōnē cōem eis. eis ꝯuenire vr̄. Si ergo ille pas-
siones plibus ⁊ p̄mo diuersis ꝯuenire vr̄ vel ꝯueniunt. vr̄ ꝙ
p vnā rōnē eis ꝯueniāt ⁊ sic nō erūt p̄mo diuersa q̄ dicebāt p̄-
mo diuersa. Rñdeo ⁊ dico ꝙ illa ē v̄a i nō trāscēdētibus sʒ in
trāscēdētib⁹ falsuʒ ē. nō eni insunt mediāte aliq̄ rōne nisi for-
te mediāte rōne entis q̄ inest oīb⁹ sʒ nō q̄ditatiue sʒ denoia-
tiue ⁊ aliqbus alijs q̄ditatiue ⁊c̄. Questio Quinta.

Utrū ab oībus q̄ excludūt rōnē possit abstrahi aliqs cō-
ceptus cōis. Rñdeo ꝙ q̄druplr̄ pōt esse ꝙ ab aliq-
bus nō pōt abstrahi ꝯceptus cōis q̄ditatiu⁹. p̄mo
s. rōne ꝯceptuū trāscēdētiū. 2° pp pfectiones simplr̄. 3° pp sim-
pliciter simplicia. 4° pp dr̄ias vltimas. De p̄mis pʒ q: tunc
ille rōnes vel illi ꝯceptus nō eēnt trāscēdētes q̄ dnr̄ trāscēdē-
tes. De scđis pʒ. q: illud qđ ꝯcluderet cōponeret cū rōnib⁹.
hoc aūt est falsuʒ ⁊ ipoīe q: inueniunt in deo. De tertijs pʒ
ēt q: nō eēnt simplr̄ simplicia q: ꝯcept⁹ eoꝝ eēnt resolubiles.
De vltimis dr̄ijs ēt pʒ q: nō eēnt vltime. ¶ Sʒ hic pōt mo- Difficultas
ueri vna difficultas. s. si distō oīum formaliū rōnuʒ precedit
actū intellēs vel an illa distō sit solū fabricata p actū intellēs.
Rñdet Dr̄ ꝙ sic. q: ipoīe ē eūdē actū intellēs terminare ad eandem
rōnē formalē ⁊ nō terminari: sʒ act⁹ itelligēdi pōt terminare
ad rōnē formalē illi⁹ a q̄ abstrahit ⁊ ad abstractuʒ. ergo erit
aliq̄ distinctio ex nā̄ rei. Questio Sexta.

Utrū ens per eādē nām formalē dicat de oīb⁹ dr̄ijs en-
tis. Et vr̄ ꝙ sic iuxta illud. Oīa p ipm̄ facta sunt.
Omne aūt hic accipit ē signū distributiuū. Sʒ di-
stributio nō est nisi de vniuoco. ḡ hoc nō eēt nisi eēt vniuocū
p̄batio. q: nūq̄ ēmin⁹ vniuoc⁹ equoc⁹ distribuit sʒ vniuo-
cus. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra dr̄ ibidē. Sine ipso factū ē nihil. Hic sūt 4ᵒʳ videnda.
q̄tuor vidēda. p̄mū Utrū fm̄ eādē rōnē formalem dicat ens
de ente reali ⁊ rōnis siue de ente in aīa ⁊ extra animaʒ. scđm
Utrū de respectiuo ⁊ absoluto. 3ᵐ vtꝝ de subto ⁊ accñte. 4°
Nō vtꝝ dicat vniuoce ð ente in pō ⁊ i actu. ¶ Quātū ad p̄ᵐ ē itel-
Ens i aīa dupliciter ligenduʒ ꝙ ens i aīa accipit duplr̄. vno mō pro illo qđ fm̄ se
totū est cātū ab aīa. Alio mō pro illo qđ fm̄ eē cognitū ē p̄du-
p̄° ꝯclo ctū ab aīa. Et fm̄ istā distōnē sunt due ꝯnes. ¶ Prima ꝯ ꝙ
ens nō dr̄ vniuoce de ente i aīa ⁊ ente extra aīaʒ accipiendo
ens in aīa p̄mo mō. Et illud p̄bo q̄druplr̄ ⁊ p̄° sic. Q̄ñcūq3 ē
aliqđ qđ dr̄ de aliqbus de vno simplr̄ de alio fm̄ q̄d illud nō
dr̄ de eis vniuoce nec fm̄ eādē rōnē formalē: sic est de ente re-
spectu entis in aīa ⁊ extra aīam: q: ens extra aīam dr̄ simplr̄.
ens in aīa dr̄ fm̄ q̄d. ḡ ⁊c̄. Maior vr̄ manifesta q: q̄n aliq̄ rō
formalis dr̄ de duob⁹ vniuoce ⁊ i p̄° dđi p se dr̄ de eis simplr̄
⁊ nō fm̄ q̄d. minor ēt pʒ. ¶ 2° sic. rō entis nō p̄t dici ð aliq̄ qđ i-
cludit icōpossibilia: sʒ multa sūt entia rōnis q̄ sūt h⁹ sic figu-
rata ⁊ h⁹ q̄ v̄a sūt entia rōnis. ḡ ⁊c̄. ¶ 3° sic. ipoīe ē ꝙ ens di-
cat vniuoce de ente ⁊ de opposito entis ꝯdictorio: sʒ ꝯdicto-
riū entis ē ens rōnis. ḡ ⁊c̄. ¶ 4° sic ab extrēis ꝯdictionis non
pōt abstrahi aliqs ꝯcept⁹ cōis. s. formalr̄ sumptis. q: tūc iter
ꝯdictoria formalr̄ sūpta ⁊ simplr̄ simplicia eēt mediū: sʒ ꝯdi-
Cōtra p̄° ctoriuʒ entis realis ē ens rōnis. ¶ Sʒ ꝯ ista istat q̄druplr̄ p̄°
sic. vn⁹ ⁊ idē ꝯceptus nō pōt eē cert⁹ ⁊ dubi⁹. sʒ multi sunt certi
ꝙ relatio ē ens ⁊ ꝙ nūerus est ens: ⁊ de m̄ltis alib⁹ dubitāt
an sint entia rōnis vel realia entia. ¶ 2° sic. q̄ñcunq3 aliq̄ nu-
merant i aliq̄ vniuocant i illo. Sʒ ens reale ⁊ rōnis numerā-
tur i ente q: dnr̄ plā entia. ḡ ⁊c̄. ¶ 3° sic. signū distributiuū nō
vr̄ posse addi nisi vniuoco. Sʒ ens distribuit pro ente rōnis
⁊ ente reali. q: ista ē v̄a. Oē ens ē itelligibile vt ens p vtroq3
distribuit. ḡ ⁊c̄. ¶ 4° sic. diuiso entis in aīa ⁊ extra aīaʒ nō solū
ē vocis i significata q̄ est p mediata. ḡ ē vniuoci diuiso. ḡ ⁊c̄.
Cōfirmat p̄positū ꝙ rō entis q̄ eēt p̄bilis de eis aut eēt p̄di-
cabilis realis aut facta p itellēʒ. Si realis: ergo reale i q̄d p̄di-
cat de ente rōnis: si facta p itellm̄. ḡ ens rōnis p̄cet vl oporte-
ret dare mediū. s. aliq̄ rōnē q̄ nō eēt in aīa nec extra aīam qđ
est ipoīe. ¶ Ad illa rñdeo. ad p̄ᵐ dico ꝙ sic certi de voce de ali- Rñdet
q̄ re nec ð aliq̄ rōe fōali vna. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ p̄prie n̄ nūerat
nisi q: sūt diuerse acceptiones entis sic hō nō nūerat i hoīe
vero ⁊ picto: ⁊ tn̄ dnr̄ duo hoīes hoc ē due acceptiones hoīs.

Ad aliud dico q̄ nō est ꝓprie diuisio. Et ad aliud q̄ nec ꝓprie
Difficultas distributio loquēdo sic de ente rōnis. ¶ Sz hic est vna diffi-
cultas. qr p̄m̄ cōpletū nō vr̄ saluari i illis nisi ad q̄ se extēdit
rō formal' sui s̄bti: sz ip̄m saluat in oib⁹ rōnib' entis. ḡ ei⁹ s̄bm
Rñdet vl' rō s̄bti se extēdit ad entia rōnis. ¶ Dico q̄ eodē mō quo
s̄bm suū se extēdit ad ens rōnis eodē mō saluat p̄m p̄n̄ sic rō
aialis saluat i oib⁹ rōnib' aialib⁹ pictis ꝛ veris i vno diminu
tiue. i alio vo ꝛ cōplete. Eodē mō p̄m p̄n̄ saluat in istis diui
2ª diff. ē 2ª sīne. ¶ 2ª difficultas ē ꝛ ꝯ q̄ accipiēdo ē 2ª pro ente i aia fo-
ꝯcl.o lū ꝓductio i eē cognito dico q̄ illo mō ens dr̄ vniuoce de en
te i aia ꝛ extra aiaz. Hoc ꝓbat q̄drupl'r p⁹ sic. Qñ aliq̄ determi
natio addita alicui determinabili nō diminuit de rōne forma
li q̄ditas illa remanet sub eadē rōne. Sz eē cognitū nō dimi
nuit de rōne formali ei⁹ q̄ cognoscit. qr tūc p cognosci possent
oia annihilari q̄ de⁹ fecit. ḡ ꝛc. 2ª sic. nulla relō realis destru-
it ꝓpriū fundamētū: sz tm̄ ibi ponit suū effectū formalē: sz eē co
gnitū ē isti⁹ rōnis i obto. ḡ nō destruit rōnē formalē obti sz tm̄
ponit in eo suū effectū formalē. 3ª sic. q̄cūq̄ sūt idē nuō videt
sp̄e idē ꝛ hēre eādē rōnē formalē. Sz illud idē nuō qd ē in re
cognitū. ḡ illud qd ē i re ꝛ qd ē cognitū sūt eiusdē rōnis for-
malis. 4ª sic. qñ aliqd trāsit de pō ad actū nūq̄ p hoc varia
tur ei⁹ rō formalis. sz sic ē i re q̄ ē itelligibil' i pō ꝛ postea reduci
tur ad actū p actū itellc̄s. ḡ ꝛc. Cōfirmat. qr aut act⁹ itelligēdi
t̄minat ad rē q̄ ē extra aut nō: si sic cū t̄minare actū itelligēdi
nō sit aliud q̄ accipe eē cognitū seq̄t q̄ idē erit ꝛ eiusdē rōnis
formal'. Si āt nō t̄minat ad res sz ad sp̄em nihil itelligitur tūc
Cōtra de re ꝛc. ¶ Sz ꝯ illud arguit q̄drupl'r p⁹ sic. cāe alti⁹ rōis videt
ꝓducē effect⁹ alteri⁹ rōnis itelligēdo q̄ oēz effectū eiusdē rō
nis nō pnt hēe. vr. n. q̄ si ꝯueniāt i aliqb⁹ sp salte i aliq̄s potit
vna rōi q̄s nō potit alia: pō aūt dei ꝛ nr̄a sūt alti⁹ rōnis. pz ḡ
q̄ oē id qd ꝓducit a deo i eē reali nō poterit cogsci ab itellu
nr̄o. qr tūc hērēt eosdē effect⁹: qr q̄cq̄d illa ꝓduceret ꝛ ista: sz
ꝯstat q̄ illud ē fl'm. qr q̄cq̄d de⁹ pt ꝓducē ꝛ nos itelligē qd ē id
q̄ ꝓducē i eē cognitū. ¶ Preterea q̄cq̄d i eē cognito ꝓdu-
cit nisi sp̄es vt vr̄. ḡ nō cogscit nisi sp̄es qd ē fl'm ꝛ h' ꝓpo⁹ qr
ipsa ē alteri⁹ rōnis ab eo: p⁹ i cognitiōe ītuitiua aliqd cogscit
ꝛ nihil ꝓducit nisi act⁹ itelligēdi. ḡ solus act⁹ itelligēdi cog-
scit. act⁹ aūt itelligēdi ē oino alti⁹ rōnis ab opposito extra p⁹
pte entis simpl'r enti diminuto: ꝛ s̄m qd nihil vr̄ eē cōe. vt pz
Rñdet i p⁹ ꝯne: sz eē reale ē eē simpl'r. eē aūt cognitū est eē s̄z qd. ḡ ni
hil ē eis cōe. ¶ Ad ista rñdeo ꝛ dico ad p̄m q̄ due cāe alti⁹ rō
nis nō pnt hēe oino eosdē effect⁹ q̄tū ad eē simpl'r q̄tum ad
vnā. Et ad eē s̄m qd q̄tū ad aliā nō ē icōuenies. Sic de⁹ ꝓ-
duxit lunā q̄tū ad eē simpl'r. Sol āt ꝯtinue eā ꝓducit q̄tum
ad eē incidū qd ē eē s̄z qd respectu p̄mi eē. ¶ Ad 2ᵐ dico q̄ i
cognitiōe abstractiua lz nihil ꝓducat q̄tuz ad e. simpl'r nisi
act⁹ vel sp̄es tm̄ q̄tuz ad eē cognitū ipsa nō ꝓducit sz q̄ditas.
p̄m āt ꝓduci nō ē cogsci sz 2ᵐ. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ i cognitione i-
tuitiua aliqd ꝓducit ab actu qr eē cognitū ꝛ istud ē formal'r in
obto. ꝓducit āt p actū ꝛ per ꝯns non ē act⁹ q̄ ꝓducit solū s̄m
Scd: qd eē reale. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ dupl'r ē eē s̄m qd vnū qd diminuit
dupl'r de rōe determiati ꝛ illud ē de q̄ dixi ꝯnē negatiuā p⁹. Aliud ē eē s̄z
qd qd ñ diminuit sz dimittit ꝛ h⁹ ē eē cognitū. Nō. n. diminuit
rē cui⁹ ē lz. n. ñ ponat eē q̄tū ad eē existē qr ñ seq̄t ē cognitū.
Alr ḡ ē ꝛ tm̄ rōnē formalē nō diminuit sz dimittit. ¶ Alr pōt dici
q̄ eē cognitū pt accipi dupl'r formal'r. ꝛ sic dico q̄ forte nō ē nisi
ens rōnis diminutū. Alio mō sumit ꝓ substrato ꝛ isto mō ē
3ª conclō eadē q̄ditas q̄ ē i re. ¶ 2ª ꝯ p̄ncipal' q̄tū ad aliud dubiū. Utrū
circa 2ᵐ vi si dicat s̄m eādē rōnē ō abstracto ꝛ respectiuo. dico q̄ sic. Et
dendum. ad hoc mltē rōnes ꝓus facte vadūt. ¶ Arguo tm̄ alit sic ō eo
dē ꝛ sub eadē rōne formali ipoē ē itellectū eē certū ꝛ dubium.
Sz itellc̄s cert⁹ de dina psona q̄ sit ens dubi⁹ tm̄ vtrū abstra-
Difficultas cta vl' respectiua. ḡ vr̄ q̄ aliud ꝯceptū hēat. ¶ Sz hic vr̄ eē vna
difficultas qr tūc ē dare aliq̄ rē q̄ nō erit ad se nec ad aliud qd
Rñdet ē ꝯdictio. ¶ Ad hoc ego dico sic dōz ē de ꝯdictōrib⁹ aut q̄ eē
q̄tū imediata fuit qr. s. nō ē dare mediā rōnez aliq̄ sz ē dare
solā rōnē abstrahētē ab vtroq̄z didētiū sic nūer⁹ par vel ipar
ꝛ nec ē ipoē imagiari vnū nūez q nec ē par nec ipar: ꝛ tm̄ rō
formalis nūeri abstrahit ab vtroq̄z. Silr de aiali respectu rō-
Cōtra nalis ꝛ irrōnalis q̄ ab vtroq̄z abstrahit. ¶ Sz ꝯ omne qd ē
vel ē ad se vel nō ad se: hec sūt extrema ꝯdictōis. Ens ḡ p te
nō ē ad se qr abstrahit ab eē ad se ꝛ ad aliud. ḡ qd ē ad se: sz eē
Rñdet qd nō ē ad se ē ad aliud. ḡ oē ens ē ad aliud. ¶ Rñdeo qñ ex
trema ꝯdictōis applicant ad aliq̄ imediata ꝯtra opz sp illa

distiguere qr vnū ꝯdictoriorū dr̄ de vno ꝯrioꝝ ad q̄ applicat
ꝯdictoria: ꝛ dr̄ ō cōi abstracto ab ill' ꝯrijs ꝛ diuiso p ꝯria: sz alr
ꝛ alr sic nō ad se vel nō ad aliud alr dr̄ de respectiuo qr ñ ē
ad se ꝛ abstracto qr ñ ē ad aliud ꝛ alr ō cōi diuiso. ¶ 3ª ꝯ p̄ncipal'
q̄tū ad 3ᵐ dubiū Utrū s̄z eādē rōnē formalē dicat ō sba ꝛ accnte.
hic breuit' dico q̄ sic: ꝛ p easdē rōnes q̄s feci supi⁹ ꝛ maxie p
Difficultas rōnē fūdamētalē ō ꝯcepta certo ꝛ dubio. ¶ Sz hic ē vna dif.
qr qñcūq̄z aliq̄ duo sic se hñt q̄ tota entitas vni⁹ ē in attribu
tione ad aliud de illis nō vr̄ eē ens s̄m rōnē formalē ꝛ hui⁹ sūt sba ꝛ
accñs. ḡ ꝛc. ¶ Rñdeo ꝛ dico q̄ rō ē ad oppoᵐ qr qñ aliq̄ duo
Rñdet sic se hñt q̄ tota entitas vni⁹ ē i attributiōe ad aliud ens dr̄ de
eis s̄m eādē rōnē formalē hui⁹ sūt sba ꝛ accñs ꝛc. ma. acceptā ego
ꝓbo. qr s̄z Augᵐ 5ª de tri. oē qd relatiue dr̄ ē aliqd ad se: ꝛ ita
4ª conclō seq̄t q̄ erit ens formal'r. ¶ 4ª ꝯ de ente i pō ꝛ ente i actu. Utrū
circa 4ᵐ dicat ens vniuoce de ipsis. Rñdeo q̄ duplex ē pō ad p̄ns ꝯsi
videndum derāda. s. pō obiectiua ꝛ pō subiectiua: ꝛ de pō subiectiua ñ ē difficul
tas magna qr eedē rōnes q̄ facte sūt ꝓbarēt hoc: sz de pō ob-
iectiua de q̄ ē maior difficultas Dico q̄ sic. qd ꝓbo p̄mo sic.
act⁹ ꝛ pō nō diuersificāt eēntiā. nā eadē ē diffiō hoīs i actu ꝛ i
pō. ḡ ꝛc. 2ª sic dr̄e diffiue nō variāt rōnē formalez: sz ens diuidit p
potētiā ꝛ actū. ḡ ꝛc. 3ª sic. q̄ sūt idē nuō hñt eādē rōnē formalez.
Sz ḡne vel aliqd aliud q idē nuō ē i pō ꝛ i actu. ḡ hñt eādē rō-
nē formalē. ḡ ꝛc. 4ª sic. modus itrīsec⁹ nō vr̄ variare rōnē formalē
cui⁹ ē modus. hoc pz. qr rō q̄ditatiua abstrahit a mō sz act⁹ ꝛ
pō abstrahit a pō sī modi itrīseci. ḡ ꝛc. ¶ Huic corrñdēt q̄-
1ª diffi. dā difficultates. p̄ma Utrū hec diuisio sit q̄ditatiua. ¶ Ad istā
Rñdetur dico q̄ nō intelligēdo de potētia subiectiua: ꝛ rō ē qr diuisio q̄di
tatiua vr̄ euacuare totū diuisuz q̄cq̄d aūt ē nō ē nisi i pō subiectiua
vel i actu sz itelligēdo de pō obiectiua ꝛ de actu sibi opposito pt
dici q̄ sic vt diuisio q̄ditatiua pōt extēdi ad diuisionē p modos i
trisecos q̄ditatis vel ē actu vel ē pō sic itelligēdo potentiam.
2ª ¶ 2ª difficultas ē si sit formal' ista diuisio formalis itelligēdo p forma
lē diuisionē illā q̄ diuidit aliq̄ rō formal' manēs eadē i vtroq̄z diui-
Rñdet dētiū. ¶ Dico q̄ sic. qr ens dr̄ s̄m eādē rōnē formalē de ente in
actu ꝛ de ente i pō. Sz qñcūq̄z rō formalis dr̄ de duob⁹ de vno
simpl'r ꝛ de alio s̄m qd illa nō dr̄ de eis s̄m eādē rōnē formalez
sz sic ē de ente i actu ꝛ de ente i pō. qr de ente i actu dr̄ qd ē sim
pliciť. ñ āt ō ente qd ē i pō. ḡ ꝛc. ¶ Ad istud dico ꝯcedēdo ma
iorē sz negādo mi. Ad qd itelligēdū sciēdū ē qr aliud ē dicē ō
aliq̄ q̄ sit ꝓut ē dr̄ 2ᵐ adiacēs. aliud dicē q̄ sit ens vel sba ꝓ
ut ē dr̄ 3ᵐ adiacēs. Dico ḡ q̄ lz de ēte dicat i pō q̄ nō sit ens
simpl'r ꝛ de ente i actu q̄ sit ens simpl'r s̄m q̄ li eē dr̄ 3ᵐ adia
cēs tm̄ alio mō accipiēdo li eē ꝓut ē 2ᵐ adiacēs nec sic dr̄ s̄m
q̄ ē copula respectu entꝭ vl' sbe vl' alloꝝ p̄dtoꝝ eēntialiū. vñ di
co q̄ ens i pō ē simpl'r ens ꝛ simpl'r sba sic ens in actu. Et ista
ē pō ē simpl'r vā hō i pō ē simpl'r hō: ꝛ ista ē fl'a. hō i pō ē s̄z qd
ē hō. ꝛ sic de alijs ad rōnē i oppoᵐ pz ex dictis. Qō septima.

Utrū rō entis hēat rōnē ḡnis. Q: sic. qr s̄m Boetiū duo
p̄dta manēt i diuinis. s. sba ꝛ relō. ḡ a fili potit rō en
tis eē gen⁹ ꝛ sic cū p̄dicet vt ad se erit p̄dtō sbe. Cō
tra Aug⁹ dr̄ q̄ de⁹ nō ē i ḡne. ¶ Circa istā qōnē sūt due vita-
res ō tri. p⁹ q̄ ens nō est gen⁹. Ad hoc adducūt mltē rōnes.
p⁹ ē illimitatio sz ista nō vz. qr si eēnt ifinita obta vel infinite
sp̄es aial' adhuc aial eēt gen⁹. Si dicas q̄ itelligis illimita-
tionē qr ad rōnē ḡnis reqrit q̄ nō p̄dicet i qd de d'ria: sz ens
dr̄ i qd de oib⁹ hoc nō vz q̄ hoc ē supi⁹ ostēsuz fore fl'm. Jō ad
alia qr distiguerent vl' diuiderent p modos itrisecos. s. p fini-
tū vl' ifinitū. Sz istud nō ipedit qr talia nō ipediūt p̄tionē q-
ditatiuā. Dico q̄ tota rō q̄re ens nō ē gen⁹: qr ens nō p̄tur i
qd sic ps eēntial'. illud ḡ qd respicit p⁹ rō ḡnis ē p̄tio p modū
ptis eēntial'. sz illud nō ē i ente. ḡ ens nō ē gen⁹. ma. satis fuit ꝓ
bata supi⁹. 2ª vitas declanda ē q̄ de⁹ nō ē i ḡne qd declat ab
aliqb⁹ qr nullū ifinitū pt eē i ḡne. Et ab alijs qr act⁹ p̄m⁹ non
pōt eē i ḡne. Ab alijs qr tūc de⁹ eēt cōposit⁹. Sz p⁹ rō nō ꝯclu-
dit qr nō saluat qn p̄ṫitas nō possit eē i ḡne. qr nō ē formal'r ifi
nita nō vz. 3ª qr p̄us repugñt q̄ditati eē i ḡne vl' ꝯuenit q̄ itel-
ligit eē act⁹ vel pō. Nec 3ª vz. qr nō opz q̄ sit cōpositū illud qd
ē i ḡne sz sufficit q̄ hēat plēs rōnes formales lz nō cōponāt. Di
co ḡ q̄ de⁹ nō ē i ḡne: qr oē illud qd ē i ḡne icludit gen⁹ tāq̄ p-
tē eēntialē. deo āt repugnat icludē aliqd supi⁹ tāq̄ ptē eēntia
lē qr ē simpl'r simplex: ꝛ p ꝯns irresolubil'. ¶ Sz hic sūt q̄tuor
4ᵒʳ difficultates. difficultates. p⁹ ē cū ens p̄dicet vt supi⁹. cui⁹ ꝓprietatē hz ma-
gis ḡnis vel sp̄ei. Ad hoc dico q̄ magis hz rōnē sp̄ei. Et rō ē
p⁹. ista q̄ gen⁹ p̄tur i qd de eo qd addit sp̄es supra gen⁹ sic itelli-

gñdo ꝙ p̄tur de spē q̄ hȝ vnā rōnē fo͛alē ꝯstitutā ex gñe ⁊ ex addito qḋ ē diīa siue rō formalis. Spēs aūt nō sic. non enim indiuiduum addit ad spēm nisi proprietatē indiuidualē. sic enīȝ illud de q̄ p̄tur in qd ens nō addit ad ens nisi ꝓprietatē idiuidualē qꝛ ens nō p̄tur i qd ꝓprie nisi de hoc ente qḋ non addit rōnē formalē ad ens. vꝫ: ens i qḃlȝ hēat suū idiuiduū.
2° Dico ꝙ sic ⁊ nō solum ens ſȝ oīa trāscēdētia. ſ. veꝝ ⁊ bonū ⁊ hoc ꝓbat̄ sic. Quecūqȝ hñt rōnes fo͛ales distinctas ex se vbicūqȝ inueniunt̄ ille rōnes fo͛ales eodē mō distiguunt̄ i iferiorib⁹. Sȝ trāscēdētia sit hͥ⁹. g̃ si i abstracto distiguūt ita i ɔ̄ͥtȝ i diuiduo distiguunt̄. Nā q̄cūqȝ i supiorib⁹ distiguunt̄ fm rōnes fo͛ales distiguūt̄ ⁊ i iferiorib⁹. g̃ ⁊c̄. C 3ª difficultas ē Utrū
3° ens dicat̄ imediate de suis iferiorib⁹. Et ad hoc dico ꝙ sic. qꝛ iferi⁹ ad ens nihil vꝫ addere nisi modū itrisecū. Sȝ p̄or ē cōparatio fo͛al̄ rōnis ad modū suū itrisecū q̄ȝ ad q̄cūqȝ rōneȝ fo͛alē. Maior pȝ. qꝛ hec diuitas nihil vꝫ eē nisi modus itrisecus isti⁹ c⁹ ē diuitas vel c⁹ hec dꝛ diuitas. C 4ª difficultas est.
4° Utrū tale ididuū entis sit i aliq̄ p̄ñto. dico ꝙ nō. qꝛ de oī qḋ ē i gñe dꝛ gen⁹ in p̄ᵒᵒ dōi p se. Si g̃ hoc ens eēt in gñe cū ens ⁊ hoc ens sint eiusdē rōnis gen⁹ diceret̄ i qd p se de illo. hoc aūt ē fl̄m. ꝓbo. qꝛ qñ aliq̄ duo sīt eiusdē rōnis fo͛al̄ qcqd dꝛ p se de vno ⁊ de reliq̄. Sȝ ens ⁊ hoc ens sīt eiusdē rōnis fo͛al. g̃ si gen⁹ diceret̄ i qd p̄ᵒᵒ ð hoc ente ⁊ silr ð ente hoc aūt ē flȝ. C Sȝ
Dubium hic ē vnū du^m. Utrū oīa q̄ sīt i linea p̄ñtali hēant ꝓꝑa idiuidua. Dico ꝙ sic ⁊ hoc p eādē rōnē fo͛alē p quā ꝓbatū ē de ente: q̄ cūqȝ. ſ. distiguunt̄ ⁊c̄. Ex hoc appet verā eē regulam logicoꝝ ꝙ vnūqḋqȝ p̄tur ð suo ididuo magꝭ hȝ rōnē ip̄ei q̄ȝ gñis ⁊c̄. Ad rōnē factā i op^m dico ꝙ Boe⁹ veꝝ dīc ꝙ i dō sīt duo gñā vl̄ p̄ñta hoc ē solū duo modi p̄ñdi ⁊c̄. Questio Octaua.

Utrū ens analogice dicat̄ de illis de qb⁹ dꝛ. Dico ꝙ hic sīt q̄tuor mōi dōi. Quidā dicūt ꝙ vniuoce dꝛ qꝛ ſȝ vnā rōnē. Alij dicūt equoce qꝛ ſȝ diuersas rōnes. Quidā dicūt ꝙ ābigue. Et distiguūt de analogia ⁊ dicūt ꝙ qḋ dā ē qḋ ambigue ſȝ rōnē vnā dꝛ de duob⁹ pfecti⁹ tñ ð vno q̄ȝ de alio. Aliud ē analogū qḋ dꝛ de vno p se de alijs p attributionē ad illud. Et istud reducit̄ ad equocū. Istis aūt p̄missis dꝛ ꝙ ois t̄min⁹ vel ē equoc⁹ vl̄ vniuoc⁹. qꝛ qñ aliq̄ꝝ dātur diffinitiōes p ɔ̄ria imediata sīt ɔ̄ria imediata ſȝ hͥ⁹ sīt vniuoca ⁊ equoca. C Sȝ hic ē difficultas An ens dicat̄ eq̄lr ð suis
Difficultas. Rñdet iferiorib⁹ vl̄ ieq̄lr. C Ad istō rñdet p q̄tuor ɔ̄nes. p̄ª ē ꝙ ens nō p̄tur fm magis ⁊ min⁹. 2ª ē ꝙ nō p̄tur fm p̄us ⁊ posteri⁹. 3ª ꝙ nō p̄tur ineq̄lr. 4ª ꝙ nō p̄tur dissilr. Oēs iste ɔ̄nes vna rōne ꝓbant̄. Q̄cūqȝ ē aliq̄ rō eēntial̄ p̄or nō p̄t variari p posteri⁹. Sȝ q̄titas vtutis fm quā attēdit̄ magis ⁊ min⁹ p̄us ⁊ posteri⁹ eq̄le ⁊ ieq̄le sile ⁊ dissile hec sīt oīa posteriora ente: ⁊ i istis de qb⁹ p̄tur ens. g̃ nō variāt p̄tionē entꝭ q̄ ē eēntial̄. Qñ g̃ addit̄ pfecti⁹ ens ē aliqḋ posteri⁹ ente: ⁊ p ɔ̄ñs i illo p̄or in q̄ sit p̄tio entis ipsa erit vniformis ⁊c̄. Questio Nona.

Utrū sit aliq̄ res cōior ente trāscēdēs. C Circa istā difficultatē duo sīt q̄ faciūt dubiū. p̄^m ē distributio. Oē enī qḋ distribuit̄ p aliqb⁹ ē cōius eis. Sȝ hoc qḋ dico positiuū p̄^m distribuit̄ pro ente ⁊ p alijs ab ente. ſ. p veritate bonitate. dicim⁹. n. ꝙ oē positiuū distribuit ꝑ ente ⁊ p alijs ab ente p̄dictis. 2^m faciēs difficultatē est numeratio. oīa enī q̄ illa nūerāt̄ in aliq̄ tertio opȝ ꝙ illud cōe sit eis. Sȝ nos nūeram⁹ rōnē vꝛi ⁊ boni ⁊ entis dōo ꝙ sunt tres rōnes. g̃ ⁊c̄.
1° ɔclo C Pono g̃ q̄tuor ɔ̄nes. p̄ª ē hec ꝙ nulla rō p̄me itētionis sit cōior tñ aliq̄ rō scōe itētionis ē cōior ente. hoc ꝓbo. Accipio n. pfectionē simplr ⁊ diffōnē ei⁹ iste ɔcept⁹ vl̄ illa rō ē cōior ente ⁊ vitate. qꝛ dꝛ de ente ⁊ vitate fm idē nomē ⁊ eādē diffōnē ſȝ pfectio simplr ē hͥ⁹. g̃ ⁊c̄. qꝛ q̄lȝ illoꝝ i q̄lȝ ē meli⁹ ip̄m q̄ȝ nō ip̄m. Ista aūt ē diffō pfectiōis simplr q̄ cōuenit enti ⁊ vitati. Silr nomē eis ɔuenit qꝛ ens ē pfectio simplr ⁊ silr vitas. 2° ꝓbo idē sic. q̄cūqȝ distiguunt̄ formalr qḃlȝ illoꝝ hȝ rōnē fo͛alē. ſȝ entitas ⁊ vitas sīt hͥ⁹. g̃ rō fo͛al̄ dꝛ de eis. Iteȝ 3° sic. qḋ dꝛ de duob⁹ fm eādē rōnē fo͛alē ē cōius qḃlȝ illoꝝ. Sȝ vle dꝛ de ente ⁊ vitate ſȝ eādē rōnē formalē ⁊ similr 2ª intentio ⁊ sic de
2° ɔclo multis alijs ⁊c̄. C 2ª ɔ̄ ꝙ i respectib⁹ trāscēdētib⁹ aliqd ē cōius ente: qꝛ Q̄cūqȝ aliq̄ distiguunt̄ distō ē eis cōis: ⁊ ēt cōior q̄cūqȝ illoꝝ. Quecūqȝ ēt sūt ordinata ordo ē eis cōior hͥ⁹ sūt
3° ɔclo ista veꝝ bonū. oīa. n. ista ordinata sī. g̃ ⁊c̄ C 3ª ɔ̄ ꝙ i aptitudinibus ē aliqd cōius ente. Nā qḋ dꝛ de ente ⁊ de alijs ab ente ē cōius ente hͥ⁹ sūt iste aptitudines. ſ. itelligibilitas ⁊ volibi
4° ɔclo litas ⁊ hͥ⁹ ⁊c̄. C 4ª ɔ̄ ꝙ i p̄uatiuis ē aliqd cōius ente. Nā ip̄a p̄uatio ē cōior ente ⁊ de alijs ab ente ſȝ nō solū ens ſȝ alia ab entitate. ſ. passiones qḃlȝ illoꝝ ē vnū. Nā vitas est vna: bonitas ē vna ⁊ sic de alijs. C Cōtra ista arguit̄ q̄druplr. ⁊ p̄° sic. Cōtra
Ois rō cōior ē p̄or: ſȝ scōe itētiones nō sīt p̄ores. g̃ nō sūt cōiores. Nā scōa itētio fūdat̄ i p̄ª sic ē posterior sicut q̄lȝ relō suo fūdamēto. 2° oē diffūȝ p aliq̄ ē cōius q̄lȝ illoꝝ: ſȝ ens dīdit p absolutū ⁊ respectiuū. g̃ nec respectiuū nec absolutū ē cōius ente cuiusmodi sīt distō ⁊ ordo illoꝝ erit qd cōius ente. 3° sic. nulla passio adeq̄ta sbo excedit sbȝ: ſȝ veꝝ ⁊ bonū sūt passiones entis adeq̄te. g̃ ⁊c̄. 4° sic. q̄cūqȝ aliqd p̄cīdit ab aliq̄ vl̄ distiguit̄ fo͛alr ab eo illud ē vnū: ⁊ vt sic p̄cīdit. Sȝ bonitas p̄cīdit ⁊ distiguit̄ fo͛alr ab entitate. g̃ vt sic ē vna: ſȝ vnitas dꝛ ð
ente. g̃ cōior ē ente. C Ad p̄^m illoꝝ dico ꝙ in cōiorib⁹ q̄ditatiuis veꝝ ē ꝙ ipsa sīt p̄ora. Sȝ i alijs cōiorib⁹ nō vꝫ: imo simplr cōiora sīt posteriora sicut manifeste apparet ꝙ gen⁹ qḋ ē scōa itētio ē cōius q̄ȝ aial. g̃ ⁊c̄. C Ad 2^m dico ꝙ aial nō dīdit p rōnabilitatē ſȝ p rōnale: nō sic aūt aialitas dīdit̄. vñ dꝛ i ꝓposito ꝙ ens i sua cōicabilitate acceptū denoiatiue dīdit̄ i absolutū ⁊ respectiuū sicut aial rōnale ⁊ irrōnale. Entitas aūt vl̄ rō fo͛alis entꝭ p̄cisa ē magis artata ⁊ nō sic dīdit̄ sicut nec aialitas C Ad aliud de aptitudib⁹ ⁊ vnitate dico ꝙ iste nō sūt passiones entis adeq̄te sub sua p̄cisione accepte ſȝ entis simplr accepti: ⁊ sic nō p̄cedūt ens ſȝ entitatē. C Sȝ hic ē vnū dubiū. Q̄ñ ens fm suā latitudinē accipiat̄. aut accipit̄ ꝑ rōne entitatis p̄cisa ⁊ hoc nō qꝛ nō tūc ē certū ⁊ sic nec dꝛ de oīb⁹ vt sic. ſ. p̄s p̄cisa rōne. Aut accipit̄ ꝑ substratis. ⁊ hoc nō. qꝛ illa nō hñt vnitatē alic⁹ rōnis vt ab eis p̄cidit rō entis vt sūt diuitas ⁊ humanitas. g̃ opȝ dicē ꝙ accipiat̄ ꝑ aggregato: ſȝ hoc nō vꝫ. qꝛ p̄s nunq̄ȝ p̄tur de suo t͛oto i qd: ⁊ sic ens nō diceret̄ i qd de illis aggregatis. C Ad illud rñdeo ꝙ ens supponit ꝑ substratis nō sic itelligēdo ꝙ rō entis nō coitelligat̄: ſȝ cū rōne illa i ordie tñ ad rōnē entis ens p̄tur sicut albū supponit ꝑ substratꝭ i ordie tñ ad albedinē. C Sȝ hic ē vnū du^m. qꝛ i eēntialr ordinatis vbicūqȝ inuenit̄ albū qḋ ē posteri⁹ inuenit̄ albedo q̄ ē p̄or. ſȝ rō entitatis ē p̄or ente. g̃ vbi inuenit̄ ens inuenitur rō entitatis. C Preterea effect⁹ fo͛alis nō iuenit maioris latitudinis q̄ȝ sit forma: ſȝ ens ē effect⁹ fo͛alis entitatis. g̃ ⁊c̄. C Itē vbicūqȝ inuenit̄ ens ibi inuenit̄ entitas. Dico ad ista ꝙ lȝ i eēntialr ordinatis ibi inueniat̄ p̄us vbi posteri⁹ cū nō ð oīb⁹ p̄tur de qb⁹ posteri⁹. Ex^m vbi ē albū ibi ē albedo ⁊ tñ ð ligno dꝛ albū ⁊ nō albedo. Eodē mō i ꝓposito qꝛ vbi ē ens ibi ē entitas. Sȝ ens ð aliqb⁹ p̄tur ð qb⁹ nō p̄tur entitas. Eodē mō dōȝ ē ð formali effectu: ⁊ sic lȝ ens excedat entitatē i p̄ñdo nō tñ i eēndo ⁊c̄.

C Venetijs Impensa Heredum quondam domini Octauiani Scoti Modoetiensis: ac Sociorum.
3. Augusti.
·1517·

Registrum

a b c d e f g h i k l m n o Omnes Terni.